Lëk yam

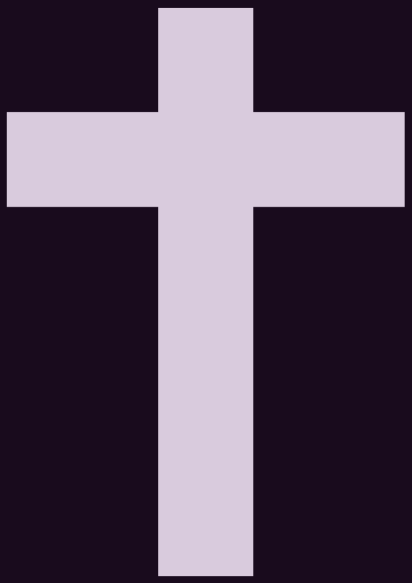

New Testament in Dinka, Southwestern (SU:dik:Dinka, Southwestern)

Lëk yam

New Testament in Dinka, Southwestern (SU:dik:Dinka, Southwestern)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dinka, Southwestern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dinka, Southwestern

dik

Sudan

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dinka, Southwestern

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
d94b9d26-33ff-5c4e-819f-5bfe86ac9e55

Contents

Matheo 1
Marko 39
Luka 63
Joon 102
Luɔi Atuuc 130
Kɔc pan Roma 169
1 Korinth 187
2 Korinth 204
Galatia 215
Epethuth 221
Pilipi 227
Kolothia 231
1 Thethalonika 236
2 Thethalonika 240
1 Timothï 243
2 Timothï 248
Tito 252
Pilemon 254
Athör cï gät kɔc Itharel cï gam 255
Jemith 269
1 Pïtɛr 273
2 Pïtɛr 278
1 Joon 281
2 Joon 286
3 Joon 287
Jut 288
Nyuuth tënë Joon 290

Wël Jethu cï Matheo gɔ̈t
Wɛ̈t nhom

Athör Matheo ë jam Wɛ̈t Puɔth Yam ye Jethu raan cï lueel, yen bï kɔc waar yiëth kärac yiic, raan yen cï käŋ kenhïïm tiɛɛŋ thïn, käk cï Nhialic thɔ̈n kacke. Käkkä, aa yeku yök athör thɛɛr wël Nhialic yiic. Wɛ̈t Puɔth Yam kënë acie tënë kɔc Itharel kepɛ̈c, kɔc kek ke dhiëëth Jethu thïn ku dïït kamken, ee wɛ̈t puɔth lëk thɛ̈i ëbën pinynhom.

Athör Matheo acï ŋiɛc guiir. Ee rot jɔɔk dhiënh Jethu, ku teet miɔ̈c nhom ë Jethu ku tɛ̈ cï jɔŋrac ye thɛm thïn. Ku wëëtden yen kɔc lɛ̈k tɛ̈ bï kɔc pïr thïn aköldä, ku piɔ̈ɔ̈cde ku tɛ̈ yen kɔc kuɔny thïn Galilia. Ku ë käkkä cök ciëën, Matheo acï tɛwäär jiël Jethu Galilia bï la Jeruthalem gɔ̈t aya, cïmën käk cï röt looi tënë ye wäär bï ye guɔ nɔ̈k, cï bɛ̈n la thök piɛ̈ɛ̈t cï ye bɛ̈n piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku jɔl aa jön cï yen rot bɛ̈n jɔt.

Athör Matheo ë Jethu nyuɔɔth ke yen raan piööc ril ŋic käŋ apɛi, ke la riɛl yen löŋ Nhialic teet yic bï lööny kɔc puɔth apath, ku ë piööc käk Bääny Nhialic aya. Abaŋdït piɔ̈ɔ̈cde yic acï Matheo tek yic dhiëc ku gɛ̈t këlä,

Piɔ̈ɔ̈cde gɔt nhom rin ŋiɛc ciɛɛŋ ku tɛ̈ bï kɔc ye Bääny pan Nhialic këden la thïn aköldä. (cökdït 5-7)
Lëk tënë atuuc kathiäär ku rou ë luɔiden bïk looi. (cökdït 10)
Kɛ̈ŋ rin Bääny pan Nhialic. (cökdït 13)
Piööc rin atuuc. (cökdït 18)
Piööc rin thök piny, ku Bääny pan Nhialic bï bɛ̈n. (cökdït 24-25)

Käk tɔ̈ thïn

Kuat Jethu ku dhiënhde 1:1–2:23
Piööc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm 3:1-12
Miɔ̈c nhom Jethu ku tɛ̈ cï jɔŋrac ye thɛm thïn. 3:13–4:11
Piööc Jethu Galilia 4:12–18:35
Jäl Jethu Galilia bï la Jeruthalem 19:1–20:34
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 21:1–27:66
Jön rot ku nyooth rot ë Bänyda 28:1-20

Kuat Jethu raan cï lɔc ku dɔc (Lk 3:23-38)

1 Käkkä aa rin kuat kɔc ke dhiëëth Jethu thïn, kuat Bɛ̈nyŋaknhom Debit bɔ̈ cök tënë Abaram.
2 Abaram ë ye wun Ithäk.
Ithäk ë ye wun Jakop.
Yen cï Juda bɛ̈n dhiëëth kek wämäthakën kɔ̈k.
3 Juda ë ye wun pandiɛɛt, Peredh ku Dhara ku manden ë cɔl Tamar,
Peredh ë ye wun Ɣedhron
ku Ɣedhron ë ye wun Ram.
4 Ram ë ye wun Aminadap,
ku Aminadap ë ye wun Nacon,
ku Nacon ë ye wun Thalmon.
5 Thalmon ë ye wun Boath,
ku man ë cɔl Raɣäp.
Boath ë ye wun Obet,
ku man ë cɔl Ruth,
ku Obet ë ye wun Jethe.
6 Ku Jethe ë wun Bɛ̈nyŋaknhom Debit,
ku Debit ë ye wun Tholomon, ku man ëcï kaŋ aa tiŋ Uria.
7 Tholomon ë ye wun Raboam,
ku Raboam ë ye wun Abija,
ku Abija ë ye wun Atha.
8 Atha ë ye wun Jocapat,
Jocapat ë ye wun Joram,
ku Joram ë ye wun Udhia.
9 Udhia ë ye wun Jotham,
Jotham ë ye wun Aɣath,
ku Aɣath ë ye wun Ɣedhekia.
10 Ɣedhekia ë ye wun Manathe,
Manathe ë ye wun Amon,
ku Amon ë ye wun Jothia.
11 Jothia ë ye wun Jekonia, ku wämäthakën kɔ̈k, ku jɔl ke peec ku ɣɛ̈th ke Babilonia.
12 Wën cï ke ɣäth Babilonia aacï la dhiëth këlä, Jekonia acï Cealtiel la dhiëëth.
Cealtiel ë ye wun Dherubabel.
13 Dherubabel ë ye wun Abiöt
ku Abiöt ë ye wun Eliakim.
Ku Eliakim ë ye wun Adhor.

1:11 2Bŋ 24:14-15; 2Lëk 36:10; Jer 27:20

14 Adhor ë ye wun Dhadok.
Dhadok ë ye wun Acim,
ku Acim ë ye wun Eliöt.
15 Eliöt ë ye wun Aliadhër
ku Aliadhër ë ye wun Mathan.
Ku Mathan ë ye wun Jakop.
16 Ku Jakop ë ye wun Jothep mony
Maria,
ku ë yen acï Jethu cɔl Raan cï lɔc ku
dɔc bɛ̈n dhiëëth.
17 Këya, kuat Jethu ë kith, ee ye
yic thiäär ku ŋuan jɔɔk Abaram ɣeet
Debit, ku ben yic aa thiäär ku ŋuan
ɣeet tɛ̈wäär cï ke pɛɛc Babilonia, ku
ben yic aa thiäär ku ŋuan jɔɔk kɔc
cï dhiëëth Babilonia ɣet dhiënh Jethu
raan cï lɔc ku dɔc.

Maria acï meth yök ke cïn moc (Lk 2:1-7)

18 Dhiënh Jethu ë loi rot këlä. Maria
ë wïc Jothep bï thiaak. Tɛ̈wën këc ye
gam, ke yök ke cï liëc ë manh yök tënë
Wëi Nhialic. 19 Jothep, raan awën wïc
ye bï thiaak ë ye raan path, ku akëc
wïc bï Maria yɔ̈ɔ̈r guɔ̈p, go wïc bï puɔ̈l
ke cïn raan piŋ ye.
20 Tɛ̈wën wïc yen kënë bï looi, ka
atuny Nhialic nyuth rot ye nyuɔ̈th yic
ku lueel, “Jothep, manh Debit, duk
riɔc ba Maria cïï thiak, rin ë riɛl Wëi
Nhialic yen ayök yen manh tɔ̈ yeyäc.
21 Yeen abï mɛnh moc dhiëëth, ku aba
cäk ke cɔl Jethu rin yen ë raan bï kɔc
wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈mken yiic.”
22 Kënë acï rot looi këya, bï wɛ̈t
Nhialic cï raan käkke tïŋ lueel yen-
hom tiɛɛŋ. Ku wɛ̈t kënë ëcï lueel ëlä,
23 “Nyan bïm abï liëc, ku abï manh
moc dhiëëth ku abï cɔl Emanuel. Ku
wɛ̈tde yic, Nhialic atɔ̈ kek ɣook.”
24 Këya, Jothep acï kë cï atuny
Nhialic lɛ̈k ye gam, ku ɣɛ̈th Maria
baai. 25 Ku aa këc rëër cïmën tik ke
moc ɣet tɛ̈ dhiëëth Maria wënde, ku
ciɛ̈k Jothep ke cɔl Jethu.

2

Jethu acï nyuɔ̈th kɔc thäi

1 Tɛ̈wën cï Jethu dhiëëth gen
Bethalem pan Judia, wäär ye Ɣërot
Bɛ̈ny. Ke bäny kɔ̈k ŋic käk Nhialic bɔ̈
piny ciëën ku ɣëëtkë Jeruthalem, 2 ku
thiëckë, “Tɔ̈ Bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel
puɔc dhiëëth tɛ̈no? Ciɛ̈ɛ̈rde acuk tïŋ
piny ciëën, yen abï ɣok buk bɛ̈n door.”
3 Nawën piŋ Bɛ̈ny Ɣërot ë wɛ̈t kënë,
ke jieth puɔ̈u, agut kɔcdït käk Nhialic
Jeruthalem aya. 4 Go bänydït käk
Nhialic, ku kɔc piööc lööŋ cɔɔl ëbën ku
thiëëc ke, “Ye tɛ̈nɛn bï Raan cï lɔc ku
dɔc dhiëëth thïn?”
5 Gokë lueel, “Abï dhiëëth gen
Bethalem pan Judia, cït wɛ̈t cï raan
käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ëlä,
6 ‘Yïn Bethalem pan Judia,
na cɔk alɔn koor yïn kam gɛɛthdït pan
Judia,
ke yïn abï bɛ̈ny mɛc
thändiɛ̈n Itharel tuɔ̈l thïn.’ ”
7 Go Ɣërot bäny wën bɔ̈ ciëën cɔɔl
ë röt, ku thiëëc ke aköl tïŋ kek ciɛ̈ɛ̈r
panden. 8 Ku cɔl ke aa bɛr Bethalem
ku thɔn ke ëlä, “Lak wiɛ̈ckë meth apɛi
ku na yökkë, ke we dhuk bäk bɛ̈n lɛ̈k
ɣa, ba la aya, ba la door.”
9 Nawën cïk wɛ̈t Bɛ̈ny Ɣërot piŋ ë ke
lööny dhöl, ku tïŋkë ciɛ̈ɛ̈r wäär cïk tïŋ
ciëën panden ke wat kenhïïm, ku ler
ku kɛ̈ɛ̈c ɣöt nhom, ɣön tɔ̈ meth thïn,
10 ku mitkë puɔ̈th apɛi. 11 Ku lek ɣöt
ku yökkë meth kek man, ku gutkë
kenhiɔl piny ku dorkë, ku liepkë
jɔgɔɔken thook ku juërkë mïlɔ̈ɔ̈ŋthith,
ku adöŋ ŋïr mit tuɔlde ku adöŋ kec.
12 Nawën ke nyuɔ̈th ku lëk ke bïk cïï
dhuk tënë Ɣërot, gokë dhuk panden
dhël dɛ̈t.

Meth acï riɛɛŋ Ijip

13 Wën cï kek jäl ka atuny ë Nhialic
nyuth rot Jothep ku nyuɛ̈ɛ̈th ëlä, “Jɔt
rot ku luɔɔc rot wei kek meth ku man
ku lak Ijip, ku rɛ̈ɛ̈rkë thïn ɣet aköl bï
ɣɛn we lɛ̈k bäk dhuk, rin Ɣërot awïc
meth bï nɔ̈k.”
14 Go Jothep rot jɔt ku nyɛɛi meth
kek man ë wɛ̈ɛ̈r kënë, ku lek Ijip. 15 Ku
rëërkë thïn ɣet aköl thou Ɣërot, rin bï
wɛ̈t raan käk Nhialic tïŋ, cï lueel thɛɛr
ëlä yenhom tiɛɛŋ, “Ɣɛn abï Wëndiɛ̈ cɔɔl
Ijip.”

1:18 Lk 1:27 **1:21** Lk 1:31 **1:23** Ith 7:14 **1:25** Lk 2:21 **2:6** Mai 5:2 **2:15** Ɣoth 11:1

16 Nawën tiŋ Ɣërot lɔn cï bäny ke bɔ̈
ciëën ye ruëëny, ke riääk puɔ̈u. Ku
cɔl mïth röör aa nɛ̈k ëbën Bethalem,
ku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k thiääk kek ye, mïth ye
ruɔ̈nken rou, ayï mïth kɔ̈k këc run
karou döödt, cït tɛ̈ ye täk ye tɛ̈wäär piŋ
yen wɛ̈t tënë bäny ciëën.
17 Ku käk ke cï Jeremia raan käk
Nhialic tïŋ lueel thɛɛr, aacï kenhïïm
tiɛɛŋ thïn. Ku ëcï lueel ëlä,
18 “Dhiëëu ëcï piŋ gen Rama,
dhiëëu ku kiɛɛu ë dït apɛi.
Kɔc Itharel aake dhur miɛ̈thken,
Ku aacïï wɛ̈c ë puɔ̈u ye gam,
rin cï kek thou ëbën.”

Meth acï dhuk

19 Nawën cï Ɣërot thou, ka atuny
Nhialic ben rot nyuɔ̈th Jothep pan
Ijip, 20 ku lueel ëlä, “Jɔt rot, ku dhuɔ̈k
meth kek man pan Itharel, rin kɔc
wäär wïc ye bïk nɔ̈k aacï thou.” 21 Go
Jothep rot jɔt, ku jiël kek meth ku
man, ku dhuk pan Itharel.
22 Nawën piŋ lɔn ye Arkelao bɛ̈ny
Judia nyin wun, go riɔ̈ɔ̈c bï la Judia,
ku ben nyuääth, go muɔ̈l la Judia ku
ler Galilia, 23 ku ler ku rëër gen cɔl
Nadharet. Këya, wël ke cï raan käk
Nhialic tïŋ lueel aacï kenhïïm tiɛɛŋ
thïn, “Lɔn bï Jethu aa raan Nadharet.”

3

Piööc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Ye nïnkä, Joon raan kɔc muɔɔc
nhïïm ëcï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk pan Judia, roor
tɛ̈ cïï ceŋ, ku lëk kɔc ëlä, 2 “Pälkë luɔi
kärac rin Bääny Nhialic acï thiɔ̈k.”
3 Mony kënë, yen ëcï Ithaya raan
käk Nhialic tïŋ jam riɛnke thɛɛr wäär
lueel yen ye ëlä,
“Raan käkkiɛ̈ tïŋ abï piŋ röl ke jam
roor tɛ̈ cïï ceŋ,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.’ ”
4 Joon ë ye ceŋ alɛ̈th cï looi nhiëm
thörël, ku ceŋ gɔɔp ye aŋum, ku mïïth
ke ye cam, aa kɔryɔm ku kiëc. 5 Kɔc
Jeruthalem ku kɔc juëc pan Judia, ku
lɔŋ Jordan ëbën aacï wɛt tënë ye, 6 ku
lekkë adumuɔ̈ɔ̈mken, ku jɔl Joon ke
muɔɔc nhïïm wär Jordan.
7 Wën tiŋ Joon kɔc juëc akut Parathï
ku Thaduthï ke bɔ̈ tënë ye bï ke bɛ̈n
muɔɔc nhïïm, ke lëk ke, “Awek dhiënh
käpiɛny! Yeŋa lëk we bäk kat këreɛc
bɔ̈? 8 Luɔikë käk ye nyooth lɔn cï wek
muɔ̈l kärac yakë ke looi. 9 Ku duɔ̈kkë
wepuɔ̈th tɔŋ ku luɛlkë ɣok aa mïth
Abaram. Alɛ̈k we, lɔn alëu Nhialic bï
aleelkä cɔl aaye mïth Abaram. 10 Ku
ëmën yëp acï ther bï ke tiim yep, rin
na ye tim cie luɔk mïth path, ka yep ku
cuɛt ë mɛɛc. 11 Wek aa ya muɔɔc nhïïm
ë pïu bäk luɔi kärac puɔ̈l, ku raan bɔ̈
ciëën ɣacök abï we muɔɔc nhïïm ë Wëi
Nhialic ku mac. Yeen adït apɛi tënë
ɣa, ku ɣɛn acïï path na cɔk a warke ka
cä lëu ba ke dɔ̈k. 12 Yeen acït raan muk
lɔk ë käm, ye rap kɔ̈ɔ̈m bï rap tek thook
ke miël. Ku wiiu rap ku tɔ̈ɔ̈u ke. Ku
yɔɔt miël many cie thou.”

Jethu acï muɔɔc nhom
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

13 Nawën ke Jethu jiël Galilia bï la
Jordan bï Joon la muɔɔc nhom. 14 Go
Joon them bï Jethu yenhom waar ku
lëk ye, “Awiëc bï ya yïn muɔc ɣanhom.
Yeŋö bïï yïn tënë ɣa?”
15 Go Jethu dhuɔ̈k ye, “Cɔl aloi rot
këya. Ee tɛ̈de bï rot looi këlä rin bï ɣok
kë wïc Nhialic tiɛɛŋ nhom.” Go Joon
gam.
16 Kaam wën cï Jethu muɔɔc nhom,
ke bɔ̈ bei wïïr ku tïŋ nhial ke liep rot,
ku tïŋ Wëi Nhialic ke bɔ̈ yenhom kecït
kuur ë dit. 17 Ku piŋ röl Nhialic nhial
ke lueel, “Kënë ë manhdiɛn nhiaar,
ɣɛn amit puɔ̈u tënë ye.”

4

Jethu acï jɔŋrac them
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

1 Kaam wën ke Wëi Nhialic la Jethu
guɔ̈p, ku ɣɛ̈th roor tɛ̈ cïï ceŋ bï jɔŋrac
la them. 2 Ku jɔl miëth theek nïn

2:18 Jer 31:15 **2:23** Mk 1:24; Lk 2:39; Jn 1:45 **3:2** Mt 4:17; Mk 1:15 **3:3** Ith 40:3 **3:4** 2Bŋ 1:8 **3:7** Mt 12:34; 23:33 **3:9** Jn 8:33 **3:10** Mt 7:19 **3:17** Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 12:18; 17:5; Mk 1:11; Lk 9:35 **4:1** Ɣëb 2:18; 4:15

thiärŋuan, aköl ku wëër go cɔk nɔ̈k.
3 Go jɔŋrac rot cuɔ̈t ye ku lueel, “Na ye
Wën Nhialic, ke lɛ̈k aleelkä bïk röt wel
bïk ya ayuɔ̈p.” 4 Go Jethu bëër, “Acï gɔ̈t
thɛɛr ëlä, ‘Raan acie pïr ayup ë rot, ee
pïr wël bɛ̈n bei ëbën Nhialic thok.’ ”
5 Go jɔŋrac ɣäth gendït ku tëëu luaŋ
Nhialic nhom, 6 ku lueel tënë ye,
“Na ye wën Nhialic, ke yï cuɛt rot
piny, rin ëcï gɔ̈t ëlä,
‘Nhialic abä atuɔ̈ɔ̈cke lɛ̈k bïk yï muk
kecin, ba yïcök cïï deeny alɛl.’ ”
7 Go Jethu lɛ̈k ye, “Acï gɔ̈t ëlä aya,
‘Duk Nhialic Bänydu them ë path.’ ”
8 Go jɔŋrac bɛn ɣäth gɔn bär apɛi
nhom, ku nyuth bëëi pinynhom ëbën
ke diɛɛkden. 9 Ku lueel tënë ye, “Käkkä
ëbën aba yiëk yï të cuɛt yïn rot piny
ku door ɣa.” 10 Go Jethu lɛ̈k ye, “Jälë,
Jɔŋ ater, rin acï gɔ̈t ëlä, ‘Yïn abï Nhialic
Bänydu door ku loi wɛ̈tde yetök!’ ”
11 Go jɔŋrac nyääŋ piny, ku bɔ̈ atuuc
nhial ku konykë.

Jethu acï luɔide jɔɔk Galilia (Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

12 Nawën piŋ Jethu lɔn cï Joon dɔm,
ke dhuk Galilia. 13 Ku jiël Nadharet
gɛnden ku le rëër Kapernaum, gen
thiääk kek wär Galilia, lɔŋ Dhebulun
ku Naptalï. 14 Kënë ëcï rot looi, bï wɛ̈t
cï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ lueel
yenhom tiɛɛŋ,
15 “Piny ë Dhebulun ku piny Naptalï,
të la wïïr, wär Jordan alɔŋtui,
Galilia, wun thäi juëc kuc Nhialic!
16 Kɔc ke rëër muɔ̈ɔ̈th yic
aacï ruɛldït apɛi tïŋ.
Ku kɔc ciëŋ piiny muɔ̈ɔ̈th yic tɛ̈n thou,
ruɛl acï bɛ̈n.”
17 Ku ë nïnkä, Jethu acï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk,
ku lëk kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kärac, rin
Bääny Nhialic acï thiɔ̈k.”

Jethu acä amɛ̈i kaŋuan cɔɔl (Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

18 Tɛ̈wën kuɛny Jethu wär Galilia
yɔu, ke tïŋ amɛ̈i karou, Thaimon, ku
ë cɔl Pïtɛr aya, kek Andria wämënh ke
dɔm rec buɔi. 19 Go lɛ̈k ke, “Biathkë ɣa
ku wek aaba piɔ̈ɔ̈c bäk kɔc aa dɔm.”
20 Gokë biaiken nyääŋ piny nyin yic
ku buɔthkë Jethu.
21 Wën jiël yen ë tɛn, ke tïŋ Jemith
ku Joon kek wunden Dhubedï riäi yic,
ke guir biaiken. Go Jethu ke cɔɔl.
22 Gokë lɔ̈ɔ̈ny dhöl nyin yic kek ye, ku
nyiëëŋkë wunden piny riäi yic.

Jethu ë piɔ̈ɔ̈c ku kony kɔc tuany (Lk 6:17-19)

23 Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic,
ke ye piɔ̈ɔ̈c ɣɔ̈n amat yiic, ku lëk kɔc
Wɛ̈t Puɔth Yam ë Bääny Nhialic, ku
kony kɔc kuat tuaany ëbën bïk pial.
24 Go lɛcde thiëi piny pan Thiria ëbën,
go kɔc ke tuany tuɛny juëc, kɔc ke rem
gup apɛi, ku kɔc cï jakrɛc dɔm, ku kɔc
la gup nok ku kɔc cï ruai, bëëi tënë ye.
Goke kony bïk pial. 25 Go kɔc juëc apɛi
pan Galilia, ku gɛɛth kathiäär yiic, ku
Jeruthalem ku Judia ku bëëi kɔ̈k lɔŋ
Jordan, buɔɔth.

5

Kɛ̈ŋ miɛt ë puɔ̈u cï Jethu piɔ̈ɔ̈c (Lk 6:20-23)

1 Wën tïŋ Jethu kɔc juëc apɛi, go la
tëthöny gɔt nhom. Ku nyuuc ku mɛ̈t
kɔcken ye buɔɔth röt ye, 2 go jam ku
piɔ̈ɔ̈c ke ëlä,
3 “Kɔc mit gup aa kɔc ë lɛŋ kepuɔ̈th,
rin ye Bääny pan Nhialic këden!
4 Kɔc mit gup aa kɔc dhuɔ̈ɔ̈r rin bï
Nhialic ke waac puɔ̈th!
5 Kɔc mit gup aa kɔc lir puɔ̈th,
rin bï kek kë cï Nhialic thɔn yök!
6 Kɔc mit gup aa kɔc nɛ̈k tuil puɔ̈n la
cök,
ku aabï kuɛth yeen!
7 Kɔc mit gup aa kɔc abiökruɛl,
rin bï keek kony aya!
8 Kɔc mit gup aa kɔc ɣer puɔ̈th,
rin bï kek Nhialic tïŋ!
9 Kɔc mit gup aa kɔc ë kɔc dɔ̈ɔ̈r,
rin bï keek aa cɔl mïth Nhialic!
10 Kɔc mit gup aa kɔc ye jöör rin wɛ̈t
path, rin ye pan Nhialic këden!

4:4 L.rou 8:3 **4:6** Wk 91:11-12 **4:7** L.rou 6:16 **4:10** L.rou 6:13 **4:12** Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 **4:13** Jn 2:12 **4:16** Ith 9:1-2 **4:17** Mt 3:2 **4:23** Mt 9:35; Mk 1:39 **5:4** Ith 61:2 **5:5** Wk 37:11 **5:6** Ith 55:1-2 **5:8** Wk 24:3-4 **5:10** 1Pït 3:14

11 “Wek aa mit gup tɛ̈ lɛ̈ɛ̈t we ku näk
we, ku tör kɔc kɔ̈k wegup wël lueth ë
riɛnkiɛ̈. 12 Yakë puɔ̈th miɛt ku dalkë
wepuɔ̈th, rin bï ariɔ̈pdun dït apɛi pan
Nhialic. Yen ë tɛ̈wäär jöör kek kɔc käk
Nhialic tïŋ thïn aya.
13 “Wek aa cït awai pinynhom. Ku
na thöök kɔ̈u alɛ̈i, ke ben dhuɔ̈k thïn
këdë? Awan cït kënë acie bɛn piath.
Aye puɔ̈k wei bï ya dum kɔc cök.
14 Wek aa mermer pinynhom ëbën.
Gen cï buth gɔt nhom acie thiaan.
15 Acïn raan mermer dɛ̈ɛ̈p ku kum
nyin, aye tɔ̈ɔu tɛn ë yen ɣöt mer yic
thïn tënë kɔc tɔ̈ ɣööt ëbën. 16 Këya, mer-
mer adhil tïŋ kɔc ëbën, rin na tïŋkë
luɔidun path la cök ka lec Wuurdun
tɔ̈ nhial.

Piööc Jethu rin ë löŋ

17 “Yakë tak lɔn cï ɣɛn bɛn, ba löŋ
Mothith ayï käk ye kɔc käk Nhialic tïŋ
piɔ̈ɔc bɛn rac? Acie tɛde, ɣɛn akëc bɛn
ba ke bɛn rac, ɣɛn acï bɛn ba ke bɛn
thääp. 18 Alɛ̈k we alanden, agut tɛ̈ bï
nhial ku piny liu, acïn wɛ̈t koor ayï
këthiin tɔ̈ löŋ yic, bï kaŋ määr ke këc
guɔt nhom. 19 Këya, raan dhoŋ lɔ̈ŋ tök
kɔ̈u, cɔk a löŋ thin koor, ku piööc kɔc
kɔ̈k bïk löŋ dhoŋ kɔ̈u aya, acïn tɛ̈pɛth
bï yök pan Nhialic. Ku raan thek ke,
ku ye ke piɔ̈ɔc abï ya raandït apɛi pan
Nhialic. 20 Alɛ̈k we, na cïï piathdun ku
luɔidun la cök, abï luɔi kɔc piööc lööŋ
Nhialic ku luɔi Parathï waan thok, ke
wek aacïï la pan Nhialic alanaɣɔn.

Löŋ yam awär löŋ thɛɛr

21 “Acäk piŋ lɔn cï ye lɛ̈k wärkuan
dït thɛɛr ëlä, ‘Duk raandä näk, ku na
ye raan näk raan dɛ̈t ka bï luɔ̈k wei.’
22 Ku wek aa lɛ̈k wɛ̈t kënë, raan la
puɔu agɔ̈th tënë raandä, abï luɔ̈k wei
aya. Ku na ye raan lat wämënh, ‘Yïn
acïn nhom!’ Ka tëm thou, ku na ye
raan lat raan dɛ̈t, ‘Yïn acïn puɔu,’ Ka
bï ɣäth pan mac. 23 Na lɔ juar ariäk
nhom, ku lɔ tak lɔn cï wämuuth puɔu
riääk tënë yï, 24 ke yï nyiëëŋ këdu
ariäk lɔ̈ɔm ku lɔɔr bäk kaŋ la dɔ̈ɔr wek
wämuuth, ku jɔl dhuk ba Nhialic la
juɛ̈r.
25 “Lɔc wɛ̈t waar yic ku dɔ̈ɔrkë wek
raan ɣɛ̈th yï luk yic. Na cïï lɔc looi
këlä, ka ɣɛ̈th yï luk yic tënë bɛ̈ny. Ku
bɛ̈ny abï yï la thɔn apuruuk, ku mac
yï. 26 Yïn alɛ̈k yic, yïn acïï bï kaŋ lony
ɣet tɛ̈ bï yïn këthiin kɔny tënë yï kaŋ
cool.

Jethu ajai ë kɔ̈r

27 “Acäk piŋ lɔn cï ye lueel thɛɛr ëlä,
‘Duk tiŋ raandä kɔr.’ 28 Ku alɛ̈k we,
raan döt tik ku tuiil ye, kacït raan cï
tik kɔɔr aya rin tɔ̈ yen yepuɔu. 29 Këya,
na ye nyindun cuëc yï cɔl aloi awuɔ̈c,
ke ŋuët bei ku cuat wei! Aŋuɛ̈ɛ̈n ba cɔr
nyiɛn tök, tɛ̈në lɔn bï yï cuat pan mac
ëbën. 30 Ku na ye cindun cuëc yï cɔl
aloi awuɔ̈c, ke tɛɛm wei. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba la
ciɛɛn tök, tɛ̈në lɔn bï yïn la pan mac.

Jethu ajai ë liɔ̈ɔi
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

31 “Acï lueel aya ëlä thɛɛr, ‘Raan päl
tiɛŋde adhil athör ë liɔ̈ɔi gɔt tënë tik.’
32 Ku alɛ̈k we, na ye raan cï tiɛŋde liɔ̈ɔi
ke këc wïc mony dɛ̈t, ka bï ye cɔl aloi
adumuɔ̈ɔm, ku raan thiak tiŋ cï liɔ̈ɔi
ka cä akɔr looi.

Jethu ajai ë kuëëŋ

33 “Acäk piŋ aya lɔn cï ye lɛ̈k kɔckun
thɛɛr ëlä, ‘Duk mël kuëŋ ë lueth, muk
kuëëŋdun ca looi tënë Bɛ̈ny.’ 34 Ku
alɛ̈k we, duɔ̈kkë mël kuëŋ, tɛ̈dë rin
pan Nhialic tɛ̈dë rin ë Bääŋyde, 35 tɛ̈dë
rin piny, rin yen ë tɛ̈ mɛc Nhialic
ku duk kuëëŋ Jeruthalem rin ë gen
Bɛ̈nydït. 36 Duk kuëëŋ ë cɔ̈ɔkdu rin
acie yïn yï cak ye. 37 Jamdu ë lɔn bï
yïn ye lueel amääth ë path, ‘Ee këya’
ku, ‘Acie këya,’ Kë ye juak thïn, ee bɛ̈n
tënë jɔŋrac.

Jethu ajai ë guur
(Lk 6:29-30)

5:11 1Pït 4:14 **5:12** 2Lëk 36:16; Luɔi 7:52 **5:14** Jn 8:12; 9:5 **5:15** Mk 4:21; Lk 8:16; 11:33 **5:16** 1Pït 2:12 **5:18** Lk 16:17 **5:21** B.bei 20:13; L.rou 5:17 **5:27** B.bei 20:14; L.rou 5:18 **5:29** Mt 18:9; Mk 9:47 **5:30** Mt 18:8; Mk 9:43 **5:31** L.rou 24:1-4; Mt 19:7; Mk 10:4 **5:32** Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18; 1Kor 7:10-11 **5:33** Leb 19:12; Kn 30:2; L.rou 23:21 **5:34** Jem 5:12; Ith 66:1; Mt 23:22 **5:35** Ith 66:1; Wk 48:2

38 “Acäk piŋ aya ke cï lueel ëlä, ‘Na
yup raan yï nyin ke yup nyin aya, na
dhoŋ yïlëc ke dhoŋ lëc.’ 39 Ku wek
alɛ̈k kënë, duk kërac col kërɛɛc dɛ̈t. Na
gut raan gëmdun cuëc ke wɛ̈l gëm dɛ̈t
aya. 40 Na wïc raan dɛ̈t bï këdun path
tuɔ̈ɔ̈r nyin, ke mät këdun dɛ̈t puɔth
nhiar aya. 41 Na cɔl raan yï ba këthiek
muk tënë ye, ke ruac ba ɣäth tɛ̈mec.
42 Muɔc raan lim yï, ku na wïc raan
këdäŋ tënë yï, ke gäm ye.

Nhiar kɔc man yïïn (Lk 6:27-28, 32-36)

43 “Acäk piŋ ke cï lueel ëlä, ‘Nhiar
kɔc määth kek yï ku man kɔc ater.’
44 Ku alɛ̈k we, nhiarkë kɔc atɛrdun ku
rɔ̈ɔ̈kkë rin kɔc jör we, 45 rin bï wek
jäl ciɛ̈t mïth Wuurdun tɔ̈ nhial, rin
ë piny cɔl abak tënë kɔc path ku kɔc
rɛc kedhie, ku cɔl deŋ atueny tënë kɔc
ë luui käpath ku kɔc luui kärac aya.
46 Na nhiar ke ë kɔc nhiar yï kepɛ̈c, ke
ye rin ŋö bï Nhialic yï kony? Cïï kɔc
kut ajuër ye looi këlä aya? 47 Na yeke
muɔ̈ɔ̈th ë kɔc määth kek yï ë röt, ke la
këpɛth ca looi wɛ̈r yïn kɔc kɔ̈k? Cïï kɔc
cie kɔc Itharel këcït kënë ye looi aya?
48 Yïn adhil piath cïmën puɔth Wuur tɔ̈
nhial!

6

Duk nhiam ë kuɔɔny ca gam

1 “Tiɛtkë röt bäk käpath cïï ye looi ë
kɔc nhïïm rin bï we tïŋ. Na luɔikë këya,
ka cïn ariöp bäk yök tënë Wuurdun tɔ̈
nhial.
2 “Na le raan ŋɔ̈ŋ ca kony, ke yï
duk nhiam ba ya cath ke luel cïmën
kɔc alueth, ye looi tɛ̈n amat ku dhöl
yiic, rin bï ke leec. Dɛtkë apath,
kek ë kɔckä acïn ariöp dɛ̈t benkë yök.
3 Ku na gäm raan ŋɔ̈ŋ këdäŋ, ku cɔk
a mäthdu ke duk cɔl anjic. 4 Rin bï
këdun cï yïn raandä kony cïï ŋjic. Na
loi këya, ke yïn abï Nhialic cuɔ̈ɔ̈t, raan
yen kërïëëc ëbën ŋjic, agut kë cï moony.

Jethu anyuth ɣo tɛ̈ bï ɣok ya röök thïn (Lk 11:2-4)

5 “Ku tɛ̈ röök yïn, duk kɔc alueth kïït,
anhiarkë bïk röök ke kääc tɛ̈n amat ku
dhöl yöth, rin bï ke tïŋ. Ku alɛ̈k we,
keek aacä ariɔ̈pden yök.
6 “Tɛ̈ röök yïn, ke yï la tɛ̈du ë rot,
ku rɔ̈ɔ̈k tënë Wuur Nhialic cie tïŋ, rɛ̈ɛ̈r
ë tɛ̈në, ku yen Wuur daai yï, yen abï
cuɔ̈ɔ̈t.
7 “Ku tɛ̈ röök yïn, duk wël ye ber yiic
ë path cïmën kɔc kuc wɛ̈t Nhialic, kɔc
ye tak lɔn na luelkë wël juëc, ke yen bï
Nhialic rɔ̈ɔ̈kken piŋ? 8 Duk rot loi ba
ciɛ̈t ke, rin Nhialic ë kë tɔ̈ yïpuɔ̈u guɔ
ŋjic ke kɛ̈c cak thiëëc. 9 Këya, yïn adhil
röök ëlä,
‘Wädan tɔ̈ nhial, bï riɛnku aleec,
10 bï bäänydu bɛ̈n ɣoyiic,
bï wɛ̈tdu alooi piiny cïmën nhial.
11 Muɔc ɣook miëth yaköl.
12 Päl wɛ̈t piny tënë ɣook,
cïmën ye ɣok ye puɔ̈l tënë kɔc rɛc ɣook.
13 Ku duk ɣook cɔl athem kërac, ku ba
ɣook lac waar kërac yic.’
14 “Rin na ye wɛ̈t päl piny tënë kɔc
kɔ̈k, ke Nhialic abï wɛ̈t päl piny tënë yï
aya. 15 Ku na cïï wɛ̈t ye päl piny tënë
kɔc kɔ̈k, ke Nhialic acïï wɛ̈t pɛ̈l piny
tënë yï.

Duk nyooth lɔn thëk yïn

16 “Tɛ̈ thëk yïn, duk rɛ̈ɛ̈r yï ŋɔ̈ŋ nyin
cïmën ye kɔc ruëëny ye looi. Aake nyïn
looi ŋuarar bïk nyuɔɔth lɔn thëk kek.
Alɛ̈k we, keek aacä ariɔ̈pden yök. 17 Tɛ̈
thëk yïn, rɛ̈ɛ̈r ë path ku duk nyooth lɔn
nɛ̈k cɔk yï, 18 bï ciɛ̈n raan ŋjic ye lɔn
thëk yïn, ku Nhialic Aciëŋ yen kë ye
ŋɛk looi ë rot ŋjic, yen abï yiëk ariɔ̈pdu.

Jiɛɛk cie riääk atɔ̈ pan Nhialic (Lk 12:33-34)

19 “Duɔ̈kkë jak käk tɔ̈ pinynhom rin
ye aruɔp ku keth ke rac, ku aaye cuɛ̈r
kual aya. 20 Këya, apath bï ya jiɛɛk pan
Nhialic yen wïc, yen acïn kë bï ye rac.
21 Rin piändu abï ya rëër akölaköl tɛ̈ tɔ̈
jaakdu thïn.
22 “Këya, puɔ̈n path acït nyin path,
raan path nyin ee daai apath, acïï
thöŋ kek raan cï cɔr. Raan la puɔ̈n ɣer
acït raan path nyin, 23 ku raan ye ŋjic

5:38 B.bei 21:24; Leb 24:20; L.rou 19:21 **5:43** Leb 19:18 **5:48** Leb 19:2; L.rou 18:13 **6:1** Mt 23:5 **6:5** Lk 18:10-14 **6:15** Mk 11:25-26 **6:19** Jem 5:2-3

këde ë rot, ee raan col puɔ̈u cït cɔr cie piny ë tïŋ!

Nhialic ku jiɛɛk (Lk 16:13; 12:22-31)

24 “Acïn raan bäny karou luɔ̈ɔ̈i ë tök, tɛ̈dë ka man bäny tök ku nhiɛɛr bɛ̈ny dɛ̈ɛ̈të, tɛ̈dë ka thek raan tök ku dhɛ̈l raan dɛ̈t. Acïï raan lëu bï Nhialic ku jiɛɛk nhiaar kedhie.

25 “Këya, alɛ̈k we bäk cïï ye diɛɛr kë bäk cam, ku kë bäk dek, rin bï wek rëër we pïr, tɛ̈dë ke we diɛɛr käk bäk ceŋ. Wëi aŋuɛ̈ɛ̈n tënë miëth. Ku guɔ̈p raan cïï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë alɛ̈th? 26 Daaikë diɛt ë pär nhial, aa cie pur, ku aa cïn mïïth yekë ke tɔ̈ɔ̈u, ee Wuur tɔ̈ nhial yen ë diɛɛr ë ke! Na week cäk ye kädït apɛi tënë ke? 27 Yeŋa kamkun na diir piɛ̈rde, ke juak ruɔ̈nke?

28 “Ku yeŋö ye wek diɛɛr käk bäk ceŋ? Tiɛ̈ŋkë yɔ̈k pɛth ë cil roor, aa cie luui ku aa cie alɛ̈th ë kɔɔc ë riɛnken. 29 Ku adhiɛl lɛ̈k we na cɔk a Bɛ̈nyŋaknhom Tholomon wäär ë jaakde yic, ee cïï cït ke. 30 Ku na ye Nhialic wɛl tɔ̈ roor cɔl adhëŋ këya, wɛl tɔ̈ thïn ëmën, ku na nhiäk nïn lik ke ril wei ku took ke mac, ke yeen cïï we bï kuɛ̈ɛ̈c nhïïm? Ye gam thiin koor ŋö be rëër kek we këya!

31 “Duɔ̈kkë ye diɛɛr ku luɛlkë, ‘Yeŋö buk cam? Yeŋö buk dek? Buk kë ceŋku yök tɛ̈no?’ 32 (Aa kɔc kuc wɛ̈t Nhialic kek aa kepuɔ̈th yiëk ë käkkä.) Ku aŋic Wuurdun tɔ̈ nhial lɔn wïc wek käkkä ëbën. 33 Yakë wepuɔ̈th wɛ̈l bäänyde kek käk wïc ke tënë we, käjuëc wiɛ̈ckë ke aabï yiëk we. 34 Këya duɔ̈kkë ye diɛɛr ë nhiäk, nhiäk abï bɛ̈n kek käkke. Akël ëbën ala yic këraacde ë rot.

7

Kɔŋ käkku guiir ba raan dɛ̈t jäl wɛ̈ɛ̈t (Lk 6:37-38, 41-42)

1 “Duk kɔc kɔ̈k ye nyieeny kärac cïk looi käk ye ke looi aya, rin bï yï cïï gut nyin, 2 rin tɛ̈ ye luɔ̈k kɔc kɔ̈k, yen ë tɛ̈ bï Nhialic yï luɔ̈k thïn aya. 3 Yeŋö, ye yïn kërɛɛc dït ye looi kuc, ku ye tïŋ kërɛɛc koor ye wämuuth looi? 4 Ye këdë bï yïn ke mɛnhkui dɔk kärac ye looi, ku keek aaye looi aya? 5 Awëëŋkui! Kaŋkë kärac yakë ke looi puɔ̈l, yen abï wek ye lëu bäk miɛthakun jäl wɛ̈ɛ̈t.

6 “Duk jɔ̈k gɛ̈m kënë Nhialic, ku duk rot gɔ̈u ba wɛ̈t lëk kɔc cïï ye bï gam, tɛ̈dë aabï kuec ku näkkë yïïn.

Röök yen wïc Nhialic (Lk 11:9-13)

7 “Thiëc, ku abï gäm yï, wïc ku aba yök, gut ɣöt thok ku abï ŋaany thok tënë yï. 8 Raan ë thiëc, aye gäm këdäŋ, ku raan wïc këdäŋ, ee kë wïc yök, ku raan ɣöt tɔɔŋ thok aye ŋäny thok ye akölaköl. 9 Nadë le raan kamkun gɛ̈m manhde döötë wïc yen miëth? 10 Nadë, ke gɛ̈m këpiny, tɛ̈ cï yen ye thiëëc ë rɛ̈c? 11 Na yakë ŋic wek kɔc cïï path bäk miɛthkun aa gäm käpath wïckë ke, ke Wuur tɔ̈ nhial cïï käjuëc path bï gäm kɔc ye thiëëc!

Löŋ la cök

12 “Loi käpath tënë kɔc kɔ̈k, cïmën nhiɛɛr yïn ye bïk käpath looi tënë yï aya, käkkä kek aacï lueel thɛɛr athör Nhialic yic.

Kuany dhël la pan Nhialic yic (Lk 13:24)

13 “Kuany dhël ye kɔc gum thïn yic, rin dhël cïï kɔc ye gum thïn, ee kɔc ɣäth pan mac, ku ë yen aye kɔc juëc mɛ̈r thïn.” 14 Ku dhël ye kɔc gum thïn yen ë la pan Nhialic, ku aa kɔc lik kek aaye kuany yic.

Tiɛtkë röt bï week cïï wëŋ (Lk 6:43-44)

15 “Tiɛtkë röt kɔc piööc wël ë lueth, kɔc bɛ̈n tënë we ku luelkë wël puɔth cï la läiläi, ku käk rɛ̈ɛ̈r keyääc arac apɛi. 16 Aa bäk ŋic tɛ̈den ye kek luui thïn. Acïn mïth tim ye cam, ye bet tim dɛ̈t cie ye nhom. 17 Këya, tim ye miɛthke cam ë luɔk mïth path, ku tim rac cïï miɛthke ye cam, acïn kë ye yök tënë ye. 18 Tim pɛth ye miɛthke cam acïï lëu bï dhiëth mïth rɛc, ku tim cïï miɛthke ye cam acie kaŋ luɔk mïth ye cam.

6:29 1Bŋ 10:4-7; 2Lëk 9:3-6 **7:2** Mk 4:24 **7:12** Lk 6:31 **7:19** Mt 3:10; Lk 3:9

19 Ku kuat tim cïn kë ye kuany tënë ye
aye yep ku tok. 20 Abɛn lɛ̈k we, kɔc
aa lueth, aa bäk ŋic tɛ̈den ye kek luui
thïn.

Wek aa kɛ̈c kaŋ ŋic
(Lk 13:25-27)

21 “Acie kuat raan ɣa cɔɔl, ‘Bɛ̈ny,
Bɛ̈ny,’ Yen bï la pan Nhialic, aa kɔc kë
wïc Wä tɔ̈ nhial looi kek aabï Bääny
Nhialic yök. 22 Tɛ̈ le aköl kënë bɛ̈n, abï
kɔc juëc lueel tënë ɣa, ‘Bɛ̈ny, Bɛ̈ny! Ɣok
aacï wɛ̈t Nhialic piɔ̈ɔ̈c ë riɛnku. Ku ɣok
aacï jakrɛc cuɔp wei ë riɛnku, ku loiku
käjuëc kɔc gɔ̈i!’ 23 Ku aba lɛ̈k ke, ‘Wek
aa kɛ̈c kaŋ ŋic. Jälkë ɣalɔ̈ɔ̈m, kɔc ë luui
käracl’

Kääŋ rin kɔc karou cï bɛ̈ɛ̈i keer
(Lk 6:47-49)

24 “Këya, kuat raan wëlkiɛ̈n kä piŋ,
ku luui ë wëlkä, abï ciɛ̈t raan ŋic käŋ
cï paande looi tɛ̈thöny. 25 Go deŋ
tuɛny ku bɔ̈ aboor ku yomdït apɛi.
Ku paande akëc wïïk rin cï ye buth
tɛ̈thöny. 26 Ku kuat raan wëlkiɛ̈n kä
piŋ ku cïï lui ë ke, abï ciɛ̈t raan abɛ̈ɛ̈l cï
paande looi tɛ̈thuth. 27 Go deŋ tuɛny
apɛi ku bɔ̈ aboor ku yomdït, go baai
wïïk ëbën abï ciɛ̈n ɣön töŋ dɔ̈ŋ!”

Thän awën tɔ̈ thïn acï gäi

28 Wën cï Jethu wël ke wïc bï keek
lueel thöl, go thän awën tɔ̈ thïn gäi tɛ̈
cï yen ke piɔ̈ɔ̈c thïn, 29 rin Jethu acïï cït
kɔcken piööc ë lööŋ, rin acï piööc ke la
riɛl Nhialic.

8

Jethu acä atuet cɔl apuɔl
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

1 Wën cï yen bɛ̈n piny gɔt nhom,
ëcï kɔc juëc apɛi buɔɔth. 2 Go raan cï
tuet bɛ̈n tënë ye ku gut yenhiaal piny
yenhom ku lueel, “Bɛ̈ny, na wïc ke yïn
cɔl ë tuen kënë adem.”

3 Go Jethu yekök riny ku gɔɔt, ku
lueel, “Ee yic awiëc, Piaalë!” Go tuet
guɔ dɛm nyin yic. 4 Ku lëk Jethu
ye, “Muk yïnhom apath duk kënë lëk
raan dɛ̈t, lɔɔr ku nyuɔ̈th rot raan käk
Nhialic bï caath, ku juar käŋ cït tɛ̈ ye
löŋ Mothith ye luɛɛl thïn, bï kɔc ëbën
ŋic lɔn cï yïn pial.”

Jethu acï raan lui pan bɛ̈ny apuruuk kony
(Lk 7:1-10)

5 Wën cï yen ɣet Kapernaum, ke
bɛ̈ny mɛc apuruuk juëc bɔ̈ tënë ye ku
lɛ̈ŋ, 6 “Bɛ̈ny, raan lui paandiɛ̈ atɔ̈ baai
ke tuany, acïn tɛ̈ ye yen rot cak jɔt,
adhɛ̈l apɛi.”

7 Go Jethu lueel. “Ɣɛn abï la ba kony
bï pial.”

8 Go bɛ̈ny apuruuk bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, duk
rot näk cäth, rin ɣɛn acie raan path
nadë ke yï bɔ̈ atiɛ̈mdiɛ̈ yic, toc wɛ̈tdu
ë path ku yeen abï pial. 9 Rin ɣɛn
aya, ɣɛn arɛ̈ɛ̈r bänydït cök, ku ɣɛn ala
apuruuk rɛ̈ɛ̈r ɣacök. Ku aya lɛ̈k ŋɛk.
‘Lɔɔr!’ Ka la, ku lɛ̈k ŋɛk, ‘Bäär tɛn!’ Ka
bɔ̈. Ku lɛ̈k raan lui paandiɛ̈, ‘Loi kënë!’
Ka looi.”

10 Kaam wën piŋ Jethu wël raan
kënë ke gɛ̈i, ku lëk kɔc awën buɔth
ye, “Alɛ̈k we ayic, acïn raan töŋ ca
kaŋ yök Itharel ke la gamdït cït kënë.
11 Muɔ̈kkë kënë nhom, kɔc juëc aabï
bɛn pinynhom ëbën ku nyuuckë ë
tök kek Abaram, ku Ithäk, ku Jakop
yai yic bääny yic pan Nhialic. 12 Ku
kɔc ke bï rëër bääny yic aabï ciɛɛc
aɣeer muɔ̈ɔ̈th yic, tɛ̈ bï kek rëër thïn
ke dhiau bïk kethook aa kac, ke cï
nhïïm la cɔ̈t.” 13 Ku wël yethok bɛ̈ny
apuruuk ku lueel, “Lɔɔr, dhuɔ̈k baai,
yïn acï gam, ku kënë abï looi tënë yï.”

Ku raanden luɔi acï guɔ pial ë tɛn
awën.

Jethu acï kɔc tuany kony
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 Tɛ̈wën le Jethu pan Pïtɛr, ke yök
man tiŋ Pïtɛr piiny biöök yic ke cï juäi
göök. 15 Go gɔɔt, go juäi jäl, ku jɔt rot
ku looi miëth tënë ke.

16 Naɣɔn thëëi, ke kɔc juëc la gup
jakrɛc bïï tënë ye. Go jakrɛc cuɔp wei
kegup wɛ̈t thok ë path, ku kony kɔc
tuany bïk pial. 17 Kënë acï rot looi rin
bï wɛ̈t cï Ithaya lueel thɛɛr yenhom

7:20 Mt 12:33 **7:23** Wk 6:8 **7:29** Mk 1:22; Lk 4:32 **8:4** Leb 14:1-32 **8:11** Lk 13:29 **8:12** Mt 22:13; 25:30; Lk 13:28 **8:17** Ith 53:4

tiɛɛŋ, “Acï kuat arɛɛm ku tuaany ëbën jat yeyeth.”

Raan buɔth Jethu adhil puɔ̈u riɛl (Lk 9:57-62)

18 Nawën tïŋ Jethu thändït apɛi yelɔ̈ɔ̈m, ke lëk kacke bïk teem wär alɔŋtui. 19 Go raan piööc lööŋ bɛ̈n tënë ye ku lueel, “Bänydië, yïn aba biaath kuat tɛ̈ ler yïn thïn.” 20 Go Jethu bëër, “Luɔny roor aala ɣöötken yekë ke wuut, ku diɛt pär aala ɣöötken, ku Manh Raan acïn nhom baai pinynhom tɛ̈n.”

21 Go raan dɛ̈t kam kɔc ye buɔɔth lueel tënë ye, “Bɛ̈ny, cɔl ɣa akɔŋ wä la thiɔ̈k.” 22 Go Jethu bëër, “Buɔth ɣa, ku päl kɔc cït kɔc cï thou bïk kacken thiɔ̈k.”

Jethu acï yom cɔl akääc (Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 Go Jethu la riäi yic, ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth. 24 Kaam awën, ke yomdït ril apɛi jɔt rot, ku loi atiaktiak rot bï riäi duër puk yic, ku Jethu ë nin. 25 Go kɔcken ye buɔɔth la tënë ye ku puɔ̈ckë ke dhiau, “Luäk ɣo, Bɛ̈ny, ɣok aa dïïr!” 26 Go lɛ̈k ke, “Wek kɔc koor gamdun, yeŋö ye wek riɔ̈ɔ̈c këlä?” Ku jɔt rot ku rël yom ku atiaktiak, gokë la dïl. 27 Go kɔc awën gäi ku thiëckë röt, “Ye raan la guɔ̈p ŋö kënë? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wɛ̈tde!”

Kɔc pan Gadara la gup jakrɛc (Mk 5:1-20; Lk 8:26-29)

28 Wën cï Jethu ɣet pan Gadara tɔ̈ wär alɔŋtui, ke räm kek röör karou ke bɔ̈ bei rɛ̈ŋ nhïïm. Ku röörkä aake la gup jakrɛc ë ke riir nhïïm apɛi, abï kɔc aa riɔ̈ɔ̈c ke, abï ciɛ̈n raan tëëk ë dhël kënë. 29 Gokë duɔɔt looi wën tïŋ kek Jethu, “Yeŋö wïc tënë ɣo Wën Nhialic? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c ke tën awuɔ̈c ŋoot?”

30 Ku duut dïr baai ë nyuäth tɛ̈thiɔ̈k. 31 Go jakrɛc Jethu lɔ̈ŋ, “Na wïc ba ɣo cuɔp wei ë röörkä gup, ke yï cop ɣo ë dïrkä gup.” 32 Go lëk ke, “Lak,” Gokë bɛ̈n bei ku lek ë dïr gup, ku tɛ̈n awën, ke duut diëër riŋ agör yic ku thootkë wïïr ku moukë ëbën. 33 Go röör ke biöök dïr kat ku riŋkë geeu, ku lek kë cï rot looi tënë dïr ku tënë röör awën karou la gup jakrɛc tɛ̈t kɔc. 34 Go kɔc juëc apɛi geeu la bïk rɔ̈m kek Jethu. Nawën tïŋkë, ke läŋkë bï jäl panden.

9

Jethu acï raan cï ruai kony (Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 Go Jethu dhuk riäi yic, ku teem wär, ku ler gɛnden Kapernaum. 2 Go kɔc kɔ̈k mony cï ruai bëëi tënë ye ke ketkë, ke cï tɔ̈c biöök alom yic. Tɛ̈wën tïŋ Jethu gamdït tɔ̈ ke ke, ke lueel tënë mony aduany, “Dɛɛt yïpuɔ̈u manhdië! Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny.”

3 Tɛ̈wën piŋ kɔc piööc ë lööŋ ë wɛ̈t kënë, gokë jam kamken ëlä, “Mony kënë adhäl Nhialic!”

4 Go Jethu lɛ̈k ke wën ŋic yen kë yekë tak, “Yeŋö ye wek tak kärac cït käkkä? 5 Ëmën ye kënɛn puɔl yic käkkä yiic, ba lueel, ‘Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny,’ Tɛ̈dë ke luɛɛl, ‘Jɔt rot ku cathë’? 6 Ku aba nyuɔ̈th we lɔn le Manh Raan riɛl pinynhom ba adumuɔ̈ɔ̈m päl piny.” Ku lëk mony aduany, “Jɔt rot ku kuany biɔ̈ŋdu ku lɔɔr baai!”

7 Go mony kënë rot jɔt ku dhuk baai. 8 Go thän awën riɔ̈ɔ̈c wën tïŋ kek mony kënë, ku leckë Nhialic rin cï yen riɛldïït cït kënë gäm raan ë path.

Jethu acï Matheo cɔɔl (Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 Tɛ̈wën jiël Jethu tɛ̈n awën, ke tïŋ mony ajuër kut cɔl Matheo ke rɛ̈ɛ̈r tɛ̈den luɔi, go lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.” Go Matheo rot jɔt ku buɔɔth.

10 Tɛ̈wën mïth Jethu pan Matheo kek kɔcken ye buɔɔth, ke kɔc ajuër kut, ku kɔc kɔ̈k la gup anyon, mɛ̈t röt ke bïk mïth ë tök. 11 Nawën tïŋ Parathï ë kënë, ke thiëc kɔcken ye buɔɔth, “Yeŋö ye raandun piööc mïth kek kɔc ajuër kut ku kɔc kɔ̈k la gup adumuɔ̈ɔ̈m?”

12 Go Jethu wɛlken piŋ ku bëër, “Aacie kɔc puɔl kek la tënë akïïm, aa kɔc tuany. 13 Lak bäk wëlkä la deet yiic, kë wiëc ë ɣɛr puɔ̈u, acä wïc bï ɣa näk ɣɔ̈k.

9:11 Lk 15:1-2

Ɣɛn akëc bɛ̈n ba kɔc path bɛ̈n cɔɔl, aa kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m.”

Wɛ̈t löŋ thɛ̈k ë miëth
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

14 Go kɔc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm bɛ̈n tënë Jethu ku thiëckë, “Ɣook, ku kɔc Parathï ɣok aa thek buk cïï mïth, ku kɔckun yï buɔɔth aacie thek, yeŋö?”

15 Go Jethu löŋden bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Yakë tak lɔn bï kɔc cï bɛ̈n ruääi yic rëër ke cïï mïth, ku ɣɛn athiëëk nhom ɣa rɛ̈ɛ̈r ke ke? Acie tɛ̈de! Aköl bï athiëëk dɔm ku nyɛɛi keyiic, yen aköl bï kek thek.

16 “Ɣɛn acï bɛ̈n ba we bɛ̈n lɛ̈k, lɔn nadë acïn raan bï abaŋ alanh rɛt wei alanh yam kɔ̈u bï la buɔ̈ɔ̈p ë dhiäth alath kɔ̈u. 17 Ku acïn raan bï muɔn abiëc ë yam puɔ̈k töny thɛɛr yic, na looi këya, ke töny abï yic pät ku puɔ̈k mɔ̈u wei, ku riëëkkë kedhie. Muɔn yam adhil puɔ̈k töny ë yam yic. Ku na ye muɔn abiëc ë yam, ka ye tääu töny ë yam yic, ku keek ëbën aacïï bï riääk.”

Jethu acï tik kony ku cɔl meth aben pïr
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

18 Tɛ̈wën lëk Jethu ke ë wëlkä, ke bɛ̈ny tɛ̈n amat kɔc Itharel bɔ̈ tënë ye ku gut yenhiɔl piny yenhom ku lɛ̈ŋ, “Nyaandiɛ apuɔc thou ëmën thiin, bäär ba yïcin la tääu yenhom bï bɛn pïr.”

19 Go Jethu rot jɔt kek kɔcken ye buɔɔth ku buɔthkë.

20 Nawën ke tiŋ tuany, cïï thɛ̈kde kɔ̈u ye tɛɛm ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku rou, bɔ̈ Jethu kɔ̈u ciëën ku gɔɔt alanhde. 21 Rin ëcï jam yepuɔ̈u ëlä, “Na gaat alanhde ke ɣɛn abï pial.”

22 Go Jethu yenhom wel, ku tïŋ ku lueel tënë ye, “Dɛɛt yïpuɔ̈u nyaandiɛ, gamdu acï cɔl apuɔl.” Ku kaam awën ke riɛm kääc.

23 Tɛ̈wën cï Jethu ɣet pan bɛ̈ny tɛ̈n amat kɔc Itharel, ke yök kɔc ke näk röt ke dhiau apɛi, go lɛ̈k ke, 24 “Jälkë tɛ̈n! Nyanthiin kënë akëc thou, anin!” Gokë dɔl guɔ̈p. 25 Go la ɣöt wën cï kɔc la aɣeer ëbën, ku dɔm nyanthiin cin. Go rot jɔt. 26 Ku thiëi thoŋ kënë piny pan awën.

Jethu acï cöör karou kony bïk daai

27 Wën cï Jethu jäl pan mony awën ke bɛr tueŋ, go cöör karou buɔɔth cök ke dhiau. “Yïn aŋɔ̈thku, kony ɣo Wën Debit.”

28 Nawën le ɣet ɣöt, ke buɔɔthkë thïn, goke thiëëc, “Yakë gam wepuɔ̈th lɔn bï ɣɛn kënë looi?”

Gokë rek yic, “Bɛ̈ny, ayeku gam!”

29 Goke gɔɔt nyïn ku lueel, “Abï rot looi këya, cïmën cï wek ye gam!”

30 Gokë guɔ daai nyin yic, ku thɔn ke ëlä, “Duɔ̈kkë ë kënë lëk raan dɛ̈t!”

31 Nawën lek jäl tënë Jethu, ke la jam riɛnke baai yic ëbën.

Jethu acï mony cie jam kony bï jam

32 Kaam wën puɔc kɔc awën karou jäl, ke mony la guɔ̈p jɔŋrac cie jam bïï tënë ye. 33 Ku kam thin cï Jethu jɔŋrac cuɔp wei yeguɔ̈p, go guɔ jam, go kɔc gäi ëbën ku luelkë, “Ɣok aa këc këcït kënë kaŋ tïŋ Itharel ë tɛ̈n!”

34 Go Parathï yɔ̈ɔ̈ŋ yic ku luelkë, “Ee bɛ̈ny jakrɛc yen ë ye yiëk riɛl bï ke aa cuɔp wei kɔc gup.”

Rap tem ajuëc ku kɔc tem ke aa lik

35 Ku jɔl Jethu gɛɛth ku baai kuany yiic ke ye piööc tɛ̈n amat kɔc Itharel. Ku lëk kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam rin bääny Nhialic, ku kony kɔc ë tuɛny yiic ëbën. 36 Nawën tïŋ thändïït guëër tënë ye, ke ŋɛɛr yic tënë ke, rin aacï tïŋ ke cïn raan piööc ke, kecït amɛ̈l pap cïn nhïïm abiöök. 37 Ku lueel tënë kɔcken ye buɔɔth, “Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik. 38 Këya, rɔ̈ɔ̈kkë Bɛ̈ny la nhom käk tem, bï kɔc luɔi cɔl ajuak röt.”

10

Atuuc kathiäär ku rou
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

1 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth kathiäär ku rou cɔɔl, ku yïk ke riɛl bï kek jakrɛc aa cuɔp wei, ku konykë kɔc tuany bïk pial. 2 Rin kɔc ke cï kuany

9:13 Mt 12:7; Ɣoth 6:6 **9:34** Mt 10:25; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 **9:35** Mt 4:23; Mk 1:39; Lk 4:44
9:36 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:16; Edhe 34:5 **9:38** Lk 10:2

aa kïk. Thaimon, cï Jethu bɛ̈n cäk ke cɔl Pïtɛr. Ku wämënh Andria ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï, Jemith ku Joon. 3 Pilipo ku Bartholomeo. Thomath ku Matheo raan ajuër kut. Jemith Alpawuth, Thadawuth, 4 Thaimon (raan la puɔ̈u ater) ku jɔl a Judath Ithkariöt raan wäär cï Jethu bɛ̈n luɔm bï dɔm.

Luɔi Atuuc kathiäär ku rou (Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 Keek kathiäär ku rou aake cï Jethu tooc ku yöök ke ëlä, “Duɔ̈kkë bɛ̈ɛ̈i kɔc cie kɔc Itharel kɛ̈c yiic, ku duɔ̈kkë la gɛɛth Thamaria yiic. 6 Lakkë tënë kɔc Itharel kuc Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic. 7 Tɛ̈ le wek ke lɛ̈kkë ke, ‘Lɔn cï bääny Nhialic thiɔ̈k!’ 8 Kuɔnykë kɔc tuany bïk pial, ku calkë kɔc cï thou aa ben pïr, ku calkë kɔc la gup tuet aa dem, ku cuɔpkë jakrɛc wei kɔc gup. Duɔ̈kkë röt cɔl aye riɔp tɛ̈ looi wek käkkä, rin riɛl ye wek ke looi ë cäk ɣɔc. 9 Duɔ̈kkë muk wëëu ku duɔ̈kkë muk jɔkgɔɔ ye wek lim mïïth dhël yic. 10 Muɔ̈kkë alɛ̈th ku war cɛŋkë kepɛ̈c, ku wai tök ë path. Rin raan ë luɔi aye gäm këden cï yen luui.

11 “Kuat gɛu, ayï pan ye wek la thïn, yakë thiëc raan puɔth bï we lor, ku rɛ̈ɛ̈rkë kek ye ɣet aköl bï wek jäl. 12 Tɛ̈ ye wek la bɛ̈ɛ̈i yiic, yakë kɔc kaŋ tïŋ lɔn bï kek we lor ku nyuuckë we. 13 Ku na lor kɔc baai we, ke we rɛ̈ɛ̈r ku nyuɔ̈thkë ke Wɛ̈t Puɔth Yam, ku na cïk nyïn la we, ka cïn wɛ̈t lɛ̈kkë ke. 14 Ku na cïï kɔc baai, ayï kɔc gɛu we lor ku piŋkë wɛ̈t ciɛth wek, ke we jiël ku tɛŋkë wecök. 15 Ku wek aa lɛ̈k kënë! Aköl luŋdït, Nhialic abï kɔc rɛc pan Thodom ku Gomora ŋuään tënë ë kɔckä!

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï kek gum (Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

16 “Piɛŋkë kënë! Wek aa tuɔɔc bɛ̈ɛ̈i yiic cïmën amɛ̈l la gal yiic. Këya, cɔ̈kkë wepuɔ̈th ku luɔikë röt bäk aa kɔc path ŋic käŋ, ŋic luui. 17 Ku alɛ̈k we aya bäk ŋic lɔn bï we aa dɔm ku ɣɛ̈th we luk yic, ku thatkë we tɛ̈den amat. 18 Ku wek aabï kɔ̈ɔc bäny nhïïm ë riɛnkiɛ̈, bäk Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k ke ku kɔc cie kɔc Itharel. 19 Ku tɛ̈ ɣɛ̈th kek we luk yic, duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ bï wek la jiɛɛm thïn, rin wɛ̈t bäk lueel abï guɔ bɛ̈n wenhïïm tɛ̈ jiɛɛm wek. 20 Rin wël bäk lueel aacie wɛ̈lkun, aabï bɛ̈n tënë Wëi Nhialic yen bï jam wegup.

21 “Raan kek wämënh aabï röt gaany bïk röt cɔl aa näk, ku wärken mïth aabï miɛthken luɔm, ku mïth aabï kɔc ke dhiëth ke luɔm bïk ke cɔl aa näk. 22 Kɔc ëbën aabï we maan riɛnkiɛ̈. Ku raan bï yepuɔ̈u dɛɛt ɣet tɛ̈ bï yen thou, abï pïr akölriëëc ëbën. 23 Na wïckë bïk we nɔ̈k gen cï wek la thïn, ke we riŋ gen dɛt. Ku na näkkë we ë gen kënë aya, ke we riŋ gen dɛ̈ɛ̈të. Alɛ̈k we ayic, wek acï luɔidun bï thöl pan Itharel, ke Manh Raan këc bɛ̈n.

24 “Acïn manh piööc wär raan piööc ye, ku acïn alony dït tënë bänyde. 25 Këya, apath bï raan biöth ciɛt raanden ë piööc, ku alony kecït bänyde. Na ye wun baai cɔɔl ke Beldhebul bɛ̈ny jakrɛc, ke kacke bï cɔɔl rin yïndë!

Duɔ̈kkë riɔ̈c (Lk 12:2-7)

26 “Këya, duɔ̈kkë riɔ̈c ke. Rin käk ye moony ëmën aa ŋot ke bï ŋic aköldä, rin acïn kë ye thiaan bï cïï ŋic. 27 Yakë käk ya lɛ̈k we ë röt lueel kɔc nhïïm ëbën ke cïn riɔ̈ɔ̈c, ku luɛlkë käk ye ŋääi weyïth, bï kɔc kɔ̈k ke piŋ aya. 28 Duɔ̈kkë riɔ̈c kɔc we nɔ̈k, wɛ̈ikun aa liu kecin. Aŋuɛ̈ɛ̈n bäk riɔ̈ɔ̈c ë Nhialic, yen la riɛl we cɔl apïr pinynhom ku kony wɛ̈iku ë pan mac aköldä. 29 Acïn këthiin koor lëu bï määr ke kuc Wuur tɔ̈ nhial. Na cɔk ajïnh thin koor tɔ̈ baai ka ŋic. 30 Ku week aya, na cɔk a këthiin tɔ̈ wegup cïmën nhïm tɔ̈ wenhïïm, ka ŋic Wuur tɔ̈ nhial. 31 Këya, duɔ̈kkë riɔ̈c, wek aa wär käkkä ëbën!

32 “Na ye raan wɛ̈tdiɛ̈ piɔ̈ɔ̈c ku cïï guɔ̈p riɔ̈c, ke ɣɛn acïï guɔ̈p riɔ̈c ye ë Wä nhom nhial. 33 Ku na ye raan jɛi ɣa kɔc

10:7 Lk 10:4-12 **10:10** 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 **10:14** Luɔi 13:51 **10:15** Mt 11:24; Cäk 19:24-28 **10:16** Lk 10:3 **10:20** Mk 13:9-11; Lk 12:11-12; 21:12-15 **10:21** Mk 13:12; Lk 21:16 **10:22** Mt 24:9, 13; Mk 13:13; Lk 21:17 **10:24** Lk 6:40; Jn 13:16; 15:20 **10:25** Mt 9:34; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 **10:26** Mk 4:22; Lk 8:17 **10:33** 2Tim 2:12

nhïïm lɔn cïï yen ye raandië, ka ba jai
aya ë Wä nhom nhial.
34 “Duɔ̈kkë ye tak lɔn cï ɣɛn bɛ̈n ba
dɔ̈ɔ̈r bɛ̈n looi pinynhom. Ɣɛn akëc bɛ̈n
ba käŋ bɛ̈n cɔl aa puɔl yiic, ee gum
bï raan ëbën gum. 35 Rin ɣɛn acï bɛ̈n
ba meth kek wun, ku nya kek man
cɔl aman röt, ku man athiëëk kek tiŋ
wënde aabï röt maan aya, 36 kɔc bï
raan aa maan aa kɔcken rɛ̈ɛ̈r kek ye
baai.
37 “Raan ye nhiaar bï aa kɔc ke
dhiëth ye kek nhiɛɛr apɛi tënë ɣa, ka
cie raandië, ku na ye raan miɛ̈thke
nhiaar apɛi tënë ɣa, ka cie raandiɛ̈
aya. 38 Raan cie kärac ye guum wɛ̈tdiɛ̈
ku looi wɛ̈tdiɛ̈ acie raandiɛ̈. 39 Raan
ye wïc bï wɛ̈ike ŋiɛc muk pinynhom
ë tɛ̈n, acïï pïr aköldä bï yök, ku raan
bï gum ë wɛ̈tdiɛ̈, abï pïr aköliëëc ëbën
yök.
40 “Raan we lor ë ɣɛn aye lor, ku kɔc
ɣa lor, ee Wä raan toc ɣa yen ayekë
lor. 41 Raan atuɔ̈nydiɛ̈ lor rin ŋic yen
ye lɔn ë yen atuɔ̈nydiɛ̈, abï la abak
ariöp bï yiëk atuuc yiic. 42 Muɔ̈kkë
kënë na gɛm raan pïu col nyïn ë
path tënë raan thiin koor kam kɔc ɣa
buɔɔth, rin ye yen raan ɣa buɔɔth, ka
bä ariɔ̈pde dhiɛl yök.”

11

Joon acï kɔc tuɔɔc tënë Jethu (Lk 7:18-35)

1 Wën cï Jethu wëlkä jal lɛ̈k kɔcken
ye buɔɔth kathiäär ku rou, ke jiël ë tɛ̈n
bï la piööc ku le kɔc lɛ̈k gɛɛth Galilia
yiic.
2 Ee nïnkä, tɛ̈wën tɔ̈ Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm ɣööt ke mac, ke piŋ käk
looi Jethu. Go kɔc abɛ̈k, kɔcken ye
buɔɔth tuɔɔc tënë ye bïk la thiëëc wɛ̈t
kënë. 3 “Ye yïn raan yï bï bɛ̈n, aye raan
dɛ̈t yen buk tiit?”
4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Dhuɔ̈kkë ku lɛ̈kkë
Joon, käk cäk piŋ ku käk cäk tiŋ. 5 Cɔr
acï bɛn daai ku aduany acï ya cath.
Ku kɔc cï tuet aacï tuet jäl kegup. Ku
miŋ acï ya piŋ ku kɔc cï thou aacï röt
jɔt. Ku Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic alëk kɔc
ŋɔ̈ŋ nyïn. 6 Raan mit guɔ̈p ë raan cie
puɔ̈u ë rou wɛ̈tdiɛ̈ yic!”
7 Kaam wën jiël atuuc Joon, ke Jethu
jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yïndë
yen cï wek la ror cïï ceŋ bäk la tïŋ?
Ye raan puɔl yic ye wel nhom ë path
cïmën ye yom aruɔ̈ɔ̈r wel nhom? Acie
tɛ̈de, acie yen kënë ler wek. 8 Ye raan
yïndë yen lak tïŋ? Ye mony ceŋ alɛ̈th
path? Aŋot cie tɛ̈de, kɔc ceŋ alɛ̈th
dhëŋ aa kɔc tɔ̈ bɛ̈ɛ̈i bäny yiic! 9 Na cie
këya, ke yeŋö yen ler wek? Ye raan
käk Nhialic tïŋ? Ee yic, ku alɛ̈k we,
yeen adït tënë raan käk Nhialic tïŋ.
10 Yen Joon, yen ë raan cï wël gɔ̈t ë
riɛnke thɛɛr ëlä, ‘Ɣɛn abä atuɔ̈nydiɛ̈
tuɔɔc yïnhom tueŋ, ku yeen abï dhël la
guiir tënë yï.’
11 “Ku wek aba lɛ̈k yiny kënë, Joon
raan kɔc muɔɔc nhïïm aril, acïn raan
kuat kɔc cï dhiëëth pinynhom dït tënë
Joon. Ku raan koor bääny Nhialic yic
adït tënë ye. 12 Tɛ̈wäär piööc Joon
raan kɔc muɔɔc nhïïm agut cït aköllë,
bääny Nhialic ala tueŋ, ku aye kɔc rɛc
kɔ̈k la riɛl them bïk dhuɔ̈k ciëën. 13 Rin
löŋ Mothith, ku kɔc ke käk Nhialic
tïŋ ëbën agut tɛ̈ ɣëët yen Joon, aake
ye jam rin bääny Nhialic, 14 ku na
tɔ̈u wepuɔ̈th bäk wɛ̈tdiɛ̈ gam, ke yen
Joon yen ë Elija wäär cï bɛ̈nde lɛ̈k thäi.
15 Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth!
16 “Yeŋö ba thɔ̈ŋ kek riëëc aköllë? Aa
cït mïth cï kenhïïm mat laar yic leŋ
kegup, ye lueel ëlä,
17 ‘Ɣok aacï waak pɛth ye keek ket tɛ̈
looi ruääi ket,
ku wek aa këc dier!
Ku ɣok aacï käk ye keek looi thuɔɔu
yic thɔ̈ɔ̈ŋ,
ku wek aa këc dhiau!’
18 “Rin Joon acï tuɔ̈l ku ëcie bɛ̈ɛ̈i
kuany yiic ke mïth ku dëk, go raan
ëbën lueel, ‘Joon ala guɔ̈p jɔŋrac!’
19 Nawën bɔ̈ Manh Raan ku ye mïth ke
kɔc ku dëk ke ke, gokë lueel, ‘Tiɛ̈ŋkë
mony kënë! Yeen akok ku a dɛk määu,

10:36 Mai 7:6 **10:38** Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 **10:39** Mt 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33; Jn 12:25 **10:41** Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16; Jn 13:20 **11:5** Ith 35:5-6; 61:1 **11:10** Mal 3:1 **11:13** Lk 16:16 **11:14** Mal 4:5; Mt 17:10-13; Mk 9:11-13

ku amääth kek kɔc ajuër kut ku kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m!’ Ku luɔi puɔth Nhialic ë rot nyuɔɔth käk ya looi yiic.”

Gɛɛth këc luɔi kärɛc puɔ̈l thïn (Lk 10:13-15)

20 Tɛ̈wën, go Jethu puɔ̈u dak ku nyieeny kɔc gɛɛth cï yen käjuëc jäŋ gɔ̈i looi thïn, rin këc kek luɔi kärɛc puɔ̈l. 21 “Wek kɔc gen Koradhin! Ku Bethaida! Wek aa tiit kärac apɛi, rin käjuëc jäŋ gɔ̈i käk tïŋ cï looi gɛɛthkun yiic, ku ke cï looi Tire ku Thidon gɛɛth wäär ceŋ kɔc rɛc, ŋuɔ̈t kɔc ë gɛɛthkä aacï kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën thɛɛr ku pälkë luɔi kärac! 22 Ku wek aa lɛ̈k kënë, aköl luŋdït, Nhialic abï kɔc Tire ku Thidon ŋuään! 23 Ku wek kɔc gen Kapernaum! Yakë tak lɔn bï we jat nhial? Wek abï cuat pan mac. Rin käk jäŋ gɔ̈i cï looi wenyïn cäk ke tïŋ, ku ke cï looi Thodom, ŋuɔ̈t acïn kë cie rac agut ëmën! 24 Ku abɛn lɛ̈k we, käŋ aacïï yiic bï riɛl apɛi tënë ke aköl luŋdït, cïmën tɛ̈ bï kek yiic ril thïn tënë we!”

Bäk tënë ɣa bäk bɛ̈n lɔ̈ŋ (Lk 10:21-22)

25 Ku ë tɛ̈n awën ke lueel Jethu, “Wä, Bɛ̈ny nhial ku piny! Yïn alɛɛc rin cï yïn käk ca thiaan tënë kɔc ŋic käŋ cï piöc, nyuɔ̈th kɔc kor këc piöc. 26 Ee yic Wä, yen ë kën yï yuum puɔ̈u.

27 “Këriëëc ëbën acï Wä gäm ɣa. Ku acïn raan ŋic Wënde, ee Wun ë rot, cïmën cïn yen raan ŋic Wun, ee Wënde ku kɔc cï Wënde lɔc bïk ŋic.

28 “Bäk tënë ɣa ëbën, wek kɔc cï jɔ̈t yiëth käthiek bäk ke ɣääc, wek aba cɔl alɔ̈ŋ. 29 Gamkë piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ bäk yith ŋic, rin ɣɛn acïï la ruathruath, ɣɛn alir puɔ̈u, ku wek aabï wɛ̈ikun pïr. 30 Rin piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ acïï ril, apuɔl yic.”

12

Jethu acï kuec löŋ aköl lɔ̈ŋ kɔc Itharel (Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 Naɣɔn akäl tök ë nïnkä, Jethu ë cath kek kɔcken ye buɔɔth, ke kuany dhël yic kam dum aköl lɔ̈ŋ. Ku kɔcken ye buɔɔth aake nɛ̈k cɔk, gokë rap lek cam dhoŋ. 2 Nawën tïŋ kɔc akut Parathï, gokë Jethu thiëëc, “Tïŋ, kɔckun yï buɔɔth aa loi kë cie looi aköl lɔ̈ŋ!”

3 Go bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Kɛ̈ckë kë cï Debit looi thɛɛr kaŋ kueen, wäär nɛ̈k cɔk ye ke kɔcken cath kek ye? 4 Acï bɛ̈n la luaŋ Nhialic, ku ciɛm ayum yath cï tɔ̈ɔ̈u tënë Nhialic, kek kacke. Ayum kënë ëcïï Debit lëu bï cam kek kacke, aa kɔc käk Nhialic looi kek aake ye cam ë röt. 5 Dɛ̈t aya, kɛ̈ckë kueen löŋ Mothith yic lɔn aköl lɔ̈ŋ thok ëbën, kɔc käk Nhialic looi luaŋ Nhialic aa löŋ aköl lɔ̈ŋ dhoŋ kɔ̈u, ku aacïï ke ye nyieeny? 6 Ku Manh Raan jam kek we, adït tënë luaŋ Nhialic. 7 Na we cï wël cï gɔ̈t thɛɛr deet yiic, lɔn kë wïc Nhialic ë nhiɛ̈r ye kɔc röt nhiaar, aacie ɣɔ̈k ye näk ye, ŋuɔ̈t wek aa këc kɔc cïn awuɔ̈c cïk looi nyieeny, 8 rin Manh Raan adït tënë aköl lɔ̈ŋ.”

Jethu acï mony cï cin ruai kony (Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Jethu jiël tënë awën ku ler tɛn amat kɔc Itharel, 10 ku mony cï cin ruai ë tɔ̈ thïn. Ku kɔc kɔ̈k ke wïc Jethu bïk gaany kë cï wuɔ̈ɔ̈c, aake tɔ̈ tɛn amat aya, gokë Jethu thiëëc. “Ye lɔ̈ŋda pëën bï raan kony aköl lɔ̈ŋ?”

11 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na la raan tök kamkun ë tɛn amäl tök, ku löony yiith aköl lɔ̈ŋ, ke cïï bïï bei yiith? 12 Raan adït apɛi tënë lɛ̈i! Këya, lɔ̈ŋda acie ɣo ye pëën buk raan cïï kony aköl lɔ̈ŋ.” 13 Ku lëk mony wën cï cin ruai, “Nyoth yïcin.” Go yecin nyooth, go cin piath abï ciɛ̈t ciin këc ruai. 14 Go Parathï jäl tɛ̈n amat, ku lek mat tɛ̈ bï kek Jethu näk thïn.

Jethu alony cï Nhialic lɔc

11:21 Ith 23:1-18; Edhe 26:1–28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 **11:23** Ith 14:13-15; Käk 19:24-28 **11:24** Mt 10:15; Lk 10:12 **11:27** Jn 3:35; 1:18; 10:15 **11:29** Jer 6:16 **12:1** L.rou 23:25 **12:3** 1Tha 21:1-6 **12:4** Leb 24:9 **12:5** Kn 28:9-10 **12:7** Mt 9:13; Ɣoth 6:6 **12:11** Lk 14:5

15 Go Jethu kë loikë ŋic, ku jiël tɛ̈n
awën, go kɔc juëc buɔɔth. Ku kony kɔc
tuany bïk pial, 16 ku thɔn ke apɛi bïk
cïï la lɛ̈k kɔc kɔ̈k, bï cïï ŋic. 17 Rin bï
kë cï Ithaya lueel wäthɛɛr ëlä ë riɛnke
yenhom tiɛɛŋ,
18 “Yen akïn yen alonydiɛ̈n ca lɔc,
raan töŋ yen nhiaar, mit
ɣɛn puɔ̈u tënë yeen.
Ɣɛn abï Wɛ̈ikiɛ̈ cɔl alööny yeguɔ̈p,
ku abï gam ë yic lɛ̈k thäi ëbën.
19 Acïï bï ya gɔ̈th ku rɛ̈ɛ̈m kɔc nhïïm
wël cie yith,
acïï bï ya piŋ röl ë dhɔ̈l yiic.
20 Acïn këthiin bï kaŋ tuɔ̈ɔ̈r nyin, cɔk
ayiny kɔc kor ka cïï dhäl.
Acïï bï kaŋ dhɔ̈r ɣet tɛ̈ bï yiɛnyde ŋic,
21 ku abï wuɔ̈ɔ̈t ëbën ŋɔ̈ɔ̈th.”

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac (Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

22 Nawën ke kɔc kɔ̈k bïï mony cï cɔr
tënë Jethu, ku ëcie jam aya rin tɔ̈ jɔŋrac
yeguɔ̈p. Go Jethu kony, ɣet bï jam ku
dɛɛi. 23 Go kɔc awën tɔ̈ thïn gäi ëbën
ku thiëckë röt. “Nadë ke bï ya Manh
Debit?” 24 Nawën piŋ Parathï ë wɛ̈t
kënë, ke luelkë, “Yeen ë jakrɛc cuɔp
wei kɔc gup, rin ye bɛ̈ny jakrɛc, cɔl
Beldhebul ye yiëk riɛl.”
25 Go Jethu kë takkë ŋic ku lueel,
“Pan yeyic tek ku thär kɔc ë kamken,
ë lac riääk. Ku na tek gɛn tök yeyic,
ayï dhiënh tök ku tuumkë kenhïïm ku
thɛ̈rkë, ka puɔ̈k. 26 Na ye jɔŋrac jɔŋrɛɛc
dɛ̈t cuɔp wei, ka cï keyiic tek. Këya,
lëu panden bï kɔ̈ɔc këdë! 27 Ku na ye
riɛl Beldhebul yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp
wei, ke ye riɛl ŋa yen ye kɔckun yakë
buɔɔth ke cuɔp wei? Calkë ke aa lëk
we yic. 28 Ku na ye riɛl Wëi Nhialic
yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ŋiɛckë
lɔn cï bääny Nhialic bɛ̈n tënë we.
29 “Acïn raan lëu ye bï ɣön raan ril
dhoŋ ku nyɛɛi käkke, akɔŋ raan ril
kënë dɔm ku der, ku jɔl käk tɔ̈ baai
nyaai.
30 “Raan këc rot mät ɣa acie raandiɛ̈,
ku raan cïï ɣa kony bï kɔc lɛ̈k wɛ̈t
Nhialic, ee kɔc thiɔ̈i. 31 Këya, wek aa
lɛ̈k yic lɔn nadë adumuɔ̈ɔ̈m ë kɔc, ku
kärac yekë ke lueel, aa lëu bï ke päl
piny. Ku kuat raan kärɛc luɛɛl Wëi
Nhialic guɔ̈p, acïï bï päl piny tënë ye.
32 Ku na ye raan lueel wɛ̈t rac Manh
Raan guɔ̈p, ka pɛ̈l piny. Ku raan ye
lueel lɔn ye Wëi Nhialic jɔŋrac, ka cïï
kɔŋ päl piny acïn ëmën agut akölriëëc
ëbën.
33 “Com tim tɛ̈path bï miɛ̈thke piath.
Tɛ̈dë ke com tɛ̈rac bï miɛ̈thke rɛ̈ɛ̈c.
Këya, tim aye ŋic miɛ̈thke. 34 Wek
mïth käpiɛny, mïth kɔc cie yith ye
gam, lɛ̈ukë bäk këpath lueel, ke we ye
jakrɛc ëmëndun? Rin kë ye thok lueel
ë bɛ̈n bei raan puɔ̈u. 35 Raan path
ë luui käpath, rin käpuɔth tɛ̈ yepuɔ̈u.
Ku raan rac ë luui kärac rin kärɛc tɔ̈
yepuɔ̈u.
36 “Alɛ̈k we, raan ëbën abï thiëëc
aköl luŋdït ë wël rɛc cï lueel. 37 Rin
wɛ̈lku kek aabï ɣäth tɛ̈path, ku aa kek
aabï cɔl atëm awuɔ̈c aköl luŋdït.”

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

38 Go kɔc kɔ̈k piööc lööŋ ku Parathï
lueel tënë ye, “Raan piööc awïcku ba
kënë jäŋ gɔ̈i looi buk tïŋ.” 39 Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Aa kɔc la gup anyon ku gam
koor kek aa thiëc käk tïŋkë! Acïn kën
jäŋ gɔ̈i bï nyuɔ̈th we, ee këwäär cï rot
looi tënë Jona, raan käk Nhialic tïŋ
yen abï rot looi. 40 Cïmën wäär cï
Jona rëër aköol kadiäk ku wër kadiäk
rɛ̈cdït apɛi yic, ke Manh Raan aya abï
rëër nïn kadiäk ë raŋ yic. 41 Aköl
luŋdït kɔc gen Ninibe, aabï we gɔ̈k
rin cï kek kepuɔ̈th waar ku pälkë luɔi
kärac wäär cï Jona ke lɛ̈k. Ku alɛ̈k
we, ɣɛn jam kënë, ɣɛn adït tënë Jona!
42 Tiŋdït ë bɛ̈ny wäär jiël pan Athia bï
la Jeruthalem, abï we gɔ̈k aköl luŋdït
rin cï yen jäl tɛ̈mec apɛi bï wël puɔth
bɛ̈nyŋaknhom Tholomon la piŋ, ku ɣɛn
jam, ɣɛn adït tënë Tholomon!
43 “Tɛ̈ cï jɔŋrac jäl raan guɔ̈p, ee piny
yɔ̈ɔ̈p tɛ̈dɛ̈t bï yen lɔ̈ŋ thïn. Na cïï yök,

12:21 Ith 42:1-4 **12:24** Mt 9:34; 10:25 **12:30** Mk 9:40 **12:32** Lk 12:10 **12:33** Mt 7:20; Lk 6:44 **12:34** Mt 3:7; 23:33; 15:18; Lk 3:7; 6:45 **12:38** Mt 16:1; Mk 8:11; Lk 11:16 **12:39** Mt 16:4; Mk 8:12 **12:40** Jona 1:17 **12:41** Jona 3:5 **12:42** 1Bŋ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12

44 ke lueel, ‘Ɣɛn abï dhuk tɛ̈wäär jiël ɣɛn thïn.’ Këya, ke dhuk ku yök tɛ̈n bï yen rëër thïn ke cïn raan tɔ̈ thïn, ku acï guiir. 45 Ku dhuk, ku le bɛ̈n kek jakrɛc apɛi kɔ̈k kadhorou wär ye, bïk bɛ̈n ceŋ baai. Ku pïr ë raan kënë ë jäl rɛ̈ɛ̈c apɛi tënë pïrden tueŋ. Yen ë tɛ̈n ben rot luɔɔi thïn aya tënë kuat akölë.”

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai (Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

46 Jethu ee ŋot jam kek kɔc tɛ̈wën ɣëët man kek wämäthakën. Ku kɛ̈ɛ̈ckë aɣeer, ku thiëckë bïk jam kek ye. 47 Go raan tök kam kɔc awën lëk ye, “Moor ku wämäthakui aa kääc aɣeer, ku awïckë bïk jam kek yï.”

48 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋa ë ma? Ku ye yïŋa paan ë ma?” 49 Ku nyooth kɔcken ye buɔɔth ku lueel, “Kɔckä! Kek aa ma ku wämäthakäi! 50 Kuat raan ë wɛ̈t Wä tɔ̈ nhial looi yen ë wämääth, ku nyankäi, ku ma.”

13

Kääŋ dom path ku dom rac (Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

1 Ku aköl töŋ awën, ke Jethu jiël baai ku ler wär Galilia yɔu ku nyuuc, ku piööc. 2 Ku göom kɔc juëc apɛi, go la riäi yic ku nyuuc thïn, ku kääc thän awën ë pïu thook aɣeer. 3 Ku jɔl Jethu kɛ̈ŋ aa lueel bï yen kɔc piɔ̈ɔ̈c käjuëc.

Ku lëk ke, “Raan puɔ̈r ëcï la dom bï la pur. 4 Tɛ̈wën yen rap wɛɛr dom, ke kɔ̈th abɛ̈k lööny dhël yic. Go diɛt bɛ̈n ku tetkë ke. 5 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k alɛl nhom, tɛ̈ koor tiɔp thïn. Gokë guɔ cil rin tiɔp ëcïï dït thïn. 6 Nawën la akɔ̈l ruɛl apɛi ke rap awën yuɔm, ku riɛɛukë rin këc mɛiken ɣet piny. 7 Ku lööny kɔ̈th abɛ̈k tɛ̈ ye yuɔ̈ɔ̈t lac dït thïn, nawën la yuɔ̈ɔ̈t dït ke näk rap. 8 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k ë tiɔm path yic, ku lokkë apath, kɔ̈k ke dït nhïïm ku kɔ̈k ke thööŋ röt ku kɔ̈k ke thoi nhïïm!”

9 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth!”

Wɛ̈t thɔ̈ɔ̈th ë kääŋ (Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku thiëckë, “Yeŋö ye yïn jam ë waal tënë ke?”

11 Go dhuk nhom ku lueel, “Ŋiɛ̈ɛ̈c käk bääny Nhialic acï gäm we ku akëc gäm ke. 12 Rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc bï käkke juëc apɛi, ku raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye tak lɔn tɔ̈ yen tënë ye, abï nyaai aya. 13 Kënë ye ɣɛn jam waal tënë ke, rin keek aa daai ku acïn kë yekë tïŋ, aa piŋ ku aa cïn kë yekë piŋ, tɛdë ke detkë yic. 14 Këya, wɛ̈t cï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr ë riɛnken ëlä atiiŋ yenhom,

‘Na cɔk alɔn ye kɔckä wɛ̈t piŋ
ku benkë piŋ, ka cïk bï deet yic,
na cɔk alɔn ye kɔckä daai, ku
cockë keek ka cïï käŋ bï tïŋ,
15 rin cï kek kepuɔ̈th wɛl wei,
ku aacï keyïth cuɔ̈k bïk cïï ye piŋ
ku niinkë kenyïn.
Na këckë looi këya,
ŋuɔ̈t aa daai ku pïŋkë,
ku detkë käŋ yiic,
ku ŋuɔ̈t aacï röt thɔ̈n Nhialic, ku kony keek.’

16 “Ku wekkä, wek aa mit gup, rin wek aa daai ku piɛ̈ŋkë. 17 Ku alɛ̈k we, acï kɔc juëc käk Nhialic tïŋ, ku kɔc path ŋic Nhialic wïc bïk tïŋ käk yakë tïŋ, ku aa këckë tïŋ, acïk wïc bïk piŋ käk yakë piŋ, ku aa këckë piŋ.”

Jethu acï kääŋ raan ë puɔ̈r teet yiic (Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 Go Jethu lueel, “Ëmën piɛŋkë tɛ̈ teet ɣɛn kääŋ kënë yic thïn. 19 Kɔc ë wɛ̈t bääny Nhialic piŋ ku cïk det yic, aa cït kɔ̈th cï lööny dhël yic. Jɔŋrac ë bɛ̈n ku nyɛɛi wɛ̈t awën kepuɔ̈th. 20 Kɔ̈th cï lööny alɛl nhom aa cït kɔc wɛ̈t Nhialic gam nyin yic ku mitkë puɔ̈th. 21 Ku aacie kepuɔ̈th ye dɛɛt, aa löŋ Nhialic guɔ wai wei tɛ̈ looi aliääp rot, ku tɛ̈ nɛ̈k ke rin wɛ̈t Nhialic. 22 Kɔ̈th cï lööny tɛ̈ ye yuɔ̈ɔ̈t lac dït thïn, aa cït kɔc ë wɛ̈t Nhialic piŋ, ku käjuëc ke diir rin pïr pinynhom, ku nhiɛ̈r jiɛɛk aa bɛ̈n thïn, ku rɛckë löŋ Nhialic kepuɔ̈th. 23 Ku

13:2 Lk 5:1-3 **13:12** Mt 25:29; Mk 4:25; Lk 8:18; 19:26 **13:15** Ith 6:9-10 **13:17** Lk 10:23-24

kɔ̈th cï puur tiɔm path yic, aa cït kɔc ë wɛ̈t Nhialic piŋ ku detkë yic apath, ku käjuëc aye yök tënë ke, cïmën rap cï ŋiɛc luɔk ke dït nhïïm, ku rap kɔ̈k thöɔ̈ŋ kenhïïm ku kɔ̈k ke thoi nhïïm.”

Kääŋ yuɔ̈ɔ̈t cï cil dom yic

24 Ku ben Jethu ke lɛ̈k kääŋ dɛ̈t, “Bääny Nhialic acït raan cï kɔ̈th path com duɔmde. 25 Naɣɔn akɔ̈u ke raan ëbën nin, ke raan atɛrde bɔ̈ ku weer abaar rap cök ku jiël. 26 Nawën la rap cil ke abaar cil aya. 27 Go raan lui dom yic bɛ̈n tënë wun dom ku lueel, ‘Bɛ̈ny, wäär pur yïn, cie rap path kek ca wɛɛr dom yic? Na ye këya ka abaar kënë cil këdë dom yic?’ 28 Go bɛ̈ɛ̈r, ‘Ee raan man ɣa yen acï kënë looi,’ Go raan ë luɔi lueel, ‘Wïc buk abaar nyuän wei dom yic?’ 29 Go wun dom bɛ̈ɛ̈r, acie tɛ̈de, ‘Rin tɛ̈ nyuɛ̈n yïn abaar, ke yïn amɛt rap wei ke ke. 30 Cɔl rap ku abaar aa dït kedhie agut tɛ̈ bï kek luɔk, ku aba lɛ̈k kɔc tëm ëlä, kaŋkë abaar nyuɔ̈n ku duɔ̈tkë ke bï ke yɔɔt, ku jälkë rap tem ku täääukë ke kändiɛ̈ yic.’ ”

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

31 Ku benke lɛ̈k kääŋ dɛ̈t ëlä, “Bääny Nhialic acït käu koor nyin cï raan com duɔmde. 32 Yeen akoor nyin apɛi kam kɔ̈th ëbën. Ku na le dït ka wär tiim ëbën, ee la nhial ke loi kërdït apɛi abï diɛt ɣɔɔ̈tken aa yïk thïn.”

33 Ku ben lueel, “Bääny Nhialic acït luɔu cï tik puɔr ayumdït tet yic, na lä ke piäär ëbën.” 34 Këya, Jethu ë ye kɛ̈ŋ lueel ku bï yen kɔc lɛ̈k wɛ̈lke ëbën, acïn kë ye lueel ke cïï kääŋ thɔ̈th. 35 Ee ye looi këya rin bï wɛ̈t cï raan käk Nhialic tïŋ lueel thɛɛr yenhom tiɛɛŋ,

“Ɣɛn abï jam kɛ̈ŋ tënë week,
bï ɣɛn ke käk kuc tɛ̈wäär ciɛk nhial ku
piny teet yiic.”

Jethu acï kääŋ yuɔ̈ɔ̈t teet yic

36 Go Jethu kɔc nyääŋ aɣeer ku ler ɣöt, go kɔcken ye buɔɔth bɛ̈n tënë ye ku luelkë, “Tɛ̈t ɣo kääŋ abaar yic.”

37 Go bɛ̈ɛ̈r, “Raan ë puɔ̈r cï kɔ̈th path wɛɛr dom, ee Manh Raan. 38 Dom ë pinynhom, ku kɔ̈th path aa kɔc ŋic Nhialic, ye bääny Nhialic këden, ku abaar aa kɔc ë jakrɛc, 39 ku raan cä abaar mat dom yic ë jɔŋrac. Ku tëmtëm ë thök ë piny, ku kɔc tëm atuuc Nhialic. 40 Këya, cïmën ye abaar nyuän wei dom yic ku yɔt, yen abï ya tɛ̈de aköl thöök piny. 41 Manh Raan abä atuuc Nhialic tooc, ku aabï kɔc rɛc ë kɔc ɣäth kärac yiic, ku kɔc luui kärɛc tɛ̈t bei kɔc path yiic, 42 ku cuɛt ke many dɛ̈p cï löklök apɛi, bï kek aa dhiau thïn ke ŋɛny kelec akölriëëc ëbën. 43 Ku kɔc path aabï ruɛl cïmën akɔ̈l bääny Wunden yic nhial.”

Ku wit lɔ̈ŋde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth!”

Kääŋ ë jiɛɛk cï thiaan dom yic

44 Ku thɔ̈th Jethu kääŋ dɛ̈t ëlä, “Bääny Nhialic acït jiɛɛk cï wɛc piny dom yic. Go raandä yök ku nyiɛɛi ku ben thiaan ku jiël ke cï puɔ̈u miɛt apɛi, ku le käkke ɣaac ëbën, ku ɣɔɔc dom wën, rin nhiɛɛr yen jiɛɛk kënë apɛi.”

45 Ku ben Jethu lueel, “Bääny Nhialic acït raan ɣöc, wïc käpath apɛi, 46 nawën yök këtöɔ̈ŋ path apɛi ke la käkke ɣaac wei ëbën ku ɣɔɔc kënë awën.”

Kääŋ buɔn ë rec dɔm ëbën

47 “Bääny Nhialic aya, acït buɔn cï cuat wïïr ku dɔm kuat ë rɛ̈c ëbën. 48 Tɛ̈ cï yen thiäŋ, ke miit amɛ̈i agör nhom ku nyuuckë bïk rec kuany yiic, ku tɛ̈ɛ̈ukë rec path gäc yic, ku cuɛtkë rec cïï path wei. 49 Kënë, yen ë tɛ̈ bï yen rot luɔɔi thïn aköldä thöök piny. Atuuc Nhialic aabï tuɔ̈l ku kuënykë kɔc rɛc bei ë kɔc yiic, 50 ku cuɛtkë ke pan mac tɛ̈ bï kek dhiau thïn ke ŋɛny kelec akölriëëc ëbën.”

Wɛ̈t thöök wël

51 Ku thiëc Jethu ke, “Cäk wëlkä deet yiic apath?” Gokë gam. 52 Go lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke raan piööc ë löɔ̈ŋ cï piɔ̈ɔ̈c käk bääny Nhialic, acït raan baai käkken yam ku käthɛɛr bɛ̈ɛ̈i aɣeer ëbën paande.”

13:35 Wk 78:2 **13:52** Jn 4:44

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam (Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 Wën cï Jethu thök luɛl ë kɛ̈ŋkä, ke
jiël, 54 ku dhuk gɛnden. Ku piööc kɔc
tɛ̈n amat, piööc cï kɔc ke tɔ̈ thïn bɛ̈n gɔ̈i
ëbën ku luelkë, “Cï mony kënë käŋ bɛ̈n
aa ŋic nɛn, ku yök riɛl ë yen käk jäŋ
gɔ̈i looi tɛ̈nɛn? 55 Kënë, cie wën raan
dhie ë guaŋ? Ku man cie tiŋ dhie cɔl
Maria, ku yeen cie mɛ̈nh ë Jemith ku
Jothep ku Thaimon ku Judath? 56 Ku
nyiɛ̈rakën aya, cïk tɔ̈u ë tɛ̈n kek ɣo?
Yök käkkä ëbën tɛ̈nɛn?” 57 Ku kueeckë
ë ye.

Go Jethu lueel tënë ke, “Raan cï
Nhialic löö̈ny yeguɔ̈p aye baai ëbën
theek, ka kɔc gɛnden ku kɔc ruääi kek
ye, kek aacie ye ye theek.” 58 Ku
akëc käjuëc jäŋ gɔ̈i looi tɛ̈në rin cïn kek
gam.

14

Nääk ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 Tɛ̈wën ke bɛ̈nyŋaknhom Antipäth
Ɣërot, bɛ̈ny Galilia ëcï wɛ̈t cï Jethu ŋic
apɛi piŋ. 2 Go lɛ̈k bänyken luk, “Kënë ë
Joon raan kɔc muɔc nhïïm guɔ̈p, yen
acï bɛn pïr. Ee yen le yen riɛl yen
käkkä looi.”

3 Antipäth Ɣërot ëcï Joon cɔl adɔm
ku rek ku mac, rin wɛ̈t Ɣërodia tiŋ
Pilipo wämënh cï rum bï ya tiɛŋde.
4 Rin cï Joon ye lɛ̈k ye ëlä, “Acïï path
ba tiŋ wämuuth rum ke pïr!” 5 Go
Antipäth Ɣërot wïc bï Joon nɔ̈k, ku ë
riɔ̈c kɔc Itharel, rin ŋic kek Joon ke ye
raan käk Nhialic tïŋ.

6 Nawën aköl yan dhiëëth Antipäth
Ɣërot, ke nyan Ɣërodia diër kɔc nhïïm,
abï Antipäth Ɣërot puɔ̈u miɛt apɛi, 7 ku
kuëëŋ lɔn bï yen ye gäm kuat këden bï
wïc!

8 Go lɛ̈k ye tɛ̈ cït tɛ̈ cï man ye than
thïn, “Yiëk ɣa nhom Joon ëmën ke cï
tääu aduɔ̈k yic!”

9 Kënë ëcï bɛny rac puɔ̈u, ku rin cï
yen kuëëŋ ë jöö̈l nhïïm, acï gam bï
nhom Joon gäm ye. 10 Ku cɔl Joon ala
tök yeth tɛ̈wën mɛc yen thïn. 11 Ku bïï
nhom ke cï tääu aduɔ̈k yic, ku gɛ̈m nya
ku le gäm man. 12 Go kɔc Joon buɔɔth
bɛn ku nyɛɛikë guäpde, ku lek tɔ̈ɔ̈u, ku
lek lɛ̈k Jethu.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam (Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

13 Wën piŋ Jethu kë cï rot looi, go jäl
ë riäi bï la tɛ̈de ë rot. Ku tɛ̈wën piŋ kɔc
ë kënë, ke jiël gɛɛthken yiic kecök ku
buɔthkë. 14 Nawën kɛɛc Jethu piny ë
riäi yic, ke tïŋ kɔc juëc apɛi, go yic ŋɛɛr
ë ke, ku kony kɔcken tuany.

15 Nawën col piny, ke kɔcken ye
buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Piny acï
cuɔl, ku tɛ̈n ë ror cïn kë kuany thïn. Cɔl
kɔc aa thiɛ̈i bïk la bɛ̈ɛ̈i yiic ku bïk röt la
ɣɔ̈c miëthden.”

16 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acïn tɛ̈ bï kek jäl,
na le miëth ke gämkë ke!”

17 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Käk mukku ëbën, aa
ayuɔ̈p kadhiëc ku rec karou.”

18 Go Jethu lueel, “Bɛ̈ɛ̈ikë ke tɛ̈n tënë
ɣa.” 19 Ku yöök kɔc bïk nyuc ë noon
nhom, ku lööm ayuɔ̈p awën kadhiëc
ku rec karou, ku döt nhial ku leec
Nhialic. Ku bɛny ayuɔ̈p yiic, ku gɛ̈m
ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tek agut
rec, tënë thän awën. 20 Ku mïthkë
ëbën abï miëth ke göök, ku jɔl kɔcken
ye buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p ku rec cï
döŋ piny, kuany gääc kathiäär ku rou.
21 Kɔc ke cï mïth ëbën, röör röt aake ye
tiim kadhiëc.

Jethu acath pïu nhïïm (Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 Ku kaam awën ke Jethu yöök
kɔcken ye buɔɔth bïk la riäi yic, ku lek
tueŋ yenhom agör alɔŋtui, ku cɔl thɛ̈i
ajiël. 23 Wën cï yen kɔc cɔl athiɛ̈i, ke la
gɔt nhom ë rot bï la röök. Nawën la
thëi bɛn, ke Jethu ë rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈ɛ̈n yetök,
24 ku riäi ke cï ɣet tɛmec, ke cïï cath
apath rin lor yen yom nhom.

25 Nawën bɛ̈ɛ̈k piny ke Jethu bɔ̈ tënë
ke ke cath pïu nhïïm. 26 Nawën tïŋ
kɔcken ye buɔɔth ke cath pïu nhïïm
gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi, ku luelkë, “Atïm raan
cï thou,” ku dhiɛɛukë rin cï kek riɔ̈ɔ̈c.

14:3 Lk 3:19-20 **14:4** Leb 18:16; 20:21

27 Ku kaam awën ke lëk Jethu
ke, “Dɛɛtkë wepuɔ̈th, ee ɣɛn Jethu,
Duɔ̈kkë riɔ̈c!”
28 Go Pïtɛr lueel, “Bëny, na ye yï ayic,
ke yï yïk ɣa riɛl ba la tënë yï, ɣa cath pïu
nhïïm.”
29 Go Jethu lueel, “Bäär!” Go Pïtɛr
bɛ̈n bei riäi yic, ku ciɛth pïu nhïïm ke
la tënë Jethu. 30 Ku wën tïŋ yen yom
ke biök apɛi, go riɔ̈ɔc ku duër dïïr, go
dhiau, “Luäk ɣa Bɛ̈ny!”
31 Go Jethu dɔm nyin yic ku lueel,
“Yïn raan la gam koor, yeŋö diiu yïn?”
32 Ku wën le kek riäi yic, ke yom
kääc. 33 Go atuuc ke tɔ̈ riäi yic Jethu
door ku luelkë, “Yïn ë Manh Nhialic
alanden.”

Jethu acï kɔc tuany Jenetharet kony (Mk 6:53-56)

34 Gokë wär teem ku lek Jenetharet.
35 Nawën ŋic kɔc Jenetharet Jethu,
gokë kɔc thiääk ke ke lɛ̈k, ku ɣɛ̈thkë
kɔc tuany ëbën tënë ye. 36 Ku läŋkë bïk
gɔɔt, cɔk alanhde thok ë path, ku kuat
raan cï ye gɔɔt ëbën ee pial.

15

Jethu acï ciɛɛŋ kɔ̈k wärkuan dït dhɔ̈l yic (Mk 7:1-13)

1 Go Parathï ku kɔc piööc ë ciɛɛŋ kɔc
Itharel bɔ̈ Jeruthalem la tënë Jethu ku
thiëckë, 2 “Yeŋö ye kɔckun yï buɔɔth
ciɛɛŋ thɛɛr wärkuan dït dhɔ̈l yic? Keek
aacie kecin ë lɔɔk tueŋ tɛ̈ mïth kek!”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ku yeŋö ye wek
kuec löŋ ë Nhialic, ku yakë buɔɔth
yic ë ciɛɛŋdun thɛɛr? 4 Rin acï Nhialic
lueel, ‘Thek wuur ku moor, ku raan
wun ku man jääm guɔ̈p kärɛc ka dhil
nɔ̈k bï thou.’ 5 Ku ayakë lueel aya
lɔn na la raan kën bï yen wun ku
man kony, ku lueel, ‘Acïn tɛ̈ kuɔ̈ny
we, rin kë muɔ̈k kënë ë kën ë Nhialic,’
6 ka këc wun ku man theek. Yen ë
tɛ̈ ye wek wɛ̈t Nhialic dhäl yic thïn,
ku ye ciɛɛŋdun thɛɛr yen biathkë yic.
7 Awëëŋ kui, Ithaya acï yic lueel ë
riɛnkun wäär lueel yen wɛ̈t ëlä!
8 ‘Kɔckä, aa ɣa leec kethook ku aliu
kepuɔ̈th.
9 Keek aa ɣa door ku acie duɔ̈ɔ̈r ë yic,
rin keek aa kɔc piɔ̈ɔ̈c löö ŋ ciɛɛŋ raan
ciɛ̈t ke ye lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈!’ ”
10 Go Jethu kɔc juëc bɛn cɔɔl ku lëk
ke, “Piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈ wedhie ku dɛtkë
yic. 11 Acie kë ye raan cam, yen ye cɔl
aye raan rac, aa käk ye tak ku käk ye
lueel, ku käk ye looi kek aaye cɔl aye
raan rac.”
12 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈
tënë ye ku luelkë, “Njic lɔn cï Parathï
puɔ̈th riääk wën piŋ kek kë ca lueel?”
13 Go bɛ̈ɛ̈r, “Kuat raan cïï wɛ̈t Wä tɔ̈
nhial loi, acïï pïr akölriëëc ëbën bï yök.
14 Duɔ̈kkë diɛɛr ë ke! Aa cït cöör thel
röt, ku na thel cɔr, cɔr dɛ̈t, ka löö ny
adhuɔ̈m yic kedhie.”
15 Nawën cï lɔ̈ŋde wit, ke thiëëc Pïtɛr,
“Tɛ̈t ɣo kääŋ kënë yic.”
16 Go Jethu lɛ̈k ke, “Cäk käŋ ye deet
yiic aya? 17 Cäk ye tïŋ lɔn kë ye raan
cam acie la yepuɔ̈u, ee la yeyäc ku le
bɛn bei? 18 Ku käk ye raan lueel aa
bɛn bei yepuɔ̈u, ku aa kek raan cɔl
ala guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m. 19 Rin puɔ̈u yen
aye kärɛc ye raan looi bɛn bei thïn,
cïmën bal ku näk raan ë path ku kɔ̈r ë
diäär, ku cuëër ku jam lueth. 20 Käkkä
kek aa raan cɔl aloi kärɛc. Ku miëth
ye raan mïth ke këc yecin lɔɔk acie
adumuɔ̈ɔ̈m.”

Tiŋ cï gam lɔn bï Jethu nyaande kony (Mk 7:24-30)

21 Ku jɔl Jethu jäl ku ler wun dɛ̈t
tɛ̈thiääk kek Tire ku Thidon. 22 Go
tiŋ wun Kanaan ciëŋ ë tɛ̈në bɛ̈n tënë
ye ku lɛ̈ŋ, “Bëny, wën Debit, kony
ɣa! Nyaandiɛ̈ acï jɔŋrac la yeguɔ̈p, ku
yeen adhël apɛi.”
23 Go Jethu wɛ̈tde cïï bëër. Go
atuɔ̈ɔ̈cke bɛn tënë ye ku läŋkë, “Gäm
kë wïc ku cɔl ajiël! Abuɔth ɣo ke rɛ̈ɛ̈m
ɣonhïïm tɛ̈thɛɛr awën!”
24 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn acï tuɔ̈ɔ̈c tënë
kɔc Itharel kuc Nhialic kepɛc.”
25 Kaam wën ke tik bɔ̈ ku cuɛt rot
piny yecök ku lɛ̈ŋ, “Kony ɣa Bɛ̈ny.”

15:4 B.bei 20:12; 21:17; L.rou 5:16; Leb 20:9 **15:9** Ith 29:13 **15:14** Lk 6:39 **15:18** Mt 12:34

26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acïï path bï miëth
ë mïth gäm jɔ̈k.”
27 Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic Bɛny, ku jɔ̈k rɛ̈ɛ̈r tɛ̈
mïth kɔc thïn awuthueei cï lööny piny
kuany aya.”
28 Go Jethu lɛ̈k ye. “Yïn ee tiŋ la
gam dït apɛi. Kë wïc abï looi tënë yï.”
Ku kaam thiin awën ke nyaande pɛ̈l
këdäŋ piny.

Jethu acï kɔc juëc tuany kony

29 Go Jethu jäl ë tɛ̈në ke kuany wär
Galilia kɔ̈u. Nawën ke la gɔt nhom ku
nyuuc. 30 Go kɔc juëc kɔcken tuany
bɛ̈ɛ̈i tënë ye, kɔc cï ŋɔl ku cöör ku kɔc cï
ruai ë rɔ̈c piiny, ku miŋ cie jam ku kɔc
juëc kɔ̈k. Ku nyuuckë ke yelɔ̈ɔ̈m, goke
kony bïk pial. 31 Go thän awën gäi wën
tïŋ kek miŋ ke jam, ku aduany ke cï la
cök, ku ŋɔl ke cath path ku cɔr ke daai,
ku leckë Nhialic Itharel.

Jethu acï raan tiim kaŋuan cɔl aa kueth (Mk 8:1-10)

32 Ku cɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth ku
lueel, “Ɣɛn acï guɔ̈p ŋɔ̈ŋ, rin kɔckä
aacï rëër kek ɣɛn nïn kadiäk ëmën, ku
acïn kë camkë. Ku acä wïc ba ke cɔl
ajiël ke nɛ̈k cɔk, tɛ̈dë ka la wïïk dhël
yic.”
33 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, “Ye
tɛnɛn bï ɣok miëth yök thïn roor ë tɛn
bï kɔc juëckä cam?” 34 Go Jethu ke
thiëëc, “Lak ayuɔ̈p kadë?” Gokë lueel,
“Aa dhorou ku rec thii lik.”
35 Go lɛ̈k thän awën bïk nyuc piiny.
36 Ku lööm ayuɔ̈p awën kadhorou ku
rec thii awën, ku röök Nhialic ku bɛny
keyiic, ku gɛ̈m ke kɔcken ye buɔɔth
bïk ke tɛ̈k kɔc. 37 Ku jɔlkë mïth ëbën
bïk kuɛth. Ku kuɛny kɔc Jethu buɔɔth
awuthueei ayuɔ̈p cï döŋ piny gääc
kadhorou. 38 Kɔc ke cï mïth, röör ë
röt aake ye tiim kaŋuan, ke diäär ku
mïth këc mat thïn. 39 Ku jɔl Jethu kɔc
cɔl ajiël, ku ler riäi yic ku ler wun cɔl
Magadan.

16

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

1 Tɛ̈wën ke Parathï ku Thaduthï bɔ̈
tënë Jethu, ku wïckë bïk deep ë wɛ̈t, ku
yöökkë bï kënë jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th
ke lɔn ye Nhialic wɛ̈lke gam. 2 Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ayakë lueel tɛ̈ lööny akɔ̈l
piny. Abä aliir path bɛ̈ɛ̈i, akɔ̈l acï
nyaany looi.” 3 Ku na ye nhiäknhiäk
ka luɛlkë, Abï tuɛny akölë, rin acï piny
dɔm bï la dïl ku looi luäät. Wek aa kë
bï rot looi ŋic tɛ̈ tïŋ wek käkkä nhial,
ku wek aacie käk loi röt ëmën ye ŋic!
4 Aa kɔc la gup anyon ku gam koor kek
aa thiëc kë tïŋkë. Acïn kën jäŋ gɔ̈i bï
nyuɔ̈th we, ee këwäär cï rot looi tënë
Jona. Ku nyiëëŋ ke piny ku jiël.

Duɔ̈kkë ye tak cïmën Parathï ku Thaduthï (Mk 8:14-21)

5 Kaam wën ɣeet kek wär alɔŋtui, ke
tɛk kɔcken ye buɔɔth lɔn cï kek nhïïm
määr bïk miëth cïï muk. 6 Go Jethu lɛ̈k
ke, “Tiëërkë nhïïm, ku tiɛtkë röt bäk
cïï nhiam cïmën Parathï ku Thaduthï,
nhiaamden ke cɔl ago puɔ̈ɔ̈r cïmën
ayum cï yiëk yic luɔu.”
7 Gokë jam ë kamken, “Ee ɣo yɔ̈ɔ̈k
këlä, rin cïn yen ayuɔ̈p cuk bɛ̈ɛ̈i.”
8 Go Jethu kë takkë guɔ ŋic ku lëk
ke, “Wek kɔc koor gamdun! Yeŋö ye
wek diɛɛr lɔn cïn wek miëth? Ŋot we
cie käŋ ye deet? 9 Cäk lëu ku bäk
tak yen tɛ̈wäär kueth ayuɔ̈p kadhiëc
röör tiim kadhiëc, ku gääcdït cï bɛn
thiäŋ awuthueei cï döŋ piny? 10 Ku jɔl
aa yuɔ̈p kadhorou wäär cï röör tiim
kaŋuan cam bïk kuɛth, ku gääc thiäŋ
awuthueei cäk bɛn kuany? 11 Yeŋö
këc wek ye deet yic, lɔn ɣɛn a ɣa cïï jam
tënë we rin ayuɔ̈p? Kë ca lueel akïn,
abɛn ber yic, tiɛtkë röt bäk cï nhiam
cïmën Parathï ku Thaduthï!”
12 Go atuɔ̈ɔ̈cke jäl deet yic, lɔn acïï
Jethu lëk ke bïk röt tiit lon dhie ye täău
ayup yic bï puɔ̈ɔ̈r, ee lɔn bï kek röt tiit
piööc rɛɛc Parathï ku Thaduthï.

16:1 Mt 12:38; Lk 11:16 **16:4** Mt 12:39; Lk 11:29 **16:6** Lk 12:1 **16:9** Mt 14:17-21 **16:10** Mt 15:34-38

Pïtɛr acï Jethu ŋic (Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

13 Wën cï Jethu ɣet Cetharia tɔ̈ Pilipi, ke thiëc kɔcken ye buɔɔth ëlä, “Ye jäŋ tak ye Manh Raan ŋa?”
14 Gokë bëër, “Ayekë lueel lɔn ye yen Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm, ku lueel kɔc kɔ̈k lɔn ye yen Elija, ku aye kɔc kɔ̈k lueel lɔn ye yen Jeremia, tëdë ke ye raan töŋ kam kɔc käk Nhialic tïŋ.”
15 Goke thiëëc, “Na week, yakë tak lɔn ye ɣɛn ŋa?” 16 Go Pïtɛr bëër, “Yïn ë Raan cï lɔc ku dɔc, Manh Nhialic pïr.”
17 Go Jethu lueel, “Yïn acï Nhialic dɔɔc wën Jona, rin yic kënë ëcïï tak ë rot, ee Wä tɔ̈ nhial yen anyuth ye yï ba lueel këya. 18 Ku alëk yï ëmën. Yïn acɔl Pïtɛr, ku wëtde yic, alɛl, ku alel kënë nhom ɣɛn bï luaŋdië buth thïn, ku acïï riɛl ë jɔŋrac bï lëu bï thuɔ̈r piny. 19 Ku yïn aba gäm riɛl bäänу pan Nhialic, kë cïï bï päl piny pinynhom acïï bï puɔ̈l nhial, ku kë ba puɔ̈l pinynhom abï puɔ̈l nhial aya.”
20 Ku yöök kɔcken ye buɔɔth bïk cïï lëk raan dët, lɔn ye yen Raan cï lɔc ku dɔc.

Jethu ë jam Arɛɛmde ku Thuɔnde (Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27)

21 Ku jɔl Jethu wët agai yic tënë kɔcken ye buɔɔth, “Ɣɛn abï dhiɛl la Jeruthalem. Ku ɣɛn abï gum apɛi kɔcdït ë baai cin, ku kɔc käk Nhialic, ku kɔc piööc lööŋ cin aya. Ku ɣɛn abï nɔ̈k ba thou, ku na ye aköl ye nïn diäk ke ɣɛn abï bɛn pïr.”
22 Go Pïtɛr miɛɛt wei kɔc yiic, ku dɔk bï cïï ye jam këlä, ku lueel, “Bɛ̈ny, acïï Nhialic bï puɔ̈l bï rot looi. Kënë acïï rot bï dhiɛl looi tënë yï!”
23 Go Jethu yenhom wel ku lëk Pïtɛr, “Jäl ɣalɔ̈ɔ̈m jɔŋrac! Wïc ba kë cï Nhialic guiir riɛnkië waar yic. Käk ye tak aacie käk Nhialic aa wël raan ë path.”
24 Ku jɔl Jethu lëk kɔcken ye buɔɔth, “Na ye raan wïc bä buɔɔth, ka dhil nhom määr käpuɔth bï yök ë piërde yic pinynhom ë tɛ̈n. Ku dhil puɔ̈u riɛl ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wïc kɔc kɔ̈k ye bïk nɔ̈k ë riɛnkië. 25 Rin raan wïc ye bï wɛ̈ike ë rot ŋiɛc muk pinynhom ë tɛ̈n, ka cïï pïr aköldä bï yök, ku na ye raan mär wɛ̈ike ë riɛnkiɛ̈, ku rin ë piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ka bï wɛ̈ike muk akölriëëc ëbën. 26 Yeŋö bï raan yök thïn, të jiɛɛk yen apɛi pinynhom ë tɛ̈n ku mër wɛ̈ike? Tɛ̈dë, ye këpiath ŋö bï yök bï yen wɛ̈ike waar? 27 Rin aköl bï Manh Raan bɛ̈n kek duaar ë Wun kek atuuc nhial, ke yeen abï raan ëbën yiëk ariöp thöŋ kek këden cï looi. 28 Ku le tueŋ ku lueel, wek aa lɛ̈k yic, ala kɔc kɔ̈k rëër ë tɛ̈n aacïï bï thou agut të bï kek Manh Raan tïŋ ke bɔ̈ ke ye Bɛ̈nyŋaknhom.”

17

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

1 Nawën nïn kadätem cök, ke Jethu cɔl Pïtɛr ku Jemith kek wämënh Joon, ku lek gɔn bär apɛi nhom kepɛ̈c. 2 Tɛ̈wën rëër kek, ke Jethu waŋ rot, ku ɣer nyin cïmën akɔ̈l, ku jɔl aläthke ɣɛr apɛi bïk la diardiar. 3 Kaam awën ke Mothith ku Elija tul, ku jiɛɛmkë kek Jethu. 4 Go Pïtɛr lɛ̈k Jethu, “Bɛ̈ny, apath buk rëër ë tɛ̈n. Na wïc ke ɣɛn aloi duɛ̈l kadiäk ë tɛ̈n, tök kek yï, ku tök kek Mothith ku töŋ dët kek Elija.”
5 Kaam wën ŋot jiɛɛm yen, ke këcït rur pat piny abï ciɛ̈n të yekë tïŋ, ku piŋkë Nhialic ke jam ëlä, “Kënë ë Wëndiën nhiaar, mit ɣɛn puɔ̈u tënë ye piɛŋkë wɛ̈tde.”
6 Nawën piŋ kɔc Jethu buɔɔth wët kënë, gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi ku wïïkkë. 7 Go Jethu bɛ̈n tënë ke ku gɔɔt ke ku lueel, “Jatkë röt. Duɔ̈kkë riɔ̈c.” 8 Nawën jɔtkë kenyïn, ke cïn raan dët tïŋkë, ke ye Jethu ë rot.
9 Tɛ̈wën dhuk kek piny ë gɔt nhom, ke lëk Jethu ke, “Duɔ̈kkë käk cäk tïŋ lëk raan dët ɣet aköl bï Manh Raan jɔt raŋ yic.”

16:14 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 **16:16** Jn 6:68-69 **16:19** Mt 18:18; Jn 20:23 **16:24** Mt 10:38; Lk 14:27 **16:25** Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **16:27** Mt 25:31; Wk 62:12; Rom 2:6 **17:4** 2Pït 1:17-18 **17:5** Cäk 22:2; L.rou 18:15; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22 **17:10** Mal 4:5

10 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, “Yeŋö
ye kɔc piööc löön kɔc Itharel ye lueel,
lɔn ë yen Elija yen bï kaŋ bɛ̈n tueŋ?”
11 Go bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Ee yic Elija akɔŋ bɛ̈n
rin bï yen dhël bɛ̈n guiir. 12 Ku alɛ̈k we
lɔn cï Elija bɛ̈n thɛɛr, ku akëc kɔckä bɛ̈n
ŋic ku luikë këden nhiarkë. Cït ëmën
aya, Manh Raan abïk cɔl arem apɛi.”
13 Go kɔcken ye buɔɔth deet yic lɔn
nadë ka jam tënë ke rin Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm.

Jethu acï dhöŋ la guöp jɔŋrac kony (Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 Nawën lek dhuk piny gɔt nhom,
ke yök kɔc juëc ke tit ke. Go raan tök
bɛ̈n ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom,
15 ku lueel, “Bɛ̈ny, kony manhdiɛ̈. Ala
guöp nok ku acï ye göök apɛi. Aye lac
wiɛt mɛɛc, tɛ̈dë ke le wiɛt wïïr. 16 Ku
ë ca bɛ̈ɛ̈i tënë kɔckun yï buɔɔth ku
akëckë lëu bï pial.”
17 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek kɔc cie lac
gam, yakë tak ba rëër kek we ɣet nɛn?
Bɛ̈ɛ̈i dhöŋ kënë tënë ɣa.” 18 Nawën lek
bɛ̈ɛ̈i, ke Jethu rël jɔŋrac, go jäl meth
guöp, ku go pial nyin yic.
19 Nawën ke kɔc Jethu buɔɔth bö
tënë ye ë rot ku thiëckë, “Yeŋö këc ɣok
ye lëu buk jɔŋ kënë cuɔp wei?”
20-21 Go lɛ̈k ke, “Ee rin koor gam-
dun,” Ku le tueŋ ku lueel, “Na we la
gam cɔk kuur cïmën manh ŋaap koor
nyin, ka lɛ̈kkë ë gɔn kënë, ‘Jälë ë tɛ̈n!’
Ka lëu bï jäl. Acïn kë dhal we bäk cïï
loi.” Ku lëk ke, “Jɔŋ cït kënë ë ɣɛn alëu
ye ba cuɔp wei, rin ye ɣɛn cool ë röök!”

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

22 Naɣɔn akäl tök, wën ŋoot kek
Galilia, ke lëk Jethu ke, “Manh Raan
abï thön kɔc, 23 ku abïk nök, ku na aköl
ye nïn diäk, ka bï jɔt raŋ yic.” Gokë
puöth dak apɛi.

Ajuër luaŋ Nhialic

24 Nawën cï Jethu kek atuööcke
ɣet Kapernaum, ke kɔc ë kut ajuër
luaŋ Nhialic bö tënë Pïtɛr ku thiëckë,
“Ye raandun piööc ajuër luaŋ Nhialic
tääu piny?”
25 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Aye tääu piny.” Ku
le ɣöt bï la lɛ̈k Jethu. Go Jethu guɔ
kaaŋ wei ku thiëëc, “Ye tak këdë Pïtɛr?
Yeŋa bäny pinynhom juɛ̈r? Ye kɔcken
baai aye kɔc thäi kɔ̈k?”
26 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Aa kɔc ë thäi.” Go
Jethu lueel, “Na ye këya ke kɔc baai
aacie ajuër ë tääu piny. 27 Ku yen acuk
wïc buk kɔckä rac puöth. Lɔr wïïr ku
cuat bïdho, ku mïït rɛ̈c ba dɔm tueŋ
bei ku ŋam thok, ku yïn abï wëëu lëu
ajuerdiɛ̈ ku ajuërdu yök thïn. Ɣäth ke
tënë ke ke ya ajuɛ̈rda ɣodhie.”

18

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wɛ̈t tɛɛr (Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

1 Kaam wën ke kɔc Jethu buɔɔth bö
tënë ye ku thiëckë ëlä, “Yeŋa yen dït
apɛi kam kɔc tö bääny pan Nhialic
yic?”
2 Go Jethu meth cɔɔl, ku cɔl akääc
kenhïïm, 3 ku lueel, “Wek alɛ̈k yic, na
cäk röt war bäk ciɛt mïth kor, ke wek
aacïï bääny Nhialic bï kaŋ yök. 4 Këya
raan rot dhuɔ̈k piny bï ciɛt ë manh
kënë yen adït apɛi pan Nhialic. 5 Ku
raan manh koor cït manh kënë lor
riɛnkiɛ̈, acä lor.

Ba raan dɛt thöɔ̈c kërac yic (Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

6 “Na ye raan wëŋ mɛnh tök kam ë
mïthkä, ku bä maan ka ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ë
raan cït kënë diɛt cï ruɔ̈k yeth aleldït
tet, ku pïk wïïr bï mou. 7 Ye këɛɛc
yïndë pinynhom ye kɔc kɔ̈k kɔc wɛ̈ŋ
kärɛc yiic. Käkkä aabï röt dhiɛl aa looi
akölaköl, ku bï yiën dë tënë kɔc käkkä
looi!
8 “Ku na ye ciɛɛndu ayï cɔ̈ɔ̈kdu yï
cɔl aloi awuɔ̈c, ka tëëm bei ku cuat
ke wei. Rin aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path ke
yï ye ŋɔl, tɛ̈në tɛ̈ bï yïn la cin karou
ku cök karou ku cuɛt yï many dɛ̈p yic
akölriëëc ëbën. 9 Ku na ye nyiɛndu
yï cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m, ke ŋuët bei ku
cuat wei. Rin aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr yök ke yï

17:12 Mt 11:14 **17:20-21** Mt 21:21; Mk 11:23; 1Kor 13:2 **17:24** B.bei 30:13; 38:26 **18:1** Lk 22:24 **18:3** Mk 10:15; Lk 18:17 **18:8** Mt 5:30 **18:9** Mt 5:29

la nyiɛn tök, tɛ̈n tɛ̈ bï yïn la nyïn karou, ku bï yï la cuat pan mac.

Kääŋ amɛ̈l cï määr

10 “Duɔ̈kkë them bäk mïth thiikä bui. Alɛ̈k we bäk ŋic lɔn atuɔ̈ɔ̈cken nhial aa rëër Wä lɔ̈ɔ̈m aköläköl pan Nhialic. 11 Ku ɣɛn Manh Raan ɣɛn acï bɛ̈n ba kɔc cï määr bɛ̈n gäm pïr.

12 “Lɛ̈k ɣa yic. Na raan ala amääl buɔɔt ku mär amäl tök ke cïï thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëëŋ piny, ku le amäl kënë wïc? 13 Ku na le yök ka mit puɔ̈u apɛi, miɛt puɔ̈u wär miɛt puɔ̈u wäär tɔ̈ amɛ̈l kɔ̈k thïn. 14 Këlä aya, acïï Wuurdun tɔ̈ nhial nhiar, bï mɛnh tök kam ee mïth thiikä määr.

Tɛ̈ looi wämuuth awuɔ̈c tënë yï

15 “Na loi wämuuth awuɔ̈c tënë yï, ke yï la tënë ye ku lɛ̈k kë cï wuɔ̈ɔ̈c tɛ̈dun wepɛ̈c. Na piŋ wɛ̈tdu, ke wek aacï dɔ̈ɔ̈r. 16 Na cïï wɛ̈tdu piŋ, ke yï cɔl raan tök ayï kɔc karou ku dhuɔ̈kkë tënë ye, ‘Rin bï awuɔ̈c cï looi tënë yï ŋic kɔc karou ayï diäk.’ 17 Na ŋot kuec bï wɛ̈tden cïï piŋ, ke lɛ̈k akut, ku na kueec bï wɛ̈t akut cïï piŋ aya, ke päl bï ciɛ̈t raan thäi ku raan ajuër kut, kɔc kuc wɛ̈t Nhialic.

18 “Ku wek aa lɛ̈k kënë, awuɔ̈c käk bï päl piny pinynhom, acïï bï päl piny nhial, ku awuɔ̈c bäk päl piny ë tɛ̈n abï päl piny nhial.

19 “Ku abɛn lɛ̈k we, na mät kɔc karou kamkun pinynhom ë tɛ̈n, ku thiëckë kë wïckë ka gɛ̈m Wä tɔ̈ nhial ke. 20 Rin tɛ̈ ye kɔc karou ayï diäk kenhïïm mat ë wɛ̈tdiɛ̈ ke ɣɛn abï rëër kamken.”

Kääŋ aluaŋ cie wɛ̈t ye päl piny

21 Nawën ke Pïtɛr bɔ̈ tënë Jethu ku thiëëc, “Bɛ̈ny, ya arak dë lëu bï ɣɛn wɛ̈t päl piny tënë wämääth cä awuɔ̈c looi tënë ɣa? Ye arak dhorou?”

22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k yï, aca arak dhorou, ee thiärdhorou arak dhorou, 23 rin bääny Nhialic acït bɛ̈nyŋaknhom wïc ye bï käkke kuɛ̈ɛ̈n nyïn kek aluakke. 24 Kaam wën kuëën kek käŋ nyïn, ka aluaŋ tök cï wëëu juëc apɛidït muɔ̈r bïï tënë ye. 25 Ku yen ë cïn wëëu cool yen wëëu cï muɔ̈r, go bänyde lueel bï ɣaac wei kek tiɛŋde ku miɛ̈thke ku käkke ëbën bï käny cool. 26 Nawën piŋ ë wɛ̈t kënë ke läŋ bänyde apɛi ku lueel ëlä, ‘Päl ɣa kaam thin koor, ku ɣɛn abï käkkä cool bɛ̈ny.’ 27 Go bɛ̈nyŋaknhom tɛ̈ mɛɛm yen thïn tïŋ, ku pɛ̈l känyde tënë ye ku cɔl ajiël.

28 “Kaam wën le aluaŋ kënë aɣeer, ke räm kek aluaŋ dɛ̈t rëër kek baai kɔ̈ɔ̈ny wëëu reen lik. Go pac yeth ku yöök bï wɛ̈ɛ̈uke cool nyin yic. 29 Go lɔ̈ŋ apɛi ku lueel, ‘Päl ɣa kaam ku ɣɛn abï wɛ̈ɛ̈uku cool!’ 30 Go cïï gam, ku cɔl amac ɣet tɛ̈ bï yen wɛ̈ɛ̈uke cool. 31 Nawën tïŋ aluɛk kɔ̈k kë cï rot looi, ke riääk puɔ̈th apɛi ku lek tënë bänyden ku lëkkë këriëëc ëbën cï rot looi. 32 Go bɛ̈nyŋaknhom aluaŋ kënë cɔɔl ku lueel, ‘Yïn acïn puɔ̈u, ɣɛn acï wëëu juëc kääny ke tënë yï päl piny rin cï yïn ɣa lɔ̈ŋ. 33 Cïï lëu ba käny päl piny tënë raandun rëër wek, cïmën këwäär ca luɔ̈i yï?’ 34 Ku wën cï yen puɔ̈u riääk apɛi, ke cɔl amac ɣet tɛ̈ bï yen käny cool ëbën.” 35 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Yen ë tɛ̈ bï Wä tɔ̈ nhial luɔ̈i we, tɛ̈ cï wek awuɔ̈c ye päl piny kamkun puɔ̈u ëbën.”

19

Jethu apiööc wɛ̈t ë liɔ̈ɔ̈i (Mk 10:1-12)

1 Wën cï Jethu wɛ̈t wïc bï lueel thöl, go jäl Galilia ku ler Judia ku teem wär Jordan. 2 Go kɔc juëc apɛi buɔɔth, goke kony.

3 Go Parathï kɔ̈k bɛ̈n tënë ye, ku wïckë bïk deep ë wɛ̈t ku thiëckë ëlä, “Ye lɔ̈ŋda raan puɔ̈l bï tiɛŋde liɔ̈ɔ̈i ë path?”

4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kɛ̈ckë kaŋ kueen athöör yic lɔn wär ciɛk Aciëk kɔc wäthɛɛr, aacï cak moc ku tik. 5 Ku lueel, ‘Rin ë wɛ̈t kënë yen abï raan wun ku man nyääŋ piny ku le ker kek tiɛŋde, ku keek karou aabï ya many tök.’ 6 Këya, aacïï ŋot ke ben aa rou,

18:11 Lk 19:10 **18:15** Lk 17:3 **18:16** L.rou 19:15 **18:18** Mt 16:19; Jn 20:23 **18:22** Lk 17:3-4; Cäk 4:24 **19:4** Cäk 1:27; 5:2 **19:5** Cäk 2:24

ee tök. Ku këya, na cï Nhialic ke puɔ̈l
bï ya moc ku tik, ka cïn raan päl ŋɛk ë
kamken."
7 Go Parathï bɛn thiëëc, "Na ye këya,
yeŋö pɛ̈l Mothith ye bï raan athör liɔ̈ɔ̈i
göt ku pɛ̈l tik?"
8 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Mothith acï
wärkuan dït puɔ̈l bïk diäärken aa liɔ̈ɔ̈i
rin aake cie yith ye lac gam. Ku ëcie
këya wäthɛɛr ciɛk kɔc. 9 Ku aba lɛ̈k we
ëmën, na ye mony liɔ̈i tiɛŋde, ke këc
wïc mony dɛ̈t, ka cï kërac looi."
10 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye ëlä,
"Na ye yen tɛ̈n ye käŋ röt luɔi thïn kam
moc ku tik akan, ka ŋuɛ̈ɛ̈n bï raan cïï
thiëk."
11 Go dhuɔ̈k ke ku lueel, "Acie raan
ëbën yen bï kë ca lueel gam, aa kɔc ye
Nhialic kuɔny. 12 Raan dɛ̈t aye dhiëëth
ke ya aboi, na cɔk thiëëk tɛ̈ le yen dït
ka cïï dhiëth, ku kɔc kɔ̈k aaye roc bïk
cïï dhiëth tɛ̈ cɔk kek thiëëk. Ku kɔc
kɔ̈k aacie thiëëk rin wïc kek ye bïk wɛ̈t
Nhialic ɣäth tueŋ. Këya, na ye raan
gam ë wɛ̈t kënë, ke gɛm ku piööc."

Jethu adɔc mïth
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

13 Kɔc kɔ̈k aake cï mïth bɛ̈ɛ̈i tënë
Jethu bï ke bɛ̈n dɔɔc, go kɔc Jethu
buɔɔth kɔc läät. 14 Go Jethu lueel tënë
ke, "Calkë mïth aabɔ̈ tënë ɣa, duɔ̈kkë
ke pën. Raan wïc ye bï la pan Nhialic
adhil gam cïmën ee mïth thiikä."
15 Ku cɔɔl mïth yelɔ̈ɔ̈m ku tɛ̈ɛ̈u yecin
kenhïïm, ku dɔɔc ke ku jiël.

Raan ajak
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 Go mony dɛ̈t kaaŋ nhom ku
thiëëc ëlä, "Raan piööc ye këpiath ŋö
ba looi ba pïr akölriëëc ëbën yök?"
17 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Yeŋö ye yïn ɣa
thiëëc këpath ba looi? Ee Nhialic rot
yen apath. Na wïc ba pïr akölriëëc
ëbën yök, ke yï thek lɔ̈ɔ̈ŋke."
18 Go mony kënë Jethu bɛn thiëëc
ëlä, "Ye lööŋ nɛn?" Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Duk
raan näk, duk tiŋ raan dɛ̈t kɔr, duk
cuëër, duk kuëëŋ wɛ̈t ë lueth. 19 Thek
wuur ku moor, ku nhiar raan dɛ̈t
cïmën nhiɛɛr yïn rot."
20 Go riënythii awën dhuɔ̈k ye ku
lueel ëlä, "Lööŋkä aaca muk nhïïm
ëbën. Ye kë nɛn ba bɛn looi?"
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Na wïc ba la cök
tënë Nhialic, ke yï la ba käkku la ɣaac
ëbën, ku gam wëëu tënë kɔc ŋɔ̈ŋ, yïn
abï jiɛɛk la yök pan Nhialic, ku bäär
buɔth ɣa."
22 Nawën piŋ ë wëlkä ke mɛɛn, ku
jiël ke cï puɔ̈u dak rin ë la käjuëc apɛi.
23 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye
buɔɔth ku lëk ke, "Abï riɛl tënë raan
ajak bï la pan Nhialic. 24 Ku abɛn lɛ̈k
we, apuɔl yic bï thɔ̈rɔ̈l bak with cök,
tɛ̈në lɔn bï raan ajak la pan Nhialic."
25 Nawën piŋ kɔcken ye buɔɔth ë
kënë, ke gɛ̈i apɛi ku luelkë, "Na ye
këya, ke yeŋa bï la pan Nhialic." 26 Go
Jethu ke döt ku bëër, "Acïï raan bï lëu ë
rot, bï gam tɛ̈ këc Nhialic ye kony, rin
Nhialic ë kërïëëc ëbën lëu, acïn kë dhal
ye."
27 Go Pïtɛr rot jɔt ku lueel, "Na ɣook,
ɣok kɔc cï käkkua ëbën nyääŋ piny ku
buɔthku yï, yeŋö bï ya këda?"
28 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wek alɛ̈k kënë, tɛ̈
le käŋ röt waar, ke Manh Raan abï
nyuc thɔ̈nyde nhom ë diik yic pan
Nhialic, ku week wathiäär ku rou,
wek aabï nyuc thöc nhïïm aya bäk
luŋ kuat Itharel kathiäär ku rou looi.
29 Ku kuat raan cï paande nyääŋ wei
kek paan ë man ku nyiɛrakën, ku wun
ku man ku miɛthke ku dum ë riɛnkiɛ̈,
abï käjuëc yök arak buɔɔt, ku abï pïr
akölriëëc ëbën yök aya. 30 Ku kɔc juëc
tɔ̈ tueŋ ëmën aabï döŋ ciëën, ku kɔc
kɔ̈k juëc tɔ̈ ciëën aabï la tueŋ."

20

Kääŋ kɔc lui dom yic

1 Ku ben Jethu bääny Nhialic thɔ̈ɔ̈ŋ
ëlä, "Raan dom ëcï rial bï la wïc kɔc
bï duɔmde bɛn tem. 2 Ku ciëk ariöp bï
ya gäm ke akäl tök, ku tooc ke dom.
3 Nawën tɛcït lunyluny ë ɣɔ̈k, ke la tɛ̈
ye kɔc ɣɔɔc thïn, go kɔc kɔ̈k tïŋ thïn ke

19:7 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 **19:9** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 **19:12** B.bei 20:13-16; L.rou 5:17-20
19:19 B.bei 20:12; L.rou 5:16; Leb 19:18 **19:28** Mt 25:31; Lk 22:30 **19:30** Mt 20:16; Lk 13:30

kääc ke cïn kë loikë, 4 go lɛ̈k ke ëlä, ‘Lak
dom yic aya bäk la tem, ku wek aaba
yiëk ariöp thöŋ ke luɔidun.’ 5 Gokë
la. Nawën akɔ̈l ciɛl yic, ku tääŋ akɔ̈l
aya, ke la aɣeer ku le bɛ̈n ke kɔc kɔ̈k.
6 Naɣɔn thëëi ke la aɣeer ku yök kɔc
kɔ̈k ke kääc ë path go lɛ̈k ke, ‘Yeŋö
rëër wek tɛ̈wën akɔ̈l ke cïn kë luɔikë?’
7 Gokë lɛ̈k ye ëlä, ‘Acïn raan cï ɣo cɔɔl
buk la luui.’ Go lɛ̈k ke bïk la luui aya.

8 “Naɣɔn thëëi ke wun dom cɔl raan-
den kɔc dɔ̈m ku lueel, ‘Cɔl kɔc luɔi, ba
ke dɔ̈m wɛ̈ɛ̈uken, ku jɔk kɔc ë ke bɔ̈
ciëën, bï jäl la thök kɔc wën anhiäk jɔk
luɔi ë rial.’ 9 Go kɔc ke bɔ̈ luɔi yic ciëën
bɛ̈n ku gɛ̈m ke wɛ̈ɛ̈uken. 10 Nawën la
kɔc ke jɔk luɔi ë rial bɛ̈n bï ke bɛ̈n riɔp,
ke takkë lɔn bï ke gäm wëëu juëc, ku
keek aacï bɛ̈n riɔp wëëu cït wëëu cï
gäm kɔc ke lök bɛ̈n luɔi yic ciëën.

11 “Gokë wëëu dɔm ke dak puɔ̈th, ku
jiëëmkë wun dom guɔ̈p ëlä, 12 ‘Kɔc ke
lök bɛ̈n ciëën, cïn luɔi dïït cïk looi, aaca
thöɔ̈ŋ nhïïm kek ɣo, ɣok kɔc cï luui akɔ̈l
yic tɛ̈wën anhiäk agut tɛ̈ col piny cït
ëmën!’

13 “Go wɛ̈t raan tök bɛ̈ɛ̈r ëlä,
‘Mäthdiɛ̈, yïn acä jör, ciɛ̈t ɣo cï tɛ̈ bï
ɣɛn yï riap thïn akäl tök cäk. 14 Dɔm
ariɔ̈pdu ku jälë. Aca tak ba raan lök
bɛ̈n ciëën gäm ariöp cït ariɔ̈pdu. 15 Cä
la yic ba wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ gam tɛcït tɛ̈ wiëc ye?
Yeŋö ye tiɛɛl yï dɔm tɛ̈ muɔɔc ɣɛn kɔc?’
”

16 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Këya, kɔc
tɔ̈ ciëën aabï tɔ̈ tueŋ ku kɔc tɔ̈ tueŋ
aabï tɔ̈ ciëën.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 Naɣɔn akɔ̈l dɛ̈t ke Jethu cath kek
kɔcken ye buɔɔth ke la Jeruthalem, ke
cɔɔl ke tɛ̈den ë röt ku lëk ke, 18 “Ëmën
ɣok aala Jeruthalem, ku Manh Raan
abï la dɔm ku ɣɛ̈th kɔc käk Nhialic
nhïïm, ku kɔc piööc ë löö ŋ. Ku abïk
tɛ̈m thou, 19 ku thönkë bäny kɔc cie kɔc
Itharel bïk läät ku thatkë ku piɛ̈ɛ̈tkë
tim cï rïïu kɔ̈u. Ku na ye nïn kadiäk cök
ka bï pïr ku jöt bei ë raŋ yic.”

Man wɛ̈ɛ̈t Dhubedï acï Jethu thiëëc këden wïc (Mk 10:35-45)

20 Nawën ke man wɛ̈ɛ̈t Dhubedï bɔ̈
tënë Jethu kek wätke, ku gut yenhiaal
piny ku thiëëc bï luɔi kë wïc.

21 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö wïc?” Go
bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Tɛ̈ nyuuc yïn thönydu nhom
bääny Nhialic yic aköldä, ke yï tɔŋ
yïpuɔ̈u lɔn bï yïn wɛ̈tkiɛ̈n kë karou cɔl
aa nyuc yïlöö m, raan tök kö ŋ cuëc ku
raan dɛ̈t kö ŋ ë cam.” 22 Go Jethu
dhuɔ̈k ke ëlä, “Wek aakuc kë thiëckë,
ɣɛn abï baŋ apɛi ë nïnkä ku ɣɛn abï
nɔ̈k. Lɛ̈ukë bäk gum cïmëndiɛ̈?” Gokë
bɛ̈ɛ̈r, “Alëuku.”

23 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na cɔkkë we nɔ̈k
ayic ka lɛ̈ukë bäk gum, ku acie ɣɛn la
riɛl ba raan bï nyuc kö ŋdiɛ̈n cuëc ku
kö ŋdiɛ̈n cam kuany. Thöckä aa käk
kɔc cï Wä guiër ke.”

24 Nawën le atuuc kɔ̈k kathiäär pi ŋ,
ke riääk puɔ̈th tënë wɛ̈ɛ̈t Dhubedï.
25 Go Jethu ke cɔɔl ku lëk ke, “Aŋiɛckë
lɔn kɔc cï gam bïk aa bäny kɔc cie
kɔc Itharel aala riɛl kɔc nhïïm, ku
acïï path bäk ciɛ̈t ke. 26 Ku kënë acïï
rot bï looi kamkun. Raan wïc ye bï
ya raandït kamkun, adhil rot dhuɔ̈k
piny bï ya luui rin kɔc kɔ̈k, 27 ku na
ye raan wïc ye bï ya bɛ̈ny wenhïïm,
ka dhil ya aluaŋdun. 28 Cïmën Manh
Raan aya akëc bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n loony,
acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n kony, ku gɛm wɛ̈ike
bï kɔc juëc waar thou yic.”

Jethu akony cöör karou bïk daai

29 Tɛ̈wën jiël Jethu Jeriko kek
kɔcken ye buɔɔth, ke buɔɔth kɔc juëc
apɛi. 30 Ku kɔc cï cɔr karou aake
rɛ̈ɛ̈r ë dhël këc. Nawën piŋkë lɔn cï
Jethu ɣëët, ke cöt röldït, “Bɛ̈ny, Wën
Debit, kony ɣo!” 31 Go kɔc kɔ̈k ke
rɛ̈l ku yöökkë ke bïk biɛt. Gokë ŋot
ke kiu apɛi, “Wën Debit! Kony ɣo.”
32 Go Jethu kɔ̈ɔc ku cɔɔl ke, ku thiëëc
ke, “Yeŋö wiɛckë ba looi tënë we?”
33 Gokë lɛ̈k ye, “Bɛ̈ny awïcku buk bɛn
daai.” 34 Go Jethu gam, ku gɔɔt kenyïn,
gokë daai nyin yic ku buɔthkë.

20:8 Leb 19:13; L.rou 24:15 **20:16** Mt 19:30; Mk 10:31; Lk 13:30 **20:26** Lk 22:25-26 **20:27** Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26

21

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 Tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k kek Jeruthalem,
ke bɔ̈ Bethpeec tɛ̈thiääk kek gɔn Olip,
ke Jethu ëcï kɔcken ye buɔɔth karou tuɔɔc tueŋ, 2 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈
tueŋ yiic, ku wek aabä akaja yök ke
mac ku manhde yelɔ̈ɔ̈m. Luɔnykë ke
ku bɛ̈ɛ̈ikë ke tënë ɣa. 3 Na le raan thiëc
we ke luɛlkë, keek aa wïc Bɛ̈ny ku aabï
dhuk ëmën.” 4 Kënë acï rot looi këya
rin bï wɛ̈t cï lueel ëlä thɛɛr raan käk
Nhialic tïŋ yenhom tiɛɛŋ,
5 “Lëk kɔc Itharel,
ëmën bɛ̈nyŋaknhom dun abɔ̈ tënë
week!
Alir puɔ̈u ee cath akaja, manh akaja.”
6 Go kɔc Jethu buɔɔth la ku loikë
cïmën cï Jethu ye lɛ̈k ke, 7 ku bïïkë
akaja ke manhde ku kumkë kekɔ̈th
alätheken, ku nyuc Jethu manh akaja
kɔ̈u. 8 Kɔc juëc aacä alätheken thiɛth
dhël yic, ku kɔc kɔ̈k aacä ayɔ̈r tiim
dhoŋ ku thiethkë ke dhël yic aya.
9 Go kɔc ke tɔ̈ tueŋ yenhom ku kɔc
ke buɔth ye, yai looi ku yekë wak ëlä,
“Lecku wën Debit!
Bɛ̈ny dɔc raan bɔ̈ riɛnku lecku Nhialic
Madhɔl!”
10 Nawën ɣeet geeu Jeruthalem, ke
kɔc gɛ̈i apɛi ku yekë thiëc ëlä, “Yeŋa
kënë?”
11 Ke bëër kɔc ŋic ye ku luelkë, “Yen
ë raan käk Nhialic tïŋ cɔl Jethu pan
Nadharet, wun Galilia.”

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

12 Nawën lek ɣet Jeruthalem ke
Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc
käŋ ɣaac ku kɔc ɣööc ayeer kal luaŋ
Nhialic yic. Ku wel agen kɔc wëëu
waar yiic piny, ku thöc kɔc ɣɔɔc wei ë
kuɔ̈r. 13 Ku lëk ke,
“Acï gɔ̈t ëlä athör thɛɛr wël Nhialic
yiic,
‘Kal luaŋdiɛ̈ acï looi bï ya tɛ̈n ye kɔc
wuɔ̈t ëbën röök thïn,’
ku yen acäk wel bï ya tɛ̈n cuɛ̈r.”
14 Kɔc cï cɔr ku kɔc cï duany aake cï
bɛ̈n tënë ye kal yic luaŋ Nhialic, goke
kony. 15 Kɔc dït käk Nhialic ku kɔc gɛ̈t
lööŋ aake cï puɔ̈th dak tɛ̈wën tïŋ kek
käpuɔth cï Jethu looi, ku wën ye mïth
ket kal yic luaŋ Nhialic ëlä, “Lecku
Wën Debit.”
16 Ku luelkë tënë Jethu, “Ye kë lueel
ë mïthkä piŋ?” Go bɛ̈ër, “Aya piŋ. Ku
kɛ̈ckë kënë kaŋ kueen,
‘Yïn acï mïth agut mïth thii kor piɔ̈ɔ̈c
bïk lɛc la cök aa lueel.’ ”
17 Kaam wën cï Jethu wëlkä lueel, ke
jiël geeu ku ler Bethanï tɛ̈ cï yen bën
anin thïn.

Jethu acï tim wak bï riau (Mk 11:12-14, 20-24)

18 Nayɔn nhiäk, tɛ̈wën dhuk kek
geeu, Jethu ë nɛ̈k cɔk. 19 Nawën tïŋ
tim cït ŋaap dhël yɔu, go la cɔl bï yök
ke cï luɔk, go yök ke ayɔ̈r kepɛ̈c. Go
Jethu lueel, “Yïn acïï mïth kɔŋ bɛn tïŋ
athɛɛr!” Ku nyin yic tɛ̈wën ke tim
riau.
20 Tɛ̈wën tïŋ kɔcken ye buɔɔth ë
kënë, ke gɛ̈i apɛi, ku thiëckë röt, “Yeŋö
cï tim kënë guɔ riau?”
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na gamkë ke cïn
diu, ka cie kë ca looi tënë ë tim kënë
yen luɔikë ë rot, na cɔk a gɔn kënë yen
yɔ̈ɔ̈kkë ëlä, ‘Jɔt rot ku cuat rot wïïr,’ ka
loi rot. 22 Ku na lak gam, ke këriëëc
ëbën yakë ke thiëëc tɛ̈ röök wek, aa
yɔ̈kkë.”

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yɔ̈ɔ̈ŋ yic (Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 Go Jethu bɛn dhuk kal yic luaŋ
Nhialic, ku tɛ̈wën piööc yen, ke
bänydït käk Nhialic ku kɔc baai bɔ̈
tënë ye ku thiëckë ëlä, “Ee yïn, ye riɛl
ŋö tɔ̈ yïguɔ̈p ye yïn luui këlä? Ku yeŋa
yïk yï ë riɛl kënë?”
24 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aba thiëëc
wɛ̈t tök aya, na bɛ̈ɛ̈rkë apath, ke wek
aba lɛ̈k raan cä gäm riɛl ye ɣɛn käkkä
looi. 25 Lɛ̈kkë ɣa, Joon yök riɛl yen kɔc
gäm lɔ̈kwëi tɛ̈nɛn, ye tënë Nhialic aye
riɛlde ë rot?”

21:5 Dhäk 9:9 **21:9** Wk 118:25, 26 **21:13** Ith 56:7; Jer 7:11 **21:16** Wk 8:2 **21:21** Mt 17:20; 1Kor 13:2

Gokë guëëk yic kamken ku luelkë,
“Na luelku, ke yök tënë Nhialic, ka
thiëc, ‘Aye ŋö këc wek wɛ̈tde gam?’
26 Ku na luelku, ‘Ke riɛlde ë rot,’ ke ɣok
aa jɔ̈ny ke rin cï raan ëbën ye gam.”
27 Gokë dhuɔ̈k Jethu, “Akucku.”
Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek
aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

Kääŋ cï Jethu lueel rin mïth karou

28 Ku ben Jethu ke thiëëc, “Yeŋö
yakë tak wɛ̈t kënë yic? Monytui ë la
dhäk karou. Go la tënë wëndït ku lëk
ye, ‘Manhdiɛ̈ lɔr lui dom yic ya aköl.’
29 Go bɛ̈ɛ̈r, ‘Ɣɛn acïï la,’ nawën ke ben
yenhom waar ku ler. 30 Go bɛn la tënë
wënden koor ku lëk wɛ̈t awën cï kaŋ
lɛ̈k wëndït. Go gam ku cïï la. 31 Yeŋa
kamken karou cï kë wïc wun looi?”
Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee wëndït.”
Go Jethu lɛ̈k ke, “Kɔc ajuër kut ku
adëjök ë tɔ̈c kek kuat moc ë path, aa
kek aabï röt kaŋ mat ë bääny Nhialic
yic tënë we. 32 Rin Joon raan wäär
kɔc muɔɔc nhïïm ëcï bɛn tënë we bï we
nyuɔ̈th dhël ë yic, ku wek aa këc wɛ̈tde
gam. Nawën ke ye kɔc ajuër kut ku
adëjök kek gam ye. Ku na cɔk awën cï
wek käkkä tïŋ ke loi röt, ke wek aa këc
wepuɔ̈th waar ku pälkë luɔi kärɛc ku
gamkë wɛ̈tde.”

Jethu acï jam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

33 Ku ben Jethu jam waal ku lueel
tënë kɔc man ye ëlä, “Monytui ëcï
dom looi ku cum yic tiim luɔk ku
rɔk. Ku wec tɛ̈ ye mïth tiim guɔ̈r
thïn bïk ya miök, ku looi kät. Ku jɔl
dom riɔ̈p yic kɔc kɔ̈k, ku le keny wun
dɛ̈t. 34 Nawën le tɛ̈ cï tiim luɔk thɔ̈ɔ̈ŋ,
ke tooc aluɔɔnyke tënë ke bïk la gäm
abäkke. 35 Go kɔc awën cï riɔ̈p dom
yic aloony dɔm, ku thatkë aluɔny tök,
ku näkkë alony dɛ̈t ku biöökkë alony
ye kek diäk aleel. 36 Go aloony juëc
tënë aloony tueŋ bɛn tooc, ku ŋot ke
looikë ke tɛ̈wäär. 37 Nawën ciëën ke
wun dom jɔl wënde tooc, ku tɛk lɔn bï
kek ye theek. 38 Go kɔc awën cï riɔ̈p
dom yic lueel kamken wën tïŋ kek ye,
‘Kënë ee manh raan la dom, bï käŋ
lɔ̈k thɔn aköldä. Bäk näkku ku käkke
aabï dɔ̈ŋ ke ɣo.’ 39 Gokë dɔm ku thelkë
aɣeer dom yic ku näkkë.”
40 Ku jɔl Jethu ke thiëëc, “Na bɔ̈ raan
la dom ke loi ŋö tënë ke?”
41 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Abï kɔckä nɔ̈k, ku
riɔp dom yic wei tënë kɔc bï ye ayiëk
abäkke tɛ̈ cï käŋ luɔk.”
42 Ku lëk Jethu ke, “Kɛ̈ckë wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, kaŋ
kueen?
‘Mën wäär yen cï atëët kuec yen acï
bɛn a mën ril apɛi,
kënë ë ye luɔi Bɛny,
ayeku tïŋ ke path ku dhëëŋ ɣonyïn!’ ”
43 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Këya
alɛ̈k we, bääny Nhialic abï nyaai tënë
we ku gɛ̈m kɔc wuɔ̈t kɔ̈k bï wɛ̈tdiɛ̈ piŋ
ku loikë. 44 Ku raan bï löny alel kënë
nhom, ka duɔɔny bï ruɔ̈th, ku raan
bï alel kënë lööny yenhom ka niɔɔn
yic.” 45 Nawën piŋ kɔcdït käk Nhialic
ku kɔc gɛ̈t löö ŋ ë jam kënë, ke ŋickë lɔn
jiɛɛm Jethu riɛnken, 46 ku na cɔk alɔn
wïc kek ye bïk dɔm, ka ke cï riɔ̈ɔ̈c kɔc
juëc tɔ̈ thïn ë Jethu tïŋ ke ye raan käk
Nhialic tïŋ.

22

Jethu acï bääny Nhialic thɔ̈ŋ yan thiëëk
(Lk 14:15-24)

1 Go Jethu bɛn jam tënë ke ë waal
ku lueel. 2 “Bääny Nhialic ë duɛ̈r thöŋ
kek yan thiëëk cï bɛnyŋaknhom looi
tënë wënde. 3 Ku tooc aluɔɔnyke bï
kɔc cï cɔɔl la lɛ̈k bïk bɛn yai yic. Gokë
kuec ku cïk bɔ̈ yɛɛi. 4 Go aloony juëc
bɛn tooc ku thɔnke ëlä, ‘Lak, lëkkë
kɔc cï cɔɔl lɔn mïïth aacï thök ë guiër,
muɔɔr ku nyök cuai aacï nɔ̈k, këriëëc
ëbën acï guiir. Bäk yai yic!’ 5 Ku
keek aake liu puɔ̈th thïn, ku puɔ̈kkë
bï ŋɛk ala duɔmde, ku la raandä
luɔide yic. 6 Ku dɔm kɔc kɔ̈k aloony
bɛnyŋaknhom, ku baŋkë ke ku näkkë
ke. 7 Go bɛnyŋaknhom puɔ̈u riääk
apɛi, ku tooc apuruɔ̈ɔ̈kke ku lek kɔc
awën näk aluɔɔnyke nɔ̈k, ku cuänykë

21:32 Lk 3:12; 7:29-30 **21:33** Ith 5:1-2 **21:42** Wk 118:22-23

gɛnden. 8 Ku cɔɔl aluɔɔnyke ku lëk ke,
‘Yai acï thök ë guiër, ku kɔc ke cï cɔɔl
aa këc aa kɔc path, aacï kuec ë bɛ̈n.
9 Lak geeu ku calkë kuat kɔc bäk yök
dhɔ̈l yiic bïk bɛ̈n yai yic.’ 10 Go aloony
la dhɔ̈l yiic ku cɔlkë kuat raan cïk yök
ëbën, abï yai thiäŋ apɛi.

11 “Nawën bɔ̈ bɛ̈nyŋaknhom bï thän
cï guëër yɛɛi bɛ̈n tïŋ, ke tïŋ raan tök ke
këc alɛ̈th yai ruɔ̈k. 12 Go bɛ̈nyŋaknhom
lueel, ‘Mäthdië, yï bɔ̈ tɛ̈n këdë ke yï cïï
alɛ̈th yai ceŋ?’ Go mony awën biɛt ku
cïï wɛ̈t bëër. 13 Go bɛ̈nyŋaknhom lɛ̈k
aluɔɔnyke, ‘Dɛrkë cin ku cök ku cu-
atkë muɔ̈ɔ̈th yic aɣeer, tɛ̈ bï yen dhiau
thïn ke ŋɛny yelec.’ ”

14 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Rin kɔc
juëc aaye cɔɔl, ku aa kɔc lik kek aaye
lɔc.”

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër (Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Go Parathï la tɛ̈den ë röt bïk tɛ̈ bï
kek Jethu dam thïn, wɛ̈tden bï lueel,
la mat. 16 Ku toockë kɔcken abɛ̈k ke
buɔɔth tënë ye, ku kɔc Antipäth Ɣërot
bïk la wëëŋ bï wɛ̈t rac luɛɛl kegup
bï ye dɔm. Ku bïk ku luelkë ëlä,
“Raan piööc, aŋicku yïn ë raan la cök
jam ë yith. Yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk käk
wïc Nhialic looi dhël la cök, ke yï cïï
diɛɛr käk ye kɔc kɔ̈k tak. Ku yïn acie
diɛ̈tden ye kuɛ̈ɛ̈c nhom. 17 Lɛ̈k ɣo na
ye täktäkdu, buk ajuër aa gam ɣok kɔc
Itharel tënë Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom, tɛ̈dë
ke cuk bï ya gäm ye?”

18 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic, ku
bëër, “Yeŋö wïc wek ye bäk ɣa deep
wɛ̈t? 19 Calkë ɣa atïŋ wënh yakë tääu
piny ajuër!” Gokë yiëk wëëth. 20 Goke
thiëëc, “Ye nhom ŋa, ku ye rin ŋa
käkkä cï giɛɛt wëëth kɔ̈u?”

21 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk Cithɛ̈r
Bɛ̈nyŋaknhom.” Go Jethu lɛ̈k ke,
“Na ŋiɛckë këya, gämkë Cithɛ̈r
Bɛ̈nyŋaknhom këde, ku gämkë Nhialic
këde.”

22 Gokë gäi, tɛ̈ cï Jethu wɛ̈t bɛ̈ɛ̈r thïn,
ku nyiëëŋkë piny ku jiëlkë.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr (Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 Aköl töŋ awën ke kɔc kɔ̈k akut
Thaduthï, akut cïï ye ye gam lɔn bï
Nhialic kɔc cï thou bɛn cɔl apïr, bɔ̈
tënë Jethu ku thiëckë ëlä, 24 “Raan
piööc, acï Mothith lɛ̈k ɣo ëlä, Na thou
raan ku nyiëëŋ tik piny ke cïn mïth,
ke wämënh koor ala ɣöt tik bï mïth
dhiëëth ɣön mɛnhë. 25 Na thööŋku
lɔn tɔ̈ mïth tik thïn kadhorou, ku
thiëk wëndït ku thou ke cïn mïth, ku
dɔ̈ŋ tiɛŋde ke wëmënh buɔth ye, 26 ku
thou aya ke cïn mïth cï dhiëëth. Ku
looi rot këya tënë raan ye kek diäk,
agut wämënh kun ye kek dhorou.
27 Nawën ke tik thou aya.” 28 Ku lek
tueŋ ku thiëckë, “Tɛ̈ le kɔc cï thou röt
jɔt aköldä, bï ya tiŋ ŋa, rin cï yen rëër
ke ke ëbën kadhorou?”

29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aa kɔc ril
nhïïm cïn kë ŋiɛckë, rin cïï wek athör
thɛɛr wël Nhialic cï gɔ̈t ye gam. Ku
acäk ye gam aya lɔn bï Nhialic kë ye
lueel ke bï looi, lëu bï looi. 30 Rin tɛ̈ le
kɔc cï thou röt jɔt, aacïï bï thiëëk ku
aacïï bï thiaak, aabï rëër kecït atuuc
nhial. 31 Ku na ye rin wɛ̈t bï kɔc cï
thou röt jɔt, ke we këc wɛ̈t cï Nhialic
lɛ̈k we thɛɛr kueen? Acï lueel, 32 ‘Ɣɛn
ë Nhialic Abaram ku Ithäk ku Jakop.’
Kɔc cï thou ke ŋic Nhialic, aa pïr alan-
den. Yeen ë Nhialic kɔc pïr, ku kɔc cï
thou aya.”

33 Nawën piŋ thän tɔ̈ thïn wɛ̈t kënë,
ke gɛ̈i ë piɔ̈ɔ̈cde.

Löŋ ril lëu bï theek kam ë lööŋ (Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

34 Nawën piŋ Parathï lɔn cï Jethu
Thaduthï thöl nhïïm, ke mat kenhïïm
bïk Jethu thiëëc aya, 35 ku jɔl raan
tök kamken, 36 raan piööc löŋ, Jethu
thiëëc, “Ye löŋ nɛn yen ril kam ë lööŋ?”

37 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yïn adhil Bänydu
Nhialic nhiaar piändu ëbën, ku wɛ̈iku
ëbën, ku nhiamdu ëbën.” 38 Kënë, yen
ë löŋ ril tueŋ. 39 Löŋ dɛ̈t ril ye kek
rou thöŋ kek ë löŋ kënë akïn, yïn adhil
raan dɛ̈t nhiaar cïmën nhiɛɛr yïn rot.

22:13 Mt 8:12; 25:30; Lk 13:28 **22:23** Luɔi 23:8 **22:24** L.rou 25:5 **22:32** B.bei 3:6 **22:35** Lk 10:25-28 **22:37** L.rou 6:5 **22:39** Leb 19:18

40 Lööŋkä karou kek aa ye lööŋ Mothith ëbën, ku lööŋ ye kɔc käk Nhialic tïŋ piɔ̈ɔ̈c, kɛ̈r bei thïn.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn yen raan ë tooc Nhialic
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 Kaam wën cï Parathï kenhïïm kut Jethu lɔ̈ɔ̈m ke thiëëc ke wɛ̈t kënë,
42 “Yakë tak Raan cï lɔc ku dɔc yeŋa? Ye wën ŋa?” Gokë lɛ̈k ye, “Ee wën Debit?”
43 Go dhuɔ̈k ke ku lueel, “Na ye këya, yeŋö ye Wëi Nhialic Debit yɔ̈ɔ̈k bï cɔɔl Bänydiɛ̈. Rin ëcï Debit lueel ëlä,
44 ‘Acï Nhialic lueel tënë Bänydiɛ̈,
“Nyuc ë tɛ̈n köŋdiɛ̈n cuëc,
ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën yïcök.” ’
45 “Na ye Debit cɔɔl, ‘Bänydiɛ̈,’ Ke lëu bï ya wënde këdë?” 46 Go ciɛ̈n mën raan töŋ bëër wɛ̈tde, ku wën akölë ɣet tueŋ acïn raan töŋ cïï yethok bɛn kuek bï thiëëc.

23

Duɔ̈kkë nhiam cïmën Parathï ku Thaduthï
(Mk 12:38-39; Lk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Ku jɔl Jethu lueel tënë kɔc juëc awën ku kɔcken ye buɔɔth. 2 “Kɔc piööc lööŋ ku Parathï kek aatɔ̈ nyin Mothith. 3 Këya, aa dhiɛlkë ke theek ku luɔikë kë yekë lɛ̈k we, ku piɛŋkë kë yekë lɛ̈k we, ku duɔ̈kkë käkken yekë ke looi ye kiɛ̈ɛ̈t, rin aacie käk yekë lɛ̈k kɔc kek yekë ke looi. 4 Aa kɔc piɔ̈ɔ̈c käril yiic bï ke looi, ku aa cie kɔc ë kony bïk ke looi. 5 Kërïëëc ëbën yekë ke looi, ayekë ke looi rin bï kek kɔc wëŋ. Aa cath ke muk athör thɛɛr wël Nhialic. Ku rukkë alɛ̈th path, ku mukkë athör kecin bïk nyuɔɔth lɔn ye kek kɔc path thek löŋ Mothith. 6 Ayekë nhiaar bïk nyuc tueŋ thöc kɔcdït tënë amat, ku ɣɔ̈n path aköl yai. 7 Ayekë nhiaar bï ke aa muɔ̈ɔ̈th athɛ̈ɛ̈k ɣön ɣɔɔc yiic, ku yeke cɔɔl, ‘Kɔc piööc.’
8 “Duɔ̈kkë röt cɔl aye cɔɔl, ‘Kɔc piööc,’ Rin wek aa ŋɛk ke wämënhë, ku wek aa la raan piööc tök. 9 Ku acïn raan dhiɛlkë cɔɔl pinynhom tɛ̈n, ‘Wä,’ Rin ë Nhialic tɔ̈ nhial yen ee Wuurdun yetök. 10 Ku duɔ̈kkë röt cɔl aye cɔɔl, ‘Kɔc piööc,’ Rin wek aa la raan piööc tök, ‘Raan cï lɔc ku dɔc.’ 11 Raandït apɛi kamkun adhil rot dhuɔ̈k piny bï luui riɛnkun. 12 Kuat raan rot ɣäth tueŋ ë rot abï dhuɔ̈k ciëën, ku raan lir puɔ̈u rot tɔ̈ɔ̈u ciëën, abï ɣäth tueŋ.

Jethu acï rɛ̈ɛ̈c Parathï ku kɔc gät lööŋ nyuɔɔth
(Mk 12:40; Lk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï, Awëëŋkui! Ee këràc apɛi yen ayakë looi, rin ye wek kɔc piɔ̈ɔ̈c dhël cïï kek bï mɛt bääny Nhialic yic. Rin wek aacïï bï mɛt thïn aya. Na cɔk kɔc kɔ̈k wïc bïk mɛt thïn, ka yakë ke wel nhïïm ë piööcdun cïï la cök! 14 Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï, Awëëŋkui! Wek aa cath we rɔ̈ɔ̈k apɛi dhɔ̈l yiic bäk kɔc wëŋ lɔn ye wek kɔc path, ku wek aa bɛ̈ɛ̈i lër tuɔ̈ɔ̈r nyïn bïk aa käkkun. Wek aabï tɛ̈m awuɔ̈cdït tet apɛi rin kärɛc yakë looikä!
15 “Kɔc piööc ku wek Parathï, Awëëŋkui! Wek aa piny kuany yic rin bï la raan töŋ yɔ̈kkë bï piɔ̈ɔ̈cdun gam. Na yɔ̈kkë, ke tɛ̈ ye wek ye piɔ̈ɔ̈c thïn, ee ye cɔl aye raan pan mac, abï we duɛ̈r waan thook!
16 “Awëëŋkui, wek kɔc ë kɔc kɔ̈k wat nhïïm ke we ye cöör aya, ku luɛlkë, raan mël kuëëŋ rin luaŋ Nhialic, ke rot mac wɛ̈tde. 17 Wek aa muɔ̈ɔ̈l ku cöör! Yeŋö dït? Ye mïläŋ thith aye luak? 18 Ku bɛnkë lueel ëlä, raan mël kuëëŋ rin yïk ka cïn wɛ̈tde yic, ku na kuëëŋ mël rin ajuër cï täău yenhom, ke rot mac wɛ̈tde. 19 Wek kɔc cï cɔr wepuɔ̈th! Yeŋö dït? Ye ajuër cï täău yïk nhom aye yïk guɔ̈p ë loi bï ajuër cï täău yenhom ya kën ë Nhialic? 20 Këya, tɛ̈ kuëëŋ raan yïk, ka kuëëŋ ye, ku käk cï juaar yenhom. 21 Ku tɛ̈ kuëëŋ raan luaŋ Nhialic ka kuëëŋ ye ku Nhialic yen rɛ̈ɛ̈r thïn, 22 ku tɛ̈ kuëëŋ

22:44 Wk 110:1 **23:5** Mt 6:1; Kn 15:38; L.rou 6:8 **23:11** Mt 20:26-27; Mk 9:35; 10:43-44; Lk 22:26
23:12 Lk 14:11; 18:14 **23:22** Ith 66:1; Mt 5:34

raan pan Nhialic, ka kuëëŋ määdcde, ku yenhom guɔ̈p.

23 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa kälik käkkun cäk puur yiic juɛ̈r Nhialic, ku wek aacie käril ye löŋ lueel ye kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, cïmën bï raan dhiɛl la cök ku lir puɔ̈u, ku kony kɔc kɔ̈k ku cïï kɔc ye ruëëny. Wek aa dhil käkkä muk nhïïm, ke we cïï mäl ë juɛ̈r käŋ aya tënë Nhialic. 24 Kɔc mär kɔc, wek aacie käk wïc Nhialic ye looi, ku aa käk puɔl yiic kek aa yakë ke kuɛ̈ɛ̈c nhïïm.

25 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aacïï puɔ̈th la cök, wek aa cït bïïny ku aduuk ye lɔɔk kɔ̈th, ku aa thiäŋ mïïth ye rum riɛl ku mïïth ye ke tuɔ̈ɔ̈r nyïn. 26 Wek kɔc Parathï cï cɔr wepuɔ̈th! Kaŋkë bïïny ku aduuk lɔɔk yiic, yen aabï kek kɔ̈th la wic aya!

27 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa thöŋ kek rɛ̈ŋ cï buth, na tïŋ kekɔ̈th ke dhëŋ apɛi, ku keyiic alɔŋthïn aacï thiäŋ yom kɔc cï thou ku kärɛc kɔ̈k. 28 Këya, wek aa cït rɛ̈ŋkä aya. Wek aaye raan ëbën tïŋ we path gup aɣeer, ku piäthkun alɔŋthïn aacï thiäŋ ruëëny ku kärɛc kɔ̈k ëbën.

29 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa rɛ̈ŋ buth tënë kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku giɛtkë rɛ̈ŋ kɔc path bïk dhëŋ apɛi, 30 ku luɛlkë ëlä, na ɣo tɔ̈ thïn wäär nɛ̈k wärkuan dït kɔc käk Nhialic tïŋ, ŋuɔ̈t ɣok aa këc röt mat ë nääkden yic. 31 Këya, ayakë gam ayic lɔn ye wek mïth kɔc wäär näk kɔc käk Nhialic tïŋ! 32 Ku cït mënë ye wek kɔc ril nhïïm, cïn kë yakë gam, kërïëëc ëbën atɔ̈ wecin, thääpkë kärɛc wäär cï wärkuɔ̈n dït jɔɔk! 33 Mïth käpiɛny! Yakë tak bäk poth la pan mac këdë? 34 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï Wä we tuɔ̈c kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku ë kɔckä yiic, kɔc kɔ̈k aa bäk nɔ̈k, ku piäätkë kɔc kɔ̈k tim cï rïïu kɔ̈u, ku thatkë kɔc kɔ̈k ɣɔ̈nkuɔ̈n amat yiic, ku yakë ke yɔ̈ɔ̈p gɛɛth yiic ëbën. 35 Ku tɛ̈dun ye wek luui thïn kënë, abï awuɔc bï teem rin kɔc cï nɔ̈k lööny weyiëth, jɔɔk nääk wäär nɛ̈k Abel ɣet nääk Dhäkaria wën Barakia wäär näkkë luaŋ Nhialic. 36 Ku lëk Jethu ke, awuɔc bï gam rin ë käkkä ëbën abï bɛ̈n ë riëëc kënë yeth.

Jethu ee kɔc gen Jeruthalem lɛ̈k (Lk 13:34-35)

37 “Wek kɔc gen Jeruthalem, wek aa kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku biɔ̈ɔ̈kkë kɔc cï Nhialic tuɔc we aleel. Aca wïc arak juëc, ba we kony cïmën dhie ye ajïth miɛthke kuɔm piny yewuk bï ke kony bï ke cïï gɔp, ku wek aacï kuec. 38 Ëmën abäk tïŋ ke Nhialic cï yecin miëët bei, ku nyiëŋ pandun we. 39 Ku ëmën alɛ̈k we, ‘Wek acïï ɣa bï bɛn tïŋ ɣet aköl bï wek röt guiir bäk ɣa lor tɛ̈ ben ɣɛn dhuk.’ ”

24

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny (Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

1 Tɛ̈wën jiël Jethu kal luaŋ Nhialic yic, ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Raan piööc, tïŋ, ye luaŋdïït dhëëŋ ŋö kënë!” 2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k we, ɣööt dït yakë tïŋkä aabï thuɔ̈r piny ëbën ka cïn alel töŋ bï kɔ̈ɔc alel dɛ̈t nhom.”

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan (Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

3 Tɛ̈wën rëër Jethu gɔn Olip nhom ë rot, ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku thiëckë, “Lɛ̈k ɣo ye nɛn bï käkkä röt looi, ku yeŋö bï tɛ̈ bï yïn dhuk pinynhom ku thök piny, nyuɔɔth?”

4 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ. 5 Rin kɔc juëc aabï bɛn riɛnkiɛ̈, ku ye ŋɛk lueel, ‘Ke ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc.’ Ku aabï kɔc juëc duɔ̈ɔ̈ŋ. 6 Duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ tïŋ wek tɔɔŋ ke loi röt, ku tɛ̈ piŋ wek tɔɔŋ kɔ̈k wuɔ̈t mec yiic. Käkkä aa dhil röt looi, ku acie yen bɛn thök ë piny. 7 Rin wuɔ̈t aabï thɔ̈r kamken ku pan bɛ̈nyŋaknhom kek pan bɛ̈nyŋaknhom dɛ̈t aabï thɔ̈r aya. Cɔŋdït apɛi abï tɔ̈ thïn, ku ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny abï rot looi bɛ̈ɛ̈i juëc yiic. 8 Käkkä kek aa käk tueŋ.

23:23 Leb 27:30 **23:27** Luɔi 23:3 **23:33** Mt 3:7; 12:34; Lk 3:7 **23:35** Cäk 4:8; 2Lëk 24:20-21 **23:38** Jer 22:5 **23:39** Wk 118:26

9 “Ku dɛ̈t, wek aabï dɔm ku ɣɛ̈th we
luk yic, ku wek aabï nɔ̈k. Ku wuɔ̈ɔ̈t
ëbën aabï we maan riɛnkiɛ̈. 10 Ku
ë tɛ̈ɛ̈n, kɔc juëc cï wɛ̈tdiɛ̈ gam aabï
röt waar, ku kɔc kɔ̈k aabï ŋɛk raandä
aluɔm ku man raandä ŋɛk. 11 Ku
awëŋ juëc aabï tuɔ̈l aya, ku aabï kɔc
juëc rac nhïïm. 12 Ku luɔi kärɛc abï
rot juak apɛi, kɔc juëc aabï gamden
wai wei. 13 Ku raan bï yepuɔ̈u dɛɛt
ɣet tɛ̈ bï yen thou, abï pïr akölriëëc
ëbën. 14 Ku Wɛ̈t Puɔth Yam kënë rin
bääny Nhialic, abï kaŋ lɛ̈k kɔc ëbën
pinynhom bïk piŋ, ku jɔl thök piny
bɛ̈n.

Këɛɛc bï rot looi tënë kɔc Jeruthalem (Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

15 “Ala aköl bï wek këɛac apɛi tïŋ,
këwäär cï Daniel raan käk Nhialic tïŋ
jam ë ye.” (Raan kuën adhil kënë
deet yic!) 16 “Kɔc rɛ̈ɛ̈r Judia, ku tïŋkë ë
kënë, ka dhil riŋ gat nhïïm roor bïk la
thiaan. 17 Ku na rɛ̈ɛ̈r raan aɣeer, ka cïï
ben la ɣöt bï la guik kë muk. 18 Ku na
tɔ̈ raan dom yic, ka cïï ben dhuk baai
bä alanhde la lööm. 19 Diäär liɛc ku
diäär muk mïthkor aabï gum apɛidït
ye nïnkä. 20 Rɔ̈ɔ̈kkë bï rot cïï loi wiir
yic rut, tɛ̈dë aköl cïï kɔc ye luui. 21 Kɔc
aabï gum apɛi ye nïnkä, gum këckë
kaŋ yök tɛ̈wäär ciɛk Nhialic kɔc agut
cït ëmën. Ku acïï rot bï bɛn looi. 22 Na
këc Nhialic looi bï nïnkä cɔl alik, ŋuɔ̈t
acïn raan cï pïr. Ku rin kɔcken cï lɔc,
acï nïn cɔl alik.

23 “Wek aa lɛ̈k, na le raan yöök we,
‘Tiɛŋkë Raan cï lɔc ku dɔc kïn, tɛ̈dë ke
lueel, tiɛŋkë yen akan!’ Ke duɔ̈kkë
gam. 24 Rin kɔc juëc aabï bɛn ku lueel
ŋɛk, ee ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc, ku lueel
raan dɛ̈t, ee ɣɛn raan käk Nhialic tïŋ,
ku loikë käril kɔc gɔ̈i, na lëukë, ke mär
kɔc cï Nhialic kuany. 25 Tiɛtkë röt,
kërïëëc ëbën alɛ̈k we ëmën bäk nhïïm
tïr kë bï bɛn.

26 “Këya, na le raan lëk yï ëlä, ‘Yen
akan atɔ̈ roor tɛ̈ɛ̈n!’ Ke yï duk la, tɛ̈dë,
‘Yen akïn acï thiaan tɛn,’ Ke duk gam.
27 Rin tɛ̈ dhuk Manh Raan ka guɔkë
ŋic. Abäk tïŋ cïmën bir deŋ dhie yen
nhial reet yic, ku tïŋ lɔŋ ku lɔŋë.

28 “Dɛ̈t aya, abï ciɛ̈t mën dhie na cï
cuɔr kenhïïm kut, ka la kë ŋuetkë.

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n (Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

29 “Awiëc ku bäk ŋic aya, ye nïnkä, tɛ̈
cï kɔc jäl gum apɛi, aköl abï kum nyin
bï piny cuɔl, ku pɛɛi acïï bï ruɛl. Ku
kuɛl aabï röt yääk ku löönykë. 30 Kë
bï bɛn Manh Raan cɔl aŋic abï tïŋ
nhial, ku kɔc ëbën pinynhom aabï yiic
ŋɛɛr käkken rɛc cïk looi. Ku keek aabï
Manh Raan tïŋ ke bɔ̈ pial yiic nhial
ke diik ku riɛldït apɛi. 31 Ku abä
atuɔ̈ɔ̈cke tooc bïk këcït lɔ̈ɔ̈r yup yic, bï
kek kɔcken cï lɔc kuɔ̈ɔ̈t yiic pinynhom
ëbën.

32 “Ŋiɛckë ë kënë tim cït ŋaap, tɛ̈ looi
yen yɔ̈ɔ̈k ku looi yïth, ke kër acï thiɔ̈k.
33 Këya, tɛ̈ tïŋ wek käkkä ke loi röt aya,
ke ŋiɛckë lɔn cï yen thiɔ̈k apɛi. 34 Alɛ̈k
we, wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk käkkä
röt looi. 35 Nhial ku piny aabï liu, ku
wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï kaŋ määr.

Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir (Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

36 “Acïn raan ŋic aköl bï käkkä röt
looi. Na cɔk atuuc nhial, ayï Wënde,
ka cïk ŋic. Ee Wä ë rot yen aŋic ye.
37 Bɛn Manh Raan abï ciɛ̈t këwäär loi
rot wäär piïr Noa. 38 Ee nïnkä, abo-
ordït nhom tueŋ, kɔc aake rɛ̈ɛ̈r ke mit
puɔ̈th, ke ye luui ruɛi ku yëi ɣet aköl le
Noa riäi yic, 39 ku ë cïn kën ŋic ɣet tɛ̈ bïï
aboor. Ku muɔu kɔc ëbën. Yen abï ciɛ̈t
bɛn Manh Raan aya. 40 Tɛ̈ɛ̈n na cɔk
kɔc karou luui dom yic, ke raan tök
yen abï nyaai ku nyiëëŋ raan dɛ̈t piny.
41 Ku diäär karou lui tɛ̈tök aabï ke tiɛŋ
tök nyaai, ku nyiëëŋ tiŋ dɛ̈t piny.

42 “Këya, guiɛrkë röt ku tiëërkë
nhïïm, rin wek aa kuc aköl bï Bänydun
bɛn. 43 Yen acït kën na raan la baai
ŋic tɛ̈ bï cuär bɛn thïn wakɔ̈u, ka rɛ̈ɛ̈r
ke yiën, ku cïï cuär päl bï käkke nyaai.
44 Ke week aya, wek aa dhil rëër we

24:9 Mt 10:22 **24:13** Mt 10:22 **24:15** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **24:18** Lk 17:31 **24:21** Dan 12:1; Ny 7:14 **24:27** Lk 17:23-24 **24:28** Lk 17:37 **24:29** Ith 13:10; 34:4; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12-13 **24:30** Dan 7:13; Dhäk 12:10-14; Ny 1:7 **24:37** Cäk 6:5-8 **24:39** Cäk 7:6-24

tït, rin acäk ŋic ye nɛn bï Manh Raan bɛ̈n.

Ŋic Bäny ku loi luɔide akölaköl (Lk 12:41-48)

45 “Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic käŋ apɛi, bï bɛ̈ny nyääŋ paande, bï 46 kacke aa gäm miëth akölaköl? Alony mit guɔ̈p, alony bï bɛ̈ny yök ke loi luɔide apath tɛ̈ dhuk yen! 47 Alɛ̈k we, abï alony kënë tääu käkke yiic ëbën. 48 Ku alony cïï luɔide bï ŋiɛc looi, rin yen ye tak lɔn cïï bänyde bï lac dhuk, 49 ku kuc kɔc pan bɛ̈ny ciëëŋ, ku ye cool wiɛɛt kek kɔc dek ë määu, 50 ke bänyde abï la luät yeguɔ̈p aköl cïï ye tak lɔn yen aköl bï yen bɛ̈n. 51 Ku yeen abï bɛ̈ny tɛ̈m awuɔ̈cdït, ku mɛt tɛ̈ rëër kɔc rɛc thïn, ë tɛ̈ɛ̈n kɔc aa rëër ke dhiau ke ŋɛny kelec.”

25

Kääŋ nyïïr kathiäär

1 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t thɔ̈ɔ̈th, ku thöö̈ŋ bääny Nhialic ëlä, “Nyïïr kathiäär aake cï käkken ye kek mer lööm ku lek yan thiëëk yic. 2 Kam ë nyïïrkä, nyïïr kadhiëc aake pel nyïn, ku nyïïr kadhiëc aa cïï nyïn pel. 3 Nyïïr aa bɛ̈lkä aake cï mermerken lööm ku cïk miök dït muk. 4 Ku nyïïr ŋic käŋ aake muk mermerken ku miök dït tet aya. 5 Nawën ka athiëëk gääu bï cïï lɔc bɛ̈n, gokë tɔc bïk nin.

6 “Nawën wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ke piŋ duɔɔt, ‘Athiëëk abɔ̈, bäk aɣeer ku luɔrkë!’ 7 Go nyïïr awën kathiäär röt jɔt kedhie ku dëëpkë mermerken. 8 Go mermer nyïïr aabɛ̈l cïï dɛ̈p apath rin cïn kek yiic miök. Gokë nyïïr kɔ̈kkä lim, ‘Miackë ɣo ë miök, mermerkua aacïï dɛ̈p.’ 9 Gokë bɛ̈ɛ̈r, ‘Miök acïï ɣo thöŋ, lak tɛ̈ ye miök ɣaac thïn bäk la ɣɔɔc miɔ̈kdun.’ 10 Go nyïïr aabɛ̈l la bïk la ɣɔɔc miök, ku go athiëëk guɔ lɔ̈k bɛ̈n kecök. Go nyïïr awën cï röt guiir la kal yic kek athiëëk tɛ̈wën dieer yai thïn, ku thiök kal thok.

11 “Nawën la nyïïr awën cï la ɣɔɔc miök dhuk ke cöt, ‘Bɛ̈ny, Bɛ̈ny, ŋäny ɣo kal thok!’ 12 Go athiëëk bɛ̈ɛ̈r, ‘Ye wek yïŋa?’ Wek aacä ŋic!”

13 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Rɛ̈ɛ̈rkë we cï röt guiir, rin wek aa kuc aköl bï ɣɛn bɛ̈n.”

14 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t bɛn thɔ̈ɔ̈th ku lueel, “Bääny Nhialic abï thöŋ ke mony la keny wun dɛ̈t, cä aluɔɔnyke cɔɔl ku gɛ̈m ke wëëu bï kek lɔ̈k luui. 15 Ku yïk aluɔny tök tim buɔɔt. Ku gɛ̈m alony dɛ̈t tim thiärdhiëc, ku gɛ̈m alony ye kek diäk tim thiäär. Acï wëëu tek këya cït tɛ̈ ŋic ŋɛk luui thïn, ku jiël bï la keny. 16 Go alony cï yiëk tim buɔɔt, wɛ̈ɛ̈uke la luɔɔi ku yök tim buɔɔt dɛ̈t. 17 Ku lui alony cï gäm tim thiärdhiëc cïmën alony wën aya, ku yök tim thiärdhiëc dɛ̈t. 18 Ku la alony cï gäm tim thiäär wëëu bänyde la wuɔ̈ɔ̈t piny ëbën.

19 “Nawën ke bänyden jɔl dhuk, ku cɔɔl aluɔɔnyke bï wɛ̈ɛ̈uke bɛ̈n kuɛ̈ɛ̈n nyïn. 20 Go alony wäär cï gäm tim buɔɔt bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, wäär yïn acä gäm tim buɔɔt, ku ëmën tïŋ, ɣɛn acï tim buɔɔt dɛ̈t juak thïn.’ 21 Go bänyde leec luɔiden pɛth cï looi ku lueel, ‘Yïn acï wëëu lik ŋiɛc muk apath ku juak keyiic, këya ëmën yïn aba tääu käjuëc yiic ba ke muk. Bäär rëërku ɣo mit puɔ̈th ɣodhie.’

22 “Ku ben alony cï gäm tim thiärdhiëc bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny yïn acä yiëk tim thiärdhiëc wäär le yïn keny, ku ɣɛn acï lɔ̈k luui ku juak tim thiärdhiëc dɛ̈t thïn.’ 23 Go bɛ̈ny leec luɔiden cï ŋiɛc looi ku lueel, ‘Yïn alony puɔth käŋ tiit apath. Yïn acï kälik tiit apath, ku ëmën yïn abï tääu käjuëc nhïïm, bäär miɛt puɔ̈u ë bääny bäänydu yic.’

24 “Go raan cï tim thiäär lööm bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, aca piŋ lɔn ye yïn raan col puɔ̈u rap kɛ̈c puur tem, ku kuany käk ke këc ke wɛɛr piny. 25 Këya, ɣɛn acï riɔ̈ɔ̈c ku la wɛ̈ɛ̈uku wɛc piny. Ŋɔ̈! Wëëu wäär ca kuɛ̈i ɣa aa kïk.’ 26 Go bɛ̈ny lɛ̈k ye ëlä, ‘Alony rac, ku ye adak rot aya. Na ŋic lɔn ye ɣɛn rap tem, rap kɛ̈c puur, ku lɔn ye ɣɛn käŋ kuany, ku aa kɛ̈c pok. 27 Ŋuɔ̈t yïn acï wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ dhiɛl gäm raan ŋic luɔi wëëu, na la

24:44 Lk 12:39-40 **25:1** Lk 12:35 **25:12** Lk 13:25

dhuk ciëën, ke ɣa yök wëëukië ke cï keyiic juak. 28 Nyaaikë wëëu tënë ye ku gämkë ke raan la tim buɔɔt. 29 Rin raan kälik ŋiɛc muk abï käkke juak yiic, ku raan cïï käŋ ye ŋiɛc muk, abï këden tö thïn nyaai. 30 Ku cuatkë alony rɛɛc kënë muööth yic aɣeer, ku tëën dhiëëu abï tö thïn, ke kac yelec.'

Luŋdït

31 "Aköl bï Manh Raan bɛ̈n ke duaar, ku atuuc nhial ëbën ke cath ke ye, abï nyuc thönyde nhom ke duaar pan Nhialic, 32 ku thäi ëbën aabï guëër yenhom. Ku aabï tek yiic akuut karou, cïmën raan la thök, yen amɛ̈l ku apïyeem tek thook. 33 Ku tëëu amɛ̈l köŋden cuëc ku apïyeem köŋ cam. 34 Ku Bɛ̈ny abï kɔc kääc lɔŋ cuëc lɛ̈k, 'Bäk, kɔc cï Wä dɔɔc ku lömkë bääny cï guiir tënë we tɛ̈wäär ciɛk piny. 35 Wën cï cɔk ɣa nök, wek aacä muɔɔc këcam. Ku wën cï rou ɣa nök wek aacä muɔɔc këdɛk, ku wën ye ɣɛn jäl, wek aacä lor pandun, 36 ku wën cïn ɣɛn lubo wek aacä ruök köu, ku wën tuɛɛny ɣa wek aacä la neem, ku wën cï ɣa mac, wek aacä bɛ̈n tïŋ.'

37 "Ku kɔc wën aabï wɛ̈tde dhuk nhom ëlä, 'Bɛ̈ny, yï cuk tïŋ nɛn yï nɛ̈k cɔk buk yï muɔɔc këcam? Ku nɛ̈k rou yï buk yï muɔɔc këdek, 38 ku cuk yï tïŋ nɛn ke yï bö keny yic buk yï lor? Ku yïn acïn lubo goku yï ruök köu? 39 Yï cuk tïŋ nɛn ke yï tuany, ke yï cï mac buk yï la neem?' 40 Ku abï Bɛ̈nyŋaknhom lɛ̈k ke, wɛ̈t yic alɛ̈k we, 'Këriëëc ëbën cäk luöi raan tök kam wämäthkië thiikä, aa cäk luöi ɣa aya.'

41 "Ku abï lɛ̈k kɔc lɔŋ cam, 'Aa wek kɔc cï cieen, jälkë ë tɛ̈n bäk la many dɛ̈p yic aköliëëc ëbën, many cï guiir tënë jɔŋrac ku atuööcke ëbën. 42 Rin wäär nɛ̈k cɔk ɣa, wek aa këc ɣa muɔɔc këcam, ku nɛ̈k rou ɣa ku wek aa këc ɣa muɔɔc këdɛk. 43 Ku wäär ɣɛn ë jäl ku wek aa këc ɣa gɔɔŋ pandun, ku ɣɛn ɣa cïn köu alath, wek aa këc ɣa ruök köu, ku ɣɛn a ɣa cï tuaany, ku mac ɣa ku wek aa këc bɛ̈n bäk ɣa neem.' 44 Ku kɔckui aya aabï thiëc, 'Bɛ̈ny, yï cuk tïŋ nɛn ke yï nɛ̈k cɔk ku rou, ku ye nɛn yï bö keny yic, ku cïn alanh ceŋ, ku tuany yï ku mac yï ku yïn akëcku kony?' 45 Ku abï bɛ̈ɛ̈r, tënë ke, 'Wɛ̈t yic alɛ̈k we, këriëëc ëbën kɛ̈ckë luöi wämäthkië thiikä, ka kɛ̈ckë luöi ɣɛn aya.' 46 Ku keek aabï la tɛ̈ bï ke reem thïn aköliëëc ëbën, ku kɔc path aabï la tɛ̈ bï kek pïr thïn aköliëëc ëbën."

26

Amat nɛ̈k Jethu
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nawën cï Jethu thök jam kek kɔcken ye buɔɔth, ke lëk ke, 2 "Cïmën ŋic wek ye, Yan Ayum cïn yic luɔu abï yecök jɔɔk nïn karou bï bɛ̈n. Ku Manh Raan abï luɔm tënë kɔc rɛc bïk piäät tim cï rïïu köu."

3 Kaam awën ke kɔcdït käk Nhialic ku kɔcdït baai Itharel, aake mɛ̈t pan raandït käk Nhialic cɔl Kaipa, 4 ku guirkë tɛ̈ bï kek Jethu dam thïn ke cïï ŋic ku näk. 5 Ku luelkë, "Acuk dɔm aköl yai. Ɣok aabï tïït bï kɔc kaŋ jäl, rin na dɔmku, ke kɔc ŋoot yai yic, tɛ̈dë ke kɔc juëc aa thär kek ɣo."

Maria acï tɛ̈ theek yen Jethu thïn nyuɔɔth
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

6 Tɛ̈wën rëër Jethu Bethanï pan raan atuet cɔl Thaimon, 7 ke tik bö tɛ̈wën mïth yen, ke muk töny koor cï cuëëc tiɔm ril la yic miök ŋïr ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi, ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ëbën. 8 Go kɔc Jethu buɔɔth puöth dak wën tïŋ kek kënë, ku jiɛɛmkë kamken, "Yeŋö tuuk yen miök ŋïr?" 9 "Miök ŋïr kënë ŋuöt acï ɣaac wëëu juëc ku gɛ̈m wëëu kɔc ŋöŋ."

10 Go Jethu kë luelkë ŋic, ku lueel tënë ke, "Pälkë, yeŋö nyieeny wek ye? Kë cï looi tënë ɣa yen tiŋ, ee këpath apɛi. 11 Kɔc ŋöŋ aabï rëër kamkun aköla köl, ku ɣɛn acïï bï rëër kek we aköla köl. 12 Wën luuŋ tiŋ kënë miök ɣaguöp, ee looi këya bä tɔc bï guäpdië guiir bï jal thiök. 13 Wek alɛ̈k yic,

25:29 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 **25:30** Mt 8:12; 22:13; Lk 13:28 **25:31** Mt 16:27; 19:28 **25:46** Dan 12:2 **26:2** B.bei 12:1-27 **26:7** Lk 7:37-38 **26:11** L.rou 15:11

kuat tɛ̈ bï Wɛ̈t Puɔth Yam piöc thïn pinynhom, kë cï tiŋ kënë looi, abï ya lueel bï ye atak."

Judath acï Jethu ɣaac
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

14 Nawën ke raan tök kam atuuc kathiäär ku rou, cɔl Judath Ithkariöt la tënë kɔcdït käk Nhialic 15 ku lueel, "Yeŋö bäk yiëk ɣa tɛ̈ thön ɣɛn we Jethu?" 16 Gokë gäm wëëu juëc. Ku jɔl tɛ̈ bï yen Jethu dɔm thïn wïc.

Jethu acï miëth yai cam kek atuöcke
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

17 Nawën aköl tueŋ Yandït Ayum cïn yic luɔu, ke kɔc Jethu buɔɔth bö tënë ye, ku thiëckë, "Ye tënɛn wïc bï ɣok miëth yai guiir thïn tënë yï?"

18 Go bɛ̈ɛ̈r, "Lak geeu tënë ŋɛkdït ku lɛ̈kkë ye, 'Aye Bänyda lueel, aköl bï luɔidiɛ thök acï bɛ̈n. Ee paandu yen abï ɣɛn Yan Ayum cïn yic luɔu cam thïn kek kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth.' "

19 Go kɔc ë biööth kë cï Jethu lɛ̈k ke looi, ku guirkë miëth yai.

20 Nawën la thëi bɛ̈n ke Jethu nyuc kek kɔcken ye buɔɔth kathiäär ku rou bïk mïth. 21 Tɛ̈wën mïth kek ke lueel Jethu, "Wek alɛ̈k yic, raan tök kamkun abä luɔm."

22 Gokë puɔ̈th riääk apɛi ku gɛ̈ikë, ku thiëckë tök-tök, "Makei! Ye yic? Ye ɣɛn Bɛ̈ny?" 23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee raan tök kamkun lut yecin kek ɣa aduɔ̈k yic, yen ë raan bï ɣa gaany. 24 Ee yic, Manh Raan abï nɔ̈k cït tɛ̈ cï gät ye riɛnke athör thɛɛr yiic. Ku raan bï ye luɔm abï gum apɛi! Ku aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛ̈t këc kaŋ dhiëëth."

25 Ku Judath aya, ëcï Jethu thiëëc, "Raan piööc, ye ɣa?" Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee yï."

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm

26 Tɛ̈wën mïth kek, ke Jethu löm ayup ku dɔɔc ku bɛny yic, ku gɛ̈m kɔcken ye buɔɔth ku lueel, "Lɔ̈mkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdiɛ."

27 Ku lööm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc, ku leec Nhialic ku gɛ̈m ke ku lueel, "Dɛ̈kkë thïn ëbën." 28 "Kënë ë riɛmdiɛ, riɛm dɔ̈ör kek Nhialic, bï kuër rin bï adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ëbën päl piny. 29 Alɛ̈k we, ɣɛn acïï bï bɛn dek muɔ̈n abiëc pinynhom tɛ̈n kek we, ɣet aköl bï ɣok ye dek ɣodhie pan Nhialic."

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

30 Nawën cïk jäl thök ke ket waak ku lek gɔn Olip cök.

31 Ku lueel Jethu tënë ke, "Wek kackiɛ̈, wek aabï kat ɣa ë wɛ̈ɛ̈r kënë cïmën këwäär cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, 'Ɣɛn abä abiöök cɔl anäk ku amɛ̈l aabï wɛɛr.' 32 Ku tɛ̈ cï ɣɛn rot jɔt raŋ yic, ke ɣɛn abï kaŋ la Galilia ba we la tiit thïn."

33 Go Pïtɛr lueel tënë Jethu, "Ɣɛn acïï bï kat tɛ̈ cɔk kɔc ëbën kat yï!" 34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Alɛ̈k yï, ee wɛ̈ɛ̈r kënë, ke thɔn ajïth këc kiu, yïn abä jai arak diäk." 35 Go Pïtɛr dhuɔ̈k ye, "Na cɔk ɣa nɔ̈k kek yï, ke yïn acä bï kaŋ jai." Ku lueel kɔcken kɔ̈k ye buɔɔth ëbën këya.

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 Kaam wën ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la tɛ̈ cɔl Jethemani, ku lueel tënë ke, "Nyuɔ̈ɔ̈ckë tɛn, ku yiënkë, ɣɛn ala tɛ̈ɛ̈n ba la röök." 37 Ku cɔɔl Pïtɛr ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï karou, ku jɔl rëër ke nɛ̈k atiëël, ku dhiɛɛu apɛi yepuɔ̈u. 38 Ku lueel tënë ke, "Ɣɛn adhiau puɔ̈u apɛi, ee thou guɔ̈p. Rɛ̈ɛ̈rkë tɛn ku yiënkë."

39 Ku le tueŋ tɛthin-nyɔɔt, ku rɛ̈ɛ̈ny rot piny ke gut yenhom piny ku röök ëlä, "Wä, na lëu rot ke yï cɔl kërɛɛc tit ɣa acïï bɔ̈. Ku acie wɛ̈t piändiɛ, ee wɛ̈t piändu."

40 Nawën ke dhuk tënë ke kadiäk ku yök ke ke nin. Go lueel tënë Pïtɛr, "Niɛɛnkë! Cäk yiën tɛthin-nyɔɔt? Yeŋö ye wek nin këlä? 41 Yiënkë ku rɔ̈ɔ̈kkë bï we cïï them jakrɛc. Puɔ̈u ë gam ku guɔ̈p acïn riɛl."

26:16 Dhäk 11:12 **26:23** Wk 41:9 **26:28** B.bei 24:8; Jer 31:31-34 **26:31** Dhäk 13:7 **26:32** Mt 28:16

42 Ku ben jäl ku le röök ëlä, “Wä, na
cïï kërɛɛc kënë jiël, ke wɛ̈t piändu abï
rot looi.” 43 Ku ben dhuk tënë ke, ku
ben ke yök ke nin, rin cï nin ke göök
apɛi.
44 Goke nyääŋ piny ku ben jäl, ku
ben la röök cïmën awën, kën ye kek
diäk. 45 Ku dhuk tënë kɔcken ye
buɔɔth ku lueel, “Ŋot we nin! Lääŋkë?
Tɛ̈n nin acï thök, tiɛ̈ŋkë Manh Raan
acï luɔ̈m kɔc rɛc. Ëmën tɛ̈ bï ɣa jal thɔ̈n
kɔc rɛc acï ɣëët. 46 Raan cä luɔm acï
bɛ̈n. Jatkë röt, lokku buk rɔ̈m!”

Jethu acï dɔm
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

47 Tɛ̈wën ŋot jiɛɛm yen, ku Judath
raan töŋ kɔc atuuc kathiäär ku rou
ɣëët. Ku yeen ë cath kek kɔc juëc muk
paal ku atuel, ke cï kɔcdït käk Nhialic
ku kɔcdït baai tooc. 48 Ku Judath acï
kɔc awën cath kek ye, lɛ̈k tɛ̈ bï kek
raan wïckë bïk bɛ̈n dɔm ŋiɛc thïn, ëlä,
“Raan ba muɔ̈ɔ̈th ku ciɛɛm yen ë raan
wiɛ̈ckë. Damkë ku kuathkë.”
49 Kaam wën ɣëët Judath, ke la tënë
Jethu nyin yic ku lueel, “Bɛ̈ny,” ku
muɔ̈ɔ̈th ku ciim. 50 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r,
“Mäthdiɛ̈, loi kënë bï yïn ë tɛ̈n.” Go kɔc
awën bɛ̈n ku dɔmkë Jethu ku derkë.
51 Go raan tök kam kɔc awën rɛ̈ɛ̈r kek
Jethu palde miëët bei, ku tök alony lui
pan raandït käk Nhialic yïc, abï tɛɛm
yïc wei. 52 Go Jethu lɛ̈k ye, “Dhuɔ̈k
paldu tɛ̈den awën, kɔc ye wïc bïk kɔc
nɔ̈k, aabï thou aya këya. 53 Cäk ë tak
lɔn nadë, ka lɛ̈u ba Wä thiëëc bï ɣa
tuɔ̈c atuuc nhial juëc apɛi bïk ɣa bɛ̈n
kony? 54 Ku na ye këya, ke wël athör
thɛɛr Nhialic bï röt tiɛɛŋ, wël ye lueel
ka dhil rot looi këlä?”
55 Ku kaam wën ke lueel Jethu tënë
ke ëlä, “Cäk bɛ̈n we muk atuel ku paal
bäk ɣa bɛ̈n dɔm, ciɛ̈t ɣa ye raan kɔc
rum? Ɣɛn ee rëër kek we akölaköl
ɣa piööc kɔc luaŋ Nhialic, ku wek aa
këc ɣa dɔm. 56 Ku kënë acï rot looi
bï kë cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
yiic yenhom tiɛɛŋ.” Ku jɔl kɔcken ye
buɔɔth ëbën nyääŋ piny ku kɛtkë.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

57 Ku jɔl kɔc awën cï Jethu dɔm,
Jethu ɣäth pan Kaipa luk yic, cï bäny
käk Nhialic Itharel, ku kɔc piööc lööŋ
kenhïïm mat thïn. 58 Ku Pïtɛr ë biöth,
ke mec kɔc cök ciëën agut të ɣëët yen
pan bɛ̈ny luk yic. Ku nyuuc kek kɔc
bɛ̈ny tiit, ku jɔl rëër bï kë lui Jethu
tïŋ. 59 Bäny luk ku kɔcdït käk Nhialic
aake cï nyuc bïk Jethu wïc guɔ̈p awuɔ̈c
cï looi, rin bï kek ye tɛ̈m thou. 60 Ku
acïn awuɔ̈c cïï bɛ̈n yök, cɔk alɔn ye
kɔc juëc ye luɔm lueth, ke wɛ̈lken akëc
rɔ̈m. Nawën ke kɔc karou jɔt röt, 61 ku
luelkë, “Acuk piŋ ke lueel, ‘Ɣɛn abï
luaŋ Nhialic kënë thuɔ̈r piny, ku na
ye aköl ye nïn diäk ke ɣɛn abï dɛ̈t buth
nyiɛnde.’ ”
62 Go Kaipa raandït käk Nhialic rot
jɔt ku thiëëc Jethu, “Cïn wɛ̈t dhuk
nhom ë wël cï luɛɛl yïguɔ̈pkä yiic?”
63 Go Jethu biɛt. Go Kaipa bɛn lɛ̈k
ye, “Yïn athiëëc rin Nhialic ba lɛ̈k ɣo
lɔn ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Manh
Nhialic.”
64 Go Jethu lɛ̈k ye, “Ee yic, cït tɛ̈ ca
luɛ̈l ye. Ku aŋot lɛ̈k we ëbën lɔn ëmën
ɣet tueŋ, wek aabï Manh Raan jäl tïŋ
ke cï nyuc cuëny Nhialic ŋic käŋ looi
ëbën, ku bïï puɔl nhïïm nhial.”
65 Go Kaipa aläthke rɛt yiic yekɔ̈u ku
lueel, “Acï Nhialic tɔɔn guɔ̈p. Yeŋö ŋot
wïcku kɔc kɔ̈k bï bɛn jam käk cï looi
ëmën? Ku wek aacï tɛ̈ tɔɔn yen Nhialic
thïn piŋ. 66 Yeŋö yen wɛ̈tdun?” Gokë
bɛ̈ɛ̈r, “Ala guɔ̈p awuɔ̈c, adhil nɔ̈k.”
67 Ku jɔl kɔc kɔ̈k aa ŋuɔ̈ɔ̈t nyin ku
guutkë kecin. Ku lëk kɔc kɔ̈k ye tɛ̈wën
ye kek ye gut, 68 “Raan cï lɔc ku dɔc,
mɛɛk raan yï gut?”

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

69 Kaam wën ŋot rëër Pïtɛr piiny kal
yic pan bɛ̈ny, ke nyɛn lui pan Kaipa bɔ̈
tënë ye ku lueel, “Yïïn aya, yïn yï rëër
kek Jethu raan Galilia.”

26:55 Lk 19:47; 21:37 **26:61** Jn 2:19 **26:64** Dan 7:13 **26:66** Leb 24:16 **26:67** Ith 50:6

70 Go jai kenhïïm ëbën ku lueel ëlä,
“Ɣɛn acïï raandun ye lueel ŋic diɛn.
Ku kë ye lueel acä cak deet yic aya.”
71 Ku ler aɣeer. Go nyɛn dɛ̈t alony bɛ̈n
ku lëk kɔc awën kääc thïn, “Mony kënë
ë ye rëër kek Jethu raan Nadharet.”
72 Go Pïtɛr bɛn jai ku kuëëŋ ku lueel,
“Ɣɛn akuc mony kënë.”
73 Ku kaam awën, ke lueel kɔc kääc
thïn tënë Pïtɛr, “Ee yic, yïn ë raan-
den rin yïn ë raan Galilia, yïn ë jam
cïmënden.”
74 Go Pïtɛr rot bɛn kuëëŋ, “Nhialic
abä nɔ̈k tɛ̈ cïï ɣɛn yic luel! Ɣɛn akuc
raan jiɛɛm wek riɛnke!” Nyin yic
tɛ̈wën ke thɔn ajïth kiu. 75 Go Pïtɛr
këwäär cï Jethu lɛ̈k ye tak. “Tueŋ ke
thɔn ajïth këc kiu, ke yïn abä jai arak
diäk.” Ku ler aɣeer ke cï guɔ̈p yär ku
dhiɛɛu.

27

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

1 Naɣɔn nhiäk rial yic, ke bänydït
käk Nhialic, ku kɔcdït baai mɛ̈t tɛ̈ bïk
luɔ̈i Jethu ku bïk nɔ̈k. 2 Gokë rek
ku kuɛɛthkë tënë bɛnydït Pilato, raan
Roma.

Judath acï thou
(Luɔi 1:18-19)

3 Nawën le Judath, raan wäär gɔɔny
Jethu tïŋ, lɔn cï Jethu tɛ̈m thou, ke
riääk puɔ̈u apɛi ku dhuk wëëu ke cï ye
riɔp ciëën tënë bäny luk. 4 Ku lueel,
“Ɣɛn acï kërac looi rin cï ɣɛn raan cïn
guɔ̈p awuɔ̈c luɔm ë lueth.” Gokë bɛ̈ër,
“Ee wɛ̈tdu, acïn këda thïn.”
5 Go Judath wëëu cuat kal luaŋ
Nhialic yic, ku le rot nöök.
6 Go bäny käk Nhialic wëëu kuany
ku luelkë, “Acïï path buk wëëukä mat
wëëu ye juaar yiic ɣön Nhialic, rin ye
kek wëëu ë riɛm.” 7 Ku jɔlkë tɛ̈ bï kek
wëëu luɔɔi thïn guëëk yic. Nawën ke
matkë yic bïk piny ye ke tiɔp wec thïn
kɔc cuëc ë töny, ɣɔɔc ë wëëukä, ku bï ya
tɛ̈ ye kɔc thäi cï thou Jeruthalem thiɔ̈k
thïn. 8 Ku ë yen kë ye dom kënë cɔɔl,
ke cɔl, “Tiɔm Riɛm,” agut ya akölë.
9 Ku kënë cï Jeremia, raan käk
Nhialic tïŋ, lueel ëlä thɛɛr acï yenhom
tiɛɛŋ,
“Aacï wëëu lööm, wëëu kek ke cï
kɔc Itharel gam bï ya kek ɣɔɔc
yeen,
10 ku ɣɔɔc kek piny raan cuëc ë töny
cïmën cï Bɛ̈ny ye lɛ̈k ɣɛn.”

Pilato acï Jethu thiëëc
(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

11 Ku Jethu ë kääc Pilato nhom. Go
Pilato thiëëc, “Ye yïn Bɛ̈nyŋaknhom kɔc
Itharel?”
Go Jethu bɛ̈ër, “Ee ɣɛn, cït tɛ̈ ca luɛ̈l
ye.” 12 Ku acïn wɛ̈t cï bɛ̈ër wël juëc
ke ye bäny Itharel luɛɛl yeguɔ̈p. 13 Go
Pilato thiëëc, “Cïï käjuëc cï yï gaanykä
ye piŋ?”
14 Go Jethu biɛt ke cï wɛ̈t Pilato bëër.
Go Pilato gäi apɛi.

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

15 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën, aköl Yan Ayum cïn
yic luɔu, bɛnyŋaknhom ee raan tök
kam kɔc cï mac lony, tɛ̈ wïc kɔc baai
ye bï lony. 16 Ku ë ruɔ̈ɔ̈n kënë raan
cï kärɛc apɛi looi cɔl Barabath ë mac.
17 Nawën cï kɔc kenhïïm kut, ke thiëëc
Pilato ëlä, “Yeŋa wiɛ̈ckë ba lony tënë
we, ye Barabath aye Jethu, ye cɔl
Raan cï lɔc ku dɔc?” 18 Rin ee ŋic Pilato
lɔn ë yen tiɛɛl yen ë thön kek Jethu ye.
19 Tɛ̈wën cï Pilato nyuc thɔnyde
nhom luk yic, ke tuc tiɛŋde wɛ̈t, “Duk
them ba yïthok mat raan cïn kë cï
wuɔ̈ɔ̈c kënë guɔ̈p, këde ë bɛn ɣanhom
kecït nyuɔ̈th wën akɔ̈u bä pɛn nïn.”
20 Ku kɔc ater Jethu aake kɔc kuɔ̈ɔ̈t
thook bïk lɛ̈k Pilato bï ya Barabath
yen lony, ku cɔl Jethu anäk. 21 Nawën
thiëc Pilato ke, “Yeŋa kamken karou
wiɛ̈ckë ba lony tënë we?” Gokë lueel,
“Ee Barabath.”
22 Go Pilato ke thiëëc, “Yeŋö ba looi
tënë Jethu raan ye lueel ka cï lɔc ku
dɔc?”
Gokë rek yic ëbën, “Apiëët tim cï
rïïu kɔ̈u.”

27:8 Luɔi 1:18-19 **27:10** Dhäk 11:12-13

23 Go Pilato ke bɛn thiëëc, “Yeŋö? Ye
awäc ŋö cï looi?” Gokë bɛn rek yic
röldït apɛi, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
24 Nawën tïŋ Pilato ke cïï bï lëu, ku
tïŋ aya ka aliääp bï rot looi, ke cɔl
piu ku lɔɔk yecin kenhïïm ke dɛɛi kek
ëbën ku lueel, “Thon ë raan kënë aliu
ɣacin! Arɛ̈ɛ̈r wecin.”
25 Gokë dhuɔ̈k ye ëbën ke ke cï
puɔ̈th dak, “Riɛmde abï täu ɣocin ku
miɛthkua cin aya.” 26 Go Pilato Bara-
bath lony. Ku wën cï yen apuruuk
yɔ̈ɔ̈k bïk that ku ŋakkë nhom kuɔɔth,
ke gɛ̈m ke bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Apuruuk aacï Jethu bui (Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

27 Go apuruuk Pilato, Jethu kuaath
pan bɛnyŋaknhom. Ku jɔl apuruuk
ëbën gɔ̈ɔ̈m piny. 28 Ku dɛ̈kkë aläthke
bei ku rukkë alanh thith lual yekɔ̈u.
29 Ku cuëckë kou ku ŋɛk kek yenhom,
ku tɛ̈ɛ̈ukë wai ciinden cuëc. Ku gutkë
kenhiɔl piny yenhom bïk nyuɔɔth ciɛt
leckë ku buikë, “Mädho Bɛnyŋaknhom,
Bɛny Itharel.” 30 Ku ŋuutkë guöp ku
yuupkë nhom wai. 31 Wën cï kek ye
jal bui këlä, ke dɛ̈k alanh wën bei, ku
dhukkë aläthke yekɔ̈u. Ku kuathkë
bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u (Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

32 Tɛ̈wën le kek tɛ̈ ye kɔc la nɔ̈k thïn,
ke räm kek mony cɔl Thaimon raan
pan Thirene, gokë dɔm riɛl bï tim cï
rïïu ket. 33 Ku ɣeetkë tɛ̈ cɔl Golgotha.
(Ku wɛ̈tde yic, gɔn la gueŋ-ŋeŋ cït
apen nhom raan.) 34 Ku gɛ̈mkë Jethu
muɔ̈n abiëc cï liääp wäl kec cɔl gal bï
dek, nawën thiëëp ke kuec ye.
35 Gokë piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku
cuɛtkë gɛk bïk aläthke tek kamken.
36 Ku jɔlkë rëër bïk tiit. 37 Ku jɔlkë
awuɔ̈c yekë tak ke cï Jethu looi
gɔ̈t yenhom nhial tim cï rïïu kɔ̈u
ëlä, “KËNË Ë JETHU BƐNYŊAKNHOM
ITHAREL.” 38 Ku piɛ̈ɛ̈tkë cuɛ̈r karou
kek Jethu tiim cï rïïu kɔ̈ɔ̈th aya, raan
tök lɔŋ cuëc ku raan tök lɔŋ cam.
39 Ku jɔl kɔc ke ye tëëk tɛ̈wën, Jethu
aa cuiit ku latkë ku luelkë, 40 “Cie yïn
wäär ye lueel lɔn bï yïn luaŋ Nhialic
thuɔ̈r piny ku buth nïn kadiäk! Kony
rot tɛ̈ ye yïn Manh Nhialic! Bäär piny
tim cï rïïu kɔ̈u!”
41 Ku bui kɔc käk Nhialic, ku kɔc
gät lööŋ ku kɔcdït baai. 42 “Ee kɔc
kɔ̈k kony ku cïï rot kony! Cie yen
Bɛnyŋaknhom Itharel? Cɔl abɔ̈ piny
tim cï rïïu kɔ̈u ëmën, ku abuk jäl gam!
43 Yeen ë Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th, cɔl ajɔl Nhialic
kony ëmën tɛ̈ wïc yen ye. Rin aye lueel
ëlä, ɣɛn ë Manh Nhialic.”
44 Agut cuɛ̈r awën cï piäät tiim kɔ̈ɔ̈th
kek ye, ee yekë tɔɔn guɔ̈p aya.

Jethu acï thou ayic (Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

45 Nawën akɔ̈l ciɛl yic ke muɔ̈ɔ̈th loi
rot ɣet tääŋ akɔ̈l pan awën. 46 Nawën
tääŋ akɔ̈l ke Jethu cöt röldït, *“Eli, Eli,
lama thabakthanï?”* Ku wɛ̈tde yic,
“Nhialicdiɛ̈, Nhialicdiɛ̈, yeŋö pɛ̈l yïn
ɣa wei.”
47 Nawën piŋ kɔc kɔ̈k ke kääc ë
tɛ̈në, ke luelkë, “Mony kënë acɔl Elija.”
48 Go raan tök kat ku lut alath muɔ̈n
wac yic, ku tɛ̈ɛ̈u wai thok ku ɣɔɔk
Jethu thok.
49 Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Titku buk tïŋ
lɔn bï Elija bɛn bï bɛn kony!”
50 Ku jɔl Jethu keŋ apɛi ku thou.
51 Kaam wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ bï
luaŋ Nhialic tek yic alɔŋ thïn rɛɛt
yic rou, jɔɔk nhial ɣeet piny. Ku loi
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k dït rot ku ɣɛr piny yic.
52 Ku ŋany rɛ̈ŋ kenhïïm, ku gup kɔc
juëc, kɔc path wäär cï thou aacï bɛn
pïr ku jɔtkë röt. 53 Ku wën cï Jethu rot
jɔt, ke jiël rɛ̈ŋ nhïïm ku lek Jeruthalem
ku nyuthkë röt kɔc juëc.
54 Nawën tïŋ bɛny apuruuk ku apu-
ruukken ke tit Jethu, ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny
ku käk cï röt looi ëbën ke riɔ̈c apɛi,
ku luelkë, “Yeen ë Manh Nhialic guɔ̈p
alanden.”

27:24 L.rou 21:6-9 **27:34** Wk 69:21 **27:35** Wk 22:18 **27:39** Wk 22:7; 109:25 **27:40** Mt 26:61; Jn 2:19 **27:43** Wk 22:8 **27:46** Wk 22:1 **27:48** Wk 69:21 **27:51** B.bei 26:31-33

55 Diäär juëc aake tɔ̈ thïn, ku keek
aake daai tɛmec. Wäär rëër Jethu
Galilia, ë ye diäärkä buɔɔth bïk miëth
aa looi tënë ye. 56 Kam ë diäärkä,
Maria Magdalena ku Maria man
Jemith ku Jothep, ku jɔl a man wɛ̈ɛ̈t
Dhubedï aake tɔ̈ thïn aya.

Jethu acï thiɔ̈k
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

57 Wën col piny, ke mony ajak gen
Arimatheo cɔl Jothep cï wɛ̈t Jethu gam
bɔ̈. 58 Ku ler tënë Pilato ku thiëëc
guɔ̈p Jethu bï la thiɔ̈k. Go Pilato lɛ̈k
apuruuk bïk gäm ye. 59 Go Jothep
guɔ̈p Jethu bɛ̈ɛ̈i piny tim kɔ̈u ku der
alanh ɣer, 60 ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï wec kuur
yic. Ku lɔɔr kuur dïttet raŋ thok ku
jiël. 61 Maria Magdalena ku Maria
dɛ̈ɛ̈të aake cï nyuc ke cï kenhïïm wɛ̈l
raŋ.

Kɔc tit raŋ

62 Nawën aköl Dätem aköl bɔ̈ aköl
Dhiëc cök, ke kɔcdït käk Nhialic ku
kɔc akut Parathï la tënë Pilato, 63 ku
luelkë, “Bɛ̈ny, acuk tak, wäär pïr alu-
enh kënë ëcï lueel ëlä, ‘Ɣɛn abï bɛn pïr
nïn kadiäk cök.’ 64 Këya, lɛ̈k apuruuk
bïk raŋ tiit apath ɣet aköl ye nïn diäk,
rin bï kɔcken ye buɔɔth guäpde cïï
kual ku törkë tënë kɔc lɔn cï ye jɔt thou
yic. Ku luenh ciëën abï dït apɛi tënë
luenh tueŋ.”

65 Go Pilato lɛ̈k ke, “Calkë apuruuk
bïk raŋ la tiit apath cït tɛ̈ wïc wek ye
thïn.”

66 Gokë la ku buthkë raŋ thok ku
thanykë thok ë kiɛnden ku tɛ̈ɛ̈ukë
apuruuk raŋ nhom bïk tiit.

28

Jethu acï rot jɔt raŋ yic
(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn nhiäk rial aköl Nhialic ke
Maria Magdalena ku Maria dɛ̈ɛ̈të, la
bïk raŋ la neem. 2 Ku kaam awën ka
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny dït apɛi loi rot, ku
bɔ̈ atuny Nhialic ku lɔɔr alɛl wei raŋ
thok, ku nyuuc yenhom, 3 ke ceŋ alɛ̈th
ɣer apɛi la toptop, ku dɛ̈p nyin cït ye
deŋ biɛr. 4 Go apuruuk puɔ̈th jiɛth
ku riɔ̈ɔ̈ckë apɛi abïk ril wei ciɛ̈t kɔc cï
thou.

5 Go atuny Nhialic jam tënë diäär ku
lueel, “Duɔ̈kkë riɔ̈c, aŋiɛc wek aa wïc
Jethu wäär cï piäät tim cï rïïu. 6 Aliu
tɛ̈n, acï rot jɔt cït tɛ̈wäär cï luɛ̈l ye. Bäk,
tiɛ̈ŋkë tɛ̈wäär cï ye tääu thïn. 7 Lackë
la bäk la lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth, ‘Lɔn cï
yen rot jɔt raŋ yic ku ala Galilia bïk la
rɔ̈m thïn.’ Lak lɛ̈kkë ke këya.”

8 Go diäär jäl raŋ nhom ke ban
kekɔ̈ɔ̈th ke cï riɔ̈ɔ̈c, ku keek ke mit
puɔ̈th aya, bïk thok riɛɛŋ tënë kɔcken
ye buɔɔth.

9 Kaam awën ke Jethu räm ke ke ku
lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r arëër kek we.” Gokë
bɛn tënë ye ku cuɛtkë röt piny yen-
hom ku dɔmkë cök ku dorkë. 10 Go
Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë riɔ̈c,” “Lak lɛ̈kkë
wämäthkiɛ̈ bïk lac la Galilia tɛ̈ bï ɣok la
rɔ̈m thïn.”

Apuruuk aacï kë cï rot looi la lueel

11 Tɛ̈wën ŋoot diäär dhël yic ke la
geeu, ka apuruuk abɛ̈k, apuruuk ke
tit raŋ yiic, la geeu ku lek bäny lɛ̈k
käk cï röt looi ëbën. 12 Go bäny Itharel
amat cɔɔl. Nawën cïk kë cï rot looi
jääm yic, ke matkë yic bïk apuruuk
gäm wëëu juëc apɛi, 13 ku bïk lueel,
“Lɔn ë niin kek nawën ke kɔc Jethu
buɔɔth bɔ̈ wakɔ̈u ku kualkë guäpde ɣo
nin. 14 Ku na piŋ Bɛnyŋaknhom ë wɛ̈t
kënë, ke ɣok aabï jam ke ye bï ciɛ̈n
kërɛɛc yök we.”

15 Go apuruuk wëëu dɔm ku jɔlkë
wɛ̈t awën cï bäny ke kuɔ̈ɔ̈t thook aa
lueel. Ku jɔl wɛ̈tden thiëi kɔc Itharel
yïth. Ku ë yen kë yekë lueel agut ya
aköl.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth

16 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth
kathiäär ku tök lööny dhöl bïk la
Galilia. Ku lek gɔt nhom tɛ̈ cï Jethu lɛ̈k
ke bï kek la rɔ̈m thïn. 17 Tɛ̈wën tïŋ kek
ye ke dorkë, ku kɔc kɔ̈k keyiic aake
diu ciɛ̈t cie Jethu ayic. 18 Go Jethu
rot cuɔ̈t ke ku lueel, “Ɣɛn acï yiëk

27:56 Lk 8:2-3 **27:63** Mt 16:21; 17:23; 20:19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33 **28:16** Mt 26:32; Mk 14:28

riɛl nhial ku piny. 19 Lak pinynhom
ëbën ku lɛ̈kkë kɔc wɛ̈tdiɛ̈. Ku miackë
kenhïïm Rin Wun, ku Wënde ku Wëi
Nhialic, 20 ku piɔ̈ɔ̈ckë ke bïk käjuëc ca
lɛ̈k we gam. Ku muɔkkë wenhïïm lɔn
ɣɛn abï rëër kek we akölaköl ɣet thök
ë piny.”

28:19 Luɔi 1:8

Wël Jethu cï Marko gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël path kɔc cɔl amit puɔ̈th, kek ye kɔc cï gam piɔ̈ɔ̈c rin Jethu cï Marko gɔ̈t, aaye jɔɔk wɛ̈t cï yen ye lueel ëlä, “Wɛ̈t Puɔth Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, Wën Nhialic.” Jethu acï nyuɔɔth lɔn ye yen raan ë luui ku ala riɛl. Riɛlde aye tïŋ piɔ̈ɔ̈cde yic, ku riɛlden yen jakrɛc cuɔp wei kɔc gup, ku lɔn yen adumuɔ̈ɔ̈m cï looi päl piny. Jethu ë ye jam riɛnke lɔn yen ke Manh Nhialic cï bɛ̈n, ku bï rot gam bï nɔ̈k, bï kɔc poth la pan mac.

Marko acï wël Jethu gɔ̈t dhël la cök, cïn yic lueth. Ku acï käk cï Jethu looi teet yiic apath, ku aacie wël cï lueel ku käk cï piɔ̈ɔ̈c kek cï gɔ̈t kepɛ̈c. Yeen aya, acï wël kɔ̈k cït maany kaŋ gɔ̈t rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm, ku lɔn cï Jethu them ë jɔŋrac. Ku gɛ̈t käk cï Jethu looi, cïmën piööc ku kë ye yen kɔc tuany kony bïk pial. Tɛ̈wën cï Jethu kɔc piɔ̈ɔ̈c, ke kɔc cï wɛ̈tde gam, aake cï käk ke ye looi ya deet yiic, ku kɔc ke man Jethu aacï puɔ̈th bɛ̈n riääk apɛi. Wël abɛ̈k cï Marko gɔ̈t athör yic ciëën, aa käŋ karou cï röt looi tënë Jethu wäär pinynhom nïn kadhorou thuɔnde nhom tueŋ, kë cï kɔc man ye ye dɔm ku piɛ̈ɛ̈t tim cï rïïu kɔ̈u bï thou, ku kë cï yen bɛn pïr ku jɔt rot raŋ yic.

Ala käŋ karou, wël Jethu cï Marko gɔ̈t thïk kecök, aye tak kɔc juëc ciɛ̈t ye raan dɛ̈t yen mɛt ke thïn.

Käk tɔ̈ thïn

Jɔ̈k cök Wël Puɔth Yam 1:1-13
Piööc ë Jethu Galilia 1:14–9:50
Jäl Jethu Galilia bï la Jeruthalem 10:1-52
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 11:1–15:47
Jethu acï rot jɔt thou yic 16:1-8
Jethu acï rot nyuɔɔth ku jɔt nhial 16:9-20

Piööc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Wɛ̈t këënë ë Wɛ̈t Puɔth Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc Wën Nhialic.

2-4 Wäär këc Jethu piɔ̈ɔ̈cde guɔ jɔɔk Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ëcï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk roor tɛ̈ cïï ceŋ. Ku wëët kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kärɛc, ku calkë röt aa muɔc nhïïm rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkun päl piny tënë we.”

Ku tueŋ ëcï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ku lueel ëlä,

“Tɛ̈ ler yïn, ɣɛn abï raan tök kam kɔc
käkkiɛ̈ luɛɛl cɔl alëk kɔc, bïk yïïn
tiit.”

Ku ben Nhialic lueel aköl dɛ̈t ëlä,

“Raan käkkiɛ̈ tïŋ abï kë cït
lɔ̈ɔ̈r gut yic bï yen kɔc caal tɛ̈de ë rot,
ku lëk keek ëlä,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.’ ”

Tɛ̈ɛ̈n, go Joon kɔc aa piɔ̈ɔ̈c tɛ̈de ë rot.

Nawën gamkë wɛ̈tde ke muɔɔc nhïïm, ku ye lɛ̈k ke ëlä,

“Pälkë luɔi adumuɔ̈ɔ̈m ku calkë röt aa
muɔc nhïïm,
yen abï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mkun päl
piny.”

5 Kɔc juëc pan Judia ku gen Jeruthalem aacï wɛt tënë ye, ku lekkë adumuɔ̈ɔ̈mken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhïïm wär Jordan.

6 Joon ë ye ceŋ alɛ̈th cï looi nhiëm thɔ̈rɔ̈l, ku ceŋ gɔɔp yen anjum, ku mïïth ke ye cam aa kɔryɔm ku kiëc. 7 Ku ë ye lɛ̈k kɔc, “Raan bï bɛ̈n ë nïn thiɔ̈kkä adït ku aril tënë ɣa apɛi. Ɣɛn acïï thöŋ kek ye, nadë ke ɣa cɔk guŋ ba warke dɔ̈k. 8 Wek aaya muɔɔc nhïïm pïu, ku yeen abï we muɔɔc nhïïm Wëi Nhialic.”

Jethu acï muɔɔc nhom ku acï jɔŋrac them
(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

9 Ye nïnkä yiic ke Jethu bɔ̈ gen Nadharet tɔ̈ pan Galilia tënë Joon, ku muɔɔc Joon nhom wär Jordan. 10 Tɛ̈wën bï Jethu bei wïïr, ke tïŋ nhial ke liep rot ku tïŋ Wëi Nhialic ke bɔ̈ yenhom ke cït kuur ë dit. 11 Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yïn ë manhdiɛ̈n nhiaar, ɣɛn amit puɔ̈u ke yï.”

12 Kaam awën ke Wëi Nhialic la yeguɔ̈p ku ɣɛ̈th roor tɛ̈ cïï ceŋ. 13 Ku jɔl

1:2-4 Mal 3:1; Ith 40:3 **1:6** 2Bŋ 1:8 **1:11** Käk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 9:7; Lk 3:22

Jethu rëër roor tɛ̈ cïï ceŋ nïn thiärŋuan kek lääi, ku ë ye jɔŋrac them. Ku atuuc nhial aacï bɛ̈n ku konykë.

Jethu acä amɛ̈i kaŋuan cɔɔl (Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

14 Wën cï Joon dɔm, ke Jethu dhuk pan Galilia ku le kɔc piööc Wɛ̈t Puɔth Yam. 15 Ke ye lueel, “Aköl la cök acï bɛ̈n, bääny Nhialic athiɔ̈k! Pälkë luɔi kärɛc ku gamkë Wɛ̈t Puɔth Yam.”

16 Tɛ̈wën kuɛny Jethu wär Galilia yɔu, ke tïŋ amɛ̈i karou, Thaimon kek Andria wämënh ke dɔm rec buɔi. 17 Go Jethu lɛ̈k ke, “Biathkë ɣa ku wek aba piööc bäk kɔc aa dɔm.” 18 Gokë biaiken nyääŋ piny nyin yic ku buɔthkë Jethu.

19 Wën le Jethu tueŋ tɛ̈thin-nyɔɔt, ke tïŋ Jemith wën Dhubedï ku Joon wämënh ke tɔ̈ riäi yic ke guir biaiken. 20 Go Jethu ke cɔɔl bïk jäl ke ye. Gokë wunden Dhubedï nyääŋ piny riäi yic kek kɔc cïk riɔp, ku buɔthkë Jethu.

Jethu ala riɛl yen jɔŋrac cuɔp wei (Lk 4:31-37)

21 Gokë la Kapernaum. Nawën aköl cïï kɔc Itharel ye luui, ke Jethu la tɛ̈ ye kɔc Itharel kenhïïm mat thïn ku piööc. 22 Go kɔc gäi ë piööcde, rin aacï piööc apath ke la riɛl Nhialic, cïï thöŋ kek kɔcken piööc ë lööŋ.

23 Kaam thiin awën, ke raan tɔ̈ kam kɔc tɛ̈n amat kɔc Itharel, ke la guɔ̈p jɔŋrac, jam ke cï yeröl jɔt apɛi ëlä, 24 “Yeŋö wïc tënë ɣo Jethu raan gen Nadharet? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n rac? Yïn aŋiɛc, yïn ë raan puɔth la cök bɔ̈ tënë Nhialic.”

25 Go Jethu jɔŋrac duɔ̈m thok piny, “Biɛt, ku bäär bei yeguɔ̈p!”

26 Go jɔŋrac mony awën lath ku wit piny, ku bïï bei yeguɔ̈p ke dhiau. 27 Go kɔc gäi apɛi ku thiëckë röt, “Yeŋö kënë? Ye piööc yam kek riɛl Nhialic. Mony kënë ala riɛl ye yen jak yɔ̈ɔ̈k ku gamkë wɛ̈tde aya!”

28 Këya, lɛc ku piathde aacï guɔ thiëi piny pan Galilia ëbën.

Jethu acï kɔc tuany kony (Mt 8:14-17; Lk 4:32-41)

29 Kaam awën jiël kek tɛ̈n amat kɔc Itharel, ke Jethu ku Jemith ku Joon la pan yï Thaimon kek Andria. 30 Nawën ɣeetkë baai ke yök man tiŋ Thaimon piiny ke cï tɔ̈c, ke cï juäi göök. Gokë lɛ̈k Jethu. 31 Go Jethu la tënë ye ku dɔm cin ku dɔɔc ku kony bï rot jɔt. Go juäi guɔ päl piny, ku bïï miëth tënë ke.

32 Wën cï akɔ̈l löönу piny, ke kɔc guëër tënë Jethu kek kɔc tuany, ku kɔc la gup jakrɛc. 33 Ku jɔl kɔc juëc geeu kenhïïm kut ɣöt thok. 34 Go Jethu kɔc juëc awën la gup tuɛny juëc cï bɛ̈ɛ̈i tënë ye kony bïk pial. Ku cop jakrɛc juëc wei kɔc gup. Ku cïï jakrɛc päl bïk jam rin ŋic kek ye.

Jethu ë kɔc Galilia lɛ̈k wɛ̈t Nhialic (Lk 4:42-44)

35 Naɣɔn nhiäk riɛl, akëc piny bak, ke Jethu jɔt rot ku jiël baai. Ku le tɛ̈de ë rot bï la röök. 36 Go Thaimon kek kɔc kɔ̈k Jethu buɔɔth bïk la wïc. 37 Nawën lek yök, ke luelkë, “Raan ëbën awïc yï.”

38 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Lokku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k tɔ̈ tueŋ yiic, ku ba la piööc thïn aya, yen ee kën bïï ɣɛn.”

39 Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic ke piɔ̈ɔ̈c ɣönken amat yiic, ku cop jakrɛc wei.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl (Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 Tɛ̈wën kuɛny Jethu bɛ̈ɛ̈i yiic ke piɔ̈ɔ̈c, ke raan cï tuet bɔ̈ tënë ye, ku gut yenhiɔl piny ku lɛ̈ŋ, “Aŋiɛc alëu ba ɣa kony bɛ̈ny, ba pial. Kony ɣa.”

41 Go Jethu ŋääŋ nyinde tïŋ ku wïc bï kony. Ku jɔt yecin ku gɔɔt ku lueel, “Awiëc, piaalë!” 42 Kaam thiin awën, ke tuet jiël. 43 Ku jɔl Jethu cɔl alɔc jäl ku thɔn apɛi ëlä, 44 “Duk kënë la lɛ̈k raan dɛ̈t. Lɔɔr ku nyuɔ̈th rot raan käk Nhialic bï caath, ku juar käŋ cït tɛ̈ ye löŋ Mothith ye luɛɛl thïn, bï kɔc ëbën ŋic lɔn cï yïn pial.”

45 Go jäl ku ŋot la kë cï rot looi lɛ̈k raan ëbën. Ku thiëi wɛ̈t piny abï Jethu

1:15 Mt 3:2 **1:22** Mt 7:28-29 **1:39** Mt 4:23; 9:35 **1:44** Leb 14:1-32

cïï bɛn la geeu ke ŋic. Ku ye rëër tɛ̈de ë rot tɛ̈ cïn yic kɔc ë rëër thïn. Go kɔc juëc ŋot ke ye bɛ̈n tënë ye baai yic ëbën.

2

Jethu acï raan cï ruai kony (Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 Nïn juëc cök, ke Jethu ben dhuk Kapernaum. Go guɔ piŋ lɔn cï yen dhuk baai. 2 Go kɔc juëc wɛt tënë ye abï ciɛ̈n tɛ̈ lääu, ye cök cak la piny ɣööt agut ɣöt thok aɣeer. Ku Jethu ë piööc kɔc Wël Puɔth Yam ë Nhialic. 3 Tɛ̈wën ke raan aduany ke ket kɔc kaŋuan bïï tënë Jethu. 4 Nawën cïn tɛ̈ ɣɛ̈th kek ye tënë Jethu, rin cï ɣöt thok thiäŋ kɔc, gokë la ku ŋanykë ɣöt nhom lɔŋ awën rëër Jethu thïn. Ku luɛɛckë raan aduany piny yenhom. 5 Tɛ̈wën tïŋ Jethu gamdït tɔ̈ ke ke, ke lueel tënë mony aduany, “Manhdiɛ̈, adumuöömku aacï päl piny.”

6 Go kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel ke tɔ̈ thïn, jäl tak ku luelkë kepuɔ̈th, 7 “Yeŋö ye mony kënë jam këlä. Adhäl Nhialic! Yeŋa adumuööm päl piny? Ciɛ̈t ë Nhialic ë rot.”

8 Go Jethu käk yekë tak guɔ ŋic ku lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn lueel ɣɛn lueth? 9 Ye kënɛn ril yic ë käkkä yiic ba lueel tënë raan aduany, ‘Adumuöömku aacï päl piny,’ Tɛ̈dë ke luɛɛl, ‘Jɔt rot ku löm biöŋdu ku cathë?’ 10 Aba nyuɔ̈th we ëmën lɔn Manh Raan ala riɛl pinynhom ba adumuööm päl piny.” Ku lueel tënë mony aduany, 11 “Alɛ̈k yï, jɔt rot ku kuany biöŋdu ku lɔɔr baai.”

12 Go rot jɔt ku kuɛny biöŋde ke dɛɛi kek ëbën. Kënë acï raan ëbën göi. Ku leckë Nhialic ku luelkë, “Ɣok aakëc këcït kënë kaŋ tïŋ.”

Jethu acï Lebï cɔɔl (Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 Nawën ke Jethu ben dhuk wär Galilia yɔu. Go kɔc juëc apɛi bɛ̈n tënë ye. Goke piööc. 14 Wën ben yen la tueŋ ke dhuk geeu, ke tïŋ raan ajuër kut cɔl Lebï Alpawuth ke rɛ̈ɛr tɛ̈den luɔi. Go Jethu lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.” Go rot jɔt ku buɔɔth.

15 Tɛ̈wën mïth Jethu pan Lebï, kek kɔc juëc ajuër kut, ku kɔc kɔ̈k la gup anyon, ke kɔcken ye buɔɔth ku kɔc juëc kɔ̈k ye buɔɔth aya, aake mïth kek ye ë tök.* 16 Wën tïŋ kɔc piööc lööŋ, kɔc akut Parathï ye, ke mïth kek kɔc la gup adumuöömku kɔc ajuër kut, gokë kɔcken ye buɔɔth thiëëc, “Yeŋö ye bänydun mïth kek kɔc ajuër kut ku kɔc kɔ̈k la gup adumuöömku?”

17 Wën piŋ Jethu wɛ̈t këënë, go lɛ̈k ke, “Acie kɔc puɔl kek akïïm wïc, aa kɔc tuany. Ɣɛn akëc bɛ̈n ba kɔc path bɛ̈n cɔɔl, aa kɔc la gup adumuöömku.”

Wɛ̈t löŋ thɛ̈k ë miëth (Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Ye nïnkä, kɔc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm buɔɔth ku jɔl aa Parathï, aake la nïn ye kek thek bïk cïï mïth. Go kɔc kɔ̈k bɛ̈n tënë Jethu ku thiëckë, “Ɣok kɔc abiöth Parathï ku abiöth Joon ɣok aa thek, ku yïïn ku kacku wek aacie thek, yeŋö?”

19 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yakë wïc bï kɔc cï bɛ̈n ruääi yic rëër ke cïï mïth? Acie tɛ̈de! Na rɛ̈ɛ̈r raan thiëk ke ke, ka cïk loi këya. 20 Aköl bï athiëëk dɔm ku nyɛɛi keyiic, yen aköl bï kek thek.

21 “Acïn raan alanh thiin ë yam buöö̈p alanh thɛɛr kɔ̈u, rin alanh thiin yam abï rot rɔt ku abï abaŋ alanh thɛɛr rɛ̈t bei. 22 Ku acïn raan muɔ̈n abiëc ë yam puɔ̈k töny thɛɛr yic, rin muɔ̈n abiëc abï töny puɔ̈t yic, ku riääk muɔ̈n abiëc kek töny kedhie. Ku acïï bï ya këya, muɔ̈n abiëc ë yam adhil puɔ̈k töny yam yic.”

Jethu acï kuec löŋ aköl lɔ̈ŋ kɔc Itharel (Mt 12:18; Lk 6:1-5)

23 Naɣɔn aköl cïï kɔc Itharel ye luui, ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth aake cath ke kuany dhël yic kam ë dum. Go kɔc Jethu buɔɔth rap lek cam dhoŋ. 24 Go Parathï ke cath ke ke Jethu thiëëc, “Yeŋö ye kacku luui aköl cï löŋdan Itharel pëën bï kɔc cïï ye luui thïn?”

* **2:15** Lebï acɔl Matheo aya. **2:23** L.rou 23:25

25 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kɛ̈ckë kë cï Debit
looi wäthɛɛr kaŋ kueen? Wäär nɛ̈k cɔk
ye kek kɔcken ke cath ke ye, ku wïckë
miëth camkë, 26 go la luaŋ Nhialic
ku ciɛm ayum ë yath cï tɔ̈ɔ̈u tënë
Nhialic, kënë aloi rot wäär ye Abi-
athär raandït käk Nhialic. Ayum kënë
ee raan käk Nhialic ë rot yen ë ye cam.
Ku yeen acï Debit bɛ̈n cam, ku gɛm
abak tënë kɔcken awën cath kek ye.
Këya, acïn këreɛc cï kackiɛ̈ looi aya.”
27 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Aköl lɔ̈ŋ acï
looi ke ye aköl lɔ̈ŋ path tënë raan.
Akëc looi bï kɔc röt aa baŋ thïn.
28 Këya, Manh Raan ë bɛ̈ny këriëëc
ëbën agut aköl ë lɔ̈ŋ.”

3

Jethu acï mony cï cin ruai kony
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 Naɣɔn aköl dɛ̈t, aköl cïï kɔc Itharel
ye luui, ke Jethu la tɛ̈n amat kɔc
Itharel, ku mony cï cin ruai ë tɔ̈ thïn.
2 Ku kɔc kɔ̈k aake tɔ̈ thïn, ku ë wïckë bïk
tïŋ lɔn bï Jethu mony kënë kony bïk la
luɔm, rin cï yen ye kony aköl cïï kɔc
ye luui. 3 Wën ŋic Jethu kë tɔ̈ kepuɔ̈th,
ke lëk mony awën cï cin ruai, “Jɔt rot
ku bäär tueŋ tɛ̈n kɔc nhïïm.” 4 Ku
lëk Jethu Parathï ëlä, “Wek kɔc ŋoot
nhïïm lööŋ thɛɛr yic, ye kënɛn yic lëu
bï looi aköl cïï kɔc ye luui, ye këpath
aye kërac, bï raan kony bï pïr, kua pɛ̈l
wei bï thou?”
Gokë biɛt ëbën. 5 Go Jethu ke döt ke
cï puɔ̈u riääk apɛi, rin ŋic kek yic ku
cïk luel. Ku lëk mony awën cï cin ruai,
“Nyoth yïcin.” Go yecin nyooth. Go
ciɛɛnde piath. 6 Go Parathï, kɔc wïc ye
bï Jethu nɔ̈k jäl tɛ̈n amat ku lek tënë
kɔc Ɣërot. Ku lek mat ke ke tɛ̈ bï kek
Jethu näk thïn.

Jethu ee jakrɛc cuɔp wei kɔc gup

7 Go Jethu jäl kek kɔcken ye buɔɔth
ku lek wär Galilia kɔ̈u. Go kɔc juëc
pan Galilia ke buɔɔth. 8 Wën piŋ kek
käjuëc ye Jethu looi, ke kɔc juëc apɛi bɔ̈
tënë ye pan Judia, ku gen Jeruthalem
ku Idumiɛ, ku jɔl aa bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ wär Jordan
kɔ̈u, ayï gen Tire ku Thidon. 9 Go
Jethu lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth bïk riäi
guiir tënë ye bï yen la thïn, bïk cïï bɛr
piny, 10 rin Jethu ëcï kɔc juëc tuany
kony. Go kɔc juëc kɔ̈k tuany wïc bïk
la tënë ye bïk la gɔɔt. 11 Na tïŋ kɔc la
gup jakrɛc ë ke cuɛt röt piny yenhom
ku dhiɛɛukë, “Yïn ee Manh Nhialic.”
12 Go Jethu jakrɛc yɔ̈ɔ̈k bïk cïï ny-
ooth.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Go Jethu kɔcken wïc cɔɔl ku jiël ke
ke, ku lek gat nhïïm tɛ̈ cïï ceŋ. Wën
cï kek ɣet tɛ̈n awën, 14 ke kuëny raan
thiäär ku rou bei kɔc yiic. Ku ciëk ke
ke cɔl atuuc ku lëk ke, “Wek aca kuany
bäk rëër ke ɣa. Ku wek aba ya tuɔɔc
aɣeer bäk wɛ̈tdiɛ̈ aa la piɔ̈ɔ̈c. 15 Ku wek
aabï la riɛl bäk jakrɛc aa cuɔp wei kɔc
gup.”
16 Kɔc ke cï Jethu kuany bïk ya
atuɔ̈ɔ̈cke aayï, Thaimon (cï Jethu bɛ̈n
cäk ke cɔl Pïtɛr.) 17 Jemith Dhubedï
kek wämënh koor cɔl Joon (kek aacï
Jethu cäk ke cɔl Boanergeth, ku wɛ̈tde
yic kɔc ë mär deŋ.)* 18 Ku An-
dria, Pilipo, Bartholomeo, Matheo,
(cɔl Lebï) Thomath, Jemith wën Al-
pawuth, Thadawuth, Thaimon, 19 ku
jɔl a Judath Ithkariöt, raan wäär cï
Jethu bɛ̈n luɔm bï dɔm.

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

20 Nawën ke Jethu dhuk Kaper-
naum. Go kɔc juëc apɛi bɛn buɔɔth abï
ciɛ̈n tɛ̈ cɔk yen nhom lääu kek kacke
bïk mïth. 21 Nawën piŋ kɔc ruääi kek
Jethu lɔn ye kɔc rɛ̈ɛ̈r kek ye ye lueel,
lɔn cïï yen nhom path, gokë la nyaai.
22 Ku ëcï kɔc kɔ̈k piööc lööŋ Itharel
bɔ̈ Jeruthalem lueel, “Ala guɔ̈p riɛl
Beldhebul. Ee yen bɛ̈ny jakrɛc, yen ye
yiëk riɛl bï ke aa cuɔp wei.”
23 Go Jethu ke yɔ̈ɔ̈k, ku thööŋ wɛ̈t
ëlä, “Ye jɔŋrac jɔŋ rɛɛc dɛ̈t cuɔp wei
këdë. 24 Na tek kɔc paan tök keyiic ku
thɛrkë kamken, ke pan kënë abï riääk.

2:25 1Tha 21:1-6 **2:26** Leb 24:9 **3:11** Mk 4:1; Lk 5:1-3 * **3:17** Ee duɛr thöŋ kek tuɔc puɔ̈u.
3:22 Mt 9:34; 10:25

25 Na tuum dhiënh tök yenhom aya ku thɛ̈rkë kamken ë röt, ke dhiënh kënë
abï wɛɛr aya. 26 Këya, na tek jakrɛc
keyiic ku thɛ̈rkë kamken, ka thök.
27 “Acïn raan lëu ye bï ɣön raan ril
dhoŋ ku nyɛɛi käkke, akɔŋ raan ril
kënë dɔm ku der, ku jɔl käk tɔ̈ baai
nyaai.
28 “Wek aa lɛ̈k yic lɔn nadë ad-
umuɔ̈ɔ̈m, ku kärɛc yekë ke looi, ku
käk yekë lueel, aa lëu bï ke päl piny
ëbën tënë kɔc. 29 Ku na ye raan
Wëi Nhialic yɔ̈ɔ̈k lɔn ye yen jɔŋrac,
ka adumuɔ̈ɔ̈mke aacïï kɔŋ päl piny
akölriëëc ëbën.” 30 Ee lueel Jethu këlä
ë rin cï kɔc kɔ̈k ye lueel, “Ka la guɔ̈p
jakrɛc.”

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai
(Mt 12:46-50; Lk 8:9-21)

31 Go man Jethu kek wämäthakën ë
Jethu bɛn ku kɛ̈ɛ̈ckë aɣeer ku tockë
raan bï Jethu la cɔɔl. 32 Go kɔc ke
rɛ̈ɛ̈r, ke cï ye göö̈m lɛ̈k ye, “Moor ku
wämäthakui aatɔ̈ aɣeer, ku aa wïc yï.”
33 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋa ë ma ku
wämäthakäi? 34 Ku kë wiëc bäk ŋic, kɔc
rɛ̈ɛ̈r kek ɣa aa nhiaar, aa cït paan ë
ma. 35 Kuat raan wɛ̈t Nhialic looi yen
ë wämääth, ku nyankäi ku ma.”

4

Kääŋ dom path ku dom rac
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 Go Jethu bɛn piööc wär Galilia yɔu.
Nawën le kɔc juëc apɛi göö̈m, ke la riäi
yic ë pïu thook ku nyuuc thïn, ku jɔl
kɔc ëbën nyuc piiny ë pïu thook aɣeer.
2 Ku jɔl Jethu kɛ̈ŋ aa lueel bï yen kɔc
piɔ̈ɔ̈c käjuëc, ku lɛ̈k ke.
3 “Piɛŋkë! Raan puɔ̈r ëcï la dom bï
la pur. 4 Ke wën yen rap wɛɛr dom
yic, ke kɔ̈th abɛ̈k lööny dhël yic. Go
diɛt bɛn ku tetkë ke. 5 Ku lööny kɔ̈th
kɔ̈k alɛl nhom tɛ̈ koor tiɔp thïn. Gokë
guɔ cil. 6 Nawën la akäl ruɛl apɛi ke
rap awën go yom, ku riɛɛukë rin këc
mɛiken ɣet piny apath. 7 Ku lööny kɔ̈th
abɛ̈k tɛ̈ ye tiim la kuɔɔth cil thïn, na la
tiim juäk ke dec rap ku cïk lok apath.
8 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k tiɔm path yic, ku
ciilkë apath ku dïïtkë ku lokkë apath.
Rap abɛ̈k aake cï luɔk ke thoi nhïïm,
ku kɔ̈k ke thöö̈ŋ röt, ku rap kɔ̈k ke dït
nhïïm.”
9 Ku wit Jethu lɔ̈ŋde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le
wek yïth.”

Wɛ̈t thɔ̈ɔ̈th ë kääŋ
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 Nawën cï kɔc juëc jäl, go atuɔ̈ɔ̈cke
kathiäär ku rou, ku kɔc ke cï döŋ kek
ye, thiëc bï kɛ̈ŋ teet yiic tënë ke. 11 Go
lɛ̈k ke, “Wek aacï nyuɔ̈th kë cï rot
moony ë bääny Nhialic yic, ku kɔc kɔ̈k
këc gam aabï käŋ ŋic tɛ̈ lɛ̈k ke kɛ̈ŋ,
12 këya, rin na cɔk alɔn ye kɔckä daai,
ka cïï käŋ bï tïŋ. Ku na cɔk alɔn ye kek
wɛ̈t piŋ, ka cïk bï deet yic. Na ke bï röt
waar, ŋuɔ̈t aa käŋ tïŋ ku detkë keyiic.
Ku ŋuɔ̈t aacï röt thɔ̈n Nhialic, ku pɛ̈l
wɛ̈t piny tënë ke.”

Jethu acï kääŋ raan puɔ̈r teet yic
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

13 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na këckë kääŋ
kënë deet yic ke wek aacïï kɛ̈ŋ kɔ̈k bï
deet yiic. 14 Kɔ̈th cï com aa cït wɛ̈tdiɛn
ya piɔ̈ɔ̈c tënë we. 15 Kɔc kɔ̈k aa cït kɔ̈th
cï lööny dhël yic, ye diɛt ke tet. Tɛ̈ piŋ
kek wɛ̈t Nhialic, ke jɔŋrac bɔ̈ ku nyɛɛi
wɛ̈t awën kepuɔ̈th ku mɛrkë nhïïm
wɛ̈t ë Nhialic. 16 Kɔc kɔ̈k aya aa cït
kɔ̈th cï lööny alel la nhom tiɔm koor
ye rap guɔ yom thïn, rin këc mɛiken
ɣet piny. Ku kɔc kɔ̈k aacït kɔ̈th cï com
alɛl nhom, aa löŋ Nhialic gam nyin
yic ke mit puɔ̈th. 17 Ku aacie kepuɔ̈th
ye dɛɛt, aa wɛ̈t Nhialic guɔ wai wei tɛ̈
looi aliääp rot, ku tɛ̈ yɔŋ ke rin wɛ̈t
Nhialic. 18 Kɔc kɔ̈k aya aa cït kɔ̈th cï
lööny tɛ̈ ye tiim la kuɔɔth cil thïn, keek
aa wɛ̈t Nhialic piŋ, 19 ku käjuëc ke diir,
rin pïr pinynhom ë tɛ̈n, nhiɛ̈r jiɛɛk, ku
käpuɔth yekë wïc aa bɛn thïn, ku rɛckë
löŋ Nhialic kepuɔ̈th. 20 Ku kɔc kɔ̈k aa
cït kɔ̈th cï puur tiɔm path yic, keek
aa löŋ Nhialic piŋ ku gamkë apɛi, ku
käjuëc path aaye yök tënë ke, cïmën
rap cï ŋiɛc luɔk ke thoi nhïïm, ku rap
kɔ̈k ke thöö̈ŋ kenhïïm ku kɔ̈k ke dït
nhïïm.”

3:29 Lk 12:10 **4:1** Lk 5:1-3 **4:12** Ith 6:9-10

Kääŋ mermer (Lk 8:16-18)

21 Ku ben ke thiëëc, “Le raan cï mermer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin, nadë
ke tɛ̈ɛ̈u agen tɔc cök, cie tɔɔ̈u ɣöt ciɛl yic? 22 Kuat kë cï thiaan, aŋɔt bï rot
nyuɔɔth, ku wɛ̈t Nhialic aŋɔt bïk piɔɔ̈c. 23 Piɛŋkë, të le wek yïth!”

Kääŋ të ye käŋ thɔɔ̈ŋ thïn

24 Ku ben lɛ̈k ke ëlä, “Të ye wek kɔc
kɔ̈k luɔɔi thïn yen ë të bï Nhialic we
luɔɔi thïn aya. Dɛtkë käk yakë ke piŋ!
25 Rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc, ku
na ye raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye tak
lɔn tɔ̈ yen tënë ye, abï nyaai aya.”

Jethu acï kääŋ lueel rin wɛ̈t Nhialic

26 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Bääny
Nhialic ë duɛ̈r thöŋ kek kënë. Monytui
ëcï kɔ̈th wɛɛr dom yic. 27 Ee rëër
akölaköl ku kɔ̈th awën cï com aa la
tueŋ ke cil ë röt, ke pïr ku diïtkë ku
akuc kën ë ke looi këya. 28 Kɔ̈th ëbën aa
cil piiny tiɔp yic. Käu ë kaŋ lou ku bïï
yiɛny tök bei, ku jɔl la tueŋ ke dït agut
të bï yen deer ku ɣeer ku lok. 29 Ku të
cï kek luɔk aaye tem rin cï tɛn tëmtëm
bɛ̈n.”

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi (Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

30 Ku ben lueel, “Yeŋö buk thɔŋ
bääny Nhialic? Ye kääŋ piath ŋö buk
thɔŋ ye? 31 Bääny ë Nhialic acït käu
koor nyin cï raan com duɔmde. 32 Ku
na le dït ka la nhial ke loi kër ku yïth
dït apɛi, abï diɛt ɣɔ̈ɔ̈tken aa yïk thïn.”
33 Jethu acï Wɛ̈t Puɔth Yam piööc
tënë kɔc ë kɛ̈ŋ cït kɛ̈ŋkä. Aake cï lɛ̈k
käjuëc lëukë bïk ke deet yiic. 34 Ee ye
kɔc jääm ë kɛ̈ŋ të piööc yen kɔc, ku na
ye yeen ë rot kek kɔcken ye buɔɔth, ka
ye tɛ̈t kërëëc ëbën yiic.

Jethu acï yom cɔl akääc (Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 Na aköl dɛ̈t ɣɔnthëëi, ke lëk Jethu
atuɔ̈ɔ̈cke, “Lok teemku wär alɔŋtui.”
36 Gokë kɔc kɔ̈k nyääŋ piny, ku lek
riän awën rëër Jethu thïn yic, ku
tëmkë agut Jethu. Ku riëth kɔ̈k ke tɔ̈
thïn aacï tem aya. 37 Kaam thiin awën
ke yomdït apɛi jɔt rot, ku jɔt atiaktiak
rot abï riäi duɛ̈r thiäŋ ë pïu. 38 Tɛ̈wën
looi kënë rot, Jethu ë nin riäi yic ciëën,
ke cï yenhom kan. Gokë puɔ̈ɔ̈c ku
luelkë, “Bänyda! Ɣok aa muɔu, cïi diɛɛr
ë ɣo?”
39 Go Jethu rot jɔt ku rël yom, “Lɔ
dïl!” Ku rël atiaktiak, “Kääc!” Go yom
kɔ̈ɔ̈c ku le dïl. 40 Ku thiëëc ke, “Yeŋö
riɔ̈ɔ̈c wek ciɛt we bï mou? Cäk ŋic lɔn
bï ɣɛn we kony?”
41 Gokë nhïïm la cɔ̈t riɛldït cït kënë
ku jiɛɛmkë kamken, “Ye raan yïndë
kënë? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke
piŋ wɛ̈tde!”

5

Jethu acï raan la guɔ̈p jakrɛc kony (Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 Gokë wär Galilia teem ku lek të cɔl
Jeratha. 2 Kaam wën kɛɛc Jethu piny
riäi yic, ke tïŋ mony la guɔ̈p jakrɛc, ke
bɔ̈ bei rɛ̈ŋ nhïïm. 3 Mony kënë ë ye rëër
rɛ̈ŋ nhïïm, ku acïn raan ye lëu bï rɛ̈ɛ̈k.
4 Ee ye rɛ̈ɛ̈k cök ku cin arak juëc, ku ŋot
ke tueny, ku dhoŋ luɔ̈ŋ kɔ̈th yecök. Ee
ril apɛi, acïn raan ye lëu bï rɛ̈ɛ̈k. 5 Aköl
ku wɛ̈ɛ̈r thok ëbën, ee ye cool ku ruu
kat rɛ̈ŋ nhïïm, ke looi duɔɔt ku ye rot
dɛɛny aleel bï rot nɔ̈k.
6 Wën tïŋ yen Jethu tëmec, ke lor
ku cuɛt rot piny yenhom, 7-8 ku lueel
Jethu, “Jɔŋrac, bäär bei ë mony kënë
guɔ̈p.” Go kiɛɛu looi apɛi, “Jethu Wën
Madhɔl, yeŋö wïc ba looi tënë ɣa? Yïn
alän ë rin Nhialic duk ɣa tëm awuɔ̈c.”
9 Go Jethu jäl thiëëc, “Cɔl yï ŋa?” Go
bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn aa kut rin ɣok ajuëc.” 10 Ku
jɔl mony kënë Jethu ya lɔ̈ŋ bï jakrɛc cïi
cop wei tɛ̈den rëër kek thïn.
11 Ku duut dïr baai ë nyuäth gɔt cök
ë tɛn awën. 12 Go jakrɛc Jethu lɔ̈ŋ,
“Tuɔɔc ɣo ë dïrkä gup, ku cɔl ɣo aa lur
keyiic.” 13 Goke puɔ̈l, ku jɔl jakrɛc bɛ̈n
bei mony awën guɔ̈p ku lek dïr gup.
Go duut diëër, kecït tiim karou riŋ
agör yic, ku thootkë wïïr ku moukë
ëbën.

4:21 Mt 5:15; Lk 11:33 **4:22** Mt 10:26; Lk 12:2 **4:24** Mt 7:2; Lk 6:38 **4:25** Mt 13:12; 25:29; Lk 19:26 **4:29** Juel 3:13

14 Go röör ke biöök dïr kat, ku lek kë
cï rot looi lueel tënë kɔc rëër geeu, ku
kɔc tɔ̈ bëëi yiic. Go kɔc ëbën jal wɛt bïk
kë cï rot looi la tïŋ. 15 Nawën lek ɣet
tënë Jethu, ke yök mony wäär la guɔ̈p
jakrɛc ke rëër, ke ceŋ alath, ke la nhom
cök. Gokë riɔ̈c. 16 Go kɔc ke cï kën cï
rot looi tënë mony awën ku dïr tïŋ, la
lëk kɔc kɔ̈k. 17 Ku wën piŋ kɔc baai ë
wɛ̈t kënë ë ke riɔ̈c, ku lek tënë Jethu ku
läŋkë bï jäl panden.

18 Tɛ̈wën le Jethu riäi yic, go mony
wën cï Jethu jɔŋrac cɔl ajiël yeguɔ̈p bɛ̈n
tënë Jethu, ku lɛ̈ŋ bï cath kek ye.

19 Go Jethu jai, ku lëk ye, “Lɔɔr baai
tënë kacku ku lɛ̈k ke käjuëc cï Bɛ̈ny
looi tënë yï, ku tɛ̈puɔth cï luɔi yï.”

20 Go jäl ku le panden Dekapolith la
yic gɛu thiäär. Ku kuɛny keyiic ëbën ke
ye kɔc lëk käk cï Jethu looi tënë ye. Go
kɔc gäi.

Jethu acï tik kony ku cɔl nya aben pïr
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Wën cï Jethu bɛn tem riäi bï dhuk
Kapernaum, ke kɔc juëc apɛi bɔ̈ tënë
ye wär yɔu. 22 Kaam wën ke raan cɔl
Jariöth, bɛ̈ny tɛ̈n amat kɔc Itharel bɔ̈
aya. Nawën tïŋ Jethu, ke cuɛt rot piny
yecök. 23 Ku lɛ̈ŋ, “Nyandiɛ̈n thin koor
acï dhal apɛi, athou. Bäär ba yïcin la
tääu yenhom bï pial.”

24 Go Jethu gam ku löö̈ny dhöl kek
ye. Ku buɔth kɔc juëc ke, ke cïk kum
apɛi.

25 Ku tiŋ tuany, cïï thɛ̈kde kɔ̈u ye
tɛɛm ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku rou, ee tɔ̈ kɔc
yiic, 26 ku yeen ëcï wëëu juëc gäm akïm
rin bï tuaanyde ŋuɛ̈ɛ̈n, ku tuaanyde
akëc ŋuɛ̈ɛ̈n, ëcï rot jal juak. 27 Ku yeen
ëcï käk ye Jethu looi piŋ. Go bɛ̈n Jethu
kɔ̈u ku gɔɔt alanhde, 28 rin ëcï jam ë
rot yepuɔ̈u ëlä, “Na gaat alanhde, ke
ɣɛn abï pial.”

29 Kaam thiin awën ke riɛm cïï ben
kuër, ku yök rot ke cï pial. 30 Go Jethu
yök lɔn cïï riɛl jäl yeguɔ̈p. Go yenhom
wel ku thiëëc kɔc, “Yeŋa cä alanhdiɛ̈
gɔɔt?”

31 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, “Yïn
ë kɔc juëc tïŋ ke cï yï kum ku ye thiëc,
Yeŋa cä gɔɔt?”

32 Go Jethu ŋot döt kɔc bï tïŋ yeŋa
cï ye looi. 33 Wën ŋic tiŋ awën tuany
ye ke tuaany cï jäl yeguɔ̈p, go bɛ̈n
tënë Jethu ke cï riɔ̈ɔ̈c, ke lɛth, ku gut
yenhiaal piny Jethu nhom. Ku lëk ye
lɔn ë yen cï ye gɔɔt. 34 Go Jethu lueel
tënë ye, “Nyaandiɛ̈, gamdu acï kony
ba pial, lɔɔr, kek dɔ̈ɔ̈r.”

35 Kaam wën jiɛɛm Jethu, ke kɔc rïŋ
pan Jariöth ku lëkkë ye, “Nyaandu
acï ɣet wei, duk raan piöö̈c ben rääm
nhom.”

36 Ku Jethu ë këc kë cïk lueel kuɛ̈ɛ̈c
nhom, ku lɛ̈k ye, “Duk riɔ̈c, dɛɛt yïpuɔ̈u
ku gam wɛ̈t yic.” 37 Ku ë cïn kɔc juëc cïï
puɔ̈l bïk cath kek ye, ee Pïtɛr ku Jemith
ku Joon kepɛ̈c. 38 Tɛ̈wën ɣeet kek pan
Jariöth ke Jethu yök kɔc ke näk röt, ke
dhiau apɛi. 39 Ku ler ɣöt ku lëk ke,
“Yeŋö nɛ̈k wek röt? Ye dhiëndïït ŋö
kënë? Meth akëc thou, anin.”

40 Gokë dɔl guɔ̈p. Go Jethu ke cɔl
ala aɣeer, ku cɔɔl wun meth kek man
meth ku kɔcken awën kadiäk, ku lek
ɣöt tɛ̈wën cï meth tääc thïn. 41 Ku dɔm
cin ku lëk ye, “Nyan thiin, alɛ̈k yï, jɔt
rot!”

42 Go rot jɔt nyin yic ku ciɛth. Go kɔc
awën tɔ̈ ɣööt kek Jethu gäi apɛi wën tïŋ
kek kë cï rot looi (ë ye run thiäär ku
rou.) 43 Ku thɔn Jethu ke bïk cïï lëk kɔc
kɔ̈k. Ku lëk ke bïk yiëk miëth.

6

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

1 Go Jethu jäl tɛ̈den awën ku ler
gɛnden Nadharet, ku buɔɔth kɔcken
ye buɔɔth. 2 Nawën aköl ë lɔ̈ŋ, ke piɔ̈ɔ̈c
tɛ̈n amat. Ku kɔc juëc aake tɔ̈ thïn.
Nawën piŋkë piɔ̈ɔ̈cde ke gɛ̈i, ku luelkë,
“Cï käŋ bɛ̈n aa ŋic nɛn?” “Ku ye käkkä
looi këdë? 3 Yen ë raan guëŋguëŋ tiim,
ku ë wën Maria, ku ë mɛ̈nh ë Jemith,
ku Jothep, ku Jut ku Thaimon. Ku cie
nyiɛ̈rakën kä rëër ë tɛ̈n kek ɣo?” Ku
jɔlkë jai bïk piɔ̈ɔ̈cde cïï gam.

6:4 Jn 4:44

4 Go Jethu lɛ̈k ke, “Raan cï Nhialic
löönу yeguɔ̈p aye baai ëbën theek, ka
kɔc gɛnden ku kɔc ruääi kek ye, ku
paan wun kek paan man kek aacïï ye
ye theek.”
5-6 Ku akëc lëu bï käk jäŋ gɔ̈i looi, ka
kɔc tuany lik kek aacï yen yecin täău
kenhïïm, ku kony ke bïk pial. Ee cï gäi
apɛi rin këc kek ye gam.

Jethu acä atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou tooc
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Go Jethu jäl ku ler bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k yiic ku
le kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn. 7 Ku tuum atuɔ̈ɔ̈cke
ku tooc ke wei, bï kɔc karou aa cath
ë tök bïk aala piööc Wɛ̈t Puɔth Yam ë
Nhialic, ku yïk ke riɛl bïk kek kɔc aala
kony. 8 Ku lëk ke apɛi. “Duɔ̈kkë muk
ë mïïth yakë cam dhël yic, muɔ̈kkë
ke wɛi kepɛ̈c. 9 Cɛŋkë war ku duɔ̈kkë
muk alɛ̈th kɔ̈k.” 10 Ku lëk ke aya, “Yakë
rëër pan ye we lor thïn ɣet tɛ̈ bï wek
jäl. 11 Ku na lak pan cïï we lor thïn, ku
pan cïï wɛ̈lkun ye piŋ thïn, ke we jiël
ku tɛŋkë wecök. Ku abï nyooth lɔn cï
wek kuec ë ke!”
12 Ku jiëlkë ku lek kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk luɔi
adumuɔ̈ɔ̈m puɔ̈l. 13 Ku copkë jakrɛc
juëc wei, ku tɔckë kɔc juëc tuany
nhïïm. Ku röökkë bï ke kony bïk pial.

Nääk ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 Ku bɛ̈ny Antipäth Ɣërot ëcï wɛ̈t
piŋ rin cï ke Jethu ŋic apɛi. Ku ë ye
kɔc kɔ̈k lueel, “Joon raan kɔc muɔɔc
nhïïm acï bɛn pïr, ee yen ale yen riɛl
yen käkkä looi.”
15 Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Mony kënë ad-
hil a Elija raan wäär käk Nhialic tïŋ.”
Ku ben kɔc kɔ̈k lueel, “Ee raan tök
kam kɔc thɛɛr, kɔc käk Nhialic tïŋ.”
16 Ku wën piŋ Antipäth Ɣërot ë
wɛ̈t kënë go lueel, “Ee Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm wäär ca cɔl atök yeth yen
acï jɔt thou yic.” 17 Antipäth Ɣërot
ëcï Joon cɔl anäk këlä, ee cï cɔl adɔm
ku rek, ku cɔl amac rin wɛ̈t Ɣërodia
tiŋ Pilipo wämënh cï rum bï ya tiɛŋde,
18 rin cï Joon ye lueel tënë ye ëlä, “Acïï
path ba tiŋ wämuuth rum ke pïr.”
19 Ku Ɣërodia ëcïï puɔ̈u mit tënë Joon
rin ë wɛ̈t kënë. Ku wïc diɛ̈t nɛ̈k ku
cïï lëu, 20 rin Ɣërot ë riɔ̈c Joon, rin ye
Joon raan puɔth wɛ̈t Nhialic, ku kony
bï ciɛn kë näk ye. Nawën piŋ Ɣërot wɛ̈t
Joon, ke gɛ̈i apɛi ku ŋot nhiɛɛr bï wël
Joon aa piŋ.
21 Nawën ke Ɣërodia jɔl tɛ̈ bï yen
Joon näk thïn yök, ku ë ye aköl looi An-
tipäth Ɣërot yan aköl̈den dhiëëth ye,
tënë kɔcken dït mɛc kek baai, ku bäny
apuruuk ku jɔl aa kɔcdït pan Galilia.
22 Ku nyan Ɣërodia nhom guɔ̈p, ee cï
bɛn yɛɛi bï bɛn dier. Go Ɣërot kek
jäälke puɔth miɛt apɛi tënë ye. Go
Antipäth Ɣërot bɛ̈ny lɛ̈k ë nyan ëlä,
“Na le ke wïc, ke luel tënë ɣa ku ba
gäm yï.” 23 Ku kuëëŋ tënë ye jɔ̈ɔ̈l nhïïm
ku lueel, “Kuat këdun ba thiëëc tënë ɣa
aba dhiɛl yiëk yï, cɔk alɔn ë yen abaŋ
ë bäänydiɛ̈.”
24 Go nya la aɣeer ku lëk man, “Yeŋö
ba thiëëc?” Go man lueel, “Lɛ̈k ye bï
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm tök yeth,
ku gɛ̈m yï nhiamde ba bɛ̈ɛ̈i.”
25 Go nya dhuk tënë bɛ̈ny nyin yic
ku lueel, “Yïn awiëc ba gäm nhom
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm tɛ̈n ëmën
thiin, ke cï täău aduɔ̈k yic!”
26 Kënë acï bɛ̈ny rac puɔ̈u apɛi, ku
akëc kuec rin cï yen mël kuëëŋ ë jɔ̈ɔ̈l
nhïïm. 27 Go bɛ̈ny apuruɔ̈kde tooc
nyin yic, ku lëk ye bï nhom Joon raan
kɔc muɔɔc nhïïm bɛ̈ɛ̈i. Go apuruk la
tɛ̈wën mɛc yen thïn ku tök yeth. 28 Ku
bïï nhom ke cï täău aduɔ̈k yic, ku yïk
nya, ku jɔl nya gäm man. 29 Nawën piŋ
kɔc Joon buɔɔth lɔn cï ye nɔ̈k, gokë la
ku nyɛɛikë guäpde ku thiäkkë.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

30 Kɔc Jethu buɔɔth aake ye bɛn yen-
hom ku lëkkë käk cïk looi, ku käk cïk
piɔ̈ɔ̈c ëbën. 31 Kɔc juëc apɛi aake ye
wääc, kɔc jiël ku kɔc bɔ̈ tënë Jethu bï
ke bɛn kony, abï Jethu kek atuɔ̈ɔ̈cke
cïï lääu bïk cak mïth. Go lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke,
“Jiëlku buk la tɛ̈ cïn yic kɔc buk la lɔ̈ŋ.”

6:10 Lk 10:4-11 **6:11** Luɔi 13:51 **6:13** Jem 5:14 **6:15** Mt 16:14; 8:28; Lk 9:19 **6:18** Lk 3:19-20

32 Gokë jäl ë riäi ë röt bïk la të cïï ceŋ,
ku aake këc kɔc lëk të ler kek thïn.
33 Go kɔc juëc ke tïŋ, ku ŋickë ke.
Gokë miööt gɛɛth yiic ku riŋkë tueŋ ke
kuany wär kɔ̈u, ke la tëwën cï Jethu
kek atuɔ̈ɔ̈cke kenhïïm wɛl thïn. Ku ye
kek kɔŋ ɣet tëwën. 34 Wën kɛɛc Jethu
piny riäi yic, ke tïŋ kɔc juëckä. Go
wïc bï ke kony rin acï tïŋ kecït amël
pap cïn nhïïm abiöök. Ku jɔlke piɔ̈ɔ̈c
käjuëc. 35 Nawën col piny, ke kɔcken
ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Piny
acï cuɔl ku tën ë ror cïn kë kuany thïn,
36 cɔl kɔc aa jiël bïk la bëëi yiic bïk la
ɣɔɔc miëth camkë.”
37 Go bëër, “Miackë ke ë miëth.”
Gokë lëk ye, “Wïc buk ayuɔ̈p lëu ë kɔc
kithkä ɣɔɔc tënë ke bïk ke cam? Aa wïc
wëëu juëc apɛi.”
38 Go Jethu ke thiëëc, “Ye ayuɔ̈p
kadë tɔ̈ thïn? Lak bäk ke la tïŋ.” Gokë
dhuk ku lëkkë ye, “Aa yuɔ̈p kadhiëc
ku rec karou.”
39 Go lëk ke bïk kɔc cɔl anyuc piiny
akuut noon tɔ̈c nhom. 40 Gokë nyuc
piiny akuut buɔt ku akuut thiärdhiëc.
41 Go ayuɔ̈p awën kadhiëc ku rec
karou lööm, ku döt nhial ku leec
Nhialic. Ku bɛny ayuɔ̈p yiic ku gëm
ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tek agut
rec, tënë kɔc. 42 Ku mïthkë abï miëth
ke göök. 43 Ku jɔl kɔcken ye buɔɔth
awuthueei ayuɔ̈p ku rec cï döŋ piny
kuany gääc kathiäär ku rou. 44 Kɔc
ke cï mïth ëbën, röör röt aake ye tiim
kadhiëc.

Jethu acï cath pïu nhïïm (Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

45 Kaam thin awën, ke Jethu yöök
kɔcken ye buɔɔth bïk la riäi yic, ku
lek tueŋ yenhom agör alɔŋtui gen cɔl
Bethaida. Ku cɔl thëi ajiël. 46 Wën
cï yen kɔc tɔ̈ɔ̈ŋ, ke jiël bï la gɔt nhom
bï la röök. 47 Nawën la thëi bën, ke
atuɔ̈ɔ̈cke aake ŋoot ë riäi yic wär ciɛl
yic, ku yeen ë rot agör nhom. 48 Goke
tïŋ ke cï gök gër ë riäi rin cï kek ken-
hïïm wël yom. Nawën bääk ë piny, ke
bɔ̈ tënë ke ke cath pïu nhïïm, ku ë wïc
bï ke waan thook. 49 Ku wën tïŋ kek ye
ke cath wïïr pïu nhïïm, ke tïŋkë kecït
atïm raan cï thou, ku dhiɛɛukë, 50 rin
ë cïk tïŋ kedhie ku riɔ̈ɔ̈ckë.
Go guɔ jam tënë ke ku lueel, “Dɛɛtkë
wepuɔ̈th, ee ɣɛn Jethu, duɔ̈kkë riɔ̈c.”
51 Ku mɛt rot riäi yic tënë ke. Go
yom kɔ̈ɔ̈c. Gokë gäi apɛi, 52 ë rin këc
kek kënë ayuɔ̈p wäär cï gäm röör tiim
kadhiëc deet yic, rin ril kek nhïïm.

Jethu acï kɔc tuany Jenetharet kony (Mt 14:34-36)

53 Nawën aköl dët cï kek wär teem,
ke ɣet Jenetharet tɔ̈ agör nhom ku
dɔmkë riäi. 54 Nawën bïkkë bei ë riäi
yic, go Jethu guɔ ŋic kɔc ëbën. 55 Gokë
kat ku riŋkë bëëi yiic ku lek kɔc tuany
kët, ku ɣëthkë ke të cï kek ye piɛŋ thïn.
56 Ku kuat tën cï Jethu la thïn ëbën, bëëi
yiic ku gɛɛth yiic, kɔc juëc tuany aake
ye tääc tënë ɣɔɔc ku dhɔ̈l yiic, ku läŋkë
bïk gɔɔt, cɔk alanhde thok ë path. Ku
kuat raan cï ye gɔɔt ëbën, ee ye pial.

7

Jethu acï ciɛɛŋ kɔ̈k wärkuan dït dhɔ̈l yiic (Mt 15:1-9)

1 Wën cï Parathï kek kɔc piööc lööŋ
kɔc Itharel, ke cï bën Jeruthalem
Jethu gɔ̈ɔ̈m piny. 2 Ke tïŋ kɔc Jethu
buɔɔth ke mïth ke këc kecin lɔɔk ap-
ath, bïk ajuëëc nyaai kegup cït të ye
kɔc Itharel ye luɔɔi thïn.
3 Kɔckä aake cï kë cï atuuc Jethu looi
rac puɔ̈th, rin kɔc Itharel kek Parathï,
aake cïï ye mïth të këc kek kecin kaŋ
lɔɔk kecït ciɛɛŋ thɛɛr kɔcken dït. 4 Ku
na le mïïth cïk la bëëi geeu, ka cïk cam
ke këckë kaŋ lɔɔk kɔ̈th. Ku keek aake
ye käk cï kɔcken dït thɛɛr lëk ke looi,
cïmën lɔ̈k bïïny ku töny ku aduuk ë
miëth.
5 Go Parathï ku kɔc piööc ë lööŋ
Jethu thiëëc, “Yeŋö cïï kɔckun yï
buɔɔth ye ceŋ ë ciɛɛŋ wärkuan dït, ku
yekë mïïth juääk ke këc kecin lɔɔk?”
6 Go Jethu bëër, “Ithaya acï yic lueel
ë riɛnkun lɔn ye wek awëŋ puɔ̈th rou,
ku gët ëlä,

6:34 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:6; Edhe 34:5; Mt 9:36

‘Kɔckä aa ɣa leec kethook ku aliu
kepuɔ̈th.
7 Keek aa ɣa door ku acie duɔ̈ɔ̈r ë yic,
rin keek aa kɔc piööc lööŋ ciɛɛŋ
wärkuan dït ciɛ̈t ke ye lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈!’
8 “Ee yic, wek aacït kɔc ye Ithaya
jam ë riɛnken. Wek aacï kuec lööŋ
Nhialic ku ye lööŋ ciɛɛŋdun kek yakë
gam.”
9 Ku lëk Jethu ke, “Ayakë tak lɔn ë
yen këpath yen cäk looi ye wek kuec
lööŋ Nhialic, ku muɔ̈kkë ciɛɛŋdun
thɛɛr. 10 Rin acï Mothith lueel, ‘Thek
wuur kek moor, ku na ye raan wun
kek man jääm gup kärɛc, ka dhil nɔ̈k
bï thou.’ 11 Ku ayakë lueel aya lɔn
ye yen yic, bï raan wun kek man jäi
të wïc kek këpïïr kek tënë ye, ‘Acïn të
kuɔ̈ny we, rin ɣɛn acï Nhialic gäm kën
ba yiëk we.’ 12 Ke wek aa kuec bï
käkkä cïï loi tënë wun ku man. 13 Këya,
të ye wek kɔc piɔ̈ɔc thïn acïï thöŋ kek
wël ye Nhialic lueel. Ku wek aa kärɛc
juëc kɔ̈k cït käkkä looi aya.”
14 Go Jethu kɔc juëc bɛn cɔɔl ku lëk
ke, “Piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈ wedhie ku dɛtkë
yic. 15 Acie kë ye raan cam, yen ye cɔl
aye raan rac, aa käk ye tak ku käk ye
lueel, ku käk ye looi kek aaye cɔl aye
raan rac. [16 Piɛŋkë të le wek yïth.”]
17 Wën cï yen kɔc nyääŋ piny aɣeer
ku ler ɣöt, ke thiëëc kɔcken ye buɔɔth
bï wɛ̈t awën cï lueel teet yic tënë ke.
18 Go lɛ̈k ke, “Cäk käŋ ye deet yiic
aya? Acie miëth ye raan cam yen ye
cɔl ala guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m, 19 rin acie la
yepuɔ̈u, ee la yeyäc ku le bɛn bei.”
Këya, acï Jethu nyuɔɔth lɔn miëth ëbën
apath.
20 Ku ben lɛ̈k ke, “Aa käk ye raan tak
ku looi ke, kek aa rɛc. 21 Rin puɔ̈u yen
aye kärɛc ye looi bɛn bei thïn, cïmën
bal ku ruɔ̈ɔ̈m, ku nääk raan ë path,
ku kɔ̈r diäär. 22 Ku kook ku wëëŋ ku
nhiam ku tiɛɛl, ku yïk yepuɔ̈u kënë
raandä, ku luɔɔm ku kuat kärɛc ëbën.
23 Käkkä ëbën aa bɛn bei raan puɔ̈u, ku
looi ke ku rɛckë ye.”

Tiŋ cï gam lɔn bï Jethu nyaande kony
(Mt 15:21-28)

24 Ku jɔl Jethu jäl ku ler wundɛ̈t
tɛ̈thiääk kek Tire ku Thidon, ku ler
ɣöt. Ku cïï wïc bï la raan ŋic ye.
Ku akëc lëu bï thiaan. 25 Go tiŋ la
nyanden koor ŋot këc kuäc cï jɔŋrac la
yeguɔ̈p, Jethu piŋ. Go bɛ̈n tënë ye ku
gut yenhiaal piny Jethu nhom. 26 Tiŋ
kënë ë ye jam thoŋ Gïrïk, ku ee nyan
pan Ponicia. Go bɛ̈n ku lɛ̈ŋ Jethu ëlä,
“Bɛ̈ny, cɔk a lɔn cï ɣɛn ye tiŋ pandun
ke yï bɔ̈ ba jɔŋrac cuɔp wei nyaandiɛ̈
guɔ̈p.”* 27 Go Jethu lueel, “Ɣɛn ɣa cïï
bɔ̈ ba miëth mïth bɛn gäm jɔ̈k. Acie yic
bï miëthden yiëk jɔ̈k, ke këc kuɛth.”
28 Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic Bɛ̈ny, ku jɔ̈k rɛ̈ɛ̈r tɛ̈
mïth kɔc thïn awuthueei cï lööny piny
kuany.” 29 Go Jethu lɛ̈k ye, “Rin cï yïn
ye ŋiɛc bɛ̈ɛ̈r këya, dhuɔ̈k baai, yïn abï
jɔŋrac yök ke cï jäl nyaandu guɔ̈p!”
30 Go dhuk baai ku yök nyaande
ke cï tɔ̈c biöök yic, ku jɔŋrac ke cï jäl
yeguɔ̈p.

Jethu acï raan miŋ cie jam kony

31 Go Jethu jäl Tire ku dhuk wär
Galilia ke kuany gɛɛth kathiäär
Dekapolith yiic ku Thidon. 32 Tɛ̈wën
ke kɔc kɔ̈k bïï raan cï miŋ tënë Jethu,
ku läŋkë bï gɔɔt. 33 Go Jethu nyaai kɔc
yiic ku ɣɛ̈th tɛ̈de ë rot, ku tɛ̈ɛ̈u yecin
yeyïc, ku ŋuut ku gɔɔt liep.
34 Ku döt nhial ku wëëi apɛi ku lɛ̈k
ye, “Piɛ̈ŋë!” 35 Kaam thiin awën, ke
ɣɔ̈r yïth ku jiɛɛm. 36 Ku yöök Jethu kɔc
awën tɔ̈ thïn bïk cïï lëk raan dɛ̈t. Ku
ŋot lek lueel. 37 Ku kɔc cï ye piŋ aacï
gäi apɛidït ku luelkë, “Mony cɔl Jethu
kënë acï këriëëc ëbën lëu. Kɔc cï miŋ
aa piŋ ëmën, ku kɔc ke cie jam, aacï ya
jam aya.”

8

Jethu acï raan tiim kaŋuan cɔl akueth
(Mt 15:32-39)

1 Ye nïnkä, ke kɔc juëc mat kenhïïm.
Nawën cïn miëth ke Jethu cɔl kɔcken
ye buɔɔth ku lueel, 2 “Ɣɛn acï guɔ̈p

7:7 Ith 29:13 **7:10** B.bei 20:12; 21:17; Leb 20:9; L.rou 5:16 * **7:26** Tiŋ kënë ee cie nyan Itharel.

ŋɔ̈ŋ, rin kɔckä aacï rëër kek ɣa nïn kadiäk ëmën, ku acïn kë camkë. 3 Na cal ke aa dhuk bääiken yiic, ke cïn kë cïk cam, ka la wïïk dhël yic, rin kɔc kɔ̈k aabɔ̈ tɛ̈mec.”

4 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, “Ye tɛ̈nɛn roor ë tɛ̈n bï raan miëth yök thïn bï kɔc juëckä cam?”

5 Go Jethu ke thiëëc, “Lak ayuɔ̈p kadë?” Gokë lueel, “Aa dhorou.” 6-7 Go lɛ̈k thän awën bïk nyuc piiny. Ku lööm ayuɔ̈p awën kadhorou ku rec thii lik ku röök Nhialic, ku bɛny keyiic, ku gɛ̈m ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tɛ̈k kɔc. Gokë looi këya. 8-9 Ku jɔl thän awën, kecït tiim kaŋuan mïth bïk kuɛth. Ku jɔl kɔc Jethu buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p cï döŋ kuany gääc kadhorou. Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiël, 10 ku ler riäi yic kek kɔcken ye buɔɔth, ku lek pan cɔl Dalmanutha.

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mt 16:1-4)

11 Tɛ̈wën ke Parathï kɔ̈k ben bɛ̈n tënë Jethu ku teerkë wɛ̈t kek ye, ku wïckë bïk deep ë wɛ̈t, gokë yɔ̈ɔ̈k bï kënë jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th ke lɔn ye Nhialic wɛ̈lke gam. 12 Go Jethu keŋ apɛi ku lueel, “Yeŋö ye riëëc aköl thiëc kënë jäŋ gɔ̈i. Wek alɛ̈k yic. Acïn këcït kënë bï nyuɔ̈th ke.” 13 Ku nyiëëŋ ke piny, ku dhuk riäi yic, bï teem wär alɔŋtui.

Duɔ̈kkë ye tak cïmën Parathï ku Antipäth Ɣërot (Mt 16:5-12)

14 Kɔc Jethu buɔɔth aake cï nhïïm määr bïk ayuɔ̈p juëc cïï muk wën ler kek riäi yic, ku mukkë ayuɔ̈m tök giliŋ. 15 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm, ku tiɛtkë röt bäk cïï nhiam cïmën Parathï ku Antipäth Ɣërot, nhiaamden ke cɔl ago puɔ̈r cïmën ayum cï yiëk yic luɔu.”

16 Gokë jam kamken ëlä, “Ee wɛ̈t kënë lueel rin cïn ɣok ayup.”

17 Go Jethu kë luelkë guɔ ŋic, ku thiëëc ke, “Yeŋö ye wek ye tak wek acïn ayup. Cäk käŋ ye tak lɔn bï ɣɛn we muɔɔc ayup. Cäk käŋ ye tïŋ ku dɛtkë keyiic, kua cäk puɔ̈th cɔr? 18 Wek aala nyïn, cäk ye daai? Ku wek aala yïth, cäk ye piŋ ku cäk ye tak? 19 Ye gääc awuthueei kadë cäk bɛ̈n kuany wäär bɛny ɣɛn ayuɔ̈p kathiëc yiic tënë röör tiim kadhiëc?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee gäc thiäär ku rou.”

20 “Na wäär bɛny ɣɛn ayuɔ̈p kadhorou yiic tënë raan tiim kaŋuan, ye gääc awuthueei ayuɔ̈p cï döŋ piny kadë cäk bɛ̈n kuany?” Gokë lueel, “Aa dhorou.”

21 Go Jethu ke thiëëc, “Ku këya ëmën ŋot cäk ye deet lɔn le ɣɛn riɛl ba miëth gäm we?”

Jethu acï mony cɔɔr pan Bethaida kony

22 Gokë bɛ̈n Bethaida. Go kɔc kɔ̈k mony cï cɔɔr thɛl tënë Jethu, ku läŋkë bï gɔɔt. 23 Go Jethu cɔɔr dɔm cin ku thel wei baai. Nawën cï ŋuɔ̈ɔ̈t nyin, ke tɛ̈ɛ̈u yecin yenyin ku thiëëc, “Le kë ye tïŋ?” 24 Go yenhom jɔt ku lueel, “Ɣɛn acie daai apath, ɣɛn ë kɔc tïŋ kecït tiim kek cath.”

25 Go Jethu yecin bɛn tääu yenyin, go daai ku tïŋ këriëëc ëbën apath. 26 Go Jethu cɔl adhuk paande ku thɔn bï cïï la lɛ̈k kɔc kɔ̈k.

Pïtɛr acï Jethu ŋic (Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la Cetharia Pilipi. Tɛ̈wën ciɛth kek, ke thiëëc Jethu, “Lɛ̈kkë ɣa, ye jäŋ tak ye ɣɛn ë ŋa?” 28 Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye yïn Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm. Ku lueel kuat dɛ̈t lɔn ye yïn Elija, ku kɔc kɔ̈k ayekë lueel lɔn ye yïn raan töŋ kam kɔc käk Nhialic tïŋ.”

29 Goke thiëëc, “Na week yakë lueel lɔn ye ɣɛn ŋa?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Yïïn nhom guɔ̈p, yïn ë Raan cï lɔc ku dɔc.” 30 “Kë ca lueel ë yic Pïtɛr.” Ku lëk ke, “Duɔ̈kkë lëk raan dɛ̈t.”

Jethu ë jam Arɛɛmde ku Thuɔnde (Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 Nawën ke jɔl Jethu piɔ̈ɔc ëlä, “Manh Raan abï dhiɛl reem, ku yeen

8:11 Mt 12:38; Lk 11:16 **8:12** Mt 12:39; Lk 11:29 **8:15** Lk 12:1 **8:18** Jer 5:21; Edhe 12:2; Mk 4:12 **8:28** Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 **8:29** Jn 6:68-69

abï kɔcdït baai, ku bäny käk Nhialic ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel jai, ku näkkë. Ku yeen abï nïn kadiäk nɔ̈k piiny ë raŋ yic, ku ben pïr ku jɔt rot raŋ yic." 32 Ku teet kënë yic apath tënë ke. Go Pïtɛr miɛt wei kɔc yiic ku yöök bï cïi ye jam këya. 33 Go Jethu yenhom wel ku tïŋ kɔcken ye buɔɔth ku rël Pïtɛr ku lueel, "Jäl ɣalɔ̈ɔ̈m jɔŋrac. Wïc ba käk cï Nhialic guiir waar yiic! Käk ye tak aacie käk Nhialic, aa wël raan ë path."

34 Ku jɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth cɔɔl ku lɛ̈k ke, "Na le raan wïc bä buɔɔth, ka dhil nhom määr käpuɔth bï yök piërde yic pinynhom ë tɛ̈n. Ku dhil puɔ̈u riɛl ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wïc kɔc kɔ̈k ye bïk nɔ̈k ë riɛnkiɛ̈. 35 Rin raan wïc ye bï wɛ̈ike kony aabï muɔ̈r, ku na ye raan mär wɛ̈ike ë riɛnkiɛ̈ ku rin piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈, ka bï wɛ̈ike muk akölriëëc ëbën. 36 Yeŋö bï raan kuany thin, bï jak apɛi pinynhom ku mɛ̈r wɛ̈ike? 37 Pïr wëi akölriëëc apath, acïn kë lëu bï ye waar. 38 Na ye raan guɔ̈p yär ɣa ku piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ë riëëc cïi ye wïc bï wɛ̈t Nhialic gam, ke Manh Raan abï guɔ̈p yär ye aya, aköl dhuk yen kek diik Wun kek atuuc Nhialic."

9

1 Ku le tueŋ ku lueel, "Wek alɛ̈k yic, ala kɔc kɔ̈k rɛ̈ër ë tɛ̈n, aacïi bï thou agut tɛ̈ bï kek ɣa tïŋ kek riɛl ye nyuɔɔth lɔn ye ɣɛn bɛ̈ny cï Nhialic lɔc."

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

2 Nawën nïn kadätem cök, ke Jethu cɔl Pïtɛr ku Jemith ku jɔl a Joon, ku lek gɔn bär apɛi nhom kepɛ̈c. Kaam wën röök kek, ke tïŋ Jethu ke cï rot waaŋ, 3 ku jɔl aläthke ɣɛr apɛi abïk la diardiar. 4 Nawën ë ke tïŋ Elija ku Mothith ke jam kek Jethu. 5 Wën cï kek rëër kaam thin-nyɔɔt, go Pïtɛr lɛ̈k Jethu, "Raan piööc, apath buk rëër ë tɛ̈n. Ɣok abï duɛ̈l kadiäk looi, tök tënë yï, ku tök kek Mothith, ku töŋ dɛ̈t kek Elija." 6 Kënë jiɛɛm yen këlä, ee rin kuc yen wɛ̈t pɛth bï lueel, rin këpuɔth cïk tïŋ cï ke nyɔ̈ŋ nhïïm wël.

7 Go këcït rur piny paat abï ciɛ̈n tɛ̈ yekë tïŋ, ku piŋkë Nhialic ke jam ëlä, "Kënë ë Wëndiɛ̈n nhiaar, piɛŋkë wɛ̈tde." 8 Nawën tïŋkë piny kaam thiin awën, ke ye Jethu yen tïŋkë yetök.

9 Tɛ̈wën dhuk kek piny gɔt nhom, go Jethu lɛ̈k ke, "Duɔ̈kkë käk cäk tïŋ lëk raan dɛ̈t ɣet aköl bï Manh Raan jɔt raŋ yic."

10 Gokë wɛ̈t Jethu gam, ku jɔlkë röt aa thiëëc ëlä, "Yeŋö wïc Jethu bï lueel wën ye yen jam jön rot ë raŋ yic?" 11 Ku thiëckë Jethu, "Yeŋö ye kɔc piööc lööŋ ye lueel lɔn ye yen Elija yen bï kaŋ bɛ̈n tueŋ, ku ëmën acï lɔ̈k bɛ̈n yïcök?"

12 Go bɛ̈ɛ̈r ëlä, "Ee yic, Elija akɔŋ bɛ̈n tueŋ, rin bï yen dhël bɛ̈n guiir. Ku yeŋö gɛ̈t ye aya, lɔn Manh Raan abï kɔc Itharel jai, ku abïk cɔl arem apɛi? 13 Alɛ̈k we lɔn cï Elija bɛ̈n thɛɛr ku acïk luɔɔi tɛ̈den nhiarkë, cït tɛ̈ cï ye gät thïn thɛɛr riɛnke."

Jethu acï dhɔ̈ŋ la guɔ̈p jɔŋrac kony (Mt 17:14-21; Lk 9:39-43)

14 Nawën dhukkë tënë abiöth Jethu kɔ̈k awën, ke yökkë ke ke cï kɔc juëc apɛi göɔm, ku kɔc piööc lööŋ ke teer wël ke ke. 15 Tɛ̈wën tïŋ kek Jethu, gokë puɔ̈th miɛt apɛi ku lorkë ku muɔ̈thkë. 16 Nawën ɣëët Jethu tënë atuɔ̈ɔ̈cke ke thiëëc, "Yeŋö tɛɛrkë wek ke?"

17 Go raan tök thän awën yic wɛ̈t dɛ̈t tɛ̈ɛ̈m thïn ku lueel, "Raan piööc, ɣɛn acï manhdiɛ̈n ca kaŋ bɛ̈ɛ̈i tënë kɔckun yï buɔɔth, bɛn bɛ̈ɛ̈i tënë yï, rin këc kek jɔŋ tɔ̈ yeguɔ̈p lëu bïk cuɔp wei. Yeen acï jɔŋrac la yeguɔ̈p ku ye pɛ̈n jam. 18 Tɛ̈ dɔm ë jɔŋ kënë ye, aye wiɛt piny ku yïk thok ayɔ̈k, ku reem yelec ku riny. Ɣɛn acï kɔckun yï buɔɔth thiëëc bïk jɔk cuɔp wei, ku akëckë lëu."

19 Go Jethu lɛ̈k ke, "Wek kɔc cie lac gam, yakë tak ba rëër kek we ɣet nɛn, bäk jäl gam. Bɛ̈ɛ̈ikë dhɔ̈ŋ kënë tënë ɣɛn." 20 Gokë bɛ̈ɛ̈i tënë ye.

8:34 Mt 10:38; Lk 14:27 **8:35** Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **9:6** 2Pït 1:17-18 **9:7** Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22 **9:11** Mal 4:5; Mt 11:14

Kaam wën tiŋ jɔŋrac Jethu, ke lɛth dhɔ̈k ku wit piny ku lɔɔr ku yïk thok ayɔ̈k. 21 Go Jethu wun thiëëc, “Ye nɛn dɔm jɔŋ kënë ye?” Go bëër, “Tɛ̈wäär ye yen meth. 22 Acï jɔŋ kënë duër nɔ̈k, aye wiɛt mɛɛc, ku le wiɛt wïïr bï duër mou. Na lëu ke yï kony ɣo.”

23 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yeŋö ye yïn ye lueel, lɔn na lɛ̈u! Ee yic, kërëëc ëbën apuɔl yic tënë raan cï gam.”

24 Go wun meth dhiau, “Ɣɛn ala gam ku akoor, kony ɣa bï gamdiɛ̈ rot juak.”

25 Nawën tiŋ Jethu kɔc juëc ke bɔ̈ tɛthiääk kek ye, ke rël jɔŋrac ku lueel, “Ee yïn jɔŋ miŋ cie jam. Yïn ayɔ̈ɔ̈k, bäär bei dhɔ̈k guɔ̈p, ku duk ben dhuk yeguɔ̈p.”

26 Go jɔŋrac dhiau yeröl ku wit piny, ku lɛth, ku bïï bei. Ku jɔl dhɔ̈k anaŋnaŋ piiny abï kɔc kɔ̈k aa lueel, ka cï thou. 27 Go Jethu dɔm cin ku kony bï rot jɔt. Go rot jɔt ku kɛ̈ɛ̈c.

28 Tɛ̈wën rëër Jethu kek kɔcken ye buɔɔth ë röt, ke thiëckë, “Yeŋö këc ɣok ye lëu buk jɔŋ kënë cuɔp wei?” 29 Go lɛ̈k ke, “Jɔŋ cït kënë acäk lëu bäk cuɔp wei. Ee röök ë rot yen ë ye alëu bï jak cït käkkä cuɔp wei.”

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

30 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth jäl tɛ̈wën ke ke ret pan Galilia yic, ku cïï wïc bï la raan ŋic ye. 31 Rin ë nïnkä ë piööc kɔcken ye buɔɔth kë bï rot luɔ̈i ye, “Manh Raan abï thɔn kɔc bï ye nɔ̈k, ku na aköl ye nïn diäk ka bï rot jɔt raŋ yic.”

32 Ku aa këc wɛ̈tde bɛn deet yic, ku riɔ̈ɔ̈ckë bïk thiëëc.

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wɛ̈t tɛɛr (Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Gokë ɣet Kapernaum. Nawën lek ɣet ɣöt, ke thiëc atuɔ̈ɔ̈cke, “Yeŋö kënë tɛɛrkë wën dhël yic?” 34 Gokë gup riɔ̈ɔ̈c ku bitkë, rin wën ciɛth kek, aake teer wɛ̈t lɔn, yeŋa kamken yen dït apɛi. 35 Go nyuc ku cɔɔl atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou ku lëk ke, “Piɛŋkë, na ye raan wïc ye bï tɔ̈u tueŋ, ka dhil dhuk ciëën ku luui rin kɔc ëbën.” 36 Ku dɔm meth ku cɔl akääc kenhïïm ku tɛ̈ɛ̈u yecin yekët ku lëk ke, 37 “Raan manh koor cït manh kënë lor ë riɛnkiɛ̈, acä lor, ku raan ɣa lor, acie ɣɛn ye lor, ee Wä Aciëŋ toc ɣa.”

38 Nawën aköl dɛ̈t ke lëk Joon ye, “Raan piööc, ɣok aacï mony dɛ̈t tiŋ keye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup ë riɛnku ku acuk pëën rin acie raanda.” 39 Go Jethu lueel, “Duɔ̈kkë ye pëën rin raan käŋ looi riɛnkiɛ̈, acïï lëu bï rot guɔ wel ku lëk ɣa kërac. 40 Rin raan cïï ɣo man, ee raanda. 41 Wek alɛ̈k yic, raan we muɔɔc pïu ë rin ye wek kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, abä ariɔ̈pde yök.”

Ba raan dɛ̈t thɔ̈ɔ̈c kërac yic (Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 Na ye raan wëŋ mɛnh tök kam ë mïthkä ku bä maan, ka ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ë raan cït kënë, diɛt cï ruɔ̈k yeth alel dït tet, ku pïk wïïr bï mou. [43 tɛ̈ cïï kämden ë thou thïn, ku mac acie thou akölriëëc ëbën.] 44 Ku na ye ciɛɛndu yï cɔl aloi awuɔ̈c, ke tɛɛm wei, aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path kek ciɛɛn tök, kek tɛ̈ bï yïn la cin karou ku cuɛt yï pan many cie thou akölriëëc ëbën. [45 tɛ̈ cïï kämden ë thou thïn, ku mac acie thou akölriëëc ëbën.] 46 Ku na ye cɔ̈ɔ̈kdu yï ɣäth awuɔ̈c yic, ke tɛɛm wei, rin aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path ke yï ye ŋɔl, kek tɛ̈ bï yïn la cök karou ku cuɛt yï pan mac. 47 Ku na ye nyiɛndu yï cɔl aloi awuɔ̈c, ke ŋuët bei. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba rot mat bääny Nhialic yic kek nyiɛn tök, kek tɛ̈ bï yïn la nyïn karou ku cuɛt yï pan mac. 48 Ee tɛ̈ɛ̈n arɛɛm yekë yök thïn acie thök, ë rin many pan mac acie many ye yor.

49 Raan ëbën abï lɔɔk ë mac cïmën ye ajuër lɔɔk awai.

50 Awai apath. Ku na thöök kɔ̈u alɛ̈i ke ben dhuɔ̈k thïn këdë? Rɛ̈ɛ̈rkë kek awan määth kamkun ku lakkë dɔ̈ɔ̈r kamkun.

9:34 Lk 22:24 **9:35** Mt 20:26-27; 23:11; Mk 10:43-44; Lk 22:26 **9:37** Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 **9:40** Mt 12:30; Lk 11:23 **9:41** Mt 10:42 **9:44** Mt 5:30 **9:47** Mt 5:29 **9:48** Ith 66:24 **9:50** Mt 5:13; Lk 14:34-35

10

Jethu apiööc wɛ̈t liöɔ̈i (Mt 19:1-12; Lk 16:8)

1 Go Jethu jäl tɛ̈wën ku ler Judia ku
teem wär Jordan. Go kɔc juëc apɛi bɛn
guëër tënë ye. Goke piɔ̈ɔ̈c cïmënden
thɛɛr.
2 Go Parathï kɔ̈k bɛ̈n tënë ye ku
wïckë bïk deep wɛ̈t ku thiëckë, “Na päl
raan tiɛŋde ke cïï path?”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋö cï Mothith lɛ̈k
we wäthɛɛr?”
4 Gokë lueel, “Acï Mothith puɔ̈l bï moc
athör liɔ̈ɔi gɔ̈t, ku pɛ̈l tik.”
5 Go Jethu dhuɔ̈k ke, “Mothith acï
löŋ kënë gät we ë rin wärkuan dït aake
cie yith ye lac gam. 6 Ku wäär tueŋ cɛk
Nhialic kɔc aacï cak moc ku tik. 7 ‘Ku
rin ë wɛ̈t kënë raan abï wun ku man
nyääŋ piny, ku le ker kek tiɛŋde, 8 ku
keek karou aabï ya many tök.’ Këya
aacïï ben ya rou aa tök. 9 Këya, na cï
Nhialic ke puɔ̈l bï ya moc ku tik, ka cïn
raan päl ŋɛk kamken.”
10 Ku wën cï kek dhuk baai, ke
thiëëc kɔcken ye buɔɔth ë wɛ̈t kënë.
11 Go lɛ̈k ke, “Na ye raan liɔ̈i tiɛŋde
ku thiɛɛk tiŋ dɛ̈t, ka cï kërac looi
tënë tiŋden tueŋ. 12 Ku na ye tiŋ päl
muɔnyde ku le mony dɛ̈t thiaak, ka cï
akɔr looi.”

Jethu adɔc mïth

13 Kɔc kɔ̈k aake ye mïth bɛ̈ɛ̈i tënë
Jethu bï ke bɛn dɔɔc, go kɔc Jethu
buɔɔth ke läät. 14 Nawën la Jethu
kë looi atuɔ̈ɔ̈cke tiŋ, ke dak puɔ̈u ku
lueel tënë ke, “Calkë mïth aabɔ̈ tënë
ɣa, duɔ̈kkë ke pën. Raan wïc ye bï la
bääny Nhialic yic adhil gam cïmën ë
mïth thiikä. 15 Alɛ̈k we, raan wïc ye
bï bääny Nhialic yök adhil wɛ̈t Nhialic
gam, cïmën ye manh koor wɛ̈t kɔc ke
dhiëth ye gam.” 16 Ku cɔɔl mïth yelɔ̈ɔm
ku tɛ̈ɛ̈u yecin kenhïïm ku dɔɔc ke.

Raan ajak (Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Tɛ̈wën jiël Jethu geeu, ke raan rïŋ
tënë ye ku gut yenhiaal piny ku lueel,
“Raan piööc path yeŋö ba looi ba pïr
akölriëëc ëbën yök?”
18 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö yïn ye lueel
lɔn ɣɛn apath? Acïn raan path, ee
Nhialic ë rot yen apath. 19 Yïn aŋic
löôŋ Nhialic, ‘Duk raan näk, duk tiŋ
raan dɛ̈t kɔr, duk kuëëŋ wɛ̈t lueth, duk
cuëër, thek wuur ke moor.’ ”
20 Go bɛ̈ɛ̈r, “Raan piööc, löôŋkä aaya
theek tɛ̈wäär koor ɣɛn agut cït ëmën.”
21 Go Jethu döt apɛi, ku nhiɛɛr ku
lueel, “Ee tök yen akɛ̈c looi, lɔɔr ɣaac
käkku wei ëbën ku gam wëëu tënë kɔc
ŋɔ̈ŋ, yïn abï jiɛɛk la yök pan Nhialic,
ku bäär buɔth ɣa.” 22 Wën piŋ yen wɛ̈t
kënë, ke mɛɛn ku jiël ke cï puɔ̈u dak,
rin ë la käjuëc apɛi.
23 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye
buɔɔth ku lëk ke, “Abï yic riɛl tënë
ajiɛɛk bïk la bääny Nhialic yic.”
24 Go kɔcken ye buɔɔth gäi ë
wëlkä. Go Jethu bɛn ber yic tënë ke,
“Miɛ̈thkiɛ̈, yeŋö ril yen këya bï raan
la bääny Nhialic yic! 25 Apuɔl yic bï
thɔ̈rɔ̈l bak with cök, tënë tɛ̈ bï raan
ajak la bääny Nhialic yic.”
26 Gokë ŋot ke gäi apɛi, ku thiëckë,
“Na ye këya, ke yeŋa bï la pan
Nhialic?”
27 Go Jethu ke döt ku bëër, “Acïï
raan bï lëu ë rot, bï gam tɛ̈ këc Nhialic
ye kony, rin Nhialic ë kërïëëc ëbën lëu,
acïn kë dhal ye.”
28 Go Pïtɛr rot jɔt ku lueel, “Na ɣo,
ɣok kɔc cï käkkua ëbën nyääŋ piny ku
buɔthku yï?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic, ku alɛ̈k we,
kuat raan cï panden nyääŋ wei kek
paan ë man ku nyiɛ̈rakën, ku wun
ku man ku miɛ̈thke ku kacke ëbën ë
riɛnkiɛ̈, ku rin wɛ̈t Nhialic, 30 cïï käjuëc
bï yök pan Nhialic. Abï bɛ̈ɛ̈i juëc ku
wämäthakën ku nyiɛ̈rakën ku märakën
juëc, ku mïth ku dum, ku kuɔ̈c ciëëŋ bï
ye kuɔ̈c ciëëŋ aabï yök aya arak buɔɔt.
Käkkä aabï yök pinynhom ë tɛ̈n, ku
abï pïr akölriëëc ëbën yök aköldä. 31 Ku
kɔc juëc tɔ̈ tueŋ ëmën aabï dɔ̈ŋ ciëën,
ku kɔc kɔ̈k juëc tɔ̈ ciëën aabï la tueŋ.”

10:4 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 **10:6** Käk 1:27; 5:2 **10:8** Käk 2:24 **10:12** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11
10:15 Mt 18:3 **10:19** B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20 **10:31** Mt 20:16; Lk 13:30

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Naɣɔn aköl dɛ̈t Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc kɔ̈k aake kuany dhël yic, ke la Jeruthalem. Ku Jethu ë tɔ̈ tueŋ ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth ke cï nhïïm mum. Ku kɔc awën biöth, ke cï riɔ̈ɔ̈c. Go Jethu atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou bɛn caal tɛ̈den röt, ku lëk ke kë bï rot la looi tënë ye. 33 Ku lëk ke, “Ëmën, ɣok aala Jeruthalem tɛ̈ bï Manh Raan la dɔm ku ɣɛ̈th bäny Itharel nhïïm, ku kɔc piööc ë lööŋ. Ku abïk tɛ̈m thou, ku thönkë bɛ̈nyŋaknhom Roma mac baai bï la nɔ̈k. 34 Ku abïk läät ku buikë, ku ŋuutkë ku thatkë, ku näkkë, ku na ye nïn kadiäk cök, ka bï pïr ku jɔt rot raŋ yic.”

Käk wïc Jemith ku Joon (Mt 20:2-28)

35 Naɣɔn thëëi ke Jemith ku Joon wɛ̈ɛ̈t Dhubedï bɔ̈ tënë Jethu, ku luelkë tënë ye, “Raan piööc, awïcku ba ɣo luɔ̈i kë buk thiëëc tënë yï.”

36 Go Jethu ke thiëëc, “Yeŋö wiɛ̈ckë ba looi tënë we?” 37 Gokë dhuk ëlä, “Tɛ̈ nyuc yïn thɔ̈nydu nhom diɛɛkdu yic nhial, ke yï cɔl ɣo aa nyuc kek yï, raan tök lɔŋ cuëc, ku raan dɛ̈t lɔŋ cam.”

38 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa kuc kë thiëckë, ɣɛn abï baŋ apɛi ë nïnkä ku ɣɛn abï nɔ̈k. Lɛ̈ukë bäk gum cïmëndiɛ̈?”

39 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Alëuku.” Go Jethu lɛ̈k ke, “Na cɔkkë we nɔ̈k ayic, ka lɛ̈ukë bäk gum, 40 ku acie ɣɛn la riɛl ba raan nyuc köŋdiɛ̈n cuëc ku köŋdiɛ̈n cam kuany, ee Nhialic yen abï ke yiëk kɔcken cï guiër ke.”

41 Nawën le atuuc kɔ̈k kathiäär piŋ, ke riääk puɔ̈th tënë Jemith ku Joon. 42 Go Jethu ke cɔɔl ëbën ku lueel, “Aŋiɛckë lɔn kɔc cï gam bïk aa bäny kɔc cie kɔc Itharel aala riɛl kɔc nhïïm, ku acïï path bäk ciɛ̈t ke. 43 Ku kënë acïï rot bï looi kamkun. Raan wïc ye bï ya raandït kamkun adhil rot dhuɔ̈k piny bï ya luui rin kɔc kɔ̈k. 44 Ku na ye raan wïc ye bï ya bɛ̈ny kɔc nhïïm, ka dhil ya aluaŋ kɔc ëbën. 45 Cïmën Manh Raan aya akëc bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n loony, acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n kony, ku gɛm wɛ̈ike bï kɔc juëc waar thou yic.”

Jethu akony cɔɔr bï daai (Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc juëc kɔ̈k ɣet gen Jeriko. Kaam wën jiël kek geeu, ke mony cɔɔr ë kɔc lim, cɔl Timawuth ë rɛ̈ɛ̈r dhël yɔu ke lïm. 47 Nawën piŋ lɔn cï Jethu raan pan Nadharet ɣëët, ke cöt röl dït, “Bɛ̈ny Jethu yïn aŋääth apɛi. Yïn ë wën Debit cï Nhialic tooc. Kony ɣa.”

48 Go kɔc kɔ̈k rɛ̈l ku yöökkë bï biɛt, go ŋot kiu apɛi, “Wën Debit kony ɣa.”

49 Go Jethu kɔ̈ɔc ku lueel, “Cɔ̈ɔlkë.” Gokë cɔɔl, “Jɔt rot, yïn aye bɛ̈ny cɔɔl.”

50 Go rot puur abä alanhden acuat lööny wei yekɔ̈u ku riŋ tënë Jethu.

51 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö wïc ba looi tënë yï?” Go cɔɔr lueel, “Bänydiɛ̈, awiëc ba bɛn daai.”

52 Go Jethu lɛ̈k ye, “Lɔɔr, gamdu acï cɔl apuɔl.” Go daai nyin yic, ku buɔɔth Jethu.

11

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 Nawën nïn kɔ̈k cök ciëën, ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la Jeruthalem. Ku tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k kek Bethpeec ku Bethanï, tɛthiääk kek gɔn Olip, ke Jethu tooc kɔcken ye buɔɔth karou tueŋ, 2 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ tueŋ yiic ku tɛ̈ ɣeet wek, ke wek aabï akaja cïn raan cï kaŋ cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bɛ̈ɛ̈ikë. 3 Na le raan thiëc we, ke luɛlkë, awïc Bänyda, ku abï dhuk ëmën thiin.”

4 Gokë la ku yökkë manh akaja ke mac ɣöt thok, dhël yɔu. Tɛ̈wën lony kek ye, 5 go kɔc ke kääc tɛthiɔ̈k ke thiëëc, “Yeŋö luɔikë, lony wek manh akaja?” 6 Gokë lɛ̈k ke cït tɛ̈wën cï Jethu ke than thïn. Go päl ke ku jiëlkë. 7 Gokë manh akaja ɣäth tënë Jethu ku kumkë kɔ̈u alätɦken, ku nyuc Jethu

10:38 Lk 12:50 **10:43** Lk 22:25-26 **10:44** Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26

yekɔ̈u. 8 Kɔc juëc aacä aläthken thiɛth
dhël yic, ku kɔc kɔ̈k aacä ayɔ̈r tiim
dhoŋ dum yiic, ku thiethkë ke dhël
yic aya.
9 Go kɔc ke tɔ̈ yenhom tueŋ, ku kɔc
ke buɔth Jethu, yai looi ku yekë wak
ëlä,
“Lecku Nhialic! Bɛ̈ny dɔc raan bɔ̈ ë
riɛnku,
10 Nhialic dɔc bääny wäda Debit bɔ̈!
Lecku Nhialic!”
11 Ku jɔl la Jeruthalem ku bɛk luaŋ
Nhialic ku ciɛɛth kërïëëc ëbën. Nawën
cï piny guɔ cuɔl, ke dhuk Bethanï kek
atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou.

Jethu acï tim wak bï riau (Mt 21:18-19)

12 Naɣɔn nhiäk, tɛ̈wën jiël kek
Bethanï, Jethu ë nɛ̈k cɔk. 13 Nawën ke
tïŋ tim cït ŋaap ke cï nhom thiäŋ ayɔ̈r,
go la cɔl bï yök ke cï luɔk. Nawën le ɣet
ke yök ke ayɔ̈r kepɛ̈c, rin tɛ̈den ye yen
luɔk aŋoot. 14 Go Jethu lueel, “Acïn
raan kɔŋ miɛthku bɛn cam lanaɣɔn.”
Ku wɛ̈t kënë ëcï kɔcken ye buɔɔth piŋ.

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

15 Nawën lek ɣet Jeruthalem, ke
Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc käŋ
ɣaac aɣeer kal luaŋ Nhialic yic. Ku
wel agen kɔc war wëëu yiic, ku thöc
kɔc ɣɔɔc wei ë kuɔ̈r.
16 Ku cï kuat raan la kë muk päl bï
ret luaŋ Nhialic lɔ̈ɔ̈m.
17 Ku jɔl kɔc piɔ̈ɔ̈c, “Acï gɔ̈t ëlä athör
thɛɛr wël Nhialic yiic, ‘Luaŋdiɛ acï looi
bï ya tɛ̈n ye kɔc wuɔ̈t ëbën röök thïn, ku
yeen acäk wel bï ya luaŋ cuɛ̈r.’ ”
18 Wɛ̈t kënë acï kɔc käk Nhialic ku
kɔc piööc lööŋ piŋ ku wïckë dhël nɛ̈k
kek ye. Ku keek aake cï riɔ̈ɔ̈c Jethu rin
cï kɔc ëbën puɔ̈th miɛt piɔ̈ɔ̈cde yic.
19 Nawën la thëi bɛ̈n, ke Jethu kek
atuɔ̈ɔ̈cke jiël geeu.

Atuuc Jethu aacï tim wäär tïŋ ke cï riau (Mt 21:20-22)

20 Naɣɔn nhiäk dɛ̈ɛ̈t, tɛ̈wën kuɛny
kek dhël yic, ke ke tïŋ tim cït ŋaap
wäär cï Jethu wak ke cï riau. 21 Go
Pïtɛr këwäär cï Jethu lueel tak ku
lueel, “Raan piööc tïŋ tim wäär ca wak
acï riau.”
22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Gamkë Nhialic.
23 Wek alɛ̈k yic, na le raan yöök gɔn
kënë, cuat rot wïïr, ku cï diu ku gɛm
lɔn bï kë cï lueel rot looi, ka tiiŋ rot.
24 Këya, alɛ̈k we, kuat kë thiëc tɛ̈ röök
yïn, gam lɔn bï yïn ye yök, ku kë wïc
aba yök. 25 Ku tɛ̈ röök yïn, ke yï pɛ̈l
wɛ̈t piny tënë raan dɛ̈t, rin bï Nhialic
adumuɔ̈ɔ̈mku päl piny aya. [26 Na
cïï wɛ̈t ye päl piny tënë kɔc kɔ̈k, ke
Nhialic acïï awäcdu pɛ̈l piny.”]

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yɔ̈ɔ̈ŋ yic (Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Gokë bɛn dhuk Jeruthalem, ku
tɛ̈wën ciɛth Jethu kal luaŋ Nhialic yic,
ke bänydït käk Nhialic ku kɔc piööc ë
lööŋ ku jɔl aa kɔcdït baai, bɔ̈ tënë ye.
28 Ku thiëckë ëlä, “Ee yïn ye riɛl ŋö tɔ̈
yïguɔ̈p ye yïn luui këlä? Ku yeŋa yïk yï
ë riɛl kënë ba keek aa looi?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Wek aba
thiëëc wɛ̈t kënë aya, na bɛ̈ɛ̈r kë, ke
wek aba lɛ̈k raan cä yiëk riɛl ye ɣɛn
käkkä looi.” 30 Lɛ̈kkë ɣa, “Joon raan
kɔc muɔɔc nhïïm, yök riɛl yen kɔc gäm
lɔ̈kwëi tënë Nhialic, aye riɛlde ë rot?”
31 Gokë guëëk yic kamken ku
luelkë, “Na luelku, ‘Ke yök tënë
Nhialic,’ Ka thiëc, ‘Aye ŋö këc wek
wɛ̈tde gam?’ 32 Ku na luelku, ‘Ke
riɛlde ë rot,’ ke ɣok aa jɔ̈ny keek rin
cï raan ëbën ye gam.” 33 Gokë dhuɔ̈k
Jethu, “Akucku.”
Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek
aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

12

Jethu acï jam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth (Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 Nawën ke Jethu jam waal tënë kɔc
man ye ëlä, “Monytui ëcï dom looi ku
cum yic tiim ë luɔk ku rɔk. Ku looi tɛ̈n
ye mïth tim guɔ̈r thïn bïk ya mɔ̈u. Ku
wec kät piny. Ku jɔl dom riɔ̈p yic kɔc

11:10 Wk 118:25-26 **11:17** Ith 56:7; Jer 7:11 **11:23** Mt 17:20; 1Kor 13:2 **11:26** Mt 6:14-15
12:1 Ith 5:1-2

kɔ̈k, ku le keny wun dɛ̈t. 2 Nawën le
tɛ̈ cï tiim luɔk thɔ̈ɔ̈ŋ, ke tooc aluɔnyde
tënë ke bïk la gäm abäkke. 3 Gokë
alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëën
yecin. 4 Go raan la dom alony dɛ̈t
bɛn tooc, gokë yup nhom, ku baŋkë
apɛi. 5 Go alony dɛ̈t bɛn tooc, gokë
nɔ̈k, ku jɔlkë aloony kɔ̈k aa that ku
näkkë aloony kɔ̈k. 6 Ku ë manhde yen
ëcï jal döŋ bï bɛn tooc. Go jäl tooc ku
lueel, ‘Anɟiɛc abïk la theek,’ 7 Go kɔc
awën cï riɔ̈p dom yic lueel ë kamken,
‘Kënë ë manh raan la dom, bï käŋ lɔ̈k
thɔn aköldä. Bäk näkku ku käkkä aabï
döŋ kek ɣo!’ 8 Gokë dɔm ku näkkë ku
cuɛtkë guäpde wei.”

9 Ku jɔl Jethu ke thiëëc, “Yeŋö bï
raan la dom looi? Abï bɛ̈n ku nɛ̈k kɔc
awën cï riɔ̈p dom yic. Ku riöp dom yic
kɔc kɔ̈k. 10 Kɛ̈ckë wɛ̈t cï gɔ̈t athör thɛɛr
wël Nhialic yic kënë kaŋ kueen?

‘Mën wäär yen cï atëët kuec, yen acï
bɛ̈n a mën ril apɛi.
11 Kënë ë ye luɔi Bɛ̈ny,
ayeku tïŋ ke path ku dhëëŋ ɣonyïn!’ ”

12 Go bäny Itharel puɔ̈th dak ku
wïckë bïk dɔm, rin acïk ɲic lɔn jiɛɛm
Jethu ë riɛnken. Ku rin riɔ̈ɔ̈c kek kɔc
juëc tɔ̈ thïn, gokë puɔ̈l ku jiëlkë.

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër (Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Go kɔc ke man Jethu, Parathï kɔ̈k,
ku kɔc Antipäth Ɣërot tuɔɔc tënë ye bïk
la wëëŋ, bï wɛ̈t rac lueel. 14 Ku bïk ku
luelkë tënë ye, “Raan piööc, anɟicku yïn
ë jam yith. Yïn acie diɛɛr käk ye kɔc
kɔ̈k tak. Ku yïn acie diɛ̈tden ye kuɛ̈ɛ̈c
nhom. Ku yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk käk wïc
Nhialic looi dhël la cök. Lɛ̈k ɣo na ye
täktäkdu, buk ajuër dhiɛl aa gam, ɣok
kɔc Itharel tënë Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom,
kua cuk bï gäm ye?”

15 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ɲic, ku
bëër, “Yeŋö wïc wek ye bäk ɣa deep ë
wɛ̈t? Bɛ̈ɛ̈ikë ë wënh kënë ba tïŋ.”

16 Gokë jal yiëk wëëth. Goke thiëëc,
“Ye nhom ŋa, ku ye rin ŋa käkkä cï
giɛɛt wëëth kɔ̈u?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk
Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom.” 17 Go Jethu lɛ̈k
ke, “Gämkë Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom këde,
ku gämkë Nhialic këde.”

Gokë puɔ̈th dak rin cï Jethu
ruɛ̈ɛ̈nyden ɲic.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr (Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

18 Nawën ke kɔc kɔ̈k akut Thaduthï.
Akut cïï ye ye gam lɔn bï Nhialic kɔc
cï thou bɛn cɔl apïr, bɔ̈ tënë Jethu
ku thiëckë ëlä, 19 “Raan piööc, Moth-
ith acï löŋ gɔ̈t ëlä tënë ɣo, ‘Na thou
wämënh ë raan, ku nyiëëŋ tik piny ke
cïn mïth, ke wämënh koor ala ɣöt tik
bï mïth dhiëëth ɣön mɛnhë.’ 20 Na
thöö̈ŋku lɔn tɔ̈ mïth tik thïn kadhorou.
Ku thiëk wën dït ku thou ke cïn mïth.
21 Go wën buɔth ye la ɣöt tik ku thou
aya ke cïn mïth cï dhiëëth. Ku loi
kënë rot aya tënë mɛnh ye kek diäk.
22 Ku looi rot këya tënë wämäthakën
kɔ̈k, keek ëbën kadhorou acïn mïth
cïk nyääŋ piny. 23 Ku lek tueŋ ku
thiëckë, tɛ̈ le kɔc cï thou röt jɔt aköldä,
bï ya tïŋ ŋa rin cï yen rëër ke ke ëbën
kadhorou?”

24 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aa kɔc ril
nhïïm cïn kë ŋiɛckë, rin cïï wek wël cï
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ye gam.
Ku acäk ye gam aya lɔn bï Nhialic kë
ye lueel ka bï looi, lëu bï looi. 25 Rin tɛ̈
le kɔc cï thou röt jɔt, aacïï bï thiëëk ku
aacïï bï thiaak, aabï rëër kecït atuuc
nhial. 26 Ku na ye rin wɛ̈t bï kɔc cï
thou röt jɔt, ke we këc athör cï Moth-
ith gɔ̈t kueen rin bun dɛ̈p, tɛ̈wäär cï
Nhialic jam tënë ye ëlä, ‘Ɣɛn ë Nhialic
Abaram, ku Ithäk ku Jakop.’ 27 Kɔc
cï thou ke ŋic Nhialic aa pïr alanden.
Yeen ee Nhialic kɔc pïr, ku kɔc cï thou
aya. Acäk wuɔ̈ɔ̈c!”

Löŋ ril lëu bï theek kam ë lööŋ (Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

28 Raan piööc lööŋ kɔc Itharel ë
tɔ̈ thïn tɛ̈wën teer Jethu wël kek
Thaduthï. Na le tïŋ ke Jethu ye wɛ̈lken
ŋiɛc bɛ̈ɛ̈r, go bɛn tënë ye ku thiëëc, “Ye
löŋ nɛn yen ril apɛi kam lööŋ?”

29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, löŋ ril akïn, “Piɛŋkë
kɔc Itharel, Bänyda ë Nhialic ku ee tök.

12:11 Wk 118:22-23 **12:18** Luɔi 23:8 **12:19** L.rou 25:5 **12:26** B.bei 3:6 **12:28** Lk 10:25-28
12:30 L.rou 6:4-5

30 Nhiar Bɛ̈ny, Nhialicdu puɔ̈u ëbën,
ku wɛ̈iku ëbën, ku nhiamdu ëbën, ku
riɛldu ëbën. 31 Löŋ dɛ̈t ril ye kek rou
akïn, yïn adhil raan dɛ̈t nhiaar cïmën
nhiɛɛr yïn rot. Acïn löŋ dɛ̈t ril apɛi wär
ë löɔ̈ŋkä karou."

32 Go raan piööc ë löɔ̈ŋ lueel tënë
Jethu, "Ee yic raan piööc cït tɛ̈ ca
luɛ̈l ye, acïn Nhialic dɛ̈t, Nhialic ë
tök. 33 Ku raan adhil Nhialic nhiaar
piände ëbën, ku nhiamde ëbën, ku
riɛlde ëbën. Ku adhil raan dɛ̈t nhiaar
cïmën nhiɛɛr yen rot. Löɔ̈ŋkä karou
kek adhil ë theek, tɛn tɛ̈ bï Nhialic näk
ɣɔ̈k ku dor ë yïïk nhïïm."

34 Wën tïŋ Jethu ye ke cï bɛ̈ɛ̈r ap-
ath, go lɛ̈k ye, "Yïn acï mec kek bääny
Nhialic." Ku tɛ̈ɛ̈n acïn raan kam kɔc
man Jethu cie bɛn thiëëc.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn yen raan ë tooc Nhialic
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 Tɛ̈wën piööc Jethu luaŋ Nhialic,
ke lueel, "Aŋiɛckë lɔn ye kɔc piööc ë
löɔ̈ŋ kɔc Itharel ye lueel lɔn Raan cï
lɔc ku dɔc, abï ya raan dhiënh Debit?
36 Debit guɔ̈p ëcï Wëi Nhialic yɔ̈ɔ̈k bï
lueel ëlä,

'Acï Nhialic lueel tënë Bänydiɛ̈, "Nyuc
ë tɛn köŋdiɛn cuëc,
ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën
yïcök." '

37 "Ye këdë ye Raan cï lɔc ku dɔc
manh Debit, ku yeen aye Debit cɔɔl
'Bänydiɛ̈?' "

Jethu alëk kɔc bïk röt tiit kɔc gɛ̈t löɔ̈ŋ Itharel
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Ku kɔc juëc awën cï wɛ̈t Jethu piŋ
aacï puɔ̈th miɛt. 38 Tɛ̈wën piööc yen
ke ke lueel, "Tiɛtkë röt, ku duɔ̈kkë kɔc
piööc löɔ̈ŋ kɔc Itharel ye kiɛ̈ɛ̈t. Kɔc
cath kek alɛ̈thken dït bär, röt teem
ɣɔ̈n ɣɔɔc yiic bï ke aa muɔ̈ɔ̈th athɛ̈ɛ̈k.
39 Ayekë nhiaar bïk nyuc tueŋ thöc
kɔcdït tɛn amat, ku ɣɔ̈n path aköl yai,
40 ku keek aa käk lëër tuɔ̈ɔ̈r nyïn, ku
röökkë apɛi bïk kɔc wëŋ lɔn puɔth kek.
Kɔckä, aabï tɛ̈m awuɔ̈cdït tet apɛi!"

Ajuër lëër
(Lk 21:1-4)

41 Tɛ̈wën cï Jethu nyuc tɛ̈ ye wëëu
juaar thïn luaŋ Nhialic, ke döt kɔc juëc
wëëu cuat kënë ajuër yic. Ku kɔc juëc
ajiɛɛk aake cï wëëu juëc ya tääu thïn.
42 Nawën ke lëër aŋäŋ bɔ̈ ku cuɛt wëëu
reen lik thïn. 43 Go Jethu lueel tënë
kɔcken ye buɔɔth ëlä, "Wek alɛ̈k yic,
lëër kënë acï Nhialic këden cï juaar
nhiaar tënë kɔc kɔ̈k ëbën. 44 Rin keek
aa cïk juaar wëëuken juëc yiic, ku yen
aŋäŋë, acï kënë bï yen pïr dhuɔl thïn
ëbën."

13

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

1 Tɛ̈wën jiël Jethu luaŋ Nhialic, ke
lueel raanden töŋ ye buɔɔth tënë ye,
"Raan piööc, tïŋ, ye luaŋdït dhëëŋ ŋö
kënë!"

2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ɣöötdït dhëŋ ye
tïŋkä, aabï thuɔ̈r piny ëbën, ka cïn alel
töŋ bï kɔ̈ɔ̈c alel dɛ̈t nhom."

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

3 Tɛ̈wën rëër Jethu gɔn Olip nhom,
ke cï yenhom wɛ̈l luaŋ ë Nhialic, ke
thiëëc Pïtɛr ku Jemith ku Joon ku An-
dria wën rëër kek ë röt. 4 "Lɛ̈k ɣo,
ye nɛn bï kënë rot looi? Ku yeŋö bï
ye nyuɔɔth lɔn cï tɛn bï käkkä röt looi
thiɔ̈k?"

5 Go Jethu lɛ̈k ke, "Tiëërkë nhïïm
ku duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ. 6 Kɔc juëc
aabï bɛn ë riɛnkiɛ̈, ku ye ŋɛk lueel, 'Ke
ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc,' ku aabï kɔc
juëc duɔ̈ŋ. 7 Tɛ̈ tïŋ wek tɔɔŋ ke loi röt
aköldä, bï dhiëëth ayï kɔc wuɔ̈n tök
röt nɔ̈k, ke duɔ̈kkë diɛɛr, käkkä adhil
röt looi. Ku kärɛc kɔ̈k aabï röt looi
aya, ku acie lɔn cï thök ë piny bɛn.
8 Rin kɔc paan tök aabï kenhïïm tuɔ̈ɔ̈m
ku thɛrkë, ku wuɔ̈t aabï thɔ̈r kamken.
Ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny juëc aabï röt looi bɛ̈ɛ̈i
juëc yiic. Ku cɔŋdït apɛi abï tɔ̈u thïn.
Käkkä kek aa käk tueŋ."

9-10 Ku lëk Jethu atuɔ̈ɔ̈cke, "Wɛ̈t
Nhialic abï kaŋ lɛ̈k kɔc ë pinynhom

12:31 Leb 19:18 **12:32** L.rou 4:35 **12:33** ɣoth 6:6 **12:36** Wk 110:1

ëbën, ke thök ë piny këc bɛ̈n. Muɔ̈kkë wenhïïm bäk puɔ̈th riɛl kärɛc bï we yök yiic. Wek aabï kɔ̈ɔc bäny nhïïm ë riɛnkiɛ̈ bäk ke lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam.
11 Ku tɛ̈ dɔm we ku ɣɛ̈th we luk yic,
duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ bï wek la jiɛɛm thin.
Lak tueŋ ke we piöɔc wɛ̈tdiɛ̈ pinyn-
hom ëbën rin acie wek jam, ee Wëi
Nhialic.” 12 Ku ben Jethu lueel, “Raan
kek wämënh aabï röt aa gaany bïk
röt cɔl anäk. Ku wärken mïth aabï
miɛthken luɔm, ku mïth aabï kɔc ke
dhiëth ke luɔm bï ke cɔl aa näk aya.
13 Kɔc ëbën aabï we maan riɛnkiɛ̈. Ku
raan bï ye puɔ̈u dɛɛt agut tɛ̈ bï yen
thou, abï pïr akölriëëc ëbën.”

Këreɛc bï rot looi tënë kɔc Jeruthalem
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 Piɛŋkë alɛ̈k we aya, “Ala aköl bï
wek kërac apɛi tïŋ. (Raan kuën adhil
wɛ̈t kënë deet yic.) Na rɛ̈ɛ̈r Judia ku tïŋ
ë kënë, ke yïn adhil riŋ gat nhïïm roor
ba la thiaan.
15-16 “Ku raan tɔ̈ dom yic acïï ben
dhuk baai bä alanhde la löɔ̈m. Ku
raan rɛ̈ɛ̈r aɣeer, acïï ben la ɣöt bï
la guik kë nyiɛɛi. 17 Diäär liɛc ku
diäär muk mïthkor aabï gum apɛidït
ye nïnkä. 18 Rɔ̈ɔ̈kkë bï röt cïï loi wiir
yic rut. 19 Kɔc aabï gum apɛi ye nïnkä,
gum këc kë kaŋ yök tɛ̈wäär cɛk Nhialic
kɔc agut cït ëmën. Ku acïï rot bï bɛn
looi. 20 Na këc Bɛ̈ny looi bï nïnkä cɔl
alik, ŋuɔ̈t acïn raan cï pïr. Ku rin
kɔcken cï kuany, acï nïn cɔl alik.
21 “Wek alɛ̈k kënë, ‘Na le raan yöök
we tiɛ̈ŋkë Raan cï lɔc ku dɔc kïn,’ tɛ̈dë
ke lueel, ‘Tiɛ̈ŋkë yen akan!’ Ke duɔ̈kkë
gam. 22 Rin kɔc juëc abï bɛ̈n ku lueel
ŋɛk, ee ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc, ku lueel
raan dɛ̈t ë ɣɛn raan käk Nhialic tïŋ,
ku looi käril apɛi kɔc gɔ̈i. Ku märkë
kɔc kɔ̈k cï Nhialic kuany, tɛ̈ lëu kek
ye. 23 Tiɛtkë röt, kërïëëc ëbën alɛ̈k we
ëmën bäk wenhïïm tiit käk bï bɛ̈n!

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

24 “Awiëc ku bäk ŋic aya, ye nïnkä, tɛ̈
cï kɔc jal gum apɛi, aköl abï kum nyin
bï piny cuɔl, ku pɛɛi acïï bï ruɛl. 25 Kuɛl
aabï röt yääk ku löönykë. 26 Ku Manh
Raan abï tïŋ ke bɔ̈ pial yiic kek diik
ku riɛldït apɛi. 27 Ku yeen abä atuuc
nhial tooc bïk kɔcken cï lɔc kuɔ̈ɔ̈t yiic
pinynhom ëbën.
28 “Ŋiɛckë ë kënë tim cït ŋaap, tɛ̈ looi
yen yɔ̈ɔ̈k ku looi yïth, ke kër acï thiɔ̈k.
29 Këya, tɛ̈ tïŋ wek käkkä ke loi röt, ke
ŋiɛckë lɔn cï yen thiɔ̈k apɛi. 30 Alɛ̈k we,
wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk käkkä röt looi.
31 Nhial ku piny aabï liu, ku wɛ̈tdiɛ̈
acïï bï kaŋ määr.

Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir
(Mt 24:36-44)

32 “Acïn raan ŋic aköl bï käkkä röt
looi. Na cɔk atuuc nhial, ayï Wënde,
ka cïk ŋic, ë Wä rot yen aŋic ye.
33 Rɛ̈ɛ̈rkë we cï röt guiir rin wek akuc
aköl bï kënë rot looi. 34 Kënë, acït kënë
rot looi tënë raan la keny, ku nyiëëŋ
aluɔɔnyke baai, ŋɛk ke luɔide. Ku lëk
raan cï nyiääŋ baai thok bï rëër ke tït
akölaköl. 35 Këya, wek adhil rëër we
tït aya, rin acäk ŋic yen tɛ̈ bï Bänydun
bɛ̈n thïn, lɔn bï yen bɛ̈n thëëi, ku lɔn bï
yen bɛ̈n wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ku lɔn yen dhiën
thɔn ajïth, ku lɔn yen nhiäknhiäk ë
rial. 36 Na guɔ bɛ̈n, ke we cä yök we
nin. 37 Kë ya lɛ̈k we, alɛ̈k kɔc ëbën.
Rɛ̈ɛ̈rkë we tït, ke we tïr nhïïm!”

14

Amat nɛ̈k Jethu
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nïn karou Yan Ayum cïn yic luɔu
nhom tueŋ, kɔcdït käk Nhialic ku kɔc
piöɔc löɔ̈ŋ aake wïc tɛ̈ bï kek Jethu
dɛɛp thïn, bïk dɔm ke kuc ku näkkë.
2 Ku luelkë, “Acuk dɔm aköl yai, ɣok
aabï tïït bï kɔc juëc kaŋ jäl, rin na
dɔmku ku näkku, ke kɔc ŋoot yai yic,
tɛ̈dë ke kɔc juëc aa thär kek ɣo.”

13:11 Mt 10:17-20; Lk 12:11-12 **13:13** Mt 10:22 **13:14** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15-16** Lk 17:31 **13:19** Dan 12:1; Ny 7:14 **13:24** Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12 **13:25** Ith 34:4; Juel 2:10; Ny 6:13 **13:26** Dan 7:13; Ny 1:7 **13:32** Mt 24:36 **13:34** Lk 12:36-38 **14:1** B.bei 12:1-27

Maria acï të theek yen Jethu thïn nyuɔɔth
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

3 Ku tëwën rëër Jethu Bethanï pan raan atuet cɔl Thaimon, tëwën mïth yen, ke tik bö kek töny koor cï cuëëc ë tiɔm ril la yic miök ŋïr cɔl naar, ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi. Ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ëbën. 4 Go kɔc kök ke rëër thïn puɔth dak ku jiɛɛmkë kamken. "Yeŋö tuuk yen miök ŋïr? 5 Miök ŋïr kënë ŋuɔt acï ɣaac wëëu juëc wär wëëu ye dɔm raan ë ruɔ̈ɔ̈n tök, ku yïk wëëu kɔc ŋɔ̈ŋ." Ku nyienykë tik apɛi.

6 Go Jethu lueel, "Pälkë, yeŋö nyieeny wek ye? Acï këpath looi tënë ɣa. 7 Rin kɔc ŋɔ̈ŋ aabï rëër kek we akölaköl. Ku na wiɛckë bäk ke kony ka luɔikë. Ku ɣɛn acïï bï rëër kek we akölaköl. 8 Tiŋ kënë, acï kë lëu bï looi tënë ɣa looi. Acï bɛ̈n bä bɛ̈n tɔc bï guäpdiɛ guiir bï jal thiɔ̈k. 9 Wek alɛ̈k yic, kuat të bï Wɛ̈t Puɔth Yam piɔ̈ɔc thïn pinynhom, kë cï tiŋ kënë looi, abï ya lueel bï ye a tak."

Judath acï Jethu ɣaac
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

10 Nawën ke Judath, raan töŋ atuuc kathiäär ku rou, la tënë kɔcdït käk Nhialic bï Jethu la luɔm tënë ke. 11 Gokë puɔth miɛt apɛi wën piŋ kek wɛ̈tde, ku thɔnkë lɔn bï kek ye gäm wëëu juëc. Ku jɔl të bï yen Jethu dɔm thïn wïc.

Jethu acï miëth yai cam kek atuɔ̈ɔ̈cke
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

12 Nawën aköl tueŋ Yandït Ayum cïn yic luɔu, nɛ̈k amɛ̈l rin yai, ke Jethu thiëëc kɔcken ye buɔɔth ëlä, "Ye tɛ̈nɛn wïc yïn ɣo buk miëth yai la guiir thïn?"

13 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth tooc karou ku lëk ke, "Lak geeu Jeruthalem, ku wek abï rɔ̈m kek raan ɣɛ̈ɛc tööny pïu, biaathkë, 14 pan le yen thïn, ku lɛ̈kkë raan la baai. Aye Raan piööc lueel, 'Ye ɣön nɛn bï ɣɛn miëth yai cam thïn ɣok kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth?' 15 Ku abï we nyuɔ̈th ɣön nhial lääu yic cï guiir yic. Guiɛrkë miëthda ë tɛ̈ɛ̈n."

16 Go kɔc ye buɔɔth jäl ku lek geeu Jeruthalem, ku yökkë këriëëc ëbën cït tëwën cï Jethu ye lɛ̈k ke thïn. Ku jɔlkë miëth yai guiir.

17 Nawën la thëi bɛ̈n, ke Jethu bö kek atuɔ̈ɔ̈cke thiäär ku rou. 18 Tëwën mïth kek, ke lueel Jethu, "Wek alɛ̈k yic, raan tök kamkun abä luɔm ku ë raan mïth kek ɣa."

19 Gokë puɔth riääk ku jɔlkë gäi ku thiëckë tök-tök, "Makei! Ye yic? Ye ɣɛn?" Ku riëëkkë puɔth apɛi.

20 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee raan tök kamkun wathiäär ku rou, raan yecin rɛk aduɔ̈k yic kek ɣa. 21 Ee yic, Manh Raan abï nɔ̈k cït të cï gät ye riɛnke athör thɛɛr wël Nhialic yiic. Ku raan bï ye luɔm abï gum apɛi. Ku aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛt këc cak dhiëëth."

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

22 Tɛ̈wën mïth kek, ke Jethu löm ayup ku dɔɔc, ku bɛny yic ku gɛ̈m ke ku lueel, "Lɔmkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdiɛ."

23 Ku lööm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc, ku leec Nhialic ku gɛ̈m ke, ku dëkkë thïn ëbën, 24 ku lueel tënë ke, "Kënë ë riɛmdiɛ, riɛm ë dɔ̈ɔ̈r kek Nhialic, bï kuër rin kɔc ëbën. 25 Alɛ̈k we, ɣɛn acïï bï bɛn dek muɔ̈n abiëc pinynhom tɛ̈n kek we, ɣet aköl bï ɣok ye dek ɣodhie pan Nhialic."

26 Nawën cïk jal thök ke ket waak, ku lek gɔn Olip cök.

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel
(Mt 26:51-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

27 Ku lueel Jethu tënë ke, "Wek kackiɛ̈, wek aabï kat ɣa cïmën këwäär cï gɔt athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, 'Ɣɛn abä abiöök cɔl anäk ku amɛ̈l abï wɛɛr.' 28 Ku të cï ɣɛn jɔt raŋ yic, ke ɣɛn abï kaŋ la Galilia ba we la tiit thïn."

14:3 Lk 7:37-38 **14:7** L.rou 15:11 **14:18** Wk 41:9 **14:24** B.bei 24:8; Jer 31:31-34 **14:27** Dhäk 13:7 **14:28** Mt 28:16

29 Go Pïtɛr lueel tënë ye, “Ɣɛn acïï bï
kat tɛ̈ cɔk kɔc ëbën kat!”
30 Go Jethu lueel tënë ye, “Alɛ̈k yï, ë
wɛ̈ɛ̈r kënë, ke thɔn ajïth këc kiu rou,
yïn abä jai arak diäk.”
31 Go Pïtɛr dhuɔ̈k ye, “Na cɔk ɣa nɔ̈k
kek yï, ke yïn acä bï kaŋ jai.” Ku lueel
atuuc kɔ̈k ëbën këya.

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k (Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Nawën ke Jethu kek kɔcken ye
buɔɔth la tɛ̈ ye cɔl Jethemani, ku lueel
tënë ke, “Nyuɔ̈ɔ̈ckë tɛ̈n ku yiënkë, ɣɛn
ala röök.” 33 Ku cɔɔl Pïtɛr ku Jemith ku
Joon bïk la kek ye. Ku jɔl rëër ke nɛ̈k
atiëël, ku dhiɛɛu apɛi yepuɔ̈u. 34 Ku
lueel tënë ke, “Ɣɛn adhiau puɔ̈u apɛi,
ee thou guɔ̈p. Rɛ̈ɛ̈rkë tɛ̈n ku yiënkë.”
35 Ku le tueŋ tɛ̈thin-nyɔɔt, ku rɛ̈ɛ̈ny
rot piny ku röök ëlä, “Na lëu rot, ke
kërɛɛc tit ɣa acïï bɔ̈.” 36 Ku lueel, “Wä,
yïn ë kërïëëc ëbën lëu, nyaai ë kërɛɛc
kënë tënë ɣa. Ku acie wɛ̈t piändiɛ̈ ë wɛ̈t
piändu.”
37 Nawën ke dhuk tënë ke ku yökke
ke nïn.
Go lueel tënë Pïtɛr, “Thaimon,
niɛnkë? Cäk yiën tɛ̈thin-nyɔɔt?” 38 Ku
lueel tënë ke, “Yiënkë ku rɔ̈ɔ̈kkë bï we
cïï them jakrɛc. Puɔ̈u ë gam ku guɔ̈p
acïn riɛl.”
39 Ku ben jäl ku le röök cïmën awën.
40 Go bɛn dhuk tënë ke, ku ben ke yök
ke nin, rin cï nïn ke göök apɛi. Ku
muumkë nhïïm kë bïk lɛ̈k ye, rin cï kek
gup riɔ̈ɔ̈c.
41 Nawën dhuk tënë ke kën ye
kek diäk, ke thiëëc ke, “Ŋot we nin!
Lääŋkë? Ŋiɛckë lɔn cï tɛ̈n nïn thök,
tiɛ̈ŋkë Manh Raan acï luɔ̈m kɔc rɛc.
Ëmën, tɛ̈ bï ye jäl thɔn kɔc rɛc acï ɣëët.
42 Raan cä luɔm acï bɛ̈n. Jatkë röt,
lokku buk rɔ̈m.”

Jethu acï dɔm (Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

43 Tɛ̈wën ŋot jiɛɛm yen, ke Judath
raan ye kek thiäär ku rou bɔ̈ ke cath
kek kɔc juëc muk paal ku atuel, ke
cï kɔcdït käk Nhialic, ku kɔc gät löɔ̈ŋ,
ku kɔcdït baai tooc. 44 Ku Judath ëcï
kɔc awën cath kek ye, lɛ̈k tɛ̈ bï kek
raan wïckë bïk bɛ̈n dɔm ŋiɛc thïn, ëlä,
“Raan ba muɔ̈th ku ciɛɛm yen ë raan
wiɛ̈ckë, damkë ku kuathkë ku tiɛtkë
röt ë kacke apath.”
45 Kaam wën ɣëët Judath, ke la
tënë Jethu nyin yic ku lueel, “Bɛ̈ny.”
Ku muɔ̈ɔ̈th ke ciim. 46 Gokë dɔm
ku derkë. 47 Go raan tök kam kɔc
ye buɔɔth wën kääc thïn palde miëët
bei ku tök alony lui pan raandït käk
Nhialic yïc abï tɛɛm wei 48 Go Jethu
ke thiëëc, “Cäk bɛ̈n we muk atuel ku
paal bäk ɣa bɛ̈n dɔm. Cäk tak lɔn ye
ɣɛn raan kɔc rum? 49 Ɣɛn ë rëër ke we
aköläköl ɣa piɔ̈ɔ̈c luaŋ Nhialic, ku wek
aa këc ɣa dɔm. Ku kënë acï rot looi ë
rin bï kë cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
yiic yenhom tiɛɛŋ.”
50 Ku jɔl kɔcken ye buɔɔth nyääŋ
piny ku kɛtkë. 51 Ku riënythii dɛ̈t ceŋ
alanh acuat ë buɔth Jethu. Nawën wïc
kɔc awën kuath Jethu bïk dɔm, 52 ke
nyiëëŋ alath kecin ku kɛt kecin kë ceŋ.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic (Mt 26:5-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

53 Ku jɔlkë Jethu ɣäth pan Kaipa luk
yic, cï bäny käk Nhialic ku kɔc piööc
lööŋ, ku kɔcdït baai kenhïïm mat thïn.
54 Ku Pïtɛr ë biöth ke mec kɔc cök ciëën
agut tɛ̈ ɣeet yen luk yic. Ku nyuuc bï
ɣɔ̈c aya tɛ̈wën ɣɔ̈c kɔc bäny tiit thïn.
55 Bäny käk Nhialic aake cï nyuc bïk
Jethu wïc guɔ̈p awuɔ̈c cï looi, rin bï
kek ye tɛ̈m thou, ku acïn awuɔ̈c cïk
yök. 56 Kɔc juëc aake cï Jethu luɔm ë
lueth ku wɛ̈lken akëc rɔ̈m.
57 Nawën ke kɔc kɔ̈k jɔt röt, ku
lueelkë luenh kënë Jethu guɔ̈p.
58 Acuk piŋ ke lueel, “Ɣɛn abï luaŋ
Nhialic cï raan looi kënë thuɔ̈r piny,
ku na ye aköl ye nin diäk, ke ɣɛn abï
dɛ̈t buth nyiɛnde, ke cie kënë ë looi
raan.” 59 Agut ke aya aa këc wɛ̈lken
rɔ̈m.
60 Go Kaipa rot jɔt kenhïïm ku thiëëc
Jethu, “Cïn kë dhuk nhom wël cï luɛɛl
yïguɔ̈pkä yiic?”

14:49 Lk 19:47; 21:37 **14:58** Jn 2:19

61 Go Jethu biɛt ku cïï jam. Go
Kaipa bɛn thiëëc, “Ye yök yïpuɔ̈u ye yïn
Raan cï lɔc ku dɔc, Manh Nhialic yeku
door?”
62 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee ɣɛn, ku wek
aabï Manh Raan tïŋ ke cï nyuc cuëny
Nhialic ŋic käŋ looi ëbën, ku bïï ke pial
nhial.”
63 Go Kaipa aläthke rɛt yiic yekɔ̈u ku
lueel, “Yeŋö ŋot wïcku kɔc kɔ̈k bï bɛn
jam käk cï looi. 64 Wek acï tɛ̈ tɔɔn yen
Nhialic thïn piŋ. Yeŋö yen wɛ̈tdun?”
Gokë mat yic kedhie bï dhiɛl nɔ̈k.
65 Ku jɔl kɔc kɔ̈k Jethu aa ŋuɔ̈ɔ̈t.
Ku derkë nyin ku guutkë kecin ku
yöökkë, “Mɛɛk raan yï gut.” Ku dɔm
apuruuk ku biɛ̈kkë.

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

66-67 Tɛ̈wën rëër Pïtɛr piiny ke ɣɔ̈c
mac, ke nyan lui pan Kaipa bɔ̈. Ku
tɛ̈wën tïŋ yen Pïtɛr, ke döt apɛi ku
lueel, “Yïïn aya, yïn yï rëër kek Jethu
raan Nadharet.”
68 Go jai, ku lueel, “Ɣɛn acïï raan-
dun ye lueel ŋic diɛn. Ku kë ye lueel
acä cak deet yic aya.” Ku ler aɣeer. Ku
kaam thiin awën, ke thɔn ajïth kiu.
69 Go nyan awën tïŋ ku ben lɛ̈k kɔc
kääc thïn, “Mony kënë ë raanden.”
70 Go Pïtɛr bɛn jai. Ku kaam awën,
ke lueel kɔc ke kääc thïn tënë Pïtɛr,
“Ee yic, yïn ë raanden, rin yïn ee raan
Galilia.”
71 Go Pïtɛr rot kuëëŋ, “Nhialic abä
nɔ̈k tɛ̈ cïï ɣɛn yic luel. Ɣɛn akuc raan
jiɛɛm wek ë riɛnke.”
72 Nyin yic, tɛ̈wën ye dhiën ajïth yic
rou bɛ̈ɛ̈k piny, ke Pïtɛr tak këwäär cï
Jethu lɛ̈k ye, “Tueŋ ke thɔn ajïth këc
kiu kënë ye kek rou, ke yïn abä jai
arak diäk.” Ku wel yenhom wei kɔc
yiic ke cï guɔ̈p yär ku dhiɛɛu.

15

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

1 Naɣɔn nhiäk rial yic, ke kɔcdït käk
Nhialic, ku kɔcdït baai ku kɔc piööc
lööŋ mɛ̈t tɛ̈ bïk luɔ̈i Jethu. Gokë rek ku
kuɛɛthkë tënë bɛ̈ny Pilato.
2-3 Kɔc luk aake cï Jethu gaany lɔn cï
yen kärɛc apɛi looi. Go Pilato thiëëc,
“Ye yïn bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel?” Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee ɣɛn, cït tɛ̈ ca luɛ̈l ye.”
4 Go Pilato bɛn thiëëc, “Cïï käjuëc cï
yï gaanykä ye bɛ̈ɛ̈r, piŋ käkkith yeke
kuɛɛn yïguɔ̈p.”
5 Go Jethu biɛt ku cïï wɛ̈t Pilato bëër.
Go Pilato gäi.

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

6 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën, aköl Yan Ayum cïn yic
luɔu, bɛ̈nyŋaknhom ë raan tök kam kɔc
cï mac lony, tɛ̈ wïc kɔc baai ye bï lony.
7 Ke mony cɔl Barabath ë mac, kek kɔc
cï kɔc nɔ̈k ke thär kek kɔc mac baai.
8 Go kɔc juëc apɛi la tënë Pilato, ku
thiëckë bï ke luɔ̈i kë ye looi aköl yai.
9 Go Pilato ke thiëëc, “Wiɛ̈ckë ba Jethu
bɛ̈nyŋaknhom Itharel, lony tënë we?”
10 Ee ŋic lɔn yen tiɛɛl ku män mɛɛn kɔc
luk Jethu, yen aabï kek Jethu tënë ye.
11 Ku kɔc ater Jethu aake ye kɔc
kuɔ̈ɔ̈t thook, bïk lɛ̈k Pilato bï ya Bara-
bath yen lony. 12 Go Pilato ke thiëëc,
“Yeŋö ba looi tënë raan yakë cɔɔl ke
bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel?”
13 Gokë rek yïc röldït, “Apiëët tim cï
rïïu kɔ̈u.”
14 Go Pilato ke bɛn thiëëc, “Yeŋö? Ye
awäc ŋö cï looi?” Gokë bɛn rek yic
röldït apɛi, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
15 Go Pilato Barabath lony rin wïc
yen kɔc bïk puɔ̈th miɛt. Ku wën cï yen
apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk that ku ŋakkë nhom
ë kuɔɔth, ke gɛ̈m ke bïk la piäät tim cï
rïïu kɔ̈u.

Apuruuk aacï Jethu bui
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

16 Go apuruuk Jethu kuaath aɣeer
pan bɛ̈ny. Ku cɔlkë apuruukken kɔ̈k
bïk röt mät ke. 17 Ku rukkë alanh
mathiäŋ Jethu kɔ̈u. Ku jɔlkë kër la
kuɔɔth riic yiic ku ŋɛk kek yenhom.
18 Ku jɔlkë aa cɔɔl, ku muɔ̈thkë ku

14:62 Dan 7:13 **14:64** Leb 24:16

buikë, “Mädho bɛ̈nyŋaknhom Itharel.”
19 Ku yuupkë nhom wai, ku ŋuutkë
guɔ̈p, ku gutkë kenhiɔl piny bïk
nyuɔɔth ciɛ̈t leckë. 20 Wën cï kek ye jal
bui, ke ke bïï alanh mathiäŋ awën bei,
ku dhukkë aläthke yekɔ̈u, ku kuathkë
bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u (Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

21 Tɛ̈wën cï tim cï rïïu Jethu göök
këtkët, ke mony cɔl Thaimon, raan
pan Thirene, wun Alekdhändɛ̈r ku
Ruputh, ë bɔ̈ baai ke kuany dhël yic
ke la geeu. Go apuruuk dɔm riɛl bï
tim cï rïïu ket. 22 Ku ɣeetkë tɛ̈ cɔl
Golgotha, ku wɛ̈tde yic, gɔn la ŋueŋ-
ŋeŋ cït apen nhom raan. 23 Ku gɛ̈mkë
Jethu muɔ̈n abiëc cï liääp wäl kec cɔl
mir bï dek, go kuec ye. 24 Gokë jäl
piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku cuɛtkë gɛk bïk
alɛ̈th Jethu tek kamken. 25 Ee ye tɛ̈ cït
lunyluny ɣɔ̈k yen ë piɛ̈ɛ̈t kek ye tim cï
rïïu kɔ̈u. 26 Ku jɔlkë awuɔ̈c yekë tak
ke cï Jethu looi, gɔ̈t nhial tim cï rïïu
kɔ̈u ëlä, “BƐNYŊAKNHOM ITHAREL.”
27-28 Ku piɛ̈ɛ̈tkë cuɛ̈r karou kek Jethu
tiim cï rïïu kɔ̈ɔ̈th aya, raan tök lɔŋ cuëc
ku raan tök lɔŋ cam.*

29 Ku jɔl kɔc ke ye tëëk tɛ̈wën Jethu
aa cuiit ku latkë ku luelkë, “Cie yïn
wäär ye lueel lɔn bï yïn luaŋ Nhialic
thuɔ̈r piny ku buth nïn kadiäk. 30 Na
ye këya, yeŋö cïï yïn rot kony ku bär
piny tim cï rïïu kɔ̈u!”

31 Këya, ee ye kɔcken ater bui ku
luelkë kamken. “Ee kɔc kɔ̈k kony ku
cïï rot kony. 32 Raan cï lɔc ku dɔc cï
Nhialic nhiaar ku yïk riɛl, cï rot looi bï
ya bänyda, jɔl bɛ̈n piny tim cï rïïu kɔ̈u
ëmën, buk jäl tïŋ ku gamku!” Ku acï
kɔc awën cï piäät tiim kɔ̈ɔ̈th cïmënde
aa bui ku lɛ̈ɛ̈tkë aya.

Jethu acï thou ayic (Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

33 Nawën akɔ̈l ciɛl yic ke muɔ̈th loi
rot ɣet tääŋ aköl pan awën, 34 Nawën
tääŋ akɔ̈l, ke Jethu cöt röl dït, *“Eloi, Eloi, lama thabakthanï?”* Ku wɛ̈tde
yic, “Nhialicdiɛ̈, Nhialicdiɛ̈, yeŋö pɛ̈l
yïn ɣa wei?”

35 Nawën piŋ kɔc kɔ̈k ke kääc thïn,
ke luelkë, “Piɛŋkë acɔl Elija.” 36 Go
raan tök kat ku lut alath muɔ̈n wac
yic. Ku tɛ̈ɛ̈u wai thok ku ɣɔɔk Jethu
thok, ku lueel, “Titku buk tïŋ lɔn bï
Elija bɛ̈n bï bɛ̈n bɛ̈ɛ̈i bei tim cï rïïu
kɔ̈u!”

37 Ku jɔl Jethu keŋ apɛi, ku thou.

38 Ku kaam wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ, bï
luaŋ Nhialic tek yic alɔŋthïn rɛɛt yic ë
rou, jɔɔk nhial ɣeet piny. 39 Go bɛ̈ny
apuruuk tɔ̈ thïn lueel wën tïŋ yen tɛ̈
cï Jethu thou thïn, “Mony kënë ë ye
Manh Nhialic alanden!”

40-41 Diäär aake tɔ̈ thïn, ku keek aake
daai tɛ̈mec. Wäär rëër Jethu Galilia,
ee ye diäärkä buɔɔth bïk miëth aa looi
tënë ye. Ku diäär juëc kɔ̈k ke cath kek
ye, wäär le yen Jeruthalem aake tɔ̈
thïn aya. Kam ë diäärkä Maria Mag-
dalena, ku Thalome, ku Maria man
Jemith thii kek Jothep aake tɔ̈ thïn.

Jethu acï thiɔ̈k (Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

42-43 Wën col piny, bï aköl cïï kɔc
Itharel ye luui guɔ bɛ̈n, ke Jothep raan
gen Arimatheo bɔ̈. Ku ë ye raan kɔcdït
luŋ Itharel, ku yeen aya ëcï Wɛ̈t Puɔth
Yam gam. Nawën le tïŋ lɔn cï Jethu
thou, ke riil yenyin ku ler tënë Pilato,
ku thiëëc guɔ̈p Jethu bï la thiɔ̈k. 44 Go
Pilato gäi lɔn nadë ke Jethu cï guɔ
thou. Ku cɔɔl bɛ̈ny apuruuk ku thiëëc
lɔn cï Jethu guɔ thou ayic. 45 Nawën
piŋ tënë bɛ̈ny apuruuk lɔn cï Jethu
thou, go guäpde puɔ̈l bï Jothep nyaai.
46 Go Jothep kɔc tooc bïk alanh ɣer la
ɣɔɔc, ku bïï guɔ̈p Jethu piny tim kɔ̈u,
ku der alanh awën. Ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï
wec kuur yic. Ku lɔɔr alel dïttet raŋ
thok. 47 Maria Magdalena ku Maria

15:21 Rom 16:13 **15:24** Wk 22:18 * **15:27-28** Athör kɔ̈k thɛɛr wël Nhialic aa 15:28 mat thïn ëlä, “Yeen acï nɔ̈k cïmën kɔc kärɛc looi.” Acï yenhom tiɛɛŋ. **15:29** Wk 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 **15:34** Wk 22:1 **15:36** Wk 69:21 **15:38** B.bei 26:31-33 **15:40-41** Lk 8:2-3

man Jothep aake daai, ku tiŋkë tɛ̈ cï ye thiɔ̈k thïn.

16

Jethu acï rot jɔt raŋ yic
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn thëëi aköl cïï kɔc Itharel ye luui, ke Maria Magdalena ku Thalome ku Maria man Jemith la miök ŋïr ɣɔɔc bï kek guɔ̈p Jethu la tɔc.
2 Naɣɔn nhiäk rial, aköl Nhialic, abö aköl nyin ke la raŋ nhom. 3 Wën ŋoot kek dhël yic, aake röt thiëëc, “Yeŋa ba aleldït tö raŋ thok la laar wei?” 4 Nawën jɔtkë kenyïn ke tïŋ alɛl ke cï laar wei. 5 Gokë la raŋ yic, ku tiŋkë riënythii ë köŋ cuëc ke rɛ̈ɛ̈r ke ceŋ alanh ɣer. Gokë gäi apɛi.
6 Go lueel, “Duɔ̈kkë gɛ̈i, aŋiɛc wek awïc Jethu raan gen Nadharet wäär cï piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Aliu ë tɛ̈n, acï rot jɔt. Tiɛ̈ŋkë tɛ̈wäär cï kek ye täău thïn. 7 Lakkë ku lɛ̈kkë kɔcken ye buɔɔth ku Pïtɛr, lɔn yen Jethu acï la Galilia. Abäk la yök thïn cïmën wäär cï yen ye lɛ̈k we.”
8 Gokë la aɣeer raŋ yic ku kɛtkë, ke lɛth, ke cï gäi. Acïn raan cïk lɛ̈k wɛ̈t kënë dhël yic, rin cï kek riɔ̈ɔc.[

Jethu acï rot nyuɔ̈th Maria Magdalena
(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

9 Wën cï Jethu rot jɔt ë raŋ yic ɣɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke kɔŋ rot nyuɔ̈th Maria Magdalena wäär cï yen jakrɛc kadhorou cuɔp wei yeguɔ̈p. 10 Go la ku lëk atuuc Jethu ke rɛ̈ɛ̈r thuɔɔu yic ke dhiau, lɔn cï Jethu rot jɔt. 11 Nawën piŋkë tënë ye lɔn cï Jethu bɛn pïr, ku acï tïŋ, gokë cïï gam.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth karou
(Lk 24:13-35)

12 Nawën ke Jethu nyuth rot atuɔ̈ɔ̈cke karou ke cï rot waaŋ, tɛ̈wën kuɛny kek baai yic. Ku cïk ŋic lɔn ye yen Jethu. 13 Gokë dhuk Jeruthalem nyin yic bïk kacken la lɛ̈k, ku akëc kacken gam.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth thiäär ku tök
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

14 Nawën ke Jethu jɔl rot nyuɔɔth tënë atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku tök ke ke mïth. Ku nyieeny ke rin këc kek gam, ku rin cï kek nhïïm riɛl bïk wɛ̈t kɔc cï ye tïŋ ke cï pïr, cïï gam. 15 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke lëk ke, “Lak pinynhom ku lɛ̈kkë kɔc ëbën Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic. 16 Raan bï gam ku yök lɔ̈kwëi, abï pïr akölriëëc ëbën, ku raan bï jai acïï bï kony. 17 Kɔc cï gam abï yiëk riɛl kënë, aabï jakrɛc aa cuɔp wei ë riɛnkiɛ̈, ku aabï jam thok kɔ̈k. 18 Aabï kecin aa täău kɔc tuany nhïïm, ku aabï pial. Na cɔkkë käpiɛny kuany, ku dekkë käk ë kɔc luaaŋ, kacïn kë näk ke thïn.”

Jethu acï ɣäth pan Nhialic
(Lk 24:50-53; Lk 1:9-11)

19 Nawën cï Jethu nïn nɔ̈k ke ke, ke ɣɛ̈th pan Nhialic ku nyuuc köŋ cuëc ë Nhialic. 20 Ku jɔl atuuc Jethu thiëi pinynhom ke ke lëk kɔc. Ku jɔl käkken jäŋ gɔ̈i yekë ke looi kenhïïm aa tiɛɛŋ, rin tö riɛl ë Nhialic ke ke.]*

16:7 Mt 26:32; Mk 14:28 **16:15** Luɔi 1:8 **16:19** 1:9-11 * **16:20** Athör thɛɛr juëc la cök ku kɔc thɛɛr ŋic ke Marko 16:9-20 akëc mat thïn.

Wël Jethu cï Luka gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël Jethu cï Luka gɔ̈t, aa Jethu nyuɔɔth lɔn ë yen raan wäär cï Nhialic lueel ka bï tuɔ̈ɔ̈c pinynhom, bï kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel bɛ̈n luɔ̈k. Acï Luka gɔ̈t lɔn Jethu acï Wëi Nhialic cɔɔl bï, “Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈n nyuɔ̈th kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn.” Ku wëlkä, aa la yiic käk wïc raan ëbën. Käk miɛt puɔ̈u aa rɛ̈ɛ̈r wël cï Luka gɔ̈t yiic aya, cïmën bɛ̈n Jethu pinynhom, acï luɛɛl thïn cök tueŋ yiic, ku tɛ̈ thöök wël thïn aya, ku wäär ler Jethu nhial. Anyïköl la tueŋ ë wɛ̈t kënë, ku juëŋ bï gam kɔc cï gam rot juak la nhial Jethu cök, aacï raan töŋ kënë gɔ̈t aya athör Luɔi Atuuc Jethu yic.

Abaŋ 2 ku 6 (tïŋ käk cï gɔ̈t athöör yic bɔ̈ ciëën) aatɔ̈ käjuëc yeke yök athör kënë yic ë rot. Cïmën anyïkööl diɛt atuuc nhial, ku këwäär cï abiök Jethu la neem wäär dhiëëth ye. Ku la Jethu luaŋ Nhialic wäär ë yen dhɔ̈k. Ku wël waal raan path pan Thamaria ku manh cï määr. Ee wëlkä yiic, ee röök yen acï ber yic bï tɛɛt kɔc puɔ̈th. Ku Wëi Nhialic, ku käk cï diäär looi ë luɔi Jethu yic, ku pɛ̈l bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈m päl piny.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t Nhom 1:1-4
Dhiëth ku mɛɛth Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ku jɔl a Jethu 1:5–2:52
Luɔi Joon raan kɔc muɔc nhïïm 3:1-20
Miɔ̈c ë nhom ku thëm Jethu 3:21–4:13
Luɔi Jethu ëbën pan Galilia 4:14–9:50
Jäl pan Galilia ku la Jeruthalem 9:51–19:27
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 19:28–23:56
Jön rot ku nyooth rot ku la nhial ë Bɛ̈ny 24:1-53

1 Tënë Thiöpiluth, cït tɛ̈ ye piɛ̈ŋ ye, acï kɔc juëc them bïk käk cï röt looi kamkua gɔ̈t. 2 Aacï gɛ̈t käk cï kɔc cï ke tïŋ, ku kɔc lui wɛ̈t Nhialic lɛ̈k ɣo tɛ̈wäär jɔɔk käkkä röt. 3 Këya, Bänydiɛ̈, wën cï ɣɛn käk cï röt looi muk cök tɛ̈wäär jɔɔk kek röt, aca tak ba ke gɔ̈t apath tënë yï, 4 rin bï yïn käjuëc cï piɔ̈ɔ̈c tënë yï jäl ŋic lɔn cïï kek ye lueth.

Atuny Nhialic acï dhiënh Joon lueel

5 Wäär ye Ɣërot bɛ̈nyŋaknhom pan Judia, raan käk Nhialic cɔl Dhäkaria ë tɔ̈ thïn, ku yeen ë ye raan akut kɔc käk Nhialic cɔl Abija, ku yeen ë la tiŋden cɔl Elithabeth, nyɛn kuat Aron. 6 Dhäkaria ku Elithabeth aake ye kɔc path tënë Nhialic, rin keek aake rɛ̈ɛ̈r ke cïn gup awuɔ̈c ke thek löö̈ŋ Nhialic. 7 Ku keek aake cïn mïth rin Elithabeth ëcïï dhiëth, ku keek aake cï dhiɔp kedhie aya.

8 Naɣɔn akäl tök, yen ke kuëër kɔc akut Dhäkaria bïk luui luaŋ Nhialic, 9 ke kɔcken akut cuɛt gɛk, go löö̈ny tënë ye bï ya yen la adöŋ ŋïr took ariäk nhom luaŋ Nhialic. Go la luɛɛk. 10 Ku tɛ̈wën took yen adök luɛɛk, ke kɔc juëc awën cï guëër aake rɔ̈ɔ̈k aɣeer.

11 Kaam wën, ka atuny Nhialic nyuth rot ye ke kääc lɔŋ cuëc ariäk nhom tɛ̈wën took yen adöŋ ŋïr thïn. 12 Tɛ̈wën tïŋ Dhäkaria ye, go riɔ̈ɔ̈c apɛi ku muum nhom. 13 Go atuny Nhialic lɛ̈k ye, “Dhäkaria! Duk riɔc, rɔ̈ɔ̈kdu acï Nhialic piŋ, ku ëmën tiɛŋdu Elithabeth abï manh moc yök. Na la dhiëëth, ka bï cɔl Joon. 14 Wek aabï puɔ̈th miɛt wedhie wek tiɛŋdu tɛ̈ le ye dhiëëth. Ku kɔc juëc aabï puɔ̈th miɛt ke we aya, 15 rin yeen abï ya raan töŋ ril kam kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku yeen acïï bï ya dek kuat muɔ̈n la yic luɔu. Ku yeen abï Wëi Nhialic la yeguɔ̈p ke cɔk ŋoot man yäc, 16 ku yeen abï kɔc Itharel cɔl adhuk Nhialic Bänyden. 17 Abï kaŋ tuɔ̈l tënë Bɛ̈ny kek riɛl thöŋ cïmën riɛl Nhialic wäär tɔ̈ tënë Elija. Ku Joon abï wärken ë mïth cɔl anhiar miɛ̈thken. Ku kɔc ril nhïïm ëmën cie wɛ̈t Nhialic ye piŋ, aabï kenhïïm waar. Ku këya, yen ë tɛ̈ cï Joon kɔc cɔl aa guiir röt thïn rin bɛ̈n Bänyda.”

1:5 1Lëk 24:10 **1:15** Kn 6:3 **1:17** Mal 4:5-6

18 Go Dhäkaria lueel tënë atuny
Nhialic ëlä, “Ba ŋic këdë lɔn bï kënë
rot looi? Ɣɛn acï dhiɔp ku tiɛŋdiɛ̈ acï
dhiɔp aya.”
19 Go atuny Nhialic dhuɔ̈k ye, “Ee
ɣɛn Gabriɛl, rɛ̈ɛ̈r Nhialic lɔ̈ɔ̈m ku ɣɛn
acï tooc ba yï bɛ̈n lɛ̈k wɛ̈t puɔth kënë.
20 Rin këc yïn wɛ̈t ca lueel gam, yïn abï
rëër yï cie jam, ɣet tɛ̈ bï kënë rot kaŋ
looi akölden bï yen rot looi ke cït tɛ̈de.”
21 Tɛ̈n awën, kɔc aake tit Dhäkaria
ke cï gäi kë rëër yen luaŋ Nhialic apɛi
këlä. 22 Nawën le bɛ̈n bei ke cïï jam,
gokë ŋic lɔn le yen kë cï rot nyuɔ̈th ye,
tɛ̈wën ye yen nyuuth yecin ku cïï jam.
23 Nawën la nïn luui Dhäkaria
luaŋ Nhialic thök, ke dhuk paande.
24 Nawën ke tiɛŋde Elithabeth yök
meth, ku jɔl rëër baai pɛ̈i kadhiëc ke
cie la aɣeer. 25 Ku jɔl ya lueel, “Nhialic
acï kënë looi tënë ɣa bï piathde nyuɔ̈th
ɣa, ku acï kë ye ɣa dhɔ̈l guɔ̈p rin cï ɣɛn
rol jal nyaai!”

Atuny Nhialic acï dhiënh Jethu lueel

26 Tɛ̈wën ye pɛ̈i Elithabeth dätem,
ke Nhialic tooc atuɔnyde Gabriɛl gen
Nadharet tɔ pan Galilia, 27 tënë nyan
bïm cɔl Maria, ku ë thiɛɛk mony
cɔl Jothep, raan dhiënh Bɛnyŋaknhom
Debit. 28 Go atuny Nhialic bɛ̈n tënë
ye ku lueel ëlä, “Madho, yïn athiäŋ
dhëëŋ Nhialic. Bänyda atɔ ke yï!”
29 Go Maria riɔ̈ɔ̈c ku muum nhom
wën piŋ yen wëlkä, ku thööŋ yepuɔ̈u
käk tɔ ë wɛ̈t kënë yic. 30 Go atuny
Nhialic lueel tënë ye, “Duk riɔ̈c Maria,
yïn anhiɛɛr Nhialic. 31 Yïn abï meth
yök, manh moc. Ku na la dhiëëth
ka ba cäk ke cɔl Jethu. 32 Abï ya
raandït apɛi Nhialic nhom. Ku abï
cɔl Wën Nhialic Madhɔl. Ku Nhialic
Bänyda abï bäänɣ Debit wundït yiëk
ye, 33 ku abï ya bɛ̈ny pan yï Jakop
akölriëëc ëbën, ku bäänyde acïï bï thök
alanden!”
34 Go Maria lueel tënë atuny
Nhialic, “Bï rot looi këdë. Ɣɛn ë nyɛn
bïm këc thiaak?”
35 Go atuny Nhialic bɛn lɛ̈k ye, “Wëi
Nhialic abï löönɣ yïguɔ̈p ku riɛlde abï
bɛ̈n yïnhom. Manh thin dhëŋ ba
dhiëëth abï cɔl Wën Nhialic. 36 Ku dɛ̈t
akïn aya, molɛ̈n Elithabeth cï dhiɔp
acï meth jäl yök cɔk a wäär ye ye tïŋ ke
ciɛ̈t cï rol. Päike aa dätem ëmën. 37 Rin
ŋic Nhialic käŋ looi ëbën. Acïn kë gök
ye.”
38 Go Maria lueel, “Ɣɛn alony
Bänyda, abï looi tënë ɣa cïmën wɛ̈tdu.”
Go atuny Nhialic jäl.

Maria acï Elithabeth la neem

39 Nawën nïn lik cök, ke Maria löönɣ
dhöl ke cïn gääu bï la pan yï Dhäkaria
rɛ̈ɛ̈r tɛthönɣ pan Judia. 40 Ku ler
pan Dhäkaria ku muɔ̈th Elithabeth.
41 Kaam wën piŋ Elithabeth Maria
ke muɔ̈th ye, ke manh liɛc yen riäŋ
yeyic. Ku go Wëi Nhialic guɔ löönɣ
yeguɔ̈p. 42 Ku lueel röldït tënë Maria,
“Yïn aye leec diäär yiic ëbën, ku lec
manh yänydu. 43 Yeŋö thieek ɣayic abï
man Bänydiɛ̈ ɣa bɛ̈n neem? 44 Kaam
wën piŋ ɣɛn yïröl yï muɔ̈th ɣa, ke
manh tɔ ɣayic mit puɔ̈u ku le nyooŋ-
nyooŋ. 45 Yïn amit guɔ̈p rin cï yïn wɛ̈t
Bänyda gam, lɔn bï wɛ̈t cï lɛ̈k yï rot
tiɛɛŋ!”

Waak Maria

46 Go Maria lueel,
“Yïn Bänyda yïn apiaany ɣapuɔ̈u,
47 ku ɣɛn acï puɔ̈u miɛt
tënë Nhialic pïr ɣɛn,
48 rin cï yen aluɔnyden cie kuɛ̈ɛ̈c
nhom lieec.
Ku akölë le tueŋ,
riëëc ëbën abä leec rin cï Nhialic ɣɛn
dɔɔc,
49 rin cï Nhialic Madhɔl
kädït looi tënë ɣɛn.
Yen aril ku adhëŋ.
50 Ku yeen alir puɔ̈u tënë kuat raan
ëbën,
kuat riɔ̈c ë yeen.
51 Nhialic acï kɔc bäŋ nhiam
thiäi pinynhom köŋden ril.
52 Ku acï bäny ril piɛ̈k piny thɔcken
nhïïm,

1:19 Dan 8:16; 9:21 **1:27** Mt 1:18 **1:31** Mt 1:21 **1:33** 2Tha 7:12, 13, 16; Ith 9:7 **1:37** Cäk 18:14 **1:46** 1Tha 2:1-10 **1:48** 1Tha 1:11 **1:52** Jop 5:11; 12:19

ku jɔt kɔc cïï nhiam cie kuɛ̈ɛ̈c nhïïm
nhial.
53 Ku ee kɔc ŋɔ̈ŋ wïc käŋ,
yiëk käjuëc ku nyiëŋ ajiɛɛk.
54 Ku acï wɛ̈tden cï thɔ̈n wärkuan dït
tiɛɛŋ nhom
ku kony aluɔɔnyke, kɔc Itharel.
55 Cïmën wäär cï yen ye lɛ̈k wärkuan
dït,
Abaram ku mïth cï lɔ̈k dhiëëth!”
56 Ku jɔl Maria rëër kek Elithabeth
tɛ̈cït pɛ̈i kadiäk ku dhuk panden.

Joon acï dhiëëth

57 Nawën ke pɛ̈i Elithabeth thök, ku
dhiëëth manh moc. 58 Nawën piŋ kɔc
akeu nhom ku kɔc ruääi ke ye lɔn cï
Nhialic ye lieec, ke mit puɔ̈th apɛi.
59 Nawën aköl ye nïn bɛ̈t, ke kɔc bɔ̈
bï meth bɛ̈n ŋoot. Ku wïckë bïk käk
rin wun Dhäkaria. 60 Go man kuec ku
lueel, “Acɔl Joon.” 61 Gokë lueel tënë
ye, “Acïn raan ruääi ke we cï käk ë
rinkä.” 62 Ku nieukë wun nyin, ku
thiëckë tɛ̈ bï yen meth käk thïn.
63 Go Dhäkaria agen gɛ̈tgɛ̈t cɔɔl ku
gɛ̈t, “Acɔl Joon.” Gokë gäi ëbën. 64 Ku
kaam thiin awën ke go ŋiɛc jam ku
leec Nhialic. 65 Go kɔc thiääk ke ke
gäi, ku thiëi wëlkä pan Judia yic, ku ye
kɔc ëbën jam ë ke. 66 Ku kuat raan cï
wëlkä piŋ ë gäi ku lueel, “Manhë, bï jäl
yiëndë aköldä?” Rin ë yic, riɛl Bänyda
arɛ̈ɛ̈r kek ye.

Waak Dhäkaria

67 Go Wëi Nhialic löönyDhäkaria
guɔ̈p, ku lueel maany cï Nhialic
nyuɔ̈th ye ëlä,
68 “Lecku Bɛ̈ny, Nhialic Itharel! Rin cï
yen bɛ̈n bï kacke bɛ̈n luɔ̈k.
69 Ku cɔl raan pïr ɣo atul ɣön Debit
aluɔnyde.
70 Wɛ̈tde acï kɔc käkke tïŋ lueel thɛɛr,
71 lɔn bï yen ɣo kony alɛikua ku kɔc
man ɣo.
72 Acï Nhialic lueel lɔn bï yen wärkuan
dït lieec,
ku muk lɔ̈ŋ ë dɔ̈ör cï yen määth dɔm
ke ke nhom.
73-74 Cïmën cï yen mël kuëŋ tënë
Abaram wädïtda,
ku thɔn lɔn bï yen ɣo kony alɛikua,
ɣok aabï këde ya looi ke cïn diɛɛr,
75 tɛ̈ ɣer ɣok puɔ̈th ku lok cök yenhom
akölaköl tɛ̈ pïïr ɣok.
76 Ku yïn manhdiɛ̈, yïn abï ya raan käk
Nhialic tïŋ,
yïn abï la tueŋ yenhom ba dhöl la
guiir tënë yeen.
77 Ba lɛ̈k kɔc tɛ̈ bï kek pïr akölriëëc ëbën
yɔ̈k thïn,
tɛ̈ pɛ̈l adumuɔ̈ɔ̈mken piny.
78 Nhialic alir puɔ̈u,
ku yen abï raan cït ruɛl cɔl abɔ̈ pinyn-
hom.
79 Ku yeen abï ruɛl tënë kɔc tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th
yic,
rɛ̈ɛ̈r thou yic, bïk dhöl ye kɔc dɔ̈ör ke
Nhialic jäl yök.”
80 Ku Joon acï jäl dït ku yïk Wëi
Nhialic riɛl dït. Ku pïïr roor tɛ̈ cïï ceŋ
ë rot ɣet aköl tul yen Itharel nhom.

2

Jethu acï dhiëëth (Mk 1:18-25)

1 Bɛ̈nyŋaknhom cɔl Cithɛ̈r ëcï wɛ̈t
lueel bï kɔc bɛ̈ɛ̈i mɛc ke kueen. 2 Ku
kën yen ë tɛ̈ jɔɔk kuɛ̈n ë kɔc rot tɛ̈wäär
ye Kuirino bɛ̈ny pan Thiria. 3 Go raan
ëbën la bï la gɔ̈t rin, ŋɛk pan wundït
ku ŋɛk pan wundït.
4 Go Jothep jäl Nadharet tɔ̈ Galilia
bï la gen Bɛ̈nyŋaknhom Debit, tɔ̈ pan
Judia cɔl Bethalem, rin ye yen raan
dhiënh Debit. 5 Acï la bïk riɛnken la
gɔ̈t kek Maria wïc kacken bïk gäm ye,
ku ë liac. 6 Tɛ̈wën rëër kek Bethalem,
ke nïn bï Maria dhiëth thök. 7 Ku
dhiëëth wënde, ku der kɔ̈u alath ku
tɛ̈ɛ̈u diaany yic wën liiu tënë anïïn ɣön
jɔɔl.
8 Ku kɔc biöök aake rɛ̈ɛ̈r pan wën, ku
aake ruu tiɛt ë thäkken. 9 Kaam wën
ka atuny Nhialic tul kelɔ̈m ku ruel
ɣɛr Nhialic kekɔ̈th bï ke riaal. Gokë
riɔɔc apɛi. 10 Go atuny Nhialic lɛ̈k ke,
“Duɔ̈kkë riɔc, ee wɛ̈t path yen alɛ̈k we,
wɛ̈t bï thäi ëbën puɔ̈th miɛt thïn. 11 Rin
akölë, gen Debit tɛ̈n, Bɛ̈ny Pïr kɔc acï
dhiëëth, ku yen ë Raan cï Nhialic lɔc
ku dɔɔc. 12 Ku abäk ŋic këlä, wek aabï

1:55 Cäk 17:7 **1:59** Leb 12:3 **1:76** Mal 3:1 **1:79** Ith 9:2

meth yök, manh cï der kɔ̈u alath, ku
acï tɔ̈ɔ̈u gɔl cök.”
13 Kaam awën ka atuuc juëc kɔ̈k mɛt
röt thïn ku leckë Nhialic ku luelkë,
14 “Yeku Nhialic door, Aciëŋ tɔ̈ nhial,
ku dɔ̈ɔ̈r pinynhom tënë kɔc nhiɛɛr.”
15 Nawën cï atuuc juëckä dhuk
nhial, go kɔc awën lueel kamken,
“Lok Bethalem buk käk cï lɛ̈k ɣo la tïŋ,
ku käk cï Bänyda nyuɔ̈th ɣo.” 16 Gokë
la ke ban kekɔ̈th, ku yökkë Jothep
kek Maria ku Meth ke cï täɔ̈u gɔl cök.
17 Nawën tïŋ abiök meth, ke lëk kɔc
ëbën käwën cï atuny Nhialic lueel ë
riɛnke. 18 Go kɔc cï wël kɔc abiök piŋ
gäi apɛi. 19 Go Maria wëlkä ëbën piŋ
apath, ku muk ke yepuɔ̈u. 20 Go kɔc
abiök awën dhuk ke lec Nhialic, rin
käk cïk piŋ ku tïŋkë ke, kecït tɛ̈wäär cï
atuny Nhialic lɛ̈k ke.

Jethu acï cäk

21 Nawën aköl ye nïn bɛ̈t, aköl yen bï
ye ŋoot, go cäk ke cɔl Jethu, rin wäär
kek cï atuny Nhialic lueel wäär ŋot
këc Maria liëc ë ye.

Jethu acï ɣäth luaŋ Nhialic

22 Nawën cï nïn thiärŋuan thök cït
löŋ Mothith, ke Jothep kek Maria la
luaŋ Nhialic Jeruthalem bïk meth la
nyuɔɔth, 23 cïmën löŋ cï Mothith ny-
ooth thɛɛr ëlä, “Manh moc, ku ye kaai
abï juɛ̈r Nhialic.” 24 Ku keek aya aacï
kuɔ̈r karou juaar cïmën löŋ Bɛ̈ny.
25 Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ
Jeruthalem, ku ë raan path apɛi ku
ë riɔ̈c Nhialic. Ku ë tit Raan Pïr kɔc
Itharel, ku Wëi Nhialic ë tɔ̈ yeguɔ̈p.
26 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k ye lɔn cïi yen
bï kaŋ thou, tɛ̈ këc yen Raan cï Nhialic
lɔc ku dɔɔc kaŋ tïŋ. 27 Nawën ɣɛ̈th
Maria ku Jothep Jethu luaŋ Nhialic,
bïk kë ye löŋ Mothith lueel la looi,
ke tɛ̈ɛ̈u Wëi Nhialic Thaimon puɔ̈u bï
la luaŋ Nhialic aya. 28 Go Thaimon
Jethu jɔt ku leec Nhialic ku lueel,
29 “Ee yïn Bɛ̈ny, yïn acï wɛ̈tdu tiɛɛŋ
nhom,
jɔl aluɔnydu puɔ̈l bï jäl, ke cï la läŋ.
30 Tɛ̈ bï yïn kacku kuɔny thïn aca tïŋ
nyiɛ̈nkiɛ̈,
31 ku aca guiir thɛ̈i nhom
32 ku ee piny mer bï kɔc cie kɔc Itharel
käŋ tïŋ
ku bï Itharel thändu aleec thïn.”
33 Kaam wën kɛ̈ɛ̈c Jothep kek Maria
ke cï gäi wël lueel Thaimon rin meth
Jethu, 34 go Thaimon ke dɔɔc ku
lueel tënë Maria, “Yen manh kënë acï
Nhialic lɔc bï kɔc juëc Itharel muɔ̈r ku
pïïr kɔc kɔ̈k. Ku yeen abï ya raan bï
wɛ̈t Nhialic nyuɔɔth, ku abï kɔc juëc
wël rɛc aa luɛɛl yeguɔ̈p. 35 Ku yïn
Maria, yïn abï reem puɔ̈u ciɛ̈t yï cï gut
pal, bï wɛ̈t tɔ̈ kɔc juëc puɔ̈th jäl ŋic
thïn.”
36 Ku tiŋ käk Nhialic tïŋ cɔl Ana ë tɔ̈
thïn, ku ë ye nyan mony cɔl Panuel,
raan dhiënh cɔl Acer kuat Itharel yic.
Ana ëcï dhiɔp apɛi, ku ëcï thiaak ku
rëër kek muɔnyde run kadhorou ku
thou muɔnyde. 37 Ku jɔl Ana lɔ̈k rëër
ke ye lëër ruɔ̈ɔ̈n thiärbɛ̈t ku ŋuan. Ëcie
jäl luaŋ Nhialic, ë ye cool ku ruu ke loi
käk Nhialic, ku röök ku theek miëth.
38 Ku akölë guɔ̈p acï rot mät kɔc wën,
ku leec Nhialic ku lueel wɛ̈tde rin
meth, tënë kɔc ye tiit lɔn bï Nhialic
thänden Itharel wɛ̈ɛ̈r bei.

Jethu acï dhuɔ̈k Nadharet

39 Nawën cïk këriëëc ëbën jäl looi
cïmën löŋ Nhialic, ke Maria ku Jothep
dhuk Galilia Nadharet panden. 40 Ku
jɔl Jethu dït ku ril apɛi, ku ŋic käŋ ku
dɔɔc Nhialic.

Jethu ë tɔ̈ luaŋ Nhialic

41 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën Jothep kek Maria
aake ye la Jeruthalem rin Yandït
Ayum cïn yic luɔu. 42 Naɣɔn cï run
Jethu jäl aa thiäär ku rou, ke cath ke
ke bïk la yai yic Jeruthalem. 43 Nawën
cï yai thök ke dhuk ciëën, ku kuckë lɔn
cï Jethu döŋ geeu, 44 ë cïk tak lɔn ciɛth
yen ke kɔc kɔ̈k, ku ciɛthkë ɣet thëi.
Nawën ke wïckë kam kɔc ruääi ke ke
ku kɔc ŋickë. 45 Nawën cïk yök, gokë
dhuk Jeruthalem bïk bɛn la wïc thïn.
46 Na aköl ye nïn diäk, ke jɔlkë yök

2:21 Leb 12:3; Lk 1:31 **2:22** Leb 12:6-8 **2:23** B.bei 13:2, 12 **2:32** Ith 42:6; 49:6; 52:10 **2:39** Mt 2:23 **2:41** B.bei 12:1-27; L.rou 16:1-8

luaŋ Nhialic Jeruthalem, ke cï nyuc
kam kɔc piööc löörj Nhialic ke piŋ
wɛ̈lken, ku yeke thiëëc. 47 Go kɔc ëbën
gäi wën piŋ kek ye ke jam cïmën raan
ŋic käŋ apɛi, ku tɛ̈ bëër yen wɛ̈lken
aya. 48 Nawën tïŋkë manhden ke gɛ̈i
ku lueel man, “Yeŋö manhdiɛ̈ looi yïn
kënë tënë ɣo? Yïn acuk wïc apɛi ɣok
wuur.”
49 Go lɛ̈k ke, “Yeŋö wiɛckë ɣa?
Kuɔckë lɔn dhil ɣɛn käk ë Wä looi?”
50 Ku aa këc wɛ̈t cï lueel deet yic.
51 Go Jethu jäl ke ke ku dhukkë Nad-
haret, ku jɔlkë ceŋ ke ye wɛ̈lken piŋ,
ku jɔl man käkkä muk yepuɔu. 52 Ku
jɔl Jethu dït ku ŋic käŋ apɛi. Ku Nhialic
ë mit puɔu tënë ye, ku yen lɔn kɔc aya.

3

Piööc ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

1 Ɣɔn yen ruɔɔn thiäär ku dhiëc ke
Tiberiöth ye bɛ̈ny, ku Pilato ke ye
bɛ̈nydït mac Judia, Antipäth Ɣërot ë ye
bɛ̈ny Galilia ku Pilipo wämënh ë mac
Ituria kek Trakonitith, ku Lithaniath
ë ye bɛ̈ny Abilene, 2 ku Anath kek
Kaipa aake ye bänydït käk Nhialic.
Tɛ̈ɛ̈në, ke Nhialic lëk wɛ̈t Joon wën
Dhäkaria tɔ̈ roor. 3 Go Joon bɛ̈ɛ̈i tɔ̈
wär Jordan yɔu kuɛny yiic ke wëët
kɔc, “Pälkë luɔi kärɛc, ku calkë röt aa
muɔc nhïïm, rin bï adumuɔɔmkun päl
piny tënë we.” 4 Cïmën cï ye gɔ̈t athör
Ithaya yic raan käk Nhialic tïŋ ëlä,
“Raan käkkiɛ̈ tïŋ abï këcït lɔɔr gut yic
bï yen kɔc caal tɛ̈de ë rot,
ku lëk keek ëlä,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.
5 Thɔ̈nykë ɣɔn la tiäm piny
ku dhuɔ̈kkë ɣɔn thöny nhïïm piny,
ku cɔ̈kkë dhël cie yic neer,
ku thɔɔ̈ŋkë dhɔ̈l la yiic ŋɔny nhïïm.
6 Ku raan ëbën, abï tɛ̈ ye Nhialic ɣook
luäk thïn tïŋ!’ ”
7 Ku lëk kɔc juëc bɔ̈ tënë ye bï ke bɛ̈n
muɔɔc nhïïm, “Awek dhiënh käpiɛny!
Yeŋa lëk we bäk kat kërɛɛc bɔ̈? 8 Luɔikë
käk ye nyooth lɔn cï wek muɔ̈l kärɛc
yakë ke looi. Ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th tɔŋ
ku luɛlkë ɣok aa mïth Abaram. Alɛ̈k
we lɔn alëu Nhialic bï aleelkä cɔl aaye
mïth Abaram. 9 Ku ëmën yëp acï ther
bï ke tiim yep, rin na ye tim cie luɔk,
ka yep ku cuɛt ë mɛɛc.”
10 Go thän awën Joon thiëëc ëlä, “Na
ye këya, buk ŋö looi?” 11 Go Joon bɛ̈ɛ̈r,
“Raan la alɛ̈th karou, adhil tök yiëk
raan cïn alath, ku raan la miëth adhil
looi këya.”
12 Go kɔc ajuër kut bɛ̈n tënë ye aya
bï ke bɛ̈n muɔɔc nhïïm, ku thiëckë,
“Raan piööc buk ŋö looi?” 13 Go lɛ̈k ke,
“Duɔ̈kkë wëëu ye lööm ë ruëëny tënë
kɔc.” 14 Go apuruuk bɛ̈n ku thiëckë
ëlä, “Na ɣook, buk ŋö looi?” Go lɛ̈k ke,
“Duɔ̈kkë kɔc ye rum, ku duɔ̈kkë kɔc ye
gaany wɛ̈t ë lueth, ku yakë puɔ̈th la
yum ariɔ̈pdun yic.”
15 Go ŋäthden jäl dït, ku yekë tak
lɔn nadë ke mony abï dhiɛl a Raan cï
Nhialic lɔc ku dɔɔc. 16 Go Joon lɛ̈k ke
ëbën ëlä, “Wek aa ya muɔɔc nhïïm pïu
ë path, ku raan dït ku ril apɛi tënë ɣa
abɔ̈, raan na cɔk aa warke ka cä lëu
ba ke dɔ̈k. Ku ë yic ɣɛn acïï path ba
lëu, ba ya aluɔnyde. Ku yeen abï kɔc
kɔ̈k weyiic muɔɔc nhïïm Wëi Nhialic,
ku muɔɔc kɔc kɔ̈k nhïïm ë mac. 17 Yeen
acït raan muk lɔk käm ye rap kɔɔ̈m,
bï rap tek thook kek miël. Ku wiiu
rap ku tɔ̈u ke. Ku yɔɔt miël many cie
thou.”
18 Wël kɔ̈k cït käkkä aacï Joon lɛ̈k kɔc
apɛi bï yen Wɛ̈t Puɔth Yam piɔɔc thïn.

Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm acï mac

19 Ku Joon ëcï Antipäth Ɣërot, bɛ̈ny
Galilia jääm guɔ̈p kärɛc apɛi, rin cï
yen Ɣërodia tiŋ wämënh rum bï ya
tiɛŋde, ku looi käjuëc rɛc kɔ̈k aya. 20 Go
Antipäth Ɣërot Joon mac, ku kënë ë
kërɛɛc dɛ̈t cï mat käracken cï looi yiic.

Jethu acï muɔɔc nhom (Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Nawën cï thän awën muɔɔc nhom
ëbën, ku Jethu ke cï muɔɔc nhom aya.
Kaam wën röök yen ke nhial liep rot.
22 Ku bɔ̈ Wëi Nhialic yenhom kecït

2:52 1Tha 2:26; Kɛ̈ŋ 3:4 **3:6** Ith 40:3-5 **3:7** Mt 12:34; 23:33 **3:8** Jn 8:33 **3:9** Mt 7:19 **3:12** Lk 7:29 **3:20** Mt 14:3-4; Mk 6:17-18

kuur ë dit. Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yïn ë manhdiɛ̈n nhiaar. Ɣɛn amit puɔ̈u kek yï.”

Kuat Jethu (Mt 1:1-17)

23 Wäär jɔɔk Jethu piɔ̈ɔ̈cde cök, ke
ruɔ̈nke aake ye thiärdiäk.
Ku ë ye raan ëbën tak lɔn ë yen wën
Jothep, wäär wën Ɣeli,
24 wën Mathat, wën Lebï, wën Melki,
wën Janai, wën Jothep,
25 wën Matathia, wën Amoth, wën
Naɣum, wën Ethli, wën Nagai,
26 wën Manth, wën Matathia, wën
Themein, wën Jothek, wën
Joda,
27 wën Joanan, wën Retha, wën
Dherubabel, wën Cealtiel, wën
Neri,
28 wën Melki, wën Adi, wën Kotham,
wën Elmadam, wën Er,
29 wën Jocua, wën Eliedher, wën
Jorim, wën Mathat, wën Lebï,
30 wën Thaimon, wën Juda, wën
Jothep, wën Jonam, wën Eli-
akim,
31 wën Meliea, wën Mena, wën
Matatha, wën Nathan, wën
Debit,
32 wën Jethe, wën Obet, wën Boath,
wën Thalmon, wën Nacon,
33 wën Aminadap, wën Admin,
wën Arni, wën Ɣedhron, wën
Peredh, wën Juda,
34 wën Jakop, wën Ithäk, wën Abaram,
wën Tera, wën Naɣör,
35 wën Theruk, wën Reu, wën Pelek,
wën Eber, wën Cela,
36 wën Kainan, wën Arpakcat, wën
Cem, wën Noa, wën Lamek,
37 wën Methuthela, wën Enok, wën
Jaret, wën Malaleel, wën Ke-
nan,
38 wën Enok, wën Theth, wën Adam
wën Nhialic.

4

Jethu acï jɔŋrac them (Mt 4:1-11)

1 Go Jethu jäl wär Jordan ke cï Wëi
Nhialic la yeguɔ̈p, ku ɣëth roor tɛ̈ cïï
ceŋ, 2 tɛ̈ cï jɔŋrac ye bɛ̈n la them thïn
nïn thiärŋuan. Ku ëcie mïth ë nïnkä
yiic ëbën, nawën cïk thök ke jɔl cɔk
nɔ̈k.
3 Go jɔŋrac rot cuɔ̈t ye ku lueel, “Na
ye Wën Nhialic ke lɛ̈k alel kënë bï ya
ayup.” 4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï gɔ̈t thɛɛr
ëlä, ‘Raan acie pïr ayup ë rot.’ ”
5 Go jɔŋrac ɣäth tɛ̈thöny, ku nyuth
bɛ̈ɛ̈i pinynhom ëbën nyin yic. 6 Ku
lueel tënë ye, “Käkkä ëbën aacï gäm ɣa,
ku alɛ̈u ba ke gäm raan ca tak. 7 Këya,
na dor ɣa ka bï ya käkku ëbën.” 8 Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Acï gɔ̈t ëlä, ‘Yïn
abï Nhialic Bänydu door ku loi wɛ̈tde
yetök!’ ”
9 Go jɔŋrac ɣäth Jeruthalem, ku tɛ̈ɛ̈u
luaŋ Nhialic nhom ku lueel, “Na ye
Wën Nhialic ke yï cuɛt rot piny tɛ̈mec
kënë, 10 rin ëcï gɔ̈t ëlä Nhialic abä
atuɔ̈ɔ̈cke lɛ̈k bïk yï tiit, 11 ku mukkë yï
kecin, ba yïcök cïï cɔk dɛɛny alɛl.”
12 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï lueel thɛɛr ëlä,
‘Duk Nhialic Bänydu them ë path.’ ”
13 Nawën cï jɔŋrac Jethu jäl them ë
dhɔ̈lkä yiic ëbën, ke nyiëëŋ piny ku pɛ̈l
kaam koor.

Jethu acï luɔide jɔɔk Galilia (Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Go Jethu ke tɔ̈ Wëi Nhialic yeguɔ̈p,
dhuk Galilia. Go guɔ piŋ Galilia ëbën,
15 rin piɔ̈ɔ̈cde tɛ̈ ye kɔc Itharel kenhïïm
mat thïn, ee ye leec raan ëbën.

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam (Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Go Jethu jäl tɛ̈den awën ku ler
gɛnden Nadharet tɛ̈wäär muk ye
thïn. Nawën aköl lɔ̈ŋ, ke la tɛ̈n amat
kɔc Itharel cït tɛ̈ ye luɔ̈i ye aköl aköl.
Nawën jɔt rot bï wɛ̈t Nhialic kueen,
17 ke gɛ̈m athör Ithaya, raan käk
Nhialic tïŋ. Go athöör pet yic ku yök
tɛ̈ cï ye gɔ̈t thïn këlä,
18 “Wëi Nhialic atɔ̈ ke ɣɛn rin acä lɔc,
ba Wɛ̈t Puɔ̈th Yam lɛ̈k kɔc ŋɔ̈ŋ. Bɛ̈ny
acä tooc

3:22 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 9:35 **4:4** L.rou 8:3 **4:8** L.rou 6:13 **4:10** Wk 91:11 **4:11** Wk 91:12 **4:12** L.rou 6:16

ba lɛ̈k kɔc cï loony ku kɔc mac, ku kɔc
rɛ̈ɛ̈r wïn jɔŋrac yic,
lɔn bï keek lony, ku lɔn bï kɔc cï cɔɔr
bɛn daai,
ku ba lääu nhom tënë kɔc gum, bɛ̈n lɛ̈k
keek.
19 Ku ba ruöön bï Nhialic
kɔc bö tënë yeen dɔɔc, bɛ̈n lɛ̈k keek."
20 Ku mat Jethu athör yic ku gɛm
ku nyuuc. Go kɔc ke tö amat yic
kenyïn wɛ̈l ye ëbën. 21 Go Jethu lɛ̈k ke,
"Wɛ̈t cäk piŋ ca kueen athör thɛɛr wël
Nhialic yic acie nhom tiɛɛŋ ya aköl."
22 Go kɔc ke tö thïn gäi ëbën ku leckë
rin wël puɔth cï lueel. Ku yekë röt
thiëëc ëlä, "Kënë, lëu bï rot looi këdë,
yeen cie wën Jothep?"
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee yic, wek aaba
lɛ̈k käääŋ ye lueel ëlä, 'Akïïm kɔŋ rot cɔl
apuɔl,' Ku abäk lɛ̈k ɣa ba käk cäk piŋ
ke ca looi Kapernaum, looi aya gɛnda
ë tɛ̈n. 24 Ku le tueŋ ku lueel, 'Acïn kɔc
käk Nhialic tïŋ ye wël yekë lueel gam
panden.' 25 Ku cïmën ŋic wek ye lɔn
cï Elija, raan käk Nhialic tïŋ, tiŋ lëër
cɔl Dharepath kony. 26 Ku Dharepath
ë ye tiŋ wundɛ̈t cɔl Thidon. Ku diäär
lër Itharel aake wïc kuɔɔny wäär nɛ̈k
cɔk kɔc, rin këc deŋ tuɛny run kadiäk
ku abak bï cɔk dït apɛi pan Itharel. Ku
Elija akëc bɛ̈n tuɔc ke. 27 Ku dɛ̈t aya,
wäär ye Elica raan käk Nhialic tïŋ, kɔc
juëc cï tuet aake tö pan Itharel, ku acïn
atuen töŋ cï Elica bɛ̈n kony, acï bɛ̈n la
kony Naman raan pan Thiria."
28 Go kɔc ke tö tɛ̈n amat puɔth riääk
ëbën wën piŋ kek wëlkä, 29 ku jɔtkë röt
ku göömkë piny. Ku ɣɛ̈thkë aɣeer geeu
ke yekë pïk bïk ɣɛɛt gɔt nhom tɛ̈ cï gɛu
buth thïn, ku ɣɛ̈thkë agala nhom rin
wïc kek ye bïk la piɛ̈k wïïr. 30 Go bak
keciɛl yiic ku jiël.

Jethu ala riɛl ë yen jɔŋrac cuɔp wei (Mk 1:21-28)

31 Go Jethu la Kapernaum gen tö
Galilia, tɛ̈ ye yen kɔc piööc thïn aköl
cïï kɔc Itharel ye luui. 32 Ku piööcde
ëcï kɔc göi ë tɛ̈n aya, rin käk ye lueel
aa wël yith ye nyuɔɔth lɔn le yen riɛl
Nhialic. 33 Naɣɔn akäl tök tɛ̈wën piööc
yen, ke raan tö kam kɔc tɛ̈n amat, ke la
guöp jɔŋrac jam ke cï yeröl jɔt apɛi ëlä,
34 "Yeŋö wïc tënë ɣo Jethu raan gen
Nadharet? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n rac? Yïn
aŋiɛc, yïn ë raan puɔth la cök bö tënë
Nhialic." 35 Go Jethu jɔŋrac duöm thok
piny, "Biɛtë, ku bäär bei yeguöp." Go
jɔŋrac mony awën wiɛt piny kenhïïm
ku bïï bei yeguöp ke cïn tɛ̈tök cï yiëk
ye.
36 Go kɔc gäi apɛi ku thiëckë röt,
"Yeŋö kënë? Ye piööc yam kek riɛl
Nhialic. Mony kënë ala riɛl ye yen jak
yöök ku gamkë wɛ̈tde aya." 37 Go lɛc
ku piathde guɔ thiëi baai yic ëbën.

Jethu acï kɔc tuany kony (Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Kaam awën jiël yen tënë amat
kɔc Itharel ke la pan yï Thaimon. Go
man tiŋ Thaimon yök ke cï juäi göök,
gokë lɛ̈k Jethu. 39 Go la ku kɛ̈ɛ̈c yelööm
tɛ̈wën cï yen töc thïn ku yöök juäi bï jäl.
Go juäi guɔ päl piny ku looi miëth tënë
ke.
40 Ye thën kënë, wën cï aköl löony
piny, ke kɔc guëër kek kɔcken tuany
tënë Jethu, ku tɛ̈ɛu yecin kenhïïm,
gokë pial ëbën. 41 Ku bö jakrɛc bei
kɔc juëc gup ke dhiau ëlä, "Yïn ë Wën
Nhialic." Go Jethu ke yöök bïk cïï jam,
rin ŋic kek ye lɔn ye yen Raan cï lɔc ku
dɔc.

Jethu ë kɔc Galilia lɛ̈k wɛ̈t Nhialic (Mk 1:35-39)

42 Naɣɔn nhiäk riɛl, akëc piny bak ke
Jethu jiël baai ku le tɛ̈de ë rot. Go kɔc
juëc la wïc. Nawën lek yök, gokë löŋ
bï rëër Kapernaum ku cïï ke nyiëëŋ
piny. 43 Go bɛ̈ɛ̈r, "Ɣɛn adhil Wɛ̈t Puɔth
Yam rin bääny Nhialic la piööc bɛ̈ɛ̈i
kɔ̈k yiic aya, yen ë kën tuuc ɣa ba bɛ̈n
looi." 44 Go pan Galilia kuany yic ke
piööc kɔc tɛ̈n amat.

5

Kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth (Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 Ɣɔn akäl tök tɛ̈wën piööc Jethu wär
cɔl Jenetharet yɔu, ke kɔc juëc apɛi

4:19 Ith 61:1-2 **4:24** Jn 4:44 **4:25** 1Bŋ 17:1 **4:26** 1Bŋ 17:8-16 **4:27** 2Bŋ 5:1-14 **4:32** Mt 7:28-29

wët bïk wɛ̈t Nhialic bɛ̈n piŋ. 2 Go riäth
karou tïŋ agör yɔu ke cï amɛ̈i nyääŋ
piny ku jiëlkë bïk biaiken la thuak.
3 Go Jethu thuɛɛt riän tök yic, ku ë ye
riän mony cɔl Thaimon, ku lëk ye bï
piɛ̈k wïïr tɛ̈thin-nyɔɔt. Ku jɔl nyuc riäi
yic ku piööc kɔc.
4 Nawën cï thök ë jam, ke lëk Thai-
mon, “Gɛɛrkë riäthkun tɛ̈thiäŋ ku cu-
atkë biaikun bäk rec dɔm.”
5 Go Thaimon bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, ɣok aacï
ruu mäi wën akɔ̈u ku acïn kë cuk dɔm.
Ku na ca lueel, ka buk cuat.” 6 Ku
cuɛtkë buɔi. Gokë rec juëc apɛi dɔm
abï buɔi yiic duɛ̈r rɛɛt. 7 Gokë amɛ̈iken
kök tɔ̈ riän dɛ̈t yic cɔɔl bïk ke bɛ̈n kony.
Gokë bɛ̈n, ku tekkë rec riäth karou
yiic ku thiëŋkë kedhie abïk duɛ̈r dïïr.
8 Nawën tïŋ Thaimon kë cï rot looi,
ke gut yenhiɔl piny Jethu nhom ku
lueel, “Bɛ̈ny, jäl tënë ɣa, ɣɛn ë raan
la guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m.” 9 Rin yen Thai-
mon, ku kɔc awën mɛ̈i kek ye aake cï
gäi rec juëc cïk dɔm. 10 Ku kɔcken cath
kek ye Jemith ku Joon, wɛ̈ɛ̈t Dhubedï,
aake cï gäi aya. Go Jethu lɛ̈k Thaimon,
“Duk riɔ̈c, ëmën le tueŋ aa kɔc kek
aaba ya dɔm.” 11 Gokë riäth ɣɔ̈c wär
thok aɣeer, ku nyiëëŋkë kërïëëc ëbën
piny ku buɔthkë Jethu.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl (Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 Ɣɔn akäl tök Jethu ëcï la keny gen
dɛ̈t, ku raan cï tuet ë tɔ̈ thïn. Nawën
tïŋ Jethu ke gut yenhiɔl piny ku lɛ̈ŋ,
“Bɛ̈ny aŋiɛc alëu ba ɣa kony ba pial,
kony ɣa.”
13 Go Jethu ŋääŋ nyinde tïŋ ku wïc
bï kony. Ku jɔt yecin ku gɔɔt ku lueel,
“Awiëc, piaalë!” Kaam thiin awën ke
tuet jiël. 14 Ku cɔl Jethu ajiël ku thɔn
apɛi, “Duk kënë la lɛ̈k raan dɛ̈t. Lɔɔr
ku nyuɔ̈th rot raan käk Nhialic, ku bï
caath, ku juar käŋ cït tɛ̈ ye löŋ Mothith
ye luɛɛl thïn, bï raan ëbën ŋic lɔn cï yïn
pial.”
15 Ku tɛ̈wën cï Jethu ye cak thɔn
këya, ke wɛ̈t go thiëi piny abï kɔc juëc
aa guëër tënë Jethu bïk piɔ̈ɔ̈cde bɛ̈n
piŋ, ku kony ke bïk pial. 16 Ku ye la
tɛ̈de ë rot tɛ̈ cïn yic kɔc ë rëër thïn bï
la röök.

Jethu acï raan cï ruai kony (Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 Naɣɔn akäl tök, ke kɔc kɔ̈k akut
Parathï, ku kɔc piööc lööŋ nyuc bïk
piŋ tɛ̈ piööc Jethu kɔc thïn. Ku
aake bɔ̈ bɛ̈ɛ̈i yiic Galilia ku Judia ku
Jeruthalem. Ku Nhialic ëcï Jethu yiëk
riɛl bï kɔc tuany kony. 18 Kaam wën ke
kɔc bɔ̈ ke ket raan aduany alom. Ku
wïc kɔc awën ket ye bïk ɣäth ɣöt tënë
Jethu. 19 Nawën cïn tɛ̈ ɣɛ̈th kek ye tënë
Jethu rin cï ɣöt thiäŋ kɔc, gokë la nhial
ku ŋanykë ɣöt nhom lɔŋ awën rëër
Jethu thïn. Ku luɛɛckë raan aduany
piny kek biɔ̈ŋde yenhom.
20 Ku wën tïŋ yen gamdït tɔ̈ ke ke,
ke lueel, “Mäthdië, adumuɔ̈ɔ̈mku aacï
päl piny.”
21 Go kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel ku
kɔc akut Parathï wën rɛ̈ɛ̈r thïn, jäl tak
ku luelkë kepuɔ̈th, “Yeŋa kënë Nhialic
jääm guɔ̈p këlä? Yeŋa adumuɔ̈ɔ̈m päl
piny, ee Nhialic ë rot.”
22 Go Jethu käk yekë tak guɔ ŋic ku
lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn lueel
ɣɛn lueth? 23 Ye kënɛn puɔl yic käkkä
yiic ba lueel, ‘Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl
piny’ tɛ̈dë ke luɛɛl, ‘Jɔt rot ku cathë?’
24 Ku aba nyuɔ̈th we ëmën lɔn le Manh
Raan riɛl pinynhom bä adumuɔ̈ɔ̈m
päl piny.” Ku lëk raan aduany, “Alɛ̈k
yï, jɔt rot ku kuany biɔ̈ŋdu ku lɔɔr
baai.”
25 Go rot jɔt nyin yic kenhïïm ke dɛɛi
kek ëbën, ku kuɛny biɔ̈ŋden awën cï ye
tääc thïn, ku ler baai ke lec Nhialic.
26 Ku jɔl kuat raan tɔ̈ thïn ëbën gäi ku
riɔ̈ɔ̈ckë. Ku leckë Nhialic ku luelkë,
“Ɣok aacï këdïït jäŋ gɔi tïŋ ya aköl.”

Jethu acï Lebï cɔɔl (Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 Nawën ke Jethu jiël geeu, ku
tɛ̈wën ciɛth yen ke tïŋ raan ajuër kut
cɔl Lebï ke rɛ̈ɛ̈r tɛ̈den ë luɔɔi. Go Jethu
lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.” 28 Go Lebï luɔide
puɔ̈l ku buɔɔth.
29 Nawën ke Lebï loi miëth paande
bï yen Jethu gɔɔŋ. Go kɔc juëc bɛ̈n,

5:3 Mt 13:1-2; Mk 3:9-10; 4:1 **5:5** Jn 21:3 **5:6** Jn 21:6 **5:14** Leb 14:1-32

kɔc ajuër kut ku kɔc kɔ̈k, ku nyuuckë ke ke bïk mïth. 30 Go kɔc akut Parathï ku kɔcken piööc löörj la ŋoomŋoom ku luelkë tënë kɔc Jethu buɔɔth, “Yeŋö ye wek mïth ku dëkkë kek kɔc ajuër kut, ku kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m?”

31 Kaam wën piŋ Jethu ë wët kënë, ke lëk ke, “Acie kɔc puɔl kek akïïm wïc, aa kɔc tuany. 32 Ɣɛn akëc bɛ̈n ba kɔc ye tak lɔn puɔth kek bɛ̈n kony. Ɣɛn acï bɛ̈n bï kɔc rɛc la gup adumuɔ̈ɔ̈m kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën.”

Wët löŋ thɛ̈k ë miëth (Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Gokë bɛn lueel tënë ye, “Kɔc Joon buɔɔth aa lac thek ë miëth ku röökkë. Ku aye kɔc akut Parathï buɔɔth looi aya, ku kɔckun yï buɔɔth aa mïth ku dëkkë.”

34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yakë wïc bï kɔc cï bɛ̈n ruääi yic rëër ke cïï mïth? Acie tɛ̈de! Na rɛ̈ɛ̈r raan thiëk ke ke, ka cïk loi këya. 35 Aköl bï athiëëk dɔm ku nyiɛɛi keyiic, yen aköl bï kek thek.”

36 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t bɛn thɔ̈ɔ̈th aya tënë ke, “Acïn raan bï abaŋ alath rɛt wei alanh yam kɔ̈u bï la buɔ̈ɔ̈p ë dhiäth alath kɔ̈u. 37 Ku acïn raan bï muɔ̈n abiëc ë yam puɔ̈k töny thɛɛr yic. Na looi këya, ke muɔ̈n abiëc yam abï töny puɔ̈t yic, ku muɔ̈n abiëc abï luuŋ wei ku töny abï kuɛm. 38 Acie këya, muɔ̈n abiëc yam adhil puɔ̈k ë töny yam yic. 39 Ku acïn raan wïc bï muɔ̈n abiëc yam dek tɛ̈ cï yen muɔ̈n abiëc cï ceŋ kaŋ dek, abï lueel, ‘Muɔ̈n abiëc cï cieŋ aŋuɛ̈ɛ̈n.’ ”

6

Jethu acï kuec löŋ aköl lɔ̈ŋ kɔc Itharel (Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 Naɣɔn aköl cïï kɔc Itharel ye luui, Jethu kek kɔcken ye buɔɔth aake cath ke kuany dhël yic kam dum. Go kɔcken ye buɔɔth rap thoŋ ku koikë ke kecin, ku camkë ke. 2 Go kɔc akut Parathï kɔ̈k lueel, “Yeŋö ye wek luui aköl cï löŋdan Itharel pëën bï kɔc cïï ye luui thïn?”

3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këckë kë cï Debit looi wäthɛɛr kaŋ kueen? Wäär nɛ̈k cɔk ye kek kacke, 4 go la luaŋ Nhialic ku lööm ayum yaath cï tɔ̈ɔ̈u tënë Nhialic ku ciɛm, ku gɛ̈m kacke aya bïk cam. Ku ayum kënë ëcï lɔ̈ŋda pëën bï kuat raan ë path cïï cam. Ee raan käk Nhialic yen ë ye cam ë rot.” 5 Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Manh Raan ë bɛ̈ny këriëëc ëbën agut aköl lɔ̈ŋ.”

Jethu acï mony cï cin ruai kony (Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Naɣɔn aköl dɛ̈t, aköl cïï kɔc ye luui ke Jethu la tɛ̈n amat kɔc Itharel ku piööc. Ku mony cï cin cuëc ruai ë tɔ̈ thïn. 7 Go kɔc kɔ̈k piööc löörj Mothith, ku kɔc kɔ̈k akut Parathï ke tɔ̈ thïn wïc bïk tïŋ, lɔn bï Jethu mony kënë kony bïk la luɔm, rin cï yen ye kony aköl cïï kɔc ye luui. 8 Ku Jethu ë ŋic kë tɔ̈ kepuɔ̈th, go lɛ̈k mony awën cï cin ruai, “Jɔt rot ku bäär tueŋ tɛ̈n kɔc nhïïm.” Go bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈c. 9 Go Jethu ke thiëëc, “Yeŋö ye lɔ̈ŋda päl ɣo buk looi aköl cïï kɔc ye luui? Ye këpath aye kërac, bï raan kony bï pïr, kua pɛ̈l wei bï thou?” 10 Ku döt ke ëbën ku lëk mony awën cï cin ruai, “Nyoth yïcin.” Go yecin nyooth. Go ciɛɛnde piath. 11 Tɛ̈ɛ̈në, go kɔc ater Jethu puɔ̈th riääk apɛi, ku matkë kë bïk looi tënë ye.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany (Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 Naɣɔn akäl tök ë nïnkä yiic, ke Jethu la gɔt nhom të cïï ceŋ bï la röök, ku jɔl ruu röök tënë Nhialic. 13 Nawën bak piny ke cɔl kɔcken ye buɔɔth, ku kuany raan thiäär ku rou keyiic ku ciëk ke ke cɔl atuuc. 14-16 Kɔc ke cï kuany ayï, Thaimon (cï Jethu bɛ̈n cäk ke cɔl Pïtɛr), Andria (mɛ̈nh koor ë Thaimon), Jemith, Joon, Pilipo, Bartholomeo, Lebï, Thomath, Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon (raan la puɔ̈u ater), Juda wën Jemith ku jɔl a Juda Ithkariöt, raan wäär cï Jethu bɛ̈n luɔm bï dɔm.

5:30 Lk 15:1-2 **6:1** L.rou 23:25 **6:3** 1Tha 21:1-6 **6:4** Leb 24:9

Kɔc juëc aa Jethu buɔɔth (Mt 4:23-25)

17-18 Go Jethu bɛ̈n piny ku kɛ̈ɛ̈c tɛ̈thöŋ nhom gɔt cök kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc juëc kɔ̈k ke bɔ̈ Judia ku Jeruthalem. Ku kɔc bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k tɔ̈ wärkɔ̈u cïmën Tire ku Thidon, aake cï bɛ̈n bïk bɛ̈n piŋ piööc Jethu, ku bï ke bɛ̈n kony tuɛny tɔ̈ kegup. Ku kɔc ke la gup jakrɛc aake cï bɛ̈n aya go Jethu ke kony. 19 Ee wïc kuat raan ëbën bï gɔɔt, rin riɛl yen kɔc kony bïk pial ë ye yök yeguɔ̈p ë path tɔ̈ cï ye gɔɔt.

Kɛ̈ŋ miɛt ë puɔ̈u ku rɛ̈ɛ̈c ë puɔ̈u (Mt 5:1-12)

20 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye buɔɔth ku lueel,

“Wek aa mit gup wek kɔc ŋɔ̈ŋ, rin ye
bääny Nhialic këdun!
21 Wek aa mit gup wek kɔc nɛ̈k
cɔk ëmën, rin wek aabï kuɛth
aköldä!
Wek aa mit gup wek kɔc dhiau ëmën,
rin wek aabï dɔl.
22 Wek aa mit gup tɔ̈ mɛɛn week, ku
cop week wei ku lat week,
ku yekë kuec week ciɛ̈t yakë jakrɛc rin
ye wek kackiɛ̈ ɣɛn Manh Raan!
23 “Wäthɛɛr wärken dït aake cï käk
cït käkkä looi tënë kɔc käk Nhialic tiŋ.
Këya, tɛ̈ looi käkkä röt tënë week, ke
we mit puɔ̈th rin wek aabä ariöpdït
yök tënë Nhialic.
24 Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
cï jak ëmën,
rin cï wek pïr path yök thïn.
25 Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
cï kuɛth ëmën, rin wek aabï cɔk
nɔ̈k.
Ku tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
dal ëmën,
wek aabï tɔ̈u tiɔp nhom ku dhiaaukë!
26 Ku tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we tɛ̈ bï kɔc
ëbën jam käpath ë riɛnkun,
rin wärken dït aake ye jam këlä,
wäthɛɛr tënë kɔc aa lueth röt cɔl aye
kɔc käk Nhialic tiŋ.

Nhiar kɔc man yï (Mt 5:38-48; 7:12)

27 “Ku wek alɛ̈k kënë wek kɔc piŋ
wɛ̈lkiɛ̈, Nhiarkë kɔc atɛrdun, ku yakë
käpath looi tënë kɔc man we. 28 Thiëc
Nhialic bï kɔc ye wïc diɛ̈t yï yök kërac
dɔɔc, ku rɔ̈ɔ̈k rin kɔc yï bui. 29 Tɛ̈ maŋ
raan yïgëm, ke wɛ̈l gëm dɛ̈t aya. Këya
cïmën ë kënë, na wïc raan alath tënë
yï ke duk pën alanh dɛ̈t aya. 30 Na wïc
raan këdäŋ tënë yï ke gäm ye, ku duk
raan cï këdu nyaai thiëc bï cool tënë yï.
31 Loi këpath tënë kɔc kɔ̈k cïmën nhiɛɛr
yïn këpath bï looi tënë yï aya.

32 “Na ye ke nhiaar kɔc nhiar yï
kepɛ̈c, ke yï yök lɛc Nhialic? Ayï
kɔc kärɛc looi aa nhiar kɔc nhiar ke
aya. 33 Ku na ye käpath looi tënë kɔc
käpath looi tënë yï kepɛ̈c, ke yï yök lɛc
Nhialic? Ayï kɔc kärɛc looi aa käpath
looi tënë kɔc nhiar ke. 34 Ku na ye
këdu gam tënë raan ye ŋɔ̈ɔ̈th ciɛ̈t bï
cuɔ̈ɔ̈t aköldä, ke Nhialic mit puɔ̈u tënë
yï? Agut kɔc kärɛc looi aa käkken gäm
kɔc rɛc kɔ̈k cït ke, rin ye kek ye tak
ciɛ̈t käkken bï dhuɔ̈k ke ëbën aköldä.
35 Na ye këya, nhiar kɔc atɛrdu, ku
loi käpath tënë ke. Yakë käkkun gam
ë path ku duɔ̈kkë ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï we
cuɔ̈ɔ̈t. Wek abä acutdït apɛi yök. Ku
wek aabï ya mïth Nhialic Madhɔl, rin
alir puɔ̈u tënë kɔc ëbën, agut kɔc na
cɔk këpath looi tënë ke, ke cïï ke tiŋ
puɔ̈th, ku kɔc rac aya. 36 Liɛrkë puɔ̈th
cïmën ye Wuurdun puɔ̈u liɛr.

Duɔ̈kkë kɔc ye luɔ̈k wei (Mt 7:1-5)

37 “Duɔ̈kkë kɔc ye luɔ̈k wei bï
Nhialic we cïï ye luɔ̈k wei. Duɔ̈kkë
kɔc kɔ̈k ye tɛ̈m awuɔ̈c bï Nhialic we cïï
ye tɛ̈m awuɔ̈c. Pälkë wɛ̈t piny tënë kɔc
kɔ̈k bï Nhialic wɛ̈t päl piny tënë we.
38 Na ye kɔc kɔ̈k muɔɔc ke Nhialic abï
muɔɔc aya. Abä athëmdït cïï ciɛnku
lëu bïk muk yiëk yï, rin käk ye looi tënë
kɔc kɔ̈k, kek aabï Nhialic looi tënë yï.”

39 Ku lëk Jethu ke kääŋ ëlä, “Lëu
raan cï cɔɔr bï cɔɔr dɛ̈t thel? Cïk lëu
bïk lööny adhuɔ̈m yic kedhie? 40 Acïn
manh piööc dït tënë raanden piööc.
Ku manh piööc na le piɔ̈ɔ̈cde thöl
ka cït raanden piööc. 41 Yeŋö ye

6:22 1Pït 4:14 **6:23** 2Lëk 36:16; Luɔi 7:52 **6:31** Mt 7:12 **6:39** Mt 15:14 **6:40** Mt 10:24-25; Jn 13:16; 15:20

yïn këreɛc dït ye looi kuc, ku ye tïŋ
këreɛc cï wämuuth looi? 42 Acïï lëu ba
wämuuth wëët bï këreɛc thiin ye looi
puɔl, të cïï yïn rot kɔŋ wëët ba käreɛc
ye looi puɔl. Awëëŋkui! Kaŋkë käreɛc
yakë ke looi puɔl, ku abäk lëu bäk
wämäthkun jäl wëët bïk käreɛc thii yekë
ke looi puɔl."
43 Ku la Jethu tueŋ ku lueel ëlä, "Tim
cï cil tëpath acie luɔk mïth reɛc, ku
tim cï cil tërac acie luɔk mïth path.
44 Këya, tim aye ŋic ë miɛthke. Acïï lëu
ba mïth tim dët la kuany tim dët cök.
45 Raan path ë luui käpath, rin käpuɔth
tɔ̈ yepuɔ̈u. Ku raan rac ë luui käreɛc,
rin käreɛc tɔ̈ yepuɔ̈u. Wël ye ke lueel,
aa käk tɔ̈ yïpuɔ̈u nyuɔɔth.

Kääŋ rin kɔc karou cï bëëi keer (Mt 7:24-27)

46 "Yeŋö ye wek ɣa cɔɔl, 'Bɛny, Bɛny'
ku wek aa cie kë ca lueel ye looi?
47 Kuat raan ë bɛn ku piŋ wɛtdiɛ ku
theek ɣa ku looi, 48 acït raan cï ɣönde
ŋiɛc buth tɛthöny. Nawën la aboor
bɛn, ku cɔk pïu ɣöt gööl piny, ku ɣöt cïï
yic cɔk päk rin cï ye ŋiɛc buth. 49 Ku
raan wɛlkiɛ piŋ ku cïï ɣa thek bï ke
looi, acït raan ɣöt buth tɔ̈ ye aboor
tëëk. Na la aboor bɛn ke wit ɣöt!"

7

Jethu acï raan lui pan bɛny apuruuk kony (Mt 8:5-13)

1 Tɛwën cï Jethu kënë wïc bï lɛk kɔc
thöl, ke la Kapernaum.
2 Ee gen kënë raan lui pan bɛny
apuruuk ë tuany, ka tiit piny. Ku bɛny
ë nhiar raanden luɔi apɛi. 3 Nawën
piŋ Jethu, ke toc kɔcdït Itharel bïk
Jethu la thiëëc bï bɛn bä aluɔnyde bɛn
kony. 4 Gokë la tënë Jethu ku läŋkë ku
luelkë ëlä, "Apath ba bɛny apuruuk
kënë kony. 5 Anhiar kackua, ku ë yen
buth tëdan ye ɣok mat thïn."
6 Go Jethu la ke ke. Ku kaam wën
bï yen baai döötˈ ke bɛny apuruuk toc
mäthke bïk la lɛk ye ëlä, "Bɛny, duk rot
näk käth rin ɣɛn acie raan path nadë
ke yï bɔ̈ atiɛmdiɛ yic. 7 Ku ɣɛn akëc la
tënë yï rin ŋic ɣɛn ye lɔn ye ɣɛn raan
rac. Luel wɛt ë path ku aluɔnydiɛ abï
pial. 8 Rin ɣɛn aya, ɣɛn arëër bänydït
cök, ku ɣɛn ala apuruuk rëër ɣacök.
Aya lɛk ŋɛk, 'Lɔɔr!' Ka la, ku lɛk ŋɛk,
'Bäär tɛn,' Ka bɔ̈, ku aya lɛk aluɔnydiɛ,
'Loi kënë!' Ka looi."
9 Go Jethu gäi wën piŋ yen wëlkä, ku
wël yenhom thän awën buɔth ye ku
lueel, "Acïn raan ca kaŋ yök kam kɔc
Itharel la gam cït gam ë mony kënë."
10 Nawën dhuk kɔc awën cï tooc baai,
ke yök alony bɛny ke cï pial.

Wën lëër gen Nain cï thou acï pïïr

11 Nawën ke Jethu la gen Nain, ku
ë cath kek kɔcken ye buɔɔth ku kɔc
juëc kɔ̈k. 12 Nawën dötkë gɛu ke räm
kek kɔc ket raan cï thou. Ku raan cï
thou ë ye wän töŋ. Ku kɔc juëc aake
cath kek tiŋ lëër kënë. 13 Nawën tïŋ
Jethu tiŋ kënë, ke ŋɛɛr yic ku lëk ye
ëlä, "Duk dhiau." 14 Ku lëk kɔc bïk kɔ̈ɔ̈c
ku gɔɔt biöŋ awën cï raan kuɔ̈m piny,
ku lueel, "Riënythii, jɔt rot." 15 Go
riënythii awën cï thou rot jɔt ku jiɛɛm
ku cɔl Jethu ajiël kek man.
16 Go raan ëbën riɔ̈ɔ̈c ku leckë
Nhialic ku luelkë, "Raan käk Nhialic
tïŋ ril apɛi acï tuɔ̈l ë kamkua. Ku
Nhialic acï bɛn bï kacke bɛn luɔ̈k."
17 Ku jɔl kë cï Jethu looi piŋ raan
ëbën pan Judia, ku wuɔt kɔ̈k thiääk ke
ye.

Joon acï kacke tuɔ̈c Jethu (Mt 11:2-19)

18 Go kɔc Joon buɔɔth käkkith ye
lueel rin Jethu lɛk Joon. Go kɔc karou
kamken tuɔɔc tënë Jethu bïk la thiëëc
ëlä, 19 "Ye yïn raan bï bɛn aye raan dɛt
yen buk tiit?"
20 Nawën ɣëëtkë tënë Jethu ke
luelkë, "Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
acï ɣo tooc buk yï bɛn thiëëc, ee yïn
raan bï bɛn aye raan dɛt yen buk tiit?"
21 Ku kaam awën thiëc kek, Jethu
ë kony kɔc juëc tuany apɛi, ku kɔc
cï jakrɛc dɔm. Ku kɔc cï cɔɔr. 22 Go
wɛtden bëër ku lueel, "Lak ku lɛkkë
Joon käk cäk tïŋ ku käk cäk piŋ, cɔɔr
acï bɛn daai ëmën, ku aduany acï ya
cath ku kɔc cï tuet acï tuet jal kegup,

6:44 Mt 12:33 **6:45** Mt 12:34

ku miŋ acï ya piŋ, ku kɔc cï thou aacï röt jɔt. Ku Wɛ̈t Puɔth Yam alëk kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn. 23 Ku raan mit guɔ̈p ë raan cie puɔ̈u ë rou wɛ̈tdiɛ̈ yic.”

24 Nawën cï kɔc Joon jäl, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yïndë yen cï wek la ror cïï ceŋ bäk la tïŋ? Ye raan puɔl yic ye wel nhom ë path cïmën ye yom aruɔ̈ɔ̈r wel nhom? 25 Ye raan yïndë yen cäk la tïŋ? Ye raan ceŋ alɛ̈th path apɛi? Kɔc ciëŋ alɛ̈th dhëŋ ku yekë mïïth path cam akölaköl aa kɔc pan bɛnydït. 26 Lɛ̈kkë ɣa, yeŋö cäk la tïŋ? Ye raan käk Nhialic tïŋ. Ee yic. Ku alɛ̈k we, yeen adït tënë raan käk Nhialic tïŋ. 27 Rin Joon yen aye athör thɛɛr wël Nhialic jam riɛnke ëlä,

‘Ɣɛn abï raan tök kam kɔc käkkiɛ̈ luɛɛl,
cɔl alëk kɔc bï dhël la guiir tënë yïïn.’ ”

28 Ku ben Jethu lɛ̈k ke ëlä, “Acïn raan kuat kɔc cï dhiëëth pinynhom dït tënë Joon. Ku yeen aŋɔt wɛ̈r raan koor tɔ̈ bääny Nhialic yic.”

29 Kuat kɔc cï wɛ̈tde piŋ, agut kɔc ajuër kut aacï këpuɔth looi Nhialic ŋic, ku cɔlkë röt aa muɔɔc Joon nhïïm. 30 Ku kɔc akut Parathï ku kɔc piööc lööŋ Mothith, aacïï jai kë wïc Nhialic bï guiir tënë ke, rin cï kek kuec bï Joon ke cïï muɔɔc nhïïm.

31 Ku ben Jethu thiëc, “Yeŋö ba thɔ̈ŋ kek riëëc akölë? Thɔ̈ŋkë kek ŋö? 32 Keek aa cït mïth cï kenhïïm mat laar yic leŋ kegup, ye lueel ëlä,

‘Ɣok aacï waak pɛth ye keek ket tɛ̈ looi
ruääi ket,
ku wek aa këc dier!
Ɣok aacï käk ye looi thuɔɔu yic thɔ̈ɔ̈ŋ,
ku wek aakëc dhiau!’

33 “Rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ëcie bɛ̈ɛ̈i kuany yiic ke mïth ku dëk ë mɔ̈u, ku ayakë lueel, ‘Lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac!’ 34 Ku Manh Raan acï bɛn ku ye mïth kek kɔc ku dëk ke ke, ku ayakë lueel, ‘Jethu akok, ku a dɛk määu. Ku amääth kek kɔc ajuër kut ku kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m!’ 35 Ku luɔi puɔth Nhialic ë rot nyuɔɔth käk ye kɔc ke buɔɔth yiic looi.”

Tiŋ rac cï jäl piath

36 Naɣɔn akäl tök ke raan tök kɔc akut Parathï cɔl Jethu bïk la mïth. Go Jethu la pan raan akut Parathï ku nyuuc bï mïth. 37 Nawën piŋ tiŋ adëjöök, ŋic gɛu yic ëbën, lɔn cï raan akut parathï Jethu caal paande, ke bɔ̈ kek töny koor cï cuëëc tiɔm ril apɛi, la yic miök ŋïr ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi. 38 Ku le ɣöt, ku nyuuc Jethu lɔ̈ɔ̈m, ku dhiɛɛu ke cie nhom guɔ̈t Jethu cök. Go pïu awën dhiɛɛu yen Jethu luak cök. Goke weec nhïmken nhom. Ku ciim cök ku tɔc cök miök ŋïr awën muk. 39 Nawën tïŋ raan akut Parathï wën cï Jethu gɔɔŋ ë kënë, ke jam yetök ëlä, “Na mony kënë ye raan käk Nhialic tïŋ, ŋuɔ̈t acï tïŋ ye gɔɔt ŋic, ye tiŋ yïndë, rin adëjöök.”

40 Go Jethu wɛ̈t Thaimon guɔ ŋic ku lueel tënë ye, “Thaimon! Ala kë wiëc ba lɛ̈k yï. Päl yïyïc piny.” Go bɛ̈ɛ̈r, “Ye kënë ŋö, Raan ë piööc?”

41 Go Jethu lɛ̈k anyïköl kënë, “Monytui ë kɔ̈ny kɔc karou. Raan tök kek wëëu ye dɔ̈m raan ruɔ̈ɔ̈n tök, ku raan dɛ̈t kek wëëu ë pɛn tök. 42 Ku akëckë lëu kedhie bïk wëëu cool. Go wëëu puɔ̈l, ku cïï ke ben kɔ̈ɔ̈ny. Na ye yï, yeŋa kamken bï mony kënë nhiaar apɛi?” 43 Go Thaimon bɛ̈ɛ̈r, “Aya tak ë raan cï wëëu juëc päl piny tënë ye.” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdu ë yic!”

44 Ku wël yenhom tik ku lëk Thaimon, “Ca kë looi ë tiŋ tënë ɣa tïŋ? Ɣɛn acï bɛn paandu ku yïn akëc ɣa yiëk pïu ba cök lɔɔk. Ku yen tiŋë acä lɔɔk cök pïuken nyin, ku wuuny ke nhïmken nhom. 45 Yïn akëc ɣa ciim wën bï ɣɛn cït tɛ ye miäth kɔc ë ciɛɛŋda yic. Ku yeen ë ɣa ciim cök ëmën ku ëmën, tɛ̈wën rëër ɣɛn ë tɛn. 46 Yïn akëc ɣa cak lor apath ba tɔc nhom, ku yeen acä tɔc cök miök ŋïr. 47 Ku alɛ̈k yï lɔn nhiɛrdït cï nyuɔɔth thïn aye nyooth aya lɔn cï adumuɔ̈ɔ̈mken juëc päl piny. Rin raan cï käklik päl piny tënë ye, ee nhiɛr koor nyuɔɔth.”

48 Ku lëk tik, “Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny.” 49 Go kɔc awën mïth kek ye aa jiɛɛm wei ku yekë lueel ëlä, “Yeŋa

7:22 Ith 35:5-6; 61:1 **7:27** Mal 3:1 **7:30** Mt 21:32; Lk 3:12 **7:38** Mt 26:7; Mk 14:3; Jn 12:3

kënë jam lɔn ë yen adumuɔ̈ɔ̈m päl piny?”
50 Ku ben Jethu lɛ̈k tik, “Gamdu acï
kony. Lɔɔr ke dɔ̈ɔ̈r Nhialic.”

8

Diäär ke ye cath kek Jethu

1 Nawën ke jiël, ku kuɛny gɛɛth yiic
ku bɛ̈ɛ̈i ke piööc Wɛ̈t Puɔth Yam rin
bäänу Nhialic. Ku atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär
ku rou aake cath kek ye. 2 Diäär
juëc aake cath kek ye aya. Diäär kɔ̈k
kamken aake cï Jethu kony jakrɛc ku
tuaany, Maria Magdalena cï jakrɛc
kadhorou jäl yeguɔ̈p. 3 Ku Joanan tiŋ
mony cɔl Kudha raan käk pan bɛ̈ny
Antipäth Ɣërot tiit, ku Thuthana ku
diäär juëc kɔ̈k ë Jethu kek kɔcken ye
buɔɔth kony wɛ̈ɛ̈uken.

Kääŋ dom path ku dom rac
(Mt 13:1-9; Mk 4:1-8)

4 Go kɔc juëc aa guëër tënë Jethu
gɛɛth yiic, go ke lëk kääŋ kënë, 5 “Raan
puɔ̈r ëcï la dom bï la pur. Ke wën ye
yen rap wɛɛr dom yic ke kɔ̈th abɛ̈k
lööny dhöl yic tɛ̈ ye kɔc tëëk thïn, ku
tet diɛt ke aya. 6 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k alɛl
nhom tɛ̈ koor tiɔp thïn. Nawën ciilkë,
ke ke go guɔ riau rin këc mɛiken ɣet
piny apath. 7 Ku lööny kɔ̈th abɛ̈k tɛ̈ ye
tiim la kuɔɔth cil thïn, na la tiim juäk
ke ke dec rap ku cïk lok apath. 8 Ku
lööny kɔ̈th kɔ̈k tiɔm path yic, ku ciilkë
ku lokkë apath ke dït nhïïm apɛi.”
Ku wit Jethu lɔ̈ŋde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le
wek yïth.”

Wɛ̈t thɔ̈ɔ̈th ë kääŋ
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, “Kääŋ
kënë wɛ̈tde yic yeŋö?” 10 Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Wek anyuth Nhialic bäänyden
cäk ŋic thɛɛr. Ku kɔc kɔ̈k aabï käŋ ŋic
ë kɛ̈ŋ ya lɛ̈k ke yiic, rin na cɔk alɔn
ye kek daai, ka cïï käŋ bï tïŋ. Ku na
cɔk alɔn ye kek wɛ̈t piŋ, ka cïk bï deet
yiic.”

Jethu acï kääŋ raan puɔ̈r teet yic
(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 Ku lëk Jethu ke, “Kääŋ kënë wɛ̈tde
yic akïn. Kɔ̈th cï com aa cït wɛ̈tdiɛ̈n
ya piɔ̈ɔ̈c tënë we. 12 Kɔc kɔ̈k aa cït
kɔ̈th cï lööny dhël yic, ye diɛt ke tet.
Tɛ̈ piŋ kek löŋ Nhialic, ke jɔŋrac bɔ̈
ku nyiɛɛi löŋ awën kepuɔ̈th bïk wɛ̈t
Nhialic cïï piŋ, ku bï ke kony bïk pïr.
13 Kɔc kɔ̈k aa cït kɔ̈th cï com alɛl nhom,
aa löŋ Nhialic gam nyin yic ke mit
puɔ̈th. Ku aacie kepuɔ̈th ë dɛɛt, aa löŋ
Nhialic guɔ wai wei tɛ̈ nɛ̈k ke rin wɛ̈t
Nhialic. 14 Kɔc kɔ̈k aya aa cït kɔ̈th cï
lööny tɛ̈ ye tiim la kuɔɔth cil thïn, keek
aa löŋ Nhialic piŋ. Ku käjuëc ke diir
rin pïr pinynhom ë tɛ̈n, nhiɛ̈r jiɛɛk ku
käpuɔth yekë wïc kepuɔ̈th aa bɛ̈n thïn,
ku rɛckë löŋ Nhialic kepuɔ̈th. 15 Ku
kɔc kɔ̈k aa cït kɔ̈th cï puur tiɔm path
yic. Keek aa löŋ Nhialic piŋ ku gamkë
apɛi, ku käjuëc path aaye yök tënë ke
rin ye kek kepuɔ̈th dɛɛt.”

Kääŋ ë mermer
(Mk 4:21-25)

16 Ku ben lɛ̈k ke, “Acïn raan cï mer-
mer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin, tɛ̈dë
ke tɛɛ̈u agen tɔc cök. Aye tɔ̈ɔ̈u ɣöt
ciɛl yic rin bï ɣöt amer yic tënë kɔc
bɔ̈ ɣöt. 17 Kërïëëc ëbën cï thiaan abï
bɛɛ̈i bei kɔc nhïïm, ku kërïëëc ëbën cï
kum nhom, abï ɣɛ̈th aɣeer ruɛl yic.
18 Piɛŋkë ku dɛtkë apath tɛ̈ ye wek wël
piŋ, rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc,
ku na ye raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye
tak lɔn tɔ̈ yen tënë ye, abï nyaai aya.”

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Go man Jethu kek wämäthakën
bɛn tënë ye, ku cïn tɛ̈ le kek tënë ye rin
juëc kɔc ɣööt apɛi. 20 Go raan tök lɛ̈k
Jethu, “Moor ku wämäthakui aa kääc
aɣeer, ku aa wïc yï.” 21 Go Jethu lueel
tënë ke, “Ma ku wämäthkiɛ̈ aa kɔc wɛ̈t
Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu acï yom cɔl akääc
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 Naɣɔn akäl tök, ke Jethu la riäi yic
kek kɔcken ye buɔɔth ku lëk ke, “Lok
teemku wär alɔŋtui.” Gokë riäi gɛɛr

8:3 Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lk 23:49 **8:10** Ith 6:9-10 **8:16** Mt 5:15; Lk 11:33 **8:17** Mt 10:26; Lk 12:2 **8:18** Mt 25:29; Lk 19:26

wïïr. 23 Tɛ̈wën gër kek, ke Jethu go
nin. Kaam awën niin yen ke yomdït
apɛi jɔt rot, ku loi atiaktiak rot abï riäi
duɛ̈r thiäŋ pïu, ku duërkë dïïr. 24 Gokë
puɔ̈ɔc ku luelkë, “Bänyda, Bänyda! Ɣok
aa muɔu.” Go Jethu rot jɔt ku rël yom
ku atiaktiak. Gokë kɔ̈ɔc ku la wär dïl.
25 Ku thiëëc ke, “Tɛ̈ gamdun tɛ̈nɛn?”
Gokë nhïïm la cɔ̈t ku riɔ̈ɔ̈ckë riɛldït cït
kënë, ku jiɛɛmkë kamken, “Ye raan
yïndë kënë, na cɔk a yom ku atiaktiak
ë ke piŋ wɛ̈tde?”

Jethu acï raan la guɔ̈p jakrɛc kony (Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Gokë wär Galilia teem ku lek
tɔ̈ cɔl Jeratha tɔ̈ wär Galilia alɔŋtui.*
27 Tɛ̈wën kɛɛc Jethu piny riäi yic, ke
mony ë gen kënë la guɔ̈p jakrɛc bɔ̈ tënë
ye. Mony kënë ëcie ceŋ alɛ̈th ku ëcie
rëër baai, ee ye rëër rɛ̈ŋ nhïïm.
28 Nawën tïŋ Jethu ke lor nhom ke
loi wuɔɔu, ku cuɛt rot piny yenhom
ku looi kiɛɛu apɛi, “Jethu, wën Nhialic
Madhɔl yeŋö wïc ba looi tënë ɣa? Yïn
aläŋ duk ɣa tëm awuɔ̈c.” 29 Ee jam
këlä rin cï Jethu jɔŋrac yɔ̈ɔk bï jal
yeguɔ̈p. Ee ye jɔŋ kënë dɔm arak juëc,
na cɔk dɛr piny bï rek cin ku cök ku
tit, ke ŋot ke tueny ku dhoŋ luɔ̈ŋ kɔ̈th
yecök. Ku ɣɛ̈th jɔk roor tɛ̈ ciï ceŋ.
30 Go Jethu jäl thiëëc, “Cɔl yï ŋa?” Go
bɛ̈ɛ̈r, “Ɣok aa kut.” Ee lueel këya rin cï
jak juëc la yeguɔ̈p. 31 Go jakrɛc jam ku
lɛ̈ŋkë Jethu bï ke ciï cop tɛ̈thuth dït yic,
ye kɔc rɛc ɣäth thïn.†
32 Ku duut dïr baai ë nyuäth gɔt cök
ë tɛ̈n awën. Go jakrɛc Jethu lɔ̈ŋ bï ke
cɔl aa la dïr gup. Goke puɔ̈l. 33 Go
jakrɛc bɛ̈n bei yeguɔ̈p ku lek dïr baai
gup, ku riŋkë agör yic, ku thootkë wïïr
ku moukë ëbën.
34 Nawën tïŋ röör ke biöök dïr kë cï
rot looi, ke kat bïk wɛ̈t la lɛ̈k kɔc rɛ̈ɛ̈r
geeu ku kɔc tɔ̈ bɛ̈ɛ̈i yiic. 35 Go kɔc ëbën
jal wɛt bïk kë cï rot looi la tïŋ. Nawën
lek ɣet tënë Jethu, ke yök mony wäär
la guɔ̈p jakrɛc ke cï nyuc Jethu cök,
ke ceŋ alɛ̈th, ke la nhom cök. Gokë
riɔ̈ɔc. 36 Ku kɔc ke cï kënë tïŋ, aacï tɛ̈ cï
mony la guɔ̈p jakrɛc kuɔny thïn la lɛ̈k
kɔc kɔ̈k. 37 Go kɔc Jeratha ëbën riɔ̈ɔc,
ku lëkkë Jethu bï jäl panden. Go Jethu
la riäi yic ku dhuk.
38 Go mony wën cï Jethu jakrɛc cɔl
ajiël yeguɔ̈p, Jethu thiëëc bï cath kek
ye. Go Jethu jai ku lëk ye, 39 “Lɔɔr
baai tënë kacku ku lɛ̈k ke käjuëc cï
Nhialic looi tënë yï.” Go mony kënë
jäl ke kuany gɛu yic, ke ye kɔc lɛ̈k käk
cï Jethu looi tënë ye.

Jethu acï tik kony ku cɔl nya aben pïr (Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Wën cï Jethu tem ku dhuk wär
alɔŋtui, ke lor kɔc juëc apɛi, kɔc ke tit
ye. 41 Tɛ̈wën ke mony cɔl Jariöth, bɛ̈ny
tënë amat kɔc Itharel bɔ̈ aya. Nawën
tïŋ Jethu, ke cuɛt rot piny yecök ku lɛ̈ŋ
bï la paande, 42 rin nyanden töŋ ye
ruɔ̈nke thiäär ku rou ëcï dhal apɛi. Go
Jethu gam ku löony dhöl. Ku buɔɔth
kɔc juëc ke cïk kum apɛi.
43 Ku tiŋ tuany këc thɛ̈kde kɔ̈u kaŋ
tɛɛm ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku rou ë tɔ̈ kɔc yiic.
Ku yeen ëcï wëëu juëc gäm akïm, ku
acïn akïm töŋ cï tuaanyde cɔl aŋuɛ̈ɛ̈n.
44 Go bɛ̈n Jethu kɔ̈u ku gɔɔt alanhde
thok. Go riɛm kɔ̈ɔc nyin yic. 45 Go
Jethu thiëc, “Yeŋa cä gɔɔt?” Nawën cïn
raan gɛ̈m ye rot, go Pïtɛr lueel, “Bɛ̈ny
aa kɔc juëc cï kum kek aa yï pïk.”
46 Go Jethu bɛn lueel, “Ala raan cä
gɔɔt rin aca ŋic lɔn le yen raan ca
kony?” 47 Nawën tïŋ tiŋ awën lɔn cï
ye ŋic, go bɛ̈n tënë Jethu ke cï riɔ̈ɔc,
ke lɛth ku cuɛt rot piny yecök. Ku lëk
Jethu, kɔc nhïïm ëbën yen kënë gɔɔt
yen ye, ku tɛ̈ cï tuaanyde guɔ ŋuɛ̈ɛ̈n
thïn ë kaam thiin awën. 48 Go Jethu
lueel tënë ye, “Nyaandiɛ̈ gamdu acï
kony. Lɔɔr, ke dɔ̈ɔr Nhialic.”
49 Kaam wën jiɛɛm Jethu, ke raan
rïŋ pan Jariöth ku lëk ye, “Nyaandu
acï ɣet wei, duk raan piööc ben rääm
nhom.” 50 Ku Jethu ëcï wɛ̈t ë mony
piŋ, go lɛ̈k Jariöth, “Duk riɔc, dɛɛt
yïpuɔ̈u ku gam wɛ̈t yic. Nyaandu abï
pial.” 51 Wën ɣeet yen baai, ee cïn kɔc
ciï puɔ̈l bïk la ɣöt kek ye, ee Pïtɛr ku

* **8:26** Jeratha acɔl Gadara aya, tïŋ Mt 8:28 † **8:31** Eye tak lɔn jakrɛc aaye mac piiny tɛ̈thuth bï ke jal tɛ̈m awuɔ̈c.

Joon ku Jemith, ku jɔl aa wun ku man
meth kepɛc. 52 Tɛwën le Jethu ɣöt, ke
yök kɔc ke näk röt, ke dhiau. Go lɛ̈k
ke, “Duɔ̈kkë dhiau. Meth akëc thou,
anin.”
53 Gokë dɔl guɔ̈p rin ŋic kek ye lɔn cï
yen thou. 54 Go meth dɔm cin ku lëk
ye, “Manhdiɛ̈ jɔt rot.”
55 Go wɛ̈ike dhuk ku jɔt rot nyin yic.
Ku lëk Jethu ke bïk yiëk miëth. 56 Go
kɔc ke dhiëth meth gäi apɛi, ku thɔn
Jethu ke bïk kë cï rot looi cïï lëk kɔc
kɔ̈k.

9

Jethu acä atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou tooc
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

1 Ku cɔl Jethu kɔc ye buɔɔth kathiäär
ku rou, ku yïk ke riɛl bï kek jakrɛc
aa la cuɔp wei, ku riɛl bï kek kɔc cɔl
aaye pial aya, 2 ku tooc ke bïk aa la
piööc wɛ̈t bääny Nhialic ku konykë
kɔc tuany. 3 Ku lëk ke, “Duɔ̈kkë muk
käk la keny, cïmën wai ku jɔkgɔɔ ku
mïïth yakë cam dhöl yic, ku wëëu ku
duɔ̈kkë muk alɛ̈th kɔ̈k. 4 Yakë rëër pan
ye we lor thïn ɣet tɛ̈ bï wek jäl. 5 Ku
na ye pan cïï we lor thïn, ke we jiël
ku taŋkë wecök, bï nyooth lɔn cï wek
kuec ë ke.”
6 Go atuuc jäl, ku kuɛnykë bɛ̈ɛ̈i yiic
ke piööc Wɛ̈t Puɔth Yam ku konykë
kɔc bïk pial kuat pan cï kek la thïn.

Antipäth Ɣërot acï diɛɛr
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 Antipäth Ɣërot, bɛ̈nydït pan
Galilia, ee cï käjuëc loi röt piŋ ëbën.
Go diɛɛr rin ë ye kɔc kɔ̈k lueel lɔn Joon
raan wäär kɔc muɔɔc nhïïm acï bɛn
pïr. 8 Ku lueel kɔc kɔ̈k ë Elija yen acï
bɛn tuɔ̈l, ku kɔc kɔ̈k ë yekë lueel, lɔn ë
yen raan tök kam kɔc käk Nhialic tïŋ
yen acï bɛn pïr. 9 Go Antipäth Ɣërot
lueel, “Ɣɛn acï Joon cɔl atëëm nhom
bei! Yeŋa kënë ye ɣɛn wɛ̈lke piŋ ë
bak?” Ku ë wïc bï rɔ̈m kek ye.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

10 Go atuuc Jethu dhuk ku lëkkë käk
cïk looi ëbën. Ku jiëlkë ë röt ku lek gen
cɔl Bethaida. 11 Nawën piŋ kɔc juëc tɛ̈
cï yen la thïn, ke buɔthkë. Go Jethu
ke lor ku jiɛɛm tënë ke rin wɛ̈t bääny
Nhialic, ku kony kɔc cï ye thiëëc, bïk
pial.
12 Nawën la piny cuɔl, ka atuɔ̈ɔ̈cke
kathiäär ku rou bɔ̈ tënë ye ku luelkë,
“Cɔl kɔc aa jiël bïk la bɛ̈ɛ̈i yiic bïk la
wïc tɛ̈ niin kek thïn, ku lek ɣɔɔc miëth
camkë, rin tɛ̈ rëër ɣok thïn ë ror cïï ceŋ
cïn kë kuany thïn.”
13 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Miackë ke miëth.”
Gokë lɛ̈k ye, “Käk mukku aa yuɔ̈p kad-
hiëc ku rec karou. Wïc buk miëth
ɣɔɔc tënë ë kɔc juëckä?” 14 Kɔc ke tɔ̈
thïn aake röör tiim kadhiëc. Go lɛ̈k
kɔcken ye buɔɔth, “Calkë kɔc aa nyuc,
thiär dhiëc akuɔ̈t tök yic.” 15 Go kɔc ye
buɔɔth kɔc cɔl anyuc piiny këya. 16 Go
ayuɔ̈p awën kadhiëc ku rec karou
lööm ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku
bɛny ayuɔ̈p yiic, ku gɛ̈m ke kɔcken ye
buɔɔth bïk ke tek agut rec tënë kɔc.
17 Ku mïthkë abï miëth ke göök, ku
jɔl kɔcken ye buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p
ku rec cï döŋ kuany gääcdït kathiäär
ku rou.

Pïtɛr acï Jethu ŋic
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

18 Naɣɔn akäl tök, tɛwën röök Jethu
ë rot, ke kɔc ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye. Go
Jethu ke thiëëc, “Lɛ̈kkë ɣa, ye jäŋ tak,
ye ɣɛn ë ŋa?”
19 Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye
yïn Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm. Ku
lueel kuat dɛ̈t lɔn ye yïn Elija. Ku kɔc
kɔ̈k ayekë lueel, lɔn ye yïn raan kam
kɔc käk Nhialic tïŋ thɛɛr cï bɛn pïr.”
20 Goke thiëëc, “Na week yakë lueel
lɔn ye ɣɛn ŋa?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Yïïn
nhom guɔ̈p, yïn ë raan cï Nhialic lɔc
ku dɔɔc.” 21 Kë ca lueel ë yic Pïtɛr.
Ku thɔn ke apɛi ëlä, “Duɔ̈kkë lëk raan
dɛ̈t.”

9:5 Lk 10:4-11; Luɔi 13:51 **9:8** Mt 16:14; Mk 8:28; Lk 9:19 **9:19** Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8
9:20 Jn 6:68-69

Jethu ee jam Arɛɛmde ku Thuɔnde (Mt 16:20-28; Mk 8:30–9:1)

22 Nawën ke lëk Jethu ke ëlä, “Manh
Raan abï dhiɛl reem, ku abï kɔcdït
baai ku bäny käk Nhialic, ku jɔl aa kɔc
piööc löŋ kɔc Itharel jai, ku abïk nɔ̈k,
ku yeen abï nïn kadiäk nɔ̈k piiny raŋ
yic ku ben jɔt bï pïr.” 23 Ku lueel tënë
ke ëbën, “Na ye raan wïc bä buɔɔth, ka
dhil nhom määr käpuɔth bï yök piɛ̈rde
yic pinynhom ë tɛ̈n. Ku dhil puɔ̈u riɛl
ku buɔɔth ɣa akölaköl, cɔk alɔn wïc kɔc
kɔ̈k ye bïk nɔ̈k ë riɛnkiɛ̈. 24 Rin raan
wïc ye bï wɛ̈ike kony abï muɔ̈r. Ku
na ye raan mär wɛ̈ike ë riɛnkiɛ̈, ka bï
wɛ̈ike muk akölriëëc ëbën. 25 Yeŋö bï
raan kuany thïn bï jak apɛi pinynhom
ku mɛ̈r wɛ̈ike? 26 Na ye raan guɔ̈p
yär ë ɣa ku piööcdiɛ̈, ke Manh Raan
abï guɔ̈p yär ye aya, aköl dhuk yen
diɛɛkde yic ku diik Wun yic, ku diik
atuuc Nhialic. 27 Ku le tueŋ ku lueel,
wek alɛ̈k yic ala kɔc kɔ̈k rɛ̈ër ë tɛ̈n,
aacïï bï thou agut tɛ̈ bï kek ɣa tïŋ,
kek riɛl ye nyuɔɔth lɔn ye ɣɛn bɛ̈ny cï
Nhialic lɔc.”

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 Nawën nïn kabɛ̈t cök cï yen käkkä
lueel, ke Jethu cɔl Pïtɛr ku Jemith
ku jɔl a Joon, ku lek gɔt nhom bïk
la röök. 29 Tɛ̈wën röök yen ke waŋ
yenyin, ku ɣer aläthke apɛi bïk la
diardiar. 30 Kaam thiin awën ke
röör tul ku jiɛɛmkë kek ye. Ku keek
aake ye yï Mothith ku Elija. 31 Keek
aacï bɛ̈n ke la gup dhëëŋ Nhialic ku
jiɛɛmkë tënë Jethu tɛ̈ bï yen la thou
thïn Jeruthalem, rin bï yen kë wïc
Nhialic jäl thöl. 32 Ku Pïtɛr kek kɔc
awën cath ke ye, aake ye nïn muɔ̈r
puɔ̈th. Nawën liepkë kenyïn ke tïŋ lɛc
Jethu, ku röör karou ke kääc yelɔ̈ɔ̈m.
33 Nawën jiël ë röörkä, ke lueel Pïtɛr
tënë Jethu, “Bɛ̈ny, apath buk rëër ë
tɛ̈n. Ɣok aabï duɛ̈l kadiäk looi tök tënë
yï, ku tök kek Mothith ku töŋ dɛ̈t kek
Elija.”

(Kënë jiɛɛm yen këya, ee kuc kënë bï
lueel.)

34 Kaam wën ŋɔt jiɛɛm yen, go kecït
rur piny paat abï ciɛ̈n tɛ̈ yekë tïŋ. Gokë
riɔ̈ɔc wën kum rur ke piny. 35 Ku
piŋkë Nhialic ke jam luäät yic ëlä,
“Kënë ë Wëndiɛ̈, yen aca lɔc, piɛŋkë
wɛ̈tde.” 36 Nawën cïk röl ben piŋ, ke
ye Jethu yen tïŋkë ë rot. Go kɔc Jethu
buɔɔth käkkä muk kepuɔ̈th ku cïk ke
lëk raan dɛ̈t.

Jethu acï dhɔŋ la guɔ̈p jɔŋrac kony (Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

37 Nawën dhukkë piny gɔt nhom
aköl dɛ̈ɛ̈të, ke lor kɔc juëc apɛi.
38 Kaam awën ke raan tök thän awën
yic, cöt ke cie röl jɔt ku lueel, “Raan
piööc, yïn aläŋ bä manhdiɛ̈ tïŋ, yen ë
mänh töŋ tɔ̈ ɣanhom. 39 Tɛ̈ dɔm ë jɔŋ
ye, ka dhiau nyin yic, ku wit piny ku
lɛth ku yïk thok ayɔ̈k. Jɔŋ kënë acïï
ye lac päl piny, ku aye cɔl anäk rot
apɛi. 40 Ɣɛn acï kɔckun yï buɔɔth lɔ̈ŋ
bïk cuɔp wei yeguɔ̈p, ku akëckë lëu.”

41 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek kɔc cie lac
gam, ba rëër ke we, ke ɣa cïï guɔ̈p la
cut wɛ̈lkun?” Ku lëk wun meth, “Bɛ̈ɛ̈i
manhdu tɛ̈n.”

42 Kaam wën le dhɔ̈k tënë Jethu, ke
wit jɔk piny ku lɛth. Go Jethu jɔk yɔ̈ɔ̈k
bï jäl yeguɔ̈p, ku kony dhɔ̈k bï pial. Ku
lëk wun bï jäl kek ye. 43 Ku jɔl raan
ëbën gäi riɛl Nhialic.

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Tɛ̈wën ŋɔt rëër kɔc ke cï gäi käjuëc cï
looi, ke lueel tënë atuɔ̈ɔ̈cke, 44 “Piɛŋkë
wëlkä apath ku calkë ke aa löony
wepuɔ̈th, rin Manh Raan abï thɔn kɔc
bï ye nɔ̈k.”

45 Ku kɔcken ye buɔɔth aake këc wɛ̈t
kënë deet yic, wɛ̈t ëcï moony tënë ke
rin bïk cïï det yic. Ku keek aake cï
riɔ̈ɔc bïk thiëëc kë cï lueel.

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wɛ̈t tɛɛr (Mt 18:1-3; Mk 9:33-37)

46 Nawën ke kɔc ye buɔɔth teer wɛ̈t
lɔn yeŋa kamken yen dït apɛi. 47 Ku
Jethu ë ŋic kë tɔ̈ kepuɔ̈th. Ku dɔm

9:23 Mt 10:38; Lk 14:27 **9:24** Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **9:28** 2Pït 1:17-18 **9:35** Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22 **9:46** Lk 22:24

meth ku cɔl akääc yelɔ̈ɔ̈m. 48 Ku lëk ke, “Raan manh koor cït manh kënë lor ë riɛnkiɛ̈, acä lor. Ku raan ɣa lor, acie ɣɛn ye lor, ee Wä Aciëŋ ë toc ɣa. Rin raan koor kamkun ëbën, yen ë raandït.”

Raan cïï ɣo man ë raanda (Mk 9:38-40)

49 Nawën ka atuny cɔl Joon bɔ̈ tënë Jethu ku lëk ye, “Bɛ̈ny, ɣok aacï mony dɛ̈t tïŋ keye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup ë riɛnku, ku acuk pëën rin acie raanda.” 50 Go Jethu lɛ̈k ye kek atuuc kɔ̈k aya, “Duɔ̈kkë ye pëën, rin raan cïï we man ë raandun.”

Jethu akëc kɔc Thamaria lor

51 Nawën cï nïn bï Jethu ɣäth nhial thiɔ̈k, go tak bï dhiɛl la Jeruthalem. 52 Ku tooc kɔc yenhom tueŋ bïk tɛ̈ bï kek la nyuc thïn la guiir pan tɔ̈ wun Thamaria. 53 Go kɔc pan awën kuec rin ŋic kek ye lɔn Jethu ala Jeruthalem.* 54 Nawën le kɔc Jethu buɔɔth, Jemith ku Joon, ŋic lɔn cï kɔc baai kuec bïk Jethu lor ke luelkë, “Bɛ̈ny, cuk mac cɔl abɔ̈ piny nhial bï pan kënë rac?” 55 Go Jethu ke duɔ̈m thook piny, 56 ku bɛrkë pan dɛ̈t tɔ̈ tueŋ.

Raan buɔth Jethu adhil puɔ̈u riɛl (Mt 8:19-22)

57 Tɛ̈wën kuɛny kek dhël yic, ke räm kek mony dɛ̈t cï ye bɛ̈n lɛ̈k Jethu ëlä, “Yïn aba biaath kuat tɛ̈ ler yïn thïn.” 58 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Luɔny aa la ɣöötken yekë ke wuut, ku diɛt pär aa la ɣɔ̈ɔ̈tken aya. Ku ɣɛn Manh Raan ɣɛn acïn baai pinynhom tɛ̈n.”

59 Ku lueel Jethu tënë mony dɛ̈t, “Buɔth ɣa.” Go bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, cɔl ɣɛn akɔŋ wä la thiɔ̈k.” 60 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Cɔl kɔc cït kɔc cï thou aa thiäk kacken, ku yïïn bäär ba Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈n la piɔ̈ɔ̈c.”

61 Ku lueel mony dɛ̈t, “Yïn aba buɔɔth Bɛ̈ny, ku cɔl ɣɛn akɔŋ kackiɛ̈ la tɔ̈ɔ̈ŋ.” 62 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn acït raan dhie pur, na tïŋ raan dɛ̈t cath, ke cuɛt pur piny ku kɛɛŋ nhom ku ruɛc. Këya, raan ye käk kɔ̈k nyaai luɔi ca guiër ye yic, acïn këpuɔth lëu bï looi rin bäänу Nhialic.”

10

Luɔi kɔc thiärdhorou ku rou

1 Nawën ë kënë cök, ke Jethu kuany kɔc kɔ̈k kathiärdhorou ku rou kam kɔc ye buɔɔth, ku tooc ke tueŋ bï kɔc karou aa cath, bïk la gɛɛth ku bɛ̈ɛ̈i ke bï yen la thïn yiic. 2 Ku lëk ke, “Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik. Rɔ̈ɔ̈kkë Bɛ̈ny la nhom käk tem bï kɔc luɔi cɔl aa juak röt. 3 Lak! Ku ŋiɛckë, wek atuɔɔc cïmën amɛ̈l ë kam gal. 4 Duɔ̈kkë wëëu ku jɔkgɔɔ ku war kɔ̈k muk. Ku duɔ̈kkë ye kɔ̈ɔ̈c dhɔ̈l yiic bäk kɔc aa muɔ̈ɔ̈th. 5 Tɛ̈ ɣeet wek baai ke kaŋkë lueel, ‘Kɔc baai yakë dɔ̈ɔ̈r.’ 6 Ku na ye kɔc rɛ̈ɛ̈r ë pan kɔc nhiar dɔ̈ɔ̈r, ke rɔ̈ɔ̈kkun aabï ke dɔɔc. Ku na yekë kɔc man dɔ̈ɔ̈r, ke rɔ̈ɔ̈kkun aacïï ke bï kony. 7 Ku yakë rëër ë pan ku miëthkë ku dɛkkë käk yekë yiëk we, rin apath bï raan lui ariɔ̈pde yök. Duɔ̈kkë ye jäl pan ku lak pan. 8 Na lor kɔc gen cï wek la thïn we, ke we cam kuat miëth cïk gäm we. 9 Ku kuɔnykë kɔc tuany ku lɛ̈kkë ke, ‘Bäänу Nhialic acï thiɔ̈k ke we.’ 10 Ku na lak gen cïï we ye lor thïn, ke we jiël ku luɛlkë, 11 ‘Ɣok aabï tɔr gɛndun tɛŋ wei ɣocök bï döŋ kek we.’ Ku dhiɛlkë deet apath, bääny Nhialic acï thiɔ̈k. 12 Awuɔ̈c bï Nhialic tɛ̈m kɔc Thidon aköl luŋdït abï kuur tënë awuɔ̈c bï tɛ̈m kɔc ë gen.

Gɛɛth këc luɔi kärɛc puɔl thin (Mt 11:20-24)

13 “Wek kɔc gen Koradhin ku Bethaida, wek aa tiit kärɛc apɛi, rin käjuëc jäŋ gɔ̈i cäk tïŋ cï ke looi gɛɛthkun yiic, ku ke cï looi Tire ku Thidon, gɛɛth wäär ceŋ kɔc rac, ŋuɔ̈t kɔc ë gɛɛthkä aacï kepuɔ̈th dhuɔ̈k

9:48 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 * **9:53** Kɔc Itharel la luaŋ Nhialic Jeruthalem, aake cïï kɔc Thamaria ye lor rin mɛɛn kek röt. **9:54** 2Bŋ 1:9-16 **9:61** 1Bŋ 19:20 **10:2** Mt 9:37-38 **10:3** Mt 10:16 **10:4** Ith 10:7-14; Mk 6:8-11; Lk 9:3-5 **10:7** 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 **10:11** Luɔi 13:51 **10:12** Cäk 19:24-28; Mt 11:24; 10:15 **10:13** Ith 23:1-18; Edhe 26:1–28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4

ciëën thɛɛr, ku pälkë luɔi kärɛc. 14 Ku
Nhialic abï we tɛ̈m awuɔ̈cdït Aköl
luŋdït, awuɔ̈c bï dït apɛi tënë awuɔ̈c
bï tɛ̈m kɔc Tire ku Thidon. 15 Ku wek
kɔc Kapernaum yakë tak lɔn bï we jat
nhial? Wek aabï cuat pan mac.”

16 Ku lueel Jethu tënë kɔc wën cï
tooc, “Raan piŋ wɛ̈tdun ë wɛ̈tdiɛ̈ piŋ,
ku raan we dhöl gup acä dhöl guɔ̈p, ku
raan dhäl ɣaguɔ̈p ë raan toc ɣa dhöl
guɔ̈p.”

Kɔc wën cï tooc aacï dhuk

17 Go kɔc thiärdhorou ku rou wën
dhuk ke cï puɔ̈th miɛt ku luelkë, “Bɛ̈ny
agut jakrɛc aya aacï wɛ̈tda piŋ ë
riɛnku.” 18 Go Jethu lɛ̈k ke, “Riɛl jɔŋrac
acï riääk ku tiɛ̈ŋ ke lööny piny cïmën
many nhial. 19 Wek aca yiëk riɛl bï
wek aa cath käpiɛny ku kith nhïïm ë
path. Ku wek aca yiëk riɛl wɛ̈r wek
alɛikun ku kɔc man we. Ku acïn kë
kɔŋ we nɔ̈k. 20 Ku duɔ̈kkë puɔ̈th jɔl
miɛt rin cï jakrɛc wɛ̈tdun piŋ, miɛtkë
puɔ̈th rin cï riɛnkun gɔ̈t pan Nhialic.”

Jethu amit puɔ̈u (Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Nawën ke Wëi Nhialic cɔl Jethu
amit puɔ̈u ku lueel, “Wä, Bɛ̈ny nhial
ku piny! Yïn alɛɛc rin cï yïn käk cï
thiaan tënë kɔc ŋic käŋ cï piöc, nyuɔ̈th
kɔc kor këc piöc. Ee tɛ̈de, Wä, yen
ë kën yï yuum puɔ̈u. 22 Kërïëëc ëbën
aacï Wä gäm ɣa. Acïn raan ŋic Wënde
ë Wun ë rot, ku acïn raan ŋic Wun ë
Wënde ku kɔc cï Wënde lɔc bï nyuɔ̈th
ke.”

23 Tɛ̈wën rëër Jethu kek kɔcken ye
buɔɔth ë röt, ke wël yenhom ke ku
lueel, “Wek aala gup duaar bäk käk
tiɛ̈ŋkë tïŋ. 24 Ku alɛ̈k we, ëcï kɔc juëc
käk Nhialic tïŋ ku bänydït wïc bïk käk
yakë tïŋkä tïŋ, ku aa këckë ke tïŋ. Ku
ë cïk wïc aya bïk käk yakë piŋ, piŋ, ku
aa këckë ke piŋ.”

Kääŋ raan path pan Thamaria

25 Raan piööc ë löŋ kɔc Itharel, ëcï
bɛ̈n ku wïc bï Jethu deep ë wɛ̈t ku
thiëëc, “Raan piööc, yenjö ba looi ba
pïr akölriëëc ëbën pan Nhialic?” 26 Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ye Löŋ Mothith lueel këdë
ë wɛ̈t kënë? Yeŋö ye deet yic thïn?”

27 Go bɛ̈ɛ̈r, “Yïn adhil Nhialic Bänydu
nhiaar yïpuɔ̈u ëbën, ku wɛ̈iku
ëbën, ku yïnhom ëbën, ku nhiar
raan dɛ̈t cïmën nhiɛɛr yïn rot.”

28 Go Jethu lueel, “Aca ŋiɛc bɛ̈ɛ̈r. Loi
käkkä, ku pïr pan Nhialic akölriëëc
ëbën aba yök.”

29 Go monytui wïc bï wɛ̈t deet ap-
ath rin wïc yen ye bï rot kony, ku
ben Jethu thiëëc, “Raandiɛn ba nhi-
aar yeŋa?”

30 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Monytui,
ke ye raan Itharel, ëcï jäl Jeruthalem
bï la Jeriko. Go rɔ̈m ke cuɛ̈r dhël yic
ku rumkë aläthke ku wɛ̈ɛ̈uke ëbën, ku
näkkë ku jɔlkë nyääŋ piny ke duër
thou. 31 Nawën ke raan käk Nhialic,
ke ye raan Itharel, bɔ̈ ke kuany dhël
kënë yic, go monytui tïŋ ku wɛɛn
thok piiny. 32 Nawën ke raan dhiënh
Lebï ben bɛn, go mony kënë tïŋ ku
bɛ̈r. 33 Go raan pan Thamaria bɛn
ke kuany ë dhël kënë yic. Nawën tïŋ
mony kënë piiny ke ŋɛɛr yic. 34 Go rot
cuɔ̈t ye, ku muɔɔc ɣɔ̈ntöök yiic miök
ku muɔn abiëc ku der keyiic, ku jɔt
akaja kɔ̈u ku ɣɛ̈th pan jɔ̈ɔ̈l, ku rëër
yelɔ̈ɔ̈m ë wɛɛr wën. 35 Naɣɔn nhiäk, ke
gɛm wëëu tënë raan lui pan jɔ̈ɔ̈l ku lëk
ye, ‘Lök mony kën töök apath, na la
dhuk ku le wëëu ca lɔ̈k muɔ̈r ë riɛnke
tɛ̈ lik wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈, ka ba bɛn cool.’ ”

36 Ku wit Jethu wɛ̈tde ku lueel ëlä,
“Na ye yï, ke raan cï cuɛ̈r baŋ, yeŋa
kam kɔc awën kadiäk ë raande?”
37 Go lueel, “Raan cï ye kony yen ë
raande.” Go Jethu lueel, “Lɔɔr, ku ye
luui këya.”

Martha kek Maria

38 Tɛ̈wën ciɛth Jethu kek atuɔ̈ɔ̈cke
ke la Jeruthalem, gokë nyuc gen thiin
tɔ̈ dhël yic. Go tiŋ cɔl Martha ke
ɣäth baai. 39 Ku Martha a la nyankën
cɔl Maria, cï bɛn nyuc Jethu lɔ̈ɔ̈m bï
piɔ̈ɔ̈cde piŋ. 40 Go Martha puɔ̈u riääk
rin këc Maria ye kony luɔi miëth tënë

10:15 Ith 14:13-15 **10:16** Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; Jn 13:20 **10:19** Wk 91:13 **10:22** Jn 3:35; 10:15 **10:25** Mt 22:35-40; Mk 12:28-34 **10:27** Leb 19:18; L.rou 6:5 **10:28** Leb 18:5 **10:34** 2Lëk 28:15 **10:39** Jn 11:1

jöötl. Go bɛ̈n tënë Jethu ku lueel, “Bɛ̈ny, ye këpath yen looi nyankäi cï yen ɣa päl luɔi ë rot tɛ̈thɛɛr awën? Lɛ̈k ye bä bɛ̈n kony.”
41 Go Bänyda bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yïn Martha, yïn adiɛɛr rin awïc ba käjuëc tɔ̈ yïpuɔ̈u looi ëbën, 42 ku ë tök yen aril, Maria acä abaŋ ŋuɛ̈ɛ̈n kuɛ̈ny bei, ku acïï bï nyaai tënë ye.”

11

Jethu anyuth ɣo tɛ̈ bï ɣok aa röök thïn (Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 Ɣɔn akäl tök Jethu ë rɔ̈ɔ̈k, nawën cï rɔ̈ɔ̈kde jal thök, ke lueel raan tök kam kɔcken ye buɔɔth tënë ye, “Bɛ̈ny, piɔ̈ɔ̈c ɣo tɛ̈ bï ɣok aa röök thïn, cïmën wäär cï Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm kɔcken ye buɔɔth piɔ̈ɔ̈c.” 2 Go Jethu lɛ̈k ke, “Yakë lueel këlä tɛ̈ röök wek,
‘Wädan tɔ̈ nhial, bï riɛnku aleec.
Bï bäänydu bɛ̈n ɣoyiic.
3 Muɔc ɣook miëth akölaköl.
4 Ku päl adumuɔ̈ɔ̈mkua piny tënë ɣook,
rin ye ɣok wɛ̈t puɔ̈l tënë kɔc rɛc ɣook.
Ku duk ɣook cɔl athem kërac.’ ”
5-6 Ku ben Jethu lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth, “Tɛ̈dë, na yïn ala mäthdu ku lɔr tënë ye wakɔ̈u wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic ku luel tënë ye, ‘Mäthdiɛ̈ gäm ɣa ayuɔ̈p kadiäk. Rin mäthdiɛ̈n cï la keny acï bɛ̈n paandiɛ̈, ku ɣɛn acïn miëth gäm ye.’ 7 Ku bëër ɣööt alɔŋ thïn ku lueel, ‘Duk ɣa rɛ̈ɛ̈m nhom. Ɣöt acï gur thok, ku ɣok aacï tɔc ɣok miɛ̈thkiɛ̈. Ɣɛn acïï rot ben jɔt ba yï gäm ayuɔ̈p.’ 8 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, na cɔk alɔn cïï monyë rot jɔt bï gäm ayuɔ̈p rin yen mäthdu, ka ŋot bï rot jɔt bï gäm kuat kë wïc, rin yïn acïï guɔ̈p bï riɔ̈ɔ̈c ë ye, ku lɔɔr tueŋ ke thiëc. 9 Këya alɛ̈k we, thiëc, ku abï Nhialic gäm yï, na wïc këdäŋ tënë Nhialic ka yök. Ku ë tɛ̈de aya, na gut ɣöt thok, ka ŋany thok tënë yï. 10 Raan thiëc aye gäm ke wïc, ku raan la kë wïc aye yök. Ku ɣöt aye ŋaany thok tënë raan wïc ye.
11 Yeŋa kamkun na le meth, ku thiëëc manhde miëth ke gɛ̈m këpiiny tɛ̈ wïc yen rɛ̈c. 12 Ku na wïc tuɔŋ ajïth, ke dɔm kiɛth ku gɛ̈m ye. 13 Na ŋiɛckë wek kɔc ë luui kärɛc bäk miɛ̈thkun aa gäm käpath, ke cäk lëu bäk ŋic lɔn bï Wuurdun tɔ̈ nhial ye ŋic apɛi bï Wëi Nhialic tuɔ̈c kɔc thiëc ye.”

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac (Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 Naɣɔn akäl tök ke Jethu ë cop jɔŋrac wei raan guɔ̈p, ku ëcie jam. Nawën cï jɔŋë jäl yeguɔ̈p ke mony awën jam. Go thän awën tɔ̈ thïn gäi apɛi, 15 ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ee Beldhebul bɛ̈ny jakrɛc yen ë ye yiëk riɛl bï ke aa cuɔp wei.” 16 Ku ë wïc kɔc kɔ̈k bïk deep wɛ̈t, ku thiëckë bï këë jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th ke lɔn ye Nhialic käkke gam. 17 Ku Jethu ë ŋic kë yekë tak, go lɛ̈k ke, “Na tek kɔc paan tök keyiic ku thɛ̈rkë ë kamken, ke pan këë abï riääk. Ku na tuum dhiënh tök yenhom aya ku thɛ̈rkë kamken ë röt, ke dhiënh këë abï wɛɛr aya. 18 Këya, na tek jakrɛc keyiic ku thɛ̈rkë ë kamken ke cïï thök? Ayakë lueel lɔn ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei riɛl ye Beldhebul gäm ɣa. 19 Ku na ye riɛl Beldhebul yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ye riɛl ŋa yen ye kɔckun yakë buɔɔth ke cuɔp wei? Calkë ke aa lëk we yic. 20 Ku na ye riɛl Nhialic yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ŋiɛckë lɔn cï bääny Nhialic bɛ̈n tënë we.
21 “Na tit raan ril paande thok ë tɔɔŋ ku köt, ke käkke aacïï nyiɛɛi. 22 Ku na mɛ̈t raan dɛ̈t ril, ka wer ye. Ku jɔl käk muk bï yen rot tiit nyaai ëbën, ku tek käk cï rum.
23 “Raan këc rot mät ɣa acie raandiɛ̈, ku raan cïï ɣa kony bï kɔc lɛ̈k wɛ̈t Nhialic, ee kɔc thiɔ̈i.
24 “Tɛ̈ cï jɔŋrac jäl raan guɔ̈p, ee piny yɔ̈ɔ̈p tɛ̈dɛ̈t bï yen lɔ̈ŋ thïn. Na cïn tɛ̈ yök, ka lueel, ‘Ɣɛn abï dhuk tënë raan wäär jiël ɣɛn thïn.’ 25 Ku dhuk ku yök raan wäär, ke cït ɣön cï guiir yic apath, 26 ku dhuk ku le bɛ̈n kek jakrɛc apɛi kɔ̈k kadhorou wär ye, ku lek yeguɔ̈p.

11:15 Mt 9:34; 10:25 **11:16** Mt 12:38; 16:1; Mk 8:11 **11:23** Mk 9:40

Ku pïr ë raan kënë ë jäl rëëc apɛi tënë pïrden tueŋ.”
27 Kaam wën jiɛɛm yen këlä, ke tik
jam röldït kɔc yiic ku lëk ye, “Tiŋ ë
dhiëth yï ku muk yï amit guɔ̈p apɛi.”
28 Go Jethu bëër ku lueel, “Ee yic,
ku kɔc mit gup alanden aa kɔc wët
Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu akuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mt 12:38-42)

29 Tëwën cï kɔc juëc kenhïïm kut
Jethu lɔ̈ɔ̈m, ke lueel, “Yeŋö be riëëc
akölë rëëc këlä? Ee riëëc ye wïc bï kënë
jäŋ gɔ̈i tïŋ. Ku acïn kë bï nyuɔ̈th ke.
Ee kënë jäŋ gɔ̈i wäär cï rot looi tënë
Jona yen abïk tïŋ. 30 Cïmën wäär cï
Jona raan käk Nhialic tïŋ jäl a kït tënë
kɔc Ninibe, këya Manh Raan abï jäl a
kït tënë kɔc akölë ëbën. 31 Tiŋ bëny
wäär jiël pan Athia abï rot jɔt aköl
luŋdït ku gëk riëëc akölë, rin cï yen jäl
tëmec apɛi bï wël puɔth bënyŋaknhom
Tholomon la piŋ, ku ɣɛn jam kën, ɣɛn
adït tënë Tholomon. 32 Aköl luŋdït
kɔc gen Ninibe aabï we gɔ̈k rin cï
kek kepuɔ̈th waar, ku pälkë luɔi kärɛc
wäär cï Jona ke lëk. Ku alëk we, ɣɛn
jam kënë, ɣɛn adït tënë Jona.

Kɔc cï gam aacït awai ku mermer (Mt 5:10; 6:22-28)

33 “Acïn raan cï mermer kaŋ ɣäth
ɣöt ku kum nyin. Aye tɔ̈ɔ̈u tën ye yen
ɣöt mer yic thïn, bï piny amer tënë
raan la ɣöt. 34 Puɔ̈n path acït nyin
path. Raan path nyin ë daai apath,
acïï thöŋ kek raan cï cɔɔr cie daai
apath. 35 Këya, luɔikë röt bäk puɔ̈th la
cök, ku duɔ̈kkë puɔ̈th cɔɔr. 36 Na yïn
ayer puɔ̈u, ke yïn acït raan këc cɔɔr
ë daai apath cïmën dhie ye mac piny
riaal.”

Jethu ë kɔc piööc lööŋ ku Parathï lëk lɔn nhiɛɛm kek (Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 Nawën cï Jethu thök ë jam, ke
cɔɔl raan töŋ akut Parathï paande bïk
la mïth, go la ku nyuuc ku mïth ke
këc yecin ku yecök lɔɔk cïmën ciɛɛŋ
kɔc Itharel. 38 Kënë, acï raan akut
Parathï wën la baai bën gɔ̈i apɛi. 39 Go
Jethu lueel tënë ye, “Wek kɔc akut
Parathï, aa wegup ayeer kek yakë
lɔɔk, ku piäthkun aacï thiäŋ kärɛc apɛi.
40 Kɔc cïn kë ŋiɛckë! Këc Nhialic
yen cak guɔ̈p, puɔ̈u alɔŋthïn cak aya?
41 Biökruɛɛl aye nyuɔɔth puɔ̈n ɣer të
muɔɔc yïn kɔc, ku acie miɔ̈c ye yïn
biökruɛɛl nyuɔɔth ë path.

42 “Të rɛɛc yen thïn tënë we, kɔc akut
Parathï. Wek aa Nhialic juër kälik,
käk cït tök ë thiäär yic käkkun yakë
ke puur ë dum yiic, ku kuat wɛl kɔ̈k
ëbën. Ku wët la cök ku nhiër Nhialic
akuɔ̈ckë looi. Käkkä aa dhiɛlkë looi,
ku luɔikë käkkä aya.

43 “Të rɛɛc yen thïn tënë we, kɔc akut
Parathï. Ayakë nhiaar bäk aa nyuc
tueŋ thöc kɔcdït nhïïm tën amat, ku ye
we muɔ̈ɔ̈th athëëk ɣɔ̈n ë ɣɔɔc yiic. 44 Të
rɛɛc yen thïn tënë we, wek aa thöŋ
kek rëŋ cïn kë ye ke ŋic, ye kɔc cath
kenhïïm ë path, ku kärɛc cïk thiaan
keyiic piiny aacïï ŋic.”

45 Nawën, ke raan tök kɔc piööc ë
lööŋ jɔt rot ku lueel tënë ye, “Bëny, të
jiɛɛm yïn këlä, ke yïn ë ɣo lat aya.”

46 Go Jethu bëër, “Wek kɔc piööc ë
lööŋ, kärɛc aa tit we aya. Wek aa
kɔc piööc käril apɛi cie lëu bï ke looi.
Ku wek aacie kɔc kony aya ë luɔiden.
47 Të rɛɛc yen thïn tënë we. Awëëŋkui,
wek aa rëŋ path buth tënë kɔc käk
Nhialic tïŋ, kɔc wäär nëk wärkun dït.
48 Acäk gam lɔn këwäär cï wärkun dït
looi apath, ku na we tɔ̈ thïn ŋuɔ̈t wek
cï näk aya. Rin aacï kɔc käk Nhialic
tïŋ nɔ̈k ku buɔ̈thkë räŋken. 49 Ku rin
ë wët kënë yen acï Nhialic ye lëk we
ëlä, ‘Wek aaba tuɔ̈c kɔc käkkië tïŋ ku
atuuc. Ku wek aabï kɔc kɔ̈k nɔ̈k ku
cuɔpkë kɔc kɔ̈k wei.’ 50 Riëëc akölë abï
të̈m awuɔ̈c rin cï yen kɔc käk Nhialic
tïŋ nɔ̈k të̈wäär cɛk piny ɣëët ëmën,
51 jɔɔk ë nääk Abel ɣet nääk Dhäkaria
wäär näk luaŋ Nhialic. Ku ben Jethu
lëk ke, riëëc akölë abï të̈m awuɔ̈c rin ë
käkkä ëbën!

11:29 Mt 16:4; Mk 8:12 **11:30** Jona 3:4 **11:31** 1Bŋ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12 **11:32** Jona 3:5
11:33 Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 8:16 **11:42** Leb 27:30 **11:51** Cäk 4:8; 2Lëk 24:20-21

52 “Tɛ rɛɛc yen thïn tënë we, wek aa
yic moony tënë kɔc ku acäk ye gam
kek week ë röt. Ku wek aa kɔc kɔ̈k wïc
yic bïk gam gël!”
53 Nawën wïc Jethu bï jäl, ke jiëëm
kɔc akut Parathï ku kɔc piööc lööŋ
guɔ̈p apɛi, ku thiëckë wël juëc ku
wïckë bï ke dhiɛl dhuk nhïïm, 54 rin
wïc kek ye bïk deep wɛ̈t bïk dɔm, tɛ̈ le
yen wɛ̈t rɛɛc lueel.

12

Duk riɔ̈c luel yic (Mt 10:26-27)

1 Wën cï käkkä röt looi, ke kɔc juëc
apɛidït aake cï kenhïïm kut Jethu lɔ̈ɔ̈m
abï ciɛn tɛ̈ ye cök cak la piny. Tɛ̈wën ke
Jethu kɔŋ jam tënë kɔcken ye buɔɔth
ku lëk ke, “Tiɛtkë röt, ku duɔ̈kkë ye
luui cïmën kɔc akut Parathï, kɔc ë kɔc
ruëëny. 2 Acïn kë ye moony arɛ̈k abï
cïï tiɛ̈c. Tɛ̈dë ke lëu bï këdäŋ thiaan
abï cïï ŋic. 3 Na cɔk a wɛ̈t luel wakɔ̈u
ka ŋot piŋ nhiäk aköl. Ku kërïëëc ëbën
cäk ŋääi weyïth ɣöötalɔŋthïn ke ɣöt cï
thiöök thok aŋot ye kɔc kɔ̈k piŋ.
4 “Ku alɛ̈k we wek mäthkiɛ̈, duɔ̈kkë
riɔ̈c kɔc guäpkun nɔ̈k ë path. Aa we
nɔ̈k ku na lä ka cïn këdɛ̈t ben kë looi.
5 Ee Nhialic yen adhil kɔc riɔ̈ɔ̈c, rin na
cï nɔ̈k ka la riɛl aya bï cuat pan mac.
Alɛ̈k we, ee Nhialic ë rot yen adhil kɔc
riɔ̈ɔ̈c. 6 Diɛt thii kor kadhiëc cït amuɔ̈r,
cïï ke ye ɣɔɔc wëëu lik? Ku acïn tök
ë kamken cï Nhialic kaŋ muɔ̈r nhom,
7 agut nhïmkun tɔ̈ yïnhom aŋic Nhialic
akuɛ̈nden. Duɔ̈kkë riɔ̈c, wek aa awär
amuɔ̈r juëc.
8 “Alɛ̈k we, raan ye gam kɔc nhïïm
lɔn ye yen raan Manh Raan, aba gam
aya lɔn ye yen raandiɛ̈ atuuc Nhialic
nhïïm. 9 Ku raan jɛi kɔc nhïïm lɔn cïï
yen ye raandiɛ̈, abï Manh Raan kuec
aya atuuc Nhialic nhïïm.”
10 Ku ben Jethu lɛ̈k ke, “Kuat raan
wɛ̈t rac luɛɛl Manh Raan guɔ̈p abï päl
piny tënë ye, ku raan lueel kërac Wëi
Nhialic guɔ̈p, acïï bï kaŋ päl piny tënë
ye.
11 “Tɛ̈ ɣɛ̈th yï tɛ̈n amat luk yic, bäny
dït ku bäny kor nhïïm, duk diɛɛr tɛ̈
bï yïn rot kuɔny thïn ku wɛ̈t ba lueel,
12 rin Wëi Nhialic abï cɔl aŋic kë ba
lueel.”

Raan ajak kuc käŋ

13 Go mony dɛ̈t rot jɔt kɔc yiic
ku lueel, “Bɛ̈ny lɛ̈k wämääth bä yiëk
abäkkiɛ̈ käk cï wä nyäŋ ɣo yiic.” 14 Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Mäthdiɛ̈, yeŋa cä kuany ba
ya bɛ̈ny, ba käŋ tɛ̈k we?” 15 Ku lëk kɔc
awën tɔ̈ thïn, “Tiɛtkë röt, duɔ̈kkë jiɛɛk
cɔl arum wepuɔ̈th. Acïn raan rëër
piɛ̈rde yecin cɔk alɔn le yen käjuëc.”
16 Ku lëk ke käääŋ kënë, “Thɛɛr raan
ajak ë tɔ̈ thïn, ku duɔmde ëcï luɔk rap
juëc apɛi. 17 Go jal jam ku lueel, ‘Yeŋö
ba jal looi? Ɣɛn acïn duël lääu yic bï
ɣɛn ke tɔ̈ɔ̈u thïn.’ 18 Nawën ke tɛk ku
lueel, ‘Kë ba looi akïn. Duël kënë aba
ŋaany, ku bɛn duëldït apɛi looi bï ɣɛn
rap ku käk kɔ̈k baai tääu thïn. 19 Ku jal
lɛ̈k rot ɣatök. Mony mit guɔ̈p, yïn ala
mïïth juëc apɛi bï run juëc nɔ̈k, jɔl pïr
apath, miëthë ku dɛ̈kkë, ku jɔl puɔ̈u
miɛt!’ 20 Go Nhialic lɛ̈k ye, ‘Raan kuc
käŋ! Ee wɛ̈ɛ̈r kënë, yïn abï thou ku
käjuëc ca täu rot kë, bïk lɔ̈k aa käk ë
ŋa?’ ”
21 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Kënë,
yen ë rot looi tënë kɔc käjuëc tɔ̈ɔ̈u
ë riɛnken, ku acïn jiɛɛk Nhialic tɔ̈
kepuɔ̈th.”

Raan adhil Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th (Mt 6:26-34)

22 Ku wël Jethu yenhom kɔcken ye
buɔɔth ku lueel, “Këya alɛ̈k we, bäk
röt cïï cɔl anɛ̈k diɛɛr kë bäk cam bäk
pïr. Ku diɛɛrkë aya käk bäk ceŋ.
23 Wëi aŋuɛ̈ɛ̈n tënë miëth, ku guɔ̈p
raan aŋuɛ̈ɛ̈n tënë alɛ̈th. 24 Daaikë diɛt
pär nhial, aacie pur rap ku temkë ke,
ku tɛ̈ɛ̈ukë ke atuɔk yic, ku aa ŋot ke pïr
rin ye Nhialic ke yiëk miëth. Ku wek
aa ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi tënë ke. 25 Yeŋa kamkun
na diir ë wɛ̈ike ke juak ruɔ̈nke? 26 Na
cäk käk thiikä ye lëu, yeŋö ye wek
diɛɛr käk kɔ̈k? 27 Tiɛŋkë yɔ̈k cil tɛ̈

12:1 Mt 16:6; Mk 8:15 **12:2** Mk 4:22; Lk 8:17 **12:10** Mt 12:32; Mk 3:29 **12:12** Mt 10:19-20; Mk 13:11; Lk 21:14-15

dhëëŋ kek thïn, aacie luui ku aacie luui alɛ̈th. Ku alɛ̈k we na cɔk a bɛnyŋaknhom Tholomon cïmënden wäär ë bäänyde yic, ëcïï la alɛ̈th la kït dhëŋ cïmën yäŋ tök ë yökkë yiic. 28 Ku na ye Nhialic wɛl cil ë path cɔl adhëŋ këlä, wɛl tö thïn akölë ku na nhiäk nïn lik ke ril wei ku took ke mac, ke Nhialic cïï we bï kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, wek aa kɔc la gam thin koor.

29 “Duɔ̈kkë wenhïïm ye yiëk kë bäk cam ku kë dɛkkë aköläköl. 30 Aa kɔc kuc wɛ̈t Nhialic pinynhom ë tɛ̈n kek aa kepuɔ̈th yiëk käkkä. Ku Nhialic Wuurdun aŋic lɔn wïc wek käkkä. 31 Na ye këya, yakë ke wïc käk bääny Nhialic, ku aabï yiëk we aya.

Jiɛɛk cie rop atɔ̈ pan Nhialic (Mt 6:19-21)

32 “Duɔ̈kkë riɔ̈c wek kɔc buɔth ɣa rin Wuurdun amit puɔ̈u bï we yiëk ë bäänyë. 33 Ɣaackë käkkun ku gämkë wëëu kɔc ŋɔ̈ŋ. Këënë abï jaakdun juak yic pan Nhialic. Ku jiɛɛk pan Nhialic acie thök, ku acie riääk cïmën jiɛɛk pinynhom, rin acïn cuɛ̈r tɔ̈ thïn. Ku acïï aruɔp ye rac. 34 Ku piändu abï ya rëër aköläköl tɛ̈ tɔ̈u jaakdu thïn.

Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir

35 “Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir aköläköl, ku rɛ̈ɛ̈r yï muk mermer rin kuat kë bï rot looi bï yök wakɔ̈u, 36 cïmën alony lui baai tit bänyden cï la yan thiëëk yic ke bï dhuk baai. Na bï ke go ɣöt guɔ ŋaany thok tënë ye. 37 Aloony mit gup aa loony ye bänyden yök ke tït tɛ̈ dhuk yen baai. Alëk we alanden, bɛny abä alanhden luɔi ruɔ̈k, ku cɔl ke aa nyuc bïk mïth ku luui tënë ke. 38 Tɛ̈dë, ke bɛny abï dhuk baai wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, tɛ̈dë ke dhuk bɛ̈ɛ̈k ë piny. Ku aloony mit gup aa loony bï bäny yök ke tït. 39 Wek aa lëu kënë bäk deet yic ë röt. Na raan ye wɛ̈ɛ̈r alɔŋ bï cuär bɛn ŋic, ka rɛ̈ɛ̈r ke yiën bï cuär käkke cïï kual. 40 Ke week aya rɛ̈ɛ̈rkë we tït, rin wek aa kuc aköl bï Manh Raan bɛn.”

41 Go Pïtɛr lueel, “Bɛny, ye ɣok lɛ̈k ë kääŋ kënë aye kɔc ëbën?” 42 Go Bɛny dhuk nhom ku lueel, “Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic käŋ apɛi? Yeen alony bï bɛny nyääŋ käkke yiic paande, bï kacke ya gäm miëth aköläköl. 43 Alony mit guɔ̈p alony bï bɛny yök ke loi luɔide apath tɛ̈ dhuk yen. 44 Alëk we, abï alony kënë täău käkke yiic ëbën. 45 Ku na ye alony ye tak lɔn cïï bänyde bï lac dhuk. Ku ye rëër ke näk aloony kɔ̈k, röör ku diäär. Ku ye cool ke mïth ku dëk abï wiɛɛt. 46 Ke bänyde abï la luät yeguɔ̈p aköl cïï ye tak lɔn yen aköl bï yen bɛn. Ku yeen abï bɛny tɛ̈m awuɔ̈cdït ku mɛt tɛ̈ rëër kɔc rɛc thïn.

47 “Ku aluaŋ ŋic kë wïc bänyde bï looi, ku rëër ke cïï rot guir bï kë wïc bɛny looi, ka bï tɛ̈m awuɔ̈cdït apɛi. 48 Ku aluaŋ kuc kë wïc bänyde ku looi awuɔ̈c bï yen that thïn, ka bï ya awuɔ̈c koor. Käjuëc aa wïc tënë raan cï gäm käjuëc, ku raan cï gäm käjuëc apɛi awïc käjuëc apɛi tënë ye. 49 Ɣɛn acï bɛn ba piny bɛn cuɔ̈ny. Ku anhiaar diɛt cï dëp thɛɛr. 50 Ɣɛn atiit kërac apɛi, ɣɛn abï gum ku rem ɣa apɛi ɣet aköl bï kënë thök. 51 Yakë tak lɔn cï ɣɛn bɛn ba dɔ̈ɔ̈r bɛn looi pinynhom? Alɛ̈k we acie ye. Ee lɔn bï kɔc keyiic tek. 52 Many la yic kɔc kadhiëc abï yeyic tek. Kɔc kadiäk aabä nhiaar ku man rou ɣa. Tɛ̈dë, kɔc karou aabä nhiaar ku man kɔc kadiäk ɣa. 53 Mïth röör kek wärken aabï kenhïïm tuɔ̈ɔ̈m ë riɛnkiɛ̈. Ku yen ë lɔn nyïïr kek märken. Ku man athiëëk kek tïŋ wënde aabï röt maan aya.”

54 Ku ben Jethu lɛ̈k thän awën tɔ̈ thïn, “Na tiɛŋkë luät nhial, ka guɔkë lueel lɔn deŋ abï tuɛny, ku tueny ayic. 55 Ku na dɔm bï la dïl, ku ruel akɔ̈l apɛi, ka luɛlkë lɔn bï piny tuɔ̈c, ku tuc ayic. 56 Yeŋa wiɛ̈ckë bäk ruëëny! Awëëŋkui? Wek aa kë bï rot looi ŋic tɛ̈ tïŋ wek käkkä nhial. Ku cäk kë loi rot ëmën ŋic ayic?

57 “Yeŋö cïï wek yic bäk looi ye ŋic? 58 Cïmën na ɣëth raan yï luk yic, ke yï lɔc wɛ̈t waar yic, ku dɔ̈ɔ̈rkë ke këc yï guɔ ɣäth luk yic. Na cïï lɔc looi këlä, ka

12:27 1Bŋ 10:4-7; 2Lëk 9:3-6 **12:35** Mt 25:1-13 **12:36** Mk 13:34-36 **12:40** Mt 24:43-44 **12:50** Mk 10:38 **12:53** Mai 7:6

ɣɛ̈th yï luk yic tënë bäny, ku bɛ̈ny abï
la thɔ̈n apuruuk, ku mac yï. 59 Alɛ̈k yï,
yïn acïï bï kaŋ lony, ɣet tɛ̈ bï yïn kɛ̈thiin
kɔ̈ny tënë yï kaŋ cool.”

13

Na cïï luɔi kärɛc päl ke yïn acïï pïr

1 Nawën ke kɔc bɔ̈ tënë Jethu,
ku lëkkë ye lɔn cï bänydït Pilato
kɔc Galilia cɔl anäk, kɔc ke cï käk
juërkë Nhialic la nɔ̈k luaŋ Nhialic
Jeruthalem. 2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r. “Yakë
tak lɔn kɔc Galilia cï nɔ̈k ëmën aa
kärɛc apɛi wɛ̈r kek kɔc Galilia kɔ̈k
looi? 3 Acie yic! Ku cäk ŋic lɔn wek
aabï thou aya cïmënden, tɛ̈ cïï wek
kärɛc yakë looi päl, ku wɛ̈lkë wepuɔ̈th
Nhialic? 4 Ku na kɔc wäär kathiäär
ku bɛ̈t wïk ɣön bäär apɛi kenhïïm
Thiloam bïk thou ëbën, ye kek kɔc
kärɛc looi Jeruthalem kepɛ̈c? 5 Aacie
ke! Ku alëk we, na cäk luɔi kärɛc päl,
ke wek aabï thou ëbën cïmënden.”

Kääŋ tim cie luɔk

6 Go Jethu ke lɛ̈k kääŋ kënë, “Mony-
tui ëcï tim luɔk com duɔmde. Nawën
thöö̈ŋ tɛ̈ cï yen luɔk, ke bɔ̈ bï bɛ̈n bet.
Go ciɛ̈n mïth yök yenhom. 7 Go puɔ̈u
riääk apɛi, ku lëk raan lui dom yic bï
yɛp wei, ku lëk ye, ‘Aca tiit run kadiäk
ku acïn manh töŋ ca yök yenhom.
Yeŋö pɛ̈l ye bï dom rooc ë path ke cie
luɔk?’ 8 Go raan ë luɔi bɛ̈ɛ̈r, ‘Bɛ̈ny, päl
ë ruɔ̈ɔ̈n töŋ kënë ë path, aba guiir ku
tääu dhiääp yecök. 9 Na lok ruɔ̈ɔ̈ntui
ka path, ku na cïï lok, ka jɔl cɔl ayep.’
”

Jethu acï tiŋ tuany kony aköl cïï kɔc ye luui

10 Tɛ̈wën aköl cïï kɔc ye luui ke Jethu
piɔ̈ɔ̈c tɛ̈n amat kɔc Itharel, 11 ke tik ë tɔ̈
thïn ke la guɔ̈p jɔŋrac cï ye dhoŋ kɔ̈u,
bï yekɔ̈u cïï ye jɔt ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku bɛ̈t.
12 Nawën tïŋ Jethu ke cɔɔl ku lëk ye,
“Tik, yïn acï kony.” 13 Ku tɛ̈ɛ̈u yecin
yekɔ̈u. Ku kaam thiin awën ke la kɔ̈u
cök. Go Nhialic leec.

14 Ku raandït tɛ̈n amat ëcï puɔ̈u dak
apɛi rin cï Jethu ye kony aköl cïï kɔc
ye luui. Ku lëk kɔc awën tɔ̈ thïn, “Ɣok
aa la nïn kadätem ye kɔc luui. Ke raan
alëu bï bɛ̈n akäl tök kam ë nïnkä yiic bï
bɛ̈n kony, ku acie aköl cïï kɔc ye luui.”

15 Go Bɛ̈ny bɛ̈ɛ̈r ke tɔɔn guɔ̈p, “Aa
wek kɔc la gup ruëëny! Le raan tök
ë kamkun cie ɣäkke ye lony aköl cïï
kɔc ye luui bï ke la wiëc wal ku pïu?
16 Ku tiŋ kënë, nyan many Abaram cï
bɛ̈ny jak dhoŋ kɔ̈u, bï ya rëër ke duɔl
ë runkä kathiäär ku bɛ̈t, cïï path bï
kony aköl cïï kɔc ye luui bï la cök?”
17 Tɛ̈wën lueel yen ye këlä, ke kɔc
awën man ye yär gup, ku mit thän dïït
awën tɔ̈ thïn puɔ̈th käk kɔc gɔi cï Jethu
looi.

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

18 Ku la Jethu tueŋ ke jam ku lueel,
“Bääny Nhialic cït ŋö? Yeŋö ba thöö̈ŋ
ke ye? 19 Aba thɔ̈ŋ manh tim koor
nyin cï raan com duɔmde. Go dït abï
ya tim dïttet ye diɛt ɣɔ̈ɔ̈tken yïk kɛ̈rke
kɔ̈th.”

20 Ku ben lueel, “Yeŋö ba bɛn thɔ̈ŋ
bääny Nhialic? 21 Acït lon cï tik puɔr
ayumdït tet yic, na lä ke piäär ëbën.”

Kuany dhël la pan Nhialic yic
(Mt 7:13-14, 21-23)

22 Ku bɛ̈r Jethu ke kuany gɛɛth ku
bɛ̈ɛ̈i yiic ke la Jeruthalem. 23 Go raan
tök thiëëc, “Bɛny! Le kɔc lik bï poth bïk
la pan Nhialic?”

Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, 24 “Thamkë bäk bak
dhël ye kɔc gum thïn yic, rin alɛ̈k we
lɔn wïc kɔc juëc ye bïk la alɔŋthïn, ku
acïk bï lëu. 25 Tɛ̈ jɔt wun baai rot ku riit
ɣöt thok, wek aabï kɔ̈ɔ̈c aɣeer ku jälkë
ɣöt tɔɔŋ thok ku luɛlkë, ‘Bɛ̈ny, ŋany
ɣöt thok tënë ɣo,’ ku abï bɛ̈ɛ̈r tënë we,
‘Akuɔ̈c tɛ̈ bïï wek thïn.’ 26 Ku abäk lɛ̈k
ye, ‘Ɣok aacï mïth ku dëkku kek yï, ku
yïn acï piööc ë gɛɛthkua yiic!’ 27 Ku
abï dhuk nhom ku lueel, ‘Alɛ̈k we bäk
piŋ, wek aacïï bɔ̈ ɣöt rin wek aacä ŋic.
Jälkë, kɔc luui ë kärɛc!’ 28 Ku tɛ̈ cï yï
cuɔp wei, ke yïn ariääk puɔ̈u ku dhiau
aba yïthok a kac tɛ̈ tïŋ yïn Abaram, ku
Ithäk ku Jakop ku kɔc käk Nhialic tïŋ,
ke rɛ̈ɛ̈r bääny Nhialic yic pan Nhialic,

13:14 B.bei 20:9-10; L.rou 5:13-14 **13:27** Wk 6:8 **13:28** Mt 22:13; 25:30

ku gël yï wei thïn! 29 Ku kɔc aabï bɛ̈n
pinynhom ëbën ku camkë yan bääny
Nhialic. 30 Ku kɔc tɔ̈ ciëën ëmën aabï tɔ̈
tueŋ. Ku kɔc tɔ̈ tueŋ aabï dhuk ciëën.”

Jethu ku Antipäth Ɣërot (Mt 23:37-39)

31 Tɛ̈ɛ̈n, ke kɔc akut Parathï bɔ̈ tënë
Jethu ku lëkkë ye, “Jäl ë tɛ̈n rin bɛ̈ny
Antipäth Ɣërot awïc bï yï nɔ̈k.”
32 Go Jethu lueel, “Lak ku lɛ̈kkë raan
la guɔ̈p awandït lɔn ɣɛn abï la tueŋ
akölë ayï nhiäk ɣa cop jakrɛc wei kɔc
gup, ku luɔi käk jäŋ gɔ̈i ye ɣɛn kɔc
kony. Ku na ye nïn diäk ke ɣɛn abï
luɔidiɛ̈ thöl pinynhom. 33 Ku akölë ku
nhiäk ku aköl dɛ̈ɛ̈të, ɣɛn ala tueŋ ɣa lui
rin acïï path bï raan käk Nhialic tïŋ
nɔ̈k tɛ̈dɛ̈t cie Jeruthalem.
34 “Kɔc Jeruthalem! Kɔc Jeruthalem!
Kɔc ë kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku
biɔ̈ɔ̈kkë kɔc cï tuɔ̈c we aleel. Ye
arakdë cï ɣɛn ye wïc ba we kuɔ̈ɔ̈t yiic,
ku kuɔny we cïmën adhie ye ajïth
miɛ̈thke kuɔ̈m piny yewuɔ̈k, ku wek
aacï kuec.
35 Nhialic abï we nyäŋ pandun. Ku
athɔ̈n we bäk ŋic, wek aacïï
ɣa bï bɛn tïŋ ɣet aköl bï wek
röt guiir, ku luɔrkë ɣa yai ke
yakë lueel, ‘Lecku raan bɔ̈ rin
Bänyda.’ ”

14

Jethu acï raan tuany kony

1 Nawën ke Jethu la pan raan akut
Parathï aköl cïï kɔc ye luui bï la mïth.
Ku kɔc ke tɔ̈ thïn aake döt Jethu apɛi.
2 Go raan cï but ɣɔ̈ɔ̈m ku kök ëbën
bɛ̈n tënë ye. 3 Go Jethu jam ku thiëëc
kɔc piööc ë lööŋ ku kɔc akut Parathï,
“Cï löŋ pëën bï raan tuany kony aköl
cïï kɔc ye luui tɛ̈dë ke kony?” 4 Gokë
cïï bëër. Go Jethu mony awën cɔ̈ɔl
ku kony ku cɔl ajiël. 5 Ku jɔl lɛ̈k ke,
“Yeŋa kamkun ë tɛ̈n, na cï manhde,
ayï wɛŋde lööny yiith aköl cïï kɔc ye
luui, ke pɛ̈l yiith ku cïï bïï bei nyin
yic?” 6 Ku wɛ̈t kënë acï ke nyɔ̈ŋ nhïïm
kë bëër kek ye.

7 Wën cï yen ye tïŋ aya ke jɔ̈ɔ̈l awën
cï cɔɔl aaye ŋɛk tɛ̈den nyuuc yen thïn
lɔc, ke luel kääŋ kënë, 8 “Tɛ̈ cï yï cɔɔl
yai yic, duk la ku nyuc tɛ̈n kɔcdït, tɛ̈dë
ke raan ben dït tënë yï acï cɔɔl aya.
9 Na bïï, ke raan awën cɔl we wedhie
abï yɔ̈ɔ̈k ba rot jɔt ba thööc päl ye. Ku
yïn abï jäl dhuk thöc tɔ̈ ciëën yiic ke
yï cï guɔ̈p yär. 10 Tɛ̈ cï yï cɔɔl, ke yï
la ku nyuc thöc tɔ̈ ciëën yiic rin na
la raan la baai bɛ̈n, ka bɔ̈ tënë yï ku
lueel, ‘Jɔt rot, bäär tueŋ tɛ̈n mäthdiɛ̈.’
Kënë abï cɔl athiek yic jɔ̈ɔ̈l nhïïm ëbën.
11 Këya, kuat raan dït puɔ̈u rot ɣäth
tueŋ ë rot abï Nhialic dhuɔ̈k ciëën, ku
raan lir puɔ̈u ë rot dhuɔ̈k ciëën abï
Nhialic ɣäth tueŋ.”
12 Ku lueel Jethu tënë mony awën
cï ye gɔɔŋ, “Na loi miëth bï yïn kɔc
gɔɔŋ, ke duk ke cɔl mäthku ku paan
moor, ku kɔc ruääi kek yï ku kɔc ajiɛɛk
thiëëk bääikun, rin aabï bɛn cɔɔl. Ku
na looi rot këya, ke këwäär ca luɔi ke
yen acolkë tënë yï. 13 Na loi miëth cɔɔl
yïn kɔc, ke cɔl ke kɔc ŋɔ̈ŋ, ku kɔc cï
duany, ku kɔc cï ŋɔl ku cöör, 14 rin na
la kɔc röt jɔt thou yic aköldä, ke yïn abï
Nhialic cuɔ̈ɔ̈t rin wäär cï yïn ke cɔɔl
kɔc cïï ye lëu bïk miëëthku cool.”

Jethu acï bääny Nhialic thɔ̈ŋ yan thiëëk (Mt 22:1-10)

15 Go mony dɛ̈t mïth kek kɔc lueel
tënë Jethu wën piŋ yen kënë, “Kɔc
mit gup aa kɔc bï cɔɔl yai yic, bääny
Nhialic yic.”
16 Go Jethu lɛ̈k ye, “Monytui ëcï
yandït apɛi looi ku cɔɔl kɔc juëc.
17 Nawën cï mïïth yai guiir, ke toc
aluɔnyde bï kɔc wïc ke yai yic la cɔɔl,
‘Bäk, këriëëc ëbën acï thök ë guiër.’
18 Gokë wël juëc lueel kedhie bï kek
kenhïïm kɔl. Ku lueel raan wën cï
alony kaŋ yök ëlä, ‘Ɣɛn acï piny ɣɔɔc,
ku ɣɛn adhil la ba la tïŋ. Lɔɔr ku lɛ̈k
bɛ̈ny lɔn acïn kë maan yen cïï ɣɛn la
yai yic.’ 19 Ku lueel raandɛ̈t, ‘Ɣɛn acï
miöör kathiäär ye kɔc pur ɣɔɔc, ɣɛn ala
ba ke la them, lɔɔr lɛ̈k bɛ̈ny lɔn acïn kë

13:29 Mt 8:11-12 **13:30** Mt 19:30; 20:16; Mk 10:31 **13:35** Wk 118:26; Jer 22:5 **14:5** Mt 12:11
14:10 Kɛ̈ŋ 25:6-7 **14:11** Mt 23:12; Lk 18:14

maan tënë ye.’ 20 Ku lueel raan ye kɔc
diäk, ‘Ɣɛn acï piac dɔ̈m nya, acä lëu ba
la yai yic.’
21 “Go alony dhuk baai ku le wëlkä
lɛ̈k bänyde. Go bänyde puɔ̈u riääk ku
lëk aluɔnyde, ‘Lɔɔr dhɔ̈l yiic ku kam
bɛ̈ɛ̈i geeu, ku cɔl kɔc lïm dhɔ̈l yiic ku
kɔc cï duany, ku kɔc cï ŋɔl ku cöör bïk
bɛ̈n.’ 22 Go alony lueel, ‘Bɛ̈ny, kë ca lɛ̈k
ɣa aca looi ku piny aŋot lääu.’ 23 Go
bɛ̈ny bɛn lɛ̈k aluɔnyde, ‘Lɔɔr kuany
baai yic ku dhɔ̈l yiic geeu, ku lɛ̈k kɔc
ëbën bïk dhiɛl bɛ̈n bï paandiɛ̈ thiäŋ.
24 Alɛ̈k yï, kɔc wäär ca kaŋ cɔɔl acïn
miëth yai bïk bɛn yök paandiɛ̈!’ ”

Kë dhil raan looi bï ya raan buɔth Jethu
(Mt 10:37-38)

25 Kɔc juëc aake cath kek Jethu.
Nawën ke wël yenhom kɔc ku lueel,
26 “Na ye raan bɔ̈ tënë ɣa, ku cïï wun
ku man ku tiɛŋde ku miɛ̈thke, ku
wämäthakën ku nyiɛ̈rakën, ku wɛ̈ike
man, ka cie raan buɔth ɣa. 27 Ku
raan cie gum ku buɔɔth ɣa, acïï lëu
bï ya raan buɔth ɣa. 28 Na wïc raan
bï ɣöndït bäär apɛi buth, yeŋö bï kaŋ
looi? Nadë ke cïï wëëu muk bï kaŋ
kuɛ̈ɛ̈n nyïn bï ŋic lɔn le yen wëëu juëc
bï yen ɣöt buth bï thöl? 29 Na jɔɔk cök
ku le ciɛ̈n wëëu juëc bï yen ye thöl, ka
bï kɔc ɣöt tïŋ ke këc thök aa bui, ku
yekë lueel, 30 ‘Mony kënë acï ɣöt jɔɔk
bï buth ku akëc thääp.’
31 “Na jɔt bɛ̈nyŋaknhom tɔŋ ke la
apuruk tim thiäär bï la thɔ̈r kek
bɛ̈nyŋaknhom dɛ̈t la apuruk tim thiär-
rou, ke cïï bï kaŋ tak lɔn bï yen tɔŋ
lëu kek ë bɛ̈ny kënë? 32 Na yök ke cïï
tɔŋ bï lëu, ka toc kɔc ke bɛ̈nyŋaknhom
tui ŋot mec kek apuruɔ̈ɔ̈kke bïk dɔ̈ɔ̈r
looi.” 33 Këlä aya, acïn raan kamkun
lëu ye bï ya raan buɔth ɣa agut tɛ̈ bï
yen käkke kaŋ puɔ̈l.
34 “Awai, apath. Ku na thöök kɔ̈u
alɛ̈i ke ben dhuɔ̈k thïn këdë? 35 Awan
cït kënë acie bɛn piath. Aye puɔ̈k wei.
Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth.”

15

Kääŋ amɛ̈l cï määr
(Mt 18:12-14)

1-2 Kɔc ajuër kut ku kɔc kärɛc looi
aake cï bɛ̈n tënë Jethu bïk piɔ̈ɔ̈cde bɛ̈n
piŋ. Ku kënë, ee këc kɔc akut Parathï
ku kɔc piööc lööŋ nhiaar, rin ye Jethu
kɔc rɛc mɛɛn jäŋ lor, ku mïth ke ke aya.
3 Goke lɛ̈k kääŋ kënë.
4 “Na la raan tök kamkun amääl
buɔɔt, ku mär amäl tök, ke cïï
thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëëŋ piny
roor, ku le amäl töŋ cï määr kaŋ
wïc ɣet tɛ̈ bï yen ye yök? 5 Ku na
yök ka mit puɔ̈u apɛi ku jɔt yekët.
6 Ku na le ɣet baai ka cɔl mäthke ku
kɔcken akeu nhom ku lëk ke, ‘Ɣɛn acï
puɔ̈u miɛt rin cï ɣɛn amäldiɛ̈n wäär
cï määr yök. Loiku yai.’ 7 Këlä aya,
miɛt puɔ̈u dït abï tɔ̈ pan Nhialic, rin
raan töŋ kërac looi cï yepuɔ̈u dhuɔ̈k
ciëën rin adumuɔ̈ɔ̈mke. Ku miɛt puɔ̈u
kɔc tɔ̈ pan Nhialic, rin ë raan töŋ,
acïï bï thöŋ kek miɛt puɔ̈u rin kɔc
path kathiärdhoŋuan ku dhoŋuan cïn
awuɔ̈c cïk looi, bï kek kepuɔ̈th dhuɔ̈k
ciëën.”
8 “Tɛ̈dë, tik ala wëëth thiäär mïläŋ
ɣer, ku mär wɛnh tök. Yeŋö bï looi?
Abï mac dɛ̈ɛ̈p ku wïc apɛi arɛ̈k bï ɣöt
a weec yic agut tɛ̈ bï yen ye yök. 9 Tɛ̈
cï yen ye yök ka cɔl mäthke ku kɔc
akeu ëbën ku lëk ke, ‘Ɣɛn amit puɔ̈u
apɛi, wëëukiɛ̈n wäär cï määr aaca yök.
Loiku yai.’ 10 Këlä aya, atuuc Nhialic
aa puɔ̈th miɛt rin raan töŋ kärɛc looi
cï yepuɔ̈u waar ku dhuk Nhialic.”

Kääŋ manh cï määr

11 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Mony-
tui ë tɔ̈ thïn ku ë la wät karou. 12 Go
wën koor lɛ̈k wun, ‘Gäm ɣa käk ba
tɛ̈k ɣa aköldä?’ Go wun käŋ tek tënë
ke. 13 Nawën nïn lik cök ke wën koor
ɣɔɔc käkke ëbën, ku jiël bï la wun dɛ̈t,
wun cï yen wɛ̈ɛ̈uke bɛ̈n la thöl thïn
dëŋ ë määu ku wïcwïc adëjök. 14 Wën
cï yen wëëu thöl ke cɔŋdït apɛi loi rot
ye pan awën, ku jɔl rëër ke nɛ̈k cɔk
apɛi. 15 Nawën le käkke dhal ke luɛɛk
rot pan raan tök ë kɔc pan awën. Go

14:26 Mt 10:37 **14:27** Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 **15:1-2** Lk 5:29-30

raan la baai cɔl aye dïr baai biɔ̈ɔ̈k. Ku gɛ̈m ke kë camkë. 16 Ku ë ye wïc diɛ̈t cɔk yeyäc thiɔ̈ɔ̈ŋ kë ye dïr cam, ku acïn raan cïï ye gäm ye. 17 Nawën jɔl kërɛɛc cï looi tak yic yepuɔ̈u ke lueel, ‘Ye kɔc luɔi kadë tɔ̈ tënë wä ë kuɛth abï miëth döŋ piny, ku ɣɛn akïn duër thou ë tɛ̈n rin cɔk! 18 Ɣɛn abï dhuk tënë wä ku lɛ̈k ye, wä ɣɛn acä awuɔ̈c looi tënë Nhialic ku tënë yï. 19 Ɣɛn acïï ben a cɔ̈l yï, loi ɣa ke ɣa cït alony ye riɔp.’ 20 Ku jɔl jäl pan awën ku dhuk tënë wun.

“Tɛ̈wën ŋoot yen tɛ̈mec ke baai, ke tïŋ wun ke bɔ̈. Go puɔ̈u la yum ku riŋ tënë ye ku pɛɛt yic ku cim gëm. 21 Go wënde lueel, ‘Wä ɣɛn acï kërac looi tënë Nhialic ku tënë yï. Ɣɛn acïï ben piath nadë ke ɣa cöl ë yï.’ 22 Go wun aluɔɔnyke cɔɔl ku lueel, ‘Riɛ̈ŋkë! Bɛ̈ɛ̈ikë alanh path ku tääukë yekɔ̈u. Ku cuɔthkë cin joth mïläŋ tɔc ku tääukë war yecök. 23 Ku bɛ̈ɛ̈ikë muɔɔr thiin cuai apɛi ku näkkë bï ɣok yai looi, 24 rin manhdiɛ̈n kënë ë cït mänh cï thou ku acï bɛn pïr. Yeen ëcï määr ku acï yök.’ Ku jɔlkë yai cam.

25 “Tɛ̈wën looi käkkä röt, wëndït ëcï la luui dom yic. Nawën dhuk ku jɔl bï baai dööt, ke piŋ lɔ̈ɔ̈r yic ku diër. 26 Go aluɔny tök cɔɔl ku thiëëc kë diër kɔc baai. 27 Go alony awën lɛ̈k ye, ‘Wämuuth acï bɛ̈n, ku wuur acï muɔɔr wäär cuk muk apɛi bï cuai nɔ̈k bï yai looi rin cï yen dhuk ke puɔl guɔ̈p.’

28 “Go wëndït puɔ̈u riääk apɛi ku kueec bï cïï la baai. Go wun bɛ̈n tënë ye ku lɛ̈ŋ bï la baai. 29 Go lɛ̈k wun, ‘Ɣɛn acï luui apɛi ë runkä ëbën tënë yï, ku acïn töŋ ca lɛ̈k ɣa ba looi cï ɣɛn kaŋ kuec ba cïï loi. Ku ë runkä ëbën acïn mën manh ë thɔ̈k ca kaŋ yiëk ɣa bï ɣɛn luui yai ɣok mäthkiɛ̈. 30 Ku wën dhuk wëndu ke cï wɛ̈ɛ̈uku la muɔ̈r adëjök kɔ̈th, ke yï loi yai ku näk muɔɔr töŋ yen cuai apɛi ɣäkkua yiic.’ 31 Go wun bɛ̈ɛ̈r, ‘Manhdiɛ̈, yïn arɛ̈ɛ̈r kek ɣa akölaköl, ku käk muɔ̈k ëbën aa käkku. 32 Ku ë yic buk yai looi rin wämuuth ë cït manh cï thou, ku ëmën acï pïïr, ee cï määr ku ëmën acï yök.’ ”

16:13 Mt 6:24

16

Kääŋ raan luɔi kony rot ruëëny

1 Ku ben Jethu lueel tënë kɔcken ye buɔɔth ëlä, “Wäthɛɛr raan ajak ë tɔ̈ thïn, ku yeen ë la raan käkke guiir baai, ku raan kënë ëcï luɔm tënë ye rin cï yen wɛ̈ɛ̈uke muɔ̈r. 2 Go cɔɔl ku lueel, ‘Yeŋö kë ya piŋ keye lueel ë riɛnku? Nyoth wëëu ca dɔm ku wëëu cï määr thook ëbën, rin yïn acïï bï bɛn ŋot yï lui tënë ɣa.’ 3 Go mony wën lueel yepuɔ̈u ëlä, ‘Ba ŋö looi tɛ̈ cop bɛ̈ny ɣa luɔidiɛ̈ yic? Ɣɛn akuc puɔ̈r ë dom ku ɣɛn abï guɔ̈p yär tɛ̈ ye ɣɛn lim. 4 Ëmën, kë ba looi aca jäl ŋic, kë bï ɣɛn cɔl ala kɔc juëc määth ke ɣa, bïk ɣa aa lor bääiken tɛ̈ cop ɣa wei luɔidiɛ̈ yic.’

5 “Go kɔc la gup käny bänyde cɔɔl ku lueel tënë raan cï kaŋ bɛ̈n, ‘Käk bɛ̈ny kɔ̈ny tënë yï yekë dë?’ 6 Go lueel, ‘Ɣɛn akɔ̈ny tönydït miök bian tök.’ Go raan käŋ guiir baai lɛ̈k ye, ‘Kënë acï ya akuɛ̈ndu, nyuc ku gät thiärdhiëc.’ 7 Ku thiëëc raan dɛ̈t, ‘Na yïïn, kɛ̈ny tɔ̈ yïguɔ̈p ye dë?’ Go lueel, ‘Ee gäny rap tiɛm tök.’ Go lɛ̈k raan wën, ‘Gät buɔt kabɛ̈t.’

8 “Go wun baai raanden la guɔ̈p awan leec wën cï yen rot kony. Rin tɛ̈ ye riëëc akölë käkken luɔɔi thïn kamken aŋuɛ̈ɛ̈n tënë mïth bääny Nhialic.” 9 Go Jethu la tueŋ ku jiɛɛm, “Këya alɛ̈k we, luɔikë jiɛɛk pinynhom bï wek ke la mɛ̈th, rin na la jaakdun thök ke wek aabï lor pïr akölriëëc ëbën yic. 10 Raan ŋic kälik muk apath ë käjuëc ŋiɛc muk aya, ku raan kuc kälik muk, acie käjuëc ë ŋiɛc muk. 11 Na yïn acie käk ciɛɛŋ pinynhom ë tɛn ŋiɛc muk, ke yï bï deet puɔ̈u këdë bï yï gäm jiɛɛk tɔ̈ pan Nhialic? 12 Na yïn acie ŋɔ̈ɔ̈th puɔ̈u lɔn bï yïn kën raandä ŋiɛc muk, ke yeŋa bï gäm kë cɔk a këdu?

13 “Acïn alony lëu ye bï luui tënë bäny karou, ka man raan tueŋ ku nhiɛɛr raan ye kɔc rou. Tɛ̈dë ka thek raan tueŋ ku dhɛ̈l raan dɛ̈t guɔ̈p. Acïï raan lëu bï Nhialic ku jiɛɛk nhiar kedhie.”

14 Go kɔc akut Parathï, kɔc nhiar wëëu, käkkä piŋ ëbën ku dɔlkë Jethu

guɔ̈p. 15 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa röt
nyuɔɔth kɔc nhïïm ciɛ̈t wek kɔc path
ku Nhialic aŋic kë tɔ̈ wepuɔ̈th. Rin käk
ye kɔc juëc yiëk kepuɔ̈th apɛi ciɛ̈t kek
ril, aaye Nhialic tiŋ ke kor.
16 “Wäthɛɛr agut tɛ̈wäär tul Joon,
kɔc aake ye löŋ Mothith ku wël cï kɔc
käk Nhialic tiŋ gɔ̈t, theek. Ku ëmën,
Wɛ̈t Puɔth Yam rin bääny Nhialic alëk
kɔc, ku awïc kuat raan ëbën bï rot
riɛɛny thïn. 17 Ee këya, apuɔl yic bï käk
tɔ̈ nhial ku pinynhom riääk, tɛ̈n tɛ̈ bï
wɛ̈t thiin koor tɔ̈ Löŋ yic cuat wei.
18 “Raan liɔ̈i tiɛŋde ku thiɛɛk tiŋ dɛ̈t,
ka cä akɔr looi. Ku mony thiak tiŋ cï
muɔnyde liɔ̈ɔ̈i, ka cï akɔr looi aya.”

Raan cï jak kok miëth ku Ladhäro

19 Go Jethu käääŋ bɛn thɔ̈ɔ̈th ku lueel,
“Raan tök ë tɔ̈ thïn ku ëcï jak apɛi, ku ë
ceŋ alɛ̈th dhëŋ ku ë ye yai looi paande
akölaköl. 20 Ku raan laaŋ cɔl Ladhäro
la guɔ̈p tɛ̈töök juëc apɛi ë tɔ̈ thïn aya.
Ku ë ye nyuc ɣön raan ajak thok, 21 bï
lim awuthueei ë löönу piny. Ku jɔ̈k
aake ye bɛn aya ku nyankë tɛ̈töök yiic.
22 “Nawën ke laaŋ kënë thou, go
atuuc Nhialic wɛ̈ike tääu Abaram yɔu
nhial pan kɔc path cï thou. Nawën
ke mony ajak lök thou aya ku thiäk,
23 ku tɛ̈ɛ̈u wɛ̈ike pan mac, ku rem
thïn apɛi. Nawën ŋɛ̈ɛ̈r yenyin nhial
ke tiŋ Abaram tɛmec, ku Ladhäro ke
tɔ̈ yeyɔu. 24 Go dhiau ku lueel, ‘Wä
Abaram liec ɣa, ku toc Ladhäro bï
ciɛɛn tök luɔ̈t thok pïu yiic, ku gɔɔt
ɣaliep bï liɛmdiɛ̈ liɛr, rin ɣɛn arem apɛi
ë tɛ̈n!’
25 “Go Abaram bɛ̈ɛ̈r, ‘Manhdiɛ̈, tak
lɔn cï yïn käpath yök wäär pïïr yïn ku
yök Ladhäro kärɛc. Ku yeen awac
puɔu ëmën ku yïn arem apɛi. 26 Ku dɛ̈t
aya, tɛ̈thuth mec yic apɛi atɔ̈ kamkua
bï ciɛ̈n raandan la lɔŋtui, ku cïn raan-
dun bɔ̈ tënë ɣa ë tɛ̈n.’ 27 Go mony ajak
wën lueel, ‘Wä Abaram yïn aläŋ ba
Ladhäro tuɔɔc panda, 28 tënë mïth wä
kadhiëc bï ke la wɛ̈ɛ̈t bïk cïï bɔ̈ ë tɛ̈n bï
ke reem aya.’
29 “Go Abaram lɛ̈k ye, ‘Mothith ku
kɔc käk Nhialic tiŋ aa tɔ̈ thïn, cɔl ke
aa piŋ wɛ̈lken.’ 30 Go mony ajak bɛn
lueel, ‘Këne acïï ye lëu, Wä Abaram!
Ku na jɔt raan rot kɔc cï thou yiic
ku le tënë ke, ka päl kärɛc yekë ke
looi.’ 31 Go Abaram lueel, ‘Na cïk wël
Mothith ku wël kɔc käk Nhialic tiŋ piŋ,
ka cïï wɛ̈t raan cï thou ku ben pïr piŋ
aya.’ ”

17

Ba raandɛ̈t thɔ̈ɔ̈c kërac yic (Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

1 Naɣɔn akäl tök ke lueel Jethu tënë
kɔcken ye buɔɔth, “Käk kɔc cɔl aloi
adumuɔ̈ɔ̈m aa röt dhiɛl looi akölaköl.
Ku raan käkkä cɔl aloi röt abï kërac
apɛi yök. 2 Ee ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛ̈t cï ruɔ̈k
yeth aleldït tet, ku pïk wïïr bï mou,
bï kɔc thiikä cïï cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m.
3 Tiɛtkë röt!
“Na loi mɛnhkui adumuɔ̈ɔ̈m, ke
nyieny, ku na dhuk yepuɔ̈u ciëën
kërɛɛc cï looi, ke yï pɛ̈l wɛ̈t piny tënë
ye. 4 Ku na looi kërac tënë yï arak
dhorou akäl tök, ku bïï tënë yï arak
dhorou aya, ku thiëëc yï ba wɛ̈t päl
piny, ke yï pɛ̈l wɛ̈t piny tënë ye.”
5 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke lueel atuuc tënë
Bɛny Jethu, “Ɣok aa wïc gamdït, lɛ̈k ɣo
tɛ̈ bï ɣok ye yɔ̈k thïn.” 6 Go Bɛny bɛ̈ɛ̈r,
“Na gamdun cɔk kuur bï ciɛ̈t manh
ŋaap, ka lɛukë bäk tim dïït tui yɔ̈ɔ̈k ëlä,
‘Nyuɛ̈n rot bei piiny agut mei, ku lɔɔr
pith rot wïïr!’ Ke wɛ̈tdun aloi rot.
7 “Na thöö̈ŋku lɔn raan tök kamkun
ala alony cï la pur, tɛ̈dë ke cï la biöök
amɛ̈l. Na le dhuk dom yic, ye lɛ̈k ye,
‘Lɔc bɛn ba bɛn mïth?’ 8 Acïï bï lɛ̈k
ye këya! Tɛ̈dë aba lueel tënë ye, ‘Guir
miëth tënë ɣa, ku tït ba kaŋ mïth ku
dɛ̈k, na lä ciëën ke yïn abï jäl mïth ku
dɛ̈kë.’ 9 Ku aloony aa cie leec tɛ̈ looi
kek luɔiden. 10 Athöŋ kek we aya, na
luɔikë kë ca lɛ̈k we bäk looi, ka luɛlkë,
‘Ɣok aa loony ë path, ee luɔida yen
acuk looi ku acïn dɛ̈t.’ ”

Atuet thiäär acï kony

11 Nawën la Jethu Jeruthalem,
ke tëk kam Thamaria ku Galilia.
12 Nawën ɣeet gen thiin tɔ̈ dhël yic
ke räm kek atuet thiäär. Gokë kɔ̈ɔc

16:16 Mt 11:12-13 **16:17** Mt 5:18 **16:18** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 **17:3** Mt 18:5

tɛ̈mec, 13 ku luelkë, “Jethu Bɛ̈ny, liec
ɣo.” 14 Nawën tïŋ ke ke lueel, “Lak ku
nyuɔ̈thkë röt kɔc käk Nhialic.”*

Tɛ̈wën ŋoot kek dhël yic, ke tuet jiël
kegup. 15 Go raan tök dhuk tënë Jethu
wën cï yen ye tïŋ ke tuet cï jäl yeguɔ̈p,
ku leec Nhialic apɛi röldït, 16 ku cuɛt
rot piny Jethu nhom ku leec. Ku
mony kënë ë raan Thamaria. 17 Kënë
acï Jethu cɔl athiëc ku lueel, “Cie raan
thiäär yen cï kony bï tuet jäl kegup?
Kɔc kɔ̈k kadhoŋuan aako? 18 Yeŋö yen
raan wun dɛ̈t yen dhuk bï Nhialic bɛ̈n
leec?” 19 Ku lëk ye, “Jɔt rot ku jäl.
Gamdu acï pïïr.”

Bääny Nhialic (Mt 24:23-38, 37-41)

20 Naɣɔn akäl tök ke kɔc akut
Parathï thiëc Jethu, “Bï bääny Nhialic
yecök jɔɔk nɛn?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku
lueel, “Bääny Nhialic acie kënë na bïi
ke tïŋ kɔc nyïn? 21 Ku acïn raan lëu ye
bï lueel, ‘Daai tɛ̈n, yen akïn, tɛ̈dë ke
lueel, yen akan.’ Rin bääny Nhialic
atɔ̈ wepuɔ̈th.”

22 Ku lueel Jethu tënë kɔcken ye
buɔɔth, “Tɛ̈ bï wek ɣa, ɣɛn Manh Raan
nhiaar diɛ̈t ɣa cɔk rëër ke we akäl tök
abɔ̈. Ku ɣɛn acïï bï rëër tɛ̈n. 23 Abï kɔc
kɔ̈k lɛ̈k we lɔn cï ɣɛn dhuk ɣɛn atɔ̈ tɛ̈n,
ke duɔ̈kkë gam, ku duɔ̈kkë ɣa cɔk wïc.
24 Rin tɛ̈ dhuk Manh Raan, ka guɔ kë
ŋic. Abäk tïŋ cïmën bir deŋ dhie yen
nhial reet yic, ku tïŋ lɔŋ ku lɔŋë. 25 Ku
ɣɛn abï kaŋ gum apɛi, ku riëëc akölë
acïï wɛ̈tdiɛ̈ bï gam. 26 Tɛ̈ le Manh Raan
bɛ̈n, ke kë bï rot looi abï ciɛ̈t këwäär
loi rot wäär pïïr Noa. 27 Ee nïnkä kɔc
aake rɛ̈ɛ̈r ke mit puɔ̈th, keye mïth ku
dëkkë ku loikë ruɛ̈i ɣet aköl le Noa riäi
yic, ku bɔ̈ aboor ku moukë ëbën. 28 Ku
bɛ̈ndiɛ̈ abï thöŋ aya kek këwäär loi rot
wäär pïïr mony cɔl Lot. Ee nïnkä kɔc
aake ye mïth ku dëkkë, ku ɣɔckë käŋ
ku ɣɔɔckë ke wei, ku purkë ku loikë
ɣööt. 29 Ku aköl wën jiël Lot Thodom,
ke Nhialic cɔl deŋ atueny ë mac ku
nɛ̈k kɔc ëbën, 30 yen abï ciɛ̈t aköl bï
Manh Raan dhuk.

31 “Tɛ̈ le akölë bɛ̈n, ke raan rɛ̈ɛ̈r
aɣeer acïï ben la ɣöt bï la guik kë
muk. Ku raan tɔ̈ dom yic acï dhuk
baai aya. 32 Takkë këwäär cï rot
looi tënë tiŋ Lot.† 33 Raan wïc ye bï
wɛ̈ike kony aabï muɔ̈r, ku na ye raan
mär wɛ̈ike ë riɛnkiɛ̈ ka bï wɛ̈ike muk
akölriëëc ëbën. 34 Wakɔ̈u ë nïnkä kɔc
karou aabï tɔ̈ ɣööt ke nin. Raan tök
kamken abï lɔc ku nyɛɛi ku dɔ̈ŋ raan
tök. 35 Këlä aya, diäär karou aabï luui
ë tök luɔiden baai, tiɛŋ tök abï ɣäth
nhial ku nyiëëŋ tiɛŋ tök piny. 36 Ku
abï rot looi këlä aya tënë kɔc lui dom
yic. Raan dɛ̈t abï ɣäth nhial ku nyiëëŋ
raan dɛ̈t piny.”

37 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc,
“Bɛ̈ny, bï ke ɣäth tɛ̈nɛn?” Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Tɛ̈ rëër guɔ̈p kë cï thou thïn, aye
cor yenhom mat thïn.”

18

Lëër ku bɛ̈ny luɔ̈k

1 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Jethu lëk kɔcken
ye buɔɔth kääŋ bï ke piɔ̈ɔ̈c bïk dhiɛl aa
röök akölaköl ku cïk dhör. 2 Ku lueel,
“Wäthɛɛr bɛ̈ny luɔ̈k ë tɔ̈ thïn gɛn tök.
Ku ëcie riɔ̈ɔ̈c Nhialic ku ë dhäl kɔc gup
ëbën. 3 Ku tiŋ lëër ë tɔ̈ ë gen kënë
aya. Ku ë ye lac bɛ̈n tënë bɛ̈ny, ku lɛ̈ŋ
bï luɔ̈k yic tënë mony luk kek. 4-5 Go
bɛ̈ny wɛ̈tde cïï kuëëc nhom. Nawën
le tak ke lueel, ‘Na cɔk alɔn cïï ɣɛn ye
riɔ̈ɔ̈c ë Nhialic, ku cä kɔc thek, ke rin ë
tiŋ kënë ɣa rääm nhom ë bak, aba tïŋ
ba dhiɛl luɔ̈k yic, na cä loi këlä, ka bï
ya cool ë bɛ̈n ku cut ɣaguɔ̈p.’ ”

6 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Piɛŋkë tɛ̈ ye
bɛ̈ny kuc luk jiɛɛm thïn. 7 Cïï Nhialic
lëu bï luk ŋiɛc looi tënë kɔcken cï lɔc,
kɔc ye rɔ̈ɔ̈k aköl ku wɛ̈ɛ̈r? Bï ke cɔl ke
mec tënë ye? 8 Alɛ̈k we, abï luk ŋiɛc
looi tënë ke. Ku na la dhuk, ɣɛn Manh
Raan, ye kɔc kadë ba yök ke la gam
pinynhom?”

---

* **17:14** Rin bï kɔc käk Nhialic ke tïŋ lɔn cï kek pial bïk aa rëër ke kɔc. (Leb 14:1-32) **17:26** Käk 6:5-8 **17:27** Käk 7:6-24 **17:29** Käk 18:20–19:25 **17:31** Mt 24:17-18; Mk 13:15-16 † **17:32** Tiŋ Lot ɣɔn cï yenhom wel bï riäŋ Thodom tïŋ, nawën ke yuɔm abï ciɛ̈t ŋenh awai. (Käk 19:26) **17:33** Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; Jn 12:25

Kääŋ raan akut Parathï ku raan ajuër kut

9 Ku lueel Jethu kääŋ kënë aya tënë
kɔc röt yök ciɛ̈t kek path kepɛ̈c, ku
dhälkë raan ëbën guɔ̈p. 10 “Kɔc karou
aake cï la luaŋ Nhialic bïk la röök,
raan akut Parathï nhiam apɛi ku raan
ë kut ajuër kɔc tuɔ̈ɔ̈r nyïn. 11 Go mony
nhiam akut Parathï bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈c ku
röök ë rot ëlä, ‘Yïn alɛɛc Nhialic, ɣɛn
acïï thöŋ kek kɔc kɔ̈k, kɔc käk kɔc kɔ̈k
tuɔ̈ɔ̈r nyïn, kɔc ë luui kärɛc ë diäär kɔc
kɔ̈k kɔɔr. Yïn alɛɛc rin ɣɛn acïï thöŋ kek
raan ajuër kut kënë. 12 Ɣɛn ë thek ba
cïï mïth, arak rou nïn kadhorou yiic,
ku yïn aya juɛ̈r tök thiäär yic käkkiɛ̈n
ya yök luɔi yic ëbën.’
13 “Ku raan ajuër kut acï bɛ̈n ku
kɛ̈ɛ̈c tɛ̈mec ku cïï yenyin ŋɛ̈ɛ̈r nhial
wën röök yen, ku gut yepuɔ̈u amääth
bï nyuɔɔth lɔn ë yen kärɛc looi ku
lueel, ‘Nhialic liec ɣa, ɣɛn ë raan la
guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m.’ ” 14 Ku jɔl Jethu
lɛ̈k ke, “Mony kënë, ku acie raan
akut Parathï, acï dhuk baai ka ad-
umuɔ̈ɔ̈mke cï päl piny tënë ye. Rin
raan nhiam rot ɣäth tueŋ abï dhuɔ̈k
ciëën, ku raan lir puɔ̈u rot tɔ̈ɔ̈u ciëën
abï ɣäth tueŋ.”

Jethu adɔc mïth (Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 Kɔc kɔ̈k aake mïth bɛ̈ɛ̈i tënë Jethu
bï ke bɛ̈n dɔɔc. Go kɔc Jethu buɔɔth
ke läät. 16 Go Jethu mïth caal yelɔ̈ɔ̈m
ku lueel, “Calkë mïth aa bɔ̈ tënë ɣa,
duɔ̈kkë ke pën. Rin raan wïc ye bï la
bääny Nhialic yic adhil gam cïmën ë
mïth thiikä. 17 Alɛ̈k we, raan wïc ye
bï bääny Nhialic yök adhil wɛ̈t Nhialic
gam, cïmën ye manh koor wɛ̈t kɔc ke
dhiëth ye gam.”

Raan ajak (Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 Go raandït kɔc Itharel Jethu
thiëëc, “Raan piööc path, yeŋö ba looi
ba pïr akölriëëc ëbën yök?” 19 Go Jethu
lɛ̈k ye, “Yeŋö ye yïn ɣa cɔɔl raan path?
Acïn raan path, ee Nhialic ë rot.
20 “Ku na bɛ̈ɛ̈r wɛ̈tdu, ke yïn aŋic käk
ye lööŋ Nhialic lueel,
‘Duk tiŋ raandä kɔr, duk raan näk,
duk cuëër, duk kuëëŋ wɛ̈t lueth.
Thek wuur ku moor.’ ”
21 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, “Lööŋkä aaca
muk nhïïm ëbën tɛ̈wäär koor ɣɛn agut
ëmën.” 22 Nawën piŋ Jethu kënë, ke
lueel tënë ye, “Ala löŋ ŋot kɛ̈c ë looi.
Ɣaac käkku ëbën ku gam wëëu tënë kɔc
ŋɔ̈ŋ, yïn abï jiɛɛk la yök pan Nhialic ku
bäär buɔth ɣa.” 23 Nawën piŋ mony
kën ë wëlkä, ke mɛɛn rin ë jak apɛi.
24 Go Jethu tïŋ ke cï puɔ̈u dak ku
lueel, “Abï yic riɛl tënë kɔc ajiɛɛk bïk
la bääny Nhialic yic. 25 Alɛ̈k we alan-
den, apuɔl yic bï thɔ̈röl bak with cök,
tɛ̈n tɛ̈ bï raan ajak la bääny Nhialic
yic.” 26 Go kɔc awën piŋ ë wëlkä Jethu
thiëëc, “Na ye këya, yeŋa bï la pan
Nhialic?” 27 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Käk cïï
raan ke lëu aaye Nhialic looi.”
28 Go Pïtɛr lueel, “Na ɣook, ɣok
aacï käkkua nyääŋ wei ku buɔthku
yï!” 29 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek alɛ̈k yic,
raan nyiëëŋ panden wei, ku tiɛŋde
ku wämäthakën ku kɔc ke dhiëth ye,
ayï miɛthke rin bääny Nhialic, 30 abï
käjuëc yök ë riëëc kënë yic, ku pïr
akölriëëc ëbën bï bɛ̈n aköldä yic.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

31 Nawën ke Jethu cɔɔl kɔcken ye
buɔɔth kathiäär ku rou tɛ̈den röt ku
lëk ke, “Ëmën ɣok aa la Jeruthalem,
tɛ̈ bï käwäär cï kɔc käk Nhialic tïŋ gɔ̈t
rin Manh Raan kenhïïm la tiɛɛŋ thïn.
32 Abï la thɔ̈n kɔc cie kɔc Itharel bïk
bui ku lɛ̈ɛ̈tkë, ku ŋuutkë nyin, 33 ku
abïk that ku näkkë, ku na ye aköl ye
nïn diäk, ke yeen abï pïïr ku jɔt rot
raŋ yic.” 34 Ku kɔc ye buɔɔth aake këc
käkkä deet yiic. Wɛ̈tde yic acï thiaan
tënë ke, ku keek aacïï kën jiɛɛm Jethu
kuc.

Jethu acï cɔɔr kony bï daai

35 Nawën dötkë Jeriko, ke mony cï
cɔɔr ë rɛ̈ɛ̈r dhël yɔu ke lïm. 36 Nawën
piŋ kɔc cath röt, ke thiëc, “Yeŋö loi
rot?” 37 Go lɛ̈k ye lɔn ë Jethu raan
Nadharet yen atëk dhël yic. 38 Go
cööt, “Jethu, wën Debit liec ɣa.”

18:14 Mt 23:12; Lk 14:11 **18:20** B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20

39 Go kɔc ke tɔ̈ tuenŋ läät ku lëkkë ye
bï biɛt. Go ŋot kiu apɛi, “Wën Debit
kony ɣa.”
40 Go Jethu kɔ̈ɔc ku lëk kɔc bïk mony
kënë thɛ̈l tënë ye. Nawën cï ɣëët
tɛthiɔ̈k, ke thiëëc Jethu, 41 “Yeŋö wïc
ba looi tënë yï?” Go bɛ̈ɛ̈r, “Bɛny awiëc
ba bɛn daai.” 42 Go Jethu lɛ̈k ye,
“Daaië! Gamdu acï kony.” 43 Go guɔ
daai nyin yic, ku buɔɔth Jethu ke lec
Nhialic. Nawën tïŋ kɔc juëc ke tɔ̈ thïn
kë cï rot looi, ke lec Nhialic ëbën.

19

Jethu ku Dhäkeo

1 Nawën cï Jethu ɣet Jeriko ku bɛr
yic. 2 Ke raan ajak cɔl Dhäkeo ë tɔ̈ thïn
ke ye raandït kam kɔc ajuër kut, 3 ku
yeen ë wïc bï Jethu tïŋ ku ë ciek apɛi.
Go ciɛ̈n tɛ̈ tïŋ yen Jethu rin kɔc aake
juëc. 4 Go riŋ tueŋ ku ler ŋaap nhom,
ŋam bïï Jethu tëëk yecök. 5 Nawën
ɣëët Jethu ŋam awën cök ke tïŋ Dhäkeo
nhial, go cɔɔl ku lueel, “Dhäkeo, lɔc
bɛn piny, yaköl ɣɛn abï cool paandu.”
6 Go Dhäkeo bɛ̈n piny ku lor Jethu ke
cï puɔ̈u miɛt apɛi. 7 Nawën tïŋ kɔc ke tɔ̈
thïn ë kënë, ke la ŋoomŋoom ku luelkë,
“Mony kënë acï la cool pan raan rac.”
8 Go Dhäkeo wɛ̈lken cïï kuëëc nhïïm ku
jɔt rot ku lëk Bänyda, “Bɛny, ëmën thiin
ɣɛn abä abɛ̈k ë wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ yiëk kɔc ŋɔ̈ŋ,
ku na ca kën raandä cam ruëëny, ka
ba dhuk arak ŋuan.”
9 Go Jethu lɛ̈k Dhäkeo, “Yaköl, yïïn
ku kacku wek aacï pïr akölriëëc ëbën
yök, rin yïïn aya yïn ë manh Abaram,
10 rin Manh Raan acï bɛn bï kɔc cï
määr wïc, ku kony ke.”

Kääŋ aloony kathiäär

11 Tɛ̈wën pïŋ kɔc ë wëlkä, ke Jethu
thɔ̈th kääŋ rin ëcï thiɔ̈k ke Jeruthalem.
Ku ë yekë tak lɔn bï bääny Nhialic
rot guɔ la jɔɔk thïn. 12 Ku jɔl lueel,
“Monytui, ke ye raan gɔl bɛny, ëcï la
wun dɛ̈t mec apɛi bï la ruɔ̈k bï ya
bɛnyŋaknhom. Ku jɔl dhuk wuɔ̈nden.
13 Ku wën këc yen guɔ jäl, ke cɔl
aluɔɔnyke kathiäär, ku ye ŋɛk gäm
wëëu ku lëk ke, ‘Lɔ̈kkë luui ë wëëukä
ɣet aköl bï ɣɛn dhuk.’ 14 Ku yeen
ë mɛɛn kɔcken mɛc, gokë kɔc tuɔɔc
yecök bïk la lueel, ‘Mony kënë acuk
wïc bï ya bɛnyŋaknhom.’
15 “Cɔk awën cïï kacke ye wïc ka ŋot
cï ya bɛnyŋaknhom, ku dhuk ku cɔɔl
aloonyken wäär cï gäm wëëu, bï bɛn
ŋic ye wëëu kadë cï raan tök ya juak
wëëu wäär cï yiëk ye yiic. 16 Go alony
tueŋ bɛn ku lueel, ‘Bɛny, wëëu wäär ca
gäm ɣa, ɣɛn acï wëëu juëc tënë ke arak
thiäär yök thïn.’ 17 Go bɛny lɛ̈k ye, ‘Aca
ŋiɛc looi, yïn alony path, ku rin cï yïn
kälik ŋiɛc muk apath, yïn abï ya bɛny
gɛɛth kathiäär.’ 18 Go alony ye kek rou
bɛn ku lueel, ‘Bɛny, ɣɛn acï wëëu juëc
arak dhiëc yök tɛn wëëu wäär ca gäm
ɣa.’ 19 Go bɛny lɛ̈k alony kënë aya, ‘Yïn
abï ya bɛny gɛɛth kadhiëc.’
20 “Ku ben alony dɛ̈t bɛ̈n ku lueel,
‘Bɛny, wëënkun wäär aa kïk. Aake
ca der yiic alanhthiin ye kɔc kenyïn
wuuny ku tääu ke. 21 Ɣɛn ɣa cï riɔ̈ɔc
yï, rin ye yïn raan cie këdu puɔ̈l. Yïn ë
kë cie këdu lööm, ku yïn ë tem rap kɛ̈c
ë puur.’ 22 Go bɛny lɛ̈k ye, ‘Yïn alony
rac, dak rot. Wëlkun ca lueel kek aabï
luɔ̈k wei. Aŋic lɔn ye ɣɛn kë cie këdië
lööm, ku ɣɛn ë rap tem rap kɛ̈c puur.
23 Yeŋö këc yïn wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ gäm kɔc ŋic
luui wëëu rin na la dhuk aköldä ke yɔ̈k
ke cï keyiic juak?’ ”
24 “Ku yöök bɛny kɔc wën kääc thïn,
‘Nyaaikë wëëu tënë ye ku gamkë ke
tënë raan la wëëu juëc.’ 25 Gokë lɛ̈k
ye, ‘Bɛny yeen ala wëëu juëc apɛi.’
26 Go bɛny lɛ̈k ke, ‘Raan la käŋ abï gäm
käjuëc kɔ̈k, ku raan cïn käŋ, abï këthiin
tɔ̈ tënë ye nyaai aya. 27 Ku kɔc man
ɣɛn kä, kɔc cïï ɣɛn wïc ba ya bänyden,
bɛ̈ɛ̈ikë ke ɣanhom tɛn ku näkkë ke ɣa
daai ë ke.’ ”

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

28 Wën cï Jethu käkkä lueel, ke jiël bï
la Jeruthalem ke wat atuɔ̈ɔcke nhïïm.
29 Tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k ke Bethpeec ku
Bethanï, tɛthiääk kek gɔn Olip, ke tooc

19:10 Mt 18:11 **19:11** Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 **19:26** Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18

kɔc ye buɔɔth karou tueŋ 30 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ tueŋ yiic. Tɛ̈ ɣeet wek, wek aabï manh akaja cïn raan cï kaŋ cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bɛ̈ɛ̈ikë tɛ̈n. 31 Na le raan thiëc we, yeŋö lony wek ye? Ke lɛ̈kkë ye, awïc Bänyda.” 32 Gokë la ku yökkë manh akaja cït tɛ̈wën cï Jethu ke than thïn. 33 Tɛ̈wën lony kek manh akaja, ke lëk raan la akaja ke, “Yeŋö lony wek manh akaja?” 34 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Awïc Bänyda.”

35 Gokë manh akaja ɣäth tënë Jethu ku kumkë kɔ̈u alätheken, ku nyuc Jethu yekɔ̈u. 36 Tɛ̈wën lööny yen dhöl, ke kɔc juëc thieth alätheken dhël yic. 37 Ku wën lɔɔr yen piny gɔn Olip nhom, go kɔcken ye buɔɔth puɔ̈th miɛt ëbën, ku leckë Nhialic rin käjuëcdït jäŋ gɔ̈i cïk tïŋ ku wɛkkë apɛi ëlä,

38 “Bï Nhialic bɛ̈nyŋaknhom cï bɛ̈n rin
Bänyda dɔɔc.
Dɔ̈ɔ̈r pan nhial ku lɛc tënë Nhialic.”

39 Go kɔc akut Parathï kɔ̈k ke tɔ̈ kɔc yiic lueel tënë Jethu, “Bɛ̈ny cɔl kɔckun yï buɔɔth aa bit.” 40 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k we, na cɔk kë biɛt, ka aleel ë röt, aa loi wuɔɔu.”

41 Nawën lek Jeruthalem dööt, ke dhiau wën tïŋ yen gɛu nhom, 42 ku lueel, “Dɔ̈ɔ̈r akölriëëc ëbën ëcï we dööt kɔc Jeruthalem, ku wek aacï jai ë ye. Ku ëmën acäk bï bɛn tïŋ. 43 Ala aköl bï kɔc atɛrdun bɛ̈n ku golkë we abï ciɛ̈n tɛ̈ɣɔ̈r bakkë. 44 Aabï we nɔ̈k ëbën agut mïth rɛ̈ɛ̈r ke we. Ku gen Jeruthalem abï thuɔ̈r piny ëbën, abï ciɛ̈n alel kääc alel dɛ̈t nhom, rin këc wek aköl cï Nhialic bɛ̈n bï we kony ŋic.”

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

45 Nawën lek ɣet Jeruthalem ke Jethu la luaŋ Nhialic. Ku cop kɔc käŋ ɣaac aɣeer kal luaŋ Nhialic yic. 46 Ku lëk ke, “Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn cï Nhialic ye lueel ëlä, ‘Luaŋdië acï looi bï ya tɛ̈n ye kɔc ëbën röök thïn.’ Ku yeen acäk wel bï ya luaŋ cuɛ̈r.”

47 Ku jɔl a piööc luaŋ Nhialic aköläköl. Go kɔc käk Nhialic ku kɔc gɛ̈t lööŋ ku kɔcdït baai wïc bïk nɔ̈k. 48 Ku acïn dhël cïk lëu bïk yök bï kek ye looi, rin ye kɔc ëbën rëër yelɔ̈ɔ̈m ke piŋ wɛ̈lke, ku wïckë bï ciɛ̈n töŋ cïk piŋ.

20

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yɔ̈ɔ̈ŋ yic (Mt 23:27; Mk 4:27-33)

1 Naɣɔn akäl tök, tɛ̈wën piööc Jethu kɔc ë Wɛ̈t Puɔth Yam luaŋ Nhialic, ke bɛ̈nydït käk Nhialic, ku kɔc gät lööŋ ku kɔcdït baai bɔ̈ tënë ye. 2 Ku thiëckë, “Ee yïn, lɛ̈k ɣo ye riɛl ŋö tɔ̈ yïguɔ̈p ye yïn luui këlä? Ku yeŋa yïk yï ë riɛl kënë?”

3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Wek aba thiëëc aya, lɛ̈kkë ɣa, 4 riɛl ye Joon kɔc gäm lɔ̈kwëi yök tënë Nhialic aye riɛlde ë rot?” 5 Gokë kaŋ guëëk yic kamken ë röt ku luelkë, “Na luelku ka yök tënë Nhialic, ka lueel ëlä, yeŋö këc wek wɛ̈tde gam? 6 Ku na luelku ke riɛlde ë rot, ke ɣok aa näk, rin cï raan ëbën ye gam lɔn Joon ë ye raan käk Nhialic tïŋ.” 7 Gokë dhuɔ̈k Jethu, “Ɣok aa kuc tɛ̈ yök yen riɛlde thïn.”

8 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

Jethu ajam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth (Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 Ku ben Jethu jam ë waal tënë kɔc ku lueel, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim ë luɔk, ku riöp yic kɔc kɔ̈k. Ku keny wun dɛ̈t, ku le pɛ̈i juëc nɔ̈k wei. 10 Nawën le tɛ̈ cï tiim luɔk thɔ̈ɔ̈ŋ, ke tooc aluɔnyde tënë kɔc wäär cï riɔ̈p dom yic bïk la gäm abäkke. Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëën yecin. 11 Go alony dɛ̈t bɛn tooc, gokë bɛn dɔm ku thatkë ku baŋkë apɛi. Ku toockë ciëën ke cïn kë cïk gäm ye. 12 Go alony dɛ̈t ye kek diäk bɛn tooc, gokë yiëk tɛ̈tök aya ku copkë wei. 13 Go wun dom lueel, ‘Yeŋö ba looi? Ɣɛn abï manhdiɛ̈n nhiaar tooc, tɛ̈dë ka bïk la theek.’ 14 Nawën tïŋ kɔc cï riɔ̈p dom yic manhde, ke luelkë, ‘Kënë ë manh raan yen la dom, ku

19:38 Wk 118:26 **19:46** Ith 56:7; Jer 7:11 **19:47** Lk 21:37 **20:9** Ith 5:1

ë yen abï käŋ lɔ̈k thɔn aköldä. Bäk näkku ku käkkä aabï döŋ ke ɣo.’ 15 Ku thelkë aɣeer dom yic ku näkkë.” Ku jɔl Jethu ke thiëëc, “Yeŋö bï raan la dom looi tënë ke?” 16 “Abï bɛ̈n ku nɛ̈k kɔc awën cï riɔ̈p dom yic, ku riöp dom yic kɔc kɔ̈k.” Nawën piŋkë ë wɛ̈t kënë ke luelkë, “Diɛ̈t cïï rot loi!”

17 Go Jethu ke döt apɛi ku thiëëc ke, “Yeŋö ye wɛ̈t kënë cï gɔ̈t këlä thɛɛr teet yic,

‘Mën wäär yen cï atëët kuec, yen acï
bɛ̈n a mën ril.’ ”

18 Ku lëk Jethu ke, “Na deeny raan yecök mën ka duɔɔny bï ruɔ̈th. Ku na wïk raan nhom ka niɔɔn yic.”

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër (Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 Go kɔc piööc lööŋ ku bäny käk Nhialic wïc bïk Jethu dɔm nyin yic, rin cï kek ye ŋic lɔn aa kek ke jiëëm Jethu gup ë waal. Ku keek aacï riɔ̈ɔc kɔc awën tɔ̈ thïn. 20 Gokë kɔc kɔ̈k riɔp thook bïk röt looi ciɛ̈t ke ye kɔc path tënë Jethu, bïk aa la thiëëc bïk deep rin na le wɛ̈t rɛɛc lueel, ke dɔmkë ku ɣɛ̈thkë tënë bänydït mac baai. 21 Ku bïk tënë Jethu ku thiëckë ëlä, “Raan piööc, aŋicku lɔn wɛ̈t ye lueel ku kë ye piɔ̈ɔc ee yic. Yïn acie dït raan ye kuɛ̈ɛc nhom. Ku yïn ë kɔc piɔ̈ɔc bïk kë wïc Nhialic looi dhël la cök. 22 Lɛ̈k ɣo, na ye täktäkdu buk ajuër dhiɛl aa gam, ɣok kɔc Itharel tënë bɛ̈nyŋaknhom Cithɛ̈r kua cuk bï gäm ye.”

23 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic, ku bëër, 24 “Nyuɔ̈thkë ɣa wëëu, ku thiëëc ke, ye nhom ŋa ku ye rin ŋa käkkä cï giɛɛt ë wëëth kɔ̈u?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk Cithɛ̈r bɛ̈nyŋaknhom.”

25 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ŋiɛckë këya, gämkë Cithɛ̈r bɛ̈nyŋaknhom këde ku gämkë Nhialic këde.”

26 Ku acïn wɛ̈t rɛɛc cï Jethu lueel kɔc nhïïm lëu bï ya awuɔ̈c bï kek ye dɔm. Ku wɛ̈t cï lueel ëcï ke gɔ̈i ku bitkë.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr (Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 Go kɔc kɔ̈k akut Thaduthï. Akut cïï yeen ye gam lɔn bï Nhialic kɔc cï thou bɛn cɔl apïr, bɛ̈n tënë Jethu ku thiëckë ëlä, 28 “Raan piööc, Mothith acï löŋ gɔ̈t ëlä tënë ɣo, ‘Na thou wämënh ë raan ku nyiëëŋ tik piny ke cïn mïth, ke wämënh koor ala ɣöt tik bï mïth dhiëëth ɣön mɛ̈nhë.’ 29 Na thöö̈ŋku lɔn tɔ̈ mïth tik thïn kadhorou, ku thiëk wën dït, ku thou ke cïn mïth. 30 Go wämënh buɔth ye la ɣöt tik, ku thou aya ke cïn mïth cï dhiëëth. 31 Ku looi rot këya tënë mɛ̈nhë ye kek diäk. Ku këya tënë ke ëbën kadhorou, aacï thou ke cïn mïth cïk nyääŋ piny. 32 Nawën ke tik thou aya. 33 Ku lek tueŋ ku thiëckë, tɛ̈ le kɔc cï thou röt jɔt aköldä, bï ya tiŋ ŋa, rin cï yen rëër ke ke ëbën kadhorou?”

34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Thiëŋ ye kɔc röt thiaak ë kën pinynhom tɛ̈n. 35 Ku kɔc path bï röt jɔt thou yic, kɔc ye pan Nhialic këden, aacie thiëëk ku aacie ë thiaak, 36 ku aacïï bï bɛn thou rin aa thöŋ kek atuuc Nhialic. Ku aa mïth Nhialic rin cï kek röt jɔt thou yic. 37 Ku Mothith guɔ̈p ë jam lɔn ye kɔc cï thou bɛn pïr, wäär gɛ̈t yen tɛ̈ cï Nhialic rot nyuɔ̈th ye ë bun dɛ̈p yic, ku jiɛɛm rin Bɛ̈ny ëlä, ‘Ee Nhialic Abaram, ee Nhialic Ithäk ku ee Nhialic Jakop.’ 38 Wɛ̈tde yic ë lɔn ye yen Nhialic ë kɔc pïr, ku acie Nhialic kɔc cï thou, rin kɔc ëbën aa pïr tënë ye.” 39 Go kɔc piööc löö̈ŋ ke kääc thïn jam ku luelkë, “Aca ŋiɛc dhuk nhom raan piööc.” 40 Ku thök jamden rin ë cïk wïc bïk bɛn thiëëc.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔc lɔn yen raan ë tooc Nhialic (Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 Ku lueel Jethu tënë ke, “Yeŋö ë ye lueel lɔn raan cï lɔc ku dɔc ya raan dhiënh Debit? 42 Rin aye Debit guɔ̈p luel athör waak yic ëlä,

‘Acï Nhialic lueel tënë Bänydiɛ̈, “Nyuc
ë tɛ̈n köŋdiɛ̈n cuëc,
43 ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën
yïcök.” ’

20:17 Wk 118:22 **20:27** Luɔi 23:8 **20:28** L.rou 25:5 **20:37** B.bei 3:6 **20:43** Wk 110:1

44 “Ye këdë ye yen manh Debit, ku
yeen aye Debit cɔɔl, ‘Bänydiɛ̈?’ ”

Jethu alëk kɔc bïk röt tiit kɔc gät lööŋ Itharel
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

45 Tɛ̈wën piŋ kɔc ëbën wɛ̈tde, ke
Jethu wël yenhom kɔcken ye buɔɔth
ku lueel, 46 “Tiɛtkë röt ku duɔ̈kkë kɔc
piööc lööŋ Itharel ye kiɛ̈ɛ̈t. Kɔc cath
kek alɛ̈thken dït bär, röt teem ɣön ɣɔɔc
yiic bï ke aa muɔ̈th athɛ̈ɛ̈k. Ayekë
nhiaar bïk nyuc tueŋ thöc kɔcdït tɛ̈n
amat, ku ɣön path aköl yai. 47 Ku keek
aa käk lëër tuɔ̈ör nyïn, ku röökkë apɛi
bïk kɔc wëŋ lɔn puɔth kek. Kɔckä aabï
tɛ̈m awuɔ̈c ril apɛi.”

21

Ajuër lëër
(Mk 12:41-44)

1 Kaam wën ke Jethu cï nyuc tɛ̈ ye
wëëu juaar thïn luaŋ Nhialic, ku döt
kɔc wëëu cuat kën ajuër yic. Ke kɔc
juëc ajiɛɛk aake cï wëëu aa täau thïn.
2 Nawën ke tiŋ lëër aŋääŋ bɔ̈ ku cuɛt
wëëu reen lik thïn aya. 3 Go Jethu
lueel, “Wek alɛ̈k yic, lëër kënë acï
Nhialic këden cï juaar nhiaar tënë kɔc
kɔ̈k ëbën. 4 Rin aa cïk juaar wëëuken
juëc yiic, ku yen aŋäŋë, acï kën bï yen
pïr dhuɔl thïn ëbën.”

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

5 Tɛ̈wën jiël kek luaŋ Nhialic, ka
atuuc kɔ̈k jam tɛ̈ dhëëŋ luaŋ Nhialic
thïn ku aleel pɛth cï ye buth, ku
kädhëŋ cï gäm Nhialic bï ye door. Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, 6 “Käkkith yakë tïŋ ëmën,
ala aköl bï ke thuɔ̈r piny ëbën, ka cïn
alel töŋ bï kɔ̈ɔ̈c alel dɛ̈t nhom.”

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

7 Go kë thiëëc, “Raan piööc, ye nɛn
bï kënë rot looi, ku yeŋö bï ye nyuɔɔth
lɔn tɛ̈ bï kënë rot looi acï thiɔ̈k?”
8 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm ku
duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ. Rin kɔc juëc
aabï bɛ̈n ë riɛnkiɛ̈ ku ye ŋɛk lueel, ‘Ke
ɣɛn raan cï lɔc ku dɔc, aköl bï ɣɛn bɛ̈n
akïn.’ Duɔ̈kkë ke buɔth. 9 Ku duɔ̈kkë
riɔ̈c aköldä tɛ̈ tïŋ wek tɔɔŋ, ku aliääp
baai ke loi röt. Käkkä abï röt kaŋ dhiɛl
looi tueŋ, ku acie lɔn cïï thök piny guɔ
thiɔ̈k.”
10 Ku ben Jethu lueel ëlä tënë ke,
“Wuɔ̈t aabï kenhïïm tuɔ̈ɔ̈m ku thɛrkë,
ku bɛ̈ɛ̈i mɛc bänydït abï thör kamken.
11 Ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny dït juëc aabï röt
looi, ku tuaany ku cɔŋdït apɛi aabï röt
looi ɣön juëc yiic. Ku kärɛc kɔ̈k aabï
röt looi, ku kädït kɔc cɔl ariɔ̈c aabï tïŋ
nhial. 12 Ku tueŋ bï käkkä röt looi,
wek aabï gum apɛi, ku wek aabï ɣäth
tɛ̈n amat ku mɛc we. Ku wek aabï ɣäth
luk yic bäny nhïïm ë riɛnkiɛ̈. 13 Ku ë
yen tɛ̈n bï wek kɔc ëbën lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth
Yam thïn. 14 Ku duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ bï wek
röt kuɔny thïn, 15 rin wek aba kony ba
we cɔl aŋic wël puɔth bäk lueel, käk cïï
kɔc atɛrdun we bï jɔ̈ɔ̈ny, tɛ̈dë ke dhäl
käkkun yakë lueel. 16 Wek aabï kɔc
ke dhiëth we, ku wämäthakun, ku kɔc
ruääi ke we ku mäthkun gaany. Ku kɔc
kɔ̈k kamkun aabï nɔ̈k. 17 Ku raan ëbën
abï we maan ë riɛnkiɛ̈, 18 Ku wek aabï
kony na cɔk a nhiëm töŋ nhom ka cïï
bï määr. 19 Deet bï wek wepuɔ̈th dɛɛt
abï we cɔl apïr.

Jethu ajam wɛ̈t riäŋ Jeruthalem
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 “Aköl tïŋ wek Jeruthalem ke cï
apuruuk wuɔ̈t kɔ̈k gool, ke ŋiɛckë lɔn
tɛ̈ bï ye rac acï bɛ̈n. 21 Ke kɔc rɛ̈ɛ̈r Judia
aa dhil riŋ gat nhïïm, ku kɔc rɛ̈ɛ̈r geeu
Jeruthalem aa dhil jäl, ku kɔc tɔ̈ bɛ̈ɛ̈i
yiic aɣeer aacïï la geeu. 22 Rin tɛ̈në,
kek aa nïn bï kɔc tɛ̈m awuɔ̈c bï kë cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic yenhom
tiɛɛŋ. 23 Diäär liɛc ku diäär muk mïth
kor aabï gum apɛidït ë nïnkä. Kɔc ë
wunë, aabï gum apɛi ku aabï Nhialic
tɛ̈m awuɔ̈c. 24 Kɔc kɔ̈k aabï nɔ̈k tɔŋ yic,
ku kɔc kɔ̈k aabï dɔm ku la ke mac wuɔ̈t
kɔ̈k yiic. Ku Jeruthalem abï wuɔ̈t kɔ̈k
dɔm ku rɛckë apɛi, ku mackë ɣet aköl
bï bäänyden thök.

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 “Käk këc kaŋ tïŋ aabï röt looi tënë
akɔ̈l ku pɛɛi ku kuɛl. Ku kɔc wuɔ̈t

21:15 Lk 12:11-12 **21:22** ɣoth 9:7

pinynhom ëbën aabï puɔ̈th jiɛth, ku riɔ̈ɔ̈ckë atiaktiak dït loi rot wër yiic. 26 Ku kɔc aabï riɔ̈ɔ̈c apɛi rin käk loi röt pinynhom. Käk tɔ̈ nhial ëbën, akäl ku pɛɛi ku kuɛl aabï röt yääk. 27 Ku Manh Raan abï tïŋ ke bɔ̈ nhial pial yiic kek diik ku riɛldït apɛi. 28 Tɛ̈ looi käkkä röt, ke we deet wepuɔ̈th ku rëërkë ë cök rin tɛ̈ bï we luɔ̈k kärɛc yiic acï ɣëët.”

29-30 Ku ben Jethu ke lɛ̈k kääŋ kënë, “Tɛ̈ tïŋ wek tim cït ŋaap ayï tiim kɔ̈k ke loi yïth yam, ka ŋiɛckë lɔn cï kër thiɔ̈k. 31 Këya, na tiɛ̈ŋkë käkkä ke loi röt, ke ŋiɛckë lɔn cï bäänу Nhialic thiɔ̈k. 32 Alɛ̈k we, wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk käkkä röt looi. 33 Nhial ku piny aabï liu, ku wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï kaŋ määr.

Rëërkë we cï röt guiir

34 “Guiɛrkë röt, ku rëërkë we tïr nhïïm. Duɔ̈kkë aköl bï ɣɛn bɛ̈n cɔl ayök we ke we këc röt guiir. Duɔ̈kkë röt cɔl ayɔ̈k we pïr pïr rac, bäk aa rëër we cï wiɛɛt ë mɔ̈u akölakäl, ku yakë rëër we tɛ̈k käk pïr pinynhom. Aköl kënë abï la ciel wegup ke cäk ŋic, 35 cïmën län adhie wɛ̈i adëëp. Ku kënë abï bɛ̈n tënë kuat raan pïr pinynhom ëbën. 36 Rëërkë we tït ku rɔ̈ɔ̈kkë akölakäl bäk la riɛl bï wek kë bï rot looi göök, bäk kɔ̈ɔ̈c ɣanhom ɣɛn Manh Raan we cïï diɛɛr.”

37 Ku jɔl Jethu ë nïnkä nɔ̈k ke ye piööc luaŋ Nhialic, na bɔ̈ thëi ke jiël bï la nin gɔn Olip nhom. 38 Ku kɔc aake ye guëër luaŋ Nhialic rial bïk piɔ̈ɔ̈cde bɛ̈n piŋ.

22

Amat nɛ̈k Jethu
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nawën la tɛ̈ bï Yan Ayum cïn yic luɔu looi thiɔ̈k. 2 Ke kɔcdït käk Nhialic ku kɔc piööc lööŋ wïc dhël path bï kek Jethu nɔ̈k, rin riɔ̈ɔ̈c kek ciët la aliäm bï rot looi.

3 Ku raan tök kam kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou cɔl Juda Ithkariöt, ëcï bɛ̈ny jɔŋrac la yepuɔ̈u. 4 Go la tënë kɔcdït käk Nhialic ku bäny apuruuk luaŋ Nhialic tiit, bï tɛ̈ bï yen ke kuɔny thïn, bïk Jethu dɔm la guëëk yic. 5 Gokë puɔ̈th miɛt wën piŋ kek ye lɔn bï yen ke kony, ku thɔnkë lɔn bï kek ye riɔp. 6 Go gam, ku wïc tɛ̈pɛth bï yen Jethu dɔm thïn ke cïn kɔc ŋic ye.

Jethu acï miëth thëi cï guiir rin yai cam
(Mt 26:17-25; Mk 12:21; Jn 13:21-30)

7 Aköl bï Yan Ayum cïn yic luɔu looi ëcï bɛ̈n, aköl ye amɛ̈l nɔ̈k rin yai. 8 Go Jethu Pïtɛr ku Joon tooc ku lëk ke, “Lak bäk miëth yai la guiir tënë ɣo.”

9 Gokë thiëëc, “Ye tɛ̈nɛn wïc yïn ɣo buk miëth yai la guiir thïn?”

10 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Tɛ̈ le wek geeu Jeruthalem, ke wek aabï rɔ̈m kek mony ɣɛ̈ɛ̈c töny ë pïu. Biaathkë pan le yen thïn. 11 Ku lɛ̈kkë raan la baai, aye Raan piööc lueel, ‘Ye ɣön nɛn bï ɣɛn miëth yai cam thïn ɣok kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth?’ 12 Ku abï we nyuɔ̈th ɣön nhial lääu yic cï guiir yic. Guiɛrkë miëth ë tɛ̈ɛ̈n.”

13 Gokë la ku yökkë këriëëc ëbën cït tɛ̈wën cï Jethu ye lɛ̈k ke thïn. Ku jɔlkë miëth yai guiir.

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kor 11:23-25)

14 Tɛ̈wën bï kek jäl mïth ke Jethu nyuc tɛ̈de ku nyuc atuɔ̈ɔ̈cke aya, 15 ku lëk ke, “Aca wïc apɛi ba miëth Yan Ayum cïn yic luɔu kënë cam kek we ku ba jäl gum. 16 Alɛ̈k we lɔn acä bï bɛn cam ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t tɔ̈ yeyic yök bäänу Nhialic yic.”

17 Ku lööm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc, ku leec Nhialic ku lueel, “Lɔ̈mkë kënë ku tɛkkë ë kamkun. 18 Alɛ̈k we lɔn ɣɛn acïn muɔ̈n abiëc dɛ̈t ba bɛn dek ɣet aköl bï bäänу Nhialic bɛ̈n.”

19 Nawën ke löm ayup ku leec Nhialic, ku bɛny yic ku gɛ̈m ke ku lueel, “Kënë ë guäpdiɛ̈ cï juaar riɛnkun. Yakë looi këlä bäk ɣa ya tak.” 20 Nawën miëth cök ke ben aduŋ la yic muɔ̈n abiëc lööm aya ku lueel, “Kënë ë

21:25 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:31; Ny 6:12-13 B.bei 12:1-27 **21:27** Dan 7:13; Ny 1:7 **21:37** Lk 19:47 **22:1**

dɔ̈ɔ̈r yam ke Nhialic cï thany ë riɛmdië bï kuër ë riɛnkun.”
21 “Ku yen kïn, raan bä luɔm arëër tën, ku amïth kek ɣa! 22 Ku ë të̈de, Manh Raan adhil thou cït të cï Nhialic guiër ye. Ku raan bä luɔm abï gum apɛi!”
23 Gokë röt thiëëc tök, tök, yeŋa kamkua lëu bï ya yen loi kënë.

Atuuc aacï wët teer raan dït kamken

24 Kaam wën aya ke kɔc ye buɔɔth teer wët lɔn nadë, “Yeŋa kamken yen bï ya raan dït apɛi.” 25 Go Jethu lëk ke, “Pinynhom tën bäny kɔc cie kɔc Itharel aa la riɛl tënë kɔcken mɛckë, ku kɔc mac baai aa röt cɔɔl, ‘Kɔc määth ke kɔc baai.’ 26 Ku acie të̈de tënë we, rin raandït kamkun adhil rot dhuɔ̈k piny bï ciët raan koor. Ku raan tɔ̈ tueŋ adhil rot dhuɔ̈k ciëën bï luui tënë kɔc kɔ̈k.” 27 Ku thiëëc ke, “Yeŋa yen dït, ye raan ye luɔ̈ɔ̈i aye raan ë luui? Cie raan ye luɔ̈ɔ̈i? Ku ɣɛn kamkun ɣɛn acït raan ë luui.
28 “Wek aacï kɔ̈ɔ̈c ke ɣa käril cä yök yiic, 29 ku cït mënë cï Wä ɣa looi ba ya bëny, wek aba yiëk ë bäänydië yic, ku nyuɔ̈ɔ̈ckë thöc nhïïm bäk luŋ thän Itharel yic thiäär ku rou looi.”

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

31 Ku ben Jethu lueel, “Thaimon, Thaimon piŋ wëtdiënë, bëny jakrɛc acï thiëc bï gäm riɛl bï we them ëbën, bï kɔc path tek thook tënë kɔc rɛc, cïmën dhie ye rap kɔ̈ɔ̈m bï miël tek thok rap yiic. 32 Ku ɣɛn acï röök riɛnku yïn Thaimon bï gamdu dhiɛl riɛl. Ku na ca jal dhuk tënë ɣa, ke yï kony wämäthakui kɔ̈k.”
33 Go Pïtɛr bëër, “Bëny acïn kë bä gël bï ɣa cïï mɛc kek yï, ku thuɔɔu kek yï aya.”
34 Go Jethu lueel tënë ye, “Alëk yï Pïtɛr, nhiäk bëëk piny ke thɔn ajïth këc kiu, yïn abä jai arak diäk lɔn kuc yïn ɣa.”
35 Nawën ke Jethu thiëc kɔcken ye buɔɔth, “Të tooc ɣɛn we bäk Wët Puɔth Yam la lëk kɔc, ku wek aacïn wëëu ku jɔkgɔɔ la keny ayï war, yakë yök lɔn le yen kë liu tënë we?” Gokë bëër, “Acïn këdäŋ.” 36 Go Jethu lueel, “Ëmën, na la raan wëëu ke muk ke, ku muk jɔkgɔ aya. Ku na yïn acïn pal, ke yï ɣɔɔc alëth abëk wei ku ɣɔc. 37 Luɔikë ë kënë rin aye wël cï gɔ̈t thɛɛr ë riɛnkië lueel, lɔn ye ɣɛn raan tök kam kɔc kärɛc looi. Ku wët kënë abï yenhom tiɛɛŋ ëmën.”
38 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bëny, paal karou aa kïk.” Go bëër, “Aa juëc.”

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k (Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Nawën ke Jethu jiël ku ruɛc kɔcken ye buɔɔth, ku ler gɔn Olip nhom cïmënden yen ye looi akölaköl. 40 Nawën lek ɣet të̈den adhie, ke lëk ke, “Rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic bï we cïï them jakrɛc.”
41 Ku nyiëëŋke piny ku le tueŋ të̈thin-nyɔɔt, ku gut yenhiɔl piny ku röök, 42 ku lueel, “Wä, na lëu rot ke këreɛc tit ɣa acïï bɔ̈. Ku acie wëtdië ë wëtdu.” 43 Go atuny nhial rot nyuɔ̈th ye ku deet puɔ̈u, 44 rin ë dhiau apɛi yepuɔ̈u. Ku ben röök apɛi abï tuc kuër yeguɔ̈p cïmën riɛm.
45 Ku jɔt rot të̈wën röök yen thïn ku dhuk tënë kɔc ye buɔɔth, ku yök ke ke nin rin cï riääk ë puɔ̈u ke cɔl agök. 46 Go lueel tënë ke, “Yeŋö niin wek? Jatkë röt ku rɔ̈ɔ̈kkë bï we cïï them jakrɛc.”

Jethu acï dɔm (Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

47 Jethu ë ŋot jam të̈wën bïï kɔc juëc ke wɛt Juda nhïïm, raan tök kam kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou. Ku ler tënë Jethu ku muɔ̈ɔ̈th ke ciim. 48 Go Jethu lueel, “Juda ca ɣa ciim ba Manh Raan nyuɔ̈th kɔc dɔm ye?”

22:20 Jer 31:31-34 **22:21** Wk 41:9 **22:24** Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9:46 **22:25** Mt 20:25-27; Mk 10:42-44 **22:26** Mt 23:11; Mk 9:35 **22:27** Jn 13:12-15 **22:30** Mt 19:28 **22:35** Mt 10:9-10; Mk 6:8-9; Lk 9:3; 10:4 **22:37** Ith 53:12

49 Nawën tïŋ kɔc ye buɔɔth ke rëër
kek ye kë bï rot looi, ke luelkë, “Bëny,
cuk thär? Ɣok aa muk paalkua.” 50 Go
raan tök kamken palde miëët bei, ku
tök alony lui pan raandït käk Nhialic
ku teem yïnyden cuëc wei. 51 Go Jethu
lueel, “Acie këya.” Ku gɔɔt mony awën
yïc tëwën cï tök pal, ku kony bï dɛm.

52 Ku jɔl Jethu jam tënë raandït käk
Nhialic ku bäny apuruuk luaŋ Nhialic
tiit, ku kɔcdït baai cï bɛn bïk ye dɔm,
ku lueel, “Cäk bɛn we muk paal ku
atuel ciɛt ɣa ye raan kɔc rum? 53 Ɣɛn ë
rëër kek we luaŋ Nhialic akölaköl, ku
akɛckë kaŋ them bäk ɣa dɔm. Ku ëmën
wek aacï puɔ̈l bäk kë tɔ̈ wepuɔ̈th looi.
Ku tënë jɔŋrac abï la riɛl bï kërɛɛc wïc
looi.”

Pïtɛr ajɛi Jethu (Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

54 Gokë Jethu dɔm ku ɣɛthkë pan
raandït käk Nhialic. Ku Pïtɛr ë biöth
ke mec kɔc cök ciëën. 55 Ku apu-
ruuk aake cï many ɣöckë took kal yic.
Go Pïtɛr rot mät ke ku nyuuc bï ɣöc.
56 Nawën tïŋ nyan lui pan bɛny Pïtɛr
ke nyuc mac lɔ̈ɔ̈m, ke döt apɛi ku
lueel, “Mony kënë ë ye rëër kek Jethu
aya.”

57 Go Pïtɛr jai ku lueel, “Mony kënë
acä cɔk ŋic yïn nyɛnë!” 58 Ku kaam
thiin awën ke mony dɛt tïŋ Pïtɛr ku
lueel, “Yïn ë raanden aya.” Go Pïtɛr
bɛ̈ɛ̈r, “Acie ɣɛn mäthdiɛ̈.”

59 Ku kaam awën, ke wɛ̈t yen raan
Jethu, ben mony dɛt muɔ̈k yeguɔ̈p
apɛi ku lueel, “Acïn diu lɔn ye mony
kënë rëër kek Jethu, rin ë raan
Galilia.”

60 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r! “Mäthdiɛ̈, kë ye
lueel acä cak deet yic.” Ku kaam wën
ŋot jiɛɛm yen ke thɔn ajïth kiu. 61 Go
Jethu yenhom wel ku döt Pïtɛr. Go
Pïtɛr këwäär cï Bɛny Jethu lɛ̈k ye ëlä,
“Tueŋ ke thɔn ajïth këc kiu ya aköl,
aba lueel arak diäk lɔn kuc yïn ɣa.”
62 Ku ler aɣeer ke cï guɔ̈p yär ku dhiɛɛu
apɛi.

Jethu acï bui ku that (Mt 26:67-68; Mk 14:65)

63 Tɛ̈n awën ke kɔc ke tit Jethu, ee
yekë bui ku thatkë, 64 ku derkë nyin
ku guutkë kecin ku yöökkë, “Mɛɛkë!
Yeŋa yï gut?” 65 Ku lueelkë kärɛc apɛi
yeguɔ̈p.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic (Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

66 Nawën bak piny, ke kɔcdït Itharel
ku kɔcdït käk Nhialic, ku kɔc piööc
lööŋ mat kenhïïm. Ku bïï Jethu
luɔ̈ŋden yic. 67 Ku lëkkë ye, “Na ye
Raan cï lɔc ku dɔc, ke lɛ̈k ɣo.” Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Na lɛ̈k we ke wek aacïï wɛ̈tdiɛ̈
bï gam, 68 ku na thiëëc we, ka cäk bï
bɛ̈ɛ̈r. 69 Ku ëmën ler tueŋ, Manh Raan
abï nyuc lɔŋ cuëc Nhialic Madhɔl.”

70 Gokë rek yic ëbën, “Na ye këya,
ye Wën Nhialic?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee
ɣɛn, cït tɛ̈ cäk luɛ̈l ye.” 71 Gokë lueel,
“Acïn dɛt wïcku kɔc kɔ̈k bï bɛn jam käk
cï looi. Ɣok aacï wël cï lueel ë thuɔŋde
piŋ.”

23

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato (Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

1 Go kɔc luk röt jɔt ëbën ku ɣɛthkë
Jethu Pilato nhom raan Roma. 2 Ku
gɔɔnykë ku luelkë, “Ɣok aacï mony
kënë yök ke rɛc kackua nhïïm, ke ye
lɛ̈k ke bïk ajuër cïï ye tääu piny tënë
bɛnyŋaknhom Roma. Ku aye lueel
aya lɔn ye yen Raan cï lɔc ku dɔc,
bɛnyŋaknhom.”

3 Go Pilato thiëëc, “Ye yïn
bɛnyŋaknhom kɔc Itharel?” Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Ee ɣa, cït tɛ̈ ca luɛ̈l ye.”

4 Go Pilato yenhom wɛ̈l kɔcdït käk
Nhialic ku thän awën ku lueel, “Acïn
awuɔ̈c ca yök ee raan kënë guɔ̈p.”
5 Gokë ŋot ke jam apɛi ku luelkë,
“Tɛ̈den yen kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn ajɔk aliääp
Judia yic ëbën. Acï jɔɔk Galilia ku yen
kïn cï bɛn Jeruthalem ëmën.”

Jethu acï ɣäth Antipäth Ɣërɔt nhom

22:53 Lk 19:47; 21:37

6 Nawën piŋ Pilato ë wëlkä ke thiëëc lɔn yen raan Galilia. 7 Nawën le ŋic lɔn ye Jethu raan wun mɛc Antipäth Ɣërot, ku yeen ë rɛ̈ɛ̈r Jeruthalem ë nïnkä, ke cɔl Jethu aɣɛ̈th yenhom. 8 Go Antipäth Ɣërot puɔ̈u miɛt wën tïŋ yen Jethu, rin ëcï käjuëc piŋ ë riɛnke. Ku ëcï Ɣërot wïc apɛi bï Jethu tïŋ, ku ŋɔ̈ɔ̈th aya bï käk ye Jethu ke looi tïŋ. 9 Go Jethu jal thiëëc wël juëc, go Jethu biɛt kecïn wɛ̈t töŋ dhuk nhom. 10 Go kɔcdït käk Nhialic ku kɔc piöök löoŋ röt cuɔt tueŋ, ku lueelkë wël rɛc apɛi Jethu guɔ̈p. 11 Go Antipäth Ɣërot kek apuruɔ̈ɔ̈kke Jethu bui ku lɛ̈ɛ̈tkë. Ku rukkë alanh dhëŋ apɛi cït alanh bɛ̈ny yekɔ̈u, ku toockë ciëën tënë Pilato. 12 Ku jɔl Antipäth Ɣërot kek Pilato, wäär man röt jal määth akölë.

Jethu acï tɛ̈m thou (Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39–19:16)

13 Go Pilato kɔcdït käk Nhialic ku kɔcdït baai, ku kɔc kɔ̈k cɔɔl ëbën, 14 ku lëk ke, “Wek aacï mony kënë bɛ̈ɛ̈i ɣanhom, ku luɛlkë lɔn ë yen raan rɛc kɔc nhïïm bïk aliääp looi. Ku ëmën ɣɛn acï wɛ̈t wïc yic wenhïïm, ku akɛ̈c yök ke la guɔ̈p awuɔ̈c cɔk alɔn cï wek ye gaany käjuëc apɛi. 15 Na cɔk a Antipäth Ɣërot ka kɛ̈c yök ke la guɔ̈p awuɔ̈c, yen ale yen ye cɔl adhuk ɣanhom. Acïn awuɔ̈c cï mony kënë looi lëu bï ye nɔ̈k. 16 Aba cɔl athat ku luɔny.” 17 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën aköl Yan Ayum cïn yic luɔu, Pilato ë raan tök kam kɔc cï mac lony tɛ̈ wïc kɔc baai ye bï lony. 18 Go thän awën tɔ̈ thïn wuɔɔu looi, “Näk! Ku lony Barabath tënë ɣo.” 19 Barabath ëcï mac rin aliäm cï rot looi geeu, ku rin cï yen raan nɔ̈k.

20 Ë wïc Pilato bï Jethu lony, ku ben jam tënë ke. 21 Gokë bɛn kiu apɛi, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”

22 Go Pilato bɛn jam tënë ke, kënë yen yic diäk ku lueel, “Yeŋö? Ye awäc ŋö cï looi? Acïn awuɔ̈c ca yök ke cï looi lëu bï ye nɔ̈k! Aba cɔl athat ku cal ajiël.” 23 Gokë ŋot ke kiu apɛi röldït, lɔn dhil Jethu piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku këden wën yekë lueel acï yenhom bɛ̈n guɔ̈t.

24 Go Pilato wɛ̈tden gam ku tëm Jethu awuɔ̈c wën wïckë. 25 Ku lony Barabath, raan wäär cï mac rin aliääp, ku rin cï yen raan nɔ̈k. Ku yïk ke Jethu bïk la luɔɔi tɛ̈den wïckë kepuɔ̈th.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u (Mt 22:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 Gokë Jethu kuaath aɣeer. Ku wën kuɛɛth kek ye, ke mony cɔl Thaimon raan pan Thirene bɔ̈ baai, nawën cï tim cï rïïu Jethu göök, gokë dɔm ku cɔlkë aket tim ke buɔɔth Jethu cök. 27 Ku buɔɔth kɔc juëc apɛi ku diäär dhiau riɛnke aya. 28 Go Jethu yenhom wɛ̈l ke ku lueel, “Diäär Jeruthalem, duɔ̈kkë dhiau ë riɛnkiɛ̈, dhiaaukë ë riɛnkun ku rin miɛ̈thkun. 29 Rin nïn bï ye lueel ëlä aacï thiɔ̈k, ‘Diäär mit gup aa diäär kɛ̈c mïth kaŋ thuɛ̈ɛ̈t!’ 30 Ku ë yen tɛ̈n bï ye aa luɛɛl thïn aya ëlä, ‘Aŋuɛ̈ɛ̈n buk ciɛt kɔc cï thou, kɔc cï wiɛ̈k nhïïm, kɔc cï kë cï wïïk kenhïïm kuɔ̈m piny.’ 31 Na ye këcït kënë rot looi ke tim tɔc, ke yeŋö yakë tak ke bï rot looi tɛ̈ le yen riɛl.”*

32 Ku kuath apuruuk kɔc karou aya, kɔc la gup awuɔ̈cdït tet bïk ke la nɔ̈k kek Jethu. 33 Nawën lek tɛ̈ cɔl Ithkal döödt, ke piɛ̈ɛ̈t Jethu tim cï rïïu kɔ̈u ku kɔc awën karou, raan tök lɔŋ cuëc ku raan dɛ̈t lɔŋ cam.† 34 Go Jethu lueel, “Wä, päl piny tënë ke, keek aa kuc kë loikë.”

Ku cuɛt apuruuk gɛk bïk alɛ̈th Jethu tek kamken. 35 Ku jɔl kɔc juëc kɔ̈ɔc ë tɛ̈ɛ̈n ke daai ye. Ku tɛn awën ë ye kɔcdït Itharel bui ku luelkë, “Ee kɔc kɔ̈k kony, cɔl akony rot tɛ̈ ye yen Raan cï Nhialic lɔc ku dɔɔc.”

36 Ku bui apuruuk aya. Ku bïk tënë ye ku gɛmkë muɔn abiëc cï wac, 37 ku luelkë, “Na ye bɛ̈ny kɔc Itharel ke yï kony rot.” 38 Ku piɛ̈ɛ̈tkë tim cï ye

---

23:30 Ɣoth 10:8; Ny 6:16 * **23:31** Wɛ̈tde yic ee duɛ̈r a këlä, “Na ye kë cït kënë rot looi tënë raan cïn awuɔ̈c cï looi, ke ye tak yeŋö bï rot looi tënë raan la guɔ̈p awuɔ̈c.” † **23:33** Tɛn kënë ee ye cɔɔl këlä rin thiëëk yen kek gɔndït la gueŋ-ŋeŋ cït apen nhom raan. **23:34** Wk 22:18 **23:35** Wk 22:7 **23:36** Wk 69:21

gɔ̈t thïn këlä nhial tim Jethu nhom, “KËNË Ë BƐNYŊAKNHOM ITHAREL.”

39 Go raan tök kam kɔc awën cï piäät kek ye lat ku lueel, “Cïï ye Raan cï Nhialic lɔc ku dɔɔc? Kony rot ku kony ɣo aya.” 40 Go raan dɛ̈ɛ̈të puɔ̈u riääk ku nyieeny, “Cïï ye cak riɔ̈ɔ̈c Nhialic agut të thou yïn aya? Ɣok aacï tɛ̈m thou cïmënde. 41 Ku awäcda adhilku jɔt rin ɣok aa col kë cuk looi, ku mony kënë acïn këreɛc cï looi.” 42 Ku lueel tënë Jethu, “Tak ɣa të ɣeet yïn Bäänydu yic.” 43 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn alɛ̈k yic, yaköl yïn abï rëër kek ɣa pan Nhialic.”

Jethu acï thou ayic
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 Nawën tɛcït akɔ̈l ciɛl yic ke muɔ̈ɔ̈th loi rot pan awën, ku cïï akɔ̈l ruel ɣet tääŋ akɔ̈l. 45 Ku tɛ̈wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ bï luaŋ Nhialic tek yic alɔŋ thïn rɛɛt yic rou. 46 Ku cöt Jethu röldït ku lueel, “Wä, wɛ̈ikiɛ̈ aaca than yïcin.” Acï wëlkä lueel ku thou.

47 Nawën tïŋ bäny apuruuk kë cï rot looi, ke lec Nhialic ku lueel, “Mony kënë ë ye raan path alanden.” 48 Nawën tïŋ kɔc ke cï kenhïïm kut tɛ̈ɛ̈n bïk daai kë cï rot looi, gokë dhuk baai ke gut kepuɔ̈th. 49 Kɔc ke ŋiɛ̈c kek Jethu ëbën, agut diäär ke buɔth ye wäär jiël yen Galilia, aake daai ë käkkä ëbën.

Jethu acï thiɔ̈k
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50-51 Mony cɔl Jothep ë tɔ̈ thïn. Ku yeen ë raan gen Arimatheo, pan Judia. Jothep ë ye raan path la cök, ku yeen ë ŋɔ̈th bɛn bääny Nhialic. Ku yeen ë ye raan akut luk kɔc Itharel.

52 Nawën le tïŋ lɔn cï Jethu thou, ke la tënë Pilato ku thiëëc guɔ̈p Jethu. 53 Ku bïï piny tim kɔ̈u ku der alath, ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï wec kuur yic, raŋ cïn raan cï kaŋ thiɔ̈k thïn. 54 Ee ya aköl nïn dhiëc, aköl ye kɔc röt guiir rin aköl cïï kɔc ye luui, ee bï guɔ bɛn.

55 Nawën cï guɔ̈p Jethu bɛ̈ɛ̈i piny tim kɔ̈u, ke diäär wäär bɔ̈ kek Jethu Galilia, buɔth Jothep ku tïŋkë tɛ̈ cï guɔ̈p Jethu tääu thïn raŋ yic, 56 ku dhukkë baai ku lek miök ŋïr guiir bï kek guɔ̈p Jethu bɛn tɔc. Nawën aköl cïï kɔc ye luui, ke ke lɔ̈ŋ cït tɛ̈ ye löŋ Mothith luɛ̈l ye.

24

Jethu acï rot jɔt raŋ yic
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke diäär la raŋ nhom kek miök ŋïr cïk guiir. 2 Ku yökkë alel cï raŋ kum nhom ke cï laar wei. 3 Nawën lek raŋ yic ke cïï guɔ̈p Jethu yök thïn. 4 Tɛ̈wën kɛ̈ɛ̈c kek ke cï gäi, ke röör karou ceŋ alɛ̈th ɣer apɛi cï la toptop bɔ̈, ku kɛ̈ɛ̈ckë kelɔ̈m. 5 Go diäär riɔ̈ɔ̈c ku gutkë kenhïïm piny. Go röör wën lueel tënë ke, “Yeŋö ye wek raan pïr bɛn wïc tɛn kɔc cï thou? 6 Acïï tɔ̈ tɛ̈në, acï rot jɔt. Takkë këwäär cï lɛ̈k we ëlä wäär ŋoot yen Galilia, 7 lɔn Manh Raan abï thɔ̈n kɔc rɛc bïk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku abï bɛn pïr aköl ye nïn diäk.” 8 Go diäär wël wäär cï Jethu lɛ̈k ke tak.

9-10 Maria Magdalena, ku Joanan, ku Maria man Jemith ku diäär kɔ̈k, kek aake cï la raŋ nhom. Nawën dhukkë ke la kɔc Jethu buɔɔth kathiäär ku tök ku atuuc kɔ̈k, lɛ̈k kë cï rot looi. 11 Go atuuc tak lɔn ë yen wɛ̈t lueth, ku cïk gam. 12 Go Pïtɛr rot jɔt ku riŋ raŋ nhom bï la tïŋ. Nawën guŋ yekɔ̈u piny ku tïŋ raŋ yic, ke tïŋ alɛ̈th wäär cï guɔ̈p Jethu der kepɛ̈c. Go dhuk baai ke cï gäi aya kë cï rot looi.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth karou
(Mk 16:12-13)

13 Ya aköl töŋ awën, ke kɔc Jethu buɔɔth karou jɔt röt bïk la pan cɔl Emauth, ku ë mec kek Jeruthalem tɛ̈ cït kilomïter thiäär ku tök. 14 Tɛ̈wën ciɛth kek ke jam ku takkë käk cï röt looi, 15 ke Jethu bɔ̈ ku ciɛth ke kuany keyöth. 16 Ku mär këdäŋ kepuɔ̈th

23:45 B.bei 26:31-33 **23:46** Wk 31:5 **23:49** Lk 8:2-3 **23:56** B.bei 20:10; L.rou 5:14 **24:7** Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

bïk cïï ŋic. 17 Go Jethu ke thiëëc,
“Yeŋö bakë lueel tëthɛɛr awën ciɛth
wek?” Gokë kɔ̈ɔc ku dötkë piny ke cï
kenyïn wel. 18 Go raan tök kamken cɔl
Kliöpath wɛ̈tde bɛ̈ɛ̈r, “Adhil a yïn raan
töŋ rɛ̈ɛ̈r Jeruthalem kuc käk cï röt looi
thïn ye nïnkä yiic.”
19 Go Jethu thiëc, “Ye käŋö?” Gokë
bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk cï röt looi tënë mony
cɔl Jethu, raan Nadharet. Käk cï looi
ku wël cï lueel aye nyuɔɔth lɔn ye
yen raan ril käk Nhialic tïŋ. Ku acï
Nhialic ku kɔc ëbën gam lɔn ril yen
kërïëëc ëbën yic ye lueel ku looi. 20 Acï
kɔckuan dït käk Nhialic ku kɔc piööc
lööŋ dɔm ku gɛmkë bäny mac baai bï
tɛ̈m thou, ku piɛ̈ɛ̈tkë tim cï rïïu kɔ̈u.
21 Ku ë yeku ŋɔ̈ɔ̈th lɔn ye yen raan
bï kɔc Itharel waar kärɛc yiic. Ku ë
nïn kadiäk ëmën tɛ̈n looi käkkä röt.
22-23 Diäär kɔ̈k akuɔ̈tda yic, aake cï
riɛɛl raŋ nhom wën anhiäk, ku lek
dhuk ke wɛ̈t cï ɣook bɛ̈n cɔl agɛ̈i lɔn
liiu guäpde raŋ yic. Ku lɔn cï kek atuuc
Nhialic cie lɛ̈k ke lɔn pïïr Jethu tïŋ.
24 Go kɔc kɔ̈k kamkua riŋ bïk la tïŋ. Ku
yökkë ayic lɔn liiu guɔ̈p Jethu raŋ yic,
cït të cï diäär ye luɛɛl thïn.”
25 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa kɔc cïn
kë ŋiɛckë! Wek aacie käk cï kɔc käk
Nhialic tïŋ lɛ̈k we ye lac gam! 26 Këc
kɔc käk Nhialic lueel wäär, lɔn bï Raan
cï lɔc ku dɔc käjuëckä kaŋ guum bï jal
la Bäänyde yic.” 27 Ku tët Jethu ke käk
cï lueel riɛnke wël thɛɛr Nhialic yiic,
jɔɔk athör Mothith agut käk cï kɔc käk
Nhialic tïŋ gɔ̈t.
28 Nawën cïk thiɔ̈k kek pan awën le
kek thïn, ke Jethu loi rot ke cït raan
bɛr tueŋ. 29 Gokë pëën ku luelkë, “Rɛ̈ɛ̈r
ke ɣo, akɔ̈l acï cuɔl.” Go la baai ke ke.
30 Tɛ̈wën cï kek nyuc bïk mïth, ke Jethu
löm ayup ku dɔɔc ku bɛny yic, ku gɛ̈m
ke. 31 Nyin yic tɛ̈wën ke ŋickë ku mɛ̈r
bïk cïï ben tïŋ. 32 Gokë röt thiëëc ë röt,
“Ɣo këc puɔ̈th ayum tɛ̈wën jiɛɛm yen
kek ɣo, ku teet wël cï gɔ̈t thɛɛr tënë ɣo.”
33 Ku jɔtkë röt nyin yic ku dhukkë
Jeruthalem. Ku yökkë kɔc Jethu
buɔɔth kathiäär ku tök ku kɔc kɔ̈k ke
cï kenhïïm mat, ku lëkkë ke, 34 “Bɛ̈ny
acï rot jɔt ayic, ka cï rot nyuɔ̈th Pïtɛr.”
35 Ku jɔl kɔc wën bɔ̈ Emauth karou kë
cï rot looi dhël yic teet, të cï kek bɛ̈ny
ŋiɛc thïn wën bɛny yen ayup yic.

Jethu acï rot nyuɔ̈th atuɔ̈ɔ̈cke (Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-20; Luɔi 1:6-8)

36 Wën ŋot jiɛɛm kek, ke Bɛ̈ny bɔ̈ ku
kɛ̈ɛ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r arëër
ke we.”
37 Gokë pɛ̈k wei ku riɔ̈ɔ̈ckë ëbën
ku takkë lɔn yen atiɛ̈p yen yekë tïŋ.
38 Goke thiëëc, “Yeŋö riɔ̈ɔ̈c wek? Yeŋö
ye wek diu lɔn cïï yen ye ɣa? 39 Tiɛ̈ŋkë
ɣacin! Ku tiɛ̈ŋkë ɣacök, ee ɣɛn ayic.
Gatkë ɣa, ku abäk tïŋ rin atiɛ̈p acie la
adiɔ̈ɔ̈ŋ ku yom cïmën ye wek ke tïŋ
kek ɣa.” 40 Ku wën lueel yen kënë, ke
nyuth yecin ku yecök ke. 41 Ku ŋot cïk
gam, rin miɛt dïït cï kek puɔ̈th miɛt ku
gäi dïït cï kek gäi. Go Jethu ke thiëëc,
“Le miëth camkë tɔ̈ thïn?” 42 Gokë gäm
rɛ̈c cï tuak 43 ku cuet ke dɛɛi kek ëbën.
44 Ku jɔl lɛ̈k ke, “Käkkä gup aa käk
ca lɛ̈k we wäär ŋot rëër ɣɛn ke we,
lɔn bï kërïëëc ëbën cï gɔ̈t Löŋ Mothith
yic, ku athör kɔc käk Nhialic tïŋ ku
diɛt Nhialic yic aya ë riɛnkië, aa dhil
röt tiɛɛŋ tëden.” 45 Ku kony ke bïk
wël thɛɛr Nhialic deet yiic, 46 ku lëk
ke, “Ayakë tïŋ të cï ye gät thïn lɔn
Raan cï lɔc ku dɔc, ë bï gum ku jɔt
rot raŋ yic aköl ye nïn diäk. 47 Ku
acï wël cï gɔ̈t lueel aya lɔn dhil kɔc
pinynhom ëbën, jɔɔk Jeruthalem lɛ̈k
bïk kepuɔ̈th wɛ̈l Nhialic, bï käracken
päl piny. 48 Wek aacï käkkä tïŋ ke cï
kenhïïm tiɛɛŋ. 49 Ku wek abï tuɔc Wëi
Nhialic wäär cï Wä lueel. Rɛ̈ɛ̈rkë geeu
ɣet aköl bï riɛl nhial kënë bɛn tënë
we.”

Jethu acï ɣäth pan Nhialic (Mt 16:19-20; Luɔi 1:9-11)

50 Nawën ke Jethu jiël ke ke ku lek
Bethanï. Ku jɔt yecin nhial ku dɔɔc ke.
51 Tɛ̈wën dɔɔc yen ke, ke jiël tënë ke ku
jɔt ë nhial. 52 Gokë door ku dhukkë
Jeruthalem ke cï puɔ̈th miɛt. 53 Ku
keek aake ye lac rëër Luaŋ Nhialic ke
lec Nhialic.

Wël Jethu cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël cï Joon gɔ̈t aa Jethu nyuɔɔth ke ye Wɛ̈t thɛɛr Nhialic tɔ̈ thïn ë lɔnaɣɔn ku ëmën, ku abï tɔ̈ thïn ë lanaɣɔn ku ëmën, ku abï tɔ̈ thïn athɛɛr, “Ku Wɛ̈t acï bɛ̈n a raan ku ciëŋ kek ɣo.” Cïmën ye athöör nhom guɔ̈p ye lueel, Joon ë gät wëlkä rin bï kɔc kuen ye ŋic lɔn nadë ke Jethu yen Aluɛ̈ɛ̈k, Wën Nhialic wäär cï lɛ̈k kɔc. Ku kɔc bï wɛ̈tde gam aabï pïr. (20:31)

Jethu aye nyuɔɔth abaŋ tueŋ yic, lɔn ë yen Wɛ̈t Nhialic. Ku wël kɔ̈k bɔ̈ ciëën ë kënë cök, aa käk juëc jäŋ gɔ̈i cï Jethu looi. Ku käkkä aa Jethu nyuɔɔth aya lɔn ë yen Wën Nhialic, ku ë yen Aluäŋ wäär cï lueel. Käkkä cök, käk jäŋ gɔ̈i cï röt tiɛɛŋ aacï teet yiic. Abaŋ athör kënë ë ɣo lɛ̈k tɛ̈ cï kɔc kɔ̈k wɛ̈t Jethu gam thïn ku buɔthkë. Ku dhäl kɔc kɔ̈k wɛ̈lke ku cïk wɛ̈tde gam.

Jɔk cökdït 13 ɣet 17 ala yic tɛ̈ cï Jethu kek kɔcken ye buɔɔth rëër thïn ë tök wɛ̈ɛ̈r aköl wäär dɔm ye. Ku ëcï jam tënë kɔcken ye buɔɔth nääkde nhom tueŋ tɛ̈ bï kek röt guiɛɛr thïn, ku deet kepuɔ̈th. Cök ciëën aa ɣo lɛ̈k dömdöm Jethu, ku luɔ̈ŋde ku piɛ̈ɛ̈t cï ye piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku jön rotde. Ku jɔl a nyooth cï yen rot nyuɔɔth tënë kɔcken ye buɔɔth jön rotde cök ciëën. Anyïköl tiŋ cï kɔɔr ye yök cökdït 8 yic, jɔɔk cök koor 1 ɣet 11 acï nyääŋ wei käk cï gɔ̈t thɛɛr yiic. Ku akëc kɔc tueŋ kek ke war gɛ̈tgɛ̈t wël Jethu yiic gɔ̈t. Ku aye kɔc kɔ̈k gɔ̈t aya tɛ̈dɛ̈t.

Joon ë miɔc pïr akölriëëc ëbën bï gäm kɔc tɛ̈ gɛm wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc, dɛɛt kɔc puɔ̈th. Ku ë miɔc bï rot jɔɔk ëmën ke bï gäm kɔc bï Jethu gam, lɔn ye yen dhël ku yic ku pïr.

Käk tɔ̈ thïn

Käk cï gɔ̈t tueŋ 1:1-18
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ku kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth 1:19-51
Piööc ë Jethu 2:1–12:50
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 13:1–19:42
Jön rot ku nyooth rot Bɛny 20:1-31
Käk cï gɔ̈t ciëën nyooth rot dɛ̈t Galilia 21:1-25

Wɛ̈t Pïr

1 Wäthɛɛr këc nhial ku piny cak, Wɛ̈t
ë tɔ̈ thïn, ee rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic, ku Wɛ̈t
ë ye Nhialic. 2 Wɛ̈t ë rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic
wäär cɛk käŋ. 3 Käjuëc rɛ̈ɛ̈r nhial ku
piny ëbën aake cak ë ye. Ku acïn käk
tɔ̈ thïn këc ke cak ke yeen liu thïn.
4 Kuat käk tɔ̈ thïn ëbën aa pïr yök tënë
ye. Ku piɛ̈rde acï ruɛl gäm raan ëbën.*
5 Piɛ̈rde yen ë ruɛl dɛ̈p apɛi muɔ̈ɔ̈th
yic, ku akëc lëu bï kuɔ̈m nyin piny.
6 Nhialic ëcï atuɔ̈nyde tooc, raan cɔl
Joon. 7 Acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n lɛ̈k bïk ruɛl
ŋic. Acï bɛ̈n bï lɛ̈k ke bï raan ëbën wɛ̈t
piŋ ku gɛm. 8 Yeen ëcie yen ruɛl, acï
bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n lɛ̈k ruɛl. 9 Ku Wɛ̈t yen
ë ye ruɛl ayic, ruɛl cï bɛ̈n pinynhom
tënë raan ëbën.
10 Wɛ̈t ë tɔ̈ pinynhom, ku Nhialic ë
cak piny ë ye, ku akëc kɔc pinynhom
ŋic. 11 Yeen acï bɛ̈n tënë käk ke cï cak,
ku akëc kɔcken cï cak lor. 12 Ku acï kɔc
abɛ̈k bɛ̈n lor ku gamkë wɛ̈tde, goke
gäm riɛl bïk aa mïth Nhialic. 13 Keek
aacie mïth Nhialic cït tɛ ye kɔc dhiëëth
thïn, cïmën ye mïth la wun dhiëth ke.
Ee Nhialic guɔ̈p yen ë Wunden.
14 Wɛ̈t acï bɛ̈n a raan ku ciëŋ ke
ɣo. Ku diɛɛkde acuk tïŋ, diik Wën töŋ
Nhialic. Ku ë yen bïï yic, ku liɛr puɔ̈u
Nhialic tënë ɣo.
15 Ku Joon acï tuɔ̈l ku lëk kɔc ë riɛnke
ëlä, “Kënë yen ë raan wäär ye ɣɛn jam
ë riɛnke, raan wäär ya lueel ëlä, ‘Yen
abï lɔ̈k bɛ̈n ɣacök, ku adït tënë ɣa. Yeen
ë rɛ̈ɛ̈r thïn wäär ke ɣa këc cak dhiëëth.’
”
16 Rin käpuɔth ë yen Wën Nhialic,
yen acï ɣo dɔɔc ëbën, dɔ̈c tök ë dɔ̈c dɛ̈t
cök. 17 Wäthɛɛr löŋ ëcï Nhialic gäm
kɔc ë Mothith, ku ëmën Nhialic acï yic
ku liɛr piände gäm kɔc ë Jethu raan
cï lɔc ku dɔc. 18 Acïn raan cï Nhialic
kaŋ tïŋ tɛ̈ɣɔn. Ee Wën töŋ thöŋ kek

* **1:4** Wɛ̈t yen acï bën aa pïïr **1:6** Mt 3:1; Mk 1:4; Lk 3:1-2

Nhialic, rëër Wun löömyen acï ɣo cɔl aŋic Nhialic.

Athön Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 21:12-13; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

19 Kɔcdït Itharel Jeruthalem aake cï
kɔc käk Nhialic ku kɔc kuat Lebï tuɔɔc
tënë Joon, bïk la thiëëc ëlä, “Ye yïn ŋa?”
20 Ku Joon akëc bën jai bï wëtden
dhuk nhom. Acï bën bëër ë cök ku
lueel ëlä, “Acie ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc.”
21 Gokë thiëëc, “Aye yïn ŋa? Ee yïn
Elija?” Go bëër, “Acie ɣa.” Gokë bɛn
thiëëc, “Ye yïn raandït käk Nhialic tïŋ
bï bën?”† Go dhuök ke, “Ɣei! Acie ɣa.”
22 Gokë lueel, “Lëk ɣo, ee yïn ŋa? Ɣok
aa dhil wët dhuök kɔc ke toc ɣo. Ye rot
yök ë yïn ŋa?” 23 Go Joon bëër, “Ɣɛn ë
jam apɛi roor të cïï ceŋ, ‘Guiɛrkë dhël
Bëny bï la cök cïmën wäär cï Ithaya
raan käk Nhialic tïŋ ye lueel.’ ”
24 Röörkä aake tooc kɔc akut
Parathï, 25 ku jɔlkë Joon bën thiëëc
ëlä, “Yeŋö ë yïn kɔc muɔɔc nhïïm të
cïï yïn ye Raan cï lɔc ku dɔc, ku yïn
acie Elija ku cïï ye raandït käk Nhialic
tïŋ?” 26 Go Joon dhuök ke, “Ɣɛn ë kɔc
muɔɔc nhïïm pïu ë path, ku raan arëër
kamkun ë tën ku acäk ŋic, 27 raan
yen lök bën ɣacök ciëën, ku acä lëu
ba warke dök.” 28 Kën ë loi rot pan
cɔl Bethanï, wär Jordan köu tëwäär ye
Joon kɔc muɔɔc nhïïm thïn.

Amälthiin Nhialic

29 Naɣɔn aköl dët ke Joon tïŋ Jethu
ke bö tënë ye, go lueel, “Tiɛŋkë
Amälthiin Nhialic yen bä adumuööm
kɔc pinynhom nyaai, kan abö. 30 Yen
ë raan ye ɣɛn jam ë riɛnke wäär ë ɣɛn
ye lueel ëlä, ‘Yen abï lök bën ɣacök,
ku adït tënë ɣa. Yeen ë rëër thïn wäär
ke ɣa këc cak dhiëëth.’ 31 Aacä ŋic bï
ya yen ŋa, ku ɣɛn acï bën ku ya kɔc
muɔɔc nhïïm pïu rin bï ɣɛn ye cɔl aŋic
kɔc Itharel.”
32 Ku ëcï Joon lueel aya ëlä, “Ɣɛn
acï Wëi Nhialic tïŋ ke bö kecït kuur
ë dit, ku nyuuc yenhom. 33 Ku ë
ŋot këc ŋic, ku ëcï Nhialic raan toc
ɣa ba kɔc aa muɔɔc nhïïm pïu, lëk ɣa
ëlä, ‘Raan bï yïn Wëi Nhialic tïŋ ke bö
ku nyuuc yenhom yen ë raan bï kɔc
muɔɔc nhïïm Wëi Nhialic.’ 34 Ee yic,
aca tïŋ ku alëu ba lueel, wenhïïm lɔn ë
yen Wën Nhialic.”

Kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth

35 Ɣɔn aköl dët, Joon ë kääc kek
kɔcken ye buɔɔth karou tëwäär aköl.
36 Nawën tïŋ Jethu ke tëk tëthiök ke ke,
go Joon döt apɛi ku lueel, “Tiɛŋkë, yen
akan yen Amäl Nhialic.” 37 Ku jɔl piŋ
kɔc ye buɔɔth awën karou këya, gokë
Jethu buɔɔth. 38 Nawën wel Jethu
yenhom, ke tïŋ ke ke buɔth ye, go ke
thiëëc, “Yeŋö wiɛckë?” Gokë lueel,
“Rabi, rëër tënɛn?” (Ku wëtde yic,
“Raan Piööc.”)
39 Go lëk ke, “Bäk, bäk bën tïŋ.” Gokë
la ku tïŋkë të rëër yen thïn. Ku ë ye
tääŋ aköl, ku jɔlkë rëër kek ye abï piny
cuɔl.
40 Raan tök kam kɔc wën karou
cï wët Joon piŋ ku buɔɔth Jethu, ee
ye Andria wämënh Thaimon Pïtɛr.
41 Naɣɔn nhiäk rial, ke Andria räm ke
mënhë, go lëk ye, “Ɣok aacï Methaya
yök.” (Ku wëtde yic Raan cï lɔc ku
dɔc.) 42 Ku ɣëth Thaimon tënë Jethu.
Go Jethu döt apɛi ku lueel, “Yïn ë Thai-
mon wën Joon, yïn abï cɔl Kepa.” (Ku
yen Pïtɛr wëtde yic ee kuur.)

Jethu acï Pilipo ku Nathaniel cɔɔl

43 Nawën aköl dët ke Jethu la Galilia,
ke räm kek Pilipo, go lëk ye, “Buɔth
ɣa.” 44 Ku Pilipo ë raan Bethaida, ku
ë gen yï Andria ku Pïtɛr aya. 45 Go
Pilipo Nathaniel yök ku lëk ye, “Ɣok
aacï raan wäär cï Mothith gät ë riɛnke
athör lööŋ yic, raan yen cï kɔc käk
Nhialic tïŋ gät ë riɛnke aya, acuk yök.
Yen ë Jethu wën Jothep raan Nad-
haret.”
46 Go Nathaniel lueel, “Ye këpiath ŋö
lëu bï tuöl Nadharet?” Go Pilipo bëër,
“Bäär ba tïŋ.”
47 Nawën tïŋ Jethu Nathaniel ke bö,
ke jam rin Nathaniel ku lueel, “Raan
kënë ë raan Itharel ayic guöp, kecïn
guöp ruëëny.”

† **1:21** Raan käk Nhialic tïŋ bï tuöl, bï bën Raan cï lɔc ku dɔc bën lueel. Tïŋ L.rou 18:15, 18; Mt 4:5 **1:23** Ith 40:3

48 Go Nathaniel lueel, “Ca ŋic këdë?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yïn guɔ ŋic wën rëër yïn ŋaap cök, tɛ̈wën këc Pilipo la bï yï la cɔɔl.”
49 Go Nathaniel bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Raan piööc, yïn ë Wën Nhialic, yïn ë Bɛ̈ny Itharel.”
50 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ca jäl gam rin cï ɣɛn ye lɛ̈k yï lɔn cï ɣɛn yï tïŋ wën rëër yïn ŋaap cök? Yïn abï kädït kɔ̈k wär ë käkkä tïŋ!” 51 Ku ben mat thïn, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we, wek aabï nhial tïŋ ke liep rot, ku atuuc Nhialic aa bäk tïŋ ke bɔ̈ piny tënë Manh Raan ku lek nhial.”

2

Yan thiëëk pan Kana

1 Nïn kadiäk cök ciëën, ke ruääi loi gen Kana pan Galilia. Ku man Jethu ë tɔ̈ thïn, 2 ku Jethu ëcï cɔɔl yai yic aya kek kɔcken ye buɔɔth. 3 Nawën la mɔ̈u thök, ke lëk man ye, “Mɔ̈u acï liu tënë ke.” 4 Go Jethu lueel, “Tiŋë, yïn acïi kë luɔɔi dhil lɛ̈k ɣa. Akäldiɛ̈ aŋot këc ɣëët.” 5 Go man lɛ̈k kɔc luɔi, “Luɔikë käk bï lɛ̈k we ëbën.”
6 Ku tönydït kadätem aake cäp kɔc lɔ̈m. Tönykä aake ye ke pïu tääu thïn bï kɔc kecök aa lɔɔk, cït tɛ̈ ye löŋ ciɛɛŋ kɔc Itharel ye nyuɔɔth thïn. Ku tɔ̈ɔ̈ny tök ë jɔt tɛ̈ cït tɛ̈n aduɔ̈k thiär-rou, tɛ̈dë aduɔ̈k thiärdiäk. 7 Go Jethu lɛ̈k kɔc luɔi, “Thiäŋkë tönykä pïu.” Gokë töny thiɔ̈ɔ̈ŋ abïk thook alic. 8 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Gɛ̈mkë ye tönykä yiic, ku gämkë ke raan yen wun ruääi.” Gokë looi këya, 9 ku jɔl raandït kɔc athiɛ̈k awën pïu thiëëp, pïu cï waar bï ya mɔ̈u. Ku akuc tɛ̈ bïï mɔ̈u thïn, aa kɔc luɔi wën thiɔ̈ŋ töny kek aa ŋic ye. Go raandït kɔc athiɛ̈k wun nya cɔɔl, 10 ku lëk ye, “Raan ëbën ë muɔ̈n path kaŋ gam tueŋ, ku na cï kɔc jäl kuɛth ke muɔ̈n lir ajɔl lɔ̈k gam. Ku yïn cï muɔ̈n path waan ciëën agut ëmën.” 11 Kënë yen ë këdït jäŋ gɔ̈i cï Jethu kaŋ looi gen Kana pan Galilia. Ku yen acï diɛ̈tde nyuɔɔth, ku aacï kɔcken ye buɔɔth jäl gam.
12 Nawën ë kënë cök, ke Jethu la Kapernaum kek man ku wɛ̈ɛ̈t wun ku kɔcken ye buɔɔth, ku rëërkë thïn ë tɛ̈ɛ̈n nïn lik.

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

13 Ɣɔn cï Yan Ayum cïn yic luɔu jäl thiɔ̈k, ke Jethu la Jeruthalem. 14 Ku jɔl ler kal luaŋ Nhialic yic, ke yök kɔc ke ɣɔɔc wei thïn ë ɣɔ̈k ku amɛ̈l ku jɔl aa kuɔ̈r. Ku kɔc wëëu waar yiic aake cï nyuc thïn aya. 15 Go waat nai ë wiɛ̈n, ku cop kɔc wei kal luaŋ Nhialic yic kek ɣäkken ku thäkken ku weer wëëu wei, ku wel agɛnken yiic. 16 Ku lëk kɔc kuɔ̈r ɣaac wei, “Nyaaikë käkkä ë tɛ̈n, ku duɔ̈kkë ɣön Wä cɔl aye ɣön ɣɔɔc.” 17 Go kɔcken ye buɔɔth wël cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic tak. Wël ye lueel ëlä, “Yïn Nhialic, nhiɛ̈r ɣɔ̈ndu adɛ̈p ɣapuɔ̈u cïmën mac.”
18 Go kɔcdït Itharel bɛ̈n ku thiëckë, “Ye këdït jäŋ gɔ̈i yïndë ba looi ba nyuɔ̈th ɣo, lɔn le yïn yic ba këcït kënë looi?”
19 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lëk ke, “Rackë luaŋ Nhialic kënë, ku aba bɛn looi nïn kadiäk.” 20 Gokë lueel, “Acï ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan ku dätem nɔ̈k bï jäl thök, ku luel ka ba looi nïn kadiäk yiic?” 21 Ku luaŋ Nhialic jiɛɛm Jethu ë guäpde. 22 Ku na wäär la jɔt raŋ yic, ke kɔcken ye buɔɔth tak këwäär cï lueel. Ku gamkë wël thɛɛr Nhialic cï gɔ̈t, ku wël cï Jethu lɛ̈k kɔc. 23 Tɛ̈wäär rëër yen Jeruthalem yai yic, ke kɔc juëc gam wɛ̈tde wën tïŋ kek käkken jäŋ gɔ̈i cï looi. 24 Ku aake ŋic Jethu ëbën ku yen akëc rot nyuɔ̈th ke. 25 Ku acïn kën nadë ke wïc raan dɛ̈t bï ye nyuɔ̈th kɔc, rin aŋic käk tɔ̈ raan puɔ̈u.

3

Jethu ku Nikodemo

1 Raan akut Parathï cɔl Nikodemo, ku ë ye raandït kɔc Itharel ë tɔ̈ thïn, 2 naɣɔn akɔ̈u wɛ̈ɛ̈r tök ke la tënë Jethu ku lueel, “Raan piööc, aŋicku yïn ë raan piööc cï Nhialic tooc. Rin acïn

1:51 Cäk 28:12 **2:12** Mt 4:13 **2:13** B.bei 12:1-27 **2:17** Wk 69:9 **2:19** Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29

raan loi käk jäŋ gɔ̈i cïmën yïn, të liu Nhialic kek ye.”

3 Go Jethu bëër, “Yïn alɛ̈k yic, acïn raan bï bääny Nhialic tïŋ, të cïï ye ben dhiëëth dhiën dɛ̈t.”

4 Go Nikodemo lueel, “Bï raan bɛn dhiëëth këdë? Lëu bï dhuk man yäc bï jäl bɛn dhiëëth?”

5 Go Jethu bëër, “Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, raan këc bɛn dhiëëth ë pïu ku Wëi Nhialic, acïï bääny Nhialic bï yök. 6 Raan aye dhiëëth kɔc ë path, ku Wëi Nhialic ë pïr yam ye Nhialic gäm kɔc. 7 Duk ye gäi të lëk ɣɛn yï, lɔn dhil we bɛn dhiëëth. 8 Wëi Nhialic acït mën dhie ye raan yom piŋ ke wuu, ku cïï të bïï yen thïn ku të le yen thïn ŋic. Yen ë tɛ̈n kɔc bï bɛn dhiëëth Wëi Nhialic.” 9 Go Nikodemo thiëc, “Bï kënë rot lëu këdë?”

10 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn ë raan piööc kɔc pan Itharel ku kuc kënë! 11 Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, ɣok aa jam käk ŋicku ku luelku käk cuk tïŋ. Ku ŋot we jɛi bäk wɛ̈tda cïï gam. 12 Na cäk wɛ̈tdiɛ̈ gam të jiɛɛm ɣɛn käk pinynhom, ke we bï wɛ̈tdiɛ̈ gam këdë të jiɛɛm ɣɛn tënë we käk Nhialic? 13 Acïn raan cïï kaŋ la nhial bï käk Nhialic bëëi, ee raan bɔ̈ nhial Manh Raan bɔ̈ piny nhial.”

14 Cïmën wäär cï Mothith luŋ wëëth cït këpiiny jat nhial roor bï yen kɔc cï këpiiny cam aa dɔɔc, ke Manh Raan adhil ɣäth nhial, 15 rin bï raan gam wɛ̈tde ëbën pïr akölriëëc ëbën yök. 16 Nhialic anhiar kɔc pinynhom apɛi. Yen agɛm yen Wënden juɔ̈l, bï raan ëbën wɛ̈tde gam cïï mär, ku pïïrkë akölriëëc ëbën. 17 Ku Nhialic akëc Wënde tuɔ̈ɔ̈c piny bï kɔc bɛn luɔ̈k wei, ee rin bï thäi pinynhom pïr ë riɛnke.

18 Raan gam wɛ̈tde acïï bï luɔ̈k wei, ku raan cï jai bï wɛ̈t cïï gam acï luɔ̈k wei, rin këc yen wɛ̈t Wën töö ŋ ë Nhialic gam. 19 Ku kën bï ke luɔ̈k wei akïn, ruɛl acï bɛn pinynhom ku kɔc aa nhiar muɔ̈ɔ̈th tɛ̈n ruɛl rin aa luui kärɛc.

20 Raan ëbën kärɛc looi ë ruɛl maan ku cïï la ɣɛr yic, rin cïï yen kärɛc ye looi wïc bï ke ŋic. 21 Ku raan luui käpath ë bɛn ɣɛr yic bï luɔide nyuɔɔth, rin cï ke luɔ̈i Nhialic.

Joon acï bɛn jam rin Jethu

22 Nawën ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la pan Judia, ku rëër thïn ke ke, ku muɔɔc kɔc nhïïm pïu. 23 Ku Joon ë ye kɔc muɔɔc nhïïm aya të cɔl Aenon thiääk kek Thalim la yic pïu juëc. Ku kɔc aake ye la bï ke la muɔɔc nhïïm. 24 (Ku Joon ë ŋot këc guɔ mac.)

25 Nawën ke kɔc Joon buɔɔth kɔ̈k jɔl teer kek raan Itharel rin lɔ̈k ye kɔc kegup lɔɔk, 26 gokë la tënë Joon ku luelkë, “Raan piööc, lëu ba mony wäär rɛ̈ër kek yï wär Jordan alɔŋtui tak, raan ye yïn jam ë riɛnke? Yen amuɔc kɔc nhïïm ëmën, ku kɔc juëc aala tënë ye!”

27 Go Joon bëër, “Acïn të bï raan këdäŋ yök të këc Nhialic ye gäm ye. 28 Week wepɛ̈c acäk piŋ ke lɛ̈k we ëlä, ‘Ɣɛn acie Raan cï lɔc ku dɔc, ku ɣɛn acï tuɔ̈ɔ̈c tueŋ ë path yenhom.’ 29 Raan thiëk yen ë raan bï gäm nya, ku mäthde ë kɔ̈ɔc ku ë puɔ̈u miɛt të piŋ yen rölde. Yen ë miɛt piändiɛ̈ aya ëmën. 30 Yen abï dhiɛl dït apɛi ku ɣɛn abï kuur.”

31 Raan bɔ̈ nhial adït tënë kɔc ëbën, ku raan piiny ë kën piny. Raan bɔ̈ nhial atɔ̈ kɔc nhïïm tueŋ ëbën. 32 Ee kɔc lɛ̈k käk cï tïŋ ku käk cï piŋ, ku acïn raan wɛ̈tde gam. 33 Ku raan cï gam, acï gam lɔn ye Nhialic yic lueel. 34 Raan cï Nhialic tooc yen ë jam wël Nhialic, rin aye Nhialic gäm riɛl Wɛ̈ike ëbën. 35 Wun ë Wënde nhiaar ku tɛ̈ɛ̈u kërïëëc ëbën yecin. 36 Raan gam wɛ̈t Wën ë Nhialic abï pïr akölriëëc ëbën, ku raan cïï wɛ̈t Wën Nhialic bï gam acïï pïr akölriëëc ëbën bï yök, rin acïn kë bï riääk puɔ̈u ë Nhialic nyaai tënë ye.

4

Jethu ku tiŋ pan Thamaria

1 Nawën ke ŋic Jethu lɔn cï kɔc akut Parathï ye piŋ, lɔn nadë ke kɔc aa bɛn tënë ye bï ke bɛn muɔɔc nhïïm, ku lɔn cï yen la kɔc juëc ye buɔɔth wär kɔc

3:14 Kn 21:9 **3:24** Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 **3:28** Jn 1:20 **3:35** Mt 11:27; Lk 10:22

Joon buɔɔth. 2 (Ku acie yen ye kɔc
muɔɔc nhïïm, aa kɔcken ye buɔɔth.)
3 Nawën piŋ wɛ̈t ye lueel, go jäl pan
Judia ku dhuk Galilia. 4 Ku ë bï dhiɛl
ɣet pan Thamaria rin yen ë dhël tëëk
yen thïn.
5 Go ɣet pan Thamaria cɔl Thikar
thiääk ke piny wäär cï Jakop gäm
wënde Jothep. 6 Ku yinh cï Jakop cɔl
awec ë tɔ̈ thïn. Nawën cï Jethu dak ë
käth, go nyuc yith lɔ̈ɔ̈m. Ku ë ye akɔ̈l
ciɛl yic.
7 Go tiŋ pan Thamaria bɛ̈n yiith bï
bɛ̈n gem pïu, go Jethu lɛ̈k ye, “Muɔc
ɣɛn pïu ba dek.” 8 (Ku kɔcken ye
buɔɔth aake cï la geeu bïk la ɣɔɔc
miëth.)
9 Go tiŋ pan Thamaria lɛ̈k ye, “Këdë
wën? Yïn ë raan Itharel ku thiëc
ɣa, ɣɛn raan Thamaria ba yï muɔɔc ë
pïu?” (Kɔc Itharel aake cie dek kek kɔc
Thamaria.)
10 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na yï ŋic miɔ̈c
Nhialic ku raan thiëc yï pïu ŋuɔ̈t aca
thiëëc, ku ŋuɔ̈t acï muɔɔc pïu pïr.”
11 Go tik lueel, “Bɛ̈ny, yïn acïn kë
gem yïn pïu, ku yith amec yic, ba pïu
pïr yök tɛ̈nɛn? 12 Ye yïn dït tënë wädït
Jakop raan cï ɣo gäm yinh kënë, ku
dëk thïn yen ye nhom kek miɛ̈thke ku
ɣäkke?”
13 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kuat raan dek
pïukä abï rou bɛn nɔ̈k, 14 ku raan bï
dek pïu ba yiëk ye acïï rou bï bɛn
nɔ̈k, ku pïu bï yiëk ye aabï ya dhiama
yeyic ye pïu pïr kuër thïn, ku yïk ye pïr
alanden.”
15 Go tik lɛ̈k ye, “Bɛ̈ny, yiëk ɣɛn pïukä
bï rou ɣa cïï ben nɔ̈k, ba cïï ben bɛ̈n tɛ̈n
ba bɛ̈n gem pïu.” 16 Go Jethu lɛ̈k ye,
“Lɔɔr cɔl muɔnydu bäk bɛ̈n tɛ̈n.”
17 Go tik lueel, “Ɣɛn acïn moc.” Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdu ë yic, lɔn cïn yïn
moc. 18 Yïn acï kaŋ rëër kek röör
kadhiëc, ku mony rɛ̈ɛ̈r kek yï ëmën
acie muɔnydu. Yïn acï yic lueel.”
19 Go tik lueel, “Bɛ̈ny aca ŋic, yïn ë
raan käk Nhialic tïŋ. 20 Wärkuan thɛɛr
pan Thamaria aake ye Nhialic door ë
gɔn kënë nhom, ku ayakë lueel wek
kɔc Itharel lɔn dhil ɣok Nhialic la door
Jeruthalem.”
21 Go Jethu lueel, “Gam wɛ̈tdiɛ̈, yïn
tiŋë tɛ̈ bï wek Wä door acï thiɔ̈k,
ku acie gɔn kënë nhom ku acie
Jeruthalem. 22 Wek kɔc Thamaria
wek kuc raan yakë door, ku ɣok kɔc
Itharel ɣok aa ŋic raan yeku door rin
pïr abɔ̈ tënë Itharel. 23 Ku akɔ̈l ajɔl bɛ̈n,
ku acï guɔ bɛ̈n ëmën guɔ̈p, tɛ̈ bï riɛl Wëi
Nhialic kɔc cɔl aa dor Wä cïmënde, kek
aa kɔc wïc Wä bïk ye door. 24 Nhialic
ë Wëi, ku rin riɛl Wɛ̈ike yen alëu ye bï
door cïmënde.”
25 Go tik bɛn lɛ̈k ye, “Anjiɛc lɔn bï
Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n. Na le bɛ̈n ka
bï ɣo nyuɔ̈th këriëëc ëbën.”
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yen ë ɣɛn, raan
jam kek yï.”
27 Ku kaamthiin wën jiɛɛm kek, ke
kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ ku gɛ̈ikë apɛi rin
jiɛɛm yen kek tik. Ku acïn raan tök
kamken cï tik thiëëc, “Yeŋö wïc, ku
yeŋö jiɛɛm yen kek ye?”
28 Go tik tönyden pïu nyääŋ piny, ku
kɛt ke dhuk geeu ku lëk kɔc.
29 “Bäk tiɛ̈ŋkë mony cä lɛ̈k këriëëc
ëbën ca looi. Nadë ke ye Raan cï lɔc ku
dɔc?” 30 Gokë bɛ̈n bei geeu bïk la tënë
Jethu.
31 Ku kaamthiin wën, ke lëk kɔcken
ye buɔɔth ye, “Raan piööc, jɔl mïth.”
32 Go bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ala miëth, cïn kë
ŋiɛckë thïn.”
33 Go kɔcken ye buɔɔth röt jal aa
thiëëc kamken, “Tɛ̈dë le raan cï miëth
bɛ̈ɛ̈i tënë ye?”
34 Go Jethu lɛ̈k ke, “Miëthdiɛ̈ ee lɔn
ba wɛ̈t raan toc ɣɛn looi, ku thääp
luɔi cï gäm ɣa. 35 Cäk kääŋ ye lueel
dhie ëlä, ‘Pɛ̈i kaŋuan anjoot ku rap abï
tem.’ Ku alɛ̈k we, jatkë wenyïn bäk
dum tïŋ, yemën rap aacï luɔk ku apath
bï ke tem! 36 Raan rap tem aye riɔp
ku ë kɔ̈th pïr tem alanden, këya raan
cumcum ku raan tëmtëm aabï puɔ̈th
miɛt kedhie. 37 Kääŋ acï ya yic. ‘Raan
tök ë com ku tëm raan dɛ̈t.’ 38 Wek
tuɔɔc bäk rap la tem dom yic ku ë dom
këc wek luui thïn. Kɔc kɔ̈k aacï luui
thïn ku wek aa röt kony luɔiden.”

4:5 Cäk 33:19; Joc 24:32 **4:9** Edha 4:1-5; Nem 4:1-2

39 Go kɔc juëc Thamaria ë gen wën
yic wɛ̈t Jethu gam, rin cï tik wɛ̈t lueel
ëlä, “Kërïëëc ëbën ca looi acï lɛ̈k ɣa.”
40 Nawën bɔ̈ kɔc Thamaria tënë ye ke
läŋkë bï rëër ke ke. Go Jethu nïn karou
nɔ̈k thïn tɛ̈ɛ̈n.
41 Go kɔc kɔ̈k juëc wɛ̈tde jäl gam rin
wël ye lɛ̈k ke, 42 ku lëkkë tik, “Ëmën,
ɣok aacï wɛ̈t jäl gam, ku akëcku gam
rin wëlkun ca lueel, ku ë rin cï ɣok
wɛ̈tde piŋ ku ŋicku lɔn ë yen Aluäŋ kɔc
pinynhom ëbën alanden.”

Jethu acï manh bɛ̈ny kony

43 Nawën cï nïn karou nɔ̈k thïn tɛ̈ɛ̈n,
ke Jethu jɔl jäl ku ler lɔŋ Galilia. 44 Rin
yen Jethu guɔ̈p ëcï lueel lɔn, “Raan
käk Nhialic tïŋ acie theek wuɔ̈nden.”
45 Nawën ɣeet Galilia ke lor apɛi, rin
wäär cï kek käk cï Jethu looi yai yic tïŋ,
wäär cï kek la Yan Ayum cïn yic luɔu
yic Jeruthalem.
46 Go Jethu bɛn dhuk gen Kana tɔ̈
Galilia, tɛ̈wäär cï yen pïu waar thïn bï
ya muɔ̈n abiëc. Ku raandït kam kɔc
mac baai cï manhde tuaany Kaper-
naum ë tɔ̈ thïn. 47 Nawën piŋ lɔn cï
Jethu jäl Judia ku ben dhuk Galilia,
ke la tënë ye ku lɛ̈ŋ bï la Kapernaum
bï manhden cï thiɔ̈k ke thou kony bï
pial. 48 Go Jethu lɛ̈k ye, “Acïn raan
bï ye gam kamkun tɛ̈ këc wek kït ku
kädït jäŋ gɔi tïŋ.”
49 Go raandït awën bɛ̈ɛ̈r ku lueel,
“Bɛ̈ny, bäär lokku ba manhdiɛ̈ dööt.”
50 Go Jethu lɛ̈k ye, “Lɔɔr, manhdu abï
pïr.” Go mony wën wɛ̈t Jethu gam ku
jiël. 51 Wën ciɛth yen dhël yic, ke räm
kek kɔcken luɔi ku luelkë, “Manhdu
acï ɣɔ̈r.”
52 Go ke thiëëc akɔ̈l alɔŋ jɔl manhde
ŋuɛ̈ɛ̈n. Gokë lueel, “Wärakɔ̈l tääŋ akɔ̈l
yen ë jiël juäi yeguɔ̈p.” 53 Go wun ŋic
lɔn ë yen akɔ̈l alɔŋ wäär cï Jethu ye lɛ̈k
ye ëlä, “Manhdu abï pïr.” Ku jɔl wɛ̈t
Jethu gam kek kacke ëbën.
54 Këënë, yen aye kädït jäŋ gɔi cï Jethu
looi rou, wäär le yen dhuk Judia ku
ler Galilia.

5

Raan tuany ruɔ̈ɔ̈n 38 acï kony

1 Nawën ke yan kɔc Itharel ë tɔ̈ thïn,
go Jethu la Jeruthalem yai yic. 2 Ku
tɛ̈thiääk kek tɛ̈ cɔl Kal Amɛ̈l Thok, pul
ë tɔ̈ thïn, pul cɔl Bethaida thoŋ kɔc
Itharel. 3 Ku kɔc juëc tuany aake ye
tɔ̈c thïn, kɔc cï cɔɔr ku kɔc cï ŋɔl ku
kɔc cï duany. Ku keek aake ye pïu tiit
bïk la tiaktiak, 4 rin atuny Nhialic ë ye
bɛn pul yic, ku cɔl pïu ala tiaktiak, ku
raan cï kaŋ la wïïr tɛ̈ cï pïu röt tiak, ke
kony kuat tuɛny tɔ̈ yeguɔ̈p. 5 Ku raan
tuany ruɔ̈ɔ̈n thiärdiäk ku bɛ̈t ë tɔ̈ thïn.
6 Nawën tïŋ Jethu puɔk yic ke cï tɔ̈c,
ku aŋic lɔn cï ye tuaany run juëc, go
thiëëc, “Wïc ba pial?”
7 Go raan tuany bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, acïn
raandiɛn tɔ̈ tɛ̈n bï ɣa ɣäth wïïr tɛ̈ tiak
pïu röt thïn, rin na thɛm ba la thïn, ke
raan dɛ̈t ë kaŋ wɛ̈r thïn.”
8 Go Jethu lɛ̈k ye, “Jɔt rot ku löm
biɔ̈ŋdu ku cathë.” 9 Go raan wën guɔ
pial ku kuɛny biɔ̈ŋde ku ciɛth. Ku akö̈l
looi kën rot ë ye akö̈l cïï kɔc Itharel
ye luui, 10 go kɔc Itharel lɛ̈k mony cï
kony, “Yakö̈l, akö̈l cïï kɔc ye luui, ku
akëc puɔ̈l tënë yï ba biɔ̈ŋdu ket.”
11 Go bɛ̈ɛ̈r, “Acï raan cä kony ba pial
lɛ̈k ɣa ëlä, ‘Löm biɔ̈ŋdu ku cathë.’ ”
12 Gokë thiëëc, “Yeŋa yen raan cï lɛ̈k,
‘Löm biɔ̈ŋdu ku cathë?’ ”
13 Ku raan cï kony ë kuc raan kony
ye, rin kɔc juëc aake tɔ̈ ë tɛ̈wën ku
Jethu ëcï la liɛpläŋ wei.
14 Nawën ke yök Jethu luaŋ Nhialic,
go lɛ̈k ye, “Tïŋ yïn acï pial ëmën, päl
adumuɔ̈ɔ̈m, tɛ̈dɛ̈t ke këdɛ̈t rac apɛi abï
röt bɛn luɔ̈i yï.”
15 Go mony wën jäl ku le lɛ̈k bäny
Itharel lɔn ë Jethu yen acï ye kony bï
pial. 16 Gokë jɔɔk bïk Jethu aa jöör rin
cï yen raan kony akö̈l cïï kɔc ye luui.
17 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke ëlä, “Wä ë luui
akölakö̈l, ku ɣɛn adhil luui aya.”
18 Ku jam këënë acï bäny Itharel rac
puɔ̈th apɛi, ku wïckë bïk nɔ̈k, ku acie
rin cï yen löŋ akö̈l cïï kɔc ye luui
thoŋ rot, ee rin cï yen ye lueel lɔn ye

4:44 Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:24 **4:45** Jn 2:23 **4:46** Jn 2:1-11 **5:10** Nem 13:19; Jer 17:21

Nhialic Wun, ku këya acï rot looi bï thöŋ kek Nhialic.

19 Go Jethu jal bëër, “Wët yic alëk we,
acïn kë ye Wät looi piände ë rot, kë ye
looi ë tök, ee kë cï tïŋ kë ye Wun looi.
Ku kë ye Wun looi aye Wënde looi aya.
20 Rin Wun ë Wënde nhiaar, ku nyuth
këriëëc ye looi. Ku kädït tënë këwën
aabï nyuɔth ye, ku wek aabï jal gäi
ëbën. 21 Cïmën ye Wun kɔc cï thou jɔt
ku yïk ke pïr, ke Wënde aya ë pïr yiëk
kɔc wïc ye. 22 Wun guɔp acïn raan ye
luɔk wei. Ku acï Wënde yiëk riɛl bï looi
tënë ke ëbën. 23 Rin bï kɔc ëbën Wënde
theek cïmën ye kek Wun theek. Kuat
raan cie Wënde ye theek, acie Wun ye
theek raan toc ye.

24 “Wët yic alëk we, raan piŋ wëtdië,
ku gɛm wët raan toc ɣa pïr akölriëëc
ëbën atö tënë ye. Acï bï luɔk wei, yeen
acï jäl thou yic ku yök pïr. 25 Wek aa
lëk yic, aköl bï bën, ku acï guɔ bën të bï
kɔc cï thou röl Wën Nhialic piŋ, ku kɔc
bï ye piŋ aabï pïr. 26 Cïmën ye pïr bën
bei tënë Wun, këya, yeen acï Wënde
looi bï ya të ye pïr bën bei thïn aya.
27 Ku yeen acï Wënde yiëk riɛl bï luk
looi tënë kɔc, rin ye yen Manh Raan.
28 Duɔkkë gëi ë wët kënë, aköl bï kɔc
cï thou rölde piŋ rɛŋ yiic abö, 29 ku
keek aabï bën bei räŋken yiic, kɔc cï
ŋiɛc luui apath aabï röt jɔt ku aabï pïr,
ku kɔc cï luui kärɛc aabï röt jɔt ku aabï
luɔk wei.

30 “Acïn kë lëu ba looi piändië ë rot,
ɣɛn ë wët teem kecït kë cï Nhialic lëk
ɣa, këya wët ca teem ala cök rin acie
wët piändië yen wiëc ba looi, ee wët
wïc raan toc ɣa ë rot.

31 “Na jaam ë riɛnkië ke kë luɛɛl acie
gam ciët ye yic. 32 Ku raan dët jam
ë riɛnkië atö thïn, ku aŋiɛc lɔn kë ye
lueel riɛnkië ë yic. 33 Atuc aa cäk tuɔɔc
tënë Joon ku yeen acï wët yic lueel.
34 Acie lɔn bï ɣɛn la raan jam ë riɛnkië,
aya lueel yen kënë rin bï wek pïr.
35 Joon ë ye këcït mermer dëp ku mer
piny, ku week ë yakë wïc kaam thin-
nyɔɔt bäk puɔth miɛt thïn ruɛlde. 36 Ku
raan jam ë riɛnkië atö thïn, ku wëtde
aril tënë wët cï Joon lueel ë riɛnkië luɔi
ya ke looi, luɔi cï Wä yiëk ɣa ba ke looi,
keek aa jam ë riɛnkië ku nyoothkë lɔn
cï Wä ɣa tooc. 37 Ku Wä aya, raan toc
ɣa, yen ajam ë riɛnkië aya. Wek aa këc
rölde kaŋ piŋ ku akëckë kaŋ tïŋ, 38 ku
wët cï lueel acäk ye muk wepuɔth, rin
cïï wek wët raan cï tooc ye gam.

39 “Athör Nhialic ayakë kueen, rin
ye wek ye tak lɔn bäk pïr akölriëëc yök
thïn. Ku keek aya aa jam ë riɛnkië!
40 Ku ŋot cäk wïc bäk bën tënë ɣa bäk
pïr yök thïn.

41 “Acä wïc bï kɔc ɣa leec. 42 Ku wek
ŋiɛc, ku aŋiɛc lɔn tɔu nhiër Nhialic
wepuɔth. 43 Ɣɛn acï bën kek riɛl ë
Wä, ku kuɛckë bäk ɣa lor, ku na bö
raan dët kek riɛlde ë rot ke yen abäk
lor. 44 Anhiarkë bäk lɛc yök tënë raan
dët, ku acäk ye them bäk lɛc yök tënë
Nhialic, ye këdë yen bï wek ɣa gam?
45 Ku ëmën duɔkkë tak lɔn bï ɣɛn we
luɔm tënë Wä. Mothith guɔp yen abï
we luɔm, ku ë Mothith yen acäk ŋɔɔth
wepuɔth. 46 Na we cï Mothith gam
alanden, ke wek ŋot we gam ɣa aya,
rin cï yen wël gɔt ë riɛnkië. 47 Ku rin
ye wek kuec gäm wël cï gɔt, ke lëukë
këdë bäk wël ca lëk we gam?”

6

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

1 Ye tëën ke Jethu tem wär Galilia cɔl
Tiberia aya. 2 Go kɔc juëc buɔɔth rin
cï kek kädït jäŋ göi, cï yen kɔc tuany
kony tïŋ. 3 Go Jethu la gɔt nhom ku
nyuuc kek kɔcken ye buɔɔth. 4 Ku yan
kɔc Itharel, Yan Ayum cïn yic luɔu ëcï
thiɔk. 5 Nawën ciɛɛth Jethu piny ke tïŋ
kɔc juëc ke bö tënë ye, go Pilipo thiëëc,
“Ye tëno bï ɣok miëth kueth kɔc ëbën
ɣɔɔc thïn?” 6 Acï kënë lueel ku bï Pilipo
them, rin ŋic yen kë bï looi.

7 Go Pilipo bëër, “Rin bï raan tök
ayum thin-nyɔɔt yök, ka wïc wëëu juëc
apɛi bï ayuɔp ɣɔɔc.” 8 Go Andria,
mënh Thaimon Pïtɛr, ku ë ye raan tök

5:29 Dan 12:2 **5:33** Jn 1:19-27; 3:27-30 **5:37** Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22

kam kɔcken ye buɔɔth lueel, 9 “Dhɔ̈k
atɔ̈ thïn tɛ̈n ke muk ayuɔ̈p kadhiëc ku
rec karou, ku aacïï kɔckä ëbën bï lëu.”
10 Go Jethu lɛ̈k ke, “Calkë kɔc anyuc
piiny.” (Ku noon ë dït thïn ë tɛ̈ɛ̈n. Go
kɔc nyuc ëbën piiny.) Ku röör kepɛ̈c
aake ye tɛ̈cït tɛ̈n tiim kadhiëc. 11 Go
Jethu ayuɔ̈p löömk ku leec Nhialic, ku
tek ke tënë kɔc wën cï nyuc ëbën.
Ku ben looi këya kek rec, bï raan
ëbën kuɛth cït tɛ̈ wïc. 12 Wën cï kek
kuɛth ëbën, ke lëk kɔcken ye buɔɔth,
“Kuanykë abɛ̈k cï döŋ piny, bï ciɛn kë
riääk.” 13 Gokë ke kuany ëbën, ku
thiɔ̈ŋkë gäc thiäär ku rou abɛ̈k ayuɔ̈p
cï döŋ piny, tënë ayuɔ̈p kadhiëc wën cï
ke tɛ̈k kɔc bïk cam.
14 Nawën tïŋ kɔc wën luɔi ril cï
Jethu looi ke luelkë, “Kënë ë raan käk
Nhialic tïŋ yen bï dhiɛl bɛ̈n pinynhom.” 15 Go Jethu jäl ŋic lɔn bï kek
bɛ̈n bïk ye bɛ̈n dɔm riɛl, ku loikë bï ya
bɛ̈nyŋaknhom, go bɛn dhuk gat nhïïm
ë rot.

Jethu acï cath pïu nhïïm (Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

16 Nawën cï piny cuɔl, ke kɔcken ye
buɔɔth la piny wär thok, 17 ku lek riäi
yic, ku dhukkë ciëën wär alɔŋtui lɔŋ
Kapernaum. Nawën ke wɛ̈ɛ̈r jɔl yic dït
ke Jethu ŋot këc bɛ̈n tënë ke. 18 Kaam
wën ke yomdït jɔt rot ku loi atiaktiak
rot apɛi. 19 Ku kɔcken ye buɔɔth, aake
ye tɛ̈cït meel kadiäk ayï ŋuan wën tïŋ
kek Jethu ke cath pïu nhïïm, ke bɔ̈
tɛ̈thiɔ̈k kek riäi, gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi, 20 Go
Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë riɔ̈c, ee ɣɛn.”
21 Gokë jat riäi yic, ku go riäi guɔ ɣet
wär thok tɛ̈wën le kek thïn.

Kɔc aa wïc Jethu

22 Naɣɔn nhiäk ke tïŋ kɔc ke cï döŋ
wär alɔŋtui, lɔn ë yen riän tökaliŋ yen
acï döŋ. Ku aŋickë lɔn këc Jethu la riäi
yic kek kɔcken ye buɔɔth, ku aake cï
jäl ë röt. 23 Go riëth kɔ̈k ke bɔ̈ Tiberia
bɛ̈n wär thok tɛ̈thiääk ke tɛ̈wäär ciɛm
kɔc juëc ayup thïn, wën cï Bëny lɛc
gam. 24 Nawën tïŋkë lɔn liu Jethu thïn,
ku liu kɔcken ye buɔɔth aya, gokë kɛɛc
riäth yiic ku lek Kapernaum bïk Jethu
la wïc.

Jethu ayum ë pïr

25 Nawën lek Jethu yök wär alɔŋtui
ke lëkkë ye, “Raan piööc, ye nɛn bï yïn
ë tɛn?” 26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k
we, wek aa wïc ɣa rin cï wek ayup
cam tɛ̈cït tɛ̈ wiɛ̈ckë, ku acie rin cï wek
luɔikiɛn ril deet yiic. 27 Duɔ̈kkë lui
rin miëth riääk, luɔ̈ɔ̈ikë rin miëth rëër
rin pïr akölriëëc ëbën. Miëth kënë abï
Manh Raan yiëk we rin Wun, Nhialic
acï riɛlde gäm ye ku tooc.”
28 Gokë thiëëc, “Buk ŋö looi buk luɔi
wïc Nhialic looi?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Luɔi wïc Nhialic
bäk looi akïn, ë lɔn bäk wɛ̈t raan cï
tuɔ̈ɔ̈c gam.”
30 Gokë lueel, “Ye kïn riɛl ŋö ba looi
buk tïŋ ku buk wɛ̈tdu gam? Yenjö ba
looi? 31 Wärkuan thɛɛr aacä ayum löny
nhial cam roor, cïmën cï ye gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yiic ëlä, ‘Ayum nhial
acï yiëk ke bïk cam.’ ”
32 Go Jethu lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
kë cï Mothith yiëk we acie ayum pan
nhial, ee Wä yen ë we yiëk ayum yic
bɔ̈ pan nhial. 33 Rin ayum ye Nhialic
gam ë yen raan bɔ̈ piny pan nhial, ku
yïk thäi pinynhom pïr.”
34 Gokë thiëc, “Bɛ̈ny, muɔc ɣo ayum
kënë akölaköl.”
35 Go Jethu lɛ̈k ke, “Ɣɛn ayum ë pïr,”
Ku raan bɔ̈ tënë ɣa acïï cɔk bï kaŋ nɔ̈k,
“Ku raan gam wɛ̈tdiɛ̈ acïï rou bï nɔ̈k.
36 Ëmën, aca lɛ̈k we lɔn cï wek ɣa tïŋ,
ku aŋot kɛ̈ckë gam. 37 Raan ëbën cï Wä
yiëk ɣa, yen abï bɛ̈n tënë ɣa. Ku raan
bï bɛ̈n tënë ɣa acä bï cuɔp wei, 38 rin
cï ɣɛn bɛ̈n pan nhial ba wɛ̈t raan toc
ɣa bɛ̈n looi, ku acie wɛ̈t piändiɛ̈. 39 Kë
wïc raan toc ɣa ba looi akïn, bï ciɛn kë
mär kam käk cï yiëk ɣa, ku ba ke jɔt
ëbën aköl ciëën. 40 Rin kë wïc Wä akïn,
lɔn raan ëbën tïŋ Wënde ku gɛm wɛ̈tde,
abï pïr akölriëëc ëbën yök thïn, ku keek
aaba jɔt bïk pïr ëbën aköl ciëën.”
41 Go kɔc Itharel luɔ̈ɔ̈p guɔ̈p rin cï
yen ye lueel ëlä, “Ɣɛn ayum cï bɛ̈n
piny pan nhial.” 42 Ku luelkë, “Monyë
cie Jethu wën Jothep? Wun ku man

6:31 B.bei 16:4, 15; Wk 78:24

aa ŋicku. Ku yeŋö ye yen ye lueel lɔn cï yen bɛ̈n piny pan nhial?”
43 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Duɔ̈kkë lum
kamkun. 44 Acïn raan lëu ye bï bɛ̈n
tënë ɣa tɛ̈ këc Wä ë toc ɣa ye thɛ̈l ɣɛn,
ku aba jɔt bï pïr aköl ciëën. 45 Acï kɔc
käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ëlä, ‘Kɔc ëbën aabï
Nhialic ke piɔ̈ɔ̈c.’ Raan ëbën piŋ wɛ̈t
Wä ku piööc tënë ye ë bɛ̈n tënë ɣa.
46 Ku acie rin nadë yen raan cï Wä
kaŋ tïŋ, raan bɔ̈ tënë Nhialic, yeen ë
rot, yen ë raan cï Wä kaŋ tïŋ. 47 Wɛ̈t
yic alɛ̈k we, raan gam wɛ̈t ala pïr
alanden. 48 Ɣɛn ayum ë pïr. 49 Wärkun
thɛɛr aacä ayum löny nhial cam roor
ku aacï thou. 50 Ku ayum bɔ̈ piny pan
nhial, yen acït kën na ciɛm raan ka cie
bɛn thou. 51 Ɣɛn ayum ë pïr cï bɛ̈n piny
pan nhial. Raan cam ayum kënë, ka
pïr akölriëëc ëbën. Ayum yen ba yiëk
ye ë riëŋdiɛ̈ ya gam bï kɔc ëbën pïr.”
52 Go kɔc Itharel teer apɛi kamken,
ku thiëckë, “Lëu mony kënë këdë, bï
riëŋde yiëk ɣo buk cuet?”
53 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
tɛ̈ cï wek Manh Raan cuet ku dɛ̈kkë
riɛmdiɛ̈ ka cïn pïr bäk yök wɛ̈ikun yiic.
54 Raan cuet riëŋdiɛ̈ ku dek riɛmdiɛ̈ ala
pïr alanden, ku abï jɔt aköl ciëën bï
pïr. 55 Rin riëŋdiɛ̈ ë miëth alanden, ku
riɛmdiɛ̈ ë këdek alanden. 56 Raan cuet
riëŋdiɛ̈ ku dek riɛmdiɛ̈ abï pïr ɣayic, ku
ɣɛn abï pïr yeyic. 57 Wä pïr acä tooc,
ku ë rin riɛnke yen abï ɣɛn aya, ku
këya raan cuet ɣɛn abï pïr ë riɛnkiɛ̈.
58 Ku yen kïn ayum bɔ̈ piny pan nhial,
acïï thöŋ kek ayum cï wärkun thɛɛr
cam ku lökkë thou. Raan cam ayum
kënë abï pïr aköl riëëc ëbën.”
59 Wëlkä aacï Jethu lueel wäär piööc
yen kɔc tɛ̈n amat Kapernaum.

Wël pïr aköl riëëc

60 Nawën piŋ kɔc juëc ye buɔɔth
wëlkä, ke luelkë, “Piööc kënë aril apɛi.
Yeŋa lëu bï ke piŋ?” 61 Go Jethu ŋic lɔn
jiɛɛm kek wël wën, ku lëk ke, “Wiɛ̈ckë
bäk jäl rin ë wëlkä? 62 Yeŋö bäk looi
tɛ̈ tïŋ wek Manh Raan ke dhuk nhial
tɛwën rëër yen thïn? 63 Ee Wëi Nhialic
yen ë pïr gam, ku riɛl raan acïn kë
ye kony. Wël ca lɛ̈k we aa wëi ku aa
pïr. 64 Ku këya acïï kɔc kɔ̈k kamkun
ye gam.” (Rin ëcï Jethu guɔ ŋic tueŋ
lɔn ye yïŋa cïï bï gam, ku yeŋa bï ye
gaany.) 65 Ku ben lueel, “Ee rin wɛ̈t
kënë guɔ̈p yen alëk ɣɛn ye we, lɔn acïn
raan lëu ye bï bɛ̈n tënë ɣa, tɛ̈ këc Wä ye
looi bï yic pial tënë ye.”
66 Ku rin ë wëlkä, ke kɔc juëc
kam kɔc ye buɔɔth dhuk ciëën, ku
cïk ben cath kek ye. 67 Go Jethu
atuɔ̈ɔ̈cke thiäär ku rou thiëëc, “Na
week, wiɛckë bäk jäl aya?”
68 Go Thaimon Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r tënë ye,
“Bɛny, buk la tënë ŋa? Yïn ala wël
pïr alanden. 69 Ku ëmën acuk gam ku
acuk ŋic lɔn ë yïn raan dhëŋ bɔ̈ tënë
Nhialic.”
70 Go Thaimon Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Cie ɣɛn ɣa kuany
we wathiäär ku rou? Ku raan tök
kamkun aŋot ye jɔŋrac.” 71 Yeen ë jam
rin Judath, wën Thaimon Ithkariöt.
Rin Judath, na cɔk alɔn ë yen raan tök
kam atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou, ka wïc
bï ye luɔm.

7

Jethu ku wämäthakën

1 Wën ë wëlkä cök ciëën, ke Jethu
kuɛny bɛ̈ɛ̈i Galilia yiic, ku ë këc wïc
bï la keny Judia, rin wïc bäny Itharel
tɔ̈ Judia ye bïk nɔ̈k. 2 Ku yan kɔc
Itharel cɔl Yan Duɛ̈l ëcï thiɔ̈k. 3 Go
wämäthakën lɛ̈k ye, “Jäl ë tɛ̈n ku lɔɔr
Judia bï kɔckun yï buɔɔth luɔidun ye
looi tïŋ. 4 Acïn raan kë looi thiaan
tɛ̈ wïc yen ye bï ŋic apath. Rin ye
yïn käkkä looi, ke yï cɔl kɔc pinynhom
aa ŋic yï.” 5 Agut wämäthakën aakëc
wɛ̈tde gam, yen aa lueel kek ye këya.
6 Go Jethu lɛ̈k ke, “Akäldiɛ̈ guɔ̈p aŋot
këc ɣëët. Ku na ye we, ke kuat akɔ̈l
ëbën apath. 7 Acïn tɛ̈ bï kɔc pinynhom
we maan, ku keek aa man ɣa rin aya
lueel, lɔn rɛɛc luɔiken. 8 Lak yai yic, ku
ɣɛn acïï la ë yan kënë yic, rin aköldiɛ̈n
bï ɣɛn la akëc guɔ bɛ̈n.” 9 Yeen acï jam
këya ku jɔl rëër pan Galilia.

Jethu ala Yan Duɛ̈l yic

6:45 Ith 54:13 **6:69** Mt 16:16; Mk 8:29; Lk 9:20 **7:2** Leb 23:34; L.rou 16:13

10 Nawën cï wämäthakën la yai yic,
ke Jethu lök la aya, ku akëc la ke ŋic,
yeen acï la ke mony rot.
11 Ku bäny Itharel aake wïc Jethu
yai yic, ku thiëckë, “Tɔ monyë tɛ̈nɛn?”
12 Ku aluɔp ë dït apɛi ë riɛnke. Aye
kɔc kɔ̈k lueel, “Yeen ë raan path.” Ku
lueel kɔc kɔ̈k, “Acie këya, yeen ë raan
kɔc duɔ̈ŋ.” 13 Ku acïn raan ye jam
ë riɛnke kɔc nhïïm, rin riɔ̈c kek bäny
Itharel.
14 Wën cï nïn abɛ̈k yai thök, ke Jethu
la kal luaŋ Nhialic yic ku jɔl kɔc piɔ̈c.
15 Go bäny Itharel gäi apɛi ku luelkë,
“Ye raan kënë käŋ ŋic këdë ku akëc
kaŋ piɔ̈c.”
16 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wël ya piɔ̈c acie
wɛ̈lkiɛ̈ aa wël bɔ̈ bei tënë Nhialic,
Aciëŋ cï ɣa tooc. 17 Raan wïc ye bï kë
wïc Nhialic looi, abï ŋic lɔn nadë kë ya
piɔ̈c abɔ̈ tënë Nhialic, ku acie riɛldiɛ̈ ë
rot. 18 Raan jam riɛlde ë rot ë lɛc yen
aye wïc, ku raan wïc lɛc tënë raan toc
ye, yen ë raan path, ku acïn ruëëny
tɔ yepuɔ̈u. 19 Këc Mothith löŋ Nhialic
nyuɔ̈th we? Ku acïn raan löŋ theek
kamkun. Yeŋö ye wek ye wïc bäk ɣa
nɔ̈k?”
20 Go kɔc juëc wën bɛ̈ɛ̈r, “Yïn ala
guɔ̈p jɔŋrac, yeŋa wïc ye bï yï nɔ̈k?”
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdït jäŋ gɔ̈i tök
aca looi guɔkë gäi wedhie. 22 Mothith
acï we thɔn bäk miɛ̈thkun aa ŋoot,
ku acie Mothith guɔ̈p yen cï wɛ̈t kënë
jɔɔk, aa wärkun thɛɛr, ku këya wek a
dhɔ̈k ŋoot aköl cïï kɔc ye luui. 23 Ku
ëmën na ŋot dhɔ̈k aköl cïï kɔc ye luui
rin bï löŋ Mothith cïï dhäl yic, yeŋö
ye wek puɔ̈th riääk tënë ɣa, rin cï
ɣɛn raan tök kony bï pial aköl cïï kɔc
ye luui? 24 Duɔ̈kkë raan ye guɔ tɛ̈m
awuɔ̈c wɛ̈t kɔ̈u aɣeer, yakë raan tɛ̈m
awuɔ̈c wɛ̈t ë yic.”

Ye Jethu raan cï lɔc ku dɔc?

25 Go kɔc kɔ̈k Jeruthalem lueel ëlä,
“Cie raan kënë yen wïckë bïk nɔ̈k.
26 Tiɛŋkë! Yen kïn jam kɔc nhïïm, ku
acïn kë luelkë ë riɛnke. Tɛ̈dë, cïï bäny
ŋic lɔn ë yen Raan cï lɔc ku dɔc? 27 Na
la Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n, ka cïn raan
bï ye ŋic tɛ̈ bï yen thïn, ku aŋicku ëbën
yen tɛ̈ bïï mony kënë thïn.”
28 Nawën piɔ̈ɔc Jethu luaŋ Nhialic
ke lueel röldït, “Ee tɛ̈dë, wek aa ŋic ɣa
ku aŋiɛckë yen tɛ̈ bï ɣɛn thïn. Ku ɣɛn
akëc bɛ̈n wɛ̈tdiɛ̈ ë rot, ku yeen raan
toc ɣa ala yic ku yeen akuɔ̈ckë, 29 Ku
yeen aŋiɛc rin bï ɣɛn tënë ye, ku yen
acä tooc.”
30 Gokë wïc bïk dɔm, ku acïn raan cï
yecin tääu yeguɔ̈p rin këc akälde guɔ
bɛ̈n. 31 Go kɔc juëc thän wën yic wɛ̈tde
gam ku luelkë, “Tɛ̈ bï Raan cï lɔc ku
dɔc bï kädït jäŋ gɔ̈i looi cïmën ë raan
kënë?”

Apuruuk aacï tooc bïk Jethu la dɔm

32 Nawën piŋ kɔc akut Parathï lɔn
ye kɔc juëc wën wëlkä loop kamken
rin Jethu, ke keek ku bäny käk Nhialic
toc apuruuk luaŋ Nhialic tiit bïk Jethu
la dɔm. 33 Go Jethu lueel, “Ɣɛn abï
rëër kamkun tɛthin-nyɔɔt, ku ɣɛn abï
la tënë raan yen cä tooc. 34 Wek abä
wïc, ku wek aacïï ɣa bï yök, rin acïn tɛ̈
bï wek la tɛ̈ rëër ɣɛn thïn.”
35 Go bäny Itharel lueel kamken, “Bï
la dä buk cïï ben yök? Cï bï la gɛɛth
Gïrïk yiic tɛ̈ ciëŋ kɔc Itharel thïn, ku bï
kɔc Gïrïk piɔ̈ɔc? 36 Aye lueel, wek abä
wïc ku wek aacïï ɣɛn bï yök, ku wek
aacïï bï la tɛ̈ rëër ɣɛn thïn, yeŋö wïc bï
lueel?”

Kuëër pïu ë pïr

37 Aköl ciëën yen aköl dït nïn yai.
Akölë, Jethu acï rot jɔt ku lueel röldït,
“Kuat raan nɛ̈k rou abï bɛ̈n tënë ɣa ku
bï dek. 38 Cïmën cï ye gɔt athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä, ‘Raan gam wɛ̈tdiɛ̈,
kuëër pïu ë pïr abï rëër yepuɔ̈u.’ ”
39 Kënë acï Jethu lueel rin Wëi Nhialic,
bï kɔc gam wɛ̈tde lɔ̈k yök. Ku tɛ̈në, Wëi
Nhialic a këc guɔ gam tënë kɔc, rin këc
Jethu guɔ la diɛɛkde yic.

Kɔc aacï keyiic tek

40 Kɔc kɔ̈k kam kɔc wën aacï kënë
piŋ ku luelkë, “Raan kënë ë raan käk
Nhialic tïŋ alanden!” 41 Go kɔc kɔ̈k
lueel, “Yen ë Raan cï lɔc ku dɔc!” Ku
lueel kɔc kɔ̈k, “Raan cï lɔc ku dɔc aacïï

7:22 Cäk 17:10; Leb 12:3 **7:23** Jn 5:9 **7:37** Leb 23:36 **7:38** Ith 44:3; Edhe 47:1; Dhäk 14:8

bï bɛ̈n pan Galilia! 42 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn Raan cï lɔc
ku dɔc abï ya raan dhiënh Debit, ku
abï dhiëëth Bethalem, gen wäär ciëŋ
Debit thïn."
43 Go kɔc wën keyiic tek ë riɛnke.
44 Ku wïckë bïk dɔm, ku acïn raan cï
yecin täau yeguɔ̈p. 45 Nawën dhuk
apuruuk ciëën tënë bäny käk Nhialic
ku kɔc akut Parathï, gokë ke thiëëc,
"Yeŋö këc wek ye bɛ̈ɛ̈i?" 46 Go apu-
ruuk bɛ̈ɛ̈r, "Acïn raan cï kaŋ jam cïmën
ë mony kënë!" 47 Go kɔc akut Parathï
ke thiëëc, "Cï we duɔ̈ɔ̈ŋ aya? 48 Le
raan tök kam bäny, ayï kam kɔc akut
Parathï cï wɛ̈tde gam cäk kaŋ piŋ?
49 Kɔckä aa kuc löŋ Mothith, ku aa kɔc
cï Nhialic läm kërac." 50 Go raan tök
kam kɔc akut Parathï, raan cï kaŋ la
bï Jethu la tïŋ, cɔl Nikodemo lɛ̈k ke,
51 "Na ye löŋ ciɛɛŋ panda, ka cïn tɛ̈ bï
ɣok raan luɔ̈k wei ke këcku kaŋ piŋ
thok tueŋ, ku ŋicku kë cï looi."
52 Gokë bɛ̈ɛ̈r, "Yïïn aya, ye raan
Galilia? Kuen athör thɛɛr wël Nhialic,
ku aba ŋic lɔn acïn raan käk Nhialic
bɛ̈n Galilia."
[53 Nawën cï raan ëbën dhuk
paande,

8

Tiŋ cï käl piny ke kɔr

1 ke Jethu la gɔn Olip nhom. 2 Naɣɔn
nhiäk dur yic ke dhuk luaŋ Nhialic.
Go kɔc ëbën guëër yelɔ̈ɔ̈m, ku nyuuc
piiny ku jɔɔk piööc cök tënë ke. 3 Go
kɔc piööc löö̈ŋ ku kɔc akut Parathï tik
bɛ̈ɛ̈i, ku ë tiŋ cï käl piny ke kɔr. Ku
cɔlkë akääc kɔc nhïïm ëbën, 4 ku luelkë
tënë Jethu, "Raan piööc, tiŋ kënë acï
käl piny ke kɔr. 5 Mothith acï löŋ
lɛ̈k ɣo athör yic lɔn kuat tiŋ loi këcït
kënë, adhil biɔ̈ɔ̈k aleel bï thou. Na yïïn
ëmën, ye lueel këdë?" 6 Keek aake jam
këlä bïk Jethu deep bïk wɛ̈t yök bïk la
luɔm. Go Jethu guŋ ku gɛ̈t piny yecin.
7 Nawën ŋot ke kääc ku yekë thiëëc,
ke jɔt yekɔ̈u ku lëk ke, "Na le raan
kamkun cïn adumuɔ̈ɔ̈m cïï kaŋ looi,
ke biök alel tueŋ yeguɔ̈p." 8 Ku ben
guŋ ku gɛ̈t piny yecin. 9 Nawën cïk wɛ̈t
kënë piŋ, ke jiël ëbën ke wath röt, ku
kɔŋ kɔcdït jäl tueŋ, agut tɛ̈ döŋ Jethu
ë rot, ku tiŋ wën ke ŋot kääc yenhom.
10 Go yekɔ̈u jɔt ku lëk ye, "Tɔ̈kë tɛ̈no?
Cïn raan cïï döŋ bï yï luɔ̈k wei?"
11 Go bɛ̈ɛ̈r, "Acïn raan Bɛ̈ny." Go
Jethu lueel, "Apath, ke yïïn acä bï luɔ̈k
wei aya. Lɔɔr ku duk adumuɔ̈ɔ̈m ben
looi."]*

Jethu ee mermer pinynhom

12 Go Jethu bɛn jam tënë kɔc ku
lueel, "Ɣɛn ë ruɛl pinynhom, kuat
raan buɔth ɣa abï ruɛl pïr yök, ku acïï
bï kaŋ cath muɔ̈ɔ̈th yic." 13 Go kɔc
akut Parathï lɛ̈k ye, "Ëmën, yïn ajam
ë riɛnku, ku wɛ̈t ca lueel acïn kë ye
nyuɔɔth."
14 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Acie këya, na cɔk
alɔn jiɛɛm ɣɛn ë riɛnkiɛ̈, ke wɛ̈t luɛɛl ë
yic, rin ɣɛn aŋic tɛ̈ bïï ɣɛn thïn. Ku wek
aa kuc tɛ̈ bïï ɣɛn thïn ayï tɛ̈ ler ɣɛn thïn.
15 Wek aa wɛ̈t teem cïmën wɛ̈t raan, ku
ɣɛn acïn raan ya gäm awuɔ̈c. 16 Ku tɛ̈ bï
ɣɛn wɛ̈t teem, ke wɛ̈t ba teem abï jal
a yic, rin acie ɣɛn tem wɛ̈t, Wä ë toc
ɣɛn arɛ̈ɛ̈r ke ɣa. 17 Wɛ̈t acï gɔ̈t lɔ̈ŋdun
yic lɔn tɛ̈ lueel kɔc karou wɛ̈t tök luk
yic, ke wɛ̈tden ë ya yic. 18 Ɣɛn ajam ë
riɛnkiɛ̈, ku Wä cä tooc ajam ë riɛnkiɛ̈
aya."
19 Gokë thiëëc, "Tɔ̈ Wuur tɛ̈no?" Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wek aacïï ɣa ŋic, ku wek
aacïï Wä ŋic. Na we ŋic ɣa, ŋuɔ̈t wek
aa ŋic Wä aya."
20 Wëlkä ëbën aacï Jethu lueel wäär
piööc yen luaŋ Nhialic, ɣön cï käkken
ajuër tɔ̈u thïn. Ku acïn raan cie dɔm
rin këc akälde guɔ bɛ̈n.

Wek aacïï la tɛ̈diɛ̈n ler ɣɛn thïn

21 Go Jethu bɛn lɛ̈k ke, "Ɣɛn abï jäl
ku wek abä wïc, ku wek aabï thou
awäckun yiic. Tɛ̈ le ɣɛn thïn, acie yen
tɛ̈ bï wek la thïn."
22 Tɛ̈wën, ke lueel bäny Itharel, "Aye
lueel lɔn cïï ɣok bï la tɛ̈ le yen thïn. Ye
ciɛ̈t bï rot nɔ̈k?"

7:42 2Tha 7:12; Mai 5:2 **7:50** Jn 3:1-2 **8:5** Leb 20:10; L.rou 22:22-24 * **8:11** Athör thɛɛr juëc aacie (7:53–8:11) ye mat thïn. Ku athör kɔ̈k ee bɛ̈n Jn 21:24 cök, ku kɔ̈k ë Lk 21:38. Ku athɔ̈r tök ee lɔ̈k bɛ̈n Jn 7:36 cök. **8:12** Mt 5:14; Jn 9:5 **8:13** Jn 5:31

23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aa kɔc piny tɛ̈n, ku ɣɛn ee raan bɔ̈ nhial. Wek
aa kɔc piny kënë nhom, ku ɣɛn acie
raan pinynhom tɛ̈n. 24 Ee rin kënë
yen acï ɣɛn ye lueel lɔn bï wek thou
adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic. Ku wek aabï
thou adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic tɛ̈ këc wek ye
gam, lɔn ë Ɣɛn tɔ̈ thïn, yen ë Ɣɛn.”
25 Gokë thiëëc, “Ye yïn ŋa?” Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t aca lɛ̈k we tɛ̈wën jɔɔk ɣɛn
wɛ̈t cök.† 26 Ɣɛn ala wël juëc ba ke
lueel ë riɛnkun, ku wël juëc bï ɣɛn ke
we luɔ̈k wei. Ku raan cä tooc guɔ̈p ala
yic, ku ɣɛn ë kɔc lɛ̈k kuat kë ca piŋ tënë
ye.”
27 Gokë kɛ̈c deet lɔn jiɛɛm Jethu wɛ̈t
Wun. 28 Go Jethu bɛn lueel tënë ke,
“Aköl bï wek Manh Raan jat nhial, ka
bäk jäl ŋic lɔn, ‘Ɣɛn tɔ̈ thïn Yen ë Ɣɛn.’
Ku abäk deet yic aya lɔn acïn kë ya looi
ruɔtdiɛ̈, ku aa ya ke lueel wël cï Wä
piɔ̈ɔ̈c tënë ɣa. 29 Ku raan cä tooc arɛ̈ɛ̈r
ke ɣa, ku akëc ɣa nyääŋ piny ɣatök, rin
ye ɣɛn wɛ̈t nhiɛɛr looi aköläköl.”
30 Go kɔc juëc cï Jethu piŋ ke jam ë
wëlkä wɛ̈tde jäl gam.

Kɔc lääu nhïïm ku kɔc aloony

31 Go Jethu lɛ̈k kɔc Itharel cï wɛ̈tde
gam, “Na piɛŋkë wël ca piɔ̈ɔ̈c, ke wek
aa kɔckiɛ̈n buɔth ɣa ayic, 32 ku wek
aabï yic ŋic, ku yic abï we wɛ̈ɛ̈r bei.”
33 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ɣok aa kɔc dhiënh
Abaram, ku acïn kɔc kɔ̈k cïï ɣo kaŋ
loony. Ku na luel, ‘Wek aabï wɛ̈ɛ̈r bei,’
ke yeŋö wïc ba lueel?”
34 Go Jethu lɛ̈k ke, “Yic alɛ̈k we, raan
ëbën cä adumuɔ̈ɔ̈m looi yen alony
adumuɔ̈ɔ̈m. 35 Alony acie raan mac
thok alanden, ku Wät yen ee raan thïn
lanaɣɔn. 36 Na cï Wät we wɛ̈ɛ̈r bei, ke
wek aabï rëër ke cïn loony alanden.
37 “Anjiɛc lɔn ye wek dhiën Abaram.
Ku aŋot wiɛ̈ckë bäk ɣa nɔ̈k, rin
piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ acäk ye gam. 38 Kë cï Wä
nyuɔ̈th ɣa yen aya lueel, ku wek aa
loi kë cï wärkun lɛ̈k we.”
39 Gokë bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Abaram yen
ë wäda.” Go Jethu wɛ̈t dhuk nhom ku
lueel, “Na we mïth Abaram alanden,
ŋuɔ̈t wek aa loi këcït kë cï Abaram
looi. 40 Kërïëëc ëbën ca looi ë rin ba
we lɛ̈k yiny ca piŋ tënë Wä, ku aŋot
wiɛ̈ckë bäk ɣa nɔ̈k. Abaram acïn kë
cï looi cït kënë! 41 Wek aa loi kë cï
wärkun looi.” Gokë lueel, “Nhialic
yetök yen ë Wäda, ku ɣok aa miɛthke
guɔ̈p.”
42 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Tɛ̈ ye
Nhialic wuurdun guɔ̈p, ŋuɔ̈t wek
nhiar ɣa, rin cï ɣɛn bɛ̈n tënë Nhialic,
ku ëmën ɣɛn atɔ̈ tɛ̈n. Ɣɛn akëc bɛ̈n
wɛ̈tdiɛ̈ ë rot, ee yen acä tooc. 43 Yeŋö
cïï wek kë ya lueel ye deet yic? Ee
rin cïï wek ye lëu bäk wɛ̈tdiɛ̈ piŋ.
44 Ee jɔŋrac yen ë wuurdun, ku ayakë
nhiaar bï ya kën wuurdun yen yakë
looi. Yen ë raan ë tir tɛ̈thɛɛr ɣɔn, ku
akëc yic kaŋ lueel rin ye yen alueeth,
ku ye wun lueth ëbën. 45 Ɣɛn aluel
yic, ku rin ë kënë yen akëc wek ɣa
gam. 46 Yeŋa kamkun lëu ye bï awuɔ̈c
nyooth ɣaguɔ̈p rin adumuɔ̈ɔ̈m ca
looi? Na luɛɛl yic, ke ye rin ŋö cïï wek
ɣa ye gam? 47 Raan bɔ̈ tënë Nhialic
ë wɛ̈t Nhialic piŋ, wek aacïï bɔ̈ tënë
Nhialic, ku yen ë kë cïï wek wɛ̈t bï
piŋ.”

Jethu ku Abaram

48 Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r tënë Jethu,
“Këcku wɛ̈t yic lueel wën lɔn ë yïn raan
pan Thamaria, ku jɔŋrac atɔ̈ yïguɔ̈p?”
49 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acïn jɔŋrac tɔ̈
ɣaguɔ̈p, ɣɛn ë Wä theek ku wek aa ɣa
dhöl guɔ̈p, 50 Ɣɛn acïï lɛcdiɛ̈ wïc. Raan
wïc ye atɔ̈ thïn, ku ë wɛ̈t teem bä kony.
51 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan piŋ wɛ̈tdiɛ̈ acïï
bï thou akölriëëc ëbën.”
52 Go kɔc Itharel lɛ̈k yen. “Ëmën,
aŋicku alanden lɔn tɔ̈ jɔŋrac yïguɔ̈p.
Abaram acï thou, ku kɔc käk Nhialic
tïŋ aacï thou aya ku ŋot ye lueel, ‘Raan
piŋ wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï thou akölriëëc ëbën.’
53 Abaram wäda acï thou, nadë ye
lueel lɔn dïït yïn tënë Abaram? Ku kɔc
käk Nhialic tïŋ aacï thou aya. Ye tak
ye yïn ë ŋa?”
54 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na ɣa cï rot leec,
ŋuɔ̈t lɛc kënë acie lɛc acïn. Ee Wä yen ë
raan ɣa leec, ku yeen guɔ̈p ayakë lueel
ke Nhialicdun. 55 Yeen akɛ̈ckë kaŋ ŋic,

† **8:25** Yeŋö ben ɣɛn jam tënë we. **8:33** Mt 3:9; Lk 3:8

ku yeen aŋiɛc. Na luɛɛl lɔn kuc ɣɛn ye, ke ɣɛn abï ya alueeth cïmëndun, ku yeen aŋiɛc, ku ɣɛn ë wɛ̈tde looi puɔ̈u ëbën. 56 Wuurdun Abaram acï puɔ̈u miɛt apɛi lɔn bï yen aköl bɛ̈ndiɛ̈ tïŋ, acï tïŋ ku acï puɔ̈u la yum." 57 Go kɔc Itharel lɛ̈k ye, "Yïn aŋot yï këc ruɔ̈ɔ̈n thiärdhiëc döötˈ ku yïn ca Abaram tïŋ?" 58 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wɛ̈t yic alɛ̈k we, wäär këc Abaram guɔ dhiëëth, 'Ke Ɣɛn atɔ̈ thïn.' " 59 Gokë aleel kuany bï kek ye biɔ̈ɔ̈k, go Jethu rot thiaan ku jiël ɣön Nhialic.

9

Jethu acï raan cï dhiëëth ke cï cɔɔr kony

1 Tɛ̈wën ciɛth Jethu, ke tïŋ raan cï dhiëëth ke cï cɔɔr. Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, 2 "Raan piööc, ye adumuɔ̈ɔ̈m cï ŋa looi cɔl ye adhiëth ke cï cɔɔr? Ye adumuɔ̈ɔ̈mde aye adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ke dhiëth ye?"

3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Kë cï yen cɔɔr acie rin adumuɔ̈ɔ̈m cï looi, ayï rin adumuɔ̈ɔ̈m cï kɔc ke dhiëth ye looi, yeen acï cɔɔr bï riɛl luɔi Nhialic tïŋ yeguɔ̈p. 4 Ɣok aa dhil la tueŋ ɣo lui luɔi raan cä tooc ɣet tɛ̈ ŋot ruel akɔ̈l, wakɔ̈u abɔ̈, ku acïn raan bï ye lëu bï luui. 5 Ɣet aköl ŋoot ɣɛn pinynhom, ke ɣɛn ë ruɛl tënë kɔc."

6 Tɛ̈wën cï yen jam këlä, ke ŋuut piny ku nueen tiɔp luɛɛth, ku rɔɔth tiɔp mony wën nyin, 7 ku lëk ye, "Lɔɔr lɔk yïnyin wär Thiloam." (Ku wɛ̈tde yic, "Cï tooc.") Go mony wën la ku lɔɔk yenyin, ku le dhuk ke ye piny tïŋ. 8 Go kɔc akeu nhom ku kɔc cï ye kaŋ tïŋ ke lïm thiëc, "Cie mony dhie cool nyuc piiny ke lïm kënë?"

9 Go kɔc kɔ̈k lueel, "Ee yeen guɔ̈p." Ku lueel kɔc kɔ̈k, "Acie ye ë raan thöŋ kek ye." Go mony wën nhom lueel, "Ee ɣɛn raan wën guɔ̈p."

10 Gokë thiëëc, "Cï rot lëu këdë ba bɛn daai?"

11 Go bɛ̈ɛ̈r, "Mony cɔl Jethu acï tiɔp nueen ku rɔɔth ɣanyin ku lëk ɣa, 'Lɔɔr wär Thiloam ku lɔk yïnyin.' Guɔ la, ku kaam wën lɔɔk ɣɛn ɣanyin, ke ɣa tïŋ piny nyin yic."

12 Gokë thiëëc, "Yen ako?" Go bɛ̈ɛ̈r, "Akuɔ̈c."

Akut Parathï awïc wɛ̈t tɛ̈ cï cɔɔr kuɔny thïn

13 Gokë mony wën cï cɔɔr thɛl tënë kɔc akut Parathï. 14 Aköl nueen Jethu tiɔp ku rɔɔth raan nyin bï daai, ee ya aköl cïï kɔc ye luui. 15 Go kɔc akut Parathï mony wën bɛn thiëëc tɛ̈ cï ye liɛp nyin thïn. Go lɛ̈k ke, "Yeen acï tiɔp tääu ɣanyin, ku laak ɣanyin, ku ëmën alëu ba piny tïŋ."

16 Go kɔc kɔ̈k akut Parathï lueel, "Raan cï kënë looi acïi lëu bï bɛn tënë Nhialic, rin aci löŋ cïï kɔc ye luui thek."

Go kɔc kɔ̈k lueel, "Lëu këdë bï raan la guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m kädït jäŋ gɔ̈i, cït käkkä, looi?" Gokë keyiic tek kamken.

17 Go kɔc akut Parathï mony wën bɛn thiëëc, "Yïïn ye lueel lɔn cï yen yï liep nyin apath, ku yïïn ye lueel ye yen ŋa?" Go bɛ̈ɛ̈r, "Ee raan käk Nhialic tïŋ."

18 Ee këc bäny Itharel gam lɔn cï yen cɔɔr ku ben nyin kuɛk, agut tɛ̈ bï kek kɔc ke dhiëth ye cɔɔl, 19 ku thiëckë ke, "Ye manhdun kënë? Ayakë lueel lɔn cï ye dhiëëth ke ye cɔɔr, lëu këdë, bï piny tïŋ?"

20 Go wun ku man bɛ̈ɛ̈r, "Aŋicku lɔn ye yen manhda, ku lɔn cï ye dhiëëth ke ye cɔɔr. 21 Ku akucku tɛ̈ cï yen piny jäl tiɛ̈ŋ thïn, ɣok aa kuc raan cï ye liep nyin aya. Thiëckë, yeen acï dït ku alëu bï këde bɛ̈ɛ̈r ë rot." 22 Wun ku man aacï jam këlä rin riɔ̈ɔ̈c kek bäny Itharel, rin cï kek ye mat lɔn kuat raan gam Jethu lɔn ë yen Raan cï lɔc ku dɔc, ka dhil cuɔp wei tɛ̈n amat kɔc Itharel. 23 Rin kënë, yen ë lueel wun ku man ye ëlä, "Yeen acï dït, thiëckë!"

24 Gokë mony wën cï dhiëëth ke cï cɔɔr bɛn cɔɔl arak dɛ̈t, ku lëkkë ye, "Kuɛ̈ɛ̈ŋ ë Nhialic nhom lɔn bï yïn yic lueel. Aŋicku lɔn mony kënë ë raan adumuɔ̈ɔ̈m."

25 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, "Akuɔ̈c lɔn ye yen raan la guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m, wɛ̈t yen

9:5 Mt 5:14; Jn 8:12

ŋiɛc, ɣɛn a ɣa ye cɔɔr ku ëmën ɣɛn ë piny tïŋ.”

26 Gokë thiëëc, “Yeŋö cï looi tënë yïn? Cï nyiɛnku kuek këdë?”

27 Go bɛ̈ɛ̈r, “Aca lɛ̈k we wënthɛɛr, ku acäk ye piŋ. Ye rin ŋö wïc wek wɛ̈t bäk bɛn piŋ? Tɛ̈dɛ̈t wiɛ̈kë aya bäk ya kɔcken ye buɔɔth?”

28 Gokë lat ku luelkë, “Yïn acï ya raanden ye buɔɔth, ɣok aa kɔc Moth-ith. 29 Anjicku lɔn cï Nhialic jam tënë Mothith, ku na ye monytui, ka cɔkku kuc aya të bïï yen thïn!”

30 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, “Kë gɛ̈i kɔc akïn! Akuɔ̈ckë të bïï yen thïn, ku yeen guɔ̈p acï nyiɛnkië liep! 31 Anjicku lɔn cïï Nhialic wɛ̈t kɔc adumuɔ̈ɔ̈m ye piŋ, ku yeen ë wɛ̈t kɔc thek ye ku loikë luɔiden cï lɛ̈k ke piŋ. 32 Ɣɔnthɛɛr cɛk pinynhom akɛ̈c kaŋ piŋ lɔn le yen raan cï dhiëëth ke ye cɔɔr cï kuek nyin. 33 Na cie lɔn bïï raan kënë tënë Nhialic, ka cïï lëu bï këcït kënë looi.”

34 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Yïn acï dhiëëth ku muk yï adumuɔ̈ɔ̈m yic, ku wïc ba ɣo piɔ̈ɔ̈c?” Ku copkë wei tënë amat.

Cöör ë puɔ̈u

35 Go Jethu piŋ lɔn cï kek ye cuɔp wei. Nawën yök ke lueel, “Ye wɛ̈t Manh Raan gam?”

36 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, lɛ̈k ɣa ye ŋa, rin ba lëu ba gam.”

37 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yeen aca tïŋ, ku yen ë raan jam kek yï ëmën.”

38 Go mony wën lueel, “Bɛ̈ny aca gam.” Ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom.

39 Go Jethu lueel, “Ɣɛn acï bɛn pinynhom tɛ̈n ba wɛ̈t teem, rin bï cɔɔr piny tïŋ, ku bï kɔc piny tïŋ jäl cɔɔr.”

40 Go kɔc kɔ̈k akut Parathï rɛ̈ɛ̈r kek ye wël cï lueel piŋ ku thiëckë, “Ee ciɛ̈t wïc ba lueel lɔn ye ɣok cöör aya?”

41 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na we ye cöör ke wek aa cïn gup awuɔ̈c, ku rin ye wek ye lueel lɔn ye wek piny tïŋ, ke wɛ̈t kënë aye nyooth lɔn le wek gup awuɔ̈c.”

10

Kääŋ abiöök

1 Go Jethu lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan cie tëëk kal amɛ̈l thok, ku lïr nhom tɛ̈dɛ̈t, yeen ë cuär, ku ë raan rum käŋ. 2 Ku raan tëk kal thok yen abiöŋ amɛ̈l. 3 Raan tit kal abï kal ŋaany thok tënë ye, ku piŋ amɛ̈l rölde tɛ̈ cɔɔl yen amälke ë riɛnken, ku thel ke aɣeer. 4 Ku tɛ̈ cï ke ɣäth aɣeer, ka cath tueŋ kenhïïm ku buɔɔth amɛ̈l cök rin ŋic kek rölde. 5 Aacïï raan dɛ̈t bï buɔɔth cök, aabï kat ye rin kuc kek rölde.”

6 Kääŋ kënë acï Jethu thäth ke, ku wɛ̈t lueel tënë ke akɛ̈ckë deet yic.

Jethu abiöŋ path

7 Go Jethu bɛn lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we, ɣɛn ee kal thok tënë amɛ̈l. 8 Kɔc kɔ̈k ëbën cï kaŋ bɛn ɣanhom tueŋ, aa cuär ku aa kɔc rum käŋ, ku rölden akëc amɛ̈l piŋ. 9 Ɣɛn ë kal thok. Raan bɔ̈ thïn thuɔŋdiɛ abï luɔ̈k, yeen abï bɛn alɔŋthïn ku ler aɣeer, ku yök wɛl path. 10 Cuär ë bɛn rin bï cuëër, ku nɛ̈k käŋ ku rɛc ke. Ɣɛn acï bɛn bïk pïr yök, pïrdït alanden.

11 “Ɣɛn abiöŋ path. Abiöŋ path aye wïc bï thou rin amälke. 12 Raan lui ariöp ku cie raan abiöök ku cie wun amɛ̈l, ku tïŋ gɔl ke bɔ̈, ka päl amɛ̈l ku kɛt, bï gɔl thuɛɛt amɛ̈l yiic ku thiëi ke roor. 13 Raan lui ariöp ë kat rin ë raan lui ariöp ë path, ku aliu puɔ̈u kegup.

14-15 “Ɣɛn abiöŋ path. Cïmën ŋic Wä ɣɛn ku ŋiɛc Wä, këya ɣɛn anjic amälkië ku amälkië aa ŋic ɣa. Ku awiëc ba thou ë riɛnken. 16 Amɛ̈l kɔ̈k aa tɔ̈ thïn ku aa käkkië ku aa liu thïn kal kënë yic. Keek aaba bɛ̈ɛ̈i aya, ku aabï röldiɛ piŋ, ku keek aabï ya luɔ̈ny tökaliŋ kek raan töŋ biöök ke.

17 “Wä anhiar ɣa rin awiëc ba piɛrdiɛ puɔ̈l rin bï ɣɛn ye bɛn yök. 18 Acïn raan bï piɛrdiɛ nyaai tënë ɣa. Yeen aya puɔ̈l wɛ̈t piändiɛ ë rot. Ɣɛn ala riɛl ba päl wei, ku ɣɛn ala riɛl ba bɛn lööm.”

19 Go kɔc Itharel keyiic bɛn tek kamken rin ë wëlkä. 20 Kɔc juëc

10:14-15 Mt 11:27; Lk 10:22

kamken aa yekë lueel, “Yeen ala guɔ̈p jɔŋrac! Yeen amuɔ̈l! Yeŋö ye wek wɛ̈lke piŋ?”
21 Go kɔc kɔ̈k lueel, “Lëu raan la guɔ̈p jɔŋrac bï jam cïmën yen! Lëu jɔŋrac këdë bï cɔɔr cɔl akuek yenyin?”

Kɔc Itharel aa kuec Jethu

22 Aköl looi Yan Dɔ̈c luaŋ Nhialic Jeruthalem acï bɛ̈n, ku piny ë ye mɛ̈i. 23 Ku Jethu ë cath puɔk yic, cɔl puɔk Tholomon tɔ̈ luaŋ Nhialic. 24 Go kɔc Itharel guëër yelɔ̈ɔ̈m ku luelkë, “Ŋet nɛn bï yïn ɣo cɔl arɛ̈ɛ̈r ɣo diu puɔ̈th? Lɛ̈k ɣo yic la gɛi, ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc?”
25 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t aca lɛ̈k we ku wek aacie wɛ̈tdiɛ ye gam. Luɔikiɛ̈n ya looi ë riɛl Wä, kek ajam ë riɛnkiɛ̈. 26 Ku wek aacie wɛ̈tdiɛ ye gam rin cïï wek ye amälkiɛ̈. 27 Amälkiɛ̈ aa rɔ̈ldiɛ piŋ ku keek aŋiɛc ku keek aa ɣa buɔɔth cök. 28 Pïr akölriëëc ëbën aya yiëk ke, ku keek aacïï bï kaŋ thou athɛɛr, ku acïn raan lëu ye bï ke rum tënë ɣa. 29 Kë cï Wä yiëk ɣɛn awär këriëëc ëbën, ku acïn raan lëu ye bï ke rum Wä cin. 30 Wä ku ɣɛn ɣok aa tök.”
31 Go kɔc Itharel aleel bɛn kuany bïk biɔ̈ɔ̈k. 32 Go Jethu lɛ̈k ke, “Luɔi puɔth juëc cï Wä yiëk ɣɛn ba ke looi, aa ca looi wenhïïm, ye luɔi töŋ nɛn kamken yen wïc wek ye bäk ɣa biɔ̈ɔ̈k aleel?”
33 Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r, “Yïn acuk wïc buk yï biɔ̈ɔ̈k aleel rin luɔi path, ku ë rin ye yïn Nhialic dɔl guɔ̈p. Yïn ë raan ë path, ku wïc ba rot looi ba ya Nhialic!”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï gɔ̈t lɔ̈ŋdun yic guɔ̈p lɔn cï Nhialic ye lueel, ‘Wek aa Nhialic.’ 35 Aŋicku lɔn wɛ̈t cï gɔ̈t athör wël thɛɛr Nhialic yic ë yic alanden, ku kɔckä acï Nhialic cɔl, ‘Nhialic,’ kɔc cï Nhialic thɔ̈n wɛ̈tde. 36 Ku na ɣɛn, ke Wä cä cɔɔl ku tuuc ɣa pinynhom, ku ye këdë ye wek ye lueel lɔn cï ɣɛn Nhialic dɔl, ye rin cï ɣɛn ye lueel lɔn ye ɣɛn Wën Nhialic? 37 Duɔ̈kkë wɛ̈tdiɛ gam tɛ̈ cïï ɣɛn luɔi Wä loi. 38 Ku na ya ke looi, ku cɔk alɔn cïï wek wɛ̈tdiɛ gam, ke we dhil luɔikiɛ̈ gam, bäk ŋic alanden lɔn Wä arɛ̈ɛ̈r kek ɣa ku ɣɛn atɔ̈ Wä yic.”
39 Gokë wïc bïk dɔm, go ke käl nyïn.
40 Go Jethu bɛn dhuk ciëën wär Jordan alɔŋtui tɛ̈wäär ye Joon kɔc muɔɔc nhïïm thïn, ku rëër thïn tɛ̈ɛ̈n. 41 Go kɔc juëc bɛ̈n tënë ye ku luelkë, “Joon akëc käril looi, ku këriëëc ëbën cï lueel rin ë mony kënë aacï ya yith.” 42 Ku gam kɔc juëc wɛ̈tde ë tɛ̈në.

11

Thon Ladhäro

1 Raan cɔl Ladhäro, ku ë rɛ̈ɛ̈r Bethanï, ëcï tuaany. Bethanï ë gen rëër Maria thïn kek nyankën cɔl Martha. 2 Maria kënë yen ë nyan wäär cï Bänyda tɔc cök miök ŋïr, ku wuuny ke nhiëmke. Ku ë mɛnhë Ladhäro yen ëcï tuaany. 3 Go nyiɛrakën wɛ̈t tuɔ̈c Jethu, “Bɛ̈ny, mäthdun nhiar acï tuany.”
4 Nawën piŋ Jethu ke lueel, “Tuɛny kënë acïï Ladhäro bï nɔ̈k, kënë acï rot looi bï Nhialic leec thïn. Ku yen ë tɛ̈ bï Wën Nhialic lɛc yök thïn.”
5 Ku Jethu ë nhiar Martha kek nyankën ku Ladhäro. 6 Nawën cɔk piŋ lɔn cï Ladhäro tuaany, ke näk nïn karou tɛ̈wën rëër yen thïn. 7 Ku jɔl lɛ̈k kɔc ye buɔɔth, “Benku dhuk ciëën pan Judia.”
8 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Raan piööc, wäär ëmën thiɔ̈ɔ̈k, ee wïc kɔc Itharel bïk yï biɔ̈ɔ̈k aleel, ku ye wïc ëmën ba bɛn dhuk thïn?”
9 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Akäl tök cï yic la aköl ku wakɔ̈u? Tɛ̈ ciɛth raan ke ruɛl dït ke yeen acie kɔ̈th, rin ala ruɛl yen piny tïŋ. 10 Ku na ciɛth wakɔ̈u ka kɔ̈th, rin liu ruɛl tënë ye.” 11 Jethu acï wëlkä lueel ku mɛt dɛ̈t thïn, “Mäthda Ladhäro acï nïn wit, ku ɣɛn ala ba la puɔ̈ɔ̈c.”
12 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bɛ̈ny, na cï nïn ka bï ŋuɛ̈ɛ̈n.”
13 Ku wɛ̈t wïc Jethu bï lɛ̈k ke ë lɔn cï Ladhäro thou. Gokë tak lɔn jiɛɛm yen wɛ̈t nïn ë path. 14 Go Jethu gai yic tënë ke, “Ladhäro acï thou, 15 ku

10:33 Leb 24:16 **10:34** Wk 82:6 **10:40** Jn 1:28 **11:1** Lk 10:38-39 **11:2** Jn 12:3

ɣɛn acï puɔ̈u miɛt ë riɛnkun ba kɛ̈c rëër kek ye, rin bäk gam. Jɔlku la tënë ye.” 16 Go Thomath, cɔl Acueek, lɛ̈k atuuc, “Lokku ɣodhie kek Raan piööc, rin buk la thou kek ye.”

Jön rot ku pïr aabɔ̈ tënë Jethu

17 Nawën ɣet Jethu ke yök lɔn cï Ladhäro thiɔ̈k ka la nïn kaŋuan raŋ yic. 18 Bethanï amec kek Jeruthalem tɛ̈cït tɛ̈n meel karou, 19 ku kɔc juëc Itharel aake cï bɛ̈n bïk Martha kek Maria bɛ̈n dɛɛt puɔ̈th, rin wämënhden cï thou.

20 Nawën piŋ Martha lɔn bïï Jethu, ke la aɣeer bï la rɔ̈m kek ye, ku dɔ̈ŋ Maria bei. 21 Go Martha lɛ̈k Jethu, “Bɛ̈ny, na yï tɔ̈ thïn, ŋuɔ̈t wämääth akëc thou. 22 Ku aŋiɛc lɔn na cɔk amën ke Nhialic abï kërïëëc ëbën ba thiëëc ye, gäm yï.”

23 Go Jethu lɛ̈k ye, “Wämuuth abï rot jɔt bï pïr.”

24 Go Martha bɛ̈ɛ̈r, “Aŋiɛc lɔn bï yen rot jɔt bï pïr aköl ciëën.”

25 Go Jethu lɛ̈k ye, “Ɣɛn ë jön rot ku pïr. Raan gam wɛ̈tdiɛ̈, na cɔk alɔn thou yen ka bï pïr. 26 Ku kuat raan pïr ku gɛm wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï kaŋ thou. Ca kënë gam?”

27 Go lueel, “Ee këya, Bɛ̈ny. Aca gam lɔn ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Wën Nhialic, bï dhiɛl bɛ̈n pinynhom.”

Jethu adhiau

28 Nawën cï Martha wëlkä lueel, ke dhuk ciëën ku cɔɔl nyanakën Maria amääth ku lueel, “Raan piööc atɔ̈ tɛ̈n ku awïc yï.” 29 Nawën piŋ Maria wɛ̈t kënë, ke jɔt rot ku lɔc la aɣeer bï la rɔ̈m kek ye. 30 Ku Jethu ë ŋot këc ɣet baai, a ŋot rɛ̈ɛ̈r tɛ̈wën rɛ̈m yen thïn kek Martha. 31 Go kɔc Itharel wën rɛ̈ɛ̈r ɣöötkek Maria rin bïk dɛɛt puɔ̈u, buɔɔth cök, wën tïŋ kek ye ke cï rot jɔt ku bɛn yekɔ̈u aɣeer. Ee cïk tak lɔn ler yen raŋ nhom bï la dhiau thïn.

32 Wën ɣeet Maria tɛ̈wën rëër Jethu thïn, ke cuɛt rot piny yecök ku lueel, “Bɛ̈ny, na yï tɔ̈ thïn tɛ̈n ŋuɔ̈t wämääth akëc thou.”

33 Nawën tïŋ Jethu ke dhiau, ku kɔc Itharel awën ruɛc ye ke dhiau aya, go keŋ yepuɔ̈u ku ŋeer yic apɛi. 34 Go ke thiëëc, “Cäk thiɔ̈k tɛ̈no?” Gokë lueel, “Bɛ̈ny, bäär ba tïŋ.”

35 Go Jethu dhiau. 36 Go kɔc Itharel lueel, “Tiɛ̈ŋkë të nhiɛɛr yen ye thïn.”

37 Go kɔc kök kamken lueel, “Acï raan cï cɔɔr liep nyin, këc looi? Ku yeŋö këc yen Ladhäro kuɔ̈ny bei thou yic?”

Ladhäro acï bɛn pïr

38 Go Jethu yic bɛn ŋɛɛr apɛi ku ler raŋ nhom, ku raŋ ëcï wec kuur yic, ku kuurdït acï tääu yethok. 39 Go Jethu ke yɔ̈ɔ̈k, “Nyaaikë kuur.”

Go Martha, nyanakën raan cï thou bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, acï nhiany. Nïn cï ye thiɔ̈k aa ŋuan.”

40 Go Jethu lɛ̈k ye, “Kɛ̈c lɛ̈k yï lɔn bï yïn lɛc Nhialic tïŋ tɛ̈ gɛ̈m yïn?” 41 Gokë kuur laar wei. Go Jethu yenyin ŋäär nhial ku lueel, “Wä yïn alɛɛc rin ye yïn ɣa piŋ, 42 ku aŋiɛc lɔn ye yïn ɣa piŋ aköläköl, ku aluɛɛl rin bï kɔc tɔ̈ thïn tɛ̈n ye gam, lɔn cï yïn ɣa tooc.”

43 Kaam wën cï yen wëlkä lueel ke cöt röldït, “Ladhäro, bäär aɣeer.” 44 Go bɛ̈n aɣeer ke cï duut cök ku cin alanh thiëkthiëk, ku acï der nyin alath. Go Jethu lɛ̈k ke, “Däkkë ku calkë acath.”

Amat nɛ̈k Jethu
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

45 Go kɔc juëc Itharel cï bɛ̈n bïk Maria bɛ̈n neem, kë cï Jethu looi tïŋ, ku gamkë wɛ̈tde. 46 Ku dhuk kɔc kök ciëën kamken tënë kɔc akut Parathï, bïk käk cï Jethu looi la lɛ̈k ke.

47 Go kɔc akut Parathï ku kɔc käk Nhialic mat kek bɛ̈ny luk, ku luelkë, “Buk ŋö looi? Mony kënë ee luɔi ril apɛi looi! 48 Na pälku bï la tueŋ këlä, ke kɔc ëbën abï wɛ̈tde gam, ku bäny Roma aabï bɛ̈n bïk luaŋ Nhialic thuɔ̈r piny ku rɛckë panda.”

49 Go Kaipa yen ye raandït kɔc käk Nhialic ë ruɔ̈ɔ̈n kënë lueel, “Wɛ̈t tök akuɔckë! 50 Cäk ye tïŋ lɔn aŋuɛ̈ɛ̈n tënë we bï raan tök thou rin kɔc, tɛ̈n të bï wuɔ̈nda riääk ëbën?” 51 Ku akëc wɛ̈t kënë lueel piände ë rot, ku ë rin ye yen raandït kɔc käk Nhialic ë ruɔ̈ɔ̈n kënë. Ku ë luel käk tueŋ bï röt looi lɔn bï Jethu thou rin thän Itharel, 52 Ku acie

riɛnken kepɛ̈c, abï thou aya bï mïth Nhialic cï thiëi pinynhom kuɔ̈ɔ̈t yiic bïk aa tök.
53 Jɔɔk aköl këënë ke bäny aake guïr bïk Jethu nɔ̈k. 54 Këya, go Jethu kɛ̈c bɛn acath ë path kam kɔc pan Judia, ku jiël bï la gen cɔl Epraim tɛ̈thiɔ̈k ke ror, ku rëër thïn kek kɔc ye buɔɔth.
55 Ku Yan Ayum cïn yic luɔi kɔc Itharel ëcï thiɔ̈k, go kɔc juëc jäl bääiken yiic bïk la Jeruthalem, bïk köc wuuny kek kegup yandït nhom tueŋ la looi. 56 Gokë Jethu wïc, ku thiëckë röt kamken wën cï kek guëër luaŋ Nhialic, “Yeŋö yakë tak? Bï bɛn yai yic, kua cïi bï bɛn?” 57 Ku kɔc käk Nhialic ku kɔc akut Parathï aake cï wɛ̈t lueel, lɔn raan ŋic tɛ̈ rëër Jethu thïn adhil wɛ̈t lɛ̈k ke, ku bï dɔm.

12

Maria acï tɛ̈ theek yen Jethu thïn nyuɔɔth
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

1 Nïn kadätem Yan Ayum cïn yic luɔu nhom tueŋ, ke Jethu la Bethanï, pan ciëŋ Ladhäro thïn, raan wäär cï jɔ̈t bei thou yic. 2 Gokë miëth guiir tënë ye, miëth cï Martha bɛn luui thïn apɛi. Ku Ladhäro atɔ̈ kam kɔc ke rɛ̈ɛ̈r thïn aya. 3 Go Maria karjac cï thiäŋ miök ŋïr cɔl naar, ye ɣɔɔc wëëu juëc lööm, ku puk Jethu cök ku wuuny nhïmken nhom. Go aŋïr miök ɣöt rum yic ëbën. 4 Go raan tök kam kɔc Jethu buɔɔth, cɔl Judath Ithkariöt, raan bï ye luɔm lueel, 5 “Yeŋö këc miök ŋïr kënë ɣaac wëëu juëc wär wëëu ye dɔ̈m raan tök, ku yïk ke kɔc ŋɔ̈ŋ?” 6 Ku ëcie rin nhiɛ̈r kɔc ŋɔ̈ŋ yen lueel yen kënë, ee rin ye yen cuär, ee ye wëëu akut muk, ku ë ye rot kony thïn.
7 Go Jethu lueel, “Pälkë, calkë amuk miök rin aköl bï ɣa thiɔ̈k. 8 Kɔc ŋɔ̈ŋ aabï rëër thïn akölaköl kek we, ku ɣɛn acïï bï rëër kek we akölaköl.”
9 Go kɔc juëc Itharel jäl ŋic lɔn tɔ̈ Jethu Bethanï, gokë la thïn, ku acie rin Jethu yetök, ee rin bïk Ladhäro la tïŋ aya, raan wäär cï Jethu jɔt kam kɔc cï thou. 10 Go kɔc käk Nhialic wɛ̈t mat yic bïk Ladhäro nɔ̈k aya, 11 rin wɛ̈t Ladhäro yen aye kɔc juëc Itharel bänyken puɔ̈l ku gamkë wɛ̈t Jethu.

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

12 Naɣɔn nhiääk dɛ̈t ke akutdït kɔc cï bɛ̈n Yan Ayum cïn yic luɔu yic, piŋ wɛ̈t lɔn bïï Jethu Jeruthalem. 13 Gokë ayɔ̈r agɛ̈p lööm, ku lek bïk la lor, ku ketkë ëlä,
“Lɛc tënë Nhialic!
Nhialic dɔc raan bɔ̈ rin Bɛ̈ny!
Nhialic dɔc Bɛ̈ny Itharel!”
14 Go Jethu akaja yök ku nyuuc yekɔ̈u, cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic yic,
15 “Duɔ̈kkë riɔ̈c kɔc Itharel! Yen kïn,
Bänydun abɔ̈, ke cï nyuc akaja
kɔ̈u.”
16 Ku käkkä aake këc kɔcken ye buɔɔth deet yiic, nawën cï Jethu rot jɔt ke lɛc, ke jɔlkë ŋic lɔn cï käkkä gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic, ku lɔn cï kek käkkä looi tënë ye.
17 Ku kɔc juëc ke rɛ̈ɛ̈r thïn wäär cï Jethu Ladhäro caal aɣeer raŋ yic, ku jɔt kam kɔc cï thou, aake kë cïk tïŋ tɛ̈t kɔc. 18 Ku rin wɛ̈t këënë aya yen aa lor kɔc juëc ye, rin cï kek luɔidït jäŋ gɔ̈i cï looi piŋ. 19 Go kɔc akut Parathï lueel kamken, “Cäk ye tïŋ lɔn cïn yen kë yökku thïn. Tiɛ̈ŋkë, aye thɛ̈i ëbën buɔɔth cök.”

Kɔc Gïrïk kɔ̈k aa wïc Jethu bïk tïŋ

20 Kɔc Gïrïk kɔ̈k aake tɔ̈ kam kɔc cï la Jeruthalem bïk Nhialic la door thïn. 21 Gokë bɛn tënë Pilipo, raan Galilia pan Bethaida ku luelkë, “Bɛ̈ny, ɣok aa wïc Jethu buk tïŋ.”
22 Go Pilipo wɛ̈t lɛ̈k Andria, ku lekkë karou tënë Jethu bïk la lɛ̈k ye. 23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ëmën, aköl bï Manh Raan ya leec apɛi acï guɔ ɣëët. 24 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, nyin rap ë rëër ke ye tök ë path, tɛ̈ këc ye tääu tiɔp yic bï ciɛ̈t kë cï thou. Na le yic pät bï ciɛ̈t kë cï thou, ka jɔl luɔk mïth juëc. 25 Raan nhiar piɛ̈rde, abï muɔ̈r ku raan man

12:3 Lk 7:37-38 **12:8** L.rou 15:11 **12:13** Wk 118:25, 26 **12:15** Dhäk 9:9 **12:25** Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33

piërde pinynhom tɛ̈n abï muk tënë pïr akölriëëc ëbën. 26 Kuat raan wïc ye bï
ɣɛn luɔ̈ɔ̈i ka dhil ɣa buɔɔth cök, rin tɛ̈
rëër ɣɛn thïn, aluɔnydië abï rëër thïn
aya, ku Wä abï kuat raan luui ɣa leec.

Jethu ajam wɛ̈t Thuɔnde

27 “Piändië arem ëmën, ku ba ŋö
lueel? Ba lueel, ‘Wä, duk kërɛɛc tit ɣa
cɔl abɔ̈?’ Ku kënë ë yen cï ɣɛn bɛ̈n thïn,
rin ba arɛɛm aköl kënë thöl. 28 Wä, cɔl
riɛnku alec!”

Go röl jam nhial ku lueel, “Aca cɔl
alec ku aba bɛn cɔl alec.”

29 Go kɔc ke kääc thïn tɛ̈ɛ̈n röl piŋ
ku luelkë, “Deŋ acï mär.” Go kɔc kɔ̈k
lueel, “Atuny Nhialic acï jam tënë ye.”

30 Tɛ̈ɛ̈në, go Jethu lɛ̈k ke, “Ee cie
tënë ɣa yen jiɛɛm röl kënë, ee riɛnkun.
31 Ëmën, ë tɛ̈ bï luk teem tënë kɔc tɔ̈
pinynhom, ku bɛ̈ny jakrɛc abï cuɔp
wei. 32 Tɛ̈ cï ɣa jat nhial, ke ɣɛn abï kɔc
ëbën miëët tënë ɣa.” 33 Ku wën lueel
yen kënë, ke wïc bï nyuɔɔth yen tɛ̈ bï
yen thou thïn.

34 Go akut bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Wɛ̈t cï gɔ̈t
athör yic ë ɣok lɛ̈k lɔn bï Raan cï lɔc
ku dɔc, pïr akölriëëc ëbën. Na yïïn lëu
këdë ba lueel lɔn bï Manh Raan jat
nhial? Ku yeŋa yen Manh Raan?”

35 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Aŋoot tɛ̈thin
nyɔɔt bï ruɛl rëër kamkun. Lakkë
tueŋ dhöldun yic ëmën tɔ̈u ruɛl tënë
we bï muɔ̈ɔ̈th we cïi döt, rin raan
cath muɔ̈ɔ̈th yic akuc tɛ̈ ler yen thïn.
36 Gamkë ruɛl ëmën ŋoot yen kek we,
rin bäk aa kɔc ruɛl.” Tɛ̈wën cï Jethu
wëlkä lueel ke la aɣeer ku thiɛɛn rot
tënë ke.

Kɔc Itharel aa kuec ë gam

37 Na cɔk amën cï yen luɔi rilkä
ëbën looi kenhïïm guɔ̈p, ke keek aa
këc wɛ̈tde gam, 38 bï wɛ̈t cï Ithaya,
raan käk Nhialic tïŋ kaŋ lueel thɛɛr
yenhom tiɛɛŋ, wɛ̈tden wäär lueel ëlä,
“Bɛ̈ny, yeŋa cï wɛ̈t cuk lɛ̈k kɔc gam?
Yeŋa cï Bɛ̈ny nyuɔ̈th riɛl?”

39 Ku rin ë kënë acïn tɛ̈ bï kek gam,
rin wɛ̈t kënë aya, acï Ithaya lueel ëlä,
40 “Aacï Nhialic dhɔ̈ny nyïn, ku mɛ̈r
kepuɔ̈th.
Bïk käŋ cïï tïŋ kenyïn, ku cïk wɛ̈t det
kepuɔ̈th.
Bïk röt wɛ̈l ɣɛn ku ba keek kony.”

41 Ithaya acï kënë lueel rin cï yen lɛc
Jethu tïŋ ku jiɛɛm riɛnke.

42 Ku ëmën aya, ke bäny kɔc Itharel
aake cï wɛ̈t Jethu gam, ku akëckë
lueel kɔc nhïïm, rin riɔ̈c kek kɔc akut
Parathï bïk ke cïï cop wei tɛ̈n amat.
43 Aake lɛc kɔc nhiaar tënë lɛc Nhialic.

Jethu abï luk looi tënë kɔc ëbën

44 Go Jethu lueel röldït kɔc nhïïm,
“Raan gam wɛ̈tdië acie wɛ̈tdië rot yen
ye gam, ee wɛ̈t raan toc ɣa gam aya.
45 Ku raan tïŋ ɣa, ka tïŋ raan cä tooc
aya. 46 Ɣɛn acï bɛ̈n cïmën ruɛl pinyn-
hom, bï raan ëbën gam wɛ̈tdië cïï ben
rëër muɔ̈ɔ̈th yic. 47 Raan piŋ wɛ̈tdië ku
cïï lɔ̈k looi, ke ɣɛn acïn wɛ̈t ba tɛ̈m ye,
rin këc ɣɛn bɛ̈n ba kɔc pinynhom bɛ̈n
luk, ɣɛn acï bɛ̈n ba ke bɛ̈n pïïr. 48 Raan
kuec ë ɣa ku cïï wɛ̈tdië gam, raan bï ye
tɛ̈m awuɔ̈c abï tɔ̈ thïn, ku wɛ̈tdiɛ̈n ca
lɛ̈k kɔc abï ye luk aköl ciëën. 49 Ku ë
këya, rin këc ɣɛn jam wɛ̈t piändië rot,
ku ë Wä Aciëŋ toc ɣa, yen acï ɣa thɔ̈n
kë ba dhiɛl lueel ku jaam ë yic. 50 Ku
aŋiɛc lɔn ye wɛ̈tde pïr akölriëëc ëbën
bɛ̈ɛ̈i. Käk ya lueel aa käk cï Wä nyuɔ̈th
ɣa ba ke lueel.”

13

Jethu acï kɔcken ye buɔɔth lɔɔk cök

1 Ee ye aköl Yan Ayum cïn yic luɔu
nhom tueŋ. Go Jethu ŋic lɔn cï aköl
jiël yen pinynhom tɛ̈n jäl bɛ̈n, ku bï
la tënë Wun. Yeen acï kɔcken rɛ̈ɛ̈r
pinynhom nhiaar alanden, ku nhiɛɛr
ke ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t thök.

2 Jethu ku kɔcken ye buɔɔth aake cï
nyuc bïk miëth thëi cam. Ku jɔŋrac
ëcï wɛ̈t täätu Judath, wën Thaimon
Ithkariöt puɔ̈u, bï Jethu gaany. 3 Go
Jethu ŋic lɔn cï Wun riɛl ëbën täätu
yecin, ku ë ŋic lɔn cï yen bɛ̈n tënë
Nhialic, ku ë ben dhuk tënë ye. 4 Go
rot cuɔt wei tɛ̈wën mïth kek thïn ku
dɛ̈k alanh kɔ̈u, ku ruk alanh wuɔ̈ny ye
aŋum. 5 Ku jɔl pïu puɔ̈k aduɔ̈k yic ku
lɔɔk kɔcken ye buɔɔth cök, ku wuuny

12:34 Wk 110:4; Ith 9:7; Edhe 37:25; Dan 7:14 **12:38** Ith 53:1 **12:40** Ith 6:10

ke alanh wuɔ̈ny wën cï ruɔ̈k ye aŋum.
6 Ku jɔl bɛ̈n tënë Thaimon Pïtɛr, go
Pïtɛr lɛ̈k ye, “Ye yïn bä lɔɔk cök, Bɛ̈ny?”
7 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Ke luɔɔi acïï
ye deet yic ëmën, ku aba lɔ̈k deet yic.”
8 Go Pïtɛr lueel, “Yïn acïï ɣa bï kaŋ
lɔɔk cök acïn.” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na cä
yï lɔk cök, ke yïn acïn të bï yïn bɛn a
raandië.”
9 Go Thaimon Pïtɛr lueel, “Bɛ̈ny, na
ye këya ke yï duk ɣa lɔk cök ë rot, lɔk
ɣacin ku ɣanhom aya.”
10 Go Jethu lueel, “Raan cï laak acïn
guɔ̈p acuɔl, ku abï yecök lɔɔk rot. Wek
aa ɣer ëbën, ke raan tök kamkun yen
acïï ɣer.” 11 Jethu ë ŋic raan bï ye
gaany, yen ë lueel yen ye ëlä, “Wek aa
ɣer wedhie, ke raan tök yen acïï ɣer.”
12 Nawën cï Jethu ke lɔɔk cök, ke ben
alanhde ruɔ̈k ku nyuuc tëden wën
rëër yen thïn, ku thiëëc ke, “Cäk käk
ca looi tënë we ëmën deet yiic? 13 Wek
aa ɣa cɔɔl raan piööc ku Bɛ̈ny, ku yeen
apath bäk looi këya, rin ë ɣa. 14 Ɣɛn
ë Bɛ̈ny ku Raan piööc tënë we, ku
ŋot we laak cök. Ke week aya, wek
aabï wecök lɔɔk kamkun, ŋɛk kek ŋɛk.
15 Wɛ̈t path aca nyuɔ̈th we, bäk looi
cïmën cï ɣɛn ye looi tënë we. 16 Wɛ̈t
yic alɛ̈k we, acïn alony dït tënë bänyde,
ku acïn atuny dït tënë raan toc ye.
17 Ëmën ŋic wek wɛ̈t yic kënë, të looi
wek ye, ke miɛt puɔ̈u dït abäk yök thïn.
18 “Ɣɛn acïï jam ë riɛnkun ëbën, ɣɛn
aŋic kɔc ca kuɛ̈ny bei. Ku wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, ‘Raan
mïth ɣok aduäŋ tök yic acie nhom wɛ̈l
ɣa,’ adhil yenhom tiɛɛŋ. 19 Wek aa lɛ̈k
wɛ̈t kënë ëmën ke këc rot guɔ looi, rin
aköl bï yen rot looi ka bäk jäl gam lɔn,
‘Ye Ɣɛn Yeen.’ 20 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan
lor raan ca tooc, acä lor aya, ku raan
lor ɣɛn ka lor raan toc ɣɛn aya.”

Kë cïn Judath puɔ̈u acï lueel
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

21 Nawën cï Jethu wëlkä lueel, ke
ŋɛɛr yic ku lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
raan tök kamkun abï ɣa gaany.”
22 Go kɔc ye buɔɔth kenyïn liääth
kamken ke cï nhïïm la dïl apɛi wɛ̈t ye
lueel. 23 Ku raan töŋ nhiɛɛr Jethu kam
kɔc ye buɔɔth, ëcï nyuc Jethu lɔ̈ɔm,
24 go Pïtɛr nieu nyïn ku lueel, “Thiëc,
ye raan nɛn yen jiɛɛm yen riɛnke.”
25 Go atuny këënë rot cuɔ̈t Jethu ku
thiëëc, “Bɛ̈ny, ye yen ë ŋa?”
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee raan bï ɣɛn
ayup luɔ̈t kada yic ku yiëk ye.”
Ku lööm ayum ku lut kada yic ku
yïk Judath, wën Thaimon Ithkariöt.
27 Tɛ̈wën lööm Judath ayup, ke jɔŋrac
go la yeguɔ̈p. Go Jethu lɛ̈k ye, “Kë wïc
ba looi, lɔc looi.” 28 Ku acïn raan kam
kɔc ke mïth kek ye cï wɛ̈t deet yic,
ye rin ŋö yen jiɛɛm Jethu këya tënë
ye. 29 Ku rin yen Judath yen wɛ̈ɛ̈uken
muk, ke cï kɔcken kɔ̈k tak lɔn cï Jethu
ye lɛ̈k ye bï la ɣɔɔc kä wïckë rin yai,
tɛ̈dë ke cï lueel bï kɔc ŋɔ̈ŋ muɔɔc.
30 Ku kaam wën lööm Judath ayup,
ke la aɣeer. Ku ë ye wakɔ̈u.

Löŋ Yam

31 Wën cï Judath jäl, ke lueel Jethu,
“Ëmën lɛc Manh Raan acï nyuɔ̈th kɔc,
ku lɛc Nhialic acï nyuɔ̈th kɔc ë ye.
32 Ku të cï lɛc Nhialic nyuɔ̈th kɔc ë
ye, ke Nhialic abï lɛc Manh Raan
nyuɔɔth yeguɔ̈p, ku abï lac looi nyin
yic. 33 Miɛthkië, ɣɛn acïï bï rëër kek we
apɛi. Wek abä wïc, ku alɛ̈k we ëmën
yen wɛ̈t ca lɛ̈k kɔc Itharel, ‘Acïn të bï
wek la të ler ɣɛn thïn.’ 34 Löŋ yam
ayiëk we, nhiarkë röt kamkun, cïmën
cï ɣɛn we nhiaar, këya, ke wek aa dhil
röt nhiaar kamkun. 35 Na nhiarkë röt
kamkun ka bï ŋic kɔc ëbën lɔn ye wek
kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth.”

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

36 Go Thaimon Pïtɛr thiëëc, “Na yïïn
lɔrdë Bɛ̈ny?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Tɛ̈ ler ɣɛn
thïn acïn të buɔɔth yïn ɣacök ëmën, ku
yïn abä buɔɔth aköldä.”

13:12 Lk 22:27 **13:16** Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 15:20 **13:18** Wk 41:9 **13:20** Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16 **13:33** Jn 7:34 **13:34** Jn 15:12, 17; 1Jn 3:23; 2Jn 5

37 Go Pïtɛr thiëëc, “Bɛ̈ny, yeŋö cïï ɣɛn
ye lëu ba yï buɔɔth ëmën? Atɔ̈u ɣapuɔ̈u
ba thou ë riɛnku.”
38 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Lëu ba thou alan-
den ë riɛnkiɛ̈? Wɛ̈t yic alɛ̈k yï. Tɛ̈ ŋot
këc thɔn ajïth kiu, aba lueel arak diäk
lɔn kuc yïn ɣa.”

14

Jethu ee dhël la tënë Wun

1 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë diɛɛr ku
rɛ̈ɛ̈rkë we rac puɔ̈th. Gamkë Nhialic
ku gamkë ɣa aya. 2 Pan Wä ala yic
ɣööt juëc, ku ɣɛn ala ba piny la guiir
tënë we. Na cie yic wɛ̈t kënë, ŋuɔ̈t akɛ̈c
lɛ̈k we. 3 Ku tɛ̈ cï ɣɛn la ba piny la guiir
tënë we, ke ɣɛn abï dhuk ba we mat
tɛ̈diɛ̈ rin bäk rëër tɛ̈ tɔ̈u ɣɛn thïn. 4 Ku
dhël bï wek ɣet tɛ̈ le ɣɛn thïn aŋiɛckë.”
5 Go Thomath lɛ̈k ye, “Bɛ̈ny, ɣok aa
kuc tɛ̈ le yïn thïn, ku buk dhël bï ɣok
ɣet tɛ̈ tö yïn thïn ŋic këdë?”
6 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Ɣɛn ee dhël
ku yic ku pïr, acïn raan la tënë Wä tɛ̈
cïï yen riɛnkiɛ̈.” 7 Ku lëk ke, “Ëmën cï
wek ɣa ŋic, ke wek aabï Wä ŋic aya, ku
ëmën ɣet tueŋ, aŋiɛckë ku acäk tïŋ.”
8 Go Pilipo lueel, “Bɛ̈ny, nyuɔ̈th ɣo
Wuur, yen ee kë wïcku yetök.”
9 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn acï ceŋ apɛi kek
we, ku yïn aŋot yï këc ɣa ŋic, Pilipo?
Raan cä tïŋ, acï Wä tïŋ aya. Yeŋö ë
yïn ye lueel, ‘Nyuɔ̈th ɣo Wuur?’ 10 Kɛ̈c
gam yïn Pilipo, lɔn rëër ɣɛn Wä yic ku
Wä ɣayic?” Ku jɔl Jethu lɛ̈k kɔcken ye
buɔɔth, “Wël ca lɛ̈k we aacie wël bɔ̈ bei
tënë ɣa. Wä rɛ̈ɛ̈r ɣayic, yen ë luɔide
looi. 11 Gamkë wɛ̈tdiɛ̈ lɔn rëër ɣɛn Wä
yic ku lɔn tɔ̈ Wä ɣayic. Na liu gam ke
gamkë rin luɔikiɛ̈. 12 Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
raan gam wɛ̈tdiɛ̈ abï luɔi ya looi a looi,
ku tɛ̈dɛ̈t abï luɔidït tɛ̈në luɔidiɛ̈ a looi,
rin ler ɣɛn tënë Wä. 13 Ku kërïëëc ëbën
bäk thiëëc ë riɛnkiɛ̈ aba looi, rin bï lɛc
Wun nyuɔɔth rin Wënde. 14 Tɛ̈ thiëëc
wek këdäŋ ë riɛnkiɛ̈, ka ba looi.

Athön bï Wëi Nhialic bɛ̈n

15 “Na nhiarkë ɣa, ke we piŋ lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈.
16 Ɣɛn abï Wä thiëëc ku abï we yiëk
raan dɛ̈t kɔc kony, ku ye Wëi ë yic bï
rëër kek we akölrïëëc ëbën. 17 Acïn
tɛ̈ bï kɔc pinynhom ye gam, rin acïk
lëu bïk tïŋ ku cïk lëu bïk ŋic. Ku yeen
aŋiɛckë rin yen adɔ̈ŋ kek we ku aciëŋ
kek we.
18 “Wek aacä bï puɔ̈l wepɛ̈c, ɣɛn abï
dhuk tënë we. 19 Aŋoot tɛ̈thin-nyɔɔt ku
kɔc pinynhom aacïï ɣa bï bɛn tïŋ ku
wek aabä tïŋ, ku rin pïïr ɣɛn, ke wek
aabï pïr aya. 20 Tɛ̈ ler akölɣui bɛ̈n ka
bäk ŋic lɔn tɔ̈ ɣɛn Wä yic ku lɔn rëër ɣɛn
weyiic.
21 “Raan gam lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈ ku looi ke, yen
ë raan nhiar ɣa. Ku raan nhiar ɣa abï
Wä nhiaar, ku yeen aba nhiaar aya,
ku ɣɛn abï rot nyuɔ̈th ye.”
22 Go Judath lueel, ku yeen acie
Judath Ithkariöt, “Bɛ̈ny, bï rot lëu këdë
ba rot nyuɔ̈th ɣo ku cïï rot nyuth kɔc
pinynhom?”
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Raan
nhiar ɣa, ka piŋ wɛ̈tdiɛ̈ ku yeen abï
Wä nhiaar, ku ɣok aabï bɛn tënë ye
ɣok Wä buk pïr kek ye. 24 Raan cïï ɣa
nhiar acie wɛ̈tdiɛ̈ ye piŋ. Wɛ̈t cäk piŋ
tënë ɣa acie wɛ̈tdiɛ̈, ee wɛ̈t bɔ̈ tënë Wä
raan toc ɣa.
25 “Wëlkä aaca lɛ̈k we ëmën ŋoot ɣɛn
kek we. 26 Ku raan kɔc kony, Wëi
Nhialic bï Wä tuɔ̈ɔ̈c ë riɛnkiɛ̈ yen abï
we piɔ̈ɔ̈c këriëëc ëbën ca lɛ̈k we.
27 “Dɔ̈ɔ̈r aya nyääŋ piny ke we, ku
dɔ̈ɔ̈rdiɛ̈ guɔ̈p ayiëk we. Acä ye gäm we
cïmën ye kɔc piny ye yiëk kɔc. Duɔ̈kkë
yiic ŋɛɛr ku duɔ̈kkë riɔ̈c. 28 Acäk piŋ
ke luɛɛl tënë we ëlä, ‘Ɣɛn ajiël ku ɣɛn
abï la dhuk tënë we.’ Na nhiarkë ɣa ke
wek aabï puɔ̈th miɛt rin ler ɣɛn tënë
Wä, rin adït tënë ɣa. 29 Kënë aca lɛ̈k we
ëmën ke ŋot këc rot guɔ looi, na le rot
looi ke bäk gam. 30 Acä lëu ba jam apɛi
kek we ëmën, rin jɔŋ pinynhom abɔ̈.
Ku yeen acïn riɛl tënë ɣa. 31 Ku adhil
kɔc pinynhom ŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn Wä,
yen ë rin ye ɣɛn kërïëëc ëbën ye thön
ɣa looi.
“Bäk, jiëlku tɛ̈n.

15

Jethu yen abiëny yic

1 “Ɣɛn abiëny yic ku Wä ë raan dom,
2 yen ee kuat kër cie luɔk tɔ̈ ɣakɔ̈u tɛɛm

wei, ku teem kuat kër luɔk nhom, rin
bï nyäc bï ŋiɛc luɔk apɛi. 3 Wek aacï
jäl piath rin piööc ca yiëk we. 4 Rëërkë
akut yic kek ɣa, ku ɣɛn abï rëër akut
yic kek we. Kër acie luɔk ë rot, alëu bï
looi të rëër yen abiëc yic. Këya, acäk
lëu bäk luɔk të cïï wek rëër ɣayic.
5 "Ɣɛn abiëc ku wek aa kër. Raan
rëër ɣayic ku ɣɛn yeyic abï luɔk apɛi,
rin week acïn kë lëukë bäk looi të liu
ɣɛn tënë we. 6 Raan cie rëër ɣayic
ka ya cuat wei cïmën kër tim ku bï
riɛl, ku kuat kërkä aabï kuöt yiic ku
cuɛt ke mɛɛc të bï kek dëp thïn. 7 Na
rëërkë ɣayic, ku rëër wëlkië wepuöth
ke kërïëëc ëbën bäk thiëëc ku wiëckë,
ka bäk yök. 8 Lɛc Wä aye nyuɔɔth të
lok wek apɛi, ku këya, ke wek aabï ya
kɔckiën ɣa buɔɔth. 9 Wek aa nhiaar
cïmën nhiɛɛr Wä ɣɛn, rëërkë nhiërdië
yic. 10 Na thɛkkë löönkië ke wek aabï
rëër nhiërdië yic cïmën cï ɣɛn löön Wä
buɔɔth yiic, ku rëër nhiërde yic.
11 "Kënë aca lëk we, bï miɛt puöu
tö tënë ɣa täu wepuöth aya, ku bï
miɛt piändu thääp ë dït. 12 Ku löŋdië
akïn, nhiarkë röt cïmën cï ɣɛn we nhi-
aar. 13 Nhiërdït tet lëu raan bï yiëk
mäthke, ee gɛm wëike ë riɛnken. 14 Ku
wek aa mäthkië të looi wek käk ca lëk
we. 15 Wek aacä bï bɛn cɔɔl aloony,
rin alony akuc käk ye wun baai looi.
Ku wek aaya cɔɔl mäthkië, rin cï ɣɛn
kërïëëc ëbën ca piŋ tënë Wä nyuöth
we. 16 Aacie wek cä lɔc, ee ɣɛn acï
we lɔc, ku wek aaca tooc bäk la bäk
la luui apɛi, luɔi bï döŋ athɛɛr. Ku Wä
abï kërïëëc ëbën cäk thiëëc ë riɛnkië
yiëk we, 17 kë thön we akïn, nhiarkë
röt kamkun.

Män kɔc pinynhom

18 "Na man kɔc pinynhom we, ke
dhiɛlkë tak lɔn cï kek ɣa kaŋ maan.
19 Na we kɔc pinynhom, ke kɔc pinyn-
hom aabï we nhiaar rin ye wek
kacken, ku wën cï ɣɛn we kuëny bei
pinynhom, ke wek aacie kɔc pinyn-
hom, ku rin ë wët kënë, kɔc pinynhom
aa man we. 20 Muökkë wët ca lëk we
nhom, 'Acïn alony dït tënë bänyde.' Na
jörkë ɣa, ke keek aabï we jöör aya, na
piŋkë wëtdië, ke keek aabï wëtdun piŋ
aya. 21 Ku keek aabï käkkä looi ëbën
tënë we rin ye wek kackië, rin kuc
kek raan cä tooc. 22 Na ɣa këc bën
ku cä jam tënë we, ŋuöt aa këc gup
la adumuööm, ku cït ëmën këlä, acïn
të bï ke bɛn puöl rin adumuöömken.
23 Raan man ɣa, ee Wä maan. 24 Na
ɣa këc luɔikä kaŋ looi kamken, käk cïn
raan cï ke kaŋ looi, ŋuöt aa cïn gup
adumuööm, cït ëmën këlä, aacï käk ca
looi tïŋ, ku keek aa ŋot ke man ɣa ku
Wä aya. 25 Ku kënë adhil rot looi këya
bï wët cï göt löŋden yic rot tiɛɛŋ, 'Keek
aa man ɣa ë path ke cïn wët yic.'
26 "Raan kuɔɔny abï bën, Wëi
Nhialic abï yiny Nhialic nyooth, ku
yeen abö tënë Wä. Yeen aba tuöc we
tënë Wä, ku yeen abï jam ë riɛnkië.
27 Ku week aya wek aabï jam ë riɛnkië
rin cï wek rëër ke ɣa thɛɛr.

16

1 "Kënë aca lëk we bäk gamdun cïï
päl. 2 Wek aabï cuɔp wei tën amat.
Ku kaam abï bën, të bï kuat raan näk
we ye tak lɔn na looi kënë, ke yeen
aluui Nhialic. 3 Keek aabï käkkä looi
tënë we, rin kuc kek Wä ku kuckë ɣa.
4 Käkkä aaca lëk we, rin aköl bï kek
käkkä looi, ka jälkë tak lɔn cï ɣɛn ye
kaŋ lëk we.

Luɔi Wëi Nhialic

"Wëlkä aa këc lëk we wäär tueŋ rin
rëër ɣɛn kek we. 5 Ku ëmën ɣɛn ala
tënë raan cä tooc, ku aŋot cïn raan
kamkun ɣa thiëëc, 'Na yïïn lɔr dë?'
6 Ku ëmën cï ɣɛn ye lëk we, wek aacï
puöth jiɛth. 7 Wët yic alëk we, aŋuëën
tënë we lɔn jiël ɣɛn, rin na cä jiël ke
raan kɔc kony acïï bï bën tënë we. Ku
na jäl ke yen aba la tuöc we. 8 Ku
na bïï, ka bï nyuöth kɔc pinynhom
lɔn rɛɛc kek rin wët adumuööm, ku
rin wët ciɛɛŋ path ku wët luŋ Nhialic.
9 Keek aa rɛc rin wët adumuööm, rin
këc kek ɣa gam, 10 rin wët ciɛɛŋ path
cï ladië tënë Wä nyuɔɔth, ku kë cïï wek

15:12 Jn 13:34; 15:17; 1Jn 3:23; 2Jn 5 **15:20** Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 13:16 **15:25** Wk 35:19; 69:4

ɣɛn bï bɛn tïŋ. 11 Ku keek aa rɛc rin luk,
rin cï bɛ̈ny pinynhom tɛ̈n luɔ̈k wei.
12 “Ɣɛn ala käjuëc kɔ̈k ba lɛ̈k we, ku
ëmën aril yic bäk ke muk wenhïïm.
13 Ku na bɔ̈ Wëi Nhialic yen ë yic, ka bï
we nyuɔ̈th wël yith ëbën. Yeen acïï bï
jam wɛ̈lke ë rot, ku käk ye piŋ aabï lɛ̈k
we. 14 Yeen aba leec, rin bï yen këdiɛ̈n
ba lueel lööm ku nyuth we. 15 Käk
Wä ëbën aa käkkiɛ̈, ku ë yen acï ɣɛn ye
lueel lɔn bï Wëi käk ba yiëk ye lööm,
ku jɔl ke lɛ̈k we.

Rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u ku miɛt puɔ̈u

16 “Aŋoot kaam thin nyɔɔt, ku wek
aacïï ɣa bï tïŋ, ku na ben a kaam thin
nyɔɔt ke we abï ɣɛn bɛn tïŋ.”
17 Go kɔc kɔ̈k kam kɔcken ye buɔɔth
lueel, “Kënë wɛ̈tde yic yeŋö? Aye lɛ̈k
ɣo, kaam thin-nyɔɔt ke week aacïï ɣa
bï bɛn tïŋ, ku ben a kaam thin-nyɔɔt
ku wek aabï ɣa tïŋ? Ku lueel aya, ‘Ee
rin ler ɣɛn tënë Wä.’ ” 18 Gokë thiëc,
“Kam thin-nyɔɔt kënë wɛ̈tde yic ako?
Kë wïc bï lueel akucku!”
19 Go Jethu ŋic lɔn wïc kek ye bïk
thiëëc, ku lëk ke, “Aca lueel, ‘Kam thin
nyɔɔt ke wek aacïï ɣa bï tïŋ, ku na
ben a kaam dɛ̈t ke wek aabï ɣa tïŋ.’
Ye wɛ̈t kënë yen yakë thiëëc kamkun?
20 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, wek aabï dhiau ku
dhuɔ̈ɔ̈rkë apɛi, ku kɔc pinynhom aabï
puɔ̈th miɛt, ku wek aabï puɔ̈th rɛ̈ɛ̈c,
ku rɛ̈ɛ̈c piändun abï wel tënë we bï ya
miɛt puɔ̈u. 21 Na thiɔ̈k tik kek dhiëth
ka rac puɔ̈u rin cï aköl reem ye ɣëët,
ku na cï meth jäl dhiëëth ka arɛɛm
wën acïï ben tak rin cï yen puɔ̈u miɛt,
rin cï yen meth dhiëëth pinynhom.
22 Ku acït kënë tënë we aya, wek aa rɛc
puɔ̈th ëmën, ku wek aabä bɛn tïŋ, ku
wek aabï kuɛth miɛt ë puɔ̈u, kuat miɛt
puɔ̈u cïn raan bï ye bɛn nyaai tënë we.
23 “Na la aköl kënë bɛ̈n ke wek aacïï
ɣa bï bɛn thiëëc këdäŋ. Wɛ̈t yic alɛ̈k
we, kërïëëc ëbën bäk thiëëc ë riɛnkiɛ̈
abï Wä yiëk we. 24 Ɣet yaköl acïn kë
cäk thiëëc ë riɛnkiɛ̈, thiëckë ku abäk
yök, bï miɛt puɔ̈u dït tënë we.
25 “Käkkä aake ya lɛ̈k we waal, ku tɛ̈
cïï ɣɛn bï bɛn jam waal acï thiɔ̈k, ku
ɣɛn abï ya jam tënë we wël la gɛi rin
Wä. 26 Tɛ̈ le aköl kënë bɛ̈n, ke wek aabï
Wä thiëëc ë riɛnkiɛ̈. Ku acä bï lɛ̈k we
lɔn bï ɣɛn ya röök ë riɛnkun tënë Wä,
27 rin Wä anhiar we rin nhiɛɛr wek
ɣa, ku rin cï wek ye gam lɔn ɣɛn a ɣa
bɔ̈ tënë Nhialic. 28 Ɣɛn abɔ̈ tënë Wä
ba bɛ̈n pinynhom, ku pinynhom aba
puöl ku dhuɔ̈k tënë Wä.”
29 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, “Tïŋ,
yïn ajam gɛi ëmën ke yï cïï ben jam
waal. 30 Acuk ŋic ëmën lɔn ŋic yïn
kërïëëc ëbën, ku yïn aacïï tït bï yï
thiëëc, rin wɛ̈t kënë acuk ŋic lɔn bïï yïn
tënë Nhialic.”
31 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Käk jäl
gam ëmën? 32 Piɛŋkë tɛ̈däŋ abï bɛn,
ku acï thiɔ̈k ayic, tɛ̈ bï wek wɛɛr bï
ŋɛk ala panden, ku wek aabä nyääŋ
piny ɣatök. Ku acie ɣɛn ɣatök rot,
rin Wä arɛ̈ɛ̈r kek ɣa. 33 Wek aaca lɛ̈k
kënë rin bäk aa tök kek ɣɛn, bäk dɔ̈ɔ̈r
yök. Kɔc pinynhom aabï we jöör, ku
dɛɛtkë wepuɔ̈th ɣɛn acïï kärɛc pinyn-
hom lëu!”

17

Jethu arɔ̈ɔ̈k rin kɔcken ye buɔɔth

1 Nawën cï Jethu wëlkä thöl luɛl, ke
ŋɛ̈ɛ̈r yenyin nhial ku lueel, “Wä, akɔ̈l
acï ɣëët. Yiëk lɛc Wëndu ku bï Wëndu
yï yiëk lɛc. 2 Rin yïn acï bääny yiëk
ye kɔc nhïïm ëbën, bï pïr akölriëëc ca
gäm ye yiëk kɔc ëbën. 3 Ku pïr akölriëëc
akïn, bï kɔc yï ŋic lɔn yïn ë Nhialic la
cök, ku ŋickë Jethu raan cï lɔc ku dɔc
wäär ca tuɔ̈ɔ̈c pinynhom. 4 Ɣɛn acï
lɛcdu nyuɔɔth pinynhom, ku luɔi ca
yiëk ɣa ba looi aca thääp. 5 Wä, gäm ɣa
lɛcdu yïnhom tɛ̈n ëmën, lɛc wäär rɛ̈ɛ̈r
kamkua ɣok yï, wäthɛɛr ke piny këc
cak.
6 “Yïn aca nyuɔɔth tënë kɔc ca yiëk
ɣa pinynhom. Keek aake ye kacku, ku
ë yïn acï ke gäm ɣa, ku keek aacï wɛ̈tdu
gam. 7 Ke ëmën aŋickë lɔn kërïëëc ëbën
ca yiëk ɣa abɔ̈ tënë yï. 8 Wä ɣɛn acï wɛ̈t
ca lɛ̈k ɣa lɛ̈k ke, gokë gam, ku aŋickë
ayic yen lɔn bïï ɣɛn tënë yï, ku acïk
gam lɔn cï yïn ɣa tooc.
9 “Ɣɛn ë röök ë riɛnken. Ɣɛn acie
röök rin kɔc tɔ̈ pinynhom, ee rin kɔc
ca yiëk ɣa rin ye kek kacku. 10 Käkkiɛ̈

ëbën aa käkku, ku lɛcdiɛ aye nyuɔɔth keyiic. 11 Ku ëmën ɣɛn abö tënë yï, ɣɛn acïï ben a raan rëër pinynhom, ku keek aatö pinynhom. Wä dhëŋ, tit ke riɛl ë riɛnku, rin wäär ca yiëk ɣa, bïk aa tök cïmën ɣok ɣo yï. 12 Wäär rëër ɣɛn ke ke, aaca muk riɛl ë riɛnku, keek aaca ke tiit ku acïn töŋ cïï määr kamken. Arɛ̈k ke raan wäär yen bï dhiɛl määr ë rot, rin bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yenhom tiɛŋ. 13 Ku ëmën ɣɛn abö tënë yï, ku käkkä aa ya lueel ɣa ŋoot pinynhom bï miɛt piändiɛ rëër kepuɔ̈th ke dït alanden. 14 Ɣɛn acï wɛ̈t lɛ̈k ke, go kɔc pinynhom ke maan, rin cïï kek ye kɔc pinynhom tɛ̈n. Cïmën cïï ɣɛn ye raan pinynhom tɛ̈n aya. 15 Yïn acä bï thiëëc ba ke nyaai pinynhom, ku yïn aya thiëëc ba ke tiit jɔŋrac. 16 Keek aacie kɔc piiny tɛ̈n cïmën cïï ɣɛn raan piny tɛ̈n. 17 Mac ke wɛ̈t yic, rin wɛ̈tdu ë yic. 18 Keek aca ke tuɔɔc pinynhom cïmën cï yïn ɣa tuɔ̈ɔc pinynhom. 19 Ɣɛn ë rot mac ë riɛnku, ku bïk röt mac aya wɛ̈t yic.

20 “Ɣɛn acïï rɔ̈ɔ̈k riɛnken röt, ɣɛn arɔ̈ɔ̈k aya rin kɔc bï gam rin piɔ̈ɔ̈cden. 21 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k rin bï kek aa tök. Wä, cɔl ke aaye tök ɣoyiic cïmën tɔ̈ yïn kek ɣa ku ɣɛn kek yï. Cɔl ke aaye tök rin bï kɔc pinynhom ye gam lɔn cï yïn ɣa tooc. 22 Ɣɛn acï lɛc ca yiëk ɣa, aca yiëk ke bïk aa tök cïmën ye ɣok tök. 23 Ɣɛn arɛ̈ër keyiic cïmën rëër yïn ɣayic bïk aa tök ëbën, bï kɔc pinynhom ŋic lɔn cï yïn ɣa tooc, ku lɔn nhiɛɛr yïn ke cïmën nhiɛɛr yïn ɣa.

24 “Wä, keek aaca yiëk ɣa, ku awiëc bïk rëër tɛ̈ rëër ɣɛn thïn, bïk lɛcdiɛ tiŋ, lɛc ca yiëk ɣa, rin nhiɛɛr yïn ɣa wäär këc piny guɔ cak. 25 Wä raan la cök, kɔc pinynhom aa kuc yï, ku yïn aŋiɛc, ku kɔckä aŋickë lɔn cï yïn ɣa tooc. 26 Yïn aca nyuɔɔth tënë ke, ku aba ŋot luɔɔi këya, rin bï nhiɛ̈rdu tënë ɣa tɔ̈ keyiic, ku ba tɔ̈u keyiic aya.”

18

Jethu acï dɔm
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

1 Tɛ̈wën cï Jethu röök këya, ke jiël kek kɔcken ye buɔɔth ku teem wär cɔl Kidron. Ku gör ë tɔ̈ thïn tɛɛ̈në, go Jethu la thïn kek kɔcken ye buɔɔth. 2 Ku Judath raan gɔɔny ye ë ŋic tɛ̈ cï yen la thïn, rin cï Jethu kaŋ rɔ̈m thïn kek kɔcken ye buɔɔth arak juëc. 3 Go Judath la gör yic kek akut apuruuk, ku kɔc kɔ̈k luaŋ Nhialic tiit, cï kɔc käk Nhialic ku kɔc akut Parathï tuɔɔc thïn. Keek aake muk tɔɔŋ ku mermer, 4 ku Jethu ë ŋic këriëëc ëbën bï rot looi tënë ye, go ke lor nhïïm ku thiëëc ke, “Yeŋa wiɛ̈ckë?”

5 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee Jethu raan Nadharet.” Go lueel, “Ee ɣɛn.” Ku Judath, raan gɔɔny ye ë tɔ̈ thïn ke ke. 6 Kaam wën lëk Jethu ye ke, “Ee ɣɛn,” Ke riŋ ciëën kekɔ̈th ku wïïkkë piny. 7 Go Jethu ke bɛn thiëëc, “Yeŋa wiɛ̈ckë?” Gokë lueel, “Ee Jethu raan Nadharet.”

8 Go Jethu lueel, “Aca lɛ̈k we wënthɛɛr lɔn ye yen ɣa. Na wiɛ̈ckë ɣa, ke we päl kɔckä bïk jäl.” 9 Yeen acï jam këlä bï wɛ̈t cï kaŋ lueel ëlä rot tiɛɛŋ tɛ̈dë, “Wä, na cɔk a raan tökaliŋ kam kɔc ca yiëk ɣa, ka këc muɔ̈r.”

10 Ku Thaimon Pïtɛr ë muk pal. Go miëët bei ku tök alony raandït käk Nhialic ku teem yïnyden cuëc wei. Ku alony ë cɔl Malko. 11 Go Jethu lɛ̈k Pïtɛr, “Dhuɔ̈k paldu jɔkgɔde yic. Ye tak lɔn cï ɣɛn arɛɛm cï Wä yiëk ɣa bï guum.”

Jethu acï ɣäth Anath nhom

12 Go akut apuruuk kek bänyden ku kɔc Itharel ke tït, Jethu dɔm ku derkë, 13 ku kɔŋkë ɣäth tënë Anath. Ku Anath ë ye wun tiŋ Kaipa, raandït käk Nhialic ye ruɔ̈ɔ̈n kënë. 14 Ee Kaipa yen ëcï ye kaŋ lɛ̈k kɔc Itharel lɔn ŋuɛ̈ɛ̈n yen bï raan tök thou rin kɔc.

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

15 Go Thaimon Pïtɛr kek raan dɛ̈t Jethu buɔɔth, ku raan Jethu buɔɔth kënë ë ŋic raandït käk Nhialic guɔ̈p

17:12 Wk 41:9; Jn 13:18 **18:11** Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42 **18:14** Jn 11:49-50

apɛi, go la kal pan raandït käk Nhialic yic kek Jethu. 16 Ku dɔ̈ŋ Pïtɛr aɣeer kal thok. Go atuny wën ŋiɛ̈c kek raandït käk Nhialic dhuk aɣeer, ku jiɛɛm kek nyɛn tit kal thok, ku bïi Pïtɛr alɔŋthïn. 17 Go nyɛn tit kal thok Pïtɛr thiëëc, “Cïi ye raan tök kam kɔc mony kënë buɔɔth?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Ɣei, ɣɛn acie raande.” 18 Ku wiir ë tɔ̈ thïn, go aloony ku kɔc tït many cool took, ku kɛ̈ɛ̈ckë many wën lɔ̈ɔ̈m bïk ɣɔ̈c. Go Pïtɛr la ku kɛ̈ɛ̈c ke ke bï ɣɔ̈c aya.

Jethu aluk raandït käk Nhialic nhom
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Go raandït käk Nhialic Jethu thiëëc rin wɛ̈t kɔcken ye buɔɔth, ku rin wɛ̈t piɔ̈ɔ̈cde. 20 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ë cool jam akölaköl tënë raan ëbën kɔc nhïïm, ku piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ëbën aya looi tɛ̈n amat ku luaŋ Nhialic tɛ̈ ye kɔc Itharel guëër thïn. Ku ɣɛn acïn kë ca kaŋ lueel ke muɔɔny. 21 Ku yeŋö thiëëc yïn ɣa? Thiëc kɔc cï wɛ̈lkiɛ̈ piŋ. Thiëc ke wël ca lɛ̈k ke, rin aa ŋic wël ca lueel.”

22 Tɛ̈wën cï Jethu jam këlä, go raan tök kam kɔc tït ke kääc thïn buɔ̈ɔ̈k nyin ku lueel, “Cïi riɔ̈c ba jam këlä tënë raandït käk Nhialic?”

23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Na ca kuɔ̈c jam, ke lɛ̈k kɔc tɛ̈ cï ɣɛn kuɔ̈c jiɛɛm thïn. Ku na ye yic yen ca lueel, ke yeŋö mɛŋ yïn ɣa?”

24 Go Anath tuɔɔc tënë Kaipa raandït käk Nhialic, ke ŋot dɛr cin.

Pïtɛr acï Jethu bɛn jai
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Pïtɛr ë ŋot kääc tɛ̈wën ke ɣɔ̈c mac. Go kɔc kɔ̈k lueel tënë ye, “Cïi ye raan tök kam abiöth ë mony kënë?” Go Pïtɛr jai ku lueel, “Ɣei, ɣɛn acie raande.” 26 Go muɔny tök kam aloony raandït käk Nhialic, ruääi kek raan wën cï Pïtɛr tɔ̈k yïc wei, jam ku thiëëc, “Kɛ̈c yï tïŋ kek ye gör yic?” 27 Go Pïtɛr bɛn jai, ku kiu thɔn ajïth nyin yic.

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Gokë Jethu thɛl wei pan Kaipa ku ɣɛ̈thkë pan bɛnydït Roma, Pilato. Ku piny ë ye nhiäknhiäk dur yic. Go kɔc Itharel cïï la alɔŋthïn pan bɛnydït, ku bïk röt tiit ajuɛ̈ɛ̈c rin cï yai thiɔ̈k, ku bïk miëth Yan Ayum cïn yic luɔu cam. 29 Go Pilato la aɣeer tënë ke ku thiëëc ke, “Ye awäc ŋö cäk yök ye mony kënë guɔ̈p?”

30 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Na cïn awuɔ̈c cï looi ŋuɔ̈t akëcku bɛ̈ɛ̈i tënë yï.”

31 Go Pilato lɛ̈k ke, “Week gup lämkë ku luɔikë luk kë cït löŋ ciɛɛŋ pandun.”

Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r, “Akëc puöl tënë ɣo buk raan tɛ̈m thou.” 32 Kënë acï rot looi bï wɛ̈t cï Jethu lueel rot tiɛɛŋ tɛ̈de, wën lueel yen kuat thon bï yen thou.

33 Go Pilato dhuk kal yic ku cɔɔl Jethu ku thiëëc, “Ye yïn Bɛnyŋaknhom kɔc Itharel?”

34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t kënë ye wɛ̈tdu aye kɔc kɔ̈k kek cï ye lɛ̈k yï ë riɛnkiɛ̈?”

35 Go Pilato bɛ̈ɛ̈r, “Ye tak lɔn ye ɣɛn raan Itharel? Aa kacku guɔ̈p kek kɔcken dït käk Nhialic, kek aa bïi yï tënë ɣa. Yeŋö ca looi?”

36 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Bäänydiɛ̈ acie bääny pinynhom. Na bäänydiɛ̈ ye kën pinynhom, ŋuɔ̈t kackiɛ̈ aacï thɔ̈r bï ɣɛn cïï tɛ̈ɛ̈u kɔc Itharel cin. Acie këya, bäänydiɛ̈ acie kën pinynhom tɛ̈n.”

37 Go Pilato bɛn thiëëc, “Yïïn, ye bɛnyŋaknhom?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Aye lueel lɔn ye ɣɛn bɛnyŋaknhom. Ɣɛn acï dhiëëth ku ɣɛn acï bɛ̈n pinynhom rin wɛ̈t töŋ kënë, ba jam wɛ̈t yic. Ku kuat raan cï yic ŋic ë wɛ̈tdiɛ̈ piŋ.”

38 Go Pilato thiëëc, “Ku yic ye kën ŋö?” Ku ben dhuk aɣeer tënë kɔc Itharel ku lëk ke, “Acïn awuɔ̈c ca lëu ba yök yeguɔ̈p bï ye luɔ̈k wei. 39 Ku yeen ë wɛ̈t piändun ba raan töŋ cï mac lony rin Yan Ayum cïn yic luɔu. Wiɛ̈ckë ba Bɛnyŋaknhom kɔc Itharel luɔ̈ny we?”

40 Gokë dhuɔ̈k ye ke loi kiɛɛu, “Acie këya! Acie yen wïcku. Barabath yen

18:32 Jn 3:14; 12:32

awïcku." Ku Barabath ë ye cuär kɔc rum.

19

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

1 Go Pilato Jethu dɔm ku cɔl athat.
2 Ku jɔl apuruuk kër thii tim la kuɔɔth
riic yiic ku ŋɛk kek yenhom, ku tɛ̈ɛ̈ukë
alanh mathiäŋ yekɔ̈u, 3 ku bïkkë tënë
ye ku luelkë, "Madho, Bɛ̈nyŋaknhom,
Bɛ̈ny kɔc Itharel," ku maŋkë nyin.
4 Go Pilato bɛn dhuk aɣeer ku lëk
kɔc wën cï kenhïïm kut, "Yeen aba thɛ̈l
aɣeer tënë we tɛ̈në, ku bäk tïŋ lɔn cïn
yen tɛ̈ bï ɣɛn awuɔ̈c yök yeguɔ̈p ba
luɔ̈k wei." 5 Këya, go Jethu bɛ̈n aɣeer
ke ceŋ ŋakŋak cï looi kuɔɔth ku alanh
mathiäŋ yekɔ̈u. Ku lueel Pilato tënë
ke, "Yen kïn, yen raan!"
6 Nawën tïŋkë, ke kɔc käk Nhialic ku
kɔc tït kiu ku luelkë, "Piäät tim cï rïïu
kɔ̈u." Go Pilato lɛ̈k ke, "Damkë kek
we bäk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ɣɛn akëc
awuɔ̈c yök yeguɔ̈p."
7 Gokë wɛ̈t dhuk, "Ɣok aa la löŋ
ciɛɛŋda ye lueel lɔn dhil ye nɔ̈k, rin acï
lueel lɔn ye yen Wën Nhialic."
8 Nawën piŋ Pilato wɛ̈t kënë, ke riɔ̈c
apɛi. 9 Ku dhuk kal yic ku thiëëc Jethu,
"Yïïn bäär tɛ̈nɛn?" Go Jethu biɛt ku
cïï bëër thok acïn. 10 Go Pilato lɛ̈k ye,
"Cïï wïc ba jam kek ɣa? Tak yïnhom lɔn
nadë ke ɣɛn ala riɛl ba yï puɔ̈l, ku ɣɛn
ala riɛl aya ba yï cɔl apiëët tim cï rïïu
kɔ̈u."
11 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Yïn ala riɛl tënë
ɣa rin cï Nhialic ye yiëk yï, ku ë yen
ale raan cä tääu yïcin guɔ̈p awuɔ̈c rac
apɛi."
12 Nawën piŋ Pilato wëlkä, ke wïc
apɛi bï dhël yök bï yen Jethu puɔ̈l. Go
kɔc Itharel kiu tënë ye ku luelkë, "Tɛ̈
lony yïn ye ka ye nyooth lɔn cïï yïn
määth kek Bɛnyŋaknhom. Kuat raan
rot looi bï ya bɛnyŋaknhom, ee raan
ater Bɛnydan ŋaknhom."
13 Nawën piŋ Pilato ë wëlkä, ke thel
Jethu aɣeer ku nyuuc thöny luk tɔ̈
laar cɔl, "Piny cï guiir kuɔ̈r," Ku ë
cɔl Gabata thoŋ kɔc Itharel. 14 Ku
aköl kënë yen aköl guiir kɔc röt rin
Yan Ayum cïn yic luɔu. Nawën tɛ̈cït
akɔ̈l ciɛl yic, ke lëk Pilato kɔc Itharel,
"Bɛnydun ŋaknhom akïn!"
15 Gokë kiu tënë ye, "Näk! Näk!
Piäät tim cï rïïu kɔ̈u!" Go Pilato ke
thiëëc, "Wiɛ̈ckë ba Bɛnydun ŋaknhom
piäät tim cï rïïu kɔ̈u?"
Go kɔc käk Nhialic bɛ̈ɛ̈r, "Bänyda ë
tök, ee bɛnyŋaknhom Roma!"
16 Go Pilato ke yiëk Jethu bïk la piäät
tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Gokë Jethu dɔm. 17 Ku ler aɣeer ke
ket timden cï rïïu, ke jiël geeu bï la
tɛ̈ cɔl Golgotha. (Ku wɛ̈tde yic, gɔn la
gueŋ-ŋeŋ cït apen nhom raan.) 18 Ku
jɔlkë piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku piɛ̈ɛ̈tkë
kɔc karou aya tiim cï rïïu kɔ̈ɔ̈th, raan
tök lɔŋ cuëc ku raan dɛ̈t lɔŋ cam. Ku
Jethu ciɛl kamken. 19 Go Pilato awuɔ̈c
gɔ̈t bï tääu tim cï rïïu nhom. Ku kën cï
gɔ̈t akïn, "JETHU RAAN NADHARET,
BƐNYŊAKNHOM ITHAREL." 20 Ku kɔc
juëc aake cï kënë kueen, rin tɛ̈n cï
Jethu piäät tim cï rïïu kɔ̈u thïn, acïï
mec ke gɛu. Ku wɛ̈t ëcï gɔ̈t thoŋ kɔc
Itharel ku thoŋ kɔc Roma ku thoŋ
Gïrïk. 21 Go kɔcdït käk Nhialic Itharel
lɛ̈k Pilato, "Duk ye gɔ̈t, 'Bɛnyŋaknhom
kɔc Itharel,' aŋuɛ̈ɛ̈n ba gɔ̈t, 'Acï mony
kënë lueel, ɣɛn ë bɛnyŋaknhom kɔc
Itharel.' "
22 Go Pilato bɛ̈ɛ̈r, "Kë ca gɔ̈t arɛ̈ɛ̈r ke
ca gɔ̈t."
23 Nawën cï apuruuk Jethu piäät
tim cï rïïu kɔ̈u, ke löm aläthke ku tekkë
keyiic ŋuan, abaŋ tök tënë apuruɔ̈k
tök. Ku lömkë alanh kɔ̈u aya cï
kɔɔc këdiɛ̈t tök, jɔɔk yeyeth ɣet piny.
24 Ku luelkë kamken, "Dukku tem
kɔ̈u, cuɛtku gɛk buk tïŋ bï löönɣ tënë
ŋa." Kënë acï rot looi bï wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic rot tiɛɛŋ
tɛ̈de,
"Keek aacï aläthkiɛ̈ tek kamken, ku
cuɛtkë gɛk rin alanhdiɛn kɔ̈u."
Kënë yen acï apuruuk looi ayic.

19:24 Wk 22:18

25 Ku tɛ̈thiɔ̈k kek tim cï rïïu Jethu,
diäär aake kääc thïn, man ku nyankën
ë man, Maria tiŋ Klopath ku Maria
Magdalena. 26 Nawën tïŋ Jethu man
ku raan ye buɔɔth nhiɛɛr ke kääc aya
ë tɛ̈ɛ̈n, ke lëk man, “Tik manhdu akïn.”
27 Ku ben lɛ̈k raan ye buɔɔth wën,
“Moor akïn.” Ku yaköl guɔ̈p ke wïc
raan ye buɔɔth awën piny paande.

Jethu acï thou ayic

28 Nawën ŋic Jethu lɔn cï këriëëc
ëbën thääp, ke lueel bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic rot tiɛɛŋ, “Ɣɛn
anɛ̈k rou.”
29 Ku töny cï thiäŋ muɔ̈n wac ë
tɔ̈ thïn, gokë alath luɔ̈t mɔ̈u yic, ku
tɛ̈ɛ̈ukë wai thok, ku ɣɔɔkkë yethok.
30 Nawën cï Jethu muɔ̈n wac jooc ke
lueel, “Wɛ̈t acï thääp.” Ku gut yen-
hom piny ku thou.

Jethu acï gut puɔ̈u

31 Go kɔc Itharel Pilato thiëëc bï ke
puɔ̈l bïk kɔc cï piäät tiim cï rïïu kɔ̈th
dhoŋ kuɔ̈l, ku nyɛɛikë guäpken tiim
cï rïïu kɔ̈th. Ku ë loikë këlä rin ye
yen aköl niɛ̈n Dhiëc, ku acïk ye wïc bï
guäpken rëër tiim cï rïïu kɔ̈th aköl niɛ̈n
Dätem, rin yen aköl yandït apɛi. 32 Go
apuruuk la ku dhoŋkë kuɔ̈l raan tök
ku kuɔ̈l raan dɛ̈t, ë kɔc cï piäät tiim
cï rïïu kɔ̈th kek Jethu. 33 Nawën bïkkë
tënë Jethu, ke tïŋkë lɔn cï yen thou
ku cïk ben dhoŋ kuɔ̈l. 34 Go apuruɔ̈ŋ
tök Jethu gut puɔ̈u tɔŋ, go riɛm ku pïu
kuër nyin yic. 35 Ku raan cï kënë tïŋ
acï lueel rin bï wek ye gam aya. Wɛ̈t
cï lueel ë yic, ku yeen aŋic lɔn ye yen
wɛ̈t yic yen lueel. 36 Kënë acï rot looi
bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
rot tiɛɛŋ, “Acïn yuɔɔmden bï dhoŋ.”
37 Ku ben lueel tɛ̈dɛ̈t athör yic ëlä, “Ku
aabï daai raan yen cïk gut.”

Jethu acï thiɔ̈k

38 Nawën ë kënë cök ciëën, ke Jothep
raan gen Arimatheo bɔ̈ tënë Pilato ku
thiëëc bï guɔ̈p Jethu nyaai. (Jothep
ë ye raan Jethu buɔɔth cï gam, ku
aye moony rin riɔ̈ɔ̈c yen bäny Itharel.)
Go Pilato lɛ̈k ye lɔn cï guɔ̈p puɔ̈l tënë
ye. Go Jothep la ku le nyaai. 39 Go
Nikodemo, raan wäär cï kaŋ la tënë
Jethu wakɔ̈u, rot mät Jothep ku ë muk
miök ŋïr cɔl mira cï liääp wäl dɛ̈t cɔl
aloe. 40 Go röör wën karou guɔ̈p Jethu
lööm ku derkë kɔ̈u alath ke cï wäl ŋïr
tääu thïn, rin kënë yen ë tɛ̈ ye kɔc
Itharel guiër guɔ̈p raan cï thou bï jäl
thiɔ̈k. 41 Ku tɛ̈wën cï Jethu nɔ̈k thïn gör
ë tɔ̈ thïn, ku raŋ yam ë tɔ̈ gör yic, ku
ë cïn raan cï kaŋ thiɔ̈k thïn. 42 Ku rin
bï yen aköl yan kɔc Itharel nhiäk, ku
rin thiɔ̈k raŋ aya, gokë guɔ̈p Jethu tɔ̈ɔ̈u
thïn.

20

Raŋ acï yic lääu

1 Riɛl yic aköl Nhialic ke piny ŋot la
durdur, ke Maria Magdalena la raŋ
nhom, go alɛl tïŋ ke cï nyaai raŋ thok.
2 Go riŋ tënë Thaimon Pïtɛr, ku tënë
raan dɛ̈t Jethu buɔɔth nhiɛɛr Jethu, ku
lëk ke, “Kɔc aacï Bɛ̈ny nyaai raŋ yic ku
akucku tɛ̈ cï kek ye tääu thïn.”
3 Go Pïtɛr ku raan Jethu buɔɔth dɛ̈t
wën lööny dhöl, ku lekkë raŋ nhom.
4 Ku keek aake la ke kat kedhie, go
raan Jethu buɔɔth dɛ̈t wën kat apɛi
tënë Pïtɛr, ku ye yen kɔŋ ɣet raŋ nhom.
5 Go guŋ ku tïŋ alanh wäär cï Jethu
der, ku akëc la alɔŋthïn. 6 Go Thaimon
Pïtɛr guɔ bɛ̈n ku ler raŋ yic. Go alɛ̈th
tïŋ ke rɛ̈ɛ̈r piiny, 7 ku alanh cï Jethu
kum nhom ëcïï rɛ̈ɛ̈r kek alɛ̈th kɔ̈k, ëcï
mat yic tɛ̈de rot. 8 Go raan Jethu
buɔɔth dɛ̈t wën cï kaŋ ɣet raŋ nhom
jäl la alɔŋthïn, ku gɛm. 9 (Ku keek aake
ŋot ke këc wɛ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
deet yic, athör ye lueel lɔn bï yen rot
dhiɛl jɔt thou yic.) 10 Go kɔc ye buɔɔth
jal dhuk bei.

Jethu acï rot nyuɔ̈th Maria Magdalena

11 Kaam wën Maria ë kääc aɣeer
tɛ̈thiääk kek raŋ ke dhiau. Ku tɛ̈wën
ŋot dhiɛɛu yen ke guɔ̈ŋ ku luiit raŋ
yic, 12 Ku tïŋ atuuc nhial cï ruk alɛ̈th
ɣer karou, ke rɛ̈ɛ̈r tɛ̈wäär cï guɔ̈p Jethu
tɔ̈ɔ̈u thïn, tök tɛ̈ la yenhom ku dɛ̈t tɛ̈

19:28 Wk 69:21; 22:15 **19:36** B.bei 12:46; Kn 9:12; Wk 34:20 **19:37** Dhäk 12:10; Ny 1:7 **19:39** Jn 3:1-2

la yecök. 13 Gokë thiëëc, “Tik, ye rin ŋö dhiɛɛu yïn?” Go lueel, “Keek aacï Bänydië nyaai, ku akuɔc të cï kek ye tääu thïn.”
14 Kaam wën lueel yen kënë, ku jɔl wel yenyin ke tïŋ Jethu ke kääc yelɔ̈ɔ̈m, ku akëc ŋic lɔn ë yen Jethu.
15 Go Jethu thiëëc, “Tik, ye rin ŋö dhiɛɛu yïn? Yeŋa wïc?” Go tak lɔn ë yen raan lui dom yic, ku lëk ye, “Bëny, na ye yïn cï ye nyaai, ke lɛ̈k ɣa të cï yïn ye tɔ̈ɔ̈u thïn, ku ɣɛn abï la ba la lööm.”
16 Go Jethu lɛ̈k ye, “Maria.” Go yenhom wël ye ku lueel thoŋ kɔc Itharel, “Rabuni,” ku wɛ̈tde yic, “Raan piööc.”
17 Go Jethu lɛ̈k ye, “Duk ɣa gɔt rin ɣɛn ŋot ɣa këc ɣet nhial tënë Wä. Ku yïïn lɔɔr tënë wämäthkië ku lɛ̈k ke, ‘Ɣɛn adhuk ciëën tënë ye, yen ë Wä, ku ye Wuurdun, Nhialicdië ku ye Nhialicdun.’ ”
18 Go Maria Magdalena jäl ku le lɛ̈k kɔc ye buɔɔth lɔn cï yen Bɛ̈ny tïŋ, ku lëk ke wël cï Jethu lɛ̈k ye.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth

19 Naɣɔn thëëi ya aköl Nhialic wën, ke kɔc ye buɔɔth aake cï röt mat ɣön cï riit thok, rin riɔ̈ɔc kek bäny Itharel. Go Jethu bɛn ku kɛ̈ɛ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we.” 20 Wën cï yen jam këlä, ke nyuth ke yecin ku yelɔ̈m. Go kɔc ye buɔɔth puɔ̈th miɛt apɛi wën tïŋ kek Bɛ̈ny. 21 Ku ben Jethu lɛ̈k ke, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we, cïmën cï Wä ɣa tooc, ke wek aa ba tooc aya.” 22 Wën cï yen jam këlä, ke jɔl wëëi kenhïïm ku lueel, “Lɔ̈mkë Wëi Nhialic. 23 Na pälkë adumuɔ̈ɔ̈m kɔc piny, ka pɛ̈l piny, na cäk ke pɛ̈l piny, ka cïï pɛ̈l piny.”

Jethu ku Thomath

24 Ku Thomath, cɔl Acueek, raan tök kam kɔc kathiäär ku rou ye buɔɔth, ee liu thïn wën bïï Jethu. 25 Go abiöth kɔ̈k lɛ̈k ye, “Bänyda acuk tïŋ.”
Go Thomath lɛ̈k ke, “Na cie tɛ̈töök wäär cï ye piäät kek tiɛŋ yecin, ku tääu ɣacin ë tɛ̈töökkä yiic, ku tääu ɣacin yeyɔu aya, ka cä kɔŋ gam.”
26 Nawën nin kabɛ̈t cök, ka abiöth aake cï röt bɛn mat ɣöt ku Thomath ë rɛ̈ɛ̈r thïn ke ke, ku ɣöt ëcï riit thok. Go Jethu bɛn kɔ̈ɔ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we.” 27 Ku jɔl lɛ̈k Thomath, “Tääu yïcin tɛn, ku tïŋ ciɛnkiɛ ku jɔt yïkök ba yïcin tääu ɣayɔu. Päl kënë yïn käŋ dhɔ̈l yiic, ku gam!” 28 Go Thomath bɛ̈ɛ̈r, “Bänydië ku Nhialicdië.”
29 Go Jethu lɛ̈k ye, “Ca gam rin cï yïn ɣa tïŋ? Ye këpuɔth bï yiëndë tënë kɔc bï gam ke këc ɣa tïŋ!”

Wɛ̈t wïc athör kënë bï nyuɔ̈th kɔc

30 Jethu acï kädït jäŋ gɔi looi kɔcken ye buɔɔth nhïïm, ku keek aa këc gɔt athör kënë yic.
31 Ku käkkä aacï gɔt rin bäk gam lɔn ye Jethu Wën Nhialic cï lɔc, ku bäk pïr yök ë riɛnke të cï wek gam.

21

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔc ye buɔɔth kadhorou

1 Nawën ë käkkä cök ciëën ke Jethu ben rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth wär Tiberia yɔu. Ku të cï luɔi ye akïn.
2 Thaimon Pïtɛr kek Thomath (cɔl Acueek), ku Nathaniel (raan Kana pan Galilia), ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï, ku kɔc kɔ̈k karou Jethu buɔɔth, aake rɛ̈ɛ̈r tɛ̈tök ëbën.
3 Go Thaimon Pïtɛr lɛ̈k kɔc wën, “Ɣɛn ala mɛi.”
Gokë lɛ̈k ye, “Ɣok aabï cath kek yï.” Gokë la ku lek riäi yic, ku acïn kë cïk dɔm ë wɛ̈ɛ̈r kënë yic ëbën.
4 Tɛwën bïï akɔ̈l nyin, ke Jethu ë kääc wär yɔu, ku akëc kɔcken ye buɔɔth ŋic lɔn ë yen Jethu.
5 Go lɛ̈k ke, “Riënythii, cïn kë cäk dɔm?” Goke bɛ̈ɛ̈r, “Acïn këdäŋ.”
6 Go lɛ̈k ke, “Cuatkë buɔi lɔŋ cuëny riäi, ku käŋ aa bäk dɔm thïn.” Gokë buɔi cuat ku göök ke bïk miit rin juëc rec apɛi.
7 Go raan Jethu buɔɔth nhiɛɛr Jethu lɛ̈k Pïtɛr, “Kën ë Bɛ̈ny.” Nawën piŋ Thaimon Pïtɛr lɔn ye yen Bɛ̈ny, ke ruk alanhde yekɔ̈u (rin cï yen aläthke däk bei ëbën) ku thuɛɛt wïïr. 8 Go abiöth

20:23 Mt 16:19; 18:18 **21:3** Lk 5:5 **21:6** Lk 5:6

kɔ̈k lɔ̈k bɛ̈n ke cath riäi, ke thel buɔi ke cï thiäŋ rec. Ku keek aake cïï mec apɛi kek agör, aake cït akääth bian tök.
9 Nawën kɛɛckë piny ke tïŋ many ë miim ke dɛ̈p ku rec ke cï tääu mɛɛc kek ayup. 10 Go Jethu lɛ̈k ke, “Bɛ̈ɛ̈ikë rec abɛ̈k rec awën cäk dɔm.”
11 Go Thaimon Pïtɛr la riäi yic ku miit buɔi wär thok ke cï thiäŋ rec dït, ku rec ëbën aa buɔɔt ku thiärdhiëc ku diäk. Tɛ̈wën cɔk rec juëc këlä, buɔi akëc yic rɛɛt. 12 Go Jethu lɛ̈k ke, “Bäk, miëthkë.” Ku acïn raan tök kam kɔc ye buɔɔth cï ye cak thiëëc, “Ye yïn ŋa?” Rin ŋic kek ye lɔn ye yen Bɛ̈ny. 13 Go Jethu rot cuɔt ku löɔ̈m ayup ku yïk ke ku ben looi këya kek rec.
14 Këlä, Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔc ye buɔɔth kën yen yic diäk, tɛ̈wën cï yen rot jɔt kam kɔc cï thou.

Jethu ku Pïtɛr

15 Wën cï kek mïth ke lëk Jethu Pïtɛr, “Thaimon wën Joon, nhiar ɣa apɛi tɛ̈n tɛ̈ nhiɛɛr kɔckä ɣa?”
Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee këya Bɛ̈ny, aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkië apath.” 16 Ku ben Jethu lɛ̈k ye, “Thaimon, wën Joon nhiar ɣa apɛi?”
Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee këya Bɛ̈ny aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkië apath.” 17 Ku ben Jethu thiëëc arak dɛ̈t ye kek diäk, “Thaimon, wën Joon nhiar ɣa?”
Go Pïtɛr puɔ̈u dak rin cï Jethu ye thiëëc arak dɛ̈t ye kek diäk, “Nhiar ɣa?” Ku lëk ye, “Bɛ̈ny, yïn aŋic kërïëëc ëbën, ku yïn aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkië apath, 18 Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, wäär ŋot ye yïn riënythii ke yïn ye rot guiir ku lɔɔr tɛ̈ wïc piändu, ku tɛ̈ bï yïn dhiɔp ke yïn abï yïcin ɣaak tueŋ, ku raan dɛ̈t abï der ku thel yï tɛ̈ cïï wïc ba la thïn.”
19 Käkkä aacï Jethu lueel bï nyuɔ̈th Pïtɛr tɛ̈ bï yen thou thïn, ku bï kɔc cɔl aaye Nhialic leec thïn. Ku jɔl Jethu lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.”

Jethu ku raan dɛ̈t ye buɔɔth

20 Go Pïtɛr yenhom wel ku tïŋ raan dɛ̈t ye buɔɔth nhiɛɛr Jethu ke buɔth ke, raan wäär thiääk kek Jethu wäär mïth kek, cï Jethu bɛ̈n thiëëc ëlä, “Bɛ̈ny, yeŋa bï yï la gaany?” 21 Wën tïŋ Pïtɛr ye, ke lëk Jethu, “Bɛ̈ny, na raan dɛ̈të, bï yiëndë?”
22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, tënë ye, “Na wiëc bï pïr ɣet aköl bï ɣɛn bɛ̈n, ke yeŋö tënë yï? Yïïn ëmën buɔth ɣa.”
23 Go wɛ̈t thiëi piny kam kɔc buɔth Jethu lɔn raan Jethu buɔɔth kënë acïï bï thou. Ku akëc Jethu lueel lɔn cïï yen bï thou. Acï lueel, “Na wiëc bï pïr ɣet aköl bï ɣɛn bɛ̈n ke yeŋö tënë yï?”
24 Raan kënë yen ë raan Jethu buɔɔth jam käk cï tïŋ, ku yen ë gɛ̈t ke aya, ku aŋic lɔn wɛ̈t cï lueel ë wɛ̈t yic.
25 Ëmën käjuëc kɔ̈k aatɔ̈ thïn, käk cï Jethu looi. Na ke cï gät piny ëbën, tök ku tök, ke ɣɛn aya thɔ̈ɔ̈ŋ lɔn piny ëbën acïï lëu bï athör gät jɔt.

21:20 Jn 13:25

Luɔi Atuuc Jethu Wɛ̈t nhom

Luɔi Atuuc Jethu, athör buɔth athör Wël Jethu cï Luka gɔ̈t. Wɛ̈t ril yen gɛ̈t Luka athör kënë, ee lɔn bï nyuɔɔth tɛ̈ cï Wëi Nhialic kɔc ke kɔŋ Jethu buɔɔth kuɔny thïn, ku bïk Wɛ̈t Puɔth Yam riɛnke thiäi piny Jeruthalem ku Judia yic ëbën, ku Thamaria ku jɔl a pinynhom ëbën aya. (1-8) Yeen, anyïköl ë cäth kɔc cï gam, cïmën wäär jɔɔk yen rot kam kɔc Itharel agut tɛ̈ bï yen jäl a gam tënë kɔc pinynhom ëbën. Ee wïc raan gät athör bï kɔc ye kueen ŋic ku detkë yic aya, lɔn kɔc cï gam aacie kɔc ke man kɔc Roma mac baai, ku lɔn nadë, gam kɔc cï gam ë tɛ̈ ye kɔc Itharel yanhden thɛɛk thïn yen ë jɔl thääp.

Alëu bï luɔi Atuuc Jethu tek yic ë diäk, ku bï nyooth tɛ̈ cï Wɛ̈t Puɔth Yam ye lueel rin Jethu thiëi piny thïn, ku jɔk akuut kɔc cï gam kecök. Luɔi Atuuc acï tek yic këlä, (1) Cäth kɔc cï gam, jɔɔk Jeruthalem la nhial Jethu cök ciëën, (2) Wɛ̈t Puɔth Yam acï ɣet wuɔ̈t kɔ̈k yiic pan Palethtinia, (3) Ku ler tueŋ aya lɔŋ wärdït Adɛ̈kdiɛɛt agut bï ɣet Roma.

Këdïït cï tïc Luɔi Atuuc Jethu yic, ee luɔi Wëi Nhialic cï bɛ̈n kek riɛl kɔc cï gam gup Jeruthalem aköl Yan Ayum cïn yic luɔu, ku ler tueŋ ke tiit ke. Ku yïk akut kɔc cï gam kek kɔcken dït riɛl, käjuëc cï röt looi yiic cï lueel athör yic. Wɛ̈t kɔc cï gam tueŋ acï gɔ̈t käk cï lɛ̈k kɔc yiic, ku käk cï röt looi cï gɔ̈t athör Luɔi Atuuc Jethu yic, aa riɛl ë wɛ̈t këné nyuɔɔth pïr kɔc cï gam yic, ku jɔl amɛ̈t ë rot akut kɔc cï gam yic aya.

Käk tɔ̈ thïn

Guiër kɔc ŋic käk cï röt looi 1:1-26
Löŋ cï Jethu lueel ciëën ku athönde 1:1-14
Raan cï kuany nyin Judath 1:15-26
Kë cï nyooth Jeruthalem 2:1–8:3
Kë cï nyooth Judia ku Thamaria 8:4–12:25
Luɔi Paulo 13:1–28:31
Atuc tueŋ 13:1–14:28
Amat nhom gen Jeruthalem 15:1-35
Atuc ë rou 15:36–18:22
Atuc ë diäk 18:23–21:16
Paulo acï mac Jeruthalem ku Cetharia ku Roma 21:17–28:31

1-2 Tënë Thiöpiluth athördiɛ̈n tueŋ yic, ɣɛn acï gɛ̈t käk cï Jethu looi, ku käk cï piɔ̈ɔc tɛ̈wäär jɔɔk yen luɔide cök, agut aköl jɔt ye nhial. Tɛ̈wën këc Jethu guɔ ɣäth nhial, ëcï wɛ̈t than piny ë riɛl cï Wëi Nhialic yiëk ye, tënë kɔc cï lɔc bïk atuɔ̈ɔ̈cke. 3 Nïn thiärŋuan thuɔnde cök ciëën, Jethu ëcï rot nyuɔɔth arak juëc tënë atuɔ̈ɔ̈cke, ku bïk ŋic, ke cïn diu, lɔn nadë ke yeen aŋɔt pïr. Yeen ëcï atuɔ̈ɔ̈cke tïŋ ku jiɛɛm ke ke käk bääny Nhialic. 4 Ku nawën cä atuɔ̈ɔ̈cke kenhïïm mat tɛ̈tök, ke thɔn ëlä, “Duɔ̈kkë jiël Jeruthalem. Tiɛtkë Wëi Nhialic cï Wä thɔn bï tuɔ̈c we, wäär ca lɛ̈k we. 5 Joon acï kɔc muɔɔc nhïïm ë pïu, ku nïn lik, Wëi Nhialic bï we muɔɔc nhïïm abï tuɔ̈c we.”

Jethu acï ɣäth nhial

6 Nawën cï Jethu rɔ̈m kek atuɔ̈ɔ̈cke, ke thiëckë, “Bɛ̈ny, ba kɔc Itharel cɔl aa ben mac ëmën?”

7 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Aköl le yen kë bï looi, ku käk bï looi, aaye Wä guiir riɛlde, ku acïn këdun thïn bäk ŋic ye nɛn bï kek röt looi. 8 Ku na la Wëi Nhialic bɛ̈n, ka bï we yiëk riɛl, ku wek aabï jam riɛnkiɛ̈ Jeruthalem ku Judia, ku Thamaria, ku jɔl a pinynhom ëbën.” 9 Wën cï yen jam këya, ke jɔt nhial, ku ë dɛɛi kek, ku kum luät bïk cïï ben tïŋ.

10 Ku jɔlkë lïïth ke döt nhial, ku Jethu ke jiël. Tɛ̈ɛ̈n nyin yic ke röör karou cï ruk alɛ̈th ɣer bɔ̈, ku kɛ̈ɛ̈ckë atuuc lɔ̈m, 11 ku luelkë, “Kɔc Galilia, yeŋö ye wek kɔ̈ɔ̈c ke we döt nhial? Yen Jethu, cï nyaai tënë we ku ɣɛ̈th nhial, abï la dhuk tɛ̈cït tɛ̈ cï wek ye tiɛ̈ŋ thïn ke la nhial.”

1:1-2 Lk 1:1-4 **1:4** Lk 24:49 **1:5** Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jn 1:33 **1:8** Mt 28:19; Mk 16:15; Lk 24:47-48 **1:9** Mk 16:19; Lk 24:50-51

Mathayo acï kuany nyin Judath

12 Kaam wën, ka atuuc Jethu jiël gɔn Olip nhom thiääk kek gɛu ke cït kilomïter tök, ku dhukkë geeu Jeruthalem. 13 Keek aacï jäl ɣet geeu ku lek ɣön yen ciëŋ kek thïn. Atuuc Jethu, aake yï Pïtɛr ku Joon, ku Jemith ku Andria, ku Pilipo, ku Thomath, ku Bartholomeo, ku Matheo, ku Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon, raan man kɔc thäi bïk panden mac, ku jɔl a Judath wën Jemith. 14 Keek aake ye lac rɔ̈m ku röökkë ke ya akut, kek diäär kɔ̈k ku Maria man Jethu ku wämäthakën.

15 Nïn lik cök, ke kɔc cï gam cït raan buɔɔt ku thiär-rou ëbën, aake cï kenhïïm mat. Go Pïtɛr rot jɔt ku jiɛɛm, 16 “Wämäthkië, wɛ̈t cï gɔ̈t athör Wël Nhialic yic abï rot dhiɛl tiɛɛŋ. Wëi Nhialic ëcï wɛ̈t lɛ̈k Debit kë bï rot looi aköldä tënë Judath, raan bï Jethu nyuɔ̈th kɔc dɔm ye. 17 Judath ë ye raan akuɔ̈tda, ku yeen ëcï Jethu kuany bï la abaŋ luɔi bï looi luɔide yic.”

18-19 (Wëëu cï Judath riɔp luɔi rɛc cï looi, aacï yen ke dom ɣɔɔc, dom yen reet yen yeyic thïn ku thou. Kënë, aacï kɔc ke ciëŋ Jeruthalem piŋ ëbën, ku jɔlkë dom kënë aa cɔɔl thuɔŋden, rin cɔl Akeldama, ku wɛ̈tde yic “Ee Dom Riɛm.”)

20 “Ku acï gɔ̈t athör Waak Nhialic yic ëlä,

‘Bï ɣönde yic ciɛ̈n kë tɔ̈ thïn, ku cïn
raan ciëŋ thïn.’

“Ku ëcï gɔ̈t aya këlä,

‘Bï raan dɛ̈t nyiɛnde löök yic luɔi yic.’

21-22 “Këya, raan adhil rot mät ɣo, ku bï ŋic cïmënda lɔn cï Jethu Bänyda rot jɔt raŋ yic. Raan buk mät ɣoyiic adhil a raan töŋ akuɔ̈tda. Ku ë raan ŋic käŋ tɛ̈ɣɔn jɔɔk Joon luɔiden miɔc nhom cök, ku jɔl a tɛ̈wäär ye ɣok cath kek Jethu agut aköl jiël yen tënë ɣo bï ɣäth nhial.”

23 Ku jɔlkë kɔc karou gut rin, Jothep ku ë ŋic aya ke cɔl Barthabath (ë cɔl Juthtuth aya), ku Mathayo. 24 Ku röökkë ëlä, “Bɛny, yïn anic kë tɔ̈ raan ëbën puɔ̈u, këya, nyuɔ̈th ɣo raan töŋ nhiar kamken karou, 25 ku bï luui ke ya atuuc nyin Judath wäär cï nyääŋ piny, ku ler tënë yen ye tɛ̈de.” 26 Ku jɔlkë cuɛt gɛk, ku bïk raan tök kuany kam ë kɔckä karou. Ku raan yen cïk bɛ̈n lɔc ë ye Mathayo, ku jɔl mɛt akut atuuc kathiäär ku tök yic.

2

Bɛ̈n Wëi Nhialic

1 Na la aköl Yan Ayum cïn yic luɔu bɛ̈n, ka atuuc Jethu kuut kenhïïm ɣön tök. 2 Kam wën ke pɛ̈k wei arɔ̈ɔ̈l dɛ̈t piŋkë nhial, ku yen arɔ̈ɔ̈l kënë ë cït arɔ̈ɔ̈l yomdït ril. Ku jɔl arɔ̈ɔ̈l ɣön awën rëër kek thïn thiɔ̈ɔ̈ŋ yic. 3 Ku tïŋkë lɔ̈k mac cït liep ke tek rot piny, ku raan tök kamken ë ye kë cït liem mac nyuc yenhom. 4 Keek ëbën, aake cï Wëi Nhialic löony kegup ku jiɛɛmkë thok kɔ̈k, rin cï Wëi Nhialic ke yiëk riɛl ku bïk jam thok kɔ̈k cie thuɔkken.

5 Kɔc juëc Itharel ke ciëŋ wuɔ̈t kɔ̈k yiic pinynhom, kɔc ke ye Nhialic door aake rɛ̈ɛ̈r Jeruthalem ë nïnkä. 6 Wën cï kek arɔ̈ɔ̈l piŋ, go kɔc juëc röt kuɔ̈ɔ̈t. Kɔc ke cï röt kuɔ̈ɔ̈t aake cï gäi, kë ye atuuc Jethu jam thuɔkken. 7 Wën cï kek gäi apɛidït gokë jam ke cï kerɔ̈t jɔt apɛi, “Keek kɔc jam këlä aa kɔc Galilia! 8 Ye këdë, bïk aa jam thuɔkkua? 9 Ɣook ëbën ɣok aa kɔc wuɔ̈t kɔ̈k cïmën Parthia, Mede ku Elam, ku jɔl aa Methopotamia, Judia, ku Kapadokia, ku Pontuth ku Athia. 10 Ku jɔl aa Prigia ku Pampilia. Ku jɔl a Ijip ku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k pan Libia thiääk kek Thirene. Ku kɔc kɔ̈k ɣoyiic aa kɔc wun cɔl Roma. 11 Kɔc kɔ̈k aa kuat Itharel. Ku kɔc cie kɔc Itharel cï yäthken waar bïk yanh Itharel gam. Ku kɔc kɔ̈k ɣoyiic aa kɔc pan Kret ku pan Arab. Ku ë yen ŋot ye ɣok ke piŋ ke jam thuɔkkua, ke luel kädït cï Nhialic looi.” 12 Aake cï gäi, ku muumkë nhïïm kë bïk lueel, gokë röt aa thiëëc kamken, “Yeŋö ye nyuɔɔth yen kënë?”

1:13 Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Lk 6:14-16 **1:18-19** Mt 27:3-8 **1:20** Wk 69:25; 109:8 **1:21-22** Mt 3:16; Mk 1:9; 16:19; Lk 3:21; 24:51 **2:1** Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11

13 Go kɔc kɔ̈k atuuc Jethu bui, ku
luelkë ëlä, “Kɔckä aacï wiɛɛt mɔ̈u!”

Jam Pïtɛr tënë kɔc Itharel

14 Tɛ̈në, ke Pïtɛr kam atuuc Jethu
kathiäär ku tök jɔt rot, ku kɛ̈ɛ̈c ku jɔl
jam ke cï yeröl jɔt tënë kɔc Itharel
awën cï röt kuɔ̈ɔ̈t, “Wek wärkiɛ̈,
wämäthkiɛ̈ Itharel, ku jɔl aa wek kɔc
ciëŋ gen Jeruthalem, piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈
apath, ku ba we lɛ̈k kë cï rot looi.
15 Kɔc yakë lueel ka cï muɔ̈l mɔ̈u, aa
këc wiɛɛt, tɛ̈cït tɛ̈ ye wek ye tak thïn,
akɔ̈l akëc tɔ̈ɔ̈ŋ, aŋot ye riɛl. 16 Ku wɛ̈t
cï Juel raan käk Nhialic tïŋ lueel wäär
akïn,
17 ‘Acï Nhialic lueel, lɔn kë bï looi aköl
le nïn thök akïn,
Ɣɛn abï Wɛ̈ikiɛ̈ tuɔc kɔc ëbën.
Wätkun ku nyiɛ̈rkun aabï kë bï rot looi
aköldä lɛ̈k kɔc.
Riënythii kun aabï nyuɔ̈ɔ̈th, ku
röörkun dït aabï nyuääth arak
juëc aya.
18 Ee yeen, agut aluakkiɛ̈ röör ku
diäär, nïnkui bï bɛ̈n.
Ɣɛn abï wɛ̈ikiɛ̈ tuɔc kɔc ë nïnkä, ku
keek aabï käk bï röt looi aa lɛ̈k
kɔc.
19 Ɣɛn abï kädït jäŋ gɔ̈i looi nhial, ku
käjuëc jäŋ gɔ̈i aaba looi pinyn-
hom.
Pinynhom abï thiäŋ riɛm, ku mac, ku
jɔl a tol dïttet.
20 Akɔ̈l abï nïïp nyin, ku pɛɛi abï thiɛth
cïmën riɛm
ee kaam kɛ̈c aköldït puɔth bɛ̈n Bänyda
guɔ ɣëët.
21 Ku raan bï Nhialic rɔ̈ɔ̈k ku bï ye
kony abï poth bï cïï la pan mac.’
22 “Piɛŋkë wëlkä, wek wämäthkiɛ̈n
cɔl Itharel! Jethu raan pan Nadharet
ë ye raan cï riɛl Bänyda nyuɔɔth ke cïn
diu käkken dït jäŋ gɔ̈i cï Nhialic looi
riɛnke. Ee kë ŋiɛckë kek we, rin aacï
röt looi kamkun. 23 Cït tɛ̈ cï Nhialic
ye guiɛɛr thïn, Jethu ë bï thɔn we, ku
bäk nɔ̈k cïmën cï wek ye puɔ̈l ku bï kɔc
rɛc la gup adumuɔ̈ɔ̈m nɔ̈k, ku piɛ̈ɛ̈tkë
tim cï rïïu kɔ̈u. 24 Ku yeen acï Nhialic
cɔl aben pïr thou yic, wën cï yen Jethu
nyaai riɛlde thou yic, rin ëcïï rot kɔŋ
lëu yen lɔn bï Jethu teem thou yic.
25 “Anjicku lɔn ëcïï rot bï lëu rin ëcï
Debit lueel ëlä,
‘Ɣɛn ee Nhialic tïŋ ɣanhom akölriëëc
ëbën,
ku yen athiɔ̈k kek ɣɛn, ku ɣɛn acïn kë
bä diir.
26 Rin ee wɛ̈t kënë, ɣɛn amit puɔ̈u.
Ku wël ya lueel aa wël raan mit puɔ̈u.
Ku cɔk amën bï ɣɛn thou, ke ɣɛn abï
thiɔ̈k ke ɣa ŋɔ̈th kë bï Nhialic
luɔ̈i ɣɛn,
27 rin Nhialic acïï guäpdiɛ̈ bï puɔ̈l bï
rëër kam kɔc cï thou,
ku Nhialic acïï ɣa bï puɔ̈l ba dhiäth
raŋ yic ɣɛn raande.
28 Yïn Nhialic, yïn acä nyuɔ̈th dhël pïïr
akölriëëc ëbën,
ku jɔl aa rɛ̈ɛ̈rdu kek ɣɛn, abä cɔl amit
puɔ̈u.’
29 “Wämäthkiɛ̈, wek aaba dhiɛl lɛ̈k
kë ŋiɛc rin wädan dït cï wëlkä lueel.
Yen Debit acï thou ku thiäk, ku raŋde
kïn aa dɛɛi ɣok, agut cï ya aköl. 30 Yen
Bɛ̈nyŋaknhom wäär pïïr yen ë ye raan
käŋ tïŋ, käk bï röt looi aköldä, ku lëk
ke kɔc, ku ë ŋic kë cï Nhialic lueel ke
bï luɔ̈i ye. Nhialic ëcï yepuɔ̈u tɔɔŋ lɔn
nadë ke bï raan tök kuatde yic, looi
keye bɛ̈ny cïmënde. 31 Debit ëcï kë bï
Nhialic looi tïŋ, go jäl jam lɔn bï Raan
cï lɔc ku dɔc rot jɔt raŋ yic wën cï yen
ye lueel ëlä, ‘Yen ë kɛ̈c nyääŋ kam kɔc
cï thou, guäpde ë kɛ̈c dhiäth raŋ yic.’
32 “Nhialic ëcï Jethu jɔ̈t bei raŋ yic
bï bɛn pïr, ku ɣɛn ku atuuc kɔ̈k Jethu
acuk tïŋ yen yiny cï rot looi. 33 Jethu
acï jat nhial ku nyuuc kɔ̈ŋ cuëc Wun,
ku ë yen acï ɣok tuɔc Wëi Nhialic, cït
tɛ̈wäär cï Nhialic ye luɛɛl thïn. Ku
kë cäk tïŋ ku piɛŋkë ëmën ë ye kën cï
Nhialic lueel ka bï tuɔ̈ɔc yen acï löönу
ɣogup. 34 Acie Debit yen cï la nhial, ee
cï lueel,
‘Ee cï Nhialic lɛ̈k Bänydiɛ̈, “Nyuc ë tɛ̈n
kɔ̈ŋdiɛ̈n cuëc,
35 agut aköl bï ɣɛn kɔc man yïïn cɔl aloi
nhïïm, ku bïk yïcök.” ’

2:21 Juel 2:28-32 **2:23** Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:33; Jn 19:18 **2:24** Mt 28:5-6; Mk 16:6; Lk 24:5
2:28 Wk 16:8-11 **2:30** Wk 132:11; 2Tha 7:12-13 **2:35** Wk 110:1

36 “Wek kɔc pan Itharel ëbën,
dhiɛlkë ŋic alanden lɔn nadë ke Jethu
yen cäk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, yen acï
Nhialic looi bï ya yen Bɛ̈ny, ku ye
Raan cï lɔc ku dɔc.”
37 Wën cï kɔc cï röt kuɔ̈ɔ̈t wɛ̈t Pïtɛr
piŋ, gokë ya tak yic ke diɛɛr kë bïk looi,
ku thiëckë Pïtɛr ku atuuc kɔ̈k Jethu,
“Buk ŋö looi wämäthakua?”
38 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Dhuɔ̈kkë wepuɔ̈th
ciëën adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic, ku calkë
röt aa muɔc nhïïm bäk aa kɔc Jethu
Krïtho, ku bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mkun
päl piny, ku wek aabï Nhialic muɔɔc
wɛ̈ike, ku bï lööny wegup. 39 Kënë yen
cï Nhialic yepuɔ̈u tɔɔŋ, ka bï yiëk we
ku miɛthkun, ku kɔc bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k mec, ku
kɔc ëbën ye Bänyda Nhialic cɔɔl bïk aa
kacke.”
40 Pïtɛr acï kɔc lɛ̈k ku jiëëm kenhïïm
ëlä, “Kuɔnykë röt ku bäk liu awuɔ̈c
yic, awuɔ̈c yen bï tɛ̈m kɔc rɛc akölë!”
41 Kɔc juëc ë kɔc awën yiic aacï kë cï
Pïtɛr lɛ̈k ke gam, ku cɔlkë röt amuɔc
nhïïm, ku ë cït tɛ̈në raan tiim kadiäk
kek aacï bɛ̈n muɔɔc nhïïm aköl kënë,
ku mɛtkë akuɔ̈tden yic.
42 Keek aacï rëër bï atuuc Jethu ke
piɔ̈ɔ̈c, ku yekë atuuc Jethu kony käk
yekë looi yiic ku mïthkë tɛ̈tök, ku yekë
rɔ̈m ku röökkë tɛ̈tök.

Tɛ̈ cï kɔc cï wɛ̈t Jethu gam pïïr thïn kamken

43 Käjuëc jäŋ gɔ̈i aacï Nhialic cɔl aa
looi atuuc Jethu, ku yen acï kɔc juëc
cɔl ariɔ̈c. 44 Kɔc cï gam ëbën aacï rëër
bïk ceŋ tɛ̈tök, ku yekë röt kony kedhie
bïk käŋ aa wɛ̈ɛ̈r kamken. 45 Aacï käk
tɔ̈ ke ke bɛ̈ɛ̈i yiic aa ɣaac wei, ku yekë
wëëu tɛ̈k röt, ku raan tök ë ye yiëk
wëëu bï käkken wïc lëu. 46 Kek kɔc cï
wɛ̈t Jethu gam aake ye rɔ̈m akölaköl
luëk Nhialic kɔc Itharel yic, ku yekë
rɔ̈m bääiken yiic ku mïthkë ke cïï mïïth
bɛ̈th ku rëërkë ke mit puɔ̈th, 47 ku yekë
Nhialic leec ku lec kɔc kɔ̈k ke aya. Ku
ye Nhialic akuɔ̈tden juak yic akölaköl
kɔc kek cï Nhialic cɔl aa poth kërac yic.

3

Raan aduany acï kony

1 Ɣɔn akäl tök, tääŋ akɔ̈l, tɛ̈ ye kɔc
röök, Pïtɛr ku jɔl a Joon aake cï la kal
luaŋ Nhialic ye kɔc Itharel röök thïn
bïk la röök. 2 Wën cï kek ɣet kal cɔl Kal
Dhëŋ thok, ke yök mony cï dhiëëth ke
ye aduany. Yen mony kënë ë ye cool
tɛ̈ jɔt ye kal thok, ku bï kɔc la kal luaŋ
Nhialic ya lim wëëu. 3 Nawën tïŋ Pïtɛr
ku Joon ke la kal yic goke lim. 4 Gokë
döt nyin ku lëk Pïtɛr ye, “Daai ë ɣook!”
5 Goke döt, ku ye yök yepuɔ̈u ciɛ̈t la kë
bï yök tënë ke.
6 Go Pïtɛr lɛ̈k ye, “Ɣɛn acïn wëëu
ba yiëk yï, ku yïn aba yiëk kë tɔ̈ kek
ɣa, ‘Yïn aya yɔ̈ɔ̈k, rin Jethu raan Nad-
haret, jɔt rot ku ba cath!’ ” 7 Ku dɔm
köŋ cuëc, ku kony bï rot jɔt. Kaam wën
ke cök ku kuiɛc monytui go guɔ riɛl,
8 ku puur rot nhial ku kɛ̈ɛ̈c cökke ku
ciɛth. Ku ler kal luaŋ Nhialic ke keek
ke cath ke thuɛɛt nhial, ke lec Nhialic.
9 Ku kɔc tɔ̈ luaŋ Nhialic ëbën ë cïk tïŋ
ke cath, ke lec Nhialic, 10 ku wën cï kek
ye ŋic ke mony dhie nyuc kal cɔl Kal
Dhëŋ thok ku lïm, gokë gäi apɛidït ku
nyamkë kethook, ku yekë röt thiëëc
kë cï rot looi tënë ye.

Jam Pïtɛr luaŋ Nhialic

11 Wën cï mony aduany Pïtɛr ku
Joon kuak yiëth, go kɔc ke tɔ̈ kal luaŋ
Nhialic yic gäi ëbën, ku riŋkë tɛ̈wën
rëër kek thïn kät cök, Kän Tholomon
kal luaŋ Nhialic yic. 12 Nawën tïŋ Pïtɛr
kɔc, ke lueel, “Wek kɔc Itharel, yeŋö
ye wek gäi kë cï rot looi, ku yakë lïïth
ɣo? Yakë tak lɔn nadë ke ye riɛlda
ku piathda ɣopɛ̈c yen kony ɣok mony
kënë bï cath? 13 Nhialic wärkuan dït
Abaram, ku Ithäk, ku Jakop yen acï
riɛl yiëk aluɔnyde Jethu. Ku yen aa
cäk gam tënë kɔc kek ke mac baai, ku
wek aacï jai bï Pilato cïï lony cɔk alɔn
wïc yen ye bï lony. 14 Yen Jethu ë ye
raan Nhialic ku ë ye raan path, ku
wek aacï kuec ye, ku lɛ̈kkë Pilato bï
wɛ̈tdun gam bï raan yen cï kɔc nɔ̈k
lony, ku ye Jethu yen nɛ̈k. 15 Ku ë
këya, wek aacï raan nɔ̈k raan yen dhël
pïr nyooth, ku yeen acï Nhialic jɔt raŋ
yic bï pïr ku acuk tïŋ ke cï rot looi.

2:44 Luɔi 4:32-35 **3:13** B.bei 3:15 **3:14** Mt 27:15-23; Mk 15:6-14; Lk 23:13-23; Jn 19:12-15

16 Ee riɛlde yen Jethu, yen acï mony aduany cɔl acath. Kë cäk tïŋ, ku ŋiɛckë ë loi ku wɛ̈t cï ɣok Jethu gam, ee wɛ̈t cï ɣok wɛ̈t Jethu gam yen acï ye cɔl apuɔl, agut tɛ̈ ciɛth yen wenhïïm cït ëmën.
17 “Ku ëmën wek wämäthkiɛ̈, aŋiɛckë yen kë cäk looi kek we ku bänykun cï wek Jethu nɔ̈k, ee luɔikë ke kuɔ̈ckë. 18 Ëcï Nhialic lɛ̈k kɔc käk Nhialic tïŋ thɛɛr lɔn bï raan luäk kɔc gum, ku yen acï rot dhiɛɛl thïn ke ye yic këya. 19 Ke yeen, pälkë luɔi kärɛc, ku ye wɛ̈t Nhialic yen gamkë, ku bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈m cäk looi päl piny, 20 ku na luɔikë këya, ka aköldä ke Nhialic abï we yiëk riɛl Wɛ̈ike, ku abï we tuɔ̈c Jethu yen cï lɔc tënë we ku bï we kony. 21 Jethu abï rëër pan Nhialic agut aköl bï käŋ ëbën bɛn waar piiny bïk aa yam, cït tɛ̈ cï Nhialic ye luɛɛl thïn thɛɛr wäär tënë kɔcken käkke tïŋ.
22 “Yeen ëcï Mothith lueel ëlä, ‘Nhialicdun abï we tuɔ̈c raan käŋ tïŋ, cïmën cï yen ɣa tuɔ̈c we, ku yeen abï ya raan kuatdun. 23 Ku wek aadhil kërïëëc ëbën bï lɛ̈k we gam. Ku raan cïï wël raan käŋ tïŋ bï gam, acïï bï mat kɔc Nhialic yiic.’ 24 Ku kɔc käŋ tïŋ, la kë cïk lueel agut cï Thamuel, ku kɔc cï lɔ̈k bɛ̈n yecök aacï kë loi rot ë nïnkä lueel. 25 Käk cï Nhialic lueel ka bï luɔ̈i we, käk cï kɔc käŋ tïŋ lɛ̈k we aa käkkun. Ku week dhiɛlkë röt mat thïn, ku bäk kë cï Nhialic lɛ̈k wärkun dït ka bï yiëk ke tek wedhie. Cïmën ɣɔn cï yen ye lɛ̈k Abaram ëlä, ‘Ku kuatdu yic yen abï ɣɛn kɔc pinynhom dɔɔc.’ 26 Ke yen Nhialic acï raan bï këde bɛ̈n looi lɔc, cɔl Jethu ku tuuc tueŋ, ku bï we dɔɔc, ku bï we cɔl awel wepuɔ̈th wei luɔi kärɛc yiic.”

4

Pïtɛr ku Joon aacï ɣäth luk yic

1 Tɛ̈wën jiɛɛm Pïtɛr tënë kɔc ku Joon ke kääc yelɔ̈ɔ̈m, ke kɔc kɔ̈k käk Nhialic, ku bɛ̈ny apuruuk ɣön Nhialic tiit, ku jɔl aa kɔcdït kɔ̈k, kɔc akut Thaduthï bɔ̈. 2 Keek aake cïï puɔ̈th mit wɛ̈t ye Pïtɛr ku Joon kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn nadë ke Jethu acï rot jɔt kam kɔc cï thou. Kënë aye nyuɔɔth lɔn nadë raan cï thou alëu bï bɛn pïr. 3 Gokë ke dɔm ku lek ke mac agut ɣɔn nhiäk, rin cï akɔ̈l cuɔl. 4 Ku kɔc juëc cï wɛ̈t Pïtɛr piŋ aacï gam, ku juakkë röt bïk ciɛ̈t tiim kadhiëc.
5 Nawën aköl dɛ̈ɛ̈të ke bäny Itharel ku kɔcdït baai, ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ, kuut kenhïïm Jeruthalem. 6 Keek aacä amat jäl looi kek raandït käk Nhialic cɔl Anath, ku jɔl aa Kaipa, ku Joon, ku Alekdhändɛ̈r, ku kɔc kɔ̈k many Anath thok. 7 Keek aacï Pïtɛr ku Joon cɔl aabï kenhïïm, ku jɔlkë ke thiëëc, “Ee luɔikë këdë ku bï raan aduany cath? Ye riɛl ŋö yen tɔ̈ kek we ku ye rin ŋa yen looi wek ye?”
8 Go Pïtɛr ke cï guɔ̈p thiäŋ riɛl Wëi Nhialic, dhuɔ̈k ke, “Wek bäny ku kɔcdït baai. 9 Na yakë ɣo thiëëc yaköl këpuɔɔth cï looi tënë raan aduany ku tɛ̈ cï ye kuɔny thïn, 10 ka dhiɛlkë ŋic, ku adhil kɔc Itharel ŋic ëbën, lɔn raan kääc wenhïïm ke cï pial, ee riɛl Jethu raan Nadharet wäär cäk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku jɔt Nhialic raŋ yic. 11 Jethu ë yen raan cï wɛ̈tde gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, ‘Mën yen cï wek kuec wek atëët loi ɣöt, yen acï bɛ̈n yök ke ye mën ril apɛidït.’
12 “Ee yen Jethu yen abï kɔc cɔl apoth la pan mac, ee yen raan töö ŋ yen cï Nhialic yiëk riɛl pinynhom ku bï ɣo kony.”
13 Go bäny luk jäl gäi wën cï kek Pïtɛr ku Joon tïŋ tɛ̈ cï kek puɔ̈th ril thïn, ku keek aake ye kɔc ë path këc piöc. Yeen acïk ŋic lɔn nadë ke keek aake ye cath kek Jethu. 14 Ku acïn kë cïk lueel, rin cï kek raan aduany wën cï kony tïŋ ke kääc kek Pïtɛr ku Joon. 15 Go bäny Pïtɛr ku Joon yɔ̈ɔ̈k bïk la aɣeer ɣɔ̈ɔ̈t ku lökkë jääm yic kepɛ̈c. 16 Ku jɔlkë röt jäl thiëëc kamken, “Ye kën ŋö buk luɔ̈i ë kɔckä? Raan ëbën Jeruthalem aŋic kë cï rot looi, këdït jäŋ gɔ̈i cït ë kën cïk looi, ku acïï lëu buk jai. 17 Ku rin buk cïï päl, bï kë cï rot looi thiëi baai yic,

3:22 L.rou 18:15, 18 **3:23** L.rou 18:19 **3:25** Cäk 22:18 **4:11** Wk 118:22

ke keek abuk yöök bïk cïï ben jam tënë raan dɛ̈t rin Jethu.”

18 Ku jɔlkë Pïtɛr ku Joon caal ɣöt ku lëkkë ke, cɔk alɔn ben ŋö yiëndë, ke duɔkkë ben jam, duɔkkë kɔc ben piööc rin Jethu. 19 Go Pïtɛr ku Joon dhuɔk ke, “Week nhïïm alɛ̈ukë bäk guɔ luk tɛ̈ ye Nhialic tiɛ̈ŋ ye lɔn bï ya wɛ̈tdun yen buk gam, ku lɔn ye yen wɛ̈t Nhialic. 20 Ɣook acuk lëu buk kööc, buk cïï ben jam rin Jethu, rin cï ɣok käkken cï looi tïŋ, ku piŋku wël cï lueel.” 21 Go bäny luk ke thɔ̈n apɛi bïk cïï ben jam rin Jethu, ku lonykë ke bïk jäl. Ee cï bäny luk tïŋ lɔn ril yen yic, bïk ke tɛ̈m awuɔc, rin kɔc aake tɔ̈ kelɔ̈m ku aake ye kiu, ku aake lec Nhialic wɛ̈t këpuɔth cï rot looi.

22 Mony aduany yen cïk cɔl apuɔl ë ye raandït, ruɔnke aake ye thiärŋuan ku tɛ̈ kac.

Kɔc cï gam aacï röök bïk cïï riöc

23 Nyin yic tɛ̈wën cï ke lony, ke Pïtɛr ku Joon dhuk tënë kɔc akuɔ̈tden, ku lëkkë ke kä cï kɔcdït käk Nhialic ku kɔcdït baai lɛ̈k ke. 24 Nawën piŋkë ë wëlkä, ke röök Nhialic puɔu ëbën ëlä, “Bɛ̈ny, yïn Aciëŋ nhial ku piny ku wër ku käk pïr thïn ëbën! 25 Yïn acï Wɛ̈iku tooc bï Wädan dït thɛɛr Debit, raan ye aluɔnydu wɛ̈tdu lɛ̈k kɔc, ku ëcï lueel ëlä,

‘Yeŋö cï kɔc cie kɔc Itharel puɔ̈th riääk
apɛi këlä,
yeŋö cï kɔc kekööth wel bïk kärɛc aa
looi tënë Nhialic?
26 Bänydït ë pinynhom aake cï röt
guiir, ku mat kɔc ke mɛc bɛ̈i
kenhïïm,
bïk kërac luɔi Nhialic ku jɔl a Raan cï
lɔc ku dɔc,
raan bï Nhialic tuööc piny.’

27 “Ku yeen ë ye yic, Antipäth Ɣërot ku Pilato aake cï mat kedhie Jeruthalem ë tɛ̈n kek kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa kɔc Itharel rin Jethu aluaŋdun cïn guɔ̈p acuɔl, ku yeen ë yen ca looi ke ye Raan cï lɔc ku dɔc. 28 Keek aake cï kenhïïm mat, ku bïk käkkun ke ca tak riɛldu thɛɛr, ka bï röt looi, bïk ke looi. 29 Ku yeen ëmën bɛ̈ny, tïŋ ke aacï ɣok cuɛ̈k thook, kony ɣok, ɣok aluakku, ku buk wɛ̈tdu aa lɛ̈k kɔc ke cïn riööc. 30 Kony ɣo, tar yïcin riɛl kɔ̈ŋdu, buk kɔc aa kony ku yiëk ɣo riɛl buk kädït kɔc göi aa looi rin aluaŋdun cïn guɔ̈p acuɔl Jethu.”

31 Wën cï kek jäl thök röök, ke la kë yiɛ̈ɛ̈k tɛ̈n awën mɛ̈t kek thïn. Keek aake cï Wëi Nhialic bɛ̈n kegup, ku jɔlkë guɔ jɔɔk bïk wɛ̈t Nhialic piööc tënë kɔc ke cïn riööc.

32 Akut kɔc cï gam ëcï mat ë tök. Ee cïn raan töö̈ŋ ye luel kamken lɔn nadë käk tɔ̈ kek ye aa käkke yetök, ku aake käk rɛ̈ɛ̈r ke ke rɔm. 33 Atuuc Jethu aake cï Nhialic yiëk riɛldït, ku bïk aa lueel ke cïï riöc lɔn cï Jethu Bänyda rot jɔt raŋ yic. Ku keek aya, aake cï Nhialic dɔɔc apɛidït. 34-35 Ë cïn raan töŋ ŋöŋ akuɔ̈tden yic. Kɔc ke la dum kamken ku ɣööt aake cïk ɣaac, ku bïïkë wëëu cïk kek käŋ ɣaac, ku yekë ke gäm atuuc Jethu. Ku wëëu aake yekë tɛ̈k röt cït këwïc raan tök kamken.

36-37 Ku këya, Jothep raan dhiënh Lebï, dhiëth pan Thaipruth, ku yeen ë ye atuuc Jethu cɔɔl, ke cɔl Barnaba (ku wɛ̈tde yic “Ee raan kɔc riɛɛl puɔ̈th”) ecï duɔmde ɣaac wei aya, ku bïï wëëu ëbën ku gɛ̈m ke atuuc Jethu.

5

Anyïköl Ananiath kek Thapira

1 Mony cɔl Ananiath ë tɔ̈ thïn ku jɔl a tiɛŋde Thapira. Keek aake cï abɛ̈k käkken baai ɣaac wei. 2 Ku yen Ananiath ëcï wɛ̈t mat yic kek tiɛŋde ku bïk wëëu abɛ̈k thiaan, ku yïkkë atuuc Jethu abɛ̈k. 3 Go Pïtɛr Ananiath jäl thiëëc ëlä, “Yïn Ananiath, ë rin ŋö cɔl yïn rot alëu jɔŋrac, ku ba Wëi Nhialic bɛ̈n lɛ̈k lueth, ku yïn amuk abɛ̈k wëëu kek cï yïn ke käkku ɣaac wei? 4 Tɛwäär këc yïn käk paandu ɣaac, aake ye käkku, ku wëëu cï yïn ke ɣaac aa käkku aya. Ye rin ŋö tɛk yïn kë cït kënë ba looi? Yïïn aacie ɣok ca wëëŋ, ee Nhialic yen aca wëëŋ!”

4:24 B.bei 20:11; Nem 9:6; Wk 146:6 **4:26** Wk 2:1-2 **4:27** Mt 27:1-2; Mk 15:1; Lk 23:1, 7-11; Jn 18:28-29 **4:32** Luɔi 2:44-45

5 Kaam wën piŋ Ananiath ye, ke wiɛ̈ɛ̈k
piny ku thou. Ku kɔc ke cï ye piŋ aacï
bɛ̈n riöɔ̈c. 6 Go riënythii ke rɛ̈ɛ̈r ɣööt
guäpde kuɔ̈th ku jɔtkë, ku lek thiɔ̈k.
7 Kaam wën looi kënë rot, ke tiŋ
Ananiath bɔ̈ ɣön wën tɔ̈ Pïtɛr thïn, ku ë
kuc kë cï rot looi. 8 Go Pïtɛr thiëëc ëlä,
“Lɛ̈k ɣa yic, ye käkkä kek wëëu ëbën
cï wek käŋ ɣaac wek muɔnydu?” Go
Thapira bɛ̈ɛ̈r, “Ee tɛ̈den, aa kek wëëu
ëbën.”
9 Go Pïtɛr lɛ̈k Thapira ëlä, “Yeŋö
tɛk wek ye wek muɔnydu bäk Wëi
Nhialic them? Yeŋö looi wek këcït
kënë, ca kɔc bɔ̈ kä piŋ cök? Aa kɔc
ke cï muɔnydu la thiɔ̈k, ku ëmën aya
aabï jɔt bïk yï la thiɔ̈k.” 10 Kaam wën,
ke Thapira wiɛ̈ɛ̈k piny ku thou nyin
yic. Go riënythii bɛ̈n ɣöt, ku tïŋkë ke
cï thou, gokë jɔt ku lek thiɔ̈k muɔnyde
löɔ̈m. 11 Kɔc ke tɔ̈ ɣön Nhialic ku kɔc
kɔ̈k cï kë cï rot looi piŋ, aacï bɛ̈n riöɔ̈c
apɛidït.

Käkdït jäŋ gɔ̈i cï röt looi

12 Käkdït jäŋ göi apɛi aake cï atuuc
Jethu aa looi kam kɔc. Kɔc ke cï wɛ̈t
Jethu gam aake ye mat ke ya akut
Kän Tholomon cök. 13 Ee cïn raan tök
kam kɔc cie kɔc akuɔ̈tden cï ye tak
bï mɛt keyiic, cɔk aa lɔn ye kɔc juëc
ke leec. 14 Ku kɔc juëc apɛidït, yɔ̈ɔ̈m
röör ku diäär ke cï wɛ̈t Jethu gam,
aake ye röt mat akuɔ̈tden yic. 15 Wɛ̈t
käpuɔth ye kɔc Jethu looi, aake cï kɔc
tuany cɔl aaye kɔc ruääi ke ke jat dhɔ̈l
yiic, ke cï tääc biök yiic, ku bï Pïtɛr
ke dɔɔc tɛ̈ ciɛth yen. Na cie këya, ku
cɔk a atiɛ̈mde ke kum ke piny ku bïk
pial. 16 Ku kɔc juëc bɛ̈ɛ̈i thiääk kek
Jeruthalem yiic, aacï kɔcken tuany ku
kɔcken kɔ̈k la gup jakrɛc bɛ̈n aa bɛ̈ɛ̈i,
ku aacï ke bɛ̈n aa kony.

Atuuc Jethu aacï gum

17 Tɛ̈wën, ke raandït käk Nhialic,
ku kɔcken rɛ̈ɛ̈r ke ye, ku jɔl aa kɔc
ye buɔɔth tɔ̈ akut Thaduthï yic, aake
cïï puɔ̈th mit tënë atuuc Jethu. Gokë
tak ku bïk kërac looi tënë ke. 18 Ku
dɔmkë atuuc Jethu ku riitkë ke ɣön
ye kɔc mac thïn. 19 Ku ë wɛ̈ɛ̈r kënë,
ka atuny Nhialic bɔ̈ ku tuërkë ke bei
ɣööt, ku wɛt kenhïïm aɣeer, ku lëk ke
ëlä, 20 “Lakkë luaŋ Nhialic, ku bäk kɔc
la piöɔ̈c wɛ̈t pïr yam cï Jethu lɛ̈k we.”
21 Go atuuc Jethu wɛ̈t cï lɛ̈k ke piŋ, ku
lek luaŋ Nhialic durdur yic, ku jɔkkë
piööc wɛ̈t Nhialic. Go raandït käk
Nhialic kek kacke, kɔcdït baai Itharel
cɔɔl ku bïk bɛ̈n luk yic, ku bïk mat.
Ku jɔlkë thok tuɔɔc tënë apuruuk tit
ɣön mɛ̈c, ku bïk atuuc Jethu kuɛ̈ɛ̈th luk
yic. 22 Tɛ̈wën ɣeet kɔc wën cï tooc,
ke keek akëc atuuc Jethu la yök ɣöt,
gokë dhuk ku lek thok lɛ̈k bäny luk
ëlä, 23 “Wën ɣeet ɣok, ɣok aacï ɣöt
yök ke riɛɛt thook ku kɔc tït ke kääc
yethok. Nawën ŋanyku thok ka cïn
raan tööŋ cuk yök alɔŋthïn.” 24 Nawën
piŋ bɛ̈ny apuruuk luaŋ Nhialic tiit ku
jɔl aa kɔcdït käk Nhialic, gokë gäi kë
cï rot luɔi atuuc Jethu. 25 Kaam wën,
ke raan bɔ̈ ɣöt ku lëk ke ëlä, “Piɛŋkë
këdiɛ̈ɛ̈n, kɔc kek ke cäk riɛɛt ɣöt, aa rɛ̈ɛ̈r
luaŋ Nhialic ëmën, ku aa piööc kɔc
wɛ̈t Jethu!” 26 Tɛ̈ɛ̈n, go bɛ̈ny apuruuk
la kek apuruuk bïk ke diëc, ku bïïkë
ke luk yic. Keek akëc atuuc Jethu
kuaath, wɛ̈t riöɔ̈c kek ciɛ̈t ke bï kɔc ke
nhiar atuuc Jethu biɔ̈ɔ̈k aleel.
27 Tɛ̈wën cï apuruuk atuuc Jethu jäl
bɛ̈ɛ̈i luk yic, go raandït käk Nhialic
ke thiëëc ëlä, 28 “Wek aa we cï thɔn
apɛidït ku bäk kɔc cïï ben piööc wɛ̈t
Jethu. Tiɛ̈ŋkë kë cäk looi! Cï wek
kɔc piöɔ̈c ëbën Jeruthalem, ku week
awiɛ̈ckë ku bï aa ɣok ye gɔ̈k lɔn nadë
ka ɣok aa cɔl Jethu anäk.”
29 Go Pïtɛr kek atuuc Jethu wɛ̈t
raandït käk Nhialic dhuk nhom ëlä,
“Ɣook, ee Nhialic yetök yen alëuku buk
theek, ku aacie kɔc ë path. 30 Wek
aacï Jethu nɔ̈k, ku piäätkë tim cï rïïu
kɔ̈u, ku yeen acï Nhialic wärkuan dït
jɔt thou yic. 31 Jethu acï Nhialic jɔ̈t bei
raŋ yic, ku le nyuɔ̈ɔ̈c köŋden cuëc ku
looi ye bɛ̈ny, ku ë raan bï kɔc kuɔ̈ny
bei kärɛc yiic. Ku yeen abï kɔc Itharel
päl kaam, ku bïk kenhïïm waar bïk
cïï ben luui kärɛc, ku bï Nhialic ad-
umuɔ̈ɔ̈mken päl piny. 32 Ɣok aacï käk
cï Nhialic looi tïŋ, ku Wëi Nhialic aya,

5:28 Mt 27:25

yen cï Nhialic tuɔ̈c kɔcken wɛ̈tde gam,
ee käk cï Nhialic looi nyuɔ̈th kɔc.”
33 Tɛ̈wën piŋ bäny luk wɛ̈t cï atuuc
Jethu lɛ̈k ke, gokë puɔ̈th riääk apɛidït,
ku wïckë bïk ke nɔ̈k. 34 Go raan
tök kam bäny, Gamaliel, raan akut
Parathï. Ku yeen ë ye raan piööc
lööŋ. Ku ë ye raan theek kɔc Itharel
apɛidït, rot jɔt luk yic ku lëk apuruuk
ku bïk atuuc Jethu kuaath aɣeer luk
yic. 35 Ku jɔl bäny luk lɔ̈k jääm nhïïm
ëlä, “Wek kɔc wuɔ̈nda Itharel, takkë
wenhïïm apath kë wiëckë bäk luɔi ë
kɔckä. 36 Wäär ë run thiɔ̈kkä yiic raan
cɔl Theudath ëcï tuɔ̈l, ku nyooth rot
ke ya aciëŋ dït ril tör, abï raan buɔt
kaŋuan röt mät ye. Yen Theudath
acï bɛ̈n nɔ̈k, ku kɔc ke cï wɛ̈tde gam
aacï bɛ̈n thiäi, ku ë yen thök wɛ̈tde.
37 Raan cɔl Judath ku ë ye raan wun
cɔl Galilia, ëcï bɛn tuɔ̈l aya ruöön ɣɔn
kueen kɔc, ku yeen ëcï kɔc rac nhïïm
agut bï raan tɛ̈dït wɛ̈tde gam, ku yekë
buɔɔth cök. Yeen aya acï bɛ̈n nɔ̈k, ku
wɛɛr kɔcken wäär ye buɔɔth. 38 Ku
ëmën alɛ̈k we, aŋuɛ̈ɛ̈n bï ciɛ̈n këreɛc
luɔikë tënë ke. Aŋuɛ̈ɛ̈n bäk ke puɔ̈l! Na
yekë loikë, kë cï raan tak bï looi, ka
ŋuɔt bï guɔ yäi. 39 Ku na ye Nhialic yen
cï ke yiëk riɛl, ka cäk bï lëu. Rin wek
aabï röt yök ke ye Nhialic yen thär kek
we. Go bäny luk wɛ̈t Gamaliel gam.”
40 Ku cɔ̈ɔ̈lkë atuuc Jethu ɣöt, ku
tëmkë ke awuɔ̈c bï ke that, ku thönkë
kenhïïm bïk cïï ben jam rin Jethu. Ku
jɔlkë ke lony. 41 Tɛ̈ɛ̈n atuuc Jethu aacï
jal jäl luk yic ke cï puɔ̈th la yum wɛ̈t
cï Nhialic ke cɔl agum, rin cï ke that
wɛ̈t Jethu. 42 Ku yekë kɔc piɔ̈ɔc wɛ̈t
Puɔth Yam Jethu Krïtho akölaköl luaŋ
Nhialic kɔc Itharel, ku bääiken yiic
aya.

6

Kɔc kadhorou ë kɔc kony luɔi aacï kuany

1 Tɛ̈wën cï akuën kɔc biöth rot juak,
akɛ̈ɛ̈k ëcï rot looi kamken, kɔc Itharel
kek ke ciëŋ Jeruthalem, ku kɔc Itharel
jam thoŋ Gïrïk. Kɔc Itharel jam thoŋ
Gïrïk ë yekë lueel lɔn nadë ke lɛ̈ɛ̈rken
aake cie kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, rin cïï ke ye
muɔɔc tɛ̈ tek wëëu ye tɛ̈k lëër akölaköl.
2 Go atuuc Jethu kathiäär ku rou kɔc
cï gam ëbën cɔɔl ku lëkkë ke ëlä, “Yeen
acie yic tënë ɣo buk luɔi piööc wɛ̈t
Nhialic puɔ̈l ku ye wëëu kek yeku tek.
3 Ke yen, wek wämäthkua, kuanykë
kɔc kadhorou weyiic, kɔc path la gup
riɛl Wëi Nhialic ŋic käŋ. Ku keek abuk
cɔl aaye wëëu muk, ku yekë ke tek.
4 Ku ɣok aabï ɣonhïïm yiëk röök ku jɔl
a piööc wɛ̈t Nhialic.”
5 Kɔc ke cï gam aake cï puɔ̈th miɛt
wɛ̈t cï atuuc Jethu lɛ̈k ke, ku kuanykë
kɔc. Kɔc ke cïk kuany aake yï Ithipin,
raan la gam la guɔ̈p Wëi Nhialic, ku jɔl
aa Pilipo, ku Prokoruth, ku Nikanora,
ku Timon, ku Parmena, ku Nikola, ku
yeen ëcie raan Itharel, ee ye raan pan
cɔl Antiök cï yanhde puɔ̈l ku gɛm yanh
kɔc Itharel. 6 Ku jɔl kɔc cï kuany ɣäth
tënë atuuc Jethu, gökë röök riɛnken
ku tɛ̈ɛ̈ukë kecin kenhïïm bïk ke dɔɔc.
7 Ku piööc wɛ̈t Nhialic ëcï la tueŋ ke
juak rot. Akuën kɔc biöth Jeruthalem
ë yic juak akölaköl, ku akuëndït apɛi
kɔc käk Nhialic acï bɛ̈n gam.

Bäny Itharel aacï Ithipin dɔm

8 Ithipin ëcï Nhialic dɔɔc bï cɔl aril
apɛi, go käkdït jäŋ gɔ̈i apɛidït looi kam
kɔc. 9 Ku kɔc abɛ̈k akut amat tɛ̈n
kɔc Itharel aake cie wɛ̈tde ye gam,
ku keek aake ŋic lɔn ye ke cɔl kɔc
lääu nhïïm, wɛ̈t ye kek kɔc aa loony
cï puɔ̈l. Ku yen akut kënë, ee la yic
kɔc wun cɔl Thirene ku Alekdhändria
ku Cilicia ku Athia, ee cïk jɔɔk bïk aa
teer kek Ithipin. 10 Ku yen Ithipin ëcï
Wëi Nhialic yiëk riɛl ŋic yen ke wël
apɛi, na lueel wɛ̈t, ka cïn raan lëu ye
bï wɛ̈tde dhɔ̈l yic. 11 Gokë kɔc kɔ̈k
riɔp, ku bïk aa lɛ̈k kɔc Itharel ëlä, “Ɣok
aacï Ithipin piŋ ke jiëëm Mothith ku
Nhialic gup!” 12 Tɛ̈wën cï kɔc cï riɔp aa
jam këya, tɛ̈ɛ̈n ke keek aacï kɔc Itharel,
ku kɔcken dït, ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ
rac nhïïm. Ku dɔm kɔc Itharel Ithipin
ku ɣɛthkë luk yic. 13 Ku bïïkë kɔc
kɔ̈k bïk Ithipin bɛn cäk thok ku luelkë
ëlä, “Mony kënë, cɔl Ithipin ë luaŋdan
Itharel ku lööŋkuan Mothith dhɔ̈l yiic.
14 Acuk piŋ ke ye lueel lɔn nadë ke
Jethu raan pan Nadharet abï luaŋdan

Itharel thuɔ̈r piny, ku wɛɛr ciɛɛŋdan thɛɛr Mothith yic.” 15 Go kɔc ke cï
nyuc luk yic ëbën Ithipin jäl döt apɛi,
ku tïŋkë ke cït nyin atuny Nhialic.

7

Jam Ithipin

1 Ku jɔl raandït käk Nhialic Ithipin
thiëëc ëlä, “Yekë yith kek käk cï kɔckä
yï gaany?” 2 Go Ithipin dhuk ku
lueel, “Wek wärkiɛ̈ ku wämäthkiɛ̈,
piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈! Nhialic Madhɔl yen ye
leec raan ëbën, ëcï rot nyuɔ̈th wädan
dït Abaram ɣɔn ŋot ciëŋ yen pan
Methopotamia, wäär këc yen guɔ kök
bï la ceŋ pan Ɣäran. 3 Ku yen Abaram
ëcï Nhialic yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Nyääŋ paandu
ku kacku piny ku lɔɔr piny ba nyooth
tënë yï.’ 4 Go Abaram wuɔ̈nden nyääŋ
piny ku ler bï la ceŋ gen Ɣäran. Na
wäär cï wun Abaram thou, go Nhialic
Abaram yɔ̈ɔ̈k bï bɛ̈n ceŋ ë wun yen
ciëŋ wek thïn ëmën. 5 Acïn abaŋ piny
cïï Nhialic yiëk Abaram, ku ëcï thɔn
lɔn bï yen Abaram gäm ë piny kënë bï
ya piɛnyde kek mïthken bï lɔ̈k dhiëëth
aköldä. Tɛ̈wäär yen lëk Nhialic
Abaram ë wɛ̈t kënë, ke Abaram ë cïn
mïth cï dhiëëth. 6 Nhialic ë cä Abaram
yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Miɛ̈thku aabï ceŋ wun thäi
kɔ̈k run buɔt kaŋuan. Ku keek aabï
ya aloony kɔc ë wun bï kek ceŋ thïn,
ku aabï ya jöör apɛidït. 7 Ku ɣɛn abï
kɔc kek bïk aa luɔ̈ɔ̈i mac, ku na la run
juëc thök, ke keek aabï jäl ye wun
kënë. Ku aabï bɛ̈n bïk ɣɛn bɛ̈n door
ë tɛ̈n.’ 8 Ku ë tɛ̈ɛ̈n acï Nhialic lëk
Abaram bï miɛ̈thke aa ŋoot, ku yen
ë kïn ye nyuɔɔth lɔn cï kek dɔ̈ɔ̈r. Ku
Abaram acï wënden Ithäk bɛ̈n ŋoot nïn
kadhorou cök ciëën wäär dhiëëth ye.
Ku ŋot Ithäk Jakop, ku ŋot Jakop wätke
kathiäär ku rou. Aa kek wärken dït
kuat Itharel ëmën.”

9 “Wɛ̈ɛ̈t Jakop aake man mɛnhden
cɔl Jothep. Gokë ɣaac ku bï a lony
pan Ijip. Ku Nhialic ë nhiar Jothep.
10 Go Jothep kony bï puut bei kärɛc
yiic. Na la Jothep ɣäth bɛnyŋaknhom
Ijip nhom, ke yïk Nhialic riɛl bï käŋ
ŋic ku ye raan path. Go bɛnyŋaknhom
ruɔ̈k bï ya yen bɛny pan Ijip. Ku
looi aya bï a yen tɔ̈ tueŋ käk paande
yiic. 11 Ku cɔk ëcï tuɔ̈l pan Ijip ëbën
ku jɔl a Kanaan. Ku yen cɔŋ kënë
ëcï kɔc baŋ apɛi. Ee ril yic ku bï
wärkuan dït miëth yök. 12 Nawën le
Jakop piŋ lɔn tɔ̈ rap Ijip, go wätke
kek wärkuan dït ëmën tooc ku bïk la.
13 Na ben wärkuan dït bɛn dhuk cäth
yic rou, go Jothep rot tɛ̈t ke lɔn ë
yen mɛnhden ku jɔl bɛnyŋaknhom Ijip
manyde ŋic aya. 14 Ku tuc thok wun
Jakop, ku bï lɛ̈k wun kek manyden
ëbën kathiärdhorou ku dhiëc bïk bɛ̈n
Ijip. 15 Go Jakop jäl la, ku ë yen tɛ̈ cï
Jakop ku wärkuan dït bɛn la thou thïn.
16 Gup wärkuan dït aake cï bɛ̈n la thiɔ̈k
tɛ̈ cɔl Cikem, ku tɛ̈ cï ke thiɔ̈k thïn, ee ye
piny ɣɔɔc Abaram wëëu tënë thäi cɔl
Ɣämor.

17 “Na la nïn thiɔ̈k, nïn kek ke cï
Nhialic ke Abaram yɔ̈ɔ̈k lɔn nadë ka la
këpuɔɔth bï luɔ̈i ye, ke akuën kɔckuan
ke tɔ̈ Ijip ëcï ye yic juak apɛi. 18 Ku ëcï
rot looi bï bɛny dɛ̈t kuc Jothep pan Ijip
mac. 19 Ku yen bɛny kënë ë ye wärkuan
dït wëëŋ ku kuc ke ciëëŋ. Ku ye ke cɔl
acuɛt miɛ̈thken roor ku bï mïth thou.
20 Ku tɛ̈ɛ̈n ë yen ë dhiëëth Mothith,
ku yen ë ye manh adhɛ̈ŋ tënë Nhialic,
ku muk baai pɛ̈i kadiäk. 21 Ku nawën
la cuat wïïr, go nyɛn bɛnyŋaknhom la
kuany ku muk ku looi ye manhde.
22 Mothith acï piɔ̈ɔ̈c tɛ̈cït tɛ̈ ŋic kɔc Ijip
käŋ thïn, agut abï ya raandït tet ku ye
raan ŋic käŋ apɛidït jam yith, ku jɔl a
luɔi aya.

23 “Na la run Mothith ɣet thiärŋuan,
go yenhom tak ku bï wämäthakën
Itharel la tïŋ tɛ̈ ciëŋ kek thïn. 24 Tɛ̈wën
cï yen wämäthakën la tïŋ, go raan
tök keyiic yök ke nɛ̈k raan Ijip, go
mɛnhden näk kony, ku guur raande

7:2 Cäk 12:1 **7:4** Cäk 11:31; 12:4 **7:5** Cäk 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 **7:6** Cäk 15:13-14 **7:7** B.bei 3:12 **7:8** Cäk 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31–35:18 **7:9** Cäk 37:11, 28; 39:2, 21 **7:10** Cäk 41:39-41 **7:11** Cäk 42:1-2 **7:13** Cäk 45:1, 16 **7:14** Cäk 45:9-10, 17-18; 46:27 **7:15** Cäk 46:1-7; 49:33 **7:16** Cäk 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joc 24:32 **7:18** B.bei 1:7-8 **7:19** B.bei 1:10-11, 22 **7:20** B.bei 2:2 **7:21** B.bei 2:3-10 **7:23** B.bei 2:11-15

agut tɛ nɛ̈k yen raan awën thär kek raande. 25 (Ee cï Mothith tak lɔn nadë ka bï kacke deet yic, lɔn bï Nhialic ye looi bï ke wɛ̈ɛ̈r bei loony yic. Ku akëckë deet.) 26 Naɣɔn nhiäk ke yök kɔc Itharel karou ke thär, go la ku dɔk ke. Ku jɔl ke yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Piɛŋkë këdiɛ̈ wek röörkä. Wek aa kɔc ruääi. Yeŋö kuc wek ceŋ kamkun?’

27 “Go raan töŋ wën cï raan tiaam Mothith piɛ̈k wei, ku thiëëc ëlä, ‘Yeŋa cï looi ba ya bänyda. Ku ye bɛny dɛ̈t lëu ba luɔŋda luk? 28 Wïc ba ɣa nɔ̈k cïmën wäraköl nɛ̈k yïn ke raan Ijip?’ 29 Tɛ̈wën piŋ Mothith ë wɛ̈t kënë, go kat ku le ceŋ Midian. Ku acï bɛ̈n la dhiëth dhäk karou ë tɛ̈ɛ̈n.

30 “Wën cï Mothith ceŋ ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan Midian, go atuny Nhialic rot nyuɔ̈th ye. Ku atuny nhial ëcï Mothith tïŋ kecït bun dɛ̈p roor liɛɛt tɛ̈thiääk kek gɔn Thinai. 31 Go Mothith gäi kë cï tïŋ, ku cot rot but lɔ̈ɔ̈m ku bï tïŋ apath. Go röl Nhialic piŋ ke ye lueel, 32 ‘Ee ɣɛn Nhialic ye wärkuɔ̈n dït door. Nhialic Abaram, ku Ithäk, ku Jakop.’ Go Mothith riɔ̈ɔc arɛ̈k bï lath ku cïï këwën ben döt. 33 Go Nhialic Mothith yɔ̈ɔ̈k, ‘Dɛ̈k war bei, rin tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c yïn thïn, ee tɛ̈ thek. 34 Ɣɛn acï tɛ̈rɛɛc guum kackiɛ̈ thïn pan Ijip tïŋ. Ɣɛn acï dhiënden piŋ. Ku ɣɛn acï bɛ̈n ku ba ke bɛ̈n kony. Bäär ëmën, ba yï tuɔɔc Ijip.’ ”

35 Ithipin acï la tueŋ ke jam luk yic ëlä, “Mothith ëcï kɔc Itharel kuec bïk wɛ̈tde cïï piŋ. Ee cïk thiëëc ëlä, ‘Yeŋa looi yï ba ya bänyda ku ye luɔ̈kkua luk?’ Yen Mothith ë yen cï Nhialic tooc ku bï ya bɛny, ku ye raan kony Itharel. Ku yen abï atuny Nhialic cï rot nyuɔ̈th ye bun dɛ̈p yic, kony luɔide yic. 36 Yen Mothith acï kɔc Itharel wɛ̈t nhïïm bei Ijip ke loi käk jäŋ gɔ̈i pan Ijip, ku wäär teem wär aruɔ̈ɔ̈r, ku jɔl a wäär rëër kek ror liɛɛt run kathiärŋuan. 37 Mothith ëcï kɔc Itharel yɔ̈ɔ̈k, ‘Nhialic abï we tuɔc raan bï we bɛn piɔ̈ɔ̈c wɛ̈tde, raan käk Nhialic tïŋ cïmën cï yen ɣa tuɔc we. Ku yen raan bï tuɔc we abï ya raan kuatdun.’ 38 Mothith ë yen rɛ̈ɛ̈r kek kɔc Itharel ke ciëŋ ror liɛɛt. Ee rɛ̈ɛ̈r kek wärkuan dït. Ku jɔl a atuny nhial yen cï jam tënë ye gɔn Thinai nhom. Ee yen ye Nhialic yɔ̈ɔ̈k ku bï wɛ̈tden pïr akölriëëc ëbën bɛn lɛ̈k kɔc.

39 “Ku wärkuan dït aake cï kuec ku bïk wɛ̈t Mothith cïï piŋ, keek aakëc luui wɛ̈tde. Ku wïckë bïk dhuk Ijip. 40 Gokë Aron yɔ̈ɔ̈k, ‘Thäth ɣo jak bï ke aa ket tueŋ kɔc wat ɣonhïïm tɛ̈ ciɛth ɣok. Akucku yen kë cï rot looi tënë Mothith yen wäär wët ɣo bei Ijip.’ 41 Keek aacï mïläŋ thɔ̈ɔ̈th ke ye jɔŋ cït manh weŋ, ku loikë yai bï kek yanhden cïk looi aa door. Ku yekë jal näk. 42 Tɛ̈ɛ̈n Nhialic acï yekɔ̈u bɛn wɛ̈l ke. Ku pɛ̈l ke bïk aa kuɛl tɔ̈ nhial kek yekë door, cïmën cï ye gɔ̈t athör kɔc käk Nhialic tïŋ yic ëlä,

‘Wek kɔc Itharel! Ee cie ɣɛn, ɣɛn yakë
näk ɣɔ̈k.
Ɣɔn tɔ̈ wek ror liɛɛt run kathiärŋuan.
43 Ee ye duël jɔŋdun cɔl Molok yakë
ket.
Ku jɔl atïm ciëër, jɔŋdun cɔl Repan cäk
guaŋ.
Aa kek ke jakkun cäk ke looi, bäk keek
aa door.
Ke wek aaba tuɔɔc wei, bäk ɣet Ba-
bilon kɔ̈u ciëën.’

44 “Wärkuan dït aake la Duël yen ye nyuɔɔth lɔn nadë ke Nhialic arɛ̈ɛ̈r ke ke ror liɛɛt. Duël acï yïk tɛ̈cït tɛ̈ cï Nhialic ye lɛ̈k Mothith thïn, cï looi tɛ̈cït tɛ̈ cï ye nyuɔ̈th Mothith thïn. 45 Ku yen duël kënë ëcï wärkuan dït aa thön miɛ̈thken wäthɛɛr, agut tɛ̈ bïï Jocua ye ë piny cuk bɛn rum tënë kɔc ke la ye. Wäär ye Nhialic ke cuɔp wei tɛ̈ bïï ɣok. Ku jɔl duël rëër agut wäär ye Debit bɛnyŋaknhom. 46 Debit ë nhiɛɛr Nhialic. Ku ëcï Nhialic thiëëc ku bï puël bï luak yïk, luaŋ bï Nhialic Wundït Jakop ceŋ thïn. 47 Ku ë Tholomon yen acï luak bɛn buth.

7:29 B.bei 18:3-4 **7:34** B.bei 3:1-10 **7:35** B.bei 2:14 **7:36** B.bei 7:5; 14:21; Kn 14:33 **7:37** L.rou 8:15, 18 **7:38** B.bei 19:1–20:17; L.rou 5:1-33 **7:40** B.bei 32:1 **7:41** B.bei 32:2-6 **7:43** Amo 5:25-27 **7:44** B.bei 25:9, 40 **7:45** Joc 3:14-17 **7:46** 2Tha 7:1-16; 1Lëk 17:1-14 **7:47** 1Bŋ 6:1-38; 2Lëk 3:1-17

48 “Ku yen Nhialic Madhɔl acie ceŋ
ɣööt yiic ɣööt ke yïk. Cïmën ye kɔc käk
Nhialic tïŋ ye luel ëlä,
49 ‘Acï Nhialic luel, ke nhial yen tö
thɔnydiɛ thïn,
ku piny yen aye ɣɛn ɣacök tääu thïn.
Ye ɣön yïndë yen bäk yïk tënë ɣɛn?
Ye tɛ̈nɛn yen lëu bï ɣɛn lɔ̈ŋ thïn!
50 Cie ɣɛn ɣa looi käkkä ëbën!’
51 “Tɛ̈ril wek nhïïm thïn! Wek aacï
kuec bäk wɛ̈t Nhialic cïï piŋ, rin thöŋ
wek puɔ̈th kek kɔc këc Nhialic gam
cïmën wärkun dït thɛɛr. Wek aacï kuec
bäk wɛ̈t cï Wëi Nhialic lɛ̈k we cïï gam.
52 “Le raan käk Nhialic tïŋ cï
wärkuɔ̈n dït puɔ̈l ke këckë nɔ̈k?
Wärkuɔ̈n dït aacï kɔc cï Nhialic tooc
nɔ̈k, kɔc ke cie ya lueel lɔn raan bï kë
wïc Nhialic bï looi, abï bɛ̈n. Ku ëmën
yen acäk gaany ku acäk cɔl anäk. 53 Aa
wek cï lööŋ Nhialic thɔn, lööŋ kek ke
cï atuny nhial thɔ̈n wärkuɔ̈n dït. Ku
keek aa kɛ̈ckë ke gam!”

Ithipin acï biɔ̈ɔ̈k aleel

54 Tɛ̈wën piŋ bäny luk wël Ithipin,
gokë puɔ̈th riääk apɛidït ku kackë
kethook tënë ye. 55 Ku yen Ithipin ëcï
Wëi Nhialic thɔ̈ŋ guɔ̈p, go yenyin wɛl
nhial ku dɛɛi, ku tïŋ riɛl dïït Nhialic,
ku tïŋ Jethu aya ke kääc Nhialic lɔ̈ɔ̈m
kɔ̈ŋ cuëc.
56 Go Ithipin bäny luk yɔ̈ɔ̈k jalkë tïŋ,
“Ɣɛn acï nhial tïŋ ke liep yethok, ku
ɣɛn acï Manh Raan tïŋ ke kääc Nhialic
lɔ̈ɔ̈m kɔ̈ŋ cuëc.”
57 Go bäny luk keyïth kum ku reelkë
apɛi. Ku riŋkë Ithipin guɔ̈p, 58 Ku
ɣɛ̈thkë aɣeer geeu ku lek biɔ̈ɔ̈k aleel
agut tɛ̈ thou yen. Kɔc kek ke näk
ye aake cä alɛ̈thken nyäŋ riënythii cɔl
Thawul ku bï ke lɔ̈k tiit. 59 Keek
aacï Ithipin jäl biɔ̈ɔ̈k aleel, ku Ithipin
ë ye Nhialic cɔɔl, “Bänydiɛ Jethu, lor
wɛ̈ikiɛ!” 60 Ithipin ëcï yenhiɔl guɔ̈t
piny ku lueel ke cie röl jɔt apɛidït,
“Nhialic! Duk ke gäk kërɛɛc cïk luɔi
ɣa!” Wɛ̈t kënë acï lueel, ku thou nyin
yic. Nääk cï Ithipin nɔ̈k ëcï raan cɔl
Thawul gam. Ku mony cɔl Thawul ë tö
thïn. Ku yeen ëcï lɔn nɛ̈k Ithipin gam.

8

Thawul acï kɔc cï gam cɔl agum

1 Aköl nɛ̈k Ithipin, yen aköl jɔɔk
yen rot bï kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam
Jeruthalem gum apɛidït. Kɔc ke cï
wɛ̈t Jethu gam aake cï kat bïk röt
thiäi wuɔ̈t kɔ̈k yiic, wuɔ̈t Judia ku
Thamaria, ku atuuc Jethu kek aake
cï döŋ Jeruthalem kepɛ̈c. 2 Kɔc ke cï
wɛ̈t Nhialic gam piänden ëbën, aa kek
cï Ithipin bɛ̈n la thiɔ̈k, ku jɔlkë dhiau
apɛi riɛnke.
3 Ku ëcï Thawul them bï kɔc cï wɛ̈t
Jethu gam cɔl agum, rin yeen ë ye la
panë ku panë, ke kuany bɛ̈ɛ̈i yiic ëbën,
ku ë ye kɔc cï wɛ̈t Jethu gam ɣɔ̈c bei
ɣööt yiic, röör ku diäär, ku kuɛɛth ke
bï ke la mac.

Wɛ̈t Puɔth Yam acï piɔ̈ɔ̈c Thamaria

4 Kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam, cï thiëi
wuɔ̈t kɔ̈k yiic aake cï la cath wuɔ̈t
yiic ëbën, ku piööckë kɔc wɛ̈t Nhialic.
5 Pilipo ëcï cath bï la gen Thamaria
ku le kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn wɛ̈t Jethu Krïtho.
6 Kɔc ke cï kenhïïm aa kuɔ̈ɔ̈t, aake cï
kepuɔ̈th aa tääu piny ku bïk kë lueel
Pilipo aa piŋ apath. Keek aacï wɛ̈t
Pilipo aa piŋ ku tïŋkë käk jäŋ gɔ̈i cï aa
looi. 7 Kɔc juëc aacï jakrɛc aa bɛ̈n bei
kegup ke dhiau apɛi, ku kɔc cï ruai, ku
kɔc kɔ̈k cï ŋɔl aacï Pilipo cɔl aa puɔl.
8 Këya, kɔc Thamaria aacï puɔ̈th bɛ̈n
miɛt apɛidït.
9-10 Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ gen
Thamaria, ku yeen ëcï kɔc cɔl agɛ̈i
käkken ye looi. Yeen ëcï rot looi ke
ye raandït apɛi, ku kuat kɔc ke ciëŋ
geeu ëbën aake cï kepuɔ̈th tääu piny
ku piŋkë wɛ̈tde. Ku ë cïk aa lueel
ëlä, “Jɔŋ cɔl Riɛldït yen acï bɛ̈n piny
cïmën Thaimon.” 11 Ku ë yic, Thai-
mon ëcï kɔc Thamaria cɔl agɛ̈i tɛ̈wäär
yen käkken kë looi jɔŋ tö yeguɔ̈p, ku
kɔc aake ye wɛ̈tde buɔɔth yic ku detkë
yic. 12 Nawën la kɔc Thamaria wɛ̈t
Pilipo gam, wɛ̈t piööc yen kɔc Wɛ̈t
Puɔth Yam rin bääny Nhialic, ku rin
Jethu Krïtho, go röör ku diäär gam bïk
röt cɔl aa muɔc nhïïm. 13 Yen Thaimon
aya ëcï wɛ̈t Nhialic gam, ku cɔl rot

7:50 Ith 66:1-2 **7:51** Ith 63:10 **8:3** Luɔi 22:4-5; 26:9-11

amuɔc nhom, ku jɔlkë rëër tök kek Pilipo, ku yeen ëcï bɛ̈n gäi tɛ̈wën tïŋ yen käkdït jäŋ gɔ̈i ye Pilipo looi.

14 Go atuuc Jethu ke tɔ̈ Jeruthalem piŋ lɔn nadë ke kɔc Thamaria aake cï wɛ̈t Nhialic ɣet tënë ke. Gokë Pïtɛr ku Joon tooc bïk la tënë ke. 15 Nawën cï Pïtɛr ku Joon ɣet Thamaria, gokë röök ku bï Wëi Nhialic lööny kɔc Thamaria gup. 16 Kɔc Thamaria aake cï muɔɔc nhïïm rin Jethu Krïtho ku Wëi Nhialic ë ŋuɔt këc lööny kegup. 17 Go Pïtɛr ku Joon kecin tääu kenhïïm go Wëi Nhialic lööny kegup.

18 Tɛ̈wën cï Thaimon ye tïŋ ke Wëi Nhialic cï lööny kegup, wën cï Pïtɛr ku Joon, atuuc Jethu, keek dɔɔc, go wïc bï Pïtɛr ku Joon gäm wëëu, 19 ku jɔl ke yɔ̈ɔ̈k, “Yiëkkë ɣa riɛl kënë aya, rin na le raan daac, ke Wëi Nhialic lööny yeguɔ̈p.”

20 Go Pïtɛr wɛ̈t Thaimon dhuk nhom ku lueel, “Aŋuɛ̈ɛ̈n diɛ̈t yï ku wɛ̈ɛ̈uku cuɛt pan mac ëbën, rin ë yïn ye tak diɛ̈t yï ɣɔc miɔc Nhialic wëëu. 21 Yïn acie raan akuɔ̈tda ku acïn kën yï mat ke ɣo, rin piändu acïï la cök tënë Nhialic. 22 Dhuɔ̈k yïpuɔ̈u ciëën, ku päl luɔi käreɛc, ku rɔ̈ɔ̈k Nhialic ku bï käreɛc ye tak cïmën ë kënë päl piny. 23 Yen aye tïŋ yïguɔ̈p lɔn til yïn ɣo apɛidït, ku yïïn acï käreɛc ye ke looi muɔ̈r.”

24 Go Thaimon Pïtɛr ku Joon yɔ̈ɔ̈k. “Rɔ̈ɔ̈kkë tënë Nhialic riɛnkiɛ̈, ku bï ciɛ̈n këreɛɛc loi rot tënë ɣa käk cä lueel yiic.”

25 Tɛ̈wën cï Pïtɛr ku Joon kɔc Thamaria lɛ̈k lɔn ye wɛ̈t Nhialic ye lɛ̈k ke yic, gokë dhuk Jeruthalem. Ku tɛ̈wën dhuk kek, aake ye kɔc piɔ̈ɔ̈c Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic ë bɛ̈ɛ̈i juëc cïk tëëk yiic pan Thamaria.

Pilipo ku bɛ̈ny wëëu Ithiöpia

26 Atuny Nhialic ëcï Pilipo lɛ̈k ëlä, “Guir rot ku kuɛny dhöl yic, dhöl jiël Jeruthalem bï la Gadha.” (Dhöl kën acie bɛn tëëk ëmën.*) 27 Go Pilipo rot guiir ku lööny dhöl. Ku tɛ̈ɛ̈n, ke yök raan Ithiöpia, raan cï la Jeruthalem bï Nhialic la door. Ku yen mony kënë ëcï roc. Ku ë ye bɛ̈ny wëëu muk wëëu tiŋ cɔl Kandake, tiŋ ye bɛ̈ny Ithiöpia, 28 ku yen ë dhuk Ithiöpia riän thel mathiäŋ. Tɛ̈wën ciɛth yen dhöl yic, ee kuen athör Ithaya raan käk Nhialic tïŋ. 29 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k Pilipo, “Lɔɔr ku cath keyï thiäk rot riän thel mathiäŋ.” 30 Go Pilipo jäl riŋ tɛ̈thiääk kek ye ku piŋ ke kuën athör Ithaya yic. Go jal thiëëc, “Ye deet yic yen kë kuen?”

31 Go bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu dhuk nhom, “Ba jal deet yic këdë, ke cïn raan cie tɛ̈t yic ɣa?” Ku yöök Pilipo bï la nhial riäi yic, bï cath kek ye. 32 Kënë yen kueen athör thɛɛr wël Nhialic yic akïn,

“Yen ee cït amäl thel ku bï la teem röl,
acït manh amääl cie dhiau tɛ̈ teem nhiëmde wei, ee cïn wɛ̈t ye lueel.
33 Yeen ee cï rac guɔ̈p, ku kɔc aake cïï kuec bïk yiɛnyde cïï gam.
Acïn raan mïthken bï döŋ bï lɔ̈k lueel,
bï kärɛc riëëc akölë lɔ̈k a lueel, rin cïï piɛ̈rde pinynhom guɔ cɔl athök.”

34 Ku jɔl bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu Pilipo yɔ̈ɔ̈k, “Lɛ̈k ɣa, Ithaya jiɛɛm rin ŋa, jiɛɛm riɛnke aye rin raandä?” 35 Go Pilipo jal jam, ku jɔɔk jamde këthiɔ̈ɔ̈k awën cï bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu kueen athör thɛɛr wël Nhialic yic. Ku jɔl lɛ̈k Wël Puɔth Yam rin Jethu. 36 Tɛ̈wën ciɛth kek dhöl yic, ke ɣet tɛ̈ tɔ̈u pïu thïn, go bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu Pilipo jal thiëëc, “Pïu akïk, yeŋö bä pëën ke ɣa cï muɔc nhom?”

37-38 Bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu pan Ithiöpia acï raan kuath riäi yɔ̈ɔ̈k bï riäi cɔl akääc, ku jɔl Pilipo ku bɛ̈ny wëëu la piny ku lek pïu yiic, ku muɔc Pilipo bɛ̈ny wëëu Ithiöpia nhom. 39 Nawën cïk jäl bɛ̈n bei pïu yiic, go Wëi Nhialic Pilipo diër piny. Ku bɛ̈ny tɔ̈ɔ̈u wëëu akëc Pilipo bɛn tïŋ, go lööny dhöl ke dhuk panden, ku yeen ë mit puɔ̈u apɛi. 40 Pilipo acï rot yök ke cï ɣet gen cɔl Adhotuth, ku ler ku piööc kɔc Wël Puɔth Nhialic gɛɛth yiic ëbën, gut tɛ̈ ɣet yen gen cɔl Cetharia.

* **8:26** Dhöl kënë acie bɛn tëëk ëmën rin dïït liɛɛt thïn. **8:33** Ith 53:7-8

9

Thawul acï wët Jethu gam (Luɔi 22:6-16; 26:12-18)

1-2 Thawul acï la tueŋ ke riëëc ye yen kɔc buɔth Bɛny riääc lɔn nɛk yen ke. Ee cï la tënë raandït käk Nhialic, ku bï ye la yiëk athöör tënë bäny akut yanh Itharel rëër gen Damathkuth, ku aye athörkä lɛk kɔc Itharel tö Damathkuth, lɔn na la Thawul kɔc cï wët Jethu gam yök, diäär ku röör, ke bï dɔm, ku kuɛɛth ke Jeruthalem.

3 Tëwën ciɛth Thawul dhöl yic ke la Damathkuth, ku wën cï yen jal thiɔk kek gɛu, ke kam thiin wën ke tïŋ mac la biliny nhial, ku ɣer piny ëbën yelɔɔm. 4 Ku wïïk piny ku piŋ raan röl ke jam ku lëk ye, “Thawul, Thawul! Ye rin ŋö cɔl yïn ɣa agum?”

5 Go Thawul thiëc ëlä, “Ee yïn ŋa Bɛny?” Go röl wën cï piŋ dhuɔk ye, “Ee ɣɛn Jethu, ɣɛn raan jör. 6 Ku yïïn jɔt rot ëmën ku lɔɔr geeu, ku yïn abï lɛk kë ba dhiɛl looi.”

7 Röör ke cath kek Thawul aake cï kɔɔc, ke bit, ku keek ë cïn raan cïk tïŋ, ku aake cï röl raan jam piŋ. 8 Go Thawul rot jɔt, nawën liep yenyin, ke cie piny ye tïŋ. Go kɔc ke cath kek ye dɔm cin ku thelkë, ke la Damathkuth. 9 Ku jɔl rëër nïn kadiäk ke cie daai, ku yeen ë nïnkä yiic kadiäk ëcie dek pïu ku ëcie mïth.

10 Raan cɔl Ananiath cï wɛt Nhialic gam ë rëër Damathkuth. Ku ë la kën cï rot nyuɔth ye, ku ë ye tën cï Nhialic ye cɔɔl thïn, “Ananiath.” Go Ananiath gam ku bëër, “Ɣɛn akïn Bɛny.”

11-12 Go Bɛny lɛk ye, “Jɔt rot, ba la dhöl cɔl, ‘Dhöl la cök,’ ku na ɣɛɛt pan raan cɔl Judath ke yï thiëc raan cɔl Thawul, raan wun Tarthuth. Yen Thawul arɔɔk, ku yeen ala kë cï rot nyuɔth ye lɔn cï yen ke raan käk Nhialic cɔl Ananiath tïŋ ke bɔ ɣöt, bï ye bën dɔɔc, rin bï yen ke piny bɛn tïŋ.”

13 Go Ananiath bëër, “Bɛny, kɔc juëc aacä lɛk kärɛc apɛi ye raan kënë luɔi kɔc cï wëtdu gam tɔ Jeruthalem. 14 Ku yeen acï bën Damathkuth tënë, ke cï raandït käk Nhialic yiëk riɛl, ku bï kɔc yï door bɛn dɔm.”

15 Go Nhialic lɛk Ananiath, “Lɔɔr yen aca lɔc, ku bï ya aluaŋdië. Yen abï ɣa cɔl aŋic kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa bänydït pinynhom ëbën, ku jɔl aa kɔc Itharel. 16 Ku aba nyuɔth ye, yen ɣɛn, yen të bï yen guum thïn wëtdië.”

17 Go Ananiath lööny dhöl ku ler ɣön wën rëër Thawul thïn, ku jɔl dɔɔc. Ku yöök Ananiath ëlä, “Yïn wämääth Thawul, Jethu yen Wën Nhialic nhom, yen cï rot nyuɔth yï dhöl yic wäär bïï yïn acä tooc. Acä tooc, ku ba yï bɛn dɔɔc ku ba bɛn daai, ku bï Wëi Nhialic lööny yïguɔp.” 18 Kaam wën, ke kacït kuɛc rɛc lööny piny Thawul nyin ku ben piny tïŋ. Ku jɔt rot bï kɔɔc ku cɔl rot amuɔc nhom, 19 nawën cï jäl mïth, ke ben riɛl yök. Thawul acï jäl rëër nïn lik Damathkuth kek kɔc cï gam.

Thawul acï kɔc piɔɔc Damathkuth

20 Nawën ke la tën amat kɔc Itharel ku jiɛɛm rin Jethu. Ee cï kɔc aa lɛk ëlä, “Jethu ë ye Wën Nhialic.”

21 Kɔc ke cï wët lueel Thawul piŋ aacï bɛn gäi, ku yekë röt thiëëc kamken, “Cie yen mony kënë wäär tɔ Jeruthalem, yen kɔc cï wët Jethu gam nɔk? Ku cie yen bïï yen tënë ëmën, bï kɔc cï wët Jethu gam bën dɔm ku kuɛɛth ke tënë raandït käk Nhialic?”

22 Ku yen Thawul ëcï riɛl piööc yic apɛidït, rin käk ke ye lueel, aaye nyuɔɔth lɔn nadë ke Jethu yen ë raan bï Nhialic tooc bï kɔc bɛn luɔk, aake ye yith kɔc rac nhïïm, ku ë cïn kën ye kɔc Itharel tö Damathkuth bɛn bëër.

23 Nawën cï nïn juëc thök, ke kɔc Itharel kuut kenhïïm ku jɔlkë të bï kek Thawul näk thïn cät. 24 Ku yen Thawul ëcï bën lɛk kë cï kɔc Itharel mat yic, kë bïk luɔi ye. Aake cï dhöl la aɣeer kal geeu yic bɛn aa tiit thook aköl ku wëër, rin na tëëk thïn ke näk. 25 Naɣɔn akäl tök ke tëëu kɔcken ye buɔɔth alom yic, ku luëëŋkë tëɣör päny kɔu, ku jɔlkë luaac piny ë wiɛn.

Thawul acï dhuk Jeruthalem

9:25 2Kor 11:32-33

26 Thawul acï bɛ̈n dhuk Jeruthalem ku them bï rot mat akut yic, akut abiöth. Ku akëc kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam, gam lɔn cï Thawul rot wel ku bï ya raanden, ku keek aake ye riööc ë ye. 27 Go Barnaba dɔm cin ku ɣɛ̈th tënë atuuc Jethu. Ku jɔl tɛ̈t yic atuuc Jethu yen tɛ̈ cï Thawul Jethu tiɛ̈ŋ thïn dhöl yic ke la Damathkuth, ku lɔn cï Jethu jam tënë ye. Ku yeen aya ëcï tɛ̈t yic atuuc Jethu, yen tɛ̈ cï Thawul kɔc piööc thïn ke cïï riɔ̈c Damathkuth rin Jethu. 28 Ku këya Thawul acï bɛ̈n rëër ke ke. Ku jɔl a cath gen Jeruthalem yic ke piööc kɔc rin Jethu ke cie nyin ye riööc. 29 Yeen aya acï ya jam ku teer wël kek kɔc Itharel jam thoŋ Gïrïk, ku ëcï kɔckä duɛ̈r bɛ̈n nɔ̈k. 30 Nawën le kɔc akuɔ̈tde yök lɔn wïc ye bï nɔ̈k, gokë nyaai ku ɣɛ̈thkë tɛ̈ cɔl Cetharia ku jɔlkë la tuɔɔc Tarthuth.

31 Ku tɛ̈ɛ̈n, yen ë tɛ̈ cï kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam nhïïm bɛ̈n lääu, ku rëërkë ke cïn riööc gɛɛth yiic ëbën, Judia, ku Galilia ku jɔl a Thamaria. Akut kɔc ke cï wɛ̈t Nhialic gam ëcï yeyic juak, ku ëcï dït rin ye Wëi Nhialic ke kony, rin ë kek rëër ke thek bɛ̈ny Jethu.

Pïtɛr acï la Lida ku Jopa

32 Pïtɛr acï bɛ̈ɛ̈i juëc tëëk yiic, na ye ɣɔn akäl tök ke la kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam ciëŋ pan cɔl Lida neem. 33 Go Pïtɛr mony cɔl Ainiɛth yök Lida, ku yen mony kënë akëc cath run kabɛ̈t rin cï yen ruai. 34 Go Pïtɛr lëk Ainiɛth ëlä, “Ainiɛth, Jethu Krïtho acï cɔl apuɔl. Jɔt rot ku löm biɔ̈ŋdu.” Go Ainiɛth rot jɔt nyin yic. 35 Go kɔc ke ciëŋ Lida ku Caron Ainiɛth tïŋ ke cath, gokë wɛ̈t bɛ̈ny Jethu gam.

36 Ku tiŋ cɔl Tabitha cï gam ë ciëŋ Jopa. (Ku riɛnke yen tiŋ kën thoŋ Gïrïk ë cɔl Dorkath, ku wɛ̈tde yic, “Ee lɔ̈ɔc.”) Ku ë ye käpath looi ku kony kɔc ŋɔ̈ŋ. 37 Ke tɛ̈ɛ̈n ëcï tuany nawën ke thou. Go guäpde lɔɔk ku tɔ̈u ɣön nhial. 38 Pan cɔl Jopa ëcï mec apɛi ke Lida. Nawën piŋ kɔc akut cï wɛ̈t Jethu gam lɔn rëër Pïtɛr Lida, gokë kɔc karou tooc bïk la lëk ye ëlä, “Lɔc bɛ̈n tënë ɣo.” 39 Go Pïtɛr rot jal guiir ku lööny dhöl kek röör awën karou. Nawën le Jopa, ke ɣɛ̈th ɣön nhial. Ku guɔ̈p ëcï diäär lëër gɔ̈ɔ̈m piny ke dhiau. Ku yekë alɛ̈th cï kɔɔc yen Tabitha ɣɔn pïïr yen jäl aa nyuɔ̈th Pïtɛr. 40 Go Pïtɛr kɔc cɔl ala aɣeer ɣööt, ku jɔl yenhiɔl guɔ̈t piny bï röök, ku wël yenhom guɔ̈p raan ku lueel, “Tabitha, jɔt rot!” Go Tabitha ye nyin jäl liep. Nawën tïŋ Pïtɛr go yekɔ̈u jɔt piiny. 41 Go Pïtɛr dɔm kök ku kony bï rot jɔt. Ku jɔl Pïtɛr kɔc akut cï wɛ̈t Jethu gam cɔɔl, ku jɔl aa diäär lëër, ku jɔl ke nyuɔ̈th Tabitha ke cï pïr. 42 Thoŋ cï Pïtɛr Tabitha cɔl aben pïr acï jäl thiëi Jopa yic ëbën. Ku tɛ̈ɛ̈n kɔc juëc aacï wɛ̈t bɛ̈ny Jethu bɛ̈n gam. 43 Ku jɔl Pïtɛr ceŋ nïn juëc pan raan biök duny cɔl Thaimon.

10

Kornelio acï Pïtɛr caal paande

1 Mony cɔl Kornelio ë tɔ̈ gen Cetharia. Ku yen ë ye bɛ̈ny mac apuruk buɔɔt, “Ke ye cɔl apuruuk Italia.” 2 Ku yeen ë ye raan path riɔ̈ɔc Nhialic. Yeen ku kacke aake ye Nhialic door. Ee ye kɔc Itharel ŋɔ̈ŋ nyïn kony, ku ë ye lac röök tënë Nhialic.

3 Naɣɔn akäl tök, tɔ̈ɔ̈ŋ akɔ̈l, ke këdäŋ bɔ̈ këcït nyuɔ̈th, ku tïŋ atuny nhial ke bɔ̈ ku lueel tënë ye, “Kornelio!”

4 Go Kornelio atuny nhial döt ke cï riɔ̈ɔc ku lueel, “Ye kënë ŋö Bɛ̈ny?” Go atuny nhial dhuɔ̈k ye, “Nhialic acï rɔ̈ɔkku piŋ, ku acï kuɔɔny ye looi tënë kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn tïŋ aya. Ku awïc bï ke dhuk nhïïm. 5 Tuɔɔc kɔc Jopa ëmën bïk mony cɔl Thaimon Pïtɛr la cɔɔl. 6 Yeen arɛ̈ɛ̈r pan raan duny biök cɔl Thaimon, wär nhom.” 7 Tɛ̈wën cï atuny nhial awën luel ë wëlkä jäl, ke Kornelio cɔl kɔc karou ken lui baai, ku cɔɔl apurukden tïït baai ë Nhialic door, 8 ku lëk ke wɛ̈t cï atuny nhial lueel, ku tooc ke Jopa.

9 Naɣɔn aköl dɛ̈ɛ̈t, ke röör awën ŋoot dhöl yic, ke cï thiɔ̈k kek Jopa, ke Pïtɛr la ɣön nhial thok tɛ̈cït akɔ̈l ciɛl yic bï la röök. 10 Ku jɔl cɔk nɔ̈k, ku wïc bï mïth. Tɛ̈wën guiir miëth ke këcït nyuɔ̈th loi rot tënë ye, 11 ku tïŋ nhial ke cï rot liep,

ku luɛɛc këdäŋ rot piny, këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i,
la guɔ̈k kaŋuan, 12 la yic kuat lääi ëbën,
ku käk wuc keyöth piiny ku diɛt pär
nhial. 13 Ku piŋ röl ke lëk ye, “Jɔt rot
Pïtɛr, näk lɛ̈i ku cuet.”
14 Go Pïtɛr lueel, “Acie tɛ̈de Bɛ̈ny!
Ɣɛn akëc kaŋ mïth käk cie cam cït
käkkä.”
15 Go röl bɛn jam tënë ye, “Duk tak
lɔn le yen ke cïï path bï cam tɛ̈ cï
Nhialic ye lueel ka path.” 16 Kënë acï
röl awën ber yic arak diäk, nawën ke
wiɛ̈n mit, ku dhuk nhial.
17 Ku gɛ̈i Pïtɛr kë wïc Nhialic bï lëk
ye ë nyuɔ̈th kënë yic. Ku ë kaam awën
ke kɔc cï Kornelio tooc aacï tɛ̈ rëër pan
Thaimon thïn ŋic, ka kääc yɔl thok.
18 Ku cöötkë ku thiëckë, “Le jäl tɔ̈ baai
tɛ̈n cɔl Thaimon Pïtɛr?”
19 Tɛ̈wën ŋɔt wïc Pïtɛr ye bï nyuɔ̈th
deet yic, ke lëk Wëi Nhialic ye, “Pïtɛr,
piɛŋ yïyïc, ala kɔc kadiäk cï bɛ̈n wïc yï.
20 Guir rot ku lɔɔr piny, ku duk wɛ̈t
ciɛth kek yɔ̈ŋ yic ba cïï la ke ke, ee ɣɛn
acɔl ke aabɔ̈.” 21 Go Pïtɛr la piny ku
lëk ke, “Ee ɣɛn raan wiɛ̈ckë. Yeŋö bïï
wek?”
22 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ɣok aacï bɛ̈ny apu-
ruuk Kornelio tooc. Yeen ë raan
path Nhialic door, ku yeen atheek kɔc
Itharel ëbën. Acï atuny Nhialic lɛ̈k ye
bï yï caal paande, rin bï yen wɛ̈t ba la
lɛ̈k ye piŋ.” 23 Go Pïtɛr ke cɔɔl, “Bäk
niɛnkë ë wɛ̈ɛ̈r kënë.”
Nawën bak piny ke Pïtɛr jiël ke ke,
ku cath kɔc kɔ̈k cï gam Jopa kek ye
aya. 24 Na aköl dɛ̈ɛ̈t ke ɣet Cetharia
tɛ̈ tiit Kornelio ye thïn, kek kacke ku
mäthken cï cɔɔl. 25 Tɛ̈wën döötPïtɛr
baai, ke lor Kornelio ku gut yenhiaal
piny yenhom. 26 Go Pïtɛr cɔl ajɔt rot bï
kɔ̈ɔc ku lueel, “Ɣɛn guɔ̈p, ɣɛn ë raan ë
path.” 27 Ku jɔl Pïtɛr jam kek Kornelio
agut tɛ̈ ɣeet kek yöt, ku yök kɔc juëc
ke cï kenhïïm mat, 28 ku lueel tënë
ke, “Aŋiɛckë lɔn löŋdan Itharel ë raan
pëën bï cïï la bɛ̈ɛ̈i kuat dɛ̈t yiic, ku cïï
mɛ̈t ke ke. Ku acï Nhialic nyuɔ̈th ɣa
lɔn acïn raan luɛɛl ka la guɔ̈p kärɛc.
29 Këya, wën cï yïn ɣa tuɔ̈c, ɣɛn acï bɛ̈n
ke cïn diu, ku awiëc ba ŋic aya, yeŋö
tuc yïn ɣa.”

30 Go Kornelio lueel, “Wäär nïn
kadiäk cök ɣɛn ɣa rɔ̈ɔ̈k yööt ë tɛ̈n, tɛ̈cït
mënë täääŋ akɔ̈l, kaam wën ke raan
ceŋ alɛ̈th ɣer apɛi bɔ̈ ku kɛ̈ɛ̈c ɣanhom,
31 ku lueel, ‘Kornelio! Nhialic acï
rɔ̈ɔ̈kku piŋ, ku acï kuɔɔny ye looi tënë
kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn tïŋ. 32 Tuɔɔc raan Jopa bï
mony cɔl Thaimon Pïtɛr la cɔɔl. Yeen
arɛ̈ɛ̈r pan raan duny biök cɔl Thaimon
tɔ̈ wär nhom.’ 33 Guɔ yï tuɔ̈c nyin yic.
Ku yïn acï këpath looi ba bɛ̈n. Ëmën,
ɣok aa rɛ̈ɛ̈r tɛ̈n ëbën ɣo dɛɛi Nhialic,
buk kë cï Nhialic lëk yï ba lueel, piŋ.”

Löŋ Pïtɛr

34 Go Pïtɛr jäl jam ëlä, “Aca deet yic
ëmën lɔn ë yic, Nhialic acie kɔc ë poc
yiic. 35 Kuat raan ye door ku looi
käpath, aye gam. Acïn këde kek kuat.
36 Yïn aŋic wɛ̈t cï lɛ̈k kɔc Itharel, Wɛ̈t
Puɔth Yam cï Jethu Bɛ̈ny mac kɔc ëbën
bɛ̈ɛ̈i bï kɔc dɔ̈ɔ̈r ke Nhialic. 37 Yïn aŋic
käkdït cï röt looi pan Itharel ëbën, jɔɔk
wun Galilia, lɔ̈k wëi wäär ye Joon lɛ̈k
kɔc cök ciëën. 38 Yïn aŋic Jethu raan
Nadharet, raan cï Nhialic lɔc ku cɔl
Wɛ̈ike abɔ̈ tënë ye ku gɛ̈m riɛl. Jethu ë
ye la ɣɔ̈n juëc yiic, ku looi käpath tënë
kɔc. Ku kony kɔc la gup jakrɛc. 39 Ɣok
aacï käjuëc cï looi gen Jeruthalem ku
pan Itharel ëbën tïŋ, ayï kë cï ye piäät
tim cï rïïu kɔ̈u bï nɔ̈k. 40 Ku ben
Nhialic cɔl apïr ku jöt bei piiny raŋ yic
aköl ye nïn diäk, ku cɔl anyuth rot ɣo.
41 Ku acie kɔc ëbën aa ɣook kɔc ɣok
cï Nhialic lɔc buk ŋic. Ɣok aacï mïth
ku dëkku kek ye wäär jön rotde cök
ciëën. 42 Ku lëk ɣo buk wɛ̈tde lɛ̈k kɔc,
ku luelku lɔn ë yen acï Nhialic lɔc bï
luk looi tënë raan ëbën, kɔc pïr ku kɔc
cï thou. 43 Kɔc ëbën, kɔc käk Nhialic
tïŋ aacï jam riɛnke, ku luelkë na gam
raan wɛ̈t Jethu, ke Nhialic apɛ̈l käracke
piny riɛnke.”

Kɔc cie kɔc Itharel aacï Wëi Nhialic lööny kegup

44 Tɛ̈wën ŋɔt jiɛɛm Pïtɛr, ke Wëi
Nhialic lööny kɔc awën pïŋ gup. 45 Ku
kɔc Itharel wäär bɔ̈ Jopa kek Pïtɛr
aake cï gäi, rin cï kek Nhialic tïŋ ke
cï miɔ̈cde gäm kɔc kuat dɛ̈t cie kɔc

10:34 L.rou 10:17

Itharel aya. 46 Rin aa cïk tïŋ ke jam
thok kɔ̈k, ku luelkë, “Nhialic adït.” Go
Pïtɛr jam, 47 “Kɔckä aacï Wëi Nhialic
bɛ̈n tënë ke cïmënda aya. Nadë, le raan
bï ke pëën bï ke cïï muɔc nhïïm?” 48 Ku
cɔl ke aa muɔc nhïïm rin Jethu Krïtho.
Ku lëk Kornelio Pïtɛr bï rëër ke ke nïn
lik.

11

Pïtɛr acä akut Jeruthalem lɛ̈k kë cï looi

1 Atuuc Jethu ku kɔc kɔ̈k cï gam
pan Judia yic ëbën, ee cïk piŋ lɔn
nadë ke kɔc cie kɔc Itharel aake cï wɛ̈t
Nhialic ɣet tënë ke. 2 Tɛ̈wën cï Pïtɛr ɣet
Jeruthalem, go kɔc ke wïc ye ku bï kɔc
cie kuat Itharel aa ŋoot ye jääm guɔ̈p
ëlä, 3 “Yïn yï ye jäl pan kɔc cie ŋoot, ku
yïn yï ye rɔm ke ke!” 4 Go Pïtɛr ke tɛ̈t
kërïëëc ëbën cï rot looi, 5 “Wäär ë la
kën ca tïŋ ke ɣa rɔ̈ɔ̈k gen Jopa. Ee la
këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i, la guɔ̈k kaŋuan, ca tïŋ ke
luɛɛc piny nhial, ku tɛ̈ɛ̈u piny ɣalɔ̈ɔ̈m.
6 Ku jäl luiit yic, guɔ lääi baai ku lääi
roor ku jɔl aa lääi wuc keyiic, ku diɛt
roor tïŋ thïn. 7 Ku piɛŋ röl ke ye lɛ̈k ɣa,
‘Jɔt rot Pïtɛr, näk lääi ku cuet!’ 8 Guɔ
lueel, ‘Acie yic, Bɛ̈ny! Acïn mïïth rɛc ca
kaŋ cam cït käkkä.’ 9 Guɔ röl bɛn piŋ
nhial. ‘Duk tak lɔn le yen kë cïï path
bï cam tɛ̈ cï Nhialic ye lueel ka path.’
10 Kënë acï rot looi arak diäk, ku jɔl
këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i la guɔ̈k kaŋuan awën tɔ̈
lääi thïn, miit ku dhuk nhial. 11 Kaam
thiin awën ke röör kadiäk cï tuɔc ɣa
tɛ̈ cɔl Cetharia ɣëët pan awën rëër ɣɛn
thïn. 12 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k ɣa, ba
nhom cïï thiek ba cath ke ke. Ku jɔl
kɔckä kadätem akutdan kɔc cï gam yic
ɣa ruac, jäl Jopa agut Cetharia, ku lok
pan Kornelio. 13 Ku lëk Kornelio ɣo
lɔn cï yen atuny nhial tïŋ ke kääc yen-
hom ɣɔ̈nde ku lëk ye, ‘Tuɔɔc raan Jopa
tënë mony cɔl Thaimon Pïtɛr bï bɛ̈n.
14 Yen abï lɛ̈k wël bï yïn ku miɛ̈thku
cɔl apoth kërac yic.’ 15 Nawën jaam,
ke Wëi Nhialic lɔ̈ɔ̈ny kegup cïmën ɣɔn
tueŋ kɔŋ yen lɔ̈ɔ̈ny ɣogup. 16 Ku jal
kënë cï Bɛ̈ny Jethu lueel ɣɔn tak, ‘Joon
ë ye kɔc muɔc nhïïm ë pïu, ku wek aabï
muɔc nhïïm Wëi Nhialic.’ 17 Acie kë
lëu bï baai dhɔ̈l lɔn cï Nhialic kënë yen
cï yiëk ɣo, yiëk kɔc cie kɔc Itharel aya,
ku ë yïk ɣo wɛ̈t cï ɣok wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu
gam, ke ɣɛn ya ŋa, ba them ba Nhialic
gël nhom!”

18 Nawën piŋkë wël cï Pïtɛr lueel,
gokë cïï ben jääm guɔ̈p ku leckë
Nhialic ëlä, “Kën yen ë wïc Nhialic
aya, ku bï kɔc cie kɔc Itharel kärɛc
yekë looi puɔ̈l, ku bïk mɛt pïr akölriëëc
ëbën yic!”

Kɔc cï gam pan cɔl Antiɔ̈k

19 Kɔc ke cï gam aake cï wɛɛr rin
cï kek riɔ̈ɔ̈c lɔn nɛ̈k ke cïmën wäär
cï Ithipin nɔ̈k. Kɔc kɔ̈k ke yiic aacï
ɣet pan cɔl Ponicia ku Thaipruth ku
Antiɔ̈k. Ku keek aake ye kɔc Itharel
kepɛ̈c kek aake ye lɛ̈k wɛ̈t yam Jethu.
20 Ku kɔc kɔ̈k ke cï gam, ku aake ye kɔc
pan Thaipruth ku Thirene, aake cï la
Antiɔ̈k ku lek Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc
cie kɔc Itharel aya. Aa cïk aa lɛ̈k thoŋ
puɔth yam rin Bɛ̈ny Jethu. 21 Aake cï
Nhialic yiëk riɛl. Go kɔc juëc gam ku
yekë Nhialic door.

22 Thoŋ cï kɔc cie kɔc Itharel
gam Antiɔ̈k acï ɣet tënë kɔc cï gam
Jeruthalem. Gokë Barnaba tuɔɔc
Antiɔ̈k. 23 Wën cï yen ɣet ku tïŋ tɛ̈ cï
Nhialic kɔc Antiɔ̈k daac thïn, ke jɔl
puɔ̈u miɛt ku jiëëm kenhïïm ku bïk
aa kɔc path ɣer puɔ̈th, nhiar Nhialic
piänden ëbën. 24 Barnaba ë ye raan
path cï Nhialic gam piände ëbën, ku ë
la guɔ̈p Wëi Nhialic. Kɔc juëc aacï wɛ̈t
Bɛ̈ny bɛ̈n gam.

25 Ku jɔl Barnaba jäl ku ler pan
cɔl Tarthuth ku bï Thawul la wïc.
26 Nawën le yɔ̈k, gokë bɛ̈n Antiɔ̈k. Ku
jɔlkë rëër Antiɔ̈k ë ruɔ̈ɔ̈n, ku keek
aake ye rɔm kek kɔc cï gam, ku aacï
akut dït apɛi bɛ̈n piɔ̈ɔ̈c. Antiɔ̈k yen
ë tɛ̈n kɔŋ kɔc cï gam aa cɔɔl thïn ka
Krïthiaan.

Barnaba ku Thawul aacï tuɔɔc Jeruthalem

27 Ruɔ̈ɔ̈n yen rëër Barnaba kek
Thawul Antiɔ̈k, yen ë tɛ̈n jiël kɔc kɔ̈k

11:16 Luɔi 1:5 **11:19** Luɔi 8:1-4

käk Nhialic tïŋ Jeruthalem ku lek Antiök. 28 Raan tök ke yiic cɔl Agabuth ëcï Wëi Nhialic yiëk riɛl, ku bï lɛ̈k kɔc lɔn le yen cɔŋdïït bï bɛ̈n pinynhom ëbën. (Cɔŋ kënë acï bɛ̈n bɛ̈n ɣɔn ye Klaudiöth bɛ̈nyŋaknhom.) 29 Ku abiöth aacï raan tök keyiic ëbën la kënë cï ya tuɔc wämäthaken cï gam ciëŋ wun Judia. 30 Ku keek aacï wëëu kuɔ̈ɔ̈t yiic, ku jɔlkë Barnaba ku Thawul tooc bïk ke ɣäth tënë kɔcdït akut kɔc cï gam.

12

Kɔc cï gam aacï ŋuɔ̈t ke gum apɛi

1 Ë runkä cɔk ëcï baai kööl agut Judia, go bɛ̈ny Judia cɔl Ɣërot Agrïpa kɔc abɛ̈k kɔc cï gam yiic cɔl abaŋ. 2 Yeen acï mɛ̈nh Joon cɔl Jemith cɔl atök yeth pal. 3 Na le tïŋ ke kɔc Itharel mit puɔ̈th kë cï looi, go Pïtɛr cɔl adɔm ku mac, (yen kënë ë loi rot ɣɔn ciɛm Yan Ayum cïn yic luɔu.) 4 Nawën cï Pïtɛr dɔm ku mac, ke thön akuut apuruuk kaŋuan bïk aa tiit. Ku akuɔ̈t tök ë la yic kɔc kaŋuan. Ee cï Ɣërot Agrïpa tak ku bï Pïtɛr ɣäth luk yic aköl Yan Ayum cïn yic luɔu cök ciëën. 5 Ku Pïtɛr acï jäl rëër mɛ̈c yic. Ku kɔc cï gam aake ye röök riɛnke apɛi tënë Nhialic.

Atuny Nhialic acï Pïtɛr luɔ̈ny bei ɣön mɛ̈c

6 Wɛ̈ɛ̈r yen bï Ɣërot Agrïpa ye cɔl abïï luk yic rial, Pïtɛr ë nin kam apuruuk karou ke tit ye. Ee cï rek cïn arëk karou, ku ɣön mɛ̈c ë tit thok apuruuk kek ke lui akölë. 7 Tɛ̈wën nyin yic ka atuny Nhialic bɔ̈ ku kɛ̈ɛ̈c ɣöt thok ku mer ɣöt yic. Ku mɛŋ Pïtɛr kët ku puɔ̈ɔ̈c bï rot jɔt ku lëk ye, “Lɔc rot jɔt! Ku ban yïkɔ̈u!” Nyin yic, ke luɔ̈ŋ awën cï ye rek lööny wei yecin. 8 Ku lueel atuny nhial, “Dut yïyic ku ruɔ̈k warku.” Go Pïtɛr yeyic duut ku ruk war, ku lëk atuny nhial ye, “Paat alanhdu yïkɔ̈u ku buɔth ɣa.” 9 Go Pïtɛr jäl biaath cök ayeer, Pïtɛr ë këc kën loi rot deet yic, lɔn nadë ke kë looi atuny nhial ë yic. Ëcï tak ciɛ̈t ye nyuɔ̈th. 10 Keek aacï jal tëëk akuɔ̈t tök lɔ̈ɔ̈m, akut apuruuk ke tït, ku benkë rëët akut dɛ̈t ye kek rou lɔ̈ɔ̈m ku jɔlkë ɣet kal thok, kal ye gur thok wëëth cï yethok wɛl geeu. Go kal yethok ŋaany ë rot ku lek ayeer. Keek aacï jäl la ke cath dhël yic, nawën ka atuny nhial mär.

11 Ku jɔl Pïtɛr kë lui rot ye deet yic ku lueel, “Ëmën aca jal ŋic lɔn ye yen yic kënë awën ya tïŋ këcït nyuɔ̈th! Nhialic acä tuɔc atuɔnyde bä bɛ̈n kuɔny bei Ɣërot Agrïpa cin, ku jɔl aa käk ke ye kɔc Itharel tïŋ ke bïk luɔi ɣa.”

12 Nawën ŋic lɔn rëër yen tɛ̈rac, go la pan Maria man Joon Marko. Ku kɔc juëc aake cï kenhïïm kut thïn ë ke rɔ̈ɔ̈k. 13 Ku jɔl Pïtɛr ɣöt tɔɔŋ thok ayeer, go nyan aluaak lui baai cɔl Roda la bï raan ɣöt gut thok la tïŋ. 14 Ku ëcï Pïtɛr ŋic röl, go puɔ̈u miɛt apɛi, ku go guɔ kat ke këc ɣöt liep thok, ku le lɛ̈k kɔc lɔn yen ke Pïtɛr yen akääc ayeer. 15 Go kɔc awën rɛ̈ɛ̈r ɣöt lɛ̈k ye, “Yïn acï muɔ̈l!” Go lɛ̈k ke lɔn ë yic yen acï lɛ̈k ke. Gokë lueel, “Ka atiɛ̈mde yen acï bɛ̈n.”

16 Ku la Pïtɛr tueŋ ke tɔŋ ɣöt thok, gokë ɣöt ŋaany thok. Gokë tïŋ ku gɛ̈ikë. 17 Go Pïtɛr lɛ̈k ke bïk biɛt, ku jɔl tɛ̈t yic ke yen tɛ̈ cï Nhialic ye bɛ̈ɛ̈i bei thïn ɣööt ë mɛ̈c yic ku lëk ke, “Lɛ̈kkë Jemith ku wämäthkuan kɔ̈k yen kë cï rot looi.” Ku jiël bï la tɛ̈dɛ̈t. 18 Na la piny bak, go apuruuk ke tït nhïïm la cöt, ku yekë röt thiëëc kamken, “Yeŋö cï rot looi tënë Pïtɛr?” 19 Go Ɣërot Agrïpa apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk yɔ̈ɔ̈p. Ku akëc kë bɛ̈n yök. Go apuruuk cɔl adet thook, ku lëk kɔc kɔc nɔ̈k bï ke nɔ̈k. Tɛ̈wën cï ë kënë rot looi go Ɣërot Agrïpa jäl Judia, ku ben la ceŋ Cetharia.

Antipäth Ɣërot acï thou

20 Nawën cï Ɣërot Agrïpa puɔ̈u riääk tënë bäny Tire ku Thidon, gokë la ke ya akut bïk la tïŋ. Ku ë cïk kaŋ lëk Blatuth raan käk pan bɛ̈ny tiit bï wɛ̈tden gam. Ku jɔlkë la tënë Ɣërot Agrïpa ku thiëckë bï dɔ̈ɔ̈r ke ke, rin keek aake ye mïïth yök wun yen mɛc Ɣërot Agrïpa.

21 Naɣɔn aköl yen cï Ɣërot Agrïpa lueel bï yen mat ke ke, go ruk

11:28 Luɔi 21:10 **12:4** B.bei 12:1-27

alɛthken bääny ku nyuuc thɔnyde nhom ku jiɛɛm ke kɔc. 22 Ku jɔl kɔc duɔɔt aa looi ëlä, “Acie raan yen jam, Aciëk.” 23 Ee tɛɛn, Ɣërot Agrïpa acï atuny Nhialic bɛn cɔl atuany, rin cï yen rot looi bï a yen ye door ku cie Nhialic yen ye door. Nawën ke cuet käm tɔ yeyäc yic, ku thou.

24 Wɛt Nhialic acï bɛn la tueŋ ku kɔc juëc aacï bɛn gam.

25 Ku Barnaba kek Thawul aacï luɔiden bɛn thöl, ku dhukkë Jeruthalem ke cath kek Joon Marko.

13

Barnaba ku Thawul aacï lɔc ku toc ke

1 Kɔc ke cï gam Antiök aake la yiic kɔc ke ye käk Nhialic tïŋ, ku jɔl aa kɔc ë kɔc cï gam piööc, ku keek aake ye yï Barnaba ku Thaimon. (Raan col) ku Lukiöth (raan pan Thirene) ku Maneen (ku yen ë ye mɛthë bɛny cɔl Antipäth Ɣërot) ku Thawul. 2 Tɛwën ye kek röök thïn tënë Bänyda, ku yekë mïïth theek ke ye dhël dɛt dɔɔr kek Nhialic, go Wëi Nhialic lɛk ke ëlä, “Pälkë Barnaba ku Thawul ku bïk luɔi ca lɔc ke aa looi.”

3 Ku jɔl kɔc cï gam miëth aa theek ku röökkë ku jɔlkë Barnaba ku Thawul dɔɔc ku jɔlkë ke cɔl ajiël bïk luɔi cï Nhialic lɔc ke la luɔi Nhialic.

Barnaba ku Thawul aacï keny Thaipruth

4 Barnaba ku Thawul aake cï Wëi Nhialic tooc bïk la gen cɔl Theleukia ku lek teem kɔu riäi ku lek gen tɔ gool nhom wär ciɛl yic cɔl Thaipruth. 5 Na lek ɣet gen dɛt cɔl Thalamith, gokë kɔc aa piööc wɛt Nhialic tɛn amat kɔc Itharel. Ku Joon Marko ë cath ke ke rin bï keek aa kony luɔi.

6 Keek aacï cath ku temkë Thaipruth kɔu, ku lek gen Papoth yen le kek raan dɛt tiët cɔl Bar-Jethu ke ye raan Itharel, yök thïn. Ku ëcï rot a nyuɔɔth ciɛt ye raan kɔc lɛk wɛt Nhialic. 7 Yen Bar-Jethu ë ye mɛthë bɛnydït cɔl Therjiuth Pauluth, bɛny wun tɔ gool nhom wär ciɛl yic. Ku yeen ë ye raan pel nyin apɛi. Bɛny ëcï Barnaba kek Thawul tuɔc ku bïk bɛn tënë ye, rin ë wïc bï piööc wɛt Nhialic. 8 Ku yen luɔiden bï kek bɛny piööc ëcï tiët Elimath (aa kek riɛnke thoŋ Gïrïk) duɛr rac, rin cï yen ye them bï bɛny rac nhom bï wɛt Nhialic cïï gam. 9 Ke Thawul, ku aŋic aya lɔn cɔl ye Paulo, ëcï Wëi Nhialic la yeguɔp, go tiët tïŋ ku döt apɛi, 10 ku lëk ye, “Yïn mänh jɔŋrac. Yïn raan la ater kek käpath ëbën. Yïn athiäŋ guɔp kärɛc, ku aye them akölaköl ba yith Nhialic wel bïk aa lueth! 11 Yïn abïï Nhialic jak guɔp ëmën. Yïn abï cɔɔr ku yïn abï nïn nɔk ke yï cïï piny ben tïŋ.” Nyin yic Elimath, ëcï kën macär guɔ paat nyin piny, ku jɔl cath ke wïc raan bï ye dɔm cin bï thel. 12 Nawën tïŋ bɛnydït kë cï rot looi, go wɛt Nhialic gam rin yeen ëcï gäi apɛidït käk cï ke ye piööc wɛt Nhialic.

Barnaba ku Paulo aacï la Antiök tɔ Pithidia

13 Paulo ku jɔl aa kɔcken cath kek ye aacï wär teem riäi ke jiël Papoth ku lek Perga, wun cɔl Pampilia. Tɛwën, Joon Marko acï bɛn puɔk ke ke ku dhuk Jeruthalem. 14 Ku ben kë jäl Perga ku ɣeetkë Antiök tɔ wun cɔl Pithidia. Nawën aköl lɔŋ, aköl cïï kɔc ë luui, go Barnaba ku Paulo la tɛn amat ku nyuuckë thïn. 15 Nawën cï löôŋ Mothith, ku jɔl aa wël kɔc käk Nhialic tïŋ kueen, go bäny tɛn amat wɛt lɛk Barnaba ku Paulo ëlä, “Wämäthakua wek aa wïcku bäk kɔc jääm nhïïm, tɛ le yen wɛt bï ke riɛɛl puɔth bäk lɛk ke.” 16 Go Paulo rot jɔt, ku nyooth yecin bï kɔc biɛt. Ku jɔl jam ëlä, “Wek mɛthkiɛ pan Itharel, ku jɔl aa kɔc cie kɔc Itharel Nhialic door, piɛŋkë wɛtdiɛ. 17 Nhialic kɔc Itharel ëcï wärkuan dït lɔc ku looi ke ke ye kuatdït ril tör tɛwäär ciëŋ kek ke ye alɛi wun cɔl Ijip. Keek aake cï Nhialic bɛɛi bei Ijip riɛlde. 18 Ku acï kärɛc yekë luɔi ye guum roor ruɔɔn thiärŋuan. 19 Ku Nhialic acï wuɔt kadhorou cuɔp wei pan Kanaan. Ku looi kacke bï aa

13:17 B.bei 1:7; 12:51 **13:18** Kn 14:34; L.rou 1:31 **13:19** L.rou 7:1; Joc 14:1

kek la piny, 20 tɛcït run buɔt kaŋuan ku
thiärdhiëc.
"Wën cï kën rot looi, go Nhialic
ke yiëk kɔc mac ke agut tɛ̈ tul
raan käk Nhialic tïŋ cɔl Thamuel.
21 Nawën thiëckë Nhialic bï ke
yiëk bɛnyŋaknhom, go Nhialic ke
yiëk Thawul raan many Kïc, kuat
Benjamin yic, ku bï ya bɛny ruɔ̈ɔ̈n
thiärŋuan.
22 "Nawën cï Thawul nyaai bääny
yic, go Nhialic Debit looi ke ye
bɛnyŋaknhomden. Ku kën cï Nhialic
lueel riɛnke akïn, 'Aca yök lɔn Debit,
wën Jethe yen ë raan yen wiɛ̈c. Ku ë
yen raan bï käk wiɛ̈ckë bïk röt looi, aa
looi.'
23 "Ë ye Jethu raan kuat Debit, yen
cï Nhialic looi ke ye raan bï kɔc Itharel
luɔ̈k, tɛcït tɛ̈ cï yen ye luɛɛl thïn wäär.
24 Wäär këc Jethu luɔide jɔɔk, ke Joon
ëcï kɔc Itharel kaŋ lɛ̈k wɛ̈t Nhialic. Ku
ye ke yɔ̈ɔ̈k bïk muɔ̈l luɔi kärɛc, ku cɔlkë
röt aa muɔc nhïïm pïu. 25 Na wäär cï
luɔi Joon thiɔ̈k kek thök, go kɔc thiëëc
ëlä, 'Yakë tak ya ŋa? Acie ɣɛn raan
tiɛtkë. Raan tiɛtkë abï lɔ̈k bɛ̈n ɣacök.
Ku acie ɣɛn raan lëu ye ba warke däk
bei yecök.'
26 "Wek wämäthkiɛ̈ Itharel, mïth
Abaram, ku jɔl aa wek kɔc cie kɔc
Itharel rɛ̈ɛ̈r tɛ̈n Nhialic door. Wɛ̈t bï
kɔc kony bï kɔc cïï la pan mac acï
lɛ̈k ɣo. 27 Ku yeen akëc kɔc ke ciëŋ
Jeruthalem ku bänyken ŋic, lɔn nadë
ke yen raan bï kɔc bɛ̈n kony. Ku keek
akëc wël deet yiic aya, wël ke ye kɔc
käk Nhialic tïŋ lɛ̈k ke wäär ye kueen
akölaköl, aköl lɔ̈ŋ. Ku keek aacï wël
kɔc käk Nhialic tïŋ cɔl aa tiiŋ kenhïïm,
rin cï kek Jethu cɔl anäk. 28 Cɔk alɔn
cïn yen yiny cïk yök bï ke ye tɛ̈m thou,
gokë ŋuɔ̈t ke thiëc Pilato bï dhiɛl nɔ̈k.
29 Ku wën cï kek këriëëc ëbën looi, käk
ke cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
riɛnke, gokë jat piny tim cï rïïu kɔ̈u
ku lek thiɔ̈k raŋ yic. 30 Ku yeen acï
Nhialic cɔl aben pïr. 31 Ku aacï rot
nyuɔ̈th kɔc ke ye cath kek ye kam
Galilia ku Jeruthalem nïn juëc yiic.
Kek kɔckä, kek aacï käk cï röt looi tïŋ,
ku lëkkë ke kɔc Itharel.
32-33 "Ku ɣok aacï bɛ̈n buk we bɛ̈n
lɛ̈k thoŋ path cï Nhialic yepuɔ̈u tɔɔŋ
ke bï luɔi wärkuan dït. Acï luɔi ɣo
ëmën ɣok miɛthken, rin cï yen Jethu
cɔl aben pïr ke cï thou. Cïmën cï ye gɔ̈t
ëlä waak rou athör thɛɛr wël Nhialic
yic,
'Yïn ee wëndiɛ̈, ɣɛn acï ya Wuur akölë.'
34 "Ku yen kënë yen ë kë cï Nhialic
lueel, lɔn bï yen ye cɔl aben rot jɔt
thou yic, ku bï cïï kɔŋ dhiäth raŋ yic,
'Yïn aba yiëk yath, ku yïn aba dɔɔc cït
tɛ̈wäär,
cï ɣɛn ɣapuɔ̈u taaŋ thïn tënë Debit.'
35 "Ku ë yic alanden, ëcï lueel këlä
wɛ̈t dɛ̈t cï gɔ̈t yic,
'Yïn acä aluɔnydu bï puɔ̈l bï dhiäth
raŋ yic.'
36 "Ku yen Debit ë ye käk Nhialic
looi wäär pïïr yen, ku jɔl thou ku thiäk
tɛ̈ cï wärken dït thiɔ̈k thïn. Ku guäpde
acï bɛ̈n dhiäth raŋ yic. 37 Ku kën akëc
rot looi tënë raan cï Nhialic jɔt bei raŋ
yic.
38-39 "Awiëc bäk ŋic wek wämäthkiɛ̈
Itharel, lɔn nadë ke rin Jethu yen abï
kärɛc päl piny tënë kɔc. Raan bï wɛ̈tde
gam abï adumuɔ̈ɔ̈mke päl piny tënë
ye. Ku kënë ë këc löŋ Mothith looi
wäär tënë we. 40 Tääukë wenyïn piny
apath bï kë cï kɔc käk Nhialic tïŋ, cïk
lɛ̈k kɔc ëlä rot cïï lui we,
41 'Tiɛ̈ŋkë wek kɔc kɔc dɔl gup! Gäikë
ku wek aabï liu, rin kë luɔɔi
akölë!
Acie kë bäk gam, cɔk alɔn bï raandä ye
teet yic tënë we!' "
42 Wën jiël Paulo ku Barnaba tɛ̈n
amat, goke yɔ̈ɔ̈k ku bïk bɛn bɛ̈n aköl
dɛ̈ɛ̈t amat bïk wɛ̈t lööŋ Nhialic bɛ̈n
ber yic. 43 Wën cï kɔc jäl amat yic,
ke Paulo ku Barnaba ruɛc kɔc juëc
Itharel, ku kɔc juëc cie kɔc Itharel cï
ciɛɛŋ kɔc Itharel gam. Ku jɔl Paulo kek

13:20 Bäny 2:16; 1Tha 3:21 **13:21** 1Tha 8:5; 10:21 **13:22** 1Tha 13:14; 16:12; Wk 89:20 **13:24** Mk 1:4; Lk 3:3 **13:25** Mt 3:11; Mk 1:7; Lk 3:16; Jn 1:20, 27 **13:28** Mt 27:22-23; Mk 15:13-14; Lk 23:21-23; Jn 19:15 **13:29** Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42 **13:31** Luɔi 1:3 **13:32-33** Wk 2:7 **13:34** Ith 55:3 **13:35** Wk 16:10 **13:41** ɣab 1:5

Barnaba lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th dɛɛt, ku bïk pïr ke ŋɔ̈th piath Nhialic.
44 Nawën akö̈l dɛ̈t amat, ke kɔc juëc
apɛi bɔ̈ amat yic aabï ciɛ̈t kɔc ëbën
geeu kek cï guëër bïk bɛ̈n piŋ wɛ̈t
Nhialic. 45 Nawën tïŋ kɔc Itharel akut
dïït kënë ke dɔm tiɛɛl ke. Ku yekë wɛ̈t
lueel Paulo dhɔ̈l yic ku yekë lat. 46 Ku
Paulo kek Barnaba aacï bɛ̈n jam apɛi
këlä ke cïï riɔ̈c, “Kën yen bï rot kaŋ
looi tueŋ, ee lɔn bï we lɛ̈k wɛ̈t Nhialic.
Ku na cäk kuec bäk wɛ̈t Nhialic cïï
gam, ku yakë rö̈t yö̈k ke we cie kɔc
wïc pïr akölriëëc ëbën, ke wek aa buk
nyääŋ piny ku lok tënë kɔc kɔ̈k cie kɔc
Itharel. 47 Rin ɣok aacï Nhialic yɔ̈ɔ̈k
ëlä, ‘Wek aaca looi ke we cït mermer
tënë kɔc cie kɔc Itharel, rin bï raan
ëbën pinynhom poth la pan mac.’ ”
48 Nawën piŋ kɔc cie kɔc Itharel wɛ̈t
kënë, gokë puɔ̈th miɛt ku leckë wɛ̈t
Nhialic cïk piŋ. Ku kɔc ke cï lɔc bïk aa
kɔc pïr akölriëëc ëbën aake cï bɛ̈n gam.
49 Wɛ̈t Nhialic acï bɛ̈n ɣet bɛɛ̈ikë yiic
ëbën. 50 Go kɔc Itharel, kɔcdït baai
gɛu yic ëbën bɛn rac nhïïm agut diäär
kɔcdït cie kɔc Itharel Nhialic door.
Ku aacï Paulo ku Barnaba bɛ̈n cuɔp
wei panden. 51 Go atuuc Jethu mël
kuëëŋ ku teŋkë kecö̈k rin cï kek puɔ̈th
riääk tënë ke. Ku jiëlkë ku lek pan cɔl
Ikonia. 52 Kɔc ke cï gam Antiö̈k aake
cï Wëi Nhialic la kegup, ku keek aake
mit puɔ̈th apɛi.

14

Paulo ku Barnaba aa kɔc Ikonia lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam

1 Këcït këwäär cï rot looi tënë Paulo
ku Barnaba Antiö̈k acie yic bɛn ber
aya tënë ke Ikonia. Paulo ku Barnaba
aake cï la ɣön ye kɔc Itharel mat thïn,
ku jiɛɛmkë arɛ̈k bï kɔc juëc Itharel
ku kɔc cie kɔc Itharel wɛ̈t Jethu gam.
2 Ku kɔc kɔ̈k Itharel cï kuec bïk wɛ̈t cïï
gam, aacï kɔc Ikonia luɔ̈m thook bïk
kenhïïm wɛ̈l Paulo ku Barnaba. 3 Ku
Paulo kek Barnaba aacï rëër Ikonia
nïn juëc. Ku jiɛɛmkë apɛi rin Jethu
ke cïï riɔ̈c, ku wɛ̈t yekë lueel ëbën ë
yic, rin cï Jethu ke yiëk riɛl bïk käk
jäŋ gɔ̈i aa looi. 4 Ku kɔc juëc tɔ̈ geeu
aake cï keyiic tek, kɔc kɔ̈k aake wël kɔc
Itharel piŋ ku gam kɔc kɔ̈k wɛ̈t atuuc
Jethu.
5 Nawën ke mɛt kɔc Itharel yic kek
kɔcken dït ku kɔc Konya bïk agaac
jɔɔk, ku wïckë bïk ke nɔ̈k. 6 Nawën la
kɔc piööc wɛ̈t cï mat yö̈k cök, gokë riŋ
tɛ̈ cɔl Likonia tɔ̈ gɛɛth Lithtra ku Derbe
thïn. 7 Ku piööckë Wɛ̈t Puɔth Yam Bäny
Jethu ë gɛɛthkä yiic.

Paulo acï duɛ̈r nɔ̈k Lithtra

8 Mony cï ruai, cie cath, yecö̈k ɣöc
piiny tɛ̈wäär dhiëëth ye ë tɔ̈ gen Lith-
tra. 9 Ku ë ye wël Paulo piŋ. Go Paulo
tïŋ ke cï gam ku pɛth bï kony. Go döt,
10 ku lueel, “Jɔt rot ba kɔ̈ɔ̈c!” Go rot
wuɔ̈l nhial ku ciɛth.
11 Nawën tïŋ kɔc juëc kë cï Paulo
looi, gokë jam apɛi thoŋden Likonia,
“Aciëëk cït kɔc aacï bɛ̈n piny nhial
tënë ɣo!” 12 Ku ciɛ̈kkë Barnaba ke cɔl
Deuth ku ciɛ̈kkë Paulo ke cɔl Ɣërmith
rin ë yen raan ye wɛ̈lken lueel.* 13 Go
raandït jɔŋ cɔl Deuth door, jɔŋ rëër
yiɛ̈ŋde kal thok miöör la yiëth adir cï
cuëëc yɔ̈ɔ̈k bɛɛ̈i. Ku wïc kek kɔcken
juëc rɛɛ̈r ke ye bïk atuuc door ë ke.
14 Nawën piŋ Barnaba ku Paulo ke
wïckë bïk looi, gokë alätheken rɛt yiic
kekɔ̈th bïk nyuɔɔth lɔn cïï kek këcït
kënë wïc, ku riŋkë ciɛl thän awën yic
ku lueelkë, 15 “Yeŋö looi wek kënë?
Ɣok aa kɔc ë path cïmëndun. Ɣok
aacï bɛ̈n buk Wɛ̈t Puɔth Yam Jethu
bɛn lueel, ku buk we nyaai käk yakë
doorkä yiic rin cïn kek wɛ̈tden yic, ku
bäk aa door Nhialic tö̈ŋ pïr, cï nhial ku
piny ku wër kek käkkith tɔ̈ thïn ëbën
cak. 16 Wäthɛɛr Nhialic ëcï kɔc puɔ̈l bïk
käkken cïk tak aa door. 17 Ku Nhialic
ë rot nyuɔɔth akölaköl käpuɔth ye looi
yiic tënë kɔc. Ee deŋ cɔl atueny ku
lok käŋ ëbën cït tɛ̈den ye kek luɔk, ku
mitkë puɔ̈th.” 18 Cɔk awën këc kɔckä
wɛ̈lken lac gam, ka cïk bɛn lëu bïk kɔc
dɔk bïk miöör cïï näk.
19 Nawën ke kɔc Itharel kɔ̈k bɔ̈ An-
tiö̈k gen tɔ̈ Pithidia, ku bɔ̈ kɔc kɔ̈k
Ikonia, ku rɛckë kɔc nhïïm ku biöökkë

13:47 Ith 42:6; 49:6 **13:51** Mt 10:14; Mk 6:11; Lk 9:5; 10:11 * **14:12** Aa rin jakken. **14:15** B.bei 20:11; Wk 146:6

Paulo ku ɣöckë aɣeer geeu, ku takkë lɔn cï yen thou. 20 Nawën la kɔc cï gam
kenhïïm kut yelɔ̈ɔ̈m, ke jɔt rot ku dhuk
geeu. Naɣɔn nhiäk ke la Derbe kek
Barnaba.

Paulo ku Barnaba aacï dhuk gen Antiök tɔ̈ Thiria

21 Paulo ku Barnaba aacï Wɛ̈t Puɔth
Yam lëk kɔc Derbe ku gam kɔc juëc
wɛ̈t Jethu. Nawën ke dhuk Lithtra. Ku
lek Ikonia ku jɔl a Antiök tɔ̈ Pithidia.
22 Ku lëkkë kɔc cï gam bïk gamden
muk apath, ku lek tueŋ ke nhiar
Jethu. Ku lɛ̈kkë ke piɔ̈ɔ̈cden yic ëlä,
“Kɔc cï gam ëbën aa dhil gum ë pïr
kënë yic rin bï kek mɛt bääny Nhialic
yic aköldä.” 23 Ku kuanykë kɔcdït
akuut kɔc cï gam yiic ëbën, ke cï kaŋ
röök tënë Nhialic. Ku thekkë miëth
rin bï kek Nhialic kaŋ door. Ku jɔlkë
ke than Bɛ̈ny Jethu cin, raan cï kek
wɛ̈lke gam.

24 Tɛ̈wën kuɛny kek Pithidia yic,
gokë bɛ̈n Pampilia. 25 Ku piööckë Wɛ̈t
Puɔth Yam tënë kɔc gen Perga ku lek
Atalia. 26 Ku tɛ̈ɛ̈n ke gër, ku dhukkë
Antiök, tɛ̈wäär cï kɔc cï gam ke thön
Nhialic thïn rin luɔiden cïk thöl.

27 Wën cï kek ɣëët Antiök, ke kuut
kɔc cï gam nhïïm ku lëkkë ke käjuëc
cïk looi riɛl Nhialic, ku nyooth Nhialic
lɔn alëu bï kɔc cie kɔc Itharel gam aya.
28 Ku rëërkë Antiök pɛ̈i juëc kek kɔc cï
gam.

15

Löŋ Mothith

1 Kɔc kɔ̈k pan Judia aacï bɛ̈n Antiök,
ku piööckë kɔc cï gam ëlä, “Wek aacïï
Nhialic bï kony tɛ̈ cïï we dhil ŋoot, cït
tɛ̈ cï löŋ Mothith luɛ̈l ye.” 2 Go Paulo
kek Barnaba jam apɛi rin ë wɛ̈t kënë
kek kɔc awën bɔ̈ Judia. Nawën ke mat
yic, bï Paulo ku Barnaba ku kɔc kɔ̈k
Antiök la Jeruthalem bïk wɛ̈t kënë la
jääm yic kek atuuc Jethu ku kɔcdït
kɔ̈k.

3 Go akut kɔc cï gam ke jal tooc, ku
wën tëëk kek Ponicia ku Thamaria, ee
cïk lɛ̈k kɔc lɔn cï kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel
wɛ̈t Nhialic gam. Wɛ̈t kënë acï kɔc cï
gam ëbën cɔl amit puɔ̈th.

4 Nawën ɣëëtkë Jeruthalem ë ke lor
akut kɔc cï gam, ku atuuc Jethu ku
kɔcdït, kɔc cïk bɛ̈n lɛ̈k käjuëc cï Nhialic
ke kony bïk ke looi. 5 Go kɔc kɔ̈k akut
Parathï cï gam röt jat nhial ku luelkë,
“Keek aa dhil ŋoot ku lëk ke bïk löŋ
Mothith dhiɛl theek.”

6 Go atuuc Jethu ku kɔcdït kenhïïm
mat bïk wɛ̈t kënë tak yic. 7 Wën cï
kek wɛ̈t jääm yic apɛi, ke Pïtɛr jɔt rot
ku lueel, “Wek kackiɛ̈ aŋiɛckë lɔn ɣɛn
acï Nhialic lɔc wäär kamkun, ba Wɛ̈t
Puɔth Yam lɛ̈k kɔc cie kuat Itharel,
rin bï kek wɛ̈t Bɛ̈ny piŋ ku gamkë.
8 Ku Nhialic aŋic kë tɔ̈ raan ëbën puɔ̈u,
acï nyuɔɔth lɔn yeen alëu kɔc kɔ̈k cie
kɔc Itharel bïk gam aya cïmën cï yen
Wɛ̈ike cɔl abɔ̈ tënë ke, cïmën wäär cï
yen ye luɔ̈i ɣo aya. 9 Acï nyuɔɔth lɔn
ɣok kɔc Itharel ku thäi kɔ̈k, ɣok aa
thöŋ ëbën, ku nyɛɛi kärɛc kepuɔ̈th rin
cï kek gam.

10 “Na ye këya, ke yeŋö looi wek kë
cï Nhialic nyuɔ̈th we bäk cïï loi, rin
wïc wek ye ë path bäk tɛ̈ bï yen puɔ̈u
riëëk thïn tïŋ. Tɛ̈ jɔt ɣok kɔc cï gam
nhïïm këril këc wärkuan dït ku ɣo aya,
kaŋ lëu buk ɣääc? 11 Acie tɛ̈de! Ayeku
gam lɔn bï ɣo kony rin piath Bɛ̈ny
Jethu, ku abï ya tɛ̈de aya tënë ke.”

12 Go akut ëbën biɛt ku piŋkë käk jäŋ
gɔ̈i cï Nhialic cɔl aa looi Barnaba ku
Paulo ke, kam kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel.
13 Wën cï kek thök jam, ke Jemith jɔt
rot ku bëër ëlä, “Piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈ wek kɔc
akuɔ̈tda! 14 Acï Thaimon tɛ̈t ɣo tɛ̈ cï
Nhialic ye nyuɔɔth thïn lɔn ye kɔc cie
kuat Itharel kacke aya, rin cï yen kɔc
kɔ̈k nyaai keyiic bïk aa kacke. 15 Ku
wël kɔc käk Nhialic tïŋ aacï rɔ̈m kek ë
wëlkä alanden. Cïmën cï ye gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

16 ‘Ku lueel Bɛ̈ny, ɣɛn abï dhuk,
ku ɣɛn abï many Debit cï riääk bɛn jɔt
nhom.
Ku bɛn käkken cï riääk cɔ̈k piny bïk
riɛl.
17 Ku këya, kɔc ëbën aabï Bɛ̈ny wïc,

15:1 Leb 12:3 **15:7** Luɔi 10:1-43 **15:8** Luɔi 2:4; 10:44 **15:18** Amo 9:11-12

kɔc cie kɔc Itharel ca cɔɔl bïk aa
kackiɛ̈.
18 Yen ee wɛ̈t cï Bɛ̈ny lueel akan,
Bɛ̈ny yen cï wɛ̈t kënë cɔl aŋic thɛɛr.’
19 “Ku la Jemith tueŋ ku lueel, na ye
ɣɛn, ke ɣok aacïï kɔc cie kɔc Itharel cï
Nhialic dhuɔ̈k rɛ̈ɛ̈m nhïïm. 20 Aŋuɛ̈ɛ̈n
buk ke gät athör ku lëkku ke, bïk cïï
mïth kuat miëth cï ke jakrɛc door, ku
titkë röt bïk gup cïï la akɔr. Ku cïk riɛm
cam ku cïk cuët rïŋ län këc teem röl
bï riɛm kuër. 21 Rin löŋ Mothith acï
kueen run juëc yiic, ɣön ye kɔc Itharel
mat thïn aköölcïï kek ë luui yiic, ku
wëlkä aaye piööc gɛɛth yiic ëbën.”

Athör cï gät kɔc cie kɔc Itharel cï gam

22 Nawën ke atuuc Jethu, ku kɔcdït
kek kɔc akut kɔc cï gam ëbën, mat
wɛ̈t yic bïk röör abɛ̈k akut yic kuany,
ku bïk ke tuɔɔc Antiök kek Paulo ku
Barnaba. Gokë Judath cɔl Barthabath
aya, ku Thilath kɔc theek akut rin
luɔiden, kuany. 23 Ku gɛ̈mkë ke athör
kënë tënë kɔc cï gam Antiök,

“Ɣok atuuc Jethu ku kɔcdït,
miɛ̈thakun, ɣok aacï miäthda tuɔc
miɛ̈thakua cie kuat Itharel ciëŋ gen
Antiök, ku pan Thiria ku Cilicia.
24 Acuk piŋ lɔn cï kɔc kɔ̈k akuɔ̈tda
yic la ku rɛckë wepuɔ̈th käk yekë
lueel, ku keek aa këcku ke tooc bïk
käkkä aala lueel. 25 Këya, ɣok aacï
ɣonhïïm mat ku gamku buk kɔc
kuany ku tucku ke we. Ku aabï la
kek wämäthkuan nhiarku Barnaba
ku Paulo, 26 cï wëiken gam bïk luui
rin Jethu Krïtho. 27 Wek aa tucku
Judath ku Thilath, bïk we lëk wël
cï gɔ̈t athör kën yic aya. 28 Acï Wëi
Nhialic tääu ɣopuɔ̈th bï ciɛ̈n löŋ
ril dɛ̈t mɛtku ë lööŋ cï gät we kä
yiic. 29 Ku wek aa cïï käkkä dhil loi,
duɔ̈kkë ye mïth miëth yeke jakrɛc
door, duɔ̈kkë riɛm cam, duɔ̈kkë
cuët rïŋ län këc teem röl bï riɛm
kuër, ku tiɛtkë röt bäk gup cïï la
akɔr. Na luɔikë käkkä cït ëmën cï
ɣok ke lɛ̈k we, ke luɔidun abï piath.
Yenakan.”

30 Ku toockë atuuc Antiök. Nawën
cïk ɣet, ke mat kɔc cï gam ëbën nhïïm
ku gɛ̈mkë ke athöör. 31 Wën cï kek
athöör kueen ë ke mit puɔ̈th rin cï
wël cï gɔ̈t athöör yic ke dɛɛt puɔ̈th.
32 Judath ku Thilath, kɔc ke jam nyin
Nhialic aya, aacï jam apɛi kek kɔc cï
gam bïk ke dɛɛt puɔ̈th ku rilkë puɔ̈th.
33 Tɛ̈wën cï kek nïn nɔ̈k ke ke lony
wämäthakua dhöl bïk dhuk ke puɔl
gup tënë kɔc ke toc ke. [34 Ku Thilath
acie nhom bɛ̈n waar ku döŋ.] 35 Paulo
ku Barnaba aake cï pɛ̈i nɔ̈k Antiök, ke
piööc wɛ̈t Bɛ̈ny kek kɔc juëc kɔ̈k tënë
kɔc Antiök.

Paulo ku Barnaba aacï puɔ̈k

36 Nawën cïk pɛ̈i nɔ̈k Antiök, ke
Paulo yöök Barnaba, “Dhukku ciëën
gɛɛth wäär yiic cï ɣok Wɛ̈t Puɔth Yam
piööc thïn, buk wämäthakua la neem,
ku buk tïŋ lɔn le kek tueŋ apath kek
gamden.” 37 Ku ë wïc Barnaba bï Joon
Marko cath ke ke, 38 ku akëc Paulo
tak lɔn puɔth yen bï cath ke ke rin acï
bɛn dhuk Pampilia, ku cïï rɛ̈ɛ̈r ke ke
bïk luɔiden thääp kedhie. 39 Wɛ̈t kënë
acïk tɛɛr apɛi nawën ke puɔ̈k. Ku jiël
Barnaba kek Joon Marko ku geerkë
Thaipruth. 40 Ku cɔl Paulo Thilath
bï cath kek ye, ku pɛ̈l miɛ̈thakën ke
dhöl bï Nhialic ke cɔl aa cath ke puɔl
gup. 41 Ku jɔlkë la Thiria ku Cilicia kek
Thilath, ke deet kɔc cï gam puɔ̈th bïk
gamden muk apath.

16

Timothï acï cath kek Paulo ku Thilath

1 Paulo acï cath bï la Derbe ku Lith-
tra tɛ̈ ciëŋ Krïthian cɔl Timothï thïn.
Man Timothï ëcï gam aya, ku yeen
ë ye nyan kuat Itharel, ku wun ë ye
Gïrïk. 2 Kɔc le ɣok gam tök ëbën Lithtra
ku Ikonia, aake ye ŋiɛc jam rin Timo-
thï. 3 Go Paulo Timothï cɔl aŋot rin wïc
yen ye bïk cath. Ee looi këya rin aŋic
kɔc Itharel ke ciëŋ Derbe ku Lithtra
ëbën lɔn ye wun Timothï Gïrïk, kuat
cie ŋoot. 4 Tɛ̈wën ye kek jäl gen ku lek
gen, aake lööŋ cï atuuc Jethu ku kɔcdït

15:20 B.bei 34:15-17; Leb 17:10-16; 18:6-23 **15:38** Luɔi 13:13

tɔ Jeruthalem guiir tɛ̈t kɔc cï gam, ku
lëkkë ke bïk aa luui cït tɛ̈ wïc atuuc
Jethu ku kɔcdït tɔ Jeruthalem ye thïn.
5 Këya, kɔc akut kɔc cï gam aacï cök
puɔ̈th bïk gamden cïï war, ku kɔc cï
gam aacï röt aa juak akölaköl.

Paulo ku Thilath aacï la Troath

6 Paulo ku Thilath aacï Prigia ku
Galatia bar yic, rin cï Wëi Nhialic ye
nyuɔ̈th ke bïk Wɛ̈t Puɔth Yam cïï piöö̈c
ë bɛ̈ɛ̈i Athia kä yiic. 7 Tɛ̈wën cï kek
aken Mithia döö̈t, ke wïckë bïk la pan
cɔl Bithinia, ku keek aacï Wëi Nhialic
nyuääth bïk cïi tëk thïn. 8 Gokë Mithia
bar yic ku lek Troath. 9 Ku ë wɛ̈ɛ̈r
kënë Paulo acï këdäŋ tïŋ këcït raan
Mathedonia ke kääc yenhom ku lɛ̈ŋ.
“Bäär yïn Paulo Mathedonia ba ɣo bɛ̈n
kony.” 10 Wën cï Paulo nyuɔ̈th ë kënë,
goku röt guiir buk la Mathedonia, rin
acuk ŋic lɔn cï Nhialic ɣo cɔɔl buk Wɛ̈t
Puɔth Yam la piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc Mathedo-
nia.

Paulo ku Thilath aacï la Pilipi

11 Goku jäl Troath ë riäi ku gërku
buk teem Thamodhraki, naɣɔn nhiäk
dɛ̈ɛ̈t ɣo la Nipolith. 12 Ku jiëlku
Nipolith ku lok Pilipi gen tueŋ ye kaŋ
thiɔɔk tɛ̈ le kɔc Mathedonia, ku yen
ë ye gen rëër kɔc Roma thïn. Ku
näkku nïn juëc geeu. 13 Nawën aköl
cïï kɔc Itharel ë luui ke ɣo jiël geeu,
ku lok wäryɔu tɛ̈ yeku tak lɔn ye kɔc
Itharel kenhïïm mat thïn bïk röök. Ku
nyuucku piiny ku jiɛɛmku tënë diäär
ke cï kenhïïm mat thïn aya. 14 Kam
kɔc cï wɛ̈lkua piŋ ë kɔc ke tɔ thïn yiic,
ee tiŋ gen Thiatira cɔl Lidia, ku ë ye
ɣɔɔc wei alɛ̈th mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ril ɣɔ̈nyden yic
apɛi. Lidia ë ye Nhialic door, ku ëcï
Nhialic cök puɔ̈u bï wɛ̈t lueel Paulo
piŋ. 15 Wën cï ye gäm lɔ̈kwëi kek kɔc
ciëŋ baai kek ye, ke cɔl ɣo ku lëk ɣo,
“Bäk, rɛ̈ɛ̈rkë paandiɛ̈, tɛ̈ cï wek ye gam
lɔn cï ɣɛn gam ayic.” Ku lɛ̈ŋ ɣo buk la
baai.

Paulo ku Thilath aacï mac Pilipi

16 Naɣɔn akäl tök, tɛ̈wën le ɣok tɛ̈ ye
kɔc la röök thïn, ke ɣo räm kek nyan
alony la guɔ̈p jɔŋ ye cɔl alëk kɔc kë bï
rot looi. Ku yeen ëcï wëëu juëc apɛi
bɛ̈ɛ̈i tënë kɔcken cï ye loony. 17 Nawën
ke buɔth Paulo ku ɣo ëbën ke loi duɔɔt,
“Kɔckä aa lui rin Nhialic Madhɔl. Aa
yïn lëk tɛ̈ bï Nhialic yï kuɔny thïn.”
18 Ku looi këya nïn juëc, agut bï Paulo
puɔ̈u riääk, ku wel yenhom ku lëk jɔŋ
tɔ nya guɔ̈p, “Rin Jethu Krïtho bäär
bei ë nya guɔ̈p!” Ee kaam wën, ke
jɔŋrac jiël yeguɔ̈p. 19 Nawën le kɔc
cï yeen loony tïŋ, ke nyan alony cïn
wëëu ye bɛn bɛ̈ɛ̈i tënë ke, gokë Paulo
dɔm ku Thilath ku thelkë ke luk yic.
20 Ku ɣɛ̈thkë ke bäny nhïïm ku luelkë,
“Röörkä aa kɔc Itharel, ku keek aa loi
aliääp gɛnda. 21 Aa ɣook piɔ̈ɔ̈c buk käk
liu ciɛɛŋda ku lɔ̈ɔ̈ŋkua yiic, aa looi. Ɣok
aa kuat Roma. Këya, ɣok aacïi dhil
luui käk yekë lɛ̈k ɣo buk ke looi.”

22 Ku mɛt thän awën kääc luk kɔ̈u
wɛ̈tden yic ku biɛ̈kkë ke, ku ret bäny
alɛ̈th Paulo ku Thilath yiic kekɔ̈th, ku
cɔlkë ke aa that. 23 Wën cï apuruuk
Paulo ku Thilath that ku biɛ̈kkë ke
apɛi, ku riitkë ke ɣön mɛ̈c, ku yöök
bɛ̈ny apuruuk ë tïït kɔc cï mac, bï ke
der rin bï kek cïï kat. 24 Nawën piŋ
apuruuk ë wɛ̈t kënë, ke riitkë ɣön tɔ
ciëën ku rekkë kecök, ku mɛckë ke
gurgurdït thiek kɔ̈u.

25 Nawën tɛ̈cït wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ke Paulo
ku Thilath aake rɔ̈ɔ̈k ku ketkë waak
door kek Nhialic, ku kɔc kɔ̈k ke cï mac
kek keek aake pïŋ. 26 Kaam awën
ke piny yiɛ̈ɛ̈k rot apɛi, ku yiɛ̈ɛ̈k tɛ̈wën
cï ɣön mɛ̈c buth thïn aya. Nyin yic
tɛ̈wën ke ɣööt ŋany kethook, ku däk
luɔŋ werwer kecök.

27 Go bɛ̈ny apuruuk wën tit ɣöt thok
rot puur ku tïŋ ɣööt ke ŋaany thook, ku
tɛk lɔn cï kɔc cï mac röt kual, go palde
miëët bei, ku wïc bï rot nɔ̈k. 28 Go
Paulo rɛ̈l apɛi, “Duk rot näk! Ɣok aatɔ
tɛ̈n ëbën!”

29 Go bɛ̈ny apuruuk mac cɔɔl, ku riŋ
ɣöt ku wïïk Paulo ku Thilath cök ke
lɛth. 30 Nawën ke wɛt nhïïm aɣeer ku
thiëëc ke, “Wek bäny, yeŋö ba looi bï
ɣa kony?”

31 Gokë lueel, “Gam wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu,
ke yïn akony wek kacku.” 32 Nawën
ke jɔl wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu piɔ̈ɔ̈c tënë ye ku
tënë kɔc kɔ̈k tɔ paande ëbën. 33 Ku ë

wëër kënë, ke Paulo ku Thilath nyɛɛi bɛny apuruuk wën ke bï tɛtöökken la lɔɔk yiic ku dër keyiic, ku muɔc nhom nyin yic kek kacke ëbën. 34 Ku ɣɛth Paulo ku Thilath paande ku gɛm ke miëth. Ku jɔl puɔu miɛt kek kacke rin cï yen wɛt Nhialic jal gam.

35 Naɣɔn nhiäk ke bäny geeu toc bäny apuruuk, “Lak, lëkkë bɛny apuruuk tït ɣön mɛc bï Paulo ku Thilath lony.”

36 Go bɛny apuruuk tït lëk Paulo, “Bäny aacï wɛt tooc riɛnkun bï we lony. Këya, wek aacï puɔl bäk jäl ke cïn awuɔc yïk we.”

37 Go Paulo lueel tënë bɛny apuruuk, “Ɣok aa këc ɣäth luk yic, ku ɣok aacï bäny cɔl athat thɛi nhom ku mac ɣo, ku ɣok aa kɔc Roma! Ku ëmën, awïckë buk jäl ɣo cïï ŋic? Acie tɛde! Kek bäny nhïïm, aa dhil bɛn tɛn bïk ɣo bɛn luɔny bei.”

38 Go bäny apuruuk wɛt cï Paulo ku Thilath lɛk ke la kuany yic tënë bäny geeu. Nawën piŋkë lɔn ye Paulo ku Thilath kɔc Roma, gokë riööc. 39 Ku lek bïk ke la lɔŋ, bïk wɛt päl piny tënë ke, ku bïïkë ke bei ɣön mëc ku lëkkë ke bïk jäl geeu. 40 Go Paulo ku Thilath jäl ku lek pan Lidia. Ku matkë kenhïïm thïn kek kɔc cï gam, ku jiɛɛmkë tënë ke wël deet kek kepuɔth ku jiëlkë.

17

Kɔc Thethalonika aacï wɛt Paulo maan

1 Paulo ku Thilath aacï tëëk gɛɛth karou yiic, gen Ampipoli ku Apolonia, ku jɔlkë bɛn Thethalonika tɛ rëër tɛn ye kɔc Itharel kenhïïm mat thïn bïk röök. 2 Go Paulo, cïmënden thɛɛr, la tɛ ye kɔc Itharel kenhïïm mat thïn, ku aköölyiic kadiäk, aköölcïï kɔc Itharel ye luui, ke Paulo jɔl käk cï gɔt athör thɛɛr wël Nhialic yic aa tɛɛr kek kɔc. 3 Ku nyuth ke kë cï gɔt athör thɛɛr wël Nhialic yic, ee lɔn bï Jethu Krïtho raan cï Nhialic tooc abï dhiɛl gum, ku jɔt rot thou yic. Ku lueel Paulo ëlä, “Jethu jiɛɛm ɣɛn riɛnke tënë we ëmën, yen acï Nhialic lɔc ku dɔɔc.” 4 Go kɔc kök käk cï Paulo lueel yök ke ye yith, ku mɛtkë röt Paulo ku Thilath, ku yen lan kɔc juëc Gïrïk Nhialic door aya, ku diäär kök kɔcdït.

5 Ku kɔc Itharel aake cï tiɛɛl dɔm rin cï kɔc juëc wɛt Paulo gam, ku kuutkë kɔc aliääp dhöl yiic, ku matkë keyiic ku loikë duɔɔt, ku mɛkkë pan Jathon ku wïckë Paulo ku Thilath ɣööt yiic bïk ke bëëi aɣeer tënë kɔc. 6 Nawën cïk ke yök, gokë Jathon ku kɔc kök cï gam thɛl tënë kɔcdït geeu ke loi duɔɔt ëlä, “Röörkä aacä liääp looi gɛɛth juëc yiic, ku ëmën aacï bɛn gɛnda. 7 Ku aacï Jathon nyuööc paande. Keek aacï löön bɛnyŋaknhom Roma dhöl yiic, ku luelkë ka la bɛnyŋaknhom dɛt yam cɔl Jethu.” 8 Ku wëlken kä, aacï thändït gɛu ku bäny liääp nhïïm. 9 Ku jɔl bäny Jathon ku wämäth kök awën cɔl aa tëëu wëëu piny bïk röt waar, ku pälkë ke bïk jäl.

Paulo ku Thilath aacï la Beria

10 Tɛwën cï piny cuɔl, ke kɔc cï gam cɔl Paulo ku Thilath aa la Beria. Nawën cïk ɣet, ke la tɛ ye kɔc Itharel mat thïn. 11 Aye kɔc Itharel tö Beria nhiaar bïk wɛt Paulo piŋ tënë kɔc Thethalonika. Ku aake wël Nhialic kueen akölaköl, bïk tïŋ lɔn ye käk ye Paulo lueel yith. 12 Kɔc juëc aacï wɛt Jethu ye Paulo lɛk kɔc bɛn gam. Ku diäär juëc kɔcdït Gïrïk, ku röör juëc Gïrïk aacï wɛt ye Paulo lueel bɛn gam aya.

13 Nawën le kɔc Itharel tö Thethalonika piŋ lɔn cï Paulo wɛt Nhialic la piööc Beria aya, gokë bɛn ku kuutkë kɔc thook bïk aliääp looi. 14 Tɛwën nyin yic, ke kɔc cï gam cɔl Paulo ajiël kek kɔc kök bïk la wath thok, ku dön Thilath ku Timothï Beria. 15 Ku kɔc awën ruɛc Paulo aacï bɛn ger kek ye, bïk ɣet Athen. Ku dhukkë Beria kek athön Paulo tënë Thilath ku Timothï, bïk röt lac mät ye.

Paulo acï la Athen

16 Tɛwën tiit Paulo Thilath ku Timothï Athen, ee këc puɔu la yum wën tïŋ yen gɛu ke cï thiäŋ yïïk ye kek jakken door thïn. 17 Go jäl a teer kek kɔc Itharel, ku kɔc wuɔt kök Nhialic door tɛ ye kɔc Itharel mat thïn kek thän

dɛ̈t guëër tɛ̈ ye kɔc kenhïïm mat thïn geeu, bïk wëlkä bɛ̈n piŋ. 18 Go kɔc kɔ̈k piööc Epikuria ku Ithtɔk jam kek ye aya. Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Yeŋö wïc raan kënë këc piöc, bï lueel?” Ku ben kɔc kɔ̈k lueel, “Yen ë ciɛ̈t jam rin jak kucku.” Ee luelkë këya rin Paulo ë piööc rin Jethu, ku lɔn ye kɔc röt jɔt thou yic.* 19 Gokë Paulo cɔɔl amat yic, amat ë rɔ̈m gɔn cɔl Ariöpakuth nhom ku luelkë, “Awïcku buk piööcdun yam ye lueel kënë ŋic. 20 Kɔ̈k yeku piŋ ke ye lueel, aacï thöŋ kek käk cuk kaŋ piŋ, ku awïcku buk wɛ̈tden yic, ŋic.” 21 (Rin anhiɛɛr kɔc ke dhiëth Athen, ku thäi kɔ̈k la rëër thïn, bïk kɔc aa lɛ̈k wël yam cïk piŋ, ku piŋkë käk yam tënë kɔc kɔ̈k aya.)

22 Go Paulo rot jɔt ku kɛ̈ɛ̈c amat Ariöpakuth nhom ku lueel. “Kɔc Athen! Aya tïŋ käjuëc yiic lɔn ye wek jak juëc theek. 23 Rin tɛ̈ ciɛth ɣɛn gɛndun yic, ku daai käkkun yakë door, ɣɛn ë yïk yök aya ke cï gɔ̈t nhom këlä, ‘Tënë Nhialic kuc.’ Yen kë yakë door kënë, yen ë kënë ya lɛ̈k we, ku acäk ye ŋic. 24 Nhialic cï piny cak ku käk tɔ̈ thïn ëbën, yen ë Bɛ̈ny nhial ku piny. Ku acie ceŋ luëk cï buth yiic bï ye aa door thïn. 25 Ku yeen aya, acie wïc kɔ̈k bï luɔ̈i ye, rin ë yen atɔ̈ pïïr yecin, ku ë yen kërïëëc ëbën wïc raan, gäm raan. 26 Nhialic acï raan tök kaŋ cak tueŋ, ku raan töŋ kënë yen abïï thäi bei thïn ëbën, ku jɔl ke aa thiëi pinynhom ëbën bï kek ceŋ thïn. Ku tueŋ këc yen ke cak, ëcï guiir, ye nɛn, ku ye tɛ̈nɛn bï kek cieŋ thïn. 27 Acï cak rin bï kek ye wïc bïk ŋic, tɛ̈dë abïk yök tɛ̈ wïc kek ye. Ku ë yic Nhialic acï mec kek ɣo. 28 Cïmën cï raan dɛ̈t ye lueel ëlä thɛɛr, ‘Yen acɔl ɣo aa pïïr, ku ciëŋku cïmën kënë!’ Ku acï kɔckun wak lueel aya ëlä, ‘Ɣok aa miɛthke aya.’

29 “Cïmën ye ɣok mïth Nhialic, acuk dhil tak lɔn Nhialic acït mïläŋ, ayï alel cï atët guaŋ bï thɔŋ Nhialic. 30 Akëc Nhialic kuɛ̈ɛ̈c nhom, bï kɔc tɛ̈m awuɔ̈c wäär këc ye ŋic, ku ëmën ë kɔc lɛ̈k pinynhom ëbën, bïk kärɛc yekë looi puɔ̈l. 31 Rin acï guiir bï la aköl töŋ bï raan cï lɔc luk looi tënë kuat raan ëbën pinynhom. Ku yen acï nyuɔ̈th raan ëbën lɔn bï yen kënë looi, jön cï yen raan bï luk looi jɔt raŋ yic!”

32 Tɛ̈wën piŋ kek Paulo ke jam jön rot thou yic, ke bui kɔc kɔ̈k, ku lueel kɔc kɔ̈k ëlä, “Awïcku, ba kënë bɛn ber yic, buk piŋ.” 33 Go Paulo jäl amat yic. 34 Ku mɛ̈t röör kɔ̈k röt ye, ku gamkë wɛ̈t cï lueel, kam ë röörkä ë ye raan kɔc amat cɔl Diönithiöth, ku tiŋ cɔl Damarith, ku kɔc kɔ̈k ke cï gam aake tɔ̈ thïn aya.

18

Paulo acï la Korinth

1 Wën cï Paulo jam amat yic, ke jiël Athen ku ler Korinth. 2 Ku rɛ̈m thïn kek mony Itharel cɔl Akuila, dhiëth Pontuth, ke puɔc bɛ̈n Italia kek Prithkila tiɛŋde, rin cï Klaudiöth, Bɛnyŋaknhom kɔc Itharel cuɔp wei Roma. Go Paulo la bï ke la neem. 3 Ku rëër ku luui ke ke, wën cï yen ke yök ke ye cuëc alɛ̈th dhïl ye guɔ̈t piny cït duël, ku ɣɔɔckë ke cïmën yen aya. 4 Ku ë ye jam apɛi tɛ̈ ye kɔc Itharel mat thïn aköölcïï kɔc ye luui yiic, bï ke lɛ̈k yith, rin bï kɔc Itharel ku kɔc Gïrïk wɛ̈t Nhialic gam aya.

5 Nawën la Thilath ku Timothï bɛ̈n Mathedonia, ke Paulo päl käkken ke ye looi ku yïk yenhom piööc wɛ̈t Jethu, ku tët kɔc Itharel lɔn Jethu yen aluaŋ bï Nhialic tuɔ̈ɔ̈c pinynhom. 6 Nawën ke jönykë ku luelkë kärɛc riɛnke, go yecök teŋ ku lëk ke, “Na cäk määr bäk Nhialic kuc, ka wek aabï röt gɔ̈k ë röt! Acïn raan bäk gɔ̈k. Ëmën wek aba puɔ̈l ku la wɛ̈t Jethu piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cie kɔc Itharel.” 7 Goke jal nyääŋ piny, ku ler pan raan cie raan Itharel Nhialic door cɔl Titiöth Juthtuth bï la rëër thïn. Ku pan Titiöth ë thiääk kek tɛ̈n amat kɔc Itharel. 8 Raandït tɛ̈n amat cɔl Krïthputh ëcï wɛ̈t Nhialic gam, yeen ku kacke ëbën ku kɔc kɔ̈k Korinth aake cï wɛ̈t Jethu piŋ ku gamkë, ku muɔc Paulo kenhïïm.

* **17:18** Aa kɔc akut ë kɛ̈ŋ lueel pan Gïrïk. **17:25** 1Bŋ 8:27; Ith 42:5; Luɔi 7:48

9 Naɣɔn wëër tök, ke Paulo tïŋ këdäŋ
këcït nyuɔth, ku lëk Nhialic ye ëlä,
“Duk riɔ̈c ë kɔckä, lɔɔr tueŋ yï jam tënë
ke, ku duk dhɔ̈r kë loi yic, 10 rin ɣɛn
arëër kek yï. Acïn raan bï ye lëu bï
yiëk tɛ̈tök, rin kɔc juëc rëër ë tɛ̈n aa
kackiɛ̈.” 11 Go Paulo rëër geeu ruɔ̈ɔ̈n
tök ku abak, ke piööc kɔc wɛ̈t bɔ̈ tënë
Nhialic.
12 Nawën cï Galio bɛnyŋaknhom
Roma, jal looi bï ya bɛnydït pan Gïrïk,
ke kɔc Itharel mat keyiic ku dɔmkë
Paulo ku ɣɛ̈thkë luk yic tënë Galio.
13 Ku luelkë tënë ye, “Mony kënë, awïc
kɔc bïk Nhialic aa door dhöl cïï thääny
kek lɔ̈ŋda.”
14 Tɛ̈wën wïc Paulo ye bï jam, ke
luel Galio tënë kɔc Itharel ëlä, “Na ye
awuɔ̈c yen cï looi, ŋuɔ̈t ɣɛn acä yïc
päl piny ku piɛŋ wɛ̈tdun. 15 Ku ëmën
nɛ̈k ater we ë path wɛ̈t rin ku wël
ku lɔ̈ɔ̈ŋkun, wek aa dhil këdun lueel
wepɛ̈c. Ɣɛn acie bɛny käk cït käkkä.”
16 Ku cɔl ke aa nyɛɛi luk yic. 17 Gokë
Thotheneth, raandït tɛ̈n amat dɔm ku
biɛ̈kkë luk yic. Ku kënë akëc Galio
kuɛ̈ɛ̈c nhom.

Paulo acï dhuk Antiök

18 Paulo ëcï nïn juëc nɔ̈k Korinth kek
kɔc cï gam, nawën ë ke tɔ̈ɔ̈ŋ ke, ku ler
riäi yic kek Prithkila ku Akuila, riän la
Thiria. Ku wën këc kek guɔ la wïïr bïk
ger, ee cï kuëëŋ Kankëria tënë Nhialic,
ku cɔl rot amut nhom. 19 Nawën ë
ke ɣet Epethuth, të cï Paulo Prithkila
ku Akuila bɛ̈n nyääŋ thïn. Ku ler tɛ̈n
amat kɔc Itharel, ku jiɛɛm apɛi ke ke.
20 Ku pëën kɔc amat bï lɔ̈k rëër kek ke,
go cïï gam. 21 Ku lëk ke ëlä wën jiël
yen, “Na ye yen kë wïc Nhialic, ke ɣɛn
abï dhuk tënë we.” Ku ler riäi yic ku
jiëlkë Epethuth.
22 Wën le yen ɣëët Cetharia, ke la
Jeruthalem ku muɔ̈th akut kɔc cï gam,
ku jɔl la Antiök. 23 Nawën cï nïn nɔ̈k
Antiök ke jiël ku ler wuɔ̈t Galatia ku
Prigia ku deet kɔc cï gam thïn ëbën
puɔ̈th.

Apolo ë kɔc Epethuth ku Korinth piɔ̈ɔ̈c

24 Go raan Itharel cɔl Apolo, dhiëth
Alekdhändria pan Ijip, bɛ̈n Epethuth.
Yen ë ŋic wël thɛɛr cï gɔ̈t athör thɛɛr
wël Nhialic yic, ku ë ŋic jam apɛi.
25 Ku ëcï piɔ̈ɔ̈c dhël Bɛny ku nhiɛɛr ke
ku jiɛɛm ku piɔ̈ɔ̈c kɔc yith rin Jethu.
Ku käkkä aake pëk thook miɔ̈c nhom
wäär ye Joon looi. 26 Ee ye këriëëc
ëbën ŋiëc teet yiic apath tɛ̈n amat ke
cïï riɔ̈c. Tɛ̈wën piŋ Prithkila ku Akuila
wëlkä, gokë ɣäth panden ku tëtkë dhöl
cï Nhialic nyooth tënë kɔc.
27 Ku jɔl Apolo tak bï la pan Gïrïk,
go kɔc cï gam Epethuth kony ku gɛ̈tkë
athöör tënë kɔc cï gam tɔ̈ pan Gïrïk,
ku lëkkë ke bïk ŋiɛc lor apath të ɣeet
yen. Ku yeen acï bɛ̈n aa raan cï kɔc
cï Nhialic kuɔny dhëëŋde bïk gam, bɛ̈n
kony apɛi wën ɣeet yen. 28 Rin wëlken
ril cï lueel aacï yen kɔc Itharel thöl
nhïïm amat yic, ku nyuth ke yith wël
thɛɛr Nhialic cï gɔ̈t yiic lɔn Jethu yen ë
raan cï lɔc ku dɔc.

19

Paulo acï la Epethuth

1 Tɛ̈wën rëër Apolo Korinth, ke
Paulo jɔl cath bï wuɔ̈t kuany yiic ku
ɣeet Epethuth. Tëën, acï kɔc kɔ̈k
abiöth yök thïn 2 ku thiëëc ke, “Cï
Wëi Nhialic löony wegup wën cï wek
gam?” Gokë dhuɔ̈k ye, “Akëcku cak
piŋ lɔn tɔ̈ Wëi Nhialic thïn.”
3 Go Paulo ke thiëëc, “Na ye këya, ye
miɔ̈c nhom ŋö cäk yök?” Gokë bëër,
“Ee miɔ̈c nhom ye Joon gäm kɔc.”
4 Go Paulo lëk ke, “Miɔ̈c ye Joon
kɔc muɔɔc nhïïm aye looi tënë kɔc cï
kepuɔ̈th wɛl wei kärɛc yiic. Ku lëk kɔc
Itharel wek aa dhil Jethu raan bï lɔ̈k
bɛ̈n ɣacök gam.”
5 Wën piŋ kek ë wɛ̈t kënë, ke muɔc
nhïïm bïk jäl aa kɔc buɔth Jethu. 6 Ku
tëëu Paulo yecin kenhïïm, ku bɔ̈ Wëi
Nhialic kegup, ku jiɛɛmkë thok kɔ̈k,
ku jɔlkë wɛ̈t cï bɛ̈n tënë Nhialic aa
luɛɛl. 7 Ku röör aake cït thiäär ku rou
ëbën.
8 Ku tɛ̈n pɛi kadiäk, Paulo ë ye la të
ye kɔc Itharel mat thïn, ku jiɛɛm ke

18:18 Kn 6:18 **19:4** Mt 3:11; Mk 1:4, 7-8; Lk 3:4, 16; Jn 1:26-27

ke apɛi lɔn ye wɛ̈t ye lueel rin bäänу Nhialic yic. 9 Go kɔc kɔ̈k nhïïm riɛl keyiic ku cïk gɛ̈m, ku luelkë kärɛc apɛi kɔc nhïïm rin dhël pïr cï Bɛ̈ny nyooth. Go Paulo ke nyääŋ piny ku jiël kek kɔc cï gam, ku jɔlkë wɛ̈t aa jaam yic akölaköl, ɣöndït ye mony cɔl Tiranuth jam thïn tënë kɔc juëc. 10 Ku la Paulo tueŋ run karou ke loi këné, abï kɔc ke rɛ̈ɛ̈r wun Athia, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, wɛ̈t Bɛ̈ny piŋ.

Aye wɛ̈ɛ̈t Ithkiba them bïk jakrɛc cuɔp wei

11 Nhialic ëcï Paulo cɔl aloi käk kɔc gɔ̈i këc röt kaŋ looi. 12 Alanh yen tuc wuuny, ku alanh ye ceŋ tɛ̈n luɔi, aake ye ɣäth tënë kɔc tuany. Ku tɛ̈ cï ke ɣäth, aa tuaany cɔl ajiël ku jiël jakrɛc kegup aya. 13 Ecï kɔc kɔ̈k Itharel këc gam baai kuany yic ke ye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup, aa them aya bïk rin Bɛ̈ny Jethu aa lueel, ku yekë jam tënë jakrɛc ëlä, “Yïn ayɔ̈ɔ̈k rin Jethu, ye Paulo jam riɛnke.” 14 Wɛ̈ɛ̈t raandït käk Nhialic cɔl Ithkiba kadhorou kek aake ye këné looi.

15 Go jɔŋrac lueel tënë ke, “Ɣɛn aŋic Jethu, ku ɣɛn acï wɛ̈t Paulo piŋ ku week yakë tak ye wek yï ŋa?”

16 Go raan tɔ̈ jɔŋrac yeguɔ̈p thuɛɛt kegup ku yïk ke tɛ̈tɔ̈ɔ̈k, ku ret aläthken yiic kekɔ̈th. Nawën ke kat paande kecïn kɔ̈th alɛ̈th, ke kuër gup aya. 17 Kɔc Itharel ëbën ku kɔc cie kɔc Itharel ke ciëŋ Epethuth, aake cï kë cï raan la guɔ̈p jɔŋrac looi piŋ, gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi, ku jɔl rin Bɛ̈ny Jethu aa leec apɛi. 18 Go kɔc juëc cï gam bɛ̈n ku lekkë käkken rɛc cïk looi kɔc nhïïm.

19 Go acɔ̈r juëc luui ë käkkä athɔ̈rken bɛ̈ɛ̈i ku cuänykë ke ke dɛɛi raan ëbën. Ku matkë wëëu ke ɣɔɔc athör yiic gokë aa wëëu juëc apɛi. 20 Käjuëc ril cï röt looikä aacï kɔc cök puɔ̈th apɛi, ku jɔl wɛ̈t Bɛ̈ny la tueŋ ke thiëi piny, ku gɛ̈m kɔc juëc.

Kɔc Epethuth aacä aliääp looi

21 Wën cï käkkä röt looi, ke bɔ̈ Paulo puɔ̈u bï la Jeruthalem ke tëk Mathedonia ku Gïrïk, ku lueel, “Tɛ̈ cï ɣɛn la ë bɛ̈ɛ̈ikä yiic ke ɣɛn abï dhiɛl la Roma aya.” 22 Go Timothï ku Eratuth kɔcken ye kony tuɔɔc Mathedonia, ku lɔ̈k rɛ̈ɛ̈r Athia.

23 Tɛ̈wën rëër yen Athia yen ëcï aliämdït rot looi Epethuth rin dhël pïïr cï Bɛ̈ny nyooth. 24 Mony thɔ̈th mïlɔ̈ɔ̈ŋ cɔl Demetriöth ë tɔ̈ thïn. Ku yeen ë ye käŋ thɔ̈ɔ̈th mïläŋ këcït luëk kor ye ke jɔŋ tik cɔl Artemith door thïn. Ku kɔcken luɔi aake wëëu juëc yök ë luɔiden këné yic. 25 Go kɔcken luɔi cɔɔl ëbën, ku cɔɔl kɔc kɔ̈k mïlɔ̈ɔ̈ŋ thɔ̈ɔ̈th kecït luëk Artemith cïmënden aya, ku lëk ke, “Week, aŋiɛckë lɔn ye ɣok wëëukuan pïïr ɣok yök ë luɔi këné yic. 26 Ayakë piŋ ku tiɛ̈ŋkë yen kë looi raan cɔl Paulo. Aye lueel lɔn käk ye thɔ̈ɔ̈th aacie Nhialic acïn, ku yeen acï kɔc juëc wel nhïïm Epethuth ë tɛ̈n, ku jɔl a Athia ëbën. 27 Kërac abï rot looi rin kɔc aacïï bï ŋiɛc aa jam ë luɔidan këné. Ku acie këya rot, acïn kɔc bï ye bɛn aa tak lɔn ye luaŋ jɔŋdan cɔl Artemith kë thiek yic. Ku acïn kɔc bï jɔŋdan cɔl Artemith bɛn aa theek, jɔŋdan ye raan ëbën Athia ku pinynhom, door!”

28 Wën piŋ thän awën cï kenhïïm mat kë cï Demetriöth lueel, ke tuuc kegup ku riëëkkë puɔ̈th apɛi, ku loikë wuɔɔu ku yekë lueel ëlä, “Artemith Epethuth adït apɛi alanden!” 29 Ku jɔl kɔc juëc gɛu yic ëbën, duɔɔt looi. Ku dɔm thän awën Gaiöth ku Arithtarkuth, kɔc pan Mathedonia ke cath kek Paulo, ku riiŋkë ke tɛ̈ ye kɔc geeu kenhïïm mat thïn. 30 Go Paulo wïc bï la jam kek kɔc wën cï kenhïïm mat. Go kɔc cï gam pëën bï cïï la. 31 Ku kɔc kɔ̈k ŋiɛ̈c kek ye kɔcdït geeu yiic aake cï wɛ̈t tooc aya bïk lɛ̈k, bï cïï bɔ̈ bï bɛ̈n jam kɔc nhïïm. 32 Tɛ̈wën kɔc ke cï bɛ̈n amat yic aake loi duɔɔt. Ku ye kɔc kɔ̈k jam wël cïï thöŋ kek wël kɔc kɔ̈k, rin kɔc juëc keyiic aake cɔk këné mɛt kɔc kenhïïm kuc. 33 Go kɔc kɔ̈k tak lɔn ë yen Alekdhändɛ̈r yen cï këné looi, rin cï kɔc Itharel ye cɔl ala kɔc nhïïm tueŋ. Go Alekdhändɛ̈r yecin jɔt bï kɔc cɔl abit, ku bï tɛ̈t ke lɔn cïï kek cök tɔ̈ ë wɛ̈t këné yic. 34 Nawën lek Alekdhändɛ̈r ŋic lɔn ë yen raan

Itharel, ë ke ŋɔt ke loi duɔɔt ku ŋuɔt yekë kiit yic, “Artemith Epethuth aril apɛi alanden.”
35 Nawën ke jɔl raandït bɛ̈ny geeu lëu bï kɔc duɔ̈m thook piny ku lueel,
“Kɔc Epethuth aŋic raan ëbën, lɔn yen
gen Epethuth yen ala riɛl bï luaŋ
Artemith tiit, ku jɔl a kuɔ̈r yath cï lɔ̈ny
nhial. 36 Acïn raan dhäl ë käkkä. Këya,
pälkë röt piny, ku duɔ̈kkë lui luɔi mïth.
37 Wek aacï röörkä bɛ̈ɛ̈i ë tɛ̈n, cɔk alɔn
cïn yen kë yaath cï nyaai luɛɛk, ku lɔn
cïn yen kärɛc cïk luɛɛl jaŋda guɔ̈p aya.
38 Na la Dimitriöth kek kɔcken luɔi
raan yekë gaany, ka akööl ye kɔc luk
aatɔ̈ thïn ku bäny aa rëër thïn, alëukë
bïk raan wïckë la gaany akölë. 39 Ku
na le këdɛ̈ɛ̈t ŋuɔ̈t wiɛ̈ckë, ka bï luk am-
atdït yic. 40 Rin alëu bäny Roma kuan
mac ɣo bïk lueel lɔn cï ɣok aliääp looi
rin kë cï rot looi akölë, rin acïn raan
lëu ye bï lueel, lɔn ala wɛ̈t puɔth looi
aliääp, ku acïn wɛ̈t yic lëuku buk lueel
aya rin aliäm kënë.” 41 Wën cï yen wɛ̈t
kënë lueel, ke däk amat nhom.

20

Paulo acï la keny Mathedonia ku pan Gïrïk

1 Tɛ̈wën cï kɔc ke wïc Paulo bïk nɔ̈k
röt päl piny, go Paulo kɔc cï gam cɔɔl
ku mɛ̈t ke ke, ku lëk ke wël deet yen
kepuɔ̈th ku jɔl ke tɔ̈ɔ̈ŋ, ku jiël bï la
Mathedonia. 2 Ku jɔl cath wuɔ̈t juëc
yiic ku lëk kɔc cï gam wël juëc deet
yen kepuɔ̈th bɛ̈ɛ̈i cï ke tëëk yiic. Ku
jɔl la wun Gïrïk. 3 Ku rëër thïn pɛ̈i
kadiäk. Tɛ̈wën guiir yen rot bï la
Thiria, go ŋic lɔn cï kɔc Itharel ye thiɛ̈n
dhël yic bïk nɔ̈k. Go tak ku dhuk
ciëën bï la tëëk Mathedonia bï jäl la
Thiria. 4 Kɔc cï yen bɛ̈n ruac aayï
Thopater, wën Piruth, raan pan Be-
ria, ku Arithtarkuth, ku Thekunduth
kɔc Thethalonika, ku Gaiöth, raan
Derbe, ku Tikikuth ku Tropimuth, kɔc
wun Athia, ku jɔl aa Timothï. 5 Keek
aacï la tueŋ ku lek ɣa tiit ɣok kɔc kɔ̈k
ke cath kek ɣa Troath. 6 Ku ɣok aacï
cath riäi jäl Pilipi ke ɣo cï Yan Ayum
cin yic luɔu kaŋ cam. Nawën nïn kad-
hiëc cök, goku ke jal la döötTroath, ku
ë yen tɛ̈ cï ɣok nïn kadhorou bɛ̈n nɔ̈k
thïn.

Paulo acï dhuk Troath

7 Naɣɔn thëëi aköl nin dätem, ke
ɣok aa ɣo cï ɣonhïïm kut ku buk ayup
bany yic ku camku ɣok kɔc cï gam.
Ku jɔl Paulo jam, ku le tueŋ ke jiëëm
kɔc nhïïm ɣet wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, rin ë bï jäl
ɣɔn nhiäk. 8 Ku mɛ̈c juëc aake dɛ̈p ɣön
nhial tɛ̈wën mɛ̈t ɣok thïn. 9 Ku mony
riënythii cɔl Eyutikuth ëcï nyuc aluïït
nyin. Nawën cï jam Paulo kɔ̈u bɛ̈r
apɛi, go nïn nɔ̈k abï nin, ku lööny piny
aluïït nyin aɣeer. Ku ɣöt ëcï buth ke
cööc nhom arak diäk. Nawën lek jɔt
ke yökkë ke cï thou. 10 Go Paulo bɛ̈n ku
cuɛt rot yekɔ̈u ku pɛɛt yic. Ku lëk kɔc,
“Duɔ̈kkë riɔ̈c, aŋot pïïr!” 11 Ku dhuk
nhial, ku le röök ku banykë ayup ku
camkë. Nawën cï jam ke ke apɛi agut
bï piny bak, ke jiël. 12 Ku ɣɛthkë
riënythii wën baai ke pïïr, ke cï puɔ̈th
miɛt apɛi.

Paulo acï jäl Troath ku ler Miletuth

13 Ɣok aacï la tueŋ buk la riäi yic,
ku ger ɣo buk la Athoth tɛ̈n yen bï
Paulo la mɛt riäi yic thïn. Ku ëcï lɛ̈k
ɣo ku buk looi këya, rin ë wïc bï la
Athoth yecök. 14 Nawën le rɔ̈m ke ɣo
Athoth, go cath kek ɣo riäi ku lokku
Mitilene. 15 Ku tëmku ë riäi ku ɣeetku
Kayoth ɣɔn nhiäk dɛ̈t. Na aköl dɛ̈ɛ̈t ke
ɣo la Thamoth, nawën ben bak goku
ɣet Miletuth. 16 Ku ëcï Paulo tak ku bï
Epethuth waan thok, rin cï yen ye wïc
bï gääu wun Athia. Ku ë ban yekɔ̈u rin
ë wïc bï them apɛi bï ɣet Jeruthalem
aköl looi Yan Ayum cïn yic luɔu.

Paulo acï kɔcdït Epethuth tɔ̈ɔ̈ŋ

17 Tɛ̈wën cï Paulo ɣet Miletuth go
thok tuɔɔc tënë kɔc Epethuth, ku bï
kɔcdït kek bäny kɔc cï gam rɔ̈m kek ye.
18 Tɛ̈wën cï kek ɣëët go lɛ̈k ke, “Wek
aa ŋic luɔidiɛ̈, ku tɛ̈ cï ɣɛn cieŋ thïn
kek we aköl tɔ̈ɔ̈ŋ ɣɔn ɣëët ɣɛn wun
Athia. 19 Ɣɛn akëc rot looi ke ɣa ye
raan nhiam. Ku ɣɛn ɣa loi luɔi ɣa
ya aluaŋ Nhialic. Ku ɣɛn ɣa ye rëër
ke ɣa dhiau puɔ̈u wɛ̈t pïr ril yic ye
kɔc Itharel ye wïc bïk ɣɛn nɔ̈k. 20 Ɣɛn

acïn kë ca muɔ̈ny we, kën yen bï we kony tɛ̈wäär ye ɣɛn kɔc lɛ̈k, ku ya kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic agut bääikun yiic. 21 Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa ca ke aa lɛ̈k alanden ku bïk kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën ku gamkë wɛ̈t Bänyda Jethu. 22 Ku ëmën, rin theek ɣɛn wɛ̈t cï Wëi Nhialic lɛ̈k ɣa, ke ɣɛn adhuk Jeruthalem, ku akuɔ̈c yenjö bï rot la looi tënë ɣa tɛ̈tui. 23 Kën yen ŋiɛc ë kë cï Wëi Nhialic thɔ̈n ɣɛn gɛɛth ca tëëk yiic ë lɔn bï ɣa mac, ku kärɛc bï luɔi ɣa gɛɛth yiic ëbën aatit ɣa. 24 Ku piɛ̈rdiɛ̈ acä ye kuɛ̈ɛ̈c nhom lɔn ye yen këpath tënë ɣɛn, ku ë rin wïc ɣɛn ye ku ba luɔi yen cï Bɛ̈ny Jethu yiëk ɣa ba thöl, yen lɔn bï ɣɛn ye aa lɛ̈k kɔc, yen thoŋ path tɛ̈nhiɛɛr Nhialic kɔc thïn.

25 “Ɣɛn acï cath kamkun, ke ɣa jam wɛ̈t bääny Nhialic. Ku aŋiɛc ëmën lɔn cïn yen raan dɛ̈t kamkun bä bɛn tïŋ. 26 Kën yen alɛ̈k we ku bäk muk wenhïïm akölë, tɛ̈ le yen raan bï dhël ca nyooth lɔ̈k puɔ̈l bï määr, ka cïi ɣɛn bï gɔ̈k. 27 Rin acïn këdɛ̈t ca moony kɛ̈c lɛ̈k we ye kë wïc Nhialic ëbën ku bï looi. 28 Tiɛtkë röt apath ku tiɛtkë kɔc cï Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc mɛc ke. Calkë röt aaye abiök kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam, kɔc cï looi bïk aa kacke thon Wënde. 29 Aŋiɛc na la jäl ke kɔc ater Nhialic, cït gal cï wäth aabï bɛ̈n kamkun, ku keek acïn raan tök kam kɔc cï gam bïk puɔ̈l. 30 Nïnkui bï bɛ̈n kɔc kɔ̈k akuɔ̈tdun yic aabï lueth aa lueel na lëukë ka wëŋ kɔc cï gam. 31 Tiɛtkë wenhïïm, ku duɔ̈kkë nhïïm mär, aŋiɛc wek aca piɔ̈ɔ̈c pïu nyin aköl ku wɛ̈ɛ̈r tɛ̈n run kadiäk.

32 “Ku ëmën wek aca päl Nhialic bï we tiit dhëëŋden nhiɛɛr yen we. Yen ala riɛl bï we dɔɔc bäk käpath yök, käpuɔth kek ye yiëk kɔcken cï lɔc. 33 Acïn käpuɔth raan dɛ̈t cïmën luŋ thith, ku mïläŋ tɔ̈c, ku alɛ̈th ca tuɔ̈ɔ̈r nyïn. 34 Aŋiɛckë wepɛ̈c lɔn ke luɔi ca looi, cï ɣɛn ke wëëu juëc yök thïn aa kek cï ɣɛn käkkiɛ̈ ku käk kɔc rɛɛ̈r kek ɣɛn ɣɔɔc. 35 Aca nyuɔ̈th we käjuëc yiic ëbën, lɔn nadë raan luui apɛi yen ë kɔc niɔp kony, ku wël cï Bɛ̈ny Jethu lueel aake muɔ̈k ɣanhom ɣɔn cï yen ye lueel ëlä, ‘Raan kɔc muɔɔc ë yen puɔ̈u miɛt apɛi tën lɔn bï raan dɛ̈t ye muɔɔc!’ ”

36 Tɛ̈wën cï Paulo thök jam, gokë kenhiɔl guɔ̈t piny ku röökkë Nhialic. 37 Keek aacï dhiau tɛ̈wën ye kek Paulo paat yic, ku yekë ciɛm ke tɔ̈ŋkë. 38 Keek aake rɛc puɔ̈th wɛ̈t cï yen ye lueel ëlä, wek aacï ɣa bï bɛn tïŋ. Ku jɔlkë ruac riäi yic.

21

Paulo acï la Jeruthalem

1 Ɣok aacï kɔc cï gam ke bɔ̈ Epethuth tɔ̈ɔ̈ŋ ku jiëlku. Tɛ̈wën cï ɣok wär teem riäi, goku ɣet tɛ̈ cɔl Koth. Naɣɔn aköl dɛ̈ɛ̈të ke ɣo ɣet pan cɔl Rodeth, ku jiëlku thïn ku lokku tɛ̈ cɔl Patara. 2 Ee tɛ̈ɛ̈n ɣok aacï riän la Ponicia bɛ̈n yök thïn, goku kɛɛc thïn ku ger ɣo. 3 Ɣok aacï bɛ̈n ɣet tɛ̈ ye ɣok Thaipruth tïŋ thïn, ku jɔl riäi cath ke Thaipruth tɔ̈ köŋ cam ke ɣo la Thiria. Ɣok aacï bɛ̈n la piny riäi yic Tire, ku ë yen tɛ̈n bï käk ke tɔ̈ riäi yic la jat piny thïn. 4 Ɣok aacï kɔc kɔ̈k cï gam bɛ̈n yök Tire, goku rëër ke ke nïn kadhorou. Keek kɔc Tire aake cï Wëi Nhialic yɔ̈ɔ̈k ku bïk Paulo lɛ̈k ku bï cïi la Jeruthalem. 5 Na la nïnkuan ke buk nɔ̈k ke ke Tire thök, goku jäl. Keek ëbën agut diäär ku miɛ̈thken aacï ɣo bɛ̈n ruac. Nawën ɣeetku wath thok ke ɣo gut ɣonhiɔl piny agör thok ku röökku Nhialic. 6 Ku tɔ̈ŋku ke ku lok riäi yic ku dhukkë baai.

7 Ɣok aacï ger jäl Tire agut Ptolimiath, tɛ̈ yen cï ɣok kɔckuan cï gam bɛ̈n la muɔ̈ɔ̈th thïn ku rëërku ke ke niɛ̈n tök. 8 Na aköl dɛ̈ɛ̈të ke ɣo jiël ku ɣeetku Cetharia. Tɛ̈ɛ̈në, ɣok aacï bɛ̈n la pan Pilipo raan kɔc piɔ̈ɔ̈c Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic, ku rëërku kek ye. Yeen ë ye raan töŋ kɔc kadhorou ke cï kuany Jeruthalem. 9 Yeen ë la nyïïr kaŋuan këc thiaak ku keek aake cït kɔc käk Nhialic tïŋ. 10 Tɛ̈wën cï ɣok nïn nɔ̈k paande ke raan käk Nhialic tïŋ cɔl Agabuth bɔ̈ wun Judia, 11 bï ɣo bɛ̈n tïŋ. Ku lööm gɔm ye Paulo yeyic duut,

20:24 2Tim 4:7 **21:8** Luɔi 6:5; 8:5 **21:10** Luɔi 11:28

ku duut yecök ku yecin ku lueel, kë cï
Wëi Nhialic lɛ̈k ɣa akïn, raan la gɔm
kënë abï kɔc Itharel la der Jeruthalem
cït ëmën cï ɣɛn ye nyuɔɔth, ku abïk
thön kɔc cie kɔc Itharel.
12 Tɛ̈wën piŋ ɣok ë wɛ̈t kënë, ɣook
ku jɔl aa kɔc ë pan wën, goku Paulo
lɔ̈ŋ bï cïï la Jeruthalem. 13 Go dhuɔ̈k
ɣo ëlä, “Yeŋö luɔikë ëmën dhiɛɛu wek
këlä, bäk ɣa cɔl akɔ̈c puɔ̈u? Acie lɔn
bï ɣɛn la der Jeruthalem yetök yen ca
gam, awiëc aya ku ba la thou thïn rin
Bɛ̈ny Jethu.”
14 Ee këcku lëu buk dɔk, goku puɔ̈l,
ku jɔlku lueel, “Pɛ̈lku Nhialic ku bï kë
cï tak looi.”
15 Tɛ̈wën cï ɣok nin ë tɛ̈ɛ̈n, ke ɣo jɔl
röt guiir ku jiëlku buk la Jeruthalem.
16 Kɔc kɔ̈k kam abiöth Cetharia aacï
ɣo bɛ̈n ruac, ku ɣɛ̈thkë ɣo pan raan
bï ɣok la rëër thïn cɔl Mɛnthon, raan
Thaipruth, ku ë ye raan töɔ̈ŋ kam kɔc
tueŋ ke kɔŋ wɛ̈t Jethu gam.

Paulo acï Jemith la tïŋ

17 Nawën ɣeetku Jeruthalem go kɔc
cï gam ɣo lor ke mit puɔ̈th. 18 Na
la aköl dɛ̈ɛ̈të bɛ̈n, goku la ɣok Paulo
buk la jam kek Jemith, ku kɔcdït käk
Nhialic aake tɔ̈ thïn. 19 Keek aacï
Paulo jäl muɔ̈ɔ̈th ku jɔlke kuɛ̈ny yic
käk cï looi ëbën tënë kɔc cie kɔc Itharel
riɛl cï Nhialic yiëk ye. 20 Nawën cïk
käk cï Paulo kuany yiic piŋ, gokë
Nhialic leec. Ku jɔlkë lɛ̈k ye, “Alëu
ba tïŋ ëmën yïn wämääthda. Kɔc juëc
apɛidït ke ye kɔc Itharel aacï gam,
ku keek aa thek löŋ Mothith apɛidït.
21 Ku acïk piŋ lɔn ye yïn kɔc Itharel tɔ̈
wuɔ̈t kɔ̈k yiic piɔ̈ɔ̈c ku bïk Löŋ Mothith
puɔ̈l. Ku aca aa lɛ̈k ke bïk miɛthken
cïï ye ŋoot ku pälkë tɛ̈cït të ye kɔc
Itharel cieŋ thïn. 22 Abïk dhiɛl piŋ yen
lɔn cï yïn ɣëët. Yeŋö buk looi ëmën?
23 Anuɛ̈ɛ̈n ba kë buk lɛ̈k yï looi. Ala kɔc
kaŋuan ë tɛ̈n cï kuëëŋ. 24 Cath ke ke, ku
mät rot kɔc bï kegup wuɔ̈ɔ̈ny wei, bäk
röt kɔ̈c ë tök ku tääu wɛ̈ɛ̈uken piny,
wëëu käk kek bï kek röt kɔ̈c, ku keek
aabï kenhïïm muut. Këya, abïk jal ŋic
ëbën lɔn wël cï lɛ̈k ke riɛnku aa lueth,
ku yïnhom yïn adhil ceŋ tɛ̈cït të ye löŋ
Mothith ye luɛɛl thïn. 25 Ku kɔc cie kɔc
Itharel cï gam, aa cuk tuɔ̈c athöör buk
lɛ̈k ke bïk mïïth cï ke jakrɛc door cïï
ben ya cam, ku jɔl aa riɛm ku län dɛ̈t
cï dec, ku titkë röt bïk gup cïï la akɔr.”
26 Go Paulo rot mät röör wën, naɣɔn
nhiäk ke köc rot ke ke. Ku jɔl la luaŋ
Nhialic, ku lëk kɔc tɛ̈ bï nïn köc thök,
tɛ̈n yen bï köc jäl a looi tënë raan tök
keyiic ëbën.

Paulo acï thɛl aɣeer luaŋ Nhialic

27 Nawën cï nïn kadhorou thiɔ̈k ke
thök, go kɔc kɔ̈k Itharel ke bɔ̈ wun
Athia Paulo tïŋ luaŋ Nhialic. Gokë kɔc
rac nhïïm ëbën ku dɔmkë Paulo. 28 Ku
luelkë ke cï kerört jɔt, “Kɔc Itharel!
Kuɔnykë ɣo! Yen raan kën, ee yen
piny kuany yic ke piööc kɔc ku ye
lueel kɔc Itharel aa kɔc rɛc, ku ë
löŋ Mothith, ku jɔl a luaŋ Nhialic
kënë yɔ̈ɔ̈ŋ yiic. Ku ëmën acï kɔc cie
kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈i luaŋ Nhialic aya, ku
bïk bɛn yiëk yic buɔ̈ɔ̈l yen tɛ̈n athɛ̈ɛ̈k
Nhialic!” 29 (Ee luelkë yen kën, wɛ̈t cï
kek Tropimuth raan Epethuth tïŋ ke
cath kek Paulo geeu, gokë tak lɔn cï
Paulo bɛ̈n kek ye luaŋ Nhialic.)
30 Go aliääp thiëi kal yic ëbën, ku jɔl
kɔc kat ku lek Paulo dɔm, ku thelkë
aɣeer luaŋ Nhialic. Ku thiökkë kal
thok nyin yic. 31 Tɛ̈wën wïc kek ye bïk
Paulo nɔ̈k, ke thok ëcï tuɔɔc tënë bɛ̈ny
apuruuk Roma lɔn nadë ke kɔc ëbën
Jeruthalem aa loi ariɛɛr. 32 Go bɛ̈ny
apuruuk löɔ̈ny dhöl nyin yic kek bäny
kɔ̈k apuruuk ku apuruuk, ku riŋkë
tɛ̈n tɔ̈ yɔ̈ɔ̈m thïn. Nawën tïŋ thän awën
wïc Paulo bïk nɔ̈k apuruuk, gokë puɔ̈l.
33 Go bäny apuruuk la tënë Paulo ku
dɔmkë, ku yöökkë apuruuk bïk der cïn
arëk karou. Ku jɔlkë thiëc, “Yeŋa yen
monyë, ku yeŋö cï looi?” 34 Go kɔc ke
tɔ̈ yɔ̈ɔ̈m yic wël cïï thöŋ aa lueel. Ku jɔl
aliääp rot looi agut bï bäny apuruuk
ciɛn kë detkë, kë cï rot looi yic. Gokë
apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk Paulo kuaath tɛ̈den
rëër kek thin. 35 Nawën cïk jäl cath ku
rëëtkë tɛ̈thöny, ke yɔ̈ɔ̈m juak rot apɛi,
go apuruuk Paulo jɔt. 36 Gokë buɔɔth
ku yekë kiu ëlä, “Bäk, dhilku nɔ̈k.”

21:24 Kn 6:13-21 **21:25** Luɔi 15:29 **21:29** Luɔi 20:4

Paulo acï rot kony

37 Tɛ̈wën döötkek tɛ̈ ye apuruuk rëër thin, go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk,
“Cï ɣa päl ku ba yï lɛ̈k wɛ̈t diɛ̈ɛ̈në?”
Go bɛ̈ny apuruuk jäl thiëëc, “Ye jam
thoŋ Gïrïk? 38 Ku yïn, cïï ye raan Ijip
wäär cï raan tim kaŋuan muk dhɛ̈ŋ
wat nhïïm roor, ku wïc ba thɔ̈r kek kɔc
mac baai?”
39 Go Paulo dhuk nhom, “Ɣɛn ë raan
Itharel, dhiëth pan cɔl Tarthuth wun
Cilicia, ɣɛn ë raan gen dïït ŋic. Päl ɣa
ku ba jam tënë kɔc.” 40 Ke yeen acï
bɛ̈ny apuruuk bɛ̈n puɔ̈l ku bï kɔc jääm
nhïïm, ku jɔl Paulo kɛɛc nhial tɛ̈thöny
ku nyooth yecin bï kɔc biɛt. Nawën cïk
biɛt, go Paulo jam tënë ke thuɔŋden.

22

1 “Kɔckiɛ̈n dït ku wek wämäthkiɛ̈ ku
wek wärkua, piɛŋkë apath ɣɛn acïn
kërɛɛc ca looi nɛ̈k ɣa.” 2 Nawën piŋkë
ke jam thuɔŋden, gokë biɛt, abï piny la
dïl ku jɔl Paulo la tueŋ ke jam, 3 “Ɣɛn
ë raan Itharel, dhiëth Tarthuth wun
Cilicia, ku ɣɛn ɣa dït Jeruthalem tɛ̈n
ku ë Gamaliel yen acä piɔ̈ɔ̈c. Ɣɛn acï
piɔ̈ɔ̈c tɛ̈ bï ɣɛn löɔŋ wärkuan dït thɛɛk
thïn, cïmëndun wek kɔc tɔ̈ tɛ̈n akölë.
4 Ɣɛn acï kɔc ke buɔth dhël kën yic cɔl
agum. Ɣɛn acï röör ku diäär cɔl amac.
5 Raandït käk Nhialic ku kɔc akut luk
ëbën alëukë ku bïk lueel lɔn nadë ke
yic yen kë ya lueel. Keek aacä yiëk
athör ku ba ke la yiëk kɔckuan Itharel
tɔ̈ Damathkuth. Ke ɣɛn acï kɔc cï gam
bɛ̈n la dɔm ku rɛk kecin, ku kuɛ̈ɛ̈th
ke ciëën Jeruthalem rin bï ke bɛ̈n tɛ̈m
awuɔ̈c.”

Paulo acï tɛ̈ cï yen a raan cï gam teet yic

6 “Ɣɔn akɔ̈l ciɛl yic ke ɣa cath, ɣa cï
thiɔ̈k kek Damathkuth, ke këcït mac
la biliny nhial ku go ɣa guɔ gɔ̈ɔ̈l piny.
7 Ku wiɛ̈ɛ̈k piny ku piɛŋ röl raan ke
jam ku lëk ɣa, ‘Thawul! Thawul! Ë
rin ŋö cɔl yïn ɣa agum?’ 8 Guɔ thiëc,
‘Ye yïn ŋa Bɛ̈ny?’ Go lɛ̈k ɣa, ‘Ee ɣɛn
Jethu raan Nadharet, ë rin ŋö cɔl yïn
ɣa agum.’ 9 Kɔc ke cath kek ɣa aake
cï mac tïŋ, ku aa këc röl jam tënë ɣa
piŋ. 10 Guɔ thiëc, ‘Yeŋö ba looi, Bɛ̈ny?’
Ku acï Bɛ̈ny bɛ̈n lɛ̈k ɣa, ‘Jɔt rot ku lɔɔr
Damathkuth, ku yïn abï la lɛ̈k kërïëëc
ëbën yen cï Nhialic tak ku ba looi tënë
ye.’ 11 Ɣɛn ɣa cï many cä bir nyin
cɔɔr, go kɔc ke cath kek ɣɛn ɣa thel ku
ɣɛ̈thkë ɣa Damathkuth.
12 “Ku mony cɔl Ananiath ë tɔ̈
Damathkuth, ku ë ye raan Nhialic
door ku ë thek löŋ kɔc Itharel, ku yeen
ë thekkë apɛi. 13 Yeen ëcï bɛ̈n tënë
ɣa, ku kɛ̈ɛ̈c ɣalɔ̈ɔ̈m ku lueel, ‘Wämääth
Paulo, ba pial ba bɛn daai!’ Nyin yic
nyiɛndiɛ̈ acï rot bɛ̈n liep ku tiɛ̈ŋ piny.
14 Ku lueel, ‘Nhialic ye wärkuan dït
door acï lɔc ku ba kë wïc ba looi tënë
ye ŋic, ku tïŋ Aluaŋdeen puɔth käkkä
looi, ku piŋ rölde ke jam. 15 Ku yïn
abï ya raan ŋic ë wɛ̈t kënë, ku ba raan
ëbën lɛ̈k kë ca tïŋ ku käk ca piŋ. 16 Ku
ëmën, yeŋö ŋuɔ̈t tit? Jɔt rot ku bï yï
muɔɔc nhom, ku cɔl adumuɔ̈ɔ̈mku aa
lɔɔk wei, ku ba Nhialic ya rɔ̈ɔ̈k.’

Nhialic acï Paulo yɔ̈ɔ̈k bï kɔc cie kɔc Itharel piɔ̈ɔ̈c

17 “Ku jal dhuk Jeruthalem, ku wën
cï ɣɛn la ba la röök luaŋ Nhialic, ke
ɣa tïŋ kecït nyuɔ̈th, 18 ku tiɛ̈ŋ Jethu ke
lëk ɣa, ‘Jäl ëmën Jeruthalem ku ban
yïkɔ̈u, rin kɔc tɔ̈ tɛ̈n, aacï wɛ̈lkun ba
ya lueel riɛnkiɛ̈ bï gam.’ 19 Guɔ dhuk
nhom, ‘Bɛ̈ny, aŋickë apath lɔn cï ɣɛn a
la ɣön amat Itharel yiic, ku dam kɔc
cï gam ku cal ke aa that. 20 Ku ë ca
gam wäär ku bï Ithipin nɔ̈k raan ye
kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈tdu, ku ë ɣɛn ɣa cä alɛ̈th
kɔc ke nɛ̈k ye lɔ̈k tiit.’ 21 Go Jethu lɛ̈k
ɣa, ‘Lɔɔr, rin yïn aba tuɔɔc tɛ̈mec tënë
kɔc cie kɔc Itharel.’ ”
22 Go kɔc wën wël Paulo piŋ, agut
lɔn lueel yen wɛ̈t bï ye tuɔɔc tënë
kɔc cie kɔc Itharel. Gokë duɔɔt bɛn
looi, “Nyaaikë raan cït kën ë pinyn-
hom! Näkkë! Acie raan path bï pïr!”
23 Ku jɔlkë aa kiu, ke ya alɛ̈thken piɛɛr
nhial ku yekë liɛɛt wɛɛr nhial. 24 Go
bɛ̈ny apuruuk Roma apuruuk yɔ̈ɔ̈k
bïk Paulo ɣäth ɣöt tɛ̈ ye apuruuk tïït
thïn, ku lëkkë ke ku bïk that, rin bï
Paulo wɛ̈t ye kɔc Itharel ye jääm guɔ̈p

22:3 Luɔi 5:34-39 **22:5** Luɔi 8:3; 26:9-11 **22:20** Luɔi 7:58

lek. 25 Ku wën cï kek ye der ku bïk that, go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk wën kääc kelɔ̈m ëlä, “Ye löŋ lueel lɔn nadë ke raan Roma that ë path ke këc ɣäth luk yic, bï la awuɔ̈c yök yeguɔ̈p?”

26 Nawën piŋ bɛ̈ny apuruuk wɛ̈t cï Paulo lɛ̈k ye, go la tënë bɛ̈nydït apuruuk ku thiëëc, “Yeŋö loi? Yen monyë ë raan kɔc pan Roma.”

27 Go bɛ̈nydït apuruuk la tënë Paulo ku thiëëc, “Lɛ̈k ɣa, ye raan Roma?” Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic.”

28 Go bɛ̈nydït apuruuk lueel, “Ɣɛn ë raan kɔc pan Roma rin cï ɣɛn wëëu juëc täău piny tënë kɔc mac baai.” Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ë raan pan Roma rin ye kɔc ke dhiëth ɣa kɔc pan Roma.”

29 Go kɔc kɔ̈k ke bï Paulo bɛ̈n thiëëc, dhuk ciëën ku nyiëëŋkë thïn, ku bɛ̈nydït apuruuk ëcï riɔ̈ɔ̈c wën cï yen ye ŋic lɔn ye Paulo raan kɔc Roma, ku rin cï yen ye cɔl ader aya.

Paulo acï ɣäth luk yic

30 Na aköl dɛ̈ɛ̈t, wën wïc bɛ̈ny apuruuk Roma ye bï awuɔ̈c ye kɔc Itharel Paulo gaany ŋic, go Paulo cɔl adɛ̈k apuruuk cin, tɛ̈wën cï ye rek ku yöök kɔcdït käk Nhialic ku kɔc amat ëbën bïk rɔ̈m. Ku bïi Paulo kenhiïm.

23

1 Go Paulo kɔc amat döt ku lueel, “Kackiɛ̈, acïn käk tɔ̈ ɣapuɔ̈u, ba ke thiëëc rin piɛ̈rdiɛ̈, ɣa dɛɛi Nhialic agut cït akölë.” 2 Ee tɛ̈ɛ̈n, ke raandït käk Nhialic cɔl Ananiath yöök kɔc wën kääc tɛ̈thiɔ̈k kek Paulo bïk buɔ̈ɔ̈k thok. 3 Go Paulo lëk ye, “Nhialic abï dhiɛl buɔ̈ɔ̈k aya, yïn kë cie guɔ̈p ye yär! Yïn acï nyuc ba luk looi tënë ɣa cït tɛ̈ ye löŋ ye luɛɛl thïn, ku yïn aŋot yï cïi löŋ dhoŋ kɔ̈u rin cï yïn kɔc yɔ̈ɔ̈k bïk ɣa biäk!”

4 Go kɔc thiääk kek Paulo lëk ye, “Yïn alat raandït käk Nhialic!”

5 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Acä ŋic, kackiɛ̈ lɔn ye yen raandït käk Nhialic. Aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, ‘Yïn acï kërac dhil luɛɛl bɛ̈ny mac kacku guɔ̈p.’ ”

6 Nawën tïŋ Paulo, ke kɔc kɔ̈k aa kɔc akut Thaduthï ku kɔc kɔ̈k ke ye kɔc akut Parathï, ke jam apɛi röldït tënë kɔc luk, “Kackiɛ̈! Ɣɛn ë raan akut Parathï, kɔc ke dhiëth ɣa aake kɔc akut Parathï. Ɣɛn acï bɛ̈ɛ̈i luk yic rin ye ɣɛn ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï kɔc cï thou röt jɔt aköldä!”

7 Nyin yic tɛ̈wën lueel yen wɛ̈t kënë, ka agɔ̈th la nhial kam Parathï ku Thaduthï ku tekkë keyiic. 8 Rin aye Thaduthï lueel lɔn cïi kɔc röt bï jɔt thou yic, ku acïn atuuc nhial ayï atïïp kɔc cï thou. Ku Parathï aa käkkä gam ëbën kadiäk. 9 Ku juak jam rot apɛi kam Parathï ku Thaduthï. Go kɔc kɔ̈k piööc löö̈ŋ, ke ye kɔc akut Parathï, röt jɔt ke cï puɔ̈th riääk apɛi ku luelkë, “Acïn kërɛɛc cï yök ke cï looi! Tɛ̈dë, ke atuny nhial, yen acï diɛ̈t jam tënë ye!”

10 Ku la agɔ̈th nhial apɛi, nawën ke bɛ̈ny apuruuk riɔ̈c ciɛ̈t ke bï Paulo cak nɔ̈k. Go apuruɔ̈ɔ̈kke tooc bïk Paulo la nyaai luk yic, ku ɣɛ̈thkë tɛ̈den ye kek rëër thïn.

11 Naɣɔn akɔ̈u ke Bɛ̈ny kääc Paulo lɔ̈ɔ̈m ku lueel, “Dɛɛt yïpuɔ̈u! Aca nyuɔɔth Jeruthalem, lɔn ë yïn raandiɛ̈, ku yïn adhil këcït ë kënë looi Roma aya.”

Ee wïc kɔc Itharel bïk Paulo nɔ̈k

12 Naɣɔn nhiäk ke kɔc kɔ̈k Itharel mat kenhïïm, ku kuëëŋkë lɔn cïi kek kuat miëth bï kaŋ cam ku dëkkë tɛ̈ këc kek Paulo kaŋ nɔ̈k. 13 Kɔc ke mat kënë yic, aake thiärŋuan ku tɛ̈ kac. 14 Ku lek tënë kɔc käk Nhialic ku kɔcdït baai ku luelkë, “Ɣok aacï kuëëŋ apɛi ɣodhie buk cïi mïth, ɣet tɛ̈ bï ɣok Paulo kaŋ nɔ̈k. 15 Ku ëmën, week ku kɔc kɔ̈k akut, tuɔɔckë wɛ̈t tënë bɛ̈nydït apuruuk raan Roma bï Paulo bɛ̈ɛ̈i tënë we, ku luɛlkë lɔn wïc wek ye bäk kë cï looi bɛ̈n deet, ku ɣok aabï röt guiir buk nɔ̈k kë këc ɣëët wenhïïm.”

16 Ku wën nyankën ë Paulo ëcï wɛ̈t nɛ̈k nër piŋ, go riŋ tɛ̈ rëër apuruuk thïn ku le wɛ̈t lɛ̈k Paulo. 17 Go Paulo raan tök kam bäny apuruuk cɔɔl ku lëk ye, “Ɣäth riënythii kënë tënë bɛ̈nydït apuruuk, ala wɛ̈t wïc bï lɛ̈k ye.” 18 Go bɛ̈ny apuruuk riënythii wën ɣäth tënë bɛ̈nydït apuruuk ku lueel,

23:3 Mt 23:27-28 **23:5** B.bei 22:28 **23:6** Luɔi 26:5; Pili 3:5 **23:8** Mt 22:23; Mk 12:18; Lk 20:27

“Ɣɛn acï Paulo, raan mac, cɔɔl ku lëk ɣa ba riënythii kënë bëëi tënë yï, rin ala wɛ̈t bï bɛ̈n lɛ̈k yï.”

19 Go bɛnydït apuruuk dɔm cin ku ɣɛ̈th tɛ̈den röt ku thiëëc, “Yeŋö wïc ba lɛ̈k ɣa?”

20 Go lueel, “Acï kɔcdït Itharel mat yic bïk yï thiëëc bï Paulo ɣäth luk yic nhiäk, rin wïc kɔc luk ye bïk käk juëc cï Paulo looi la deet. 21 Ku duk wɛtden piŋ, rin abï la raan thiärŋuan ku tɛ̈ kac bï ye thiɛn bïk nɔ̈k. Aacï kuëëŋ bïk cïï mïth ku dëkkë ɣet tɛ̈ bï kek ye nɔ̈k. Ku ëmën aacï röt guiir bïk looi, ku aa tit wɛtdu bïk piŋ.”

22 Go bɛnydït apuruuk lɛ̈k ye, “Duk ben lɛ̈k raan dɛt lɔn cï yïn ɣa lɛ̈k wɛ̈t kënë.” Ku cɔl riënythii ajiël.

Paulo acï ɣäth tënë bɛnydït Pelik

23 Nawën ke bɛnydït apuruuk cɔl bänyken apuruuk karou ku lueel, “Kuanykë apuruuk buɔt karou ku jɔl aa raan thiärdhorou cath mathiäŋ, ku raan buɔt karou ke muk tɔɔŋ bïk la Cetharia, ku rëërkë ke cï röt guiir bïk lööny dhöl ëmën akäu. 24 Ku wiɛckë mïthiɔ̈ɔ̈ŋ bï Paulo ke cath, ku ɣäthkë tënë bɛnydït Pelik ke cïn kërɛɛc yök ye dhël yic.” 25 Ku jɔl bɛnydït apuruuk athör gɔt ëlä,

> 26 “Ɣɛn, Klaudiöth Lithiath ɣɛn agɛt athör kënë tënë yï bɛnydït Pelik path apɛi. Yïn aca muɔ̈th. 27 Kɔc Itharel aake cï mony kënë dɔm ku duërkë nɔ̈k. Ku aca piŋ lɔn ye yen raan Roma, guɔ la kek apuruɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ bïk la kony. 28 Ë wiëc ba awuɔ̈c ye kek ye gaany ŋic, guɔ ɣäth amat yic tënë ke. 29 Aca yök lɔn acïn awuɔ̈c cïï looi bï ɣok ye nɔ̈k, nadë ke macku. Ayekë gaany käk la thiääk kek lɔ̈ɔ̈ŋken. 30 Nawën la lɛ̈k ɣa lɔn cï kɔc kɔ̈k Itharel wɛ̈t mat yic bïk mony kënë nɔ̈k, guɔ tak ba tuɔɔc tënë yï. Ku lɛ̈k kɔc awën gɔɔny ye, week lak tënë Bɛnydan dït bäk awuɔ̈c cï monyë looi la lueel yen-hom.”

31 Go apuruuk këwën cï lëk ke looi. Ku nyɛɛikë Paulo ë wɛ̈ɛ̈r kën bïk ɣɛɛt Antipatrith. 32 Nawën bak piny, ka apuruuk ke cath kecök dhuk Jeruthalem, ku nyiëŋkë Paulo apuruuk cath mïthiɔ̈ɔ̈ŋ bïk la kek ye. 33 Ku ɣɛ̈thkë Cetharia, ku gɛmkë athöör tënë bɛny Pelik ku thönkë Paulo. 34 Nawën cï bɛnydït Pelik athöör kueen, ke thiëc Paulo, “Ye raan wun nɛn?” Nawën yök lɔn ë yen raan wun Cilicia 35 ke lueel, “Ɣɛn abï wɛtdu piŋ tɛ̈ le kɔc gɔɔny yï ɣëët.” Ku yöök apuruuk bïk Paulo la muk ku titkë pan wäär buth Antipäth Ɣërot.

24

Kɔc Itharel aacï Paulo gaany

1 Nawën nïn kadhiëc cök ciëën, ka Ananiath raandït käk Nhialic la Cetharia kek kɔcdït kɔ̈k ë baai, ku jɔl a raan bï wɛtden ŋiɛc la kuany yic luk yic cɔl Tertuluth. Ku lek bɛnydït Pelik nhom ku lëkkë wëlken gɔɔny kek Paulo. 2 Go Tertuluth cɔɔl ku jɔl Paulo gaany ëlä, “Yïn bɛnydït! Wɛ̈t ye yïn raan ŋic kɔc mac ë yen acï ɣok rëër run juëc dɔ̈ɔ̈r yic ke cïn aliääp. Ku käjuëc pɛth ca looi kek aacï wuɔnda ɣäth tueŋ. 3 Käpuɔthkä aa nhiarku ke ëbën akölaköl. Ku yïn acuk leec ɣopuɔ̈th apɛi. 4 Acä wïc ku ba jam apɛi, ku yïn aläŋ ba wël kuënku yï piŋ. 5 Ɣok aacï mony kënë yök ke ye raan rac. Yen acä aliääp a looi kam kɔc Itharel pinynhom ëbën. Ku yeen ë bɛny kɔc akut Nadharet. 6 Yeen awïc bï luaŋ Nhialic yiëk yic buɔ̈ɔ̈l. Ku yeen acuk dɔm. Acuk them buk tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈cït tɛ̈ ye lööŋ panda ye luɛɛl thïn. 7 Ke yeen acï bɛnydït apuruuk Lithiath bɛ̈n dɔ̈m bei ɣocin riɛl ku nyiɛɛi. 8 Ku yöök kɔc cï Paulo gaany ku bïk bɛ̈n luk yic yïnhom. Tɛ̈ thiëëc yïn ye, ka ba guɔ ŋic kek käk cï ɣok ye gaany.” 9 Ku mɛt kɔc Itharel thïn aya ku luelkë lɔn käk cï Paulo gaany aa yith.

Paulo acï rot kony Pelik nhom

10 Go bɛnydït baai Paulo jäl yɔ̈ɔ̈k bï jam, ku jɔl Paulo lueel ëlä, “Anɟiɛc lɔn ye yïn raan cï luk luɔ̈k run juëc ë wundaan. Ke ɣɛn amit puɔ̈u ku ba rot kony yïnhom. 11 Tɛ̈ lëu yïn ye ba yic

ŋic, ke wäär tɛ̈cït nïn kathiäär ku rou ëmën, yen ë le ɣɛn Jeruthalem ba la röök thïn. 12 Ku kɔc Itharel acïn raan cïk yök ke gɔ̈th ke ɣɛn luaŋ Nhialic. Ku keek aakëc ɣa yök ke ɣa ye kɔc rac nhïïm tɛ̈n amat Itharel. Ku jɔl aa ɣɔ̈n kɔ̈k yiic aya. 13 Ku keek acïk bï lëu bïk yï lɛ̈k kën ye nyuɔɔth lɔn ye käk cïk kuɛɛn ɣaguɔ̈p yith. 14 Wɛ̈t lɛ̈u ba gam akïn. Ɣɛn ë Nhialic ye wärkuan dït door, door aya dhël yen yekë lueel ka cie yic. Ku ɣɛn ë kërïëëc ëbën cï gɔ̈t löɔ̈ŋ Mothith ku athör kɔc käk Nhialic tïŋ yiic gam. 15 Ɣɛn ala ŋɔ̈th cït ŋäthden aya tënë Nhialic lɔn bï kɔc ëbën, kɔc path ku kɔc rac röt jɔt thou yic aköldä. 16 Ke yeen aya them ku ba kë la cök looi tënë Nhialic ku kɔc ëbën.

17 “Ɣɛn acï run nɔ̈k wei Jeruthalem, ke ɣɛn ɣa cï la wëëu ba ɣäth tënë kackiɛ̈ ku la rot kɔ̈c. 18 Ee wën looi ɣɛn ë kënë yen ë yök kek ɣa luaŋ Nhialic ke ɣa cä guɔ̈p wuɔ̈ɔ̈ny wei kärɛc. Ee cïn yɔ̈ɔ̈m rɛ̈ɛ̈r kek ɣa, ku ë cïn aliäm cï rot looi. 19 Ku kɔc Itharel ke bɔ̈ wun Athia aake rɛ̈ɛ̈r thïn. Ku keek nhïïm, ŋuɔ̈t aacï dhiɛl bɛ̈n yïnhom ku bïk kë ca wuɔ̈ɔ̈c bɛ̈n lueel. 20 Na cie këya, ke ë röör rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n, ka luel awuɔ̈c cïk yök ca looi wäär cï ɣa ɣäth luk yic. 21 Kë ŋiɛc ë kë töŋ ca lueel ëlä ke ɣa kääc kenhïïm, ‘Ɣɛn acï bɛ̈ɛ̈i luk yic aköl wɛ̈t cï ɣɛn ye gam lɔn nadë ke kɔc cï thou aabï röt jɔt bïk pïr.’ ”

22 Ku ë ŋic Pelik apath yen tɛ̈ ye dhël pïr kɔc Itharel thɛɛk thïn. Go luk puɔ̈l ku lëk ke ëlä, “Na la bɛnydït apuruuk Lithiath ɣëët ke luɔ̈ŋdun aba tïŋ.” 23 Ku lëk bɛny apuruuk rɛ̈ɛ̈r apuruuk Paulo tiit nhïïm ku bï Paulo cïï tiit apil yic, ku yekë kɔc määth kek ye puɔ̈l bïk käkken wïc aa bɛ̈ɛ̈i tënë ye.

Paulo acï jam tënë Pelik ku Druthila

24 Na la nïn lik thök, ke Pelik bɔ̈ kek tiɛŋde Druthila, ku ë nyan kɔc Itharel. Ku tuc Paulo bï bɛ̈ɛ̈i bï wɛ̈t ye Paulo gam rin Jethu Krïtho bɛn piŋ. 25 Nawën la Paulo tueŋ ke jam wɛ̈t path ku lɔn bï raan rot tiit kärɛc, ku jɔl a bɛ̈n aköl luŋdït, go Pelik riɔ̈ɔ̈c ku lueel, “Yïïn alëu ba jäl ëmën. Yïn aba bɛn cɔɔl tɛ̈ cï ɣɛn nhom bɛn lääu.” 26 Ku ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Paulo ye riɔp wëëu. Ku rin ë wɛ̈t kënë acï bɛ̈n a tuɔ̈c aköläköl ku jiɛɛm kek ye.

27 Na la run karou thök, ke Porkiöth Pethtuth wëër nyin bɛ̈nydït Pelik ke ye bɛ̈ny. Pelik ë wïc ku bï kɔc Itharel nhiaar, go Paulo nyääŋ mɛ̈c yic.

25

Paulo acï thiëc ku bï tuɔɔc tënë Bɛ̈nyŋaknhom

1 Nin kadiäk cök ciëën wën cï Pethtuth ɣëët Cetharia, ke jiël thïn bï la Jeruthalem. 2 Tɛ̈wën ke kɔcdït käk Nhialic ku jɔl aa bäny Itharel ke gɔɔny Paulo la tënë ye, ku lëkkë wɛ̈tden. Ku läŋkë Pethtuth, 3 ku bï ke luɔ̈i kë wïckë kepuɔ̈th ku bï Paulo bɛ̈ɛ̈i Jeruthalem, rin ë cïk mat yic ku bïk Paulo nɔ̈k dhël yic. 4 Go Pethtuth bɛ̈ɛ̈r, “Paulo abï rëër ke mac Cetharia, rin ɣɛn adhuk ë nïnkä. 5 Calkë bänykun aa la Cetharia kek ɣa, ku bïk jäl la kuɛ̈n guɔ̈p tɛ̈ le yen awuɔ̈c cï looi.”

6 Go Pethtuth nïn kabɛ̈t aduërkë aa thiäär kaŋ nɔ̈k ke ke, ku jɔl la Cetharia. Na aköl dɛ̈ɛ̈të ke la luk yic, ku jɔl apuruuk yɔ̈ɔ̈k ku bïk Paulo kuɛ̈ɛ̈th yenhom. 7 Na la Paulo ɣëët, go kɔc Itharel ke bɔ̈ Jeruthalem ke kääc, ke cïk gɔ̈ɔ̈m piny, jɔɔk bïk kärɛc apɛi luɛɛl yeguɔ̈p, ku acïn kë cie nyuɔɔth lɔn ye käkkä yith. 8 Go Paulo rot kony ëlä, “Ɣɛn acïn kë ca wuɔ̈ɔ̈c löɔ̈ŋ kɔc Itharel yiic, ku acïn aliäm ca looi luaŋ Nhialic, agut Bɛ̈nyŋaknhom Roma acïn wɛ̈t rɛɛc ca luɛɛl yeguɔ̈p.”

9 Ku wën wïc Pethtuth ye bï nyuɔ̈th kɔc Itharel lɔn nhiɛɛr yen ke, go Paulo thiëëc, “Cï lëu ba la Jeruthalem ku ba luɔ̈ŋdu la luk thïn lɔn ye käk cï kuɛɛn yïguɔ̈p yith?”

10 Go Paulo lueel, “Tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c ɣɛn thïn ë luŋ bɛ̈ny yic, ku ë yen tɛ̈ lëu ye bï luɔ̈ŋdiɛ̈ tïŋ thïn. Acïn kërɛɛc ca looi tënë kɔc Itharel, cïmën ŋic yïn ye apath. 11 Na ca löŋ dhoŋ kɔ̈u, ku le kërɛɛc ca looi lëu bï ɣa tɛ̈m awuɔ̈c bï ɣa nɔ̈k,

24:18 Luɔi 21:17-28 **24:21** Luɔi 23:6

ka cä lëu ku ba thiëc bï ɣɛn puɔ̈l. Ku na cïn yiny tɔ̈ thïn käk cï kuɛɛn ɣaguɔ̈p, ka cïn raan lëu ye bä thɔ̈n ke bïk ɣa nɔ̈k. Ke yeen awiëc ku bï ya bɛ̈ny yen bï luɔ̈ŋdië la luk.”

12 Go Pethtuth wɛ̈t cï Paulo lueel kaŋ guëëk yic kek kɔc akutden luk, ku jɔl dhuk nhom, “Wɛ̈t cï yïn ye lueel ke Bɛ̈ny Agrïpa yen abï luɔ̈ŋdu luk, ke yïn abuk tuɔ̈c ye.”

Pethtuth acï luŋ Paulo tɛ̈t yic Bɛ̈ny Agrïpa

13 Nin lik cök ciëën ke Bɛ̈ny Agrïpa kek Bernike bɔ̈ Cetharia bïk Pethtuth kɛ̈ny, bïk la lɛ̈k ye lɔn mit kek puɔ̈th wɛ̈t cï yen ɣëët. 14 Tɛ̈wën cï kek rëër nïn juëc, ke Pethtuth jɔl wɛ̈t Paulo kuɛ̈ny yic bɛ̈ny, “Ala raan rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n cï Pelik nyääŋ piny ke mac. 15 Na wäär lar Jeruthalem, go raandït käk Nhialic kɔc Itharel ku bänyken, gaany tënë ɣa ku wïckë ba tɛ̈m awuɔ̈c. 16 Guɔ lɛ̈k ke lɔn nadë kɔc pan Roma aacie raan cï gaany ye gam, wɛ̈t kërɛɛc cï looi ke këc kaŋ tuɔ̈ɔ̈m nhom kek kɔc cï ye gaany, ku bï rot kony awuɔ̈c cï ye gaany. 17 Na wäär ca bɛ̈n ë tɛ̈n, ke ɣɛn akëc bɛ̈n gääu. Ɣɛn acï bɛ̈n la luk yic aköl bï niɛ̈nkiɛ̈ aa rou ë tɛ̈n, ku yɔ̈ɔ̈k apuruuk ku bïk ë mony kënë bɛ̈ɛ̈i ba luɔ̈ŋde tïŋ. 18 Kɔc atɛrde aacï röt bɛ̈n jɔt, ku acïn kërɛɛc dïït cïk bɛ̈n kuɛɛn yeguɔ̈p tëcït tɛ̈n ye ɣɛn ye tiɛ̈ŋ thïn. 19 Kë ca bɛ̈n yök ë lɔn ye kek teer kek ye tɛ̈ ye yen Nhialic duɔɔr thïn, ku jɔl aa mony dɛ̈ɛ̈t cɔl Jethu cï thou, ku yen ë mony kënë aye Paulo lueel ka pïr. 20 Ee cä dhal ba yic yök rin ë wëlkä, guɔ Paulo thiëëc bï la Jeruthalem ku ba luɔ̈ŋde la looi thïn. 21 Go Paulo lueel ka wïc bï puɔ̈l ke tiit apuruuk agut tɛ̈ bï bɛ̈nyŋaknhom luɔ̈ŋde tïŋ. Guɔ apuruuk yɔ̈ɔ̈k ku bïk tiit agut tɛ̈ bï ɣɛn ye tuɔɔc tënë bɛ̈nyŋaknhom.”

22 Go Agrïpa lɛ̈k Pethtuth, “Luŋ ë mony kënë aba luk yen ɣa nhom.” Go Pethtuth dhuk nhom ëlä, “Abï bɛ̈ɛ̈i yïnhom nhiäk.”

23 Nawën bak piny ke Agrïpa ku Bernike bɔ̈ ku lor ke yai, ku luɛ̈ŋkë ɣön luk kek bänydït apuruuk ku jɔl aa bäny ë gɛu. Ku yöök Pethtuth apuruuk bïk Paulo kuɛ̈ɛ̈th luk yic alɔŋ thïn. 24 Ku lueel, “Yïn bɛ̈ny Agrïpa, ku jɔl aa wek kɔc rɛ̈ɛ̈r tɛ̈n kek ɣo. Mony yen dɛɛi wek kënë ë yen raan cï kɔc Itharel rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n ku jɔl aa Jeruthalem gaany tënë ɣa. Ayekë lueel ke loi duɔɔt lɔn nadë ka cïi päl ke pïr. 25 Ku yeen acïn awuɔ̈c ca yök cï looi lëu bï ye tɛ̈m awuɔ̈c bï nɔ̈k. Ku yeen nhom acï wïc bï ya bɛ̈ny yen luk luɔ̈ŋde, guɔ gam ku ba tuɔɔc tënë ye. 26 Ku ɣɛn acïn yiny puɔth ca yök ba gɔt ë riɛnke tënë bɛ̈ny. Ke yeen aca bɛ̈ɛ̈i yïnhom, ku ë yïn bɛ̈ny Agrïpa, rin ba wɛ̈tde wïc yic, rin ku bï la kë jäl gɔt. 27 Aya tïŋ lɔn cïi yen path ku bï raan cï mac tooc ke cïn kën wën cï rot deet ye nyuɔɔth, kek käk cï ye gaany.”

26

Paulo acï rot kony Agrïpa nhom

1 Go Agrïpa Paulo yɔ̈ɔ̈k, “Yïn aca puɔ̈l ku ba jam ba rot kony.” Go Paulo yecin nyuɔɔth bï kɔc biɛt ku jɔl jam ëlä bï rot kony.

2 “Bɛ̈ny Agrïpa! Ɣɛn ë rot yök aköl kënë ke ɣa mit guɔ̈p rin bï ɣɛn rot kony yïnhom käk cï kɔc Itharel ɣa gaany ëbën. 3 Kënë adhil a yic alanden rin yïïn aŋic apath, yen tɛ̈ ye kɔc Itharel cieŋ thïn, ku käk ye kek wääc thïn. Yïn aba lɔ̈ŋ ëmën ku ba yïguɔ̈p päl piny ku ba wɛ̈lkiɛ̈ piŋ.

4 “Kɔc Itharel ëbën aŋickë yen tɛ̈n pïïr ɣɛn thïn tɛ̈ɣɔn koor ɣɛn. Aŋickë tɛ̈ cï ɣɛn piɛrdiɛ̈ jaak thïn ɣɔn tueŋ panda ku jɔl a Jeruthalem. 5 Aŋickë akölaköl, ku acïk bï dhɔ̈l lɔn nadë ke ɣɛn acï kaŋ cieŋ ke ɣa ye raan akut Parathï kɔc ke muk lööŋ Nhialic cök apɛi. 6 Ku ëmën ɣɛn a kääc luk yic ë tɛ̈n rin ye ɣɛn wɛ̈t cï Nhialic lɛ̈k wärkuan dït ŋɔ̈ɔ̈th, 7 kën yen ye kuat kackua kathiäär ku rou ŋɔ̈ɔ̈th ka bïk yök, tɛ̈ ye kek Nhialic door aköl ku wɛ̈ɛ̈r. Ku ë rin ŋɔ̈th kënë, yïn Bɛ̈nydït, yen acï kɔc Itharel ɣa gaany! 8 Yeŋö ye wek ye yök wek kɔc Itharel ke ril yic bäk gam

26:5 Luɔi 23:6; Pili 3:5

lɔn ye Nhialic raan cï thou jɔt bei thou yic?
9 “Aca them yen ɣɛn ku ba kërïëëc
ëbën looi, käk bï rin Jethu raan Nad-
haret rac guɔ̈p. 10 Yen ë kën aca looi
Jeruthalem. Ɣɛn ɣa ye bɛnydït käk
Nhialic yiëk riɛl ku ba kɔc juëc cï wɛ̈t
Jethu gam aa dɔm ku mac ke. Ku
aca ya gam aya, yen lɔn nɛ̈k kɔc cï
tɛ̈m awuɔ̈c bï ke tɛ̈m thou. 11 Aaca cɔl
aaye tɛ̈m awuɔ̈c arak juëc ɣɔ̈n amat
kɔc Itharel yiic, ku aca them ba ke cɔl
abaŋ bïk wɛ̈t Jethu puɔ̈l, ku riääk puɔ̈u
apɛi tënë ke, agut ba ke aa luɔɔp wuɔ̈t
kɔ̈k yiic ku cal ke agum apɛi.

Paulo acï tɛ̈ cï yen a raan cï gam teet yic

(Luɔi 9:1-19; 22:6-16)

12 “Ee rin ë wɛ̈t kënë yen ë ler
ɣɛn Damathkuth ke ɣa cï raandït käk
Nhialic yiëk riɛl. 13 Nawën akɔ̈l ciɛl
yic, Bɛnydït, ke ɣa ŋoot dhël yic, ke ɣa
tïŋ many ɣer apɛi, wär akɔ̈l, ke ruel
nhial ke cä gɔ̈ɔ̈m piny kek kɔc ke cath
kek ɣa. 14 Ku wïïkku piny ëbën, ku
piɛŋ röl ke ye lɛ̈k ɣa thuɔŋdiɛ̈, ‘Thawul,
Thawul! Yeŋö cɔl yïn ɣa agum? Yïn
acï rot baŋ, rin ye yïn ye wïc ku ba
këcït këdhie ye akaja looi, kë ye yen
wai ye raan la ye ye yup ke kuɛɛth,
wɛc ciëën.’ 15 Guɔ thiëëc, ‘Ye yïn ŋa
Bɛny?’ Go Bɛny lueel, ‘Ee ɣɛn Jethu,
raan ca cɔl agum. 16 Ke yeen jɔt rot ku
kääc cɔ̈kku. Ɣɛn acï rot nyuɔ̈th yï, rin
yïn aca lɔc ku ba ya aluaŋdiɛ̈, yïn abï
kɔc kɔ̈k lɛ̈k kë ca tïŋ tënë ɣa akölë, ku
kë ba nyuɔ̈th yï aköldä. 17 Yïn aba tiit
bï ciɛ̈n kërɛɛc yï yök kɔc Itharel ku kɔc
cie kɔc Itharel cin, kɔc bï ɣɛn yï tuɔɔc
thïn. 18 Keek aaba piɔ̈ɔ̈c bïk käŋ ŋic, ku
bïk luɔi kärɛc puɔ̈l, ku jiëlkë riɛl jɔŋrac
yic ku lek tënë Nhialic, rin gäm bï kek
wɛ̈tdiɛ̈ gam, yen aabï kärɛc cïk looi päl
piny ku tɛ̈ɛ̈u ke kam kɔc cï Nhialic lɔc.’

Paulo acï tɛ̈ cï yen kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn teet yic

19 “Këya, Bɛny Agrïpa, ɣɛn akëc
wɛ̈t kë ca tïŋ nhial cït nyuɔ̈th dhöl
yic. 20 Wäär tueŋ Damathkuth ku
Jeruthalem, ku jɔl aa wuɔ̈t kɔc Itharel
yiic ëbën, ku kam kɔc cie kɔc Itharel,
aake ya lɛ̈k lɔn bïk luɔi kärɛc puɔ̈l ku
dhukkë Nhialic, ku yekë luui käpath
ye nyooth lɔn cï kek muɔ̈l kärɛc. 21 Ee
rin ë wɛ̈t kënë, yen aa dɔm kɔc Itharel
ɣa ke ɣa tɔ̈ kal luaŋ Nhialic, ku wïckë
bïk ɣa nɔ̈k. 22 Ku agut cï aköl kënë
Nhialic acä kony, ku ë wɛ̈t kën, yen
akɛ̈ɛ̈c ɣɛn ë tɛ̈n ku ba kë ŋiɛc lɛ̈k raan
ëbën, kɔckor ku kɔcdït. Käk ya lueel
ka bï röt looi aa thöŋ kek käk ye kɔc
käk Nhialic tïŋ ku Mothith lueel, 23 lɔn
nadë Raan cï lɔc ku dɔc abï gum, ku
ë yen bï rot kaŋ jɔt thou yic, ku ë yen
abï kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel
lɛ̈k wɛ̈t bï kɔc kuɔ̈ny bei kärɛc yiic.”
24 Tɛ̈wën jiɛɛm Paulo ke kony rot ë
wëlkä, go Pethtuth rɛ̈l, “Paulo! Yïn acï
muɔ̈l. Piöc cï yïn piöc acï cɔl amuɔ̈l!”
25 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Bɛnydït! Ɣɛn akëc
muɔ̈l. Wël ya lueel aa yith cïn yic
muɔ̈l. 26 Bɛny Agrïpa! Alɛ̈u ku ba jam
tënë yï ke ɣa cïï riɔ̈c, rin yïn aŋic käkkä
ëbën. Aŋiɛc alanden lɔn nadë ke keek
aaca lɛ̈k yï ëbën rin kënë acie kë cïï
thiaan, aa käk ŋic jäŋ ëbën. 27 Bɛny
Agrïpa! Cï wël kɔc käk Nhialic tïŋ ye
gam? Aŋiɛc lɔn ye yïn ke gam!”
28 Go Agrïpa lɛ̈k Paulo, “Ye yök
yïpuɔ̈u ë kaam thïn lɔn bï yïn ɣa wel ba
ya Krïthian?”
29 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Na cɔk aa
kaamkoor ku kaamdït, rɔ̈ɔ̈kdiɛ̈ tënë
Nhialic ë lɔn bï yïn ku kɔc kɔ̈k piŋ käk
luɛɛl ke aköl röt wel bïk ciɛt ɣa, ku acie
rin bï ke mac.”
30 Go bɛny ku Pethtuth ku Bernike,
ku kɔc kɔ̈k ke cï nyuc luk yic röt jɔt,
31 ku wën cï kek jäl aacï jal aa jam
kamken, ëlä, “Acïn kë cï ë mony kënë
looi, kë lëu bï ye cɔl anäk ku mac aya.”
32 Ku jɔl Agrïpa lɛ̈k Pethtuth, “Yen ë
mony kënë ŋuɔ̈t acï lony, ke rin cï yen
ye wïc ku bï ya Bɛnyŋaknhom yen bï
luɔ̈ŋde la tïŋ.”

27

Paulo aɣɛ̈th Roma

26:11 Luɔi 8:3; 22:4-5 **26:20** Luɔi 9:20, 28-29 **26:23** Ith 42:6; 49:6; 1Kor 15:20

1 Tɛ̈wën cï ye mat ku buk cath
riäi buk la Italia, gokë Paulo ku
jɔl aa kɔc kɔ̈k cï mac thɔ̈n Juliöth,
bɛ̈ny akut apuruuk Roma, akut cɔl,
“Akut Bɛ̈nyŋaknhom.” 2 Ku lok riän
bɔ̈ Adramitiöm, riän cï guiir bï jäl
wath thok wun Athia. Arithtarkuth
raan pan Mathedonia wun cɔl
Thethalonika ë cath kek ɣo. 3 Na akɔ̈l
dɛ̈ɛ̈të ke ɣo ɣet Thidon. Juliöth ë ye
raan path, ee cï Paulo puɔ̈l ku bï kɔc
määth kek ye la tïŋ, rin bïk la yiëk käk
wïc.
4 Ɣok acï bar, ku rin cï ɣok ɣonhïïm
wɛ̈l yom, goku riäi gɛɛr tɛ̈ bï yen cath
thïn apath, ku ë ye alɔŋ ye akɔ̈l bɛ̈n
thïn rial pan tɔ̈ gool nhom wär ciɛl yic
cɔl Thaipruth. 5 Ku jɔlku wär teem
buk la Cilicia ku Pampilia ku lok Mira
pan tɔ̈ wun cɔl Likia. 6 Tɛ̈në, ke bɛ̈ny
apuruuk yök riän jäl Alekdhändria ke
la Italia, go ɣo ɣäth thïn.
7 Ku riäi ë cath amääth rin yom ë
dït apɛi. Ku ɣok aacï nïn juëc bɛ̈n nɔ̈k
dhël yic buk jäl ɣet gen cɔl Kniduth.
Yom ë këc ɣo puɔ̈l ku buk la dhëldan
yen buɔthku yic, goku ret wanh cɔl
Thalmone tɛ̈n yen bï pan thiin tɔ̈ gool
nhom cɔl Kret ɣook kɔl ë yom. 8 Ku
ciɛthku ke ɣo göök yom ke ɣo kuany
agör yɔu, ku ɣok aacï bɛ̈n ɣet tɛ̈ cɔl
Wanh Path ë riɛl, ku ë tɛ̈n cïï mec kek
gen cɔl Lathia.
9 Ku ciëŋku thïn nïn juëc, ku ril yic
buk la tueŋ ɣo cath wïïr, rin ë nïnkä
akɔ̈l Yan lɔɔk kɔc kegup wïïr ëcï bar,
tɛ̈n yen ye yom rut rot jɔt apɛi. Go
Paulo ke lɛ̈k ëlä, 10 “Kackiɛ̈, aya tïŋ lɔn
cäthda jäl ë tɛ̈n abï yic riɛl, riäi abï
riääk ku käk tɔ̈ thïn aabï puk wïïr, ku
kɔc aabï mou aya.” 11 Ku bɛ̈ny apu-
ruuk ë wɛ̈t raan kuath riäi ku raan la
riäi yen aye piŋ, ku kueec wɛ̈t cï Paulo
lueel. 12 Ku wath thok tɛ̈ ye riäi mac
thïn ëcï path bï kɔc mäi thïn. Go kɔc
juëc keyiic wïc ku bïk la tueŋ bïk ɣet
Ponik tɛ̈ lëu yen rot. Yen ë wanh tɔ̈
Kret, ku ëcie yethok wɛl lɔŋ bër tɛ̈ ye
akɔ̈l lööny piny thïn.

Yomdït acï rot jɔt wïïr

13 Yom thööŋ rot ëcï jɔt ke bɔ̈ ciɛɛm
tɛ̈ cï raan yenhom wɛl tɛ̈ ye akɔ̈l lööny
piny thïn, go kɔc ke cath riäi tak lɔn
nadë ka lëukë bïk la tueŋ ke cath, gokë
riäi lony ku gerkë ke kuënykë agör
Kret yɔu. 14 Ku kaam thiin awën ke
yomdït ril apɛi bɔ̈ cuëëc tɛ̈ cï raan
yenhom wɛl tɛ̈ ler akɔ̈l thïn, ben bɛ̈n
ke ye pïu apɛi. 15 Ku yiɛ̈ɛ̈k riäi bï
la bëëŋbëëŋ, ku ril yic apɛi bï gɛɛr
tueŋ tɛ̈ bï yom thïn, goku puɔ̈l buk
cɔl akuɛɛth yom. 16 Ɣok aacï bɛ̈n lɔŋ
wën tëëk ɣok lɔŋ ye yom rut yenhom
wɛl thïn, pan thiin tɔ̈ gool nhom cɔl
Kauda. Tɛ̈ɛ̈n, acuk bɛ̈n lëu buk riän
koor duɔ̈ɔ̈t riändït cök. 17 Ku rin dïït
yom apɛi, gokë duɔ̈ɔ̈t riändït kɔ̈u rin
bï yom tiim cï ke riäi looi cïï piir wei,
ku jɔlku duɔ̈ɔ̈t piny wïïn. Keek aake
riɔ̈c ciɛ̈t riänden bï la döt liɛɛt yic wanh
Libia thok, gokë alɛ̈th ye yom ke riäi
kuaath däk bei, ku cɔlkë riäi ajɔl yom
kuaath. 18 Yomdït ril awën acï la tueŋ
ke pïu apɛi, nawën akɔ̈l dɛ̈ɛ̈të ke jɔkkë
bïk käk tɔ̈ riäi yic cuat wïïr. 19 Nawën
akɔ̈l ye nïn diäk ke cuɛt abɛ̈k käk gɛr
wïïr ciɛnken. 20 Ku cuk akɔ̈l ku kuɛl
tïŋ nïn juëc, ku yom acï la tueŋ ke pïu
apɛi. Akëcku bɛn bɛ̈n ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï ɣok
pïïr.
21 Nawën cï kɔc nïn juëc nɔ̈k ke cïn
miëth cïk cam, go Paulo rot jɔt ku kɛ̈ɛ̈c
kenhïïm ku lueel, “Kackiɛ̈, na we cï
wɛ̈tdiɛ̈ piŋ wäär bäk riäi cïï geer wei
Kret ŋuɔ̈t ɣok aa këc mam këlä. 22 Ku
ë mënë wek aa läŋ, dɛɛtkë wepuɔ̈th!
Acïn raan töŋ bï thou weyiic, ë riäi
yetök yen abï riääk. 23 Ku wën akɔ̈u
atuny Nhialic yen ye ɣɛn raande, ku
yen ya door acï bɛ̈n tënë ɣa, 24 ku
lueel, ‘Duk riɔ̈c, Paulo! Yïn abï ɣet
Bɛ̈nyŋaknhom nhom, ku rin ë wɛ̈t kënë
Nhialic acïï yï pɛ̈l wei, ku kɔc cath
kek yï riäi yic aabï pïïr.’ 25 Këya,
kackiɛ̈, dɛɛtkë wepuɔ̈th! Nhialic aca
deet puɔ̈u, abï këpath looi tɛ̈cït tɛ̈ cï ye
lɛ̈k ɣa thïn wënakɔ̈u. 26 Ku yom abï riäi
kuaath bï cɔl ala gool nhom cɔk alɔn
bï yen la riääk thïn.”
27 Ku nïn aake cï ya thiäär ku ŋuan,
ku yomdït apɛi ë kuath riända wärdït
Adɛ̈kdiɛɛt yic. Na ye tɛ̈cït wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic,
ke ye kɔc ger riäi yök kepuɔ̈th ciɛ̈t ɣo
cï thiɔ̈k buk ɣet agör thok. 28 Gokë

wïn cï duɔ̈t thok këthiek luaac piny pïu yiic, ku wën ye kek ye luaac piny ëmën ku mën, ke yökkë lɔn thiɔ̈k wär yic. 29 Gokë riɔ̈ɔc ciɛ̈t riäi bï rot dɛɛny kuɔ̈r tɔ̈ pïu yiic, gokë wïïn cï duɔ̈t thook aleeldït ye riäi dɔm luaac piny riäi thar ciëën, ku jɔlkë bak piny ŋɔ̈ɔ̈th. 30 Ëcï agër kɔ̈k them ku bïk röt kuɛ̈l bei riäi yic. Ku jötkë riän thiin koor tɔ̈ riändït yic bei, ku tɛ̈ɛ̈ukë wïïr ke ye kɔc ciɛ̈t ke la wïïn cï duɔ̈t thook aleel luaac piny riäi nhom tueŋ. 31 Go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk kek apuruɔ̈ɔ̈kke, “Na cä agër rɛ̈ɛ̈r riäi yic, ke kɔc tɔ̈ riäi yic aacïï bï pïïr.” 32 Go apuruuk wïïn cï riäi mac piny teem kɔ̈ɔ̈th ku cɔlkë ke aa buɔk kuëër.

33 Nawën bak piny, go Paulo ke lɔ̈ŋ bïk mïth ku lëk ke, “Wek aacï tïït nïn thiäär ku ŋuan ëmën, ku keek ë nïnkä yiic acïn kë cäk cam. 34 Wek ya lɔ̈ŋ, ku bäk la miëth camkë, wek aa wïc miëth rin ku bäk pïïr. Acïn raan tök weyiic la kë bï ye gɔɔt.” 35 Tɛ̈wën cï yen wɛ̈t kënë lueel, go Paulo ayup löɔ̈m, ku röɔ̈k ke lec Nhialic kenhïïm ëbën, ku bɛny ayup yic, ku kɔŋ jɔɔk bï mïth. 36 Keek aacï kepuɔ̈th bɛ̈n dɛɛt, ku mïthkë ëbën. 37 Ɣok kɔc ɣo tɔ̈ riäi yic, ɣok aa ɣo ye buɔt karou ku thiärdhorou ku dätem. 38 Nawën cï raan ëbën mïth, gokë rap ke tɔ̈ riäi yic dhɛ̈ɛ̈th wïïr rin bï riäi pial.

Riäi acï atiaktiak rac

39 Nawën cï piny bak, ke kɔc ger riäi aake këc tɛ̈ cï kek ɣëët thïn ŋic, keek aacï tɛ̈ cï wär yekɔ̈u tot thïn, la yic liɛɛt tïŋ, gokë tak bïk riäi gɛɛr thïn bïk la mac. 40 Gokë wïïn yeke riäi mac piny tɛɛm wei bïk dïïr piny, ku däkkë wïïn cï ke alau duɔ̈ɔ̈t piny. Ku jɔtkë alɛ̈th nhial ku bï yom riäi kuaath tueŋ, bï la agör thok. 41 Ku riäi acï bɛn la tɛ̈ cääl ku döɔ̈t liɛɛt yic bï ciɛ̈n tɛ̈ ben yen rot nyooŋ, ku cï abaŋ ciëën dhoŋ atiaktiak abï döŋ ke ya apet.

42 Ecï apuruuk tak bïk kɔc cï mac ëbën nɔ̈k, bï ciɛ̈n raan töɔ̈ŋ kuɛɛŋ aɣeer bï kat. 43 Ku ë wïc bɛny apuruuk bï Paulo kony bï cïï näk, go apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk ciɛ̈n kë loikë tënë kɔc mac. Ku yöɔ̈k kɔc ŋic kuaŋ bïk kaŋ thuɛɛt wïïr tueŋ ku bïk kuɛɛŋ aɣeer, 44 ku kɔc kɔ̈k aake bï jal lɔ̈k kuaŋ, ke cï tiim riäi cï duɔɔny kuɔ̈k bïk ke ɣäth aɣeer. Ku ë yen tɛ̈ cï ɣok bɛ̈n kuɛɛŋ aɣeer thïn akan ke ɣo puɔl gup.

28

Kë cï rot looi tënë Paulo Malta

1 Wën cï ɣok ɣet wär alɔŋtui ɣo puɔl gup, ke jɔlku ŋic lɔn cɔl pan tɔ̈ gool nhom Malta 2 ku kɔc ke ciëŋ thïn aacï ɣo lor, ku nyuuckë ɣo apath. Tɛ̈wën ke deŋ tueny ku lir piny apɛi, gokë mac took ku cɔlkë ɣo buk ɣɔ̈c. 3 Go Paulo tiim kuar piiny ku tɛ̈ɛ̈u ke mɛɛc, tɛ̈wën ke këpiiny bɔ̈ bei tiim yiic, ku kɛc cin abï nuɛt thïn. 4 Ku tïŋ kɔc awën tɔ̈ thïn këpiiny ke cï nuɛt Paulo cin, ku jiɛɛmkë kamken, “Mony kënë ala cin rim. Ku kënë acïï yen bï pïr, cɔk alɔn cï yen poth wïïr ke këc mou.” 5 Ku tɛ̈n awën ke Paulo yïr këpiiny mɛɛc, ke cïn kërɛɛc cïï rot looi tënë ye acïn. 6 Ku ë titkë bïk tïŋ ke cï but cin, nadë ke wiɛ̈ɛ̈k piny nyin yic ke cï thou. Ku tɛ̈wën cï kek tïït apɛi ku cïn kë tïŋkë ke cï rot looi tënë Paulo, ke war kenhïïm ku luelkë, “Yeen ala guɔ̈p jɔŋril apɛi.”

7 Dum raandït baai cɔl Publiöth, aake cï mec kek tɛ̈wën looi kënë rot thïn tënë Paulo. Ku yeen acï ɣo ŋiɛc lor aya, ku rëërku ɣo ye jäälke nïn kadiäk. 8 Wun Publiöth ë rɛ̈ɛ̈r biöɔ̈k yic ke cï juäi dɔm ku yiäny riɛm. Go Paulo la ɣöt tënë ye, ku röɔ̈k ku dɔɔc, go pial. 9 Wën cï kënë rot looi, go kɔc juëc ke tuany bɛ̈n, go Paulo ke dɔɔc bïk pial. 10 Ku gɛ̈mkë ɣo käjuëc, ku wën jiël ɣok, gokë käk bï ɣok dhël tëëk täau riäi yic.

Paulo acï jäl Malta bï la Roma

11 Nawën pɛi kadiäk cök, ke ɣo jiël riän cɔl, “Jak Acuek,” bɔ̈ wanh cɔl Alekdhändria ku yen acï pɛi bɛ̈n nɔ̈k ke kääc Malta rin yom ë dït apɛi. 12 Ku ɣeetku gen cɔl Thirakuthe, ku näkku nïn kadiäk thïn. 13 Ku jiëlku thïn, ku lok gen cɔl Regium. Nawën bak piny ke wel yom nhom, ku ɣeetku gen cɔl Putöli nïn karou cök. 14 Ku yökku kɔc cï gam thïn, ku thiëckë ɣo buk rëër ke ke nïn kadhorou. Ku jɔlku jäl tɛ̈n ku lok Roma ɣocök. 15 Wämäthkuan tɔ̈ Roma

aake cï ɣo piŋ lɔn bïï ɣok, go kɔc kɔ̈k
bɛ̈n gen ɣɔɔc cɔl Apiöth ye jɔ̈ɔ̈l nïn thin
bïk ɣo lor. Wën tïŋ Paulo ke, ke lec
Nhialic, ku riil kënë puɔ̈u.

Paulo acï ɣëët Roma

16 Wën cï ɣok ɣëët Roma, Paulo
acï bɛ̈ny mac Roma puöl bï rëër ë
rot kek apuruk töŋ tit ye. 17 Nawën
nïn kadiäk cök, ke Paulo cɔl kɔcdït
Itharel rɛ̈ɛ̈r Roma bïk rɔ̈m kek ye.
Nawën cïk kenhïïm mat, ke lueel tënë
ke, “Wämäthkiɛ̈! Wën cɔk yen ciɛ̈n
kërɛɛc ca looi tënë kackua, ayï lɔn këc
ɣɛn ciɛɛŋ wärkuandït dhöl yic, ɣɛn acï
mac Jeruthalem ku thön ɣa apuruuk
Roma. 18 Gokë ɣɛn thiëëc awuɔ̈c ca
looi, ku wïckë bïk ɣa lony, rin acïk
yök ke cïn kë ca looi lëu ye bï ɣa
nɔ̈k. 19 Nawën la kɔc Itharel kuec
wɛ̈t bï ɣa lony, guɔ luɔ̈ŋdiɛ̈ cɔl aɣɛ̈th
tënë bɛ̈nyŋaknhom Roma mac wuɔ̈nda
aya, cɔk a lɔn cïn yen kë gɔɔny ɣɛn ë
kackua. 20 Yen ë kë wïc ɣɛn we buk
rɔ̈m, ku jaam kek we, rin ɣɛn acath
ɣa mac rin wɛ̈t raan yen ŋɔ̈ɔ̈th kɔc
Itharel.”

21 Gokë lueel tënë ye, “Acïn athör
cï ɣëët tënë ɣo Judia riɛnku, ku acïn
wämäthdan cï bɛ̈n kek wɛ̈t, lɔn le yen
kërɛɛc ca looi. 22 Anhiarku buk wɛ̈lku
piŋ rin aŋicku lɔn ye kɔc juëc akut tɔ̈
yïn thïn, jääm guɔ̈p.”

23 Këya, gokë aköl bï kek rɔ̈m kek
Paulo mat yic, ku kɔc juëc aacï bɛ̈n
aköl kënë tɛ̈ rëër Paulo thïn. Ku jɔl
Paulo wɛ̈t bääny Nhialic teet yic tënë
ke, jɔɔk riɛl ɣet thëëi. Ëcï them bï ny-
ooth tënë ke lɔn kë ye lueel rin Jethu
ë yic, ku nyooth lɔn thöŋ löŋ Mothith
ku käk kɔ̈k cï gɔ̈t kɔc käk Nhialic tïŋ,
kek wɛ̈t ye lueel. 24 Go kɔc kɔ̈k wɛ̈t ye
lueel gam, ku kuec kɔc kɔ̈k. 25 Gokë jäl
ke tɛɛr kamken, wën cï Paulo ye lëk ke
ëlä, “Ee yic apɛi, yen tɛ̈ cï Wëi Nhialic
raan käk Nhialic tïŋ cɔl Ithaya lɛ̈k thïn
bï lueel ëlä tënë wärkuan dït. 26 Rin acï
lueel ëlä,

‘Lɔɔr luel tënë kɔc Itharel,
Wek aabï weyïth diël piny apɛi ku
acäk bï deet,
wek aabï wenyïn päl piny apath, ku
acäk bï tïŋ.
27 Rin kɔckä aa ril nhïïm,
keek aacï keyïth cuɔ̈k,
ku keek aacï kenyïn niɛɛn.
Ŋuɔ̈t keek aa daai, ku ŋuɔ̈t keek aa
piŋ, ku detkë käŋ yiic, ku lueel
Nhialic.
Na cï rot looi këya,
ŋuɔ̈t aacï kepuɔ̈th wɛ̈l ɣɛn ku kuɔny
ke.’ ”

28 Ku wit Paulo wɛ̈tde ëlä, “Alɛ̈ukë
bäk dhiɛl ŋic, lɔn wɛ̈t bï kɔc kony bï kɔc
pïr, bɔ̈ tënë Nhialic, acï lɛ̈k kɔc cie kɔc
Itharel. Ku abïk piŋ.”

[29 Wën cï Paulo ë wɛ̈t kënë lueel,
ke kɔc Itharel jiël ke tɛɛr apɛidït
kamken.]

30 Ku jɔl Paulo rëër run karou pan
ye riɔp yic, ku ë ye kɔc bɛ̈n bïk ye bɛ̈n
tïŋ lor ku nyuuc ke. 31 Ee ye piööc wɛ̈t
bääny Nhialic, rin Bɛ̈ny Jethu Krïtho,
ku jiɛɛm tënë kuat raan ëbën ke cïï
riɔ̈c, ku acïn kënë ye gël bï cïï ye piööc.

28:19 Luɔi 25:11 **28:27** Ith 6:9-10

Athör cï Paulo gät kɔc Roma

Wɛ̈t nhom

Athör Paulo tënë kɔc Roma ë gɛ̈t rin bï ke lɛ̈k lɔn cï yen ye guiir bï akut kɔc cï gam Roma la neem. Ee cï Paulo guiir bï lɔ̈k la rëër bï luui kam kɔc cï gam tɛ̈tui, ku bïk jäl kuɔny dhöl bï la Ithpania. Acï gɔ̈t bï kɔc cï gam Roma tɛ̈t kë ŋic rin gam, ku tɛ̈ ye gam pïr kɔc cï gam luɔɔi thïn. Athör kënë ala yic wɛ̈t ril yen gɛ̈t Paulo athöör rin Wɛ̈t Puɔth Yam.

Wën cï yen akuut kɔc cï gam Roma muöth ku lëk ke lɔn ë yen röök riɛnken, ku jɔl göc wɛ̈t lɛ̈k ke ëlä, “Wɛ̈t Puɔth Yam aye nyuɔɔth tɛ̈ ye Nhialic kɔc kuɔny thïn bïk la cök yenhom.” Ku kënë aye Nhialic jɔɔk ku rëër thïn këya rin gam ë raan, cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä, “Ku raan la cök Nhialic nhom abï pïr ë gam.” (1:17)

Ku jɔl Paulo ë göc kënë teet. Raan ëbën, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa dhil la cök tënë Nhialic rin keek ëbën aatɔ̈ adumuöm yic. Kɔc aa la cök tënë Nhialic tɛ̈ gɛm kek Jethu Krïtho. Ku ben Paulo män rot kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc, yen pïr ë yam teet, lɔn raan cï gam ala döör ke Nhialic. Ku aye Wëi Nhialic bɛ̈ɛ̈i bei riɛl adumuöm yic ku thou. Cökdït ë 5 ɣet 8; Paulo acï jam aya rin löŋ Nhialic, ku riɛl Wëi Nhialic rot nyuɔɔth pïr raan cï gam yic. Ku gɛ̈t Paulo lɔn ye kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel nhïïm thöŋ kë cï Nhialic guiir tënë raan ëbën yic.

Ku wit wɛ̈tde lɔn kuec cï kɔc Itharel kuec Jethu ë luɔi Nhialic, rin yen ë tɛ̈ bï raan ëbën cɔl ayök dhëëŋ Nhialic dhël Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Ku aye Paulo ŋic lɔn cïï kɔc Itharel bï la tueŋ ke kuec Jethu akölaköl. Ku jɔl Paulo gɔ̈t ciëën tɛ̈ dhil raan cï gam pïïr thïn, ku nhiër bï raan kɔc kɔ̈k nhiaar. Paulo acï käril gɔ̈t ke ye luɔide tënë Nhialic, ku luɔi raan cï gam tënë baai ku tënë raan dɛ̈t, ku puɔ̈n la cök ŋic këpath ku këracˍ Ku thïk athör cï gɔ̈t cök muɔ̈th ku wël lɛc tënë Nhialic.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t nhom ku göc 1:1-17
Kë wïc raan bï pïr 1:18–3:20
Dhël Nhialic rin pïr 3:21–4:25
Pïr yam rin Raan cï lɔc ku dɔc 5:1–8:39
Kɔc Itharel ë guiër Nhialic yic 9:1–11:36
Njɛc ciɛɛŋ raan cï gam 12:1–15:13
Thök ë wɛ̈t ku muɔ̈th 15:14–16:27

1 Ee ɣɛn Paulo alony Jethu Krïtho. Ɣɛn raan cï Nhialic cɔɔl ba ya atuuc ba Wɛ̈t Puɔth Yam luɛɛl.
2 Wɛ̈t Puɔth Yam, ee wɛ̈t cï Nhialic thɔn thɛɛr, ku ëcï kɔc käkke tïŋ lueel tëcït tɛ̈ cï gät ye wël thɛɛr Nhialic yiic.
3 Wɛ̈t yam kënë ë wɛ̈t Wën Nhialic cï bɛ̈n a raan kuat Bɛ̈nyŋaknhom Debit.
4 Ku Jethu acï nyuɔɔth ë Wëi Nhialic ke ye Bänyda, Wën ril Nhialic, wäär jöt ye bei raŋ yic. 5 Ku ë riɛnke yen acï Nhialic ɣɛn yiëk dhɛ̈ɛ̈ŋde ku cɔl ɣɛn aye atuny Jethu, ku ba kɔc pinynhom ëbën cie kɔc Itharel cɔɔl bïk gam ku thekkë Nhialic. 6 Ku wek kɔc cï gam tɔ̈ Roma aya, wek aacï Nhialic cɔɔl bäk aa kɔc Jethu raan cï lɔc ku dɔc.
7 Këya, ɣɛn agɛ̈t tënë we ëbën, wek kɔc nhiɛɛr Nhialic, cï ke cɔɔl bäk aa kacke, Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu we tuɔc dhëëŋ ku döör.

Aŋɔ̈th Paulo lɔn bï yen la Roma

8 Tueŋ, ɣɛn alec Nhialicdië rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc ë riɛnkun, rin kɔc ëbën pinynhom aacï gamdun ŋic ëbën. 9 Nhialic yen luɔ̈ɔi piändië ye ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam cï Wënde lɛ̈k kɔc, aŋic tɛ̈ ye ɣɛn we 10 tak thïn akölaköl ë rɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ yiic. Ɣɛn ë röök lɔn bï Nhialic ɣa puɔ̈l tɛ̈ wïc yen ye ba we la neem. 11 Rin awiëc apɛidït ba we la tïŋ ku ba we gäm athiɛɛi Wëi Nhialic bäk riɛl ë gamdun yic. 12 Ku kë luɛɛl akïn, rin bï gamda we ku ɣɛn ɣo dɛɛt puɔ̈th ɣodhie. 13 Awiëc bäk ŋic miɛthakäi lɔn ë ca guiir arak juëc ba la tënë we, ku ala kën ye ɣɛn gël ba cïï

1:13 Luɔi 19:21

la. Ee wiëc ba la tënë we ba kɔc kɔ̈k lɛ̈k bïk gam kamkun aya, cïmën le ɣɛn kɔc kɔ̈k pinynhom cï gam cie kɔc Itharel.
14 Rin ala kë cï yiëk ɣa ba dhiɛl looi
tënë kɔc ëbën, kɔc pɛth ciɛɛŋ ku kɔc
rɛɛc ciɛɛŋden, ku tënë kɔc cï piöc ku kɔc
këc piöc. 15 Ku ë wɛ̈t kënë yen awïc ɣɛn
ye apɛi ba we dhiɛl lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam
wek kɔc rɛ̈ɛ̈r Roma aya.

Riɛl Wɛ̈t Puɔth Yam

16 Ɣɛn acie guɔ̈p ë yär Wɛ̈t Puɔth
Yam, rin ë yen riɛl Nhialic kɔc cï ye
gam kony, kɔc Itharel ku kɔc pinyn-
hom cie kɔc kɔ̈k Itharel aya. 17 Ku Wɛ̈t
Puɔth Yam aye nyuɔɔth tɛ̈ ye Nhialic
kɔc kuɔny thïn bïk la cök yenhom. Ku
kënë aye Nhialic jɔɔk ku rëër thïn këya
rin gam ë raan, cïmën ye athör thɛɛr
wël Nhialic ye lueel ëlä, “Ku raan la
cök Nhialic nhom abï pïr ë gam.”

Awuɔ̈c ë raan

18 Rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u ë Nhialic ë rot nyuɔɔth
pan Nhialic tënë kɔc man Nhialic. Ku
kärɛc yekë ke looi aa yic gël bï cïï cɔl
aŋic. 19 Nhialic ë puɔ̈u rɛ̈ɛ̈c tënë ke rin
kë lëu raan bï ŋic rin Nhialic ala gɛi
apɛi, acï Nhialic tääu raan ëbën puɔ̈u
bï ŋic. 20 Tɛ̈thɛɛr ɣɔn cɛk Nhialic nhial
ku piny, alëu raan ëbën bï ŋic ë gai lɔn
riɛl Nhialic ë rëër thïn akölriëëc ëbën,
ku yeen ë Nhialic alanden. Käjuëckä
aacie tïŋ ku aaye ŋic rin käjuëc cï
Nhialic cak. Këya, acïn kë kɔŋ kek röt
kony. 21 Keek aake ŋic Nhialic ku ŋot
ke kuec bïk cïï dor. Ku kueeckë bïk
cïï gɛ̈m alɛɛcden ë yen Nhialic. Ku jɔl
käkken yekë tak ciɛ̈nkë konykë ku la
piäthken bïth. 22 Na cɔk alɔn ye kek
ye lueel lɔn ŋic kek käŋ, ku acïn kë
ŋickë. 23 Ku lɔn bï kek ye aa door ë
Nhialic pïr akölriëëc ëbën, ka yekë ke
door käk cïï pïr ku raan ë thou. Ku kɔ̈k
cï kiɛ̈ɛ̈t ke cït diɛt ku lääi. Ku käkkɔ̈k
wuc piiny keyöth cïmën käpiɛny.
24 Ku rin ë kënë, aacï Nhialic ke puɔ̈l
bïk aa luui kärɛc wïc piäthken, käk la
bïth. Ku wïcwïc ë diäär ku käkkɔ̈k
yekë ke looi kamken käk kɔc cɔl ayär
gup. 25 Ku lɔn bï kek kën yic ŋickë rin
Nhialic gam, ka yekë gam ë lueth ku
yekë ke door käk ke cɛk Nhialic, ku
kueeckë Aciëŋ yen cak käkkä yen dhil
ya door akölriëëc ëbën. Yenakan.
26 Ku ë yen acï Nhialic ke puɔ̈l bïk aa
luui kärɛc kɔc yɔ̈ɔ̈r gup. Ayï diäärken
aya aacï tɛ̈ cï kɔc cak thïn puɔ̈l, ku aa
röt lööm ë röt. 27 Këlä aya, röör aacï
tɔ̈c ye kek tɔ̈c kek diäär, cït tɛ̈ cï kɔc
cak thïn puɔ̈l, ku rum bal kepuɔ̈th bïk
ke aa lööm röör kɔ̈k cït ke. Röör tuil
röör kɔ̈k, ku yekë kärɛc cït käkkä looi,
aaye tɛ̈m awuɔ̈c thöŋ kek kärɛc yekë
ke looi. Käk këc puɔ̈l bï ke aa looi këya.
28 Ku yeen aya rin cï kek kuec bïk
yiny Nhialic cïï ŋic, aacï Nhialic puɔ̈l
aya bïk aa tak kärɛc ku yekë luui
kärɛc cïï ke lëu bï raan ke looi. 29 Ku
aacï puɔ̈th thiäŋ kuat kärɛc apɛi, ad-
umuɔ̈ɔ̈m, kook ku kɔɔr. Ku aacï puɔ̈th
thiäŋ aya ë tiɛɛl, nääk, thör, ruëëny ku
kuith, ku aa luum. 30 Ku aa kegup
tör lueth ku aa man Nhialic. Aa
kɔc nhiam, kɔc dhäl kɔc gup cïn gup
athɛ̈ɛ̈k. Kɔc tak dhɔ̈l juëc bï kek kärɛc
looi. Kɔc cie kɔc ke dhiëth ke ë theek.
31 Kɔc cïn gup nhïm, kɔc këdäŋ gam
ku cïk loi. Kɔc cïn puɔ̈th cie yiic ë
ŋɛɛr raandä. 32 Cɔk alɔn ŋic kek ye lɔn
kärɛc yekë ke looi, alëu ke bï Nhialic
ke tɛ̈m thou, ke keek aacie käkkä ë looi
kepɛ̈c, aa kɔc kɔ̈k ke looi lɛc nhïïm aya.

2

Luŋ Nhialic

1 Yïn acïn tɛ̈ bï yïn rot kony tɛ̈ luk yïn
kɔc kɔ̈k wei. Rin tɛ̈ ye yïn kɔc kɔ̈k luɔ̈k
wei, ku loi käwën yekë ke looi aya, ke
yïn ë rot dɔm ë rot.
2 Ku ëmën aŋicku lɔn Nhialic ala yic
tɛ̈ luk yen kɔc wei, kɔc käkkä looi.
3 Ku na ye kɔc luɔ̈k wei, yïn raan ë
path, ku ŋot yï loi ë käkkä, ke ye tak
lɔn bï yïn luŋ Nhialic ban? 4 Tɛ̈dɛ̈t
aya, yïn ë käjuëc rɛ̈ɛ̈r piath Nhialic yiic
cïmën piathden dït, gum, ku lääu ë
puɔ̈u yɔ̈ɔ̈ŋ yiic, rin akuc lɔn aye piath
Nhialic nyooth ba yïpuɔ̈u dhuɔ̈k ciëën.
5 Ku riɛl ë nhom, ku rin cï yïn kuec ba
yïpuɔ̈u cïï dhuk ciëën abä awäcdu juak
yic aköl bïï riääk puɔ̈u Nhialic, ku tɛ̈ bï

1:16 Mk 8:38 **1:17** Ɣab 2:4 **1:21** Epe 4:17-18 **1:23** L.rou 4:16-18 **2:1** Mt 7:1; Lk 6:37

yen ŋiɛc luk thïn abï rot nyuɔɔth. 6 Rin
Nhialic abï ŋɛk a gäm kë thöŋ kek të
cï yen luui thïn. 7 Kɔc bï kepuɔ̈th dɛɛt
ku luuikë käpath ku wïckë duaar, lɛc
ku pïr akölaköl, aabï Nhialic gäm pïr
akölriëëc ëbën. 8 Ku kɔc ke looi käk wïc
piäthken ku kueckë yic ku buɔthkë
kärɛc jɔŋrac, aabï Nhialic puɔ̈u riääk
tënë ke. 9 Kɔc ëbën ë luui kärɛc aaba
arɛɛm ku gum rac apɛi yök. Ku abï
rot kaŋ looi tënë kɔc Itharel, ku tënë
kɔc cie kɔc Itharel aya. 10 Ku Nhialic
abï duaar ku lɛc ku dɔ̈ör gäm kɔc luui
käpath, tueŋ tënë kɔc Itharel ku jɔl aa
kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel, 11 rin Nhialic ë
luk ŋiɛc looi tënë kɔc ëbën.

12 Ku kɔc cie kɔc Itharel kuc löŋ
Mothith, ku aa kärɛc looi luk abï looi
tënë ke cɔk alɔn kuc kek löŋ. Ku kɔc
Itharel aa ŋic löŋ Mothith, aa kärɛc
looi ku luk aye looi tënë ke tëcït të ye
löŋ ye luɛɛl thïn. 13 Rin acie pïŋ ë löŋ
yen kɔc cɔl aye kɔc path tënë Nhialic,
aa kɔc ye looi kë ye löŋ lueel kek aabï
ya kɔc la cök Nhialic nhom. 14 Ku ë yic,
kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel cïn löŋ, të looi
kek këdäŋ tëcït të ye löŋ tö kepuɔ̈th ë
path ye luɛɛl thïn, ke keek aa cït kɔc
la löŋ cɔk alɔn cïn kek löŋ Mothith.
15 Të ye kek luui thïn aye nyuɔɔth lɔn
käk wïc löŋ aacï gɔ̈t kepuɔ̈th, aa käpath
ku kärɛc yekë ke looi ŋic rin aaye
piäthken nyuɔ̈th ke. 16 Ku këlä aya,
cïmën Wët Puɔth Yam ya lɛ̈k we, yen ë
kë bï rot looi aköl luk të bï Jethu Krïtho
luk looi rin Nhialic tënë kɔc ëbën, ŋɛk
kek këden cï thiaan yeyic.

Kɔc Itharel aacie löŋ ye theek

17 Ku yïïn ëmën, yïn ë rot cɔl aye
raan Itharel, ku yïn ë rot cɔl aye raan
muk löŋ, ku ye jam nhiaam lɔn ye
yïn raan Nhialic. 18 Yïn aŋic kë wïc
Nhialic ba looi ku yïn aŋic yic rin cï löŋ
ye lɛ̈k yï. 19 Aca gam lɔn yïn awat kɔc
cï cɔɔr nhïïm, ku yïn ë ruɛl tënë kɔc tö
muɔ̈ɔ̈th yic, 20 ku yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c, kɔc
kuc käŋ, ku yïn ë raan piöɔ̈c mïth. Ku
rin le yïn löŋ aye tak lɔn ŋic yïn käŋ
ëbën. 21 Yïn ë kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔ̈c yeŋö cïï
yïn rot ye piɔ̈ɔ̈c? Yïn ë kɔc wɛ̈ɛ̈t ëlä,
“Duɔ̈kkë ye cuëër.” Ku yïn cïï ë cuär
ë yiɛnhdu? 22 Aye lueel, “Duɔ̈kkë ye
köör.” Cïï akɔr ye looi? Yïn aman jak
cï kiɛ̈ɛ̈t, cïï käpuɔth tɔ̈ yïïk jak cï kiɛ̈ɛ̈t
yiic ye rum? 23 Yïn ë jam nhiaam lɔn
ŋic yïn löŋ Nhialic, cïï Nhialic ye dhöl
guɔ̈p të cïï yïn lɔ̈ŋde loi? 24 Aye athör
thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä, “Kɔc cie kɔc
Itharel aa kärɛc luɛɛl Nhialic guɔ̈p ë
riɛnkun.”

25 Ciɛɛŋ kɔc Itharel ye ke ŋoot ë
piath të theek kek löŋ, ku na cïï löŋ
thek ke yïn acït raan këc ŋoot. 26 Na
raan cie raan Itharel këc ŋoot, raan
cïï kë wïc löŋ ë dhöl yic, cïï bï ciɛ̈t kɔc
cï ŋoot? 27 Ke wek kɔc Itharel wek
aabï kɔc këc ë ŋoot, ku aa löŋ theek ya
yɔ̈ɔ̈k lɔn acïn raan bäk gɔ̈k, të le we tëm
awuɔ̈c rin wek aacie löŋ ye theek, cɔk
alɔn ŋic wek kë cï gɔ̈t ku ŋot we.

28 Yeŋa yen raan Itharel ayic, yen
cï ŋoot? Acie raan yeke ŋuɔ̈t tiŋ
yeguɔ̈p ë path yen ya raan Itharel.
29 Raan Itharel guɔ̈p, ee ya raan
yepuɔ̈u alɔŋthïn cï piände ŋoot Wëi
Nhialic, ku acie löŋ cï gɔ̈t. Ku raan
kënë acie lɛc yök tënë kɔc, aye yök tënë
Nhialic.

3

Nhialic acie athɔ̈nde ye waar yic

1 Ye këpuɔth nɛn wɛ̈r kɔc Itharel kɔc
cie kɔc Itharel? Tɛ̈dɛ̈t ye këpiath ŋö
ye yök ŋuɔ̈t yic? 2 Käjuëc aaye yök
ayic! Tueŋ, kɔc Itharel aacï Nhialic
thɔ̈n wɛ̈tde bïk muk apath.

3 Ku yeŋö bï yiëndë të cïn kɔc kɔ̈k
Itharel gam? Bï kë cïn kek gam
Nhialic cɔl awar athɔ̈nde yic?

4 Acïï bï waar yic! Yiny Nhialic
adhil tɔ̈ thïn aköläköl cɔk alɔn ye kɔc
alueth. Cïmën ye athör thɛɛr wël
Nhialic ye lueel ëlä,

“Këya, bï ŋic lɔn le yïn yic, wël ye lueel
yiic, ku luk yïïn yic.”

5 Ku na kärɛc yeku ke looi ye Nhialic
nyuɔɔth lɔn le yen cök alanden, ke
yeŋö buk lueel? Buk lueel Nhialic
acïn yic të tëm yen ɣo awuɔ̈c? (Ee të ye
kɔc jiɛɛm thïn yen aluɛɛl.) 6 Acie tɛ̈de!

2:6 Wk 62:12; Kɛ̈ŋ 24:12 **2:11** L.rou 10:17 **2:24** Ith 52:5 **2:29** L.rou 30:6 **3:4** Wk 51:4

Na Nhialic cïï la cök ke lëu bï luk looi tënë kɔc pinynhom?
7 Alëu raan dët bï lueel ëlä, “Na ye
lueth ya ke lueel yic Nhialic nyuɔɔth
thïn alanden ku juɛk duaarde yic, ke
yeŋö ŋot ye ɣa cɔl aye raan cï kërac
looi ku tëm ɣa awuɔ̈c?” 8 Yeŋö cïï ye
luel, cïmën ye kɔc kɔ̈k ɣa cäk thok ku
luelkë lɔn cï ɣɛn ye lueel ëlä, “Loiku
kërac bï këpath bɛ̈n.” Ee yic bï kɔckä
tɛ̈m awuɔ̈c.

Acïn raan la cök

9 Këya, ye ɣok ŋuɛ̈ɛ̈n tënë kɔc cie kɔc
ë kuatda ɣok kɔc Itharel?
Acie yic! Aca nyooth wënthɛɛr lɔn
ɣok kɔc Itharel ku kɔc cie kuatda ɣok
arɛ̈ɛ̈r adumuɔ̈ɔ̈m yic ɣodhie, 10 cïmën
ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,
“Acïn raan töŋ la cök,
11 acïn raan käŋ deet yiic, acïn raan
wïc yeen bï Nhialic ŋic.
12 Kɔc aacï kekɔ̈th wël Nhialic, keek
aacï rɛ̈ɛ̈c ëbën ka cï la bïth,
acïn raan këpath looi, acïn mën raan
tök.”
13 “Wël yekë keek lueel aa nhiany, aa
cït raŋ cï ŋaany nhom,
liëpken aacï luɛl lueth ŋic.”
“Wël yekë keek lueel aa cït wäl këpiiny
kɔc luaaŋ.”
14 “Aa wël ye kɔc lam ku wël rem apɛi
kek aatɔ̈ kethook.”
15 “Aa kɔc lac nɔ̈k path,
16 riääk ku mam aa döŋ tɛ̈ cï kek tëëk
thïn,
17 ku keek aacïï dhël dɔ̈ɔ̈r ŋic.”
18 “Ku riɔ̈ɔ̈c, riɔ̈ɔ̈c kek Nhialic aliu käk
yekë looi yiic.”
19 Ku aŋicku kuat kë ye löŋ lueel, aye
lueel tënë kɔc la ye rin bï ciɛ̈n raan la
kë kony yen rot, ku bï raan ëbën kɔ̈ɔ̈c
Nhialic nhom. 20 Këya, acïn raan bï la
cök Nhialic nhom tɛ̈ cɔk yen ye them
bï kë wïc löŋ looi. Kë ye löŋ looi ë lɔn
bï nyuɔ̈th raan lɔn cï yen kërac looi.

Tɛ̈ ye Nhialic kɔc cɔ̈k thïn

21 Ku ëmën tɛ̈ ye Nhialic kɔc cɔ̈k thïn
yenhom acï nyooth. Acï löŋ ku kɔc
käk Nhialic tïŋ lueel thɛɛr. 22 Nhialic
ë kɔc cök tɛ̈ le kek gam tënë Jethu
Krïtho. Ee kënë looi tënë kuat raan
ëbën cï Raan cï lɔc ku dɔc gam, kɔc
Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aa thöŋ
ëbën. 23 Ku rin cï kek ëbën kärɛc looi,
ee keek cɔl amec tënë duaar Nhialic.
24 Ku keek aacï Nhialic muɔɔc dhɛ̈ɛ̈ŋde
piände ëbën bïk la cök tënë ye. Ku
dhëëŋ ye yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc
Jethu yen ë kɔc kony bïk kärɛc cïï
loi. 25 Jethu acï Nhialic gam rin bï
thuɔnde a kë ye adumuɔ̈ɔ̈m päl piny tɛ̈
le raan gam tënë ye. Kënë acï Nhialic
looi bï nyuɔɔth thïn lɔn le yen cök. Ku
wäthɛɛr Nhialic ë lir puɔ̈u, ëcie kɔc ye
tëm awuɔ̈c rin kärɛc cïk looi. 26 Ku
ëmën acï adumuɔ̈ɔ̈m cï looi ëbën päl
piny bï nyuɔɔth lɔn le yen cök. Nhialic
acï kënë looi rin le yen cök. Ku tɛ̈ looi
yen kënë ë raan ëbën cï Jethu gam cɔl
ala cök.
27 Na ye këya, yeŋö ye ɣok jam nhi-
aam ë path? Acïn këdäŋ! Ku ye wɛ̈t
nɛn ye ɣok nhiam? Ye rin cï ɣok
löŋ theek? Acie tɛ̈de, ee tɛ̈ cï ɣok
gam. 28 Rin aŋicku raan ë la cök tënë
Nhialic rin gam ku acie thɛ̈k löŋ ë
rot. 29 Ye Nhialic, Nhialic kɔc Itharel
kepɛ̈c? Yeen cïï ye Nhialic kɔc cie kɔc
Itharel aya? Ee yic ë Nhialic kɔc cie
kɔc Itharel aya, 30 rin yen Nhialic töŋ
bï kɔc Itharel cɔl ala cök ë gamden,
ku cɔl kɔc cie kɔc Itharel aala cök rin
gamden aya. 31 Yeku löŋ dhɔ̈l yic tɛ̈ le
ɣok gam kënë? Acie tɛ̈de acïn, ɣok aa
löŋ juak bï riɛl.

4

Gam Abaram

1 Yeŋö buk jäl lueel rin Abaram
wundït thɛɛr kɔc Itharel? Yeŋö cï rot
looi tënë ye? 2 Na Abaram la kënë cï
looi bï yen la cök tënë Nhialic, ŋuɔ̈t
ala kënë ye yen nhiam. Ku acïï loi
këlä tënë Nhialic. 3 Cïmën ye wël cï
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ye lueel
ëlä, “Abaram acï Nhialic gam ku rin
gamde acï Nhialic cɔl ala cök tënë ye.”
4 Raan luui aye riɔp, ku wëëu ye ye
riɔp aacie miɔ̈c, ariöpden cï yen luui.

3:12 Wk 14:1-3; 53:1-3 **3:13** Wk 5:9; 140:3 **3:14** Wk 10:7 **3:17** Ith 59:7-8 **3:18** Wk 36:1
3:20 Wk 143:2; Gal 2:16 **3:21** Gal 2:16 **3:30** L.rou 6:4; Gal 3:20 **4:3** Cäk 15:6; Gal 3:6

5 Ku raan cie luui la gam tënë Nhialic,
Nhialic yen kɔc cï kärɛc looi cɔl aala
cök, ke gamde yen ë ye cɔl ala cök tënë
Nhialic. 6 Ku Debit acï wɛ̈t thöŋ kek ë
wɛ̈t kënë lueel wäär yen jam rin raan
mit puɔ̈u cï Nhialic gam ke la cök tënë
ye, ke cie luɔi puɔth ye looi,
7 “Kɔc mit puɔ̈th aa kɔc cï Nhialic
awäcken päl piny,
ku wuuny adumuɔ̈ɔ̈mken wei.
8 Raan mit puɔ̈u ee raan cï Bɛ̈ny bï
kuɛ̈n guɔ̈p kärɛc cï looi.”
9 Ye miɛt puɔ̈u cï Debit jam kën kɔc
Itharel ë röt? Acie këden kepɛ̈c. Ee
kën kɔc cie kɔc Itharel aya, ku wek
aa we yeku lɛ̈k kë cuk yök athör wël
Nhialic yic, rin acï wɛ̈t cï gɔ̈t thɛɛr
lueel lɔn, “Abaram acï Nhialic gam,
ku gamde acï yen a raan la cök tënë
Nhialic.” 10 Ye nɛn yen looi kënë rot?
Loi rot tueŋ wäär këc Abaram ŋoot
aye wäär cï ye ŋoot? Ee tueŋ, acie ŋuɔ̈t
cök ciëën. 11 Ku ŋuɔ̈tden jɔl ye lɔ̈k ŋoot
ciëën, aye nyuɔɔth lɔn gam Abaram
acï Nhialic ye gam ke ye raan la cök
tënë ye tueŋ wäär këc ye cak ŋoot. Ku
këlä, Abaram ë wundït kɔc cï Nhialic
gam, ku aaye gam ke ye kɔc la cök tënë
ye cɔk alɔn këc ke ŋoot. 12 Ku yen ë
wundït kɔc cï ŋoot aya. Ku acie rin cï
ke ŋoot, ee rin cï kek dhël pïr gam thöŋ
ke pïr wäda Abaram buɔɔth yic wäär
këc ye cak ŋoot.

Athön ku löŋ

13 Nhialic acä Abaram thɔn ku mïth
bï lɔ̈k dhiëëth lɔn bï pinynhom a
këden. Nhialic akëc athön kënë looi
rin theek Abaram löŋ, ee rin cï yen
gam, ku gam yen acï yen a raan la cök
tënë Nhialic. 14 Rin na ye kë ye Nhialic
thɔn kɔc gäm kɔc löŋ theek, ke gam
acïn wɛ̈tde yic, ku cïn këpuɔth tɔ̈ athön
Nhialic yic. 15 Löŋ ë rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u Nhialic
bɛ̈ɛ̈i, ku tɛ̈ cïn yic löŋ, acïn löŋ ye dhɔ̈l
yic.
16 Nhialic ë loi athɔ̈nde rin gam ku
rin dhɛ̈ɛ̈ŋde, bï athɔ̈nde a kën yic tënë
mïth bï lɔ̈k dhiëëth tënë Abaram ëbën.
Ku acie tënë kɔc la löŋ ë röt, ee tënë
kɔc cï gam aya cïmën Abaram. Rin
Abaram yen ë wädan wɛ̈ikua ɣodhie,
17 cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yiic ëlä, “Yïn aca looi ba ya
wun kɔc wuɔ̈t juëc.” Abaram acï ya
Wäda Nhialic nhom, Nhialic cï gam,
Nhialic yen kɔc cï thou cɔl aben pïr, ku
wɛ̈t ye lueel ke liu thïn cɔl aloi rot.
18 Abaram acï gam ku ŋɛ̈ɛ̈th kë cïn
kë ŋɔ̈th thïn, ku yen acï yen bɛ̈n a
wun kɔc wuɔ̈t juëc cïmën cï Nhialic
ye lɛ̈k ye ëlä, “Kɔckun bï lɔ̈k dhiëëth
aabï juëc ka bï ciɛ̈t kuɛl.” 19 Wën
cï Abaram cak dhiɔp ë ruɔ̈nke aa cït
buɔɔt, ku ŋic lɔn tiɛŋde Thara ke cï
dhiɔp ke këc dhiëth, ke ŋot këc dhɔ̈r
gamde yic. 20 Ku rëër ke ŋɔ̈th ku cïï
diu athön Nhialic, ku gamde acï ye
bɛ̈n yiëk riɛl ku leec Nhialic. 21 Ee ŋic,
ke cïn diu lɔn bï Nhialic la riɛl bï kë cï
thɔn dhiɛl looi. 22 Ku ë yen acï Nhialic
Abaram gam ke ye raan la cök tënë
ye. 23 Ku wëlkä, “Yen acï gam ke ye
raan la cök,” aa këc gɔ̈t riɛnke ë rot.
24 Aake gɛ̈t riɛnkua ɣok kɔc bï Nhialic
gam aya ke ɣo la cök, ɣok kɔc ye gam
lɔn yen Nhialic yen cï Jethu Bänyda
jɔt thou yic. 25 Yen acï cɔl athou rin
adumuɔ̈ɔ̈mkua, ku jɔt bï pïr bï ɣo cɔl
aala cök tënë Nhialic.

5

Gam yen abï ɣo luɔ̈k

1 Këya rin gamda Nhialic acï ɣo cɔl
ala cök tënë ye, ku ɣok aala dɔ̈ɔ̈r kek
ye rin Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc.
2 Ɣok aacï gamda cɔl abïï Jethu dhëëŋ
Nhialic yic, dhëëŋ yen rëër ɣok thïn
ëmën. Ku ayeku ŋɔ̈ɔ̈th ɣo mit puɔ̈th lɔn
ɣok aa duaar Nhialic rɔm kek ye. 3 Ku
acie këlä rot, ɣok aa puɔ̈th miɛt aya tɛ̈
guum ɣok, rin gum ë deet puɔ̈u bɛ̈ɛ̈i,
4 ku gum ku deet ë puɔ̈u aye Nhialic
gam. Ku gɛm ye Nhialic ye gam yen
ë ŋɔ̈th bɛ̈ɛ̈i. 5 Ku ŋɔ̈th acie ɣo cɔl ayär
gup rin cï Nhialic nhiërde cɔl athiɔ̈ŋ
ɣopuɔ̈th, Wɛ̈iken cï gäm ɣo.
6 Rin wäär ŋot cïn yen tɛ̈ ye ɣok röt
kuɔny thïn, ke Raan cï lɔc ku dɔc thou

4:8 Wk 32:1-2 **4:11** Cäk 17:10 **4:13** Cäk 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29 **4:14** Gal 3:18 **4:16** Gal 3:7 **4:17** Cäk 17:5 **4:18** Cäk 15:5 **4:19** Cäk 17:17 **4:25** Ith 53:4-5

rin kɔc kuc Nhialic aköl cï Nhialic lɔc.
7 Aril yic bï raan thou rin raan la
cök, cɔk alɔn lëu yen rot bï raan dɛ̈t
thou rin raan path. 8 Ku Nhialic acï
nhiër nhiɛɛr yen ɣo nyuɔɔth ë kënë
yic, rin tɛ̈wäär ŋot ye ɣok kɔc la gup
adumuöömˆ, Raan cï lɔc ku dɔc acï
thou riɛnkua. 9 Ku ëmën thuɔnde acï
ɣo cɔl ala cök tënë Nhialic. Ku na cï
kënë looi, ke cïï ɣo bï wɛ̈ɛ̈r bei ayic
riäŋ puöu Nhialic yic aköl ciëën? 10 Ku
wäär ye ɣok kɔc ater tënë Nhialic, ɣok
aacï thon Wënde cɔl aben döör kek ye.
Ku na ye këya, ke pïr Raan cï lɔc ku
dɔc cïï ɣo bï kony? 11 Ku acie kënë ë
rot, ɣok amit puöth aya tënë Nhialic
rin Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc acï
ɣo döör ke Nhialic.

Adam ku Jethu

12 Adumuöömˆ acï bɛ̈n pinynhom rin
raan tök, ku adumuöömˆ cï looi yen acï
bɛ̈n ke thou. Ku këlä, thou acï bɛ̈n tënë
raan ëbën rin cï kek adumuöömˆ looi
ëbën. 13 Adumuöömˆ ë tö pinynhom
wäär këc löŋ Mothith gäm kɔc, ku tɛ̈
cïn yic löŋ tö thïn, adumuöömˆ acie
kuɛ̈ɛ̈c nhom. 14 Ku jɔɔk Adam bï bɛ̈n
Mothith, thou ë ŋot ye tɛ̈m kɔc agut
kɔc këc löŋ Nhialic dhöl yic, cïmën
wäär cï Adam wɛ̈t cï Nhialic lɛ̈k ye
dhöl yic.

Adam yen ë ye kïn raan yen bï bɛ̈n.
15 Ku keek karou aacïï thöŋ, rin miöc
Nhialic cï gäm kɔc ë path acïï thöŋ kek
adumuöömˆ Adam. Raan tök, Adam,
acä adumuöömˆ looi, ku acï thou bɛ̈ɛ̈i
tënë kɔc juëc. Ku këdït apɛi aya, raan
tök, Jethu raan cï lɔc ku dɔc acï miöcdït
dhëëŋ Nhialic bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc juëc. 16 Ku
miöc Nhialic acï thöŋ kek adumuöömˆ
ë raan kënë. Ku adumuöömˆ töŋ kënë
cök kɔc juëc aacï tëm awuöc, ku ad-
umuöömˆ juëckä cök, miöc töŋ Raan cï
lɔc ku dɔc Nhialic acï bɛ̈n ku cɔl kɔc aa
ben la cök yenhom. 17 Rin adumuöömˆ
raan tök thou acï bɛ̈n pinynhom. Ku
këdït apɛi kɔc cï miöcdït Nhialic yök cï
jäl la cök, aabï mac ku pïïrkë aköl riëëc
rin Raan cï lɔc ku dɔc.

18 Këya, cïmën ye adumuöömˆ tök kɔc
cɔl aa tëm awuöc ëbën, ke këlä aya,
luɔi töŋ la cök ë kɔc ëbën cɔl aala cök
Nhialic nhom, ku bïï pïr aköl riëëc tënë
raan ëbën. 19 Ku cïmën cï raan tök
wɛ̈t Nhialic dhöl yic, ku bï kɔc juëc cɔl
aala gup adumuöömˆ, ke këlä aya, rin
cï raan tök wɛ̈t Nhialic theek, kɔc juëc
aabï la cök. 20 Löŋ ë gɛm ë rin bï luɔi
kärɛc rot juak, ku tɛ̈ ye kärɛc röt juak
thïn, dhëëŋ Nhialic ë rot jäl juak apɛi.
21 Ku cït lɔn ye adumuöömˆ kɔc mac ku
bïï thou tënë raan ëbën, ke yeen aya
awïc Nhialic bï dhɛ̈ɛ̈ŋde kɔc mac ku
looi ke bïk la cök tënë ye. Ku gɛ̈m ke
pïr aköl riëëc ëbën rin Jethu raan cï lɔc
ku dɔc, Bänyda.

6

Pïr rin Jethu

1 Yeŋö buk lueel ëmën? Buk la
tueŋ ke ɣo loi adumuöömˆ rin bï dhëëŋ
Nhialic yeyic juak? 2 Acie tɛ̈dë! Acït kë
cï thou tënë ɣo, aacïï ɣo bï bɛn mac. Ye
këdë bï ɣok la tueŋ ɣo pïr këlä? 3 Rin
anɟɛckë ayic lɔn riɛl adumuöömˆ acï
dhoŋ köu wäär muɔɔc ɣonhïïm buk
aa kɔc Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ku
ɣok aacï muɔɔc nhïïm ë thuɔnde. 4 Ku
yeen aya, wäär muɔɔc ɣonhïïm, ɣok
aa ɣo cït kɔc cï la raŋ tök yic kek ye
thuɔnde yic. Ku cïmën wäär cï Raan
cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic duaar Wun,
ke ɣok aabï pïr ë pïr yam aya.

5 Na cuk röt mat kek ye thuɔnde
yic, ke ɣok aabï röt dhiɛl jɔt thou yic
kek ye aya. 6 Rin ɣok aa ɣo ye kɔc
adumuöömˆ, pïrdan thɛɛr ëcï thou tim
cï rïïu köu kek Raan cï lɔc ku dɔc, bï
tɛ̈ ye ɣok kɔc adumuöömˆ ciɛ̈n kë ben
lëu tënë ɣo. Ku buk cïï ben aa kɔc tö
adumuöömˆ yic, 7 rin raan cï thou acïï
ben rëër riɛl adumuöömˆ yic. 8 Na ɣo cï
thou kek Raan cï lɔc ku dɔc, ka yeku
gam aya lɔn bï ɣok pïr kek ye. 9 Rin
anɟicku lɔn na cï Raan cï lɔc ku dɔc jɔt
thou yic, ka cïï ben thou, rin thou acïï
ben la riɛl tënë ye. 10 Acï thou arak tök
rin kɔc ëbën bï riɛl adumuöömˆ nyaai,
ku piɛ̈rde ëmën ë pïr mit Nhialic puöu
tënë ye. 11 Këlä aya, yakë röt cɔl aacït
kɔc cï thou tënë adumuöömˆ, ku wek

5:12 Cäk 3:6 **6:4** Kol 2:12

aacï pïr tënë Nhialic rin Raan cï lɔc ku dɔc Jethu.
12 Duɔ̈kkë adumuɔ̈ɔ̈m cɔl amɛc
piɛ̈rdun bäk ke aa theek kärɛc wïc
guäpkun. 13 Ku duɔ̈kkë guäpkun pɛ̈l
adumuɔ̈ɔ̈m bï ya kärɛc kek yakë ke
looi. Wek aa dhil röt thɔ̈n Nhialic,
ciɛ̈t we kɔc cï thou cï bɛn pïr. Wek aa
dhil guäpkun thɔ̈n Nhialic ku bäk aa
kɔcken ye looi kë la cök. 14 Adumuɔ̈ɔ̈m
acïï we dhil mac rin wek aacïï ŋoot löŋ
thɛɛr yic, wek aatɔ̈ dhëëŋ Nhialic yic.
15 Ye kë pïïr ɣok ë dhëëŋ Nhialic ke
cie löŋ, ɣook puɔ̈l buk adumuɔ̈ɔ̈m aa
looi ë path? Acie tɛ̈de! 16 Aŋiɛckë
alanden lɔn na thɔ̈nkë röt raan dɛ̈t ku
yakë theek we cït aloony, ke wek aa
loony ë raan kënë cɔk bɛn adumuɔ̈ɔ̈m
we ɣäth thou yic, ku këya, thɛkkë
Nhialic bäk la cök tënë ye. 17 Lecku
Nhialic, rin wek aa we ye aloony
adumuɔ̈ɔ̈m, ke wek aacï yith yakë
yök käk ye piɔ̈ɔ̈c tënë we yiic, gam
piäthkun ëbën. 18 Wek aacï wɛ̈ɛ̈r bei
adumuɔ̈ɔ̈m yic, ku wek aacï ya aloony
luɔi käk la cök. 19 Ɣɛn ajam këlä ë path
cïmën tɛ̈dun ye wek jiɛɛm thïn, rin bï
wek kë luɛɛl deet yic. Cïmën wek aa
we ye guäpkun ëbën thɔ̈n luɔi kärɛc rin
cï luɔiden we rum puɔ̈th. Ëmën, wek
aa dhil röt cɔl aaye aloony käk la cök
rin luɔi këpath.
20 Wäär ye wek aloony adumuɔ̈ɔ̈m,
wek aa we cie diɛɛr luɔi la cök. 21 Yeŋö
kën cäk yök luɔi ë käkkä yiic, käk
ye wek gup yär thïn ëmën? Käkkä,
ee thou yen ë yakë yök thïn. 22 Ku
ëmën, wek aacï wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈m
yic, ku wek aacï ya aloony Nhialic. Ku
piɛ̈rdun ëbën ë këde, ku kë yakë yök
thïn ë pïr akölriëëc ëbën. 23 Rin kë ye
yök luɔi adumuɔ̈ɔ̈m yic, ee thou. Ku
miɔ̈c Nhialic ë pïr akölriëëc ëbën rin
Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu Bänyda.

7

1 Aŋiɛc, wek aa kë luɛɛl deet yic
miɛ̈thakäi cï gam rin wek aa ŋic löŋ.
Löŋ ë la riɛl bï raan dɔm tɛ̈ ŋot pïïr yen.
2 Tɛ̈ thööŋ ɣok ye, ke tiŋ cï thiaak acïï
löŋ ye puɔ̈l bï wïc mony dɛ̈t. Ku na
thou muɔnyde ka cïn löŋ ben ye gël.
3 Na wïc mony dɛ̈t ke muɔnyde pïr, ka
cï ya tiŋ cï kɔɔr. Ku na cï moc thou, ke
löŋ gël yeen aliu. Na thiɛɛk mony dɛ̈t
ka cïn akɔr.
4 Ku ë yen tɛ̈de aya tënë we
miɛ̈thakäi cï gam. Tɛ̈ thöŋ ɣok ye löŋ,
ke wek aa cït kɔc cï thou tënë löŋ rin
wek abaŋ guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc.
Ku ëmën wek aa kacke yen raan cï
jɔt thou yic, rin bï wek aa kɔc puɔth
loi wɛ̈t Nhialic. 5 Wäär ŋot pïïr ɣok
ciɛɛŋdan thɛɛr cï ɣo cak thïn, kärɛc ke cï
löŋ tääu ɣopuɔ̈th aake lui apɛi ɣogup.
Ku aa käk thou kek aake yeku ke looi
ëbën. 6 Ku ëmën ɣok aacï bɛ̈n bei löŋ
thɛɛr yic rin cï ɣok thou tënë löŋ wäär
yen mɛc ɣo. Ku ɣok aa jɔl luui dhël
yam Wëi Nhialic, ku acie löŋ thɛɛr cï
gɔ̈t.

Löŋ ku adumuɔ̈ɔ̈m

7 Yeŋö buk jäl lueel ëmën? Ye löŋ
yen adumuɔ̈ɔ̈m? Acie tɛ̈de! Na ye
këya ayic, ŋuɔ̈t ɣɛn akëc adumuɔ̈ɔ̈m ŋic
tɛ̈n cïï yen ye löŋ. Rin ŋuɔ̈t akëc ŋic
yen këreɛc wïny kënë raandä yïpuɔ̈u
tën këc löŋ ye lɛ̈k ɣɛn ëlä, “Duk kën
raandä wïc ɣapuɔ̈u.” 8 Ku adumuɔ̈ɔ̈m
acï löŋ wel bï yen ɣɛn a duɔ̈ɔ̈ŋ ba puɔ̈u
ayiëk käkkɔ̈k. Ku na cie löŋ ŋuɔ̈t acïn
adumuɔ̈ɔ̈m. 9 Wäthɛɛr, ɣɛn a ɣa ciëŋ
ke ɣa kuc kë ye löŋ lueel. Ku wäär le
ɣɛn löŋ ŋic, aca bɛ̈n yök ɣapuɔ̈u lɔn cï
ɣɛn löŋ dhoŋ kɔ̈u ku ya raan ë thou.
10 Aca bɛ̈n yök lɔn löŋ puɔth wën ŋiɛc
ke yen bï pïr bɛ̈ɛ̈i, acï bɛ̈n a kën thou
bɛ̈ɛ̈i. 11 Ku adumuɔ̈ɔ̈m acï löŋ wel bï
yen ke ɣɛn a duɔ̈ɔ̈ŋ, ku rin löŋ, ɣɛn acï
adumuɔ̈ɔ̈m cɔl athou.
12 Ku ë cïn kërɛɛc tɔ̈ löŋ yic, ee ye
löŋ Nhialic la cök ku pɛth. 13 Ye këlä,
lɔn nadë ke këpath yen acï thou bɛ̈ɛ̈i
tënë ɣa? Acie këya! Adumuɔ̈ɔ̈m yen ë
looi ye. Acï këpath löɔ̈m bï yen thou
bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa rin bï tɛ̈rɛɛc yen thin, yen
adumuɔ̈ɔ̈m tïc. Ku këlä, rin ë löŋ,
adumuɔ̈ɔ̈m aye nyuɔɔth ke ye kërac
apɛidït. 14 Aŋicku löŋ ë bɛ̈n tënë Wëi
Nhialic, ku ɣɛn ë raan ë path, alony
adumuɔ̈ɔ̈m. 15 Ɣɛn acie kë ya looi ye

7:7 B.bei 20:17; L.rou 5:21 **7:11** Cäk 3:13 **7:14** Gal 5:17

deet yic, rin ɣɛn acie kë wiëc ba looi ye looi, ku aya looi ë kë maan ba looi. 16 Ku na luɔɔi kë cä wïc ba looi, ka ya gam lɔn löŋ apath. 17 Këya, acie ɣɛn ë kënë looi ayic, ku adumuöömr rëërke ɣa. 18 Aŋiɛc, acïn këpuɔth rëërke ɣa, rin cït të cï ɣa cak thïn kek adumuöömRin na cɔk alɔn wïc ɣɛn ye ba këpath looi, ka cä ë lëu ba looi. 19 Rin kë ya looi acie këpuɔth ya wïc ba looi, ku këya kë cïï path cä ë wïc ba looi, yen aya looi. 20 Ëmën na ya looi kë cä wïc ba looi, ka cie ɣɛn ye looi, adumuöömrëërke ɣɛn yen ë ye looi.

21 Këya, aya yök lɔn luui löŋ kënë. Të wïc ɣɛn ye ba këpath looi, ke kë cïï path yen ë rot tëëm thïn. 22 Ku piändië guöp anhiar löŋ Nhialic, 23 ku ɣɛn ë löŋ dët tïŋ ke lui ɣaguöp, löŋ cie la piny kek löŋ cï piändië gam. Ku yen ë ɣa cɔl aye alony adumuöömyen löŋ lui ɣaguöp kënë. 24 Yeŋö be këracɣa yök këlä! Yeŋa bä kony guöp ɣa ɣäth thou yic? 25 Lecku Nhialic rin cï yen Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc, cɔl akony ɣa.

Këya, kënë yen ë tëdië, ɣɛn nhom piändië yic alony löŋ Nhialic, ku cït të cï ɣa cak thïn alony adumuöömr.

8

Pïr Wëi Nhialic yic

1 Ku këya, acïn awuɔc ye tëm kɔc cï ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, 2 rin löŋ yam, Wëi Nhialic ë pïr bëëi rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, acä wëërbei löŋ adumuöömyic, löŋ thou. 3 Kën këc löŋ lëu bï looi rin të cï ɣo cak thïn ke ɣo cïï ril rin adumuöömr, acï Nhialic looi ë tuuc cï yen Wënde nhom tuööc ke ye raan cïmënda, ku bï nɔk bä adumuöömnyaai. Ku të looi yen kënë, acä adumuöömtö kɔc gup cɔl acïn riɛl. 4 Kënë acï Nhialic looi rin bï luɔi wïc löŋ dhiɛl la cök ɣogup ɣok kɔc pïr Wëi Nhialic, ku acie të cï ɣo cak thïn. 5 Kɔc pïr cït të cï ke cak thïn kek adumuöömr, aake nhïïm yiëk käk ye të cï cäk ke wïc, ku kɔc pïr cït të wïc löŋ Wëi, aake nhïïm tääu käk wïc löŋ Wëi yiic. 6 Të yïk raan yenhom luɔi käk adumuöömr, ka thou. Ku na yïk raan yenhom kë wïc löŋ Wëi, ka yök pïr ku döör. 7 Ku raan ë la ater kek Nhialic të yïk yen yenhom käk luɔi adumuöömrin acie löŋ Nhialic ye theek, ku acïï lëu bï löŋ Nhialic theek. 8 Ku kɔc ye theek të cï ɣo cak thïn aacie Nhialic cɔl amit puöu.

9 Ku këya wek aacïï ciëŋ cït të cï we cak thïn, wek aa ciëŋ cït tënë löŋ Wëi të rëër Wëi Nhialic ke we ayic. Ku na ye raan cïï rëërkek Wëi Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ka cie raande. 10 Ku na rëërRaan cï lɔc ku dɔc kek we, ke guäpkun aacï thou rin adumuöömku wɛikun aŋɔt ke pïr rin cï ke looi bïk la cök tënë Nhialic. 11 Na Wëi Nhialic yen jɔt Jethu thou yic rëërkek we, ke raan jɔt Raan cï lɔc ku dɔc thou yic, ka bï guöpkun thou cɔl aa pïr rin rëër Wɛike wegup.

12 Këya, miɛthakäi ɣok aala kë dhilku looi, ku acie lɔn bï ɣok rëër pïrdan thɛɛr cï ɣo cak thïn yic. 13 Rin na piɛɛrkë cït të cï we cak thïn, ke wek aabï thou, ku na pälkë kärɛc yakë ke looi rin Wëi Nhialic, ke wek aabï pïr yök.

14 Kɔc ye Wëi Nhialic nyuöth, aa mïth Nhialic. 15 Rin Wëi cï Nhialic gäm we acie we cɔl aye bɛn ya aloony adumuöömr, ku looi we bäk riöc. Ku Wëi Nhialic ë ɣo cɔl aye mïth Nhialic, ku wek aacï Wëi Nhialic cï we looi bäk aa miɛthke yök. Ku Wëi acï ɣo cɔl aye Nhialic löŋ, “Wä! Wä!” 16 Aye Wëi Nhialic guöp kek wɛikua lueel lɔn ye ɣok mïth Nhialic. 17 Ëmën ye ɣok miɛthke, ɣok aabï käkken muk tënë kacke thɔn. Ku käpuɔth muk rin Raan cï lɔc ku dɔc aya rin të guum ɣok cïmënde, ke duaarde abï ya këda aya.

Duaar aköldä

18 Aya tak lɔn käk yeku guum piërda yic ëmën, aacïï kɔŋ thöŋ kek duaar bï Nhialic nyuöth ɣo, duaar bï rëër kek ɣo aköldä. 19 Käk cï Nhialic cak pinynhom ëbën aa rëërke ŋöth apɛi, ke tit aköl bï Nhialic miɛthke nyuɔɔth. 20 Ku käk cï cak, kɔc pinynhom aake bï rëër ke cï puöth mum, ku aacie kek ke

8:11 1Kor 3:16 **8:15** Mk 14:36; Gal 4:6 **8:17** Gal 4:5-7

cïï yen tak, ee Nhialic yen loi ye këya.
Ku ŋɔ̈th këënë ë ŋot tɔ̈ thïn. 21 Ku käk cï
cak aabï waar aköldä rin bïk cïï riääk,
ku bïk lääu nhomdït mïth Nhialic rɔm
ke ke.
22 Rin aŋicku agut cït ëmën, käk cï
cak aa rëër ke dhiau ke rem, arɛɛm cït
arɛɛm tiŋ rɔ̈p. 23 Ku aacie käk cï cak
ë röt, ɣok kɔc cï Wëi yök ke ye miɔ̈c
tueŋ ë Nhialic, ɣok aa rëër ɣo dhiau
ɣo rem puɔ̈th aya, ke ɣo tït apɛi të bï
Nhialic ɣo luɔɔi thïn buk aa miëthke,
ku cɔl guäpkua aa waar röt bïk aa yam.
24 Rin ë ŋɔ̈th yen ë cɔl ɣo apoth, ku na
yeku kë ŋɔ̈thku tïŋ, ka cie ŋɔ̈th acïn.
Rin ye ŋa kë tɔ̈ kek ye ŋɔ̈ɔ̈th? 25 Ku na
yeku ŋɔ̈ɔ̈th kë cïï tɔ̈ ke ɣo, ka yeku tiit
ke ɣo lir puɔ̈th.

26 Ku cït mën aya, Wëi Nhialic ë bɛ̈n
aya ku kony ɣo rin ye ɣok cïï ril, rin
kuc ɣok të dhil ɣok Nhialic rɔ̈ɔ̈k thïn,
ke yeen ë Nhialic lɔ̈ŋ riɛnkua, ku lɛ̈ŋ
ke dhiau dhiën cïn wël ye teet. 27 Ku
Nhialic yen kë rëër raan puɔ̈u tïŋ, aŋic
kë lueel Wɛ̈ike, rin Wɛ̈ike ë röök rin
kacke cït të wïc Nhialic ye thïn. 28 Ku
aŋicku këriëëc ëbën yic, Nhialic ë luui
käpath rin kɔc nhiar ye, kɔc cï cɔɔl bïk
këden wïc looi. 29 Kɔc kek cï Nhialic lɔc
thɛɛr, aacï looi aya bïk ciɛ̈t Wënde, ku
bï Wënde a kaai wämäthakën juëc yiic.
30 Këya, Nhialic acï kɔc cï lɔc cɔɔl ku
looi ke bïk la cök tënë ye, ku kɔc cï cɔl
aala cök tënë ye aacï la duaarde aya.

31 Këya, yeŋö buk lueel rin ë kënë?
Na Nhialic akääc kek ɣo, ke yeŋa bï
ɣo maan? 32 Na Nhialic akëc Wënde
nhom guɔ̈p ŋuään wäär ku cɔl athou
riɛnkua ëbën. Na cï ɣo gäm Wënde,
ke cïï ɣo bï gäm käŋ ëbën ë path aya?
33 Yeŋa bï la wɛ̈t bï luɛɛl kɔc cï Nhialic
lɔc gup? Ee Nhialic nhom guɔ̈p yen
acï ye lueel lɔn le kek cök tënë ye. 34 Le
raan dɛ̈t lëu ye bï ke tɛ̈m awuɔ̈c? Acïn
raan agut Jethu aya raan cï lɔc ku dɔc
cï thou, ku jɔt raŋ yic bï bɛn pïr, ku
arɛ̈ɛ̈r kɔ̈ŋ cuëc Nhialic, ee Nhialic lɔ̈ŋ
riɛnkua. 35 Yeŋa bï ɣo tɛ̈k bei nhiër
Raan cï lɔc ku dɔc yic? Lëu aliääp, tɛ̈dë
ba gum rin ye yïn raan cï gam, ayï
ŋɔ̈ɔ̈ŋ, ayï riɔ̈ɔ̈c rin kärɛc, ayï lɔn bï yï
nɔ̈k ba thou? 36 Cïmën cï ye gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
“Rin wɛ̈tdu ɣok aa rëër käk
näk ɣook yiic akɔ̈l thok ëbën,
ɣok aaye looi cïmën amɛ̈l la teem röt.”
37 Acie tɛ̈de, käkkä yiic ëbën ɣok aala
riɛl dït ye ɣok käŋ tiaam rin raan yen
nhiar ɣo. 38 Rin aŋiɛc alanden lɔn acïn
ke tëk ɣo bei nhiërde yic. Cɔk athou
ayi pïr, cɔk atuuc nhial ayï jakrɛc, cɔk
aa käk loi röt ëmën, ayi käk bï röt looi
aköldä, ayï käkkɔ̈k ril. 39 Ayï nhial,
tɛ̈dɛ̈t wërdït cök piiny, acïn kë lëu ye
kuat käkkä yiic ëbën bï ɣo tɛ̈k bei nhiër
Nhialic yic, yeen ë këda rin Raan cï lɔc
ku dɔc, Jethu Bänyda.

9

Nhialic ku kacke

1 Kë ya lueel ë yic. Ɣɛn acie jam
lueth rin ɣɛn ë raan, Raan cï lɔc ku
dɔc. Aye puɔ̈ndiɛn mɛc Wëi Nhialic
lɛ̈k ɣa apɛi lɔn ɣɛn acïï lueth luel.
2 Rin dak piändië adït apɛi, ku të reem
piändië thïn rin kackië acie yop. Ɣɛn
ajam rin kɔc kuatdië, kɔc Itharel. 3 Ku
na lëu rot ba ke kony, ŋuɔ̈t awiëc bï
Nhialic ɣa tɛ̈m awuɔ̈c ku cä ben a raan
Raan cï lɔc ku dɔc. 4 Keek aa kɔc
cï Nhialic lɔc ku cɔl ke aaye kacke,
ku nyuth ke duaarde ku looi dɔ̈ɔ̈r ke
ke ku gɛ̈m ke löŋ. Ku nyuth ke të
bï kek ye aa duɔɔr thïn apath. Ku
yökkë käk cï Nhialic thɔ̈n ke. 5 Keek
aa ke ye kuat kɔc ŋic thɛɛr. Ku Raan
cï lɔc ku dɔc, wäär cï yen jäl a raan
cïmënda ë ye raan kuatden. Raan ëbën
adhil Nhialic yen mɛc käŋ ëbën a leec
akölriëëc ëbën. Yenakan.
6 Acä ye lueel lɔn kë cï Nhialic thɔn
akëc rot looi. Kë cï Nhialic thɔn acï
rot dhiɛl looi, rin acie kɔc Itharel kek
ke cï Nhialic lɔc ëbën. 7 Acï Nhialic
lueel tënë Abaram, “Aacie mïth ëbën
bï dhiëëth tënë yï kek bï ya mïth
Nhialic, aa mïth bï dhiëëth many
Itharel kek aabï ya miëthku kek ca
thɔ̈n yï.” 8 Këya, aye kënë nyooth lɔn
aacie mïth bï dhiëëth Abaram ëbën
kek ke bï ya mïth Nhialic, aa mïth

8:20 Cäk 3:17-19 **8:23** 2Kor 5:2-4 **8:36** Wk 44:22 **9:4** B.bei 9:4 **9:7** Cäk 21:12

ke cï Nhialic thɔ̈n ye kek aake bï ya miɛthke. 9 Kënë cï Nhialic lueel akïn wäär thɔn yen wɛ̈t tënë Abaram, “Tɛ̈ le akälde bɛ̈n, ke ɣɛn abï dhuk ku Thara abï manh moc yök.”

10 Kë cït ë wɛ̈t kënë aya, mïth Rabeka karou, wunden ë ye tök, wädïtda Ithäk.

11-12 Acï Nhialic lueel tënë Rabeka, “Wëndun dït yen abï ya luui tënë wëndun koor.” Acï kënë lueel rin bï nyooth lɔn kë cï yen raan tök lɔc keyiic ku pɛ̈l raan dɛ̈t, ee wïc piände ë rot bï looi këya. Nhialic ë luel wɛ̈t kënë tënë Rabeka, ke Rabeka këc mïth cak dhiëëth, ke cïn këpath ku këreɛc cï ŋɛk looi. Kënë cï rot looi ë kë cï Nhialic raan tök cɔɔl ku pɛ̈l raan dɛ̈t. Ku acie kënë cï ŋɛk looi kamken. 13 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä, “Jakop aca lɔc ku kuɛɛc Ethau.”

14 Abï kɔc kɔ̈k aa lueel lɔn Nhialic acïn yic, ku acie tɛ̈de. 15 Rin acï Nhialic lueel tënë Mothith ëlä, “Na wiëc ba raan dɛ̈t ŋuään, ka luɔɔi, na wiëc ba puɔ̈u löny tënë raan dɛ̈t, ka luɔɔi aya.” 16 Këya, acie kë wïc raan, tɛ̈de kë ye looi, ee liɛr puɔ̈u ë Nhialic. 17 Rin acï Nhialic lueel wël thɛɛr cï göt yiic tënë bɛ̈ny Ijip ëlä, “Yïn aca looi ba ya bɛ̈ny rin bï riɛldiɛ̈ yï nyuɔɔth, rin bï kɔc pinynhom ëbën ɣa piŋ.” 18 Këya, na wïc Nhialic bï raan ŋuään, ka looi. Ku na wïc raan dɛ̈t bï cɔl aril nhom, ka looi aya.

Nhialic ë kɔc ŋuään ku tëm kɔc awuɔ̈c

19 Tɛdɛ̈t ɣɛn abï raan dɛ̈t thiëëc ëlä, “Na ye yen tɛ̈ ye Nhialic luui thïn akan, ke yeŋö ye yen raan tɛ̈m awuɔ̈c? Ku yeŋa lëu ye ku bï kë wïc Nhialic jɔ̈ɔ̈ny?” 20 Ye tak ye yïn ë ŋa ba yïnhom jääm kë cï Nhialic looi? Töny acie tiŋ cuëc ye ye thiëëc, “Yeŋö cuëëc yïn ɣa këlä?” 21 Tiŋ cuëc töny ala yic bï tiɔp cuɛ̈ɛ̈c tɛ̈den wïc yepuɔ̈u, ee töny karou cuëëc ë tiɔm töŋ yic, amuc yen jɔ̈ɔ̈l muɔɔc ku tööny ye yen luui baai ë path.

22 Kë cï Nhialic looi athöŋ kek ë kënë. Awïc bï riääk piände nyuɔɔth ku cɔl riɛlde anjic. Ku ŋot pɛ̈l yepuɔ̈u piny tënë kɔc rɛɛc yen puɔ̈u thïn, kɔc rɛ̈ɛ̈r ke bï tɛ̈m awuɔ̈cdït apɛi. 23 Ku ee wïc aya bï duaarden dït nyuɔ̈th ɣo, duaarden dït cï yen ɣo mat thïn ɣok kɔcken cï ŋuään. Ɣok kɔcken cï guiir thɛɛr buk duaarde yök. 24 Ku ɣok kɔc cï cɔɔl ɣok aa ɣo la yiic kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aya. 25 Ku kënë cï Nhialic lueel akïn, kë cï göt athör Ɣocia yic raan käk Nhialic tïŋ,

“Aba cɔɔl kackiɛ̈,
tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn kɔc cie kackiɛ̈ ayic.
Aba cɔɔl kɔckiɛ̈n nhiaar,
tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn rin kɔc cä ke nhiar.”

26 Ku tɛ̈në yen acï Nhialic ye lueel thïn ëlä,

“Wek aacie kackiɛ̈,
tɛ̈ɛ̈n aabï cɔɔl ka wɛ̈ɛ̈t Nhialic tɔ̈ pïr yecin.”

27-28 Ku Ithaya raan käk Nhialic tïŋ acï jam apɛi thɛɛr rin kɔc Itharel ëlä,

“Na cɔk kɔc Itharel juëc abïk ciɛ̈t liɛɛt agör,
ka kɔc lik keyiic kek aabï poth,
rin Nhialic abï luk lac looi luŋ cïï yeyic dhuk tënë kɔc pinynhom ëbën.”

29 Acït wɛ̈t cï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr ëlä,

“Na Nhialic Madhɔl këc ɣook nyäŋ kɔc ë kuatda yic,
ŋuɔ̈t ɣok aacï ciɛt kɔc gen Thodom ku Gomora.”*

Wɛ̈t Puɔth Yam ee luel tënë kɔc Itharel aya

30 Kënë yen ë luɛɛl, “Ee këc kɔc cie kɔc Itharel them bïk la cök tënë Nhialic. Ku aacï Nhialic bɛ̈n cɔl aa la cök rin cï kek ye gam. 31 Ku ëcï kɔc Itharel them bïk la cök Nhialic nhom rin thɛ̈k ë löŋ, ku acïn kë cïk bɛn yök.” 32 Ku raan dɛ̈t abï thiëc ëlä, “Yeŋö cïn yen kë cïk yök?” Acïn kë cïk yök rin acïk them bïk looi ë röt ku cïk Nhialic gam. Këya, aa cït kɔc cï kecök

9:9 Cäk 18:10 **9:11-12** Cäk 25:23 **9:13** Mal 1:2-3 **9:15** B.bei 33:19 **9:17** B.bei 9:16 **9:20** Ith 29:16; 45:9 **9:25** Ɣoth 2:23 **9:26** Ɣoth 1:10 **9:27-28** Ith 10:22-23 * **9:29** Kɔc Thodom ku Gomora aake cï Nhialic cɔl aa nyuɔp bïk thou ëbën rin kärɛc yekë looi, tïŋ Ith 1:9

dɛɛny alɛl, 33 alel yen ye athör thɛɛr
wël Nhialic jam ye ëlä,
“Piɛŋkë apath, ɣɛn abä alel bï kɔc cɔl
aaye kecök dɛɛny.
Töɔ̈u Jeruthalem, alel bï kɔc cɔl
awiɛ̈ɛ̈k.
Ku raan bï wɛ̈tde gam acïï bï rac
puɔ̈u.”

10

1 Miëthakäi, kë wïc piändië ku
rɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ tënë Nhialic riɛnken, ee lɔn
bï kɔckiɛ̈n Itharel ŋic të bï Nhialic ke
kuɔny thïn. 2 Alɛ̈u ba ya raan ŋic ye
lɔn awïckë bïk luui apɛi bïk Nhialic
cɔl amit puɔ̈u tënë ke. Ku dhël ye kek
ye wïc bïk Nhialic cɔl amit puɔ̈u, acïk
ye deet yic apath. 3 Ku rin këc kek
dhël ye Nhialic kɔc cɔl aala cök tënë
ye deet, acïk them bïk dhël yök ë röt,
dhël bï ke cɔl aala cök tënë Nhialic.
Ku aa këc dhël ye Nhialic kɔc cɔl aala
cök tënë ye gam. 4 Ku Raan cï lɔc ku
dɔc yen aye löŋ thök thïn. Ku këya,
Nhialic ë kuat raan cï gam ëbën cɔl
ala cök tënë ye.

Acïn raan cïï Nhialic ye kony

5 Mothith acï të ye kɔc la cök thïn
tënë Nhialic të theek ë löŋ gɔ̈t ëlä, “Na
loi raan kë ye löŋ lueel, ke yeen abï
löŋ cɔl apïr.” 6 Kë ye wël Nhialic
cï gɔ̈t thɛɛr lueel rin bï raan la cök
tënë Nhialic rin gam akïn, “Duk rot ye
thiëëc, yeŋa bï la pan Nhialic.” Rin
bï yen Raan cï lɔc ku dɔc la thiëëc
bï bɛ̈n piny tënë ɣo. 7 “Duk rot ye
thiëëc aya, yeŋa bï la piny.” Ku
wɛ̈tde yic bï Raan cï lɔc ku dɔc la bɛ̈ɛ̈i
bei kam kɔc cï thou. 8 Kë ye wël
Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr lueel akïn, “Wɛ̈t
Nhialic athiɔ̈k kek yï, arɛ̈ɛ̈r yïthok ku
yïpuɔ̈u.” Ku kënë yen ë wɛ̈t töŋ yeku
lɛ̈k we. 9 Na ye lueel kɔc nhïïm ëlä,
“Jethu ë Bɛ̈ny ku gam yïpuɔ̈u lɔn cï
Nhialic ye jɔt thou yic, ke Nhialic abï
kony. 10 Gam ë bɛ̈n bei ɣopuɔ̈th ku
cɔl ɣo aala cök tënë Nhialic, ku luɛl
ye ɣok gam lueel ɣothook kɔc nhïïm
aye Nhialic ɣo kony.” 11 Cïmën cï ye
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Ku
raan bï wɛ̈tde gam acïï bï rac puɔ̈u.”
12 Kënë atɔ̈ raan ëbën thïn, rin Nhialic
Bɛ̈ny athöŋ tënë kɔc ëbën, kɔc Itharel
ku cie kɔc Itharel aya. Ku ë kɔc röök
tënë ye ëbën gäm käjuëc path apɛi.
13 Cïmën ye wël Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr ye
lueel ëlä, “Na le raan Bɛ̈ny cɔɔl ke yen
akony Bɛ̈ny.”

14 Ku yeen acïk bï cɔɔl ayic të këc
kek gam. Ku keek aacïï bï gam të këc
kek wɛ̈t piŋ. Ku wɛ̈t acïk bï piŋ të
këc ye lɛ̈k ke. 15 Ku bïk wɛ̈t piŋ këdë
të cïn yen raan cï tuɔc ke. Cïmën cï
ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
“Ee këpath apɛi, kɔc bïï wɛ̈t puɔth yam
aa bɔ̈.” 16 Ku acie raan ëbën yen cï
Wɛ̈t Puɔth Yam gam. Acï Ithaya nhom
guɔ̈p lueel ëlä, “Bɛ̈ny yeŋa cï wɛ̈tda
gam?” 17 Këya, keek aa wɛ̈t kaŋ piŋ
tueŋ ku jɔlkë gam. Ku wɛ̈t kënë aye
piŋ të piööc kɔc rin Raan cï lɔc ku dɔc.

18 Ku ë yic alanden, keek aacï wɛ̈t
piŋ. Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Wël cïk lueel apɛi aacï thiëi piny.
Wël thuɔŋden aacï ɣet pinynhom
ëbën.”

19 Ku kɔc Itharel guɔ̈p ë ŋickë. Moth-
ith nhom ke jam nyin Nhialic, yen abï
ye kaŋ lueel,
“Wek wundiɛ̈n Itharel, wek aaba cɔl
adɔm tiɛɛl.
Rin kɔc cïï cɔk a wut, wek aaba cɔl
ariääk puɔ̈th
rin kɔc wun cïn kë cïk deet.”

20 Ku jam Ithaya nyin Nhialic, ku gɛi
yic ëlä,
“Ɣɛn acï kɔc ke cïï ɣɛn wïc yök.
Ɣɛn acï rot nyuɔ̈th kɔc ke cie ɣɛn ë
thiëëc.”

21 Ku acï lɛ̈k ɣo lɔn cï Nhialic ye lueel
rin kɔc Itharel ëlä,
“Ɣɛn acä cin taar akɔ̈l thok ëbën tënë
kɔc dhël ɣɛn, kɔc cie wɛ̈tdiɛ̈ ye
piŋ.”

11

Nhialic ë ŋuäände nyuɔ̈th kɔc Itharel

9:33 Ith 28:16 **10:5** Leb 18:5 **10:8** L.rou 30:12-14 **10:11** Ith 28:16 **10:13** Juel 2:32 **10:15** Ith 52:7 **10:16** Ith 53:1 **10:18** Wk 19:4 **10:19** L.rou 32:21 **10:20** Ith 65:1 **10:21** Ith 65:2

1 Kë thiëëc, cïï Nhialic kuec kacke?
Acie tɛ̈de. Ɣɛn nhom guɔ̈p, ɣɛn ë raan
Itharel, ɣɛn ë raan kuat Abaram, raan
many Benjamin. 2 Nhialic akëc kuec
kacke, kɔc yen lɔc ke thɛɛr. Wek aa ŋic
käk cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic,
käwäär ye Elija Nhialic cɔɔl rin kärɛc
cï kɔc Itharel looi, 3 “Bɛ̈ny, keek aacï
kɔc käkku tïŋ nɔ̈k ku thurkë ariäkku
piny, ee ɣɛn raan töŋ käkku tïŋ cï döŋ,
ku keek awïckë bïk ɣa nɔ̈k.” 4 Ku tɛ̈ cï
Nhialic ye bɛ̈ɛ̈r thïn tënë ye akïn, “Ku
ɣɛn acï röör tiim kadhorou cɔl arɛ̈ɛ̈r
kek ɣa, röör këc jɔŋ cɔl Baal ye kɔc kɔ̈k
cɔl aye Nhialicden kaŋ door.” 5 Ëmën
kë thöŋ kek ë kënë acï rot looi, Nhialic
acï kɔc lik lɔc rin dhɛ̈ɛ̈ŋde. 6 Nhialic
acie kɔc ë lɔc rin käk cïk looi. Rin na
Nhialic ë kɔc lɔc rin käk cïk ke looi, ke
ŋuɔ̈t acïï dhɛ̈ɛ̈ŋde ye nyuɔɔth acïn.
7 Ku ë yic kɔc Itharel aa këc kënë yen
wïckë apɛi yök, ku aa kɔc ke cï Nhialic
lɔc kek aacï ye yök. Ku Nhialic acï kɔc
kɔ̈k looi bïk kë ye lueel cïï piŋ. 8 Cïmën
cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
“Keek aacï Nhialic looi bïk käŋ cïï ye
deet yiic agut cït akölë,
aacït kɔc cie piŋ ku cɔɔrkë.”
9 Ku aye Debit lueel,
“Ɣɛn ee röök tënë Nhialic
lɔn bï yen ke deep ku dɔm keek yäiken
yiic.
Bïk wïïk bï keek tɛ̈m awuɔ̈c.
10 Ku cɔl Nhialic keek aa la nyïn dum
bïk ciɛ̈n kë yekë tïŋ.
Bï käkken rɛc yekë keek looi ciɛ̈t
käthiek kekɔ̈th.”
11 Aluɛɛl piändiɛ̈ ëbën lɔn na cɔk alɔn
cï kɔc Itharel kecök dɛɛny bïk wïïk, ke
keek aa këc gɛ̈ɛ̈k piny. Ku rin cï kek
adumuɔ̈ɔ̈m looi, ke kuɔɔny Nhialic acï
bɛ̈n tënë kɔc cie kɔc Itharel. Kënë
acï rot looi rin bï tiɛɛl kɔc Itharel nɔ̈k
ë riɛnken. 12 Ku rin cï kɔc Itharel
adumuɔ̈ɔ̈m looi, ke kɔc kɔ̈k pinynhom
aacï dɔɔc. Ku rin këc kɔc Itharel
kepuɔ̈th yiëk dhël pïr, dɔ̈cdït acï gam
tënë kɔc cie kɔc Itharel. Ku bï dɔ̈c jäl
dït këdë tɛ̈ jɔl kɔc Itharel mɛt thïn.

Kɔc cie kɔc Itharel aabï kony

13 Kë luɛɛl ëmën ë kë lɛ̈k kɔc cie
kɔc Itharel. Cïmën ye ɣɛn atuny kɔc
cie kɔc Itharel, ɣɛn abï nhiam luɔi cï
Nhialic yiëk ɣa ba looi. 14 Tɛ̈dë, ke ɣɛn
abï kɔc kuatdiɛ̈ cɔl adɔm tiɛɛl, ku rin
luɔidiɛ̈n ca looi, Nhialic abï kɔc kɔ̈k
kony keyiic. 15 Tɛ̈wën cï Nhialic kuec
ke, go kɔc kɔ̈k pinynhom cɔl aala dɔ̈ör
kek ye. Ku tɛ̈ le kɔc Itharel gam aya, ka
bï ciɛ̈t kɔc cï thou cï bɛn pïr. 16 Na gɛm
raan abaŋ ayup tënë Nhialic, ka ayup
ëbën ë kënë Nhialic aya. Ku na ye mei
tim käk Nhialic ke kër aa käkke aya.*
17 Kër kɔ̈k tim ye com cɔl Olip aacï
yɛp wei, ku nuet kër Olip cil roor ë
rot tɛ̈den wën, ku jɔl dït apɛi abï ciɛ̈t
Olip ye com baai, ye ŋiɛc muk apath.
Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel kɔ̈k bɛ̈n
tënë kɔc Itharel, wek aa käpath yök
thïn aya cïmën ye kër Olip piɛ̈rden
yök tënë Olip dɛ̈t cï ye nuɛt yekɔ̈u.†
18 Këya, duɔ̈kkë kɔc cï Nhialic yɛp wei
cïmën kër tim ye bui. Acïn kënë yï
cɔl anhiam, acie yïn meei looi bï riɛl,
ee meei yen ë yï looi ba riɛl. 19 Abï
raan dɛ̈t kamkun lueel ëlä, “Kër aacï
yɛp wei rin bï ɣo nuɛt nyiɛ̈nken yiic.”
20 Kënë ë yic. Aacï yɛp wei rin këc kek
gam, ku dɔ̈ŋkë nyiɛ̈nken yiic alanden
rin cï wek gam. Ku duɔ̈kkë nhiam
ë kënë, riääckë kë bï bɛ̈n. 21 Na këc
Nhialic kɔc Itharel puɔ̈l bï ke cï tɛ̈m
awuɔ̈c, kɔc cït kër tim cï com baai ka
cïï we bï puɔ̈l aya.
22 Ayeku tïŋ ëmën yen tɛ̈ pɛth
Nhialic thïn, ku tɛ̈ yen kɔc tɛ̈m awuɔ̈c
thïn. Ee kɔc ca adumuɔ̈ɔ̈m looi tɛ̈m
awuɔ̈c. Ku ë piath tënë yï tɛ̈ ye yïn
rëër ke yï ŋɔ̈th piathde ku looi käk ye
cɔl apath puɔ̈u tënë yï. Ku na cïï kënë
loi, ke Nhialic abï yï yɛp wei aya. 23 Ku
na dhuk kɔc Itharel kepuɔ̈th ciëën ku
gamkë wɛ̈t Nhialic, ka dhuk tɛ̈den
thɛɛr wäär yep ke wei thïn, rin alëu
Nhialic bï ke bɛn dhuɔ̈k thïn. 24 Këya,
wek kɔc cie kɔc Itharel wek aa cït kër
tim Olip cï yëp bei Olip cil roor kɔ̈u,

11:1 Pili 3:5 **11:3** 1Bŋ 19:10, 14 **11:4** 1Bŋ 19:18 **11:8** L.rou 29:4; Ith 29:10 **11:10** Wk 69:22-23 * **11:16** Paulo aluel kënë bï nyuɔɔth lɔn kɔc Itharel aa ŋot ke ye kɔc Nhialic, cɔk alɔn cï kuɔɔny gäm kɔc cie kɔc Itharel ëmën. † **11:17** Kɔc cie kɔc Itharel aa käpath yök tënë kɔc Itharel cïmën ye kuël ayi aciɛɛk piɛ̈rden yök tënë tim cï yen cil yekɔ̈u.

ku nuëët ke kek tim Olip ye com. Kɔc Itharel aa cït tim cï com kënë, ku abï yic pial tënë Nhialic bï kër cï yɛp wei bɛn nuɛ̈ɛ̈t kek tim yëp ke bei thïn.

Kɔc Itharel ëbën aabï kony

25 Ala yic kɛ̈ckë kaŋ ŋic wämäthkiɛ̈ wiëc ku bäk ŋic. Na ŋiɛckë ë yiny kënë, ka cäk bï ya tak piäthkun ku luɛlkë, “Ɣok aa ŋic käŋ.” Ku yiny kënë akïn. Wɛ̈t cï kɔc kɔ̈k Itharel kuec bïk cïï gɛ̈m acïï bï tɔ̈ thïn aköl aköl, abï rëër thïn ɣet aköl bï akuën kɔc cie kɔc Itharel wïc Nhialic bɛ̈n bäänyde yic tënë ye. 26 Ku ë yen tɛ̈ bï Nhialic kɔc Itharel ëbën kuɔny thïn, cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Raan luäk kɔc abï bɛ̈n Jeruthalem
ku nyɛɛi adumuɔ̈ɔ̈m kɔc Itharel
gup.

27 Ku lueel Nhialic, ɣɛn abï dɔ̈ɔ̈r kënë
looi ke keek,

tɛ̈ le ɣɛn adumuɔ̈ɔ̈mken nyaai.”

28 Rin cï kek kuec Wɛ̈t Puɔth Yam, aacï ya kɔc ater tënë Nhialic, ku kënë acï rot wel ke ye kuɔɔny tënë we, wek kɔc cie kɔc Itharel. Ku rin cï Nhialic ke lɔc, acï wärken dït thɔn lɔn kuatden aabï ya mäthke aköl aköl. 29 Rin Nhialic acie yenhom ë waar tënë kɔc cï lɔc ku dɔɔc ke. 30 Ku wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aa we cï kuec Nhialic wäthɛɛr, ku ëmën wek aacï Nhialic ŋuään rin cï kɔc Itharel Nhialic dhɔ̈l. 31 Këlä aya, rin ŋuɛ̈ɛ̈n cäk yök, ke kɔc Itharel aa dhäl Nhialic ëmën, rin bï kek ŋuɛ̈ɛ̈n yök ëmën aya. 32 Nhialic acï kɔc ëbën cɔl aa cït kɔc cï mac rin cï kek ye dhɔ̈l guɔ̈p, ku bï ŋuäände nyuɔ̈th ke ëbën.

Ɣok aa dhil Nhialic leec

33 Käpuɔth Nhialic aa juëc apɛi. Ku yeen acïn kënë ye wuɔ̈ɔ̈ŋ, aŋic käŋ ëbën. Yeŋa lëu ye bï tɛ̈ yen tɛk thïn teet yic? Acïn raan lëu ye bï tɛ̈ yen käkke luɔɔi thïn deet yic. 34 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Acïn raan ŋic tɛ̈ ye Bɛ̈ny tɛk thïn, acïn
raan lëu yeen bï Bɛ̈ny wɛ̈ɛ̈t?”

35 “Acïn raan lëu yeen bï Nhialic
gäm këdäŋ, rin bï Nhialic yeen
kɔ̈ɔ̈ny.”

36 Rin ë Nhialic yen ë cak kërïëëc ëbën, ku ë yen amuk kërïëëc ëbën, ku kärïëëc ëbën aa tɔ̈ thïn ë riɛnke. Ɣok aa dhil Nhialic leec akölrïëëc ëbën! Yenakan.

12

Ɣok aa pïr rin bï ɣok Nhialic luɔ̈ɔ̈i

1 Këya miɛthakäi, rin cï Nhialic ɣo nyuɔ̈th liɛr ë piände, alɛ̈k we piändiɛ̈ ëbën, tɛ̈ juër wek röt Nhialic bäk ciɛ̈t kë nɛ̈k ye, ku week ke we pïïr, ke we loi ë kënë bäk aa käkke alanden. Kënë yen ë dhël dhil wek Nhialic door wepuɔ̈th. 2 Duɔ̈kkë tɛ̈ ye kɔc pinynhom ë tɛn luui thïn ye buɔɔth yic, calkë Nhialic awar wepuɔ̈th papot, bï we gäm nhom yam ku bäk kë wïc Nhialic ŋic, ku kë wïc Nhialic ë këpɛth ye cɔl amit puɔ̈u, ku le cök.

3 Ku rin dhëëŋ puɔth cï Nhialic yiëk ɣa, alɛ̈k we ëbën. Duɔ̈kkë ye tak lɔn ye wek kɔcdït wɛ̈r kɔc kɔ̈k ŋïny käŋ, tɛn tɛ̈ rëër wek thïn ëmën wek kɔc ë path, ku ye ŋɛk rot tɔ̈ɔ̈u tɛ̈den thöŋ kek gam cï Nhialic yiëk ye. 4 Ɣok aa le ŋɛk ke guɔ̈p, ku guɔ̈p ala käjuëc, ku käkkä aa ye tök la këden ye looi. 5 Këlä aya, ɣok aa juëc, ku ɣok aa cït guäp tök rin ɣok aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ɣok aacï mat ë tök cïmën käk cïï thöŋ tɔ̈ guäp tök yic. 6 Këya, ŋɛk kamkua adhil kë cï gäm ye luɔɔi tɛcït tɛ̈ cï Nhialic ye gäm ye bï looi. Na ye kë cï Nhialic gäm ɣo lɔn bï ɣok wɛ̈tde lɛ̈k kɔc, ka dhilku looi tɛcït tɛ̈ dïït gamdan cï Nhialic yiëk ɣo thïn. 7 Na cï Nhialic ɣo cɔl aye kɔc luɔ̈ɔ̈i, ka dhilku kony. Na cï ɣo cɔl aye piöök, ke ɣok aa piɔ̈ɔ̈c. 8 Na cï ɣo looi buk kɔc kɔ̈k aa dɛɛt puɔ̈th, ka dhil looi këya. Raan kë tɔ̈u kek ye tek kek kɔc kɔ̈k, adhil looi puɔ̈n biökruɛɛl. Raan cï Nhialic yiëk riɛl bï yen kɔc mac adhil looi puɔ̈u ëbën, ku raan liɛr puɔ̈u nyuɔɔth tënë kɔc kɔ̈k, adhil looi ke dal, ke mit puɔ̈u.

11:26 Ith 59:20 **11:27** Jer 31:33-34 **11:33** Ith 55:8 **11:34** Ith 40:13 **11:35** Jop 41:11
11:36 1Kor 8:6 **12:5** 1Kor 12:12 **12:7** 1Kor 12:4-11

9 Duɔ̈kkë röt ye nyuɔɔth ciɛ̈t we
nhiar kɔc, dhiɛlkë kɔc nhiaar puɔ̈u
ëbën. Mankë kërac ku muɔ̈kkë këpath
riɛl. 10 Nhiarkë röt piäthkun ëbën
cïmën ŋɛk ke wämënh, ku nyuɔɔth tɛ̈
ye yïn raan dɛ̈t thɛɛk thïn, ku duk tɛ̈
bï yï thɛɛk thïn yïk yïnhom. 11 Duɔ̈kkë
röt dak, luɔ̈ɔ̈ikë apɛi. Luɔ̈ɔ̈ikë Bɛ̈ny
piän tök. 12 Rɛ̈ɛ̈rkë we mit puɔ̈th tɛ̈ cɔk
kɔc kɔ̈k we jöör rin le wek ŋɔ̈th, ku
rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic akölaköl. 13 Gämkë kɔc
ci gam kë wïckë muɔ̈kkë liu tënë ke.
Ku luɔrkë jɔ̈ɔ̈l bɔ̈ bääikun yiic.

14 Rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic rin bï yen kɔc jör
we dɔɔc, ku duɔ̈kkë rɔ̈ɔ̈k tënë ye rin
bï yen ke tɛ̈m awuɔ̈c. 15 Miɛt puɔ̈u
kek kɔc kɔ̈k mit puɔ̈th, ku dhiaaukë
kek kɔc dhiau. 16 Calkë ɣɛr piändun
athöŋ tënë kɔc ëbën. Duɔ̈kkë nhiam,
dhuɔ̈kkë röt piny ku luɔ̈ɔ̈ikë tënë kɔc
kor tënë we. Ku duɔ̈kkë ye tak lɔn ë
wek ŋic käŋ.

17 Na loi raan dɛ̈t kërac tënë we, ke
duɔ̈kkë col kërɛɛc dɛ̈t. Loi kë ye raan
ëbën tak ke path. 18 Luɔikë käpuɔth
lɛ̈ukë ke bäk ke looi rin bï wek ŋiɛc
ceŋ kek kɔc. 19 Duɔ̈kkë këdäŋ guur
mäthkiɛ̈, calkë aguur Nhialic. Rin
aye Bɛ̈ny lueel athör wël thɛɛr yic ëlä,
“Ɣɛn abï kërɛɛc cï kɔc kɔ̈k looi guɔ̈ɔ̈r.”
20 Duɔ̈kkë kënë kɔŋ looi, luɔikë kë
ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Na
raan atɛrdu anɛ̈k cɔk, ke gäm miëth,
na nɛ̈k rou, ke gäm kë dek, rin tɛ̈
looi yïn käkkä ka ba cɔl ayär guɔ̈p.”
21 Duɔ̈kkë kërac cɔl arum wepuɔ̈th,
luɔikë këpath bï wek kärɛc gɛ̈l wei.

13

Raan adhil kɔc mac baai theek

1 Week ëbën wek aa dhil bäny mɛc
baai theek rin acïn raan kɔc mac tɛ̈ këc
Nhialic ye gam bï kɔc mac. Ee Nhialic
yen ë kɔc yiëk bääny. 2 Këya, raan cie
wɛ̈t bɛ̈ny mɛc baai ë gam, ee bääny cï
Nhialic gam dhɔ̈l yic, ku raan loi kë cït
kënë abï tɛ̈m awuɔ̈c. 3 Rin bäny aacïï
kɔc käpath looi ye riɔ̈ɔ̈c, aa kɔc kärɛc
looi kek aa riɔ̈ɔ̈c ke. Ye looi këpath
yen abï bɛ̈ny yï aleec. 4 Rin yen aluui
Nhialic käpath kony yen yï, ku na loi
kärɛc, ke yï riɔ̈c ye rin riɛl tɔ̈ kek ye acïï
muk ë path. Rin bɛ̈ny ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i
ku nyooth riääk puɔ̈u Nhialic, ku tɛ̈m
kɔc kärɛc looi awuɔ̈c. Ee kɔc awuɔ̈c
looi cɔl agum. 5 Këya, wek aa dhil
bäny theek ku acie rin ë wɛ̈t kënë rot,
ku yeen aya anɟiɛckë wepuɔ̈th lɔn ë kë
dhiɛlkë looi. 6 Kënë yen ë wɛ̈t dhil wek
ajuër täääu piny aya, rin bäny aa luui
tënë Nhialic tɛ̈ looi kek luɔiden ë cök
bïk kɔc mac. 7 Tääu ajuër piny ajuër
yen ba juaar tënë ke, ku nyuɔɔthkë
athɛ̈ɛ̈kdun ëbën tënë bäny.

Kɔc aa dhil röt nhiaar ë kamken

8 Duɔ̈kkë röt cɔl akɔ̈ɔ̈ny raan dɛ̈t, kë
tɔ̈ thïn ë tök yen adhil looi, ku ë kë
bï wek röt nhiaar kamkun, ku raan
nhiar kɔc ëbën ë kë wïc löŋ yen aye
looi. 9 Lööŋkä, “Duk akɔr loi, duk raan
näk, duk cuëër, duk kënë raandä wïc
yïpuɔ̈u,” lööŋkä ku lööŋ kɔ̈k aa mɛt löŋ
töŋ ye lueel ëlä, “Yïn adhil kɔc ëbën
nhiaar cïmën nhiɛɛr yïn rot.” 10 Raan
nhiar raan dɛ̈t ka cïn kërɛɛc ye raan
kënë looi tënë ye. Këya raan nhiar kɔc
kɔ̈k, ee kë wïc löŋ yen aye looi.

11 Wek aa dhil kënë looi rin anɟiɛckë
lɔn aköl dhil wek nhïïm tïr acï bɛ̈n.
Rin aköl bï Nhialic ɣo kony acï thiɔ̈k
ëmën tɛ̈n tɛ̈wäär tueŋ gɛm ɣok wɛ̈t.
12 Acït lɔn nadë ke wakɔ̈u athök ku
aköl abɔ̈, pälku kärɛc yeke looi muɔ̈ɔ̈th
yic wakɔ̈u, ku këya lɔ̈mkë käk bï ɣo cɔl
apïr apath aköl bï Jethu dhuk. 13 Ɣok
aa dhil röt mac apath cïmën kɔc ë rëër
ɣɛr yic aköl cïn kë yekë thiaan. Wek
aacïï röt mɛt akut luui kärɛc yic, kärɛc
cïmën wiɛɛt ë määu ku wïny ë diäär.
Ku duɔ̈kkë ater ye looi ku tiɛlkë röt
kamkun. 14 Lɔ̈mkë Bɛ̈ny Jethu Krïtho,
bï thiääk ke we. Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ye
yiëk käk we cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m, bäk
kënë yen wïc piändun looi.

14

Duk kɔc kɔ̈k cï gam luk wei

12:14 Mt 5:44; Lk 6:28 **12:16** Kɛŋ 3:7 **12:19** L.rou 32:35 **12:20** Kɛŋ 25:21-22 **13:7** Mt 22:21; Mk 12:17; Lk 20:25 **13:9** B.bei 20:13-15, 17; L.rou 5:17-19, 21; Leb 19:18

1 Gamkë raan koor gamde bï rëër ke
we, ku duɔ̈kkë ye teer ke ke käk yekë
tak, käk cïï ril. 2 Gam raan dɛ̈t, ee ye
cɔl acam kuat miëth ë path, ku raan
koor gamde acïn kuat rïŋ ye cuet. 3 Ku
raan cïn kën ye yen ke kuec bï cam,
acïï raan kuec mïïth kɔ̈k dhäl guɔ̈p. Ku
raan kuec mïïth kɔ̈k acïï raan cïn kën
ë yen kuec bï cam ye yɔ̈ɔ̈k lɔn ë yen
kërac looi, rin kë ye raan cïn kën ye
yen kuec looi acï Nhialic gam. 4 Ye yïn
ë ŋa, ba kë cï alony raan dɛ̈t looi, lueel
ke yic, tɛ̈dë ke cie yic? Ee wun alony
yen alëu ye bï lueel lɔn le aluɔnyde
cök ku lɔn cïï yen la cök. Ku yen abï
la cök rin abï Bɛ̈ny cɔl ala cök.
5 Aye kɔc kɔ̈k tak lɔn ala aköl dït
tɛnë aaköɔ̈l kɔ̈k, ku aye kɔc kɔ̈k tak lɔn
aköɔ̈l aa thöŋ ëbën. Ŋɛk adhil kë ye
yen ye tak këya ŋic apath. 6 Raan kën
looi aye looi rin wïc yen Bɛ̈ny bï theek.
Ku raan cïn kënë ë yen ke kuec bï
cam, aye looi rin wïc yen ye bï athɛ̈ɛ̈k
nyuɔɔth tënë Bɛ̈ny, rin ë Nhialic leec
rin miëth. Ku raan kuec bï mïïth kɔ̈k
cïï cam aye looi këya rin athɛ̈ɛ̈k tënë
Bɛ̈ny, ku athɛ̈ɛ̈k gäm Nhialic.
7 Acïn raan tök kamkua pïr riɛnke ë
rot, ku na thou raan acie thou riɛnke
ë rot. 8 Na pïïrku ke rin Bɛ̈ny, ku na
thouku, ke rin Bɛ̈ny aya. Tɛ̈ pïïr ɣok
ayï tɛ̈ thou ɣok, ke ɣok aa kɔc ë Bɛ̈ny.
9 Rin Raan cï lɔc ku dɔc acï thou ku jɔt
rot bï pïr rin bï yen a Bɛ̈ny kɔc pïr ku
kɔc cï thou. 10 Ku këya, yeŋö ye wek
miɛthakun luɔ̈k wei, tɛ̈dë ke dhälkë
gup, rin ɣook ɣodhie ɣok aabï kɔ̈ɔ̈c
Nhialic nhom luk yic aköldä. 11 Cïmën
ye athör thɛɛr wël Bɛ̈ny cï gɔ̈t ye lueel
ëlä,
“Cïmën pïïr ɣɛn ayic, aluɛɛl alanden
lɔn raan ëbën abä door.
Ku abï raan ëbën lueel lɔn ye ɣɛn
Nhialic.”
12 Këya, ŋɛk ɣoyiic abï Nhialic ya tɛ̈t
këden cï looi, ku ye rin ŋö yen looi yen
ye.

Duk kɔc cï gam thöɔ̈c adumuɔ̈ɔ̈m yic

13 Ɣok aacïï röt dhil tëm awuɔ̈c
kamkua, ku duk kë bï raan dɛ̈t cɔl
aloi awuɔ̈c loi. 14 Ku rin ye ɣɛn raan
buɔth Bɛ̈ny Jethu anɟiɛc alanden lɔn
acïn miëth rɛ̈ɛ̈c yetök ë rot. Ku na
gɛm raan lɔn miëth arac, ka rac tënë
ye. 15 Na cɔl wämuuth arac puɔ̈u rin
ciɛm yïn miëth ye tak lɔn rɛɛc yen, ka
ye kë loi nyuɔɔth lɔn yeen acïï nhiar.
Ku duk wämuuth cï Raan cï lɔc ku dɔc
thou riɛnke rɛc miëth ye cam. 16 Duk
të ye yïn käkkun path luɔɔi thïn cɔl aye
kɔc kɔ̈k tak lɔn rɛɛc yen. 17 Rin bääny
Nhialic acie cäm ku dëk, ee la cök ku
dɔ̈ɔ̈r ku miɛt puɔ̈u ye Wëi Nhialic gam.
18 Ku kuat raan, Raan cï lɔc ku dɔc
luɔ̈ɔ̈i këlä ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u, ku
cɔl raan ëbën agam këden ye looi.

19 Këya, adhilku them buk käk kɔc
kɛ̈ɛ̈k nyaai ku loiku käk kɔc kɔ̈k kony
bïk riɛl gamden yic. 20 Na ye këya,
duk kë cï Nhialic looi rɛc rin miëth,
mïïth aa path ëbën. Ku na ye raan
dɛ̈t cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m rin kë ye cam,
ka cïï path. 21 Këpath akïn, duk rïŋ
cuet ku duk mɔ̈u dek, ku duk kuat
kë bï wämuuth cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m loi.
22 Këya, kë ye tak ke path ë käkkä, muk
kamkun wek Nhialic. Na cïï raan ye
lueel lɔn kë cï looi awuɔ̈c, tɛ̈ looi yen
kë ye tak ke ye yic, ke yeen amit puɔ̈u.
23 Ku na ye raan puɔ̈u rou tɛ̈ cɛm yen
kuat mïïth kɔ̈k, ka ye Nhialic cɔl aye
kërac yen looi tɛ̈ cɛm yen ye, rin acie
gam yen cɔl ye aloi ë kënë. Ku na yeku
këdäŋ looi ëbën ke cïn gam, ke yeen
adumuɔ̈ɔ̈m.

15

1 Ɣok kɔc ril ë gamda yic, ɣok aadhil
kɔc cïï ril kony bïk la tueŋ kek gam-
den apath, ku acie kënë ɣo cɔl amit
puɔ̈th yen dhilku aa looi. 2 Ŋɛk ɣoyiic
adhil wämääthdan cï gam luɔ̈i këpath,
kë bï yeen cɔl amit puɔ̈u. Ɣok aa dhil
kënë looi rin bï ɣok gamde cɔl adhil
riɛl. 3 Rin Raan cï lɔc ku dɔc akëc kë
cï looi looi rin bï yen ke puɔ̈u miɛt,
cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye
lueel ëlä, “Wäär lɛt yï, lɛ̈ɛ̈t aacï bën aa
käkkiɛ.” 4 Kërïëëc ëbën cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic ë ɣo piɔ̈ɔ̈c, rin
wël thɛɛr Nhialic aa ɣo cɔl anɟöth, ku
aa ɣo dɛɛt puɔ̈th. 5 Bï Nhialic yen kɔc

14:6 Kol 2:16 **14:10** 2Kor 5:10 **14:11** Ith 45:23 **15:3** Wk 69:9

cɔl agum, ku deet kepuɔ̈th we yiëk dɔ̈ɔ̈r kamkun, cïmën ye wek kɔc buɔth
Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. 6 Rin week
ëbën bäk Nhialic wun Bänyda Jethu
Krïtho aa leec.

Wët Puɔth Yam acï lëk kɔc cie kɔc Itharel

7 Nhiarkë röt kamkun rin bï kɔc
ëbën Nhialic leec, luɔikë kënë cïmën të
cï Jethu we nhiaar thïn. 8 Rin alëk we
lɔn cï Raan cï lɔc ku dɔc a raan luui kɔc
Itharel, ku nyuth ke lɔn kë cï Nhialic
lueel ë yic, rin bï käk cï thɔ̈n wärkuan
dït aa yith. 9 Ku dët aya, bï kɔc cie
kɔc Itharel cɔl aa lec Nhialic rin liɛr
piände, cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä, acï Bëny Debit lueel,
“Këya, të rëër ɣɛn kam kɔc cie kɔc
Itharel ke wek ba gäm lɛc.
Ku waak alɛɛc aba ket tënë yïïn.”
10 Ku ben athör thɛɛr wël Nhialic
lueel ëlä,
“Miɛtkë puɔ̈th wek kɔc cie kɔc Itharel
kek kɔc cï Nhialic lɔc.”
11 Ku ben athör thɛɛr wël Nhialic
lueel aya,
“Wuɔ̈t ëbën aa dhil Bëny leec,
ku kɔc ëbën aa dhil ye leec apɛi.”
12 Ku ben Ithaya lueel athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä,
“Ala raan many Jethe wun Debit bï
bën.
Abï Nhialic looi bï ya Bëny kɔc cie kɔc
Itharel.
Ku ŋäthden abï tɔ̈ tënë yeen.”
13 Bï Nhialic ŋɔ̈th bëëi ku cɔl we
athiäŋ miɛt puɔ̈u dït apɛi ku dɔ̈ɔ̈r,
cïmën ye wek ye gam bï Wëi Nhialic
we cɔl aala ŋɔ̈th dït apɛi.

Luɔi Paulo kam kɔc cie kɔc Itharel

14 Wämäthkiën cï gam, ɣɛn nhom,
aŋiɛc alanden lɔn week nhïïm wek aa
path apɛi, wek aa ŋic kë bäk dhiɛl
looi ku alëukë bäk röt piɔ̈ɔ̈c kamkun.
15 Wek aca gät athöör puɔ̈u ëbën ke cïn
kë muɔɔny rin käk wiëc ba ke bɛn lëk
we, rin dhëëŋ cï Nhialic gäm ɣa, 16 ba
ya raan luui Jethu Krïtho, ba luui rin
kɔc cie kɔc Itharel. Ɣɛn ë luɔi käk raan
Nhialic looi të lëk ɣɛn kɔc Wët Puɔth
Yam. Rin bï kɔc cie kɔc Itharel ciët kë
cï Nhialic door, kë cï Nhialic gam apɛi.
Ku bï Wëi Nhialic ke cɔl aye kacke.

17 Ɣɛn anhiam luɔidiën ya luɔ̈i
Nhialic, rin cï ɣɛn mat kek Raan cï
lɔc ku dɔc Jethu. 18 Ɣɛn abï jam käk
cï Raan cï lɔc ku dɔc cɔl aluɔɔi ë röt,
käk ya lueel ku käk ya looi aacï kɔc
cie kɔc Itharel cɔl athek Nhialic, 19 rin
käril ku käk kɔc gɔ̈i, cï Wëi looi dhël
ril. Këya, ɣɔ̈n ca ke tëëk ëbën jäl
Jeruthalem ku wun cɔl Dalmatia, ɣɛn
acï kɔc lëk Wët Puɔth Yam rin Raan cï
lɔc ku dɔc. 20 Kën yen tɔ̈ ɣapuɔ̈u ë tök
ë path, ee lɔn ku ba kɔc lëk Wët Puɔth
Yam të këc rin Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ
piŋ thïn, rin bï ye cïï luel lɔn ye yen
luɔi cï kɔc kɔ̈k jɔɔk yen luɔɔi.

21 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Kɔc këc kaŋ lëk wëtde abïk tiŋ.
Ku kɔc këc ye piŋ abïk deet yic.”

Awïc Paulo bï la keny Roma

22 Ku rin ë wët kënë, aca them ku
ɣɛn acï pëën arak juëc ba la tënë we.
23 Ku ëmën cï ɣɛn kë luɔɔi thöl të rëër
ɣɛn thïn tën, ku të̈ɣɔn wïc ɣɛn ye run
juëc ba we la tïŋ, 24 anääth ba jäl looi
ëmën. Ku ëmën le ɣɛn Ithpeen, wek
aa bar ba we tïŋ. Ku awiëc bäk ɣa
kony ba ɣet thïn, të cï ɣɛn kaŋ rëër
ke we të̈thin-nyɔɔt. 25 Ëmën thiin ɣɛn
ala Jeruthalem ba kuɔɔny la gam tënë
kɔc Nhialic rëër thïn. 26 Ku akuut
kɔc cï gam tɔ̈ Mathedonia ku Gïrïk
aacï puɔ̈th miɛt, ku matkë bïk wëëu
juaar tënë kɔc ŋɔ̈ŋ kam kɔc Nhialic tɔ̈
Jeruthalem. 27 Kek aa mat yeyic ë röt
bïk looi këya, ku ë yic keek aa dhil kɔc
ŋɔ̈ŋkä kony. Kɔc Itharel aa käpuɔth
yekë yök tënë Nhialic rin wëiken rɔm
kek kɔc cie kɔc Itharel. Këya, kɔc cie
kɔc Itharel cï gam aa dhil kɔc Itharel
cï gam kony bïk ke yiëk käk yekë wïc
akölaköl rin piërden. 28 Të cï ɣɛn kënë
thöl, ba ke gäm wëëu ke cï kuɔ̈ɔ̈t yiic
riɛnken, ke ɣɛn abï la Ithpeen, ku wek
aaba kaŋ neem ba jäl la Ithpeen. 29 Tɛ

15:9 2Tha 22:50; Wk 18:49 **15:10** L.rou 32:43 **15:11** Wk 117:1 **15:12** Ith 11:10 **15:21** Ith 52:15 **15:22** Rom 1:13 **15:26** 1Kor 16:1-4 **15:27** 1Kor 9:11

ɣeet ɣɛn tënë we, aŋiɛc ɣɛn abï dɔ̈cdït Raan cï lɔc ku dɔc la rɔm ke we.
30 Rin gamda tënë Bɛ̈ny Jethu raan cï kɔc ku dɔc, ku rin nhiër cï Wëi Nhialic gäm ɣo, wek aa läŋ mätkë röt ɣɛn atɛrdiɛ̈ yic bäk röök kek ɣɛn apɛi tënë Nhialic riɛnkiɛ̈. 31 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï kɔc Judia këc wɛ̈t Jethu Krïtho gam ɣɛn cïï baŋ, ku bï kɔc Nhialic tɔ̈ Jeruthalem puɔ̈th miɛt bïk kë ca looi bï ɣɛn ke kony gam. 32 Ku këya, na wïc Nhialic, ke ɣɛn abï bɛ̈n tënë we ke miɛt puɔ̈u, ku mitku puɔ̈th nɛ̈m bï ɣo bɛn puɔ̈ɔ̈c. 33 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï Nhialic yen ye ɣok dɔ̈ɔ̈r yök thïn, rëër kek we ëbën. Yenakan.

16

Paulo ë kɔc Roma muɔ̈ɔ̈th

1 Awiëc ba lɛ̈k we, lɔn nyankäida Pobï luui akut kɔc cï gam Kankëria ë raan path. 2 Luɔrkë cïmën raan Bänyda, ku cït tɛ ye kɔc Nhialic röt luɔr thïn kamken, ku yiëkkë kuat kuɔɔny bï thiëëc tënë we. Yeen ë path tënë kɔc juëc, ayï ɣɛn aya.
3 Ɣɛn ë Prithkila ku Akuila, kɔc cï röt mät ɣa buk luui rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, muɔ̈ɔ̈th apɛi, 4 kɔc këc diɛɛr kë bï ke nɔ̈k riɛnkiɛ̈. Ɣɛn amit puɔ̈u tënë ke apɛi. Ku acie ɣɛn ë rot, akuut kɔc cie kɔc Itharel cï gam aa mit puɔ̈th aya. 5 Ɣɛn akut kɔc cï gam, yenhom mat panden, muɔ̈ɔ̈th aya.
Ɣɛn ë mäthdiɛ̈ Epanetuth, raan cï Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ gam wun Athia, 6 ku Maria raan cï luui apɛi riɛnkun, aaca muɔ̈ɔ̈th aya. 7 Andronikuth ku Juniɛth, kɔc Itharel cïmëndiɛ̈, wäär cï mac ke ɣa aaca muɔ̈th aya. Keek aa ŋic apɛi rin ye kek atuuc aya, ku kek aake kɔŋ gam tënë ɣa. 8 Miäthdiɛ̈ tënë Ampliatuth, yeen ë mäthdiɛ̈ apɛi, ku yeen acï rot mät Bɛ̈ny. 9 Muɔ̈th tënë Urbano, raandan lui rin Raan cï lɔc ku dɔc. Ku muɔ̈th aya tënë mäthdiɛ̈ apɛi, Ithakith. 10 Muɔ̈th tënë Apeleth, raan cï tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c yen thïn kek Raan cï lɔc ku dɔc nyuɔɔth käril yiic. Ku muɔ̈th tënë kɔc many Arithtobuluth. 11 Muɔ̈th tënë Ɣërodiön raandan Itharel ku wämäthakua, kɔc cï gam many Narkithuth.
12 Miäthdiɛ̈ tënë Tripina ku Tripotha, diäär cï luui rin Bɛ̈ny ku tënë mäthdiɛ̈ apɛi Perthith raan cï luɔidït looi rin Bɛ̈ny. 13 Ɣɛn ë muɔ̈th tuɔ̈c Ruputh raan ŋic luɔide apɛi rin Bɛ̈ny ku tënë man, raan ɣɛn kony akölaköl ciɛ̈t ɣa ye manhde. 14 Miäthdiɛ̈ tënë Athinkrituth, Plegon, Ɣermath, Patrobath, Ɣermath ku wämäthakua ëbën cï gam rɛ̈ɛ̈r ke ke. 15 Muɔ̈th tënë Pilologuth ku Julia ku tënë Nerioth kek nyankën, ku tënë Olimbath ku tënë kɔc cï gam rëër kek ë tök. 16 Miäthkë röt kamkun puɔ̈u ëbën. Akuut kɔc cï gam ëbën aa we tuɔ̈c miäthden wek akut kɔc cï gam Roma.

Paulo ë kɔc tɔ̈ Roma lɛ̈k kë dhilkë looi

17 Wek aa lɛ̈k apɛi wämäthkiɛ̈ bäk nhïïm tïr kɔc ë kɔc tek yiic, ku rɛckë kɔc nhïïm bïk gamden cïï muk apath, kɔc cïï piɔ̈ɔ̈cden ë thöŋ kek tɛ̈ cï we piɔ̈ɔ̈c thïn, duɔ̈kkë röt ye thiäk ke. 18 Rin kɔc käkkä looi aacie luui rin Raan cï lɔc ku dɔc Bänyda, aa lui riɛnken ë röt. Aa wël mit apɛi lueel, ku aa kɔc cïn kärɛc yekë ke looi wëëŋ. 19 Acï raan ëbën piŋ yen tɛ̈ muk wek wɛ̈t yam cäk gam thïn. Këya wek aa ɣa cɔl amit puɔ̈u apɛi. Awiëc bäk käpath ku kärɛc kaŋ ŋic, ku bäk käpath aa ŋic ku duɔ̈kkë röt cɔl aaye tɔ̈u luɔi kërac yic. 20 Ku Nhialic yen ye ɣok dɔ̈ɔ̈r yök thïn abï riɛl jɔŋrac rac, ku cɔl adhuk wecök ciëën.
Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc la tueŋ ke nyuth we dhɛ̈ɛ̈ŋde. 21 Timothï, raandiɛn luui ɣok ë tök, ee we tuɔ̈c miäthde, ku yen lan Lukiöth, Jathon ku Thothipater kɔckiɛn Itharel. 22 Ɣɛn Tertiath, ɣɛn raan ɣa gät wël cï Paulo lueel athör kënë yic, wek aa ya tuɔ̈c miäthdiɛ̈ ke ɣa ye raan cï gam aya.
23 Gaiöth, raan rëër ɣɛn paande, ku yen ye akut kɔc cï gam rɔ̈m thïn, ee we tuɔ̈c miäthde. Eratuth, raan wëëu mir

16:3 Luɔi 18:2 **16:13** Mk 15:21 **16:21** Luɔi 16:1

(akuma) mɛc gɛu muk ku wämääthda Kuartuth, aa week tuɔc miäthden.
[24 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc rëër kek week ëbën. Yenakan.]

Paulo ë lɛc gam tënë Nhialic

25 Lecku Nhialic bï we looi bï gamdun riɛl. Yen ë kë ya lueel të lëk ɣɛn kɔc Wɛ̈t Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ku ë yen acï yic cï moony run juëc apɛi nyuɔɔth. 26 Ku ëmën käk cï kɔc käk Nhialic tïŋ gɔ̈t aacï yiny kënë cɔl anjic kɔc juëc, acï Nhialic tɔ̈ thïn tɛ̈ɣɔn ku abï rëër thïn athɛɛr lueel bï wuɔ̈t pinynhom ëbën yic kënë dhiɛl ŋic. Këya, rin bï kɔc ëbën Nhialic gam ku thekkë.
27 Tënë Nhialic tök, Nhialic këriëëc ëbën yic, yen ŋic käŋ, aa leec. Kënë adhil rot looi akölriëëc ëbën rin kë cï Jethu raan cï lɔc ku dɔc looi. Yenakan.

16:23 Luɔi 19:29; 1Kor 1:14; 2Tim 4:20

Athör tueŋ cï Paulo gät kɔc gen Korinth
Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Paulo gät tënë kɔc cï gam gen Korinth, ee gɛ̈t rin aliäm cï rot lɔ̈k jat nhial, cï pïr ku gam lɔ̈k wääc apɛi akut kɔc cï gam yic, akut wäär cï Paulo jɔɔk cök gen Korinth.

Pan Gïrïk yen tɔ̈ gen Korinth thïn ë mɛc bɛ̈nydït kɔc Roma. Ku Korinth, tɛ̈wäär gɛ̈t Paulo athör ë ye gendït wun cɔl Akaya, ku ë ciëŋ kɔc juëc thïn. Gen këné ëcï ŋic apɛi ë wɛ̈t ɣɔɔc ye looi thïn, ku ciɛɛŋ ë nhiaam ku luɔi kärɛc cïmën luɔi käk ë bal ku thɛ̈k yiëth juëc.

Kë cï akut kɔc cï gam yeyic tek, ku wïny ë diäär ku ciɛɛŋ rɛɛc tɔ̈ kam röör ku diäär, ku wɛ̈t ë thiëëk, ku wɛ̈t ciɛɛŋ path, ku tɛ̈pɛth ye Nhialic duɔɔr thïn, ku miɔ̈c ë Wëi Nhialic ku jön ë rot thou yic. Käkkä ëbën, kek aa wël ril kek gɛ̈t Paulo athöör tënë kɔc cï gam Korinth. Acï them piände yic ëbën bï nyuɔɔth yen kë ye Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc rin ë käkkä ëbën.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-9
Tɛ̈ cï kɔc cï gam keyiic tɛk thïn akuut 1:10–4:21
Wïny ë diäär ku pïr baai 5:1–7:40
Kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r kam kɔc këc gam 8:1–11:1
Tɛ̈ dhil kɔc aa röök thïn ëbën 11:2–14:40
Jön e rot Jethu ku kɔc cï gam 15:1-58
Ajuër tënë kɔc cï gam Jeruthalem 16:1-4
Wël ciëën ë Paulo 16:5-24

1 Athör kënë abɔ̈ tënë Paulo, raan cï cɔɔl ë wɛ̈t Nhialic bï ya atuny Jethu Krïtho, ku tënë wämääthdan cï gam Thotheneth.

2 Ɣɛn agɛ̈t tënë Krïthiaan rɛ̈ɛ̈r gen Korinth, kɔc cï Nhialic cɔɔl bïk aa kacke, rin cï kek mat kek Jethu Krïtho, cïmën kɔc kɔ̈k cï gam, kɔc ë Jethu door, Bänyden ku Bänyda aya.

3 Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu Krïtho, we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Nhialic acï ɣo dɔɔc rin Jethu

4 Ɣɛn ë Nhialic ya door leec ë riɛnkun akölaköl, rin kë cï looi tënë we. Acï we nyuɔ̈th piathde, ku gɛ̈m we käjuëc yakë yök rin Jethu Krïtho. 5 Rin rëër wek ke we ye tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, Nhialic acï we muɔɔc bäk käjuëc ŋiɛc aa looi cïmën ye wek kɔc lɛ̈k wɛ̈tde, ku ŋiɛckë käjuëc.

6 Nhialic acï wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc cɔl awɛ̈i wepuɔ̈th apɛi, 7 ku këya acïn miɔ̈c tɔŋ Nhialic liu tënë we ëmën rëër wek ke we tït aköl bï Nhialic Bänyda Jethu Krïtho cɔl aben dhuk. 8 Ku Jethu abï we kony bï gamdun riɛl bï Nhialic we tïŋ ke we cïn gup awuɔ̈c aköl le Bänyda Jethu Krïtho dhuk. 9 Aŋiɛckë kecïn diu, lɔn Nhialic akölaköl ë kë cï thɔn ke bï looi, looi. Ee yen acï we cɔɔl bäk aa tök kek Wënde Jethu Krïtho Bänyda.

Kɔc cï gam Korinth aacï keyiic tek

10 Wek aa läŋ wämäthakua rin riɛl Jethu Krïtho, bï ya wɛ̈t tök yen yakë lueel, ku bäk weyiic cïï ye tek. Matkë röt ëbën ku calkë täktäkdun aye tök. 11 Acï kɔc kɔ̈k ë many Kulowi lɛ̈k ɣa lɔn wek aa gɔ̈th ë kamkun.

12 Kë wiëc ba lueel akïn, aye kɔc kɔ̈k ë kamkun lueel ëlä, “Ɣok buɔth Paulo.” Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Apolo.” Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Pïtɛr.” Ku kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Raan cï lɔc ku dɔc.” 13 Ye tɛ̈de bï Raan cï lɔc ku dɔc ya tek yic akuut? Ye ɣɛn Paulo ɣɛn cï thou tim cï rïïu kɔ̈u ë riɛnkun? Nadë le raan cï we muɔɔc nhïïm rin bï wek aa kɔc buɔth ɣɛn Paulo?

14 Ɣɛn alec Nhialic rin acïn raan ca muɔɔc nhom ë kamkun, ee Krïthputh ku Gaiöth kepɛ̈c. 15 Këya, acï raan luel ye lɔn cï we muɔɔc nhïïm bäk aa kɔc buɔth ɣa. 16 (Aca bɛn tak, ɣɛn acï Ithipanath kek kacke muɔɔc nhïïm. Ku acä ye tak lɔn le yen raan dɛ̈t ca muɔɔc nhom.) 17 Raan cï lɔc ku dɔc akëc ɣa tooc ba kɔc aa muɔɔc nhïïm.

1:2 Luɔi 18:1 **1:12** Luɔi 18:24 **1:14** Luɔi 18:8; 19:29; Rom 16:23 **1:16** 1Kor 16:15

Acä tooc ba kɔc aa lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth ë Yam. Ku lɛ̈k ke ë cök ke cie wël raan ŋic käŋ ë path, rin ba nyuɔɔth lɔn thon cï Krïtho thou tim cï rïïu kɔ̈u, ala riɛldït apɛi.

Jethu ë ŋïny käŋ ku riɛl Nhialic nyuɔɔth

18 Aye kɔc mär, kɔc kuc tɛ̈ bï ke kuɔny thïn tak lɔn thon cï Raan cï lɔc ku dɔc thou tim cï rïïu kɔ̈u, acïn kë ye kony tënë ke. Ku ɣook, kɔc cï luɔ̈k thon cï Raan cï lɔc ku dɔc thou tim cï rïïu kɔ̈u, ee Nhialic nyuɔɔth tɛ̈ ril yen thïn.
19 Ku yeen acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yiic ëlä, “Ɣɛn abï käŋ gël bïk röt cïï loi tënë kɔc ŋic käŋ ku kɔc cï piöc apɛi.” 20 Na ye këlä, yeŋö buk lueel rin kɔc ŋic käŋ ku kɔc cï piöc apɛi, ku kɔc ŋic teer wël ë riëëc aköl yic? Acï Nhialic nyuɔɔth lɔn ŋïny ë käŋ ë kɔckä acïn wɛ̈tde yic! 21 Rin ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u kek Nhialic, akëc kɔc pinynhom ye lëu ku bïk ye ŋic cɔk alɔn ŋic kek käŋ. Ku Nhialic acï wɛ̈t yeku lɛ̈k kɔc, wɛ̈t yen ye yɔ̈ɔ̈ŋ yic, looi bï yen kɔc ye gam kony. 22 Ku awïc kɔc Itharel bïk käril ë kɔc gɔi tïŋ, käk bï ye nyuɔɔth lɔn Nhialic alui. Ku kɔc cie kɔc Itharel ë wïckë bïk käŋ aa ŋic. 23 Ku ɣook wɛ̈t yeku luɛɛl, ee Raan cï lɔc ku dɔc cï thou tim cï rïïu kɔ̈u cïï kɔc Itharel ye lëu bïk gam. Ku yɔ̈ɔ̈ŋ kɔc cie kɔc Itharel yic lɔn cïn yen wɛ̈tde yic. 24 Ku tënë kɔc cï Nhialic cɔɔl, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, wɛ̈t cï Raan cï lɔc ku dɔc thou, ee riɛl Nhialic ku ŋiɛ̈ɛ̈c käŋ Nhialic nyuɔɔth. 25 Rin kë ye tïŋ ciɛ̈t Nhialic cïn kë ŋic, aŋic käŋ apɛi ka wär raan ŋic käŋ. Ku kë ye tïŋ ciɛ̈t Nhialic cïï ril, aril apɛi ka wär riɛl ë raan.
26 Takkë ëmën miɛ̈thakäi, we ye kɔc yïndë wäär këc Nhialic we cɔɔl bäk aa kɔc buɔth Jethu. Cït tɛ̈ cï raan cak thïn, aa kɔc lik ë kamkun kek aake ŋic käŋ, tɛ̈dë ke kek la riɛl, tɛ̈dë ke ye kɔc ke dhiëëth kɔc cï jak. 27 Nhialic acï kɔc ye tïŋ kecïn këpɛth tö ke ke lɔc, rin bï yen kɔc röt cɔɔl ka kɔc ŋic käŋ cɔl ayär gup. Ku lɔc kɔc ye yök ciɛ̈t ke niɔp, rin bï yen kɔc röt yök ke ril cɔl ayär gup.
28 Ku Nhialic acï kɔc cïï ke ye kuɛ̈ɛ̈c nhïïm lɔc, rin bï yen riɛl kɔc röt yök ke kek ye kɔc ril rac. 29 Ku aye kënë nyuɔɔth lɔn acïn raan lëu ye bï nhiam Nhialic nhom. 30 Ku ë rin Nhialic yen acï wek ya kɔc Jethu Krïtho. Ku ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u kek Nhialic, ayeku yök tënë Jethu. Ee riɛnke yen aye ɣok la cök tënë Nhialic ku yeku kɔcken path, ku wëër ɣo bei adumuɔ̈ɔ̈mkua yiic. 31 Këya, acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Na ye raan wïc ye bï nhiam rin kë cï ye cɔl amit puɔ̈u, ka dhil nhiam rin kë cï Bɛ̈ny looi.”

2

Tɛ̈ cï Paulo kɔc Korinth lɛ̈k thïn

1 Wäär cï ɣɛn bɛ̈n tënë we miɛ̈thakäi, ba we bɛ̈n lɛ̈k wɛ̈t ë Nhialic cï moony, wek aa kɛ̈c bɛ̈n aa jääm wël ril ye nyooth ciɛ̈t ɣa ye raan cï piöc apɛi tënë we. 2 Rin wäär rëër ɣɛn kek we, aca bɛ̈n tak bï ciɛn dɛ̈t lɛ̈k we, ee wɛ̈t rin Jethu Krïtho, wɛ̈t cï yen thou tim cï rïïu kɔ̈u. 3 Këya, wäär bïï ɣɛn tënë we, ɣɛn ë ɣa bɔ̈ ke ɣa cï riɔ̈ɔ̈c rin cïï ɣɛn ril. Ɣɛn ë ɣa ye lath. 4 Ku ɣɛn akëc piöɔ̈c ku lɛ̈k kɔc Wɛ̈t Puɔth ë Yam wël puɔth ŋiɛc. Ee Nhialic yen acï ye looi bï piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ku tɛ̈ ye ɣɛn kɔc lɛ̈k thïn la cök ë riɛl Wëi Nhialic. 5 Këya, acie wël puɔth yakë ke piŋ kek cɔl we aa gam Raan cï lɔc ku dɔc, ee riɛl Nhialic.

Ŋïny ë käŋ bɔ̈ tënë Wëi Nhialic

6 Kë ya piɔ̈ɔ̈c ë wɛ̈t ŋiɛ̈ɛ̈c tënë kɔcdït cï gam. Ku acie ŋiɛ̈ɛ̈c tɔ̈u kek kɔc pinynhom. Tɛ̈dë ke ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u kek kɔc mɛ̈c ëmën, kɔc la riɛl bï riɛlden guɔ liukä. 7 Ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ ya lueel, ee ŋiɛ̈ɛ̈c tɔ̈u kek Nhialic këc cɔl alɔc tïc tënë kɔc. Ku acï Nhialic guiir thɛɛr këc piny cak lɔn ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ kënë yen abï duaar bɛ̈ɛ̈i tënë ɣo. 8 Ku ŋiɛ̈ɛ̈c käk Nhialic kënë ë këc kɔc mɛ̈c ëmën ŋic. Na cïk ŋic ŋuɔ̈t aa këc Bɛ̈ny rɔm duaar kek Nhialic piäät tim cï rïïu kɔ̈u.
9 Ku ë yen kë ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä, “Acïn raan cï ye kaŋ tïŋ, acïn raan cï ye kaŋ piŋ, lɔn bï yen rot looi, yen kë cï Nhialic guiir tënë

1:19 Ith 29:14 **1:20** Jop 12:17; Ith 19:12; 33:18; 44:25 **1:31** Jer 9:24 **2:3** Luɔi 18:9 **2:9** Ith 64:4

kɔc nhiar ye.” 10 Ku aa ɣok acï Nhialic
bɛ̈n cɔl aŋic käkken kɛ̈c cɔl alɔc tïc
riɛl ë Wɛ̈ike. Wëi Nhialic aŋic kërïɛ̈ɛc
ɛ̈bɛ̈n agut käk cï Nhialic moony. 11 Ee
puɔ̈n raan rot yen ë käk ye raan tak
ŋic. Këlä aya, ee Wëi Nhialic yen aŋic
tɛ̈kɛ̈k ë Nhialic ɛ̈bɛ̈n. 12 Ɣok kɔc cï
gam, ɣok aacie käŋ ye tak tɛ̈cït tɛ̈ ye
kɔc pinynhom, kɔc cie kɔc cï gam ke
tak thïn. Ɣok aacï Wëi cï Nhialic tuɔ̈c
ɣo yök. Ku acï ɣook kony buk käk cï
Nhialic yiëk ɣo ya deet yiic apath.

13 Këya, tɛ̈ jiɛɛm ɣok, ɣok aacie jam
wël cï ɣo piööc tɛ̈cït tɛ̈ ŋic käŋ thïn
pinynhom. Ɣok aa jam ë wël ye gäm
ɣo ë Wëi Nhialic, tɛ̈ jiɛɛm ɣok käk
Nhialic tënë kɔc rëër Wëi Nhialic ke
ke. 14 Raan liiu Wëi Nhialic tënë ye,
acie käk ye Wëi Nhialic piööc ye gam,
aa cïn wɛ̈tde yic tënë ye. Ku aacïi ke
ye deet yiic, rin alëu raan bï piath ë
käkkä ŋic tɛ̈ rëër Wëi Nhialic kek ye.
15 Raan rëër Wëi Nhialic kek ye, alëu
bï kërac ku këpath deet yic, ku acïn
raan lëu bï ye jɔ̈ɔ̈ny.

16 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,

“Yeŋa ŋic kë tɛk Bɛ̈ny? Yeŋa lëu bï yeen
wɛ̈ɛ̈t?”

Ku ɣok aa tak cïmën Raan cï lɔc ku
dɔc.

3

Ɣok aa lui rin Nhialic

1 Miɛ̈thakäi le ɣok gam tök, akɛ̈c lëu
ba jam tënë we tɛ̈cït tɛ̈n bï ɣɛn jiɛɛm
thïn tënë kɔc rëër Wëi Nhialic ke ke.
Ɣɛn a ɣa ye jam tënë we ciɛ̈t ye käk
pinynhom kek yakë ke tak kepɛ̈c. Ku
ciɛ̈t we ye kɔc cït mïth ë tɛ̈dun ye
wek piööc kɔc cï gam dɛɛt yic thïn.
2 Wek aa we cä gäm käk bäk ke dek
ku acie miëth ril kɔ̈u, rin wek aa we
kɛ̈c guɔ cam miëth ril kɔ̈u. Agut cït
ëmën, acäk lëu bäk liek, 3 rin wek aŋot
we ciëŋ cïmën kɔc pinynhom kepuɔ̈th
yiëk käk ye piäthken wïc. Tɛ̈ rëër tiɛɛl ë
kamkun, ku yakë rëër ke ŋɛk göth ke
ŋɛk cïi ye nyuɔɔth lɔn ciëŋ wek cïmën
kɔc pinynhom? 4 Ɣɛn aŋic ë kënë tɛ̈
ye ŋɛk kamkun ye lueel, “Ɣɛn abuɔth
Paulo.” Ku raan dɛ̈t. “Ɣɛn abuɔth
Apolo,” Ke wek aa tak cïmën kɔc kɛ̈c
gäm.

5 Yeŋö Apolo ku Paulo cɔl aaye kɔc
ril apɛi? Nhialic acï ɣo luɔ̈ɔ̈i buk we
kony bäk gam. Ŋɛk ë kamkua ë luɔi
cï Bɛ̈ny tɛ̈k ye looi. 6 Ɣɛn acï käu com
ku yor Apolo, ku ë Nhialic yen acɔl ye
acil. 7 Raan cï këdäŋ com ku raan cï
ye yor aacie kek ril. Ee Nhialic yen
aril apɛi, rin ë yen acï käu cɔl acil.
8 Raan cï käu com ku raan cï ye yor
aa thöŋ rin ɣok aa loi luɔi tök ɣodhie
rin ë Nhialic. Ku Nhialic abï ŋɛk ya
gäm ariöp thöŋ kek luɔiden cï looi.
9 Rin ɣok aa cït dom luui Nhialic thïn.
Wek aa cït ɣön buth Nhialic. 10 Ɣɛn
acï Nhialic gäm tëët ye ɣɛn ŋiɛc buth.
Ku ë yen aye ɣɛn atën käk buth ŋiɛc
jɔɔk cök, käk ye raan dɛ̈t buth thïn
aya. Ku ŋɛk adhil yenhom tääu piny
apath tɛ̈ buth yen thïn. 11 Rin Nhialic
acï Jethu Krïtho yetök looi bï a yen ë
jök ë cök. Këya, acïn raan dɛ̈t ben jök
ë cök dɛ̈t bɛn yam. 12 Kɔc aabï aleel
ril apɛi löom ku bï kek kë cï jɔɔk cök
buth, ku kɔc kɔ̈k aabï luui ë tiim ku
bel. 13 Ku kɔc aabï kë yen puɔth luɔi ë
ŋɛk tïŋ aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk.
Rin aköl kënë, mac abï luɔi cï looikä
them ëbën, ku luɔi bï mac göök abï tïŋ.
14 Nhialic abï raan buth kë cï jɔɔk cök
ë käk cïï mac ye rac, yiëk ariöp.

15 Ku na le raan rɛc mac luɔide, ka
cïn ariöp yök. Ku yeen nhom abï poth
cïmën raan ɣööt rot bei mac yic. 16 Cäk
ŋic lɔn wek aa cït luaŋ ë Nhialic, ku
Wëi arɛ̈ɛ̈r kek we? 17 Na ye raan loi
luaŋ ë Nhialic bï yic la buɔ̈ɔ̈l, ke raan
kënë arɛc Nhialic. Rin luaŋ Nhialic ë
këde ë rot. Ku aa wek aa ye ŋɛk ke
luaŋ ë Nhialic.

18 Acïn raan mɛth rot. Na ye raan ye
tak ka wär we ŋïny ë käŋ, ka dhil rot
cɔl acït raan cïï käŋ ŋic ë riëɛc akölë
yic, rin bï yen a raan ŋic käŋ.

19 Kë ye kɔc akölë pinynhom tɛ̈n tak
kepuɔ̈th ciɛ̈t ke ŋic käŋ, acïn ŋïny ë käŋ
tɔ̈u thïn cït tɛ̈ ye Nhialic tiɛŋ ye. Cïmën

2:16 Ith 40:13 **3:2** Ɣëb 5:12-13 **3:4** 1Kor 1:12 **3:6** Luɔi 18:4-11, 24-28 **3:16** 1Kor 6:19; 2Kor 6:16 **3:19** Jop 5:13

cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Nhialic ë kɔc deep ŋïnyden ë käŋ yic.” 20 Ku acï gɔ̈t alɔŋ dɛ̈t yic ëlä, “Anjic Bɛ̈ny lɔn tɛ̈ktɛ̈k kɔc ŋic käŋ acïn këpuɔth tɔ̈ thïn.”

21 Duɔ̈kkë ye nhiam lɔn buɔɔth wek ŋɛk ku ŋɛk. Käk piööc ëbën aa käkkun. 22 Paulo, Apolo ku Pïtɛr, kërïëëc ëbën pinynhom, pïr ku thou, käk tɔ̈u thïn ëmën ku käk aköldä, käkkä ëbën, aa käkkun bï wek käpath yök thïn. 23 Ku week ku ɣook aatɔ̈ Raan cï lɔc ku dɔc cök. Ku Raan cï lɔc ku dɔc atɔ̈ Nhialic cök.

4

Ɣok atuuc Raan cï lɔc ku dɔc

1 Wek aadhil ɣo ya tïŋ ke ɣok kɔc lui rin Raan cï lɔc ku dɔc, kɔc cï Nhialic looi buk yithken cï moony luɛɛl. 2 Kë töŋ ye wïc tënë raan lui, ee lɔn bï käk wïc bänyde ëbën bï ke looi, looi. 3 Ɣɛn acie diɛɛr rin acie wek la yic pinynhom tɛ̈n, tɛ̈ looi wek luk tënë ɣɛn tɛ̈dë ke ye kɔc kɔ̈k ku bäk ŋic lɔn puɔth luɔidiɛ̈ tɛ̈dë ke rac. Ku ɣɛn acie rot ye luɔ̈k yic ë rot. 4 Acïn kë ya tak ke ca kuɔ̈c looi. Ku kënë acie ɣɛn cɔl acïn guɔ̈p awuɔ̈c. Ee Bɛ̈ny ë rot yen abï luk looi tënë ɣa. 5 Këya, duk raan dɛ̈t luk wei ke tɛ̈ bï ye luɔ̈k wei këc bɛ̈n. Luŋ ciëën adhil Bɛ̈ny tiit bï dhuk, yen abï käräc ye thiaan cɔl atiɛ̈c ku nyooth käräc ye puɔ̈n ŋɛk tak. Ku tɛ̈në, ŋɛk abï lɛc a yök tënë Nhialic rin käpuɔth cï looi.

6 Ëmën miɛ̈thakäi, käk ca ke lueel ëbën, ee ciɛ̈t ɣa jam riɛnkiɛ̈ ku Apolo, rin bï wek käk cï gɔ̈t ëlä deet yiic, “Duk käk cï gɔ̈t thɛɛr lïr nhïïm yïpuɔ̈u.” Acïn raan kamkun loi rot bï nhiam rin ë yen raan buɔth ŋɛk ku dhɛ̈l raan cïï buɔth guɔ̈p. 7 Yeŋa cɔl yï aye raan ŋic käŋ tënë kɔc kɔ̈k? Cie Nhialic yen gɛ̈m yï kërïëëc ëbën tɔ̈ kek yï? Na ye këya, yeŋö yï cɔl anhiam ciɛ̈t käk tɔ̈ ke yï cie käk ke gɛ̈m yï. 8 Cäk käjuëc wiɛ̈ckë ke yök ëbën? Cï Wëi Nhialic we yiëk miɔc wiɛ̈ckë ke ëbën? Cäk aa bäny mac kɔc, cɔk alɔn cïï ɣok mɛ̈c? Ee tɛ̈de, aya wïc bäk aa bäny mɛ̈c ayic, rin ku buk aa bäny ɣodhie ke we. 9 Aya yök ɣapuɔ̈u lɔn cï Nhialic ɣo tɔ̈ɔ̈u ciëën ɣok atuuc, cïmën kɔc cï tɛ̈m awuɔ̈c bï ɣo nɔ̈k bï käk cï cak ëbën, kɔc ku atuuc nhial aa daai ë ɣo. 10 Rin ye ɣok kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ɣok aa cïn kë ŋicku, ku wek aa ŋic käŋ tɛ̈ ye wek tök kek Raan cï lɔc ku dɔc. Ɣok aacïï ril ku wek aa ril! Ɣok aaye bui ku wek aaye leec. 11 Agut cït akölë, ɣok aa rɛ̈ɛ̈r ke ɣo nɛ̈k cɔk ku ɣok aa rɛ̈ɛ̈r ke ɣo nɛ̈k rou. Ɣok aa ciëŋ alɛ̈th cï riääk cï la yuɛryuɛr, ɣok aa ye biäk, ɣok aa cïn nhïïm tɛ̈ ceŋku, ɣok aa rëër ɣo kuany baai yic. 12 Ɣok aa luui apɛi ɣocin. Tɛ̈ wëi kɔc ɣo kärɛc, ɣok aa Nhialic thiëëc bï ke dɔɔc. Tɛ̈ bɛŋ ɣo ka yeku guum, 13 tɛ̈ bui ɣo, ɣok aa kɔc jääm ë wël path. Ɣok aa cït kädhie cïn këpuɔth tɔ̈u kegup ye cuat wei.

14 Ɣɛn acïï käkkä gɛ̈t rin bï ɣɛn we cɔl ayär gup, ë rin bï ɣɛn we lɛ̈k cïmën mïthkiɛ̈n nhiaar. 15 Rin na cɔk alɔn le wek kɔc juëc apɛi kony we pïrdun kɔc cï gam yic, ke wek aa cïn wurkun juëc. Rin pïrdun ye wek tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu, ɣɛn acït wuurdun rin cï ɣɛn Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈ɛ̈i tënë we. 16 Wek aa yɔ̈ɔ̈k bäk ɣa aa kiɛ̈ɛ̈t. 17 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen atooc ɣɛn Timothï tënë we. Rin ë manhdiɛ̈ apɛi, ku aca deet puɔ̈u. Abï we cɔl aa tak yith rin tɛ̈ pïïr ɣɛn thïn, ke ɣa ye tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. Yithkä, kek aa ya piɔ̈ɔ̈c tënë akuut kɔc cï gam ɣɔ̈n juëc yiic.

18 Kɔc kɔ̈k kamkun aa tak lɔn cïï ɣɛn we bï la neem, ku këya, aacï nhiam. 19 Na wïc Bɛ̈ny, ke ɣɛn abï lac la ba we la neem, ku ba riɛl cï kɔckä nhiam la yök, ke cie wɛ̈t yekë lueel ë path. 20 Nhialic ë määcde nyuɔɔth tɛ̈ ye kɔc luui thïn ë piɛ̈rden yic, ku acie tɛ̈ ye kek jiɛɛm thïn 21 Yenjö wiɛ̈ckë ba looi tɛ̈ le ɣɛn ba we la neem, bï dhiɛl a yic ba we tëm awuɔ̈c, kua ba nhiɛ̈rdiɛ̈ nyuɔ̈th we ku ŋiɛc we aa jääm.

5

Cuɔpkë raan käk bal looi akut yic

3:20 Wk 94:11 **4:12** Luɔi 18:3 **4:16** 1Kor 11:1; Pili 3:17

1 Ëmën, yic acï kɔc kɔ̈k lɛ̈k ɣɛn lɔn raan tɔ̈k akuɔ̈tdun yic, aloi adumuɔ̈ɔ̈m rac apɛi, rin ë yen tɔ̈c kek tiŋ ruɛ̈ɛ̈i kek. Na cɔk aa kɔc cie Nhialic la cɔ̈k ë door, ka cïi adumuɔ̈ɔ̈m cït kënë nhiar. 2 Yeŋö ye wek nhiam? Kënë adhiɛlkë maan, ku wek aa dhil raan adumuɔ̈ɔ̈m cït kënë looi cuɔp wei akuɔ̈tdun yic. 3 Na cɔk alɔn cïi ɣɛn rɛ̈ɛ̈r kek we ke piändiɛ̈ arɛ̈ɛ̈r ke we, ku ɣɛn acï raan cï kënë looi tɛ̈m awuɔ̈c ciɛ̈t ɣa rɛ̈ɛ̈r ke we. 4 Të rëm wek rin Bänyda Jethu ke piändiɛ̈ arɛ̈ɛ̈r kek we, ku riɛl Bänyda Jethu arɛ̈ɛ̈r thïn. 5 Cuɔpkë raan kënë wei bï la rëër jɔŋrac cin, na cɔk alɔn rɛc yen guäpde, ke wɛ̈ike abï kony aköl bï Bänyda dhuk.

6 Acïï rot lëu bäk nhiam. Wek aacï kë cï lueel ëlä thɛɛr piŋ, “Lon thin koor ayup cɔl apiäär ëbën.” 7 Këya, nyaaikë adumuɔ̈ɔ̈m cït luɔu ku bäk bɛn aa kɔc ë gam. Ku wek aabï jäl ciɛ̈t ayum ë yam cïn yic luɔu, cïmën ŋic ɣɛn ye lɔn wek aa cït kënë alanden. Rin Raan cï lɔc ku dɔc, amiöcdan Yan ayum cïn yic luɔu acï nɔ̈k.

8 Të cɛm ɣok ayumdan Yan ayum cïn yic luɔu, ka cuk cam ke ɣo la puɔ̈th luɔi kärɛc ku adumuɔ̈ɔ̈m, käk cït ayum këc yiëk yic luɔu. Apath buk ciɛ̈n ruëëny ku loiku yic, käk cït ayum këc yiëk yic luɔu.* 9 Aca lɛ̈k we athör wäär ca gät we yic bäk ciɛ̈n buro kek kɔc ë rëër ke wïc diäär. 10 Ku aacie kɔc cïi Nhialic la cɔ̈k ye door, ayï kɔc dït puɔ̈th nhiar käjuëc ku cuɛ̈r, kek luɛɛl. Na ye kat tënë kɔc cït ë kɔckä, ke yïn acïï cït raan pinynhom tɛ̈n ceŋ. 11 Kën yen luɛɛl ë lɔn bäk ciɛ̈n buro kek wämuuth cï gam wïc ë diäär, ku nhiɛɛr kajuëc ku ye jak cï kiɛ̈ɛ̈t door, ku ye kɔc jääm gup ë lueth, ku ye wiɛɛt ë määu ku ye cuär. Duk cɔk mïth ke wämuuth cït ë kënë.

12-13 Yic akïn, acie luɔidiɛ̈ ba luk looi tënë kɔc këc gam. Ee Nhialic yen abï luk looi tënë ke. Ku cïi ye luɔidun bäk luk looi tënë kɔckun cï gam? Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr yic ëlä, “Nyaaikë raan rac akuɔ̈tdun yic.”

6

Kɔc cï gam aa kɔcken kɔ̈k ɣäth luk yic

1 Na cï raan gɔ̈th ë kamkun kek wämënhë dɛ̈t cï gam, ke ye yiɛc ŋö tɔ̈ kek ye bï yen raan la gaany tënë kɔc cie Nhialic la cɔ̈k ë door, ku cïi ɣɛ̈th tënë kɔc cï gam bïk luk looi? 2 Cäk ŋic lɔn bï kɔc cï gam la riɛl bï kek luk looi tënë kɔc ë pinynhom? Ku na luɔikë luk tënë kɔc pinynhom, ke cäk lëu bäk käthii tɔ̈ kamkun luk? 3 Cäk ŋic lɔn bï ɣok luk looi tënë atuuc jɔŋrac? Na ye këya, alëuku aya buk käk röt looi piɛ̈rda yic akölë aa luk. 4 Na yakë la luɔ̈k cït käkkä, ke yeŋö ye wek ke ɣäth tënë kɔc këc gam bï ya kek luɔ̈kkun la looi? 5 Calkë röt aa thiëëc löŋ bï we rac gup. Cïn raan ŋic käŋ tɔ̈ weyiic bï käk cï wääc kam kɔc cï gam ya luk? 6 Ku Krïthian ë wämënh dɛ̈t ë Krïthian ɣäth tënë kɔc këc gam, bï ya kek la luk looi.

7 Ku rin ye wek röt ɣäth luk yic ë röt bäk käk we kɛ̈ɛ̈k la luk, aye nyooth lɔn cï ciɛɛŋ path we göök. Ee bï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë we bäk këreɛc cï luɔ̈i we ya guum. Ku ë bï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë we bäk kɔc kɔ̈k cɔl aa löm käkkun. 8 Alëuku buk ŋic aya lɔn ye ɣok kärɛc looi tënë kɔc kɔ̈k, agut tënë miɛ̈thakäi kuan cï gam. 9 Aya dhiɛl tak lɔn ŋic wek ye lɔn Nhialic acïï kɔc rɛc bï puɔ̈l bïk bäänyde rɔm kek ye. Wek aa dhil ë kënë ŋic. Kɔc luui käk bal, tɛ̈dë kɔc diäär kɔɔr, tɛ̈dë kɔc jak cï kiɛ̈ɛ̈t door, ku kɔc lööm röör kɔ̈k cït ke. 10 Cuɛ̈r ku kɔc kepuɔ̈th yiëk käjuëc. Kɔc wiɛɛt ë määu, ku kɔc kɔc kɔ̈k jääm gup ku kɔc käŋ tuɔ̈ɔ̈r nyïn. Kɔckä ëbën aacïï Nhialic bï puɔ̈l bïk bäänyde rɔm ke ye. 11 Kɔc kɔ̈k ë kamkun aake cït ë kɔckä. Bɛ̈ny Jethu Krïtho ku Wëi Nhialic acä adumuɔ̈ɔ̈m nyaai wegup, ku wek aacï jäl aa kɔc ë Nhialic, ku cɔl we aala cɔ̈k kek Nhialic.

Luɔi käk bal

12 Abï raan dɛ̈t lueel ëlä, “Acïn löŋ ɣa gël ba kë wiëc cïï loi.” Ee tɛ̈de, ku kërïëëc ëbën acïï path tënë yï. Alɛ̈u ba lueel lɔn cï ɣa puɔ̈l ba kuat kë wiëc

5:1 L.rou 22:30 **5:6** Gal 5:9 **5:7** B.bei 12:5 13:7; L.rou 16:3 **5:12-13** L.rou 13:5; 17:7

* **5:8** Ɣok aa dhil ciɛ̈t ayum këc yiëk yic luɔu, B.bei

looi, ku ɣɛn acïï rot loi ba ya alony käk ya ke looi. 13 Abï raan dɛ̈t lueel, “Miëth ë kën yäc ku yäc ë kën miëth.” Ee tɛ̈de, ku keek aabï Nhialic rac kedhie. Guɔ̈p acie luɔ̈ɔ̈i wɛ̈t bal ë path, aye luɔ̈ɔ̈i kë wïc Bɛ̈ny rin guɔ̈p ë këde. 14 Nhialic acï Bɛ̈ny jɔt thou yic ë riɛlde, ku abï ɣook jɔt aya ë riɛlde.

15 Aŋiɛckë lɔn ye guäpkun tök kek Raan cï lɔc ku dɔc. Lëu ba guɔ̈p abaŋ Raan cï lɔc ku dɔc looi bï ya guɔ̈p abaŋ a dëjök? Acïï rot lëu. 16 Cäk lëu bäk ŋic, mony guäpde cɔl aye kën adëjök lɔn guäpken aabï ya tök? Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Ku keek karou aabï ya guäp tök.” 17 Ku raan rot mat kek Bɛ̈ny, ee ya tök kek ye wɛ̈ike yiic.

18 Nyaai yïpuɔ̈u käk bal yiic. Adumuɔ̈ɔ̈m kɔ̈k ye raan ke looi aacïï guäpde ye rac, ku raan yepuɔ̈u yiëk bal, adumuɔ̈ɔ̈m guäpde rac yen aye looi. 19 Aŋiɛc lɔn ye ŋɛk ye ŋic lɔn guɔ̈p acït luaŋ ye Wëi Nhialic rëër thïn. Acie wek we cak röt wepɛ̈c. Wek aa käk Nhialic. 20 Nhialic acä ariöp dït apɛi tɔ̈ɔ̈u piiny bï yen yï ɣɔɔc. Këya, calkë guäpkun aaye wek Nhialic leec.

7

Thiëëk

1 Ëmën, ɣɛn abï jäl jam wël wäär cï wek ɣa gät athöör. Ee yic, apath bï raan cïï thiëk. 2 Ku rin bï ciɛɛŋ rɛɛc käk bal puɔ̈l, apath bï moc ala tiɛŋde ku ye tik la muɔnyde. 3 Moc ku tik aa dhil rëër apath ë rëër moc kek tiɛŋde ku rëër ë tik kek muɔnyde, ke cïn raan kuec ë ŋɛk. 4 Guɔ̈p rɛ̈ɛ̈r ke tik acie këde ë rot, ee kënë muɔnyde. Ku guɔ̈p rɛ̈ɛ̈r ke moc acie këde ë rot, ee kënë tiɛŋde aya. 5 Cïï ŋɛk kuec bï cïï tɔ̈c ke ŋɛk. Apath bäk kaŋ mat lɔn bï ŋɛk atɔ̈c ë rot, rin bäk la nïn lik bï wek ke röök. Kaŋkë mat yic ku gamkë wedhie. Na la nïnkä thök ke we rɔm biöök cïmëndun thɛɛr. Tɛ̈ looi wek ye këlä, ke jɔŋrac acïï we bï piɛ̈k adumuɔ̈ɔ̈m yic. Rin acäk bï lëu bäk bal göök. 6 Wek aa cä yöök bäk rëër ë röt këlä, wek aa päl bäk looi cït tɛ̈ wïc wek ye thïn. 7 Ee ba nhiaar apɛi tɛ̈cït wek ɣa. Ku ŋɛk ë la këden cï Nhialic gäm ye. Raan ë la miɔ̈cde ë rot ku raan dɛ̈t kek miɔ̈cde ë rot.

8 Ëmën, awiëc ba lɛ̈k röör këc thiëëk ku diäär cï rɔ̈ɔ̈rken thou rɛ̈ɛ̈r ë röt, lɔn apath bïk rëër ke cïï ben thiaak, ku cïï röör thiëk aya cïmën ɣɛn. 9 Ku na cäk lëu bäk rëër ë röt, ke we thiëk ku thiak diäär rin aŋuɛ̈ɛ̈n bak thiëëk tɛn tɛ̈ bï wek aa tuil akölaköl. 10 Alɛ̈k kɔc cï röt thiaak ë riɛl bänyda ku acie riɛldiɛ̈, tik acïï muɔnyde päl. 11 Ku na pɛ̈l moc, ka dhil rëër ke cïï mony dɛ̈t wïc, tɛ̈dë ke dhuk tënë muɔnyde. Ku moc acïï tiɛŋde liɔ̈i.

12 Ɣɛn acie Bɛ̈ny, ku ɣɛn aluel wɛ̈t kënë ke ɣa ye raan ë path. Na le wämääth cï gam la tiŋ këc gam, ku wïc tik kënë bï rëër ke ye, ka cïï tik dhil liɔ̈i. 13 Ku na cï tiŋ cï gam thiaak ë mony këc gam, ku wïc mony kënë bï rëër ke ye, ke tik acïï moc päl. 14 Rin Nhialic ë mony kënë gam rin cï yen tiŋ cï gam thiaak. Ku yeen ë tiŋ këc gam cɔl aye raande rin cï ye thiaak mony cï gam. Na cïï cït kënë, ŋuɔ̈t miɛ̈thken aa cït mïth kɔc cie Nhialic la cök ë door. Ku rin cït yen kënë, mïth aaye Nhialic mat ë kacke yiic.

15 Ku na wïc raan këc gam bï raan cï gam rëër kek puɔ̈l, ka dhil raan kënë looi këya. Acïn kënë ŋɛk duut ë kamken kedhie, moc ku tik, bï rëër ke ŋɛk. Rin ɣok aacï Nhialic puɔ̈l buk rëër apath. 16 Tiŋ cï gam, ye ŋic këdë lɔn cïï yïn muɔnydu bï kony bï gam? Ku yïn mony cï gam, ye ŋic këdë lɔn cïï yïn tiɛŋdu bï kony bï gam?

17 Wɛ̈t ya lɛ̈k akuut kɔc cï gam, ee lɔn bï raan a pïr dhël cï Bɛ̈ny nyuɔ̈th ye. Ku ŋɛk adhil pïr tɛ̈cït tɛ̈wäär pïïr yen thïn ɣɔn cɔɔl Nhialic ye bï wɛ̈tde gam. 18 Kë luɛɛl akïn, na raan cï ŋoot cï cɔ̈t Nhialic gam, ka cïï ŋuɔ̈t man, ku ye wïc diɛ̈t këc ë ŋoot. Na raan këc ë ŋoot cï cɔ̈t Nhialic gam, ka cïï rot cɔl aŋot. 19 Athöŋ ëbën tënë Nhialic tɛ̈ cï raan ŋoot ayï tɛ̈ këc ye ŋoot. Kën yen ril ë lɔn

6:12 1Kor 10:23 **6:16** Cäk 2:24 **6:19** 1Kor 3:16; 2Kor 6:16 **7:11** Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18

bï yïn lɔ̈ɔ̈ŋke gam. 20 Raan ëbën adhil rëër cït tɛ̈den wäär rëër yen thïn ɣɔn cɔɔl Nhialic ye. 21 Na yï alony wäär cɔɔl Nhialic yï, ke yï duk ye diɛɛr. Ku na le kë kony yï ba nhom lääu, ke loi. 22 Raan alony cï Bɛ̈ny cɔɔl bï ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ke ye alony cï Raan cï lɔc ku dɔc looi bï nhom lääu. Ku yeen aya, raan cï Nhialic cɔɔl bï ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ee ya alony Raan cï lɔc ku dɔc. 23 Nhialic acä ariöpdït tääu piny ë riɛnkun. Duɔ̈kkë röt loi bäk ya alony ë kɔc. 24 Miɛ̈thakäi cï gam, ɣɔn cɔɔl Nhialic we, ŋɛk ë la tɛ̈den ciëŋ yen thïn. Cïmën wäär ciëŋ wek ɣɔn cɔɔl Nhialic we. Rɛ̈ɛ̈rkë këya we ŋic Nhialic. Ciëŋkë këya.

25 Awiëc ba wɛ̈t cäk thiëëc ë ɣɛn rin kɔc këc thiëëk dhuk nhom. Bɛ̈ny akëc ɣa lɛ̈k kë ba looi. Ku wek aa ba lɛ̈k wɛ̈t ë piändië, ke ɣa cït raan cï Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th puɔ̈u bï la këden luɔɔi. 26 Të tïŋ ɣok käril bï röt looi, ka ŋuɛ̈ɛ̈n bï raan rëër ë rot ke cïï thiëk. 27 Na yïn ala tik, ke duk liɔ̈i. Na kɛ̈c thiëëk, ke yï duk thiëk. 28 Na wïc bï yï thiaak, ka cïn adumuɔ̈ɔ̈m tɔ̈ thïn. Ku kɔc cï thiëëk aabï gum apɛi piɛ̈rden yic, ku awiëc bäk cïï gum.

29 Kë luɛɛl akïn miɛ̈thakäi cï gam, tɛ̈ cï döŋ piɛ̈rda yic aciek. Ku ëmën le tueŋ röör cï thiëëk aa dhil cieŋ ciɛ̈t ke këc thiëëk. 30 Kɔc dhiau ku yekë nyuɔɔth ciɛ̈t ke cïï dhiau. Kɔc dal ku yekë nyuɔɔth ciɛ̈t ke cïï puɔ̈th mit, kɔc ë ɣɔɔc, ku yekë nyuɔɔth ciɛ̈t käk cïk ke ɣɔɔc cie käkken. 31 Ku kɔc käk pinynhom luɔ̈ɔ̈i, apath bïk cïï ye diɛɛr apɛi ciɛ̈t cïn kaam dït cïk nɔ̈k ke lui. Piny kënë kek käkken tɔ̈ thïn ëbën, acïï bï cieŋ apɛi.

32 Anhiaar bäk rëër ke we cie diɛɛr. Kam kɔc cï gam, raan këc thiëëk ë yenhom yiëk luɔi käk Bɛ̈ny, rin bï yen Bɛ̈ny cɔl amit puɔ̈u. 33 Ku raan cï thiëëk ë yepuɔ̈u yiëk käk pinynhom, rin bï yen tiɛŋde cɔl amit puɔ̈u. 34 Ku këya, piände ë nhom rou. Ku tiŋ këc bɛn thiaak, tɛ̈dë nyan këc kaŋ thiaak, ee yepuɔ̈u yiëk luɔi käk Bɛ̈ny, bï guäpde ku wɛ̈ike aa käk Bɛ̈ny kedhie. Ku tiŋ la moc ë yenhom yiëk käk pinynhom, rin bï yen muɔnyde cɔl amit puɔ̈u.

35 Käkkä ëbën aa ca lɛ̈k we rin wïc ɣɛn ye ba we kony, ku cä we gël bäk käk wiɛ̈ckë ke cïï ye looi. Awiëc bäk kën yic aa looi ku piɛ̈ɛ̈rkë dhël la cök, ku bäk Bɛ̈ny luɔ̈ɔ̈i puɔ̈u ëbën.

36 Na ye moc tak, lɔn kë cï yen thiëëk gɔ̈ɔ̈u tënë nyan cï meek aciï path, ku yeen ala puɔ̈u thiëëk, ka thiɛɛk tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye thïn. Acïn adumuɔ̈ɔ̈m tɔ̈ thïn. 37 Ku mony cï ye guiir piände ë rot, ke cïn kɔc thöɔ̈c ye thïn, ku ŋic aya apɛi lɔn bï yen ye lëu bï rëër apath ke cïï thiëëk, ke këpath yen alooi bï nya cïï thiak. 38 Këya, mony thiak nya ë këpath looi, ku mony cïï nya thiak ë kë ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi looi.

39 Aciï path bï tik mony dɛ̈t wïc ke muɔnyde pïr, ku na cï moc thou, ka lëu bï mony dɛ̈t nhiɛɛr thiaak, ku yeen adhil a raan cï gɛm. 40 Ku na ye wɛ̈tdië, ke yeen abï puɔ̈u miɛt të rëër yen ke cïï ben thiaak. Aya tak lɔn ye Wëi Nhialic ɣa kony täktäkdië yic aya.

8

Mïïth ye gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t

1 Ëmën ɣɛn abï jäl jam mïïth ye ke gäm jak. Ee yic, ɣok aŋic käjuëc rin ë wɛ̈t kënë. Ku ŋiɛ̈ɛ̈c kajuëc ë raan cɔl anhiam, ku nhiɛ̈r ë raan juak bï riɛl. 2 Na ye raan tak lɔn cï yen käŋ ŋic, ka ŋot këc të bï yen käŋ jäl ŋic dööt. 3 Ku raan nhiar Nhialic aye Nhialic ŋic.

4 Ku dɛ̈t rin ye ke mïïth cï gäm jakrɛc cam, aŋicku lɔn nhialic ye kiɛ̈ɛ̈t ë käŋ, aciï tɔ̈ thïn. Acïn Nhialic dɛ̈t, Nhialic ë tök. 5 Ee yic, kɔc aa jam lɔn tɔ̈ jak cït käkkä thïn nhial ku piny. Ku na cɔk alɔn tɔ̈ jak juëc cït käkkä thïn, 6 ke tënë ɣo ë Nhialic tök yen atɔ̈ thïn. Yen aci këriëëc ëbën cak, ku ë riɛnke yen aye ɣok pïr. Ku Bɛ̈ny ë tök, Jethu Krïtho, ku ë riɛnke yen aci këriëëc ëbën cak, ku ë yen pïïr ɣok.

7 Ku acie raan ëbën yen ŋic ë yic kënë. Kɔc kɔ̈k aa ŋoot nhïïm käk cï kiɛ̈ɛ̈t yiic, na camkë mïïth cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t, ka yekë tak ciɛ̈t ke cï mïïth cïk cam yiëk gup ajuɛ̈ɛ̈c. 8 Miëth yeku

cam acie ɣo ë looi buk la cök tënë Nhialic. Acïn kë ye nyaai të cɛm ɣok ye, ku acïn kë ye juak thïn të cɛm ɣok ye aya.

9 Wek kɔc cï gam, duɔ̈kkë kë cïn yen mïïth ya ke theek loi bï wek kɔc koor gamden muɔ̈r, bïk tak lɔn ë yen adumuɔ̈ɔ̈m yen cïk looi cɛm kek ë mïïthkä, të cï kek we tïŋ ke camkë ke. 10 Na tïŋ raan koor gamde yï raan ŋic käŋ, yï mïth käk yai cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t, ke cï kënë bï riɛɛl nyin abï miëth cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t cam? 11 Këya raan koor gamde, wämuuth cï gam cï Raan cï lɔc ku dɔc thou ë riɛnke, abïï të̈dun ŋic yïn käŋ thïn rac. 12 Të looi yïn adumuɔ̈ɔ̈m tënë wämäthkun cï gam, ba gamden koor rac këlä, ke yïn adumuɔ̈ɔ̈m looi tënë Raan cï lɔc ku dɔc alanden. 13 Këya, na ye miëth ya cam wämääth cï gam cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m, ke ɣɛn acïï miëth kënë ben cam rin ba wämääth cïï cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m.

9

Yic ku luɔi atuuc

1 Ɣɛn ala yic ba käk piɛrdië wïc. Ɣɛn acï Jethu Bänyda tïŋ ku ɣɛn atuɔ̈nyde. Ee gamdun yen ë luɔi ca looi tënë Bɛ̈ny. 2 Na cɔk alɔn cïï kɔc kɔ̈k ye ye gam lɔn ye ɣɛn atuuc, ka ŋiɛc lɔn ŋic wek ye lɔn ye ɣɛn atuuc, rin aye kë pïïr wek, ke we ye tök kek Bɛ̈ny nyuɔɔth lɔn ye ɣɛn atuuc.

3 Yen ë të ye ɣɛn rot kuɔny thïn të jɔ̈ɔ̈ny kɔc kɔ̈k ɣɛn. 4 Ɣɛn ala yic bï ɣɛn yiëk miëth ku kë dɛk rin luɔidiɛ̈, 5 cïmën ye atuuc kɔ̈k ku wämäthakën ë Bɛ̈ny, ku Pïtɛr la keny kek diäärken, cä la yic ba thiëëk tïŋ cï gam ba ya keny kek ye? 6 Nadë ke ye Barnaba ku ɣɛn ɣopɛ̈c, ɣok aa tuuc dhil luui ɣocin rin piɛrda? 7 Apuruk acie rot riɔp ë rot. Raan tim ë luɔk com aye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï yen mïth abɛ̈k cam. Aye abiöök ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï yen dek cɛk ye yök tënë amälke.

8 Acie käk yakë tïŋ ke loi röt akölaköl kek luɛɛl kepɛ̈c, rin kä cït käkkä aacï gɔ̈t löŋ Mothith yic.

9 Acï gɔ̈t löŋ Mothith yic ëlä, “Duk muɔɔr der thok të luui yïn ye bï rap kɔ̈ɔ̈m. Ye miöör kek ye Nhialic yiëk yenhom?”* 10 Cie ɣok ye lueel yen wɛ̈t kënë? Ee gät riɛnkua, rin raan pur ku raan tëm ayekë ŋɔ̈ɔ̈th rin le yen kë bïk yök rap cïk looi yiic. 11 Ɣok aacï luui buk käk wëi tiɛɛŋ wepuɔ̈th, ke yakë tak lɔn cï ɣok puɔ̈th dït të ŋɛ̈ɛ̈th ɣok ye lɔn le yen ariöp bäk gäm ɣo? 12 Ku na le kɔc kɔ̈k la yic bïk käkkä yök tënë we, ke ɣo cïï la yic wär yiɛnyden? Ku akëcku kaŋ them buk la kë yökku, të cɔk alɔn ë yen ke yiɛnyda. Ku këriëëc ëbën acuk guum rin buk kɔc cɔl aa gam Wɛ̈t Puɔth Yam rin Raan cï lɔc ku dɔc. 13 Aŋiɛc lɔn ŋic wek ye lɔn röör ë luui luaŋ Nhialic aa miëthden yök ë luɔi luaŋ Nhialic yic. Ku kɔc käk cï bɛ̈ɛ̈i luaŋ Nhialic juaar ariäk nhom aa bɛ̈k lööm käk cï juaar yiic. 14 Këlä aya, acï Bɛ̈ny looi bï kɔc ë kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam, kë pïïr kek aa yök thïn. 15 Ɣɛn akëc luui ë yithkä. Ku ɣɛn acïï athör kënë gät ëmën rin bï ɣɛn ë yithkä wïc ë riɛnkiɛ̈. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba thou tɛ̈n të looi ɣɛn ë kënë. Acïn raan bï wɛ̈tdiɛ̈n nhiɛɛm ɣɛn kënë nyaai tënë ɣa. 16 Acie rin ye ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam yen ɣa cɔl anhiam. Ku yic ë rin cï Nhialic ɣa yɔ̈ɔ̈k ba kɔc lɛ̈k, ku abï rɛ̈ɛ̈c apɛi aköldä tënë ɣa të cïï ɣɛn kɔc ë lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam. 17 Na luɔɔi ë luɔi kënë të cï ɣɛn ye tak ba looi, ke ɣɛn adhil ariöp wïc. Ku na cie ɣɛn tak ye, ku ye Nhialic yen lëk ye ɣa ba looi, ke ɣa bä ariöp wïc këdë? 18 Yeŋö yen ariäpdiɛ̈? Ariäpdiɛ̈ ë kë bï ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ke ɣa cïï thiëc ariöp, ku cä yinydiɛn bï akut kɔc cï gam yiëk ɣa wïc.

19 Ɣɛn raan ë rot. Ɣɛn acie alony raan dɛ̈t. Ku ëmën ɣɛn ë rot cɔl aye alony raan ëbën, rin bï ɣɛn kɔc juëc lëu bïk gam. 20 Të luui ɣɛn kek kɔc Itharel, ɣɛn ë cieŋ cïmën raan Itharel rin bï ɣɛn ke lëu, cɔk alɔn cïï yen ë këdït tënë ɣa ba cieŋ ciɛɛŋden. Ɣɛn ë cieŋ cïmën raan wïc ye bï lööŋ cï Mothith gɔ̈t theek, të luui ɣɛn kek kɔc ë lööŋkä, rin ba ke lëu bïk aa buɔɔth Raan cï lɔc

* **9:9** Aliu ciɛɛŋ ë Jiëëŋ yic, L.rou 25:4; 1Tim 5:18 10:10; Lk 10:7

ku dɔc. 21 Këlä aya, të luui ɣɛn kek kɔc
cie kɔc Itharel, ɣɛn ë cieŋ cïmënden ke
ɣa cïï lööŋ kɔc Itharel thek. Kënë aya
looi rin bï ɣɛn kɔc cie kɔc Itharel cɔl
aa buɔth Raan cï lɔc ku dɔc. Ku acie
lɔn ciëŋ ɣɛn ke ɣa kuc löŋ Nhialic, ɣɛn
abuɔth löŋ Raan cï lɔc ku dɔc yic. 22 Të
rëër ɣɛn kek kɔc ë gam, ɣɛn ë ciɛt raan
tök kamken, rin bï ɣɛn ke lëu. Këya,
ɣɛn ë rot looi ba thöŋ ke kɔc ëbën rin
ba kɔc kɔ̈k kony keyiic bïk gam, kuat
dhël bï ɣɛn ye lëu thïn. 23 Ɣɛn ë käkkä
looi ëbën rin bï ɣɛn Wët Puɔth Yam ë
rin Jethu ɣäth tueŋ. Ku rin bï ɣɛn dɔ̈c
ye yök të ɣëth Wët Puɔth Yam tueŋ yök
aya.

24 Aŋiɛckë, të wëër kɔc, ee raan töŋ
cï kɔc wuɔ̈r yen ë kën wëër kɔc nyaai.
Wek aa dhil kat cïmën kɔc wëër bäk
ë kënë lööm. 25 Raan tuk, ee lööŋ ë
tuk dhiɛl theek apɛi, rin bï yen kë ye
gäm raan tɔ̈ tueŋ, kën bɛn yäi aköldä,
nyaai. 26 Yen ë kënë ye ɣɛn kat ke ɣa
cök ɣanhom ba të riŋ kɔc thïn thap
thok piny. Ku ɣɛn acie pëër ë gut yic
ë path. 27 Ɣɛn ë rot looi ba riɛl, ba
Jethu buɔɔth, rin na ca kɔc juëc piɔ̈ɔ̈c
ke Nhialic cïï ɣa reec aköldä.

10

Paulo ë kɔc cï gam piɔ̈ɔ̈c rin jak ye kiɛ̈ɛ̈t

1 Miɛthakäi cï gam, awiëc bäk
këwäär cï rot looi tënë wärkuan dït
wäär buɔth Mothith ror liɛɛt tak. Keek
aake tiit luɛt, nawën ke tem Wär Lual
ë path. 2 Tɛwäär buɔɔth kek luɛt, ku
wäär teem kek wär, keek aake cït
kɔc cï muɔɔc nhïïm bïk aa kɔc buɔth
Mothith. 3 Keek ëbën aacï miëth
töŋ thöŋ cam, miëth yïk Nhialic ke ë
riɛlde, 4 ku dëkkë ë pïu ke looi Nhialic
bïk kuër kuur yic, kuur cath ke ke.
Kuur ë ye Raan cï lɔc ku dɔc guɔ̈p.
5 Cɔk alɔn cï käpuɔthkä röt looi ëbën,
ke Nhialic ëcïï puɔ̈u mit kek wärkuan
dït juëc. Go Nhialic ke nɔ̈k ku weer
guäpken roor të cïï cieŋ.

6 Ëmën, Nhialic acï wärkuan dït wäär
cïï yen puɔ̈u mit tënë ke tɛ̈m awuɔ̈c, bï
ɣo wɛ̈ɛ̈t buk ɣopuɔ̈th cïï ye yiëk kärɛc
cïmën wäär cï kek ye looi, 7 tëdë ke ɣo
dor jak cï kiɛ̈ɛ̈t cïmën cï kɔc kɔ̈k keyiic
ye looi ɣɔn. Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä, “Kɔc aacï nyuc bïk
mïth ku dëkkë ku jɔlkë dier.” 8 Dukku
ɣopuɔ̈th ye yiëk bal cïmën wäär cï kɔc
kɔ̈k keyiic ye looi, nawën ke raan tim
thiär-rou ku ŋuan thou akäl tök. 9 Acuk
lëu buk Bɛny them cïmën ɣɔn cï kɔc
kɔ̈k keyiic ye looi, nawën ke thööŋ
käpiɛny ke. 10 Duɔ̈kkë ye rëër we
jiëëm wenhïïm cïmën wäär ye kɔc kɔ̈k
keyiic ye looi, ku aacï Nhialic bɛn tuɔ̈c
atuɔ̈nyde bï ke nɔ̈k. 11 Käkkä ëbën aacï
röt looi tënë kɔc Itharel bï ke ɣo lɛ̈k.
Ku käkkä aacï gät piny rin bï ɣo lɛ̈k
thïn aya. Rin ɣok aa pïr të bï thök piny
guɔ bɛn thïn.

12 Raan cï gam ye tak lɔn atiit
gamde, adhil yenhom tääu piny bï
ciɛn këɾɛc ye. 13 Na them yï ba ad-
umuɔ̈ɔ̈m looi ke ŋic lɔn cï kɔc kɔ̈k kaŋ
them këlä aya. Nhialic ë kë cï thɔn
dhiɛl looi. Acïn raan bï Nhialic puɔ̈l bï
them arɛ̈k aba athɛ̈mde cïï gök. Ku të
them yï ka la dhël kony Nhialic yï ba
athëm göök.

14 Këya, miɛthakäi nhiaar, duɔ̈kkë
jak cï kiɛ̈ɛ̈t kɔŋ door acïn. 15 Ɣɛn ajam
tënë we rin aŋiɛc lɔn ye wek kɔc cï
nhïïm bak, takkë wët luɛɛl kënë yic
wepuɔ̈th ë röt. 16 Të dëk ɣok bïny ye
ɣok dek muɔ̈n abiëc miëth Bɛny yic ye
ɣok Nhialic leec thïn, ke ɣok aa rɔm
riɛm Raan cï lɔc ku dɔc. Ku të bɛny ɣok
ayup ku camku, ke ɣok aa rɔm guɔ̈p
Raan cï lɔc ku dɔc. 17 Rin ayuɔ̈m tök
yen atɔ̈ thïn, ke ɣo ëbën cɔk alɔn juëc
ɣok, ɣok aa guäp tök rin ɣok ayuɔ̈m tök
rɔm.

18 Takkë kɔc Itharel të ciɛm kek käk
cï juɛr Nhialic, ke keek aa ya tök kek
Nhialic. 19 Yeŋö wiëc ba lueel të jiɛɛm
ɣɛn këlä? Ye nadë ke jak cï kiɛ̈ɛ̈t,
ayï miëth cï juɛr ke aa la wɛtden yic?

10:1 B.bei 13:21-22; 14:22-29 **10:3** B.bei 16:35 **10:4** B.bei 17:6; Kn 20:11 **10:5** Kn 14:29-30 **10:6** Kn 11:4 **10:7** B.bei 32:6 **10:8** Kn 25:1-18 **10:9** Kn 21:5-6 **10:10** Kn 16:41-49 **10:16** Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:19-20 **10:18** Leb 7:6 **10:20** L.rou 32:17

20 Acie këya! Kë luɛɛl ë lɔn käk ye kɔc cïn gam la cök juaar, ee tënë jakrɛc acie tënë Nhialic. Ku acä wïc bäk röt aa mat käk jakrɛc yiic. 21 Yïn acïï dëk bïny muɔ̈n abiëc ë Bɛ̈ny, ku bɛn dek bïny käk jakrɛc. Yïn acïï röm kek Bɛ̈ny ku bɛn rɔm kek jakrɛc. 22 Na loiku ë kënë, ke rin wïc ɣok ye buk Bɛ̈ny rac puɔ̈u. Yeku tak lɔn ril ɣok apɛi buk Bɛ̈ny dhöl ku cïï ɣo tëm awuɔ̈c?

23 “Ayeku lueel ɣok aacï puɔ̈l buk käk wïcku ke looi.” Ee yic, ku acie këriëëc ëbën yen path. “Këriëëc ëbën acï puɔ̈l buk looi.” Ku acie këriëëc ëbën yen ɣo kony. 24 Yïn adhil luui käk kɔc kɔ̈k cɔl amit puɔ̈th, tɛ̈n lɔn ye yïn luui käk yï cɔl amit puɔ̈u ë rot.

25 Apath tënë yï ba kuat rïŋ ye ke ɣaac tɛ̈ ye rïŋ ɣɔɔc thïn cuet, ke yï cïï puɔ̈u diu. 26 Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Piny ku këriëëc ëbën tɔ̈ thïn aa käk ë Bɛ̈ny.”

27 Na cï yï cɔɔl ba la mïth pan raan cïn gam ku ca gam ba la, ke yï cam kuat miëth cï bɛ̈ëi tënë yï ke yï cïï thiëc. 28 Ku na lëk raan dɛ̈t yï, “Miëth kënë acï juɛ̈r jak cï kiɛ̈ɛ̈t,” Ke yï duk ë miëth kënë cam, ku acie rin diu tɔ̈ yïpuɔ̈u, ee rin wɛ̈t rɛ̈ɛ̈r raan cï ye lɛ̈k yï puɔ̈u. 29 Këya, acie kë tɔ̈ piändu yic, ë kë tɔ̈ puɔ̈n raan dɛ̈t yic. Raan dɛ̈t abï thiëëc ëlä, “Yeŋö ye kë rɛ̈ɛ̈r puɔ̈n raan dɛ̈t yic ɣa gël ba këdiɛ̈n tɔ̈ ɣapuɔ̈u cïï loi? 30 Na lɛɛc Nhialic rin miëth, ke yeŋö bï raan dɛ̈t ɣa nyieeny miëth cï ɣɛn Nhialic leec?”

31 Këya, kuat kë loi, tɛ̈ mïth yïn ayï tɛ̈ dëk yïn, loi ke ëbën dhël ye ke Nhialic leec thïn. 32 Duk kë ye kɔc kɔ̈k yök ke rac loi cïmën kɔc Judia, tɛ̈dë kɔc cie kɔc Judia, ayï kɔc akut kɔc cï gam. 33 Luɔ̈ɔ̈ikë cïmëndië, aya looi ba raan ëbën cɔl amit puɔ̈u käk ya ke looi yiic, ke cä loi këpath tënë ɣɛn ë rot, ke ye käpath tënë kɔc ëbën rin bï raan ëbën luɔ̈k.

11

Dhël puɔth ë röök

1 Luɔ̈ɔ̈ikë cïmëndië, cïmën ye ɣɛn luui cïmën Raan cï lɔc ku dɔc.

2 Wek aa ya leec rin ye wek luɔidiɛ̈ ku käk ya piɔ̈ɔ̈c muk nhïïm aköläköl. Ku wek aa käk cï piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cï gam, käk ca ke ŋic tënë kɔc kɔ̈k ku nyuɔ̈th ke we, buɔɔth yiic. 3 Ku awiëc bäk ŋic lɔn Raan cï lɔc ku dɔc atɔ̈ moc nhom ku moc atɔ̈ tik nhom, ku Nhialic atɔ̈ Raan cï lɔc ku dɔc nhom. 4 Këya, mony ë röök, tɛ̈dë ke lëk kɔc wɛ̈t Nhialic ke cï yenhom kum, ee Raan cï lɔc ku dɔc rac guɔ̈p. 5 Ku tiŋ ë röök tɛ̈dë ke lëk kɔc wɛ̈t Nhialic ke këc yenhom kum ë muɔnyde rac guɔ̈p, athöŋ ke tiŋ cï muut nhom bï rac guɔ̈p. 6 Na cïï tik yenhom ye kum, tɛ̈ röök kɔc, ke ye rac guɔ̈p cïmën tiŋ cï muut nhom. Këya, adhil yenhom kum. 7 Moc acïï yenhom kum rin acï Nhialic looi bï ciɛ̈t ye, ku gɛ̈m kënë ye cɔl athöŋ kek ye. Ku athɛ̈ɛ̈k tik tënë moc aye nyuɔɔth lɔn cï ye looi ke cït moc. 8 Rin acïn kë cïï Nhialic löɔ̈m tënë tik bï yen moc cak, ee tik yen acï cak kë cï löɔ̈m tënë moc. 9 Ku moc akëc cak rin ë tik, ë tik yen ë cak rin ë moc. 10 Këya, rin ë wɛ̈t kënë ku rin atuuc nhial, tik adhil yenhom kum bï nyuɔɔth lɔn tɔ̈ yen moc cök. 11 Ku cït lɔn ye ɣok kɔc cï mat kek Bɛ̈ny, tik acie kë puɔl yic tënë moc cïmën ye moc kë cïï yic puɔl tënë tik. 12 Ee yic, ee lɔ̈m ë moc yen acï löɔ̈m bï ke tik cak ku ë yic aya, lɔn ë tik yen ë moc dhiëëth ku keek kedhie aabɔ̈ tënë Nhialic raan cï këriëëc ëbën cak.

13 Takkë yic, kek we ë röt lɔn puɔth yen bï tik röök tënë Nhialic ke këc yenhom kum tɛ̈ röök kɔc juëc thïn. 14 Aye ciɛɛŋ nyooth lɔn bɛ̈r nhïm nhom apɛi aacïï path ke moc. 15 Ku tɛ̈n tik ë kën dhëëŋ. Nhiëm bäär acï Nhialic gäm ye bï ya kën yen yenhom kum. 16 Ku na le raan ye tak lɔn wɛ̈t luɛɛl acie yic, ke ɣɛn ku akuut kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam, ɣok aa cïn tɛ̈dɛ̈t ye ɣok Nhialic duɔɔr thïn.

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm

17 Wek aa cä bï leec wël lɛ̈k we kä yiic, rin tɛ̈ rɛ̈m wek bäk Nhialic

10:22 L.rou 32:21 **10:23** 1Kor 6:12 **10:26** Wk 24:1 **11:1** 1Kor 4:16; Pili 3:17 **11:7** Käk 1:26-27 **11:9** Käk 2:18-23

door, kärɛc yakë ke looi kek aa juëc tɛ̈n käpuɔth yakë ke looi. 18 Tueŋ, acï kɔc kɔ̈k lɛ̈k ɣa lɔn tɛ̈ rɛ̈m wek, wek aa weyiic tek. Ku acie wɛ̈t tök yen yakë lueel. Ku kënë alëu bï ya yic. 19 Ee tɛ̈de, alɛ̈ukë bäk weyiic tek ë kamkun rin bï kɔc luel yic ŋic. 20 Tɛ̈ rɛ̈m wek ëbën ke we ye akut, ku cɔk alɔn ye wek ye tak lɔn ë yen kë cï Bɛ̈ny dɔ̈ɔ̈r looi kam kɔc yen camkë, ka cie yic. 21 Rin tɛ̈ mïth wek, wek aye ŋɛk mïth ë rot ke we cïï röt tit. Kɔc kɔ̈k aa rëër ke nɛ̈k cɔk ku wiɛɛt kɔc kɔ̈k. 22 Ciɛ̈nkë nhïïm bɛ̈ɛ̈i ye wek mïth thïn ku dɛ̈kkë thïn? Aye akut kɔc cï gam yen yakë bɛ̈n rac guɔ̈p, ku guɔ̈tkë kɔc cïn käjuëc nyïn? Yakë tak yenjö ba lueel tënë we rin luɔi cït kënë? Ba we leec? Acä kɔŋ looi acïn.

23 Rin ɣɛn acï piööc yök tënë Bɛ̈ny. Ku ë yen aca bɛ̈n gäm we aya, lɔn Bɛ̈ny Jethu, ee wɛ̈ɛ̈r wäär bï ye luɔm, ee cä ayup lööm, 24 nawën cï Nhialic leec, ke bɛny ayup yic ku lueel, “Kënë ë guäpdiɛ̈ cï looi riɛnkun. Camkë ayum kënë bï wek ɣɛn aa tak.” 25 Këlä aya, wën cï miëth thök ke löm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc ku lueel, “Aduŋ muɔ̈n abiëc kënë ë dɔ̈ɔ̈r yam kek Nhialic cï thany riɛmdiɛ̈. Tɛ̈ dek wek ye, luɔikë këya bï wek ɣɛn aa tak.”

26 Wek aa thon ë Bɛ̈ny luɛɛl, ɣet aköl bï yen bɛn dhuk tɛ̈ cɛm wek ayum kënë ku dɛ̈kkë muɔ̈n abiëc aduɔ̈k yic. 27 Këya, na cam raan ayum Bɛ̈ny ku dëk aduŋ muɔ̈n abiëc yic, dhël yen ye dhɔ̈l guɔ̈p, ke yeen ala guɔ̈p awuɔ̈c, rin cï yen adumuɔ̈ɔ̈m looi tënë guɔ̈p ku riɛm ë Bɛ̈ny. 28 Raan adhil yepuɔ̈u kaŋ caath kärɛc cï ke looi bï jäl mïth ayup ku dëk aduɔ̈k yic. 29 Na cam raan ayup ku dëk aduɔ̈k yic, ku cïï tɛ̈den ye kek tök thïn kek guɔ̈p ë Bɛ̈ny yïk yenhom bï ŋic, ka bï Nhialic tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈ cɛm yen ayup ku dëk aduɔ̈k yic. 30 Yen ë kë cï kɔc juëc weyiic gup riaam ku tuany ke ku thou kɔc juëc. 31 Na kɔŋku ɣopuɔ̈th wïc kärɛc cuk ke looi, ka cïn kë tëm Bɛ̈ny ɣo awuɔ̈c. 32 Ku luk aye Bɛ̈ny looi ku tëm ɣo awuɔ̈c, rin na nhiäk la piny thök ke Nhialic cïï ɣo tëm awuɔ̈c kek kɔc pinynhom ëbën.

33 Këya, miɛ̈thakäi cï gam, tɛ̈ mɛt wek wenhïïm bäk mïth, ke we ye röt tiit. 34 Ku na le raan nɛ̈k cɔk, ka dhil mïth baai rin bï Nhialic we cïï tëm awuɔ̈c, rin cïï wek röt ye tiit tɛ̈ röm wek. Ku wël kɔ̈k aa ba la lueel tɛ̈ ɣeet ɣɛn tënë we.

12

Miɔ̈c Wëi Nhialic

1 Ëmën, awiëc ba jam miɔ̈c ye yök tënë Wëi Nhialic. Awiëc bäk yith ŋic rin ë käkkä miɛ̈thakäi cï gam. 2 Aŋiɛckë, wäär ye wek kɔc cie Nhialic ë door, wek aa we cï muɔ̈r dhɔ̈l juëc bäk ke aa door jak cï kiɛ̈ɛ̈t. 3 Awiëc bäk ŋic lɔn acïn raan ye Wëi Nhialic cök puɔ̈u, lëu ye bï Jethu lɛ̈k guɔ̈p wël rɛc. Ku acïn raan la riɛl bï lueel lɔn ye Jethu Bɛ̈ny tɛ̈ këc Wëi Nhialic ye tääu yepuɔ̈u.

4 Miɔ̈c juëc cïï thöŋ aatɔ̈ thïn, ku ee Wëi Nhialic töŋë yen ë ke gam. 5 Kɔc aa luui dhɔ̈l juëc, ku ë Bäny tök yen aye kë luɔ̈ɔ̈i. 6 Miɔ̈c juëc cïï thöŋ ye kɔc luui aatɔ̈ thïn, ku ë Nhialic töŋ yen ë ke gäm raan ëbën rin luɔiden wïc. 7 Nhialic ë raan gäm kë ye raan ye ŋic lɔn rëër Wëi Nhialic kek ye, ku bï luɔ̈ɔ̈i bï yen akut kɔc cï gam kony. 8 Wëi Nhialic ë raan tök gäm ŋiɛ̈ɛc käŋ. Ku Wëi Nhialic töŋ kënë, ee raan dɛ̈t looi bï kɔc aa lɛ̈k käjuëc ŋic bɔ̈ tënë Nhialic. 9 Wëi Nhialic töŋë, ee raan yiëk riɛl bï yen Raan cï lɔc ku dɔc gam apɛi. Ku yïk raan dɛ̈t riɛl ë yen kɔc tuany kony. 10 Wëi Nhialic ë raan gäm riɛl bï yen käk jäŋ gɔ̈i aa looi. Ku gɛ̈m raan dɛ̈t riɛl ë yen wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc. Ku raan dɛ̈t ke riɛl ë yen miɔ̈c bɔ̈ tënë Wëi Nhialic, ku kɔ̈k cie bɛn tënë ye tek thook. Ee raan yiëk riɛl bï jam thok kɔ̈k, ku gɛ̈m raan dɛ̈t riɛl bï käk cï lueel thok kɔ̈k teet yiic. 11 Ku ë Wëi Nhialic töŋ kënë yen ë käkkä gam ëbën tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye thïn. Ee ŋɛk gäm miɔ̈c cïï thɔ̈ŋ kek miɔ̈c ë ŋɛk.

Guɔ̈p ala yic käjuëc

11:25 B.bei 24:6-8; Jer 31:31-34 **12:11** Rom 12:6-8

12 Guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc ë guäp tök
la yic käjuëc, cïmën guɔ̈p raan la yic
käjuëc. 13 Këlä aya, ɣook ëbën ke ɣo
ye kɔc Judeo, tɛ̈dë ke ɣo ye kɔc cie kɔc
Judeo. Tɛ̈dë ke ɣo ye kɔc lääu nhïïm,
tɛ̈dë ke ɣo ye aloony. Wëi Nhialic acï
ŋɛk kamkua a muɔɔc nhom ku arɛ̈ɛ̈r
kek ɣo, ku acï ɣo looi buk aa baŋ guɔ̈p
Raan cï lɔc ku dɔc.
14 Ku guɔ̈p acie abaŋ tök, ala yic
abɛ̈k juëc. 15 Tɛ̈dë na lueel cök ëlä,
“Rin cïï ɣɛn ye cin, ɣɛn acie abaŋ ë
guɔ̈p.” Ka cïï kënë ye looi, bï cïï ye
abaŋ ë guɔ̈p. 16 Tɛ̈dë ke lueel yïc ëlä,
“Rin cïï ɣɛn ye nyin, ɣɛn acie abaŋ ë
guɔ̈p.” Ka cïï kënë ye looi aya bï cïï ye
abaŋ ë guɔ̈p. 17 Na guɔ̈p ëbën ye nyin,
ke ye piŋ këdë? Ku na guɔ̈p ye yïc
yetök, ke ye ŋör këdë? 18 Ku yic akïn,
Nhialic acï abɛ̈k cïï thöŋ tääu guäp tök
yic tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye thïn. 19 Na ye
abaŋ tök yen tɔ̈ thïn ë rot, ŋuɔ̈t acïn
guɔ̈p. 20 Ku yic akïn, abɛ̈k juëc aatɔ̈
thïn ku guɔ̈p ee tök.
21 Këya, acïï nyin lëu bï lueel tënë cin
ëlä, “Yïn acä wïc.” Ku acïï nhom luel
tënë cök, “Wek aacä wïc!” 22 Ku yic
akïn, abɛ̈k guɔ̈p ye tak ciɛ̈t ke cïï ril,
aacïï dhil liu thïn. 23 Ku abɛ̈k guɔ̈p ye
yök ke cïn luɔi ye ke kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, kek
aa yeku ŋiɛc muk apath. Ku guɔ̈p alɔŋ
cie nyuɔɔth ë path, aye ŋiɛc kum. 24 Ku
guɔ̈p alɔŋ cie thiaan, acie kum. Ku
Nhialic acä abɛ̈k ë guɔ̈p cïï ke looi bïk
aa guäp tök ëbën, ku acä abɛ̈k ë guɔ̈p
cïï ke ë kuɛ̈ɛ̈c nhïïm looi bï ya kek kädït
apɛi. 25 Këya, guɔ̈p ë tök acïï yeyic ë
tek, ku abɛ̈kken cïï thöŋ aa röt kuɔny
kamken. 26 Na rem guɔ̈p abaŋ tök, ka
abɛ̈k kɔ̈k ë guɔ̈p aacïï la lɛ̈ŋ aya. Na lec
abaŋ tök, ka abɛ̈k kɔ̈k aa mit puɔ̈th kek
ye ë tök.
27 Week ëbën wek aa guɔ̈p Raan
cï lɔc ku dɔc, ku ŋɛk kamkun abaŋ
guäpde. 28 Akut kɔc cï gam yic, Nhialic
acä atuuc tɔ̈ɔ̈u tueŋ. Ku bɔ̈ kɔc wël
Nhialic luɛɛl kecök. Ku bɔ̈ kɔc ë piööc.
Ku kɔc la riɛl ë luui käk jäŋ gɔ̈i. Ku
bɔ̈ kɔc la riɛl ye kek kɔc tuany kony
bïk pial. Ku kɔc ë kɔc kony, ku kɔc
mac kɔc, ku kɔc jam thok kɔ̈k. 29 Keek
acie atuuc ëbën, ku aacie kɔc lɛ̈k wɛ̈t
Nhialic ëbën, ku aacie kɔc ë piööc
ëbën. Acie raan ëbën yen la riɛl ë yen
luui käk kɔc gɔ̈i, 30 tɛ̈dë acie raan ëbën
yen la riɛl ye yen kɔc tuany kony bïk
bɛn pial, tɛ̈dë acie raan ëbën yen jam
thok kɔ̈k, tɛ̈dë acie raan ëbën yen la
riɛl bï käk cï lueel thok kɔ̈k teet yiic.
31 Wɛ̈lkë wepuɔ̈th miɔc kek dït apɛi.
Ku miɔc path kamken ëbën akïn.

13

Nhiɛ̈r

1 Alɛ̈u ba jam thok kɔ̈k, ayï thok ye
atuuc nhial jam, ku na liu nhiɛ̈r tënë
ɣa, ke ɣɛn acït raan loi duɔɔt, tɛ̈dë ke
ɣɛn athöŋ kek lönh guɔ̈t ë path. 2 Na ba
la riɛl ye ɣɛn kɔc ŋiɛc lɛ̈k wɛ̈t Nhialic.
Ayï ŋiɛ̈ɛ̈c ye ɣɛn käk ye moony deet
yiic. Ayï lɔn ba la gam ril apɛi tënë
Nhialic, lëu ɣɛn ye ba gat yɔ̈ɔ̈k bïk röt
nyooŋ tɛ̈ rëër kek thïn. Ku na ciɛ̈n
nhiɛ̈r ke ɣɛn ë raan cïn kë ya lëu acïn.
3 Na gam ba käk tɔ̈ ke ɣɛn ëbën tek tënë
kɔc ŋɔ̈ŋ, ku gam rot bï ɣɛn cuat mɛɛc,
ku na ciɛ̈n nhiɛ̈r ka cïn kë kony tënë
ɣa.
4 Nhiɛ̈r ë lɔn bï raan kërac guum ku
lir puɔ̈u, acie tiɛɛl ku nhiaam. 5 Nhiɛ̈r
acie kuɔ̈ɔ̈c ë wël ku acie cɔɔk ku acie
thöök ë puɔ̈u. Raan la nhiɛ̈r acie
kërɛɛc cï luɔi ye ë muk nhom. 6 Kɔc la
nhiɛ̈r cït nhiɛ̈r kɔc cï gam, aacïï puɔ̈th
dhil miɛt tɛ̈ looi kärɛc, ku aa ye yic cɔl
aa mit puɔ̈th. 7 Nhiɛ̈r ë ɣo cɔl agum
kërïëëc ëbën, ku ë ɣo cɔl amuk gamda
kuat käk loi röt yiic, ku cɔl ɣo aŋɔ̈th
Nhialic ku cuk yit.
8 Nhiɛ̈r ë rëër thïn akölaköl, ku miɔc
kɔ̈k cïmën luɛl wɛ̈t Nhialic, ku jam
thok kɔ̈k ku ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ, käkkä ëbën aa
rëër ku bïk liu. 9 Rin miɔcdan ye ɣok
käŋ ŋic arɛ̈ɛ̈r ke ye abak, ku riɛl ye ɣok
wɛ̈t Nhialic luɛɛl a bak aya. 10 Ku na la
kë cie abak bɛ̈n, ke kënë abak acïï ben
wïc.
11 Ɣɔn ye ɣɛn meth, ɣɛn a ɣa ye jam
cïmën meth ku täk cïmën meth, ku
ëmën ye ɣɛn raandït, ɣɛn acie bɛn luui
cïmën meth. 12 Kë yeku tïŋ ëmën acït

12:12 Rom 12:4-5 **12:28** Epe 4:11 **13:2** Mt 17:20; 21:21; Mk 11:23

mën dhie ye raan rot tïŋ macar la nyin durdur yic. Ku aköl dɛ̈t ɣok aabï kërïëëc ëbën tïŋ apath. Ku ëmën ɣɛn acïï kërïëëc ëbën ŋic, ku aa ba ŋic ëbën cïmën tɛ̈ ŋic Nhialic ɣa thïn.
13 Ku ëmën gam ku ŋɔ̈th ku nhiɛ̈r aatɔ̈ thïn, ku këdït ke ëbën ë nhiɛ̈r.

14

Wël juëc rin miɔ̈c Wëi Nhialic

1 Ee nhiɛ̈r yen adhiɛlkë yiëk wepuɔ̈th apɛi, ku tääukë wepuɔ̈th miɔ̈c ye yök tënë Wëi Nhialic, cïmën miɔ̈cdït kɔc yiëk riɛl bïk wɛ̈t Nhialic luɛɛl. 2 Raan jam thoŋ cïï kɔc kɔ̈k ŋic ë Nhialic yen aye yen jam tënë ye, acie kɔc kɔ̈k rin acïn raan wɛ̈tde deet yic. Ee riɛl Nhialic yen aye yen jam yith cïï ke ŋic. 3 Ku raan wɛ̈t Nhialic luɛɛl ë jam tënë kɔc, ku wɛ̈lke aa kɔc kony ku deetkë kɔc puɔ̈th bïk rëër apath. 4 Raan jam thok cïn kɔc ke piŋ ë yen rot kony yetök. Ku raan wɛ̈t Nhialic luɛɛl, akut kɔc cï gam kony ëbën.
5 Alɛ̈u ba nhiaar tɛ̈ ye wek ëbën jam thok cïn kɔc ŋic ke. Ku anhiaar apɛi bäk la miɔ̈c ye wek wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic luɛɛl. Rin raan wɛ̈t ë Nhialic luɛɛl aloi këpath apɛi tënë raan ë jam thok cïn kɔc ŋic ke, na cie këya, ka dhil la raan tet wël ye lueel yiic rin bï akut kɔc cï gam kony. 6 Këya, tɛ̈ le ɣɛn bɛ̈n tënë we miɛ̈thakäi cï gam, yeŋö ba kuɔ̈ny we tɛ̈ ye ɣɛn jam thok cïï ke ye piŋ? Acïn këdäŋ. Ku ë bï piath tɛ̈ lëk ɣɛn we wɛ̈t cï Nhialic nyuɔ̈th ɣa, ku tɛ̈ piööc ɣɛn ŋiɛ̈ɛc ë käŋ cï Nhialic gam ɣa. 7 Ku këlä aya, käk cïn yiic wël ye ke piŋ tɛ̈ gut ke cïmën lɔ̈ɔ̈r ku thom, na cïï raan ke gut tɛ̈cït tɛ̈ wïc bï rɔ̈lden nyooth, ke kɔc pïŋ bï kën yen wïc bï looi ŋic këdë? 8 Ku na cïï raan lɔ̈ɔ̈r ë tɔŋ gut tɛ̈cït tɛ̈ ye ŋiɛ̈c ye, ke kɔc bï röt guiir këdë bïk la tɔŋ? 9 Ku këlä aya, bï raan dɛ̈t wɛ̈t lɛ̈k kɔc ë thok kɔ̈k deet yic këdë tɛ̈ cïï yen la gɛi? Yïn abï ciɛ̈t raan jam alir yic ë path. 10 Thok juëc cïï thöŋ aatɔ̈ pinynhom, ku acïn thoŋ töŋ cïï këde ye deet yic. 11 Ku na cä thoŋ jiɛɛm raan ye deet yic, ke raan jam ë thoŋ kënë ë raan kuat dɛ̈t tënë ɣɛn, ku ɣɛn ë raan kuat dɛ̈t tënë ye. 12 Ku cït lɔn wïc wek ye apɛi bäk riɛl ye Wëi Nhialic gäm kɔc yök, dhiɛlkë them kam käkkɔ̈k yiic ëbën bäk riɛl ye ke kɔc cï gam kony, kuany.
13 Këya, raan jam thoŋ cïï kɔc kɔ̈k ye deet yic, adhil röök bï la riɛl teet yen wël ye lueel yiic. 14 Rin na rɔ̈ɔ̈k këlä aya thoŋ cä ŋic, ke Wëi Nhialic arɔ̈ɔ̈k aya ɣapuɔ̈u, ku nhiamdiɛ̈ acïn këpuɔth looi. 15 Na ye tɛ̈de kan, ke yeŋö ba dhiɛl looi? Ɣɛn abï röök ku wak ɣapuɔ̈u ku nhiamdiɛ̈ kedhie. 16 Tɛ̈ leec yïn Nhialic yïpuɔ̈u ë rot, thoŋ kuc raan dɛ̈t bï röök ya gam këdë, “Yenakan.” Rin kuc yen kë ye lueel? 17 Na cɔk lɛcdun tënë Nhialic piath apɛi, ke yïn acie raan dɛ̈t ë kony acïn.
18 Ɣɛn alec Nhialic rin ye ɣɛn jam thok juëc cïï ŋic wär ɣɛn we ëbën. 19 Ku tɛ̈n amat kɔc cï gam, aya wïc apɛi ba jam wël lik lëu bï ke deet yiic rin bï ɣɛn kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔ̈c, tɛ̈n tɛ̈ bï ɣɛn jam wël juëc cïn kɔc ë ke piŋ.
20 Miɛ̈thakäi, kɔc cï gam, pälkë kë ye wek tak cïmën mïth. Yakë tak cïmën kɔc cï nhïïm bak ku bäk gup ciɛ̈n awuɔ̈c cïmën mïthkor cïn awuɔ̈c yekë looi. 21 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

“Ɣɛn abï kɔc ë jam thok cïn kɔc ŋic
keek
cɔl ajam tënë kackiɛ̈,
ku na cɔkkë looi këya,
ke keek aa ŋot ke cïï wɛ̈tdiɛ̈ bï piŋ.”
Acï Bɛ̈ny lueel.

22 Këya, miɔ̈c ye kɔc jam thok kɔ̈k, acie kïn kɔc cï gam, ee kïn riɛl Nhialic nyuɔɔth tënë kɔc këc gam. Ku miɔ̈c ye wɛ̈t Nhialic luɛɛl, ee kë ye kɔc cï gam kony, acie kë ye kɔc këc gam kony. 23 Na mat kɔc cï gam kenhïïm ëbën ku rekkë jam yic thok cïï thöŋ, ku bɔ̈ kɔc këc käŋ deet ku kɔc këc gam, ke cïk bï lueel lɔn cï jɔŋrac ke dɔm? 24 Ku na bɔ̈ kɔc këc käŋ deet ku kɔc këc gam, tɛ̈ lëk wek kɔc wɛ̈t Nhialic, ka bï raan yök ë rot lɔn le yen guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m tɛ̈ piŋ yen ë wëlkä. Abï wël cï piŋ cɔl aŋic kë cï wuɔ̈ɔ̈c. 25 Ku wɛ̈t Nhialic abï käkken ye tak yepuɔ̈u cɔl aŋic kɔc kɔ̈k. Ku abï

14:21 Ith 28:11-12

yenhom guɔ̈t piny ku door Nhialic ku lueel, “Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek we ayic!”

Käpuɔth ye looi tɛ̈ röök kɔc

26 Yeŋö ba jäl lueel miɛ̈thakäi cï gam? Tɛ̈ mɛt wek wenhïïm bäk Nhialic door, raan tök ee waak ket ku piɔ̈ɔ̈c ŋɛk. Ku luel raan dɛ̈t käk cï nyuɔ̈th ye, ku war raan dɛ̈t wɛ̈t cï lueel ë thoŋ dɛ̈t yic. Käkkä aaye looi ëbën bïk akut kɔc cï gam kony. 27 Kɔc jam weyiic ë thok kɔ̈k cïï ŋic tɛ̈ mɛt wek wenhïïm, acïï kɔc karou ayï kɔc kadiäk wan thook. Wek aa dhil ŋɛk ajam ë ŋɛk cök, ku raan war wɛ̈tdun lɛ̈kkë kɔc yic, adhil tɔ̈ thïn. 28 Ku na liu raan war thok yic, ke raan jam thoŋ cie piŋ kɔc kɔ̈k abit ku jiɛɛm yepuɔ̈u ë rot tënë Nhialic. 29 Calkë kɔc karou, tɛ̈dë kɔc kadiäk cï Nhialic gäm wɛ̈tde, aa lëk kɔc. Ku kɔc kɔ̈k akut, kɔc cï gam aa bit bïk kë luel döt yic kepuɔ̈th. 30 Ku na bïï Nhialic wɛ̈t raan cï nyuc amat yic puɔ̈u, ke raan jam akääc. 31 Calkë raan tök aye jam ku ben ŋɛk la yecök, rin bï raan ëbën piɔ̈ɔ̈c ku deet ë puɔ̈u. 32 Raan jam, lëk kɔc wɛ̈t Nhialic adhil ŋic yenhom bï kɔ̈ɔ̈c ku ben raan dɛ̈t päl jam, 33 rin awïc Nhialic buk aa jam ke ŋɛk ë ŋɛk cök, ku cuk ye tëër ë kamkua.

Tɛ̈ mɛt akut kɔc cï gam yenhom tɛ̈den ye kek röök thïn, 34 ke diäär aacïï päl bïk jam. Keek aa dhil biɛt ku pïŋkë. Aa dhil tɔ̈ röör cök cït tɛ̈ yeku yɔ̈k ye ke cï gɔ̈t löŋ kɔc Judeo yic. 35 Na le kë wïckë bïk deet yic, ka dhil rɔ̈ɔ̈rken thiëëc tɛ̈ cï kek dhuk baai. Rin acïï path bï tik jam amat akut kɔc cï gam yic.

36 Nadë ke ye wek we bïï wɛ̈t ë Nhialic thïn? Nadë ke ye we wepɛ̈c yen bïï yen? 37 Na ye raan tak lɔn ye yen raan käk Nhialic tïŋ, tɛ̈dë ke ye Wëi Nhialic nyuɔ̈ɔ̈th, ka dhil ŋic lɔn käk gät ke aa käk bɔ̈ tënë Bɛ̈ny. 38 Na ye käkkä dhöl yiic, ke duɔ̈kkë ye kuɛ̈ɛ̈c nhom.

39 Këya, miɛ̈thakäi cï gam, tääukë wepuɔ̈th käk bï Nhialic nyuɔ̈th we yiic bäk ke aa lɛ̈k kɔc, ku duɔ̈kkë kɔc kɔ̈k cï gam jam thok kɔ̈k, ye gël bïk cïï jam. 40 Wek aa dhil këriëëc ëbën looi dhël la cök.

15

Jethu acï jɔt raŋ yic

1 Ëmën miɛ̈thakäi cï gam, wek aa ba bɛn lɛ̈k rin Wɛ̈t Puɔth Yam ya lɛ̈k we, wɛ̈t cäk yök ku yen cäk gam wepuɔ̈th ëbën. 2 Wɛ̈t ya lɛ̈k we, ku yen bï we luɔ̈k aya tɛ̈ muk wek ye cït tɛ̈ cï ɣɛn ye lɛ̈k we thïn, ka bï ciɛ̈n wɛ̈t puɔth cäk gam, tɛ̈ cïï yen ye yic.

3 Ɣɛn acï wɛ̈t thiek yic apɛi yök ku lɛ̈k we. Wɛ̈t cï Raan cï lɔc ku dɔc thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua. Cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic yic. 4 Acïk thiɔ̈k ku yeen acï Nhialic jɔt thou yic nïn kadiäk cök bï bɛn pïr, cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic yic. 5 Ku nyuth rot Pïtɛr ku jɔl atuuc kathiäär ku rou. 6 Ku ben rot nyuɔɔth tënë kɔc juëc wär kɔc buɔt kadhiëc, kɔcken ye buɔɔth cök, kɔc ŋot ke pïïr kɔc juëc, cɔk alɔn cï kɔc kɔ̈k thou. 7 Ku ben rot nyuɔ̈th Jemith ku jɔl rot bɛn nyuɔ̈th atuuc ëbën.

8 Ku jɔl rot nyuɔ̈th ɣɛn ciëën cïmën raan lök dhiëëth ciëën. 9 Rin ë ɣɛn akoor tënë atuuc ëbën, aya yök acïï path bï ɣɛn a cɔɔl ɣɛn atuuc rin ɣɛn acï kɔc akut, kɔc cï gam jöör, ku cal ke aa gum apɛi. 10 Ku dhëëŋ ë Nhialic acä cɔl acït kënë akölë. Ku dhëëŋ cï gäm ɣɛn akëc nhom dɛɛr piny. Ɣɛn acï luui apɛi luɔi wär ɣɛn atuuc kɔ̈k, ku acie riɛldiɛ̈ ë rot, ee miɔ̈c cï Nhialic gäm ɣa yen alëu ɣɛn ë luɔi kënë. 11 Këya, na ye wɛ̈t kënë yen ya lɛ̈k kɔc, tɛ̈dë ke ye yen lëk atuuc kɔ̈k kɔc aya, ke yen ë wɛ̈t töŋ le ɣok tueŋ ke lëkku kɔc, ku ë yen acäk gam.

Kɔc cï gam aabï röt jɔt rɛ̈ŋ yiic

12 Na ye lɛ̈k kɔc lɔn cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ke yeŋö ye kɔc kɔ̈k ë kamkun ye lueel lɔn cïï kɔc cï thou bï jɔt bïk bɛn pïr? 13 Na ye wɛ̈t yekë lueel yic, lɔn cïn yen raan cïï jɔt ë thou yic, ke Nhialic akëc Raan cï lɔc

15:3 Ith 53:5-12 **15:4** Wk 16:8-10; Mt 12:40; Luɔi 2:24-32 **15:5** Mt 28:16-17; Mk 16:14; Lk 24:34, 36; Jn 20:19 **15:8** Luɔi 9:3-6 **15:9** Luɔi 8:3

ku dɔc jɔt ë thou yic aya. 14 Ku na Raan
cï lɔc ku dɔc këc jɔt raŋ yic, ke wɛ̈t yeku
lɛ̈k kɔc ku gamdun tënë Raan cï lɔc ku
dɔc acïn wɛ̈tde yic. 15 Ku dɛ̈t aya abï
nyooth lɔn lueel ɣok lueth rin Nhialic,
rin acuk lueel lɔn cï yen Raan cï lɔc ku
dɔc jɔt thou yic. Ku na ye yic lɔn këc
kɔc cï thou jɔt bïk bɛn pïr, ke Nhialic
akëc Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic.
16 Rin na këc kɔc cï thou jɔt, ke Raan
cï lɔc ku dɔc akëc jɔt aya. 17 Na Nhialic
këc Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ka
cïn kë kuny gamdun we tënë Raan cï
lɔc ku dɔc, ku adumüömkun aa ŋot
ke këc päl piny. 18 Na Raan cï lɔc ku
dɔc këc jɔt thou yic, ke wɛ̈tde yic aya,
abï ciɛ̈t lɔn cï kɔc cï gam ku aacï thou,
aa kɔc ŋot ke rɛ̈ɛ̈r adumüöm yic. 19 Na
yeku ŋöth lɔn bï Raan cï lɔc ku dɔc
ɣo kony pïr akölë yic ë rot, ku acie pïr
akölriëëc ëbën, ke ɣok aabï kuat raan
tö pinynhom ëbën yic ŋɛɛr ë riɛnkua.

20 Ku yic ë kë cï Nhialic Raan cï lɔc
ku dɔc jɔt thou yic bï nyuɔɔth lɔn bï
yen kɔc cï thou jɔt aya. 21 Cïmën ye
kɔc thou rin këwäär cï raan tök looi,
ke kɔc aabï röt jɔt thou yic aya rin kë
cï raan dɛ̈t looi. 22 Cïmën wäthɛɛr ye
kɔc thou rin ye kɔc tök kek Adam, ke
yeen aya kɔc aabï jɔt bïk pïr rin cï kek
mat kek Raan cï lɔc ku dɔc. 23 Ku ŋɛk
abï la akölden bï ye jɔt thou yic. Raan
cï lɔc ku dɔc yen acï kaŋ jɔt thou yic,
ku kacke aabï jɔt aköl le yen dhuk.
24 Ku thök ë piny abï jäl bɛ̈n, ku Raan
cï lɔc ku dɔc, abï jak ril pinynhom kek
kacken rac ëbën, ku gɛm Bääny tënë
Wun Nhialic. 25 Rin Raan cï lɔc ku dɔc
adhil mac ɣet aköl bï Nhialic kɔc ater
ëbën göök ku bïï ke yecök. 26 Raan ater
bï jäl göök ciëën ee thou.

27 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
yic ëlä, “Nhialic acï këriëëc ëbën täau
yecök.” Alëu bï deet yic lɔn, këriëëc
ëbën, ye lueelkä, Nhialic guöp aliu ë
käkkä yiic rin ee yen Raan cï lɔc ku
dɔc looi bï käŋ mac ëbën. 28 Ku na cï
këriëëc ëbën täau Raan cï lɔc ku dɔc
cök, ke yeen nhom yen Raan cï lɔc
ku dɔc abï rot täau Nhialic cök, yen
raan këriëëc ëbën looi bïk tö yecök, ku
Nhialic yen abï këriëëc ëbën jäl mac.

29 Takku ëmën kɔc ye muɔɔc nhïïm
rin kɔc cï thou. Yeŋö yakë ŋöth? Ye
këpiath ŋö ye kɔc ye muɔɔc nhïïm rin
kɔc cï thou looi tɛ̈ cïï Nhialic kɔc cï
thou ë jɔt bïk bɛn pïr? 30 Na cïï kɔc
cï thou röt ë bɛn jɔt, ke yeŋö ye ɣok
ɣonhïïm rääm akölaköl kë ye ɣok thou
yök thïn. 31 Miɛ̈thakäi cï gam, thou ë
ɣa tiɛɛt piny akölaköl. Ɣɛn akuëëŋ, ɣɛn
aluel yic rin ee kënë ë nhiaamdiɛ̈ ë
riɛnkun, lɔn cï ɣok röt mat kek Raan
cï lɔc ku dɔc Jethu Krïtho Bänyda, ee
piɛrda yic. 32 Yeŋö ca yök thïn wäär
thɛr ɣɛn kek kɔc cït lääi Epethuth? Na
kɔc cï thou cie jɔt bïk bɛn pïr, ke ɣo
mïthku ku dëkku, nhiäk ɣok aabï thou.
33 Duk rot cɔl amär, “Na ye cath ke
kɔc rɛc, ka rɛc yï ba ciɛ̈t ke.” 34 Yakë
ŋiɛc tak ku pälkë dhölkun adumüöm.
Ee yär guöp rin kɔc kök weyiic aa kuc
Nhialic.

Guöp cï rot jɔt raŋ yic

35 Raan dɛ̈t abï thiëc ëlä, “Bï Nhialic
kɔc cï thou jɔt këdë bïk bɛn pïr? Ye
guöp yïndë bï tö ke ke?” 36 Yeŋö thiëc
wek këlä! Tɛ̈ com yïn käu, ku cïï yic
kɔŋ pät bï ciɛ̈t kë cï thou ka cïï cil.
37 Ku kë ye com ë käu ë path cïmën
käu ë rap ku käk kök, acie kool rap
yen ye com bï bɛn dït. 38 Nhialic ë käu
gäm guöp cï löc ye. Ee kuat käu gäm
guöpden path ke ye.

39 Gup käk pïr ëbën aacïï thöŋ. Kɔc
aa la guäpden ë röt, lääi aa la guäpden
ë röt, diɛt aa la guäpden ë röt, ku rec
aa la guäpden ë röt aya.

40 Ala gup tö nhial ku gup tö pinyn-
hom, ku dhëëŋ rɛ̈ɛ̈r kek gup tö nhial
acïï rɛ̈ɛ̈r ke gup tö pinynhom. 41 Aköl
ala dhɛ̈ɛ̈ŋde ë rot, pɛɛi ala dhɛ̈ɛ̈ŋde ë
rot ku kuɛl aa la dhɛ̈ɛ̈ŋden ë röt. Ku
kam ë kuɛl, kuɛl kök aa la dhɛ̈ɛ̈ŋden ë
röt aya.

42 Abï ciɛ̈t ë kënë tɛ̈ le Nhialic kɔc
cï thou jɔt bïk pïr. Tɛ̈ cï guöp thiök ka
dhiäth bï ya tiɔp, ku tɛ̈ jɔt ye, ka cïï
ben thou ku cïï ben dhiäth. 43 Tɛ̈ cï
guöp thiök, ka cï riääk ku cïn dhëëŋ

15:25 Wk 110:1 **15:27** Wk 8:6 **15:32** Ith 22:13

ku riɛl. Të jɔt Nhialic ye, ka bï dhëŋ ku ril. 44 Të cï ye thiɔ̈k, ke ye guɔ̈p pinynhom tën, të jɔt ye, ka bï ya guɔ̈p ye Wëi Nhialic gäm pïr. Cït lɔn tɔ̈ guɔ̈p pinynhom thïn, guɔ̈p pan Nhialic atɔ̈ thïn aya. 45 Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Raan tueŋ Adam ëcï cak ku bï pïr, ku Adam ciëën ë pïr wëi gam.” 46 Acie guɔ̈p pan Nhialic yen kɔŋ bɛ̈n ë guɔ̈p pinynhom. 47 Adam tueŋ ë cak ë tiɔp, ku Adam dëëtë ë bɔ̈ nhial. 48 Kɔc pinynhom aa thöŋ kek raan wäär cak tiɔp, ku kɔc ë kɔc nhial aa thöŋ kek raan bɔ̈ nhial. 49 Ëmën ɣok aa thöŋ kek raan cï looi ë tiɔp, ku aköldä ɣok aabï thöŋ kek raan bɔ̈ nhial.

50 Miɛthakäi cï gam, awiëc bäk ŋic lɔn gupkuan la yiic adiɔ̈ŋ ku riɛm aabï riääk piiny raŋ yic. Aacïï röt bï mat ë bääny Nhialic yic, bääny rëër thïn akölriëëc. 51 Wek aa ba lɛ̈k kë cäk ŋic thɛɛr ku bäk deet yic ëmën. Acie ɣo ëbën ɣok bï thou, ɣook ëbën ɣok aabï yiëk guɔ̈p ë yam. 52 Abï rot looi kaam thïn koor ë path. Të piŋ këcït kaŋ yic aköldä thöök piny, Nhialic abï kɔc cï thou jɔt bïk pïr. Ɣok aabï waar ëbën buk cïï ben thou. 53 Gupkuan cï thou ku riëëkkë ë raŋ yic, aabï waar gup cie thou, gup cie riääk raŋ yic. Ku ɣok kɔc pïr ɣok aabï gäm gup cie thou. 54 Të le kënë rot looi, gupkuan ë thou ku riëëkkë aabï waar bïk cïï ben aa thou, ke wël Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr aabï kenhïïm jäl tiɛɛŋ,

“Riɛl ë thou acïï liu, thou acï göök papot!”

55 “Yïn thou, riɛldu ako? Yïn thou, riɛldun yïn ɣo göök ë yïn kɔc nɔ̈k ako?”

56 Thou ee riɛlden yen kɔc nɔ̈k yök tënë adumuɔ̈ɔ̈m, ku adumuɔ̈ɔ̈m ee riɛlde yök tënë löŋ. 57 Ɣok aa dhil Nhialic leec, rin cï yen ɣo cɔl ayök riɛl ye ɣok adumuɔ̈ɔ̈m ku thuɔɔu tiaam, rin kë cï Bänyda Jethu Krïtho looi.

58 Këya, miɛthakäi cï gam, muɔ̈kkë gamdun apath guɔ̈ɔ̈mkë. Yakë luui aköläköl rin Bëny, rin aŋiɛckë acïn kuat luɔi yakë looi rin Bëny bï nhom kaŋ dɛɛr piny ë path.

16

Wëëu ye juaar rin kɔc cï gam Judia

1 Awiëc ba jam rin wëëu wiëckë bäk ke juaar rin bï wek kɔc cï gam Judia kony. Wek aa dhil kë ca lëk akuut kɔc cï gam Galatia looi. 2 Ŋɛk ë kamkun adhil wëëu atɔ̈ɔ̈u tëcït tën akuënden bï lëu aköl Nhialic thok ëbën, rin bï ciɛn wëëu ben kuɔ̈ɔ̈t yiic aköl bï ɣɛn bɛ̈n. 3 Na la bɛ̈n ke ɣɛn abä athöör gäm kɔckun cäk kuany, ku lɛ̈k kɔc Jeruthalem lɔn kɔckä aa kɔc ɣɛ̈th wëëu cïk juaar tënë we. 4 Na pɛth tënë ɣa ba la Jeruthalem, ke kek aabï cath ke ɣa.

Të cï Paulo guiër kɛnyde

5 Ɣɛn abï jäl bɛ̈n tënë we të cï ɣɛn kaŋ tëëk Mathedonia, rin aca guiir ba tëëk thïn. 6 Aya yök ɣɛn abï lɔ̈k ɣa la rëër kek we, tëdë ɣɛn abï rut thöl, ku wek aa bä kuɔny la kɛnydië yic kuat të le ɣɛn thïn. 7 Acä wïc ba we tïŋ ë path ëmën ku bar tueŋ. Aya ŋɔ̈ɔ̈th ciɛ̈t ɣa bï rëër apɛi kek we të pël Bëny ye bï rot looi.

8 Ɣɛn abï rëër Epethuth ë tën ɣet aköl Yan Ayup cïn yic luɔu, 9 rin ɣɛn ala kë luɔɔi ke dït tën apɛi, cɔk alɔn cïï kɔc juëc kë luɔɔi wïc.

10 Na bɔ̈ Timothï, ke nyuɔ̈thkë ye lɔn acïn kë bï ye cɔl ariɔ̈c të rëër yen kek we, rin alui rin Bëny cïmën luui ɣɛn rin Bëny aya. 11 Acïn raan ë kamkun yɔ̈ŋ Timothï guɔ̈p. Kuɔnykë bï dhölde tëëk apath bï dhuk tënë ɣa ke puɔl guɔ̈p, rin aŋääth bï dhuk kek miɛthakäi cï gam luui ɣok ke ë tök.

12 Ëmën, rin wämääth Apolo, aca ya yɔ̈ɔ̈k bï la tënë we kek miɛthakäi kɔ̈k cï gam. Ku acïï wïc bï la tënë we ëmën, aŋɔt bï la të lëu yen rot.

Wël ciëën

13 Tiëërkë nhïïm, kääckë ë cök gamdun yic, duɔ̈kkë riɔ̈c, riɛlkë puɔ̈th.

15:45 Cäk 2:7 **15:52** 1The 4:15-17 **15:54** Ith 25:8 **15:55** Ɣoth 13:14 **16:1** Rom 15:25-26
16:5 Luɔi 19:21 **16:8** Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11 **16:9** Luɔi 19:8-10 **16:10** 1Kor 4:17

14 Wek aa dhil kërïëëc ëbën looi
kek nhiɛ̈r wepuɔ̈th. 15 Wek aa ŋic
Ithipanath kek kacke, kek aa kɔc ke
kɔŋ wɛ̈t Nhialic gam pandun Akaya
ku yekë luui apɛi rin kɔc ë Nhialic.
Wek aa läŋ, miɛ̈thakäi, 16 bäk kɔc cït
käkkä theek ku raan dɛ̈t rot mät thïn
bï luui kek ke.
17 Ɣɛn amit puɔ̈u rin cï Ithipanath
ku Portunato ku Akaikuth bɛ̈n, keek
aacï bɛ̈n luui nyiɛndun wäär liiu wek.
18 Rin aacä bɛn cök puɔ̈u ku we aya.
Dhiɛlkë wɛ̈t ye kɔckä lueel piŋ.

Muɔ̈th ciëën

19 Akuut kɔc cï gam wun Athia aa
we tuɔ̈c miäthden, Akuila ku Prithk-
ila ku akuut kɔc cï gam mat panden,
aa we tuɔ̈c miäthden apɛi rin Bɛ̈ny.
20 Miɛ̈thakäi cï gam tɔ̈ ë tɛ̈n aa we
muɔ̈ɔ̈th. Miäthkë röt ë kamkun muɔ̈th
kɔc cï gam.
21 Ee ɣɛn Paulo ɣɛn agät ë muɔ̈th
kënë ë ciɛɛndiɛ̈.
22 Kuat raan cïï Bɛ̈ny nhiar abï kërac
yök. Bänyda, bäär!
23 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu rëër ke we.
24 Nhiɛ̈rdiɛ̈ arɛ̈ɛ̈r kek we ëbën rin
Jethu Krïtho.

16:15 1Kor 1:16 **16:19** Luɔi 18:2

Athör ë rou cï Paulo gät kɔc gen Korinth

Wɛ̈t nhom

Athör ë rou tënë kɔc cï gam gen Korinth, ee gɛ̈t Paulo wäär cï wël wääc kam akut kɔc cï gam kek ye. Kɔc kɔ̈k kam akut kɔc cï gam yic aake ye Paulo lɛ̈k guɔ̈p wël rɛc apɛi. Ku acï Paulo nyuɔ̈th ke lɔn wïc yen ye bï bɛn dɔ̈ör ke ke, ku acï puɔ̈u miɛt apɛi wën cï yen rot looi.

Abaŋ tueŋ athöör yic, Paulo ë jam ciɛɛŋde kek akut kɔc cï gam gen Korinth. Ku tët ke kën gɛ̈t yen athöör wäär ke tuc puɔ̈u apɛi. Ku lëk ke miɛt ë piände rin pɛ̈l ë wɛ̈t piny, ku dɔ̈ör kamken cï wël cï lɛ̈k ke athör kënë yic cɔl aloi rot. Ku jɔl lɛ̈k akut kɔc cï gam bïk kɔc ŋɔ̈ŋ cï gam pan Judia aa kony ë puɔ̈u ëbën. Ku wën jɔl wël wïcke bï ke lueel thök, Paulo acï rot bɛ̈n kony tënë kɔc kɔ̈k Korinth ye lueel lɔn kek atuuc ayic, ku lɔn cïï Paulo ye atuny la cök.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t Nhom 1:1-11
Paulo ku akuut kɔc cï gam gen Korinth 1:12–7:16
Kuɔɔny rin kɔc cï gam Judia 8:1–9:15
Paulo ë rot kony lɔn ë yen atuuc ayic 10:1–13:10
Thök ë wël 13:11-13

1 Athör kënë abɔ̈ tënë Paulo, atuny Jethu Krïtho ë wɛ̈t wïc Nhialic, ku wämääthda Timothï ku tënë akut kɔc cï gam gen Korinth, ku tënë kɔc kɔ̈k ë Nhialic ëbën rɛ̈ɛ̈r pan Akaya.

2 Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu Krïtho we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ör.

Paulo ee Nhialic leec

3 Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho. Yen ë Wädan lïr puɔ̈u tënë ɣo ku yen ë ɣo dɛɛt puɔ̈th kärɛc yiic akölaköl. 4 Ee ɣo dɛɛt puɔ̈th kärɛc ɣo yök yiic, rin buk lëu aya buk kɔc kɔ̈k aa dɛɛt puɔ̈th käracken yiic. Aayeku ke dɛɛt puɔ̈th cït tɛ̈ ye Nhialic ɣo dɛɛt puɔ̈th thïn. 5 Ku cït lɔn ye ɣok gum aya rin wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc, yen ë tɛ̈de aya, Nhialic ë ɣo dɛɛt puɔ̈th käjuëc ril yiic apɛi akölaköl. 6 Na guumku, ke rin bï we dɛɛt puɔ̈th ku luäk we, na deet ɣopuɔ̈th ke rin bï we dɛɛt puɔ̈th, ku gɛ̈m we riɛl ye wek gum cïmën tɛ̈ ye ɣok käŋ guɔ̈ɔ̈m thïn aya. 7 Wek aa ŋɔ̈thku apɛi, rin aŋicku lɔn guum wek cïmënda, këya ɣok aabï deet puɔ̈u rɔm ɣodhie.

8 Miɛ̈thakäi, awïcku bäk kärɛc cï ɣo yök wäär rëër ɣok pan Athia ŋic. Kärɛc ke cuk yök aake dït apɛi ciɛ̈t ke cuk bï lëu buk ke guum, ɣok aa ɣo cï ɣonhïïm ŋiɛc wei ë piɛ̈rda. 9 Acuk yök lɔn cït ɣok kɔc cï tɛ̈m thou. Ku kënë acï rot looi bï nyuɔ̈th ɣo lɔn acie riɛlda yen ŋɔ̈thku, ee riɛl Nhialic raan kɔc cï thou jɔt. 10 Acï ɣo puɔ̈ɔ̈t bei käk ke duër ɣo nɔ̈k yiic, ku abï ɣo kony. Ku aŋɔ̈thku lɔn bï yen ɣo bɛn kuɔ̈ny bei, 11 cïmën cï wek ɣo kony ë rɔ̈ɔ̈kkun. Këya, röök juëc bï looi ë riɛnkua aabï Nhialic dhuk nhïïm ku dɔɔc ɣo, ku kɔc juëc aabï Nhialic leec rin këpuɔth cï looi tënë ɣo.

Paulo acï kɛnyde waar yic

12 Aŋicku ɣopuɔ̈th kuat käk yeku ke looi pinynhom ë tɛ̈n aa yeku ke looi puɔ̈n ɣer cï Nhialic gäm ɣo. Ku ë yen kënë ɣo cɔl aŋic rëër kek we. Ku yen aloiku dhëëŋ ë Nhialic, acie ŋiɛ̈ɛ̈c kaŋ tɔ̈ ke raan. 13-14 Wek aa ya gät käk lɛ̈ukë bäk ke kueen ku dɛtkë keyiic. Ku na cɔk amën cïï wek wëlkä ye deet ëbën, ka ya ŋɔ̈ɔ̈th lɔn ŋot bï wek ke deet yiic ëbën, rin na ye aköl le Bänyda Jethu dhuk ke wek aabï nhiam riɛnkua cïmën bï ɣok nhiam ë we.

15 Rin ŋic ɣɛn ye lɔn bï wek wɛ̈lkiɛ̈ deet, aca guiir tueŋ ba la tënë we bäk dɛ̈t bɛn yök. 16 Rin ë ca guiir ba tëëk tënë we tɛ̈ le ɣɛn Mathedonia, ku tɛ̈ le ɣɛn dhuk aya, ku bäk ɣa cɔl ala Judia. 17 Wäär guiir ɣɛn kɛnydiɛ̈ këya, ye nyooth lɔn cïï ɣɛn ye wïc ba dhiɛl looi? Tɛ̈ guiir ɣɛn kë wiëc ba looi cä ye yiëk ɣanhom? Tɛ̈dë ya ke guiir cïmën kɔc pinynhom ë tɛ̈n, kɔc

1:1 Luɔi 18:1 **1:8** 1Kor 15:32 **1:16** Luɔi 19:21

ye lueel, “Ɣëë,” Ku gokë lueel, “Ɣei, ɣei,” Nyin yic kedhie? 18 Cïmën ŋic ɣok ye alanden lɔn Nhialic ë wɛ̈tde tiɛɛŋ nhom, kë ca thɔ̈n we ëcie “Ɣëë,” tɛ̈dë ke ye “Ɣei.” 19 Rin Wën Nhialic Jethu Krïtho ye ɣok wɛ̈tde lɛ̈k we ɣok Thilath ku Timothï, ë këc bɛ̈n ke ye puɔ̈u rou, ëcï bɛ̈n ke ye puɔ̈u tök. 20 Na cɔk la käjuëc cï Nhialic thɔn ka tök rin Raan cï lɔc ku dɔc, rin yen ë käk cï Nhialic ke thɔn tiɛɛŋ nhïïm. Ku ayeku lueel ë riɛnke, “Yenakan,” tɛ̈ leec ɣok Nhialic. 21 Ee Nhialic yen ë ɣo looi ɣodhie buk aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc. Acï ɣo dɔɔc, 22 ku yïk ɣo kïnden ye ɣok kacke, ku tɛ̈ɛ̈u Wɛ̈ike ɣopuɔ̈th bï nyooth lɔn ye ɣok kacken bï käk cï tɔ̈ɔ̈u yök.

23 Na ye lueth yen luɛɛl, ke Nhialic abä tɛ̈m awuɔ̈c. Wɛ̈t këc ɣɛn bɛn la Korinth ë rin cïï ɣɛn ye wïc ba we cɔl aben gum. 24 Acuk wïc buk we mäc kë bäk gam. Aŋicku lɔn wek aa ril ë gamdun yic. Wek aa konyku ke rin miɛt ë piändun.

2

1 Këya, aca bɛn tak ba cïï bɔ̈ tënë we rin bï ciɛ̈n këreɛc dɛ̈t ben rot looi. 2 Rin na cal we aa riääk puɔ̈th, ka cïn raan dɛ̈t cï döŋ bï ɣɛn cɔl amit puɔ̈u, rin aa wek aca rac puɔ̈th. 3 Ku cït lɔn yen tënë cï ɣɛn we gät athöör thïn, ɣɛn acïï bï bɛ̈n, rin aya yök ke ɣa bï riääk ë puɔ̈u yök, tɛ̈ ya tak ke ɣa bï kë cɔl ɣa amit puɔ̈u yök thïn. Ee ŋiɛc alanden, kë bä cɔl amit puɔ̈u abï we cɔl amit puɔ̈th aya. 4 Wäär gɛ̈t ɣɛn we athöör, ɣɛn a ɣa rem puɔ̈u apɛi aba ya dhiau, ku kën luɔɔi acie lɔn bï ɣɛn we rac puɔ̈th, ee rin bäk tɛ̈ nhiɛɛr ɣɛn we thïn apɛi ŋic.

Pɛ̈l wɛ̈t piny tënë raan cä awuɔ̈c looi

5 Na cï raan awuɔ̈c looi tënë raan dɛ̈t, ka këc looi tënë ɣɛn ë rot, ee tënë we rin acït kë cï looi tënë we cɔk cïï ye we ëbën. (Aluɛɛl këlä rin acä wïc ba jam ë wɛ̈t kënë yic apɛi.) 6 Ee tɛ̈de yen tɛ̈ cï kɔc juëc kamkun raan kënë wɛ̈ɛ̈t thïn. 7 Ëmën këya, wek aa dhil wɛ̈t päl piny tënë ye ku dɛɛtkë puɔ̈u rin bï puɔ̈u cïï pɛ̈k wei bï jäl ë gam yic. 8 Këya, wek aa yɔ̈ɔ̈k bäk cɔl aŋic lɔn nhiɛɛr wek ye. 9 Wek aaca gät athör kënë rin ë wiëc ba ŋic lɔn ye wek wëlkiɛ̈n ca lɛ̈k we gam ëbën. 10 Na le raan töŋ pɛ̈l wek wɛ̈t piny tënë ye, ke ɣɛn apɛ̈l wɛ̈t piny tënë ye aya, tɛ̈ le yen awuɔ̈c cï looi dhiɛl päl piny tënë ye ayic. Aya looi ë riɛnkun ke Raan cï lɔc ku dɔc daai kë tɔ̈ ɣapuɔ̈u. 11 Ɣɛn ë kënë looi rin bï Bɛ̈ny jakrɛc riɛl cïï yök bï luɔida rac, rin tɛ̈den yen luui thïn aŋicku apɛi.

Diɛɛr ë Paulo gen Troath

12 Wäär ɣëët ɣɛn gen Troath ba Wɛ̈t Puɔth Yam ë Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n lɛ̈k kɔc, ke yök lɔn cï Bɛ̈ny Jethu dhël ë luɔi ŋaany thok. 13 Ku ɣɛn ë ɣa cï diɛɛr apɛi rin këc ɣɛn wämääth Tito yök. Guɔ kɔc tɔ̈ɔ̈ŋ ku bar Mathedonia.

Riɛl ye yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc

14 Lecku Nhialic! Ee ɣook wat nhïïm akölaköl buk tiam rin Raan cï lɔc ku dɔc. Nhialic ë ɣo luɔi bï ŋiɛ̈ɛc rin Raan cï lɔc ku dɔc piny thɔ̈ŋ yic ëbën cïmën miök ŋïr apɛi. 15 Rin ɣok aa cït adöŋ ŋïr mit ye Raan cï lɔc ku dɔc gäm Nhialic, adöŋ ŋïr ë thiëi piny kam kɔc luɛ̈k Nhialic, ku kɔc mär. 16 Tënë kɔc kɔ̈k ë ŋuäc rɛɛc ë thou bɛ̈ɛ̈i, ku tënë kɔc kɔ̈k ë ŋuäc mit ë pïr bɛ̈ɛ̈i. Yeŋa lɛ̈k ye bï kënë looi? 17 Ɣok aacïï cït kɔc juëc kɔ̈k wɛ̈t ë Nhialic looi bï kek aa la lim. Ɣok aa wɛ̈t ë yic lueel ë Nhialic nhom, rin ɣok aa kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ku ë Nhialic yen acï ɣo tooc.

3

Kɔc lui ë Dɔ̈ɔ̈r Yam

1 Yakë tak lɔn ɣok aa ben röt lɛ̈k we? Acie tɛ̈de. Kɔc kɔ̈k athör lööm tënë we bï kek röt la nyuɔ̈th kɔc kɔ̈k, ku kɔc kɔ̈k aa athör bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc kɔ̈k bï kek röt bɛ̈n nyuɔ̈th we. Ku ɣok acie wïc athör cït käkkä. 2 Aa wek athördan yeku muk, cï gɔ̈t ɣopuɔ̈th bï raan ëbën ŋic ku kueen. 3 Wek aa cït athör bɔ̈ tënë Raan cï lɔc ku dɔc. Akëc Raan cï lɔc ku dɔc gɔ̈t galam, acï gɔ̈t Wëi ë Nhialic

1:19 Luɔi 18:5 **2:13** Luɔi 20:1 **3:3** B.bei 24:12; Jer 31:33; Edhe 11:19; 36:26

pïr. Akëc gɔ̈t aleel pat yiic kɔ̈th, acï gɔ̈t ɣopuɔ̈th.
4 Alëuku buk käkkä lueel ke ɣo ŋic
Raan cï lɔc ku dɔc ë Nhialic nhom.
5 Acä lëu ba lueel lɔn ɣok aa la riɛlda
ë röt ye ɣok Nhialic luɔ̈ɔ̈i. Riɛl ye ɣok
ye luɔ̈ɔ̈i ayeku yök tënë ye. 6 Yen acï ɣo
yiëk riɛl ye ɣok kɔc lui rin dɔ̈ɔ̈r ë yam
kek ye, dɔ̈ɔ̈r ë Wëi cïï cït löŋ cï gɔ̈t. Löŋ
cï gɔ̈t ee thou bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc, ku Wëi ë
pïr bɛ̈ɛ̈i.
7 Löŋ ëcï gɔ̈t aleel pat yiic kɔ̈th, ku
diik Nhialic ëcï rot nyuɔɔth wäär gɛm
ye. Na cɔk a wäär cï ruɛl Nhialic yen
cï Mothith paat piny bɛ̈n jäl amääth,
ke ŋot ril apɛi bï kɔc Itharel cïï lëu
bïk Mothith döt. Këya, na ye löŋ thou
bɛ̈ɛ̈i, tënë kɔc yen luui kɔc yen bɛ̈n kek
diikdït cït kënë, 8 ke diik luɔi Wëi cïï bï
dït apɛi! 9 Na ye löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr kɔc cɔl
atëm awuɔ̈c la diik, ke ye diikdït yïndë
bï löŋ dɔ̈ɔ̈r yam kɔc cɔl aala cök tënë
Nhialic bɛ̈ɛ̈i! 10 Ee yic, löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr
acïn këpuɔth bï ye thɔ̈ɔ̈ŋ kek löŋ dɔ̈ɔ̈r
yam. 11 Na ye löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr cï guɔ bɛ̈n
liu la diik, ke ye diikdït yïndë bï dɔ̈ɔ̈r
yam cïï bï kaŋ liu bɛ̈ɛ̈i!
12 Ɣok aa cie riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ jiɛɛm ɣok rin
le ɣok ŋɔ̈th löŋ dɔ̈ɔ̈r yam la diikdït
akölriëëc ëbën 13 Ɣok aacïï cït Mothith
wäär yenyin kum bï kɔc Itharel diik
Nhialic cïï ŋic tɛ̈ jiël yen thïn amääth.
14 Keek aake cï muɔ̈r puɔ̈th. Agut cït
ëmën kën ke cɔl aacïï käŋ ŋic aŋoot tɛ̈
kueen kek athör löŋ thɛɛr, kën ke muɔ̈r
puɔ̈th aŋot tɔ̈ thïn. Ku aye nyaai tɛ̈ mɛ̈t
raan rot Raan cï lɔc ku dɔc. 15 Agut cït
ëmën gɛ̈t ɣɛn athör, tɛ̈ kueen kek löŋ
Mothith, kën ke muɔ̈r puɔ̈th bïk käŋ cïï
ŋic aŋoot thïn. 16 Ku kënë aye nyaai
tɛ̈ mɛ̈t raan rot Bɛ̈ny. 17 Ku Bɛ̈ny ye
lueel ë wëlkä yiic ë Wëi. Ku tɛ̈ rëër Wëi
Bɛ̈ny thïn, lääu nhom ë tɔ̈ thïn. 18 Diik
Nhialic ayeku nyuɔɔth rin cïn yen kën
ɣo muɔ̈r puɔ̈th. Ku Wëi Bɛ̈ny ë ɣo looi
ëbën buk ciɛ̈t ye, ku diɛɛkde ë rot juak,
kënë ë luɔi Wëi ë Bɛ̈ny.

4

Riɛl Nhialic gupkuan cït tönɣ cï cuëëc tiɔp

1 Këya, ɣok aacie dhör ë luɔi kënë rin
ë Nhialic yen agɛ̈m ye ɣo ë liɛr piände.
2 Ɣok aacï kuec buk käk ye moony ku
käk kɔc rac gup cïï ye lueel. Ee yic
yen ayeku lueel kɔc nhïïm. Ku yen
aye kek ye ŋic kepuɔ̈th ëbën, yeku kɔc
yïndë ë Nhialic nhom. 3 Na cïï kɔc kɔ̈k
Wɛ̈t Puɔth Yam yeku lɛ̈k kɔc ye deet
yic, ka kɔc cï puɔ̈th määr kek aacie
ye ye deet yic. 4 Jɔŋrac mac kɔc piny
kënë ya aköl acï kɔc këc gam muɔ̈r
puɔ̈th, ku bïk ruɛl ë bɛn tënë Wɛ̈t Puɔth
Yam cïï ye tïŋ, wɛ̈t yam diik Raan cï
lɔc ku dɔc yen cït Nhialic guɔ̈p. 5 Ɣok
aacïï kɔc ye lɛ̈k rin bï ɣok röt luɛɛl,
ɣok aa kɔc lɛ̈k rin Jethu Krïtho ke ye
Bɛ̈ny. Ku ɣook ke ɣo ye aloony tënë we
rin Jethu. 6 Nhialic yen luel ye athör
thɛɛr yic ëlä, “Cɔl ruɛl aruel muɔ̈ɔ̈th
yic.” Yen ë Nhialic töɔ̈ŋ cɔl ruɛl ŋiɛ̈ɛ̈c
kaŋ aruel ɣopuɔ̈th bï ɣo nyuɔ̈th diik
Nhialic ë ruɛl Raan cï lɔc ku dɔc nyin.

7 Ku ɣok kɔc la këpuɔth dïït kënë,
ɣok aa cït töönɣ cï cuëëc ë tiɔp. Ku ë
rot looi këya bï nyuɔɔth lɔn riɛldït apɛi
ë bɛn tënë Nhialic, acie ɣo. 8 Ɣok aa
käk jör ɣo yök ku aacie ɣo ye rac. Na
cɔkku kë loiku kuc, ke ɣok aacie dhör.
9 Ɣok aaye cɔl agum, ku ɣok aa këc
Nhialic päl wei. Ɣok aacï nɔ̈k buk la
naŋ piiny, ku ɣok aa këc thou. 10 Kuat
tɛ̈ yeku tëëk ëbën ɣok aa ciɛ̈t kɔc bï
nɔ̈k cïmën Jethu. Këya alëu kɔc kɔ̈k bïk
pïr Jethu tïŋ ɣogup. 11 Rin ɣok kɔc pïr,
ɣok aa rëër akölaköl ɣo cït kɔc bï thou
rin Jethu, rin bï piërde tïŋ guɔ̈pdan bï
thou yic. 12 Këya, ɣok thou rin bï wek
pïr.

13 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
ëlä, “Ɣɛn ë jam rin cï ɣɛn gam.” Ku rin
le ɣok gam töŋ thöŋ, ɣok aa jam aya
rin cï ɣok gam. 14 Rin aŋicku Nhialic
yen jɔt Bɛ̈ny Jethu bï bɛn pïr, abï ɣo jɔt
kek Jethu aya, ku nyɛɛi ɣo ku we bï ɣo
ɣäth tɛ̈ rëër yen thïn. 15 Kënë aloi rot
ëbën ë riɛnkun. Aloi rot rin bï dhëëŋ
ë Nhialic ɣet tënë kɔc juëc, rin bï kɔc
juëckä piath ë Nhialic ŋic, ku bïk aa

3:6 Jer 31:31 **3:7** B.bei 34:29 **3:13** B.bei 34:33 **3:16** B.bei 34:34 **4:6** Cäk 1:3 **4:13** Wk 116:10

leec ku dorkë.

Pïr rin ë gam

16 Ku rin ë wɛ̈t kënë ɣok aacie puɔ̈th ë bath cɔk alɔn thöök riɛlda amääth-amääth, ke piäthkua aa ber piny akölaköl. 17 Aterthii yeku ke yök ëmën, aa guir ɣook rin pïr akölriëëc bï aterthii kuankä looi bïk cïï ye käŋ acïn. 18 Rin ɣok aacie ɣopuɔ̈th ë tääu käk ye tïŋ yiic, ɣok aa ɣopuɔ̈th tääu käk cïï ke ye tïŋ yiic. Rin käk ye tïŋ aa guɔ jäl, ku käk cïï ke ye tïŋ aa rëër thïn athɛɛr.

5

1 Rin aŋicku lɔn guäpkua pinynhom ë tɛ̈n aa cït duël ye ɣok rëër thïn kaam koor. Ku na la duël kënë riääk ke Nhialic abï ɣo yiëk ɣöt tɛ̈den rëër yen thïn, ɣön këc raan looi yecin. Ɣön ë looi Nhialic nhom guɔ̈p, cïï bï kaŋ riääk. 2 Cït ëmën rëër ɣok ɣo dhiau, ayeku wïc lɔn bï Nhialic ɣo gäm gupkuan yam bɔ̈ nhial. 3 Ku rin cïï ɣok bï ŋɔ̈ŋ ë guɔ̈p, ɣok aabï gäm guɔ̈p yam. 4 Gupkuan rëër ke ɣo pinynhom aacïï bï rëër thïn athɛɛr. Ɣok aa dhiau rin käjuëc buk guum. Ku acie lɔn wïc ɣok ye buk thou ayic, kë wïcku ë lɔn bï Nhialic ɣo waar bï ɣo gäm guɔ̈p ë yam bï pïr akölriëëc ëbën. Këya, ɣok aa wïc gupkuan pinynhom bï ke waar guɔ̈p bï rëër thïn athɛɛr. 5 Ee Nhialic yen acï ɣo guiir rin awër kënë. Ku gɛ̈m ɣo Wɛ̈ike buk ŋic lɔn bï yen ye looi.

6 Këya, ɣok aa rëër ɣo deet ɣopuɔ̈th akölaköl. Ku aŋicku tɛ̈ rëër ɣok ë guɔ̈pdan kënë yic ë pinynhom tɛ̈n, ɣok aa rëër ke ɣo mec kek tɛ̈n bï ɣok rëër thïn kek Bɛ̈ny. 7 Ɣok aa pïr ë gam, acie kë yeku tïŋ. 8 Ɣok aa rɛ̈ɛ̈r ɣo deet ɣopuɔ̈th ku guirku röt apɛi buk guɔ̈pdan pinynhom puɔ̈l rin bï ɣok la tɛ̈ rëër Bɛ̈ny thïn. 9 Adhilku looi buk Bɛ̈ny cɔl amit puɔ̈u piɛ̈rda yic pinynhom ë tɛ̈n, ku pïrdan aköldä aya. 10 Rin ɣok aabï dhiɛl kɔ̈ɔ̈c Raan cï lɔc ku dɔc nhom aköl ë luk, bï ŋɛk atɛ̈m awuɔ̈c, tɛ̈dë ke dɔɔc rin käkken cï looi wäär pïïr yen pinynhom.

Nhialic ë kɔc cɔl amääth kek ye rin Jethu

11 Cït lɔn ŋic ɣok ye apɛi yen tɛ̈ dhil ɣok riɔ̈ɔ̈c thïn ë Bɛ̈ny, yen aye ɣok kɔc kɔ̈k lɛ̈k bïk kepuɔ̈th wɛ̈l Bɛ̈ny. Bɛ̈ny aŋic ɣo apɛi, ku aya ŋɔ̈ɔ̈th lɔn piäthkun yiic wek aa ŋic ɣo aya. 12 Acie lɔn wïc ɣok ye buk röt bɛn lɛ̈k we, wek aa wïcku buk we nyuɔ̈th kë bï wek aa nhiam ë ɣo, tɛ̈ rëër wek kek kɔc nhiam käk ye tïŋ ku aa liu kepuɔ̈th. 13 Na ye kɔc kɔ̈k ɣo tïŋ ke ɣo cï nhïïm liääp, ke këda ë röt kek Nhialic, na lok nhïïm cök, ke këpiathdun. 14 Käk yeku ke looi, aa yeku looi rin nhiɛ̈r Raan cï lɔc ku dɔc. Ku ëmën aŋicku lɔn cï raan tök thou rin kɔc ëbën. Ku këya, kɔc ëbën aa rɔm thuɔnde. 15 Acï thou rin kɔc ëbën. Këya, kɔc pïr aacïï dhil pïr rin bï kek puɔ̈th miɛt ë röt, ku aabï pïr riɛnke yen raan cï thou ku ben jɔt pïr ë riɛnken.

16 Ku ëmën le tueŋ ɣok aacïï raan lëu buk ŋic cït tɛ̈ ye tiɛ̈ŋ ye. Ku na le kɔc ke ŋic Raan cï lɔc ku dɔc ke ye raan wäär rɛ̈ɛ̈r pinynhom, ka cie tɛ̈de këya ëmën. 17 Tɛ̈ cï raan rot mɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc, ke yeen acï ya raan cï bɛn cak. Këthɛɛr acï jäl ku kën yam acï bɛ̈n. 18 Kënë ee Nhialic yen aloi ye ëbën. Acï ɣo dɔ̈ɔ̈r kek ye rin Raan cï lɔc ku dɔc. Ku yïk ɣo luɔi buk kɔc kɔ̈k dɔ̈ɔ̈r kek ye. 19 Kë yeku lɛ̈k kɔc, ee lɔn looi Nhialic kɔc ëbën bïk dɔ̈ɔ̈r kek ye rin Raan cï lɔc ku dɔc. Nhialic akëc awuɔ̈ɔ̈c yekë ke looi kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, ku acï ɣo gäm luɔi ye lueel tɛ̈ bï ɣok kɔc ya dɔ̈ɔ̈r thïn.

20 Këya, ɣok aa tuc jam nyin Raan cï lɔc ku dɔc. Acït Nhialic guɔ̈p yen luel wɛ̈tde ë thuɔŋda. Ɣok aa jam rin Raan cï lɔc ku dɔc, ku ɣok aa thiëc raan ëbën. “Dɔ̈ɔ̈rkë kek Nhialic.” 21 Raan cï lɔc ku dɔc ë cïn guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m. Ku acï Nhialic looi bï Jethu thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua, rin tɛ̈ mɛt ɣok röt kek ye, ke ɣok aabï ya kɔc la cök ë Nhialic.

6

1 Luɔida yic ɣodhie ke Nhialic, wek aa yöökku, wek kɔc cï dhëëŋ Nhialic yök bäk cïï cɔl adɛɛr nhom piny ë path.

5:10 Rom 14:10

2 Rin acï Nhialic lueel, “Aköl wäär
wïc ɣɛn ye ba we kony, ɣɛn acï
rɔ̈ɔ̈kkun bɛ̈n piŋ. Ku aköl wäär wïc ɣɛn
we ba we luɔ̈k, wek aaca bɛ̈n kony.”
Piɛŋkë, kënë yen aköl bï wek kuɔɔny
Nhialic yök, aköl yen aköl bï we luɔ̈k.
3 Acuk wïc bï la raan luiku kë jör ye
këriëëc ëbën yic, rin bï ciɛ̈n raan luel
ye lɔn cïï luɔida path. 4 Këya, ayeku
nyuɔɔth këriëëc ëbën yeku looi yic lɔn
ye ɣok kɔc lui rin ë Nhialic, rin ye ɣok
kärɛc ku käril ɣo jöör guum ë path ke
ɣo cïï gup tuc. 5 Ɣok aacï that, ɣok
aacï mac ku jɔt kɔc juëc man luɔida
aliääp nhial, ku ɣok aa ɣo ye luui apɛi
ku cuk nin wakɔ̈u ku nɛ̈k cɔk ɣo. 6 Ku
ɣok aacï rëër ke ɣo cïn gup ajuɛ̈ɛ̈c ɣo
lir gup, ke ɣo ɣer puɔ̈th, ku detku käŋ
yiic. Ku Wëi Nhialic acï rëër kek ɣo
ku nhiɛ̈rda acïn tɛ̈ diu thïn, 7 ee wɛ̈t yic
yen ayeku lɛ̈k kɔc ë riɛl Nhialic. Ku kë
le ɣok cök Nhialic nhom yen ë tɔŋ ye
ɣok thɔ̈r ku kony ɣok röt. 8 Kɔc kɔ̈k aa
ɣo leec ku kɔc kɔ̈k aa ɣo bui. Kɔc aa ɣo
jääm gup ku kɔc kɔ̈k aa ɣo ŋiɛ̈c jääm.
Ɣok aaye yɔ̈ɔ̈k lɔn ye ɣo alueth ku ë yic
yen ayeku lueel akölaköl. 9 Ɣok aaye
ciëëŋ ciɛ̈t ɣo cïï ŋic ku ɣok aa ŋic apɛi,
ayekë lueel lɔn thou ɣok, ku tiɛ̈ŋkë,
ɣok aa ŋot ɣo pïr. Aa ɣo baŋ apɛi ku
aacie ɣo ye ɣɛɛt wei, 10 Ɣok aa rëër ke
ɣo mit puɔ̈th akölaköl agut aköl guum
ɣok thïn. Na cɔk alɔn ŋɔ̈ɔ̈ŋ ɣok ke ɣok
aa kɔc juëc looi bïk jak, na cɔk alɔn cïn
ɣok käŋ, ke ɣok aa ŋot ɣo la kärïëëc
ëbën.
11 Mäthkiɛn gen Korinth! Wek
aa cuk lɛ̈k alanden ɣo lääu puɔ̈th.
12 Nhiɛ̈rda tënë we akëc yit, aa wek
aacï nhiɛ̈rdun tënë ɣo yit. 13 Cït ëmën
lɛ̈ɛ̈u ɣok puɔ̈th tënë we, wek ayɔ̈ɔ̈k ciɛ̈t
we ye miɛ̈thkiɛ̈, bäk puɔ̈th lääu aya.

Duk mɛ̈t kek kɔc kuc Nhialic

14 Duɔ̈kkë röt mat kek kɔc këc wɛ̈t
Jethu gam. Yeŋö kɔc la cök Nhialic
nhom kek kɔc cïï la cök mat? Yeŋö
ruɛl ku muɔ̈ɔ̈th cɔl aaye tök? 15 Le
mänh tɔ̈ kam Raan cï lɔc ku dɔc kek
jɔŋrac? Yeŋö rɔm kɔc Krïthiaan kek
kɔc cie Krïthiaan? 16 Yeŋö luaŋ rëër
Nhialic thïn cɔl aräm kek luaŋ kɔc ye
ke jak cï kiɛ̈ɛ̈t door thïn? Ɣok aa luaŋ
rëër Nhialic thïn. Cïmën cï Nhialic ye
lueel ëlä,
“Ɣɛn abï paandiɛ̈ looi ke kackiɛ̈
ku rɛ̈ɛ̈r ke keek
ɣɛn abï ya Nhialicden
ku wek aabï ya kackiɛ̈.”
17 Ku lueel Bɛ̈ny aya,
“Wek aa dhil jäl kam kɔc këc gam
ku tɛkkë we thook tënë keek.
Duɔ̈kkë kë la guɔ̈p acuɔl rin ad-
umuɔ̈ɔ̈m ye gɔɔt,
ku wek aaba gam.”
18 “Ɣɛn abï ya wuurdun, ku wek aabï
ya wätkiɛ̈ ku nyiɛ̈rkiɛ̈,” lueel
Bɛ̈ny Madhɔl.

7

1 Mäthkiɛ̈, Nhialic acï käkkä thɔn
ëbën. Këya wuunyku ɣogup wei kärɛc
yeku looi, bï guäpkua ku wɛ̈ikua yiic
ciɛ̈n ajuɛ̈ɛ̈c. Ɣok aa dhil Nhialic theek
ku themku buk pïr ë pïr la cök Nhialic
nhom.

Akut kɔc cï gam ee Paulo cɔl amit puɔ̈u

2 Lääukë puɔ̈th tënë ɣo. Acïn raan
töŋ cuk luɔ̈i awuɔ̈c, acïn raan töŋ cuk
kum thok, ku acïn raan töŋ cï ɣok
këde nyaai dhël ruëëny. 3 Tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn
këlä ka cie wek nyiɛɛny, rin aca lueel
wäthɛɛr lɔn nhiɛ̈rda tënë we aacie yit
ɣopuɔ̈th. Alëuku buk pïïr ku thouku
kek we. 4 Aya yök alɛ̈u ba jam tënë
we kecïn kë muɔɔny, ɣɛn anhiam ë we,
wek aa ɣɛn dɛɛt puɔ̈u apɛi, cɔk alɔn
le yen kärɛc ɣa yök, ke ɣɛn amit puɔ̈u
apɛidït.
5 Agut wäär cɔk ɣok ɣëët Mathedo-
nia ɣok këc gup kaŋ la läŋ. Ɣok aa ɣo cï
rɔ̈m kek ater juëc ku agɔ̈th ke kɔc kɔ̈k,
ku riɔ̈ɔ̈c ɣopuɔ̈th. 6 Ku Nhialic yen kɔc
cï puɔ̈th mum dɛɛt puɔ̈th, acï ɣo bɛn
dɛɛt puɔ̈th rin cï yen Tito bɛ̈n cɔl abɔ̈
tënë ɣo. 7 Acie bɛ̈nde yen cï ɣo bɛn cɔl
amit puɔ̈th ë rot, tɛ̈ cï wek ye dɛɛt puɔ̈u
thïn acï ɣo yuum puɔ̈th aya. Acï lɛ̈k
ɣɛn lɔn wïc wek ye apɛi ba we la neem,

6:2 Ith 49:8 **6:5** Luɔi 16:23 **6:16** Leb 26:12; Edhe 37:27; 1Kor 3:16; 6:19 **6:17** Ith 52:11 **6:18** 2Tha 7:14; 1Lëk 17:13; Ith 43:6; Jer 31:9 **7:5** 2Kor 2:13

ku tɛ̈ cï wek puɔ̈th riëëk thïn rin käk cï röt looi tënë ɣa, ku lɔn wïc wek ye apɛi bäk ɣa kony. Këya, ëmën ɣɛn acï puɔ̈u miɛt apɛidït.
8 Ɣɛn acïï rot gäk cɔk alɔn cï athör wäär ca gät we we cɔl arem puɔ̈th, ɣɛn aa ɣa cï rot gɔ̈k tueŋ, rin cï athördiɛ̈ we reem puɔ̈th, rin aŋiɛc rɛ̈m ë puɔ̈u rin athör ca gɔ̈t acï guɔ bɛ̈n jäl wepuɔ̈th. 9 Ku ëmën ɣɛn amit puɔ̈u, ku acie rin cï ɣɛn we cɔl arem puɔ̈th, ee rin cï arɛɛm ë puɔ̈u we cɔl adhuk wepuɔ̈th ciëën. Arem ë puɔ̈u acï rot looi ke cït kë wïc Nhialic. Ku këya, acïn kërɛɛc cuk looi tënë we. 10 Rin arɛɛm puɔ̈u ye Nhialic bɛ̈ëi tënë we, ee we cɔl adhuk wepuɔ̈th ciëën bï we luɔ̈k, ku acïn agääk rot ë tɛ̈ɛ̈n. Ku na ye we reem puɔ̈th rin wïc wek ye bäk ke ya looi käk pinynhom, ke arɛɛm puɔ̈u kënë ë we cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m ku mɛ̈r wɛ̈ikun. 11 Tiɛ̈ŋkë kënë wïc Nhialic arɛɛm ë piändun yic. Wek acï puɔ̈th tïr. Acäk wïc bäk käŋ cɔ̈k piny. Wek aacï puɔ̈th riääk rin kërɛɛc cï kuɔ̈c looi. Wek aacï ya riɔ̈ɔ̈c ë Nhialic ku yakë wïc apɛi ba la tënë we. Ku dhiɛlkë looi bäk raan cï kërïëëc ëbën looi tɛ̈m awuɔ̈c. Acäk nyuɔɔth lɔn kënë cäk looi kërïëëc ëbën yic ë ye tɛ̈de.
12 Këya, na cɔk a wäär cï ɣɛn ke athör kënë gɔ̈t, ka cie rin raan wäär cä awuɔ̈c looi ku acie rin akut cï luɔ̈i kërac, ee rin bäk tɛ̈ ye wek diir thïn ë ɣɛn nyuɔɔth Nhialic nhom. 13 Kënë, yen acɔl ɣo adeet ɣopuɔ̈th.
Ku dɛ̈t aya, deet ë piända, ɣok aacï puɔ̈th bɛ̈n miɛt apɛi wäär piŋ ɣok tɛ̈ cï Tito puɔ̈u mit thïn, ku tɛ̈ cï wek ëbën ye bɛ̈n dhuɔ̈k puɔ̈u piny thïn. 14 Wek aa we ca leec tënë ye, ku wek aa këc ɣɛn cɔl ayär guɔ̈p. Wek aa yeku lɛ̈k yith aköla köl, ku ɣɛn amit puɔ̈u rin lɛc wäär ɣɛn we leec acï ya yic. 15 Këya, nhiɛ̈rden nhiɛɛr yen we, ee rot juak apɛi tɛ̈ tɛk yen we tɛ̈ ye wek ye thɛɛk thïn ku piɛŋkë wɛ̈tde, ku tɛ̈ cï wek ye luɔr thïn abï we aa lath. 16 Ɣɛn amit puɔ̈u rin ŋɔ̈ɔ̈th ɣɛn we.

8

Ajuër rin akut kɔc cï gam Judia

1 Miɛ̈thakäi, awïcku bäk tɛ̈ cï Nhialic dhëëŋde nyuɔɔth thïn tënë akuut kɔc cï gam Mathedonia ŋic. 2 Cɔk alɔn cï kärɛc apɛi ke yök, ku wën cɔk kek aa kɔc ŋɔ̈ŋ aya, aake ye puɔ̈th miɛt apɛi tɛ̈ miööc kek. 3 Alɛ̈u ba lɛ̈k we ayic lɔn kek aake ye miööc bïk käkken lik mukkë aa dhuɔl wei. Ku ayekë looi piänden ë röt. 4 Ku keek aake ye ɣo lac thiëëc lɔn anhiarkë aya bïk la käk yekë ke gam tënë kɔc ë Nhialic Judia. 5 Aacï röt kaŋ gäm Bɛ̈ny Jethu tueŋ, ku jɔl Nhialic ke cɔl aa gɛ̈m röt ɣo tɛ̈cït tɛ̈ wïc ye. Ee cuk ye tak lɔn bï kek käk cït käkkä gam. 6 Këya, ku jɔlku Tito raan wäär jɔk ë luɔi kënë thiëëc bï la tueŋ kek ye, ku kony we bäk luɔidun path kënë thääp. 7 Wek aa la gamdït. Aŋiɛckë apath yen tɛ̈ ye wek ye lɛ̈k kɔc thïn. Wek aa la ŋiëëcdït cï wek röt gam puɔ̈u ëbën, ku nhiarkë ɣo. Wek aa kärïëëc ëbën ŋiɛc looi apath. Ku këya, wek aa wïcku bäk miɔ̈cdun muk thïn.
8 Acä ye lueel lɔn dhil wek ye looi, ku awiëc ba nyooth tɛ̈ nhiɛɛr kɔc kɔ̈k ye thïn bïk kony. Këya, awiëc ba ŋic tɛ̈ ye nhiɛ̈rdun yic thïn. 9 Wek aa ŋic dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho cɔk alɔn yen ajak, ka cï bɛ̈n a raan ŋɔ̈ŋ ë riɛnkun, ku bï ŋäääŋde ya kë yök wek jiɛɛk.
10 Wɛ̈tdiɛ̈, apath bäk këwäär cäk jɔɔk runwäär thääp. Aa wek kɔc tueŋ cï luɔi kënë jɔɔk, ku acie jɔ̈k ë rot ë tɔ̈ wepuɔ̈th bäk luui këya. 11 Ëmën, thääpkë luɔi wäär cäk jɔɔk. Luɔikë kë nhiarkë wepuɔ̈th cït tɛ̈wäär cäk guiër ye käk muɔ̈kkë ke ëmën. 12 Na wïc ba miööc, ke Nhialic agam këdun ba gam këdun tɔ̈ thïn yic wïc ba gam, ku acie kë liu thïn.
13 Acä ye lueel lɔn ye we jɔ̈t yiëth käthiek rin bï kɔc kɔ̈k käpuɔl muk. 14 Kë luɛɛl ë lɔn na lak käjuëc ëmën, ke we kony kɔc cïn käŋ rin na lek käjuëc aköldä, ke ke kony we aya. Këlä, ke wek aabï röt kony wedhie ëbën. 15 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä rin miëth cï Nhialic gäm kɔc Itharel wäär ror liɛɛt, “Raan cï käjuëc kuany acïn käk cïï bɛn döŋ piny, ku

8:4 Rom 15:26

raan cï käklik kuany acï ben la käk wïc.”

Tito ku kɔc kɔ̈k aacï tuɔɔc Korinth

16 Ɣɛn alec Nhialic rin cï yen Tito cɔl
anhiar we bï we kony, nhiɛ̈r thöŋ ke
nhiɛ̈r nhiɛɛr ɣɛn we. 17 Rin ɣok aacï
Tito thiëëc bï la tënë we, go gam. Ku
ë wïc bï cak la aya ë rot. 18 Ku ɣok
aa toc wämääth cï gam kek ye, raan
theek akuut kɔc cï gam ëbën, rin ë yen
Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc. 19 Ku yeen
aya ë raan cï akuut kɔc cï gam kuany
bï cath kek ɣo tɛ̈ ɣɛ̈th ɣok kuɔɔnydan
yeku looi bï Bɛ̈ny nhom guɔ̈p leec, ku
nyoothku tɛ̈ nhiɛ̈rku luɔi buk aa kony.
20 Acuk wïc bï la kɔc jiëëm ɣogup tɛ̈
ye ɣok käk cï juaarkä ŋiɛc luɔɔi thïn.
21 Awïcku bï ya kë la cök yen yeku
looi, ku acie Bɛ̈ny nhom ë rot ee raan
nhom ëbën.
22 Këya, ɣok aa toc wämääth dɛ̈t ke
ke, wämääth cuk them arak juëc dhöl
juëc ku acuk yök ke ye raan nhiar
kuɔɔny. Ku cït ëmën ŋic yen we apɛi,
anhiɛɛr bï we kony aya apɛi. 23 Tito ë
raan ye ɣok rɔm ku alui kek ɣɛn bï we
kony, ku miɛ̈thakäi cath ke ye, aa kɔc
tɔ̈ nyïn akuut kɔ̈k, ku aa lɛc Raan cï lɔc
ku dɔc. 24 Nyuɔ̈thkë ke nhiɛ̈rdun rin
bï akuut kɔc cï gam tïŋ ku ŋickë, kë ye
ɣok nhiam ë we.

9

Guiër kuɔɔny tënë kɔc cï gam Judia

1 Acä wïc ba gɛ̈t tënë we rin kuɔɔny
bäk looi tënë kɔc cï gam Judia. 2 Rin
aŋiɛc atɔ̈ wepuɔ̈th bäk kony, ku wek
aaca lɛɛc tënë kɔc Mathedonia. “Aca
lɛ̈k ke, Miɛ̈thakäi cï gam pan Akaya ë
wïckë bïk kuɔɔny guɔ jɔɔk runwäär.”
Ku luɔidun nhiɛɛr wek ye bäk kony,
acï kɔc juëc apɛi kamken wɛl puɔ̈th
thïn bïk kony aya. 3 Ëmën ɣɛn atoc
miɛ̈thakäi cï gamkä rin bï lɛcdan ye
ɣok we leec cïï ye lueth. Ku cït lɔn
cï ɣɛn ye lueel, wek aabï yök ke we
cï kuɔɔnydun guiir. 4 Rin na le kɔc
Mathedonia la kek ɣɛn Korinth, ku
yökkë we ke we këc röt guiir, ke ɣok
aabï gup yär apɛi tɛ̈ yök kek kë ye ɣok
we leec ke këc rot looi, ku päl yär ë
guɔ̈pdun ŋic ɣok we apɛi. 5 Këya, aca
tak lɔn puɔth yen ba wämäthakua cɔl
aala tënë we ɣanhom tueŋ, bïk wëëu
käk lueel kaŋ kuɔ̈ɔ̈t yiic. Na jäl la ke
yɔ̈k keek ke käk mat yiic, ku abï rot
nyooth lɔn ë wiëckë bäk looi piäthkun
ke cïï lëk we.
6 Aŋiɛckë apɛi lɔn raan pur domdït
ë rap juëc tem, ku raan pur domkoor
acïn rap juëc ye tem. 7 Ŋɛk adhil këden
bï gam cï guiir yepuɔ̈u ëbën gam, ke
cïï nhom thiek tɛ̈dë ke mɛ̈c ye, rin
Nhialic anhiar raan këde gam puɔ̈u
ëbën. 8 Ku alëu Nhialic bï gäm käjuëc
apɛi, ku yïn abï la käjuëc path ye yïn
kɔc kony akölaköl.
9 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Acï kɔc ŋɔ̈ŋ kony puɔ̈u ëbën, ku yeen
abï rëër ke la cök akölriëëc.”
10 Ku Nhialic ë kɔ̈th cɔl alok bïk ya
miëth ye cam abï käkkun juak yiic, ku
abï we cɔl aala cök apɛi, bäk käjuëc
ya gam tënë kɔc wïc kuɔɔny. 11 Abï
Nhialic looi bäk jak apɛi kërïëëc ëbën
bäk aa abiökruɛɛl akölaköl. Ku kɔc juëc
aabï Nhialic leec tɛ̈ le ɣok kuɔɔnydun
cäk wïc puɔ̈u ëbën gäm ke. 12 Tɛ̈
luui wek këlä, ka cie käk wïc kɔc
cï gam kek yakë ke lëu ë röt, wek
aa kɔc juëc cɔl alec Nhialic. 13 Ku
rin luɔidun puɔth cï wek röt nyuɔɔth,
kɔc juëc aabï Nhialic leec rin looi
wek kä wïc Wɛ̈t Puɔth Yam Raan cï
lɔc ku dɔc wäär cäk gam, ku ramkë
ke ke ku raan ëbën. 14 Ku rɔ̈ɔ̈kken
yiic ë riɛnkun aabï kepuɔ̈th wel rin
dhëëŋdït cï Nhialic gäm we. 15 Lecku
Nhialic rin miɔ̈cdïït cïn kë thöŋ kek cï
gäm ɣo.

10

Paulo ë luɔide kony lɔn puɔth yen

1 Wek aläŋ ë puɔ̈u ëbën ɣɛn Paulo
rin liɛr puɔ̈u Raan cï lɔc ku dɔc, cɔk
alɔn ye kɔc kɔ̈k kamkun ye lueel lɔn
ye ɣɛn riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ rɛ̈m ɣɛn ke we, ku ya
wël tuc lueel tɛ̈ mec ɣɛn. 2 Wek aläŋ
na la bɛ̈n tënë we ke ɣɛn acïï bï bɛn
jam wël tuc apɛi tënë kɔc kɔ̈k kamkun,

8:15 B.bei 16:18 **8:21** Këŋ 3:4 **9:9** Wk 112:9 **9:10** Ith 55:10

cït të ya täk ye lɔn dhil yen ya tëde, rin ye kɔc kɔ̈k ye lueel lɔn pïïr ɣok pïr pinynhom tën. 3 Ee yic ɣok aa kɔc pïr pinynhom tën, ku ɣok aacie thɔ̈r cït të ye kɔc ë pinynhom thɔ̈r thïn. 4 Riɛl ye ɣok thɔ̈r acie riɛldan pinynhom, ee riɛldït ye Nhialic yiëk ɣo yen aye ɣok käk bäänɣ Nhialic gël nhom göök. Ɣok aa luethken yekë ke lueel rac ëbën. 5 Ɣok aa tëktëk kanhiaam cï wɛ̈t Nhialic thany piny rac. Ku dɔmku kuat tëktëk kënë cïmën raan ater dhie ye dɔm tɔŋ yic, ku loiku bï Raan cï lɔc ku dɔc theek. 6 Ku të tïŋ ɣok ye ka athëëkdun cïn yic diu, ke ɣok aabï kuat raan yeku yök ke dhäl wɛ̈t Nhialic ë yic tëm awuɔ̈c.

7 Wek aa käŋ tïŋ kɔ̈th aɣeer. Na le raan ye gam alanden lɔn ë yen raan ë Raan cï lɔc ku dɔc, ke cɔl atak kë looi yic apath, rin ɣok aa kɔc Raan cï lɔc ku dɔc aya cïmënde. 8 Ɣɛn acï guɔ̈p ye yär të cɔk ɣɛn jiɛɛm kanhiaam riɛl cï Bɛ̈ny gäm ɣo. Riɛl cï gäm ɣo ee riɛl bï ɣok gam cɔ̈k piny ku cïï we rɛc. 9 Awiëc bäk cïï tak lɔn wïc ɣɛn ye ba we riääc athör ya gät we. 10 Aye raan dɛ̈t lueel, “Athör Paulo aaye gɔ̈t ke thiek yiic, ku të rëër yen ke ɣo ë kɔc ku wɛ̈lke aacie riɛl!” 11 Adhil raan kënë deet yic lɔn acïn kë wääc athör ya ke gɔ̈t të mec ɣɛn, kek kë ba looi të ben ɣɛn dhuk tënë we.

12 Acuk wïc buk röt thɔ̈ŋ kek kɔc röt leec kamken ë röt. Acïn kë ŋickë. Keek aa lɛcden thɔ̈ŋ kamken ë röt ke cie lɛc Nhialic. 13 Këya, ɣok aacïï bï nhiam ku jiɛɛmku käk liu luɔi cï gäm ɣo yic buk looi. Nhiaamda abï nhom pëk luɔi cï Nhialic yiëk ɣo yic. Ku ala yic luɔida yen loiku kamkun. 14 Ɣok aacïï bï nhiam apɛi cït tɛ̈n bï yen ke rot luɔɔi thïn tën këc ɣok bɛ̈n tënë we, rin cï ɣok Wɛ̈t Puɔth Yam rin Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈ɛ̈i tënë we. 15 Ku ɣok aacie nhiam luɔi cï kɔc kɔ̈k looi. Kë yeku ŋɔ̈ɔ̈th ë lɔn bï gamdun rot juak rin bï luɔida ë kamkun rot juak apɛi ku thiëi piny. 16 Ku buk lëu buk Wɛ̈t Puɔth Yam la lɛ̈k kɔc bɛ̈ɛ̈i mec ke we, rin acuk wïc buk nhiam luɔi cï Nhialic gäm kɔc kɔ̈k bïk looi bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k yiic.

17 Ku cït lɔn ye wël cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Raan wïc ye bï nhiam adhil nhiam rin Bɛ̈ny.” 18 Rin raan rot leec ë rot acie yen ye gam, ee raan ye Bɛ̈ny leec.

11

Paulo ku kɔc röt cɔl aaye atuuc

1 Awiëc bäk kë ca wuɔ̈ɔ̈c guum, të cï ɣɛn käŋ duɛ̈r kuc. Wek aa läŋ bäk looi këya. 2 Ɣɛn aye tiɛɛl dɔm të tïŋ ɣɛn kɔc kɔ̈k ke wïckë bïk we muɔ̈r, ku ë yen lɔn ë Nhialic aya. Wek aa cït nyɛn bïm ca lɔ̈c muɔny tök bï thiaak, yen Raan cï lɔc ku dɔc. 3 Wek aa ŋic anyïköl wäär duɔ̈ɔ̈ŋ këpiiny Eba ë pɛl nyinde. Ɣɛn ariɔ̈c lɔn bï wek ciɛ̈t kënë. Wek aabï duɔ̈ɔ̈ŋ ku pälkë nhiɛ̈rdun nhiɛɛr wek Raan cï lɔc ku dɔc. 4 Ayakë guɔ nhiaar ku gamkë të bïï raan dɛ̈t bï we bɛ̈n lɛ̈k Jethu dɛ̈t cie yen Jethu cuk lɛ̈k we. Ku wek aa puɔ̈th miɛt ku tääukë wenhïïm piny ku gamkë wëi ku wɛ̈t, käk cie Wëi ku Wɛ̈t Puɔ̈th Yam wäär cuk lɛ̈k we.

5 Aya tak lɔn kɔckä yakë ke tïŋ ciɛ̈t kek aa tuucdït, aacïï dït tënë ɣa acïn, ku acä ye tak lɔn aa tuuckun kä aa loi luɔi path wɛ̈r kek ɣa. 6 Tɛ̈dë, ɣɛn akëc piöc ba ŋiɛc ajam apath kɔc nhïïm, ku ɣɛn aŋic kaŋ. Kënë aca nyuɔ̈th we käjuëc yiic ë dhɔ̈l juëc yiic.

7 Wek aa kɛ̈c kaŋ thiëëc bäk ɣa riɔp wäär lëk ɣɛn we Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic. Ɣɛn acï rot dhuɔ̈k piny ku luɔ̈ɔ̈i ë path rin bï wek aa kɔcdït. Ye kërac yen ca looi? 8 Tɛ̈wäär luui ɣɛn ë kamkun, ɣɛn a ɣa ye kɔc akuut kɔc kɔ̈k cï gam riɔp. Aake ya rum bï ɣɛn we bɛ̈n kony. 9 Ku wäär rëër ɣɛn kek we, acïn raan ca rääm nhom bï ɣa kony. Miɛ̈thakäi cï gam wäär bɔ̈ Mathedonia aacï kërïëëc ëbën wiëc ke bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa. Acïn kë ca kaŋ thiëëc tënë we, ku ɣɛn acïï rot bï kaŋ dɛr weyiëth acïn. 10 Ku cït ëmën rëër yiny Raan cï lɔc ku dɔc kek ɣa, acïn raan pan Akaya bä pëën ba cïï jam kanhiaam këlä. 11 Të lueel ɣɛn ye lɔn ɣɛn acïï rot

10:17 Jer 9:24 **11:3** Cäk 3:1-5, 13 **11:9** Pili 4:15-18

bï kaŋ dɛr weyiëth, ke ye rin cïï ɣɛn we nhiar? Aŋic Nhialic lɔn nhiɛɛr ɣɛn we!
12 Ɣɛn abï la tueŋ ke ɣa loi kë luɔɔi ëmën, rin bï kɔckä ciɛ̈n kë ye kek nhiam, lɔn ye kek luui cïmënda aya.
13 Kɔckä aacie atuuc acïn. Aa kɔc wëŋ luɔiden yic, ku loikë röt ciɛ̈t ke ya atuuc Raan cï lɔc ku dɔc.
14 Acïn kë gëi kɔc thïn! Na cɔk a Bëny jakrɛc ka loi rot bï ciɛ̈t atuny nhial ë ɣɛr bɛ̈ɛ̈i.
15 Këya, acïn këril tɔ̈ thïn tɛ̈ ye atuɔ̈ɔ̈cke röt cɔl aaye atuuc luɔi la cök. Ku keek aabï awuɔ̈c thöŋ kek käkken loikë ke yök aköldä.

Tɛ̈ cï Paulo guum thïn ke ye atuuc

16 Aca lueel wäär ku abɛn ber yic, acä wïc bï la raan ye tak lɔn cïn yen kë ŋiɛc. Ku na yakë tak lɔn cïn ɣɛn nhom, ke we päl ɣa ba nhiam käkkiɛ̈n ya lɛ̈k we.
17 Tɛ̈ ye ɣɛn rot leec këlä, ke ɣɛn ajam cïmën raan cïï käŋ ŋic. Ku acie tɛ̈ wïc Bëny ye thïn.
18 Ku ëmën ye kɔc kɔ̈k jam ë nhiam cït tɛ̈ ye kɔc pinynhom jiɛɛm thïn, aba looi këlä aya.
19 Wek aa ŋic käŋ apɛi ku aŋot nhiarkë bäk wël kɔc kuc käŋ buɔɔth yiic.
20 Wek aa wël raan we loony gam, raan käkkun cam, raan rot cɔl aril ë we, raan nhiam rot tääu tueŋ raan na cɔk we ŋuɔ̈ɔ̈t nyïn, ka ŋot cïn kë mankë thïn.
21 Ɣɛn acï guɔ̈p yär ba gam lɔn ɣɛn akëc käkkä looi.

Kë ye raan dɛ̈t wïc bï yenhom lɛc ye, ke ɣɛn alec ɣanhom ye aya. Ɣɛn ajam ëmën ciɛ̈t ɣa kuc käŋ.
22 Na yekë kuat Ibru, ke ɣɛn ë Ibru. Na yekë kɔc Itharel, ke ɣɛn ë raan Itharel. Ku na yekë dhiënh Abaram, ke ɣɛn ë raan Abaram aya.
23 Ye kë kɔc lui rin Raan cï lɔc ku dɔc? Ɣɛn ajam jam raan cï muɔ̈l, ku ɣɛn ë raan ë luɔi ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ke! Ɣɛn acï luui luɔidït apɛi tënë ke. Ku ɣɛn acï mac arak juëc tënë ke. Ku ɣɛn acï that thändït apɛi tënë ke, ku duɛ̈r thou arak juëc.
24 Ɣɛn acï that waat thiärdiäk ku dhoŋuan arak dhiëc kɔc Judeo.
25 Ku kɔc Roma aacï ɣa that arak diäk atuel. Ku biöök ɣa aleel arak tök. Ku riäi ëcï riääk wïir arak diäk ke ɣa wɛ̈ɛ̈r thïn. Ku arak tök, ɣɛn aca aköl ku wɛ̈ɛ̈r thöl wïïr.
26 Ku aköölkɔ̈k cäthdiɛ̈ yic, ɣɛn acï röm kek käkjuëc kɔc nɔ̈k. Ku duɛ̈r mou wër yiic, ku duër cuɛ̈r ɣa rum. Ku duër kɔckiɛ̈n Judeo ɣa nɔ̈k. Ku duër kɔc cie kackiɛ̈ ɣa nɔ̈k. Ku yɔ̈k käk kɔc nɔ̈k gɛɛth ku bɛ̈ɛ̈i yiic ku Adɛ̈kdiɛɛt yic. Ku tënë kɔc röt looi ke cït kɔc cï gam.
27 Ɣɛn ë ɣa ye luui apɛi ba guɔ̈p thiai ku cä ye nin aköldɛ̈t, ɣɛn ɣa ye cɔk nɔ̈k ku rou. Ku ɣɛn ë lac rëër ke cïn miëth ku tɛ̈ niin ɣɛn thïn. Ku ɣɛn ɣa ye rëër ɣa nɛ̈k wiir rin cïn ɣɛn alɛ̈th juëc ɣa kony ë wiir.
28 Ku käjuëc kɔ̈k acä luel, ɣɛn ë rëër ɣa tɛ̈k akölaköl rin akuut kɔc cï gam ëbën.
29 Tɛ̈ niɔɔp raan gam yic, ke ɣɛn ë rot yök ɣa niɔp aya. Ku tɛ̈ cɔl raan raan dɛ̈t aloi adumuɔ̈ɔ̈m, ke ɣɛn ë rëër ɣa rem puɔ̈u apɛi.
30 Na le kë cɔl ɣɛn ajam ë nhiaam, ka käk ye nyooth lɔn ɣɛn acïï ril.
31 Aŋic Nhialic, Wun Bëny Jethu lɔn cïï yen lueth yen luɛɛl. Bï riɛnke aleec athɛɛr.
32 Wäär tɔ̈ ɣɛn Damathkuth, bëny rɛ̈ɛ̈r ë Bënyŋaknhom Aretath cök ë cä apuruuk ë gɛu tiit tɔ̈ɔ̈u kal thok bïk ɣa dɔm.
33 Ku ɣɛn acï bɛn tääu alom yic, ku luɛ̈ɛ̈ŋ ɣɛn tɛ̈ɣɔ̈r päny kɔ̈u ku kual rot.

12

Paulo acie nhiam käk cï nyuɔ̈th ye

1 Ɣɛn abï dhiɛl la tueŋ ɣa jam ë nhiaam cɔk alɔn cïn yen këpuɔth ye yök thïn. Ku ëmën ɣɛn abï jam käk ca tïŋ cï nyuɔɔth ë Bëny.
2 Aŋiɛc ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku ŋuan cï bar, raan cï gam ëcï jɔt ku ɣɛ̈th tɛmec apɛi pan Nhialic. Acä ŋic ayic lɔn ë yen guäpde ku lɔn ye kek wɛ̈ike kek cï la nhial, ee Nhialic yen aŋic ye.
3-4 Cïmën awën cï ɣɛn ye lueel, aŋiɛc yen raan kënë acï jat pan Nhialic. Ku abɛr yic, acä ŋic lɔn ë yen guɔ̈p ëbën, tɛ̈dë ke ya abaŋ guɔ̈p yen cï ɣäth pan Nhialic, ee Nhialic yen aŋic ye. Ku tɛ̈ɛ̈n acï käk cïï raan lëu bï ke kuany yiic yethok piŋ, käk cïï pëën bï ke cïï luel.
5 Alëu ba jam ë nhiaam rin raan cït kënë, ku ɣɛn acïï nhiam ë riɛnkiɛ̈, rin na luɔɔi këya, ke pial yic

11:23 Luɔi 16:23 **11:24** L.rou 25:3 **11:25** Luɔi 16:22; 14:19 **11:26** Luɔi 9:23; 14:15 **11:33** Luɔi 9:23-25

diɛ̈. 6 Na wiëc ba nhiam këlä, ka cie lɔn kuc ɣɛn käŋ rin ë yic yen aba lueel. Ku ɣɛn acïï bï nhiam rin acä wïc bï la raan ye tak lɔn ŋic ɣɛn këriëëc ëbën, ke cie kë cäk tïŋ ke luɔɔi tɛ̈dë ke luɛɛl.

7 Ɣɛn acï nyuɔ̈th käjuëc, këya yen acï ɣɛn këril ɣa tuɔm cït kou bɛ̈n yök. Acït lɔn cï atuny Bɛ̈ny jakrɛc bɛ̈n bä bɛ̈n that ku gël ɣɛn ba cïï nhiam. 8 Ɣɛn acï Bɛ̈ny lɔ̈ŋ arak diäk bï kë baŋ ɣɛn nyaai. 9 Ku acï bɛ̈n bɛ̈ɛ̈r, “Ee dhɛ̈ɛ̈ŋdiɛ̈ yen awiëc, rin riɛldiɛ̈ aye jal gam apɛi tɛ̈ ŋic raan ye lɔn cïï yen ril.” Këya ɣɛn amit puɔ̈u ba nhiam wɛ̈t cï ɣɛn ril rin bï ɣɛn riɛl Raan cï lɔc ku dɔc ɣa tiit löönу ɣaguɔ̈p. 10 Ɣɛn ë puɔ̈u miɛt tɛ̈ cïï ɣɛn ril, ku tɛ̈ lɛ̈ɛ̈t ɣɛn, ku tɛ̈ le yen këreɛc cä yök, ku tɛ̈ guum ɣɛn, ku yɔ̈k käril kɔ̈k rin Raan cï lɔc ku dɔc. Rin tɛ̈ niɔp ɣɛn ke yen ë riɛldiɛ̈.

Paulo ë diɛɛr kɔc cï gam gen Korinth

11 Ɣɛn ë ɣa cït raan cïn kë ŋic wäär ë ɣɛn ɣanhom lɛc. Ku aa wek cä cɔl alui cïmën raan cïn kë ŋic. Ku ŋuɔ̈t aa wek aa cä lɛ̈c ke. Cɔk alɔn ye ɣɛn raan cie kuɛ̈ɛ̈c nhom, ke ɣɛn acïï tɔ̈ ciëën tënë atuuckun yakë yök ciɛ̈t kek ŋic kaŋ. 12 Käk raan nyuɔɔth lɔn ë yen atuuc cïmën käk kɔc gɔ̈i, ku käk riɛl Nhialic nyuɔɔth, aacï röt looi ë kamkun amääth-amääth. 13 Yeŋö ca looi rin akuut kɔ̈k kɔc cï gam kɛ̈c looi ë riɛnkun, cie kë këc ɣɛn kuɔɔny wïc tënë we? Pälkë awuɔ̈c ca looi piny tënë ɣa.

14 Këné yen abï nɛ̈mdiɛ̈ yic a diäk tënë we ku acïn kë ba wïc bï wek ɣa kony. Aa we nhïïm wek aa wiëc ke, aacie wɛ̈ɛ̈ukun. Aacie mïth kek dhil kɔc ke dhiëth ke muɔɔc, aa kɔc ke dhiëth kek aadhil mïth muɔɔc. 15 Ɣɛn abï puɔ̈u miɛt ba we gäm käŋ ëbën ayï piɛ̈rdiɛ̈. Na nhiaar we apɛidït këlä, ke nhiɛ̈rdun tënë ɣa bï kuur?

16 Abäk gam lɔn këc ɣɛn rot tääu weyiëth. Ku abï raan dɛ̈t lueel lɔn cï ɣɛn wɛ̈t puɔ̈k kɔ̈u piny ku dɛɛp we ë lueth. 17 Ye këdë, le raan ca tuɔ̈c we, le raan cï we la ruëëny ë riɛnkiɛ̈? 18 Ɣɛn acï Tito lɔ̈ŋ bï la, ku cal wämääth dɛ̈t cï gam ala kek ye. Cï Tito we ruëëny. Cïï Tito ku ɣɛn kë tɔ̈ ɣopuɔ̈th ye looi ë dhël töŋ thöŋ?

19 Tɛ̈dë ayakë tak tɛ̈thɛɛr wäär lɔn wïc ɣok ye ku buk röt kony wenhïïm. Acie tɛ̈de! Ɣok aa jam cït tɛ̈ wïc Raan cï lɔc ku dɔc ye buk jiɛɛm thïn ke ɣo dɛɛi Nhialic. Ku käk yeku ke looi ëbën mäthkuan nhiarku ke, aaye looi rin bï we kony. 20 Ɣɛn ariɔ̈c puɔ̈u ciɛ̈t ba yök ke tɛ̈ ye wek ke luui thïn cïï ɣɛn bï yuum puɔ̈u tɛ̈ le ɣɛn bɛ̈n, ku tɛ̈ ye ɣɛn ke luui thïn acïï we bï yuum puɔ̈th aya. Ɣɛn ë diɛɛr ciɛ̈t ye agɔ̈th, ku tuɔ̈c ë puɔ̈u, ku nhiɛ̈r ë rot ku tiɛɛl ku lɛ̈ɛ̈t ku luɔɔm ku nhiaam ku aliääp kek ba yök. 21 Ɣɛn ë puɔ̈u riɔ̈ɔ̈c ciɛ̈t Nhialic ya luɔ̈ɔ̈i bä cɔl ayär guɔ̈p tɛ̈ ben ɣɛn we la neem. Ku ɣɛn abï puɔ̈u löny rin kɔc juëc aa ŋot ke këc adumuɔ̈ɔ̈mken thɛɛr puɔ̈l, käk bal cïï path.

13

Lëk ciëën

1 Këné, yen abï nɛ̈mdiɛ̈ yic ya diäk tënë we, “Ku kuat awuɔ̈c ye luɛɛl raan guɔ̈p adhil a kën cï kɔc karou, tɛ̈de ke ye kɔc juëc kaŋ tïŋ.” Cït tɛ̈ ye wël cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic ye luɛɛl thïn. 2 Wäär le ɣɛn we neem kën ye nɛ̈m yic rou, ɣɛn acï kɔc kärɛc looi ku kuat raan dɛ̈t lɛ̈k bïk cïï ben la tueŋ ke loi käkkä. Ku wek aa bɛn lɛ̈k ëmën mec ɣɛn ke we. Tɛ̈ ben ɣɛn la ka cïn raan kärɛc looi ba puɔ̈l ke cä tëm awuɔ̈c. 3 Abï kënë dhiɛl nyooth tënë we lɔn ɣɛn ë jam rin Raan cï lɔc ku dɔc. Tɛ̈ cök yen we ka cïï bï niɔp, abï riɛl apɛi. 4 Ee yic, ee cïn riɛl wäär piɛ̈ɛ̈t ye tim cï rïïu kɔ̈u, ku ëmën apïr riɛl Nhialic yic. Ɣok aa cïn riɛl ë röt cïmën wäär cïn Raan cï lɔc ku dɔc riɛl. Ku ëmën cï ɣok ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ɣok aabï la riɛl Nhialic tɛ̈ luui ɣok kek we.

5 Wiɛ̈ckë bäk ɣɛn them, dhiɛlkë röt them ë röt ku abäk yök lɔn Raan cï lɔc ku dɔc arɛ̈ɛ̈r kek we. Na cie këya, ke wek aacï määr. 6 Ku abäk yök aya lɔn acie kërac yen cuk looi wäär bïï ɣok Wɛ̈t Puɔ̈th Yam tënë we. 7 Ɣok aa röök rin cïn yen këreɛc bäk looi, ku acie lɔn

13:1 L.rou 17:6; 19:15

wïc ɣok ye buk röt nyuɔɔth ke ɣo ye atuuc path, ɣok aa röök bï ya këpath yen yakë looi cɔk alɔn ye ɣo tïŋ ke ɣo cï kuɔ̈c luui. 8 Ɣok aa këc Nhialic yiëk riɛl bï ɣok wɛ̈t ë yic rac, ɣok aacï yiëk riɛl bï ɣok yic ɣäth tueŋ. 9 Cɔk alɔn kɔ̈c ɣok, ke ɣok aa puɔ̈th miɛt tɛ̈ ril wek, ku ɣok aa röök lɔn bï wek röt bɛn cök. 10 Këya, ɣɛn agɛ̈t athör kënë ke ɣa mec tënë we, rin na la ɣet ke ɣa cïï ben jam wël rɛc tënë we ë riɛl cï Bɛ̈ny gäm ɣa, riɛl bï ɣɛn we cɔl aala cök gamdun yic, acie riɛl rɛc ɣɛn we.

Muɔ̈th ciëën

11 Ku ëmën miɛ̈thakäi, miɛtkë puɔ̈th. Yiëkkë wenhïïm luɔi la cök, piɛŋkë wɛ̈lkiɛ̈, yakë röt piɛ̈ŋ wël ku rɛ̈ɛ̈rkë ke dɔ̈ɔ̈r ë kamkun. Ku Nhialic ë nhiɛ̈r ku dɔ̈ɔ̈r gam abï rëër ke we.

12 Miäthkë röt ë kamkun muɔ̈th kɔc cï gam. Kɔc Nhialic ëbën rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n aa we muɔ̈ɔ̈th.

13 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho ku nhiɛ̈r Nhialic ku Wɛ̈ike rëër ke we ëbën.

Athör cï Paulo gät kɔc pan Galatia

Wɛ̈t nhom

Tɛ̈wën cï ke wɛ̈t puɔth yam ye kɔc jam wɛ̈t Jethu jɔɔk bï piöɔ̈c, acï kɔc cie kɔc Itharel bɛ̈n nhiaar. Ku wɛ̈t yen cï bɛ̈n bɛ̈n nhial ë lɔn nadë ke löŋ Mothith yen bï dhiɛl theek rin bï raan jal a Krïthian. Ku ë yen kë cï Paulo bɛ̈n a jam wɛ̈t cïï yen ë yic, rin wɛ̈t töŋ ë yic, ee pïr la yic gam Jethu, yen bï kɔc rëër thïn ëbën ke Nhialic. Ku kam kɔc cï gam pan Galatia, pan mɛc kɔc Roma Athia cök ciëën, kɔc kɔ̈k ke cï bɛ̈n thïn aacï Paulo bɛ̈n aa jöɔ̈ny. Ku yekë lueel lɔn dhil raan Löŋ Mothith theek bï jal a raan path ke Nhialic.

Paulo aca athör kënë gɔ̈t bï gam la cök dhuɔ̈k ciëën bï kɔc cï wel nhïïm cï piöɔ̈c ë lueth cɔl aloi yic. Acï kaŋ nyuɔ̈th ke lɔn le yen yic, bï ya cɔl atuny Jethu Krïtho. Acï dɛ̈t yic ke lɔn wɛ̈t ye yen cɔl atuuc abɔ̈ tënë Nhialic, acie riɛl ë raan, ku luɔnde tënë kɔc cie kɔc Itharel ë röt. Tɛ̈ën, yen acï yen wɛ̈tde dɛɛt yic, lɔn ee gam ë rot yen ë kɔc cɔl aala cök tënë Nhialic. Acï nyuɔɔth wɛ̈lke cök ciëën, lɔn ciɛɛŋ path kɔc cï gam ë cäth bï kɔc cath athɛɛr kek nhiër, ku gam bɛ̈n bei tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-10
Riɛl Paulo ye yen ke atuuc 1:11–2:21
Athör dhëëŋ ë Nhialic 3:1–4:31
Lääu nhom ku luɔi kɔc cï gam 5:1–6:10
Thök ë wël 6:11-18

1 Ɣɛn Paulo, wäär kuɛny Jethu kek Nhialic ba ya atuny Jethu wäär cï Wun Nhialic jɔ̈t bei raŋ yic. Acie raan ë path yen kuany ɣa ba ya atuny Jethu. 2 Ɣɛn ɣok miɛthakäi cï gam rɛ̈ër kek ɣa ë tɛ̈n, ɣok aa gɛ̈t we athör kënë buk wek akuut kɔc cï gam pan Galatia muɔ̈ɔ̈th ëbën.

3 Bï Nhialic Wäda kek Bänyda Jethu Krïtho we gäm dɔ̈ɔ̈r ku athiɛɛiden.

4 Rin bï yen ɣo luɔ̈ny bei lɛɛŋ kënë yic, Raan cï lɔc ku dɔc acï thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua rin theek yen Wäda Nhialic. 5 Bï Nhialic aleec akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wɛ̈t Puɔth Yam

6 Kë cäk looi acä gɔ̈i apɛidït. Kam thiin yen cï wek guɔ jäl raan wäär cɔl we aa ril cök, Bänyda Jethu. Ku yakë gam piööc dɛ̈t yakë cɔl aye Wɛ̈t Puɔth Yam wël athör kɔ̈k.* 7 Ku yeen acie Wɛ̈t Puɔth Yam acïn. Ku wɛ̈t lueel ɣɛn ye këlä, ë rin ala kɔc kɔ̈k wïc ye bïk kɔc la liääp nhïïm, ku wïckë bïk athör wël Jethu waar yiic. 8 Na cɔk atuny Nhialic, nadë ke ye ɣo, ɣok piööc kë cïï thöŋ kek athör wël Jethu wäär cuk piɔ̈ɔ̈c tënë we, ke diɛ̈t Nhialic näk raan kë cït kënë looi ku cuɛt mɛɛc. 9 Acuk kaŋ lueel, ku abuk bɛn ber yic ëmën, na le raan piööc we wël cïï thöŋ kek wël cäk gam thɛɛr, ke diɛ̈t Nhialic cɔl anäk raan kënë ku cuɛt mɛɛc.

10 Ye ciɛ̈t alɛɛc ë raan yen wiëc ëmën? Acie ye, kë wiëc alɛɛc Nhialic. Ye lɔn bï ɣa piŋ raan ëbën? Na ɣa ŋoot ke ya them ba looi këya, ŋuɔ̈t ɣɛn acie alony ë Jethu.

Paulo acï Nhialic cɔɔl

11 Calkë alɛ̈k we miɛthakäi cï gam, wɛ̈t Jethu ya piɔ̈ɔ̈c tënë we acie wɛ̈t raan ë path. 12 Acä yök tënë raan ë path, ku acie raan ë path yen piööc ɣɛn ë wëlkä. Ee Jethu nhom yen aa nyuth ke ɣa.

13 Acï lɛ̈k we yen tɛ̈ ciëŋ ɣɛn thïn wäär rëër ɣɛn kam kɔc Itharel ë lɔ̈ŋden yic, ku tɛ̈ ye ɣɛn kɔc cï wɛ̈t Jethu gam näk thïn. Ku aca them ba akut kɔc cï gam rac. 14 Acïn raan wär ɣa thɛ̈k löŋ Mothith, löŋ kɔc Itharel, ee kɔc riëëc kek ɣa yiic ëbën. Löŋ wärkuan dït athɛɛk apɛi dït.

15 Nhialic ë dhɛ̈ɛ̈ŋde yic, yen ago ɣɛn guɔ kuany ke ɣa këc cak dhiëëth, ku cɔɔl ɣɛn ba ya aluɔnyde, 16 bï Wënde cɔl anyuth rot ɣa, ku ba wɛ̈tde la piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cie kɔc Itharel. Acïn raan cï

* **1:6** Rin diik Raan cï lɔc ku dɔc. **1:13** Luɔi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 **1:14** Luɔi 22:3 **1:16** Luɔi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18

ɣɛn la tënë ye bï ɣa la wɛ̈ɛ̈t, 17 nadë ke ɣa cï la Jeruthalem ba atuuc wäär kek kɔŋ la wɛ̈t Nhialic yic tënë ɣa, la tïŋ bïk ɣɛn la lɛ̈k kë luɔɔi. Ɣɛn acï la Arebia nyin yic, ku dhuɔ̈k Damath-kuth. 18 Ɣɛn acï run kadiäk bɛ̈n la thöl, ku jal dhuk Jeruthalem ba wël la deet tënë Pïtɛr. Ku la rëër kek Pïtɛr tɛ̈cït tɛ̈n nïn kathiäär ku ŋuan. 19 Acïn atuuc kɔ̈k juëc ca bɛ̈n yök, ee Jemith mɛ̈nh ë Bänyda Jethu ë rot yen aca bɛ̈n yök.

20 Kë gät we ë yic. Anjic Nhialic acie lueth yen luɛɛl.

21 Nawën ke ɣɛn acï bɛ̈n la bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k yiic pan Thiria ku pan Cilicia. 22 Ye nïnkä kɔc akut kɔc cï gam pan Judia aake kuc ɣa. 23 Kënë ŋickë ë kënë ye kɔc kɔ̈k lueel ëlä, “Mony wäär ɣo nɔ̈k ɣok kɔc cï gam, yen apiööc wɛ̈t wäär wïc bï rac ëmën.” 24 Ku yen aacï kek Nhialic bɛ̈n leec rin cï yen ɣa wel puɔ̈u ba ya raande.

2

Paulo ku atuuc kɔ̈k

1 Na la ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku ŋuan thök ke ɣa ben la Jeruthalem ɣok Barnaba, ku luath Tito kek ɣa. 2 Ɣɛn a ɣa la Jeruthalem rin cï Nhialic ye nyuɔ̈th ɣa ba dhiɛl la. Na la rɔ̈m ë rot kek kɔc wat akut ë kɔc cï gam nhom Jeruthalem, ke jal lɛ̈k ke yen Wɛ̈t Puɔth Yam Jethu ya piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cie kɔc Itharel. Rin acä wïc bï kë ca looi thɛɛr ku kë luɔɔi ya aköl ciɛ̈n këpuɔth yök thin. 3 Raandiɛ̈n wën cath kek ɣa cɔl Tito, tɛ̈wën cɔk yen a raan pan Gïrïk acïn raan cie mac thïn bï cɔl anjot, 4 cɔk a wäär wïc kɔc kɔ̈k ye bïk looi këya. Kɔc kɔ̈k aake ye röt looi bïk aa kɔc cï gam, ku keek aake ye röt kuɛ̈l akut yic ke ye luum, aa wïckë bïk ŋic ye nhom lääu ŋö yen rɛ̈ɛ̈r kek ɣok, kɔc cï mat kek Jethu. Ë wïckë bï ya löŋ Mothith yen yeku theek. 5 Ku rin wïc ɣok ye buk Wɛ̈t Puɔth Yam ŋiɛc muk tënë we bäk yic ŋic, wɛ̈tden akëcku bɛ̈n gam.

6 Ku kɔc wäär kek ye ke cɔl kɔc wat akut nhom, kënë a luɛɛl rin acïn kë ye waar tënë ɣa, ye kek yïŋa. Nhialic acïn raan ye luɔ̈k wëi, acïï kɔc ye tek yiic, kɔc röt cɔl kek wat akut nhom, acïn kɔ̈k yam cïk nyuɔ̈th ɣa. 7 Acie këya, acïk tïŋ lɔn ë Nhialic yen acä gäm ë luɔi kënë, ba Wɛ̈t Puɔth Yam nyuɔ̈th kɔc cie kɔc Itharel, cïmën wäär cï Pïtɛr kuany bï Wɛ̈t Puɔth Yam la nyuɔ̈th kɔc Itharel. 8 Ee riɛl Nhialic yen acï ɣa looi ba ya atuuc rin kɔc cie kɔc Itharel, cïmën wäär cï Pïtɛr looi ke ya atuuc tënë kɔc Itharel. 9 Jemith, ke Pïtɛr ku Joon wäär cït kek kɔc wat akut nhom, acïk bɛ̈n ŋic lɔn ë Nhialic yen acï ɣa gäm luɔi kënë. Aacï ɣo bɛ̈n dɔm cin ɣɛn ku Barnaba, ku bï nyooth lɔn ɣok aa loi tök ke ke. Ku jɔlku gam lɔn ɣɛn ku Barnaba, ɣok aabï luui kek kɔc cie kɔc Itharel, ku keek aabï aluui kek kɔc Itharel. 10 Kë cïk bɛ̈n thiëëc tënë ɣo ë lɔn buk kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn akuɔ̈tden yic aa kony, ku kënë yen ë kë nhiaar ba looi.

Paulo acï kë looi Pïtɛr maan

11 Tɛ̈wën rëët Pïtɛr Antiök, ɣɛn acï bɛ̈n jai wɛ̈tde kɔc nhïïm ëbën rin cï yen awuɔ̈c looi awuɔ̈c dɛɛi kɔc ëbën. 12 Wäär këc kɔc cï Jemith ke tooc guɔ ɣëët, Pïtɛr aye mïth kek wämäthakua ke ye kɔc cie kɔc Itharel, na la kɔckä ɣëët, ke Pïtɛr tem yethok bï cïï bɛn mïth ke ke, rin cï yen guɔ̈p riɔ̈ɔ̈c kɔc ye lueel lɔn kɔc cie kɔc Itharel aadhil ŋoot. 13 Kɔc Itharel wäär rɛ̈ɛ̈r thïn aacï bɛ̈n mɛt Pïtɛr cök agut cï Barnaba acï mɛt thïn aya, ee luɔi kariɔ̈ɔ̈c kënë yic. 14 Na wäär la tïŋ lɔn keek aacïï cath dhël la cök dhël Wɛ̈t Puɔth Yam yic, guɔ lɛ̈k Pïtɛr kɔc nhïïm ëbën, “Yïn ë raan Itharel ku yïn rɛ̈ɛ̈r kek kɔc cie kɔc Itharel ke yï cït ke, yenjö ye yïn kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k bïk pïr, pïr kɔc Itharel?”

Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aaye gam kony ëbën

15 Ee yic, ɣok acï dhiëëth ɣo ye kɔc Itharel, ku ɣok acie kɔc thäi kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m, cït tɛ ye ke caal thïn. 16 Ee këya, anjicku lɔn ë ŋɔ̈th Jethu, yen ë raan cɔl ala cök Nhialic nhom, gam cï raan wɛ̈t Jethu gam yen ë raan cɔl apïr Nhialic nhom. Ku acie thɛ̈k löŋ thɛɛr yen kɔc cɔ̈k piny Nhialic nhom.

1:18 Luɔi 9:26-30 **2:1** Luɔi 11:30; 15:2 **2:6** L.rou 10:17

Ɣook aya, acuk gam yen wët Jethu, ku bï Nhialic ɣo kony buk la cök yenhom. Ku acie thëk löŋ thɛɛr yen bï ɣo kony, rin acïn raan la cök Nhialic nhom rin ye yen ke löŋ thɛɛr theek. 17 Na yeku them buk la cök Nhialic nhom rin cï ɣok mat kek Jethu, ku yeku gup la adumuöömcïmën kɔc cie kɔc Itharel, ye kënë nyuɔɔth lɔn ye Jethu ye nhiaar bï raan adumuöömlooi? Acie yic. 18 Na wiëc ba löŋ ca rac bɛn cök, ka ye nyuɔɔth lɔn ɣɛn ë löööŋ dhoŋ köth. 19 Ɣɛn a ɣa pïr aya wäthɛɛr tëcït të wïc löŋ ye thïn. Ku wäär cï ɣɛn wëër bei ë löŋ kënë yic, acï rot bën lëu ba pïr tënë Nhialic, ciët ɣa cï nök kek Jethu tim cï rïïu köu. 20 Rin acie ɣɛn, ɣɛn ben wëikië muk. Ee Jethu yen ajɔl pïr ɣaguöp. Pïr pïr ɣɛn ëmën, ɣɛn apïr, pïr rin gam cï ɣɛn wët Jethu gam, raan nhiar ɣɛn arëk abï wëike gam riɛnkië. 21 Ɣɛn acïï jɛi dhëëŋ ë Nhialic. Ku na raan ye la cök Nhialic nhom rin löŋ thɛɛr, ka nyooth lɔn Raan cï lɔc ku dɔc acï thou ë path.

3

Löŋ, tëdë ke ye gam

1 Kɔc cïn puöth pan Galatia! Yeŋa cï we wel puöth? Ku thon Jethu Krïtho tim cï rïïu köu acäk piŋ. 2 Lëkkë ɣa töööŋ kënë, we yök Wëi Nhialic rin cï wek löŋ thɛɛr theek, aye rin cï wek Wët Puɔth Yam gam? 3 Yeŋö jɔl wek ciën puöth këlä, bäk jɔɔk Wëi Nhialic, wiëckë ëmën bäk thöl nhom riɛldun ë röt? 4 Cïn kë cï kuat käril cäk ke yök waar wegup? Ee yic aala kë cï dhiɛl looi. 5 Ye Nhialic kë dït kɔc göi looi kamkun, ku gëm we wëike rin theek löŋ Mothith, ku aye rin cï wek ke Wët Puɔth Yam piŋ ku gamkë?

6 Tiëŋkë wädït Abaram, acï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic, “Lɔn cï yen Nhialic gam, ku rin cï yen wët Nhialic gam acï Nhialic bën looi bï la cök yenhom.” 7 Alëukë bäk deet yic lɔn mïth Abaram ayic, aa kɔc cï wët Nhialic gam cïmën wäär cï Abaram ye gam. 8 Acï göt athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn Nhialic abï kɔc cie kɔc Itharel looi bïk la cök yenhom, rin gam cï kek wëtde gam. Ke yen athör thɛɛr acï Wët Puɔth Yam nyuöth Abaram ëlä, “Riɛnku, Nhialic abï raan wut ëbën dɔɔc.” 9 Abaram acï wët Nhialic gam, go Nhialic dɔɔc. Ku yen të̈de ëbën, kuat raan cï Nhialic gam aye dɔɔc cïmën Abaram.

10 Kɔc lui löŋ thɛɛr, aciɛɛn rac aŋoot panden. Rin acï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Kuat raan cie kë cï lueel löŋ yic theek ëbën, atö aciɛɛn rac yic.” 11 Ëmën acï rot nyuɔɔth lɔn acïn raan bï la cök Nhialic nhom rin löŋ thɛɛr, rin acï athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä, “Ee raan cï Nhialic gam ë rot yen abï pïr la cök yök Nhialic nhom.” 12 Ku löŋ thɛɛr acïn yic gam, të̈cït të cï athör thɛɛr wël Nhialic ye luɛɛl thïn ëlä, “Raan ye looi kë cï löŋ lueel ëbën yen abï pïr.”

13 Rin cï Jethu thou riɛnkua, acï ɣok wëër bei thou yic, thon yen ye löŋ lueel, rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Raan cï nök ku nök tim nhom ë raan cï Nhialic të̈m awuöc.” 14 Acï Jethu looi këya, ku bï dɔc Nhialic wäär cï lueel ka bï gäm Abaram, bï gäm kɔc cie kɔc Itharel aya rin Jethu. Ku rin gamda yen abï ɣo cɔl aa yök Wëi Nhialic wäär cï thɔn yen Nhialic.

Löŋ ku wët cï thɔn

15 Miëthakäi cï gam, ee kën rot looi akölaköl yen aba thööŋ, të cï kɔc karou nyuc ku gamkë wët tök ku gätkë athör ku thɛnykë yic, ka cïn raan ben kë wën dhoŋ köu, nadë ke juɛk thok dët këc ë mat. 16 Nhialic acï athönde lëk Abaram ku tënë manhde. Acïï athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel, “Ka miëthke,” Ku wëtde yic kɔc juëc, aye lueel, “Manh tök,” Ku manh kënë yen ë Raan cï lɔc ku dɔc. 17 Kë wiëc ba lueel ë kënë yic, ee lɔn nadë ke Nhialic acï mat kek Abaram, ku yeen acï bën muk nhom apath. Löŋ wäär gɛm ruöön buɔt kaŋuan ku thiärdiäk cök,

2:16 Wk 143:2; Rom 3:20, 22 **3:6** Cäk 15:6; Rom 4:3 **3:7** Rom 4:16 **3:8** Cäk 12:3 **3:10** L.rou 27:26 **3:11** Ɣab 2:4 **3:12** Leb 18:5 **3:13** L.rou 21:23 **3:16** Cäk 12:7 **3:17** B.bei 12:40

acïï kë cï Nhialic gam kek Abaram bï
bɛ̈n dhoŋ kɔ̈u. 18 Na miɔ̈c Nhialic ye
gam rin löŋ, ka cïï ben a kë cï thɔn yen
lui. Këya, ee rin wɛ̈t wäär cï Nhialic
thɔ̈n wädït Abaram yen agɛm Nhialic
kënë tënë ye.
19 Ke yeen, yeŋö kë looi löŋ? Löŋ
aa mɛt Nhialic thïn, rin bï kärɛc röt
looi aa nyuɔɔth. Ku bï rëër thïn ɣet tɛ̈
bï manh bï lɔ̈k dhiëëth kuat Abaram
yic bɛ̈n, raan wäär cï Nhialic wɛ̈t thɔ̈n
Abaram ë riɛnke. Löŋ atuuc ë Nhialic
kek aake bïï ye piny, ku gɛ̈mkë raan cï
jäl bɛ̈n. 20 Ku na ye akut tök, ke raan tɔ̈
kam kɔc acïï ben wïc, Nhialic ë tök.

Wɛ̈t looi ë löŋ

21 Cï löŋ käk cï Nhialic thɔn dhɔ̈l
yiic? Acie këya rin na kɔc pinynhom
cï löŋ yök, löŋ bï pïr akölriëëc ëbën
bɛ̈ɛ̈i, diɛ̈t raan ëbën acï la cök Nhialic
nhom rin theek yen löŋ kënë. 22 Ku
acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn
pinynhom ëbën arɛ̈ɛ̈r riɛl jɔŋrac yic,
ke yen wɛ̈t wäär cï Nhialic lueel ka bï
gäm kɔc rin Jethu, acï gäm kɔc cï wɛ̈t
Jethu raan cï lɔc ku dɔc, gam.
23 Ke gam kënë këc ɣëët, löŋ acï ɣo
looi buk ciɛ̈t kɔc cï mac, ɣet tɛ̈wäär
jɔl wɛ̈t puɔth yam rin gam war kɔc
nyuɔɔth. 24 Ku ë löŋ yen ë muk kɔc
ɣet tɛ̈ bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n bï ɣo
bɛ̈n cɔ̈k piny Nhialic nhom, rin cï ɣok
wɛ̈tde gam. 25 Ëmën cï wɛ̈t Jethu bɛ̈n
ku gamku, löŋ acie yen ben ɣo mac.
26 Ee gam yen ë we cɔl aaye mïth
Nhialic ë tök kek Jethu raan cï lɔc ku
dɔc. 27 Wek cï muɔɔc nhïïm bäk aa
tök kek Jethu. Wek aa cieŋ alanh pïr
kek Jethu guɔ̈p. 28 Këya kɔc Itharel ku
kɔc cie kɔc Itharel, alony ku raan cie
alony, tik ku moc aa thöŋ ëbën, week
ëbën wek aa tök, wek cï mat kek Jethu
raan cï lɔc ku dɔc. 29 Na yakë kɔc Raan
cï lɔc ku dɔc, ke wek aa mïth Abaram,
ku wek aabï këwäär cï Nhialic thɔ̈n
Abaram yök.

4

1 Kë luɛɛl akïn, manh koor yen bï
käk wun lɔ̈k thɔn aye jöör cïmën alony
cɔk alɔn ë yen ala käŋ ëbën. 2 Tɛ̈ ŋot
koor yen ala kɔc kɔ̈k ye muk, ku loikë
bï kë cïk lueel dhiɛl apiŋ, ɣet aköl bï
wun ye lueel meth acï dït alëu bï käkke
jal thɔn. 3 Ee këya, wäär aya ɣok aa ɣo
ye aloony jak la riɛl pinynhom, wäär
këc ɣok yic guɔ ŋic. 4 Na wäär la nïn
thök, go Nhialic Wënde tuɔ̈ɔ̈c pinyn-
hom. Acï bɛ̈n kecït raan bï dhiëëth tik
ë path. Ku muk löŋ kɔc Itharel, 5 bï kɔc
bɛ̈n kuɔ̈ny bei löŋ kënë yic, ku bï nadë
ke ɣo ye mïth Nhialic.
6 Rin ye wek mïth Nhialic, Nhialic
acï wëi Wënde tuɔ̈ɔ̈c ɣopuɔ̈th, ku wëi ë
ɣo cɔl adhiau ëlä, “Wä, Wädiɛ̈.” 7 Këya
yïn acï ben alony, yïn ë manhde. Rin
ye yïn manh Nhialic, Nhialic abï yï
gäm käk ke cï täu miɛ̈thke.

Paulo anhiar kɔc pan Galatia

8 Thɛɛr wek aa we kuc Nhialic, ku
këya wek aa we ye loony jakrɛc cie
Nhialic. 9 Ku ëmën ŋic wek Nhialic
tɛ̈dë alɛ̈u ba lueel aya lɔn Nhialic aŋic
we, ye këdë wïc wek ye bäk dhuk tënë
jakrɛc niɔp wäär mac piny? Yeŋö wïc
wek ye bäk bɛn aa loony cïmën thɛɛr
wäär? 10 Bï ya nïn kɔ̈k kek yakë ke
muk nhïïm, ke pɛ̈i ku run aya. 11 Ɣɛn
acï yic ŋɛɛr we! Lëu bï ya luɔi ëbën ca
looi tënë we yen cïn wɛ̈tde yic?
12 Wek aa liɛm miɛ̈thakäi cï gam,
calkë röt aa cït ɣa. Ee yic ɣɛn aya,
ɣɛn acït we. Acïn kärɛc cäk luöi ɣa.
13 Adhiɛlkë muk wenhïïm lɔn wäär
piööc ɣɛn wɛ̈t Jethu tënë we tueŋ, ee
rin wäär tuɛɛny ɣa. 14 Ku na cɔk a
wäär cï tuaanydiɛ̈ we jɔt puɔ̈th, wek
aa këc ɣa bɛn jai ku cuɔpkë ɣa wei. Ee
këya, wek aacï ɣɛn bɛ̈n lor cït ɣa atuny
nhial bɔ̈ pan Nhialic, wek cä bɛ̈n lor,
lur bï wek Jethu raan cï lɔc ku dɔc lor.
15 Wek aa we cï puɔ̈th miɛt! Yeŋö cï rot
looi? Alɛ̈u ba lueel lɔn lëu wek ye bäk
nyiɛnkun ŋuɛ̈t bei, ku gämkë ke ɣa,
tɛ̈ lëu yen rot. 16 Ca ya raan atɛrdun
ëmën rin cï ɣɛn we lɛ̈k yic?
17 Kek kɔc kökkä röt nyuɔɔth bïk aa
kɔc nhiar we, acie këpath, ee ku bïk
ɣɛn tek yic kek we, ku bäk ke nhiar
cïmën nhiɛɛr kek ɣa. 18 Ëmën apath
akölaköl bäk la nhiër path ke ye yen

3:18 Rom 4:14 **3:29** Rom 4:13 **4:7** Rom 8:15-17

nhiër la cök, ku kënë ë yic, ku acie tɛ rëër ɣɛn ke we ë röt. 19 Miɛthkiɛ, kɔc cï gam, abɛn lɛ̈k we, kë dɛ̈t cïmën tiŋ rem yic dhiëth, aya yök yen ë tɛ̈ rëm ɣa, ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t Jethu la cök wepuɔ̈th. 20 Anhiaar ba rëër ke we ëmën, ku ba tɛ̈ ye ɣɛn tɛk thin ë riɛnkun waar yic. Ɣɛn acï yic ŋɛɛr wɛ̈tdun apɛi.

Ɣagär ku Thara

21 Calkë röt athiëëc ëmën, wek kɔc wïc ye bï ya löŋ yen yakë theek, kë ye löŋ lueel cäk ye piŋ? 22 Aye lueel Abaram aa la dhäk karou, dhäŋ tök aye manh tiŋ alony, ku tök ke ye manh tiŋden cï thiaak cie alony tënë ye. 23 Dhöŋ tiŋden alony ëcï dhiëëth ë path. Ku dhäŋde kek tiŋden cï thiaak cie alony, ee Nhialic yen acï ye lueel këya. 24 Käkkä aa lëu bï ke deet kecït kë thöŋ kek dɛ̈t ril, diäär karou aatɔ̈ nyin löŋ dɔ̈ör karou yiic. Kë tueŋ acït löŋ cï Nhialic looi gɔn Thinai nhom, ku keek aa mïth tïŋ alony yen cɔl Ɣagär. 25 Tiŋ cɔl Ɣagär yen arɛ̈ɛ̈r nyin gɔn Thinai pan Arebia. Alëu bï thöŋ aya kek gen Jeruthalem ya aköl, ku kɔc rɛ̈ɛ̈r thïn aa cït aloony rin löŋ. 26 Gen Jeruthalem rɛ̈ɛ̈r pan Nhialic yen ë gen path la duk ku acït mada. 27 Aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä,

“Miɛt puɔ̈u, yïn tiŋ cïn meth!
Loi lala ku loi kiɛɛu miɛt ë puɔ̈u, yïn raan këc
arɛɛm rɔ̈m ë dhiëth kaŋ yök!
Rin tiŋ cï moc puɔ̈l yen abï mïth juëc dhiëëth
tënë tiŋ rɛ̈ɛ̈r kek moc.”

28 Ëmën, ke wek miɛthakäi kɔc cï gam, wek aa mïth Nhialic tɛcït tɛ̈ wäär cï ye luɛɛl thïn cïmën Ithäk wäär. 29 Ɣɔn thɛɛr manh wäär dhiëth ë path acï manh wäär dhiëth riɛl Nhialic bɛ̈n baŋ, ke yeen athöŋ kek ya aköl. 30 Ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel këdë? Aye lueel, “Cuɔp tiŋ alony wei kek wënde, rin manh tiŋ alony acïï käk wun bï rɔm kek manh tiŋ cie alony.” 31 Ee këya miɛthakäi cï gam, ɣok aacie mïth tiŋ alony, ɣok aa mïth tiŋ cie alony.

5

Muɔ̈kkë lääu nhomdun apath

1 Nhom lääu yen ë këda. Ee Jethu raan cï lɔc ku dɔc yen acï ɣo gäm nhom lääu! Kääckë apath ke we ye kɔc lääu nhïïm, duɔ̈kkë röt cɔl aben aa loony ë löŋ cïmën thɛɛr.

2 Piɛŋkë! Ee ɣɛn Paulo, alɛ̈k we na calkë röt aŋot, ke wɛ̈tde yic ë lɔn tënë we kë cï Jethu looi, acïn kë cï kuɔ̈ny we. 3 Wek aa bɛn lɛ̈k wɛ̈t dɛ̈t, acïn raan cɔl rot aŋot rin theek yen löŋ ëbën. 4 Kɔc kɔ̈k tɔ̈ kamkun ye them bïk la cök Nhialic nhom rin theek kek löŋ, aa röt tɛɛm wei tënë Raan cï lɔc ku dɔc. Aaliu dhëëŋ Nhialic yic. 5 Rin ɣook kë ŋɔ̈thku ë lɔn bï Nhialic ɣo cɔl aala cök tënë ye, ku ë yen kë tiit ɣok riɛl Wëi Nhialic lui gamda yic. 6 Rin tɛ̈ cï ɣok mat kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, ka cie ŋuɔ̈t, nadë ke ɣo këc ŋoot yen kony ɣo, kë ril ë gam ye nhiër bɛ̈ɛ̈i.

7 Wek aa we lui apath! Yeŋa cï we bɛn pɛ̈n thɛ̈k ë yic? Cï we rac nhïïm këdë? 8 Acie Nhialic raan cï we cɔɔl yen lui këya. 9 “Ee lon koor yen ayumdït cɔl apiäär,” tɛcït tɛ̈ ye ye luɛɛl thïn. 10 Ee këya wek ŋot we ŋääth apɛi. Wɛ̈t piɛrda ke ɣo cï röt mat kek Bɛ̈ny, ee we cɔl aŋääth ɣapuɔ̈u lɔn wek acïï wenhïïm bï waar. Ku yeen, raan yen rɛc wenhïïm, tɛ̈ cɔk yen a raan yïndë ka ŋot bï Nhialic gäm awuɔ̈c.

11 Ku tënë ɣɛn, miɛthakäi cï gam, na la tueŋ ke ya lueel ŋuɔ̈t apath, ke yeŋö yen ben näk ɣɛn? Na ye yic, diɛ̈t kë ya piɔ̈ɔ̈c rin tim cï rïïu Raan cï lɔc ku dɔc, diɛ̈t akëc ɣa maan. 12 Awiëc bï kɔc we liääp nhïïm, röt rac ë röt.

13 Ku tënë we miɛthakäi cï gam, wek aa we cɔ̈ɔ̈l bei bäk cïï ben ciɛ̈t aloony löŋ thɛɛr yic. Ku duɔ̈kkë këwäär cï wek wɛ̈ɛ̈r bei löŋ thɛɛr yic, cɔl amär we bäk aa luui kärɛc. Calkë aye nhiër kamkun yen mac we. 14 Rin lööŋ thɛɛr ëbën aacï ke mat tök yic ëlä, “Nhiar raan dɛ̈t cïmën nhiɛɛr yïn rot.” 15 Ku na yakë luui cïmën lääi rɛ̈ɛ̈r roor, bäk röt aa nɔ̈k kamkun ë röt, ke ŋiɛckë wenhïïm wek aabï röt thöl ë röt.

4:22 Cäk 16:15; 21:2 **4:27** Ith 54:1 **4:29** Cäk 21:9 **4:30** Cäk 21:10 **5:9** 1Kor 5:6 **5:14** Leb 19:18

Wëi Nhialic ë kɔc cök puɔ̈th

16 Aye lueel, calkë aye Wëi Nhialic
yen we cök nhïïm. Ku acie kë wïc guɔ̈p
yen bäk aa looi. 17 Rin kë wïc guɔ̈p
raan acie yen kë wïc Wëi Nhialic, ku
kë wïc Wëi Nhialic acie yen ke wïc
guɔ̈p raan. Käkkä karou aman röt
kamken, ku wɛ̈tde yic ë lɔn kë wïc ba
looi yïpuɔ̈u acïï lëu ba looi. 18 Na ye
Wëi Nhialic yen thel yï, ke yïn acïï löŋ
thɛɛr ben mac.
19 Kë ye raan liiu Wëi Nhialic
yepuɔ̈u looi aye tïŋ gɛi. Ee rot nyuɔɔth
ke rac apɛi, ku acïn yic athɛ̈ɛ̈k, 20 tɛ̈
ye Jɔŋ cï kiɛ̈ɛ̈t door ku tït, kɔc aa röt
maan ku aa thɔ̈r, aa röt til ku dïïtkë
puɔ̈th. Aake yiic tɛ̈ɛ̈k akuut. 21 Kɔc
aa röt maan, ku aa wiɛɛt määu ku bal,
kuat kärɛckä aayekë ke looi. Wek alɛ̈k
ëmën, cïmën wäär cï ɣɛn we kaŋ lɛ̈k,
kɔc käk cït käkkä looi aacïï bï kaŋ la
bääny Nhialic yic.
22 Ku Wëi Nhialic ë kɔc gäm nhiër
ku miɛt puɔ̈u, ku dɔ̈ɔ̈r ku pɛ̈l röt piny,
ku liɛr puɔ̈u ku piath ku gam, 23 ku
athɛ̈ɛ̈k, ku duut puɔ̈u. Acïn löŋ man
käk cït käkkä. 24 Kɔc ë Raan cï lɔc ku
dɔc Jethu, aacï kärɛc ye guäpken wïc,
ku kärɛc yekë ke nhiaar kepuɔ̈th puɔ̈l
ëbën bïk liu kegup. 25 Wëi Nhialic acï
ɣo gäm pïr akölriëëc ëbën, ku adhil
wɛ̈ikua tiit aya. 26 Ɣok acïï dhil nhiam
nadë ke ɣo man röt kamkua, tɛ̈dë ke
ɣo til röt.

6

Kony raan dɛ̈t kërac yic

1 Mïth ma cï gam, na le raan yök
kamkun ke loi kërac, ke kɔc la gam
ril kamkun la thïn bïk cɔ̈k puɔ̈u piny,
ku adhil looi ë dhël path. Ku tiɛtkë
röt apath bäk cïï mɛ̈r dhɛ̈lde yic aya.
2 Yakë röt kony kamkun, na luɔikë
këya, ke wek cï löŋ Raan cï lɔc ku dɔc
theek. 3 Na le raan ye tak kamkun
lɔn yen adït kɔc ëbën, ke yen rot math
yetök. 4 Raan ëbën adhil rot jɔ̈ɔ̈ny ë
rot. Na ye këpath yen cï looi ke jɔl
many ye, ku cïï thöö̈ŋ kek kë cï raan
dɛ̈t kaŋ looi thɛɛr. 5 Raan ëbën abï ya
thiëëc këden cï looi.

6 Kuat raan ye piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Jethu adhil
käpuɔth tɔ̈ kek ye rɔm kek raan piöö̈c
ye. 7 Duɔ̈kkë röt ye math ë röt. Duk
ye tak lɔn cïï Nhialic yï bï tɛ̈m awuɔ̈c
tɛ̈ kuc yïn ye. Käpath ku kärɛc ye raan
ke looi aa ye atiit tueŋ. 8 Na ye raan
luui kërac, ke thou yen ayök, ku na
looi kë wïc Nhialic, ke Wëi Nhialic
abï pïr akölriëëc ëbën gäm ye. 9 Këya,
dukku go dhɔ̈r luɔi käpath, rin na cuk
go dhɔ̈r, ka akɔ̈l alɔŋ käpath acï thiɔ̈k,
buk käpath yök thïn. 10 Ku këlä tɛ̈ lëu
ɣok ye, ke ɣok aadhil käpath looi tënë
kɔc ëbën, ku jɔl aa kɔc rëër ɣok ke gam
tök yic apɛi.

Muɔ̈th ciëën

11 Tiɛ̈ŋkë kït dït nyïn ya ke gɔ̈t tɛ̈
gät ɣɛn we athör ë ciɛɛndiɛ̈. 12 Kɔc ye
wïc riɛl bïk we cɔl aŋot, kek aa kɔc ye
wïc bïk röt aa nyuɔɔth ku yekë nhiam
käk ye tïŋ guɔ̈p yic ë path. Ayekë looi
këya rin cïï ke bï nɔ̈k, rin ye kek ye
piɔ̈ɔ̈c lɔn thon Jethu tim cï rïïu kɔ̈u yen
abï kɔc kony ë rot. 13 Ayï kɔc ye cak
ŋoot aacïï löŋ ye theek, awïckë bïk we
ŋoot bïk nyuɔɔth lɔn wek aacï wɛ̈tden
gam. 14 Ku na ye ɣɛn, ke thon Bänyda
Jethu Krïtho tim cï rïïu kɔ̈u yen aye
ɣɛn nhiam ë rot. Ku rin cï Jethu thou
riɛnkiɛ̈ tim cï rïïu kɔ̈u, acä ben wïc
ba käk ye looi pinynhom buɔɔth yiic,
ku kɔc ë luui käk pinynhom aacïï ɣa
nhiar. 15 Acïn kë ye looi tɛ̈ cï raan ŋoot
nadë ke këc ŋoot, kën rot looi ë lɔn
nadë ke yïn acï cak cäŋ ë yam. 16 Ku
rin kɔc pïr wɛ̈t Jethu bï dɔ̈ɔ̈r Nhialic ku
pɛ̈l wɛ̈t piny rëër ke ke, ku kɔc Nhialic
ëbën aya.
17 Thök ë wël, cïn raan ben ɣɛn luɔ̈i
aliääp, rin piär rɛ̈ɛ̈r ɣaguɔ̈p ëbën, aa
piɛ̈r ye nyuɔɔth lɔn ɣɛn alony Jethu.
18 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc
ku dɔc rëër ke week ëbën, miɛ̈thakäi cï
gam.

5:17 Rom 7:15-23

Athör cï Paulo gät kɔc Epethuth

Wɛ̈t nhom

Wɛ̈t tueŋ kam kërïëëc ëbën yen gɛ̈t Paulo athör kënë tënë kɔc Epethuth ë wɛ̈t kënë, “Kë cï Nhialic guiir, ke bï jal thöl akölden cï tak. Ee lɔn bï yen käk cï cak ëbën nhial ku piny mat yiic, ku tɛ̈ɛ̈u Raan cï lɔc ku dɔc kenhïïm tueŋ.” (1:10) Kɔc cï gam aya awïc ke bïk deet yic, ku bïk ya pïr këdïït cï Nhialic guiir kënë yic. Ku bï kɔc aa tök ëbën kek Jethu Krïtho.

Abaŋ athöör yic tueŋ, acï Paulo nyuɔɔth tɛ̈ bï kɔc keyiic mat thïn, ke lëk kɔc dhël cï Nhialic kacke kuany thïn. Ku ye këdë cï ke adumuöömpäl piny thïn, ku yïk kɔc lääu nhom ë Wënde Jethu Krïtho. Ku aye Wëi Nhialic nyuɔ̈th ɣo lɔn bï athön Nhialic yenhom tiɛɛŋ. Paulo ë kɔc ba athöör kueen lɛ̈k abaŋ ë rou yic, lɔn nadë ke kɔc bï ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc adhil ayic ë piɛ̈rden yic kedhie. Acï jam ë waal juëc tɛ̈ bï kɔc ë Nhialic luɔi tök aa nyuɔɔth thïn, ke cï röt mat kek Raan cï lɔc ku dɔc. Akut kɔc cï gam acït guɔ̈p, ku ye Raan cï lɔc ku dɔc yen nhom, tɛ̈dë ke cït luak ku ye Raan cï lɔc ku dɔc mëën, tɛ̈dë ke ye tik, ku ye Raan cï lɔc ku dɔc muɔnyde. Athör kënë ë jam wël thiek yiic apɛi, rin raan ë gät ye agɛ̈t ë guiër cï dhëëŋ Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈ɛ̈i yenhom ku yepuɔ̈u. Ku kuat kërïëëc ëbën aye tïŋ nhiër Raan cï lɔc ku dɔc yic, nääk, ku pɛ̈l piny adumuöömpäl, ku dhëëŋ la cök.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Raan cï lɔc ku dɔc ku luaŋ ë Nhialic 1:3–3:21
Pïr ë yam rɛ̈ɛ̈r ke Jethu 4:1–6:20
Muɔ̈th ciëën 6:21-24

1 Ee ɣɛn Paulo cï Nhialic kuany ba ya atuny Jethu Krïtho. Tënë kɔc Nhialic rɛ̈ɛ̈r Epethuth, kɔc cï Jethu Krïtho gam piɛ̈rden yic.

2 Bï Nhialic Wäda kek Bänyda Jethu Krïtho we gäm döör ku athiɛɛi.

Raan cï lɔc ku dɔc ë dɔ̈c wëi bɛ̈ɛ̈i
3 Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho! Rin cï ɣok röt mat kek Jethu Krïtho, acï yen ɣo yiëk dɔ̈c wëi ë riɛl nhial. 4 Thɛɛr ke piny këc cak, Nhialic acï ɣo kuɛ̈ny bei buk aa miɛ̈thke, wɛ̈t cï ɣok mat kek Jethu, acï ɣo cɔl aye kacke, kɔc cïn gup awuɔ̈c.

5 Rin nhiɛɛr yen ɣo, acï Nhialic looi thɛɛr lɔn bï Jethu Krïtho ɣo cɔl aye miɛ̈thke, ku kënë yen ë miɛt puɔ̈u Nhialic yen wïc. 6 Lecku Nhialic rin käpuɔth juëc apɛi cï gäm ɣo ë path, rin cï yen Wënden nhiɛɛr juaar riɛnkua. 7 Rin thon Raan cï lɔc ku dɔc acï ɣok jäl riɛl jɔŋrac yic, rin cï adumuöömkua päl piny. Ku këya, aye Nhialic nyuɔ̈th ɣo lɔn dïït dhɛ̈ɛ̈ŋde apɛi. 8 Dhëëŋ cï gäm ɣo ke dït apɛi, rin ŋiɛ̈ɛ̈c ku dɛ̈t yic käŋ. 9 Acï Nhialic nyuɔ̈th ɣo yen këden cï guiir bï looi, ku acuk yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc, cɔk a lɔn wäär cï yen ye thiaan. 10 Kë cï Nhialic guiir ke bï jäl thöl akölden cï tak, ee lɔn bï yen käk cï cak ëbën nhial ku piny mat yiic, ku tɛ̈ɛ̈u Raan cï lɔc ku dɔc kenhïïm tueŋ.

11 Ee riɛnke yen aye ɣo cɔl aye mïth Nhialic. Kërïëëc ëbën aacï Nhialic guiir këya wäthɛɛr, ku ë yen ke biöök tɛ̈cït tɛ̈ wïc ye. 12 Këya lecku Nhialic ɣok kɔc tueŋ wäär cï la ŋɔ̈th tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

13 Ku ëmën aya, wek aacï yic piŋ, yiny yen wɛ̈t puɔth yam ye Nhialic we luɔ̈k. Ku wäär cï wek Raan cï lɔc ku dɔc gam, acï yen we yiëk Wëi Nhialic wäär cï thɔn ka bï yiëk kacke. Wëi yen ë ye nyuɔɔth lɔn ye wek kacke. 14 Ku Wëi Nhialic yen ë ye nyuɔɔth lɔn bï ɣok käwäär cï Nhialic thɔn ka bï yiëk ɣo yök. Ku aye kënë nyooth lɔn cï Nhialic ɣo wɛ̈ɛ̈r bei riɛl jɔŋrac yic buk aa kacke. Këya, buk Nhialic aa leec akölaköl.

Röök ë Paulo
15 Ku wɛ̈t kënë, tɛ̈ɣɔn piŋ ɣɛn gäm cï wek wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu gam, ku nhiër nhiɛɛr wek kacke, 16 yen akëc ɣɛn

1:1 Luɔi 18:19-21; 19:1 **1:7** Kol 1:14

nhom kaŋ määr ba we atak, të röök ɣɛn Nhialic aya leec riɛnkun. 17 Ɣɛn ë rëër ɣa thiëc Nhialic Wädan la diik, ku yen Wun Jethu Krïtho, bï we gäm Wɛ̈ike bï we cɔl anjic käŋ, ku nyuth we Nhialic bäk ŋic apath. 18 Ɣɛn ë röök aya bäk yic ŋic. Këya bäk ŋic lɔn ë yen yic lɔn bï wek käjuëc puɔth cï tɔ̈ɔ̈u tënë we yök, rin cï yen we cɔɔl. Ku abäk ŋic aya lɔn käjuëc puɔth cï thɔn bï ke gäm kacke aa thiek yiic apɛi. 19 Ku këya, abäk ŋic aya lɔn riɛlde adït käŋ ëbën. Ku yeen alui ɣogup rin cï ɣok wɛ̈tde gam. Riɛl lui ɣogup kënë athöŋ ke riɛldït, 20 wäär jöt yen Raan cï lɔc ku dɔc bei raŋ yic, kam kɔc cï thou ku jɔt nhial, ku nyuuc köŋ cuëc Nhialic. 21 Raan cï lɔc ku dɔc amac wëi ril tɔ nhial ëbën, cɔk alɔn le kek riɛldït. Riɛnke aa thiek yiic tënë rin bänydït mɛ̈c. Ku aacie bäny mɛ̈c ëmën ë röt, aabï yiic thiɛk tënë rin bäny bï mac aköldä. 22 Ku Nhialic acï këriëëc ëbën tääu yecök, ku looi bï a yen wat akut kɔc cï gam pinynhom. 23 Ku akut kɔc cï gam yen ë guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc, yen thiäŋ wëi Raan cï lɔc ku dɔc. Ku ë yen pïr gäm këriëëc ëbën tɛ̈riëëc ëbën.

2

Thon cï ya pïr

1 Thɛɛr, Nhialic acï we tɛ̈m thou rin awuɔ̈cdït rɛ̈ɛ̈r wegup. 2 Wäthɛɛr wek aa we ye jɔŋrac, jɔŋ yen mac jakrɛc ëbën buɔɔth cök, jɔŋ yen ye kɔc cïï Nhialic thek wɛ̈tde gam ëmën. 3 Ɣok aa ɣo thöŋ ke ke, ke ɣo pïr pïr rac. Ayeku looi kuat käk wïc guäpkua ku piäthkua. Ku pïrdan rac aye Nhialic ɣo tɛ̈m awuɔ̈c cïmën kɔc kɔ̈k ë luui kärɛc.

4 Nhialic aɣer puɔ̈u, ku nhiër nhiɛɛr yen ɣo adït apɛi. 5 Nawën cɔk atiɛ̈ɛ̈pkua thou rin adumuɔ̈ɔ̈m juëc rɛ̈ɛ̈r ɣogup, ɣok aacï Nhialic cɔl aben pïr kek Raan cï lɔc ku dɔc. Ku ee dhëëŋ Nhialic yen acï ɣo luɔ̈k. 6 Ku rin cï ɣok aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, Nhialic acï ɣo jɔt ë thou yic ku buk rëër bäänyde yic nhial kek Jethu Krïtho. 7 Ee looi Nhialic këya rin bï kɔc aköldä piathden cïn kë thöŋ kek tïŋ, rin nhiɛɛr yen ɣo, rin Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. 8 Rin ë piath Nhialic yen acï we kony bäk pïr rin cï wek wɛ̈t Jethu gam. Ee miɔ̈c Nhialic yen acɔl we agam Jethu. 9 Pïr cuk yök acie rin ë luɔida ë röt nadë ke ɣo nhiam ye. 10 Ee Nhialic guɔ̈p yen acï ye looi këya. Ku rin ye ɣok tök kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, acï ɣo cak buk këpath aa looi, ku ë yen kë cï guiir buk aa looi.

Ɣok aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc

11 Këya, wek aa we cie kɔc Itharel. Ku këya, wek aa we ye kɔc Itharel cɔɔl wäthɛɛr kɔc këc ŋoot. Ku kɔc Itharel aake ye röt cɔl aaye kɔc cï ŋoot. Ku ŋuɔ̈tden ye ke ŋoot, ee yekë ye looi kegup ë path. 12 Ku wäär wek aa we cie kɔc Raan cï lɔc ku dɔc. Wek aa we ye thäi, wek aa we cie kɔc Itharel, kɔc cï Nhialic lɔc. Wek aa we liu löŋ dɔ̈ɔ̈r Nhialic yic, löŋ kɔc ke tit bɛ̈n Jethu Bänyda. Wek aa we rɛ̈ɛ̈r we kuc Nhialic. 13 Ëmën, rin cï wek aa tök kek Jethu Krïtho, wek wäär cɔk mɛc wek aacï bɛ̈ɛ̈i tɛ̈thiɔ̈k rin thon Raan cï lɔc ku dɔc.

14 Rin Raan cï lɔc ku dɔc acï dɔ̈ɔ̈r looi kam kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel rin cï ɣok aa kac tök. Riɛmde acï këwäär ke tek yiic, ku cɔl ke aaye kɔc man röt nyaai. 15 Acï löŋ kɔc Itharel teem kɔ̈u ë thuɔnde, rin bï yen kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel cɔl aaye kac tök rin cï kek röt mat kek ye, ku këlä, acï dɔ̈ɔ̈r bɛ̈ɛ̈i. 16 Ku thon cï Raan cï lɔc ku dɔc thou tim cï rïïu kɔ̈u, acä kuɛɛth rëër kamkun nyaai. Ku thuɔnde acï yen ke cɔl aaye kɔc Nhialic kedhie. 17 Këya, Raan cï lɔc ku dɔc acï bɛn ku lëk kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam ë dɔ̈ɔ̈r bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc ëbën, wek kɔc cie kɔc Itharel wäär mec ke Nhialic ku kɔc Itharel wäär thiɔ̈k ke ye. 18 Ku ë rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë ɣo ëbën, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel cɔl aala të rëër Nhialic thïn ë Wëi Nhialic töö̈ŋ.

19 Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aacïï ben aa lɛɛi ëmën, wek aa tök kek kɔc cï Nhialic lɔc. Wek aa many töŋ ë

1:20 Wk 110:1 **1:22** Wk 8:6 **1:23** Kol 1:18 **2:5** Kol 2:13 **2:15** Kol 2:14 **2:16** Kol 1:20 **2:17** Ith 57:19

Nhialic. 20 Ku week aya, wek aacït ɣön
cï atuuc ku kɔc käk Nhialic tïŋ jɔɔk cök,
ku Jethu Krïtho yen ë mën. 21 Raan cï
lɔc ku dɔc yen ë kë cï buth cɔl akääc ke
ye tök ku bï ya ɣön Bɛny. 22 Ku rin ye
wek tök kek ye, week aya wek kɔc kɔ̈k,
wek aacït kë buth bï Nhialic a rëër
thïn ë Wɛ̈ike.

3

Luɔi Paulo rin kɔc cie kɔc Itharel

1 Rin cï Nhialic ye looi bï kɔc Itharel
ku kɔc cie kɔc Itharel mat bïk aa tök,
rin dhɛ̈ɛ̈ŋde tënë kɔc cie kɔc Itharel
ke ɣɛn Paulo, raan cï mac rin wɛ̈t
Jethu Krïtho ë riɛnkun, ɣɛn ë röök tënë
Nhialic.
2 Acäk piŋ lɔn cï Nhialic ɣa lɔc ë
dhɛ̈ɛ̈ŋde ba luɔi kënë looi. 3 Nhialic
acä nyuɔ̈th këden cï guiir, cïn raan ŋic
ye thɛɛr, athör wäär ca gɔ̈t ke ciek. 4 Ku
na kuɛnkë käk ca gɔ̈t, ke wek aabï käk
ŋiɛc ke rin Raan cï lɔc ku dɔc deet yiic.
5 Käk cïn raan ŋic ke thɛɛr, cïmën cï Wëi
Nhialic ye nyuɔ̈th atuuc ku kɔc käk
Nhialic tïŋ ëmën.
6 Këya, kë cï moony akïn, rin wɛ̈t
puɔth yam, kɔc cie kɔc Itharel aabï
dɔ̈c Nhialic yök kek kɔc Itharel cï gam.
Keek aabï ya kac tök ku rɔmkë kë cï
Nhialic thɔ̈n kɔc Itharel rin Raan cï lɔc
ku dɔc.
7 Kënë, yen ë Wɛ̈t Puɔth Yam ya lɛ̈k
kɔc. Nhialic acä gäm luɔi ye ɣɛn Wɛ̈t
Puɔth Yam luɛɛl riɛl ë dhɛ̈ɛ̈ŋde. 8 Ɣɛn
atɔ̈ ciëën kɔc ë Nhialic cök ëbën, ku
Nhialic aŋot cä yiëk ë luɔi kënë, ba
kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k käpuɔth juëc cïn
thook akeu ye Raan cï lɔc ku dɔc gam.
Käpuɔthkä aa dït tënë käk ye deet yiic.
9 Acä yiëk luɔi ba tɛ̈t kɔc ëbën tɛ̈ bï yen
këden cï guiir cïï ŋic, thääp thïn. Ku
Nhialic yen cak kërïëëc ëbën, ëcï kënë
moony tënë kɔc thɛɛr wäär.
10 Acï looi këlä ëmën dhël akut kɔc cï
gam nyuɔ̈th atuuc nhial, kek bänyken
la riɛl nhial, bïk ŋiɛ̈ɛ̈c käŋde cï nyuɔɔth
rin kë cï looi tënë ke ŋic. 11 Acï Nhialic
tak ku looi këya thɛɛr këc yen piny ku
nhial cak. Ku ë looi ë rin Jethu Krïtho
Bänyda. 12 Rin cï ɣok ye gam ku ɣok aa
tök ke ye, aabï ɣok la tënë Nhialic ɣo
cïï riɔ̈c. 13 Këya, wek aa lɛ̈k bäk puɔth
cïï bath cɔk amën guum ɣɛn ë riɛnkun,
guɔ̈mdiɛ̈ yen abï ya riɛldun.

Nhiër Raan cï lɔc ku dɔc

14 Rin ë wɛ̈t kënë, ɣɛn ë ɣanhiɔl guɔ̈t
piny Nhialic Wäda nhom ku rɔ̈ɔ̈k ë
riɛnkun. 15 Kɔcken tɔ̈ nhial ku kɔc
tɔ̈ piiny aa mac thok rin yen ë Wäda
ɣodhie. 16 Yen ala riɛl ku dɔ̈c juëc ye
gäm kacke. Këya, aya thiëëc bï we
yiëk riɛl ë Wɛ̈ike bäk puɔ̈th cïï kɔ̈c.
17 Ku ɣɛn ë röök bï Raan cï lɔc ku
dɔc rëër wepuɔ̈th athɛɛr rin cï wek ye
gam. Ɣɛn ë röök aya bï tɛ̈ nhiɛɛr wek
Nhialic thïn, ku tɛ̈ nhiɛɛr wek röt thïn
ë kamkun we cɔl aril. Na luɔikë këlä
ke wek aa cït tim cï mɛike ɣet piny, ku
ɣön buth cï ŋiɛc jɔɔk cök. 18 Ku dhël
kënë, week ku kɔc ë Nhialic abäk jäl
ŋic yen tɛ̈ nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc we
thïn. Anhiar ɣo apɛi nhiër cïn thok
akeu. 19 Na cɔk ciɛ̈n raan ŋic ye ayic
yen tɛ̈ nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc ɣo thïn,
ɣɛn ë Nhialic thiëëc bäk ŋic. Ku bï tɛ̈
ye wek luui thïn ciɛ̈t tɛ̈ ye Nhialic luui
thïn.
20 Nhialic ala riɛl yen käŋ looi wär
käk yeku ke thiëëc ku käk yeku ke tak,
ku aaye ke looi riɛlden lui ɣopuɔ̈th.
21 Lecku Nhialic rin käpuɔth cï looi rin
akut kɔc cï gam ku rin Jethu Krïtho.
Lecku akölriëëc ëbën! Yenakan.

4

Mɛ̈n yic kɔc cï gam tënë guɔ̈p Jethu

1 Rin kë wïc Nhialic bï looi, ɣɛn raan
cï mac rin looi ɣɛn wɛ̈t Bɛny, wek aläŋ
bäk ŋiɛc luui dhël path, dhël yen cï
Nhialic we cɔɔl. 2 Yakë käk yakë ke
looi ëbën looi dhël athɛ̈ɛ̈k ku liɛr ë
puɔ̈u, ku yakë kɔc ŋiɛc cïëëŋ. Nhiarkë
röt ku yakë kärɛc päl piny ë kamkun.
3 Wëi Nhialic acï we mat yiic, thɛmkë
bäk la dɔ̈ɔ̈r ë kamkun bäk aa kac tök.
4 Ɣook ëbën, ɣok aa thöŋ kek käk tɔ̈
guɔ̈p tök yic, ku ɣok aa la Wëi Nhialic
thöŋ ciëŋ ke ɣo. Ɣok aa ŋɔ̈th dɔ̈c
cï Nhialic thɔn ke bï gäm kacke, rin
Nhialic acï ɣo cɔɔl ëbën buk aa kacke.
5 Ɣok aa la Bäny tök ku gam tök, ku

3:6 Kol 1:26-27 **4:2** Kol 3:12-13

ɣok aacï lɔ̈k ë wëi tök yök ëbën. 6 Ɣook ëbën ɣok aa Nhialic töö̱ŋ door, ku yen ë Wäda ɣodhie. Yen amɛc ɣo ku ë luui ɣopuɔ̈th ëbën, ku aciëŋ kek ɣo ëbën.

7 Raan cï lɔc ku dɔc acï raan ëbën ë kamkua yiëk riɛlden bï yen aluui. Nɟɛk acï yiëk riɛlde cït të cï Raan cï lɔc ku dɔc ke tɛk thïn. 8 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

“Acï la nhial, ku looi jakrɛc bïk yeen
buɔɔth cök,
cïmën raan cï dɔm ë tɔŋ yic,
ku tek käpath tënë kuat raan ëbën.”

9 Të lueel ye ëlä, “Acï la nhial.” Wëtde yic yeŋö? Wëtde yic aye lueel lɔn cï Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ bën pinynhom ë tën. 10 Raan cï bën pinynhom ë tën yen ee raan töö̱ŋ cï bɛn dhuk nhial, pan Nhialic, ku bï rëër kek këriëëc ëbën pinynhom. 11 Ee yen Raan cï lɔc ku dɔc yen ë gɛm miɔ̈c tënë kɔc. Acï kɔc kɔ̈k looi bïk aa tuɔ̈ɔ̈cke, ku kɔc kɔ̈k aacï looi bïk aa kɔc käk Nhialic tïŋ, ku ye kɔc kɔ̈k wël ë Nhialic lëk kɔc, ku ye kɔc kɔ̈k abiök kɔc cï gam ku piööckë ke. 12 Acï kënë looi rin bï kɔckä, kɔc ë Nhialic, guiir bïk luui tënë ye ku bïk aakuut kɔc cï gam, yen guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc la tueŋ ke ril. 13 Ku këlä, ɣok aabï mat yiic buk aa tök ë gam bï ɣok Nhialic ku Wënde ŋic. Ku jɔlku aa kɔc cï gam cï nhïïm bak, ku ɣok aabï jäl la cök cïmën Raan cï lɔc ku dɔc. 14 Ku ɣok aacie kɔc bï bɛn ciɛ̈t mïth. Ku ɣok aacïï kɔc käk lueth piɔ̈ɔ̈c bï bɛn duɔ̈ɔ̈ŋ buk luɛthken gam, ɣok aacïï bï ya wel nhïïm cïmën riäi, wël lueth ë path. 15 Ɣok aa dhil yic aa lueel ke ɣo la nhiër. Ku këlä ɣok aabï la tueŋ ke ɣo cït Raan cï lɔc ku dɔc yen wat akut kɔc cï gam nhom. 16 Raan cï lɔc ku dɔc, ee kacke mat yiic cïmën ye rël yom thook guɔ̈p ë raan nuëët yic bï ya tök. Na loi guɔ̈p abak luɔide cït të dhil yen luui thïn, ke guɔ̈p ëbën ala tueŋ ke cil ke ril. Yen ë tën akut kɔc cï gam. Na nhiar kɔc akut röt ku loikë luɔiden, ka akut ala tueŋ apath ë riɛl Raan cï lɔc ku dɔc.

Ɣok aa dhil piërda waar yic

17 Rin ë wët kënë, alɛ̈k we rin Bɛ̈ny duɔ̈kkë ben aa luui cïmën kɔc kuc Nhialic. Käk yekë ke looi aacie käk ke kony. 18 Aacie yic ye deet. Acïn pïr yam ye Nhialic gäm kɔc, rin keek aa ril nhïïm, ku këya aa kuc dhël ë Nhialic. 19 Aacie gup ë yär të cɔk kek kärɛc looi, rin aa kepuɔ̈th yiëk käk wïc guäpken. Käk yekë ke looi ëbën aa käk ë bal ku aacie kɔ̈ɔ̈c luɔi ë käkkä yiic.

20 Yen ë të wiëc bï wek cïï la thïn, rin acie yen tëwäär cï we piɔ̈ɔ̈c thïn rin Raan cï lɔc ku dɔc. 21 Ee yic, wek aacï wëtde piŋ, ku wek aa we cï piɔ̈ɔ̈c riɛnke, të cït tën yiny rëër kek Jethu. 22 Wek aacï piɔ̈ɔ̈c bak tëdun ye wek luui thïn thɛɛr puɔ̈l. Käkkun ke yakë ke looi aake cï we muɔ̈r ku rɛckë we. 23 Ëmën, calkë röt aa wɛɛr Nhialic puɔ̈th ku bäk ya tak tëŋ ë yam. 24 Nhialic acï we gäm ciɛɛŋ ë yam cït këde. Këya, yakë cieŋ ë ciɛɛŋ kënë. Ciɛɛŋ kënë ala cök cït të ye yic rin Nhialic piɔ̈ɔ̈c thïn.

25 Këya, duɔ̈kkë lueth ben aa lueel. Nɟɛk adhil yic alɛ̈k mäthden cï gam, rin ɣok aa cït käk cïï thöŋ rëër ë guäp tök yic. 26 Na cɔk alɔn cï yïn puɔ̈u riääk, ke yï duk adumuɔ̈ɔ̈m loi. Duk rëër kek riääk ë puɔ̈u abä akɔ̈l löö̱ny piny. 27 Rin bï jɔŋrac yï cïï thel adumuɔ̈ɔ̈m yic. 28 Na le raan ye cuär thɛɛr kamkun ka cïï ben cuëër, adhil luui ë kɔ̈ŋde bï rot muk ku kony kɔc ŋɔ̈ŋ aya. 29 Pälkë kuɔ̈c jam. Yakë ke lueel wël kɔc cɔl aril puɔ̈th gamden yic. Yakë ke lueel wël nhiar ke bï ke piŋ, rin bï yïn kɔc la kë lëk ke, kony. 30 Muk yïnhom bï ciɛ̈n kë lueel bï Wëi Nhialic cɔl arem puɔ̈u, Wëi cï Nhialic gäm yï. Nhialic acï gäm Wëi ye nyooth lɔn ë yïn këde, ku Wëi Nhialic abï rëër kek yï ɣet aköl luŋdït bï Nhialic yï kony tënë jɔŋrac. 31 Duɔ̈kkë kɔc kɔ̈k ye maan ku duɔ̈kkë puɔ̈th ye riääk. Duɔ̈kkë ye gɔ̈th ku läätkë kɔc, tëdë ke we loi käk cïï path. 32 Rëërkë apath ë kamkun. Ku yakë kärɛc päl piny tënë kɔc kɔ̈k cïmën ye Nhialic ke päl piny tënë we rin Raan cï lɔc ku dɔc.

4:8 Wk 68:18 **4:16** Kol 2:19 **4:22** Kol 3:9 **4:24** Cäk 1:26; Kol 3:10 **4:25** Dhäk 8:16 **4:26** Wk 4:4 **4:32** Kol 3:13

5

Pïr rëër ruɛl yic

1 Këya, wek aa dhil luui cïmën Nhialic rin ye wek mïthken nhiɛɛr apɛi. 2 Nhiarkë kɔc kɔ̈k cïmën nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc ɣo. Cïmën cï Jethu ye nyuɔɔth lɔn nhiɛɛr yen ɣo, rin cï yen thou bï ɣo luɔ̈k. Kë cï looi, acï Nhialic cɔl amit puɔ̈u rin cï yen rot juër Nhialic. 3 Wët ye wek kɔc ë Nhialic acïï path bï wïc wïc ë diäär, ku käk kɔc cɔl ayär gup, ayï kook aa piɛŋ wegup.

4 Jam la bïth ku buro rac aacïï path. Anjuëën bäk Nhialic aleec rin käk ye ke looi tënë we.

5 Dhiɛlkë ŋic lɔn acïn raan wïc ë diäär ayï raan ë luui käk kɔc cɔl ayär gup, ku raan dët kok lëu ye bï la bääny Raan cï lɔc ku dɔc kek Nhialic ë yic, ku yök käpuɔth cï Nhialic thɔ̈n kɔc. Raan kok acït raan ë jak cï kiëët door. 6 Duɔ̈kkë röt cɔl amɛth ë nyïn wël cïï path ye kɔc kɔ̈k lueel. Nhialic abï kɔc cïï wëtde ye piŋ, kɔc luui ë kärɛckä tëm awuɔ̈c. 7 Këya duk ye mat kek kɔc luui ë kärɛckä.

8 Rin wek aa we rëër ë muɔ̈ɔ̈th yic. Ku ëmën wek aacï röt mat kek Bëny, wek aacï la ë ruɛl yic. Këya, yekë luui cïmën kɔc tɔ̈ ë ruɛl yic. 9 Ɣɛn aluel kënë rin kɔc tɔ̈ ruɛl yic, kɔc ŋic Nhialic, aaye ruɛl cɔl alir puɔ̈th ku loikë kën ë yic. 10 Thɛmkë bäk käk Bëny cɔl amit puɔ̈u ŋic ku luɔikë ke. 11 Duɔ̈kkë ye luui käk ye kɔc tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th yic looi, kɔc kuc Nhialic. Nyuɔthkë ke lɔn käkkä aacïï path. 12 Käk ye ke looi ke cie tïŋ, aa rɛc apɛi ka ye jamden kɔc rac gup 13 Të bïï käŋ tëɣer, ke kɔc aa tïŋ të rɛɛc käkkä thïn, 14 rin ë ruɛl yen ë këriëëc ëbën cɔl atïŋ. Yen acï ye lueel ëlä, “Pääckë nïn yic, jatkë röt rɛ̈ŋ yiic ku Raan cï lɔc ku dɔc abï ruɛl wegup.”

15 Tiɛ̈ŋkë piërdun apath. Duɔ̈kkë pïr ë pïr kɔc kuc Nhialic, calkë röt aaye kɔc ŋic käŋ. 16 Kuat të bï yïn ye yök ba këpath looi thïn, ke loi, rin kɔc aa loi käk cïï path ëmën. 17 Duɔ̈kkë lui ë luɔi kɔc cïnkë ŋickë, ŋiɛckë kë wïc Bëny ku yen luɔikë. 18 Duɔ̈kkë ye dek ë mɔ̈u, mɔ̈u ë kɔc rac. Calkë Wëi Nhialic piërdun yic akölaköl. 19 Kɛtkë waak ë Nhialic cï gɔ̈t athör waak yic ë kamkun. Kɛtkë wak wëi bäk Bëny leec ë piäthkun ëbën. 20 Yeku Nhialic Wäda leec akölaköl rin Bänyda Jethu Krïtho, kuat käjuëc yeku ke looi yiic.

21 Yakë röt theek ë kamkun rin riɔ̈ɔ̈c wek Raan cï lɔc ku dɔc.

Diäär ku Röör

22 Wek diäär, thɛkkë rɔ̈ɔ̈rkun cït të ye wek Bëny thɛɛk thïn. 23 Rin moc yen ë tik wat nhom, cïmën ye Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam wat nhom. Raan cï lɔc ku dɔc yen aluäŋ akut kɔc cï gam, yen guäpde aya. 24 Këya, diäär aa dhil rɔ̈ɔ̈rken theek cïmën ye akut kɔc cï gam Raan cï lɔc ku dɔc theek.

25 Wek röör wek aa dhil diäärkun nhiaar cïmën nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam arëk abï thou riɛnke. 26 Acï thou rin akut kɔc cï gam bï rëër ke dhëëŋ Nhialic. Ku lɔɔk kegup pïu ë Nhialic pïu ë lɔ̈k wëi ku wëtde. 27 Acï kënë looi rin bï yen kacke kɔc cï gam, wuɔ̈ɔ̈ny gup wei kärɛc ku bïï ke yelɔ̈ɔ̈m. Ku akëc wïc bïk gup la adumuɔ̈ɔ̈m. 28 Cït ë kënë aya, röör aa dhil diäärken nhiaar cïmën nhiɛɛr kek röt. Na nhiar moc tiɛŋde, ka thöŋ kek lɔn nhiɛɛr yen rot. 29 Acïn raan man guäpde, raan ë mïth ku tiit guäpde, cïmën ye Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam tiit, 30 rin ɣok akut kɔc cï gam, ɣok aa guäpde. 31 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Moc abï wun ku man nyääŋ piny ku mɛt rot kek tiɛŋde, ku keek karou aabï ya tök.” 32 Wëlkä aa la yiic yinydït apɛi, ku aa jam të ye Raan cï lɔc ku dɔc tök thïn kek akut kɔc cï gam. 33 Ku wëlkä aa jam riɛnkun aya, moc adhil tiɛŋde nhiaar cïmën nhiɛɛr yen rot, ku tik aya adhil muɔnyde theek.

6

Mïth ku kɔc ke dhiëth ke

5:3 B.bei 29:18; Wk 40:6 **5:16** Kol 4:5 **5:20** Kol 3:16-17 **5:22** Kol 3:18; 1Pït 3:1 **5:25** Kol 3:19; 1Pït 3:7 **5:31** Cäk 2:24 **6:1** Kol 3:20

1 Wek mïth, wek aadhil kɔc ke
dhiëth we theek, rin yen ë këpath lëu
bï raan looi rin Bɛ̈ny. 2 “Thek wuur
ku moor,” Kënë yen ë löŋ tueŋ cï bɛ̈n
kek athön, 3 athön akïn, “Na loi kënë,
ke yïn abï käjuëc path ya yök, ku thiei
yï ba nïn juëc nɔ̈k pinynhom.” 4 Kɔc ke
dhiëth duɔ̈kkë miɛthkun ye luɔi käk bï
ke rac puɔ̈th. Muɔ̈kkë ke ku piɔ̈ɔ̈ckë ke
dhël cï Bɛ̈ny gam.

Aloony ku Bäny

5 Aloony, thɛkkë bänykun muk we
pinynhom ë tɛ̈n, riääckë ë ke ku
thɛkkë ke piändun ëbën ciɛt we luui
Raan cï lɔc ku dɔc. 6 Yakë luui ë puɔ̈n
ɣer tɛ̈ cɔk kek cïï daai we. Loi luɔidu
puɔ̈u ëbën cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn,
rin yïn alony Raan cï lɔc ku dɔc. 7 Na
cɔk alɔn ye yïn alony, lui puɔ̈n ɣer bï
ciɛt Nhialic yen luɔ̈ɔ̈i. 8 Ŋic yïnhom lɔn
bï Nhialic raan ëbën yiëk këde, alony
ku raan cie alony, rin käpuɔth ye looi
pinynhom. 9 Wek kɔc mac aloony,
wek aadhil luui ë dhël töɔ̈ŋ yic, ku
duɔ̈kkë ke ye riääc ë nääk, muɔ̈kkë
wenhïïm lɔn week ëbën, aloony ku
week, bɛ̈nydun ë tök nhial, raan bï luk
looi kamkun ëbën ke cïn raan ŋuɛ̈ɛ̈n.

Tɔŋ tënë Jɔŋrac

10 Wɛ̈t jäl lɛ̈k we ciëën akïn, lɔ̈mkë
riɛl tënë Bɛ̈ny bäk riɛl ë ye, rin riɛlde
adït apɛi. 11 Lɔ̈mkë käk cï Nhialic gäm
we bï wek röt kony, bäk käjuëc ye
jɔŋrac we ruëëny göök. 12 Rin ɣok aacïï
thär kek kɔc cït ɣo, ɣok aa thär kek
jakrɛc rɛ̈ɛ̈r ë muɔ̈th yic kek bänyken,
ku riɛl ë jɔŋrac tɔ̈ nhial. 13 Këya, rin
ë wɛ̈t kënë lɔ̈mkë käk cï Nhialic gäm
we bï wek tɔŋ thɔ̈r. Na aköl le jɔŋrac
bɛ̈n, ke we tit röt ye akölriëëc ëbën.
Ku na cäk tɔŋ jɔŋrac göök kërïëëc ëbën
yic, ke wek aabï döŋ we ril. 14 Lɔ̈mkë
yic bï wek röt guiir ë tɔŋ. Ku luɔikë
kë la cök ke cït alanh dhie ye raan
yeyic duut tɛ̈ le ye tɔŋ. 15 Rɛ̈ɛ̈rkë ke
we ye kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ë dɔ̈ɔ̈r
bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc. Ku yen abï ciɛt lɔn cieŋ
wek war ril apɛi wecök. 16 Dɛ̈t akïn,
gamkë Jethu Krïtho. Gamdun abï ciɛt
kön ye wek wiɛth dɛ̈p ye jɔŋrac we
moc jɔ̈c yiic. 17 Ŋiɛckë alanden lɔn
cï Nhialic we luɔ̈k, acït lɔn dhie cieŋ
raan akuäma yenhom tɔŋ yic, bï cïi
yup nhom. Lɔ̈mkë wɛ̈t ë Nhialic ë bɛ̈n
tënë Wëi ke cït tɔŋ ye muk. 18 Yakë lac
röök cït tɛ̈ ye Wëi Nhialic we cɔ̈k puɔ̈th
thïn. Ku thiëckë Nhialic bï we kony
kërïëëc ëbën yiic. Yakë wepuɔ̈th cök tɛ̈
röök wek ku duɔ̈kkë thɔ̈r. Yakë röök
aköɣaköl rin kɔc ë Nhialic.
19 Rɔ̈ɔ̈kkë ë riɛnkiɛ̈, ku lɔn bï Nhialic
ɣa gäm wël la cök ba lueel tɛ̈ le ɣɛn wɛ̈t
ë Nhialic lɛ̈k kɔc ke ɣa cïï riɔ̈c. 20 Jethu
Krïtho acä lɔc ba ya atuɔ̈nyde ba kɔc
lɛ̈k Wɛ̈t Puɔ̈th ë Yam, ku ë yen wɛ̈t cï ɣa
mac. Këya, rɔ̈ɔ̈kkë ku thiëckë Nhialic
bä gäm riɛl ba wɛ̈tde lɛ̈k kɔc ke cït yiny
dhiɛl looi ke cïn riɔ̈ɔ̈c.

Muɔ̈th ciëën

21 Tikuth, wämääthdan cï gam
nhiarku, ku yeen alui apath rin Bɛ̈ny,
abï we lɛ̈k wël ë yam riɛnkiɛ̈ ku bäk kë
luɔɔi ŋic. 22 Yen atuɔ̈c we ku bï we la
lɛ̈k kë loi rot tënë ɣo, ku deet wepuɔ̈th
aya.
23 Bï Nhialic Wäda ku Bänyda Jethu
Krïtho we yiëk dɔ̈ɔ̈r, wek kɔc cï gam.
Ku bïk we cɔl anhiar röt ë kamkun
ku muɔ̈kkë gamdun. 24 Bï Nhialic
dhɛ̈ɛ̈ŋde nyuɔ̈th kɔc nhiar Bänyda
Jethu Krïtho kek nhiɛ̈rden cïn thok
akeu.

6:3 B.bei 20:12; L.rou 5:16 **6:4** Kol 3:21 **6:8** Kol 3:22-25 **6:9** L.rou 10:17; Kol 3:25; 4:1 **6:14** Ith 11:5; 59:17 **6:15** Ith 52:7 **6:17** Ith 59:17 **6:21** Luɔi 20:4; 2Tim 4:12 **6:22** Kol 4:7-8

Athör cï Paulo gät kɔc gen Pilipi
Wët nhom

Athör cï Paulo gät kɔc gen Pilipi ë gët kɔc cï gam pan mɛc kɔc pan Roma cɔl Mathedonia. Ee gët ɣɔn ŋɔt mɛc yen. Ku ë rem puɔ̈u piöö̈c ë lueth kɔc kɔ̈k cï gam gen Pilipi. Athör kënë ë gam ril ë Paulo tënë Jethu raan ci lɔc ku dɔc nyuɔɔth.

Kënë yen gët athöör ë wët bï yen kɔc cï gam gen Pilipi leec käkken cïk tuɔ̈c ye ɣɔn cï käkke yiic riɛl. Aake gët keek athöör aya bï bɛn lëk ke bïk puɔ̈th riɛl, ku thɔɔn kepuɔ̈th kuat aliämde yic, ku aliäm cï ke yök aya. Ku yöök ke bïk röt aa dhuɔ̈k piny bïk ciët Jethu, tën lɔn bï nhiaam ku nhiër rot ke thɛl wei. Acï lëk ke lɔn pïr ë tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ee dhëëŋ cï Nhialic yiëk kɔc ë dhöl gam, acie dhöl athëëk löŋ kɔc Itharel. Acï gɔ̈t rin miɛt puɔ̈u ku dɔ̈ör ye Nhialic yiëk kɔc cï röt mat kek Raan cï lɔc ku dɔc.

Athör kënë, ee miɛt ku thön ë puɔ̈u ku ŋiɛc rëër, ku bï gam ku pïr tɔ̈ kek kɔc cï gam muk nhom. Ku ë nhiër nhiɛɛr Paulo kɔc cï gam tɔ̈ gen Pilipi nyuɔɔth aya.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-11
Käk cï röt looi tënë Paulo 1:12-26
Pïr rëër ke Jethu 1:27–2:18
Käk cï guiir tënë Timothï ku Epaprodituth 2:19-30
Lëk rin kärɛc ku kɔc ater 3:1–4:9
Paulo ku mäthke gen Pilipi 4:10-20
Muɔ̈th ciëën 4:21-23

1 Ɣɛn Paulo ku Timothï ɣok kɔc lui rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ɣɛn agät we athöör, wek kɔc ë tök kek Jethu gen Pilipi, ku kɔcdït akut ku kuat kɔc ke kony rëër thïn ëbën.

2 Bï Nhialic Wäda kek Bëny Jethu raan cï lɔc ku dɔc we gäm athiɛɛi ku dɔ̈ör.

Röök Paulo rin kɔc kuen athärde

3 Ɣɛn ë Nhialic wäda leec të tak ɣɛn we akölaköl. 4 Ɣɛn ë puɔ̈u miɛt apɛi röökdië yic riɛnkun ëbën, 5 rin cï wek ɣɛn kony bäk Wët Puɔth Yam nyuɔ̈th kɔc ya aköl töŋ wäär ŋic wek ye agut ëmën. 6 Aŋiɛc ɣapuɔ̈u lɔn Nhialic, raan wäär loi ë kënë tënë we, abï dhiɛl muɔ̈k thïn këya ɣet aköl bï Raan cï lɔc ku dɔc Jethu dhuk pinynhom.

7 Wek aa kɔckiɛn nhiaar apɛi, wek aaya tak akölaköl. Ku ë yic, ba we aa tak wët nhiɛɛr ɣɛn we. Rin wek aa lui ku kuɔnykë ɣɛn ë luɔi ril cï Nhialic yiëk ɣɛn ëmën. Ku ëmën mec ɣɛn ku wäär këc ɣɛn mac, ɣɛn acï bɛ̈n ŋiɛc la jam rin Wët Puɔth Yam, ku acï bɛ̈n riɛl apɛi ɣet të cï ye gam kɔc juëc apɛi. 8 Aŋic Nhialic lɔn kë luɛɛl ë yic lɔn nhiërdië tënë we acït nhiër Bänyda Jethu nhiɛɛr yen ɣo.

9 Ɣɛn ë röök bï nhiërdun rot ajuak akölaköl, ku bäk yic ŋic, ku yakë ke looi käk la cök Nhialic nhom, 10 bï we kony bäk aa looi këpath. Këya, ke wek aabï gup ciɛ̈n awuɔ̈c aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk pinynhom. 11 Piërdun abï yic thiäŋ käpath ë Jethu yen ye ke yök thïn, rin bï Nhialic aleec ku dor.

Raan cï lɔc ku dɔc yen ee pïr

12 Awiëc bäk ŋic miëthakäi cï gam, lɔn kuat käk cï röt luɔ̈i ɣɛn aacï Wët Puɔth Yam cɔl ala tueŋ. 13 Kuat raan rëër tɛ̈n ëbën agut kɔc tit pan bɛ̈nydït thok, aŋickë lɔn cï ɣɛn dɔm rin ye ɣɛn raan lui rin Jethu. 14 Ku rin cï ɣɛn mac, acï miëthakäi cï gam cɔl aa ril puɔ̈th bïk Wët Puɔth Yam aa lëk kɔc ke cïn riɔ̈ɔ̈c.

15 Ee yic, kɔc kɔ̈k aa wët Raan cï lɔc ku dɔc piɔ̈ɔ̈c ë tiɛɛl ku rin cïï kek luɔidië nhiar. Ku kɔc kɔ̈k ayekë piɔ̈ɔ̈c piänden ëbën. 16 Aye kɔckä looi rin nhiër ku rin ŋic kek ye aya lɔn cï Nhialic ɣa luɔ̈ɔ̈i ba wëtde tiit bï cïï riääk. 17 Kɔc kɔ̈k kamken aya, aacie piööc ë cök, aa piööc rin nhiaam ë path, ku yekë tak lɔn bï kek ɣa luɔ̈i aliääp të ŋot mɛc ɣa. 18 Acïn kë ye looi, ɣɛn amit puɔ̈u të ŋot ye wët Raan cï lɔc ku dɔc piɔ̈ɔ̈c kuat dhël cï yök, cɔk alɔn

1:1 Luɔi 16:12 **1:13** Luɔi 28:30

le yen kë tɔ̈ kepuɔ̈th. Ɣɛn abï rëër ɣa mit puɔ̈u.

19 Rin aŋiɛc lɔn rɔ̈ɔ̈kkun ku kuɔɔny bɔ̈ tënë Wëi ë Jethu raan cï lɔc ku dɔc, aa bä cɔl alony. 20 Aya ŋɔ̈ɔ̈th ɣapuɔ̈u lɔn bï yen a këpath yen luɔɔi akölaköl agut ëmën thiin, ɣɛn abï la riɛl ë puɔ̈u kek guäpdië ëbën, bï ya këpath yen luɔɔi rin bï ɣɛn lac bɛ̈ɛ̈i tënë Jethu të pïr ɣɛn, tɛ̈dë ke ɣa thou. 21 Pïr ë wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc juak tueŋ, ku na thuɔɔu rin wɛ̈tde ka path aya tënë ɣa. 22 Ku na ye kë bï ɣɛn ŋot ɣa pïr yen bï ɣɛn luɔi juëc path looi, ka cä ŋic yeŋö ba kuany. 23 Aköl dɛ̈t aya nhiaar ba cïï thou, ku aköl dɛ̈t awiëc ba thou rin anhiaar ba la rëër kek Raan cï lɔc ku dɔc, ku kënë yen aya yök ke path. 24 Ku riɛnkun, apath apɛi ba pïr ë tɛ̈n pinynhom. 25 Kënë aŋiɛc apɛi, kë yen ŋiɛc ɣɛn abï rëër. Ɣɛn abï rëër ë tɛ̈n kek we ëbën ba miɛt puɔ̈u gamdun juak yic. 26 Këya, të ben ɣɛn la dhuk ba rëër kek we, ke wek aabï nhiam riɛnkië piërdun yic, ke we ye tök kek Jethu Raan cï lɔc ku dɔc.

27 Kuat kë bï rot looi tënë ɣa, muɔ̈kkë wenhïïm lɔn dhil wek pïr, pïr kɔc cï gam, cɔk alɔn cïï ɣɛn week bï bɛn tiŋ aköldä. Aba ya piŋ lɔn wek aa ril wɛ̈t Nhialic yic, ku week aa lui tök apɛi rin Wɛ̈t Puɔth Yam. 28 Duɔ̈kkë ye riɔ̈ɔ̈c kɔc atɛrkun, yen abï ye nyuɔ̈th keek lɔn cïï kek we bï lëu, rin yeen Nhialic yen we gäm riɛl bï wek ke göök. 29 Rin wek aacï gäm yic bäk Raan cï lɔc ku dɔc aa luɔ̈ɔ̈i ku acie gam ë rot, ee ku bäk gum cïmënde aya. 30 Ëmën alɛ̈ukë bäk ɣɛn kony ye luɔi kënë. Yen luɔi töŋ wäär cäk tiŋ thɛɛr ke luɔɔi, ku cït të yakë piɛ̈ŋ ye, ɣɛn aŋot ɣa lui apɛi.

2

Jethu ë rot dhuɔ̈k piny cɔk alɔn ril yen apɛi

1 Piërdun ke we ye kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ee we cɔl aril ku nhiërde ë we liër puɔ̈th. Wek aa rɛ̈ɛ̈r ke Wëi Nhialic, wek aa la piath ku nhiër nhiɛɛr wek röt kamkun. 2 Matkë weyiic bäk aa looi ë tök, ku nhiarkë röt, yen abï miɛt ë puɔ̈u bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa. 3 Duɔ̈kkë puɔ̈th ë dit bäk käŋ aa wïc ë riɛnkië ku yakë nhiam, yakë röt dhuɔ̈k piny kɔc kɔ̈k nhïïm. Yakë kɔc kɔ̈k tïŋ ciɛt kek path tënë we. 4 Acïn raan ben a lui kënë nhiamde, yakë jal looi kë kony we ëbën.

5 Wek aadhil thöŋ kek Jethu raan cï lɔc
ku dɔc ë täktäkdun yic.
6 Wën cɔk Bänyda Jethu aa Nhialic
guɔ̈p akëc rot thɔ̈ɔ̈ŋ ke Nhialic.
7 Ku acï tɛ̈den dïït yen thïn puɔ̈l, ku
cɔl rot aye alony cïmën raan ë
path.
8 Acï rot bɛ̈n dhuɔ̈k piny, ku gɛm bï
gum ku thou,
cïmën raan la guɔ̈p awuɔ̈c, arɛ̈k abï
piäät ë tim cï rïïu kɔ̈u.
9 Rin ë wɛ̈t kënë yen acï Nhialic ye bɛ̈n
jɔt bei raŋ yic kam kɔc cï thou,
ku ɣɛ̈th nhial ku ler ku yïk riɛl kërïëëc
ëbën nhom.
10 Ku këya rin athɛ̈ɛ̈k rin Jethu, käk
nhial ku pinynhom,
ku piny tɛ̈n kɔc cï thou aa dhil kenhiɔl
guɔ̈t piny.
11 Ku keek ëbën abïk lueel lɔn ye Jethu
raan cï lɔc ku dɔc Bɛ̈ny,
rin duaar ë Nhialic Wun.

Piërden ë Jethu nyuɔɔth

12 Këya, wäär rëër ɣɛn kek we miɛthakäi cï gam, wek aa we ɣa theek, ku ëmën awiëc bäk ŋot we thek ɣɛn ke ɣa cïï rɛ̈ɛ̈r kek we. Lak tueŋ ke we thek Nhialic rin cï we wɛ̈ɛ̈r bei. 13 Rin Nhialic alui weyiic, ee we kony bï we cök puɔ̈th ku bäk kë wïc looi.

14 Luɔikë kërïëëc ke cïn ater kamkun ku agɔ̈th, 15 rin bï wek aa mïth Nhialic cïn gup awuɔ̈c ë piny cï thiäŋ kɔc rɛc la gup adumuɔ̈ɔ̈m. Calkë röt aa la gɛi kamken cïmën pɛɛi nhial, 16 cïmën ye wek ke lɛ̈k wɛ̈t pïr. Na luɔikë këya, ke ɣɛn abï nhiam riɛnkun aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk pinynhom, rin bï ye nyuɔɔth lɔn këc luɔidiɛ̈n ca looi nhom dɛɛr piny ë path.

1:30 Luɔi 16:19-40 **2:11** Ith 45:23 **2:15** L.rou 32:5

17 Na cɔk aa lɔn guum ɣɛn rin bï
gamdun riɛl tënë Nhialic, ke ɣɛn abï
puɔ̈u miɛt apɛidït ke we ëbën. 18 Ku
këlä aya, wek aabï puɔth miɛt kek ɣa.

Timothï ku Epaprodituth

19 Na wïc Bɛ̈ny ke wek aba tuɔ̈c Tim-
othï ë nïnkä, rin bï tɛ̈ luui wek thïn ɣa
dɛɛt puɔ̈u. 20 Ee yen raan töŋ ë tak
cïmëndië, kë tɔ̈ ɣapuɔ̈u looi, ku acïn
raan nhiar we apɛi cïmënde. 21 Raan
ëbën ë yenhom yiëk këden looi, ku cïï
yepuɔ̈u yïk kë wïc Jethu raan cï lɔc ku
dɔc. 22 Ku aŋiɛckë kek we ë röt yen
tɛ̈ cï Timothï rot nyuɔɔth thïn cïmën
meth ke wun. Ɣok aacï luui ë tök rin
Wɛ̈t Puɔth Yam. 23 Këya aba tuɔ̈c we,
tɛ̈ le ɣɛn ye ŋic yeŋö bï rot looi tënë
ɣɛn ëmën cï ɣa mac. 24 Ku ɣɛn aŋɔ̈th
Bɛ̈ny lɔn bï yen rot lëu ba bɛ̈n tënë we
ë nïnkä.

25 Aca tak ba wämääth cï gam, Epa-
prodituth cɔl adhuk. Yeen ë raan ë
luɔi apɛi buɔth Bɛ̈ny cïmëndië. Ee cäk
tuɔ̈c ɣɛn bä bɛ̈n a kony, 26 ku ëmën
awïc apɛi bï we tïŋ. Adiɛɛr rin cï
wek ye piŋ lɔn cï ye tuaany. 27 Ee cï
tuaany abï duɛ̈r thou. Ku yeen acï
Nhialic bɛ̈n cɔl apuɔl, ku acie yen ë
rot, pial guɔ̈pde acï kënë bï ɣɛn cɔl
aŋɛɛr yic bɛ̈n wel yic aya. 28 Awiëc
aya ba cɔl adhuk tënë we rin tɛ̈ ben
wek ye tïŋ ke wek aabï puɔ̈th miɛt, ku
acïn dɛ̈t bï ɣɛn bɛn diɛɛr. 29 Luɔrkë ë
puɔ̈n path apɛi ke cït mɛnhkui Jethu
nhom. Nyuɔ̈thkë kuat raan cït ye ëbën
athɛ̈ɛ̈k, 30 rin ëcï duɛ̈r thou rin luɔi
tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ku akëc diɛɛr ë
wɛ̈ike ku gɛ̈m ɣa kuɔɔny cïn tɛ̈ bäk lëu
ye.

3

Yiny la cök

1 Ku wɛ̈t dɛ̈t ba lɛ̈k we miɛ̈thakäi cï
gam ë ku bäk puɔ̈th miɛt rin cï wek
mat kek Bɛ̈ny. Acïï rac ba käk ca gät
we thɛɛr bɛn dhuɔ̈k yiic, ku ë yen abï
we kuɔny tɛ̈ looi ɣɛn ye këya.

2 Tiɛtkë röt kɔc rɛc, kɔc luui cïmën
jɔ̈k. Acie ŋuɔ̈t ë rot yen wïckë, wek
aa wïc käjuëc kɔ̈k bäk ke looi. 3 Aa
ɣook, aacie kek cï ŋuɔ̈t yic yök, rin ɣok
aa Nhialic door riɛl ë Wɛ̈ike. Ku ɣok
aa mit puɔ̈th piɛ̈rda yic rin cï ɣok aa
kɔc Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. Acie käk
ye raan ë path looi ye tïŋ kek yeku
ke ŋɔ̈ɔ̈th. 4 Na le raan ye tak lɔn bï
yen pïr Nhialic nhom rin käk ye looi
kɔc gup, ka cïn raan wär ɣɛn mukmuk
nhom löŋ thɛɛr. Na ye kɔc pïïr, ŋuɔ̈t
ɣɛn acï pïr. 5 Ɣɛn a ɣa ŋot ke ɣa la
nïn kadhorou tën dhiëëth ɣa. Ɣɛn ë
raan Itharel, raan dhiënh Benjamin,
kuat Itharel ë gɛi. Rin muŋ löŋ nhom,
ɣɛn ë raan akut Parathï. 6 Rin ye ɣɛn
raan akut Parathï yen aye ɣɛn kɔc cï
gam cɔl aa nɛ̈k, ku rin ye raan la cök
tɛ̈ theek yen löŋ, ke ɣɛn a ɣa cïn guɔ̈p
awuɔ̈c.

7 Kuat käwäär ya ŋɔ̈ɔ̈th kecït käpath,
aacïï bɛ̈n cïï ye käpath. 8 Acïn këpuɔth
wär ŋïny bï ɣɛn Bänydië Raan cï lɔc
ku dɔc Jethu ŋic. Ɣɛn acï këriëëc ëbën
puɔ̈l rin bï ɣɛn a raande, 9 ku ba ya tök
ke ye. Rin acä lëu ba la cök ë Nhialic
nhom tɛ̈ theek ɣɛn löŋ. Ku ɣɛn acï jal
la cök rin cï ɣɛn Jethu gam, la cök tënë
Nhialic rin ë gam. 10 Kë wiëc ë lɔn ba
Raan cï lɔc ku dɔc, ku riɛl wäär jɔt ye
kam kɔc cï thou ŋic. Awiëc ba ya tök ke
ye ë gum ku thuɔnde yic. 11 Ku ŋääth
lɔn bï ɣɛn jɔt thou yic ba pïr.

12 Acä ye lueel lɔn cï ɣɛn jal a raan
la cök, aŋot wiëc apɛi ba ya raan la
cök cït tɛ̈ wïc Jethu raan cï lɔc ku dɔc
ye thïn. 13 Wɛ̈t lɛ̈k we akïn miɛ̈thakäi
cï gam, acä ŋic lɔn le ɣɛn kë ca lëu,
ɣɛn acie dɛɛi ciëën, ɣɛn ë daai tueŋ bï
ya wɛ̈t aköldä yen thuuth ɣɛn ku päl
käthɛɛr. 14 Ɣɛn abuɔth dhël yic apath
rin bï ɣɛn arïöp yök. Ee yen arïöp bï
Nhialic gäm ɣa rin kë cï Raan cï lɔc ku
dɔc looi.

15 Ɣok kɔc la gam ril ɣok aa dhil luui
ë dhël kënë. Ku na le kɔc kɔ̈k kamkun
cïï lui ë dhël kënë, ke Nhialic yen abï
ye dɛ̈t yic we. 16 Lokku tueŋ kek löŋ
Nhialic cïmën wäär ŋic ɣok ye.

17 Miɛ̈thakäi cï gam biathkë ɣacök,
ku piɔ̈ckë tënë kɔc käwäär ca piɔ̈ɔ̈c
tënë ke buɔɔth yiic. 18 Wek aaca lɛ̈k

3:5 Luɔi 23:6; 26:5; Rom 11:1 **3:6** Luɔi 8:3; 22:4; 26:9-11 **3:17** 1Kor 4:16; 11:1

ë kënë arak juëc, ku ëmën abɛn ber yic pïu ë nyin guɔ̈p, kɔc kɔ̈k aacie thon Jethu tim cï rïïu kɔ̈u rin bï yen ke waar adumuɔ̈ɔ̈mken yiic ë gam. 19 Aabï la pan mac rin ye kek kepuɔ̈th yiëk käk wïc guäpken. Aa nhiam käk ke bï ke cɔl ayär gup, ku aa käk pinynhom kek aa yekë tak kepɛ̈c. 20 Ku ɣook pan Nhialic yen këda. Ɣok aa tit Aluäŋdan bï bɛ̈n nhial, Bɛ̈ny Jethu Raan cï lɔc ku dɔc, 21 yen la riɛl ë yen kërïëëc ëbën cɔl aa bɔ̈ yecök, abï gupkuan cï thiäŋ adumuɔ̈ɔ̈m looi bïk ɣɛr cïmën guäpde.

4

Lëk

1 Miɛ̈thakäi cï gam wek aa nhiaar apɛi, dɛɛtkë wepuɔ̈th ku thɛkkë Bäny. Wek aaca dak, wek aa ɣɛn cɔl amit puɔ̈u, wek aa ɣɛn cɔl anhiam.

2 Yïn Yuodia ku yïn Thintike wek läŋ, dɔ̈ɔ̈rkë, wek aa kɔc töŋ ë Bɛ̈ny. 3 Ku tënë yï raandiɛn nhiaar lui kek ɣa, awiëc ba diäärkä kony rin aacï luui kek ɣɛn apɛi buk Wɛ̈t Puɔth Yam tɛk piny, keek ëbën kek raan cɔl Klemɛn ku kɔckuan kɔ̈k lui ke ɣo tɔ̈ riɛnken athör Nhialic yic, athör pïr.

4 Yakë puɔ̈th miɛt rin ye wek tök ke Bɛ̈ny. Abɛr yic, yakë puɔ̈th miɛt. 5 Yakë röt piɛ̈ŋ wël ë kamkun. Bɛ̈ny acï thiɔ̈k. 6 Acïn kë riɔ̈ɔ̈c wek, ku yakë Nhialic thiëëc rɔ̈ɔ̈kdun yic käk wiëckë ke, yakë thiëc ë puɔ̈n path akölaköl. 7 Ku dɔ̈ɔ̈r Nhialic cie deet yic raan ë path, abï we kony bäk cïï ye diɛɛr ku cäk riɔ̈c käril we yök yiic, ke we ë tök kek Raan ci lɔc ku dɔc Jethu.

8 Wɛ̈t cï jal döŋ ba lueel miɛ̈thakäi, yakë ke tak käpath, käk ye raan ëbën nhiaar, käk ye we leec thïn, käk yith thiek yiic, käk la cök ku lek gɛi, käk nhiar ke raan ëbën. 9 Wek aa ŋic käwäär ca piɔ̈ɔ̈c tënë we, ku käk cäk piŋ ke ya lueel ku tiɛ̈ŋkë ɣɛn ke luɔɔi ke. Këya, biathkë luɔidiɛ̈ yic, ku Nhialic yen dɔ̈ɔ̈r gam abï rëër ke we.

Paulo acä alɛɛc gam rin käk cï gäm ye

10 Piɛ̈rdiɛ̈ yic kek Bɛ̈ny, ɣɛn acï puɔ̈u miɛt rin tɛ̈dïït cäk nɔ̈k ku bɛnkë ɣɛn bɛn nyuɔ̈th tɛ̈duun muk wek ɣa thïn. Ku acie rin cï wek kɔ̈ɔ̈c we cïï wenhïïm yïk ɣɛn, ee rin cïn wek riɛl. 11 Ɣɛn aacïï kënë luel rin cï wek ɣa päl wei, aa käk rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn kek aaca ŋiɛ̈c rot. 12 Alëu ba pïr ë path tɛ̈ cɔk ɣɛn la kälik, kuɛth ku cɔk aa thöŋ tënë ɣa, jiɛɛk ku ŋɔ̈ɔ̈ŋ aya, aa thöŋ. 13 Kuat kë ya looi ëbën, aya looi riɛl ye Raan cï lɔc ku dɔc gäm ɣɛn.

14 Ku apath apɛi yen wɛ̈t cï wek ɣa kony atɛrkiɛ̈ yiic. 15 Wek kɔc gen Pilipi anɟiɛckë apath, lɔn wäär jiël ɣɛn Mathedonia nïn tueŋ wäär piööc Wɛ̈t Puɔth Yam, wek aa we kɔc cï gam ɣa kony. Wek aa we ye kɔ̈ɔ̈c kek ɣɛn käpiathkiɛ̈ ku kärackiɛ̈ yiic. 16 Agut cï wäär cɔk ɣɛn rëër Thethalonika wek aacï kuɔɔnydun bɛ̈n aa tuɔ̈c ɣɛn ëmën ku ëmën. 17 Acie ku bäk ɣa muɔɔc yen wiëc, ee dɔc ye yök tɛ̈ muɔɔc raan kɔc yen awiëc ba juak yic. 18 Käk wiëc aaca yök, ku aa juëc apɛi. Kuat käk wiëc ëbën aacï Epaprodituth bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa. Aa cït tol adöŋ ŋïr ye took luaŋ ë Nhialic, ajuër cï Nhialic gam ku cɔl ye amit puɔ̈u. 19 Ku Nhialic abï we gäm käk wiëckë ë käkken juëc yiic, käk ye ke yök rin Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. 20 Bï Nhialic Wäda aleec aköläköl! Yenakan.

Muɔ̈th ciëën

21 Miäthkë kɔc cï gam, kɔc Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. Miɛ̈thakäi rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn aa we muɔ̈ɔ̈th. 22 Kɔc cï gam ëbën ë tɛ̈në agut kɔc lui pan Bɛ̈nyŋaknhom Cithɛ̈r aa we muɔ̈ɔ̈th aya.

23 Athiɛɛi ë Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc, abï ya rëër kek we ëbën.

4:15 2Kor 11:9 **4:16** Luɔi 17:1 **4:18** B.bei 29:18

Athör cï Paulo gät kɔc gen Kolothia
Wɛ̈t nhom

Athör Paulo cï gät kɔc gen Kolothia, agɛ̈t akut kɔc cï gam pan Athia tɔ̈ ciëën gen Epethuth. Akut kɔc cï gam kënë acie Paulo yen loi ye, ku aye yök yepuɔ̈u ke ye luɔɔi dhil looi aya, cït lɔn cï yen kacke tuɔɔc gen Epethuth aya, yen gendït yen rëër raandït bɛ̈ny apuruuk pan Athia thïn. Ëcï Paulo piŋ lɔn ala kɔc ë piööc kɔ̈k kɔc cï gam gen Kolothia piɔ̈ɔc bïk dhël la cök puɔ̈l. Ku yekë lueel lɔn raan adhil jak kɔ̈k atheek, nadë ke bï jal luɔ̈k ë kuat kë cït ŋuɔ̈t, thɛ̈k löŋ ku miëth ye cam.

Paulo agät athör kënë bï jai piööc rɛɛckä, ku ye piööc dhël pɛth ë yic Wɛ̈t Puɔth Yam, yen gam. Kë tɔ̈ thïn, ee lɔn nadë ke Jethu Krïtho alëu bï kɔc luɔ̈k ë rot, ku kuat käk cït käkkä aa kɔc thɛl wei Jethu lɔ̈ɔm. Rin Jethu Krïtho Nhialic acï nhial ku piny ku käk tɔ̈ thïn cak. Ku riɛnke aya yen awïc yen ye bï kɔc dhuɔ̈k yeyɔu. Ee mɛ̈t bï kɔc röt mat kek Jethu Krïtho yen ë ŋɔ̈th bï kɔc luɔ̈k ë rot pinynhom. Acï Paulo lɛ̈k kɔc aya lɔn piööc kënë ë kɔc cï gam cɔl aa pïr pïr path.

Dɛ̈t lëu bï ŋic ë lɔn nadë ke raan cɔl Tikikuth yen ɣɛ̈th athör gen Kolothia rin Paulo aa cath kek raan cɔl Onethimuth, alony yen cï Paulo athör gɔ̈t riɛnke tënë Pilemon.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-14
Dït ë Raan cï lɔc ku dɔc 1:15-23
Luɔi Paulo ke cït alony tënë akut kɔc cï gam 1:24–2:5
Pïr yam Raan cï lɔc ku dɔc yic 2:6–4:6
Muɔ̈th ciëën 4:7-18

1 Ee ɣɛn Paulo cï Nhialic looi ba ya atuny Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ɣɛn agät athör kënë ɣok wämääth cï gam Timothï.

2 Tënë wek kɔc cï Nhialic gam gen Kolothia, kɔc buɔth Raan cï lɔc ku dɔc. Bï Nhialic we gäm athiɛɛi ku dɔ̈ɔ̈r.

3 Nhialic Wun Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ayeku leec akölaköl tɛ̈ röök ɣok riɛnkun. 4 Rin gamdun tënë Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, ku nhiërdun tënë kɔc ë Nhialic aa cuk piŋ. 5 Wäär bïï Wɛ̈t Puɔth Yam tënë we tueŋ, wek aa we cï kën la yic ŋɔ̈th piŋ Ku ë yen atɔ̈ gam ku nhiërdun thïn, käk ŋäthkë ke aacï tɔ̈ɔ̈u apath tënë we pan Nhialic. 6 Wɛ̈t Puɔth Yam athiɛɛi bɛ̈ɛ̈i akölaköl ku athiëi pinynhom ëbën, cïmën wäär looi yen rot këya kamkun tɛ̈wäär piŋ wek dhëëŋ ë Nhialic ku dɛtkë yic tɔ̈ thïn. 7 Wek aacï dhëëŋ Nhialic piŋ tënë Epaprath raandan nhiarku lui ë puɔ̈u ëbën tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ee riɛnkua. 8 Acï ɣo lɛ̈k nhiër cï Wëi Nhialic gäm we.

9 Wɛ̈t kënë yen aye ɣok ke röök riɛnkun tɛ̈wäär piŋ ɣok we. Nhialic ayeku lɔ̈ŋ bï we cɔl aŋic ye, ku ŋiɛ̈ɛc ë käŋ ëbën wïc Nhialic ku dɛt ë wël aya ye Wëi Nhialic ke gäm kɔc. 10 Ee këya, ke week abäk lëu bäk pïr ë pïr yen wïc Bänyda, ku kënë ye cɔl amit puɔ̈u yen abäk aa looi akölaköl. Piɛrdun abï ya käpath kek ye bɛ̈ɛ̈i, ku ŋiɛ̈ɛc ŋic wek Nhialic abï rot juak. 11-12 Bï Nhialic we looi bäk riɛl, riɛl bɛn dhëëŋ ë Nhialic, ku bäk lëu bäk käjuëc aa göök ke we duut wepuɔ̈th. Ku yakë Wäda leec ke we mit puɔ̈th, yen cï we gäm riɛl bäk la abaŋ käk Nhialic wäär cï täu kacke ruɛl Bäänyde yic tɛ̈yer. 13 Acï ɣo luäk bei riɛl jɔŋrac yic, ku bïï ɣo ë bääny Wënden nhiɛɛr yic, 14 yen cï ɣo wɛ̈ɛ̈r bei, ku pɛ̈l adumuɔ̈ɔ̈mkua piny.

Dït ë Raan cï lɔc ku dɔc

15 Raan cï lɔc ku dɔc yen ye tïŋ ke thöŋ ke Nhialic cie tïŋ. Yen ë kaaide, ku yen atɔ̈ tueŋ käk cï cak ëbën nhïïm. 16 Rin ë yen acï Nhialic käriëëc ëbën cak, käk nhial ku piny, käk ye tïŋ ku käk cie tïŋ, acä atuuc nhial ku käril kɔ̈k cie tïŋ la riɛldït cak. Nhialic acï nhial ku piny cak ë yeen ku käk tɔ̈

1:7 Kol 4:12; Pil 23 **1:14** Epe 1:7

thïn ëbën aa käkke. 17 Raan cï lɔc ku dɔc a rëër thïn ke käŋ ëbën këc cak, ku ë riɛnke yen aye kërïëëc ëbën rëër nyiɛnde. 18 Yen ë bɛ̈ny kɔc cï gam. Yen aye kek piɛ̈rden yök thïn. Yen ë Wëndït tueŋ wäär cï jɔ̈t bei raŋ yic rin bï a yen tɔ̈ tueŋ kärïëëc ëbën. 19 Rin ë Nhialic yen acï ye tak ë rot bï Wënde ciɛt yen Nhialic guɔ̈p alanden. 20 Rin Wënde yen acï Nhialic looi bï käk tɔ̈ nhial ku piny aa dɔ̈ɔ̈r kek ye. Thon Wënde tim cï rïïu kɔ̈u yen acï ɣo cɔl adɔ̈ɔ̈r kek Nhialic Wun.

21 Thɛɛr wek aa we mec ke Nhialic, ku wek aa we kɔc atɛrde rin tɛ̈ktɛ̈k rac ku kärɛc ke yakë ke looi ku takkë ke. 22 Ku ëmën, rin cï Wënden wäär cï ya raan cïmënda thou riɛnkua ëbën, Nhialic acï we cɔl aaye mäthke bï we bɛ̈ɛ̈i bäk aa kɔc la cök cïn gup awuɔ̈c yenhom. 23 Wek aa dhil la cök ku muɔ̈kkë röt ë dïl yenhom. Ku duɔ̈kkë röt cɔl aben thɛl wei ë ŋɔ̈thdun cäk yök Wɛ̈t Puɔth Yam yic wäär cäk piŋ. Ee rin ë Wɛ̈t Puɔth Yam kënë yen acï ɣɛn ya alony, Wɛ̈t Puɔth Yam kënë cï ya lɛ̈k raan ëbën pinynhom.

Luɔi Paulo ke cït alony tënë akut kɔc cï gam

24 Ku ëmën ɣɛn acï puɔ̈u miɛt rin cï piöödiɛ̈n cä cɔl agum we kony. Gumdiɛ̈n mɛc ɣɛn kënë, ee rin ba dhöl cï Raan cï lɔc ku dɔc guum thïn, kuɔny bï thääp ë rin akut kɔc cï gam ëbën cït guɔ̈p Jethu. 25 Ku ë Nhialic yen acä looi ba ya alony akut kɔc cï gam. Yen acä gäm luɔi ril kënë, ba looi rin piathdun. Yen ë luɔi wɛ̈tde ëbën nyuɔɔth. 26 Ku yen ë kë cï moony tɛ̈thɛɛr ɣɔn tënë raan ëbën, ku ëmën acï jäl nyuɔ̈th kacke. 27 Kë cï Nhialic guiir ë lɔn bï kë cï moony nyuɔɔth tënë kacke, käpiathke ku dhëëŋden cï moony muk rin kɔc ëbën. Ku kë cï moony ë lɔn nadë ke Raan cï lɔc ku dɔc arɛ̈ɛ̈r wegup, ku wɛ̈tde yic wek aabï duaar Nhialic rɔm kek ye. 28 Këya, Raan cï lɔc ku dɔc ayeku lɛ̈k raan ëbën. Ɣok aa kɔc lɛ̈k ku nyuthku ke kuat kërïëëc ëbën ŋicku ë rin buk raan ëbën bɛ̈ɛ̈i Nhialic nhom, ke cït raan la cök cï mat kek Raan cï lɔc ku dɔc. 29 Rin bï kënë rot jal dhiɛl looi këya, ɣɛn a ɣa cï buɔ̈c apɛi ë riɛl wäär cï Raan cï lɔc ku dɔc gäm ɣa, riɛl yen lui ɣaguɔ̈p.

2

1 Awiëc ku bäk ŋic yen buɔ̈cdït buɔ̈c ɣɛn ba luui apɛi riɛnkun, ku kɔc gen Lodikia ku kɔc kɔ̈k ëbën kuc ɣa. 2 Ɣɛn a ɣa lui këlä rin ba ke dɛɛt puɔ̈th, ku bïk röt nhiaar kamken ku rëërkë ë tök. Këya, ka bï röt aa deet ku ŋickë kën ciɛɛŋ path bɛ̈ɛ̈i kamken. Ku ë dhëlë, yen abï kek kë cï Nhialic muɔ̈ny ke ŋic, ku yen ë Raan cï lɔc ku dɔc guɔ̈p. 3 Ee yen ë rot, yen ë ɣo kony buk wɛ̈t ril kënë deet yic, wɛ̈t cï Nhialic jal cɔl aŋic ëmën.

4 Wek alɛ̈k kënë, duɔ̈kkë röt cɔl amɛth nyïn wël bï we thɛl wei bäk la kërac yic, tɛ̈ cɔk ke aa piŋ ke cït yith. 5 Na cɔk amën cïï ɣɛn rɛ̈ɛ̈r ke we, ke piändiɛ arɛ̈ɛ̈r ke we, ɣɛn ë puɔ̈u miɛt tɛ̈ piŋ ɣɛn we ke we kääc ë cök gamdun yic tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

Pïr la cök Raan cï lɔc ku dɔc nhom

6 Cït lɔn cï wek ye gam lɔn ye Raan cï lɔc ku dɔc Jethu Bɛ̈ny, rɛ̈ɛ̈rkë ke we cï weyiic mat kek ye. 7 Calkë aye yen ë mɛɛidun ku piɛ̈rdun, bäk riɛl apɛi ë gamdun yic cïmën wäär cï we piɔ̈ɔ̈c. Ku bäk la lɛcdït apɛi.

8 Tiëërkë nhïïm lɔn nadë ke cïn raan ben we thɛl lɛɛŋ yic ë käk lueth ye raan lueel yenhom ë path, wël jak pinynhom ku ciɛɛŋ thɛɛr ku aacie käk Raan cï lɔc ku dɔc. 9 Yeen nhom ë Nhialic alanden agut wäär rëër yen pinynhom, ku yeen ë raan aya. 10 Ku week aacï gäm pïr alanden rin cï wek mat kek ye, rin ë yen bɛ̈ny mac atuuc nhial ku jak kɔ̈k la riɛl.

11 Wäär cï wek mat kek Raan cï lɔc ku dɔc, acï we ŋoot ku acie ŋuɔ̈t dhie ye looi kɔc gup, ee ŋuɔ̈t Raan cï lɔc ku dɔc yen ye looi wëi yiic, ŋuɔ̈t ë kɔc wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈m yic, adumuɔ̈ɔ̈m ye raan looi rin tɛ̈ cï ye cak thïn. 12 Rin wäär cï we muɔɔc nhïïm, wek aa we cït kɔc cï thiɔ̈k raŋ yic kek Raan cï lɔc ku dɔc. Ku miɔ̈c nhom acï we bɛ̈n gäm pïr ë yam cït kɔc cï jɔ̈t bei

1:18 Epe 1:22-23 **1:20** Epe 2:16

raŋ yic kek Jethu. Rin cï wek riɛl cï Nhialic Jethu jɔ̈t bei raŋ yic gam.
13 Ɣɔn thɛɛr wɛ̈ikun aake cï thou rin
adumuɔ̈ɔ̈mkun, rin wek aa we ye kɔc
cie kɔc Itharel, alɛi kuc Nhialic ku
lɔ̈ɔ̈ŋke. Ku Nhialic ëmën acï we bɛ̈ɛ̈i
pïr path yic kek Raan cï lɔc ku dɔc.
Nhialic acä adumuɔ̈ɔ̈mkua ɣodhie päl
piny. 14 Acï käjuëc cuk wuɔ̈ɔ̈c cï gɔ̈t
riɛnkua, kek löɔ̈ŋ juëc la yiic käk cïï ke
lëu bï ke muk nhïïm wuɔ̈ɔ̈ny wei. Acït
lɔn cï Nhialic ke piäät tim cï rïïu kɔ̈u
kek Jethu. 15 Ku ë tim cï rïïu kënë kɔ̈u
yen acï Raan cï lɔc ku dɔc lääu nhom
yök tënë jak la riɛl, aacï ke cɔl abuɔth
yecök bï raan ëbën ke tïŋ cïmën raan
ril cï kɔc ater dɔm tɔŋ yic. Ku jɔl yai
cam rin cï yen riɛl.

16 Këya, duɔ̈kkë raan dɛ̈t cɔl aye yen
we lɛ̈k miëth yakë cam, tɛdë kë yakë
dek ku löŋ wil ë pɛɛi, ku löŋ akööl cïï
kɔc Itharel ë luui, ku akööl kɔ̈k. 17 Kek
löɔ̈ŋkä acïn kë yekë nyuɔɔth, aake jam
kë bï rot looi kën yen ë yic ë Raan cï lɔc
ku dɔc. 18 Duɔ̈kkë raan dɛ̈t päl bï we
muɔ̈r bäk ariɔ̈pdun cïï yök tënë Jethu.
Raan ye lueel ke yen apath tënë kɔc
kɔ̈k. Raan rot yök ciɛ̈t yen ye Nhialic
nyuɔ̈th käŋ. Kɔc röt nyuɔɔth ciɛ̈t ke
ye kɔc path ku keek aacïï path acïn.
Kɔc ye lueel bä atuuc nhial aa door.
19 Raan cït kënë acï rot mɛɛc wei tënë
Raan cï lɔc ku dɔc yen mac akut kɔc cï
gam. Akut kɔc cï gam acït guɔ̈p Raan
cï lɔc ku dɔc. Yeen amac akut ku ë
diɛɛr ë ye. Ku ë käk tɔ̈ thïn cɔl alui ë
tök rin bï akut riɛl, ku le tueŋ dhöl yen
wïc Nhialic.

Thuɔɔu ku pïr kek Raan cï lɔc ku dɔc

20 Wek aacï thou kek Raan cï lɔc ku
dɔc, ku wek cï wɛ̈ɛ̈r bei tënë jɔŋrac
pinynhom. Yeŋö kë dɛ̈ɛ̈t ye wek pïr
abäk cïɛ̈t kɔc pinynhom ë tɛ̈n? Yeŋö ye
wek löɔ̈ŋkä theek? 21 “Duɔ̈kkë kënë ye
muk,” “Duɔ̈kkë kënë ye bil,” “Duɔ̈kkë
dɛ̈ɛ̈t ye gɔɔt?” 22 Löɔ̈ŋkä ëbën aacïn kë
yök thïn rin aa jam käk guɔ thök, aa
löɔ̈ŋ raan ë path kek piɔ̈ɔ̈cden. 23 Aŋic
raan ëbën lɔn kɔc ke loi löɔ̈ŋkä aacït
kɔc ŋic käŋ. Ku ë lueth ë path. Ee dhël
ye kek kɔc mac thïn, bï kek käk cie
Nhialic aa door. Ku yekë röt cɔl aaye
kɔc path. Ku löɔ̈ŋken aa la yiic käkjuëc
ril. Ku kärilkä aacie raan ë kony bï
raan kë wïc guäpde lëu bï duut.

3

1 Rin cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc
jɔ̈t thou yic, yen ë landun aya, acï we
gäm pïr ë yam. Këya, yakë ke wïc käk
cï täu we pan Nhialic, tɛ cï Raan cï lɔc
ku dɔc nyuc thïn ë köŋ cuëc ë Nhialic.
2 Lak tueŋ ke we tak käkkä yiic ke cie
käk pinynhom ë tɛ̈n. 3 Ku wek cï thou
ke Jethu ku wek aa pïr ke ye ë Nhialic
yic. 4 Pïr ë yic ë lɔn bäk aa tök kek Raan
cï lɔc ku dɔc, rin tɛ ben yen la bɛ̈n ke
week aya wek aabï duaarde rɔm kek
ye.

Pïr Thɛɛr ku Pïr ë Yam

5 Pälkë kuat kärɛc ye guɔ̈p raan wïc
pinynhom cïmën wïc wïc ë diäär. Ku
luɔi rɛɛc kɔ̈k, ku tuil tiŋ raan dɛ̈t,
ku käk kɔc cɔl ayär gup, ku dït ë
puɔ̈u. (Rin dït puɔ̈u acït lɔn ye raan
jak door.) 6 Rin ë käkkä, riäŋ puɔ̈u
ë Nhialic abï bɛ̈n tënë kɔc cïï yen ë
theek. 7 Wek aa we ë luui ë kärɛckä
wäär kuc wek Nhialic, ku piɛ̈rdun ëcï
luɔi ë käkkä rum.

8 Ku ëmën wek aa dhil luɔi käkkä
puɔ̈l, riääk ë puɔ̈u, ku kuith ku lum-
lum aa dhil ke puɔ̈l. 9 Duɔ̈kkë röt ë
jääm ë lueth, rin cï wek ciɛɛŋ thɛɛr
puɔ̈l, 10 ku ŋɛk ë kamkun ëmën acï ya
raan ë yam. Ku Nhialic aloi we bäk aa
ciɛ̈t yeen raan ë cak we, ku abäk jäl ŋic
apath. 11 Ku ë këya, Raan cï lɔc ku dɔc
ë kɔc ëbën nhiaar kɔc cie kɔc Itharel
ku kɔc Itharel. Kɔc cï ŋoot ku kɔc këc ë
ŋoot, kek kɔc ye ŋoot, kɔc cï käjuëc ŋic,
raan kuat nhiar tɔŋ. Aloony ku kɔc cie
aloony, rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë
kërïëëc ëbën, ku arɛ̈ɛ̈r käŋ yiic ëbën.

12 Wek aa kɔc kam kɔc akut nhiɛɛr
Nhialic, ku acï wek kuɛny bei bäk aa
kacke, wek aa dhil röt nyuɔɔth we
ye kɔc path la puɔ̈th, ɣɛrkë puɔ̈th ku
liɛrkë puɔ̈th ku yakë gum. 13 Yakë

2:12 Rom 6:4 **2:13** Epe 2:1-5 **2:14** Epe 2:15 **2:16** Rom 14:1-6 **2:19** Epe 4:16 **3:1** Wk 110:1 **3:9** Epe 4:22 **3:10** Cäk 1:26; Epe 4:24 **3:12** Epe 4:2

ŋiɛc rëër ku yakë röt päl piny tɛ̈ le yen raan cï luɔi kërac, tɛ̈dë ke mɛnhkui yen cï luɔi awuɔc. Yakë röt päl piny kamkun cïmën ye Bɛny kärackun päl piny. 14 Ku käk puɔthkä ëbën, matkë nhiër thïn, nhiër yen käŋ mat yiic ku cök ke piny. 15 Dɔ̈ɔ̈r yen ye Raan cï lɔc ku dɔc gäm we, yen ë we cök nhïïm täktäkdun yic, rin dɔ̈ɔ̈r yen acï Nhialic we caal akut kɔc cï gam yic ëbën rin bäk aa leec. 16 Wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc adhil rëër wepuɔ̈th apath, tɛtkë wɛ̈t kënë yic tënë kɔc ëbën, ku tɛtkë yic apath kamkun aya dhël la cök. Kɛtkë waak puɔth Nhialic, waak alɛɛc ye ke Nhialic door. Kiɛtkë waak tënë Nhialic kek alɛɛc Nhialic wepuɔ̈th. 17 Kuat käk yakë ke looi ëbën, ku luɛlkë ke, aa dhiɛlkë ke looi këya rin Bänyda Jethu, yen aye wek alɛɛc yiëk Nhialic Wäda ë dhölde.

Bï raan rot muk këdë Pïr Yam yic

18 Wek diäär piɛŋkë wël ye rɔ̈ɔ̈rkun lɛ̈k we, ku dhiɛlkë looi këya rin ye wek kɔc ë Bɛny.

19 Wek röör aya, wek aa dhil diäärkun nhiaar ku duɔ̈kkë ke ye kuɔc ciëëŋ.

20 Wek mïth, wek aa dhil kɔc ke dhiëth we aa theek akölaköl, rin yen ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u.

21 Wek kɔc we dhiëth mïth, duɔ̈kkë ke ye nyieeny ë path, tɛ̈dë ka bï dhɔ̈r ë we.

22 Wek aloony, wek aa dhil kɔckun muk we theek ë kuat käjuëc yiic ëbën. Ku acie nadë ke daai ë we, ke we lui tënë ke ku bäk alɛɛc yök thïn, acie këya, yakë luui puɔ̈n cïn yic tiɛɛl rin theek wek Nhialic. 23 Kuat käk yakë ke looi ëbën, luɔikë ke piändun ëbën, cït ke luɔ̈ikë ke Nhialic, ku acie raan yen luɔ̈ikë ke. 24 Dhiɛlkë muk wenhïïm lɔn Nhialic abï week gäm këpuɔth cï täu kacke, rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë raan yakë luɔ̈ɔ̈i. 25 Kuat raan cï kërac looi abï tɛ̈m awuɔc rin kärɛɛc ye looi, rin Nhialic ë raan gäm awuɔc thöŋ kek kë cï looi, tɛ̈dë ye këpath aye kërac.

4

1 Wek kɔc ye luɔ̈ɔ̈i, dhiɛlkë la cök apath tënë aluɔɔnykun. Muɔ̈kkë wenhïïm lɔn wek aa la Bɛnydun mac we pan Nhialic aya.

Lëk

2 Yakë dhiɛl röök akölaköl, dhiɛlkë wepuɔ̈th aa tääu thïn ke we lec Nhialic. 3 Yakë röök ë riɛnkua aya rin bï Nhialic cɔl apuɔl yic, ba Wɛ̈t Puɔth Yam rin Raan cï lɔc ku dɔc ë kuc thɛɛr a piɔ̈ɔ̈c. Rin wɛ̈t kënë yen amɛc ɣɛn. 4 Rɔ̈ɔ̈kkë, ba ya jam apɛi dhël bï wɛ̈t kënë cɔl adet yic apath.

5 Ŋiɛckë käŋ aa looi tënë kɔc kuc wɛ̈t Nhialic, ku lɛ̈kkë ke apath, kuat tɛ̈ cï wek rɔ̈m thïn ke ke. 6 Käk yakë lueel aa dhil aa käk ye kɔc kepuɔ̈th tääu thïn, ku nhiarkë ke bïk ke piŋ. Ku këya abäk ŋic yen tɛ̈ bï wek wël aa dhuɔ̈k nhïïm thïn tënë kuat raan we thiëëc.

Muɔ̈th Ciëën

7 Wämääth nhiaar cɔl Tikikuth, raan la cök lui ke ɣo rin Bänyda, abï we lɛ̈k kuat käk cï röt looi tënë ɣa ëbën. 8 Ku yen ë wɛ̈t tuc ɣɛn ye we, rin bï we la dɛɛt puɔ̈th, ku lëk we kuat käk loi röt tënë ɣo aya. 9 Yeen ala kek Onethimuth, wämääthdan la cök, ku yen ë raan akuɔ̈tdun. Ku keek aabï we lɛ̈k tɛ̈ ciëŋ ɣok thïn ë tën.

10 Arithtarkuth cï mac ke ɣɛn ë tën ë we muɔ̈ɔ̈th aya, ku Marko wën mɛnh ë Barnaba. (Wek aca lɛ̈k thɛɛr bäk Marko lor tɛ̈ le yen ɣet tënë we.) 11 Jocua, ku aye cɔl Juthtuth aya, ee we muɔ̈ɔ̈th. Keek kadiäk aa kek kɔc Itharel cï gam kepɛ̈c lui kek ɣɛn rin wɛ̈t bääny Nhialic, ku keek aacä kuɔny apɛidït.

12 Epaprath ë we muɔ̈ɔ̈th ku yen ë raan akuɔ̈tdun, ku ye raan lui tënë Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. Yeen ë röök riɛnkun akölaköl ë piände ëbën, ke thiëc Nhialic bï we cɔl aril puɔ̈th

3:13 Epe 4:32 **3:17** Epe 5:19-20 **3:18** Epe 5:22; 1Pït 3:1 **3:19** Epe 5:25; 1Pït 3:7 **3:20** Epe 6:1 **3:21** Epe 6:4 **3:22** Epe 6:5-8 **3:25** L.rou 10:17; Epe 6:9 **4:1** Epe 6:9 **4:5** Epe 5:16 **4:7** Luɔi 20:4; 2Tim 4:12 **4:8** Epe 6:21-22 **4:9** Pil 10-12 **4:10** Luɔi 19:29; 27:2; Pil 24; Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39 **4:12** Kol 1:7; Pil 23

gamdun yic ke we ŋic kë wïc Nhialic.
13 Alɛ̈u ba lɛ̈k we apɛi yen tɛ̈ cï yen
luui thïn riɛnkun bï Nhialic we kony,
ku kɔc gen Lodikia ku Ɣërapolith aya.
14 Luka, akïmdan nhiarku apɛi ku De-
math aa we tuɔ̈c miäthden aya.
15 Lɛ̈kkë miɛ̈thakäi rɛ̈ɛ̈r Lodikia ku
Nimpa ku akut kɔc cï gam ë mat
paande lɔn aa yake muɔ̈ɔ̈th apɛidït.
16 Tɛ̈ cï wek athör kënë kueen, ke
dhiɛlkë kuɛ̈n akut kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r
Lodikia. Ku wek aa dhil athör ca tuɔ̈c
miɛ̈thakäi rɛ̈ɛ̈r Lodikia kueen aya.
17 Ku lɛ̈kkë Arkiputh ëlä, “Dhiɛl ŋic
ba luɔi ë Bɛ̈ny wäär cï gäm yï ba looi,
dhiɛl thöl.” 18 Ee ciɛɛndiɛ̈ ayic yen
agät ɣɛn muɔ̈th kënë tënë we, duɔ̈kkë
nhïïm mär wɛ̈t rëër ɣɛn löc. Bï dhëëŋ ë
Nhialic rëër ke we.

4:14 2Tim 4:10, 11; Pil 24 **4:17** Pil 2

Athör tueŋ cï Paulo gät kɔc cï gam Thethalonika

Wɛ̈t nhom

Thethalonika ë ye gendït pan Mathedonia mɛc kɔc Roma. Ee yen cï Paulo akut kɔc cï gam looi thïn wäär cï yen ke jäl Pilipi. Kaam thin wäär cï ke akut looi, ke kɔc Itharel go tiɛɛl dɔm ku kueeckë, rin cï kek ye tïŋ ke kɔc cie kɔc Itharel wäär thek yanhden cï yanhden puɔ̈l, ku piŋkë wɛ̈t ye Paulo piɔ̈ɔ̈c ku buɔthkë yic. Këya, aacï Paulo bɛ̈n cop bï jäl Thethalonika ku le tueŋ gen Beria. Wäär cï Paulo dhuk pan Gïrïk gen Korinth, go Timothï wäär cï keny Thethalonika, lɛ̈k ye të rëër kɔc cï gam Thethalonika thïn.

Ku jɔl Paulo athör tueŋ kënë gɔ̈t bï yen kɔc cï gam dɛɛt puɔ̈th. Ku leec Nhialic rin cï yen ke piŋ ke rɛ̈ɛ̈r gamden yic ku nhiarkë röt kamken, ku bï ke cɔl aa tak tɛ̈wäär ciëŋ kek thïn ke ke, ku bï thiëcden cïk bɛ̈ɛ̈i nhial dhuk nhom wɛ̈t bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛn la dhuk pinynhom. Yeŋö bï rot looi tënë kɔc cï gam cï thou ë kaam kënë të le Jethu dhuk? Ku ye nɛn yen bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛn dhuk? Ku lëk Paulo ke bïk la tueŋ ke lui apath ke tit bɛ̈n Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1:1
Alɛɛc 1:2–3:13
Lëk ë ciɛɛŋ kɔc cï gam 4:1-12
Lëk wɛ̈t bɛ̈n Raan cï lɔc ku dɔc 4:13–5:11
Lëk ciëën 5:12-22
Thök ë wël ku muɔ̈th ciëën 5:23-28

1 Athör kënë aa ɣok yï Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothï aa ɣok cï ye tuɔ̈c we, wek akut kɔc cï gam gen Thethalonika, ku yakë kɔc Nhialic Wäda, ku jɔl a Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Bï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r rëër ke we.

Pïr ku gam kɔc Thethalonika

2 Ɣok aa Nhialic leec riɛnkun ëbën akölaköl të röök ɣok. 3 Wek aa yeku tak akölaköl të röök ɣok Nhialic Wäda rin luɔidun bɛ̈n gam yic, ku week aacï luui apɛi rin nhiɛɛr wek Jethu Krïtho, ku riɛlkë puɔ̈th rin ŋɔ̈ɔ̈th wek ye. 4 Anjicku miɛ̈thakua lɔn nhiɛɛr Nhialic we, ku acï we lɔc ku bäk aa kacke. 5 Rin ɣok aacï Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈ɛ̈i tënë we, acie wɛ̈t ë path, ee cath kek riɛl ku Wëi Nhialic ye nyuɔɔth lɔn ë yen yic alanden athɛɛr. Anjiɛckë yen të cï ɣok cieŋ thïn wäär rëër ɣok ke we, ee rin ku buk we kony. 6 Wek aacï röt thɔ̈ŋ ɣo ku Bänyda, rin na cɔk alɔn cï wek gum apɛi, ke wek aacï wɛ̈t piŋ ke miɛt ë puɔ̈u bɔ̈ tënë Wëi ë Nhialic. 7 Ku këya, të cï wek cieŋ thïn yen acï kɔc cï gam Mathedonia ku Akaya tïŋ. 8 Ku acie rin cï wek wɛ̈t Bänyda Jethu piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc Mathedonia ku Akaya ë rot, gamdun tënë Nhialic acï kɔc pinynhom ŋic ëbën. Ku acïn kë lëuku buk bɛn lueel. 9 Rin aa jam lɔn cï wek ɣo ŋiɛc nyuɔ̈ɔ̈c wäär cï ɣok keny tënë we, ku kë cï wek muɔ̈l thïn bäk jak cïï ben aa theek, ku ye Nhialic ë yic pïr yetök yen yakë door. 10 Ku bäk Wënde yen bï bɛ̈n pan Nhialic tiit, Wënde Jethu yen cï jɔt thou yic, ku ë yen abï ɣo luɔ̈k të luk Nhialic luk rin cï yen ke puɔ̈u riääk apɛi rin adumuɔ̈ɔ̈mkua.

2

Käk cï Paulo looi Thethalonika

1 Miɛ̈thakua, anjiɛckë kek week lɔn kɛnyda tënë we akëc nhom tɛɛc piny. 2 Anjiɛckë yen të cï ɣo läät thïn, ku jör ɣo Pilipi ke ɣo këc ɣet tënë we. Ku na cɔk alɔn wäär cï kɔc juëc ye wïc, ke Nhialic acï ɣo bɛn dɛɛt puɔ̈th buk we lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam bɔ̈ tënë ye. 3 Wäär ye ɣok we lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam, wek aa we cuk ë lɛ̈k lueth, tɛ̈dë ke ɣo ye jam rin le yen kë buk yök thïn, ku acïn raan cuk wïc ku buk ruëëny. 4 Këya, aa yeku them buk aa jam tɛcït të wïc Nhialic ye thïn rin cï yen ɣo lɔc, ku thön ɣo luɔi bï ɣok Wɛ̈t Puɔth Yam aa piɔ̈ɔ̈c. Aa këcku

1:1 Luɔi 17:1 **1:6** Luɔi 17:5-9 **2:2** Luɔi 16:19-24; 17:1-9

them ku buk aa looi kën kɔc miëët puɔ̈th, ee kën wïc Nhialic raan kë tɔ̈ kɔc puɔ̈th ŋic. 5 Aŋiɛckë apath lɔn ɣok aa këc bɛ̈n buk we bɛ̈n wel nhïïm wël puɔth yeku ke lueel, ku aa këcku ke lueel buk röt kum ë ke, bï la kë yök tënë we. Nhialic aŋic kë tɔ̈ ɣopuɔ̈th. 6 Akëcku wïc ku bï la raan lec ɣo ë kamkun ku kɔc kɔ̈k, 7 ku cït lɔn ye ɣok atuuc Raan cï lɔc ku dɔc, ee la kën buk aa wïc tënë we. Wek aa we nhiarku, ku rëërku ke we cïmën ye man mïth miɛthke muk. 8 Rin nhiɛɛr ɣok we apɛi acie Wɛ̈t Puɔth Yam yen wïcku buk lɛ̈k we ë rot, aa cuk gam buk thou riɛnkun aya. Wek aa we nhiarku apɛidït. 9 Yeen adhiɛlkë muk wenhïïm wek miɛthakua tɛ̈ cï ɣok luui thïn apɛi. Ɣok aacï luui aköl ku wɛ̈ër, rin ku bï ciɛ̈n kë yeku thiëëc tënë we tɛ̈wäär ye ɣok we piɔ̈ɔc Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic. 10 Wek aa ŋic käk cuk looi, agut Nhialic aŋic aya lɔn ɣok aacï ŋiɛc ceŋ kek wek kɔc cï gam, ku week aa cuk ciëëŋ ë dhël dhëëŋ la cök cïn yic agääk. 11 Aŋiɛckë yen tɛ̈ cï ɣok we ciëëŋ thïn, acït tɛ̈ ye raan ë dhiëth miɛthke ciëëŋ thïn. 12 Wek aa cuk cɔl aril puɔ̈th, ku wek aa cuk nyuɔ̈ɔc puɔ̈th, ku lok tueŋ ke lëkku we ku bäk pïr dhël yen Nhialic cɔl amit puɔ̈u, Nhialic yen we cɔɔl ku bäk röt mat bäänyde ku duaarde yic.

13 Ku ala wɛ̈t dɛ̈t ye ɣok Nhialic leec akölaköl. Wäär bïï ɣok wɛ̈t Nhialic tënë we, aa cäk piŋ ku gamkë, ke ye wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic, acie kë bɔ̈ tënë raan. Ku wɛ̈t Nhialic alui wepuɔ̈th ke war piɛrdun yic wek kɔc cï gam. 14 Miɛthakua, käk cï röt looi tënë we aa cït käk cï röt looi tënë akut kɔc cï wɛ̈t Jethu Krïtho gam Judia. Wek aacï kärɛc yök tënë kackun cïmën wäär cï kɔc cï gam Judia kärɛc yök tënë kɔc Itharel, 15 cï kɔc kɔ̈k keyiic kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku ben kɔc kɔ̈k keyiic Bɛ̈ny Jethu nɔ̈k. Ku kɔcken kɔ̈k aacï ɣo cɔl agum. Keek aacï Nhialic rac puɔ̈u apɛi. Keek aa kɔc ater tënë kɔc ëbën. 16 Acïk them bïk ɣo aa gël buk kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k wɛ̈t bï ke luɔ̈k. Këya, keek aacä adumuɔ̈ɔ̈m yekë ke looi akölaköl thöl thook. Ku ëmën Nhialic acï puɔ̈u riääk tënë ke ku aabï tɛ̈m awuɔ̈c.

Awïc Paulo bï kɔc Thethalonika bɛn la neem

17 Ku ɣook miɛthakäi, tɛwäär cï ɣo puɔ̈k yiic ë kaam koor, aa guäpkua kek aake cï jäl, ku wek aa we yeku tak tɛ̈ cï ɣok we dak thïn, ku acuk them apɛi ku buk we bɛn tïŋ. 18 Acuk wïc ku buk dhuk tënë we. Ɣɛn nhom aca them arak juëc ku ba dhuk, ku jɔŋ ater ë Nhialic akëc ɣo puɔ̈l ku buk dhuk. 19 Cie week ë röt wek ë ŋɔ̈th, ku miɛt ë puɔ̈u. Ku cie wek ajömdan bï ɣok nhiam Bänyda Jethu nhom tɛ̈ le yen dhuk? 20 Wek aa diik ku miɛt ë piända.

3

Timothï acï la Thethalonika

1 Acuk jäl yök lɔn nadë, ke kë cïï ɣok we bï bɛn tïŋ, acuk ben guum. Ke yeen acuk tak buk döŋ Athen warou, 2 ku Timothï acuk tooc bï la tënë we, ku ë wämääthdan lui kek ɣo ë tök tënë Nhialic ɣok kɔc kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam, rin Raan cï lɔc ku dɔc. Yen acuk tooc ku bï we la cɔl aril puɔ̈th ku bï we kony gamdun yic, 3 rin ku bï ciɛ̈n raan tök ë kamkun bï yenhom bɛn waar wɛ̈t guum wek. Week nhïïm aŋiɛckë lɔn guɔ̈m ë kë töɔ̈ŋ tɔ̈ kam käk cï Nhialic guiir tënë ɣo. 4 Cïmën wäär ŋot rëër ɣok ke we, acuk lɛ̈k we tueŋ lɔn ɣook ɣodhie ɣok aabï gum, ku yeen aŋiɛckë apɛi, yen ë kë cï rot looi alanden. 5 Ku ë yen kë tooc ɣɛn Timothï. Yen acä lëu ku ba guum acïn, ke yen acï ɣɛn ye tooc bï gamdun la tïŋ. Aduër ayic alanden lɔn nadë ke jɔŋrac acï we lɔ̈k ruëëny, ku luɔidan cuk looi acï riääk.

6 Ëmën Timothï acï dhuk ciëën, ku yeen acï thoŋ path cï ɣo miɛ̈ɛ̈t puɔ̈th bɛ̈ɛ̈i lɔn wek aŋuɔt we muk gamdun ku nhiarkë röt. Acï lɛ̈k ɣo lɔn ye wek ɣo tak akölaköl, ku awiɛckë bäk ɣo bɛn tïŋ cïmën wïc ɣok ye buk we la

2:14 Luɔi 17:5 **2:15** Luɔi 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12 **3:1** Luɔi 17:15 **3:6** Luɔi 18:5

tïŋ. 7 Këya, kärɛc gumku ke yiic, ɣok
aacï gamdun dɛɛt puɔ̈th miɛ̈thakua,
8 rin cï ɣok ye piŋ ëmën lɔn kɛ̈ɛ̈c wek
ë cök gam yic, gam ɣo gäm pïr yam.
9 Buk Nhialic leec apɛi këdë riɛnkun,
rin miɛt puɔ̈u rɛ̈ɛ̈r ke ɣo Nhialic nhom
ë wɛ̈tdun? 10 Aköl ku wɛ̈ɛ̈r, Nhialic
ayeku thiëëc ɣopuɔ̈th ëbën ku buk we
la tïŋ ku nyuthku we kë ŋuɔt kɛ̈ckë ŋic
gamdun yic.
11 Bï Nhialic yen Wäda nhom ku
Bɛ̈nydan dït Jethu dhël guiir tënë ɣo
ku buk la tënë we. 12 Bï Bänyda nhiër
juak kamkun ku kɔc kɔ̈k aya apɛi,
cïmën nhiɛɛr ɣok we. 13 Bï we cɔl aril
puɔ̈th, ku wek aabï ya kɔc cïn gup
adumuɔ̈ɔ̈m Nhialic Wäda nhom, tɛ̈ le
Bänyda Jethu bɛ̈n kek kɔc ë kacke ëbën.

4

Pïr Nhialic cɔl amit puɔ̈u

1 Këya miɛ̈thakua, wek aa cuk lɛ̈k
tɛ̈ bï wek ŋiɛc cieŋ thïn bï Nhialic
puɔ̈u miɛt. Ku ë yen tɛ̈ pïïr wek thïn
alanden. Ku ëmën wek aa yeku lɔ̈ŋ ku
yöökku we rin Bänyda Jethu, bäk ciɛɛŋ
kënë cuɔt tueŋ. 2 Wek aa ŋic kë cuk
lɛ̈k we ë riɛl cuk yök tënë Bɛ̈ny Jethu.
3 Wek aa wïc Nhialic bäk dhiɛl aa kɔc
path, ku cäk wepuɔ̈th ye yiëk käk ë
bal. 4 Ŋɛk adhil yeguɔ̈p tiit bï cieŋ
dhël puɔth Nhialic kek athɛ̈ɛ̈k, 5 ku cïï
yepuɔ̈u yïk käk ë bal cïmën raan cïn
gam tënë Nhialic. 6 Ku ë kënë yic, acïn
raan loi kërac tënë mɛ̈nhë dɛ̈t cï gam.
Wek acuk lɛ̈k ë wɛ̈t kënë, ku acuk tɛ̈t
we aya lɔn bï Nhialic kɔc kärɛckä looi
tɛ̈m awuɔ̈c. 7 Acïï Nhialic wïc buk
ɣopuɔ̈th aa yiëk käk ë bal. Awïc buk
cieŋ ɣo cïn gup adumuɔ̈ɔ̈m. 8 Këya,
raan kuec bï wël cuk lɛ̈k weekkä cïï
piŋ, acie wɛ̈tda yen cïï piŋ, ee wɛ̈t
Nhialic, Nhialic we yiëk wëi.
9 Acïn kën nadë ke benku lueel
athör kënë yic bäk kɔc kɔ̈k cï wɛ̈t Jethu
gam nhiaar. Rin Nhialic guɔ̈p acï
we piɔ̈ɔ̈c tɛ̈ bï wek röt aa nhiaar thïn
kamkun. 10 Ku ë yic, wek aa nhiar
miɛthakun Mathedonia yic ëbën. Ku
aŋot lëkku we, bäk nhiërdun juak yic.
11 Tääukë wenhïïm ku bäk cieŋ apath,
bäk cïï ë cieŋ guënyguëny, ku raan
ë rot muk apath kam kɔc ë kɔ̈ŋde
cïmën wäär ci ɣok ye lɛ̈k we. 12 Na
luɔikë ë kënë ke wek aabï kɔc kɔ̈k këc
wɛ̈t Jethu gam nhiaar ku thekkë we.
Luɔikë röt bï ciɛn kë yakë wïc tënë kɔc
kɔ̈k.

Aköl bɛ̈n ë Bɛ̈ny

13 Miɛ̈thakua, awïcku bäk yic ŋic
rin kɔc cï thou ë kamkun, ku bäk cïï
dhiau wepuɔ̈th cïmën kɔc kɔ̈k cïnkë
yekë ŋɔ̈ɔ̈th. 14 Ayeku gam lɔn cï Jethu
thou ku acï bɛn pïr. Këya, ɣook aya,
ayeku gam lɔn Nhialic abï kɔc ke cï
wɛ̈t Jethu gam ku thoukë, cɔl aa ben
pïr ku dhukkë kek ye.
15 Kën yen lëkku we ëmën, ee kë cï
Bɛ̈ny piɔ̈ɔ̈c tënë ɣok kɔc bï ŋot ɣo pïr.
Aköl bï Bɛ̈ny bɛ̈n, ɣok aacïï bï la tueŋ
tënë kɔc cï kaŋ thou. 16 Kɔc ëbën aabï
röl atunydït Nhialic piŋ, ke koth kaŋ ë
Nhialic lëk kɔc, ku Bɛ̈ny guɔ̈p abï bɛ̈n
piny nhial. Ku kɔc cï thou ke cï wɛ̈t
Raan cï lɔc ku dɔc gam, kek aabï kaŋ
pïr. 17 Ku ɣok kɔc bï ŋot ɣo pïr aköl
kënë, ɣok aabï kuɔ̈ɔ̈t yiic ke ke, ku ɣɛ̈th
ɣo luät yiic buk rɔ̈m kek Bɛ̈ny aliir
yic nhial, ku ɣok aabï rëër ke Jethu
akölaköl. 18 Këya, dɛɛtkë wepuɔ̈th ë
wëlkä.

5

Guiɛrkë röt ë rin bɛ̈n Bɛ̈ny

1 Acïn kën nadë ke benku lueel
athör kënë yic buk aköl bï käkkä röt
looi lɛ̈k we. 2 Anɟiɛckë kek we lɔn Bɛ̈ny
abï bɛ̈n ke cïï ŋic, cïmën dhie ye cuär
bɛ̈n wakɔ̈u ke cïï ŋic. 3 Tɛ̈ lueel ye
ëlä, “Këriëëc ëbën apath acïn kërac,” ke
kërɛɛc bï kɔc gum thïn abï dhiɛl bɛ̈n
ke cïn raan ye tak lɔn bï yen rot looi
cïmën tiŋ dhie rɔ̈p rem apɛi. Ku acïn
kɔc bï poth ë kërɛɛc kënë yic. 4 Ku
wek miɛthakäi, wek aacïï cït kɔc rɛɛ̈r
muɔ̈ɔ̈th yic, rin wek aa ŋic Nhialic.
Këya, aköl kënë acïï bï la ciel wegup
cïmën cuär ke kuɔckë. 5 Week ëbën,
wek aa rɛɛ̈r ruɛl yic rin ŋic wek Jethu.
Ɣok aacïï cït kɔc rɛɛ̈r muɔ̈th yic kuc
Nhialic. 6 Na ye këya, ke ɣok aacïï nin

4:17 1Kor 15:51-52 **5:2** Mt 24:43; Lk 12:39; 2Pït 3:10

cïmën kɔc kɔ̈k, ɣok aa dhil nhïïm tïr ku dukku ye wiɛɛt määu. 7 Ee wakɔ̈u yen aye kɔc nin, ku yen dëk kek thïn määu apɛi. 8 Ku ɣok aa kɔc ruɛl. Këya, tïïrku nhïïm ku titku röt ë gamda ku nhiɛ̈rda bï jɔŋrac ɣo cïï duɔ̈ŋ. Ku cɔlku ŋɔ̈th rɛ̈ɛ̈r ke ɣo lɔn bï Jethu ɣo luɔ̈k, aye köt. 9 Rin Nhialic akëc ɣo lɔ̈c ë tɛ̈n rin bï yen ɣo tɛ̈m awuɔ̈c aköl luŋdït, acï looi këya, bï ɣo luɔ̈k dhël Bänyda Jethu Krïtho. 10 Acï thou riɛnkua rin bï ɣok pïr ɣodhie kek ye aköldä, tɛ̈ pïïr ɣok ayï tɛ̈ cï ɣok thou. 11 Yakë wepuɔ̈th dɛɛt, ku kuɔnykë röt kamkun, cïmën looi wek ye ëmën.

Lëk ciëën ku muɔ̈th

12 Wek aa lɛ̈ŋku miɛ̈thakua ku bäk kɔcdït wat wenhïïm gam Bänyda yic, kɔc luikä apɛi kamkun theek, kɔc we nyuɔ̈th kë bäk looi pïr kɔc cï gam yic. 13 Ŋiɛckë kɔc ciëëŋ apɛidït ku nhiarkë ke rin käpuɔth yekë ke looi. Ku ŋiɛckë ceŋ kamkun.

14 Week aa yöökku miɛ̈thakua, bäk kɔc aa dak röödt cie luui lɛ̈k, ku riɛɛlkë kɔc riɔ̈c gup nyïn, ku kuɔnykë kɔc wïc kuɔɔny, ku yakë raan ëbën jääm ke we cï wepuɔ̈th päl piny. 15 Dhiɛlkë ŋic lɔn acïn raan guur kërac kërɛɛc dɛ̈t, ku yakë wïc wepuɔ̈th bï ya këpath yen yakë looi kamkun ku kɔc ëbën akölaköl.

16 Yakë rëër we mit puɔ̈th akölaköl, 17 ku yakë rëër we rɔ̈ɔ̈k, 18 yakë Nhialic leec, kuat këriëëc rot looi tënë we. Kënë, yen awïc Nhialic tënë we piɛ̈rdun yic, ke we ye kɔc cï mat kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. 19 Duk Wëi Nhialic gël nhom. 20 Ku duk wël kɔc ye lueel lɔn ye kek käk Nhialic tïŋ, ye yɔ̈ɔ̈ŋ yiic. 21 Kaŋkë deet yic, muɔ̈kkë wenhïïm këpath, 22 ku duɔ̈kkë röt ye thiäk kuat këracc.

23 Bï Nhialic ë ɣo yiëk dɔ̈ɔ̈r, we looi bäk aa kɔc path këriëëc ëbën yic, ku muk wɛ̈ikun ku guäpkun ke cïn yic ajuɛ̈ɛ̈c aköl bïï Bänyda Jethu Krïtho. 24 Ku yen raan we cɔɔl ala gam ku abï looi.

25 Rɔ̈ɔ̈kkë aya riɛnkua miɛ̈thakua. 26 Miäthkë kɔc cï gam puɔ̈u ëbën. 27 Wek aa yɔ̈ɔ̈k rin Bänyda, bäk athör kënë kueen tënë kɔc cï gam ëbën.

28 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho rëër ke we.

5:8 Ith 59:17; Epe 6:13-17

Athör ë rou cï Paulo gät kɔc cï gam Thethalonika

Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ yic tënë akut kɔc cï gam Thethalonika, ëcï Paulo gɔ̈t lɔn Raan cï lɔc ku dɔc abï bɛn dhuk pinynhom. Kënë ëcï kɔc kɔ̈k liääp nhïïm Thethalonika. Ku athörden yic tënë kɔc Thethalonika aya, Paulo ë jam lɔn aköl bï Bɛ̈ny bɛ̈n acï thiɔ̈k. Rin ë wɛ̈t kënë, kɔc kɔ̈k aake cï kɔ̈ɔc ë luɔi, ku rëërkë ë path ke tit bɛ̈n Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Ku Paulo ë wɛ̈t kënë cɔ̈k piny ku nyooth, lɔn tueŋ ke Raan cï lɔc ku dɔc këc dhuk, ke raan cɔl “Raan Rac” apɛi abï tuɔ̈l ku yeen abï ɣet nhial apɛi luɔi kärɛc.

Ku Paulo atuny Jethu, ee kɔc cï gam leec rin gamden looi kek luɔi pïr akölriëëc ëbën, cɔk alɔn rëër kek ke gum ke liëëp kenhïïm ëmën. Aaye dɛɛt puɔ̈th bïk kɔ̈ɔc ë cök ku buɔthkë tɛ̈den yen luui thïn yic, ku lek tueŋ ke loi käpath.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Paulo adeet kɔc cï gam puɔ̈th 1:3-12
Käk bï röt dhiɛl looi ke Jethu këc dhuk 2:1-12
Kɔc cï gam aa dhil kɔ̈ɔc ë cök 2:13-17
Rɔ̈ɔkkë riɛnkua 3:1-5
Kɔc aa dhil luui 3:6-15
Muɔ̈th ciëën 3:16-18

1 Ɣɛn Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothï aa ɣok cï we tuɔ̈c athör wek akut kɔc cï gam gen Thethalonika, ku yakë kɔc Nhialic Wäda ku Bänyda Jethu Krïtho.
2 Bï Nhialic Wäda ku jɔl a Bänyda Jethu Krïtho we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ɔr.

Paulo adeet kɔc cï gam puɔ̈th

3 Miɛ̈thakäi ɣok aa Nhialic dhiɛl leec akölaköl ë riɛnkun. Ku ë yic buk looi këya, rin gamdun ë rot juak akölaköl ku nhiër kamkun ë rot juak aya. 4 Ku ë yen rin ye ɣok jam ke ɣo nhiam ë riɛnkun akuut kɔc cï gam nhïïm. Ɣok aa nhiam wɛ̈t rëër wek ke we gum ku gamkë wɛ̈t Nhialic, cɔk alɔn ye wek rëër ke we jör.
5 Ku Nhialic acï jɔ̈ɔr kënë looi bï yen tɛ̈ le yen cök thïn nyuɔɔth. Rin abï we looi bäk aa kɔc bï mat bäänyde yic, rin bäänyde yen aguum wek. 6 Ku Nhialic abï kë la cök looi, rin abï kɔc kek we jöör cɔl aa gum aya. 7 Ku yen abï käk gumku nyaai tënë ɣo ku wek kɔc gum ëmën, ku lok tɛ̈n lɔ̈ŋ ɣodhie. Kënë abï rot looi tɛ̈ le Bɛ̈ny Jethu bɛ̈n piny nhial kek riɛldït apɛi kek atuucken nhial. 8 Tɛ̈ bïï Jethu, mac abï dëp, ku kɔc cï jai wɛ̈t Nhialic abï tɛ̈m awuɔ̈c, kek kɔc cï jai bïk cïï pïr Wɛ̈t Puɔth Yam ë Jethu Bänyda. 9 Keek aabï tɛ̈m awuɔ̈c bï kek gum akölriëëc ëbën, ku keek aabï gɛ̈l wei tënë Bänyda Jethu, ku käkken dït puɔth bï ya käk kɔc gɔ̈i, yiic. 10 Tɛ̈ bï yen aköldä, ke yeen abï gäm alɛɛcdït apɛi rin kë cï looi rin kacke. Ku kɔc cï gam aabï gäi ku dorkë rin riɛl tɔ̈ kek ye.
11 Ku ë yen kë ye ɣok röök akölaköl riɛnkun. Ɣok aa Nhialicda thiëëc bï we bɛ̈ɛ̈i pïr cï yen we caal thïn yic, ku bï we tïŋ ke lɛ̈ukë bäk mɛt ë pïr kënë yic. Nhialic abï we yiëk riɛl ku bäk käpuɔth wiɛ̈ckë bäk ke looi, aa looi. Ku bäk käk wiëc bäk ke looi aa looi dhël la cök rin cï wek Jethu gam. 12 Tɛ̈ looi wek ë kënë ke wek abï Bänyda Jethu cɔl aye leec, ku abï we cɔl aye theek. Kënë abï rot looi rin dhëëŋ Nhialicda ku Bänyda Jethu Krïtho.

2

Käk bï rot dhiɛl looi ke Jethu këc dhuk

1 Miɛ̈thakäi, calkë röt aa benku lɛ̈k bɛ̈n Bänyda Jethu Krïtho, ku tɛ̈ bï ɣok ɣonhïïm mat thïn ku rëërku kek ye. 2 Duɔ̈kkë röt cɔl aa liëëp nhïïm ku riääkkë puɔ̈th wël ye ke lueel lɔn cï Bänyda Jethu bɛ̈n. Tɛ̈dë alëukë bïk lueel lɔn cï Wëi Nhialic ɣo nyuɔ̈th ë kënë, tɛ̈dë ayekë lueel lɔn cï ɣok kënë piɔ̈ɔc tënë kɔc, tɛ̈dë lɔn cï ɣok ye gɔ̈t ku tucku ke. 3 Duɔ̈kkë röt cɔl awëŋ nyïn kuat dhöl yiic ëbën, rin aköl bï Bänyda

1:1 Luɔi 17:1 **1:9** Ith 2:10 **2:1** 1The 4:15-17

bɛ̈n aŋoot, ɣet aköl bï kɔc juëc keyiic jäl mat ku kueeckë wɛ̈t Nhialic, ku Raan Rac, raan lööŋ dhɔ̈l yiic ëmën abï tïc, raan ye pan mac këde. 4 Yeen abï jai kuat kë ye door ëbën, ku yeen abï rot täau tueŋ kërïëëc ëbën nhom ke ye door ke cït Nhialic. Abï rot ɣäth tueŋ ku dhɛ̈l Nhialic ku rɛc käk ye Nhialic door ëbën. Ku ɣɛ̈th rot nhial ku tɛ̈ɛ̈u rot ciɛl luaŋ Nhialic.

5 Cäk käkkä ye tak lɔn cï ɣɛn ke lɛ̈k we wäär rëër ɣɛn ke we? 6 Ku ëmën aŋiɛckë alanden yen kë gël Raan Rac, raan lööŋ dhɔ̈l yiic bï cïï bɔ̈. Ku yeen abï nyuɔɔth tɛ̈ le tɛ̈de bɛ̈n. 7 Ku riɛlden ye kek kuec lööŋ ëbën alui piiny, ku yeen abï luui piiny këya ɣet tɛ̈ bï raan ye gël nyaai. 8 Tɛ̈ɛ̈n ke Raan Rac, raan lööŋ dhɔ̈l yiic ëbën abï tïc. Ku tɛ̈ le Jethu Bänyda bɛ̈n ka bï nɔ̈k aliir thok ë path ku mɛ̈r piny ë ruɛlde. 9 Raan lööŋ dhɔ̈l yiic abï bɛ̈n ke riɛl jɔŋrac. Ku abï käk cie yith ya looi, käk ruëëny ye tɛ̈ ye luɔ̈i ke kɔc gɔ̈i. 10 Ku looi kuat käk ye ke kɔc ruëëny ëbën tënë kɔc bï määr. Keek aabï määr rin cï kek kuec bïk yic cïï nhiar rin bï ke luɔ̈k. 11 Ku aabï Nhialic looi bï ke ruëëny apɛidït bï ya kë cie yic yen yekë gam ë rot. 12 Ku kë bï rot looi akïn, kuat raan këc yic gam ku ye puɔ̈u miɛt luɔi adumuɔ̈ɔ̈m yic, abï luɔ̈k wei.

Kɔc cï gam aa dhil kɔ̈ɔ̈c ë cök

13 Miɛthakäi, wek aa kɔc nhiɛɛr Bɛ̈ny. Ɣok aabï Nhialic aa leec ë riɛnkun akölaköl rin wek aacï Nhialic lɔc bäk tɔ̈ kam kɔc tueŋ bï kaŋ luɔ̈k yiic. Wek aaye luɔ̈k dhël Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc path, ku rin ye wek wɛ̈t yic gam. 14 Nhialic acï we cɔɔl ë dhël Wɛ̈t Puɔth Yam yen yeku lɛ̈k we. Yeen acï we cɔɔl ku bäk diik Bänyda Jethu Krïtho rɔm kek ye. 15 Këya, miɛthakäi duɔ̈kkë wenhïïm war, lak tueŋ ke we muk yic cuk piɔ̈ɔ̈c tënë we wäär rëër ɣok ke we, tɛ̈dë ke cuk gɔ̈t athör cuk tuɔc we yic.

16 Nhialic Wäda anhiar ɣo, ku ë ɣo nyuɔ̈th liɛr piände. Ku ë yen cïï yen ye kɔ̈ɔ̈c deet yen ɣo dɛɛt puɔ̈th, ku cɔl aŋicku lɔn bï ɣok la pan Nhialic. Ɣok aa röök bï Nhialic kek Bänyda nhom, Jethu Krïtho, 17 week dɛɛt puɔ̈th ku gɛ̈m we riɛl bï wek aa luui käpath. Ku lɛ̈ukë bäk käpath aa lueel akölaköl.

3

Rɔ̈ɔ̈kkë riɛnkua

1 Ëmën, tɛ̈ jɔl wɛ̈tdiɛ̈ wïïk, wek aa yɔ̈ɔ̈k miɛthakäi bäk röök riɛnkua, rin bï wɛ̈t Bänyda lac thiëi piny ke diɛɛkde cïmën cï yen rot looi këya kamkun. 2 Rɔ̈ɔ̈kkë aya bï Nhialic ɣo kony tënë kɔc rɛc, rin acie raan ëbën yen wɛ̈t gam. 3 Ku Bɛ̈ny ë kë ye lueel tiɛɛŋ nhom, ku abï we dɛɛt puɔ̈th ku abï jɔŋrac gël bï ciɛ̈n kërɛɛc lui we. 4 Ku Bɛ̈ny yen ë ye cɔl aŋicku alanden lɔn looi wek kë yeku lɛ̈k we, ku lɔn bï wek la tueŋ ke luɔikë këya. 5 Ɣɛn ë röök bï Bɛ̈ny we cɔl aŋic nhiër Nhialic apɛidït. Ku yïk we riɛl puɔ̈u cïmën riɛl piände yen Krïtho.

Kɔc aa dhil luui

6 Miɛthakäi, wek aa lëkku riɛl cï Bänyda Jethu Krïtho gäm ɣo bäk röt mɛɛc wei tënë miɛthakäi aa dak röɔ̈t cie luui, cie käk cuk lɛ̈k ke ye looi. 7 Week aŋiɛckë yen tɛ̈ dhil wek ɣo kiɛ̈ɛ̈t thïn, rin ɣok aa ɣo cie röt ë dak wäär rëër ɣok ke ë tök. 8 Acïn kënë raan cuk kaŋ lööm ke këcku ɣɔɔc, ɣok aa ɣo ye luui aköl ku wɛ̈ɛ̈r, ee rin bï ciɛ̈n raan kamkun tɛ̈ɛ̈u këde piny bï yen ɣo kony. 9 Kënë acuk looi, ku acie lɔn cïn ɣok yic buk we thiëëc ë miëth. Ɣok aacï luui, rin bäk ɣo kiɛ̈ɛ̈t bäk pïr cïmënda aya. 10 Acuk lɛ̈k we wäär rëër ɣok ke ë tök, “Na ye raan kuec bï cïï lui ke duɔ̈kkë gɛ̈m këcam.”

11 Ɣok aa gät athör kënë rin ayeku piŋ ëmën lɔn rëër kɔc aa dak röɔ̈t cie luui kamkun, kɔc cie käkken ye looi, kɔc rëër ke ciik röt käk kɔc kɔ̈k yiic. 12 Ɣok aa lëk kɔckä riɛl Bänyda Jethu Krïtho bïk pïr pïr path, ku yekë luui bïk röt muk käkken. 13 Ku week, miɛthakäi duɔ̈kkë dhör luɔi këpath.

14 Na le raan kuec bï wɛ̈t ca gɔ̈t athör kënë yic cïï gam, ke muɔ̈kkë nhom

2:4 Dan 11:36; Edhe 28:2 **2:8** Ith 11:4 **2:9** Mt 24:24

ku yakë gɔ̈ɔ̈r, ee rin bï ŋic lɔn yen kërac yen looi. 15 Ku duɔ̈kkë ye ciëëŋ cïmën raan la ater ke we, luɔikë cïmën mɛnhkui dun wiɛckë bï käŋ ŋic.

Muɔ̈th ciëën

16 Bï Bɛ̈ny nhom guɔ̈p, raan ɣo gäm dɔ̈ɔ̈r we yiëk dɔ̈ɔ̈r, kuat kërïëëc ëbën yic akölaköl. Ku rëër ke we ëbën.

17 Ɣɛn Paulo, ɣɛn agät ë muɔ̈th kënë ë ciɛɛndiɛ̈, kënë yen ë tɛ̈ ye ɣɛn riɛnkiɛ̈ gät thïn athör ya gɔ̈t ëbën cök, kënë yen ë tɛ̈ ye ɣɛn ye gät thïn.

18 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho rëër kek we.

Athör tueŋ cï Paulo gät Timothï

Wɛ̈t nhom

Timothï ë ye riënythii cï gam pan yen Turkia ëmën, wun ë raan Gïrïk ku man ke ye nyan Itharel. Ee ye cath kek Paulo ku kony ë piööc. Athör kënë cï Paulo gät Timothï ë jam wël kadiäk.

Athör acï jɔɔk yöök piööc lueth tënë akut kɔc cï gam, cï liääp nhom kek piööc kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel. Piööc kënë aye lueel lɔn käk pinynhom aa rɛc. Ku alëu raan bï kuɔɔny yök ë ŋïny käŋ cï moony ë rot, ku luɔi ye ke mïïth kɔ̈k theek ku cïï thiëk. Ku dɛ̈t ye kek rou tɔ̈ athöör yic aya, ee piööc mää̈c akut kɔc cï gam ku duɔ̈r Nhialic kek tɛ̈ bï bäny kɔc cï gam ku jɔl aa kɔc ke kuɔny aa rëër thïn. Ku kë ye kek diäk, Paulo ë Timothï wɛ̈ɛ̈t athör cök ciëën tɛ̈ bï yen ya alony Jethu Krïtho thïn, ku jɔl a luɔi muk ke löŋ akuut juëc kɔc cï gam.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Piööc rin akut kɔc cï gam ku kɔc mac ke 1:3–3:16
Piööc tënë Timothï rin luɔide 4:1–6:21

1 Ee ɣɛn Paulo atuny ë Jethu Krïtho cï Nhialic yen ɣo luɔ̈k, ku Jethu Krïtho yen ŋäthda lɛ̈k ba ya atuuc. 2 Ee ɣɛn tuc athöör manh cït manhdiɛ̈ ayic cï wɛ̈t Nhialic gam cɔl Timothï. Bï Nhialic Wäda ku Jethu Krïtho Bänyda yïn a ŋuään ku yïk yï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Paulo acï Timothï lɛ̈k bï yenhom tiit piööc ë lueth

3 Wäär ciɛth ɣɛn ɣa la Mathedonia, yïn aca yɔ̈ɔ̈k ku ba rëër Epethuth, rin ba kɔc kɔc piɔ̈ɔ̈c ë lueth yɔ̈ɔ̈k ku bïk cïï la tueŋ ke piööc wël lueth. 4 Lɛ̈k ke bïk kɔ̈ɔ̈c anyïköol yekë ke lueel akölaköl. Ku jɔl aa rin juëc wärkendït kɔc, ee rin ye kɔc rëër ke teer röt ë path, acïn kë yekë juak käk cï Nhialic guiir yiic. Rin wɛ̈t Nhialic aye ŋic tɛ̈ cï raan gam. 5 Wɛ̈t lɛ̈k yï ë rin nhiër bɛ̈n ke ŋic puɔ̈n path, ku gam ë yic. 6 Kɔc kɔ̈k aa cï kenhïïm wɛl roor ku yekë jam wël cïn kë kony kɔc thïn. 7 Awïckë ku bïk kɔc piɔ̈ɔ̈c lööŋ Nhialic, ku keek acie wëlken yekë lueel ë deet yiic, wël yekë ke lueel ke cï kepuɔ̈th tɔɔŋ.

8 Anjicku yen lɔn puɔth löŋ tɛ̈ ŋic ye muk nhom apath. 9 Anjicku aya, lɔn löŋ acie looi rin kɔc path. Aye bɛ̈ɛ̈i bei rin kɔc rɛc. Ku aa kɔc löŋ dhöl yic, ku kɔc cï wɛ̈t Nhialic dhöl yic. Ku kɔc käräc looi, ku kɔc cie Nhialic ye rɔ̈ɔ̈k ku cïk thek. Ku rin kɔc ë kɔc ke dhiëth ke nɔ̈k. Ku rin kɔc kɔc nɔ̈k. 10 Ku tënë kɔc la gup akɔr ku kɔc kɔ̈k ke lööm röör kɔ̈k cït ke. Ku kɔc kɔc ɣaac, ku alueth, ku kɔc ë lueth lueel cɔk aa lɔn kuëëŋ ke, ku jɔl a kërïëëc ëbën cïï thääny kek yith ye piɔ̈ɔ̈c. 11 Ku piööc puɔth kënë athöŋ kek Wɛ̈t Puɔth Yam path apɛi bɔ̈ tënë Nhialic la dɔ̈c, ku ë yen acï thön ɣa ba piɔ̈ɔ̈c.

Dhëëŋ Bɛ̈ny tënë Paulo

12 Jethu Krïtho Bänyda aba leec rin cï yen ɣa yiëk riɛl. Ku ŋɔ̈ɔ̈th ɣapuɔ̈u ku looi ɣa ba luɔide looi. 13 Cɔk alɔn cï ɣɛn ke kuɔ̈c aa jam wäthɛɛr rin Jethu, ku ca kɔc cɔl agum. Ku ya käk kɔ̈k looi, ke ɣɛn acï Nhialic nyuɔ̈th liɛr piände, rin ɣɛn acï luui ke cïn kën ë ŋiɛc. Ku ɣɛn a ɣa këc wɛ̈t Nhialic gam. 14 Ku Bänyda acä yiëk dhëëŋden dït apɛi kek nhiër, ku gam käk tɔ̈ ë tök kek Jethu Krïtho.

15 Wɛ̈t yic yen lëu ba lueel, ku alëu bï gam akïn, Jethu Krïtho aci bɛ̈n pinynhom ku bï kɔc käräc looi bɛ̈n luɔ̈k. Ku ɣɛn, ee ɣɛn raan wat kɔc rɛc nhïïm. 16 Ku Nhialic alir puɔ̈u tënë ɣa, ku ë rin ë wɛ̈t kënë yen acï Jethu Krïtho ɣa nyuɔ̈th liɛr piände dït apɛi, rin bï ya ɣɛn ye ke raan käräc looi apɛidït nyuɔɔth thïn. Ku bï ɣa thöŋ kɔc bï wɛ̈tde gam aköldä ku yökkë pïr akölriëëc ëbën. 17 Tënë Nhialic Madhɔl Bɛny mɛ̈c akölriëëc cie tïŋ, Nhialic tök ye theek ku lec akölriëëc ëbën. Yenakan.

Paulo acï Timothï yɔ̈ɔ̈k ku bï yepuɔ̈u dɛɛt

1:2 Luɔi 16:1 **1:13** Luɔi 8:3; 9:4-5

18 Timothï, wëndië, yïn aba thɔ̈n
këënë ku bï wël cï lueel riɛnku thɛɛr röt
tiɛɛŋ, rin na buɔth keyiic ke yïn abï
luɔidu ŋiɛc looi, 19 të muk yïn gamdu
apath ke ŋic puɔ̈n path. Kɔc kɔ̈k aa
këc wël cï thɔ̈n ke muk nhïïm ku aacï
gamden rac. 20 Kam ë kɔckä aa yï
Ɣëminaith ku jɔl aa Alekdhändɛ̈r, kɔc
kek ca thɔ̈n jɔŋrac ku bï ke piɔ̈ɔ̈c bïk
Nhialic cïï ben dhɔ̈l.

2

Të bï kɔc aa röök thïn

1 Tueŋ, yïn ayɔ̈ɔ̈k bäk aa röök ku
yakë Nhialic thiëëc. Ku yakë rɔ̈ɔ̈k rin
kɔc kɔ̈k ku lɛckë rin raan ëbën, 2 cïmën
bänyŋaknhïïm, ku kɔc kɔ̈k tɔ̈ riɛl kecin.
Ku buk pïr ke ɣo dɔ̈ɔ̈r ke cïn akɛ̈ɛ̈k kam
kɔc. Ku yeku kac tök kek Nhialic ku
cïnku gup acuɔl. 3 Kënë ë këpath ku ë
Nhialic cɔl amit puɔ̈u, 4 yen wïc raan
ëbën bï poth kërac yic ku bïk wɛ̈t yic
ŋic. 5 Nhialic ë tök ku jɔl aa raan töŋ
döör kɔc ke Nhialic, Jethu Krïtho, 6 yen
cï rot gam bï nɔ̈k bï kɔc ëbën waar, ku
wɛ̈t kënë acï nyuɔɔth aköl cï lɔc. 7 Ku
rin ë wɛ̈t kënë yen acï ɣa kuany, ke ɣa
atuuc ku ya raan piööc tënë kɔc cie kɔc
Itharel, ku ba gam ë yic luɛɛl. Ɣɛn acïï
lueth luel, ee yic yen aluɛɛl.

8 Ɣɛn awïc röör wuɔ̈ɔ̈t thok ëbën,
ku bïk kecin taar nhial ke rɔ̈ɔ̈k tënë
Nhialic, ke cïn riääk ë puɔ̈u, ku agɔ̈th.

9 Ɣɛn awïc diäär bïk aa cieŋ alɛ̈th
path. Ku cïkkë kenhïïm ye nai dhɔ̈l
tuut kek kɔc. Ku cïk ye cieŋ mïläŋ tɔ̈c
ku alɛ̈th ku guët kɔ̈k ye ɣɔɔc wëëu juëc
apɛi. 10 Ku keek aa dhil röt cɔl adhëŋ
käpuɔth yekë ke looi, käk ye diäär cï
gam looi bïk Nhialic aa door.

11 Tik adhil piöc liɛr guɔ̈p ku ye wɛ̈t
cï lɛ̈k ye gam. 12 Tik acä ye puɔ̈l ku
bï ya piööc tɛ̈dë ke la riɛl tënë röör,
aadhil rëër ke lir gup. 13 Rin Adam
yen ë kɔŋ cak, ku jɔl Eba bɛn cak. 14 Ee
cie Adam yen cï wëŋ nyin ë ye tik yen
ëcï wet nyin, ku cïï löŋ Nhialic thek.
15 Ku diäär aabï kony ku luäk keek
dhiënh mïth yiic, të le kek tueŋ keye
kɔc cï gam, ku nhiër kepuɔ̈th, ku yekë
kɔc ë luui käpath dhël athɛ̈ɛ̈k.

3

Bäny akut kɔc cï gam

1 Ku wɛ̈t yic cïn yic lueth akïn, na
le raan wïc ye ku bï ya bɛ̈ny kɔc cï
gam, ke luɔi path nhiaar. 2 Bɛ̈ny adhil
a raan cïn kërɛɛc ye looi. Yeen adhil
la tiɛŋ tök, cï gam puɔ̈u ëbën. Ku
alir guɔ̈p ku cïï käŋ ye bäth ku athek
yeguɔ̈p. Ku ë kɔc bɛ̈n tënë ye ŋiɛc lor.
Ku alëu ku bï kɔc piɔ̈ɔ̈c. 3 Yeen acie
raan ë wiɛɛt ë mää̈u, tɛ̈dë keye raan
ë tɔŋ. Adhil a raan ŋic cieŋ ke kɔc.
Ku acie raan nhiar wëëu apɛi. 4 Adhil
paande ŋiɛc mac apath bï miɛ̈thke cɔl
athek ye, ku yekë wɛ̈tde piŋ. 5 Na kuc
raan paande mac, ke lëu këdë ku bï
kɔc cï Nhialic gam ŋiɛc aa guiir? 6 Yen
adhil a raan cï nhom bak ë gam yic rin
ku bï cïï nhiam bï luɔ̈k wei aya cïmën
jɔŋrac. 7 Ku yeen adhil a raan ye kɔc
këc gam ŋiɛc jam riɛnke, rin bï cïï wäi
wïn jɔŋrac bï guɔ̈p yär.

Kɔc kɔc kony luɔi käk Nhialic

8 Kɔc kɔc kony luɔi käk Nhialic aa
dhil aa kɔc path thek cïn kë yekë
moony. Keek aacie kɔc dek mɔ̈u apɛi,
tɛ̈dë keye kɔc kok wëëu. 9 Keek aa
dhil gam cï nyuɔ̈th ke muk kepuɔ̈th,
ku mukkë puɔ̈n ɣer. 10 Keek aa dhil
them tueŋ, ku na cïk ŋiɛc luui, ka jɔl
puɔ̈l bïk kɔc aa kony luɔi. 11 Diäärken
aya aa dhil gup la athɛ̈ɛ̈k ku cïk ë luum
kɔc tɔ̈r gup, keek aa dhil aa kɔc lir
gup, ku aacie kɔc ye ruëëny këriëëc
ëbën yic. 12 Raan kɔc kony luɔi käk
Nhialic adhil la tiŋ töŋ cï gam puɔ̈u
ëbën, ku adhil miɛ̈thke ku paande ŋiɛc
mac apath. 13 Kɔc kek kɔc kony luɔi,
ku aa luɔiden ŋiɛc looi, aaye theek,
ku alëukë bïk aa jam kɔc nhïïm ke cïn
riɔ̈ɔ̈c guɔ̈p. Ku pïirkë gamden yic tënë
Jethu Krïtho.

Këril nyuɔɔth

14 Cïmën gɛ̈t ɣɛn athör kënë tënë we,
aya ŋɔ̈ɔ̈th wek aba la tïŋ. 15 Ku na le kë
gɔ̈u ɣa, ke athör kënë abï we cɔl anic

2:7 2Tim 1:11 **2:9** 1Pït 3:3 **2:13** Käk 2:7, 21-22 **2:14** Käk 3:1-6 **3:7** Tit 1:6-9

tɛ̈ lëu bï wek käk akut cï gam aa luɔɔi thïn, ku yen akut kɔc cï gam ë Nhialic pïr, yen ë mën yen yic kuɔny.
16 Acïn raan lëu bï kë cï nyuɔɔth,
këdan thekku ë yic, jai.
Yeen acï nyuɔɔth ke ye raan.
Acï Wëi Nhialic nyuɔɔth lɔn ee yen raan la cök.
Ku acï atuuc nhial tïŋ,
ku lëk wuɔ̈ɔ̈t ëbën.
Ku kɔc pinynhom aacï bɛ̈n la gam tënë yeen,
ku acï ɣäth nhial pan Nhialic.

4

Kɔc piööc aa wëëŋ

1 Aye Wëi Nhialic lueel ë gɛi lɔn kɔc kɔ̈k aabï gamden cïï ben aa theek aköldä. Keek aabï käk bï jakrɛc ke aa wëŋ nyïn aa gam, ku buɔthkë piööc jakrɛc yic. 2 Piööc cït ë kënë aye thiäi piny kɔc aa lueth kɔc wëŋ, kɔc cïn kë ŋic piäthken. 3 Kɔc cït käkkä, aa kɔc yɔ̈ɔ̈k ka awuɔ̈c ku bï raan thiëëk, ku ciɛm mïïth kɔ̈k yekë tak ka rɛc. Ku yen Nhialic acï mïïthkä cak ku bï kɔc cï gam ŋic yic keek aa cam tɛ̈ cï kek kaŋ röök. 4 Kuat kërïëëc ëbën cï Nhialic cak apath, acïn kë lëu bï kɔc kuec, ku yen kërïëëc ëbën aye cam ku rɔ̈ɔ̈k kɔc bï Nhialic leec, 5 rin wɛ̈t Nhialic ku röök ë miëth cɔl apath.

Aluaŋ Jethu Krïtho

6 Tɛ̈ piööc yïn wëlkä tënë miɛ̈thakua, ke yïn abï ya raan luɔi path ë Jethu Krïtho cï ŋiɛc muk ë dhöl gam yith ku piööc path ca buɔɔth yic. 7 Ku mɛɛc rot wei anyïköol cie yith ë Nhialic, anyïköol cïn wɛ̈tden yic cïï path bï ke aa lɛ̈k kɔc. Lui apɛi ba rot piööc ba pïr cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn. 8 Luɔi ye raan looi ë guɔ̈p muk bï riɛl apath, ku luɔi ye yïn rot piɔ̈ɔ̈c ba pïr cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn aŋuɛ̈ɛ̈n apɛi, rin ala kë ye ŋɔ̈ɔ̈th thïn pïïr ëmën yic, ku pïr pan Nhialic aköldä. 9 Ku yic yen lɛ̈u ba lueel bï gam akïn. 10 Ɣok aabï buɔ̈c ku luuiku apɛi, rin ɣok aa ŋɔ̈th Nhialic pïr, yen raan ëbën kony, ku tueŋ aa kɔc cï wɛ̈tde gam.
11 Yakë kɔc yɔ̈ɔ̈k ku piɔ̈ɔ̈ckë ke ë käkkä. 12 Duɔ̈kkë kɔc cɔl aaye we dhöl gup rin koor wek. Ku luɔikë röt bï kɔc cï gam röt aa thɔ̈ŋ we ë jamdun yic, ku piɛ̈rdun ku nhiɛ̈rdun ku gamdun ku lɔn cïn wek gup ajuɛ̈ɛ̈c. 13 Agut tɛ̈ bï ɣɛn bɛ̈n, yakë wël cï gɔ̈t athör Nhialic yic kuɛ̈n kɔc. Ku yakë kɔc lɛ̈k ku piɔ̈ɔ̈ckë ke. 14 Duk yïpuɔ̈u wel wei kë cï yiëk yï yic ë rot, këwäär ca yök dhël cï Nhialic lɛ̈k kɔc ë riɛnku wäär tɛ̈ɛ̈u kɔcdït akut, kɔc cï gam kecin yïnhom.
15 Tääu yïpuɔ̈u piny apath ba käk Nhialic ŋiɛc looi, ku bï raan ëbën luɔidu tïŋ tɛ̈ le yen tueŋ thïn. 16 Tïŋ piɛ̈rdu cök ku käk ye piɔ̈ɔ̈c apath. Dɛɛt wɛ̈tdu yic apath, rin na loi këya ka bï yï luɔ̈k ku kɔc wɛ̈lku piŋ aya.

5

Käk loi tënë kɔc cï gam

1 Duɔ̈kkë raandït ye kuɔ̈c jääm, yakë jääm dhël athɛ̈ɛ̈k cïmën wuurdun. Yakë riënythii ŋiɛc jääm apath cïmën miɛ̈thakun, 2 ku yakë diäärdït jääm kecït märkun, ku diäärkor kecït nyiɛ̈rakun ke we cïn puɔ̈th akuɛɛth.
3 Thɛkkë lëër cïn nhïïm kɔc ke kony. 4 Ku na la lëër mïth, tɛ̈dë ke ye mïth miɛ̈thke, ke keek aa dhilkë kaŋ nyuɔɔth lɔn cï kek gam ë dhöl muk kek kɔc manyden thok thïn. Ku këya aabï kɔc ke dhiëth ke, wärken dït ku märken dït riɔp rin wäär muk kek ke. Ku kënë yen ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u.
5 Lëër rɛ̈ɛ̈r ë rot ke cïn raan muk ye ayic ë Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th, ku ye röök wɛ̈ɛ̈r ku aköl, ke ye Nhialic thiëëc ku bï ye kony. 6 Ku lëër ye yiëk yepuɔ̈u miɛt puɔ̈u ë rot, acït raan cï thou cɔk alɔn ŋuɔ̈t pïïr yen. 7 Lɛ̈kkë kɔckun cï gam ë wëlkä aya, rin ku bï ciɛ̈n raan gäk ke. 8 Ku na le raan cïï kɔc ruääi kek ye muk, nadë ke ye manyde thok, ka cï kuec ë gam, ku raan cïn gam aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye.
9 Acïn lër mɛt akut lëër yic tɛ̈ këc ruɔ̈nke thiärdätem waan thok. Ku ë ye tiŋ path tënë muɔnyde. 10 Ku aye ŋic rin wɛ̈t käpuɔth ye looi, cïmën lɔn ŋic yen mïth muk, ku ë kɔc gɔɔŋ apath, ku ë kɔc cï Nhialic gam luɔ̈i käpath, ku ye kɔc la kë jör ke kony, ku ye cool luɔi kuat kërïëëc ëbën path.

11 Duɔkkë lëër kor ye mat akut lëër
yiic, rin na lek röör tak, ka cɔl röt
athiak, ku cïk kepuɔth ben yiëk wɛ̈t
Raan cï lɔc ku dɔc. 12 Ku këya, ka cä
awuɔ̈c looi ë rin cï kek athön wäär bïk
aa looi thoŋ kɔ̈u. 13 Keek aya aabï
piöc rëër piiny ë path ku yekë bɛ̈ɛ̈i
kuany yiic, ku dɛ̈t rac aya, keek aabï
aa kɔc alop jɔt ku yekë luup wël cïï
path. 14 Ke yeen aya tak lɔn puɔth yen
bï lëër kor aa thiaak, ku bïk la mïth,
ku mackë bääiken apath, rin bï raan
atɛrda dhël cïï yök bï ke aa jääm wël
rɛc kegup. 15 Lëër kɔ̈k ëmën aacï jai
wɛ̈t Jethu ku keek aacï jɔŋrac buɔɔth
cök.
16 Ku na le tiŋ cï gam tɔ̈ lëër many-
den thok, ka dhilke muk apath, ku cïï
ke pɛ̈l akut kɔc cï gam bï ya yen muk
ke, rin bï akut kɔc cï gam yenhom yiëk
muɔ̈ɔ̈k lëër cïn nhïïm kɔc muk ke.
17 Bäny luɔi akut kɔc cï gam looi
apath aaye theek ku riɔp ke, rin ye
kek kɔc ë luui apɛi, kɔc kek kɔc lɛ̈k
wɛ̈t Nhialic ku yekë kɔc piɔ̈ɔ̈c. 18 Aye
athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Duk
muɔɔr der thok tɛ̈ luui yïn ye bï rap
kɔ̈ɔ̈m.” Ku këya, “Raan ë luɔi adhil
yiëk ariɔ̈pde.”*
19 Duɔ̈kkë wɛ̈t gɔɔny raandït ye gam
tɛ̈ cï yen kɔc karou ku diäk kek gɔɔny
yen. 20 Tɛ̈ le yen kɔc cï kërac looi ka
dhil nyieeny kɔc nhïïm, rin ku bï kɔc
kɔ̈k këcït ë kënë cïï ben looi.
21 Wek ayɔ̈ɔ̈k Nhialic nhom, ku
Jethu Krïtho ku jɔl atuuc cï Nhialic
lɔc, thɛkkë wëlkä ke we cïï kɔc ye tek
yiic bï la raan dɛ̈t yakë ŋuään kuat kë
luɔikë yic.
22 Duɔ̈kkë ye lɔɔc yen lɔn kuɛny wek
raan bï Nhialic luɔ̈ɔ̈i. Duɔ̈kkë röt mat
luɔi kärɛc yiic, rɛ̈ɛ̈rkë ke we lip gup.
23 Duɔ̈kkë pïu ye dek kepɛ̈c, yakë
muɔ̈n thin-nyɔɔt dek, ku bï we kony bï
thiöör we cïï ye lac piäär yiic.
24 Kärɛc ye kɔc kɔ̈k looi aa la gɛi kɔc
nyïn, ku aake wat nhïïm ë luk yic, ku
kɔc kɔ̈k aaye käracken cïk thiaan jäl ŋic
ciëën. 25 Ku ë dhöl töɔ̈ŋ kënë, käpuɔth
ye raan looi aa cie muɔɔny, ku käpuɔth
kɔ̈k cï thiaan aabï ŋic aköldä.

6

1 Aloony ëbën aa dhil luui apɛi, ku
yekë bänyken theek apɛi, rin bï ciɛ̈n
raan kuc jam rin Nhialic, ku jɔl aa
piööc ye ɣok kɔc piɔ̈ɔ̈c. 2 Aloony kɔc cï
gam acïk lëu ku bïk kɔcken cï ke loony
dhɔ̈l gup, rin keek aa wämäthakën. Kë
lëukë bïk looi ë lɔn bïk luɔiden aa looi
apath, rin kɔc la kë yekë yök luɔi yic,
aa kɔc cï gam nhiarkë ke. Aa kek käk
lɛ̈ukë bäk ke piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc, ku yakë ke
dɛɛt puɔ̈th bïk ke theek.

Piööc ë yic ku piööc ë lueth

3 Raan piööc wɛ̈t dɛ̈t cie kën ë
Nhialic ku acïï thöŋ kek wël Bänyda
Jethu Krïtho ku jɔl aa piɔ̈ɔ̈cda rin
Nhialic, 4 ke yeen anɛ̈k nhiam wei ku
acïn kë ŋic. Yeen ala kë wïc cie thök
yepuɔ̈u bï rot aa tɛɛr ku göth ke kɔc
wël cie yith, ku kënë ë tiɛɛl bɛ̈ɛ̈i ku kɛ̈ɛ̈k
kɔc, ku lɛ̈ɛ̈t kɔc röt, ku bïï diu rac kam
kɔc, 5 ku kɔc cïn nhïïm aa röt cool ë
teer ku acïn yiny tɔ̈ ke ke. Ayekë tak
lɔn yath ë dhël kɔc cɔl ajak.
6 Ee këya, yanh la cök ë raan cɔl
ajak apɛi, tɛ̈ cï yen käk tɔ̈ ke ye gam
piände ëbën. 7 Rin ɣook acïn kë cuk
bɛ̈ɛ̈i pinynhom, ku ka cïn dɛ̈t lëuku
buk nyaai thïn. 8 Na lok kë camku
ku kë ceŋku ka cïn dɛ̈t yïkku ɣopuɔ̈th.
9 Kɔc ye wïc bïk jak, aaye piäthken thɛl
kärɛc yiic, ku keek aa wɛ̈i käk kuckë
ku kärɛc ye piäthken nhiaar, käk ke
thɛl riääk yic ku rɛc ke. 10 Rin ku bï
raan jiɛɛk nhiaar, ee kɔc miɛɛt kuat
käkjuëc rɛc yiic. Kɔc kɔ̈k aacï kepuɔ̈th
yiëk jiɛɛk apɛi agut bïk nhïïm määr ë
gam, ku keek aacï käjuëc ŋɔ̈ɔ̈ŋ ë nyin
bɛ̈ɛ̈i kepuɔ̈th.

Timothï acï nyuɔ̈th luɔide

11 Ku yïn raan Nhialic mɛɛc rot wei
luɔi kärɛc yiic, ku ye dhöl la cök yen
muk cök. Ku ye luui käk Nhialic
ke yï ŋɔ̈th Jethu ku ye kɔc nhiaar,
ku ye gum, ku ye raan ŋic cieŋ ke
kɔc. 12 Thär kë yeku gam apath, ku
muk pïr akölriëëc yen ë cɔɔl Nhialic
yï apath aya, këwäär ca gam ba lueel
thuɔŋdu kɔc juëc nhïïm. 13 Nhialic

* **5:18** L.rou 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 (aliu ciɛɛŋ Jiëëŋ yic) **5:19** L.rou 17:6; 19:15

nhom, yen wëi yiëk këriëëc ëbën, ku Jethu Krïtho, yen cï ye lueel gai wäär Pilato nhom, yïn aya yöök, 14 muk lööŋkä nhïïm apath ke cïn kë wääc ɣet aköl bï Bänyda Jethu Krïtho bɛn bɛ̈n. 15 Lɔn bï yen bɛn bɛ̈n abï rot looi aköl cï Nhialic tak yen raan cï dɔɔc, ku yen Bɛ̈nyŋaknhom yetök, yen Bɛ̈nyŋaknhom tö tueŋ bänyŋaknhïïm, ku ye Bɛ̈ny bäny. 16 Ee yeen yetök yen acie thou, ku yen aciëŋ ruɛl yic, ruɛl cïn raan rot thiäk ye. Acïn raan cïï ye kaŋ tïŋ, ku acïn raan lëu ku bï ye tïŋ. Yen aaye theek, ku ala riɛldït tet akölriëëc ëbën. Yenakan.

17 Yöök kɔc cï jak käk pïïr pinynhom bïk cïï nhiam, ku cïk ŋäthden tɛ̈ɛ̈u käk cie yith yiic cïmën jiɛɛk, ku ye Nhialic yen ŋöthkë, Nhialic cï ɣo yiëk këriëëc ëbën ë biökruaalde ku buk puöth miɛt. 18 Yöök ke bïk käpath aa looi, bïk aa abiökruɛɛl, ku dhilkë käkken aa rɔm kek kɔc kök. 19 Këya, keek abï jiɛɛk la cök tööu ë riɛnken pan Nhialic. Ku ë yen abï ya këril dïït bï ke cök piny aköldä. Ku yen abï kek pïïr la cök yök. 20 Yïn Timothï muk kë cï kuɛ̈i yï apath. Mɛɛc rot wei ë jam rac cïï thiääk ke Nhialic yic, ku ater cïn yic kë kuany ye kɔc kök yïïn jööny ë lueth ku luelkë ke ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ. 21 Rin aye kɔc kök lueel lɔn ŋic kek käŋ, ku ë tɛ̈ɛ̈në, keek acï mɛ̈r wei dhöl gam yic.

Dhëëŋ Nhialic abï rëër ke we ëbën.

6:13 Jn 18:37

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï

Wɛ̈t nhom

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï ala yic wël wëët juëc. Rin cït Timothï manh koor ku ye raan ye kony ë luɔi. Wɛ̈tdït athör yic, ee gum. Timothï aye yöɔ̈k bï yepuɔ̈u dɛɛt ke la tueŋ ke nyooth wɛ̈t Jethu Krïtho ke cï gam. Ku muk piööc ë yic Wɛ̈t Puɔth Yam ku athör thɛɛr wël Nhialic. Ku ye luui kecït raan ë piööc ku ye raan kɔc lɛ̈k wɛ̈t ë Nhialic, ke cïï riɔ̈c kɔc bï ye luc ku jɛikë wɛ̈t lueel.

Paulo acï Timothï lɛ̈k athöör yic apɛi ku bï rot cïï mɛt jam kanyiaap yic ku teer wël kuc nhïïm. Wëlkä kɔc ke piŋ, aa kërac yök thïn.

Ku kënë ëbën, Timothï acï bɛ̈n lɛ̈k pïr raan ë gɛ̈t athöör, wɛ̈t gamde, liɛr puɔ̈u, nhiër, riɛl ë puɔ̈u ku gum.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Lɛc ku lëk 1:3–2:13
Wëët ku lëk 2:14–4:5
Pïr Paulo 4:6-18
Thök ë wël 4:19-22

1 Ee ɣɛn Paulo atuny Jethu Krïtho cï tooc ba kɔc bɛ̈n lɛ̈k pïïr cï thɔn rɛ̈ɛ̈r ke Jethu Krïtho.

2 Tënë Timothï, manhdiɛ̈n nhiaar, bï Nhialic Wäda ku Jethu Krïtho Bänyda yï ŋuään ku yïk yï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Timothï acï dɛɛt puɔ̈u bï gamde muk

3 Nhialic yen ya door puɔ̈n cïn yic diu, aya leec cïmën wärkuan dït. Aya leec tɛ̈ tɛk ɣɛn we tɛ̈ röök ɣɛn aköl ku wɛ̈ɛ̈r. 4 Ɣɔn cï wek dhiau rin cï ɣok puɔ̈k aya tak, ku awiëc ku ba we bɛn tiŋ, rin ba puɔ̈u miɛt. 5 Lɔn ye wek kɔc cï gam ë yic amuɔ̈k nhom, ku athöŋ kek tɛ̈cït tɛ̈ cï moordït Loith ku jɔl aa moor Yunïth gɛm thïn aya. Aya yök ɣapuɔ̈u lɔn cï yïn gam aya. 6 Ee rin ë wɛ̈t kënë yen aye ɣɛn yï lɛ̈k ba miɔ̈c wäär cï Nhialic yiëk yï, wäär tɛ̈ɛ̈u ɣɛn ɣacin yïnhom ba yï dɔɔc cɔl arɛ̈ɛ̈r ke dɛ̈p yïpuɔ̈u. 7 Wëi cï Nhialic yiëk ɣo acie ɣo cɔl ariɔ̈c. Wëi Nhialic ë ɣo yiëk riɛl, ku nhiarku röt, ku ye raan rot muk apath bï kërac cïï loi.

8 Duk rot ye yök ciɛ̈t yï bï guɔ̈p yär tɛ̈ lëk yïn kɔc wɛ̈t Bänyda, ku yeen aya, duk rot yök ke yï bï guɔ̈p yär rin cï ɣa mac wɛ̈tde. Mät rot ɣa ba gum rin Wɛ̈t Puɔth Yam, ku Nhialic abï yiëk riɛl ba luui rin wɛ̈tde. 9 Yeen acï ɣo kony ku acï ɣo lɔc buk aa kacke, ku acie rin këpuɔth cuk looi, ee rin këden wïc. Ku acï Nhialic guiir këya rin piathde. Ku tɛ̈wäär këc piny guɔ cak, Nhialic ëcï Jethu Krïtho guiir bï ɣo nyuɔ̈th piathde. 10 Ku ëmën Jethu Krïtho acï lɔc ku dɔc, aluäŋda acï riɛl thou tiaam, ku bïï Wɛ̈t Puɔth Yam la gɛi cït ruɛl. Ku yïk ɣo pïr akölriëëc ëbën.

11 Nhialic acï ɣa kuany ba ya atuuc ku ya raan piööc ba Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc. 12 Ee wɛ̈t kënë yen aguum ɣɛn käkkä ëmën. Ɣɛn ŋot ɣa këc puɔ̈u pɛ̈k wei, rin ɣɛn aŋic raan cï ɣɛn wɛ̈tde gam, ku aŋiɛc alanden lɔn yeen ala riɛl, ku abï kë cï thɔn tiit apath agut cït aköl bï yen bɛn la dhuk. 13 Muk wël puɔth yith ca piɔ̈ɔ̈c tënë yï nhïïm apath, ke cït käk ba buɔɔth cök piɛrdu yic. Ku rɛ̈ɛ̈r ë gam ku nhiër yic, käk ye yök rin ye wek tök kek Jethu Krïtho. 14 Muk käpuɔth cï thɔn yï apath ë riɛl Wëi Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek ɣo.

15 Yïïn aŋic lɔn cï kɔc ke rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn ëbën pan Athia, agut Pigeluth ku Ɣërmojinïth, kuec piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ku jiëlkë.

16 Bï Nhialic paan Onethiporuth dɔɔc rin acï ɣɛn kony bï ɣɛn a muɔɔc miëth, ku cïï guɔ̈p riɔ̈c wɛ̈t cï ɣa mac. 17 Ku nawën la ɣëët Roma akëc bɛ̈n gääu, acï tɛ̈ tɔ ɣɛn thïn bɛ̈n yɔ̈ɔ̈p apɛi agut tɛ̈ yök yen ɣa. 18 Yeen abï Bɛ̈ny Jethu cɔl ayök këpath aköl bï yen bɛn la dhuk. Ku yïïn aŋic apath yen tɛ̈ cï yen ɣa kuɔny thïn pan Epethuth.

2

Apuruk path tënë Jethu Krïtho

1:2 Luɔi 16:1 **1:5** Luɔi 16:1 **1:11** 1Tim 2:7

1 Ku tënë yï, yïn wëndië, cɔl rot aril
puɔ̈u riɛl yen ba yök wët puɔth Jethu
Krïtho, rin ye ɣok tök kek Jethu Krïtho.
2 Muk wël ɣɔn ca lueel nhïïm ke kɔc
juëc tɔ̈ thïn. Ku lëk ke kɔc ca deet
puɔ̈th bïk ke muk nhïïm, ku aa kɔc
lëu ku bïk kɔc kök piöc aya. 3 Gum
kek ɣo cït ye apuruk path tënë Jethu
Krïtho. 4 Apuruk tɔ̈ luɔi yic aye wïc
ku bï bänyde cɔl amit puɔ̈u, ku acie
rot la liääp wël cie käk apuruuk yiic
bï pïr cïmënden. 5 Raan wëër kek kɔc
ë kat yic, acie ariöp cï yen kɔc wuɔ̈r ë
yök të këc yen löɔ̈ŋ buɔɔth yiic apath.
6 Raan ë pur apɛi, adhil duɔmde kaŋ
tem. 7 Tak yic apath yen kë lëk yï, rin
Bëny abï yï cɔl adet käŋ yiic ëbën.
8 Muk yïnhom Jethu Krïtho, yen cï
jɔt bei ë raŋ yic, yeen ee raan many
Debit, cït të cï ye luɛɛl thïn ë Wët Puɔth
Yam ya piöc. 9 Rin ye ɣɛn Wët Puɔth
Yam piöc ë yen ye ɣɛn gum, ku ye ɣa
rek ciët ɣa ye raan cä awuɔ̈cdït apɛi
looi. Ku Wët Puɔth Yam akëc rek bï cïï
la tueŋ. 10 Ku ë wët kënë, yen aye ɣɛn
këriëëc ëbën guum, rin kɔc cï Nhialic
lɔc ku bï ke luɔ̈k rin Jethu Krïtho, ku
bïk la duaar akölriëëc ëbën.
11 Käkkä aa wël yith,
“Të cï ɣok thou kek yeen,
ke ɣok aabï pïïr kek yeen.
12 Ku na lok tueŋ ke ɣo gum,
ke ɣok aa mɛc kɔc kek yeen.
Na jɛiku, ka bï ɣook jai aya.
13 Ku na cuk ye kɔc kë ye lueel loi,
ke yeen ee kë cï lueel looi,
rin acïï lëu ku bï rot jai ë rot.”

Raan luɔi cï Nhialic gam

14 Bɛn kacku täk kënë, ku jäi ke
apath Nhialic nhom bïk cïï ye gɔ̈th
kamken wël yekë lueel. Acïn këpuɔth
ye yök thïn, ku ë kɔc ke piŋ rac.
15 Them apɛidït ku ba rot nyuɔɔth tënë
Nhialic lɔn ye yïn raan luɔi cï gam,
raan luui cie guöp ë riöc, ku ë wët
Nhialic ë yic yen aye piöc apath. 16 Ye
rot cɔl amec të ye kɔc jam thïn wël cie
wël ë Nhialic, rin wëlkä aa kɔc thɛl
wei. 17 Käk bïk aa piöc aa wël cït tëtök
cie dɛm. Kam ë kɔckä aayï Ɣëminaith
ku Piletuth. 18 Keek aacï wët yic dhɔ̈ŋ,
ku keek aa rɛc kɔc kök cï gam nhïïm,
rin ye kek ye lueel lɔn jön bï kɔc röt
jɔt thou yic acï rot looi thɛɛr. 19 Ku
yiny ril Nhialic cït kuur cie nyooŋ cï
thany kɔ̈u wëlkä, “Nhialic aŋic kɔc kek
kacke,” Ku, “Na le raan ye lueel ke
raan ë Jethu ka dhil luɔi kärɛc puöl.”
20 Pandït lääu yic ë yic la aduuk ku
töny, cï kök looi mïläŋ tɔc ku kök mïläŋ
thith, ku kök aacï cuëëc ë tiɔp. Aduuk
kök ku töny kök aaye bëëi bei ë tɔ̈ɔ̈u
yic, bï kɔc ke luui nïn ciɛm ke yai, ku
aduuk kök ë kuɔɔt ku töny kök tiɔp
aaye kɔc luui ë path akölaköl. 21 Këya,
të le raan guöp wic bï kärɛc cïï ye looi,
ka bï thöŋ kek aduuk ye kɔc ke luui
aköl yai, rin cï yen yepuɔ̈u tääu luɔi ë
Bëny yic, ku rëër ke cï rot guiir bï kuat
luɔi path ya looi.
22 Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ye yiëk käk ë bal
ku käk kök cïmën riënythii, wɛlkë tueŋ
ë gam ku luɔi la cök, ku nhiër ku dɔ̈ɔ̈r
wedhie wek kɔc ɣer puɔ̈th bäk Jethu
aa cɔɔl ë kuɔɔny. 23 Ku calkë röt amec
të ye kɔc röt tɛɛr thïn wël cïn wëtden
yic ku wël kɔc kuc käŋ, rin aŋiɛckë
lɔn ye teer tɔŋ bëëi. 24 Aluaŋ Bëny
acïï lëu ku bï thɔ̈r. Yeen adhil a raan
path tënë kɔc ëbën, raan piööc path lïr
puɔ̈u, 25 raan cie kɔc atɛrde ye thaaŋ
gup të cök yen kenhïïm piny, tëdë
aabï Nhialic lëu bïk kenhïïm waar luɔi
kärɛc yiic ku ŋickë yic. 26 Ku dhäŋkë
dëp cï jɔŋrac ke deep, ku looi ke bïk
käkke aa looi.

3

Kärɛc bï röt looi nïn ciëën yiic

1 Muk ë kënë nhom! Të le tën bï
Jethu dhuk pinynhom thiɔ̈k, ka bï yic
riɛl tënë ɣo Krïthiaan buk pïr tëcït të
wïc Nhialic ye thïn. 2 Rin kɔc ëbën
aabï röt aa nhiaar ë röt. Ku aabï
wëëu nhiaar apɛi. Ku aabï kenhïïm
aa lɛc, aabï nhiam, aabï kɔc aa läät.
Ku aacïï wëët bï kɔc ke dhiëth ke aa
wëët ya gam. Aacïï puɔ̈th bï ya miɛt
käpuɔth ye luɔi ke. Ku aacïï Nhialic
bï ya theek. 3 Acïn raan yekë nhiaar.
Acïn kë bïk aa päl piny. Aabï ya luum.

2:12 Mt 10:33; Lk 12:9 **2:19** Kn 16:5

Ku aabï ya kɔc cie röt ye duut kuat luɔi kërac. Ku aabï rëëc apɛidït, ku aabï këpath ye looi aa maan. 4 Keek aabï kɔc ya luɔm. Aabï ya kɔc kuith. Ku aabï nhiam ciɛt kek path ë röt. Keek aabï käk miɛt ë puɔ̈u aa nhiaar tënë lɔn nhiɛɛr kek Nhialic. 5 Kɔckä aabï röt ya nyuɔɔth ciɛt yekë kɔc Nhialic. Ku kënë yic aa kuec riɛl Nhialic lëu ye bï piɛrden waar yic. Cɔl rot amec tënë ë kɔckä.

6 Kɔc kɔ̈k keyiic aala bëëi yiic ciɛt ke ye kɔc path, ku kë tɔ̈ kepuɔ̈th ë lɔn bïk diäär ye lac wel nhïïm lëu, bïk kë wïckë ya looi. Diäär aa adumuɔ̈ɔ̈m looi arak juëc, ku dɔ̈ɔ̈r aliu kepuɔ̈th. Aa käk wïc piäthken kek aa yekë ke looi. 7 Diäär ye them akölaköl bïk piöc ku acïkkë lëu bïk yic ŋic. 8 Cïmën Janeth ku Jambrith aake cie wɛ̈t Mothith ye gam, ku kɔckä aake cie yic ye gam, keek aa kɔc cï nhïïm kɔ̈ɔ̈c ku aacï Nhialic jai rin liiu kek ë gam yic. 9 Ku kë loikë acïï bï la tueŋ apɛi, rin raan ëbën abï ke tïŋ të kuc kek käŋ thïn, cït mën cï yen rot looi tënë Janeth ku Jambrith.

Lëk ciëën tënë Timothï

10 Yïn aŋic käk ca piɔ̈ɔ̈c ëbën tënë yï. Ku të cï ɣɛn pïïr thïn. Ku kën yen wiëc ku ba looi ë piɛrdië yic. Aca deet yen yï, yen të ye ɣɛn raan cï gam thïn. Ku lɔn cï ɣɛn ye raan tuc guɔ̈p. Ku ɣɛn anhiar kɔc, ku lɔn ye ɣɛn käŋ guum. 11 Ɣɛn acï luc arak juëc. Ku ɣɛn acï gum apɛi. Yïn aŋic käjuëc cï röt looi tënë ɣa Antiök Ikonia, ku Lithtra. Luny cï ɣa luc apɛi aca guum. Ku Bɛ̈ny acï ɣa kuɔ̈ny bei kecin ëbën. 12 Kɔc wïc ye ku bïk pïïr dhël Nhialic akuɔ̈t tök yic kek Jethu Krïtho, aabï dhiɛl gum. 13 Ku kɔc luui kärɛc ku yekë röt nyuɔɔth ciɛt keye kɔc path aabï la tueŋ ke loi kärɛc apɛi, ku aa kɔc tuɔ̈ɔ̈r nyïn ku tuur ke nyïn aya.

14 Ku tënë yï, lɔɔr tueŋ ke yï loi yic yen cï piɔ̈ɔ̈c tënë yï, ku aca gam piändu ëbën, rin yïn aŋic kɔc kek ke piööc yï. 15 Ku tɛ̈wäär ye yïn meth, yïn aŋic wël cï gɔ̈t athör Nhialic yic, lëu ku bïk yïn cɔl aye raan ŋic käŋ apath. Ku ŋïny käŋ yen abï cɔl aluäk dhël gam Jethu Krïtho. 16 Athör wël Nhialic ëbën aa wël ye Nhialic lɛ̈k kɔc käkke tïŋ bïk ke gɔ̈t, ku ë kɔc kony bï kɔc piöc ë yic, ee jai awuɔ̈c. Ku ee kärɛc ye looi cɔ̈k piny, ku ee kɔc nyuɔ̈th dhël la cök. 17 Rin bï raan ë luui tënë Nhialic, ye lëu apɛi ku guiir rot bï kuat luɔi path ëbën ya looi.

4

1 Yïn adhiɛl lɛ̈k Nhialic nhom ku Jethu Krïtho yen bï luŋ kɔc ëbën luk aköldä, kɔc pïr ku kɔc cï thou rin bï yen bɛ̈n kek bäänyde. 2 Piɔ̈ɔ̈c kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam, ku dɛɛt ë kenhïïm apath bïk piŋ tɛ̈dë ke cïk piŋ. Ku cök kenhïïm ku lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th dɛɛt ke piɔ̈ɔ̈c ke, ke yï cï rot päl piny. 3 Ala aköl bï bɛn aköl cïï kɔc bï bɛn piŋ ë yic, ku aabï käkken nhiarkë aa buɔɔth cök. Ku keek aabï kɔc piööc juëc aa mat nhïïm, bïk ke aa lɛ̈k käk kek nhiarkë bïk ke aa piŋ. 4 Keek aabï kuec bïk wɛ̈t ë yic cïï ye piŋ, ku aa anyïköol kek yekë nhiaar. 5 Ku ye rot duut kërïëëc yic ëbën ku ye kärɛc guum, loi kë ye raan Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic piɔ̈ɔ̈c, ku ye luɔidu looi ëbën ke yï aluaŋ Nhialic.

6 Wɛ̈ikiɛ̈ acït ajuër cï juër Nhialic. Acï looi bï ke ye luɔ̈ɔ̈i. Ku ëmën, aköl bï ɣɛn thou acï ɣëët. 7 Ɣɛn acï luɔidiɛ̈ looi apath, ɣɛn acï luɔidiɛ̈ looi ëbën, cïmën raan kɛ̈ɛ̈c cie dhuk ciëën tɔŋ yic, ɣɛn acï luɔi cï Jethu yiëk ɣɛn thääp cïmën raan cï kɔc wuɔ̈r, ɣɛn acï rëër alanden ke ɣa ye raan cï gam. 8 Ëmën, ariöp bï yiëk ɣɛn ke ɣa ye raan ye Nhialic piɛrdiɛ̈ tïŋ ke la cök, ariöp yen ye Jethu, yen Bɛ̈ny kɔc tɛ̈k yith, abï yiëk ɣɛn aköl luŋdït, ku acie ɣɛn ɣatök, abï yiëk kɔc tit ye aya ke nhiar aköl bï yen bɛn bɛ̈n.

Athön Paulo

9 Them apɛi ëmën ku ba bɛn tënë ɣa. 10 Demath acï pïr pinynhom nhiaar, ke yeen acï kat tënë ɣa, yeen acï la Thethalonika. Krïthkïnth acï la Galatia ku Tito acï la Dalmatia. 11 Ee Luka yetök yen arëër kek ɣɛn. Cɔl Marko

3:8 B.bei 7:11 **3:11** Luɔi 13:14-52; 14:1-7, 8-20 **4:10** Kol 4:14; Pil 24; 2Kor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4

ku bäkkë tënë ɣa, rin yeen alëu ku bï ɣa kony ë luɔi. 12 Tikikuth aca tuɔɔc Epethuth. 13 Të bï yïn, ke yï luëth alanhdiɛ̈n wiir ca nyäääŋ Troath tënë Karputh, bɛ̈ɛ̈i athör aya, athör cï looi ë biöök.

14 Raan thɔ̈th cɔl Alekdhändɛ̈r acï ɣɛn luɔ̈i kërac apɛi, yeen abï Nhialic luɔ̈i kë thöŋ kek kë cï looi. 15 Ba rot tiit ye apath, rin acï kuec wɛ̈t yeku lueel ku ye wïc bï thɔ̈r.

16 Acïn raan tök cï kɔ̈ɔ̈c kek ɣɛn aköl tueŋ yen ɣɛ̈th ɣɛn luk yic, raan ëbën ëcï jäl ɣakɔ̈u. Acä wïc ku bï Nhialic kuɛɛn kekɔ̈ɔ̈th. 17 Ku Nhialic acï ɣɛn bɛ̈n kony ku yïk ɣa riɛl, agut të bï ɣɛn wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc cie kɔc Itharel ëbën ku bïk piŋ. Ku ɣɛn acï bɛ̈n poth bï ɣɛn cïï tëm ë nöök. 18 Ku Nhialic abï ɣɛn kuɔ̈ny bei kärɛc jɔŋrac yiic ëbën. Ku abï ɣɛn nyaai ke ɣa puɔl guɔ̈p, bï ɣa ɣäth paande ë bäänyde yic. Yeen abï ya theek akölriëëc ëbën! Yenakan.

Muɔ̈th Ciëën

19 Prithkila ku Akuila aa ya muɔ̈ɔ̈th, ku jɔl aa mïth Onethiporuth. 20 Eratuth arɛ̈ɛ̈r Korinth, ku Tropimuth aca nyäääŋ Miletuth rin ë tuany. 21 Them apɛi ku ba bɛ̈n ke rut këc ɣëët. Week aacï Ebuluth, Pudenth, Linuth, ku Klaudia muɔ̈ɔ̈th, ku jɔl aa wämäthkuan kɔ̈k cï gam.

22 Bï Bɛ̈ny Nhialic rëër ke wɛ̈ikun. Dhëëŋ Nhialic abï rëër ke we ëbën.

4:11 Kol 4:14; Pil 24; Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10 **4:12** Luɔi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8 **4:13** Luɔi 20:6 **4:14** 1Tim 1:20; Wk 62:12; Rom 2:6 **4:19** Luɔi 18:2; 2Tim 1:16-17 **4:20** Luɔi 19:22; Rom 16:23; Luɔi 20:4; 21:29

Athör cï Paulo gät Tito Wɛ̈t nhom

Athör kënë acï Paulo gät Tito riënythii tɔ̈ Kret raan ye ye kony, yen cï Paulo nyääŋ piny bï akut kɔc cï gam lɔ̈k biɔ̈ɔ̈k. Athör ë jam wël kadiäk ril apɛi.

Wɛ̈t tueŋ, Tito a lëk bï tɛ̈ ye kɔc cï Nhialic gam luui thïn bï buɔɔth yic, rin kɔc juëc pan Kret acïï path. Wɛ̈t dɛ̈t, ee wëët Tito tɛ̈ bï yen kɔc juëc cï gam pan Kret ya piɔ̈ɔ̈c thïn, röördït ku diäärdït, ku riënythii ku aloony aya. Ku jɔl diäärdït diäärkor ya piɔ̈ɔ̈c. Wɛ̈t ciëën, Paulo ë Tito lɛ̈k tɛ̈ bï kɔc cï gam cieŋ thïn, bïk rëër ke mɛ̈t ku dɔ̈ɔ̈r ke cïn agɔ̈th, ku cïn tiɛɛl bï kɔc cï gam rëër keye tök.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-4
Luɔi Tito pan Kret 1:5-16
Luɔi akut kɔc cï gam 2:1-15
Ciɛɛŋ pɛth Krïthiaan 3:1-11
Muɔ̈th ciëën 3:12-15

1 Athör Paulo aluaŋ Nhialic ku ye atuny Jethu Krïtho cï tuɔc Tito. Ɣɛn ëcï kuany ku toc ɣa ba kɔc cï Nhialic kuany bɛ̈ɛ̈i gam yic bïk pïr akölriëëc ëbën yök, ku ŋickë yic kɔc ɣäth tënë Nhialic, 2 yen tɔ̈ ŋɔ̈th ë pïïr akölriëëc thïn. Nhialic cïï lueth ye lueel, acï ɣo thɔn ë pïïr kënë wäthɛɛr ke piny këc cak. 3 Löŋ ë pïr acï Nhialic nyooth ku tuuc ɣɛn ë riɛlde kek Aluäŋda Jethu ba bɛ̈n lɛ̈k we.

4 Yïn agät athör Tito manhdiɛ̈ Nhialic nhom, cuk gam ɣodhie. Bï dɔ̈ɔ̈r ku dhëëŋ Nhialic Wäda kek Wënde Jethu Krïtho Aluäŋda rëër kek yï.

Luɔi Tito pan Kret

5 Yïn aca nyiääŋ pan Kret, ba käk këc röt cök wäär lɔ̈k cök. Ku kuany kɔcdït bïk akuut kɔc cï gam wat nhïïm ë gɛɛth pan Kret yiic ëbën cït tɛ̈ cï ɣɛn ye lɛ̈k yï thïn. 6 Raandït wat akut nhom adhil a raan luɔi akut kɔc cï gam looi apath, ku acï thiëëk tiɛŋ tök. Ku miɛ̈thke aadhil aa kɔc cï gam ku lek gup athɛ̈ɛ̈k ku cïk nhïïm ril. 7 Këya, raan wat akut kɔc cï gam nhom yen ë raan luɔi käk ë Nhialic, adhil a raan path cïï nhom ril, cïï puɔ̈u lac dak ku cïï ye wiɛɛt ë määu ku cïn guɔ̈p akɔ̈ɔ̈k, ku cïï ye bath wëëu. 8 Adhil aa biökrual ku nhiɛɛr luɔi këpath, adhil a raan ë rot duut, la cök ë Nhialic nhom ku pɛth. 9 Ee raan dhil wɛ̈t Nhialic muk piände ëbën cït tɛ̈ cï ye piɔ̈ɔ̈c thïn. Këya, abï kɔc kök riɛɛl puɔth wɛ̈t Nhialic cie lueth yic, ku nyuth kɔc kuec ë wɛ̈t kënë lɔn ye piɔ̈ɔ̈cde yic.

10 Rin kɔc juëc aake cï kuec, ku alanden kɔc Itharel cï gam bïk bɛ̈n Jethu cök, aa kɔc bɛ̈n liääp nhïïm ë lueth ye kek kɔc wëŋ nyïn. 11 Aŋuɛ̈ɛ̈n bï ke yɔ̈ɔ̈k bïk kɔ̈ɔ̈c ë jam, rin liëëp kek kɔc nhïïm bɛ̈ɛ̈i yiic piöödcden rɛɛc kënë wɛ̈t wïc kek wëëu ë path tënë kɔc yekë ke piɔ̈ɔ̈c. 12 Raan tök pan Kret ë kam kɔcken käk Nhialic tïŋ acï yic lueel ëlä, “Kɔckuan pan Kret aa lueth, aa lääi, aa dak röötcie luui, aa köör ë miïth.” 13 Rin wɛ̈t kënë adhil wek ke aa miɛk nyïn thïn apɛi, bïk kepuɔ̈th waar bïk wɛ̈t Nhialic gam kepuɔ̈th ëbën. 14 Ku cïkkë ben aa luui wël kɔc Itharel, wël cït anyïköödl, lööŋ kɔc cï kuec ë wɛ̈t yic. 15 Tënë kɔc ɣer puɔ̈th ëbën aa cïn yiic ajuɛ̈ɛ̈c, ku tënë kɔc col puɔ̈th käŋ ëbën aa la yiic ajuɛ̈ɛ̈c rin aacï wel nhïïm ku piäthken aacï yith kuc. 16 Ku ayekë lueel lɔn ŋic kek Nhialic, ku aye käk yekë ke looi nyooth lɔn cïï kek ye ŋic. Acïn kë ye kek piath thïn, aa cïn gup athɛ̈ɛ̈k ku acïn këpɛth yekë looi.

2

Kë la cök dhil piɔ̈ɔ̈c

1 Yïn adhil kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic ë yic. 2 Lɛ̈k kɔcdït bïk kegup aa theek ku yekë röt tiit, ku gamkë Nhialic ë puɔ̈u ëbën, ku nhiarkë röt ku dhilkë gum aya. 3 Lɛ̈k diäärdït aya bïk aa diäär thek Nhialic. Ku cïk wël ye dhëëth, tɛ̈dë ke yïk röt määu. Ku yekë diäärkor nyuɔ̈th käpath. 4 Ku

1:4 2Kor 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10 **1:9** 1Tim 3:2-7

nyuuthkë diäärkor bïk röörken ku miɛthken nhiaar. 5 Ku bïk röt muk apath bï ciɛ̈n kärɛc ye luɛɛl kegup. Ku thekkë röörken gup, bï ciɛ̈n raan rac dhäl wɛ̈t Nhialic yic riɛnken.

6 Këya, yïn adhil riënythii aa dɛɛt puɔ̈th aya bïk röt aa muk apath. 7 Yïïn aya, adhil nyooth lɔn ye yïn raan athɛ̈ɛ̈k path ye kiɛ̈ɛ̈t ku ŋic piööc. 8 Ye jam wël la cök rin bï ciɛ̈n raan dhäl yïguɔ̈p, bï kɔc atɛrdu ciɛ̈n nyin yökkë bï kek ɣo aa jääm gup.

9 Piööc aloony bïk bänyken aa miëët puɔ̈th kuat käk yekë ke looi akölaköl, ku cïk wɛ̈lken ye jöö̈ny, 10 ku cïk ye cuëër aya. Ku bïk nyooth lɔn ye kek kɔc path akölaköl cïn kë ye ke diëu thïn, ku bïk nyooth aya lɔn pɛth piööc rin Nhialic Aluäŋda kuat käk yekë ke looi yiic.

11 Rin Nhialic acï tɛ̈ puɔth yen thïn nyuɔɔth, rin cï yen bɛ̈n bï raan ëbën bɛn luɔ̈k pïr. 12 Dhɛ̈ɛ̈ŋde ë ɣo lɛ̈k buk pïr rac ku käk pinynhom puɔ̈l. Ku buɔthku pïr path yic, pïr löŋ Nhialic pinynhom ë tɛ̈n, 13 ke ɣo tit aköl cï dɔɔc yen ŋäthda, tɛ̈ bï diik Nhialic ril apɛi ku Jethu Krïtho Aluäŋda rot nyuɔɔth. 14 Bänyda Jethu acï rot gam bï nɔ̈k rin bï ɣook kony kuat kärɛc ye raan ke looi yiic, ku cɔl ɣo aaye kɔc cï kegup wuöö̈ny wei, ku yeku kacke yetök ku yeku nhiaar diɛ̈t yeku looi këpath.

15 Piööc käkkä riɛldun tö ke yï. Ku ye ke dɛɛt puɔ̈th ku miɛk kɔc piööc ke nyïn thïn. Ku duk raan tök ë path päl bï yï dhɔ̈l guɔ̈p.

3

Ciɛɛŋ pɛth Krïthiaan

1 Lɛ̈k kɔc bïk ŋic lɔn ë luɔiden bïk bäny baai ku löŋ mɛc baai theek ku loikë käpath. 2 Lɛ̈k ke bïk kɔc kök cïï ye lom ku yekë kɔc ë kɔc dɔ̈ɔ̈r, ku mɛ̈ɛ̈thkë kamken ku yekë röt nyuɔɔth akölaköl lɔn ye kek kɔc path tënë raan ëbën. 3 Ɣook thɛɛr ɣok aa ɣo ye luui kärɛc, acïn kënë ŋicku, ɣok aa ɣo cïn gup athɛ̈ɛ̈k, ku yeku aloony kärɛc ye piäthkua wïc ëbën. Ɣok aa ɣo la gup kuith ku tiɛɛl ye ke ɣo maan kɔc kɔ̈k ku manku ke aya.

4 Nawën cï piath ku nhiër Nhialic yen ɣo kony rot nyuɔɔth, 5 ke kony ɣo. Ku acie rin käpath cuk looi, ee rin ɣer yen puɔ̈u. Acï ɣo kony ë lɔ̈kwëi cï ɣo bɛn dhiëëth riɛl Nhialic ë yic, ku ben ɣo cɔl aaye yam dhëëŋ Wëi Nhialic, 6 cï gäm ɣo ë path rin Jethu Krïtho Aluäŋda. 7 Ku bï dhɛ̈ɛ̈ŋde ɣo cɔ̈k piny Nhialic nhom, ku buk pïr akölriëëc ëbën yeku ŋɔ̈ɔ̈th yök. 8 Kënë yen ë wɛ̈t yic, dɛtkë yic apath, rin bï kɔc rɛɛ̈r ke cï Nhialic gam, aa rëër ke loi käpath ë raan ëbën kony.

9 Pälkë jam cïn kë ye kuɔ̈ny kɔc rin wärkuan dït thɛɛr. Ku ater ku agɔ̈th rin löŋ, rin käkkä ëbën aa cïn kë ye yök thïn. 10 Wɛ̈ɛ̈t raan rac kën yic tök ku rou, ku päl tɛ̈ cïï yen ye gam. 11 Ŋic lɔn ye raan cït kënë raan rac, ku aye käkken rɛc ye looi guɔ nyuɔɔth.

Muɔ̈th ciëën

12 Tɛ̈ le Artemath ku Tikikuth ɣet tënë yï, ke yï lɔc bɛ̈n tënë ɣa gen Nikapolith rin awïëc ba pɛ̈i rut thöl ë tɛ̈ɛ̈në. 13 Luɔ̈ɔ̈i apath ba Dhenath raan löö̈ŋ ku Apolo kony kɛnyden yic, yiëk ke kuat kë wïckë ë käth yic. 14 Adhil kackua ŋiɛ̈ɛc bïk cïï ye rëër ke cïï lui, aa dhil aa luui käpath wïc piɛ̈rden, acïk lëu bïk pïr pïr rac.

15 Kɔc rɛɛ̈r ke ɣɛn ëbën aa we muɔ̈ɔ̈th. Muɔ̈th kɔc nhiar ɣo miɛthakua le ɣok gam tök. Dhëëŋ Nhialic abï rëër kek we ëbën.

2:14 Wk 130:8; B.bei 19:5; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; 1Pït 2:9 **3:12** Luɔi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12 **3:13** Luɔi 18:24; 1Kor 16:12

Athör cï Paulo gät Pilemon
Wɛ̈t nhom

Pilemon aye raan ë lɔc kam kɔc cï gam gen Kolothia, ku ë ye raan akut kɔc cï gam, ku ë la alony cɔl Onethimuth. Alony kënë ëcï kat tënë ye. Nawën ke la rɔ̈m kek Paulo ɣön ë mɛc ku wel Paulo nhom bï ya raan cï gam. Athör Paulo cï gät Pilemon ë tuc ye rin bï Pilemon dɔ̈ör kek aluɔnyde Onethimuth, ku lor ke cie wɛ̈t ye yen alony cï dhuk tënë ye, ku ë wɛ̈t cï Onethimuth ya wämënh cï gam aya.

Käk tɔ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1-3
Alɛɛc tënë Pilemon 4-7
Bï Pilemon kë cï Onethimuth wuɔ̈ɔc päl piny 8-22
Muɔ̈th ciëën 23-25

1 Paulo raan cï mac ë wɛ̈t Jethu raan cï lɔc ku dɔc, yen agät athör tënë wämääth ë gam yic Timothï ku mäthda Pilemon raan luui ɣok, 2 ku nyanakäida Apia ku mäthdan dɛ̈t lui apɛi cïmënda cɔl Arkiputh ku tënë kɔc cï gam ë rɔ̈m paandu. 3 Bï dɔ̈ör ku dhëëŋ Nhialic ku Bɛ̈ny Jethu raan cï lɔc ku dɔc, aa rëër kek we.

Alɛɛc tënë Pilemon

4 Wämääth cï gam Pilemon, na rɔ̈ɔ̈k akölaköl ke yïn aya tak rɔ̈ɔ̈kdiɛ̈ yic ku lɛɛc Nhialic riɛnku. 5 Rin ɣɛn ë nhiërdun nhiɛɛr yïn kɔc ë Nhialic, ku gamdu tënë Bɛ̈ny Jethu, piŋ. 6 Rɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ ë lɔn bï piath bɛ̈ɛ̈i kamkua buk athiɛɛi cuk yök piɛ̈rda yic tënë Raan cï lɔc ku dɔc aa deet yic. 7 Nhiɛ̈rdu acä cɔl amit puɔ̈u apɛi ku deet ɣapuɔ̈u rin cï yïn kɔc cï Nhialic gam nyuɔ̈ɔ̈th apath.

Paulo awïc Onethimuth bï kony

8 Këya, rin wɛ̈t kënë, alɛ̈u ba yï yɔ̈ɔ̈k ke ɣa cït wämuuth rin Raan cï lɔc ku dɔc, kë wiëc ba looi, 9 ku rin nhiër nhiaar ɣɛn yï yen abï ɣɛn yï thiëëc. Kënë aya looi rin ë ɣɛn Paulo tit nyin Jethu raan cï lɔc ku dɔc yic, cï mac ëmën wɛ̈tde. 10 Yïn aläŋ rin Onethimuth cï jäl a manhdiɛ̈ rin Raan cï lɔc ku dɔc, rin cï ɣɛn bɛ̈n ya wun wɛ̈ike wäär mɛc ɣa. 11 Wäär tueŋ acïn kën ye kony tënë yï, ku ëmën ala kë lëu bï kony tënë ɣo ɣodhie, yïïn ku ɣɛn. 12 Yeen atuɔɔc ciëën tënë yï, cɔk alɔn cïï piändiɛ̈ ye wïc.

13 Ee nhiaar bï lɔ̈k rɛ̈ɛ̈r ke ɣɛn tɛ̈thinnyɔɔt, bï ɣɛn kony nyiɛndu mënë lɔ̈k mɛc ɣɛn rin piööc ë wɛ̈t Nhialic. 14 Acä wïc ba yï näk kuɔɔnydiɛ̈, awïëc ba këdu tak ë rot. Acïn kë luɔɔi ke kɛ̈c ë gam.

15 Tɛ̈dë, wɛ̈t jiël Onethimuth tënë yï ë rin bï yen bɛn dhuk bäk la rëër ke we cïï ben puɔ̈k rin cï gamdun a tök. 16 Yeen adhuk tënë yï rin ë yen aluɔnydu, ku ŋic lɔn ye yen wämuuth aya rin cï yen gam. Yeen anhiaar apɛi ku aba nhiaar apɛidït aya ke cït aluɔnydu, ku ye wämuuth rin Bänyda.

17 Na luuiku ë tök, ke yï lor Onethimuth cït lɔn bï yïn ɣa lor. 18 Na le këreɛc cï luɔi yï, tɛ̈dë ke kɔny ë wëëu, ku wïc ke ke nyaai ke käkkiɛ̈ yiic. 19 Ee ɣɛn Paulo ɣɛn agät kënë ë ciɛɛndiɛ̈. Yïïn aba cuɔ̈ɔ̈t. Ku duk nhom mär yïn acï pïr akölriëëc ëbën yök ë riɛnkiɛ̈. 20 Ke yïn manh ma, loi kënë apath rin Bänyda. Ku ë wɛ̈t ca lim tënë yï ke ɣo cït mïth ë tik rin Raan cï lɔc ku dɔc, dɛɛt ɣapuɔ̈u. 21 Aŋiɛc lɔn bï yïn kë ca thiëëc tënë yï looi ku käjuëc kɔ̈k.

22 Ku dɛ̈t aya, guir tɛ̈n aniïn tënë ɣa, tɛk ke Nhialic abï rɔ̈ɔ̈kkun piŋ ku abä cɔl adhuk tënë we.

Muɔ̈th ciëën

23 Epaprath raan cï mac kek ɣɛn rin wɛ̈t Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ee we muɔ̈ɔ̈th. 24 Ku kɔc lui kek ɣa, Marko ku Arithtarkuth ku Demath ku Luka, aa week muɔ̈ɔ̈th aya.

25 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc rëër ke we ëbën.

1:2 Kol 4:17 **1:10** Kol 4:9 **1:23** Kol 1:7; 4:12 **1:24** Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10, 14; 2Tim 4:10, 11

Athör cï gät kɔc Itharel cï gam
Wɛ̈t nhom

Athör cï gät kɔc Itharel, ee gɛ̈t tënë akut kɔc cï gam wäär duër gamden wai wei, ku dhukkë gamden thɛɛr yic, rin cïï kɔc juëc kë loikë nhiar ku yekë ke kuɔ̈c ciëëŋ. Ku keek aake ye raan gät athöör ke dɛɛt puɔ̈th ë gamden yic. Ku nyuth ke lɔn Jethu Krïtho yen ë yic la cök, ku ë yen acï Nhialic rot nyuɔɔth thïn. Wäär gɛ̈t yen athöör ë wïc bï yith kadiäk dɛɛt kepuɔ̈th apɛi. (1) Jethu yen ë Wën Nhialic akölriëëc ëbën, ku yeen acï bɛ̈n gum bï tɛ̈ yen Wun Nhialic thɛɛk thïn ŋic. Rin ye yen Wën Nhialic, Jethu adït tënë kɔc käk Nhialic tïŋ cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic. Ku adït tënë atuuc nhial ku tënë Mothith aya. (2) Jethu acï Nhialic nyuɔɔth bï ya yen raandït käk Nhialic akölriëëc ëbën, ku dïït tënë kɔc käk Nhialic tɔ athör thɛɛr wël Nhialic yic. (3) Ku Jethu yen ë raandït käk Nhialic. Ku ë yen pïr ë yic bɛ̈ɛ̈i tënë ɣo. Ku lääi wäär ye kɔc Itharel ke nɔ̈k, ku tɛ̈wäär ye kek yanhden duɔɔr thïn duël yic, aa ye kïït yen aye kek pïr bï Jethu bɛ̈ɛ̈i aköldä kiɛ̈ɛ̈t.

Ku cökdït 11 yic, raan gɛ̈t athöör ë käjuëc rin gam kɔc thɛɛr cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɛ̈k kɔc bä athöör kueen, bïk kepuɔ̈th dɛɛt gamden yic. Ku cökdït 12 aaye lɛ̈k bïk la tueŋ ke gam ɣet tɛ̈ thou raan ku cïk kekɔ̈th wël Jethu. Ku gumkë kuat kärɛc lui röt ke, ku nääk bï bɛn tënë ke aya.

Wël juëc tɔ athör thɛɛr wël Nhialic yic, aaye raan ë gät athör kënë tënë kɔc Itharel cï gam, lac mat thïn. Kek wëlkä aabï raan kuen athöör ya yök ciɛl kït ŋäny ku kït ë thiɔ̈k yiic (“ ”) Athöör ë thök ë wëët ku lɛ̈k.

Käk tɔ thïn

Wɛ̈t Nhialic acï Wënde lɛ̈k kɔc 1:1-3
Jethu adït ku aril tënë atuuc nhial 1:4-14
Buɔthku Jethu bï ɣo luɔ̈k la pan mac 2:1-4
Jethu acï bɛn bï ɣo luɔ̈k 2:5-18
Jethu adït apɛi tënë Mothith 3:1-6
Gamku wɛ̈t Jethu buk rëër ë duk 3:7–4:13
Jethu yen ë Raandan dït apɛi käk Nhialic 4:14–6:12
Athön Nhialic ë yic 6:13-20
Melkidhedek 7:1-14
Raan dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek 7:15-28
Jethu yen ë Raandan dït käk Nhialic 8:1-15
Tɛ̈ ye Nhialic duɔɔr thïn wäthɛɛr 9:1–10:18
Bäk lok tɛ̈thiääk ke Nhialic 10:19-39
Gam 11:1–12:29
Tɛ̈ ye Nhialic miëët puɔ̈u thïn 13:1-16
Thek kɔckun dït wël Nhialic 13:17-19
Röök ciëën 13:20-21
Wël ciëën 13:22-25

Wɛ̈t Nhialic acï Wënde lɛ̈k kɔc

1 Wäthɛɛr Nhialic acï jam tënë kɔc käkke tïŋ bïk wɛ̈tde lɛ̈k wärkuan dït arak juëc dhɔ̈l juëc. 2 Ku ëmën, ee Wënde yen ë käkkä lɛ̈k kɔc. Yen acï Nhialic thɔn kärïëëc ëbën pinynhom, ku ë riɛl Wënde yen ë looi yen kärïëëc ëbën tɔ thïn. 3 Wën Nhialic yen ë dhɛ̈ɛ̈ŋde nyuɔɔth. Ku yen aye Nhialic tïc yeguɔ̈p ayic. Ee riɛl wɛ̈t yen ë käk tɔ nhial ku piny cɔl alui cït tɛ̈ cï yen ke cak thïn. Ee yen acï thou ba adumuɔ̈ɔ̈mkua laak wei ɣogup, ku ler ku nyuuc Bäänyde yic nhial cuëny Wun Madhɔl.

Jethu adït ku aril tënë atuuc nhial

4 Këya, Jethu adït ku aril apɛi tënë atuuc nhial, cïmën rin cï Nhialic gäm ye bï ye a cɔɔl ke, “Wën Nhialic,” ye nyuɔɔth. Rinkä awär rin atuuc.

5 Rin acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛ̈k yeen ëlä,

“Yïn ee Wëndiɛ̈, akölë, ɣɛn acï ya Wuur.”

Ku acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛ̈k yeen aya ëlä,

“Ɣɛn abï ya Wuur, ku yïn abï ya wëndiɛ̈.”

1:5 Wk 2:7; 2Tha 7:4; 1Lëk 17:13 **1:6** L.rou 32:43

6 Ku wäär tuuc Nhialic Wënden bï
thɔ̈n käkke pinynhom acï lueel aya
ëlä,
“Yen adhil atuuc nhial door.”
7 Ku kë cï Nhialic lueel rin atuuc
nhial akïn,
“Acä atuuc nhial cak ke puɔl gup
cïmën yom.
Ku cïmën bir deŋ bïk yeen lac aa
luɔ̈ɔ̈ï.”
8 Ku lueel Nhialic tënë Jethu ëlä,
“Bäänydu abï cieŋ akölriëëc ëbën, ku
yïn abï ŋiɛc mac apath.
9 Yïn ee kɔc luui käpath nhiaar, ku yïn
ee kɔc luui kärɛc lac tɛ̈m awuɔ̈c.
Ku ee yen kë cï Nhialic, yen Nhial-
icdu,
yï tääu tueŋ kɔc nhïïm rin cï yen yïïn
lɔc ku gɛ̈m yïïn miɛt puɔ̈u ëbën.”
10 Ku wël thɛɛr Nhialic cï gɔ̈t aa jam
ëlä rin ë Jethu,
“Bɛ̈ny wäär tueŋ cɛk käŋ yïn acï piny
cak, ku nhial aya ee yïn acï
yeen cak.
11 Käkkä ëbën aabï liu aköldä, ku yïn
abï tɔ̈ thïn athɛɛr.
Aabï dhiɔp ku riëëkkë cïmën alath.
12 Aaba ya mat yiic cïmën alanh cï
riääk ku cuɛt wei.
Ku war keek aya cïmën alɛ̈th.
Ku yïn guɔ̈p, yïn acïï rot bï kaŋ waar,
ku yïn acïï bï dhiɔp.”
13 Acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛ̈k yeen
ëlä,
“Nyuc köŋdiɛ̈n cuëc ku ɣɛn abï kɔc
atɛrdu guiir ku dhuɔ̈k keek
ciëën yïcök.”
14 Na ye këya, ya atuuc nhial käŋö?
Atuuc aa jak Nhialic luɔ̈ɔ̈i ë path.
Aaye tooc bïk kɔc bï pïr akölriëëc ëbën
yök, aa kony.

2

Buɔthku Jethu bï ɣo luɔ̈k la pan mac

1 Këya, ɣok aadhil ɣopuɔ̈th tääu piny
apɛi ku piŋku wɛ̈t Jethu apath, buk cïï
mɛ̈r wei dhël la pan Nhialic yic. 2 Wɛ̈t
Nhialic wäär cï yen atuɔ̈ɔ̈cke tooc bïk
löŋ lɛ̈k Mothith, rin bï Mothith ye
lɛ̈k wärkuan dït. Kɔc cï bɛn kuec bïk
wɛ̈t kënë cïï piŋ aacï bɛn tɛ̈m awuɔ̈c.
3 Këya, yeŋö bï ɣo gël bï ɣo cïï tëm
awuɔ̈c aya, tɛ̈ cïï ɣok wɛ̈t bï ɣo kony ye
Jethu lɛ̈k kɔc rin pïr akölriëëc ëbën ye
piŋ? Ee Jethu yen ë kɔŋ wɛ̈t pïr lueel.
Ku yen acï kɔc cï ye piŋ lɛ̈k ɣo lɔn
ye yen yic. 4 Ku aye Nhialic nyuɔɔth
akölaköl lɔn ye käkkä yith ë käkkith jäŋ
gɔ̈i röt looi yiic. Ku miɔ̈c juëc riɛl ye
Wëi Nhialic yiëk kɔc cï käkkä gam tɛ̈cït
tɛ̈ wïc yen ye thïn.

Jethu acï bɛ̈n bï ɣo bɛ̈n luɔ̈k

5 Nhialic acïï atuuc nhial bï looi bï
ya kek la riɛl piny yen wïc bï bɛn guiir,
piny yen jiɛɛm ɣok ëmën. 6 Aacie ke,
rin acï Debit lueel tënë Nhialic ëlä
thɛɛr athör waak yiic,
“Raan yeŋö, ku manh raan yeŋö, ye
yïn yïnhom yiëk ye apɛi këlä?
7 Wäär aca cɔl atɔ̈u nhom ciëën kaam
thin-nyɔɔt tënë atuuc nhial,
ku aŋot ca bɛ̈n yiëk bääny ku tääu
këriëëc ëbën yecök.
8 Ku wën cï yïn këriëëc ëbën tääu
yecök.”

Acïn kënë cï nyääŋ wei. Ku ëmën
acuk tïŋ lɔn tɔ̈ këriëëc ëbën yecök. 9 Ku
ɣok aa Jethu wäär ca tɔ̈ɔ̈u nhom ciëën
tënë atuuc nhial tïŋ ëmën ke ye yen cï
yiëk bääny. Ɣok aa Jethu tïŋ ke cï ya
bɛ̈ny rin cï yen thou, bï raan ëbën luɔ̈k
ë piath Nhialic.
10 Ku ë yic bï Nhialic yen cï këriëëc
ëbën cak, ku cɔl ke aa ciëŋ cït tɛ̈ cï
yen ke cak thïn, Jethu cɔl agum, rin
wïc yen ye bï kɔc juëc kony ku ɣɛ̈th ke
bäänyde yic pan Nhialic. 11 Raan kɔc
cɔl ala cök, ku kɔc ye looi bïk la cök
aala Wunden. Ku yen acïï Jethu guɔ̈p
ye yär bï ke aa cɔɔl wämäthakën. 12 Acï
lueel tënë Nhialic ëlä,
“Ɣɛn abï wämäthkiɛ̈ lɛ̈k kë ca looi, yïn
aba leec amatden yic.”
13 Ku lueel aya,
“Ɣɛn abï Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th.”
Ku ben lueel tënë Nhialic,
“Ɣɛn akïn, ɣok mïth ca gäm ɣɛn.”
14 Jethu acï ya raan cïmënda. Rin
na le thou, ke gök jɔŋrac la riɛl ë thou.
15 Ku Jethu acï bɛ̈n aya, bï kɔc ke cït
aloony piɛrden yic akölaköl bɛn wɛɛr

1:7 Wk 104:4 **1:9** Wk 45:6-7 **1:12** Wk 102:25-27 **1:13** Wk 110:1 **2:8** Wk 8:4-6 **2:12** Wk 22:22 **2:13** Ith 8:17, 18

bei rin riöɔc kek ë thou. 16 Këya,
adhilku tääu ɣonhïïm lɔn Jethu akëc
bɛ̈n bä atuuc nhial bɛ̈n kony. Acï bɛ̈n
bï ɣo bɛ̈n luɔ̈k, ɣok kɔc cï gam cïmën
Abaram. 17 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï
yen ciɛ̈t ɣo, ɣok wämäthakën. Rin bï
yen a Raan käk Nhialic ɣer puɔ̈u luɔi
käk Nhialic yiic. Ku rin bï ye juaar
tënë Nhialic ba adumuöɔ̈m päl piny.
18 Aŋicku lɔn bï yen ɣo kony tɛ̈ thöɔc
jɔŋrac ɣo awuɔ̈c yic, rin yeen aya, ëcï
jɔŋrac them ku guum apɛi.

3

Jethu adït apɛi tënë Mothith

1 Wek miɛthakäi cï gam, wek kɔc
cï Nhialic cɔɔl aya cïmëndiɛ̈, awiëc
bäk Jethu raan cï Nhialic tuöɔc pinyn-
hom ke ye Raandan dït apɛi käk
Nhialic, bï ɣo bɛ̈n piöɔc käpuɔth wïc
Nhialic ke buk ke gam, tak apath.
2 Jethu ëcï wɛ̈t Nhialic yen tooc ye
gam, ku looi piände ëbën cïmën wäär
cï Mothith wɛ̈t Nhialic gam, ku looi
wäär cï Nhialic ye tääu kɔcken Itharel
nhïïm. 3 Raan mac cak nhom aye
leec apɛi tënë kɔc ë manyë. Ku
këya, Jethu aye leec apɛi tënë Moth-
ith. 4 Mac ayï dhiëth ala raan ye cak
nhom. Ku Nhialic yen ë cak käriëëc
ëbën. 5 Aŋicku ëbën lɔn cï Mothith wɛ̈t
Nhialic gam ku looi apath wäär ye
yen alony Nhialic, wäär cï Nhialic ye
tääu kɔc Itharel nhïïm. Ku lëk ke käk
bï röt looi aköldä. 6 Ku Raan cï lɔc
ku dɔc acï wɛ̈t Nhialic gam ku mɛc
manyde apath rin ye yen Wënde. Ku
ɣook kɔc cï gam ɣok aa many Nhialic.
Ɣok aa manyde tɛ̈ le ɣok tueŋ ɣo deet
ɣopuɔ̈th, ku nhiɛɛmku ŋɔ̈thdan bï ɣo
luɔ̈k aköldä.

Gamku wɛ̈t Jethu buk rëër ë duk

7-8 Këya, Wëi Nhialic ë ɣook yɔɔ̈k,
“Tääukë wenhïïm piny ku piɛŋkë
wɛ̈tde ya aköl.
Ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th wel wei tënë
yeen,
cïmën wäär cï kɔc Itharel kepuɔ̈th wɛl
wei tënë Nhialic
wäär them yen keek ror liɛɛt,
wäär jiël kek pan Ijip.
9 Keek, aake cï käk jäŋ gɔ̈i cï Nhialic
looi rin bï yen ke kony tïŋ,
ku ŋot ke cïï wɛ̈t Nhialic gam tɛ̈n ruöɔ̈n
thiärŋuan,
bïk ciɛ̈t kɔc ke them Nhialic, ku bïk tɛ̈
lir yen puɔ̈u thïn tïŋ.
10-11 Nawën ke riääk puɔ̈u tënë keek
ku kuëëŋ ku lueel,
‘Kɔckä aacïï wɛ̈tdiɛ̈ ben piŋ,
ku aacä bï puɔ̈l bïk tɛ̈ ca guiër ke bï kek
la rëër thïn ë duk, döɔ̈t.’ ”
12 Miɛthakäi, tiɛtkë röt bï ciɛ̈n raan
tak kërac kamkun bï wɛ̈t dhöl yic, ku
wel yepuɔ̈u wei tënë Nhialic yen tɔ̈u
këriëëc ëbën yecin. 13 Yakë röt wɛ̈ɛ̈t ë
kamkun, ku dɛɛtkë wepuɔ̈th aköla-
köl, tɛ̈ ŋot ye wek ye lëu bäk wepuɔ̈th
dhuɔ̈k ciëën, cïmën wɛ̈t ye Nhialic
lɛ̈k we bäk looi yaköl, “Pälkë luɔi ad-
umuöɔ̈m, bï ciɛ̈n raan kuɛɛth jɔŋrac
wei, ku dhɛ̈l wɛ̈t Jethu yic.” 14 Rin na
mukku gamda apɛi aköl riëëc ëbën, ku
ŋɔ̈thku Nhialic cïmën wäär gɛm ɣok
ye buk Jethu buɔɔth, ke ɣok aa tök kek
Jethu. 15 Ɣok aabï dhël Jethu buɔɔth
yic tɛ̈ gam ɣok kë yeku kueen cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic, ye lueel
buk cïï kuec, ku buk cïï cït kɔc Itharel
wäär cï kën ë ye Nhialic lɛ̈k ke ror liɛɛt
dhöl yic.
16 Ŋic kɔc ke cï wɛ̈t Nhialic piŋ ku
dhälkë yic? Alëu ba ŋic lɔn kɔckä
aa wärkuan dït, kɔc Itharel wäär wɛt
Mothith kenhïïm wei lɛɛŋ yic pan Ijip.
17 Ku keek kɔckä, cï Nhialic rac puɔ̈u
tënë ruöɔ̈n thiärŋuan, aye kërac yen
aa cïk looi. Kɔckä aacï bɛ̈n thou ku
dɔ̈ŋ guäpken ror liɛɛt. 18 Ku kë cï kek
nhïïm riɛl bïk wɛ̈t Nhialic cïï piŋ, yen
acï Nhialic puɔ̈u bɛ̈n riääk ku kueec,
ku kuëëŋ bï kɔckä tɛ̈ cï guiir bï kek la
lɔ̈ŋ thïn cïï döt. 19 Këya, ayeku tïŋ lɔn
aa këc Nhialic bɛ̈n puɔ̈l bïk ë tɛ̈n döɔ̈t,
rin këc kek wɛ̈tde gam.

4

1 Adhiɛlkë muk wenhïïm lɔn
tɛ̈puɔth wäär cï Nhialic thɔ̈n ɣo bï
ɣok la lɔ̈ŋ thïn ke ye, aŋot tiit yen ɣo
thïn. Këya acïn raan kuec bï löŋ wäär

3:2 Kn 12:7 **3:10-11** Wk 95:7-11 **3:15** Wk 95:7-8 **3:18** Kn 14:1-35

cï thɔ̈n ɣo cïï yök. 2 Rin ɣok aacï Wɛ̈t
Puɔth Yam piŋ cïmënden. Ku keek aacï
wɛ̈t piŋ ku akëc ke kony, rin wäär piŋ
kek ye aa këckë gam. 3 Ku ɣok kɔc cï
gam, ɣok aa lɔ̈ŋ cï Nhialic thɔn yök, rin
ɣok aacïï cït wärkuan dït wäär cï wɛ̈t cï
Nhialic thɔ̈n keek piŋ ku cïk gam, go
lueel ëlä, “Këya, ɣɛn acï puɔ̈u riääk ku
kuɛ̈ɛ̈ŋ, ‘Lɔn kɔckä aacïï bï la tɛ̈ bï kek la
lɔ̈ŋ thïn.’ ” Ku lɔ̈ŋ ye Nhialic lueel ë tɔ̈
thïn thɛɛr wäär cï yen piny cak. 4 Rin
ayeku yök aya athör thɛɛr wël Nhialic
yiic lɔn cï Nhialic lɔ̈ŋ luɔide yic aköl
ye nïn dhorou, tɛ̈wäär cï yen nhial
ku piny cak ku käk tɔ̈ nhial ëbën thöl.
5-6 Cït lɔn cï Nhialic ye lueel, “Kɔckä
aacïï bï la tɛ̈n lɔ̈ŋ.” Ku kɔc ke cï wɛ̈t
kënë kaŋ piŋ aa këc bɛ̈n la tɛ̈n lɔ̈ŋ rin cï
kek wɛ̈t Nhialic dhɔ̈l yic. 7 Ku Nhialic
ë cä aköl dɛ̈t looi. Ku ë yen akölë yen
cï yen jam tënë Debit wäthɛɛr, cït tɛ̈
cï ye gät thïn athör thɛɛr wël Nhialic,
“Na piɛŋkë Nhialic röl ke cöt akölë, ke
duɔ̈kkë kuec cïmën kɔc thɛɛr.”

8 Këya, duɔ̈kkë tak lɔn cï wärkuan dït,
pan wäär cï Nhialic lueel bï kek la lɔ̈ŋ
thïn döödt wäär ɣeet kek pan kanaan,
kek bänyden Jocua wäär cï bɛ̈n a bɛ̈ny
Mothith cök. Duɔ̈kkë tak, rin na ke cï
pan cï Nhialic luɔ̈i ke döödt, ŋuɔ̈t akëc
Nhialic bɛn lueel lɔn le yen aköl dɛ̈t
bï kɔc cï wɛ̈tde gam, bï kek la lɔ̈ŋ thïn
ke ye, bɛ̈n. 9 Ee yic! Aŋicku lɔn ŋot bï
yen la lɔ̈ŋ tënë kɔc wɛ̈t Nhialic gam,
cïmën wäär cï Nhialic lɔ̈ŋ nïn kadätem
cök wäär cɛk yen pinynhom. 10 Rin
raan cï lɔ̈ŋ cï Nhialic thɔn yök, abï
lɔ̈ŋ luɔide yic, cïmën wäär cï Nhialic
lɔ̈ŋ luɔide yic. 11 Këya, luuiku apath
buk lɔ̈ŋ kënë yök, rin bï ciɛ̈n raan tök
kamkua mär, cïmën wäär cï wärkuan
dït kuec bïk wɛ̈t cïï gam. 12 Wɛ̈t
Nhialic arɛɛ̈r thïn ku alui piɛ̈rda yic
akölaköl. Wɛ̈tde aril apɛi, ee lööny kɔc
puɔ̈th bï käpath ku kärɛc tɔ̈ ɣopuɔ̈th
tek thook. Acït tɔŋ moth dhie rïŋ teem
bï yom la tek thook. 13 Acïn kë lëu bï
thiaan tënë Nhialic. Aŋic kë cï cak ku
adaai këriëëc ëbën. Acïn kë lëu raan bï
thiaan tënë ye. Ku ë yen aye bɛ̈n lɛ̈k
kärɛc.

Jethu yen ë raandït apɛi käk Nhialic

14 Jethu Wën Nhialic, yen ë raandït
apɛi käk Nhialic rɛɛ̈r kek Nhialic. Na
ye këya, ke ɣo muk gamda apath.
15 Raandan dït apɛi käk Nhialic acie
yepuɔ̈u ë pɛ̈n ɣo cɔk alɔn ye ɣok luui
kärɛc. Rin yeen ëcï jɔŋrac them aya ë
dhöl juëc yiic cïmënda. Ku acïn awuɔ̈c
cï looi. 16 Lokku tënë Nhialic cï nyuc
thönyden dhëëŋ nhom ke ɣo cïï riɔ̈c.
Tɛ̈ɛ̈n, ɣok aabï liɛr puɔ̈u yök, ku yökku
dhëŋ bï ɣo kony tɛ̈ wïc ɣok kuɔɔny.

5

1 Raandït käk Nhialic thɛɛr ë ye
kacke kuany bï ya jam tënë Nhialic
rin kɔc ëbën. Ku nɛ̈k käŋ bï yen ke
Nhialic door rin bï Nhialic käkken rɛc
yekë looi päl piny. 2 Ku yeen aya, ee
ye luui kärɛc akölaköl rin ye yen raan.
Ku këya, alëu bï kɔc cï määr, ku kɔc
cïn kë ŋickë ŋuään. 3 Ku rin cïï bɛny
ye riɛl apɛi wɛ̈t Nhialic yic, ee käŋ nɔ̈k
bï yen ke Nhialic door rin kärɛc ye
kacke looi, ku rin käraacke aya. 4 Acïn
raandït käk Nhialic rot kuany ë rot.
Ee Nhialic ë rot yen ë raanden cï tak
lɔc cïmën wäär lɔc yen Aron.

5 Këya, Bänyda raan cï lɔc ku dɔc
ëcïï bääny ye yen raandït käk Nhialic
rum. Ee Nhialic yen ë lɔc ye wäär
lueel yen ye ëlä, “Yïn ë Wëndiɛ̈, Ya
akölë, ɣɛn acï ya Wuur.” 6 Ku acï
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn
cï Nhialic ye lueel aya akölɛ̈dɛ̈t ëlä,
“Yïn acï lɔc ba ya raan käk Nhialic
akölriëëc cïmën Melkidhedek.”

7 Wäär ciëŋ Jethu pinynhom, ëcï
röök apɛi tënë Nhialic, ku cɔɔl Nhialic
ke dhiau, Nhialic lëu ye bï kony thou
yic. Ku yen acï Nhialic bɛn kony rin
yen Jethu yök ke loi këden wïc. 8 Na
cɔk alɔn ye Jethu Wën Nhialic, ke yeen
acï dhiɛl bɛn gum bï kë wïc Nhialic
yen bï looi dhiɛl ŋic bï wët. 9 Ku wën
cï yen jäl a raan la cök, cï luɔide lëu,
acï bɛn aa raan ye pïr akölriëëc ëbën

4:3 Wk 95:11 **4:4** Cäk 2:2 **4:5-6** Wk 95:11 **4:7** Wk 95:7-8 **4:8** L.rou 31:7; Joc 22:4 **4:10** Cäk 2:2 **5:3** Leb 9:7 **5:4** B.bei 28:1 **5:5** Wk 2:7 **5:6** Wk 110:4 **5:7** Mt 26:36-46; Mk 14:32-42; Lk 22:39-46

yök thïn ë kɔc wɛ̈tde piŋ ku loikë. 10 Ku
ë yen kë cï Nhialic ye bɛ̈n nyuɔ̈th kɔc
ëbën, lɔn ye Jethu Raandït apɛi ë käk
Nhialic akölriëëc ëbën cïmën Melkid-
hedek.
11 Ala wël kɔ̈k ril kek ba lɛ̈k we ë
wëlkä cök, ku aril yic ba ke teet yiic
rin wek aacït kɔc la yïth adök, cïï käŋ
ye piŋ. 12 Na we cï wepuɔ̈th päl piny,
ŋuɔ̈t wek aa kɔc kɔ̈k piöc wɛ̈t Nhialic
ëmën, rin tɛ̈n gam wek ye bäk aa kɔc cï
gam acï mɛc. Ku wek aacï dhuk ciëën,
arɛ̈k nadë ke wek aa wïc kɔc ben we
piöc wël tueŋ Nhialic wäär cäk kaŋ
ŋic. Wek aacït mïth kor ŋot ke dhil
muk ë ca, këc guɔ dït bïk mïth mïïth
ril kɔ̈th. 13 Ku raan ŋot cït manh koor
muk ë ca, aye nyooth lɔn këc yen wɛ̈t
Nhialic deet apath. Aŋot cït manh kuc
këpath ku kërac. 14 Miëth ril kɔ̈u ee kën
kɔc cï dït, kɔc cï röt piöc bïk käpath ku
kärɛc ŋic.

6

1 Lokku tueŋ buk we piöc wël bï
we cɔl aŋic käjuëc. Acä wïc ba we
piöc käk wäär wiëckë bäk ke ŋic
bäk aa kɔc cï gam. Acä wïc ba bɛn
lɛ̈k we bäk wepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën rin
adumuömkun ku bäk Nhialic gam.
Käkkä aa ŋiɛckë ke thɛɛr. 2 Piööc rin
lɔ̈kwëi, ku piööc bï cin tääu kɔc nhïïm
bï Wëi Nhialic löony kɔc gup. Ku jɔl a
piööc bï Jethu kɔcken cï thou bɛn jɔ̈t
bei thou yic aköl le yen dhuk pinyn-
hom, bï luk bɛ̈n looi kam kɔc cï wɛ̈tde
gam, ku kɔc cï jai wɛ̈tde. Piööc cït kënë
acie yen path bï ya dhuɔ̈k yic tënë we
akölaköl. Kek aa käk ye ke piööc jɔɔk.
3 Apath buk la tueŋ buk käjuëc kɔ̈k ŋic
rin Jethu. Ku ë yen kë buk looi tɛ̈ pɛ̈l
Nhialic ye.
4 Rin acïï rot lëu bï kɔc cï jäl gamden
yic cɔl aa ben kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën.
Keek aake cï yic kaŋ ŋic, ku ŋickë pïr
yam cïk yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ku
Wëi Nhialic. 5 Ee cïk ŋic lɔn puɔth wɛ̈t
Nhialic, ku tïŋkë käk jäŋ göi. 6 Ku käk
loikë ke ëmën, aa ben kek Wën Nhialic
piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku rɛckë guɔ̈p kɔc
nhïïm ëbën.

7-8 Raan cï wɛ̈t Nhialic gam piände
ëbën athöŋ ke dom dhie la tiɔɔm path,
ee pïu yiɔ̈i na tueny deŋ ku pur ke lok
apath. Raan cït kënë aye Nhialic puɔ̈u
miɛt tënë ye, ku kony bï pïr akölriëëc
ëbën yök. Ku dom ye puur ku la
kuɔɔth cil thïn, acït raan ye lɛ̈k wɛ̈t
Nhialic ku cïï piŋ. Raan cït kënë aye
Nhialic tɛ̈m awuɔ̈cdït bï yen rëër pan
mac akölriëëc.
9 Na cɔk alɔn cï ɣɛn we gät athör
kënë wek mäthkiɛ̈, ka ŋiɛc wek aa
ŋot we la tueŋ apath. Wek aa ŋot
we kuany dhël pïr akölriëëc ëbën yic.
10 Nhialic acie mïtil nadë ke mär
nhom käpuɔth cäk looi, ku tɛ̈ nhiɛɛr
wek ye thïn cäk nyuɔ̈th ye käk cäk looi
yiic, ku käk ŋot ke luɔikë ke ëmën rin
kacke. 11 Ku wek aa wïcku bï ŋɛk la
tueŋ ke loi käpath cït käpuɔth thɛɛr
akölaköl ɣet aköldä. Rin bï kë ŋɔ̈thkë
yenhom tiɛɛŋ. 12 Awïcku bäk röt cïï
dak luɔi käpath yiic. Awïcku bäk ciɛ̈t
kɔc wäär cï gam, ɣet tɛ̈ yök kek këpuɔth
wäär cï Nhialic thɔ̈n ke.

Athön Nhialic ë yic

13 Wäär lueel Nhialic ye lɔn bï yen
Abaram gäm mïth juëc, acï rot kuëëŋ
rin cïn yen raan dɛ̈t dït tënë yen bï
ye kuëëŋ ë riɛnke. 14 Ku lueel, “Yïn
alɛ̈k yic! Yïn aba dɔɔc ku gäm yï
mïth.” 15 Go Abaram tïït ku ŋɔ̈ɔ̈th
kë cï Nhialic rot kuëëŋ ɣet tɛ̈ cï kënë
yenhom bɛ̈n tiɛɛŋ. 16 Tɛ̈ kuëëŋ raan,
ee kuëëŋ rin raandït tënë ye. Ku
kuɛ̈ɛ̈nde aye gam. 17 Ku ë wïc Nhialic
bï cɔl ala gɛi, lɔn bï yen kë cï thɔn
guɔ̈t nhom ke cïï war yic. Ku kuëëŋ
bï wɛ̈tde dhiɛl a yic. 18 Nhialic acï
ɣo lɛ̈k käŋ karou, athön ku kuëëŋ, lɔn
bï yen wɛ̈lke muk nhïïm. Ku rin ë
käkkä karou, aŋicku lɔn ye athön yic.
Keek aacie röt ye waar ku Nhialic acie
lueth ye lueel. Nhialic acï kënë lueel
bï ɣo dɛɛt puɔ̈th apɛi lɔn bï ŋäthda
tënë Nhialic yenhom tiɛɛŋ. 19 Ku rin
ŋäthda tënë Jethu yen aye ɣok thöny
Nhialic döot, tɛ̈wäär cï Jethu la thïn
ɣonhïïm tueŋ bï la röök ku lɛ̈ŋ Nhialic
ë riɛnkua.

5:14 1Kor 3:2 **6:7-8** Cäk 3:17-18 **6:14** Cäk 22:16-17 **6:19** Leb 16:2

20 Ŋöth ye ɣok Nhialic ŋööth käpuɔth cï thɔ̈n ɣo rin wɛ̈ikua yen ë ɣo muk puɔ̈th, rin Jethu acï ɣo wat nhïïm pan Nhialic. Ku yeen acï jäl a raandït apɛi käk Nhialic cïmën Melkidhedek, akölriëëc.

7

Melkidhedek

1 Melkidhedek ë ye bɛnydït gen cɔl Thalam, ku yen aya ë ye raandït apɛi käk Nhialic Madhɔl. Naɣɔn akäl tök ke piŋ lɔn cï Abaram la dhuk tɔŋ yic ke cï tɔŋ bäny wuɔ̈t kaŋuan cop. 2 Go Abaram Melkidhedek juɛ̈r töŋ thiäär käk cï ke la peec tɔŋ yic. Melkidhedek, wɛ̈tde yic, “Bɛny la cök.” Ku ë ye bɛny dɔ̈ɔ̈r aya. Cïmën rin genden cɔl Thalam, wɛ̈tde yic, ee “Dɔ̈ɔ̈r.” 3 Acïn wun ku man ku kuat. Ku tɛ̈n jɔɔk piɛ̈rde rot thïn ku le thök acïï ŋic. Arɛ̈ɛ̈r ke ye raan käk Nhialic akölriëëc cïmën Wën Nhialic.

4 Jalkë tïŋ tɛ̈ dïït Melkidhedek thïn! Agut Abaram guɔ̈p, raandït wärkuan dït thɛɛr, acï töŋ thiäär käkken wäär cïk la peec tɔŋ yic, juɛ̈r ye. 5 Alëu raan bï gam lɔn ye kë cï Abaram ajuër gäm Melkidhedek yic, tɛ̈n ye Melkidhedek raan Lebï, kuat Abaram kek kɔc käk Nhialic ë kɔc Itharel wäär tök thiäär yic juaar tënë kacken cït löŋ Mothith. 6 Ku yen Melkidhedek acie raan kuat Lebï, ku aca ajuër bɛ̈n lööm tënë Abaram ku cuët pïu. Ku Abaram acä athön Nhialic yök. 7 Ku aŋicku aya lɔn raan yen kɔc dɔɔc, awär raan bɛ̈n tënë ye bï bɛ̈n dɔɔc. 8 Ku dɛ̈t aya, kɔc käk Nhialic wäär ajuër kuany, aake ye kɔc ë path, aacï bɛ̈n thou cïmën bï ɣok thou, ku aye athör thɛɛr wël Nhialic lɛ̈k ɣo lɔn Melkidhedek apïr. 9 Alëu buk lueel lɔn ye Melkidhedek raandït apɛi käk Nhialic tënë kɔc Lebï, kɔc käk Nhialic. Rin Abaram wundït kuat Lebï, yen acï töŋ thiäär käk wäär cïk la peec tɔŋ yic juɛ̈r Melkidhedek. 10 Këya, alëu bï lueel lɔn kɔc Lebï aacï töŋ thiäär juɛ̈r Melkidhedek aya, rin ye kek kɔc riɛm Abaram.

11 Na lëu kɔc Lebï, kɔc käk Nhialic bïk ɣo cɔl aala cök, ŋuɔ̈t acïn dɛ̈t ben raan dɛ̈t käk Nhialic cïmën Melkidhedek bɛ̈n, raan cïï cït Aron, raandït käk Nhialic wäär ë kuat Lebï. Ku kɔc Lebï, kɔc käk Nhialic aake buɔth löŋ Mothith yic. 12 Ku aa këc ɣo bɛ̈n cɔl aala cök. Ku këya, acie raan dɛ̈t käk Nhialic yen wïcku ë rot, ɣok aa wïc löŋ dɛ̈t yam aya. 13 Jethu Bänyda, raan jiɛɛm ɣok riɛnke ëmën, ee cie raan dhiënh Lebï. Ku acïn raan töŋ kuatde cï kaŋ a raan käk Nhialic, ee Nhialic door yïk nhom. 14 Aŋicku lɔn Bänyda Jethu ë raan dhiënh Juda. Ku akëc Mothith puɔ̈l bï kɔc dhiënh Juda ya kɔc käk Nhialic.

Raan dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek

15 Acï jäl la gɛi apɛi ëmën, tɛ̈ le raandït dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek tuɔ̈l. 16 Raan këc aa raandït käk Nhialic cït löŋ ciɛɛŋ kɔc pinynhom, acï ya raandït käk Nhialic cïn kë bï riɛlden pïr akölriëëc ëbën kaŋ rac. 17 Rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä ë riɛnke, “Yïn abï ya raan käk Nhialic akölriëëc ëbën cïmën Melkidhedek.” 18 Ku löŋ thɛɛr wäär acï puɔ̈l acïï ril. Acie kɔc ë kony. 19 Rin löŋ Mothith acie kɔc cɔl aala cök. Ke ëmën ɣok aala löŋ yam ɣo cɔl aŋöth lɔn bï ɣok thiɔ̈k kek Nhialic.

20 Ku dɛ̈t, Nhialic ëcï kuëëŋ aya këde. Ku acïn kɔc kɔ̈k cï ya kɔc käk Nhialic cï yen kuëëŋ këden. 21 Ku Jethu acï ya raandït käk Nhialic apɛi rin cï Nhialic kuëëŋ wɛ̈tde wäär lueel yen ye ëlä, “Ɣɛn acï kuëëŋ ku acä bï waar yic. Yïn ë bɛny akölriëëc ëbën.” 22 Rin ë kuëëŋ kënë yen acï ɣok ye ŋic lɔn löŋ dɔ̈ɔ̈r ë yam cï Nhialic looi ë Jethu, ya këpath.

23 Ku dɛ̈t cïï kek thöŋ akïn. Kɔc käk Nhialic thɛɛr aake ye juëc, rin na cï raandït käk Nhialic thou, ke raan dɛ̈t ala nyiɛnde. 24 Ku Jethu apïr akölriëëc ëbën, luɔiden ë yen raandït käk Nhialic acie rot ye waar. 25 Jethu ala riɛl dït bï kɔc buɔth dhölde yic kony ëbën, kɔc wïc ye bïk la tënë

6:20 Wk 110:4 **7:2** Cäk 14:17-20 **7:5** Kn 18:21 **7:17** Wk 110:4 **7:21** Wk 110:4

Nhialic. Rin ë rëër ke läŋ Nhialic ë riɛnken.
26 Jethu yen ë raandït käk Nhialic
cï käkkua lëu. Arëër ke dhëëŋ Nhialic,
acïn guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m, ku yen acï
Nhialic tɛ̈k bei tënë kɔc kärɛc looi,
ku tëëu käk cï cak nhïïm ëbën nhial.
27 Yen acïï thöŋ kek kɔcdït käk Nhialic
wäär ɣɔ̈k nɔ̈k ruɔ̈ɔ̈n thok ëbën, rin bï
adumuɔ̈ɔ̈mken ku adumuɔ̈ɔ̈m kacken
päl piny. Jethu acïï thöŋ ke ke. Acï
rot juaar arak tök wäär thou yen tim
cï rïïu kɔ̈u rin adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ëbën.
28 Këya, alëuku buk ŋic lɔn kɔc käk
Nhialic wäär ë luui dhöl löŋ Mothith
aake cïï la cök. Ku athön Nhialic cï yen
kuëëŋ wäär löŋ Mothith ëbën cök, acï
Wënde looi bï ya raan la cök akölriëëc
ëbën.

8

Jethu yen ee raandan dït käk Nhialic

1 Wɛ̈t ril yen wïcku buk lɛ̈k we, ee
lɔn le ɣok raandït käk Nhialic cï nyuc
lɔŋ cuëc thöny Nhialic Madhɔl nhom
nhial. 2 Jethu alui ke cït raandït käk
Nhialic, tɛ̈ rëër dhëëŋ Nhialic thïn ayic
tɛ̈n ë looi Bɛ̈ny ke cie raan.
3 Ku cït lɔn ye raandït käk Nhialic
kuany bï käŋ aa juaar ku nɛ̈k ɣɔ̈k tënë
Nhialic, ke raandan dït käk Nhialic
aya adhil la kë ye juër Nhialic. 4 Ku na
Jethu rɛ̈ër pinynhom, ŋuɔ̈t akëc kaŋ a
raan käk Nhialic, rin kɔc käk Nhialic,
ke ye Nhialic näk ɣɔ̈k cït tɛ̈ ye löŋ
Mothith luɛ̈l ye aake tɔ̈ thïn. 5 Ku luɔi
yekë looi kek kɔc käk Nhialic kä, ee ye
kïït yen ë ye kek käk ye looi nhial tɛ̈
rëër dhëëŋ Nhialic thïn kiɛ̈ɛ̈t. Ku yen
athöŋ kek luɔi Mothith. Rin wäär wïc
yen ye bï duël looi ëcï Nhialic lɛ̈k ye
ëlä, “Adhil ŋic lɔn yïn adhil käŋ looi
ëbën cït tɛ̈den wäär ca nyuɔ̈th yï ë gɔt
nhom.” 6 Ku Jethu ëmën, raandït käk
Nhialic acï gäm riɛldït yen luui wär
riɛlden. Rin dɔ̈ɔ̈r yam cï looi kam
Nhialic kek kacke aŋuɛ̈ɛ̈n apɛi, rin
dɔ̈ɔ̈r yam aa rëër käpuɔth cï Nhialic
thön ɣo thïn.
7 Na löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ wäär la cök ŋuɔt
acïn kë cï Nhialic löŋ dɛ̈t bɛn wïc. 8 Rin
ëcï Nhialic yök lɔn löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ ëcïï
path tënë kacke, go lueel ëlä,
“Nïn aacï thiɔ̈k, lueel Bɛ̈ny,
tɛ̈ bï ɣɛn löŋ dɔ̈ɔ̈r yam looi kek kɔc
Itharel ku kɔc Juda.
9 Acïï bï ciɛ̈t dɔ̈ɔ̈r tueŋ wäär ca looi kek
wärken dït aköl
wäär nyɛɛi ɣɛn keek pan Ijip.
Aake këc löŋ dɔ̈ɔ̈r ca looi ke keek muk
nhom apath,
guɔ kuec ë keek, lueel Nhialic.
10 Ëmën, dɔ̈ɔ̈r ba looi kek kɔc Itharel
nïn bï bɛ̈n cök akïn,
lueel Bɛ̈ny.
Ɣɛn abï lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈ tääu kenhïïm ku
kepuɔ̈th.
Ɣɛn abï ya Nhialicden ku yekë kackiɛ̈.
11 Acïn raan ë kamken bï miɛ̈thakën
bɛn piɔ̈ɔ̈c,
nadë ke lëk kɔcken ë baai, ‘Ŋic Bɛ̈ny.’
Rin keek aabä ŋic ëbën, meth ku raan
dït.
12 Ɣɛn abä adumuɔ̈ɔ̈mken päl piny, ku
cä käracken ben kuɛ̈ɛ̈c nhïïm.”
13 Jalkë tïŋ ëmën, wën lueel Nhialic
yen ka bï löŋ dɔ̈ɔ̈r yam looi, ee ŋic lɔn
cïï löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr path, ku aŋicku aya,
na cï këdäŋ riääk apɛi ka cïn kë kuny
kɔc.

9

Tɛ̈ ye Nhialic duɔɔr thïn wäthɛɛr

1 Löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ ë la tɛ̈den ye Nhialic
duɔɔr thïn, ku tɛ̈ ye Nhialic door thïn
ëcï looi aya pinynhom tɛ̈n. Kɔc käk
Nhialic Lebï aake ye Nhialic door ɣɔ̈n
cï puɔ̈l bï ke Nhialic ya door thïn, ku
duɛ̈l aake tɔ̈ pinynhom ë tɛ̈n. 2 Duël
ye Nhialic door thïn ë ye looi ke ye
yic rou. Ɣɔ̈n ye kaŋ yök tɛ̈ le kɔc duël
yic, ee cɔl Tɛ̈yaath ë Nhialic. Ku lɔŋ
kënë, many adök ë dëp ë ye tɔ̈ɔ̈u thïn,
ku agen ye ayum cï juɛ̈r Nhialic tääu
yenhom aya. 3 Ku ɣɔ̈n tɔ̈ alanh cï duël
tek yic kɔ̈u, ee cɔl ɣɔ̈n Yaath apɛi ë
Nhialic. 4 Ku ë ɣɔ̈n kënë yen arëër
agen thïn, agen cï tɔc nhom mïläŋ tɔ̈c
ye raan käk Nhialic Lebï adöŋ ŋïr cï

7:27 Leb 9:7 **8:1** Wk 110:1 **8:5** B.bei 25:40 **8:12** Jer 31:31-34 **9:2** B.bei 26:1-30; 25:31-40, 23-30 **9:3** B.bei 26:31-33

took tɔ̈ɔ̈u yenhom, ku ë ɣön kënë aya yen arëër röŋdït tet, ye cɔl Röŋ Löŋ ë dɔ̈ɔ̈r thïn. Ku yen arëër töny mana thïn, ku wai Aron ë ye rëër thïn aya. Wai kënë ëcï Nhialic cɔl acil kɔ̈u ayɔ̈r ku looi yɔ̈ɔ̈k cɔk alɔn ee yen tim thɛɛr cï riɛl. Ku aleel dït tɛt karou cï lööŋ Nhialic kathiäär gɔ̈t thïn, aa tɔ̈ thïn aya. 5 Ku ë röŋ dɔ̈ɔ̈r kënë nhom, atuuc nhial karou cï kiɛ̈ɛ̈t, cɔl Kerubin ë diik aake tɔ̈ thïn. Ku keek aake ye Nhialic nyuɔɔth. Aake la kɔ̈th wuɔ̈k dït rök kum nhom tɛ̈n yen ye cɔl, “Pɛ̈l Piny Kärɛc.” Rin tɛ̈n, arak tök ruɔ̈ɔ̈n yic, raan dït käk Nhialic ë ye kɔc wiëth rim kë cï nɔ̈k tënë Nhialic rin be adumuɔ̈ɔ̈mke ku adumuɔ̈ɔ̈m kacke päl piny. Ku ëmën acä wïc ba käjuëc kɔ̈k ŋiɛc rin ee kënë teet.

6 Këya, kɔc käk Nhialic aake ye Nhialic door cït tɛ̈ cï guiër ye. Aake ye la ɣön tueŋ bï kek Nhialic aa la door thïn. 7 Ku ɣön yaath Nhialic, ee raandït käk Nhialic yen ë la thïn ë rot, bï la röök thïn arak tök ruɔ̈ɔ̈n tök yic. Tɛ̈ le yen ɣöt, ee riɛm weŋ cï juɛ̈r Nhialic muk bï la wiëth ɣöt, bï Nhialic awäcke ku awuɔ̈ɔ̈c ye kacke looi ke kuckë päl piny. 8 Aye Wëi Nhialic nyuɔ̈th ɣo ë kënë yic lɔn nadë ke dhël la ɣön yaath Nhialic ë yic, aŋot këc ŋaany thok cït lɔn ŋot kɔc lui dhël thɛɛr. 9 Kë lëuku buk deet ë kënë yic aya ëmën, ee lɔn nadë ke riɛm weŋ cï juɛ̈r Nhialic ye wiëth kɔc, aacie kɔc ë Nhialic door ye looi bïk puɔ̈th la cök. 10 Käkkä ëbën aa käk löŋ thɛɛr, löŋ ye käŋ nɔ̈k ku cuet ke ë path. Ku käjuëc kɔ̈k ye looi bï awuɔ̈c laak wei, aa kɔc gup path aɣeer kek aaye lɔɔk. Käkkä aa lööŋ ke rɛ̈ɛ̈r thïn thɛɛr cïn kë yekë kony ɣet tɛ̈ bï Nhialic dhël yam, dhël adumuɔ̈ɔ̈m nyaai kɔc puɔ̈th guiir.

Löŋ yam cï Jethu thany ë riɛmde

11 Jethu acï ya raan dït käk Nhialic. Käjuëc path cï bɛ̈n pinynhom rin cï yen la duël dït la cök ë Nhialic yic, duël cïï loi kɔc cin pinynhom ë tɛ̈n. 12 Wäär le Jethu duël yic, ëcï la tɛ̈ dhëŋ apɛi arak tök bï rëër thïn akölriëëc ëbën. Ku wäär le yen ë tɛ̈ɛ̈n acie riɛm thɔ̈k ayï riɛm weŋ yen cï la wiëth duël yic. Ee riɛmde yen ëcï juɛ̈r Nhialic riɛnkua bï ɣo luɔ̈k akölriëëc ëbën alanden. 13 Wäthɛɛr kɔc käk Nhialic aake ye riɛm thɔ̈k ku riɛm muɔɔr lööm bï kek kɔc wiëth, rin bï awäcken päl piny. Ku keek aya aake ye manh weŋ ë dɔu nɔ̈k ku nyopkë abï ya col. Ku liörkë ë pïu ku wïth kek kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m rin bï adumuɔ̈ɔ̈mken wuɔ̈ɔ̈ny wei. 14 Na ye këya, bï riɛm Raan cï lɔc ku dɔc yiëndë, cï adumuɔ̈ɔ̈mkua bï laak wei ɣopuɔ̈th, ku buk lëu buk Nhialic pïr ya luɔ̈ɔ̈i? Ku riɛl Wëi Nhialic yen acï Raan cï lɔc ku dɔc rot juër Nhialic ë riɛnkua. Këya, ajuër la cök cïn diu.

15 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen aye Jethu raan yen loi löŋ dɔ̈ɔ̈r yam, rin bï kɔc wäär cï Nhialic thɔ̈n pïr akölriëëc ëbën, pïr yök. Kënë abï rot lëu rin cï Jethu thou bï kɔc waar kärɛc yiic, käk wäär cï looi löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ yic. 16 Kënë athöŋ kek raan käkke ciɛɛn tɛ̈ bï lɔ̈k tɛ̈k ke tɛ̈ le yen thou. Ee kë bï ŋɛk ë miɛ̈thke yiic lɔ̈k lööm tɛ̈ le yen thou than piny. 17 Ku acïn raan këdäŋ guɔ nyaai tɛ̈ ŋot pïïr yen. Ku na le thou ke käwën cï döŋ aaye ŋɛk kë cï tɛ̈k ye jäl nyaai. 18 Agut löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr aya, awïc bï këdäŋ kaŋ nɔ̈k bï riɛm kuër bï tɛ̈ door Nhialic thïn jäl la cök. 19 Mothith ë ye kɔc kaŋ lɛ̈k lööŋ Nhialic ëbën. Ku jɔl riɛm miöör ku thök cï nɔ̈k liääp ë pïu, ku wïth athör cï lööŋ gɔ̈t thïn ku kɔc. 20 Ku lueel, “Kënë ë riɛm löŋ dɔ̈ɔ̈r, löŋ cï Nhialic lɛ̈k we bäk muk apath.” 21 Ku Mothith ë ye duël ku käyaath ye tɔ̈ɔ̈u thïn wiëth riɛm aya. 22 Këya, cïmën löŋ thɛɛr, ɣɔ̈k aake ye nɔ̈k bï riɛmden lööm bï kɔc kɔ̈c, ku na cïn kë näk bï riɛm kuër ka adumuɔ̈ɔ̈m aacïï pɛ̈l piny.

23 Duël ye Nhialic door thïn ku kɔ̈k tɔ̈ thïn ëbën, aake ye käk ye duɔ̈r ë yic tɔ̈ pan Nhialic kiɛ̈ɛ̈t, rin ye kärɛc tɔ̈ kɔc gup wuɔ̈ɔ̈ny wei rin ɣɔ̈k ye nɔ̈k ë path.

9:4 B.bei 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Kn 17:8-10; B.bei 25:16; L.rou 10:3-5 **9:5** B.bei 25:18-22 **9:6** Kn 18:2-6 **9:7** Leb 16:2-34 **9:13** Leb 16:15-16; Kn 19:9, 17-19 **9:20** B.bei 24:6-8 **9:21** Leb 8:15 **9:22** Leb 17:11

Ku luɔi ë yic nhial tënë Nhialic, adhil wïc ajuër la cök, 24 Këya, Raan cï lɔc
ku dɔc akëc la duël ye Nhialic door
thïn yic, duël looi raan pinynhom ë
tɛ̈n këcït kïït ye ke kärɛc wuöönу wei
kɔc gup rim ë ɣök. Yeen nhom guöp
acï la pan Nhialic, ku arɛ̈ɛ̈r thïn ke löŋ
Nhialic ëmën riɛnkua. 25 Raandït käk
Nhialic kuat Lebï ë ye duël la wiëth
riɛm kë cï nɔ̈k cie riɛmde arak tök
ruöön thok ëbën. Ku Jethu akëc rot
juaar arak juëc, acï rot gam arak tök
giliŋ. 26 Ku ëmën acï bɛ̈n arak tök cït tɛ̈
cï Nhialic ye guiɛɛr thïn bï rot bɛ̈n juër
Nhialic bä adumuöömnyaai. 27 Cïmën
ye raan thou arak tök ku ɣɛ̈th luk yic
arak tök Nhialic nhom, 28 Jethu acï
gam bï thou arak tök bï adumuööm
kɔc ëbën nyaai. Ku abï bɛn dhuk ku
acïï bï bɛ̈n thou rin adumuööm, ku ë
rin bï yen kɔc ŋöth ye bɛ̈n luɔ̈k.

10

1 Löŋ thɛɛr Mothith, ee kïït yen ë
ye käpuɔth bï röt looi aköldä kiɛ̈ɛ̈t. Ee
cïï thöŋ kek käpuɔth cï bɛ̈n kek Jethu
raan cï lɔc ku dɔc. Käk ke ye näk
Nhialic ruöön ëbën cït tɛ̈n löŋ thɛɛr,
aake cie kɔc ke ye Nhialic door cɔl
aala cök. 2 Na käk ke ye näk Nhialic
kɔc cɔl aala cök, ŋuɔ̈t kɔc akëc la tueŋ
ke ye käŋ näk Nhialic. Rin ŋuɔ̈t käkkä
aake bä adumuöömkɔc Nhialic door
wuöönу wei arak tök, ku cïk ben ya
tak lɔn le kek gup adumuööm. 3 Ku
keek aake ye käk yekë näk Nhialic
ruöön thok ëbën, cɔl aa takkë lɔn le
kek gup adumuööm. 4 Rin acïï rim ɣök
ku rim thök ye nɔ̈k lëu bïk adumuööm
wuöönу wei.

5 Këya, ëcï Raan cï lɔc ku dɔc lɛ̈k
Nhialic wäär bïï yen pinynhom ëlä,

“Yïn acïï wïc käk ye nɔ̈k ku käk ye juɛ̈r
yïïn,
rin cï yïn ɣa gäm guöpdiɛ̈n bï juaar
tënë yïïn.
6 Yïn acie puɔu ye miɛt ɣök ye näk yïïn
tɛ̈dë ke ye käk ye juɛ̈r yïïn bïk
adumuöömnyaai.
7 Ku luɛɛl, ɣɛn akïn ba kë wïc looi
Nhialic Madhɔl,
cïmën cï ye gɔ̈t riɛnkiɛ̈ athör löŋ thɛɛr
yic.”

8 Ëmën, tääukë wepuɔth piny ku
takkë wɛ̈t cï Jethu lueel tueŋ ëlä, “Yïn
acïï wïc, ku tɛ̈dë yïn acie puɔu ye miɛt
tënë käk ye juaar, ku käk ye näk yï bïk
adumuöömnyaai.” Acï lueel këlä cɔk
alɔn ye käk ye juaar looi cït tɛ̈ ye löŋ ye
luɛɛl thïn. 9 Ku lueel, “Ɣɛn akïn Nhialic
Madhɔl, ba kë wïc ba looi, looi.” Këya,
Nhialic acï tɛ̈thɛɛr ye ye duɔɔr thïn
puöl, ku wɛɛn Raan cï lɔc ku dɔc thïn,
bï riɛmde kuër rin bï adumuöömkɔc
ëbën nyaai. 10 Jethu raan cï lɔc ku dɔc
acï kë wïc Nhialic tënë ye bï looi, looi.
Ku rin cï yen rot juaar arak tök thɛɛr,
käkkuan rɛc aacï wuöönу wei ëbën.

11 Raan käk Nhialic Itharel, aye käŋ
nɔ̈k wäthɛɛr aköläköl bï yen Nhialic
door. Ku aaye käk töŋ thöŋ juɛ̈r
Nhialic arak juëc. Ku käk ye ke
juaarkä aake cie adumuöömye nyaai.
12 Ku Raan cï lɔc ku dɔc acï rot juaar
arak tök rin adumuööm, ajuër cï ye
bɛn lëu bä awäckua nyaai aköliëëc
ëbën. 13 Ku ëmën atït ɣet tɛ̈ bï Nhialic
kɔc atɛrde guir ku dhuk ke yecök
ciëën. 14 Ku ajuër cï looi arak tök, acï
kɔc cï adumuöömken nyaai looi bïk la
cök aköliëëc.

15 Ku Wëi Nhialic ë jam tënë ɣo ë wɛ̈t
kënë aya. Acï lueel ëlä, 16 “Löŋ döör
ba looi ke ke akïn nïn bï bɛn cök, lueel
Bɛny. Ɣɛn abï löönŋkiɛ̈ tääu kenhïïm ku
kepuɔth.” 17 Ku ben lueel, “Ɣɛn acïï
adumuöömken ku kärɛc yekë ke looi
ben kuɛ̈ɛ̈c nhïïm.” 18 Wek paan ë ma,
käräckua aacï päl piny papot. Na ye
këya, le dɛ̈t ŋot wïc ɣok bäny bïk ɣök aa
nɔ̈k rin bï adumuöömkua päl piny?

Bäk lok tɛ̈thiääk ke Nhialic

19 Këya miɛ̈thakäi, ɣok aacï nhïïm
lääu alanden buk la Ɣön Yaath apɛi ë
Nhialic tɔ nhial, rin cï Jethu rot juaar
bï nɔ̈k bï riɛmde kuëër. 20 Wäär thou
yen tim cï rïïu kɔu, acï kën ɣo gël buk
cïï la Ɣön Yaath apɛi ë Nhialic bɛn
rac. Ku jɔt rot raŋ yic, ku ëmën arɛ̈ɛ̈r

9:28 Ith 53:12 **10:7** Wk 40:6-8 **10:11** B.bei 29:38 **10:13** Wk 110:1 **10:16** Jer 31:33 **10:17** Jer 31:34

Ɣön Yaath apɛi ë Nhialic ke läŋ Nhialic riɛnkua. 21 Ku na cuk la raandït käk Nhialic yen mac kɔc Nhialic, 22 cït mënë ye käkkua yith, lokku të rëër Nhialic thïn thönyde nhom ë puɔn ɣer ku gam cïn yic diu. Lokku kek puɔthkuan ɣer cïn yiic luɔi kärɛc rin cï ke lɔɔk riɛm Jethu. Ku rin cï ɣo muɔɔc nhïïm bä adumuɔɔmkua laak wei aya.

23 Këya, mukku kë cï thön ɣo piän tök ke ɣo cie puɔth ë rou, rin aŋicku raan cï ɣo thɔn ë wëtde tiɛɛŋ nhom. 24 Takku të bï ɣok ɣopuɔth aa dɛɛt thïn, buk nhiër ku luɔi path aa nyuɔɔth. 25 Dukku kë ye ɣok ɣonhïïm mat ɣodhie päl cïmën ye wämäthkuan kɔ̈k ye looi. Lok tueŋ ɣo cïï dhör ɣo deet ɣopuɔth, buk röt aa lëk buk aa bɛn amat yic, aŋicku Aköl bɛn Bɛny acï thiɔ̈k.

26 Acïn käk ye näk Nhialic lëu bï adumuɔɔm päl piny, të ŋot le ɣok tueŋ ɣo loi kärɛc ke yic cï lëk ɣo. 27 Këya, ɣok aa dhil tïït ɣo riɔ̈c rin aköl bɛn Luŋdït, ɣok kɔc cï wët Nhialic dhöl yic, ɣok aabï të̈m awuɔ̈c bï ɣok rëër pan mac akölriëëc ëbën. 28 Aŋiɛckë, wäthɛɛr të kueec raan bï löŋ Mothith cïï piŋ, ku gɔɔny kɔc karou ayï kɔc kadiäk, ka dhil ɣäth ë kɔcdït nhïïm, ku biöök aleel bï thou. 29 Jälkë thɔ̈ɔ̈ŋ, na ye raan cï löŋ Mothith dhöl yic të̈m awuɔ̈c cït kënë, ke ya awuɔ̈c yïndë bï Nhialic të̈m kɔc cï kuec wët Wënde? Acït lɔn cï kek Jethu dhöl guɔ̈p, ku cuitkë, ku witkë piny ku këckë yic. Ku acït lɔn cï kek dɔ̈ör cï Jethu looi riɛmde kamken yɔ̈ɔ̈ŋ yic. Ku acït lɔn cï kek Wëi Nhialic läät wël rɛc rem apɛi, cɔk alɔn kony yen ke. Kɔckä aabï dhiɛl të̈m awuɔ̈c thiek apɛi. 30 Aŋicku yen raan cï ye lueel thɛɛr ëlä, “Piɛŋkë! Ee ɣɛn ala riɛl ba käŋ guɔ̈ɔ̈r.” Ku aŋicku lɔn cï yen ye lueel aya ëlä, “Bɛny abï kacke të̈m awuɔ̈c.” 31 Këya, abï rɛ̈ɛ̈c alanden të ye yen Nhialic pïr akölriëëc ëbën yen të̈m raan awuɔ̈c.

32 Miëthakäi, takkë tɛn ye wek rëër thïn wäthɛɛr. Wäär cï wek wët Jethu gam, wek aa dhiɛl gum ku wek aacï puɔ̈th bɛn riɛl. Wek aakëc puɔ̈th bɛn bath rin kärɛc cï we yök. 33 Wek aa we ye lat ku bui we aköldɛ̈t. Ku aköldɛ̈t, wek aa we ë kɔc kɔ̈k kony të tïŋ wek ke ke baŋ cïmëndun. 34 Wek aacï gum kek kɔc cï mac, ku wek aakëc puɔ̈th riääk të wäär ye käkkun peec, rin ŋic wek yeen lɔn wek aabï käpath wär käkkä la yök pan Nhialic. Käpuɔth cïn raan bï ke kaŋ nyaai tënë we. 35 Duɔ̈kkë puɔ̈th bath bäk wɛ̈t Jethu wai wei, rin wek aabï ariöpdït yök pan Nhialic. 36 Apath bäk wepuɔ̈th dɛɛt të bɛŋ we, rin ke wek aacï kë wïc Nhialic looi, ku yɔ̈kkë kë cï Nhialic thɔn we.

37 Rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lɛ̈k ɣo ëlä, “Ee kaam thiin koor ku raan cï lueel ka bɔ̈ acïï bï gääu, abï guɔ bɛn. 38 Ku kɔckiɛn la cök aabï rëër gam yic, ku ɣɛn acïï puɔ̈u bï miɛt të cïï kek kepuɔ̈th bï dɛɛt.” 39 Ku ɣok aacïï cït kɔc guɔ dhör bïk määr, ku ɣok aala gam bï ɣook luɔ̈k.

11

Gam

1 Gam yen ë ɣo cɔl aŋic käk ŋɔ̈thku ke bï röt looi. Ku yeen ë ɣo cɔl aŋic käk cuk ye tïŋ.

2-3 Ee gam yen aye ɣok ye ŋic lɔn ë cɛk Nhialic piny ku nhial kek käk tɔ̈ thïn ëbën wɛ̈t lueel ë path. Ku käk yeku ke tïŋ ëmën acïn kën cïï Nhialic lööm bï yen ke cak. Ku wäär le wärkuan dït gam tënë Nhialic, yen acï Nhialic ke bɛn gam.

4 Ku gam yen acï Abel Nhialic bɛn juɛ̈r këpuɔth cï Nhialic bɛn nhiaar apɛi, wär kë cï Kain mënhë juaar tënë Nhialic. Ku gamde yen acï Nhialic puɔ̈u bɛn miɛt tënë ye. Ku ŋic Nhialic lɔn ë yen raan la cök. Këya, kë cï Abel looi cï yen Nhialic gam apɛi aŋot yeku yök ɣopuɔth ke path ëmën të tɛk ɣok ye, cɔk alɔn cï yen thou thɛɛr. 5 Ku raan dɛ̈t la gam ril cït Abel aya, ee ye Enok. Gamde yen acï Nhialic ye bɛn jat nhial ke këc thou. Guäpde akëc bɛn yök rin cï Nhialic ye nyaai. Aye

10:22 Leb 8:30; Edhe 36:25 **10:27** Ith 26:11 **10:28** L.rou 17:6; 19:15 **10:29** B.bei 24:8 **10:30** L.rou 32:35, 36 **10:38** Ɣab 2:3-4 **11:2-3** Cäk 1:1; Wk 33:6, 9; Jn 1:3 **11:4** Cäk 4:3-10

athör thɛɛr wël Nhialic lueel lɔn Enok ë ye Nhialic cɔl amit puɔ̈u, wäär rëër yen pinynhom. 6 Acïn raan lëu ye bï Nhialic cɔl amit puɔ̈u tɛ̈ cïn yen gam. Rin raan bɛ̈n tënë Nhialic adhil gam lɔn Nhialic atɔ̈ thïn, ku ë kɔc ye thiëëc gäm kë wïckë.

7 Ku gam yen acï Noa wɛ̈t Nhialic bɛ̈n piŋ, wäär lëk Nhialic ye ye lɔn bï aboordït bɛ̈n bï kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c. Go Noa wɛ̈t Nhialic gam. Ku guɛŋ riäi ka aboor këc bɛ̈n bï yen kacke kony. Ku gamde akëc yen kärɛc ye kɔcken kɔ̈k ke looi bɛ̈n nhiaar. Ku Noa acï Nhialic bɛ̈n cɔl ala cök rin gamde.

8 Ku ee gam aya yen acɔl Abaram agam kë cï Nhialic lɛ̈k ye. Ku ler pan cï Nhialic lɛ̈k ye cɔk alɔn awën kuc Abaram ë pan kënë. Pan kënë yen ëcï Nhialic lueel lɔn bï yen ye gäm miɛthke aköldä. 9 Ku gam yen acï Abaram bɛ̈n cieŋ ke ya alei pan wäär cï Nhialic thɔ̈n ye. Ku jɔl ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Nhialic piny kënë gäm miɛthke aköldä. Ku jɔl cieŋ duɛ̈l yiic. Ku lök Ithäk kek Jakop cieŋ thïn aya, kɔc wäär cï Nhialic thɔn lɔn bï yen piny kënë yiëk ke. 10 Abaram acï rëër ë pan kënë ke tit gen cï Nhialic buth, yen cï Nhialic thɔ̈n ye cïï cït duɛ̈l.

11 Ku ë gam cï Abaram Nhialic gam yen ë dhiëëth yen meth cɔk alɔn wäär cï yen dhiɔp apɛi. Ku tiɛŋde Thara ke cïï dhiëth. Acï ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Nhialic athɔ̈nde tiɛɛŋ nhom. 12 Na cɔk alɔn awën cï Abaram dhiɔp apɛi, bï raan ëbën ŋic lɔn cïï yen bï bɛn dhiëth, ke yeen acï bɛ̈n a wundït kɔc juëc apɛi cït liɛɛt, ku kuɛl nhial cie kueen.

13 Kɔckä ëbën aacï gamden muk agut tɛ̈ thou kek. Keek aake këc käk cï Nhialic thɔ̈n ke yök. Ku aake yekë tïŋ tɛ̈mec, ku gamkë ke ke mit puɔ̈th. Ku ë yekë lɛ̈k kɔc lɔn aa rɛ̈ɛ̈r kecït jɔ̈ɔ̈l pinynhom ë tɛ̈n, ke bï bɛr tɛ̈ cï lɛ̈k ke. 14 Alëuku buk ŋic ëmën lɔn kɔc jam këlä, aaye kë nyuɔɔth lɔn wïc kek pan bï ya panden. 15 Na yekë tak lɔn ye pan cïk nyääŋ wei panden, ŋuɔ̈t aacï dhuk thïn. 16 Ku acïk wïc kepuɔ̈th apɛi bïk ɣet pan path, pan tɔ̈ nhial. Ku Nhialic acie guɔ̈p ye yär tɛ̈ cɔɔl ye, ke Nhialicden. Ku këya, acï gen path guiir tënë ke.

17-18 Ku gam yen ëcï Abaram rot guiir bï wënde Ithäk nɔ̈k wäär them Nhialic ye. Yen Abaram raan cä athön Nhialic yök, ee wïc bï manhden töŋ tɔ̈ yenhom nɔ̈k, cɔk alɔn cï Nhialic ye lueel tënë ye lɔn ë Ithäk yen abï yïn mïth ca thön yï yök tënë ye. 19 Acï Abaram tak lɔn bï Nhialic Ithäk jɔt aköldä. Ku këya, Abaram acï Ithäk yök ke cït raan cï Nhialic cɔl aben pïr.

20 Ku gam yen acï Ithäk Jakop ku Ethau thɔ̈n dɔ̈c Nhialic rin käk bïk yök aköldä.

21 Ku gam yen acï Jakop wɛ̈ɛ̈t wënde Jothep bɛ̈n dɔɔc wäär cï yen thiɔ̈k ke thou. Ke kääc ke cï yenhom guɔ̈t waiden ë yen piny thany, ku röök Nhialic. 22 Ku gam yen acï Jothep ye ŋic wäär cï thuɔnde thiɔ̈k lɔn bï kɔc Itharel jäl pan Ijip. Ku lëk ke bïk yuɔmke cïï nyiëëŋ pan Ijip aköldä le kek jäl.

23 Ku gam yen acï kɔc ke dhiëth Mothith ye bɛ̈n thiaan pɛ̈i kadiäk wäär cï ye dhiëëth. Ee cïk tïŋ ke ye manh path apɛi. Ku ke aake këc riɔ̈ɔ̈c wɛ̈t këc kek löŋ bɛ̈nyŋaknhom pan Ijip theek.

24 Ku gam yen acï Mothith bɛ̈n kuec wäär cï yen dït bï cïï ye cɔɔl ke manh nyan bɛ̈nyŋaknhom. 25 Na cï wïc bï puɔ̈u ya miɛt, miɛt ë puɔ̈u cie ceŋ ë bɛ̈n luɔi kärɛc yiic, ŋuɔ̈t acï rëër pan bɛ̈nyŋaknhom. Ku acï bɛ̈n nhiaar bï rëër kek kacke bï gum ke ke. 26 Acï yök yepuɔ̈u lɔn bï yen käpath yök thïn tɛ̈ guum yen kuɔ̈c ciɛɛŋ rin ë kacke. Cïmën wäär cï Raan cï lɔc ku dɔc gum, tɛ̈n tɛ̈ bï yen käjuëc path yök pan Ijip. Rin ë ŋɔ̈th ariöp bï yök aköldä.

11:5 Cäk 5:21-24 **11:7** Cäk 6:13-22 **11:8** Cäk 12:1-5 **11:9** Cäk 35:27 **11:11** Cäk 18:11-14; 21:2 **11:12** Cäk 15:5; 22:17; 32:12 **11:13** Cäk 23:4; 1Lëk 29:15; Wk 39:12 **11:17-18** Cäk 22:1-14; Cäk 21:12 **11:20** Cäk 27:27-29, 39-40 **11:21** Cäk 47:31; 48:20 **11:22** Cäk 50:24-25; B.bei 13:19 **11:23** B.bei 2:2; 1:22 **11:24** B.bei 2:10-12

27 Ku gam yen acï yen bɛ̈n jäl
pan Ijip ke cïï riɔ̈c riääk puɔ̈u
bɛ̈nyŋaknhom. Ku le tueŋ ke gum ciɛ̈t
cï Nhialic cie tïŋ, tïŋ. 28 Ku gam yen acï
Mothith wɛ̈t Nhialic bɛ̈n piŋ. Ku guiir
tɛ̈ bï kɔc Itharel jiël thïn pan Ijip. Ku
lëk ke bïk thök nɔ̈k. Ku rɔthkë ɣɔ̈ɔ̈tken
thook riɛm, rin na la atuny Nhialic bï
mïth röör ke kɔŋ dhiëëth bɛ̈n nɔ̈k, ke
cïï mïth röör kai kɔc Itharel mɛt thïn.
29 Ku gam yen acï kɔc Itharel Wär
Lual bɛ̈n teem ke ciɛ̈t cï döu. Nawën
jɔl wïc kɔc Ijip bïk ke buɔɔth, ke wär
ben thiäŋ ku moukë.
30 Ku gam yen acï kɔc Itharel päny
gen Jeriko bɛ̈n göötnïn kadhorou abï
wïïk.
31 Ku gam yen akëc adëjöŋ cɔl Raɣäp
bɛ̈n nɔ̈k kek kɔc gen Jeriko wäär nɛ̈k
ke, rin cï kek jai ë Nhialic. Rin yen
Raɣäp nhom ë cä anëm kɔc Itharel lor
ku nyuuc ke paande.
32 Kɔc kɔ̈k juëc aya aa la gam. Acä
lëu ba we lëk käk cï kɔc kɔ̈k looi, cïmën
yï Gidiön, Barak, Thamthon, Jeptha,
Debit, Thamuel ku kɔc käk Nhialic tïŋ.
33 Ku gam yen acï kɔc kɔ̈k bäny bɛ̈n
cop. Ku yen ŋic kɔc kɔ̈k kɔc mac. Ku
yök kɔc kɔ̈k kë cï Nhialic thɔ̈n kɔc. Ku
ë yen acï kɔc kɔ̈k köör bɛ̈n der thook.
34 Kɔc kɔ̈k kamken aacï mɛc bɛ̈n nɔ̈k,
ku rïïckë röt bei ë paal thook. Kɔc
kɔ̈k ke niɔp aacï bɛ̈n riɛl apɛi tɔŋ yic.
Ku copkë yɔ̈m apuruuk ë wuɔ̈t kɔ̈k.
35 Rin gam yen acï Nhialic röök diäär
bɛ̈n gam, ku cɔl kɔcken cï thou aa ben
pïr. Ku kɔc kɔ̈k aacï bɛ̈n aa gum ke
cï kenhïïm waar, rin bï ke jɔt aköldä.
36 Kɔc kɔ̈k aya aake ye läät ku that ke.
Ku kɔc kɔ̈k aake ye rek ku mac ke.
37 Ku kɔc kɔ̈k aake ye biɔ̈ɔ̈k aleel. Ku
kɔc kɔ̈k aake ye tɛm kɔ̈th ë rou. Ku
kɔc kɔ̈k aake ye tɛm röt paal. Kɔc kɔ̈k
acïn kë yekë cieŋ, aa kɔ̈t kek aake yekë
kuɔ̈m kekɔ̈th. Kɔc kɔ̈k aake ŋɔ̈ŋ, ku
aake ye baŋ ku kuc ke ciëëŋ. 38 Kɔckä
ëcïï path bïk cieŋ pinynhom. Aake ye
piny kuany yic ë path roor liɛɛt. Ku
ciëŋkë adhuum yiic, ku kuɔ̈r yiic ku
gat yiic.
39 Ee ŋic lɔn le kɔckä ëbën gam.
Ku acïn raan tök kamken ca athöndït
Nhialic bɛ̈n yök. 40 Nhialic ëcï këpath
guiir ke ŋic ɣo. Këya, bï ke nhïïm ku ɣo
looi buk la cök ɣodhie.

12

1 Këya ëmën, ɣok aa ŋic kɔc juëc
wäär cï gamden nyuɔɔth tënë Nhialic.
Ku rin ë wɛ̈t kënë pälku käk ɣo thɛl
adumuɔ̈ɔ̈m yic, adumuɔ̈ɔ̈m yeku ke
lac looi. Ku aa ɣo gël buk dhël Jethu
buɔɔth yic. Lok tueŋ ɣo wɛ̈ɛ̈r ke ɣo cïï
dhör buk kë cï Nhialic guiër ɣo döötnïn.
2 Yeku rëër ɣo döt Jethu raan cï ɣo
nyuɔ̈th dhël ku gam la cök. Ku rin
miɛt puɔ̈u bï yök, yen acï yen ye gam
bï thou tim cï rïïu kɔ̈u. Ku cïï kuec bï
kë looi cïï päl, cɔk a wäär ye ke ye yɔ̈ɔ̈r
guɔ̈p. Ku ëmën a rɛ̈ɛ̈r köŋ cuëc thöny
Nhialic.
3 Takkë tɛ̈ cï Jethu guum thïn tɛ̈wäär
ye kɔc këc wɛ̈t Nhialic gam ye gaany
thïn akölaköl, rin bï wek cïï dhör ku
baathkë puɔ̈th. 4 Rin aŋot cïn raan cï
nɔ̈k, ayï raan cï yiëk tɛ̈tök kamkun kɔc
cie wɛ̈tdun ye gam. 5 Cäk nhïïm määr
wëët puɔth ye Nhialic we wɛ̈ɛ̈t ke we
cït miɛthke?

“Manhdiɛ̈, cɔ̈k yïpuɔ̈u piny tɛ̈ wëët
Nhialic yïïn,
ku duk cɔl aye kërac tɛ̈ nyieeny yen
yïïn.

6 Rin Nhialic ee kɔc nhiɛɛr keek cɔ̈k
piny.
Ku ee kuat raan cï gam kecït manhde
tɛ̈m awuɔ̈c.”

7 Guɔ̈mkë käräc kecït wëët Nhialic
tënë we, rin ë yen we cɔl acït miɛthke.
Nadë cäk kaŋ piŋ le manh këc wun
kaŋ that rin wïc yen ye bï wɛ̈ɛ̈t? 8 Na
cïï Nhialic we yïk awuɔ̈c wëët yen
we cïmën adhie ye wun mïth miɛthke
wɛ̈ɛ̈t, ke wek acie miɛthke. 9 Cïmën ye
ɣok ŋot ɣo thek wärkua pinynhom ë
tɛ̈n tɛ̈ cɔk kek ɣo that, cuk bï lëu alan-
den buk röt thön Nhialic, wun wɛ̈ikua

11:27 B.bei 2:15 **11:28** B.bei 12:21-30 **11:29** B.bei 14:21-31 **11:30** Joc 6:12-21 **11:31** Joc 2:1-21; 6:22-25 **11:32** Bäny 6:11–8:32; 4:6–5:31; 13:2–16:31; 11:1–12:7; 1Tha 16:1-1; 1Bŋ 2:11; 1Tha 1:1–25:1 **11:33** Dan 6:1-27 **11:34** Dan 3:1-30 **11:35** 1Bŋ 17:17-24; 2Bŋ 4:25-37 **11:36** 1Bŋ 22:26-27; 2Lëk 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 **11:37** 2Lëk 24:21 **12:6** Jop 5:17; Kɛ̈ŋ 3:11-12

ku pïr të wëët yen ɣo? 10 Wärkua
aa ɣo wëët të kor ɣok buk ŋiɛc cieŋ
kam kɔc run lik pinynhom ë tën, cït të
yekë yök ye ke path. Ku Nhialic ë ɣo
wëët akölaköl rin käpuɔth buk yök buk
dhëëŋde rɔm kek ye. 11 Wëët acie guɔ
nhiaar nyin yic, aye yök ciët rɛɛc. Na
lä thɛɛr, ke kɔc cï tëm awuöc aa la cök
ku yekë kɔc ë döör.

12 Këya, duökkë riöc lak tueŋ ke we
deet wepuöth. 13 Biathkë dhël la cök
yic, bï kɔc koor gam riɛl gamden yic.
Ku cïk mër wei wecök.

14 Miëthakäi, thɛmkë bäk ŋiɛc cieŋ
ke kɔc ëbën, bäk rëër dhëëŋ Nhialic
yic. Rin raan liiu dhëëŋ Nhialic tënë
ye acïï bï kaŋ tïŋ. 15 Muökkë wen-
hïïm bï ciɛn raan cïï dhëëŋ Nhialic
yök. Ku tiëërkë nhïïm paan ë moor bï
ciɛn raan loi kërac mɛt we wei ëbën.
Aŋiɛckë, ee diɛn tök yen ë wär rac
nyin. 16 Acïï path bï raan yepuöu ya
yiëk bal. Ku cïn raan loi rot bï yic pial
cïmën Ethau wäär pël diëtde tënë raan
buɔth ye, rin cï yen ye gäm miëth koor
ë path. 17 Ku aŋiɛckë wäär wïc Ethau
ye bï la tënë wun bï la dɔɔc ku bï diëtde
dhuök ciëën, ku akëc döc bɛn yök tënë
wun. Kënë akëc rot bɛn lëu bï waar yic
cɔk a wäär cï yen dhiau pïu ë nyin.

18 Wek aa këc bɛn we cït kɔc Itharel
wäär cï la gɔn Thinai cök. Ku tïŋkë
manydït apɛi ke dëp. Nawën ke tïŋ
luäät aya ke cï gɔt paat piny ku looi
muööthdït, ku yomdït apɛi. Ku ye
bir yic ku mëër apɛi abïk riööc ëbën
19 Ku piŋkë kaŋ yic ku röl la gɛi. Aacï
Nhialic piŋ ke jam röldït apɛi, nawën
ke lëkkë Mothith bï Mothith Nhialic
löŋ bï cïï ben jam tënë ke. 20 Ku aacï jäl
bɛn riööc apɛi tëwën piŋ kek Nhialic
röl ke lëk ke ëlä, “Acïn raan ɣëët ë gɔn
kënë cök, na cɔk a lëi ku le nhial ye ka
biöök aleel bï thou.” 21 Agut Mothith
acï bɛn riööc aya apɛi wën looi käkkä
röt abï ya lueel, “Ɣɛn aye riööc lath.”

22 Wek aa këc bɛn gɔn Thinai löom.
Wek aacï bɛn gɔn Dhain löom, yen
cï Jeruthalem ë yam gen Nhialic pïr
buth yenhom. Wek aacï bɛn yan miɛt
puöu dït yic tö atuuc Nhialic juëc apɛi
thïn. 23 Wek aacï bɛn tënë Nhialic yen
luk looi tënë kɔc ëbën. Ku tënë wëi kɔc
path cï Nhialic looi bïk la cök. 24 Wek
aacï bɛn tënë Jethu cï löŋ döör ë yam
looi. Acï riɛmde juaar rin bï Nhialic
adumuöömkua päl piny, rim cïï thöŋ
kek rim Abel wäär thiëc ë guur.

25 Wek aa yöök bäk cïï kuec wët raan
jam. Kɔc wäär cï kuec bïk wëtde cïï
gam pinynhom tën aakëc bën puöl ke
cïï tëm awuöc. Na ye këya, buk poth
këdë, ɣo cïï tëm awuöc të cïï ɣok wët cï
Nhialic jam tënë ɣo nhial piŋ? 26 Wäär
röde gɔn Thinai ëcï piny yääk. Ku
ëmën acï kɔc lëk ëlä, “Acie pinynhom
rot yen ba yääk, ɣɛn abï nhial yääk
aya.” 27 Ku dët aya, kë ye wëlkä
nyuɔɔth ë lɔn käk cï cak aabï röt yääk
ku nyiɛɛi ë keek. Ku döŋ käk cïï lëu bï
ke yääk.

28 Këya, ɣok aa kɔc cï Nhialic yiëk
pan cïn kë bï ye yääk athɛɛr. Lecku
Nhialic ku dorku dhël ye cɔl amit
puöu, ku rëërku ke thekku ku riööcku
ë ye. 29 Rin ye Nhialic kɔc tëm awuöc
thiek apɛi, acït many adhie këriëëc
ëbën ruööc piny.

13

Të ye Nhialic miëët puöu thïn

1 Lak tueŋ we nhiar röt akölaköl ke
we cït mïth tik. 2 Lor jööl ë puön ɣer
ku nyuööc keek apath. Rin cï kɔc kök
atuuc Nhialic kaŋ lor ke kuckë ke.
3 Duökkë nhïïm ye määr kɔc mac ku
kɔc gum. Yakë ke kony ciët we mac ku
guöömkë ke ke.

4 Thiëëk adhil raan ëbën theek, röör
ku diäär aa dhil röt theek kamken
bï ciën raan dëëk ŋɛk puöu. Nhialic
abï kɔc cï rot thiaak ë luui akɔr tëm
awuöc, ku kɔc këc thiëëk luui käk ë bal
aya.

5 Duökkë ye wïc wepuöth bäk la
käjuëc apɛi, ye këdun muk yen ye yiëk

12:12 Ith 35:3 **12:13** Këŋ 4:26 **12:15** L.rou 29:18 **12:16** Cäk 25:29-34 **12:17** Cäk 27:30-40
12:19 B.bei 19:16-22; 20:18-21; L.rou 4:11-12; 5:22-27 **12:20** B.bei 19:12-13 **12:21** L.rou 9:19
12:24 Cäk 4:10 **12:25** B.bei 20:22 **12:26** Ɣag 2:6 **12:29** L.rou 4:24 **13:2** Cäk 18:1-8; 19:1-3
13:5 L.rou 31:6, 8; Joc 1:5

yïpuɔ̈u rot. Acï Nhialic lueel thɛɛr ëlä, “Wek aacä bï kaŋ päl wei, ku wek aacä bï nyääŋ wei.” 6 Na ye këya, rëërku ë cök ku ŋɔ̈thku Nhialic, ku yeku lueel ëlä, “Ee Nhialic yen ë ɣɛn kony, acïn kë ben ɣa riääc. Le raan lëu ye ba luɔ̈i kërac?”

7 Duɔ̈kkë nhïïm mär kɔcdït tueŋ wäär we lɛ̈k wël Nhialic. Takkë apath yen tɛ̈ pïïr kek thïn aɣet tɛ̈ thou kek. Luɔ̈ɔ̈ikë cïmënden gam yic. 8 Jethu Krïtho acie rot ye waar. Ee yen töŋ aköl wäär ku ya aköl ku akölriëëc ëbën. 9 Duɔ̈kkë röt cɔl aa rɛc ë nhïïm piööc juëc kɔc gɔ̈i ye lueel lɔn cïï mïïth kɔ̈k bï ya cam. Wek aa dhil wepuɔ̈th wɛ̈l dhëëŋ Nhialic ku acie mïïth ye cam cïn kë yekë kuɔ̈ny wëi kɔc ke cam.

10 Ajuër ye looi bï ɣo awaar kärɛc yiic, acït ajuër löŋ dɔ̈ɔ̈r wäär ye looi bï adumuɔ̈ɔ̈m päl piny. Ku acïn raan ye puɔ̈l agut kɔc käŋ juaar tënë Nhialic duël yic bïk rïïŋ län cï nɔ̈k cuet. 11 Rin raandït käk Nhialic ë ye riɛm län cï juɛ̈r Nhialic ɣäth tɛ̈ yaath duël yic rin bï adumuɔ̈ɔ̈m päl piny. Ku län cï nɔ̈k ë ye nyop roor abï ya col. 12 Ku Jethu aya, ee thou gɛu kɔ̈u aɣeer Jeruthalem. Tɛ̈wën nɛ̈k ye ëcï riɛmde kuër rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny. 13 Këya, dhilku biaath aɣeer aya gɛu kɔ̈u buk yär guɔ̈p wäär cï guum la rɔm kek ye. 14 Kënë adhilku looi, rin pinynhom tɛ̈ ciëŋ ɣok thïn acie yen tɛ̈ bï ɣok cieŋ thïn athɛɛr. Ɣok aa tit gen yam yen bï bɛ̈n. 15 Këya, cït mënë cï ɣok Jethu gam, yeku Nhialic leec akölaköl. Rin lɛ̈c ye ɣok ye leec piäthkua ëbën, yen ajuërdan ye nyuɔɔth lɔn ye yen Bɛ̈ny. 16 Duɔ̈kkë nhïïm mär luɔi käpath, ku kë ye wek röt kony kamkun, rin käkkä kek ajuër Nhialic cɔl amit puɔ̈u.

Thek kɔckun dït wël Nhialic

17 Thek kɔckun dït wël Nhialic, ku piŋ tɛ̈ ye kek yï wɛ̈ɛ̈t thïn, rin ye kek kɔc tit wɛ̈iku. Ku aŋickë lɔn bï Nhialic ke thiëëc aköldä tɛ̈ cï kek wëi kɔc tiɛɛt thïn. Na thek ke ku gam wɛ̈tden, ka bï luɔiden looi ke mit puɔ̈th. Ku na cï wɛ̈tden piŋ ka luui ke rem puɔ̈th. Ku na cïk ŋic luui apath, ke la kë kuny kë yï? 18 Yakë röök riɛnkua. Acïn kërɛɛc rɛ̈ɛ̈r ɣopuɔ̈th. Awïcku bï ya këpath yen yeku looi akölaköl. 19 Wek aa liɛm piändiɛ ëbën bäk röök bï Nhialic ɣa cɔl adhuk tënë we ye nïnkä.

Röök ciëën

20 Ku ëmën, bï Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek dɔ̈ɔ̈r, yen cï Bänyda Jethu cɔl aben pïr, week yiëk käk wiɛckë ke bï wek këden wïc looi. Ku bï luui wepuɔ̈th riɛl Jethu raan cï lɔc ku dɔc, 21 bï wek kuat käk ye miëët puɔ̈u ya looi. Jethu yen abiöŋdït rin cï yen löŋ dɔ̈ɔ̈r akölriëëc cï thany riɛmde looi. Bï diik ya këde akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wël ciëën

22 Miɛ̈thakäi piɛŋkë wël lik deet wepuɔ̈th ca lɛ̈k we apath. Rin athör ca gät we aciek. 23 Awiëc bäk ŋic aya lɔn wämääthda Timothï acï lony ë nïnkä. Na lɔc bɛ̈n bä döödt, ke ɣok aabï cath ë tök buk we la neem.

24 Miäthkë kɔckun dït ku kɔc kɔ̈k cï wɛ̈t Nhialic gam ë riɛnkua. Wämäthakua pan Italia aa we muɔ̈ɔ̈th aya.

25 Bï dhëëŋ Nhialic rëër kek we ëbën.

13:6 Wk 118:6 **13:11** Leb 16:27

Athör Jemith
Wɛ̈t nhom

Athör Jemith aa käk cï gät kɔc cï Nhialic gam cï thiëi pinynhom ëbën. Raan ë gät athör acï wël juëc ë waal path gɔ̈t bï yen kɔc lɛ̈k ŋïny ë käŋ, rin bï kɔc cï gam, röt tiit ku luɔi path. Acï wël juëc lueel tënë kɔc cï gam, wël cïmën wël ë jiɛɛk, ku ŋɔ̈ɔ̈ŋ ku thëm ë jɔŋrac, ku luɔi ku tiɛɛl, ku gam kek ë luɔɔi, ku liem path ku ŋïny ë käŋ, ku agɔ̈th ku nhiam ku piath, ku luk kɔc kɔ̈k wei. Ku nyooth ë rot ke nhiam ku liɛr ë puɔ̈u ku röök. Athör ë jam apɛi bï gamda rot ya nyuɔɔth luɔida yic.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th 1:1
Thëm ku thööc kërac yic 1:2-18
Pïŋ ku luɔi 1:19-27
Duɔ̈kkë kɔc ye tek yiic 2:1-13
Gam ku luɔi 2:14-26
Dut liɛmdu 3:1-12
Ŋïny käŋ bɔ̈ tënë Nhialic 3:13-18
Thɔ̈nkë röt Nhialic 4:1-10
Duk mɛnhkui nyieny 4:11-12
Duɔ̈kkë ye tol 4:13-17
Lëk tënë Ajiɛɛk 5:1-6
Pɛ̈l rot piny ku Röök 5:7-20

1 Athör Jemith, aluaŋ Nhialic ku Bänyda Jethu Krïtho tënë kɔc cï gam, cï weer pinynhom. Ku muɔ̈ɔ̈th ke.

Thëm ku thööc kërac yic

2 Miɛthakäi, calkë aye miɛt ë guɔ̈p tɛ̈ teem kuat këril rot ë dhɛldun yic, 3 rin aŋiɛckë aköl ye gamdun la tueŋ käril yiic, kën bɛn bei thïn ë riɛl ë puɔ̈u ater yic. 4 Calkë riɛl piändun ater yic aɣɛ̈th we tueŋ, yen abï wek käŋ ŋic ku bäk la cök ke cïn diu. 5 Na le kë dhal we bäk cïï ŋic, ke we rɔ̈ɔ̈k tënë Nhialic yen la riɛl bï gäm we, rin Nhialic ë ŋiɛɛc käŋ gam ë path piände tënë raan ëbën. 6 Ku na rɔ̈ɔ̈kkë ka dhiɛlkë looi ë puɔ̈n cïn yic diu acïn, kuat raan ë diu acït apuɔ̈ɔ̈k wïïr ye yom nyiääŋ bï ɣäth tueŋ ku dhuk ciëën. 7 Raan cït kënë cïï ye tak lɔn le yen kë bï yök tënë Nhialic. 8 Ku yen raan kënë ë puɔ̈u rou, ku käk ye looi ëbën aacie rɔ̈m.

9 Raan cï gam ŋɔ̈ŋ adhil puɔ̈u miɛt tënë Nhialic, rin bï ye juak bï ɣäth nhial, 10 ku raan ajak adhil puɔ̈u miɛt tɛ̈ dhuk Nhialic ye piny, rin ajak abï lööny wei cïmën yɔ̈ɔ̈k tim. 11 Akɔ̈l ë ruɛl ku atuɔ̈nyde ë tim nyop, ku thou yɔ̈ɔ̈k dhëëŋ wën ëbën ku lööny kë wei. Ku riääk dhëëŋden puɔth wën. Yen ë kë bï rot looi tënë raan ajak aya, abï mɛ̈r wei jaakde cök.

12 Raan bï puɔ̈u miɛt ë raan bï këac guum ku ŋuɔ̈t ril puɔ̈u ë gamde yic, tɛ̈ lëu yen kënë, ka bï pïr akölriëëc ëbën cï Nhialic guiir ke ya ariöp tënë kɔc nhiar ye yök. 13 Na them raan ë käk rɛɛckä, ke cïï raan luel yepuɔ̈u ëlä, “Athëm kënë abɔ̈ tënë Nhialic.” Rin acïn raan lëu ye bï Nhialic cɔl aloi kërac, ku yeen guɔ̈p acie raan ë them kërac. 14 Ku raan aye them kërac ye wïc yepuɔ̈u ye thɛl wei ku deep. 15 Këreec ye wïc yepuɔ̈u yen ë bɛ̈n rëër këya ɣet bï dhiëth adumuɔ̈ɔ̈m, ku adumuɔ̈ɔ̈m yen ë bɛ̈n dït apɛi ɣet bï thuɔɔu bɛ̈ɛ̈i.

16 Miɛthakäi nhiaar duɔ̈kkë röt cɔl aaye math nyïn, 17 kuat käpath la cök ye yök, nadë ke gɛ̈m yï aa bɛn nhial tënë Nhialic, Aciëŋ cak käk ë ruɛl nhial, ye ruɛlden röt waar ku yeen acie rot waar. 18 Acï tak ë rot bï ɣo gäm pïr ë yam dhël wɛ̈t ë yic, ku buk rëër tueŋ këriëëc nhom ëbën.

Pïŋ ku luɔɔi

19 Muɔ̈kkë kënë wenhïïm miɛthakäi nhiaar ke! Raan ëbën adhil käŋ lac apiŋ, ku cïï guɔ jam ë path, ku cïï puɔ̈u ë lac dak aya. 20 Riäŋ ë puɔ̈u acïï pïr la cök wïc Nhialic ye bɛ̈ɛ̈i. 21 Këya, pälkë luɔi käk la bïth ë kɔc yɔ̈ɔ̈r gup, ku kuat luɔi kërac ëbën. Gamkë Nhialic piäthkun ëbën, ku wɛ̈t puɔth cï tääu wepuɔ̈th bï we luɔ̈k.

22 Na yakë wɛ̈t Nhialic piŋ ku cäk loi, ke wek aa röt math. Këya, luɔikë kecït tɛ̈de. 23 Kuat raan ë wɛ̈t kënë piŋ ku cïï looi acït raan rot tiŋ macar yic. 24 Ee guäpde ŋiɛc tïŋ apath, ku na le jäl

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3; Luɔi 15:13; Gal 1:19 **1:11** Ith 40:6-7

macar lɔ̈ɔ̈m ke go nhom määr tɛ̈ cï ye cak thïn. 25 Ku raan ë löŋ path tïŋ ku döt yic yepuɔ̈u, löŋ puɔth Nhialic ɣo gël buk kärɛc cïï loi, acïï cït kënë, acïï ye piŋ ë path ku mɛ̈r nhom ye, ku looi kecït tɛ̈de. Raan cït kënë abï Nhialic dɔɔc kuat käk ye looi yiic ëbën.

26 Ye raan tak lɔn theek yen yath? Na cïï raan liɛmde dut ka cïn yanh theek. Ku ë rot math ë rot. 27 Thɛ̈k puɔth ye Nhialic Wäda gam akïn, kony abɛɛr ku lëër ë ŋäänden yic, ku tiit rot käk rɛc ye tɔ̈ pinynhom.

2

Duɔ̈kkë kɔc ye tek yiic

1 Miɛ̈thakäi, kɔc cï wɛ̈t Bänyda Jethu Krïtho la dhëëŋdït apɛi gam, wek aadhil kɔc thɔ̈ɔ̈ŋ nhïïm kuat ë käk yakë ke looi yiic ëbën. 2 Tɛ̈dë, tɛ̈ bï raan cï ŋiɛc ruk apath tënë amat, ku bɔ̈ raan ŋɔ̈ŋ cieŋ alanh cï riääk aya. 3 Na ye raan cï ŋiɛc ruk yen ŋic tïŋ ë rot ku lɛ̈k ye ëlä, “Bäär nyuc tɛ̈n tɛ̈path,” Ku lɛ̈k raan ŋɔ̈ŋ nyin, “Lɔɔr kääc tëën,” Nadë ke luel, “Lɔɔr nyuc piiny tëën ɣacök.” 4 Ke yïn ala guɔ̈p awuɔ̈c cï yïn kɔc tek yiic, ba kɔc kɔ̈k luɔ̈k wei, ku kënë ë luɔi cïï path.

5 Piɛŋkë miɛ̈thakäi nhiaar, Nhialic acï kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn kuɛ̈ny bei pinynhom bïk ajiɛɛk ë gamden yic, ku ye bääny pan Nhialic këden, bääny cï Nhialic lueel lɔn bï ye gäm kɔc nhiar ye. 6 Ku wek aacï kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn dhɔ̈l gup. Ye yïŋa, bï we thany nhïïm piny ku thelkë we tënë bɛ̈ny luk? Ajiɛɛk! 7 Aa keek, kek aa kɔc jam wël rɛc rin puɔth raan cï wek wɛ̈tde gam.

8 Abï ya këpath yen luɔikë tɛ̈ theek wek löŋ bääny Nhialic ye yök athör thɛɛr wël Nhialic yic, “Nhiar raandun akeu nhom cïmën nhiɛɛr yïn rot.” 9 Ku na cäkkë kɔc ye thɔ̈ɔ̈ŋ nhïïm ë luɔidun yic, ke wek aala gup awuɔ̈c, ku löŋ abï we tɛ̈m awuɔ̈c raan cï löŋ dhoŋ kɔ̈u. 10 Kuat raan ë lɔ̈ŋ tök dhoŋ kɔ̈u kam ë lööŋ, ee lööŋ dhoŋ kɔ̈th ëbën. 11 Ku yen töö̈ŋ, yen ë ye lueel ëlä, “Duk tiŋ raandä kɔr,” ku lueel aya, “Duk raan näk.” Rin na cɔk alɔn këc yïn tiŋ raandä kɔɔr ku yïn acï raan nɔ̈k, ke yïn acï löŋ dhoŋ kɔ̈u. 12 Ye jam ku lui yï ŋic rot lɔn bï yï dɔm ë löŋ ɣo gël buk kärɛc cïï loi. 13 Rin tɛ̈ le Nhialic luk looi tënë kɔckä, acïï raan cie wɛ̈t ye päl piny bï ŋuään. Ku pɛ̈l piny wɛ̈t yen aril tënë luk.

Gam ku luɔi

14 Miɛ̈thakäi, ye këpiath ŋö tɔ̈ thïn bï raan aa lueel ka la gam, ku aacïï käk yeke looi ye nyuɔɔth? Lëu gam kënë bï ye luɔ̈k? 15 Na lɔ miɛ̈thakui cï gam ku aacïn miëth camkë ku alɛ̈th ceŋkë ke. 16 Ye këpiath ŋö tɔ̈ thïn tɛ̈ lëk yïn ye ke ëlä, “Miëthkë ku bäk kuɛth, tɛ̈dë ke luel, ruɔ̈kkë alɛ̈th dhïl bï wiir we cïï näk!” Ku acïn käk ca gäm ke käk wïckë ke ë piɛ̈rden yic? 17 Këya, gam ë rot ku cïn yic luɔi path, ka cïn yic pïr.

18 Ku abï raan ya lueel, “Raandɛ̈t ala gam ku raandä ala luɔi,” Ku aba dhuk nhom ëlä, “Nyuɔ̈th ɣa raan cït kënë la gam ku cïn luɔi? Yïn aba nyuɔ̈th gamdiɛ̈ käkkiɛ̈n ya looi yiic.” 19 Ye gam lɔn ye Nhialic tök? Apath. Aye jakrɛc gam aya, ku lɛth ke ke cï riɔ̈ɔ̈c. 20 Yïn raan ril nhom! Wïc bï nyuɔ̈th yï lɔn gam cïn yic luɔi acïn koony? 21 Abaram Wädandït thɛɛr, cï cɔ̈k piny Nhialic nhom këdë? Ee luɔide yen ë cök ye piny, wäär juɛɛr yen manhde Ithäk ariäk nhom tënë Nhialic. 22 Kɛ̈ckë tïŋ gamde ku luɔide aacï luui kedhie, ku gamde acï luɔide cɔl ala cök. 23 Ku kë cï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic acï ya yic, “Abaram acï Nhialic gam, ku rin gamde yen acï Nhialic ye bɛ̈n tïŋ ke la cök yenhom.” Ku ye Abaram cɔl aye mäth ë Nhialic. 24 Cäk tïŋ, ee rin luɔi path yen ë raan cɔl ala cök ë Nhialic nhom. Ku acie gam ë rot.

25 Ku ë yen ë ye tɛ̈de kek adëjöŋ cɔl Raɣäp wäär kony yen anëm kɔc Itharel. Wäär, lor yen ke paande, ku kony ke bïk röt kual ë dhël dɛ̈t.

2:8 Leb 19:18 **2:11** B.bei 20:13, 14; L.rou 5:17, 18 **2:21** Cäk 22:1-14 **2:23** Cäk 15:6; 2Lëk 20:7; Ith 41:8 **2:25** Joc 2:1-21

26 Këya, cïmën guɔ̈p cïn yic wëi, ee
kë cï thou, yen ë tɛ̈në gam cïn yic luɔi
path, ee kë cï thou aya.

3

Dut liɛmdu

1 Miɛ̈thakäi, aacie we ëbën wek lëu
ye bäk aa kɔc ë piööc. Tɛ̈cït tɛ̈ ŋiɛckë
ye, ɣook kɔc ë piööc, luɔ̈ŋda abï yic riɛl
apɛi tënë luŋ kɔc kɔ̈k. 2 Ɣook ɣodhie
ɣok awuɔ̈ɔ̈c looi dhɔ̈l juëc yiic, ku na
këc raan awuɔ̈c loi käk ye lueel yiic,
ka la cök ku alëu bï rot muk apath
alanden.
3 Ɣok a mathiäŋ ŋak thok luuŋ bï
wɛ̈tda gam, ku jɔlku kuaath tɛ̈ wïcku.
4 Tɛ̈dë ke yï tak riän rɛ̈ɛ̈r wïïr, adït apɛi
ku aye yom ril kuaath, ku alëu raan ye
kuaath bï tim koor cït alau cök nhom,
ku jɔl geer ke wel nhom tɛ̈ wïc piände.
5 Yen ë tɛ̈de ke liep, akoor, ku alëu bï
yenhom lɛc käkken dït ril yen.

Thɔ̈ɔ̈ŋ ror dïttet lääu yic apɛi, ku aye
liem many thiin koor yɔɔt. 6 Ku liep
acït mac. Yen ë käŋ liääp ku bïï riääk
pinynhom, arɛ̈ɛ̈r ɣogup ku ye kuat
kärɛc ëbën thiäi ë guɔ̈p yic. Ee piɛ̈rda
dɛ̈ɛ̈p ë manyden bɔ̈ kek ye pan mac.
7 Acï raan lëu bï lääi roor mac baai
kek ye, cïmën lääi dït ku lääi kor ku
diɛt ku käpiɛny ku rec. 8 Ku acïn raan
cie lëu bï liɛmde ŋiɛc mac. Liep arac,
acie lëu bï duut, ala yic kërɛɛc kɔc nɔ̈k.
9 Ayeku luɔ̈ɔ̈i bï ɣok Nhialic leec, ku
lɛm ɣok miɛ̈thakäi kɔ̈k cï Nhialic Wäda
ke cak ke cït ye. 10 Wël alɛɛc ku lɛ̈mlɛ̈m
aa bɛ̈n bei ë thoŋ töɔ̈ŋ yic. Miɛ̈thakäi
pɛth bï rot looi këya? 11 Acïn yinh pïu
path ku pïu rɛc bɛ̈ɛ̈i bei ë tök kedhie.
12 Miɛ̈thakäi tim cït ŋaap, acie dhiëth
ë mïth tim cɔl Olip. Ku abiëc acie
dhiëth mïth tim cït ŋaap, tɛ̈dë ke yinh
lɛ̈i piɛ̈uke bïï pïu path.

Ŋïny ë käŋ bɔ̈ tënë Nhialic

13 Le raan tök kamkun ŋic käŋ ku
ye wël deet yiic? Adhil nyuɔɔth ë
piɛ̈rde yic, ku luɔi path cïn yic nhiaam
rin ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ. 14 Ku na ye tiɛɛl yï
reem puɔ̈u apɛi ku ye rot nhiër käŋ
ë rot, ke yï duk yic dhäl ba jam ë
nhiaam. 15 Ŋïny käŋ cït kënë acie bɛ̈n
pan Nhialic, ee kën pinynhom ë tɛ̈n,
acïn yic Wëi Nhialic, ee kën jɔŋrac.
16 Na rɛ̈ɛ̈r tiɛɛl ku kë ye yïn rot nhiër
käŋ ë rot thïn, ke aliääp ku kuɔ̈c luɔi,
ku kuat kärɛc ëbën arɛ̈ɛ̈r thïn aya.
17 Ku ŋïny käŋ bɔ̈ nhial, tueŋ ala
yic dɔ̈ɔ̈r ku ala yic dhëëŋ, ku gɛm rot
tënë Nhialic, athiäŋ ë liɛr puɔ̈u, ku aa
käpath kek aaye yök thïn, acïï kɔc ye
tek yiic, ku aala cök. 18 Ku kɔc dɔ̈ɔ̈r
looi, aa käk la cök yök dɔ̈ɔ̈r yic.

4

Thɔ̈nkë röt Nhialic

1 Ye tɛ̈nɛn yen ye akɛ̈ɛ̈k ku agɔ̈th ë
kamkun bɛ̈n thïn? Aa bɛ̈n tënë käk
wiɛ̈ckë ke thɔ̈r wepuɔ̈th, käk we cɔl
agöth ë kamkun. 2 Wek aa wïc käŋ,
ku aa cäk ë yök, wek aacï röt guiir bäk
näk. Wek aa wïc käŋ ë riɛl ku na cäkkë
ke yök, ke wek aa gɔ̈th ku thärkë, kë
wiɛ̈ckë acäk bï yök rin këc wek Nhialic
thiëëc bï gäm we. 3 Ku na thiëckë, ka
cäk yök, rin tɛ̈ ye wek ye tak thïn tɛ̈
wïc wek ke, acïï path. Ayakë thiëëc ë
käkkä rin miɛt ë piäthkun ë rot. 4 Kɔc
cï jai Nhialic! Kuɔ̈ckë lɔn na yïk raan
yepuɔ̈u käk pinynhom, ke raan ë raan
ater tënë Nhialic. Kuat raan ye wïc
bï ke nhiaar käk ë pinynhom, ee ya
raan ater tënë Nhialic. 5 Duɔ̈kkë ye
tak lɔn cïn yen yic tɔ̈ athör thɛɛr wël
Nhialic yic ye lueel ëlä, “Nhialic awïc
wɛ̈ikua bïk aa käkke ë rot.” 6 Ku dhëëŋ
cï Nhialic gäm ɣo adït alanden. Ku
yen aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel,
“Nhialic aman nhiam ku ë dhëëŋ gäm
kɔc lir puɔ̈th.”

7 Këya, thɔ̈nkë röt Nhialic. Yakë
jɔŋrac thany wei bï kat welɔ̈m. 8 Bäkkë
ë Nhialic lɔ̈ɔ̈m ku abï thiɔ̈k kek we.
Miëëtkë wecin bei kärɛc yiic wek
kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m! Wuɔ̈ɔ̈nykë
wepuɔ̈th wei wek kɔc puɔ̈th rou!
9 Riääkkë puɔ̈th awuɔ̈ɔ̈ckun cäk looi
yiic, dhiaaukë ku ŋɛɛrkë yiic. Calkë
dɔl aye dhiëëu. Calkë miɛt ë piändun
aye riääk ë puɔ̈u! 10 Dhuɔ̈kkë röt piny
ë Nhialic nhom, ku abï we jat nhial.

3:9 Käk 1:26 **4:6** Këŋ 3:34

Duk mɛnhkui nyieny

11 Miɛthakäi duɔkkë röt ye nyieeny kamkun, kuat raan bï mɛnhkën nyieeny ë path, tɛdë ke luk wei, ee löŋ yen aye dhɔl ku lueel ka cïï path. Ku na luel kërac rin ë löŋ ka cïï thek, ku ye rot looi ciɛt yïn dït tënë löŋ. 12 Ee Nhialic rot yen ë löŋ gäm kɔc, ku ë yen kɔc luɔk wei. Yen ee raan kony ku nɛk aya. Ye tak ye yïn ë ŋa ba mɛnhkui luɔk wei?

Duɔkkë ye tol

13 Piɛŋkë kë luɛɛl ëmën, ayakë lueel, “Ya akölë, tɛdë keye nhiäk ɣok abï la keny ë gen dɛt yic, ɣok aabï la rëër ë tɛɛn ë ruɔɔn tök, ku lok luui buk wëëu juëc yök thïn.” 14 Yïn akuc kë bï rot looi tënë piɛrdu nhiäk, yïn acït tol ë mac, ë guɔ bɛn nhial kam thin-nyɔɔt ku go liu. 15 Kë lëu ba ya lueel akïn, “Na wïc Nhialic, ke ɣok aa pïr buk kënë looi ku kënë.” 16 Ku ëmën wek aa nhiam ku yakë tol, nhiam dïït kënë ëbën arac. 17 Këya, raan ŋic këpath bï looi, ku acïï ye looi ala guɔp awuɔc dït tet.

5

Lëk tënë Ajiɛɛk

1 Ku ëmën, wek kɔc la käŋ, piɛŋkë wɛtdiɛ! Ŋɛɛrkë yiic ku dhiaaukë ë kärɛc bï bɛn weyiëth aköldä! 2 Jaakdun acï riääk, ku aläthkun aacï aruɔp cam. 3 Mïlɔɔŋkun tɔc ku mïlɔɔŋ thith aacï keth, ku keth kënë yen abï dït piändun nyuɔɔth aköldä, ku abï we nyop cïmën mac. Wek aacï käjuääc kuɔɔt yiic ë nïnkä. 4 Wek aakëc kɔc lui duɔmkun yiic riɔp. Piɛŋkë keröt. Dhiën kɔc ë rapkun tem aacï Nhialic Madhɔl döötː 5 Piɛrdun pinynhom tɛn, athiäŋ yic miɛt piändun ë röt. Wek acï cuai ciɛt we bï nɔk aköl yai. 6 Wek acï kɔc cïn gup awuɔc tɛm awuɔc, ku näkkë ke ke këc jai ë wɛtdun.

Pɛl rot piny ku Röök

7 Miɛthakäi, guɔɔmkë ɣet tɛ bï Bänyda bɛn. Tiɛŋkë, raan puɔr ee yepuɔu päl piny bï rapken wäär cï puur duɔmde tiit bïk luɔk apath. Ee tïït ɣet bï ruël thök bï deŋ bɛn tuɛny läkëër. 8 Ke week aya, wek aadhil röt päl piny, ku kääckë ë cök rin aköl bɛn ë Bɛny acï thiɔk.

9 Miɛthakäi, duɔkkë röt ye lom kamkun bï Nhialic we cïï luk wei. Aluɔk luk acï thiɔk, abï guɔ ɣëët. 10 Miɛthakäi, na cï kärɛc we yök, ke we pɛl röt piny cïmën kɔc wäär ë käk Nhialic tïŋ ë wël Nhialic lɛk kɔc. 11 Cïmën ŋic wek ye, aayeku cɔl aaye kɔc cï dɔɔc ë rin cï kek gum. Wek aa we cï tɛ cï Jop guum thïn ku deet yepuɔu piŋ, ku wek aacï kë cï Bɛny bɛn looi tïŋ, Bɛny la ŋuɛɛn ku nhiër.

12 Kë tueŋ miɛthakäi, duɔkkë mël ye kuëëŋ rin pan Nhialic. Tɛdë ë rin piny, tɛdɛt ë rin kɔk ë path. Luel, “Ɣɛɛ,” Tɛ cï yïn ye gam, ku luel, “Ɣei,” Tɛ këc yïn ye gam. Na cäk loi këya ke wek aabï tɛm awuɔc.

13 Na le raan tök kamkun rɛɛr ater yic ka adhil röök. Na le raan töôŋ mit puɔu, ke cɔl aket waak alɛɛc. 14 Na le raan tuany ë we ka dhil kɔcdït akut kɔc cï gam cɔɔl bïk röök riɛnke, ku tɔckë ë miök. 15 Röök kënë cï looi ku le yic gam ril, ka bï raan kony bï pial rin abï Bɛny cɔl apuɔl, ku na le adumuɔɔm cï looi ka pɛl piny. 16 Këya, lakkë adumuɔɔm cäk looi ë kamkun, ku ye ŋɛk röök rin ë ŋɛk rin bï we kony. Röök ë raan path cɔl aril apɛi bï kɔc kony. 17 Elija raan käk Nhialic tïŋ a ye raan ë path cït ɣo. Ee cï röök apɛi bï deŋ cïï tueny. Ku deŋ akëc bɛn tuɛny pinynhom run kadiäk ku abak. 18 Na lä ke ben röök bï deŋ tuɛny bï wal cil ku lok rap pinynhom.

19 Miɛthakäi, na päl raan tök ë kamkun gam ë yic, ku dhuk raandɛt ë raan kënë thïn, 20 muɔkkë kënë nhom, kuat raan bï raan lä guɔp adumuɔɔm dhuɔk ciëën bï kärɛc ye ke looi puɔl, ke yeen abï wëi kony thou yic. Ku abï pɛl piny adumuɔɔm juëc bɛɛi tënë ye.

4:14 Kɛŋ 27:1 **5:3** Mt 6:19 **5:4** L.rou 24:14-15 **5:11** Jop 1:2-22; 2:10; Wk 103:8 **5:12** Mt 5:34-37 **5:14** Mk 6:13 **5:17** 1Bŋ 17:1; 18:1 **5:18** 1Bŋ 18:42-45 **5:20** Kɛŋ 10:12; 1Pït 4:8

Athör tueŋ cï Pïtɛr gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Pïtɛr gɔ̈t ëcï gät kɔc cï gam, kɔc cï Nhialic kuany. Kɔckä aake cï thiëi wuɔ̈t kɔ̈k yiic pan Athia. Wɛ̈t gɛ̈t yen athöör ë rin bï yen kɔc bï ye kueen dɛɛt puɔ̈th bïk gum, wɛ̈t ye ke nɔ̈k rin cï kek gam. Aaye Pïtɛr lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ë rin Jethu Krïtho, raan cï thuɔnde ku jön rot ku këden cï thɔn bɔ̈, ke cɔl aŋɔ̈th.

Ku rin ë wɛ̈t kënë adhilkë gam bïk kepuɔ̈th dɛɛt ku guumkë rin ë gamden yen athem. Ku ŋickë lɔn bï ke riɔp aköl le Jethu raan cï lɔc ku dɔc dhuk.

Na cɔk alɔn ye Pïtɛr ye lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th aa dɛɛt, tɛ̈ yök kek kärɛc, aye lɛ̈k ke aya, bïk pïr ke cït kɔc Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Lëk rin kuɔɔny Nhialic 1:3-12
Käk dhilkë looi rin Pïr ë Yam 1:13–2:10
Kë ye kɔc cï gam kony riääk yic 2:11–4:19
Kuɔɔny kɔc cï gam 5:1-11
Muɔ̈th ciëën 5:12-14

1 Ɣɛn Pïtɛr atuny Jethu Krïtho, ɣɛn agɛ̈t tënë kɔc cï Nhialic kuany, cï thiëi bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k yiic pinynhom cïmën Pontuth, Galatia, Kapadokia, Athia ku Bithinia. 2 Wäda Nhialic acï we kuany rin yen këden wïc thɛɛr. Ku Wëi Nhialic acï we looi bäk aa kacke, ku këya bäk Jethu Krïtho theek, raan cï thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkun päl piny. Bï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈rdït rëër kek we.

Nɔ̈th akölriëëc ëbën

3 Ɣok aa dhil Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho leec. Ku rin liɛr piände tënë ɣo, acï ɣo yiëk pïr ë yam, jön cï yen Jethu Krïtho jɔt thou yic, ku kënë ë ɣo cɔl aŋɔ̈th. 4 Anjicku lɔn bï ɣok käk ye Nhialic täu kacke yök. Käkkä aaye muk nhial paande apath ë riɛnkun. Aaye tɔ̈ɔ̈u tɛ̈ cïï kek bï dhiäth thïn, tɛ̈ cïn kë bï ke rac ku cïn kë nyɛɛi ke thïn. 5 Aa tɔ̈ɔ̈u ke ë riɛnkun, rin le wek gam bï we tiit ë riɛl Nhialic. Ku këya wek aabï luɔ̈k aköldä cït tɛ̈ cï Nhialic guiër ye.

6 Miɛtkë puɔ̈th rin kë cï Nhialic looi, cɔk alɔn bï wek puɔ̈th aa riääk ëmën rin käjuëc bäk ke guum. 7 Ku kë ye wek gum, ee lɔn bäk nyuɔɔth lɔn ye gamdun yic. Agut mïläŋ tɔc, ye raan lëu bï rac, aye kaŋ tääu mɛɛc bï them. Këya, gamdun tënë Nhialic wär mïläŋ adhil them aya bï tïŋ lɔn bï wek puɔ̈th riɛl. Ku Nhialic abï we cɔl ayök lɛc ku duaar aköl le Jethu Krïtho dhuk. 8 Na cɔk alɔn këc wek ye kaŋ tïŋ, ka nhiarkë. Cɔk alɔn cïï wek ye ye tïŋ ëmën ka ya ke gam. Ku acïn wël puɔth ye wek miɛt piändun teet, 9 rin wek aa kuɔɔny wɛ̈ikun yök, kënë yen ye yök gam yic tënë ye.

10 Kɔc käk Nhialic tïŋ cï we lɛ̈k rin dhëëŋ Nhialic, acïk wïc apɛi bïk kuɔɔny wëi kënë ŋic. 11 Ku Wëi Krïtho rɛ̈ɛ̈r kegup acï ke nyuɔ̈th tɛ̈ bï Krïtho guum thïn, ku käpuɔth bï röt looi, ee kënë cök. Ku acïk them bïk ŋic ye nɛn bï kënë rot looi, ku yeŋö bï ye nyuɔɔth. 12 Acï Nhialic nyuɔ̈th kɔc käkke tïŋ lɔn käk yekë ke lueel aacie käk ë kuɔɔnyden, aa käk kony ë we. Käk yakë ke piŋ ëmën aacï atuuc ë Wɛ̈t Puɔth Yam jam riɛl Wëi Nhialic cï tuɔ̈ɔ̈c nhial pinynhom. Käkkä aacï atuuc nhial bɛ̈n aa wïc aya bïk ke deet yiic.

Pïr ë Yam

13 Këya, cɔ̈kkë röt piny rin ë luɔi. Duɔ̈kkë röt cɔl amɛ̈r dhɔ̈l kɔ̈k. Ŋäthkë ke ye dɔc bï Nhialic gäm we aköl le Jethu Krïtho bɛ̈n. 14 Thɛkkë Nhialic, ku duɔ̈kkë piɛ̈rdun cɔl acök käkkun yakë ke wïc wepuɔ̈th, cïmën wäär kuc wek Wɛ̈t Puɔth Yam. 15 Mɛɛckë röt wei kuat kärɛc yiic ëbën akölaköl, cïmën cïï Nhialic raan cï we cɔɔl rot ë thiäk kuat kërac aya. 16 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Mɛɛc rot wei kërac yic cïmën mec ɣɛn kek kërac.”

17 Tɛ̈ röök wek tënë Nhialic, ayakë cɔɔl, “Wäda.” Yen ë luk looi cök tënë kɔc ëbën, kë cï raan looi yen ë tɛ̈ bï

1:16 Leb 11:44-45; 19:2

Nhialic luɔ̈ŋde luɔ̈k thïn nyooth. Këya,
rɛ̈ɛ̈rkë ke we thek Nhialic piɛ̈rdun yic
pinynhom ë tɛ̈n. 18 Rin wek aa ŋic kë
cï we wɛ̈ɛ̈r bei pïr wäär yic, pïr cïn kë
kuany thïn wäär cäk ŋic tënë wärkun
dït. Ku wek aa we këc waar kën yäi,
cïmën ye mïläŋ tɔ̈c ku mïläŋ thith yäi.
19 Ku wek aacï waar rin cï Krïtho rot
gam bï nɔ̈k, ku kënë ajuër thiek yic
apɛi, ee cït manh amääl cïn kë diu
yeguɔ̈p. 20 Nhialic ëcï Jethu lɔc ke piny
ku nhial këc cak, ku cɔl ajɔl ŋic ë nïnkä
riɛnkun. 21 Ku ë Jethu yen acï wek
Nhialic gam, Nhialic ë jɔt ye raŋ yic ku
yïk duaardït apɛi. Ku këya, wek aa la
gam ku ŋɔ̈th tënë Nhialic.

22 Ku ëmën wek aacï la cök rin
theek wek yic, ku bäk miɛthakun an-
hiaar ayic, nhiarkë röt kamkun apɛi
piäthkun yiic ëbën. 23 Wek aa dhil
röt nhiaar, ku rin wɛtden rɛ̈ɛ̈r thïn
akölriëëc ëbën, acï Nhialic we cɔl aa
ben dhiëëth, dhiënh mïth raan cie
thou cïmën kɔc ke dhiëth ɣo.

24 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Raan ëbën acït noon ë riɛl,
ku kuat këden path ëbën, acït yɔ̈ɔ̈k ë
tɛŋ.
25 Ku wɛt cï Bɛ̈ny lueel ë ya yic
akölriëëc ëbën.”

Wɛt kënë ë Wɛt Puɔth Yam ye atuuc
lɛ̈k kɔc.

2

Alel pïr ku kɔc yam Nhialic

1 Këya, pälkë luɔi kärɛc ëbën, pälkë
lueth ku ruëëny, ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th
ye yiëk këpɛth kɔc kɔ̈k. Ku duɔ̈kkë kɔc
kɔ̈k ye lɛ̈k gup wël rac ë path. 2 Luɔikë
röt bäk ciɛ̈t mïthkor ye ciɛk path ke
muk. Yakë ciɛk path wïc akölaköl, ciɛk
ë wɛ̈ikun ku bï wɛ̈ikun dït ke we ŋic
Nhialic. 3 Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä, “Acäk yök ë röt yen tɛ̈
pɛth Bɛ̈ny thïn.”

4 Bäkkë tënë Bɛ̈ny, Bɛ̈ny yen cït alel
pïr wäär cï kɔc jai, ku acï Nhialic
kuany ke ye këpath apɛi. 5 Ku week
aya, cït aleel pïr, wek aa buth bäk aa
luaŋ wëi. Ku bäk aa kɔc la cök lëu ye
bäk käk wëi cï Nhialic gam juɛ̈r ye rin
Jethu Krïtho. 6 Rin alëu raan bï kueen
athör thɛɛr wël Nhialic yic, ee yen ye
lueel thïn ëlä,
“Ɣɛn acä alel ril path apɛi kuɛ̈ny bei
aleel yiic,
ku tääu Jeruthalem ë yam ke cït mën,
ku raan bï ŋäthde tääu alel kënë kɔ̈u
acïï guɔ̈p bï yär.”

7 Alel kënë apath apɛi tënë wek kɔc
cï gam, ku tënë kɔc këc ye gam.
“Alel cï kɔc ë buth kuec lɔn cïï yen
path
yen acï bɛ̈n alel path apɛi tënë aleel
ëbën.”

8 Rin acï gɔ̈t abaŋ dɛ̈t yic athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä,
“Kënë yen alel bï kɔc kecök dɛɛny,
ku ee yen kuur bï keek cɔl awiɛ̈ɛ̈k.”

Aa kecök dɛɛny rin këc kek wɛt cï
Nhialic lɛ̈k kɔc gam. Ku kënë yen ëcï
Nhialic guiir tënë ke.

9 Wek aa kɔc cï Nhialic kuany ku
wek aa kɔc käk Nhialic aya, yen
bɛnyŋaknhom, wun cï lɔc bï Nhialic
luɔ̈ɔ̈i, kɔc ë Nhialic. Nhialic acï we
cɔ̈ɔ̈l bei muɔ̈ɔ̈th yic ku bäkkë ɣɛrden
dhëŋ apɛi yic. Rin bäk käkken puɔth
ye ke looi lɛ̈k kɔc. 10 Wek aa we cie kɔc
Nhialic, ku ëmën wek aa kacke. Wek
aa we kuc ŋuɛ̈ɛ̈n ë Nhialic, ku ëmën
wek aacï tɛ̈ ye Nhialic kɔc ŋuään thïn
ŋic.

11 Mäthkiɛ̈, wek aa yɔ̈ɔ̈k puɔ̈u ëbën,
wek kɔc pïr ke we cït jɔ̈ɔ̈l pinynhom
ë tɛ̈n. Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ë yiëk kärɛc
ye guäpkun ke wïc, kärɛc thär kek
wɛ̈ikun. 12 Piɛ̈ɛ̈rkë ë pïr path kam kɔc
kuc Nhialic, ku na cɔkkë ya lueel lɔn
ye wek luui kärɛc, ka bï käpuɔth yakë
ke looi tïŋ bïk Nhialic leec aköl le yen
bɛ̈n.

13 Rin bï wek kë cï Bɛ̈ny looi
buɔɔth yic, thɛkkë bäny mɛc baai,
bɛnyŋaknhom yen dït, 14 ku bäny kɔ̈k
cï ke luɔ̈ɔ̈i bïk kɔc kärɛc looi aa tëm
awuɔ̈c, ku leckë kɔc käpath looi. 15 Rin
Nhialic awïc we ku bäk kɔc we jääm
gup rin kuc kek käŋ, cɔl aabit tɛ̈ tïŋ

1:25 Ith 40:6-8 **2:3** Wk 34:8 **2:6** Ith 28:16 **2:7** Wk 118:22 **2:8** Ith 8:14-15 **2:9** B.bei 19:5-6; Ith 43:20, 21; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Ith 9:2 **2:10** Ɣoth 2:23

kek we ke we loi käpath. 16 Wek aacie
aloony ë kɔc kɔ̈k. Ku duɔ̈kkë kënë cɔl
akum kärɛc yakë ke looi kɔ̈th. Wek
aa loony ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i. 17 Thɛkkë
raan ëbën, ku nhiarkë miɛ̈thakun
cï gam. Thɛkkë Nhialic ku thɛkkë
bɛ̈nyŋaknhom.

Kë ye gum Jethu nyuɔ̈th ɣo

18 Kɔc luɔi aa dhil wɛ̈t ye bänyken
lɛ̈k ke piŋ, ku thekkë ke apɛi. Luɔikë
kënë tënë ke ëbën, bäny ŋic we ciëëŋ
ku bäny kuc we ciëëŋ aya. 19 Na gum
arɛɛm ke cie awuɔ̈cdun ca looi, ke yï
ŋic Nhialic yïpuɔ̈u, ke yïn abï Nhialic
dɔɔc. 20 Ye lɛc ŋö tɔ̈ thïn të bɛŋ yï ku
gum arɛɛm rin awuɔ̈c ca looi? Ku na
gum arɛɛm rin këpuɔth ca looi, ke yïn
abï Nhialic dɔɔc. 21 Ee gum kënë yen
ë cɔɔl Nhialic yï, rin Krïtho acï gum ë
riɛnkun, ku nyuth we të bï wek guum
thïn cïmënde, rin bï wek dhɔ̈lde buɔɔth
yic. 22 Acïn awuɔ̈c cï kaŋ looi ku akëc
lueth kaŋ lueel ë thuɔŋde. 23 Wäär
ye kek ye läät, akëc bɛ̈n adhuk nhom
ë wël rɛc. Ku wäär bɛŋ ye akëc kɔc
bɛ̈n riääc lɔn bï yen këde guɔ̈ɔ̈r, acï rot
bɛ̈n tääu ë Nhialic cin yen luk looi ë
cök. 24 Krïtho acä awuɔ̈c jɔt, awuɔ̈c
kärɛc cuk ke looi, wäär reem ye tim
cï rïïu kɔ̈k, rin bï ɣok luɔi adumuɔ̈ɔ̈m
puɔ̈l ku pïïrku ë pïr la cök. Ku tɛ̈töök
juëc cï yiëk ye aacï we waar ë thou
yic. 25 Wek aa we cït amɛ̈l cï dhël baai,
ku ëmën wek aacï dhuɔ̈k ciëën, bäk
raan diɛɛr ë we cïmën ye abiöök diɛɛr
amälke buɔɔth, raan wɛ̈ikun tïït.

3

Diäär ku Rɔ̈ɔ̈rken

1 Këlä aya, wek diäär wek aa dhil
röt thɔ̈n rɔ̈ɔ̈rkun. Rin na le raan tɔ̈
kamken ke këc wɛ̈t Nhialic gam, ka
bï luɔidun path cɔl agɛ̈m, ke cïn wɛ̈t
lëk ke. 2 Rin aabï pïrdun path ku të
theek wek ke thïn tïŋ. 3 Duɔ̈kkë röt loi
bäk dhëŋ rin käjuëc ye ke tïŋ wegup
aɣeer kepɛ̈c. Cïmën të ye wek wenhïïm
guiɛɛr thïn. Ku ciɛŋkë mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔ̈c ku
alɛ̈th path juëc kɔ̈k. 4 Duɔ̈kkë ye luui
këya, ee kë rɛ̈ɛ̈r yïpuɔ̈u alɔŋthïn yen ë
të dhëëŋ yïn thïn nyuɔɔth, dhëëŋ la yic
athɛ̈ɛ̈k ku liɛr ë puɔ̈u cie rot ë waar
të cɔk yïn dhiɔp. Ku ee yen dhëëŋ ye
Nhialic tïŋ ke path apɛi. 5 Diäär thɛɛr
wäär path Nhialic nhom ciëŋ ke ŋickë
apɛi lɔn bï Nhialic kë cï thɔn dhiɛl looi,
aake cï röt thɔ̈n rɔ̈ɔ̈rken ku ee kënë
yen ë ke cɔl adhëŋ. 6 Thara acït ë
diäärkä, ë ye kë cï Abaram lɛ̈k ye bï
looi, looi. Ku të jiɛɛm yen tënë ye, aye
lueel bänydiɛ̈. Wek aa cït Thara ëmën
të looi wek käpath tënë kɔc kɔ̈k, ke cïn
kë riɔ̈ɔ̈c wek.

7 Ku wek röör aya wek aa dhil
cieŋ apath kek diäärkun, ku ŋiɛckë lɔn
diäär aacïï ril cïmën röör. Yakë ke
ŋiɛc ciëëŋ ku thɛkkë ke rin keek aabï
miɔ̈c path Nhialic yök aya cïmëndun.
Luɔikë kënë rin bï rɔ̈ɔ̈kkun la cök.

Kɔc cï gam aa gum rin luɔi käpath

8 Ëmën awiëc ba wɛ̈t lɛ̈k we wit.
Ŋiɛckë cieŋ kamkun, ku ye ŋɛk diɛɛr
kërɛɛc bï ŋɛk yök. Nhiarkë röt cïmën
ŋɛk ke wämënhë. Liɛr puɔ̈u tënë kɔc
ëbën. Ku dhiɛlkë röt dhuɔ̈k piny. 9 Na
lui kɔc kɔ̈k yï kërac, ke duk col tënë
ke kërɛɛc dɛ̈t. Na ye raan dɛ̈t yï wɛ̈i
kërac, ke duk wëi kërac aya. Na loi kɔc
kärɛc tënë yï ke yï thiëc Nhialic bï ke
dɔɔc. Yen ee kën cöl Nhialic yï rin bï
yïn dɔ̈cde yök.

10 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,

“Raan wïc pïr path ku wïc bï puɔ̈u
miɛt,
ke cie jam wël rɛc ku cïï lueth ye lueel.
11 Ku adhil luɔi kärɛc puɔ̈l ku looi
käpath,
adhil them piände ëbën bï ŋiɛc cieŋ
apath kek kɔc kɔ̈k.
12 Rin Bɛ̈ny ee kɔc path tiit ku ee
rɔ̈ɔ̈kken piŋ,
ku Nhialic ee yenyin pɛ̈n kɔc kärɛc
looi.”

13 Yeŋa bï cɔl agum të wïc yïn ye
yïpuɔ̈u ba këpath looi? 14 Na cɔl kɔc
kɔ̈k yï agum rin looi yïn käpath, ke
këpath yen aloi rot tënë yï. Duk riɔc ë
ke ku duk ye diɛɛr, 15 ku calkë Krïtho

2:22 Ith 53:9 **2:23** Ith 53:7 **2:24** Ith 53:5 **2:25** Ith 53:6 **3:1** Epe 5:22; Kol 3:18 **3:3** 1Tim 2:9 **3:6** Cäk 18:12 **3:7** Epe 5:25; Kol 3:19 **3:12** Wk 34:12-16

aye Bɛ̈ny piɛ̈rdun yic. Rɛ̈ɛ̈r ke yï cï rot guiir akölaköl ba kɔc yï thiëëc tɛ̈t kë yakë ŋööth tɔ wepuɔ̈th wek kɔc cï gam. 16 Ku duk kɔc ë thany riɛl bïk gam, kuɛ̈ɛ̈c tɛ̈ktɛ̈k raan dɛ̈t nhom. Loi këya ba cïï ye yök yïpuɔ̈u lɔn le yen awuɔ̈c ca looi, rin bï kɔc man tɛ̈puɔth ciëŋ wek thïn rin ye wek kɔc buɔth Krïtho gup yär käk yekë ke lueel. 17 Aŋuɛ̈ɛ̈n ba gum rin këpuɔth ca looi tɛ̈ wïc Nhialic ye ba gum, tɛ̈n tɛ̈ bï yïn gum rin luɔi kërac. 18 Krïtho acï thou arak tök rin adumuɔ̈ɔ̈mkua. Yeen ë cïn awuɔ̈c cï looi, ku acï nɔ̈k bï thou riɛnkua ɣok kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m bï ɣo wat nhïïm tënë Nhialic. 19 Ku yeen, acï jam wɛ̈t Nhialic tënë wëi mac. 20 Wëikä aa wëi kɔc wäär cï jai wäär tiit Nhialic ke bïk kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën adumuɔ̈ɔ̈mken, wäär guiir Noa riände. Kɔc lik ke cï la riäi yic, kɔc kabɛ̈t, kek aacï Nhialic bɛ̈n kony aboor yic. 21 Ku kënë acït miɔ̈c nhom, miɔ̈c nhom yen aye Nhialic ɣo kony ëmën, rin Jethu Krïtho cï jɔt ë thou yic. Tɛ̈ jiɛɛm ɣok miɔ̈c nhom, ɣok aacïï jam rin acol ye laak wei kɔc gup, miɔ̈c nhom wɛ̈tde yic ɣok aa röt thɔ̈n Nhialic ke puɔ̈n ɣer. 22 Ku Jethu Krïtho atɔ̈ pan Nhialic ëmën ke rɛ̈ɛ̈r cuëny ë Nhialic. Ku yeen amɛc käk la riɛl ku atuuc nhial ëbën.

4

War pïr yic

1 Këya, Krïtho ëcï reem ku guum apɛi. Ke week, wek aa dhil röt guiir bäk gum cïmënde. Na rem raan ku guum, ka cï yepuɔ̈u wɛl wei adumuɔ̈ɔ̈m yic. 2 Ku ëmën le tuen wek aadhil pïr tɛcït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn, ku acie tɛ̈ wïc piäthkun ye thïn. 3 Wek aacï rëër tɛ̈bäär ke we loi käk ye kɔc këc Nhialic gam looi. Wek aa rëër ke we yïk wepuɔ̈th käk bal ku dëŋ ë määu, ku luɔi kärɛc kɔc cɔl ayär gup, ku duɔ̈r jak cï kiɛ̈ɛ̈t cïï ke wïc. 4 Ku rin cïï wek röt ye mät ke bäk aa luui kärɛc kɔc yɔ̈ɔ̈r gup aya, ee ke gɔ̈i ku jiëëmkë wegup apɛi wël lueth. 5 Ku keek aabï dhiɛl kɔ̈ɔc Nhialic nhom yen luk looi tënë kɔc pïr ku kɔc cï thou, bïk tɛ̈t ye lɔn puɔth käk cïk ke looi. 6 Raan cï lɔc ku dɔc acï Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc cï thou, kɔc wäär cï Nhialic luk looi tënë ke wäär pïïr kek, cïmën ye yen luk looi tënë raan ëbën. Wɛ̈t Puɔth Yam ëcï Jethu lɛ̈k ke rin bï wɛ̈iken pïr ë tök kek Nhialic.

7 Tɛ̈ bï käk loi röt ëmën thök ëbën acï thiɔ̈k. Cɔ̈kkë wepuɔ̈th ku rɛ̈ɛ̈rkë ke we tïr nhïïm bäk lëu bäk röök. 8 Këdït apɛi käriëëc ëbën yiic ë nhiër bï ŋɛk-ŋɛk anhiaar yepuɔ̈u apɛi, rin na nhiar kɔc kɔ̈k, ke yïn abï kärɛc yekë ke looi tënë yï päl piny. 9 Lor raan bɔ̈ paandu puɔ̈n cïn yic tiɛɛl. 10 Na ŋiɛc miɔ̈c juëc Nhialic cï yiëk yï muk, ke yïn adhil miɔ̈ckä luɔ̈ɔ̈i apath bï yïn ke kɔc kɔ̈k kony. 11 Tɛ̈ piööc raan ë kamkun, ka dhil kɔc aa lɛ̈k wɛ̈t cï Nhialic lueel. Ku raan kony kɔc kɔ̈k adhil looi këya riɛl cï Nhialic gäm ye rin ee luɔi kënë. Kuat kë ye raan looi ëbën adhil looi bï alɛɛc gäm Nhialic ë Jethu Krïtho, raan la diik ku riɛl akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wek aa gum rin ye wek kɔc cï gam

12 Mäthkiɛ̈, duɔ̈kkë gɛ̈i rin arɛɛm them ë we guɔ̈mkë, duɔ̈kkë tak lɔn kë loi rot kënë acie kë cï rot kaŋ looi. 13 Miɛtkë puɔ̈th, wek aa gum ë dhël töŋ thöŋ kek tɛ̈wäär cï Krïtho guum thïn, rin yen abï ya miɛt piändun tɛ̈ le yen bɛ̈n ke diɛɛkde. 14 Miɛtkë puɔ̈th tɛ̈ ye we lat rin ye wek Krïtho buɔɔth. Na loi kënë rot ke ŋiɛckë lɔn rëër Wëi diik Nhialic kek we. 15 Na le raan gum ke cïï dhil gum rin awuɔ̈c cï looi ye yen näk ë kɔc, nadë ke ye cuär, ku ye raan aliääp ku ye rot ciɛɛk käk kɔc kɔ̈k yiic. 16 Këya, na gum rin ye yïn raan cï gam, ke yï duk guɔ̈p riɔ̈c, lec Nhialic rin ye yïn raan ë Jethu. 17 Luk abï Nhialic guɔ looi tënë kɔc ëmën, ku Nhialic abï luk kaŋ looi tuen tënë kacke. Na jɔk Nhialic luk ë ɣo, ke luk abï dhiɛl riɛl tënë kɔc këc Wɛ̈t Puɔth Yam bɔ̈ tënë Nhialic theek. 18 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

“Käril aabï röt kaŋ looi tënë kɔc la cök
ku bï keek jäl kony,

3:15 Mt 5:10; Ith 8:12-13 **3:20** Cäk 6:1–7:24 **4:8** Këŋ 10:12 **4:18** Këŋ 11:31

na ye këya, yeŋö bï rot looi tënë kɔc
adumuɔ̈ɔ̈m, kɔc kuc Nhialic?”
19 Kɔc gum rin yen kë wïc Nhialic
tënë ke, aa dhil röt thɔ̈n Aciëŋden kë cï
lueel ka bï looi, dhiɛl tiɛɛŋ nhom. Ku
dhilkë la tueŋ ke loi käpath.

5

Wëët tënë kɔcdït ku riënythii

1 Ɣɛn ë raandït, ku ɣɛn alëk kɔcdït
akut tɔ̈ kamkun ë piändiɛ̈ ëbën. Ɣɛn
acï tɛ̈ cï Krïtho guum thïn tïŋ. Ku ɣɛn
abï diik bï Nhialic nyuɔɔth rɔm kek ye.
2 Wek alɛ̈k ë puɔ̈u ëbën. Calkë röt aaye
abiök kɔc ë Nhialic cï yen ke we kuany
bäk ke kony. Wek aacïï Nhialic wïc
bäk luɔi këné looi ke cït luɔi cï we mac
thïn. Duɔ̈kkë luɔi kony wek kɔc cï gam
ye looi rin ariöp ë rot. Luɔ̈ɔ̈ikë rin wïc
wek ye bäk ke kony. 3 Duk rot loi ba
kɔc cï Nhialic tääu yïcök ba ke kony
aa cieny ciɛ̈t yïn ë bɛ̈ny mɛc ke. Loi
rot bï kɔc cï gam yïïn aa kiɛ̈ɛ̈t. 4 Ku tɛ̈
le Abiöŋdït bɛ̈n ka bï we gäm ariöpdït
diik cïï ben kaŋ määr.

5 Ku wek riënythii yakë looi kë cï
kɔcdït lɛ̈k we. Ku week ëbën wek
kɔc cï gam, wek aa dhil puɔ̈th aa liɛr
ku yakë röt dhuɔ̈k piny bäk kɔc kɔ̈k
ya luɔ̈ɔ̈i, rin yen ë kë ye athör thɛɛr
wël Nhialic lueel ëlä, “Nhialic aman
nhiam ku ë dhëëŋ gäm kɔc lir puɔ̈th.”
6 Dhuɔ̈kkë röt piny Nhialic ril apɛi cök
bï we kony. Ku abï we jat nhial aköl
le yen ye tak. 7 Duɔ̈kkë wenhïïm ye
yiëk käk wiɛ̈ckë ke apɛi, calkë alooi
Nhialic, rin ee yen we tiit.

8 Pälkë röt piny ku tiëërkë nhïïm.
Raan atɛrdun, jɔŋrac ë la tɛ̈n, ku
le tɛ̈n, acït köör cï wäth wïc raan
ciɛm. 9 Rɛ̈ɛ̈rkë ke we ril ë gamdun
yic. Duɔ̈kkë wɛ̈tde gam, rin anɹiɛckë
miɛ̈thakun cï wɛ̈tde gam pinynhom
ëbën, aa gum aya cïmëndun. 10 Ku tɛ̈
cï wek gum tɛ̈thin-nyɔɔt, ke Nhialic
nhiar ɣo apɛi, yen cï we cɔɔl bäk di-
ikden akölriëëc ëbën rɔm, rin ye wek
tök kek Krïtho, abï këriëëc ëbën cök
tënë we. Ku abï we looi bäk gam-
dun cïï war ku cɔl we aa ril puɔ̈th
akölaköl. 11 Bï Nhialic mɛc akölriëëc
ëbën. Yenakan.

Muɔ̈th ciëën

12 Wek aa tuɔc athör cï Thilath ɣa
kony, wämääth path cï gam. Wek aa
yɔ̈ɔ̈k bäk riɛl gamdun yic, ku luɛɛl lɔn
kë ca gɔ̈t ë dhëëŋ Nhialic ayic, dhil
wek rëër thïn ë puɔ̈n la cök. 13 Akut
kɔc cï gam Babilon, akut kɔckuan
cï Nhialic kuany aya ke ɣo, ee we
muɔ̈ɔ̈th. Ku Marko, manhdiɛn cï gam
ë we muɔ̈ɔ̈th aya. 14 Miäthkë röt
muɔ̈th kɔc cï gam. Ɣɛn ë röök bäk rëër
ke dɔ̈ɔ̈r ëbën, wek kɔc Krïtho.

5:2 Jn 21:15-17 **5:5** Këŋ 3:34 **5:6** Mt 23:12; Lk 14:11; 18:14 **5:12** Luɔi 15:22, 40 **5:13** Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10; Pil 24

Athör ë rou cï Pïtɛr gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör dɛ̈t cï Pïtɛr gɔ̈t acï gät kɔc juëc cï gam pan Athia. Wɛ̈tdït ë gɛ̈t yen athöör, ee lɔn bïk röt tiit kärɛc ye kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔc, wël ë kɔc thɛl käk ë bal yiic. Ku kë bï ke kony atɔ̈ wɛ̈t Nhialic yic, wɛ̈t cï kɔc cï Jethu Bänyda tïŋ ku piŋkë wɛ̈tde piɔ̈ɔc.

Pïtɛr ë gät athöör rin ye kɔc ye lueel lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc bï bɛn dhuk pinynhom. Aye Pïtɛr lueel lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc bï lac dhuk ayic rin acïn raan wïc Nhialic bï määr, awïc bï raan ëbën luɔi kärɛc puɔ̈l.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Kɔc cï gam aa dhil pïr ke cït cɔ̈t ë Nhialic 1:3-21
Kɔc piööc e lueth 2:1-22
Bɛ̈n ciëën Raan cï lɔc ku dɔc 3:1-18

1 Ɣɛn Thaimon Pïtɛr, alony ku ya atuny Jethu Krïtho, ɣɛn agɛ̈t tënë we. Nhialicda raan luäk ɣo Jethu Krïtho, raan la cök path apɛi, acï ɣo ku week ɣodhie gäm piööc thöŋ ë riɛnke. 2 Wek aabï Nhialic nyuɔ̈th nhiërde apɛi ku cɔl we aala dɔ̈ör dït apɛi, rin cï wek riɛl Nhialic ku Jethu Bänyda ŋic.

Kɔc cï gam aa dhil pïr tɛ̈ cït cɔ̈t ë Nhialic

3 Jethu acï ɣo gäm käriëëc ëbën ë ciëëkde, käk wïcku ke bï ɣok ke pïr cït tɛ̈ dhil kɔc cï gam piïr thïn. Këënë acï rot lëu rin cï ɣok Nhialic ŋic. Ku ë yen acï ɣo cɔɔl buk diɛɛkde ku piathde rɔm kek ye. 4 Ku këya, Nhialic acï ɣo gäm miɔc juëc thiek yiic apɛi wäär cï thɔ̈n ɣo. Tɛ̈ luui wek ë ke, ke wek aa puut bei käjuëc ë kɔc rac ye kɔc kuc Nhialic yiëk kepuɔ̈th, käk ke rac. Ku këya, wek aabï pïr ciëëkde yic. 5 Rin cï Nhialic käkkä looi ë riɛnkua, thɛmkë apɛi bäk piath mat gamdun yic. Ku matkë ŋiɛ̈ɛc ë Nhialic piathdun yic. 6 Ku adhiɛlkë them apɛi bäk duɔ̈t ë rot ku gum mat thïn, ku piɛ̈ɛrkë cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn. 7 Thɛmkë apɛi bäk kɔc kɔ̈k nhiaar piäthkun ëbën ku nhiarkë Nhialic aya. 8 Käkkä kek aa käpuɔth wïc ke, ku na ŋiɛckë Bänyda Jethu Krïtho, ka bäk muk apɛi wepuɔ̈th. Ku këënë acïï we bï cɔl acït adakröötcie piɛ̈rden ye kuɛ̈ɛc nhom. 9 Ku raan liiu käpuɔthkä tënë ye, athöŋ kek raan cï cɔɔr cie daai, ku acï nhom määr lɔn cï adumuɔ̈ɔ̈mke laak wei.

10 Këya, miɛ̈thakäi, thɛmkë bäk pïr dhël ye nyuɔɔth lɔn cï Nhialic we lɔc ku cɔɔl we bäk aa kacke. Na luɔikë këya, ke wek aacïï gamdun bï kaŋ puɔ̈l. 11 Ku këlä, Bänyda ku ye Aluäŋda, Jethu Krïtho abï we yiëk yic dït apɛi bäk la bäänyden akölriëëc ëbën yic.

12 Këya, wek aaba ya täk nhïïm akölaköl bäk käkkä aa tak cɔk alɔn ŋic wek ke, ku cɔk alɔn cï wël yith cï ke piɔ̈ɔc tënë we teem wenhïïm aya. 13 Aya tak ë yic ba we ya täk nhïïm tɛ̈ ŋot pïïr ɣɛn. 14 Anjiɛc lɔn bï ɣɛn guɔ liu pinynhom rin acï Bänyda Jethu Krïtho lɛ̈k ɣa ayic. 15 Aba them apɛi ba dhöl bï wek käkkä lɔ̈k aa tak, aköl le ɣɛn thou, looi.

Pïtɛr ku atuuc kɔ̈k aacï lɛc Jethu tïŋ

16 Acie anyïköl takku ë path, yen yeku lɛ̈k we wäär ye ɣok jam tënë we tɛ̈ bï Bänyda Jethu Krïtho bɛn dhuk pinynhom kek riɛldït apɛi. Ɣok aacï riɛlden cï yen rot waaŋ bï ruɛl bï la diardiar tïŋ ë nyiɛ̈nkua. 17 Ɣok aa ɣo tɔ̈ thïn ë gɔt nhom wäär leec Wäda Nhialic ye, ku looi bï rot waaŋ bï ɣɛr apɛi bï la diardiar. Tɛ̈wäär tɔ̈ ɣok ë gɔt nhom, ɣok aacï röl piŋ, röl bɔ̈ nhial tënë Nhialic ke lueel ëlä, “Këënë ë Wëndiɛ̈n nhiaar, mit ɣɛn puɔ̈u tënë ye.” 18 Ɣook nhïïm guɔ̈p, ɣok aacï röl këënë piŋ ke bɔ̈ nhial wäär rëër ɣok kek ye ë gɔn Nhialic nhom.

19 Këya, ɣok aacïï diu wël cï gɔ̈t thɛɛr, wɛ̈lke keye kɔc käk Nhialic tïŋ lɛ̈k kɔc. Wɛ̈t këënë athöŋ ke many dɛ̈p muɔ̈ɔ̈th yic. Ee dëp ɣet bï piny bak, ku ruɛl Krïtho ë dëp wepuɔ̈th cïmën ye ciëër bak piny ruɛl bɛ̈ɛ̈i pinynhom. Ee këpath yen abäk looi tɛ̈ tɛ̈ɛ̈u wek wepuɔ̈th käk keye kë ke piɔ̈ɔc. 20 Kë lɛ̈ukë bak deet yic apɛi, ee lɔn acïn

1:18 Mt 17:1-5; Mk 9:2-7; Lk 9:28-35

raan lëu ye bï käk ye Nhialic nyuɔ̈th kɔc käkke tïŋ, käk cï ke gɔ̈t athör thɛɛr yiic, teet yiic riɛlde ë rot. 21 Rin acïn raan käk Nhialic tïŋ cï wɛ̈t Nhialic kaŋ lɛ̈k kɔc riɛlde ë rot. Ee Wëi Nhialic yen ë kɔc käk Nhialic tïŋ cök nhïïm tɛ̈ lueel kek wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic.

2

Kɔc piööc ë lueth

1 Wäthɛɛr kɔc aa lueth keye ye lueel lɔn ye kek kɔc käk Nhialic aake cï tuɔ̈l kam kɔc, ku këlä, kɔc piööc ë lueth aabï tuɔ̈l kamkun aya. Aabï piööc wël lueth bï gam rac kɔc puɔ̈th. Ku kɔc piööc ë luethkä aabï kuec lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc ye Bɛnyden yen cï ke waar adumuɔ̈ɔ̈m yic. Ku luɔiden, aabï kek kë rɛc ke guɔ yök thïn. 2 Këlä aya, kɔc juëc ë Nhialic aabï piööcden rɛɛc kënë buɔɔth yic, ku rin kärɛc yekë ke looi, kɔc aabï kuɔ̈c aa jam dhël yic cï Nhialic nyuɔ̈th kɔc. 3 Rin wïc kek wëëu juëc tënë we kek kɔc piööc ë luethkä, aabï we muɔ̈r anyïkööl yekë keek tör. Ku tɛ̈thɛɛrɣɔn agut ëmën, Nhialic bï luɔ̈ŋden looi ku yen bï keek rac, arɛ̈ɛ̈r ke cï rot guiir bï keek tɛ̈m awuɔ̈c.

4 Ɣɛn aluel kënë rin Nhialic akëc atuucken nhial puɔ̈l wäär looi kek adumuɔ̈ɔ̈m. Aacï bɛ̈n piɛɛr muɔ̈ɔ̈th yic tɛ̈thuth mec yic apɛi ke cï ke rek, ke tit aköl bï yen luŋdït looi tënë ke. 5 Ku këlä aya, Nhialic akëc kɔc thɛɛr wäär kuc ye pinynhom bɛ̈n puɔ̈l. Acï piny bɛ̈n cɔl abor bï kɔckä mou ëbën. Ee Noa raan wäär kɔc lɛ̈k dhël la cök yen acï bɛ̈n kony kek kɔc kɔ̈k kadhorou. 6 Ku Nhialic aya acï gen Thodom ku Gomora bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c, ku cuɛ̈ny ke bïk aa col kek kɔc ku käk tɔ̈ thïn ëbën. Kënë acï Nhialic looi bï kɔc nyuɔ̈th kë bï rot looi aköldä tënë kɔc cïï kuec ë wɛ̈tde. 7 Ku yeen acï Lot bɛ̈n kony, rin ye Lot raan path man kärɛc ye kɔc kɔ̈k ke looi. 8 Tɛ̈wën rëër raan puɔth kënë ë kamken, ëcie puɔ̈u ye miɛt aköläköl tɛ̈ tïŋ yen kärɛc ye looi. 9 Cït lɔn cï Bäny käkkä looi, aye nyooth lɔn aŋic tɛ̈ bï yen kɔc path kuɔny thïn käk gumkë ke yiic, ku tëm kɔc rɛc awuɔ̈c aköläköl ɣet aköl luŋdït, 10 kɔc ke looi käk ë bal la bïth ye guäpken ke wïc ku kueeckë bääny Nhialic.

Kɔc piööc ë luethkä aa ril nhïïm ku aa puɔ̈th lac thöök, ku aacie jak puɔth tɔ̈ nhial ye theek, aa yekë ke läät. 11 Na cɔk atuuc Nhialic la riɛldït apɛi tënë ke, aacie kɔc piööckä ye läät Nhialic nhom.

12 Kɔc piööc luethkä, aa käk wïc piäthken ke kek aa yekë ke looi ë path cïmën lääi cie tak. Këya, aa käŋ dhöl yiic ë path ke cïn yiny pɛth dhɛ̈l kek keyiic, ku cïk ke kɔŋ deet yiic. Ku këya, aabï Nhialic nɔ̈k cïmën dhie ye raan län tɔ̈ thïn ye nɔ̈k dɔm ku nɛ̈k.

13 Kɔc piööc luethkä kärɛc looi tënë kɔc kɔ̈k, aabï luɔ̈i kärɛc aya. Rin keek aa puɔ̈th miɛt tɛ̈ looi kek kärɛc. Ku miɛt piänden ayekë yök tɛ̈ mïth kek ku dëkkë ku loikë käk bal cɔk aköl ë path. Ku këlä, aa yär guɔ̈p bɛ̈ɛ̈i tënë we tɛ̈ looi kek kärɛckä ke we mïth ë tök ke ke. 14 Keek aa rëër ke wïc diäär, ku aacie kɔ̈ɔ̈c wïcwïc luɔi kärɛc. Ku keek aa kɔc cïï gamden ril tënë Jethu muɔ̈r bïk adumuɔ̈ɔ̈m looi. Ku keek aacï dït ë puɔ̈u ŋiɛ̈ɛ̈c. Ku keek aabï Nhialic tɛ̈m awuɔ̈c rin kärɛc yekë ke looi. 15 Aacï luɔi käpath puɔ̈l ku dhukkë dhël jɔŋrac. Aacï tɛ̈ ye Balaam wën Biör luui thïn buɔɔth yic, raan wäär nhiar wëëu ye ye riɔp bï kärɛc looi. 16 Ku Balaam acï Nhialic bɛ̈n mät apɛi rin kërɛɛc cï looi. Akajade acï bɛ̈n jam cïmën ë raan, ku pëën Balaam bï cïï ë luui cïmën raan cï muɔ̈l.

17 Kɔckä aa cït wër cï döu ku aa cït athɔ̈ɔ̈r, ye yom kuaath ë path. Nhialic acï tɛ̈col thuth yic tɛ̈n kɔc piööc luethkä looi tënë ke. 18 Keek aa jam ë nhiaam wël cïn kë ye kuany thïn. Ku aa luui käk ë bal bï kek kɔc deep, kɔc puɔc gam puɔc jäl tënë kɔc këc wɛ̈t Nhialic gam. 19 Ayekë lɛ̈k kɔckä lɔn bï kek nhïïm lääu lööŋ juëc ye kɔc cï gam ke theek, ku keek nhïïm aa loony kärɛc yekë ke looi, rin raan ë ya alony kërɛɛc ye looi kërɛɛc cï ye rum puɔ̈u ye rac. 20 Na kɔc cï käk tɔ̈

2:5 Cäk 6:1–7:24 **2:6** Cäk 19:24 **2:7** Cäk 19:1-16 **2:16** Kn 22:4-35

pinynhom, käk kɔc cɔl ayïk kepuɔ̈th luɔi kärɛc puɔ̈l, rin cï kek wɛ̈t Bänyda ku ye Aluäŋda Jethu Krïtho ŋic, ku na benkë luɔi kärɛc dhuɔ̈k ë pinynhom, ka jɔl rɛ̈ɛ̈c apɛi abïk tɛ̈wäär këc kek Jethu ŋic waan thok. 21 Ee bï ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi tënë ke tënë këc kek dhël la cök kaŋ ŋic, ku benkë kuec löŋ cï Nhialic lɛ̈k ke. 22 Kë cï rot looi tënë ke aye nyooth lɔn wël ye kɛ̈ŋ lueel ëlä yith, “Jöŋ ë ŋɔk dhuɔ̈k,” Ku, “Dïr baai cï deŋ lɔɔk ë rot bɛn daal tiɔ̈k yic.”

3

Jethu abï bɛn dhuk

1 Kɔckiɛ̈n nhiaar, kënë athör dɛ̈t ye athör rou ca bɛn gät we. Athörkä yiic ëbën, aca them ba we bɛ̈n lɛ̈k käk ŋiɛckë ke, rin bï wek wenhïïm täau thïn bäk aa tak apath. 2 Awiëc bäk wël ë Nhialic cï kɔc käk Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr, ku kë cï Bänyda ku Aluäŋda, cɔl aye atuuc lɛ̈k kɔc, aa tak.

3 Wɛ̈t tueŋ bäk kaŋ deet yic ë lɔn tɛ̈ le nïn aköl luŋdït thiɔ̈k, ke kɔc kɔ̈k rɛc, kɔc ke looi käk wïc piäthken kepɛ̈c aabï tuɔ̈l. Ku keek aabï we aa bui. 4 Ku luelkë, “Acï Jethu thɔn lɔn bï yen bɛ̈n ku luelkë, ye yic? Yen ako? Wärkuan dït aacï thou wäthɛɛr, ku kërïëëc ëbën aŋot cït tɛ̈thɛɛr wäär cɛk Nhialic piny.” 5 Ku aluelkë këya rin cï kek nhïïm riɛl bïk yic cïï gam, yic cï Nhialic nhial ku piny cak wäthɛɛr ë wɛ̈t lueel ë path. Wɛ̈tden cï lueel acï piny cɔl atul pïu yiic, 6 ku Nhialic acï pïu looi aya, pïu aboor bï yen ke piny kënë rac. 7 Ku nhial ku piny tɔ̈ thïn ëmën, aacï Nhialic wɛ̈t lueel aya lɔn bï kek rëër thïn ɣet aköl bï yen ke rac. Ku ee mac yen abï ke rac. Aa mɛc ke rin aköl bï yen ke luk looi ku rɛc kɔc cïï wɛ̈tde ye gam. 8 Duɔ̈kkë nhïïm mär ë kënë kɔckiɛ̈n nhiaar. Acïn kënë wääc tɛ̈kɛ̈k Nhialic yic ë kam akäl tök ku ruɔ̈ɔ̈n tiɛm tök, aa thöŋ kedhie karou tënë ye. 9 Nhialic acie gääu bï kë cï thɔn bï looi cɔl aloi rot cɔk alɔn ye kɔc kɔ̈k ye tak këya. Alir puɔ̈u kek we, rin acïn raan wïc bï rac, awïc bï kɔc ëbën kepuɔ̈th wɛl wei adumuɔ̈ɔ̈mken yiic ku dhukkë tënë ye.

10 Ku Bɛ̈ny abï bɛ̈n aköl cïn raan ŋic ye, cïmën dhie ye cuär ye looi këya. Ku aköl kënë arɔ̈ɔ̈ldït apɛi abï rot looi, ku käk tɔ̈ nhial aabï riääk, aabï mac rac, ku piny kek käk tɔ̈ thïn aabï dëp ëbën bïk liu. 11 Ku cït lɔn bï käjuëckä ëbën rac këya, ke we ye kɔc bï yiëndë ëmën? Wek dhil pïr pïr la cök ë Nhialic nhom, 12 tɛ̈ rëër wek ke we tit aköl bï Nhialic luk bɛ̈n looi tënë kɔc ë pinynhom, ku luɔ̈ɔ̈ikë apath bï aköl kënë lac bɛ̈n. Aköl kënë yen aköl bï mac dëp ku rɛc nhial, ku atuɔc abï käk tɔ̈ nhial lëëŋ. 13 Ku ɣok kɔc cï gam, titku nhial ë yam, ku piny ë yam wäär cï Nhialic ke thɔn bï kɔc la cök, la pïr thïn tɛ̈cït tɛ̈ wïc Nhialic ye.

14 Këya kɔckiɛ̈n nhiaar, tɛ̈ rëër wek ke we tit aköl bï Nhialic luk looi tënë kɔc pinynhom, wek aadhil luui apɛi bï week yök ke we ë kɔc la cök cïn gup adumuɔ̈ɔ̈m, ku lak dɔ̈ɔ̈r ke ye. 15 Tiɛŋkë liɛr puɔu Bänyda ke cït dhël bï kɔc kony käk rɛc keek yiic. Yen ë kënë cï Paulo, raan nhiarku cï gam cïmënda we gät ë ŋiɛ̈ɛ̈c käŋ cï Nhialic yiëk ye. 16 Këlä aya, Paulo acï ŋiɛc gät rin ë käkkä athör yiic ëbën cï tuɔc kɔc cï gam. Ku athörkä aala yiic kɔ̈k ril yiic cie deet. Ku aacïï kɔc ë piööc, kɔc kuc käŋ koor gamden ye teet yiic apath, cïmën ye kek wël kɔc thɛɛr ë Nhialic kuɔc piɔ̈ɔ̈c aya. Ku këlä, aa kë rɛc ke bɛ̈ɛ̈i tënë ke ë röt.

17 Ku wek kɔckiɛ̈n nhiaar, wek aa ŋic ë kënë thɛɛr. Tiɛtkë röt apath bï kɔc kuc yithkä we cïï mär ë piööcden ë lueth, bäk jäl dhëldun la cök rëër wek thïn. 18 Ku wek aa dhil la tueŋ akölaköl ke we ŋic nhiër ku liɛr ë puɔu Bänyda ku ye Aluäŋda, Jethu Krïtho, ku juakkë ŋiɛ̈ɛ̈cdun tënë ye. Bï ya leec ëmën ku akölriëëc. Yenakan.

2:22 Kɛ̈ŋ 26:11 **3:3** Jut 18 **3:5** Käk 1:6-9 **3:6** Käk 7:11 **3:8** Wk 90:4 **3:10** Mt 24:43; Lk 12:39; 1The 5:2; Ny 16:15 **3:13** Ith 65:17; 66:22; Ny 21:1

Athör tueŋ cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Joon gɔ̈t ala yic wël dït karou kek ke gɛ̈t yen athöör, tueŋ ë wɛ̈t bï yen kɔc riɛɛl puɔ̈th bïk aa rëër ë tök kek Nhialic ku Wënde Jethu Krïtho. Ku dɛ̈t, ee wïc Joon bï kɔc cï gam cɔl atïr nhïïm piööc ë lueth bï gam kënë rac. Piööc kënë acie rɔ̈m kek käk ë Jethu Wën ë Nhialic. Kuec ë piööc kënë, yen acï Joon ŋiɛc teet yic lɔn Jethu Krïtho ë ye raan ayic, ku acï nyooth lɔn raan cï Jethu gam ku nhiɛɛr Nhialic, ka dhil kɔc nhiaar ëbën.

Käk tɔ̈ thïn
Wɛ̈t Nhom 1:1-4
Nhialic ee Ruɛl 1:5–2:29
Mïth Nhialic ku mïth jɔŋrac 3:1-24
Yic ku lueth 4:1-6
Käk ye looi rin ë nhiër 4:7-21
Gam ril apɛi 5:1-21

Wɛ̈t ë Pïr

1 Wek aa gät wɛ̈t raan yen cï Wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc, ku yen cï kɔc gäm pïr akölriëëc ëbën. Yen ë tɔ̈ thïn thɛɛr këc kërïëëc ëbën cak. Ku ëmën ɣok aacï wɛ̈lke piŋ, ku yeen acuk tïŋ nyiɛ̈nkua. Acuk tïŋ, käk cï looi aa cuk tïŋ ku acuk gɔɔt ciɛnkua. 2 Acï Nhialic cɔl aye raan. Acuk tïŋ ku wek aa lëkku yic cuk tïŋ. Alëkku we lɔn raan kënë yen ë pïr akölriëëc ëbën yiëk kɔc, ee tɔ̈ thïn wäthɛɛr ku yeen ë rɛ̈ër kek Nhialic Wäda, ku acï Nhialic nyuɔ̈th ɣo. 3 Këya, raan cuk tïŋ ku piŋku wɛ̈lke, yen ë raan lëkku we, rin bäk röt mät ɣo aya bäk la gam tök kek ɣo. Ku gamda ɣodhie atɔ̈ tënë Wun ku Wënde Jethu Krïtho. 4 Wek aa gät käkkä rin bäk röt mät ɣo gamda yic rin bï miɛt piända dït apɛi.

Nhialic ee Ruɛl

5 Ku wɛ̈t cï Jethu lɛ̈k ɣo ku yen lëkku we ëmën akïn. Nhialic apath, ala guɔ̈p wic, acït ruɛl, ku acïn acuɔl. 6 Na yeku lueel lɔn cï ɣok röt mät tënë Nhialic ku ŋot ɣo ye luui kärɛc, ke wɛ̈t luelku acie yic. Ku aye käkkuan yeku ke looi nyuɔ̈th lɔn cï ɣok kuec yiny Nhialic. 7 Ku na yeku luui käk wïc, ke ɣok aatɔ̈ ruɛl yic cïmën tɔ̈ Nhialic ruɛl yic, ke ɣook aabï ɣoyiic mat, ku thon Wënde Jethu abä adumuɔ̈ɔ̈mkua laak wei ëbën ɣogup.

8 Na yeku lueel lɔn ɣok acïn gup adumuɔ̈ɔ̈m, ke mɛth yen aye ɣok röt math, ku ɣook aa kuc yiny cï Nhialic nyuɔ̈th ɣo. 9 Ku na lëkku Nhialic lɔn cï ɣok kärɛc looi, ka pɛ̈l kärɛc cuk looi piny ku wuuny ke wei ɣogup buk bɛn aa kɔc path tënë ye, rin acï lueel lɔn bï yen käräckua aa päl piny, rin kë ye lueel aye dhiɛl looi akölaköl. 10 Ku na luelku lɔn këc ɣok adumuɔ̈ɔ̈m looi, ka yeku lueel lɔn ë Nhialic yen ë lueth lueel, ku ɣook aa këc wɛ̈tde gam.

2

Raan cï lɔc ku dɔc ë ɣo kony

1 Wɛ̈t gät ɣɛn we athöör miɛ̈thkiɛ̈, ee wɛ̈t bäk kärɛc cïï ye looi. Ku na le raan lui kërac kamkun, ke ɣok aala raan Nhialic thiëëc ë riɛnkua bï käräckua päl piny. Raan kënë ë Jethu Krïtho cïn kë dak yeguɔ̈p ë Nhialic nyin. 2 Yen ë raan cï thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny. Aacie adumuɔ̈ɔ̈mkua ë röt kek ye Nhialic ke päl piny ë wɛ̈tde, aaye ke päl piny agut adumuɔ̈ɔ̈m kɔc pinynhom ëbën aya.

3 Dhël ye nyuɔ̈th lɔn ŋic ɣok Nhialic ayic, ee wɛ̈t nadë ke ɣo thek lɔ̈ɔ̈ŋke. 4 Na ye raan lueel ka ŋic Nhialic, ku acïï lɔ̈ɔ̈ŋken cï lɛ̈k kɔc thek, ke lueth yen aye lueel ku akuc käk ë yith tënë Nhialic. 5 Ku raan luui kë cï Nhialic lueel, ke nhiërde acïï thok bï kaŋ dak tënë Nhialic. Ee këya, kën ɣo nyuɔ̈th lɔn ye ɣok tök kek Nhialic akïn, 6 na ye raan lueel ka cï yeyic mat ke Nhialic, ka dhil a luui cïmën wäär ye Jethu luui.

Löŋ Yam

7 Ke week kɔckiɛ̈n nhiaar, wɛ̈t gät tënë we acie löŋ yam. Ee löŋ töŋ ɣɔn cäk piŋ ɣɔn jɔɔk wek mɛt tënë Jethu. 8 Këya, löŋ gät we kënë ala

1:1 Jn 1:1 **1:2** Jn 1:14 **2:7** Jn 13:34

yic wɛ̈t ë yam, rin dhël cï Jethu pïïr thïn acï nyuɔ̈th ɣo wɛ̈t ë yen yam, ku aye piɛ̈rdun nyuɔɔth aya lɔn yen löŋ yam rin kärɛc aacï dhuk piny, rin ruɛl Nhialic acï nyuɔɔth.

9 Na le raan ye lueel lɔn luui yen ruɛl Nhialic yic, ku ë kam awën, ke man raan cï gam, ke raan kënë aŋot rɛ̈ɛ̈r muɔ̈ɔ̈th yic agut ëmën. 10 Kɔc ë kɔc cï gam nhiaar kek aa kɔc pïr ruɛl Nhialic yic, ku abï ke cɔl acïn kërɛɛc loikë. 11 Ku kuat raan man raan cï gam, acït raan tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th yic kuc tɛ̈n le yen thïn. Rin cï muɔ̈ɔ̈th ye cɔl acïï piny tïŋ.

12 Wek kɔc cït miɛ̈thkiɛ̈, wek aa gät athör kënë, rin aŋicku Nhialic acï kärɛc päl piny tënë we, rin Raan cï lɔc ku dɔc.

13 Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gät, rin wek aa ŋic raan tɔ̈ thïn thɛɛr ke piny këc cak.

Wek kɔc puɔc gam, ɣɛn agɛ̈t tënë we rin cï wek jɔŋrac göök.

14 Wek aa kɔc cït miɛ̈thkiɛ̈, wek aa gät wëlkä rin cï wek aa kɔc cï Nhialic Wäda ŋic.

Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gät rin wek aa ŋic raan tɔ̈ thïn thɛɛr ke piny këc cak.

Wek kɔc we puɔc gam, wek aa gät ë rin cï wek wɛ̈t Jethu gam apɛi, ku bï wɛ̈t Nhialic arëër wepuɔ̈th akölaköl, ku week aacï jɔŋrac göök.

Duɔ̈kkë käk pinynhom ye nhiaar

15 Duɔ̈kkë ke ye nhiaar dhɔ̈l kɔc rɛc pïr tɔ̈ pinynhom, duɔ̈kkë ke ye nhiaar käk pinynhom. Rin raan nhiar käk tɔ̈ pinynhom, acïï lëu bï Wäda Nhialic nhiaar aya. 16 Dhɔ̈l rɛc kɔc tɔ̈ pinynhom cït ëmën ye kɔc luui kë nhiarkë wïckë, ku yekë nhiaar kë cïk tïŋ, ku yekë nhiam käjuëc tɔ̈ tënë ke. Dhɔ̈lkä aa dhɔ̈l pïr pinynhom. Aacie bɛ̈n tënë Nhialic Wäda. 17 Piny kënë aya, acï Nhialic jɔɔk bï rac kek kɔcken nhiar ye, ku raan kë wïc Nhialic looi ë pïr akölriëëc ëbën.

Raan ater Raan cï lɔc ku dɔc

18 Miɛ̈thkiɛ̈, thök ë piny acï thiɔ̈k. Acuk lɛ̈k we thɛɛr lɔn bï raan ater Raan cï lɔc ku dɔc tïc. Acäk tïŋ kɔc ater Raan cï lɔc ku dɔc juëc aacï tuɔ̈l. Wɛ̈t kënë, aye nyuɔɔth ë yic lɔn cï thök piny thiɔ̈k. 19 Kɔckä, aake rɛ̈ɛ̈r ke ɣo ë tök, ku aacï jäl ëmën. Keek aake këc kepuɔ̈th mät ɣo ë yic alanden, diɛ̈t aa ŋuɔ̈t ke rɛ̈ɛ̈r kek ɣo. Jälden ë ye nyuɔɔth wɛ̈t këc kek kepuɔ̈th mät ɣo.

20 Ku wek aa kɔc ye Nhialic Wɛ̈ike tääu wepuɔ̈th, ku këya, yen acï wek käk yith ŋic wedhie. 21 Ɣɛn acïï gɛ̈t tënë we rin ye ɣɛn ye lueel lɔn cïï wek yic Nhialic ŋic. Ɣɛn agɛ̈t tënë we rin wek aa ŋic yiny ë Nhialic. Ku rin ŋic wek ye acïn luenh tɔ̈ yiny ë Nhialic yic.

22 Ye raan yïndë yen alueeth? Ee raan ye lueel, Jethu acie yen Raan cï lɔc ku dɔc. Raan cït kënë, ee raan ater Raan cï lɔc ku dɔc, ku ë Nhialic Wäda kek Jethu Wënde kek aacï yen ke kuec. 23 Na le raan töŋ kuec lɔn cïï Jethu ye Wën Nhialic ka ril yic apɛi tënë ë raan kënë bï mat kek Nhialic Wäda. Ku na cï gam lɔn ye Jethu Wën Nhialic, ka bï mat kek Nhialic Wäda.

24 Yakë wɛ̈t Nhialic wäär yen cäk gam muk wepuɔ̈th akölaköl. Na muɔ̈kkë wɛ̈t wäär cï lɛ̈k we wäär mɛ̈t wek röt Jethu, ke wek aabï pïr ke we ye tök kek Jethu ku Nhialic Wäda. 25 Ke ɣook aabï pïr akölriëëc ëbën pan Nhialic cï Jethu ɣo thɔn bï yiëk ɣo.

26 Wek aa gät rin wɛ̈t kɔc we them bïk we muɔ̈r. 27 Ku week aacï Jethu yiëk Wëi Nhialic, ku rin rëër Wɛ̈ike ke we, ke wek aacïï ben wïc raan dɛ̈t piööc we. Ku Wëi Nhialic ë we piɔ̈ɔ̈c këriëëc ëbën, ku piööc we yiny cïn yic lueth. Këya, wek aaya yɔ̈ɔ̈k bäk aa mat ke Jethu tɛ̈cït tɛ̈ cï Wëi Nhialic we lɛ̈k thïn.

Mïth ë Nhialic

28 Wek aaya yɔ̈ɔ̈k aya miɛ̈thkiɛ̈, bäk aa rëër ke we mɛ̈t kek Jethu. Rin na ben la bɛ̈n pinynhom, ke ɣook aacïï gup bï riɔ̈ɔ̈c buk rɔ̈m kek ye.

29 Ee këya, cït mën ŋic wek ye lɔn le Raan cï lɔc ku dɔc cök. Këya, aŋiɛckë

aya na ye raan kë la cök looi, ka cï ya manh ë Nhialic.

3

1 Takkë wenhïïm yen kë cï Wäda Nhialic luɔi ɣo rin nhiɛrden rëër kek ɣo, ee kë nhiɛɛr yen ɣo apɛi, abï ɣook cɔl aaye miɛthke, ku ë yic alanden ɣok aacï ya miɛthke. Ku wɛ̈t kuc thän pinynhom ye, lɔn ye ɣok mïth Nhialic, ee rin kuc kek Nhialic. 2 Wek kɔckiɛ̈n nhiaar ëmën, ɣok aacï ya mïth Nhialic. Ku aŋot kucku të bï ɣok yiëndë thïn aköldä. Ku yeen aŋicku, të le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk pinynhom, ke ɣok aabï cïɛ̈t ye, rin abuk tïŋ ë yic, ye yen ŋa. 3 Ku week, raan ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï yen ciɛ̈t Jethu, ka dhil yeguɔ̈p wuɔ̈ɔ̈ny wei adumuɔ̈ɔ̈mke bï rëër ke la wic, cïmën Raan cï lɔc ku dɔc cie adumuɔ̈ɔ̈m ye looi.

4 Kuat raan la tueŋ ke loi awuɔ̈c Nhialic nyin, ee Nhialic ku löɔ̈ŋke kek aaye dhöl yiic. 5 Aŋiɛckë, kën bïï Raan cï lɔc ku dɔc pinynhom, ee lɔn bï adumuɔ̈ɔ̈mkua bɛ̈n wuɔ̈ɔ̈ny wei ɣogup, ku yen nhom acie adumuɔ̈ɔ̈m ë looi acïn.

6 Këya, të cï raan rot mat kek Jethu, ka cïï adumuɔ̈ɔ̈m looi aköɬaköl, ku raan adumuɔ̈ɔ̈m looi aköɬaköl aye nyuɔɔth lɔn kuc yen Raan cï lɔc ku dɔc alanden.

7 Wek miɛthkiɛ̈, tiëërkë nhïïm, bï ciɛ̈n raan ruëny we. Raan ye looi ë këpath ala cök cïmën le Raan cï lɔc ku dɔc cök. 8 Ku raan awuɔ̈c looi aköɬaköl ë raan jɔŋrac, rin jɔŋrac acä awuɔ̈c looi tɛ̈wäär ciɛk ë piny. Ku Wën Nhialic acï bɛ̈n pinynhom bï kë cï jɔŋrac looi bɛ̈n rac.

9 Acïn raan ya manh Nhialic ku ŋot ye luui kärɛc. Rin pïr Nhialic atɔ̈ yeguɔ̈p. Acie awuɔ̈c looi aköɬaköl, rin ye yen manh Nhialic.

10 Ku kën mïth Nhialic ku mïth jɔŋrac nyuɔɔth akïn, kɔc cie luui käpath, ku kɔc cie miɛthakën ye nhiaar, aacie mïth Nhialic.

Nhiarkë röt kamkun

11 Kënë yen ë wɛ̈t cäk piŋ nyin yic wäär mɛ̈t wek röt Raan cï lɔc ku dɔc, lɔn dhil ɣok röt aa nhiaar kamkua. 12 Këya, duɔ̈kkë röt thöŋ raan ɣɔn cɔl Kain, raan luui käk jɔŋrac cï mɛnh nɔ̈k. Yeŋö kën nɛ̈k mɛnhë? Kën nɛ̈k yen mɛnh Abel ë wɛ̈t ë mɛnh luui käk la cök ku yeen ë luui kärɛc. 13 Këya, duɔ̈kkë gɛ̈i miɛthakäi të mɛɛn kɔc ë pinynhom we. 14 Aŋicku alanden lɔn ɣok aa ɣo cït kɔc cï thou, ku ëmën ɣok aa rëër pïr aköɬriëëc ëbën yic, kënë ayeku ŋic rin ëmën ɣok anhiar wämäthakua kɔc cï gam. Na ye raan cïï wämënhë nhiar ka ŋot rëër ke cït raan cï thou. 15 Ku tënë Nhialic, raan man kɔc kɔ̈k athöŋ kek raan cï raan dɛ̈t nɔ̈k, ku aŋiɛckë raan kɔc nɔ̈k acïn pïr aköɬriëëc ëbën pan Nhialic tɔ̈ kek ye ë yic. 16 Nhiɛr ayeku ŋic këlä, Jethu acï rot cɔl anäk rin bï yen ɣo waar adumuɔ̈ɔ̈mkua yiic, aye nyuɔɔth lɔn nhiɛɛr yen ɣo. Ku këya, ɣook aya ɣok aa dhil röt cɔl anäk rin miɛthakäi kua.

17 Këya, cïmën na ye raan la käŋ ku tïŋ mɛnhë dɛ̈t cïn käŋ ku kueec bï cïï muɔc, ka cïï lëu bï lueel lɔn nhiɛɛr yen Nhialic. 18 Wek miɛthkiɛ̈ acuk bï ya lueel ë path ɣothook lɔn nhiɛɛr ɣok röt kamkua, ɣok aa dhil röt kony kamkua käk yeku ke looi yiic. 19 Na cït nhiër nhiɛɛr ɣok röt ë kënë, ka buk jal ŋic ayic lɔn ɣok aa kɔc Nhialic, ku cuk ben aa diɛɛr. 20 Na ye käk yeku ke looi ɣo cɔl aaye kɔc rac, ka dhilku ŋic lɔn tɛ̈ktɛ̈k Nhialic awär täktäkda, aŋic këriëëc ëbën ë cök.

21 Wek kackiɛ̈, na cïï käk yeku ke tak ye lɛ̈k ɣo lɔn ye ɣok kɔc rac, ke ɣok aacïï gup bï ya riɔ̈ɔ̈c të röök ɣok tënë Nhialic. 22 Ku abï ɣo gäm kuat käk cuk thiëëc, rin ë kë cï lueel yen ayeku looi. Ku ɣok aa pïr dhëlden miɛt puɔ̈u yic. 23 Kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo ë lɔn buk la gam tënë Wënde Jethu Krïtho, ku ɣok aa dhil röt nhiaar kamkua, cït tɛ̈wäär cï yen ye lɛ̈k ɣo thïn.

24 Kuat raan loi kë wïc Nhialic acï rot mat kek Nhialic, ku Nhialic ë rëër kek ye. Ku të ye ɣok ye ŋiɛc thïn lɔn cï Nhialic rot mät ɣo, ee Wɛ̈iken cï gam ɣo.

3:1 Jn 1:12 **3:5** Jn 1:29 **3:11** Jn 13:34 **3:12** Käk 4:8 **3:14** Jn 5:24 **3:23** Jn 13:34; 15:12, 17

4

Wëi yic ku wëi lueth

1 Wek kɔckiɛ̈n nhiaar duɔ̈kkë wɛ̈t raan ye lueel lɔn le yen ke wëi ë guɔ gam, kaŋkë wɛ̈tde tak yic apath bäk ŋic lɔn tɔ̈ Wëi Nhialic yeguɔ̈p alanden, rin cï alueth käŋ tïŋ thiëi pinynhom ëbën. 2 Tɛ̈ lëu bï yïn raan rɛ̈ɛ̈r kek Wëi Nhialic ŋiɛc thïn akïn. Ee raan ye lueel lɔn Jethu Krïtho acï bɛ̈n pinynhom ke cït raan, Wëi Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek ye.

3 Kuat raan kuec käkkä acïï rɛ̈ɛ̈r kek Wëi Nhialic, ee riɛl jɔŋ ater Raan cï lɔc ku dɔc yen arɛ̈ɛ̈r kek ye. Yen wäär cäk piŋ lɔn bï yen bɛ̈n, acï bɛ̈n, arɛ̈ɛ̈r pinynhom ëmën.

4 Ku wek miɛ̈thkiɛ̈, wek aa kɔc Nhialic, ku wek aacïï jai piööc ë kɔckä. Wek aacïï jai piööc kärɛc rin rëër Wëi Nhialic kek we, ku yen aril tënë jɔŋrac yen mac kɔc kuc Nhialic pinynhom. 5 Aluethkä aa kuc Nhialic. Käk yekë ke lueel aa käk ye kɔc kuc Nhialic ke lueel. Ku kɔc kuc Nhialic aa wɛ̈tden gam. 6 Ke ɣook kɔc cï gam ɣok aa kɔc Nhialic. Ku kuat raan ŋic Nhialic ë piɔ̈ɔ̈cda gam, ku kɔc kuc Nhialic aacie piɔ̈ɔ̈cda ye gam. Ku ë yen tɛ̈ ye ɣok kɔc rëër Wëi Nhialic kegup ŋiɛc thïn, ku kɔc rëër jɔŋrac kɔc ruëëny kegup.

Nhialic ee Nhiɛ̈r

7 Ke week kɔckiɛ̈n nhiaar, yeku röt nhiaar ë kamkua, rin ë Nhialic yen ɣo cɔl anhiar kɔc kɔ̈k. Kuat raan kɔc kɔ̈k nhiaar, aye nyuɔ̈th wɛ̈t ë yen manh Nhialic ë yic ku aŋic Nhialic. 8 Ku raan cïï kɔc kɔ̈k ye nhiaar akuc Nhialic, rin Nhialic ë nhiër. 9 Ku Nhialic acï nhiërde nyuɔ̈th ɣo rin acï Wënden tök cɔl abɔ̈ pinynhom ë tɛ̈n, rin buk pïr alanden ë riɛnke. 10 Nhiër ë yic acie wɛ̈t bï ɣok Nhialic nhiaar, ee lɔn nhiɛɛr Nhialic ɣo, ku kënë yen acï yen Wënde tuɔ̈c ë pinynhom bï bɛ̈n thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny. 11 Ke wek kackiɛ̈, na ye Nhialic kë nhiar ɣo apɛi këlä, ke cie yic buk röt aa nhiaar kamkua?

12 Acïn raan cï Nhialic kaŋ tïŋ, ku na nhiarku röt kamkua ke Nhialic abï ya mat kek ɣo, ku nhiërde abï rot a luɔ̈i ɣo tɛ̈cït tɛ̈ wïc ye. 13 Ɣok aacï Nhialic yiëk Wɛ̈ike, ku buk aa ŋic këya lɔn cï ɣok aa tök kek ye, ku yeen ë tök kek ɣo.

14 Ku acuk tïŋ, ku yen ayeku lɛ̈k kɔc aya, lɔn cï Nhialic Wäda Wënde tuɔ̈ɔ̈c pinynhom bï raan ëbën bɛ̈n luɔ̈k. 15 Na ye raan lueel lɔn ye Jethu Wën Nhialic, ke Nhialic acï mat kek ye ku acï mat kek Nhialic. 16 Ku nhiërde tënë ɣo acuk ŋic ku gamku.

Nhialic ee nhiër. Ku na ye raan Nhialic nhiaar ku kɔc kɔ̈k, ka cï mat kek Nhialic, ku mɛ̈t Nhialic kek ye. 17 Nhiɛrda ë la cök tɛ̈ cïï ɣok gup ye riɔ̈ɔ̈c aköl luŋdït, rin ɣok aa pïr pinynhom tɛ̈cït tɛ̈wäär pïïr Jethu thïn.

18 Kuat raan tɔ̈ nhiër yepuɔ̈u acïn kë ye yen riɔ̈ɔ̈c. Rin nhiër ë yic, ee riɔ̈ɔ̈c cuɔp wei. Kɔc aa riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ ye kek ye tak lɔn bï ke tɛ̈m awuɔ̈c, ku raan ë riɔ̈ɔ̈c acïï nhiërde la cök.

19 Kënë ɣo yiëk riɛl buk Nhialic nhiaar ku kɔc kɔ̈k, ee rin cï yen ɣo kaŋ nhiaar. 20 Ku na le raan ye lueel ka nhiar Nhialic, ku ë kam awën ke man mɛnhkën cï gam, ke raan kënë ë lueth yen aye lueel. Rin acïï lëu bï raan Nhialic nhiaar, Nhialic këc kaŋ tïŋ, ku cïï raan nhiar, raan ye tïŋ aköläköl. 21 Ke ɣook, ɣok aa dhil kɔc nhiaar aya, rin yen kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk aa looi. Acï lueel kuat raan nhiar Nhialic adhil kɔc nhiaar aya.

5

Gam tënë Manh ë Nhialic

1 Kuat raan ye gam lɔn Jethu yen ë Raan cï lɔc ku dɔc, ke raan kënë ë manh Nhialic. Ku na yeku nhiaar raan yen Wäda, ke ɣook aa dhil miɛ̈thke nhiaar aya.

2 Ayeku ŋic alanden lɔn nhiɛɛr ɣok mïth ë Nhialic, tɛ̈ nhiɛɛr ɣok Nhialic ku yeku looi kuat kë ye lɛ̈k ɣo buk looi.

3 Ɣɛn ë jam këlä, rin na nhiarku Nhialic ayic, ke ɣok aa dhil käk cï lɛ̈k ɣo looi. Käkkä aacïï yiic ril buk ke looi. 4 Rin kuat manh Nhialic ala riɛl bï kuec dhöl kɔc kuc Nhialic, ku alëuku buk looi rin cï ɣok la gam tënë Jethu. 5 Acïn raan dɛ̈t la riɛl bï kuec dhöl kɔc

4:12 Jn 1:18 **5:3** Jn 14:15

kuc Nhialic, aa kɔc la gam tënë Jethu kapɛ̈c lɔn ye yen Wën Nhialic.
6 Ee yeen Jethu Krïtho, yen acï bɛ̈n pinynhom, ku yeen acï Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm bɛ̈n muɔɔc nhom ë pïu. Acie miöc nhom yen cï rot looi ë rot, yeen acï bɛ̈n nök riɛnkua. Ku aye Wëi Nhialic nyuöth ɣook lɔn ye wëlkä yith. Rin Wëi Nhialic yen ë kɔc nyuöth kën yic akölaköl. 7 Ala käŋ kadiäk ye nyuöth ɣo ye Jethu ŋa.
8 Käkkä kadiäk, Wëi Nhialic, miöc ë nhom, ku nääkde, keek kadiäk ëbën ë tök yen ayekë nyuɔɔth.
9 Na ye kɔc jam käk cïk tïŋ ku gamku wɛ̈t luelkë, yeŋö cïï ɣok käk cï Nhialic nyuöth ɣookkä ye gam? Aa dhil ë gam, rin käk ye Nhialic ke lueel aa dït apɛi tënë käk ye raan ke lueel, ku wɛ̈t jiɛɛm yen kënë, ee Wënde yen aye yen jam tënë ɣo. 10 Këya, na ye raan cï gam, ka dhiɛl ŋic ë cök lɔn ye Jethu Wën Nhialic, ku adhil ŋic alanden lɔn käk cï Nhialic nyuɔɔthkä aa yith. Ku raan cie kë cï Nhialic lueel ye gam, ka ye lueel lɔn ye Nhialic alueeth. Rin akëc wɛ̈t cï Nhialic lueel rin Wënde gam. 11 Kënë ye cɔl aŋicku lɔn kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo ë yic, ee rin cï yen ɣo yiëk pïr akölriëëc. Ku pïr kënë ayeku yök tënë Wënde. 12 Ee këya, kuat raan cï mat kek Wënde ka bï pïr akölriëëc yök. Ku raan cï jai Wën Nhialic, ka cïï pïr akölriëëc ëbën bï kaŋ yök.

Thök ë wël

13 Wek aa gät, wek kɔc cï riɛl Jethu gam, ke ye Wën Nhialic ku bäk ŋic lɔn le wek pïr akölriëëc ëbën. 14 Ku ë këya, acïn kë lëu bï ɣo riääc gup tɛ̈ ye ɣok Nhialic door, rin kuat kë buk aa thiëëc ye, kën ye miëët puöu abuk ya yök.
15 Ke week tɛ̈cït tɛ̈ ŋicku ye, akëc kaŋ kuec kë wïcku. Yeku thiëc kë wïcku, ku ŋicku lɔn bï yen ye gäm ɣo. 16 Ke yeen, na tïŋ raan mɛnhkën cï gam ke looi awuöc, awuöc ë dhie cie raan ë tɛ̈k bei tënë Nhialic akölriëëc ëbën, ka dhil röök tënë Nhialic bï raan kony. Ku Nhialic abï pïr ë raan cɔl ala cök. Ala adumuöömraan tɛ̈k bei tënë Nhialic akölriëëc. Ku ɣɛn acïï jam bäk aa röök rin adumuöömke. 17 Kärɛc ye looi ëbën, adumuööm, ku ala adumuööm kök cie kɔc ye tɛk wei tënë Nhialic akölriëëc ëbën.
18 Aŋicku lɔn raan cï ya manh Nhialic acie awuöc ë looi akölaköl, aye Jethu Wën ë Nhialic tiit guöp, acïï jɔŋrac ye muör acïn.
19 Aŋicku lɔn ye ɣok mïth ë Nhialic, ku lɔn yen jɔŋrac yen mac kɔc kuc Nhialic. 20 Aŋicku aya lɔn Wën Nhialic acï bɛ̈n pinynhom ë tɛ̈n. Ku ë yen acï ɣo cɔl aŋic Nhialic ë yic, yen acï ɣo cɔl amat ɣoyiic kek Nhialic, ee rin cï ɣok mat kek Wënde Jethu Krïtho. Acïn Nhialic dɛ̈t ee Nhialic töŋ. Ee yeen ë rot yen ë pïr akölriëëc ëbën bɛ̈ɛ̈i.
21 Ke week miɛthkiɛ̈ tiëërkë nhïïm bäk piööc rac cïï gam.

5:11 Jn 3:36

Athör ë rou cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör ë rou ëcï Joon gɔ̈t tënë akut kɔc cï gam tɛ̈dɛ̈t. Wäär gɛ̈t yen athöör, Joon ë rot cɔl raandït, ku cɔl akut kɔc cï gam aye tik ke miɛ̈thke. Athör ciek kënë ë jam nhiër kam kɔc cï gam, ku bï kɔc yɔ̈ɔ̈k bïk röt tiit tënë kɔc aa lueth ku piɔ̈ɔ̈cden.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1-3
Yic ku nhiër 4-6
Lëk rin piööc ë lueth 7-11
Muɔ̈th ciëën 12-13

1 Ee ɣɛn raandït akut kɔc cï gam, ɣɛn agɛ̈t athör kënë tënë akut kɔc cï gam cï Nhialic lɔc bï rëër keyiic ke cït miɛ̈thke. Wek aa nhiaar piändiɛ̈ ëbën, ku acie ɣɛn rot ɣɛn nhiar we, aa kɔc ëbën ŋic yic cï Nhialic nyuɔ̈th ke, kek aa nhiar we piänden yic aya. 2 Wek anhiaar ke rin ɣook ëbën, ɣok aa ŋic yic cï Nhialic nyuɔɔth. Ku yic kucku abuk aa ŋic aköläköl.

3 Bï Nhialic kek Wënde Jethu Krïtho ɣo dɔɔc ku pɛ̈lkë käraackua piny, ku bïk ɣo cɔl arɛ̈ɛ̈r ë duk dɔ̈ɔ̈rden yic, tɛ̈ rëër ɣok dhël yic cïk nyuɔ̈th ɣo, ke ɣo nhiar röt kamkua.

Yic ku nhiɛ̈r
4 Ɣɛn a ɣa cï puɔ̈u miɛt apɛidït wäär piŋ ɣɛn ye, lɔn kɔc kɔ̈k weyiic aake lui tɛ̈cït tɛ̈ cï Nhialic ye nyuɔ̈th ɣo, yen ë kë cï lɛ̈k ɣo buk ya looi. 5 Këya, wek kɔc cï gam alɛ̈k we lɔn ɣok aa dhil röt nhiaar ë kamkua. Ku kënë acie löŋ yam, ee löŋ thɛɛr ŋicku tɛ̈wäär buɔɔth ɣok Jethu. 6 Na nhiarku röt ayic, ke ɣok aa dhil kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk looi, looi, rin wäär tueŋ gɛm ɣok wɛ̈t Jethu, kën cï lɛ̈k ɣo buk aa looi ë lɔn buk röt aa nhiaar kamkua.

Lëk rin piööc ë lueth
7 Ɣɛn aluel kënë rin kɔc kɔ̈k ë kɔc wëŋ nyïn aatɔ̈ thïn, aa kɔc piɔ̈ɔ̈c lueth ë path. Ayekë lueel lɔn Jethu Krïtho akëc bɛ̈n pinynhom kecït raan. Raan ye lueel këlä, ee kɔc wɛ̈ŋ wei, ku athöŋ kek raan ater ë Jethu. 8 Tiëërkë nhïïm bï kɔckä we cïï wëŋ, bï käkkun puɔth cäk looi tënë Nhialic cïï mär ë path. Tiɛtkë wenhïïm apɛi bï Nhialic we gäm ariɔ̈pdun ëbën.

9 Alɛ̈k we, na ye raan juɛk këde thïn käwäär cï Jethu piɔ̈ɔ̈c yiic, ka cïï kɔŋ mat kek Nhialic. Ku na cïï raan wɛ̈t cï Jethu piɔ̈ɔ̈c juak ë wɛ̈lke ë rot, ka bï mat kek Jethu ku Nhialic Wun. 10 Ku na bɔ̈ raan tënë we ku ye ke piɔ̈ɔ̈c käk cïï thöŋ kek käk cï Jethu piɔ̈ɔ̈c, ke duɔ̈kkë cɔl abɔ̈ pandun bï bɛ̈n rëër kek we. Ayï muɔ̈th aya duɔ̈kkë muɔ̈th. 11 Kënë alɛ̈k we, na ye raan muɔ̈th raan kënë bï ciɛt raan cï gam, ka cï rot mät ye. Ku aloi këreɛc ye looi aya.

Muɔ̈th ciëën
12 Käjuëc apɛi aake ba lɛ̈k we, ku acä wïc ba ke gɔ̈t athör yic ëmën. Kë wiëc ba looi, ku aŋääth aya, ee lɔn bï ɣɛn la keny tënë we, buk la rɔ̈m ku jiɛɛmku röt ë kamkua, ku ɣok aabï puɔ̈th jal la yum ɣodhie.

13 Akut kɔc cï gam ë tɛ̈në ë we muɔ̈ɔ̈th.

1:5 Jn 13:34; 15:12, 17

Athör ë diäk cï Joon gɔ̈t

Wɛ̈t nhom

Athör ë diäk ë gɛ̈t Joon tënë raan tɔ̈ akut kɔc cï gam nhom cɔl Gaiöth. Acï Gaiöth leec thïn wɛ̈t ë yen kɔc cï gam kony, ku yöök ke bïk röt tiit ë mony cɔl Diötrepeth.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1-4
Joon acï Gaiöth leec 5-8
Joon acï Diötrepeth nyieeny 9-10
Joon acï Demetriöth leec 11-12
Muɔ̈th ciëën 13-14

1 Ee ɣɛn raandït akut kɔc cï gam, ɣɛn acï yï gät athör kënë yïn Gaiöth raan nhiaar piändiɛ ëbën. 2 Mäthdiɛ, aŋääth ɣapuɔ̈u lɔn puɔl yïn guɔ̈p, ku lɔn le yïn tueŋ kek luɔidu apath, cïmën pïr wɛ̈iku ë Nhialic nhom. 3 Ɣɛn acï puɔ̈u bɛ̈n miɛt apɛi wäär bïï kɔc kɔ̈k cï gam tënë yï, ku lëkkë ɣa lɔn yïn apïr dhël ë Nhialic yic akölaköl. 4 Na piɛŋ lɔn mïthkiɛ̈n cï gam cïmëndu aa pïr tɛ̈cït tɛ̈ cï Nhialic ye nyuɔ̈th ɣo thïn, ke ɣa cɔl amit puɔ̈u apɛidït.

Gaiöth acï leec

5 Mäthdiɛ yïn acï käjuëc looi käk cï kɔc cï gam kony, kɔc cï gam ë cath ke piööc wɛ̈t Jethu, agut kɔc cie kɔc pandun. Kënë, acï nyuɔ̈th ɣa lɔn yïn ë raan path cï wɛ̈t Jethu gam. 6 Acï kɔc ca konykä lɛ̈k ɣo, ɣok kɔc cï gam tɛ̈n yen tɛ̈ nhiɛɛr yïn ke thïn. Ku ëmën alɛ̈k yï ba ŋɔt yï la tueŋ ke yï kony ë kɔckä, tɛ̈ jiël kek tënë yï. Kënë adhiɛlkë looi dhël nhiɛɛr Nhialic. 7 Rin kɔckä aa cath ë baai yic, rin aa kɔc lui rin Jethu. Acïn kë yekë thiëëc, nadë ke lömkë tënë kɔc cie kɔc cï gam bï kek röt kony. 8 Këya, ɣok kɔc cï gam, ɣok aa dhil kɔckä gäm kuat käk wïckë ke, rin buk aa kac tök lui ɣok ke yiny Nhialic yen yekë lɛ̈k kɔc.

Diötrepeth ku Demetriöth

9 Wek aaca kaŋ gät athöör thɛɛr, wek kɔc cï gam ë tɛ̈ɛ̈n. Ku Diötrepeth acï bɛ̈n jai ë wɛ̈tdiɛ, rin awïc bï ya yen wat akut nhom. 10 Tɛ̈ le ɣɛn ɣet pandun, acïn kë ba moony tënë kɔc, ee käk ye Diötrepeth looi yiic ëbën, aa käk lueth kek aye luɛɛl ɣaguɔ̈p. Ku yeen aya aloi dɛ̈t wär kënë, akuec bï kɔckuan cï gam lor, kɔc ë cath ke piööc wɛ̈t Jethu, ku ë jai aya bï kɔc puöl bïk wämäthakën cï gamkä aa lor, ku ë kɔc ë kɔc lor cuɔp wei akut yic. 11 Yïn mäthdiɛ duk kɔckä rɛɛc luɔiden ye kiɛ̈ɛ̈t, dhiɛl ë kiɛ̈ɛ̈t këpath ye kɔc path looi. Na loi raan käpath, ke këpuɔth cï looi aye nyuɔɔth lɔn raan kënë ë manh Nhialic, ku raan ë luui kärɛc, kärɛc ye looi aaye nyuɔɔth lɔn raan kënë akuc Nhialic.

12 Kuat raan ëbën kɔc cï gam yiic, aye lueel lɔn raan cɔl Demetriöth ë raan path. Ee kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk aa looi yen aye looi. Yen alɛ̈k yï lɔn yeen ë raan path, ku aŋic aya, kuat kë ya lueel rin raan ëbën, ee ya yic.

Muɔ̈th ciëën

13 Käjuëc apɛi aake nhiaar ba ke lɛ̈k yï, ku acä wïc ba kek gät athör yic. 14 Kë wiëc ku aŋääth, ee lɔn bï ɣɛn la keny tënë we ëmën, ku ë tɛ̈ɛ̈n ɣok abï la yök ku jiɛɛmku röt kamkua ɣodhie. Nhialic abï we cɔl arɛ̈ɛ̈r ke dɔ̈ɔ̈rde. 15 Wämäthakun cï gam rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n aa yï muɔ̈ɔ̈th. Miäthkë kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r ke we ë riɛnkiɛ ëbën.

1:1 Luɔi 19:29; Rom 16:23; 1Kor 1:14

Athör Jut
Wët nhom

Athör Jut acï gɔ̈t bï kɔc lëk bïk nhïïm tïr kɔc piööc ë lueth, kɔc ye lueel lɔn ye kek kɔc cï gam. Kë tɔ athör ciek këënë yic, yen athöŋ kek athör rou ë Pïtɛr, raan ë kɔc bï ye kueen dɛɛt puɔ̈th, bïk ŋuɔt ke la tueŋ kek gam wäär cï Nhialic gäm kɔcken cï wɛ̈tde gam.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th 1-2
Awuɔ̈c bï kɔc piɔ̈ɔc ë lueth yök 3-16
Riɛl ë puɔ̈u gam yic 17-23
Röök 24-25

1 Ee ɣɛn Jut, ɣɛn alony Jethu Krïtho.
Ku ya mɛnhë Jemith.

Ɣɛn agɛ̈t kɔc cï Nhialic ke cɔɔl, kɔc
pïr ë nhiër Nhialic Wäda. Ku tit Jethu
Krïtho ke. 2 Calkë dɔ̈ɔ̈r ku nhiër ku pël
piny ë wël arɛ̈ɛ̈r kek we athɛɛr.

Kɔc piööc ë lueth

3 Wek kɔckiɛn nhiaar, aca them
apɛi ba we gät të cï Jethu Krïtho ɣo
kuɔny thïn ɣodhie. Ku kë ca tak ë kë
bï ɣɛn we gät nyin yic ëmën. Ku ba
we dɛɛt puɔ̈th, bäk la tueŋ kek gam
wäär cï Nhialic gäm kacke bï rëër ke
ke. 4 Rin cï kɔc rɛc kuc Nhialic röt
kuɛl ɣoyiic ke kucku ke. Ku rɛckë
wɛ̈t puɔth ë Nhialic bï kek dhɔ̈lken
rɛc thiaan kɔ̈th thïn. Ku jɛikë Jethu
Krïtho ku ye Bänyda. Ku athör thɛɛr
wël Nhialic acä awuɔ̈c bïk yök thïn
nyuɔɔth wäthɛɛr.

5 Na cɔk alɔn ŋic wek käkkä ëbën,
ka wiëc ba bɛn täk we, yen tɛ̈ɣɔn cï
Nhialic kɔc Itharel luäk thïn tënë kɔc
pan Ijip. Ku të cï yen kɔc kɔ̈k kamken
ke cï jai ë wɛ̈tde bɛn rac thïn. 6 Ku
takkë aya, lɔn atuuc nhial wäär cï
luɔiden bar nyin ku kueeckë bïk rëër
tɛ̈den cï tɛ̈k ke, aa rëër ke ke dɛr
akölaköl ë muɔ̈ɔ̈th yic piiny. Të muk
Nhialic ke thïn ɣet aköl luŋdït bï ke jal
tɛ̈m awuɔ̈c thiek.

7 Ku muɔ̈kkë wenhïïm aya yen
këwäär cï rot looi tënë Thodom ku
Gomora, ku bɛ̈ɛ̈i thiɔ̈k ke ke. Wäär
cï kɔc ke rɛ̈ɛ̈r ë gɛɛthkä yiic luui cïmën
atuuc nhialkä, kɔc wäär cï kepuɔ̈th
yiëk bal. Ku kuat kärɛc kɔ̈k ye kek röt
lööm. Ku ëmën aacï tɛ̈m awuɔ̈c cï ke
cuat many akölriëëc ëbën yic. Ku bï
nyuɔ̈th raan ëbën yen awuɔ̈c ye gäm
kɔc cï luui kärɛc.

8 Ku kɔc rɛc cï röt kuɛ̈l ɣoyiic kä,
aa la käkken ke nyuɔ̈th ke këya bïk
awuɔ̈c aa looi kegup ë röt. Aacï
riɛl Nhialic dhɔ̈l yic ku lueelkë kärɛc
atuuc nhial gup. 9 Na cɔk aa tunydït
atuuc nhial nhïïm cɔl Maikel ka këc
looi. Wäär gɔ̈th yen kek jɔŋrac, ɣɔn
teer kek ye, yeŋa bï guɔ̈p Mothith
nyaai, yen Maikel nhom akëc jɔŋrac
bɛn lat, acï bɛn lueel ëlä, “Nhialic abï
yï tɛ̈m awuɔ̈c!” 10 Ku kɔckä aa kɔc mät
ku lɛ̈ɛ̈tkë kɔc kë këc deet yic, ku käk
ŋickë ke cïk ye tak yiic, cïmën lääi ë
path, luɔi ë käkkä abï Nhialic ke nɔ̈k.
11 Abï rɛ̈ɛ̈c apɛi tënë ke! Ee dhël Kain
yen acïk buɔɔth yic. Ee rin wëëu ë
path yen aye kek awuɔ̈c wäär cï Bal-
aam looi, looi aya. Aacï kɛɛc wei tënë
Nhialic cïmën Kora, ku aabï Nhialic
nɔ̈k cïmën wäär nɛ̈k yen Kora. 12 Ku
keek aa yär guɔ̈p bɛ̈ɛ̈i tënë we, të looi
kek kärɛckä ke cï gup riɔc, të mïth wek
ke ke akuɔ̈tdun yic. Ayekë nhiaar kë
la guäpden yic kepɛ̈c. Aa cït luäät ye
yom kuaath ku cïï tueny. Aa cït tiim
cie luɔk të cɔk yen a rut, tiim cï mɛiken
nyuän bei. Kɔckä aa thou arak rou ë
luɔi adumuɔ̈ɔ̈m, ku käkken rɛc yekë ke
looi cɔk alɔn ye kek kɔc cï gam. 13 Aa
röt jat nhial cïmën apuɔ̈ɔ̈k ë wärdït yic,
bïk tɛ̈den rɛɛc kek thïn nyuɔɔth. Aacït
kuɛl cï yiɛc dhëlden yekë buɔɔth yic, ë
rin cï Nhialic tɛ̈col bï yen ke cuat thïn
looi tënë ke akölriëëc ëbën.

14 Enok, raan käk Nhialic tïŋ, manh
ye kuat Adam yic dhorou yen ëcï ye
lueel thɛɛr ë riɛnken ëlä, “Nhialic abï
bɛn kek atuucken juëc apɛi cïï kuen,
15 bïk luk bɛn looi tënë kɔc. Ku kɔc la
gup adumuɔ̈ɔ̈m cï kuec ye, aabï tɛ̈m

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3 **1:5** B.bei 12:51; Kn 14:29-30 **1:7** Käk 19:1-24 **1:8** Dan 10:13, 21; 12:1; Ny 12:7; L.rou 34:6; Dhäk 3:2 **1:11** Käk 4:3-8; Kn 22:1-35; 16:1-35 **1:14** Käk 5:18; 21:24

awuɔ̈c rin kärɛc juëc cïk looi. Ku kärɛc cïk luɛɛl yeguɔ̈p!”
16 Kɔckä aa Nhialic gɔ̈k akölaköl ke
nyieny kɔc kɔ̈k. Ee luɔi ë dhɔ̈lken rɛc
kek ayekë ke buɔɔth yiic. Aa jam ë
nhiam riɛnken ë röt. Ku yekë kɔc kɔ̈k
math nyïn bïk ke buɔɔth cök.

Tïr ë nhom ku lëk

17 Ku yeen muɔ̈kkë wenhïïm wek
kɔckiɛ̈n nhiaar, yen këwäär cï atuuc
Bänyda Jethu Krïtho lɛ̈k we. 18 Acïk lɛ̈k
we ëlä, “Tɛ̈ le aköl luŋdït thiɔ̈k, ke kɔc
kɔ̈k rɛc, kɔc ke looi käk wïc piäthken
kepɛ̈c aabï tuɔ̈l. Ku keek aabï we aa
bui.” 19 Kɔckä kek aa kɔc tɛ̈ɛ̈k yiic,
kɔc ye buɔɔth yic dhɔ̈l kɔc ë path, keek
aa cïn gup Wëi Nhialic. 20 Ku week
kɔckiɛ̈n nhiaar lak tueŋ gamdun yic
apath cïmën ye Wëi Nhialic we kony
bäk aa röök. 21 Ku muɔ̈kkë röt ë nhiër
Nhialic yic, ke we tit Bänyda Jethu
Krïtho, bï we bɛ̈n nyuɔ̈th tɛ̈ nhiɛɛr yen
we thïn ku gäm we pïr akölriëëc ëbën.
22 Yakë kɔc ŋot ke diu nyuɔ̈th piath-
dun. 23 Kuɔnykë kɔc kɔ̈k bïk cïï la
mɛɛc. Ku nyuɔɔthkë piathdun tënë
kɔc kɔ̈k, ke we tit röt ë ke bïk we cïï
riöp acol käracken yiic, ku bäk cïï la
dhɔ̈lken yiic, dhɔ̈l adumuɔ̈ɔ̈m.

Röök

24 Tënë Nhialic, raan lëu ye bï we
muk bäk cïï lööny wei. Ku bïï we, ku
cɔl we akääc yenhom diɛɛkde yic ke
we mit puɔ̈th, ke cïn kërɛɛc rɛ̈ɛ̈r ke
we, 25 tënë Nhialic, yen Nhialic töŋ
tɔ̈ thïn, yen ɣo kony, rin Jethu Krïtho
Bänyda, bï ya leec, ee diɛ̈tde, ee riɛl, ku
bäänyde, akölë, ku thɛɛr, ku akölriëëc
ëbën! Yenakan.

1:18 2Pït 3:3

Nyuuth tënë Joon
Wët nhom

Athör kënë anyuth tënë Joon cï gɔ̈t wäär guum kɔc cï gam, rin cï kek la gam tënë Jethu Krïtho ke ye Bɛ̈ny. Wët dït wïc raan gät athöör, ee wët bïï kɔc bï ye kueen rieɛl puɔ̈th bïk la ŋɔ̈th, bïk rëër ke ŋɔ̈th aköɔ̈l kärɛc ke gum.

Abaŋdït athör kënë yic atɔ̈ käjuëc wat kekɔ̈ɔ̈th käk cï nyuɔɔth, ku käk cï tïŋ cï ke kiɛ̈ɛ̈t wël yiic, käk ye kɔc thɛɛr wäär cï gam ke deet yiic. Ku alëukë bïk rëër ke cï moony tënë kɔc kɔ̈k ëbën. Athör kënë acï guiir ke cït dhöl waak, yen aye ke wël lueel ku ben ke ber yiic dhɔ̈l juääc cïï thöŋ, cït të cï ke wat kɔ̈ɔ̈th thïn.

Na cɔk alɔn cï täk ye rɔ̈m kek tɛ̈cït të ye ke dɛɛt yiic thïn athöör yic. Ke wët ciɛl yic ala gɛi, dhël Krïtho Bänyda, yen Nhialic. Abï kɔc atɛrde tiaam alanden aköl ciëën agut Bɛ̈ny jakrɛc. Aköl le tiäm kënë thääp, ke kɔc cï gam aabï dɔɔc. Ku riɔp ke piny ë yam, nhial ë yam.

Käk tɔ̈ thïn

Wët Nhom 1:1-8
Jɔ̈k ë nyuuth ku athör cï gät akuut kɔc kadhorou 1:9–3:22
Athöör kek adɔ̈k kadhorou 4:1–8:1
Kɛŋ kadhorou 8:2–11:19
Jɔŋrac ku lääi karou 12:1–13:18
Anyuth kɔ̈k juëc 14:1–15:8
Riääk puɔ̈u ë Nhialic 16:1-21
Riäŋ Babilon ku tiäm cï kɔc ater Nhialic tiaam 17:1–20:10
Luŋdït 20:11-15
Nhial ku piny ku Jeruthalem ë yam 21:1–22:5
Thök ë Wël 22:6-21

Wël tueŋ

1 A athör kënë yic Joon acï käŋ gät piny, käk cï Jethu Krïtho nyuɔɔth. Acï Nhialic looi bï käkkä tïŋ, rin bï kacke cɔl aŋic käk bï röt looi nïn thiɔ̈kkä yiic. Raan cï lɔc ku dɔc acä atunyden nhial tuɔ̈c aluɔnyde bï lɛ̈k athön kënë. 2 Joon acï käk cï tïŋ ëbën luɛɛl. Yeen acä athön bɔ̈ tënë Nhialic gät piny, ku käk cï Jethu Krïtho nyuɔ̈th ye.

3 Raan mit puɔ̈u ë raan bä athön kënë kuɛn kɔc cï gam, athön bɔ̈ tënë Nhialic. Ku kɔc mit puɔ̈th, aa kɔc bï ye piŋ ku thekkë kë ye lueel, rin tɛ̈ bï Nhialic käkkä cɔl aloi röt acï thiɔ̈k.

Muɔ̈th tënë akuut kɔc cï gam kadhorou

4 Ee ɣɛn Joon, ɣɛn agɛ̈t tënë akuut kɔc cï gam ë bɛ̈ɛ̈i Athia yiic.

Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k lɔn bï wek nhiɛ̈r ku dɔ̈ɔ̈r yök tënë Nhialic. Yen tɔ̈ thïn ëmën, ku arɛ̈ɛ̈r thïn tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛn. Wek aabï nhiɛ̈r ku dɔ̈ɔ̈r yök tënë wëi kadhorou ë thöny Nhialic nhom, 5 ku tënë Jethu Krïtho, raan yen nyooth yic rin Nhialic. Yen ë ye raan tueŋ cï rot jɔt ë thou yic, ee yen amac bänyŋaknhïïm ëbën pinynhom aya.

Yeen anhiar ɣo, ku ajuërden cï yen rot juaar bï thou, ëcï yen ɣo wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈mkua yiic, 6 ku looi ɣo buk aa kɔc luui Nhialicde ku ye Wun, diik ku riɛl aa käkke aköliëëc ëbën. Yenakan.

7 Tiɛ̈ŋkë, yen abɔ̈ pial yiic. Abï raan ëbën tïŋ, agut kɔc wäär näk ye. Kɔc pinynhom ëbën aabï dhiau ë riɛnke. Këya abï ciɛ̈t kënë! Yenakan.

8 Aye Bɛ̈ny Nhialic lueel ëlä, “Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.” Nhialic Madhɔl tɔ̈ thïn ëmën, ku arɛ̈ɛ̈r tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛn.

Tïŋ Raan cï lɔc ku dɔc

9 Ee ɣɛn Joon mɛnhkui dun, week ëbën wek kɔc tuɔ̈c athör kënë, ke ɣa ye raan cï wɛ̈t Jethu gam cïmëndun. Ku rin ë kënë ɣok aa tök, ku ɣɛn agum aya cïmëndun. Ku ɣɛn abï rëër ë bääny Nhialic yic kek we aya, ku ɣɛn alir puɔ̈u cïmëndun. Ɣɛn a ɣa mac golgol Patmoth nhom, golgol rɛ̈ɛ̈r Adɛ̈kdiɛɛt yic, rin cï ɣɛn wɛ̈t Nhialic, ku yiny Jethu nyuɔɔth. 10 Wëi Nhialic aake cï bɛn ɣaguɔ̈p aköl Nhialic. Guɔ röldït la wic cït kaŋ piŋ ke jam ɣakɔ̈u ciëën. 11 Ku lueel, “Gät kë ye tïŋ

1:4 B.bei 3:14; Ny 4:5 **1:5** Ith 55:4; Wk 89:27 **1:6** B.bei 19:6; Ny 5:10 **1:7** Dan 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1The 4:17; Dhäk 12:10; Jn 19:34, 37 **1:8** Ny 22:13; B.bei 3:14

athöör yic ëbën, ku tuɔɔc athöör tënë akuut kɔc cï gam ë bɛ̈ɛ̈i kadhorou yiic, Epethuth, Thimirna, Pergamum, Thiatira Thardïth, Piladelpia ku Lodikia."

12 Guɔ rot wel ba raan jam tïŋ,
nawën wɛl ɣanhom, ke ɣa tïŋ käk ye
many adök took kenhïïm cï looi mïläŋ
tɔ̈c kadhorou, ke kääc. 13 Ku këcït
manh raan ke kääc keciɛl yiic, ku a
cieŋ alanh dïït ye paat kɔc kɔ̈ɔ̈th ë
piny kuaar ɣet yecök, kek karkar dïït
cï looi mïläŋ tɔ̈c yepɛɛm. 14 Nhïmken
ë nhom aake ɣer ka cït gai tueny deŋ,
ku adɛ̈p nyin cïmën mac. 15 Ku cök ala
diardiar cït ban cï coth kɔ̈u, ku akök
yic apɛi cït lɔ̈ɔ̈r puɔc kɔɔc. 16 Yen wën
amuk kuɛl kadhorou ciinden cuëc, ku
amuk pal dïït moth ë thok kedhie bɔ̈
bei yethok. Ku dëp nyin cït ruɛl akɔ̈l
ciɛl yic.

17 Wën tïŋ ɣɛn ye, ke ɣa wiɛ̈ɛ̈k piny
yecök ciɛt ɣa cï thou. Go ɣa thany
nhom ciinden cuëc ku lueel, "Duk
riɔ̈c. Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë
käŋ. 18 Ɣɛn ë pïr, ɣɛn a ɣa cï thou ku
ëmën ɣɛn acï bɛn pïr akölriëëc ëbën.
Ɣɛn amuk wënh riët ɣööt ë thou ku
ɣööt pïr aya.

19 "Yïn adhil käkkä gɔ̈t ëbën, käk ye
tïŋ ëmën ku käk bï röt looi aköldä.
20 Ku kuɛl kadhorou, ca tïŋ köŋdiɛn
cuëc, wɛ̈tden yic, atuuc nhial kad-
horou, tënë akuut kɔc cï gam kad-
horou. Ku käk kääc käk ye many
adɔ̈k took kenhïïm akuut kɔc cï gam
kadhorou."

2

Athön tënë kɔc cï gam Epethuth

1 "Yïn awiëc ba athöör gät akut kɔc
cï gam gen Epethuth, raan muk kuɛl
kadhorou ciinden cuëc ku ciɛth kam
käŋ kadhorou ye many adök took
kenhïïm, aye lueel tënë we ëlä.

2 Aŋiɛc yen tɛ̈ cï wek pïïr thïn ë
piɛ̈rdun yic. Aŋiɛc yen tɛ̈ril cï wek
luui thïn ke we kɔc cï gam, ku tɛ̈ cï
wek käril yiic gɔ̈ɔ̈k thïn. Aŋiɛc lɔn
cïï wek ye bï lëu bäk kɔc ë luui kärɛc
puɔ̈l bïk ke ya looi welɔ̈m. Wek aacï
kɔc ye lueel lɔn ye kek atuuc Jethu
them, ku acäk bën yök lɔn ye kek
alueth ë path. 3 Aŋiɛc lɔn guum wek
riɛnkiɛ̈ we lir puɔ̈th, ku wek këc
puɔ̈th bath. 4 Ku kë maan tënë we
akïn, wek acïï ɣɛn nhiar ëmën cïmën
thɛɛr wäär puɔc wek gam. 5 Këya,
muɔ̈kkë wenhïïm yen tɛ̈ cäk dööt
luɔi kärɛc yiic! Pälkë luɔi kärɛc, ku
piɛ̈ɛ̈rkë cït tɛ̈thɛɛr wäär puɔc wek
wɛ̈t ca lɛ̈k we gam. Na lak tueŋ ke
we lui kärɛc, ke ɣɛn abï la tënë we,
ku la we tɛ̈m awuɔ̈c bï ɣɛn këdun ye
wek many adök took yenhom nyaai
tɛ̈den kɛ̈ɛ̈c yen thïn. 6 Ku wek ya leec
rin mɛɛn wek käk ye kɔc Nikolauth
looi cïmën mɛɛn ɣɛn ke aya.

7 "Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.
Ɣɛn abï kɔc cï jɔŋrac tiaam gäm yic
bïk mïth tim ë pïr cam, tim rɛ̈ɛ̈r gör
ë Nhialic yic!

Athön tënë kɔc cï gam Thimirna

8 "Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Thimirna ëlä, kënë ë
wɛ̈t raan käŋ cɔl ajɔk röt ku cɔl ke aa
thök, raan cï thou ku ben pïr aya, aye
lueel,

9 Ɣɛn aŋic käril rëër wek thïn,
aŋiɛc lɔn wek aa ŋɔ̈ŋ ku wek ajiɛɛk
wepuɔ̈th. Ɣɛn aŋic kärɛc ye luɛɛl
wegup kɔc ye lueel ka kɔc cï Nhialic
lɔc, ku ë lueth ë path. Ku keek aa
kɔc akut jɔŋrac. 10 Duɔ̈kkë riɔ̈c gum
bï wek gum ëmën. Piɛŋkë! Jɔŋrac acï
thiɔ̈k kek tɛ̈ bï yen kɔc kɔ̈k kamkun
mac rin bï yen gamdun them. Wek
abï rëër ater yic nïn kathiäär ku
duɔ̈kkë puɔ̈th go bath wɛ̈tdiɛ̈ yic cɔk
alɔn nɛ̈k we, rin wek aaba gäm pïr
akölriëëc ëbën ke ye yen ariöp.

11 "Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.
Ku raan bï jɔŋrac tiaam, acïn kërɛɛc
bï ye yök alanaɣɔn ë thon yic rou.

Athön tënë kɔc cï gam Pergamum

1:13 Dan 7:13; 10:5 **1:14** Dan 7:9; 10:6 **1:15** Edhe 1:24; 43:2 **1:17** Ith 44:6; 48:12; Ny 2:8; 22:13 **2:7** Käk 2:9; Ny 22:2; Edhe 28:13; 31:8 **2:8** Ith 44:6; 48:12; Ny 1:17; 22:13 **2:11** Ny 20:14; 21:8

12 “Yïn awiëc bä athöör gät tënë
akut kɔc cï gam gen Pergamum, këné
athön bö tënë raan muk pal cï ther
thok kedhie.
13 Ɣɛn aŋic të rëër wek thïn gen
mɛc jɔŋrac. Wek aa kɔc wëtdië ë cök,
ku wek akëc puɔ̈th dhör gamdun
yic tënë ɣa. Wek akëc gamdun waar
yic, agut wäär cɔk Antipäth raan
ye nyuɔɔth käk ye looi yiic lɔn ee
yen raandië nɔ̈k gɛndun ë të̈ën, gen
mɛc jɔŋrac. 14 Ku ala käthii maan
tënë we, kɔc kɔ̈k weyiic aa piööc
Balaam buɔɔth yic, Balaam wäär
nyuth Balak të bï yen kɔc Itharel cɔl
aloi adumuɔ̈ɔ̈m thïn. Ku lëu bïk rïŋ
cuet, rïŋ län cï näk jak, ku loikë käk
bal. 15 Ku këlä aya, kɔc kɔ̈k weyiic
aa piööc kɔc Nikolauth buɔɔth yic.
16 Pälkë luɔi kärɛc! Na cäk päl ke ɣɛn
abï bën kek ë pal bën bei ɣathok bï
ɣɛn kɔckä të̈m awuɔ̈c. 17 Na lakkë
yïth, ke we piŋ kë ye Wëi Nhialic lëk
akuut kɔc cï gam. Ɣɛn abï raan cï
jɔŋrac tiaam gäm abaŋ ayum nhial
cï Nhialic tɔ̈ɔ̈u, ku gäm alel ɣer, alel
cï rin yam cïn raan ŋic ke gɔ̈t yekɔ̈u,
na cie raan cï gäm ye.

Athön tënë kɔc cï gam Thiatira

18 “Yïn awiëc ba athöör gät akut kɔc
cï gam gen Thiatira ëlä, käkkä aa wël
bɔ̈ tënë Wën Nhialic raan nyin dëp cït
mac, ku le cök diardiar cït ban cï coth
kɔ̈u.
19 Ɣɛn aŋic käk yakë ke looi. Aŋiɛc
lɔn wek aanhiar röt kamkun, ku
wek aa muk gamdun. Aŋiɛc yen të
cï wek röt kuɔny thïn kamkun, ku të
guum wek thïn, aŋiɛc lɔn wek aaloi
käjuëc wär käk wäär tueŋ. 20 Ku ɣɛn
ala këthiin maan tënë we, wek aacï
tik puɔ̈l tiŋ cɔl Jedhebel ye lueel ke
raan käk Nhialic tïŋ. Ku piɔ̈ɔ̈cde
ë kackië thɛl luɔi käk bal yiic, ku
camkë miëth cï juër jak cï kiɛ̈ɛ̈t.
21 Aca lëk bï yepuɔ̈u dhuɔ̈k ciëën ad-
umuɔ̈ɔ̈mke yiic, ku acï jai bï yepuɔ̈u
dhuɔ̈k ciëën. 22 Ku këya, aba cɔl
atuany ku kɔc käk bal looi kek ye
aabï gum apɛi të cïï kek kepuɔ̈th
dhuk ciëën, ku pälkë kärɛc yekë ke
looi kek ye. 23 Kɔc cï piɔ̈ɔ̈cde gam
aa ba nɔ̈k, ku aabï akuut kɔc cï gam
ëbën jal ŋic lɔn ɣɛn ë raan ë kë tɔ̈
raan puɔ̈u ëbën ŋic, ku ŋiɛc kuat kë
wïc. Ku kuat raan ëbën aba të̈m
awuɔ̈c cït kë cï looi.
24 “Ku ëmën aba lëk kɔc abë̈k
kamkun gen Thiatira, kɔc këc piööc
rɛɛc ë tiŋ buɔɔth yic, ku wek aakëc
luui kë ye kacke cɔl, ‘Aye kë cï thi-
aan apɛi cï jɔŋrac moony.’ Aya lëk
we lɔn wek acä bï mäc dët ril yic.
25 Wek aadhil la tueŋ ke we gam
wëtdië, ɣet të bï ɣɛn bën. 26 Ɣɛn abï
kɔc cï jɔŋrac tiaam, ku lek tueŋ ke loi
wëtdië ɣet të bï ɣɛn dhuk gäm riɛl bïk
pinynhom mac. 27 Aabï pinynhom
mac riɛl ke cïn aŋuän, ku abïk thuɔ̈r
piny ku thorkë ke cïmën töny cï looi
ë tiɔp. 28 Riɛlden abï thöŋ kek riɛl
ca yök tënë Wä. Aaba gäm ciëër aya,
ciëër bï ke nyuɔ̈th tiäm cï kek tiam.
29 Na lakkë yïth, ke we piŋ kë cï Wëi
Nhialic lëk akuut kɔc cï gam.

3

Athön tënë kɔc cï gam gen Thardïth

1 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Thardïth ëlä, raan mac
wëi kadhorou thöny Nhialic nhom,
ku amuk kuɛl kadhorou, ee we tuɔ̈c
wët kënë,
Ɣɛn aŋic kuat käk cäk looi ëbën,
aŋiɛc lɔn ye wek ye tak lɔn pïïr
wek cɔk alɔn cï wek thou. 2 Aca
yök lɔn piërdun ke we ye kɔc cï
gam acïï thöŋ kek të cï Nhialic ye
guiɛɛr thïn. Këya, pääckë nïn yic,
ku dhuɔ̈kkë riɛl yam ë pïr kɔc cï
gam yic ke we këc guɔ thou ë gïm.
3 Muɔ̈kkë yith wäär cï piɔ̈ɔ̈c tënë
we nhïïm, ku thɛkkë ke. Pälkë luɔi
kärɛc ku dhuɔ̈kkë wepuɔ̈th ciëën
adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic. Pääckë ba rot
cïï kuël wegup cïɛ̈t ɣa ye cuär ë bën
baai wakɔ̈u. Ku acïï bï ŋic ba bën
nɛn. 4 Ku na cɔk a këya ke wek aŋot

2:14 Kn 22:5, 7; 31:16; L.rou 23:4; Kn 25:1-3 **2:17** B.bei 16:14-15; 16:33-34; Jn 6:48-50; Ith 62:2; 65:15 **2:20** 1Bŋ 16:31; 2Bŋ 9:22, 30 **2:23** Wk 7:9; Jer 17:10; Wk 62:12 **2:27** Wk 2:8-9 **3:3** Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 16:15

we la kɔc lik Thardïth, kɔc këc luui kärɛc. Keek aabï cath kek ɣa ke cieŋ alɛ̈th ɣer, rin aala yic bïk looi këya.
5 Raan bï riɛl jɔŋrac tiaam cïmën ë
kek abä alɛ̈th ɣer cieŋ. Ku riɛnke
acä bï nyaai athör pïr yic. Tɛ̈ le ɣɛn
kɔ̈ɔ̈c Wä nhom kek atuucken nhial
ye luɔ̈ɔ̈i, aba lueel yenhom lɔn ŋic
ɣɛn ë raan kënë. 6 Na lakkë yïth, ke
we piŋ kë ye Wëi Nhialic lɛ̈k akuut
kɔc cï gam.

Athön tënë kɔc cï gam gen Piladelpia

7 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Piladelpia ëlä, raan la
guɔ̈p Wëi Nhialic ku yic, yen la riɛl
bï kɔc Nhialic mac nyin bɛ̈nyŋaknhom
Debit. Ku tɛ̈ ŋɛɛny yen ɣöt thok ka cïn
raan lëu ye bï thiöök. Ku tɛ̈ thiöök yen
ɣöt thok ka cïn raan lëu ye bï ŋaany.
8 Ɣɛn aŋic käk yakë ke looi, aŋiɛc
lɔn le wek riɛl koor, ku wek aa ŋot
we buɔth piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ yic ku thɛkkë ɣa.
Tiɛ̈ŋkë ɣöt aca ŋaany thok wenhïïm,
ku acïn raan lëu ye bï bɛn thiöök
thok. 9 Tiɛ̈ŋkë, ɣɛn abï kɔc kek kɔc
jɔŋrac, alueth ye lueel lɔn ye kek
kɔc cï Nhialic lɔc looi bïk tɔ̈ wecök,
ku bïk deet yic lɔn nhiɛɛr ɣɛn we.
10 Wek acï gum riɛl ë thok cït tɛ̈wäär
cï ɣɛn we lɛ̈k thïn. Këya, wek aba
kony aya tɛ̈ le nïn thök, nïn bï ɣɛn
kɔc pïr ëbën them pinynhom. 11 Ɣɛn
abɔ̈ ëmën, muɔ̈kkë kë cäk yök apath,
bï ciɛ̈n raan rum këpɛth cäk yök rin
cï wek tiam. 12 Raan bï riɛl jɔŋrac
göök aba looi ke ye thel ril ɣön ye
Nhialic door thïn, Nhialic yen ya
luɔ̈ɔ̈i. Raan kënë acïï bï kaŋ jäl ë
tɛ̈ɛ̈n. Aba gät kɔ̈u rin Nhialicdiɛ̈ ku
rin Jeruthalem yam, yen rin gen ë
Nhialicdiɛ̈ bï bɛ̈n bei tënë Nhialic
nhial. Aba gɔ̈t kɔ̈u aya rinkiɛ̈n yam.
13 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.

Athön tënë kɔc cï gam gen Lodikia

14 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Lodikia ëlä, raan yen
Yenakan. Yen cï yiny Nhialic nyuɔɔth
ë cök, ku ë yen acï këriëëc ëbën cï
Nhialic jɔɔk cök cak, aye lueel ëlä,
15 Ɣɛn aŋic käk cäk looi ëbën, wek
aa këc ɣɛn jai, tɛ̈dë wek aa këc ɣɛn
lor piäthkun ëbën, na we ye röt mat
abak, diɛ̈t apath ɣapuɔ̈u. 16 Ku rin
këc piäthkun röt mat abak, ɣɛn abï
jai ë we. 17 Yïïn aye lueel, ‘Ɣɛn ajak!
Acïn kë ŋɔ̈ŋ ɣa, acïn kë bɛn wïc.’ Ku
acïï ŋic yen tɛ̈ ye yïn laaŋ aŋääŋ thïn.
Yïn aŋäŋ ë cath ke cïn kë ceŋ, ku
yïn ë cɔɔr. 18 Rin ë kënë, yïn alɛ̈k
bï ya mïläŋ tɔc la wic yen ɣɔc tënë
ɣa, bï yïn jiɛɛk yök thïn. Yïn adhil
alɛ̈th ɣer ɣɔɔc aya ba ke tääu yïkɔ̈u,
ku bï këwäär yïn cath yïkɔ̈u path ke
cïn alanh cieŋ liu ba guɔ̈p cïï ben
riɔ̈ɔ̈c ë kɔc, ku ɣɔc kë ye kɔc kenyïn
tɔc ba tääu yïnyin rin bï yïn daai.
19 Kɔc nhiaar aa ya mät ku tɛ̈m ke
awuɔ̈c, këya rɛ̈ɛ̈rkë apath ku pälkë
luɔi kärɛc bäk puɔ̈th miɛt. 20 Pälkë
weyïth piny, ɣɛn ë ɣaröl tuŋ ɣöndun
thok. Na le raan piŋ ɣaröl ku ŋɛɛny
ɣöt thok ke ɣɛn ala thïn, ku laar ku
määth kek ye. 21 Ɣɛn abï raan cï riɛl
jɔŋrac göök gäm yic bï nyuc ë thööc
nhom ɣalɔ̈ɔ̈m. Kënë abï ciɛt ëmën
cï ɣɛn riɛl jɔŋrac göök ku nyuɔ̈ɔ̈c ë
thööc nhom Wä lɔ̈ɔ̈m.
22 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.”

4

Thöny pan Nhialic

1 Tɛ̈wën cï ɣɛn käkkä ëbën tïŋ, ke ɣa
ben nyuɔ̈ɔ̈th aya, ku tiɛ̈ŋ ɣöt thok ke
ŋaany pan Nhialic. Ku kë ca piŋ tueŋ
ë raan jam tënë ɣa röldït la wic cït
kaŋ ke ye lueel, “Bäär nhial tɛ̈n ku
yïn aba cɔl atïŋ käk bï röt looi ye kënë
cök.” 2 Nyin yic ë tɛ̈ɛ̈n ke Wëi Nhialic
la ɣaguɔ̈p. Ku tiɛ̈ŋ thööc ë tɛ̈ɛ̈n pan
Nhialic ku raan ke cï nyuc yenhom.
3 Raan cï nyuc ë thööc adɛ̈p nyin bilbil
cït kuur ɣer dhëŋ, ku këdïït cït mïït
ke cï thööc gɔ̈ɔ̈l piny, ke dɛ̈p birbir.
4 Ku alɔŋthïn këwën cï thööc gɔ̈ɔ̈l piny

3:5 B.bei 32:32-33; Wk 69:28; Ny 20:12; Mt 10:32; Lk 12:8 **3:7** Ith 22:22; Jop 12:14 **3:9** Ith 49:23; 60:14; 43:4 **3:12** Ny 21:2; Ith 62:2; 65:15 **3:14** Kɛ̈ŋ 8:22 **3:19** Kɛ̈ŋ 3:12; Ɣëb 12:6 **4:3** Edhe 1:26-28; 10:1

yic, thöc kɔ̈k kathiärou ku ŋuan aake kääc thïn, ku kɔcdït kathiärou ku ŋuan aake cï nyuc kenhïïm. Ku keek aake cieŋ alɛ̈th ɣer ku ajɔ̈m ë bäny kenhïïm.
5 Thööc abiɛr ku mɛ̈ɛ̈r nhial cïɛ̈t ye deŋ. Thööc nhom tueŋ mɛc adök kadhorou aake dɛ̈p thïn, käkkä aake ye Wëi Nhialic kadhorou. 6 Aya, thööc nhom tueŋ, ala ke dïït cït baar ë wär cï looi macar dɛ̈p la bilbil. Ku thööc kɔ̈u tɛ̈n ku tɛ̈n, lääi kaŋuan la nyïn juëc kenhïïm ku kekɔ̈ɔ̈th aya aake tɔ̈ thïn.
7 Län tueŋ acït köör, ku län ye kek rou acït muɔɔr ë weŋ, ku län ye kek diäk acït nhom raan, ku län ye kek ŋuan acït liɛnh tɔŋ pär nhial. 8 Keek ëbën ŋɛk ë la wuɔ̈k kadätem la nyïn juëc keyiic ku kekɔ̈th aɣeer. Aa waak ket aköl ku wɛ̈ɛ̈r ëlä,
“Alɛɛc, alɛɛc, alɛɛc tënë Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl
tɔ̈ thïn ëmën ku arɛ̈ɛ̈r tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛ̈n.”
9 Lääi kaŋuan aa diɛt ket tënë raan cï nyuc thööc nhom, pïr akölriëëc ëbën. Aa ket waak leec kek ye lɔn ril yen ku le diikdït. Tɛ̈ looi kek ye këya, 10 kɔcdït kathiärou ku ŋuan aa kenhiɔl guɔ̈t piny raan cï nyuc ë thööc nhom cök, ku dorkë raan pïr akölriëëc ëbën. Ku cuɛtkë ajɔ̈mken piny ë thööc nhom, ku luelkë,
11 “Yïn ala yic, buk yïïn a door Bänyda Nhialic,
ku gɛ̈mku yïïn alɛɛc rin le yïn riɛl ku diik.
Rin yïn acï kërïëëc ëbën cak,
ku riɛnku yen acï yïn kërïëëc ëbën cak ku pïïrkë.”

5

Athöör ku Manh Amääl

1 Ku tiɛ̈ŋ athöör ke muk raan cï nyuc thööc nhom ciinden cuëc. Athöör acï gɔ̈t yic ku yekɔ̈u aya, ku acï nuet thok thɛny kadhorou. 2 Ku tiɛ̈ŋ atuny Nhialic ril apɛi, ke thiëc röldït, “Yeŋa la yic bï thaany kuem athöör thok ku liep athöör yic?” 3 Ku acïn raan pan Nhialic, nadë ke ye pinynhom ku piiny tiɔp yic la riɛl bï athöör pet yic ku kueen. 4 Guɔ dhiau apɛi rin cïn yen raan cï yök ke la cök bï looi këya.
5 Go raan tök kɔcdït lɛ̈k ɣa, “Päl dhiëëu! Tïŋ köör, raan kuat Juda wundït Debit wäär ë bɛ̈nyŋaknhom yen acï jɔŋrac tiaam, këya yen alëu ye bï thɛny kadhorou kuem ku pet athöör yic.”
6 Ku tiɛ̈ŋ Manh Amääl ë thɔn ke kääc ë thöny bɛ̈nyŋaknhom ciɛl yic. Yeen acï lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït gɔ̈ɔ̈m piny. Ku Manh Amääl aca tïŋ ke ciɛ̈t cï nɔ̈k. Ku ala tuŋ kadhorou ku nyïn kadhorou kek Wëi Nhialic kadhorou cï tuɔ̈ɔ̈c pinynhom ëbën. 7 Go Manh Amääl la ku lööm athör tɔ̈ ciin cuëc tënë ye cï nyuc thööc nhom. 8 Tɛ̈wën cï yen ye lööm, ke lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït kathiärou ku ŋuan, gut kenhiɔl piny yenhom, ku kɔcdït aake muk thoom ku aduuk cï looi mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔc cï thiäŋ adöŋ ŋïr, yen tɔ̈ nyin röök kɔc ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i. 9 Ku ketkë waak ë yam ëlä,
“Yïn ala yic ba athöör lööm ku kuem thɛny yethok.
Rin cï kɔc yï nɔ̈k ku riɛmdu yen acï yïn kɔc pinynhom,
dhiëth ku wuɔ̈t ku thok ëbën ɣɔɔc bïk aa kɔc ë Nhialic ëmën.
10 Yïn acï keek cɔl aaye kɔc Nhialicda luɔ̈ɔ̈i.
Ku aabï pinynhom mac.”
11 Ku bɛn daai, ku piɛŋ röl atuuc nhial juëc apɛidït cïï kuen ke kääc ke cï thööc gɔ̈ɔ̈m piny, ku lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït, 12 aake kët waak röldït apɛi,
“Manh Amääl wäär cï nɔ̈k yen ala yic.
Adhil leec rin riɛlden tɔ̈ kek yeen,
ku jiɛɛk ku ŋïny käŋ, ku diik, aa dhil athɛ̈ɛ̈kdït apɛi yök thïn.”
13 Ku piɛŋ kuat kë pïr ëbën tɔ̈ pan Nhialic ku pinynhom, ku piiny tiɔp yic ku wër yiic ëbën ke kët ëlä,
“Tënë yeen cï nyuc thööc nhom ku tënë Manh Amääl,
bï alɛɛc ku athɛ̈ɛ̈k ku diik ku riɛl aa käkke akölriëëc ëbën!”

4:5 B.bei 19:16; Ny 8:5; 11:19; 16:18; Edhe 1:13; Ny 1:4; Dhäk 4:2 **4:7** Edhe 1:22, 5-10; 10:14 **4:8** Edhe 1:18; 10:12; Ith 6:2-3 **5:1** Edhe 2:9-10; Ith 29:11 **5:5** Cäk 49:9; Ith 11:1, 10 **5:6** Ith 53:7; Dhäk 4:10 **5:8** Wk 141:2 **5:9** Wk 33:3; 98:1; Ith 42:10 **5:10** B.bei 19:6; Ny 1:6 **5:11** Dan 7:10

14 Ku gɛm lääi pïr kaŋuan,
“Yenakan.” Ku gut kɔcdït kenhiɔl
piny ku dorkë.

6

Thɛny

1 Guɔ Manh Amääl tïŋ ke kuem
thaany tueŋ kam thɛny kadhorou, ku
piɛŋ län tök kam lääi kaŋuan pïr ke
lueel röldït apɛi cït mär ë deŋ, “Bäär!”
2 Ku tiɛ̈ŋ piny, go ya mathiäŋ ɣer yen
tiɛ̈ŋ, ku raan cath ë ye amuk dhaŋ
ke wiɛth, ku gɛ̈m ajöm ë bɛ̈ny bï tääu
yenhom. Ku jiël bï la pinynhom, cït
kɛ̈ny cï tɔŋ dhoŋ ku cop kɔc ater.
3 Ku kuem Manh Amääl thaany ë
rou thok, ku piɛŋ län pïr ë rou ke jam
röldït ëlä, “Bäär!” 4 Ku bɔ̈ mathiäŋ
thith bei tɛ̈wën. Ku raan cath ë yeen
acï gäm riɛl bï kɔc cɔl aathär pinyn-
hom, ku bï kɔc röt nɔ̈k ë röt. Ku gɛ̈m
paldït ye kɔc thɔ̈r.
5 Ku ben Manh Amääl thaany ë diäk
kuem, ku piɛŋ röl ë diäk län pïr ke
lueel, “Bäär!” Ku tiɛ̈ŋ piny, go ya
mathiäŋ col yen tiɛ̈ŋ ku raan cath ë ye
amuk wënh ye käŋ them yecin. 6 Guɔ
kë cït röl raan piŋ ke jam kam lääi
kaŋuan pïr yiic ku lueel, “Aduŋ abïk
yen ariöp akäl tök, ku aduuk kadiäk
ayiëër kek ariöp akäl tök. Ku duɔ̈kkë
tiim ye miök yök thïn ku tiim ye cam
rɛc.”
7 Ku ben Manh Amääl thaany ë
ŋuan kuem thok, ku piɛŋ röl län ë ŋuan
pïr ku lueel, “Bäär!” 8 Ku tiɛ̈ŋ mathiäŋ
cïn kït la gɛi, ku raan cath ë ye ala rin,
“Thou,” Ku rin kɔ̈k cɔl, “Piny ë Thou,”
Ke buɔɔth cök ke cïï yiic mec. Keek
aake cï gäm riɛl bïk tɛ̈cït abaŋ ŋuan kɔc
pinynhom yiic nɔ̈k ë tɔŋ ku cɔk, ku
tuaany, ku lääi roor.
9 Ku ben Manh Amääl thaany ë
dhiëc kuem thok, ku tiɛ̈ŋ wëi kɔc wäär
cï nɔ̈k ariäk cök rin cï kek wɛ̈t Nhialic
gam puɔ̈u ëbën, ku yekë luɛɛl. 10 Go
wëi kiu röldït apɛi ku luelkë, “Bɛ̈ny yïn
ala cök ku yïn ë yic! Ye nɛn bï yen rot
jäl looi ba kɔc pinynhom tɛ̈m awuɔ̈c
rin cï kek ɣo nɔ̈k?” 11 Go ŋɛk kamken
aa gäm alanh ɣer, ku lëk ke bïk tïït
tɛ̈thin-nyɔɔt ɣet tɛ̈ bï akuën kɔc lui ke
ke, ku miɛ̈thakën kek ke bï nɔ̈k ëbën
cïmënden, jäl tuɔ̈ɔ̈m.
12 Ku tiɛ̈ŋ Manh Amääl ke kuem
thaany ë dätem thok. Ku ya
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k pinydït tet yen loi rot,
ku loi akɔ̈l rot bï cuɔl cït alanh col,
ku wel pɛɛi yenyin bï ya malual cït
riɛm. 13 Ku löönɣ kuɛl piny nhial
cïmën ŋam cï luɔk ye yom tɛŋ piny
tɛ̈ yiɛ̈ɛ̈k yen tim. 14 Ku dol nhial rot
ciɛ̈t ye athöör ku mɛ̈r, ku nyɛɛi kuɔ̈r
ku golgol tɔ̈ wïïr röt ë nyiɛ̈nken yiic.
15 Go bänyŋaknhïïm ë pinynhom, ku
bäny mɛ̈c, ku bäny apuruuk ku ajiɛɛk,
kɔc thiek yiic ku aloony, ku kɔc cie
aloony them bïk thiaan ë kuɔ̈r yiic,
tɛ̈dë ke ye kuɔ̈r nhïïm. 16 Ku yekë cööt
kuɔ̈r yiic ku aleel yiic, ku luelkë, “Aa
wek kuɔ̈rkä kuɔ̈mkë ɣonhïïm bï raan
rɛ̈ɛ̈r ë thööc nhom ɣo cïï tïŋ. Ku Manh
Amääl acïï bï lëu bï ɣo bɛn tɛ̈m awuɔ̈c.
17 Ee yic aköldït bï Nhialic ku Manh
Amääl raan ëbën tɛ̈m awuɔ̈c acï bɛ̈n,
ku acïn raan bï awuɔ̈c kënë göök?”

7

Kɔc 144,000 Itharel

1 Ku bɛn atuuc nhial kaŋuan tïŋ ke
kääc guɔ̈k ë piny kaŋuan yiic, ke ke jäc
yom ë bɛ̈n guɔ̈k kaŋuan yiic nhom, bï
cïɛ̈n yom ben buɔk ë pinynhom, tɛ̈dë
wër yiic, tɛ̈dë kuat tim nhom. 2 Ku
tiɛ̈ŋ atuny dɛ̈t ke bɔ̈ bei tɛ̈ ye akɔ̈l nyin
bɛ̈n thïn, ke muk thaany Nhialic pïr,
ku cɔl atuny kënë röldït atuuc nhial
kaŋuan wäär cï gäm riɛl bïk pinynhom
agut cï wër. 3 Ku lueel, “Duɔ̈kkë piny
ku wër ku tiim rɛc, ɣet tɛ̈ bï ɣok kɔc cï
Nhialic gam ëbën yiëk nhïïm kït ken-
hïïm tueŋ.” 4 Ku lëk raandä ɣɛn, lɔn
akuën kɔc la nhïïm thaany ë Nhialic
kɔc Itharel yiic aa kɔc 144,000 ë kuat
thiäär ku rou Itharel yiic, 5-8 tim
thiäär ku rou kuat Itharel tök yic,

6:2 Dhäk 1:8; 6:3, 6 **6:4** Dhäk 1:8; 6:2 **6:5** Dhäk 6:2, 6 **6:8** Edhe 14:21 **6:12** Ny 11:13; 16:18; Ith 13:10; Juel 2:10, 31; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24-25; Lk 21:25 **6:13** Ith 34:4 **6:14** Ny 16:20 **6:15** Ith 2:19, 21 **6:16** ɣoth 10:8; Lk 23:30 **6:17** Juel 2:11; Mal 3:2 **7:1** Jer 49:36; Dan 7:2; Dhäk 6:5 **7:3** Edhe 9:4, 6

Juda, Ruben, Gat, Acer, Naptalï, Manathe, Thimaan, Lebï, Ithakar, Dhebulun, Jothep, ku Benjamin.

Kɔc juëc kääc pan Nhialic

9 Ku diël ɣanyin piny, ke ɣa tïŋ kɔc
juëc cïï lëu bï ke kueen. Keek akuut
kam kuat dhiëth, ku wuɔ̈t, ku thok kɔc
rɛ̈ɛ̈r pinynhom ëbën. Ku keek aake
kääc ë thööc nhom tueŋ ku jɔl a Manh
Amääl, ku aake cieŋ alɛ̈th ɣer ku keek
ëbën aake muk wuɔ̈k agɛ̈p kecin. 10 Ku
kiiukë röldït apɛi ku luelkë,
"Nhialicdan rɛ̈ɛ̈r thööc nhom ku
Manh Amääl kek aa ɣook luɔ̈k."
11 Ku atuuc ëbën aake kääc ke cï
thööc, ku kɔcdït, ku jɔl aa lääi pïr
kaŋuan göom, ku gutkë kenhiɔl piny
ë thööc nhom tueŋ ku dorkë Nhialic,
12 ku luelkë,
"Yenakan! Bï alɛɛc, ku diik, ku ŋïny
käŋ ku gam riɛl,
ku athɛ̈ɛ̈k, ku riɛldït apɛi ku lɛc aa
käk Nhialicda akölriëëc ëbën.
Yenakan."
13 Go raan tök kam kɔcdït wën ɣa
thiëëc ku lueel, "Ye yïŋa kɔc cieŋ alɛ̈th
ɣerkä, ku bïk tɛ̈nɛn?"
14 Guɔ dhuk nhom, "Aa kuɔ̈c ke,
bɛ̈ny. Ee yïn aŋic ke." Go lueel, "Kekkä
aa kɔc cï tëëk käril yiic ku guumkë.
Aacä alätheken lɔɔk riɛm Manh Amääl
bï ke looi bïk ɣɛr. 15 Ku ë yen aye kek
kɔ̈ɔ̈c thöny Nhialic nhom ku yekë luɔ̈ɔ̈i
aköl ku wɛ̈ɛ̈r luaŋde, ku yen cï nyuc ë
thööc nhom abï ke aa kony ë rɛ̈ɛ̈rde
thïn. 16 Keek aacïï rou ku cɔk bï bɛn
nɔ̈k acïn, tɛ̈dë ke ya aköl tuc yen ben
ke nyop gup, 17 rin Manh Amääl yen
rɛ̈ɛ̈r thööc yic ciɛl abï ya abiɔ̈ŋden. Ku
abï ke la dɛ̈ɛ̈k nyïn pïu ë pïr, ku aabï
Nhialic weec nyïn ë pïu wäär dhiɛɛu
kek."

8

Thaany ë dhorou

1 Nawën ŋany Manh Amääl thaany
ë dhorou thok, kam wën ke piny la
bit tɛ̈thin-nyɔɔt koor. 2 Ku tiɛ̈ŋ atuuc
kadhorou ke kääc Nhialic nhom ku
ŋɛk ke cï yiëk kaŋ.
3 Ku bɔ̈ atuny dɛ̈t, ku kɛ̈ɛ̈c ariäk lɔ̈ɔ̈m
ke muk kë ye adöŋ ŋïr took thïn cï looi
mïläŋ tɔ̈c. Ku yeen ëcï gäm adɔ̈k juëc
ŋïr apɛi, bï ke juaar kek röök kɔc ë
Nhialic ariäk cï looi mïläŋ tɔ̈c nhom,
rɛ̈ɛ̈r ë thööc lɔ̈ɔ̈m. 4 Ku la tol adöŋ ŋïr
cï took nhial, kek röök kɔc ë Nhialic
muk atuny nhial kääc Nhialic nhom.
5 Go atuny kë ye adök took thïn löom,
ku muɔɔc yic many rɛ̈ɛ̈r ariäk nhom
ku cuɛt piny. Ku piŋ kë cït mär ë deŋ
ku bir, ku loi ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rot.

Kɛŋ

6 Go atuuc kadhorou la kɛŋ kad-
horou röt guiir bïk ke kooth. 7 Go
atuny tueŋ kaŋde kooth yic, go ya gɔi
ku many cï liääp kek riɛm kek löony
pinynhom. Go mac töoŋ ë diäk tiim
ku wal cï cil pinynhom nyop.
8 Go atuny ë rou kaŋde kooth yic,
go ya këdïït cït kuur ë mac yen piir
rot adɛ̈kdiɛɛt yic. Go töoŋ ë diäk rot
waar bï ya riɛm. 9 Go töoŋ ë diäk käk
pïr adɛ̈kdiɛɛt thou, ku rɛc töoŋ ë diäk
riëth.
10 Ku koth atuny ë diäk kaŋde. Go ya
kueldït apɛi dɛ̈p yen löony töoŋ ë diäk
wër ku nyïn pïu ye dek yiic. 11 Ku rin
ë kuel kënë acɔl këkec ɣɔr. Go pïu röt
wel bïk kɛc, ku kɔc juëc ke cï dek thïn
aacï bɛ̈n thou rin cï pïu kɛc.
12 Go atuny ë ŋuan kaŋde kooth. Go
töoŋ ë diäk akɔ̈l ku pɛɛi ku kuɛl rac abï
töoŋ ë diäk ruɛlden yic liu. Ku cïn ruɛl
töoŋ ë diäk aköl ku wɛ̈ɛ̈r.
13 Ku jal jat ɣanyin, ke ye acu yen
tiɛ̈ŋ ke pär nhial, ku piɛŋ ke cöt röldït
apɛi ku lueel, "Ye kërɛɛc ë dä! Ye
kërɛɛc ë dä tënë kɔc ë pinynhom rin
aabï kärɛc yök, tɛ̈ le atuuc kɔ̈k kadiäk
kɛŋ kooth yiic."

9

1 Ku koth atuny ë dhiëc kaŋde. Guɔ
kuel cï löony ë pinynhom tïŋ, ku yeen
acï gäm wënh ë riët bï yen tɛ̈thuth mec

7:14 Dan 12:1; Mt 24:21; Mk 13:19 **7:16** Ith 49:10 **7:17** Wk 23:1; Edhe 34:23; Wk 23:2; Ith 49:10; 25:8 **8:3** Amo 9:1; B.bei 30:1, 3 **8:5** Leb 16:12; Edhe 10:2; B.bei 19:16; Ny 11:19; 16:18 **8:7** B.bei 9:23-25; Edhe 38:22 **8:10** Ith 14:12 **8:11** Jer 9:15 **8:12** Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15

yic apɛi ŋaany nhom. 2 Go tɛthuth mec yic apɛi ŋaany nhom. Go toldït apɛi bɛn bei tɛthuth, tol cït tol manydït dɛp apɛi, ku pat tol akɔl nyin ku nhial ku looi piny bï cuɔl. 3 Ku ye kɔryɔm yen bɔ bei tol yic bï la pinynhom, ku gɛm riɛl cït riɛl ë kith. 4 Go lɛk ke bïk wal kek tiim ku käkkɔk cil pinynhom cïi rɛc, ku ye kɔc cïn gup kïn Nhialic kenhïïm tueŋ kepɛc kek rɛckë ke. 5 Keek aake cï Nhialic puɔl bïk kɔc aa yiëk tɛrem apɛi tën pɛi kadhiëc ku cïk kɔc näk. Ku arɛɛm yekë yiëk kɔc acït arem dhie cï kiɛth raan moc. 6 Ye pɛikä kadhiëc yiic abïk wïc bïk thou, ku thuɔɔu abï mɛc ke ke.

7 Kɔryɔm juëckä aake cït mïthiɔ̈ɔ̈ŋ cï guiir bïk la tɔŋ yic. Ku aake ceŋ kacït ajɔ̈m cï looi mïläŋ tɔc kenhïïm, ku aake cït nyïn kɔc. 8 Ku nhïm tɔ̈ kenhïïm aa bär cïmën nhïm ë diäär, ku aala thook lec cït lec ë köör. 9 Ku aala pem kë cït wënh dhie ye kɔc kepuɔ̈th gëëŋ tɔŋ yic. Ku duɔɔt ye wuɔ̈kken looi tɛ pɛ̈ɛ̈r kek, acït duɔɔt riëth dhie ye mïthiɔ̈ɔ̈ŋ juëc thel looi, tɛ le kek tɔŋ yic. 10 Ku yälken aa cït yäl ë kith, ku kë cït kek yäl käkkä yen ale kek riɛl bïk kɔc ya gäm tɛ rem ye pɛikä kadhiëc yiic. 11 Ku keek aala bɛnyŋaknhom mac ke, yen atuny tɛthuth mec yic, ku riɛnke acɔl riääk, tɛdë ka cɔl raan ë käŋ rac.

12 Kërɛɛc tueŋ acï thök. Ku ye cök ciëën kärɛc kɔ̈k karou thiek apɛi aabɔ̈.

13 Ku koth atuny ë dätem kaŋde, guɔ röl piŋ ke bɔ̈ kam guɔ̈k kaŋuan yiic ariäk cï looi mïläŋ tɔc kääc ë Nhialic nhom. 14 Ku lueel röl tënë atuny ë dätem wën muk kaŋ yecin ëlä, “Lony atuuc kaŋuan wäär cï duɔ̈ɔ̈t piny wärdït Yuparet yic.” 15 Go atuny ë dätem atuuckä kaŋuan jal lony bïk tööŋ ë diäk ë kɔc pinynhom nɔ̈k. Aake cï Nhialic täu aköldeen alanden. 16 Go lɛk ɣɛn lɔn apuruuk aa timtim buɔt karou. 17 Ku tiɛŋ mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ku kɔc cath ë ke nyuɔ̈th yic. Ku kɔckä aala pem këcït wënh dhie ye kɔc kepuɔ̈th gëëŋ tɔŋ yic, ku wëthkä aa thith cïmën mac, ku aa mïŋɔ̈k ku mïkëth aya. Ku nhïïm mïthiɔ̈ɔ̈ŋ aa thöŋ ke nhïïm kör. Ku mac ku tol ku këdɛ̈t mac cɔl adɛ̈p ë bɛn bei kethook. 18 Käkkä kadiäk, tol, ku mac ku ban mac cɔl adɛ̈p bɛn bei mïthiɔ̈ɔ̈ŋ thook, acï töö̈ŋ ë diäk kɔc pinynhom bɛn nɔ̈k. 19 Rin riɛl mïthiɔ̈ɔ̈ŋ atɔ̈ kethook ku keyäl aya, rin yälken aake cït käpiɛny kenhïïm ye kek kɔc gäm ɣɔ̈ntöök.

20 Abɛ̈k kɔc ë pinynhom këc käjuëc rɛc kɔc nɔ̈kkä ke nɔ̈k, aake këc luɔi kärɛc puɔ̈l acïn, luɔi ye kek jakrɛc door, jak cï kiɛ̈ɛ̈t ë wëth ku aleel ku tiim cie daai, ku cïk ye piŋ ku cïk ye cath. 21 Kɔckä aakëc luɔi kärɛc puɔ̈l, cït nääk ë röt, luɔi käk jakrɛc, ku luɔi ë bal, wïny diäär ku cuëër.

10

Atuuc ë Nhialic ku athör koor

1 Ku bɛn atuny dɛt ril apɛi tïŋ ke bɔ̈ bei pan Nhialic ke bɔ̈ ë pinynhom. Ee cï luät kum ku mïït yenhom nhial, ku adɛ̈p nyin cïmën akɔ̈l, ku diɛrke kecït liem ë mac. 2 Atuny kënë amuk athör thiin koor ŋaany yic yecin, ku cökden cuëc ëcï täău adɛ̈kdiɛɛt nhom, ku cökden ë cam pinynhom, 3 ku cööt röldït cït dhiën köör. Nawën cï cööt ke këcït mär ë deŋ gam yeröl arak dhorou nhial. 4 Wën jiɛɛm kacït mär deŋ kadhorou, ku wën duɛr käk cïk lueel gät piny, ke ɣa piŋ röl pan Nhialic ke lueel, “Duk käk cï kacït mär deŋ kadhorou lueel lëk kɔc kɔ̈k, ku duk ke gɛt piny.”

5 Go atuny wäär ca tïŋ ke kääc adɛ̈kdiɛɛt nhom ku pinynhom aɣeer, ciinden cuëc jat nhial. 6 Ku kuëëŋ rin Nhialic cie thou, ku yen cï nhial ku piny ku wër, ku käk tɔ̈ keyiic ëbën cak ku lueel, “Nhialic acïï bï tïït apɛi ëmën, bï kë cï guiir cïi loi tɛcït tɛ bï yen rot luɔɔi thïn! 7 Ku tɛ le atuny ë dhorou kaŋde kooth, ke Nhialic abï këden cï thiaan thääp cïmën wäär cï yen ye lɛk aluɔɔnyke, kɔc käkke tïŋ.”

9:2 Cäk 19:28 **9:3** B.bei 10:12-15 **9:4** Edhe 9:4 **9:6** Jop 3:21; Jer 8:3 **9:7** Juel 2:4 **9:8** Juel 1:6 **9:9** Juel 2:5 **9:13** B.bei 30:1-3 **9:20** Wk 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23 **10:7** B.bei 20:11; L.rou 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7

8 Go röl wën ca piŋ ke jam nhial ɣɛn
yöök, “Lɔɔr löm athör koor ŋaany yic
muk atuny kääc adɛ̈kdiɛɛt nhom ku
pinynhom aɣeer.”
9 Guɔ la tënë atuny nhial ku thiëëc
bä gäm athöör. Go gäm ɣɛn ku lueel,
“Löm ku cam. Abï miɛt yïthok ciɛ̈t
ye kiëc ku abï rot la wel bï wac
yïyäc.” 10 Guɔ athöör lööm ku cam,
go miɛt ɣathok ciɛ̈t ye kiëc. Nawën
ɣet ɣayäc ke wel rot bï wac bï ciɛ̈t
cuɛɛi. 11 Ku lëk ɣa ëlä, “Yïn adhil kë
cï Nhialic guiir tënë kɔc ë pinynhom
ëbën nyuɔɔth ëmën, kɔc jam ë thok
juääc ku bänyŋaknhïïm.”

11

Kɔc wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc

1 Go ɣɛn gäm wai, wai ë duɛ̈r cïɛ̈t
tim dhie ye käŋ them, ku lëk ɣa, “Lɔɔr
them luaŋ Nhialic ku ariäk tɔ̈ thïn, ku
kuen kɔc ë röök thïn tënë ɣa. 2 Ku
duk kal yic tɔ̈ luak kɔ̈u them rin lɔŋ
kënë acï gäm kɔc këc wɛ̈tdiɛ̈ gam. Ku
keek aabï gɛndiɛ̈ kuany kɔ̈u ke rɛc käŋ
pɛ̈i kathiärŋuan ku rou. 3 Ku ɣɛn abï
kackiɛ̈ karou tuɔɔc bïk wɛ̈t ë yic la
lueel. Aabä alɛ̈th col, alɛ̈th ë lɛɛŋ cieŋ,
ku aabï wɛ̈tdiɛ̈ la lɛ̈k kɔc ë nïn tim ku
buɔt karou ku thiärdätem yiic.”
4 Kɔckä karou wɛ̈t Nhialic nyuɔɔth,
kek aa tiim karou ye miɛ̈thken looi
ë miök, ku käk ye mɛ̈c adök karou
took kenhïïm ë kɔ̈ɔ̈c Nhialic nhom
bɛ̈ny pinynhom. 5 Na le raan them
ye bï kɔckä karou yiëk tɛ̈rem, ke mac
abɔ̈ bei kethook ku nyuɔp kɔc ater
ëbën. Këya raan wïc ye bï looi këya
abï Nhialic nɔ̈k. 6 Aacï Nhialic gäm
riɛl bï kek deŋ pëën bï cïï tueny nïn
bï kek wɛ̈tde nyuɔɔth. Aacï gäm riɛl
aya bï kek pïu waar bïk aa riɛm, ku
cɔlkë kuat kërac ëbën abɔ̈ pinynhom.
Kënë alëukë bïk aa looi akölaköl tɛ̈cït tɛ̈
wïckë ye.
7 Nawën cï kɔckä karou wɛ̈t jal
nyuɔɔth ëbën, ke län roor rac apɛi bɔ̈
bei tɛ̈thuth mec yic, aabï thör ke ke
ku aabï län ke nɔ̈k, 8 ku guäpken aabï
cuat ë gëk yic gendït wäär cï kek bɛ̈ny
ë kɔckä karou piäät thïn tim cï rïïu
kɔ̈u. Gen kënë acïk gäm rin cït rin pan
Thodom ku Ijip. 9 Kuat dhiëth, wuɔ̈t
ku thok pinynhom ëbën aabï guäpken
aa tïŋ piiny ë gëk yic nïn kadiäk ku
abak, ku acïn raan bï puɔ̈l bï ke thiɔ̈k.
10 Kɔc pinynhom ëbën aabï puɔ̈th miɛt
rin cï ë kɔckä karou thou. Aabï yai
looi ku gɛ̈mkë röt käpath kamken,
rin cï kɔckä karou kɔc pinynhom cɔl
agum apɛi. 11 Tɛ̈wën cï nïn kadiäk ku
abak thök, ke Wëi Nhialic la ë kɔc wën
cï thou gup ku jɔtkë röt. Go kɔc ŋic ke
cï ke tïŋ riɔ̈ɔ̈c apɛi dït. 12 Ku piŋ kɔckä
karou röl ke cöt pan Nhialic, “Bäk
tɛ̈n.” Gokë la nhial ke kɔc atɛrken
daai, ke ke cath ë piööl yic. 13 Kaam
wën cök ka ayiɛ̈ɛ̈kyiɛɛ̈k dït tet loi rot.
Go töôŋ ë thiäär ë gɛu wïïk, ku thou
raan tiim kadhorou. Ku jɔl kɔc cï pïr
riɔ̈ɔ̈c ku leckë dït Nhialic tɔ̈ nhial.
14 Kënë, yen ë thök kërɛɛc ye kek
rou, kërɛɛc dɛ̈t ye kek diäk abɔ̈ ëmën!

Kaŋ ë Dhorou

15 Go atuny ë dhorou kaŋde kooth
yic, guɔ atuuc nhial piŋ röt ke jam
röldït pan Nhialic ku luelkë,
“Nhialicda ku Raan cï dɔɔc ku lɔc aacï
bääny pinynhom ya këden,
ku Nhialic abï mac akölriëëc ëbën.”
16 Go kɔcdït kathiärou ku ŋuan cï
nyuc ë thöny Nhialic lɔ̈ɔ̈m wïïk ke gut
kenhiɔl piny, ku dorkë Nhialic, 17 ku
luelkë,
“Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl yen rɛ̈ɛ̈r thïn
thɛɛr ku yen tɔ̈ thïn ëmën.
Yïn yeku leec rin cï yïn riɛldu nyuɔ̈th
ɣook ku yïn acï määcdu jɔɔk
cök!
18 Ku kɔc kuc yïïn aake cï puɔ̈th riääk
rin tɛ̈n riäŋ ë piändu
acï bɛ̈n tɛ̈ bï kɔc cï thou ɣäth luk yic,
ku tɛ̈ bï kɔc ariɔ̈pden yök yïïn luɔ̈ɔ̈i,
ku kɔc käk Nhialic tïŋ, ku kacku ëbën
kɔc yï door,
kɔckor ku kɔcdït ëbën aacï bɛ̈n.

10:10 Edhe 2:8–3:3 **11:1** Edhe 40:3; Dhäk 2:1-2 **11:2** Lk 21:24 **11:4** Dhäk 4:3, 11-14 **11:6** 1Bŋ 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8 **11:7** Dan 7:7, 21; Ny 13:5-7; 17:8 **11:8** Ith 1:9-10 **11:11** Edhe 37:10 **11:12** 2Bŋ 2:11 **11:13** Ny 6:12; 16:18 **11:15** B.bei 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 **11:18** Wk 2:5; 110:5; 115:13

Të bï kɔc cï pinynhom rac nɔ̈k acï
bɛ̈n.”
19 Go luaŋ Nhialic nhial ŋaany thok,
ku röŋdït löŋ ë dɔ̈ɔ̈r ë tɔ̈ alɔŋthïn. Go
käk cït bir ë deŋ ku ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k, ku
mär ë deŋ ku tuɛny ë gɛi, röt looi.

12

Tik ku këdïït cït jakanuaan

1 Ku loi këdïït kɔc gɔ̈i rot nhial.
Tik ë tɔ̈ thïn ke cï akɔ̈l gɔ̈ɔ̈m piny ku
pɛɛi yecök, ku cieŋ ajöm la kɔ̈u kuɛl
kathiäär ku rou. 2 Yeen ë tiŋ liac,
nawën cï thiɔ̈k ke dhiëth, ke rɔ̈p ku
rem abï dhiau apɛi.
3 Ku ben dɛ̈t bɛ̈n bei nhial këdïït kɔc
gɔ̈i, ku këdïït thith cït jakanuaan la
nhïïm kadhorou ku tuŋ kathiäär ku
ajɔ̈m kadhorou kenhïïm. 4 Ku thël
töö̈ŋ ë diäk kuɛl bei nhial yeyɔ̈l ku piir
ke pinynhom, ku bïï ku kɛ̈ɛ̈c tiŋ wën
dhiëth nhom bï manh dhiëth tiit bï
dhiëëth bï cam. 5 Go tik manh ë moc
dhiëëth, yen bï kɔc pinynhom mac
ke cïn aŋuän. Go atuny nhial bɛ̈n ku
rum meth man cin ku ɣɛ̈th nhial tënë
Nhialic thɔ̈nyde nhom. 6 Go tik riŋ
roor të cïï ceŋ, të cï Nhialic guiir tënë
ye bï yen la rëër thïn, bï la muk ë nïn
tim ku buɔt karou ku thiärdätem.
7 Go tɔŋ rot looi pan Nhialic. Atuny
cɔl Maikel ku atuuc kɔ̈k aacï bɛ̈n
thɔ̈r kek këdïït wën cït jakanuaan
ku atuɔ̈ɔ̈cke. 8 Ku këdïït kënë acï
bɛ̈n tiaam, ku acï bɛ̈n cuɔp wei pan
Nhialic. 9 Maikel kek atuɔ̈ɔ̈cke aacï
këdïït kënë kek atuɔ̈ɔ̈cke bɛ̈n cuɔp wei
pan Nhialic. Kënë yen ë Bɛ̈ny jakrɛc
dïït wäär ye lueel ka cɔl këpiiny, yen
raan ëbën cɔl aloi awuɔ̈c. Acïk bɛ̈n
cuat pinynhom kek atuɔ̈ɔ̈cke ëbën.
10 Ku piɛŋ röldït ke cöt pan Nhialic
ku lueel,

“Ëmën, të bï Nhialic kɔc luɔ̈k acï
bɛ̈n! Ëmën, Nhialic acï riɛlden
yen bɛ̈nyŋaknhom nyuɔɔth! Ëmën,
Raanden cï lɔc ku dɔɔc acï riɛlde
nyuɔɔth! Rin raan wäär ë kɔ̈ɔ̈c
Nhialic nhom ku gɔɔny miɛthakua
aköl ku wɛ̈ɛ̈r, acï cuɔp wei pan
Nhialic. 11 Miɛthakua aacï jɔŋrac
tiaam rin cï Manh Amääl rot juaar
bï nɔ̈k riɛnkua ku rin cï kek wɛ̈t
yic lɛ̈k raan ëbën, ku keek aa këc
wɛ̈iken nhiaar bïk riɔ̈ɔ̈c ë thou.
12 Week ëbën, wek kɔc rɛ̈ɛ̈r pan ë
Nhialic miɛtkë puɔ̈th, ku kuat kë
rɛ̈ɛ̈r ë pinynhom ku wär abï gum
apɛi dït. Rin jɔŋrac acï cuɔp ë pinyn-
hom tënë ke, ku yen acït puɔ̈u mac
rin acïn nïn juëc cï päl ye bï yen
luui.”
13 Nawën le këdïït cït jakanuaan ŋic
lɔn cï ye cuat pinynhom, ke cop tiŋ
wën cï manh moc dhiëëth bï dɔm.
14 Go tik gäm wuɔ̈k cït wuɔ̈k acu ku
bï cɔl apɛ̈ɛ̈r tɛ̈den wäär roor të cïï
cieŋ. Ku bï yen la tïït thïn run kadiäk
ku abak, ku akëc jɔŋrac bɛ̈n lëu bï
yiëk tɛ̈tök. 15 Ku ŋɔk këpiiny piɛu
dït cït aboor yethok rin bï tik mou.
16 Go tiɔm pinynhom tik kony, rin cï
ɣaardït apɛi piny dai yic, ku wɛt pïu
thïn ɣɔrɣɔr. 17 Go këdïït cït jakanuaan
puɔ̈u riääk tënë tik apɛi ku le thɔ̈r kek
mïthken kɔ̈k cï lööŋ Nhialic theek, ku
mukkë wɛ̈t yic cï Jethu nyuɔɔth. 18 Ku
la jɔŋrac kɔ̈ɔ̈c ë wär nhom.

13

Lääi karou

1 Ku tiɛ̈ŋ län roor rac apɛi ke bɔ̈ bei
adɛ̈kdiɛɛt yic. Ku ala nhïïm kadhorou
ku tuŋ thiäär la nhïïm ajɔ̈m kathiäär.
Ku kenhïïm ëbën rin aacï gɔ̈t rin ë
Nhialic tɔɔn guɔ̈p. 2 Län wën ca tiŋ
acït kuac, ku adït cök kek riööp bɛ̈ɛ̈r la
kɔ̈th nhïm, ku acït thok köör. Acï këdïït
cït jakanuaan gäm riɛlde bï nyuc ë
thööc nhom cït bɛnyŋaknhom la ye
cök. 3 Nhuɔm tök, nhïïm ë län kënë
ala yic piäär cït piäär tɛ̈tök dït apɛi ku
jɔl dɛm. Kɔc ë pinynhom ëbën aake
cï gäi ë län kënë ku buɔthkë. 4 Keek
ëbën aake ye jɔŋrac door rin cï yen lɛi
gäm riɛl, keek aya aake ye lɛi door, ku
luelkë, “Acïn këril cït ë län kënë. Acïn
raan lëu bï thɔ̈r kek ye.”

11:19 Ny 8:5; 16:18, 21 **12:3** Dan 7:7 **12:4** Dan 8:10 **12:5** Ith 66:7; Wk 2:9 **12:7** Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 **12:9** Käk 3:1; Lk 10:18 **12:10** Jop 1:9-11; Dhäk 3:1 **12:14** Dan 7:25; 12:7 **13:1** Dan 7:3; Ny 17:3, 7-12 **13:2** Dan 7:4-6

5 Go lɛ̈i puɔ̈l bï jal nhiam apɛi, ku ye
Nhialic lat. Go Nhialic päl riɛl kënë
tënë pɛ̈i kathiärŋuan ku rou. 6 Ku jɔl
lɛ̈i jam ku lɛ̈ɛ̈t Nhialic kek kɔcken rɛ̈ɛ̈r
nhial paande. 7 Acï Nhialic puɔ̈l bï
thɔ̈r kek kɔc Nhialic ku tiɛɛm ke. Ku
ëcï gäm riɛl kɔc pinynhom nhïïm ëbën.
8 Kuat raan rɛ̈ɛ̈r pinynhom ëbën abï
ye adoor, kɔc cïï ye bï ya door aa kɔc
cï riɛnken gɔ̈t athör pïr yic, ke piny
këc guɔ cak. Athör kënë ë kën Manh
Amääl wäär cï nɔ̈k.
9 Na lakkë yïth, ke we pïŋ apath,
10 “Kuat kë cï Nhialic guiir bï rot luɔ̈i
yï abï rot dhiɛl looi këya. Raan bï mac,
raan bï teem röl ë pal abï teem röl.
Wɛ̈t kënë ë lɔn bï kɔc cï gam dhiɛl gum
ku rilkë puɔ̈th gamden yic.”
11 Ku tiɛ̈ŋ län dɛ̈t ke bɔ̈ bei piiny, ke
la tuŋ karou cït tuŋ jɔŋrac. 12 Yeen
alui riɛl cït riɛl län tueŋ ke ŋic län tueŋ,
ku thɛny kɔc ë pinynhom thïn bïk län
tueŋ aa door, län wäär cï tɛ̈tök dɛm
yenhom. 13 Ku looi käkdït jäŋ gɔ̈i. Ee
ye mac cɔl alöönу piny nhial ke kɔc
ëbën daai ë ye. 14 Län ciëën kënë acï
puɔ̈l bï käkdït jäŋ gɔ̈i aa looi ke län
tueŋ daai thïn. Rin ë käkkä yen acï
yen kɔc pinynhom wëŋ bïk la yecök.
Aacï bɛ̈n yɔ̈ɔ̈k bïk këdäŋ buth bï kek
län tueŋ kiɛ̈ɛ̈t ku yekë door, län wäär
cï nɔ̈k ë pal ku ben pïr. 15 Län ciëën
kënë acï puɔ̈l bï wëi ɣäth këwën cï län
tueŋ kiɛ̈ɛ̈t yic, rin bï ya jam ku cɔl kɔc
cïï ye ye door anäk. 16 Ku yöök län
ciëën kɔc ëbën, bɛ̈ny ku kïc, ajak ku
raan ŋɔ̈ŋ, alony ku raan lääu nhom, bï
raan ëbën kït tääu kɔ̈ŋden cuëc, tɛ̈dë ke
tɛ̈ɛ̈u yenhom tueŋ. 17 Acïn raan cï puɔ̈l
bï këde ɣaac, tɛ̈dë ke ɣɔɔc ke cïn nhom
kït kek rin, tɛ̈dë ke ye akuën riɛnke
nyuɔɔth.
18 Yïn adhil käŋ ŋic apath ba kënë jäl
deet yic. Raan la kë ŋic adhil kënë döt
yic, bï akuën ë län ŋic, rin akuën akääc
nyin rin ë raan, akuën ë buɔt kadätem
ku thiärdätem ku dätem.

14

Manh Amääl ku kacke

1 Ku jɔl lä diël ɣa nyin piny, ke
ye Manh Amääl yen tiɛ̈ŋ ke kääc
gɔt nhom Jeruthalem, kek kacke tim
buɔɔt ku thiärŋuan ku ŋuan cï rin
Manh Amääl ku rin Wun gɔ̈t kenhïïm
tueŋ. 2 Ku piɛŋ röl nhial kecït arɔ̈ɔ̈l
ë pïu kat apɛi. Aye piŋ kecït mär
deŋ thiek apɛi, tɛ̈dë ke ye thoom juëc
gut. 3 Ku kääc kɔc tim buɔɔt thiärŋuan
ku ŋuan ë thööc nhom tueŋ, ke ket
waak yam lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït
nhïïm. Waakkä acïn raan lëu bï ke
ket, aa keek kek kɔc cï Nhialic luɔ̈k ë
röt. 4 Keek aa kɔc cï röt tiit cie wïc ë
diäär. Keek aa kɔc la cök. Ee Manh
Amääl yen aye kë buɔɔth cök kuat tɛ̈ le
yen thïn. Kɔckä kek aacï luɔ̈k kam kɔc
ëbën, aa kɔc ë Nhialic ku Manh Amääl,
aa cït rap ë yam dhie ye juɛ̈r Nhialic.
5 Ku keek aa këc lueth kaŋ lueel. Ku
acïn kërɛɛc cïk kaŋ looi.

Atuuc nhial kadiäk

6 Ku tiɛ̈ŋ atuny dɛ̈t ke pär aliir yic
nhial ke muk athör Wɛ̈t Puɔth Yam,
wɛ̈t pïr akölriëëc ëbën tënë kuat dhiëth
ku wuɔ̈t ku thok pinynhom ëbën. 7 Ku
lueel röldït, “Thɛkkë Nhialic ku lɛckë
rin dïït yen apɛi. Rin nïn aacï thök, nïn
bï yen kɔc ë pinynhom ɣäth ë luk yic.
Duɔrkë rin yen aa cak nhial ku piny
ku wërdït ku nyïn ë pïu.”
8 Ku buɔɔth atuny rou atuny tueŋ
cök, ke ye lueel ë röldït, “Gendït Ba-
bilon acï rac ëbën. Babilon ë ye kɔc
pinynhom cɔl adek muɔ̈n kec apɛi,
muɔ̈n ke cɔl aloi käk ë bal cï Nhialic
bɛ̈n rac puɔ̈u.”
9 Ku buɔɔth atuny ë diäk atuuc tueŋ
wën karou cök, ke ye lueel röldït,
“Raan län kënë door kek këden cï kiɛ̈ɛ̈t,
raan la kïn ë län kënë yenhom tueŋ,
tɛ̈dë ke ye yecin. 10 Abï muɔ̈n riäŋ
puɔ̈u ë Nhialic dhiɛl dek, muɔ̈n kënë
ë kë cï Nhialic puɔ̈k ë bïny riäŋ piände
yic. Kɔckä aabï dëp many bɛ̈n bei
kuur yic tuc apɛi, ka atuuc nhial ku
Manh Amääl daai thïn. 11 Many bï ke
nyop kënë abï ke reem akölriëëc ëbën.
Kɔc ë lɛ̈i ku këden cï kiɛ̈ɛ̈t ku kuat raan

13:6 Dan 7:8, 25; 11:36 **13:7** Dan 7:21 **13:8** Wk 69:28 **13:10** Jer 15:2; 43:11 **14:1** Edhe 9:4; Ny 7:3 **14:5** Dhep 3:13 **14:8** Ith 21:9; Jer 51:8; Ny 18:2 **14:10** Ith 51:17; Cäk 9:24; Edhe 38:22 **14:11** Ith 34:10

la kïn ë riɛnke, aciï bï kaŋ lɔ̈ŋ acïn aköl ku wɛ̈ɛ̈r.”
12 Kënë wɛ̈tde yic ë lɔn bï kɔc ë Nhialic kepuɔ̈th dɛɛt, kɔc löɔ̈ŋ ë Nhialic theek ku lek gam tënë Jethu.
13 Ku piɛŋ röl nhial ke cöt ku lueel, “Dhil gɔ̈t, kɔc mit gup aa kɔc thou ëmën rin cï kek wɛ̈t Bɛ̈ny gam.” Ku lueel Wëi Nhialic, “Ee yic Alanden! Keek aciï bï bɛn gum athɛɛr. Käk cïk looi aabï cath ke ke.”

Tëmtëm pinynhom

14 Ku lä daai nhial, ke ye luäät ɣer yen tiɛŋ ku këcït Manh raan ke cï nyuc ë piööl nhom, ku ala nhom ajöm cï looi mïläŋ tɔ̈c, ku amuk pal moth thok yecin. 15 Ku bɔ̈ atuny dɛ̈t bei luaŋ Nhialic ku jiɛɛm röldït tënë raan cï nyuc ë piööl nhom, “Jɔk luɔi cök ye pal kënë, käk tem pinynhom aacï luɔk, ku akölden bï ke tem acï bɛn.” 16 Go raan wën cï nyuc ë piööl nhom palde met yic ku ler luɔide yic, ku këya, këriëëc ëbën pinynhom acï tem.
17 Ku tiɛŋ atuny dɛ̈t ke bɔ̈ bei nhial luaŋ Nhialic ke muk palden moth aya. 18 Ku bɔ̈ atuny wën muk riɛl ë mac bei ariäk lɔ̈ɔ̈m. Ku cɔɔl atuny wën muk pal moth röldït ku lueel, “Löm paldu ku tem abiëc dom yic pinynhom rin abiëc acï luɔk.” 19 Ku jɔl atuuc palde met yic ku jɔl abiëc tɛm piny, ku kuut keyiic ku ɣɛ̈th ke tɛ̈ bï ke la nhiac yiic thïn, rin riäŋdït puɔ̈u Nhialic. 20 Abiëc ëcï nhiac gɛu kɔ̈u aɣeer, go ya riɛm yen loi kuëër, abï riɛm löl bär kɔ̈u apɛi ku thuuth yic looi.

15

Kädït rɛc bï atuuc nhial bɛ̈ɛ̈i

1 Ku tiɛŋ këdït dɛ̈t kɔc gɔ̈i nhial. Kënë, aake ya atuuc kadhorou la riɛl bïk kärɛc apɛi kadhorou gäm kɔc, ke ye kek awuɔ̈ɔ̈c ciëën bï Nhialic tɛ̈m kɔc rɛc, rin kek aabï riäŋ ë piände jäl thök.
2 Ku tiɛŋ këcït adɛ̈kdiɛɛt le pïu nyïn kïr thïn cï liääp kek këcït mac. Ku tiɛŋ kɔc wäär cï lɛi kek kïnden cï ye kiɛ̈ɛ̈t tiaam aya, agut län wäär ye riɛnke ŋic akuën. Keek aake kääc adɛ̈kdiɛɛt le pïu nyïn kïr yɔu ke muk thom cï Nhialic gäm ke, 3 ku ketkë waak Moth-ith alony ë Nhialic, ku waak Manh Amääl ëlä,

“Yïn Nhialic, yïn aril acïn kë thöŋ ke yïïn,
käk ye looi aa path ku aa kɔc gɔ̈i!
Ee yïn amac pinynhom ëbën,
kuat käk ye looi ëbën aala cök ku aa yith.
4 Raan ëbën abï riɔ̈ɔ̈c ë yïïn Bɛ̈ny! Ku riɛnku abï leec athɛɛr!
Ee yïïn ë rot yïn Nhialic ë yic.
Kɔc ë pinynhom aabï ya bɛ̈n ku dorkë yïïn.
Raan ëbën acï tɛ̈pɛth ye yïn luui thïn tiŋ.”

5 Nawën ë kënë cök, ke ɣa tiŋ luaŋ Nhialic ke ŋaany thok, kek duël Nhialic nyuɔɔth alɔŋthïn. 6 Ku bɔ̈ atuuc nhial kadhorou, wäär muk kädït rɛc apɛi kadhorou bei luaŋ ë Nhialic. Keek ëbën aake cieŋ alɛ̈th ɣer la diardiar, ku karkar cï looi mïläŋ tɔ̈c aa cïk kaar kepuɔ̈th. 7 Go län tök kam lääi wäär pïr kaŋuan, atuɔ̈ny tök ya atuuckä gäm aduŋ mïläŋ tɔ̈c la yic awuɔ̈ɔ̈c thiek bɔ̈ tënë Nhialic pïr akölriëëc ëbën, bï gäm kɔc ë pinynhom. 8 Duël ë Nhialic ëcï tol paat yic piny, tol bɔ̈ diik ku riɛl Nhialic yic. Ku acïn raan lëu ye bï la thïn, ɣet tɛ̈ bï kärɛc dït apɛi kadhorou wäär muk atuuc nhial ku bïï ke pinynhom, kaŋ thök.

16

Kärɛc dït apɛi ciëën kadhorou

1 Guɔ röldït apɛi piŋ ke cöt luaŋ pan Nhialic yic, ke ye lueel tënë atuuc nhial kadhorou ëlä, “Lak pinynhom ku gamkë kädït rɛc ciëënkä kadhorou, kärɛc riäŋ puɔ̈u ë Nhialic.”
2 Go atuny tueŋ këreec cï Nhialic lɛ̈k ye bï gäm kɔc ë pinynhom gam. Go ya ɣɔ̈ntöök rɛc rem apɛi kek tul kɔc la gup

14:14 Dan 7:13 **14:15** Juel 3:13 **14:20** Ith 63:3; Dh 1:15; Ny 19:15 **15:3** B.bei 15:1 **15:4** Jer 10:7; Wk 86:9 **15:5** B.bei 38:21 **15:8** B.bei 40:34; 1Bŋ 8:10-11; 2Lëk 5:13-14; Ith 6:4

kïn lɛ̈i gup, ku kɔc këden cï kiɛ̈ɛ̈t door aya.

3 Go atuny ë rou kërɛɛc cï Nhialic
gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go
ya pïu adɛ̈kdiɛɛt kek wel röt bïk ya
riɛm, ku thou käk pïr rɛ̈ɛ̈r pïu yiic ëbën.
4 Go atuny ë diäk käreɛc cï Nhialic
gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go
ya pïu wër yïth ye dek kek wel röt bïk
ya riɛm. 5 Guɔ atuny yen muk pïu
pinynhom piŋ ke lëk Nhialic, “Yïn acï
yic tɛ̈k kɔc ë käreckä yiic, tɛ̈du kan
ëmën ku tɛ̈thɛɛr ɣɔn, ee yïn apath yïtök
rin le luɔ̈ŋdu cök. 6 Kɔc rɛc wäär cï
kacku ku kɔc käkku tïŋ nök aaca gäm
riɛm bïk dek, yen këpath ke ke.” 7 Ku
piɛŋ raan röl ke dhiau tɛn ariäk ku
lueel, “Ee tɛ̈de Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl,
käreɛc ca gam aa yith ku aa la cök, luk
aca ŋiɛc looi!”
8 Go atuny ë ŋuan kërɛɛc cï Nhialic
gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go
akɔ̈l tuɔ̈c apɛi, ee cï Nhialic puɔ̈l bï kɔc
nyop atuɔ̈c. 9 Kɔc aake cï atuny akɔ̈l
nyop apɛi abï ke gäm gup ɣɔ̈ntöök.
Gokë Nhialic lat guɔ̈p, Nhialic yen bïi
käreckä, ku cïk luɔi käreɛc päl ku cïk
Nhialic ye leec.
10 Ku gɛm atuny ë dhiëc kërɛɛc cï
Nhialic gäm ye ku ler ku tɛ̈ɛ̈u thöny län
rac nhom. Go ya muɔ̈ɔ̈th yen kum kɔc
mɛc lɛ̈i piny arɛ̈k abïk kethook aa kac
rin arɛɛm, 11 ku yekë käreɛc apɛi luɛɛl
ë Nhialic guɔ̈p rin arɛɛm ku ɣɔ̈ntöök
rɛ̈ɛ̈r kegup, ku cïk luɔi käreɛc päl.
12 Go atuny ë dätem kërɛɛc muk
gam, go ya wärdït Yuparet yen döu,
bï bänyŋaknhïïm lɔŋ ciëën puɔ̈l bïk
tem kek apuruɔ̈ɔ̈kken. 13 Ku tiɛ̈ŋ wëi
jakrɛc kadiäk cït aguek. Keek aake
bɔ̈ bei këdït cït jakanuaan thok, ku
län rac thok, ku thoŋ län wäär aya
bɔ̈ kek wɛ̈t ë lueth yen kɔc wëŋ nyïn.
14 Keek aa wëi jakrɛc ë cath ke loi käk
kɔc gɔ̈i. Wëi jakrɛckä kadiäk aa bäny
pinynhom ëbën kuɔ̈ɔ̈t nhïïm bï ke ɣäth
tɔŋ yic. Tɔŋ kënë ë tɔŋ bï rot looi luŋdït
bï Nhialic Madhɔl luk looi tënë kɔc
pinynhom ëbën.
15 Aye Bɛ̈ny lueel, “Piɛŋkë! Ɣɛn abɔ̈
cït ɣa ye cuär wakɔ̈u. Raan mit guɔ̈p
ë raan ba yök ke këc nin, ciëŋ aläthke,
rin bï cïï cath ke cïn alanh cieŋ bï guɔ̈p
yär tɛ̈ tïŋ ye.”
16 Ku jɔl wëi jakrɛckä bänyŋaknhïïm
kuɔ̈ɔ̈t nhïïm tɛ̈ ye kɔc Itharel cɔɔl, Am-
agedon.
17 Ku jɔl atuny ë dhorou kërɛɛc muk
päl aliir yic. Go Nhialic jam röldït
nhial ë thööc nhom luaŋde ku lueel,
“Kuat këkith ëbën acï luɔɔi tɛ̈cït tɛ̈de.”
18 Ku biɛr deŋ apɛi, ku mɛ̈ɛ̈r ë mär
thiek ku looi ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rot abï kɔc
riɔ̈ɔ̈c ëbën. Acïn këdït cït kënë cï rot
kaŋ looi tënë cɛk ke raan pinynhom,
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rɛc piny cït kënë. 19 Go
gendït Babilon yeyic tek ë diäk, ku wit
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k gɛɛth ë pinynhom juëc,
ku këya, ke Nhialic tëm gen Babilon
awuɔ̈c thiek apɛi rin riäŋ piände.
20 Tɛ̈wën le piny rot yääk ke ɣön
thöny wïïr mär, ku la gat dïr piny
ëbën. 21 Go gɔidït thiek apɛi lööny piny
nhial ë kɔc nhïïm. Ku këya, ke kɔc lɛ̈ɛ̈t
Nhialic rin cï yen deŋ cɔl atueny gɔi
thiek apɛi cï piny bɛ̈n rac.

17

Tïŋ rac adëjöök

1 Go atuɔ̈ny tök atuuc wäär bɔ̈ nhial
kadhorou muk käreɛc kadhorou bɛ̈n
tënë ɣa ku lueel ëlä, “Bäär ba yï
nyuɔ̈th tɛ̈ bï Nhialic ë tiŋ rɛɛc adëjöök
tɛ̈m awuɔ̈c thïn, yen tiŋ rɛ̈ɛ̈r wër
yöth.* 2 Bänyŋaknhïïm ë pinynhom
aacï käreɛc apɛi, käk ë bal looi kek ye,
ku kɔc ë pinynhom aake ye miände
dek bïk wiɛɛt, ku tɛ̈ cï kek wiɛɛt ka jɔl
käreɛc apɛi käk ë bal looi kek ye.”
3 Go Wëi Nhialic la ɣaguɔ̈p, ku nyiɛɛi
atuny Nhialic ɣa ku ɣɛ̈th ɣa roor tɛ̈
cïï cieŋ. Ee tɛ̈ɛ̈n ke ɣa tïŋ tiŋ cï nyuc
län thith kɔ̈u, län la nhïïm kadhorou
ku tuŋ kathiäär cï guɔ̈p thiäŋ rin ë
Nhialic lat guɔ̈p. 4 Tik a cieŋ alanh

16:3 B.bei 9:10 **16:4** B.bei 7:17-21; Wk 78:44 **16:10** B.bei 10:21 **16:12** Ith 11:15 **16:15** Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 3:3 **16:16** 2Bŋ 23:29; Dhäk 12:11 **16:18** Ny 8:5; 11:13, 19 **16:19** Ith 51:17 **16:20** Ny 6:14 **16:21** B.bei 9:23; Ny 11:19 * **17:1** Wɛ̈tde yic gen Babilon. (Jer 51:13) **17:2** Ith 23:17; Jer 51:7 **17:3** Ny 13:1

thith ku alanh mathiäŋ. Ku acï mïläŋ
tɔc ku käkkɔk la diardiar ku guët dhëŋ
thiääŋ yeguɔ̈p. Ku amuk aduŋ cï looi
mïläŋ tɔc cï thiäŋ käracken ë bal ye
looi. 5 Ku yenhom tueŋ acï rin gɔ̈t thïn
rin cie deet yiic. Rin ye lueel ëlä, “Ee
ɣɛn Babilondït, ɣɛn Ë man diäär rɛc
Ëbën, ɣɛn aye käɛc jäl thïn käɛc Ë
pinynhom Ëbën.” 6 Ku tiɛ̈ŋ tiŋ wën ke
cï wiɛɛt riɛm ë kɔc Nhialic wäär cï ke
nɔ̈k, rin cï kek wɛ̈t Jethu gam.

Ku wën tïŋ ɣɛn ye, guɔ gäi apɛi. 7 Go
atuny nhial ɣa thiëëc, “Yeŋö cï gɔ̈i?
Yïn aba lɛ̈k wɛ̈tde yic yen këënë, ku län
ciɛth yen la nhïïm kadhorou ku tuŋ
thiäär. 8 Län yen ca tïŋ ëmën acï kaŋ
pïr thɛɛr, ku acïï ben pïr ëmën rin abï
bɛ̈n bei piiny tɛ̈thuth mec yic aköldä,
ku abï jal la rɔ̈m ke riääk. Kɔc pïr ë
pinynhom këc Nhialic gät athɔ̈rde yic,
athör ë pïr thɛɛr këc piny cak, aabï gäi
tɛ̈ tïŋ kek ë län këënë. Acï kaŋ pïr, ku
acïï ben pïr ya akölë, ku abï bɛn dhuk
pinynhom.”

9 Go atuny nhial lɛ̈k ɣä, “Këënë
awïc raan ŋic tak. Nhïïm kadhorou
aa rɛɛ̈r nyïn kuɔ̈r kadhorou kek
cï tik nyuc kenhïïm. 10 Kek aa
bänyŋaknhïïm kadhorou aya. Bäny
kadhiëc kamken aacï liu. Raan tök
aŋot ye bɛ̈nyŋaknhom ëmën ku dɛ̈t
aŋot këc bɛn, ku na le bɛ̈n ka bï rëër
ë bääny yic kam koor. 11 Ku län bï bɛ̈n
bei tɛ̈thuth, yen abï ya bɛ̈nyŋaknhom
ye kek bɛ̈t. Ku yen ë raan kam
bänyŋaknhïïm kadhorou, ku yeen abï
rɔ̈m ke riääk.

12 “Tuŋ kathiäär ye ke tïŋkä, aa
rɛɛ̈r nyïn bänyŋaknhïïm kathiäär këc
baai guɔ mac, ku aabï riɛl dhiɛl yök
bïk baai mac kek lɛ̈i kam thiin koor.
13 Wɛ̈tden ë tök, abïk gam kedhie bïk
bäänyden thɔ̈n lɛ̈i. 14 Bänyŋaknhïïm
kathiäär ku lɛ̈i aabï keyiic mat ku
thɛ̈rkë kek Manh Amääl. Ku keek
aabï Manh Amääl kek kacke ke tiaam,
rin Manh Amääl yen ë bɛ̈nydït ë bäny,
ku bänyŋaknhïïm ku kacke kek aa kɔc
cï Nhialic kuany ku cɔɔl ke, ku kek aa
kɔc cï wɛ̈tde gam.”

15 Go atuuc lɛ̈k ɣa, “Pïu ye tïŋ
cï tik nyuc kenhïïm, aa rɛɛ̈r nyin
kɔc ë pinynhom ëbën. 16 Lɛ̈i ku
bänyŋaknhïïm kathiäär ca tïŋ aabï
kenhïïm wɛ̈l adëjöŋ kënë. Abïk dɔm
ku thatkë ku retkë kɔ̈u, ku pälkë
ke cïn kë cieŋ. Aabï guäpde cuet.
Abïk rac ku yɔt abaŋ cï döŋ ë mac.
17 Bänyŋaknhïïm kathiäärkä aabï ë
kënë looi, rin cï Nhialic ye tääu
kepuɔ̈th bïk bäänyden gäm lɛ̈i, rin wïc
Nhialic ye këya. Aabï lääi theek ɣet tɛ̈
bï kë wïc Nhialic thök.”

18 Go atuny nhial lɛ̈k ɣa, “Tiŋ ca tïŋ
kënë ë gendït yen mac bäny pinyn-
hom ëbën.”

18

Nhialic acï Babilon rac

1 Nawën ë kënë cök ke ɣa ben atuny
nhial dɛ̈t tïŋ ke bɔ̈ bei nhial pan
Nhialic, ku atuny kënë ala riɛldït apɛi.
Ruɛl dïït ɣeer wën bɔ̈ bei tënë yen acï
pinynhom ëbën bɛn looi bï ɣɛr. 2 Ku
cööt röldït apɛi,

“Gendït Babilon acï riääk. Kɔc aacï
kat thïn ëbën.
Acïn raan cï döŋ thïn, aa jakrɛc ku diɛt
rɛc cït awujooŋ.
3 Kärɛc ë bal ye looi gen Babilon aacï
yen ke pinynhom ëbën liääp,
bï bäny pinynhom keek aa looi käk
ë bal, ciɛt ke cï muɔ̈n kec apɛi
dek.
Ku tɛɛ̈n yen acï Nhialic rac puɔ̈u
yeguɔ̈p.
Ku kɔc ë pinynhom aake ye ɣɔɔc
thïn ku loikë kärɛc Nhialic rac
puɔ̈u.”

4 Ku piɛŋ röldɛ̈t ke jam nhial ku
lueel,

“Kackiɛ̈ jälkë geeu!
Ku bï week cïï mɛt awuɔ̈ɔ̈c looi keek
yiic kä,
ku bï Nhialic we cïï yïk kädït rɛc apɛi
cïmënden.
5 Awuɔ̈ɔ̈cken cïk looi aacï juëc nawën
ke la nhial abïk Nhialic döɔ̈t bïk la rac
puɔ̈u.

17:4 Jer 51:7 **17:8** Dan 7:7; Ny 11:7; Wk 69:28 **17:12** Dan 7:24 **18:2** Ith 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ny 14:8 **18:3** Ith 23:17; Jer 51:7 **18:4** Ith 48:20; Jer 50:8; 51:6, 45 **18:5** Käk 18:20-21; Jer 51:9

Go Nhialic awuɔ̈ɔ̈ckä yök ëbën, ku
aacïï bï kaŋ puɔ̈l ke cïï tɛ̈m
awuɔ̈c.
6 Dhiɛlkë luɔ̈i kärɛc cït käwäär cï kaŋ
aa luɔ̈i week.
Dhiɛlkë kärɛc wäär cï looi cool käk
wär käk wäär cï kaŋ luɔ̈i kɔc
kɔ̈k.
Adhiɛlkë gäm muɔ̈n kec apɛi bï wiɛɛt
cït tɛ̈wäär ye luɔ̈i kɔc kɔ̈k.
7 Ee nhiam riɛlden dït rɛ̈ɛ̈r ke yeen,
ku pïrden rëër yen käpath yiic.
Adhiɛlkë gäm kë rem yeguɔ̈p thöŋ kek
miɛt ë puɔ̈u dït rëër yen thïn.
Rin ye yen rot leec ëlä,
‘Ɣɛn tiŋ dïït ŋaknhom mac paandiɛ̈ ë
riɛl cïn ke tem ɣanhom,
ɣɛn acïn mony bï thou ku ba dhuur.’
8 Rin ye Babilon jiɛɛm kanhiaam këya,
ee kaam thiin koor ku abï Nhialic
kädït rɛc
apɛi cɔl aabɔ̈ tënë yeen cïmën tuaany,
ku cɔŋdït apɛi ku thuɔɔu.
Abï yɔɔt mac bï nyop ëbën, rin Bɛ̈ny
Nhialic yen bï ye tɛ̈m awuɔ̈c,
ala riɛldït apɛi.
9 “Bäny ë pinynhom wäär cï kärɛc
looi kek ye aabï dhiau ku löönykë
puɔ̈th tënë ye, tɛ̈ tïŋ kek tol many cï ye
yɔɔt nhom tɛ̈mec. 10 Aabï kɔ̈ɔ̈c tɛ̈mec,
rin cï kek riɔ̈ɔ̈c ciɛt ke bï gäm awuɔ̈c
thiek cït kën cï gäm Babilon, rin wäär
cï kek kärɛc looi aya kek ye. Abïk aa
lueel,
‘Ye kërɛɛc ë dë, gendït Babilon, gen ril
yen cï guɔ riääk ye kam thiin
yic!’
11 “Kɔc ë ɣɔɔc pinynhom aa dhiau
rin Babilon, rin acïn raan bï käkken
bɛn lɔ̈k ɣɔɔc. 12 Mïlɔ̈ɔ̈ŋken tɔ̈c, ku alɛ̈th
path, alɛ̈th cï looi mïläŋ thith ku guët
path ku käpuɔth kɔ̈k cie lac yök ku
tuŋ aa kön, ku kuɔ̈r path la diardiar,
acïn raan bï keek bɛn lɔ̈k ɣɔɔc tënë ke.
13 Miök ŋïr, määu ku abïïk, ku ɣɔ̈k ku
thök, ku mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ku lääi kɔ̈k baai ku
tiim path ku aloony, acïn raan bï ke
lɔ̈k ɣɔɔc. 14 Abï kɔc ɣɔɔc aa lueel tënë
Babilon ëlä, ‘Kuat käpath wäär ye ke
cam, ku käpuɔth wäär ye ke cieŋ aacï
rac, ku aacïï bï bɛn yök acïn.’ 15 Kɔc
ë ɣɔɔc wäär cï jak rin ye kek käkken
ɣɔ̈c ye aabï dhiau tɛ̈ tïŋ kek ye ke dɛ̈p.
Aabï ya kɔ̈ɔ̈c tɛ̈mec rin wäär cï kek
mat kek ye ciɛt ke bï mat ë riääk yic
aya. 16 Abïk aa lueel,
‘Ye kërɛɛc ë dë tënë gendït cït kënë,
gen dïït dhëŋ cït raan ceŋ mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔ̈c
ku guët path yeyeth!
17 Rin käkkä aacï guɔ bɛ̈n määr nyin
yic.’
“Kɔc ë riäth geer adɛ̈kdiɛɛt yiic, ku
kɔc la käkken yekë keek la ɣaac riäth
yiic, käk ye kek pïr thïn aabï kɔ̈ɔ̈c
tɛ̈mec, 18 ku dhiɛɛukë tɛ̈ tïŋ kek tol
nhom ke dɛ̈p geeu kek käk tɔ̈ thïn
ëbën, ku jɔlkë ya lueel, ‘Makei! Acïn
gendït cï kaŋ cïɛt ë gen!’ 19 Ku jɔlkë
kenhïïm pot ë ŋeth bïk nyuɔɔth lɔn cï
kek puɔ̈th löny ku dhiɛɛukë apɛi ku
luelkë,
‘Makei! Cï gendït riääk këya?
Gendït wäär ye kɔc la riäth jiɛɛk la yök
thïn,
yen cï guɔ riääk ye kaam thiin yic kek
käk tɔ̈ thïn ëbën!
20 Kɔc rɛ̈ɛ̈r pan Nhialic miɛtkë puɔ̈th
rin cï Nhialic Babilon rac.
Miɛtkë puɔ̈th kɔc ë Nhialic ku atuuc ë
Raan cï lɔc ku dɔc,
ku kɔc käk Nhialic tïŋ rin cï Nhialic
Babilon tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈cït tën
kärɛc wäär cï keek luɔ̈i week.’ ”
21 Ku tiɛ̈ŋ atuny Nhialic ril cï
kuurdït thiek kuany ku piir wïïr
adɛ̈kdiɛɛt yic ke lueel,
“Kënë yen ee tɛ̈ bï gendït Babilon rac
thïn,
ku acïï ben tïŋ acïn.
22 Yïn Babilon acïn läär bï bɛn piŋ yiic
tɛ̈du,
ku acïn këët bï bɛn piŋ röt ke gut
thom, tɛ̈dë ke ye kɛŋ kooth yiic.
Kɔckun atëët ëbën aabï määr,
ku wëthkun ye rap guur abï cïɛ̈n rap
ben guur thïn.
23 Ku mɛ̈c acïï bï kaŋ bɛn tïŋ nyïn ke
dɛ̈p,

18:6 Wk 137:8; Jer 50:29 **18:8** Ith 47:7-9 **18:10** Edhe 26:16-17 **18:11** Edhe 27:31, 36 **18:13** Edhe 27:12, 13, 22 **18:15** Edhe 27:31, 36 **18:16** Ith 23:14; Edhe 27:26-30 **18:18** Edhe 27:32 **18:19** Edhe 27:30-34 **18:20** L.rou 32:43; Jer 51:48 **18:21** Jer 51:63-64; Edhe 26:21 **18:22** Edhe 26:13; Ith 24:8

ku acïn ruɛ̈i bï bɛn looi,
rin kɔckun ë ɣɔɔc kek aake ye kɔcdït pinynhom,
ë pinynhom cam tɛ̈bäär ë ruëëny."
24 Nhialic acï Babilon tɛ̈m awuɔ̈c rin le yen guɔ̈p awuɔ̈c cï yen kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku kɔc juëc kɔ̈k ë Nhialic, Babilon ala guɔ̈p awuɔ̈c cï yen kɔc juëc ë pinynhom ëbën nɔ̈k.

19

Riäŋ ë Babilon ë kɔc Nhialic miëët puɔ̈th

1 Tɛ̈wën cï atuny ril thök ë jam, ke ɣa piŋ kɔc röt nhial ke loi kiɛɛu apɛi ku luelkë,
"Lecku Nhialic! Nhialic yen acï ɣo luɔ̈k, diik ku riɛl aa käk Nhialicda kedhie.
2 Luɔ̈ŋde ee yic ku ala cök.
Yen acï tiŋ adëjöök wäär ŋiɛc tɛ̈m awuɔ̈c thöŋ kek käk cï luɔ̈i kɔc ë pinynhom.
Babilon cï pinynhom rac, rin rim kɔc Nhialic atɔ̈ yecin."
3 Ku ben thän awën loi kiɛɛu yai cam,
"Lecku Nhialic!
Babilon abï dëp ku many nyop ye abï tol ya la nhial akölriëëc ëbën."
4 Ku tiɛ̈ŋ kɔcdït kathiärou ku ŋuan, ku lääi pïr kaŋuan ke gut kenhiɔl piny ë Nhialic nhom ku dorkë ke cï nyuc thɔ̈nyde nhom,
"Yenakan, Lecku Nhialic!"

Yan thiëŋ Manh Amääl

5 Ku piɛŋ röl ke cöt thööc lɔ̈ɔ̈m ku lueel,
"Wek aa dhil Nhialicda leec, week ëbën,
kɔc ril ku kɔc niɔp, wek kɔc thek yeen ëbën ye door."
6 Ku piɛŋ kɔc juëc ke loi kiɛɛu nhial apɛi, ke loi arɔ̈ɔ̈l cït arɔ̈ɔ̈l ë pïu kat apɛi, ku cït mär deŋ ku luelkë,
"Lecku Nhialic! Rin Bänyda, Nhialic Madhɔl ee Bɛnyŋaknhom!
7 Jɔlku puɔ̈th miɛt ku lecku Nhialic, rin cï nïn thiëŋ Manh Amääl thök, ku nyan thiak acï rot guiir bï lor.
8 Acï Nhialic ruɔ̈k alɛ̈th path cïn gup acuɔl bï keek cieŋ."
Alɛ̈th path aatɔ̈ nyin käpath ye raan luɔ̈i Nhialic.
9 Go atuuc lɛ̈k ɣa, "Gät wëlkä, kɔc mit puɔ̈th aa kɔc cï cɔɔl ë yan thiëŋ Manh Amääl yic." Ku mɛt thïn ëlä, "Wëlkä aa wël ë yith bɔ̈ tënë Nhialic."
10 Guɔ ɣanhiaal guɔ̈t piny yenhom ba door. Go lɛ̈k ɣa, "Duk loi këya! Ee Nhialic yen aya luɔ̈ɔ̈i cïmën ye yïn ku miɛthakun cï gam, kɔc cï yic cï Jethu nyuɔɔth, buɔɔth yic. Ee Nhialic ë rot yen aye door." Rin yic cï Jethu nyuɔɔth yen ë kɔc cɔl agam wɛ̈t ë Nhialic.

Raan cath mathiäŋ ɣer

11 Ku tiɛ̈ŋ pan Nhialic ke ŋaany thok, go ya mathiäŋ ɣer yen tiɛ̈ŋ thïn kek raan cath ë ye. Ee yen raan ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i ë puɔ̈n ɣer, kuat käk ye looi ëbën aaya yith, tɛ̈ looi yen luk tɛ̈dë ke ye tɔŋ, ka la cök ëbën. 12 Yen adɛ̈p nyin cïmën mac, ku acieŋ ajɔ̈m juëc yenhom. Acï gät kɔ̈u rin, ku ë yen aŋic riɛnke ë rot. 13 Ku acieŋ alanh bär yekɔ̈u cï kɔ̈u thiäŋ ë riɛm. Ku riɛnke aa, "Wɛ̈t ë Nhialic." 14 Abuɔɔth apuruuk Nhialic ke cieŋ alɛ̈th ɣer, ku aake cath mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ɣer. 15 Ku pal moth ë bɛn bei yethok bï yen kɔc ë pinynhom tök. Abï kɔc pinynhom mac ke cïn aŋuän, aabï nhiac yiic cïmën mɔ̈n nhiɛc bei athuääi yic, bïk riäŋ puɔ̈u ë Nhialic yök kegup. 16 Ku alanhde kɔ̈u ku yeɣäm, rin acï gɔt thïn ëlä, "BɛNYŊaknhom Ë BÄnyŊaknhïïm, BɛNYDÏt Ë BÄnydÏt ËbËn."
17 Guɔ atuny nhial kääc akɔ̈l nyin tïŋ, ke cɔl diɛt pär aliir yic ëbën ku lueel röldït, "Bäk tɛ̈n, bäk bɛ̈n mïth miëthdït ë thëi cï Nhialic guiir! 18 Bäk ŋuɛtkë gup bänyŋaknhïïm, kɔcdït apuruuk, kɔcdït ril, gup mïthiɔ̈ɔ̈ŋken ku kɔc cath ë ke, gup kɔc ëbën, kɔc aloony ku kɔc cie aloony, kɔcdït ku kɔc kor!"

18:23 Jer 7:34; 25:10 **18:24** Jer 51:49 **19:2** L.rou 32:43; 2Bŋ 9:7 **19:3** Ith 34:10 **19:5** Wk 115:13 **19:6** Edhe 1:24; Wk 93:1; 97:1; 99:1 **19:11** Edhe 1:1; Wk 96:13; Ith 11:4 **19:12** Dan 10:6 **19:15** Wk 2:9; Ith 63:3; Juel 3:13; Ny 14:20 **19:18** Edhe 39:17-20

19 Ku tiɛŋ lɛ̈i ku bänyŋaknhïïm ë
pinynhom kek apuruöökken, ke kuut
kenhïïm ëbën bïk la thör kek raan cath
mathiäŋ ku apuruöökke. 20 Go lɛ̈i dɔm,
kek raan wɛ̈t lueth wëŋ yen kɔc nyïn
lueel, raan käk kɔc göi looi, bï kɔc la
nhïïm kïn lɛ̈i kenhïïm tueŋ muör rin
käkken kä ku dorkë këden cï kiɛ̈ɛ̈t. Go
keek ëbën karou piɛɛr manydït tuc
apɛi bɛ̈n bei kuur yic ke pïr. 21 Ku näk
apuruöökken ëbën ë pal bɛ̈n bei raan
cath mathiäŋ thok. Ku guäpken aacï
diɛt bɛ̈n ŋueet.

20

Ruöön tiɛm tök

1 Ku tiɛŋ atuny nhial ke bö piny,
ke muk wënh ye tɛ̈thuth mec yic tuer
thok, ku luŋ arëk dït thiek apɛi. 2 Ku
dɔm atuny nhial këdït cït jakanuaan,
këpiiny thɛɛr yen jɔŋrac dït ë pinyn-
hom, ku rek ë ruöön tiɛm tök. 3 Ku
piir tɛ̈thuth mec yic apɛi, ku riit thïn
ku thiöök thïn ë thaany. Ku abï rëër
ë tɛ̈ɛ̈n ë ruöön tiɛm tök. Ku këya acïï
bï lëu bï kɔc pinynhom bɛn tuöör nyïn.
Ku na la runkä thök ke yeen abï päl
aɣeer ë kaam koor.

4 Ku tiɛŋ kɔc ke cï nyuc ë thöc nhïïm,
ku tiɛŋ wëi kɔc wäär cï tɛm röt rin
cï kek wɛ̈t Jethu Krïtho ku yen wɛ̈t
Nhialic gam. Kɔckä aake näk ke rin
këc kek wɛ̈t lɛ̈i gam ku dorkë, ku aacïn
gup kïn ë lɛ̈i kenhïïm tueŋ ku kecin.
Aacï bɛn pïr ku nyuuckë ë thöc nhïïm,
rin cï Nhialic ke gäm riɛl bïk mac. Ku
jɔlkë mac kek Raan cï lɔc ku dɔc ë
ruöön tiɛm tök. 5 Na cï runkä thök, ke
kɔc kök cï thou, kɔc cï gam ku kɔc ë
pinynhom aabï bɛn pïr, ku ë yen jön
rot tueŋ bï gup kɔc cï thou röt jɔt. 6 Ku
Nhialic abï kɔckä dɔɔc, ku keek aabï
ya kacke rin ye kek kɔc cï kaŋ pïr, rin
cï ke kaŋ jɔt thou yic. Ku keek aacïï
bï thou thon ë rou, ku aabï ya kɔc
Nhialic luööi ku Jethu Krïtho, ku aabï
mac kek ye ke ye bäny ë tök ruöön tiɛm
tök.

Jɔŋrac acï tiaam

7 Tɛ̈ le ruöön tiɛm tök thök, ke jɔŋrac
abï lony tɛ̈wäär cï ye mac thïn. 8 Ku
abï bɛn bɛ̈n ë pinynhom bï kɔc kök bɛ̈n
wëëŋ nyïn, kɔc cï thiëi ë bɛ̈ɛ̈i pinyn-
hom yiic cɔl Gok ku Magok. Aabï
jɔŋrac mat yiic ku ɣëth ke tɔŋ yic. Ku
keek aa juëc ka cït liɛɛt agör. 9 Ku
weerkë pinynhom ëbën, ku goolkë
gen nhiɛɛr Nhialic piny, gen rëër
kacke thïn. Go Nhialic mac tuööc piny
nhial bï ke nök ëbën. 10 Ku cuɛt jɔŋrac
wäär ke wëŋ manydït tuc apɛi bɛ̈n bei
kuur yic, tɛ̈wäär cï lɛ̈i ku kɔc tör lueth
kaŋ cuat thïn. Ku keek aabï reem aköl
ku wɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈ɛ̈n akölriëëc ëbën.

Luŋ thök ë piny

11 Ku tiɛŋ thönydït ɣer apɛi kek raan
cï nyuc yenhom. Go piny ku nhial
määr yenhom tueŋ ku cïn raan ben
ke tïŋ acïn. 12 Ku tiɛŋ kɔc cï thou ëbën
kɔcdït ku kɔckor ë pinynhom ëbën ke
kääc thööc lööm. Ku jɔl athör ŋaany
yiic, ku athör cï käk cï kɔc pinynhom
looi göt thïn, ku jɔl athör dɛ̈t yen athör
pïr ŋaany yic aya. Ku kɔc ëbën aake
ye tɛ̈m awuöc thöŋ kek kë cï ŋɛk looi
pinynhom, cï göt riɛnke thook athöör
yic. 13 Ku jɔl kɔc ke thou wïïr bɛ̈n ku
kɛ̈ɛ̈ckë Nhialic nhom luk yic, ku jɔl
kɔc cï thou rëër guäpken piiny rɛ̈ŋ yiic
röt jɔt aya, ku kɛ̈ɛ̈ckë Nhialic nhom
luk yic. Ku keek aacï bɛ̈n tɛ̈m awuöc
thöŋ kek käk ke cïk looi pinynhom.
14 Go thou nhom guöp cuat manydït
dɛ̈p apɛi yic. Manydït dɛ̈p kënë yen
ë thon ë rou. 15 Kuat raan liu riɛnke
athör ë pïr yic, acï cuat baau mac dɛ̈p
kënë yic.

21

Pinynhom ku nhial ë yam

1 Ku jal pinynhom ku nhial ë yam
tïŋ, rin cï piny ku nhial thɛɛr määr,
ku cïn wërdït kök ben rëër thïn. 2 Ku
tiɛŋ gen Nhialic yen Jeruthalem ë
yam, ke bö piny nhial pan Nhialic
bï bɛ̈n pinynhom. Gen ë Nhialic
acï guiir cïmën nyan cï guiir bï gäm
moc. 3 Ku piɛŋ raan ke cöt röldït

19:20 Ny 13:1-18 **20:2** Käk 3:1 **20:4** Dan 7:9, 22 **20:8** Edhe 7:2; 38:2, 9, 15 **20:12** Dan 7:9-10 **21:1** Ith 65:17; 66:22; 2Pït 3:13 **21:2** Ith 52:1; 61:10; Ny 3:12

apɛi ë thööc löɔm ku lueel, “Ëmën pan Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek raan! Ku keek aabï ya kacke, ku Nhialic nhom guɔ̈p abï rëër ke ke ku abï ya Nhialicden. 4 Abï pïu wɛɛc wei kenyïn. Ku acïn raan bï bɛn thou acïn. Acïn raan bï puɔ̈u bɛn riääk ku dhiɛɛu, tɛ̈dë ke ben tɛ̈rem yök yeguɔ̈p cïmën thɛɛr, rin käŋ aacï röt waar.”

5 Ku lueel raan cï nyuc thööc nhom ëlä, “Tiɛŋkë! Käŋ ëbën aluɔɔi bïk aa yam!” Ku lueel aya ëlä tënë ɣa, “Gät kënë, alëu ba gam yen kë luɛɛl rin wëlkä aa yith.

6 “Kuat käkkith ëbën ëcï luɔɔi tɛ̈cït tɛ̈de. Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ. Ɣɛn abï raan nɛ̈k rou gäm pïu dek, aba gäm pïu ë pïr, ku aba gäm ye ë path. 7 Kuat raan cï tiam abï käkkä yök tënë ɣa. Aba gäm ë käkkä ëbën, ku ɣɛn abï ya Nhialic ku yeen abï ya manhdiɛ̈. 8 Ku kɔc riɔ̈c, ku kɔc cï gamden puɔ̈l ku kɔc cä adumuɔ̈ɔ̈m looi, kɔc cï kɔc nɔ̈k, kɔc ë luui kärɛc, kɔc ë jɔŋrac, kɔc jakrɛc door, ku kɔc alueth, kɔckä ëbën aabï cuat manydït tuc bɛ̈n bei kuur yic, ku yen ë thon ë rou.”

Jeruthalem ë yam

9 Go atuɔ̈ny tök kam atuuc kadhorou wäär muk kërac apɛi ciëën bɛ̈n ku cɔɔl ɣa, “Bäär lokku ba yï la nyuɔ̈th nyan bï ya tiŋ Manh Amääl.” 10 Go Wëi Nhialic la ɣaguɔ̈p ku ɣɛ̈th atuuc ɣa ë kuurdït bär nhom. Ee tɛ̈ɛ̈n ke nyuth ɣa Jeruthalem gen ë Nhialic ke bɔ̈ piny nhial pan Nhialic. 11 Ee dɛ̈p diardiar ke diik Nhialic. A dɛ̈p cït kuur cï guaŋ bï la lëŋlëŋ. 12 Ku acï gɔ̈ɔ̈l piny kal ril bär, ku ala thok kathiäär ku rou, ku thokkä ëbën aaye atuuc kɔ̈ɔc thïn. Ku thokkä aacï rin kuat Itharel kathiäär ku rou gɔ̈t thïn. 13 Ku kal cï gɛu gɔ̈ɔ̈l piny ë la guɔ̈k kaŋuan, ku guɔ̈ŋ tök ë la thok kadiäk. 14 Kal cï ke gɛu gɔ̈ɔ̈l piny aacï buth aleeldït kathiäär ku rou nhïïm. Ku rin atuuc Manh Amääl kathiäär ku rou aake cï gät aleelkä kɔ̈ɔth.

15 Ku atuny wäär yen jam ke ɣa, amuk wai cï looi mïläŋ tɔc bï yen gɛu athem, pänyde ku thuɔkke. 16 Gɛu ala guɔ̈k kaŋuan thöŋ thook. Ku them atuny nhial gɛu waiden wën muk, ku yök ke cït meel tiɛm tök ku buɔt kadhiëc bɛ̈r ë kɔ̈u, ku lääu yic kek bɛ̈r la nhial ë cït kënë aya. 17 Ku them atuuc la nhial ë kal ku dït ë kɔ̈ude aya, ku yök ke ye akääth thiärdätem. Käk ke ye atuuc them aake cït käk ye kɔc them ë path.

18 Päny cï gɛu looi, aacï buth kuur ɣer dhëŋ ku gɛu nhom ëcï looi mïläŋ tɔc la gɛi cït macar. 19 Puɔ̈ɔ̈ny ë gɛu aake cï jɔɔk cök kuat aleel la diardiar. Aleel ke cï puɔ̈ɔ̈ny jɔɔk cök aya aake yiic thiäär ku rou. Kɔ̈k aake thith, ku kɔ̈k aa ɣer ku kɔ̈k aa manjök, kɔ̈k aa mïthiɔ̈ɔ̈ŋ, kɔ̈k aa mïkëth, kɔ̈k aa mïyën, kɔ̈k aa mïlɔ̈ɔ̈th, kɔ̈k aa maliïk, ku kɔ̈k aa mamer. 20 Ku kït ëbën aake ye thiäär ku rou. 21 Thok kathiäär ku rou ë genë aake cï looi aleel ɣer kathiäär ku rou, thuɔŋ tök ë ye looi alel ɣer tök, ku gëëk ë gɛu yic aacï looi mïläŋ tɔc la diardiar cït macar.

22 Ɣɛn akëc luaŋ Nhialic ye kɔc röök thïn tïŋ, ee gen kënë yic, rin Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl ku Manh Amääl kek aa luaŋ Nhialic. 23 Gen kënë ëcïï wïc ruɛl akɔ̈l, tɛ̈dë ke ye pɛɛi, rin ala ruɛlde ë rot, rin ruɛldït Nhialic yen aye ye mer yic, ku Manh Amääl yen aye ye mer yic cïmën many adök. 24 Ku ruɛl ë gen yen aye kɔc cath thïn, ku bäny pinynhom aabï ya bɛ̈n bïk jaakden bɛ̈ɛ̈i thïn.

25 Kal aabï ya rëër ke ŋaany thook aköl ku wɛ̈ɛ̈r, rin piny acï ben a cuɔl. 26 Kɔc wuɔt ëbën aabï bɛ̈n ë gen yic rin bï kek Nhialic bɛ̈n aa door ku leckë. 27 Acïn kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m bï puɔ̈l bïk la geeu, ayï kɔc ë luui käk kɔc cɔl ayär gup ku kɔc tör lueth. Kɔc bï puɔ̈l bïk la geeu aa kɔc cï riɛnken gɔ̈t athör ë pïr Manh Amääl yic.

21:3 Edhe 37:27; Leb 26:11, 12 **21:4** Ith 25:8; 35:10; 65:19 **21:6** Ith 55:1 **21:7** 2Tha 7:14; Wk 89:26-27 **21:10** Edhe 40:2 **21:13** Edhe 48:30-35 **21:15** Edhe 40:3 **21:21** Ith 54:11-12 **21:23** Ith 60:19-20 **21:24** Ith 60:3 **21:26** Ith 60:11 **21:27** Ith 52:1; Edhe 44:9 **22:1** Edhe 47:1; Dhäk 14:8

22

1 Ku ben atuny nhial ɣa nyuɔ̈th wär cï thiäŋ pïu ë pïr la kïrkïr apɛi bɔ̈ tënë thöny Nhialic ku Manh Amääl, 2 ke kuëër geeu gëk ciɛl yic. Agör ë wär lɔŋ ku lɔŋ, akɛ̈ɛ̈c tim ë pïr thïn, tim luɔk ë pɛɛi thok ëbën ruɔ̈ɔ̈n tök yic, ku kɔc wuɔ̈t ëbën aa yiɛthke lööm bï kek ɣɔ̈ntöök aa cɔl adem, ku tuɛny kɔ̈k aya. 3 Acïn dɛ̈t mɛɛn Nhialic bï rëër ye gen kënë yic. Kɔc Nhialic ku thöny Nhialic kek thöny Manh Amääl kek aa rɛ̈ɛ̈r thïn, ku kɔc ë Nhialic kek aabï ye aa door. 4 Kɔckä aabï Nhialic aa tïŋ ku rin Nhialic abï gät kenhïïm tueŋ. 5 Abï ciɛ̈n cuɔl ë piny ye gen yic. Kɔc ë rëër thïn aacïï bï wïc ruɛl akɔ̈l, tɛ̈dë ke ye many bï piny mer yen wïckë. Rin Nhialic yen abï ya ruɛlden. Aabï rëër thïn ke ye bäny akölriëëc ëbën.

Bɛ̈n ë Jethu

6 Go atuuc lɛ̈k ɣa, “Kuat käk ca tïŋ ku piŋ ke aa yith ëbën. Ku Bɛ̈ny Nhialic yen Wɛ̈ike ɣäth ë kɔc käk Nhialic tïŋ gup, yen acä atuɔ̈nyde tuɔ̈ɔ̈c bï kacke nyuɔ̈th käk bï röt looi ye nïnkä.” 7 Aye Jethu lueel ëlä, “Dhiɛlkë piŋ apath! Ɣɛn abɔ̈ ëmën! Kɔc mit puɔ̈th aa kɔc thek käk cï lueel athör kënë yic ëbën!” 8 Ee ɣɛn Joon ɣɛn a ɣa pïŋ ku tiɛ̈ŋ käkkä. Tɛ̈wën cï ɣɛn ke piŋ ku tiɛ̈ŋ ke, ke ɣa gut ɣanhiɔl piny yecök ku duɔɔr atuny wën nyuth ɣɛn käkkä. 9 Go jal lɛ̈k ɣa, “Duk loi këya! Ɣɛn alony cïmëndu, ku miɛthakui kɔc käk Nhialic tïŋ, ku kɔc ëbën käk tɔ athör yic theek. Dor Nhialic!” 10 Ku lëk ɣa, “Duk käk cï gɔ̈t athör käk Nhialic kënë yic thian tënë kɔc, rin cï piny thiɔ̈k ke thök. 11 Ku kɔc kärɛc looi aabï ŋot ke la tueŋ ke looi kärɛc, ku kɔc cï wɛ̈t Jɔŋrac gam aabï ŋot loikë këya. Ku kɔc ë luui käpath aabï ya luui käpath. Ku kɔc Nhialic aabï la tueŋ ke luui Nhialic.”

12 Aye Jethu lueel ëlä, “Piɛŋkë apath ɣɛn abɔ̈ ëmën thiin, ɣɛn abɔ̈ ba kɔc bɛ̈n riɔp, tɛ̈dë ke ɣa tëm kɔc awuɔ̈c thöŋ kek kë cï ŋɛk looi thɛɛr wäär. 13 Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.

14 “Kɔc mit gup aa kɔc cä aläthken lɔɔk riɛm Manh Amääl, rin aabï la yic bïk mïth tim pïïr cam, ku aala yic aya bïk la gen Nhialic ë yam. 15 Kɔc tɔ gɛu kɔ̈u aa kɔc pan mac, kɔc cï kegup yiëk acuɔl rin theek kek jɔŋrac, kɔc näk ë kɔc, ku kɔc ë jam lueth, ku kɔc luui käk bal aacïï kɔŋ la ë gen kënë yic acïn.

16 “Aye Jethu lueel ëlä, Ɣɛn acä atuɔ̈nydiɛ̈ tooc bï käkkä bɛ̈n lɛ̈k we, wek akuut cï gam. Ɣɛn ë kuat dhiënh bɛ̈nyŋaknhom Debit, ee ciëër bak piny ë ruɛl bɛ̈ɛ̈i.”

17 Aye Wëi Nhialic ku kɔc Nhialic kek cït nyan thiak ë Manh Amääl lueel, “Bäk!” Ku kuat raan piŋ ë kënë adhil lueel aya, “Bäk!” Na le raan nɛ̈k rou ke bɔ̈, kuat raan nɛ̈k rou abï dek pïu pïïr ë path.

Thök ë wël

18 Ɣɛn Joon, ɣɛn alëk kuat raan piŋ ë wɛ̈t kënë puɔ̈u ëbën, na le raan juɛk këde thïn ka bï Nhialic tuɔ̈c kärɛc cï gɔ̈t athör kënë yic. 19 Ku na le raan nyɛɛi wɛ̈t tök kam wël tɔ athör wël cï nyuɔ̈th ɣɛn yic, ke Nhialic abï yinyden bï tɛ̈k ye mïth tim ë pïïr yic, ku la gen yam, cï ke gɔ̈t athör kënë yic, nyaai tënë ye.

20 Ku Jethu raan lëk kɔc käkkä ëbën aye lueel, “Ɣɛ̈ɛ̈-ɣɛ̈ɛ̈! Ɣɛn abɔ̈ ëmën!” Këya, ee tɛ̈de. Bäär Bɛ̈ny Jethu!

21 Bï dhëëŋ Bɛ̈ny Jethu rëër kek kɔc ë Nhialic. Yenakan.

22:2 Käk 2:9; Edhe 47:12 **22:3** Dhäk 14:11 **22:5** Ith 60:19; Dan 7:18 **22:11** Dan 12:10 **22:12** Ith 40:10; 62:11; Wk 28:4; Jer 17:10 **22:13** Ny 1:8, 17; 2:8; Ith 44:6; 48:12 **22:14** Käk 2:9; 3:22 **22:16** Ith 11:1, 10 **22:17** Ith 55:1 **22:19** L.rou 4:2; 12:32